ENCYKLOPÉDIE
PŘÍKLADŮV

z písma svatého,

z dějin Církve a z obecného života.

Pro kazatele a katechety

sebral, upravil a sestavil

Jan Nep. Černohouz,
děkan staro-budečský v Kovárech.

Díl první.

V PRAZE.
Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.).
1879.

Předmluva.

Že příkladův i v kázaní i při výkladu katechismu nevyhnutelně zapotřebí jest, any suchopárnost odstraňují, pravdu takořka názorně představují a dotvrzují, v paměti snadno utkví: jest každému s důstatek známo a dokazuje i staré přísloví: »Slova hnou, příklady táhnou«; a: »Slovo zní, příklad hřmí.«

Bohužel, že až dosud, vyjma výbor příkladův od Jak. Macana, nikdo v práci tu se neuvázal a že až posud rozsáhlejší sbírky příkladův, které by se prakticky použiti dalo, v naší literatuře české bohoslovecké postrádáme, ač ve výkladu katechismu od Podstránského i hojnost sem tam rozptýlených příkladův se nalezá.

Tou příčinou, dokončivše společně s mileným veledůstojným p. strýčkem Františkem Černohouzem, děkanem v Dobrovici, po patnácti letech obšírnější sbírku obrazných příkladův, která Encyklopedii této následuje, byli jsme od něho vyzváni, abychom se sami v hledání a sestavení příkladův i biblických i historických a sice neobrazných uvázali, bychom sami pomůcky pro kázaní měli a nemuseli teprv po pomůckách jinojazyčných sahati.

I sbírali jsme deset rokův a hledali příklad za příkladem a prošli přede vším skrovnou naši literaturu v tom ohledu, aby zastoupena byla, jakož i všecka jinojazyčná díla podobná, zejmena i Písmo sv., až jsme jakéhosi celku dosáhli. Vybírali jsme příklady, které se nám zdály nejvhodnější, až konečně jsme museli ustáti, by sbírka nebyla zase příliš rozsáhlá, ana již přes 4000 příkladů biblických a přes 13.000 ostatních obsahuje. Co do formy hleděli jsme co největší stručnosti, ještě si každý vypravování dle vlastní povahy a potřeby upraviti může.

Z praktických příčin uspořádali jsme sbírku lexikálně a přihlíželi nejvíce k tomu, aby co nejvíce byla přehledná. Seřadili jsme pak příklady historicky a sice nejprv z pohánství, pak z Písma sv. a konečně z dějin křesťanských.

Prameny zde uváděti, z nichž bylo čerpáno, zdá se nám býti zbytečno, ješto u každého příkladu buď pramen buď spisovatel udán jest; toliko podotýkáme, že čerpáno bylo vůbec z 330 spisův a že jsme spisovatelů napočítali 1004.

A tak již podáváme s pomocí Boží ukončenou a v mnohém ohledu snad nedostatečnou sbírku důstojným bratřím našim s tím vroucím přáním, aby jim posloužila co nejlépe, by víc a více se rozšiřovala po žirných vlastech našich čest, sláva a chvála Boží.

V Kovárech pod starobylou Budečí na den obětování P. Marie 1877.

Pořadatel.

Almužna,

viz i „skutek milosrdný“.

1. Jest naše povinnost.

Hospodin poručil Israelským: Když bys žal obilí na poli svém a zapomenul bys snopu, nevrátíš se, abys jej vzal; ale necháš, ať vezme příchozí, a sirotek a vdova, aby požehnal tobě Hospodin Bůh tvůj při všelikém díle rukou tvých. *(V. Mojž. 24, 19.)*

Když pak budete žíti obilí země vaší, nesežnete ho až k zemi: ani pozůstalých klasů nebudete sbírati, ale chudým a pocestným zanecháte jich. *(III. Mojž. 23, 22.)* Proto sbírala Rut klasy na poli bohatého Booza. *(R. 2, 3.)*

Ani na vinici své hroznů a zrn padajících shromažďovati budeš, ale chudým a pocestným k sebrání necháš. *(III. Mojž. 19, 10.)*

V rok jubilejní každý dostal zase majetek svůj nazpět.

Za časů apoštolských měli křesťané v Jerusalémě vše společné. *(Sk. 2, 44—45. 4, 34.)* Ku podělení chudých byli diakonové zřízeni *(Sk. 7, 1.)*; v neděli při službách Božích sbírky zavedeny. *(1. Kor. 16, 1—2. 2. Kor. 8, 14.)*

Později o chudé se starali diakoni, u př. sv. Vavřinec anebo biskup sám, užívaje pro chudé i jmění kostelního a řízení tohoto jmění i na synodách se určovalo, u př. koncil v Arletách I. v Cáchách 816; 4tý koncil v Paříži r. 829; i obce aby přispívaly 3. konc. v Toursu.

O chudé pečovaly i spolky a sice ve středověku cechy a pořádky se staraly o schudlé údy své. Šlechta zakládala fondy pro chudé poddané své.

Náboženská společenstva, kláštery za největší povinnost považovaly, chudé podporovati, ba některé k tomu účelu jsou zřízeny, u př. sv. Vincence, jenž zvláště v 30tileté válce blahodějně působil a tisícům z bídy a zoufalství pomohl.

I stát pečoval o chudé, ukládal, jak se o ně má starati, žebrotu zapověděl, ba socialisté pod Lassalem žádají, aby veškeré jmění mezi všecky stejně se rozdělilo, bohatým vzalo a chudým dalo. Avšak veškerá podpora státu neprospívá, jak lze seznati v Anglicku, kdežto proletariát strašně se zmáhá. I obce pečují dle zákona o chudé své. Avšak zapotřebí tu milosrdenství jednotlivců, zapotřebí vůbec lásky k bližnímu, kteráž nejlépe rozdíly mezi bohatstvím a chudobou vyrovná. *(Dle Scherer-a Exempel. Lex.)*

Sv. *Lucie* rozdala jmění a statky mezi chudé vdovy a sirotky a když je její ženich nazpět žádal, odpověděla: „Oběť živá a neporušená u Boha jest, navštěvovati vdovy a sirotky v soužení jejich, ježto mi ničeho nezbylo, obětuji sebe samu v oběť živou Bohu mučenictvím,“ kteréž i skutečně brzy na to podstoupila. *(Frencla Postilla.)*

Kazimír, královič polský, uděloval chudým tolik dobrodiní, že dvořané jeho nad tím se pozastavovali, říkouce: „Vskutku, šlechetný princi, jest proti důstojnosti královské, aby's takovým spůsobem lidu sloužil.“ Princ ale usmívaje se pravil: „Což nesestoupl Kristus s nebeského trůnu na svět, aby nám ubohým a chudým přispěl? Nebyl on sám chudý, aby nás učinil bohatými? Kristus pak syn krále nebeského jest, a já — smrtelné dítě smrtelného krále!“ *(Šmída Repert.)*

Zosimus uděloval hojné almužny zvláště stydlivým chudým, po nichž se vyptával a jimž podporu posýlal, tak že se jmena dobrodince ani nedozvěděli. Jeho správce ho varoval, by tak nerozhazoval, ještě jedním rokem několik tisíc dukátů rozdal. „Víš co?“ odvětil Zosimus, „dávej jen, co ti poručím a o výsledek se nestarej! Mámť knihu, v níž na jedné straně zaznamenávám, co jsem rozdal a na druhé, co jsem od Boha dostal. Pakli vše porovnávám, shledávám, že jsem Bohu ještě velmi mnoho dlužen. Až shledám, že zrovna tolik vydám, co mi Bůh dal, uskrovním se v dávání. *(Pontanus.)*

má sbírat. Jesuita milerád mu rodiny ty oznámil, avšak i sám dal oněch 100 franků. A hle, netrvalo dlouho, dostavil se k Jesuitovi jeden továrník, jenž za pokání, že i v neděli u něho se pracovalo, mu odevzdal 1000 franků, aby s nimi dle vlastní vůle naložil. *(Alb. Štolc.)*

Jodokus, jenž z královské krve pocházel, byl z lásky ku Kristu chudým. Žil ve společnosti Vulmara na poušti u řeky a vyznamenával se láskou k chudým. Jednou měli oba jen jeden bochník chleba. Jodokus ho rozkrojil na čtyry díly, aby lačnému žebráku z něho dal. Chudý přišel, dostal první díl, snědl ho a tak i druhý, třetí a čtvrtý. Tu mu to Vulmarus předhazoval, že nebudou sami mít co jísti. Jodokus ale pravil: „Buď jen veselé mysle! Ten, jenž ptactvo nebeské sytí, nasytí i nás. Důvěřuj jen v Boha a věz, že hladem nezemřeme!“ A vskutku brzy přistála lodička naplněná chlebem a majitelé hojně udělili Jodoku. *(Baronius.)*

Jeden *lékař* uděloval chudým mimo obsluhu i peníze i tehdáž, když se dozvěděl, že mnozí dobroty jeho zneužívají. Jaký div tudíž, že při jeho smrti málo vdově po něm zbylo. Než Bůh se postaral o vdovu tím spůsobem, že dům za mnohem větší peníz koupil jeden pán, jemuž lékař život zachoval a vykázal i vdově byt až do smrti. *(Alb. Štolc.)*

Znal jsem *muže*, který měsíčně dvacet až třicet tolarů říšských vrátnému dával, aby je chudým rozdal se slovy: „Dejte pozor, jestli nám peníze ty více vynesou, než jimi ztratíme.“ A vskutku začasto se v témž měsíci slova jeho vyplnila, takže k vrátnému přišel a mu pravil: „Pamatujete se ještě na má slova? Zde se mi vyplatila směnka na několik set říšských tolarů, kterou jsem již považoval za ztracenou; na statku mém padaly kroupy kolkolem a pole mé jsou ušetřeny.“ *(Fr. Hunolt.)*

Můj *otec* byl bohatý a štědrý. Jednou mi ukázal velkou sumu peněz a pravil: „Milý synu! řekni mi upřímně, co ti jest milejší, abych tebe učinil dědicem těchto peněz, anebo abych ti ustanovil za poručníka Krista?“ „Ach otče!“ odpověděl jsem, „já chci raději Krista; peníze mohu ztratiti, ale Krista nikdy.“ Vyslyšev otec mé mínění, rozdal všecky peníze mezi chudé a mně zanechal po smrti jen nepatrnou částku, ale za to mi Bůh ve světě hojně požehnal. *(Pavel Barry.)*

Jeden *řemeslník* byl chudý avšak i zbožný. Měl jen jednu zlatku na jmění, za niž si jednou dobrý oběd připraviti chtěl, ješto ustavičně jen suchého chleba požíval. An přemýšlel, co by si koupil, přišel žebrák a prosil úpěnlivě o almužnu. Řemeslník nevěděl, co má činiti, má-li si chutný oběd připraviti, anebo celou zlatku žebráku darovati. Konečně zvítězil a jako ona chudá evandělická vdova, která poslední halíř darovala, daroval i řemeslník celou zlatku, celý majetek svůj žebráku a jedl při obědě zase jen suchý chleb. Avšak Bůh mu to brzy očividně vynahradil, dostal od jednoho dobrého známého ku největšímu podivení 50 zlatých darem. *(Sv. Petr. Damianský.)*

Císař křesťanský *Tiberius II.* hojně a štědře uděloval almužnu, což když mu choť Žofie předhazovala, pravil: „Doufám pevně v Boha, že pro štědrost a almužnu pokladnici státní peněz nedostávati se nebude.“ *(Beyerlinck.)*

Wolboda, biskup v Luttichu, muž čistých mravův, byl u císaře Jindřicha očerněn. I umínil si, že císaře navštíví a vzácný dar mu učiní. Zatím ale si to rozmyslel a dar ten rozdal chudým. Císař dověděv se, že biskup mu chce neobyčejný dar dáti, byl z toho potěšen a když s biskupem mluvil, zmínil se o daru tom, uslyšev ale, že Wolboda dar ten rozdal chudým, potěšil se tomu velmi a vážil si biskupa tím více. *(Rösz u. Weiss Lex.)*

Jistý *zahradník*, jenž pracně a poctivě se živil, po dlouhý čas uděloval chudým hojnou almužnu. Pojednou ale, boje se o budoucnost uschovával peníze jen pro sebe. Když měl měšec naplněný a myslel, že dosti pro budoucnost jest zaopatřen, poranil se na noze a ješto rána byla nebezpečná, měla se mu noha odejmouti, anebo by byl dle výroku lékařova zemřel. Ulekl se toho tím více, ješto všecky nashromážděné peníze utratil. V noci přede dnem, kde se mu měla noha odejmouti, poznal přemýšleje, jak pošetile jednal, že tak málo v prozřetelnost Boží důvěřoval a chudým ničeho neuděloval. I prosil Boha za odpuštění

a přislíbil, že se napraví. Tak bědoval, tak se modlil nemocný. K ránu usnul a když lékař přišel, pozoroval k nemalému podivení, že ho noha nebolí. I nedal si nohu uříznouti, brzy se pozdravil, a konaje pilně práce své, byl opět jako dříve štědrý a nebál se, že zahyne. *(Klinkáče Legendy.)*

bb) Na životě.

Vdově sereftské že z posledního udělila almužnu, vzkřísil Eliáš syna z mrtvých. *(3. Kr. 17, 20.)*

Podobně i Job a Tobiáš pro almužnu nabyli opět zdraví.

Publiu za almužnu uzdravil sv. Pavel zimnicí a ouplavicí nemocného otce. *(Sk. 28, 8.)*

Arnulf, markrabě z Flandrie, trpěl strašně na kámen, takže se ho lékaři vzdali. Tu na radu opata sv. Gerharda udělával hojnou almužnu a postiv se po tři dni a přijav tělo Páně obdržel šťastně zdraví. *(Rambeck.)*

Dva bratří *Valentín* a *Filip* plujíce na lodičce, vrazili na skálu, že člunek se roztloukl a oba bratří padli do vody. Rybář slyše chlapců křik, vskočil do vody a s nebezpečím života zachránil malého Filipa, an se zatím Valentín utopil. A když lidé se rybáře tázali, proč právě pro Filipa skočil, odpověděl: „Protože Valentín často mi ryby a raky kradl a mnohokráte i sítě pokazil, hodný však Filip často mi přinášel svou večeři, když jsem měl bolavou nohu a nemohl jsem si dlouho ničeho vydělati a k tomu mi daroval ještě mnohý krejcar. Jak jsem tedy to hodné dítě neměl zachrániti?“ *(Kr. Šmíd.)*

Malá *Zdislava*, dcera chudého nádeníka, byla nemocna; Amalie, správcova dcera, přinášela jí, ana ničeho jiného požívati nemohla, denně mísku polívky. Když se Zdislava uzdravila, dozvěděvši se, že Amalie miluje konvalinky, chodila od prvního května do lesa na ně a tu zajdouc do lesa uslyšela v houšti dva loupežníky spolu mluviti, že ze msty v noci zabijou správce i s manželkou a dcerou a kasu pak oloupí. Zdislava zděšená v tichosti odešla domů s konvalinkami a vše Amalii oznámila. O půlnoci loupežníci skutečně přišedše schytáni a dle zákona potrestáni byli. Správec pak pravil k dceři své: „Dobrá dcero má, tvá dobročinnost byla našemu domu ochranou Boží.

Chudému v čas přispěj s radostí,
on snad vytrhne tě z ouzkostí.
(Fr. Svoboda.)

cc) Duši, vedeť k víře Kristově.

Setník *Kornelius* že mnoho almužny udílel, dosáhl té milosti, že se obrátil. *(Sk. ap. 10, 1.)*

Sv. *Eustach*, dříve Placid, římský jenerál, byl se svou manželkou, ač byli pohané, k chudým velmi štědři. A tato štědrost byla i příčinou, že Bůh oba manžele i s rodinou do Církve Kristovy povolal. *(J. Bílého: Legenda.)*

Horác Grannopoli, neapolitánský šlechtic, vybízel mnohých ke cti nejsv. svátosti oltářní a k almužně. I jeden Angličan udělil almužnu a za to se mu dostalo té milosti, že na smrtelné posteli se obrátil k víře Kristově. *(Ott.)*

V městě *Nisibe* byla živa jedna žena, kteráž měla muže pohana. Byliť chudi, mající toliko 50 peněz. Jednoho dne řekl muž, aby peníze ty dali na úroky. Žena chtěla, aby je dali křesťanskému Bohu na úroky. A když se ptal muž: „Kdo jest ten Bůh“, vedla ho k chrámu a ukazujíc mu chudé, dí: „Co těmto dáš, přijímá Bůh křesťanský sám, jsouť jeho.“ I rozdal jim peníze s radostí. Když pak po 3 měsících muž počal nouzi trpěti, pravil: „Jak vidím, nedá nám nic Bůh křesťanský.“ I řekla žena, že dá tam, kde mu je dal. I běžel muž do chrámu a spatřil u něho zase jen chudé. Přemýšleje takto o tom, našel peníz a přišed domů řekl: „Boha jsem neviděl a ničeho od Něho neobdržel, jen tento peníz nalezl.“ Tu mu řekla žena, aby nakoupil něčeho k jídlu. I odešel a koupil chleb, víno a rybu. A když žena rybu vyvrhla, nalezla v ní kámen, kterýž prodal muž za 300 peněz a stal se napotom křesťanem. *(Alois Lippomanus.)*

V *Rusku* žil jeden vysoký důstojník, jenž byl i horlivý katolík. Jeda kdys vesnicí, ustavičně ho ponoukalo, aby zde navštívil svého přítele. I učinil tak a zde nalezl manželku přítele umírající, kterouž, ještoť byla protestantka, na víru katolickou obrátil. Paní ta byla velmi

dobročinná, a proto jí Bůh té milosti udělil, že v smrti se obrátila.
(Himmelskrone.)

dd) Vede k pokání; krotí hněv Boží.

Nabuchodonosoru, jehož Bůh pro pýchu až k němému zvířeti ponížil, radil prorok Daniel, aby hněv Boží almužnou ukrotil.
(Dan. 4, 24.)

Byl jeden velký *hříšník*, jenž pro hrdost srdce nemohl vzbuditi upřímnou lítost nad svými hříchy, ačkoliv se často o to pokoušel. Zarmoucen potkal tu chudého žebráka. I napadla mu slova Kristova: „Vše, co učiníte jednomu z mých, mně jste učinili.“ Proto vrátil se hned domů, vzal kus chleba a spěchá k žebrákovi. Když k němu přišel, obnažil hlavu a jako by to Ježíš sám byl, poklekl a podával mu chleb a prosil v duchu Krista, aby mu dal dar lítosti. A hle, sotva že tak si pomyslil, srdce jeho bylo k lítosti tak mocně dojato, že oči jeho se rozplývaly sladkými slzami kajícími. Od toho času po celý život svůj velkými milostmi takřka byl zahrnut. *(Škola B. Srdce 1872.)*

ee) Blaží v životě i v smrti.

K sv. poustevníku *Nilu* přidružil se zlostný muž, chtě se státi jeho učněm, avšak pro každou maličkost v zlost upadal. Tu pravil mírně sv. Nil: „Bůh nás povolal k pokoji; nelíbím-li se ti, nikdo tě nezdržuje; proto jdi s Bohem, kam se ti líbí. Nestálý tento učeník přinesl sebou na poušť tři stříbrné peníze, které na radu svatého ihned rozdal chudým. „Dej mi peníze nazpět,“ zvolal zlostně učeník, „a pak půjdu.“ Načež sv. Nil: „Milý bratře, dáš-li mi úpis, že zásluha za almužnu tu patří mně, dám ti peníze ty nazpět.“ Učeň, chtě se i dozvěděti, odkud Nil na poušti peníze vezme, svolil a dal mu úpis. Svatý, jenž vlastního jmění ani krejcaru neměl, vypůjčil se v blízkém klášteře peníze a opisoval pak za ně 12 dní žalmy. Od toho času spočívalo na sv. Nilu zvláštní požehnání Boží, kdežto onen nespokojenec, jenž zásluhu almužny prodal, se svými penězi zahynul bídně.
(Mehl. příkl.)

Jakýs mladý *Angličan* vyšel si s pěstounem na procházku. U cesty uzřeli staré ukálené střevíce, kteréž dělníku pracujícímu asi náležely. Mladík pravil k pěstounu, že si udělá žert a střevíce ty schová a v houští se pak bude dívati, jak se dělník bude zlobiti. Moudrý pěstoun nesvolil k hrubému žertu, an se chudému nemá posmívati, ale raději mu radost učiniti. Ať vloží do každého střevíce tolar a pak ať tajně z houští dělníka pozoruje. Mladík uposlechl. Brzy přišel dělník a chtě si střevíce obléci, nalezl dva tolary. I přemohl muže cit vděčnosti, poklekl zvolaje: „Ó Pane! přece pravda, že těch neopouštíš, kteří v Tebe věrně doufají, věděl's, že má žena stůně a pracovati nemůže a dětem že nemám co dáti. Ty's mi tudíž po dobrodinci poslal tyto peníze, aby mně spomoženo bylo; ó žehnej nástroji dobroty Tvé!“

V hluboce pohnuté mysli, oči maje slzami zalité, stál mladý Angličan jako zkamenělý. „Nuže,“ šeptal pěstoun, „nejste-li veselejší a spokojenější než kdyby se byl vám žert povedl.“ „Ach, drahý příteli, vy jste mne poučil, že dávati jest blaženější, než bráti“.
(Rothberger příkladové.)

L. P. 1841 žila v *Antverpách* za kruté zimy prachudá rodina. Jizba byla maličká a na bídné posteli odpočívalo nemocné děcko, jež více mrtvému se podobalo. U něho seděla mladá paní bídně přioděná, zastírajíc si rukama obličej a tiše plačíc. — Najednou bylo od studených kamen slyšeti: „Milá matinko! mám hlad.“ Byl to hlas asi šestiletého pacholíčka. Matka, nemajíc ničeho, mlčela a pacholík prosil opětně o chleb. Tu zoufale odvětila matka: „Jeníčku, upokoj se, vždyť sama hladem takořka umírám.“ An pacholík opět žebronil, dala mu krejcarový dalamánek, poslední to majetek, kterýž nemocnému děcku přichystán byl. Chlapec, ač měl hlad převeliký, přece jen polovičku snědl a polovičku nemocné sestřičce nechal. — Asi za půl hodiny dostavil se otec, zarmoucen, že za celý den ničeho nevydělal a nemohl žebronícímu pacholíku zase chleba dáti. Když pak popatřil na hlady umírající dívku, umínil si, nemaje jiného více, že trakař prodá, jímž chleba si vydobýval. An trakař jeho dražbou prodán býti měl, šly okolo i dvě slečinky a dozvěděvše se o bídě muže, vycenily trakař až na

27 franků, čemuž se všickni přítomní smáli. Pak mu poručily, aby brambory, chleba, dříví a rejži na trakař naložil a vše mu darovaly. Přesvědčivše se pak samy o bídě ubohé rodiny, darovaly mu trakař i s nákladem, ponechaly mu 27 franků a podporovaly od té doby rodinu tu, pociťujíce radostně, jak sladko jest almužnu udělovati a tak se staly andělem strážným bídou sklíčeného.

(Diepenbrock.)

Král *Ludvík XVI.* šel jednou se svou manželkou bez služebnictva na procházku do parku versaillského a spatřivše tu malé dítko, ano nese mísku s cínovými lžičkami, otázali se, co to nese? I odpovědělo dítko, že polívku pro otce a matku, kteří na poli pracují. „A z čeho jest upravena ta polívka?“ tázala se královna. „Z vody a zeleniny, milostivá paní,“ odpovědělo dítko. „Jak, ne z masa?“ divila se královna. Načež dítko: „Ó my jsme rádi, když máme chleba.“ „Tu máš tolar,“ vece na to královna, „a dej otci, aby si lepší polívku upravil.“ I povzbudila krále, aby pozorovali, co lidé ti s penězi budou dělati. A tu spozorovali, kterak prací shrbený otec, uslyšev od dcery, že jistá hodná paní mu tolar posýlá, i s manželkou a dítkami poklekl a se pomodlil za dárkyni. Tu pravila dojatá královna: „Vidíš, drahý manželi, jak se za nás modlí. Ó jakou slast působí almužna!“ I král velmi byl dojat.

(Nouvius.)

V hlavním městě Portugalců ve východní Indii seděl bohatý kupec *Don Pedro Vellio* co zdravý kmet při hostině a okusiv vína, najednou zbledl a se zasmušil. I dal sousedu okusiti víno, kteréž jemu přicházelo hořké, jaké by víno bylo? A když tento dosvědčil, že velmi dobré, pravil zcela odhodlaně: „Nyní musím zemříti a vskutku v noci i zemřel. — Byl Vellio velmi dobročinný muž a podporoval horlivě sv. Františka Xav. a tu mu tento oznámil, že pro dobročinnost jeho mu Bůh oznámí smrt, což se stane, až víno mu bude připadati hořké. *(J. E. Veith.)*

Jistý *rolník* přinesl z města pět broskví. Jeho dítky ponejprv spatřivše ovoce to radovaly se velmi. Na to rozdělil je otec mezi čtyry dítky a pátou podal matce. U večer ptal se jich otec: „Jak vám chutnaly krásné broskve?“ — „Výborně, milý otče,“ pravil nejstarší. „To jest krásné ovoce, navinulé a lahodné chuti. Pecku jsem bedlivě vsadil, aby mi z ní stromek zrostl.“ „Moudře,“ odpověděl otec, „totě hospodářské, aby's o budoucnost se staral. Tak na rolníka sluší.“ — „Já jsem moji hned snědl,“ zvolal nejmladší, „a pecku jsem zahodil. Máti mi půlku ještě od svého dala. Toť výborně chutnalo, tak sladince a jen v ústech se rozplynulo.“ — „Ty méně moudře jsi jednal,“ pravil otec, „ale přirozeně a dle dětinského způsobu. Prozřetelnosti dosti místa v živobytí.“ — A hned na to syn druhý: „Já jsem pecku, kterou bratr zahodil, zdvihl a roztloukl. Bylo v ní jádro, sladké jako ořech. Svou broskev jsem ale prodal a utržil tolik peněz, že bych v městě dojista deset broskví za to dostal.“ — Tu vrtě otec hlavou, pravil: „Ovšem, chytře, nikoliv však přirozeně; Bůh tě chraň, aby's nebyl kupcem! A ty, Lidomile?“ ptal se otec. Nevinně a důvěrně odpověděl Lidomil: „Já jsem dal svou broskev synovi našeho souseda, nemocnému Václavu. Nechtěl ji vzíti, já mu ji ale položil na postel a pryč jsem odešel.“ „Kdo z vás,“ zvolal otec, „nejlépe daru svého použil?“ Tu zvolali všickni tři: „Náš bratr Lidomil!“ — Lidomil ale mlčel a matka objala syna a slzy radostné skvěly se v očích obou rodičů. *(Podstr. výkl.)*

b) Prospívá věčně.

Kristus za dobré skutky při posledním soudu odmění životem věčným.

(Mt. 25, 34—35.)

Sv. *Ivo* byl velmi milosrdný k chudým. Poněvadž mnozí z nich svého příbytku neměli, dal na své útraty vystavěti velký dům, v němž by ti, kteří míst svých neměli, bydleti mohli. Po žních nečekával dlouho s obilím, ale prodával je s radostí potřebným, aby jim bídy jejich ulevil. Jednou přišel k němu jeden opatrný hospodář a pravil: „Proč pak vy obilí své tak časně prodáváte? proč je neschováte na delší čas? později by jste je dráže prodal.“ „To jest pravda,“ odpověděl mu sv. Ivo, „ale já nemohu vědět, budu-li tak dlouho živ.“ Při konci roku přišel k němu týž hospodář opět a vypravoval mu s veselou myslí a tváří,

že na obilí svém pátý díl vydělal. „Já pak," řekl sv. Ivo, „vydělal jsem, jak doufám, stý díl, když jsem je z lásky k chudým laciněji prodal, i také rozdal. Kdo dává chudým netratí ničeho, nebo milosrdní skutkové provázejí jej na věčnost." *(Macana výb.)*

Za časů apoštolských chtěl sobě císař v Indii, *Gundafor*, vystavěti velkolepé paláce dle budov římských. I poslal jednoho kupce do Palestiny pro stavitele. V Caesarei sešel se se sv. *Tomášem* a apoštol vydával se za stavitele. Císař dav Tomášovi mnoho zlata a stříbra vydal se na cesty. Sv. Tomáš rozdal vše chudým a mnoho lidí obrátil na víru a pokřtil. Císař dozvěděv se o všem, žádal od Tomáše paláce, jenž mu ale odvětil, že paláce ty uzří až po smrti. Čímž císař uražen a rozhněván uvrhl Tomáše do vězení a odsoudil k smrti. Zatím ale rozstonal se bratr císařův a viděním uzřel paláce ty v nebi a vše bratru oznámil, jenž se pak i na víru Kristovu obrátil. *(Okáčova kázaní.)*

Sv. *Kateřinu* Sien. žádal kdys jeden žebrák, krajan, aby mu udělila almužnu. Sv. Kateřina nemajíc ničeho dala mu stříbrný křížek, co měla u růžence. A hle, ještě též noci zjevil se jí Spasitel s týmž křížkem, jenž démanty se leskl, řka: „Znáš tento křížek?" „Ano," odvětila sv. panna, „ale u mne nebyl tak krásný" „O posledním dnu podám ti ho tak krásný, jak ho vidíš, přede všemi lidmi a anděly." *(Šmída: Repertorium.)*

Alfons, král aragonský, jsa tázán od jednoho z přátel svých, co sobě zanechal, ješto tak mnoho rozdal, odpověděl: „To jsem sobě zanechal, co jsem rozdal." *(Drexelius.)*

Amadeus III., vévoda savojský, byv od jednoho vyslance otázán, má-li i dobré honící psy, odpověděl: „Ano! mám ty nejlepší na světě, zítra vám je ukážu. Druhého dne uvedl vyslance do jídelny, odkudž bylo daleko viděti a v něm mnoho stolů prostříno bylo, na nichž množství chudých se častovalo. Vévoda ukázal na tyto chudé a pravil: „Tito zde jsou moji honící psi, jimiž doufám Boha a nebe uloviti. Zde lépe vynakládám chleba a maso, než na oněch, jimiž jen zvěřinu zaopatřiti si mohu." A i na smrtelné posteli vyzýval své, aby chudých neopouštěli. *(Hunoltova kázaní.)*

Drexelius žádal na svém náhrobku tento nápis: „Co jsem rozdal, to jsem si zachoval; co jsem si zachoval, to jsem ztratil." *(Drexelius.)*

Před několika roky zemřel v Innomostí zbožný hrabě *Spaur*, který, ač mnoho pozemských statků neměl, udílel hojně almužnu. Když v poslední nemoci lékař drahé víno předepsal, odepřel to pro velkou výlohu. A když mu lékař pravil, aby tolik almužny neudílel, odpověděl zbožný nemocný: „Almužna musí mi do nebe pomoci.

(Scherer's Exempel. Lex.)

c) Prospívá i jiným.

Sv. *Pachomius*, jsa ještě pohanský vojín a byv ubytován v křesťanském městě, nemohl se dosti vynadiviti, jak milosrdně a laskavě křesťané k chudým se mají. I pohnulo jím to tak, že i sám se stal křesťanem. *(Lohn. bibl.)*

3. Vlastnosti. Uděluj!

Israelité, byvše osvobozeni, hodovali a posýlali si částky a chudým dárky dávali. *(Esth. 9, 22.)*

Job byl otec chudých. *(29, 31.; 31, 16.)*

Tobiáš byl almužník chudých, což mu i archanděl Rafael řekl; k almužně i syna vyzýval. *(Job 1. 3; 12. 4, 7.)*

Vdova *sareftská* v čas hladu udělila proroku Eliáši z mála pokrmu. *(3. Král. 17.)*

Kristus s chudými pokrm sdílel.

Almužník byl *Kornelius*, proto pravé víry a spasení došel. *(Skut. ap. 10.)*

Chudá vdova dva halíře poslední, co měla, do pokladnice uvrhla. *(Mar. 12.)*

Sv. *Pavel* velmi pečliv byl o chudé. *(I. Kor. 16.)*

První křesťané měli všecky věci společné. *(Sk. 2, 44.)*

Za času hladu poslali křesťané antiochenští pomoc křesťanům v Palestině. *(Skut. ap. 11, 28.)*

Podobně i křesťané macedonští podporovali křesťany v Jerusalémě. *(2. Kor. 8, 1.)*

Tertullian a sv. Justin svědčí taktéž o dobročinnosti prvních křesťanů, sv. Justin praví ve své první apologii, že křesťané první zvláště v neděli při službách Božích almužnu udělovali.

Poustevníci zhotovovali na poušti košíky a prodavše je udělovali almužnu.

a) Rád a hned.

Císař *Titus* plakával u večer, v který den nic dobrého neučinil. *(Fr. Sláma.)*

L. P. 793. panoval v celé zemi burgundské náramný hlad. Nesmírné množství lidu všeho stáří hrnulo se ku klášteru anianskému, pomoci hledajíc. Sv. *Benedikt* staraje se co možná nejpečlivěji o hladový lid, potravy všeho druhu pokud a jak jen kláštera síla postačovala, nejen sám uděloval, ale k nevýslovné radosti pozoroval, že také ostatní bratří dle příkladu jeho jako o závod ústům vlastním utrhují, aby jen cizých nasytili.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Dominik*, zakladatel řádu kazatelského, vydal, když mu bylo 21 roků a hlad povstal, všecky své peníze, prodal své nářadí a když už jiného neměl, co by nouzi trpícím dáti mohl, dal i to poslední a nejmilejší, své knihy, kteréž tehdáž, any se na pergameně psaly, věcí velmi drahou byly.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *František z Assisi*, jsa jedenkráte příliš zaměstknán, nedal jednomu chudému žádné almužny, ale okamžitě toho litoval, za žebrákem běžel a štědře ho podařiv si zaslíbil, že od toho okamžení žádného chudého pro Boha prosícího neoslyší a slibu tomu napotom i věrně dostál.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Gamelbert*, správce duchovní v Bavorsku, miloval chudé tak velmi, že svému učeníku Uthovi, jehož za dědice jmění svého ustanovil, umíraje poručil, aby o všecky chudé a potřebné v osadě své pečoval. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Jan Nep.* co almužník královský naučil se chudé obohacovati, sebe pak samého ochuditi, nebo přikládal plnýma rukama z vlastních a spravedlivých příjmů svých, aby hlad chudých utišil, jejich nahotu přikryl a jejich bídu ulehčil. Bědy a nářky tak mnohých, kteří okolo něho jako okolo obecného otce chudých stávali, když milostiny královské rozdával, pronikaly jeho šlechetné srdce tak, že každý aspoň dárek slzami zmnožil, nemoha z vlastního nic více přidati.

(Václav Václavíček.)

Blahoslavený *Jordán* žádného chudého bez almužny nepropustil a zvláště v obyčeji měl, chudého, kteréhož nejprv potkal, i bez prošení štědře obdarovati.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Petr Nolaska* od maličkosti své měl velkou náchylnost k chudým, protož co na své vyražení dostával, milerád jim poskytoval a když neměl čeho dáti, do hořkého pláče se dával. *(Baillot.)*

Sv. *Richard*, biskup, uděloval povždy almužnu štědře a sice bez prošení a když se ho kdos tázal, proč uděluje peněz nežádán, odpověděl: „Zdaliž není psáno: Předešel jsi jej v požehnáních sladkosti?“ (Ž. 20, 4.)

Jednou vedl si důchodní jeho stížnost, že biskupské důchody nepostačují pro velké množství chudých. Sv. biskup však nařídil, aby drahé náčiní prodáno bylo, by opět byla zásoba, z kteréž by dalších almužen udělovati mohl.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Překrásnými skutky apoštolské lásky vyznačoval se *Belwy*, arcibiskup pařížský, jemuž nescházelo mnoho od sto let, když zemřel. Prvé byl biskupem v Masilii a tu přišel k němu jednou ubohý kupec a přišed o vše jmění své prosil důvěrně o pomoc. Ctihodný biskup uslyšev prosbu ptal se útrpně, mnoho-li mu třeba, aby věřitelům zaplatil a nový obchod začal. „Osmnáct set franků,“ bázlivé odpověděl kupec, „potřebuji, milostivý pane, abych se zachoval.“ „Přijďte zítra,“ vece mu srdečně biskup, „přijďte, přispěju vám milerád.“ Kupec děkoval vřele, ale biskup pravil: „Nechte děkování, počestnému muži se zavděčiti a vytrhnouti ho z bídy mám za jednu z nejpřednějších povinností svých. S Bohem! Zítra si pro to přijďte!“ Druhého dne dal biskup vyplatiti kupci nejen 1800 franků, nýbrž mimo to ještě 3000 tolarů na půjčku, aby si obchod obnoviti mohl. Úroky mu odpustil a dluh měl po částkách upláceti a aby mu kupec děkovati nemusel, ani se mu neukázal. Jindy zase použil co biskup veřejného plesu, navštívil ho a zavedl tu ve prospěch chudých sbírku, která velmi mnoho vynesla.

(Blahověst 1849.)

V Paříži dával roku 1838 vyslanec *Granville* taneční ples. Ani se všickni bavili, utekl se jeden chudý stařeček, nemaje žádného přístřeší, před sychravým větrem do obydlí vyslancova a usnul konečně v koutku na schodech. K ránu se probudil, když hosté domů se ubírali. I chtěl se vzdáliti, ale nemohl; překřehlyť mu údy, takže na kolena jen

padl. Nikdo si ho, ani kdo ho zpozoroval, nepovšímnul. Jen jedna mladá vévodkyně, pozorujíc nějakou chvíli bídou sklíčeného starce, vyňala z vlasů diamantový klas, podala ho starci, řkouc k okolostojícím: „Není slušno, aby ubohý klas dostal, ješto jsme klidili?“ Ihned dobroditelkyně se vzdálila, kdežto stařec k Bohu za ni se modlil. *(Th. Nelk.)*

Jeden chudý prosil u dveří jistého boháče o kousek chleba. Domácí paní dala mu se zamračeným oblíčejem vařenou stravu. Chudý počal slze jísti. A když se ho paní zlostně otázala, zdaž snad jídlo není dobré, odpověděl: „Ano, milostivá paní, schází mu chutné koření — příjemná tvář.“ *(Wiser. Lex.)*

Jan Borgiáš, otec sv. Františka B., odpověděl svému správci, když na konci roku při účtech si stěžoval, že mnoho almužnou zbytečně se rozdá: „Od dnešního dne nemá se více s Bohem účtovati a almužny se nemají zaznamenávati, ješto Bůh sám si je zaznamenává a ani na krejcar nezapomene. *(Život sv. Fr. Bartol.)*

Jakub II., král aragonský měl jelena se zlatými rohy s nápisem: „Zlatem a rychlostí!“ naznačuje tím, že rádi almužnu udělovati máme. *(Typocius.)*

Císař *Karel IV.* tak byl štědrý, že začasto sám ty, co za hodné uznával, napomínal, aby dary od něho přijímali. *(Dubravius.)*

Jeden farář u Paříže požádal r. 1855 znamenitého divadelního herce *Levassora*, aby při zábavě ve prospěch chudých účinkoval. Levassor svolil a výsledek byl znamenitý, jakož i výtěžek. Farář z vděčnosti poslal Levassorovi vajíčko o velkonocích a do něho vložil 10 dukátů z vlastního děkuje mu vroucně. Levassor ale poslal peníze nazpět napsav: „Milý pane faráři! jak velmi jste mne poctil. Avšak vězte, že jím jen bílek, žloutek dávám chudým.“ Stařičký farář velmi se tomu těšil.“ *(Hungari.)*

K papeži *Řehoři* velkému, pokud ještě opatem v jednom římském klášteře byl, přišel jednou cizinec a žalostně mu oznámil bídu svou. Ztroskotala prý se mu loď a zbyly mu jen dluhy, pro které, pakli je nezaplatí, uvržen bude k zármutku rodiny do vězení. Řehoř, útrpností jat, dal mu šest skudů římských ve zlaté. Za několik hodin přišel tentýž muž a prosil zase ještě úpěnlivěji. Opat, jenž žádné prosby oslyšeti nemohl, dal mu zase šest skudů. Téhož dne přišel ale onen muž po třetí prosit. A opat? pravil přívětivě: „Milý příteli! nevím, jest-li ještě peníze mám, musím se zeptati.“ Když se dozvěděl, že žádných peněz více není, otázal se správce, jest-li by se mohlo něco prodati? „Nic,“ odvětil správec, leč stříbrná mísa, která ale nepatří klášteru, nýbrž jedné paní z města. „Dejte mu tedy tu mísu!“ poručil Řehoř, „s onou paní se již vyrovnám.“

Když se Řehoř později stal papežem, pozval každodenně k sobě dvanácte chudých k jídlu. *(Metafrastes.)*

Dr. Jan Michal *Sailer* pomáhal kde a jak jen mohl a nejraději to činil sám. V stáří mu radili, aby si zaopatřil koně a povoz, aby nemusel pěšky choditi. I uspořil si poznenáhla 800 zl. a již chtěl si zjednati povoz, an obdržel list, v němž ho jeden studující o podporu žádal, by mohl v studiích pokračovati. I odeslal mu Sailer oněch 800 a chodil i nadále pěšky. *(M. Diepenbrock.)*

Kardinál *Tomasi*, jda ulicí v Římě s jedním Theatinem a jsa v rozjímání zabrán, neslyšel žebráka, jenž ho o almužnu žádal. Bratr odbýval dotěrného žebráka, sotva že to ale Tomasi zpozoroval, obrátil se a domluvil bratru a poručil, aby budoucně k chudým tak se nechoval, alébrž co nejlaskavěji, a co nejzdvořileji s nimi zacházel. *(Richter's Geschichte.)*

b) Hojně!

K *Antiochu* králi předstoupil jednou mudrc Thrasil v otrhaném a zašpiněném plášti řka: „Daruj mi jeden malý peníz.“ Odbyl ho král s opovržením, řka: „Žádáš o dar, krále nehodný; králové darují vzácné dary, ne pak malé penízky.“ *(Podstránského výkl.)*

Ahd-ell *Motaleb*, kníže v Mekce, byl štědrým nejen k lidem, alébrž i k zvířatům. Každého měsíce nasycoval jeden den chudé městské na střeše domu svého a dal i pro zvířata po okolních horách přiměřenou potravu. *(Stolberg.)*

Císař *Julian* odpadlík, pravil kdys k pohanům: „Styděti se musíme my pohané za to, že tolik nuzných bez pomoci necháváme, kdežto žádný žid ne-

žebře a křesťané i své i naše chudé podporují. *(Bor. Bercaster)*

Sv. *Ambrož* všecko své zboží ano i kostelní nábytek v čas drahoty a hladu vydal ku podpoře chudých. *(Abbé de Cambaceres.)*

Sv. *Cyprian* nedlouho po křtu svém statky své prodal a ztržené peníze rozdělil chudým. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Eduard*, král anglický, k poddaným byl nad míru štědrý, tak že i pánové zemští se domnívali, že nemůže se svým jměním vystačiti a novou berni poddaným uložili. Tak jedenkráte byl od žebráka za almužnu požádán; nemaje ale právě, čím by ho podařil, dal mu prsten s ruky. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Od sv. *Eligia*, zlatníka, neodešel nikdo, kdož pomoci neb podpory potřeboval, aby nebyl bohatě obdařen, ano tak dobročinný byl, že cizincům, naň se tážícím, říkali, aby jen šel do ulice, kdež žebráky scházeti se uvidí. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Experius*, biskup z Tolosy, miloval chudé více, než své příbuzné a začasto po delší čas se postíval, aby tím více chudým přispěti mohl. *(Wiser.)*

Vše, cokoliv sv. *František Sal.* měl a všecky důchody jeho byly jměním chudých a nikdo od něho bez pomoci neodešel, čímž se stávalo, že ani dům jeho potřebnými věcmi zaopátřen nebýval. Když správce domu si na takový nedostatek stěžoval, odpověděl biskup: „Pane, vy máte dobře. Já nejsem k napravení, a což při tom horšího, budeť se mnou ještě dlouho tak státi.“

Kristina, sestra Jindřicha IV., krále francouzského, dala Františkovi na důkaz své k němu uctivosti drahý prsten s tím doložením, aby jej jí k libosti nosil: „Milostivá paní,“ řekl na to biskup, „já vám to slibuji, ale jen potud, pokud ho chudí potřebovati nebudou.“ „I tuť,“ pravila kněžna, „si ho ovšem zastavte, já pak jej zas vyplatím.“ „Bojím se,“ odvece zase on, „že by se častěji to státi mohlo a tak bych milosti vaší zle užíval.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Gottfried*, biskup, chudým obětoval vše, což měl, ba ani na tom dosti nemaje, sám se jim v službu podával; neboť každodenně třinácti z nich nohy mýval, je častoval a obsluhoval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Helena* všude rozdávala velké dary, zvláště arci chudým. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Heribert*, arcibiskup kolínský, činil pro chudé a choré velmi mnoho. Toho času náchylnost k chudým se zvláště ukázala, když veliké sucho všecku úrodu zničilo a hlad a nemoc a morovou ránu vzbudilo. Vše zboží, což tenkráte měl, bylo chudým rozdáno. Ano i když umíral, vyzýval kapitolu svou, louče se s ní, aby chudých neopouštěla. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jak velmi chudí sv. *Hugonovi*, biskupu, na srdci leželi, ukázalo se zvlášť v čas neúrody a hladu, když nemaje již ničeho, čím by pomáhal, zlatý kalich s jinými ozdobami a klenoty biskupskými prodal a za stržené peníze pro ně potravy nakoupil; ano i své vlastní koně byl by prodal, kdyby to sv. Bruno nebyl překazil, bojě se, aby zemdlený biskup tuhou kázní někde náhle neumřel, kdyby pěšky po biskupství choditi přinucen byl. *(H. J. Karlíka: Živ svat.)*

Sv. *Jáchym* a sv. Anna, rodiče Rodičky Boží, rozdělili veškeré důchody své na tři stejné částky, z nichž jednu na chudé a cizince vynakládali. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Jan*, biskup *alexandrinský*, almužník nazván pro svou štědrost k chudým. Stav se biskupem, rozkázal sluhům svým, aby všecky chudé sepsali a shledáno jich 7500. Důchody biskupské byly velmi veliké a tak mohl Jan, jsa sám střídmě živ, hojně chudým udělovati. Dvakráte do téhodne ve středu a v pátek všickni chudí a bídní k němu přístup měli. Stalo se pak, že jednoho dne žádný o pomoc se neohlásil. I hořekoval almužník náramně, řka: „Ach, dnes bídný Jan nebyl hoden, aby Pánu Kristu nějakou službu prokázal, nic dobrého neučinil na žadostiučinění svých mnohých každodenních poklesků. Zůstaloť pak po něm jmění půl krejcaru a dřevěná chatrná postel, kterou císař Mauricus z uctivosti k tomu sv. muži si přivlastnil, v níž i napotom spával. *(Macanův výbor.)*

Jednou mu daroval jeden měšťan krásnou přikryvku, avšak svatý nemohl ani spáti, maje na mysli chudé a proto druhého dne ji prodal a peníze daroval chudým. Onen dárce, dozvěděv se o tom, opět ji koupil a poslal zase biskupu.

Než biskup opět ji prodal a dárce po třetí ji vykoupil a řekl k biskupu: „Uvidím, kdo z nás dříve ochabne.“ *(Mehl. př.)*

Sv. *Jan Zlat.* měl co arcibiskup cařihradský příjmy veliké, avšak co mu vynášelo biskupství, rozdal chudým, jedině co po otci zdědil, na výživu svou upotřebil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Jindřicha*, císaře, byla láska k chudým nad míru velká, oni byli jeho dědičové, jim do klína sypal všude almužnu nejštědřejší, žádný od něho neodcházel nevyslyšen. *(J. Bílého: Legenda.)*

Blah. *Josafat Kuncevič* co opat byl otcem chudiny, vdov a sirotků. Ode všad hrnuli se chudí k němu, on jim pomáhal z důchodny a špižírny klášterní a když ničeho nezbylo, chodíval po dobrodincích na ně žebrat. Jednou prosila ho vdova, již věřitel hrdloval. I nemoha sám pomoci, pomodlil se v chrámu a když z chrámu vyšel, podal mu ušlechtilý jinoch 50 dukátů v papíře zavinutých. *(Blahověst 1865.)*

Sv. *Isidor*, biskup sevillský, byl tak dobročinný a štědrý, že ti, kdož blíže něho byli, se divili, odkud tak hojné prostředky k almužně béře. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Isidor*, rolník, uděloval almužnu s největší štědrostí, tak že jednoho dne vše rozdal, co měl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Karel Borrom.* prodav knížetství uritánské za 40.000 zl. v zlatě, jedním dnem je všecky do rukou chudých odevzdal. A zdědiv jiným časem 20.000 zl. podobně jimi nuzné podělil. *(Lohn. bibl.)*

Štědrota bl. *Karla*, hraběte *z Flandrie*, byla neobyčejná; on rozdal často veškerou zásobu peněz mezi chudé a nemaje více čeho dáti, prodal i vlastní oděv a strženými penězi nuzným pomáhal. V čas neúrody a obecné drahoty snažil se obilí co možná v nejlevnější ceně udržeti a proto přísné zákony na lichváře vynesl, odpustil lidu velkou část daní, obmezil pivováry a jednoho dne vlastnoručně 7800 chlebů rozdal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Odilo*, opat, byl k chudým tak štědrý, že by's ho byl spíše držel za mrhače než za dárce; neboť se více radoval moha dávati almužny, nežli kdo jiný, získal-li peněz. Odilo byl i holí slepých, pokrmem lačných, nadějí bídných, potěšením zarmoucených, od milosrdných skutků svých nevylučoval nikoho. *(J. Felizna.)*

Sv. *Osvald*, biskup, každý den častoval 12 chudých při stole svém, mýval jim nohy a líbal je a posluhoval s největší radostí. — Jednou, sedě za stolem, uslyšel, že velký počet chudých ještě venku na almužnu čeká. I dal jim všecky pokrmy, ano i stříbrné stolní náčiní rozlámal a jimi chudé podělil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Perpert*, biskup ve městě Toursu, co pravý nástupce a ctitel sv. Martina, velmi se vyznamenával láskou k chudým. Nuzní, žebráci, nemocní, vdovy, sirotci byli jeho miláčkové. Chudé považoval za své vlastní děti, jež i v poslední vůli za své dědice ustanovil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Petr Akotanto*, narozen v Benátkách vlašských z rodičů vznešených, získal si brzy ctnostmi vážnost, zvláště pak byl dobročinným k chudým, jimž krátce všecko své jmění rozdal, ba i nábytek svůj prodal, až mu na stará kolena zcela nic nezbylo a sám o pomoc žádati musel. Zvláště v zimě byl k chudým útrpný, kdežto dovážel potravu, kteří pro velkou vodu z domu vyjíti nemohli. Svůj život obětoval zcela konání milosrdenství, až r. 1180 blahoslaveně skonal. *(Rothberger, příkladové.)*

Sv. *Petr*, biskup *sebastenský*, obrátil k vyživení chudých veškeré jmění a důchody kláštera a nemaje více vlastního jmění nezoufal, neboť účinná jeho láska k chudým u jiných zámožných křesťanů hojně pomoci nalezla. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Matka sv. *Řehoře Naz.* byla tak štědrá, že říkávala, že by, kdyby to dovoleno bylo, sebe za otrokyni prodala, aby penězi těmi chudé podporovala. *(Wiser's Prediger Lex.)*

Sv. *Řehoř Vel.* byl otcem chudých; nejstarší dal si z nich zapsati a na počátku každého měsíce rozdával jim obilí, sýr, vařivo, ryby a olej. V každé ulici byl zvláštní dozorce od něho ustanoven, který se o zaopatření nemocných a malomocných starati musel. Obědu se nikdy netekl, aby z něho část chudým neudělil. Když jednou uslyšel, že jeden žebrák ve vzdálené ulici zemřel, tři dni mši sv. sloužiti si netroufal ze strachu, že toho žebráka dosti nepodporoval.

Denně 12 chudých v domě krmil, které sám obsluhoval, chudým pocestným nohy umýval v nemocnicích.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Simplicius*, papež, byl otec chudých. Oně přikázal, aby se dary a obětě věřících na tré rozdělovaly; jeden díl aby připadl biskupovi a jeho duchovním, druhý na stavění a opravení chrámu a třetí chudým a pocestným.

(Čas. kat. duch. 1840.)

Sv. *Štěpán*, král uherský, byl velmi štědrý k chudým, zvláště k vdovám a sirotkům. Sám a to vším právem nazýval se „otcem chudých", pečuje o ně láskou právě otcovskou. Častokráte opustil i v noci a potajmu královský palác, a chodil převlečen po městě, hledaje žebráky v obydlí a znamenité dary jim uděluje.

(Leop. Chimani.)

Sv. *Tomáš Akv.* již co chlapec nejraději chudým pomáhal. Sám si nepřál než aby hlad chudých nasytil, což když pozoroval jeho otec, dovolil mu, aby dle libosti almužny směl udělovati a to se stávalo tak štědře, že někdy sami neměli nic na stůl.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Tomáš z Kantilup*, biskup, hojné dával almužny a mimo toho muselo u něho denně v domě mnoho chudých obědvati. On jich nazýval svými bratry a i lokajové museli je tak jmenovati.

(J. Bílého: Legenda.)

Jednou stalo se, když vše již rozdáno bylo, že ještě by byl sv. *Valtr* jednomu chudému almužny udělil, ale nemaje, čím by mu pomohl, dal mu knihy své, aby jda je zastavil a peníze ku své potřebě obrátil.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Vincenc z Paula*, založil pod svým jmenem jednotu 12 juristů (právníků). Uložiliť sobě vespolek chudé a potřebné rodiny vyhledávati a jim krmí a oděvem, radou i skutkem přispívati. Každý týden scházeli se a mezi sebou o polívky, maso a o děti takových chudých rodin rokujíce, čeho bylo třeba, vykazovali a velmi blahodějně působili.

(Blahověst 1847.)

Sv. *Vojtěch*, biskup pražský, rozdávaje jednou hladem trpícím chleba a ještě jich bylo velmi mnoho a on již ničeho neměl: sejmul s prstu svůj drahými kameny ozdobený prsten a podav jej svému sluhovi, pravil: „Hleď, ať jsou tyto kameny pro chudé chlebem a rozděl je pak mezi ně." *(Leop. Chimani.)*

Sv. *Vojtěch*, biskup, každodenně 12 chudých častoval u svého stolu a nikoho bez štědré almužny nepropustil. Tak byl jednou od jedné vdovy o almužnu prošen, an právě ničeho u sebe neměl. Nejprv se laskavě omlouval, aby druhého dne k němu přišla, když ale vdova několik kroků se vzdálila, zavolal ji nazpět a něco z oděvu svého jí dávaje, pravil: „Vezmi toto za almužnu, neboť kdo ví, zdali zítra ještě živ budu."

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Alexander V. daroval Perillovi 50 hřiven stříbrných, Perill však ze zdvořilosti se zdráhal tak velkou sumu peněz přijmouti. „Deset hřiven," myslel si, „bylo by dosti pro mne." „Jak?" odvece Alexander „tobě může sice dostačiti tato maličkost, mně ale, jako králi, nestačí dáti tobě tak málo."

(Podstránského výkl.)

Papež *Alexander V.* tak byl štědrý, že často sám ani toho nejpotřebnějšího neměl. I říkával: „Co biskup byl jsem bohatý, co kardinál nezámožný, co papež stal jsem se žebrákem." *(Lohn. bibl.)*

Velkou láskou k bližnímu vyznamenalo se město Antverpy, ani otcové chudých dle úředních výkazů ročně 80 až 100.000 zlatých na chudé vybrali.

(Lohn. bibl.)

Arcibiskup burdevalský *Avitau*, jenž r. 1827 zemřel, byl pravý otec chudých. Všecky důchody jeho náležely potřebným a často pro horlivou lásku k chudým zapomínal na sebe, že často sám nedostatek něčeho trpěl. Tak připomínal mu jednou komorník, že mu šatstvo schází. Avitau ale krotíval sluhu, řka: „Však víš, můj milý, že se především starati musím o chudé, na mé šatstvo času jest dosti." Ale co naplat arcibiskup měl v tom ohledu špatnou paměť. Komorníka omrzely konečně doklady a nevěda si jiné rady, svěřil se jedné zbožné paní, která se co anděl chudých ujímala. Arcibiskup si jí proto vážil velmi. Výtečná tato paní šla k arcibiskupu a vece mu: „Ach, otče důstojný, dozvěděla jsem se o jednom chudáku, jenž nemá již hrubě na se co vzíti. Jest třeba, abyste mu pomohl." „Jak," zvolal Avitau, „že nemá na se již co obléci? Tu jsou peníze, kupte, čeho jest

třeba!“ Paní vzavši peníze odešla. Za několik dní přinesl komorník arcibiskupu nové sametové kalhoty. Tu se rozhorlil arcibiskup, řka: „Co to vidím, nezapověděl jsem, aby se mi nic nového nekupovalo?“ „Vaše milosti, račte to sám učiniti; chudák, za něhož se zbožná paní onehdy přimlouvala, račte být — sám.“ *(Blahověst 1848.)*

Kardinál *Bellarmin* rozdal každoročně dva tisíce skudů potřebným, ano i oděv, stříbrné náčiní a jiné nářadí, kterého nevyhnutelně nepotřeboval, dal chudým. Jednou nedobře mu šly sluneční hodiny i chtěl je dáti opraviti, když ale uslyšel, že by správa mnoho stála, nedal je spraviti, řka: „Ať ukazují hodiny špatně, peníze patří chudým.“ Oděv nosil spravovaný a se záplatami, i málo si dal v zimě topiti. Pro potřebného by mu pomohl, prodal i prsten, pro jiného stříbrné písátko, koně a kočár.

(Jakub Fulligatus.)

Vévoda *burgundský*, vnuk krále Ludvíka XIV., procházel se jednoho dne ulicemi města Versailles; bylo to za roku neúrody a všeobecné bídy. Proto ihned tolik chudých a potřebných se k němu nahrnulo, že sáček brzy byl vyprázdněn. Přec však ještě některých tu bylo, kterýmž se chleba velmi nedostávalo. Pohnut jsa a nemaje peněz při sobě, sejmul řád, jímž prsa jeho ozdobena byla a vyňal z něho některé drahokamy a podav je šlechtici jej sprovázejícímu pravil: „Prodejte to a učiňte, ať kamení toto chlebové jsou!“

(Klinkáče legendy.)

Felix *Dupanloup*, biskup orleanský, vyznamenává se neobyčejnou láskou k bližnímu a dobročinností. Žije velmi prostě, nábytek jeho jest až chudičký, šatem se spokojí až tím nejpotřebnějším, vše jiné považuje, jako by náleželo chudým. Tak jednou, nemaje peněz i svůj biskupský prsten s drahocenným smaragdem, který byl na památku od jedné vznešené osoby obdržel, k jistému dobročinnému účelu věnoval. Sám ničeho nepřijímá a když jednou biskup neměl žádného prádla, nač ho komorník upozornil, nechtěl tomu uvěřiti. I poprosil komorník jednu paní o prádlo, biskupu ale neoznámil ničeho, an by ho byl nepřijal. Za velké povodně řeky Loiry vyhlížel jeho palác jako špitál, kdež na sta poškozených nešťastníků útočiště se svým zachovalým majetkem na mnohé týdny nalezalo. I v jiném čase jest jeho palác každému nuznému otevřen, ba mnohdy sám nešťastníky vyhledává.

(Blahověst 1869.)

Když byl kardinál *Feretti*, znám nevšední dobročinností a ušlechtilostí povahy, v Neapoli papežským vyslancem, zuřila tam cholera i bída. Kardinál rozdal mezi chudé všecko co měl a nemaje více peněz prodal všecko stříbrné nádobí ze svého stolu a pak poděloval opět chudáky. *(Blahověst 1852.)*

František I., král francouzský, velmi byl štědrý, takže o něm Tomáš Buceolus veřejně vyznal, že se podobá sv. Františku Seraf., z jehož rukou almužna hojně teče. *(Cokerus.)*

Karel Vojtěch hrabě *z Harrachů*, kardinál a arcibiskup pražský, ačkoliv každodenně před jeho domem almužna se udělovala, přece i jinde nikde nuzného bez almužny od sebe nepropouštěl. Před jeho arcibiskupským domem denně až 600 chudých po groši dostávalo. Když pak od Švédů r. 1648 uvězněn byl ve vlastním domě, tu nemaje více, alespoň po krejcaru chudým dával. A podobně i do klášterů, špitálů a do příbytků chudých měšťanů hojnou almužnu posýlával. *(Blahověst 1856.)*

Innocenc III., papež, neustále chudým a nemocným almužny dávaje mezi své domácí 4000 liber rozdělil. V čas velkého hladu v Římě den co den živil 800 chudých kromě těch, jimž pomůcky domů posýlal. Avšak nejen v tomto strastiplném čase, nýbrž vždy lačné krmiti, nahé odívati, chudá děvčata věnem opatřovati, opuštěných dítek se ujímati za sv. povinnost kladl sobě.

(Bed. Hurter.)

Karel IX., král francouzský, tak velmi byl štědrý, že se o něm říkalo, že nedává peníze, ale rozhazuje.

(Annal. Franc)

Císař *Lev X.* tak byl štědroty milovný, že jen štědrého uznával za hodného trůnu. Denně naplňoval sáček svůj žluťáky, aby jen štědrým býti mohl. Živil velké množství starých vojínů a neduživců a nejraději nešťastným pomáhal. Proto ho lid všude s jásotem vítal, ježto starcům nejen almužny uděloval, alebrž se jich

i vyptával, co jich nejvíce bolí; pannám dával věno a za zadlužené platil dluhy. *(Jovius.)*

Vévoda z *Montmorenci* nalezl cestuje čtyry rolníky pod stromem, jenž tam chleb k obědu požívali. I dav se s nimi do řeči, otázal se jich, jsou-li spokojeni? Tři odvětili, že jsou, čtvrtý ale pravil, že by byl spokojen, kdyby měl stateček, jenž jeho rodičům patříval a že by ho za 2000 franků dostal. A hle, vévoda mu dal tolik peněz, aby si stateček ten koupil. Tento dobročinný kníže každého dne něco dobrého učinil. Těm, co mu říkali, že taková štědrost králům přísluší, odpovídal: „Myslím, že proto mi Bůh bohatství dal, abych ho s jinými sdílel a kdybych si přál býti císařem, přál bych si to jen proto, abych byl tím dobročinnějším.“ *(Mehlera příkl.)*

Kardinál *Petr luxemburský* byl velmi štědrý. Když byl ještě kanovníkem v Paříži, rozdal mnohdy vše, co měl, chudým, ba musel se i od sluhů časem vypůjčovati. Co biskup a kardinál dal jednou i svůj biskupský prsten do zástavy, aby jen nuzným pomohl. *(Mehlera příklady.)*

Papež *Pius IX.* ještě než se stal papežem, byl otcem chudých. Tak když byl ještě arcibiskupem v Imole, dostal od své milé matky drahé stolní nářadí, mezi kterým byly také zlatá lžíce, zlatý nůž a zlatá vidlička. Při jedné hostině ukazoval arcibiskup hostům náčiní to, an se hlásil obchodník k němu. Arcibiskup hned k němu šel a dozvěděv se, že tento má nevyhnutelně pomoci zapotřebí, nerozmýšlel se dlouho, alébrž, nemaje právě peněz, dal mu milé mu tak náčiní, aby je dal na měsíc do zastavárny, že si je pak sám vyplatí. A na penězích těch spočívalo požehnání Boží, kupec v brzku se stal boháčem a nezapomenul na laskavého dárce, byl sám dobrodincem chudých a potřebných. *(Blahověst 1856.)*

V únoru zemřel v Rivě nedaleko Tridentu děkan *Guiseppe Riolfatti*, kterýž byl velkým dobrodincem chudých a zvláště dřívím na zimu je zaopatřoval. V závěti své odkázal 4000 zl. na dříví pro chudé. *(Blahověst. 1870.)*

Císař *Romanus*, když hladem a nemocí mnoho rodin se zadlužilo, zaplatil dluhy ty, aby dlužníkům zaplatiti mohli. I mnoho domů zařídil pro bídné a neduživé. *(Richter.)*

Zvláštní dobročinností vyznamenal se biskup velko-varaždínský *Szaniszlo*. Tak k bohoslužebným účelům věnoval asi 600.000 zlatých; k zbožným fundacím 152.000 zlatých; na vychování mládeže 142.000 zl.; na vlastenecké podniky 97.000 zl.; chudým 425.000 zl.; úhrnem asi 1,416.000 zl. K tomu přidati sluší milodary, po nichž se v účtech jeho domácích žádné stopy nenalezá. *(Blahověst 1870.)*

Papež *Štěpán IV.* v dnech hrozné drahoty a hladu všecken znamenitý podíl svůj otcovský prodal, a na ulehčení chudoby obrátil a když to nestačilo, k rozdávání pokladů Církve přistoupil. *(Čas. kat. duch. 1840.)*

Arcibiskup pražský *Vilém* Florentin Jan Felix, kníže Salm-Salm, zemřev l. P. 1810 téměř celé své jmění na to obětoval, by pražským chudincům a vyhnaným francouzským duchovním pomohl. *(Čas. kat. duch. 1836.)*

c) Moudře!

Rozšafný jeden chuďas přišel k *Franklinovi* a oslovil ho: „Milý pane, já potřebuju 20 louisdorů, sic jsem ztracen.“ Franklin otevřel svou skříň a dal 20 louisdorů prosícímu, řka: „Tu jest těch 20 dukátů, já vám je dávám na půjčku pod tou výminkou, aby jste, až peněz těch potřebovati nebudete, vyhledal zase rozšafného chuďasa a pod tou samou výminkou mu je půjčil a ten ať je zase půjčí jinému.“ *(Lacordairé.)*

d) Šetrně!

Booz poručil žencům, aby schválně nechávali hodně klasů, aby Ruth je bez ostychu sbírati mohla. *(Ruth 2, 16.)*

Sv. *Apollinaris*, patriarcha alexandrijský, pomohl z bídy jednomu šlechtickému mládenci, jenž vlastní vinou, prostopášností, o jmění se připravil a aby se ho nedotekl v útlocitu poslal mu 50 liber zlata jakoby sumu tu jeho otci byl dlužen. *(Wieser's Pred. Lex.)*

Sv. *Odo*, biskup kluněnský, putuje do Říma, všude uděloval hojně a šetrně almužnu. V Sienně, kdež hlad panoval, naleznul na ulici tři vznešené osoby ležeti. Aby jich nezarmoutil, žádal je,

aby mu rozličná semena prodali, kteráž i od nich za velkou cenu koupil.

(Berc. Bercastl.)

D' *Apochon*, arcibiskup v Auch, ve ve Francii, byl velmi dobročinný. Dostav se do Auch za arcibiskupa, dozvěděl se, že tam žijí dvě dámy ze slavné a vznešené rodiny, které osiřevše chudobou přinuceny byly žíti v úkrytu a vzdalovati se společnosti jiných, však že byly moudré a snášely trpělivě osud svůj. Šlechetný arcipastýř cítil útrpnost nad jich postavením a usnesl se na tom, že šetrně jim pomůže. Aby jim dal svou úctu na jevo, navštívil je dříve než koho jiného. Po prvním přivítání zabral se s nimi v rozmluvu a mezi rozmluvou ukázal na jeden obraz, jenž prý se mu velmi líbí a že by milerád zaň dal 2000 skudů. Dámy chtěly mu ho dáti darem, avšak arcibiskup poslav si pro obraz poslal zároveň 2000 skudů, a aby ještě všecko podezření odvrátil, že by to byl dar, jejž jim poskytnouti chtěl, tolik vzkázal ještě díků, že se musily spíše domnívati, že on to považuje za převeliký dar, co od nich obdržel.

(Škola B Srdce. 1870.)

Kdys byl u výtečného biskupa *Diepenbroka* chudičký kněz. Za řeči ovšem jen mimochodem dozvěděl se o nedůstatcích horlivého kaplana svého šlechetný biskup. Více nebylo třeba. Diepenbrok poklepal mladému knězi přívětivě na ramena, řka: „Příteli! zásoba moje záleží právě ze 100 dol. Víte co, zde jest polovička! Druhou mi ale musíte již nechati.“ *(Blahověst 1852.)*

e) Skrytě!

Sv. *Mikuláš*, aby stydlivost tří chudičkých panen zachoval, by ji nepočestným způsobem nepoškvrnily, což jim otec nešťastným osudem v chudobu a téměř v zoufalství kleslý dovolil: po tři rozličné noce tolik peněz tajně do domu uvrhl, co stačilo k slušnému zaopatření a provdání jejich.

(Šmída hist. kat.)

Sv. *Václav*, náš patron, jaký to slavný almužník! Pravým byl otcem vdov a sirotků, hojnými dary a milostmi slze plačících stíral, na svých knížecích ramenou dříví do domů chudých noční dobou nosíval, ano i vězné často navštěvoval a penězi je potěšoval. *(Macana výb.)*

Sv. *Vojtěch*, náš patron český, navštěvoval přestrojen v noci chýše chudých a pomáhal jim hojnou almužnou. Nejraději uděloval ji skrytě.

(Berc. Bercaster.)

Papež *Pavel I.* pravidelně v noci navštěvoval nejchudší chýše, aby chudým pomocí přispěl. *(Krönes: Real. Lex.)*

Neznámý dobrodinec zaslal biskupu vesprimskému *Ranoldedovi* 36.000 zl. na rozličné dobročinné úkoly.

(Blahověst. 1857.)

Když městečko *Reichenhall* nedaleko Salcburku vyhořelo a přemnozí bez přístřeší po ulicích bloudili: chodil i městem v plášti zahalený muž, aby ho nikdo nepoznal, a uděloval v pravo i v levo almužnu. Nikdo muže toho nepoznal, dostačiloť mu, že ho viděl Ten, Jenž i srdce a ledví naše proniká, chtělť, aby nevěděla levice, co činí pravice.

(Šmída: Repertorium.)

Antonín *Slomšek*, biskup, takové byl štědrosti, že často vydal všecko až do posledního haléře.

(Čas. kat. duch. 1872.)

Udílel rád almužnu tajně, říkávaje: „Snad by jej to bolelo, kdyby se dozvěděl, že i já vím o jeho chudobě a možná, že by se styděl, veřejně ode mne vzíti podporu. *(Tamtéž.)*

Vít, děkan kapitoly pražské, pomáhal nejraději chudákům neprošen a potají, tak aby levice nevěděla, co činí pravice. Stávalo se to z většího dílu v kostele za soumraku, když poctu vzdával ostatkům svatých. *(Blahověst.)*

f) Pro Boha a nebe!

Jeden kupec nalezl po dvakráte u sv. *Jana almužníka* pomoci a když po třetí neštěstí jej zastihlo, vzal zase útočiště k sv. Janu a opět od něho podporu obdržel.

Jindy zase přišel jakýs žebrák třikráte po sobě k biskupovi a aby nebyl poznán, vždy v oděvu jiném. Jakkoliv sv. Jan dobře ho poznal a i od šafáře upozorněn jest, dal mu ještě větší a větší almužny. „Dej mu jen“, pravil k šafáři, „vždyť to může sám Vykupitel býti, aby mne zkoumal.“

(H. J. Karlika: Živ. svat.)

Jindy ho žádala o almužnu jedna paní, majíc na krku zlatý řetěz. Když pak sluha jeho se zpěčoval, almužnu jí

dáti, pravil sv. Jan: „Nemůžeme Kristu předpisovati, v jakém rouchu k nám má přijíti. Dejme mu povždy, aby nemyslel, že jsme k němu tvrdí.“ *(Krönes: Real-Lexicon.)*

Sv. *Kliment*, papež a mučeník, měl jmena všech chudých zaznamenána a pomáhal jim pro Hospodina, jak jen mohl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Quintian*, biskup klermontský, když se u něho chudý hlásil, nechal všeho, anebo poslal k němu duchovního, řka: „Pospěš, pospěš! snad jest to Kristus sám, Jenž v podobě žebráka k nám přichází.“ *(Zollnera kat. káz.)*

Jistý právě křesťansky smýšlející *člověk* věnoval znamenitou částku svých příjmů chudým, takže se jemu samému někdy nedostávalo. I ptal se ho jednou kdosi, proč je tak příliš štědrý k chudým, že na sebe samého zapomíná? Dobrodinec odpověděl: „Musímť v tomto životě pilně rozsívati, abych měl v budoucím co sklízeti.“ *(Leop. Chimani.)*

Melania, bohatá a ctnostná paní v Římě, přinesla bohabojnému knězi mnoho stříbrných nádob, že stály téměř 100.000 zl., aby je za dar přijal. Kněz poděkovav se: „Zaplať vám Pán Bůh toto dobrodiní!“ dal je u přítomnosti její jednatelům svým, aby vše mezi chudé rozdělili. Melania vidouc, že kněz o ceně daru nemluví, pravila: „Ctihodný otče! nevím, zdali jste považil, že almužna tato 100.000 zl. ve stříbře obnáší?“ „Milá dcero!“ odpověděl opat, „vězte, že netřeba zvěstovati Tomu, Jemuž jste tento dar vlastně přinesla, jak mnoho váží, na váze Jeho leží pahrbky, doly, tělesa nebeská; protož i vaše stříbro na ní dobře odváženo bude.“ Melania zarděvši se nad svým malicherným počínáním poděkovala se knězi za poučení a napotom udělovala almužnu pro Boha, nevyhledávajíc slávu světskou v tom. *(Blahověst 1849.)*

4. Komu?

a) Každému.

Aristoteles, dav jednomu nehodnému muži almužnu, byl proto kárán, načež odvětil: „Neměl jsem útrpnost s mravy alébrž s člověkem.“ *(Laertius.)*

Blahoslavený *Jordán* daroval jednomu žebráku spodní roucho, ješto jiného neměl. Onen žebrák byl ale špatný člověk, dělal se jen nemocným, roucho prodal a peníze propil. Společník Jordánův, jenž to viděl, pravil k Jordánovi uštěpačně: „Hle, jak krásně jsi roucha vynaložil!“ Načež Jordán: „Vskutku dobře; myslelť jsem, že jest chudý a nemocný; ostatně toho nelituji. Domnívámť se, že lépe jest, že jsem o roucho přišel, než aby křesťanská milosrdnosť utrpěla.“ *(Humbertus.)*

Sv. *Wolfgang*, biskup řezenský, když jednou v zemi vypukla velká neúroda a drahota, poručil šafářům, aby každému, kdož ze vzdálí pro obilí přijde, v levné ceně je prodávali a aby polovici koupeného obilí domácím chudým zdarma udělili; mimo to podporoval domácí chudé co nejštědřeji a dům jeho byl po celý den každému otevřen. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Achmed, panovník Egypta a Syrie, každého měsíce 300.000 dinárů rozdal a sice všem chudým bez rozdílu náboženství zrovna tolik, mnoho-li pro sebe potřeboval. *(Richter.)*

V lázenském místě žebral *františkán* almužnu po hostincích. Jeden cizí pán, když ho františkán požádal, kývnul hlavou, řka: „Milý příteli! kdybyste věděl, kdo jsem, nežádal by jste mne o almužnu. Nevěřím ani ve vaše svaté, ani ve vašeho Vykupitele; váš řád nemá u mne žádné ceny, jsemť israelita.“ Bratr františkán upřímně se naň podíval a pravil: „Co nasbíráme, nepatří jen nám, alébrž i chudým a trpícím, kteří k naší fortně přijdou. My se neptáme, jsi křesťan nebo žid, katolík nebo protestant. A kdybychom to i věděli, neodmítli bychom jinověrce.„ Cizinec byl odpovědí pohnut, a dal několik tolarů do skřínky, řka: „Hodný bratře, přicházejte denně ke mně o almužnu, zůstanu zde ještě 14 dní.“ A tak se stalo, cizinec byl jeden z Rothšildů a byl dobročinný. *(Scherer. Exempl. Lex.)*

Alexander *Rudnai* z Rudny, zbožný primas uherský, když roku 1815—16. v Sedmihradsku strašná nastala neúroda a drahota, rozdal všecko své obilí potřebným bez ohledu na vyznání víry. *(Vaterl. Jugendfr.)*

Theobald, hrabě francouzský, byl velmi štědrý. Jednoho zimního dne potkal dotíravého žebráka, jenž ho s hulákáním o almužnu žádal. Theobald se ho pří-

větivě otázal, čeho by chtěl. „Dej mi," odpověděl žebrák, „něco, čím bych hlavu si pokryl." Theobald mu dal malou čepičku, již měl pod kloboukem. Pak žádal vrchní roucho a když ho obdržel i spodní a obé obdržel. Než i kloubouk chtěl, pravě, že jest lysý. Tu se hrabě začervenal, protože i sám byl holý a pravil: „Milý příteli, rád bych ti dal klobouk, ale potřebuji ho sám." Tu se dal žebrák na útěk, zanechav Theobaldovi oděv. Theobald uděšen běžel za ním, odprošoval ho a sliboval, že mu dá, co bude chtíti, avšak žebráka nedohonil. Proto si umínil svatosvatě, že nikdy více v ničem žebráka neoslyší dle slov Kristových: „Dej každému, kdo tě prosí."

(Tomáš Kantipratanus.)

Kliment Václav, arcibiskup v Treviru, velký byl dobrodinec chudiny. Na počátku každé zimy, dal si oznámiti chudé každé víry a dával jim po čas zimy dříví. *(Kr. Šmíd.)*

b) Stydlivým.

Sv. *Antonín*, biskup ve Florencii, téměř všecko, co měl, rozdával chudým a když neměl peněz, rozdával šaty a nářadí. Jeho srdce, plno lásky k bližnímu, přimělo ho též k tomu, že založil ústav sv. Martina, jehož účelem bylo zaopatřovati takové chudé, kteří se styděli za chudobu svou. Nyní ústav ten živí přes 600 rodin. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Caesarius*, jenž byl velmi dobročinný, poroučel ustavičně sluhům svým, aby stydlivé chudé podporovali i sám začasto za dveře se díval, jest-li snad někdo neosměluje se ani vejíti.

(Herbsta př.)

Sv. *Filip ner.* obdržev jednou v čas hladu několik chlebů, poslal je ihned jednomu chudému, v místě tom neznámému. A když mu bratří domlouvali, proč pro sebe ničeho nepodržel, pravil: „Mne zná celé město a proto snadno mohu chleba dostati, ale onen cizinec neznámý tak snadno by ho nedostal."

(Wisera Lex.)

Sv. *Hilarius* konal nejobtížnější práce na poli, aby tím se dozvěděl o stydlivých chudých. *(Wisera Lex.)*

Sv. *Homonobus*, kupec, hojné udílel almužny těm, kteří se žebrati styděli, donášel almužnu sám a byli-li mezi nimi také schudlí bez vlastní viny, podporoval je, pokud síla stačila, aby jim zase k lepšímu stavu pomohl.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Tomáš z Villanovy* znamenité důchody své obětoval téměř všecky chudým, zvláště těm, kteří se styděli veřejně žebrati. Dal si je sepsati a posýlal jim dary znamenité. Denně přicházelo na 500 chudých do paláce biskupského, z nichž každý stravu a po penízi dostával. Proto také, když zemřel, doprovázelo ho 8000 chudých ku hrobu.

(J. Bílého: Legenda.)

Antonín *Canova*, jenž r. 1822 v Benátkách co 65letý kmet zemřel, byl svého času nejznamenitější sochař v Italii. Za jeho nepokojných časů přemnoho lidí upadlo pro války v bídu a nouzi. Tu Canova, jsa sám dosti bohat, podporoval schudlé malíře, sochaře a umělce buď ze svého, anebo se za ně přimluvil, zvláště pak těm přispíval, kteří žebrati se styděli. Tak si dal jednomu schudlému malíři obraz vymalovati a zaplatil ho značnou sumou. *(Cesare Cantu.)*

Císař *Tiberius* zastavil pod záminkou, že mnozí podvodu se dopouštějí, všem pensi, kterouž z císařské komory brali a která pro schudlé rady ustanovena byla. Spolu nařídil, aby se každý opravdu chudý rada přihlásil a aby o stavu jeho zvláštní rada zdání své podala. Avšak skoro nikdo se více nepřihlásil, ještě se za svou chudobu styděl.

(Hunoltova kázaní.)

c) Nehodným neuděluj!

Obec *Holpe* v Oderbergsku na Rýně zapudila od sebe žebrotu tuláků tím, že darovala faráři svému kus pole, na kteréž každý žebrák, jenž přišel do dědiny, odkázán byl k práci a za to dostal jídlo. Mnozí zmizeli hned, štítíce se práce, někteří pracovali několik dní, až i jim práce se znechutila. Od té doby jest obec Holpe v tak špatné pověsti u žebráků tuláků, že tam málo který zabloudí. *(Kal. Moravan. 1853.)*

Jistý kníže z *Ossuny* svolal jednou všecky žebráky a neduživé, kteříž v městě žili a vyčastoval je hojně na dvoře svém; pak jich uvedl do veliké síně, kdež byl natažen provaz několik střevíců zvýší. I vyzval tu všecky, aby pro jeho obveselení skákali přes provaz, slibuje hojnou odměnu, komu by se to povedlo.

A vskutku nemálo jich odhodilo své berle, zapomenuvše na neduhy své skákali přes provaz. Všem těmto odměnil se kníže tím, že je poslal na galeje.

(Frencla: Postilla.)

Jeden zdravý *žebrák* prosil kdys Spartána o almužnu. „Nikoliv!“ pravil tento, „ničeho ti nedám, neboť čím více almužny dostáváš, tím déle budeš žebrati. Kdo tobě první almužnu dal, učinil tě žebrákem.“ *(Gold. Kinderb.)*

Byl jednou zdravý a silný *žebrák*, jenž vždy jen na prázdno chodil. Častěji ho lidé napomínali, aby pracoval a sobě i lidem nápomocen byl. Než u lenocha toho byla slova ta marná. I stalo se jednou, že samou leností na cestě si lehl a usnul. Tu přistoupil k němu šlechetný jakýsi poctivec, kterýž znal dobře ničemného tuláka a vyndav mu z mošny kousek chleba položil mu ho na prsa. Žebrák počal sebou brzy lomcovati a naříkati. Vida to nábožný muž vzbudiv žebráka, pravil k němu: „Co vám schází, milý člověče, že tak naříkáte?“ Tento odpověděl: „Mně se zdálo, že velký kámen nalehl na mne a ten že mne chce až do pekla stlačiti.“ Na to doložil šlechetný lidumil: „Mýlíte se, člověče, nebyl to kámen, leč toliko almužna z mošny vaší; považte, jak vás budou jednou tlačiti všecky almužny, jež v hanebné zaháłce vyžebráte a bezedně ztrávíte.“ *(Fr. Černohouz.)*

5. Každý i chudý ji udělovati může.

Bl. *Benedikt Labré*, žebrák, po celý čas almužnu, kterou vyžebral, chudým rozdal. Někdy sám sobě polévky, kterou obdržel, odepřel a popřál jinému.

(J. Bílého: Legenda.)

Poustevníci *egyptští*, ačkoliv žádného jmění neměli, přece pilně pracovali a z toho, co si za pletení košů a koberců vydělali, almužnu udělovali.

(Zollnera: kat. káz.)

Sv. *Notburga*, ač jen služka byla, neopominula i ctnost dobročinnosti konati. S povolením své paní přinášívala chudým, co zbylo od oběda a vlídně se na ně usmívala. Neměla-li právě tolik, aby se mohli všickni dostatečně nasytiti, dala to na sobě znáti, jak jí to nemilé a těšila jich, že, dá-li Bůh, druhého dne více obdrží. *(Leop. Chimani.)*

Alfred, král anglický, byv válečnými bouřemi přinucen s manželkou a některými důvěrnými sluhy v chatrči chudého ovčáka na čas se ukrývati, ani v této nouzi dobročinnosti své zapříti nemohl. Nebo jsa jednoho dne se svou chotí samoten a čta, slyšel, že chudý za dveřmi stojí žebře. „Co mu můžeš dáti?“ tázal se manželky Alfred. A uslyšev, že by toliko jednoho chleba měli: „Díky Bohu!“ zvolal král. „Ten kterýž 5 chleby 5000; mužů nasytil, mocen jest i nás polovicí nasytiti; jdi a dej druhou polovici nouzi trpícímu.“ A po malé chvíli přišli služebníci královští, nesouce množství ryb, kteréž nalovili, a tak králova důvěra, kterouž skládal v Boha, nezůstala bez odplaty. V pravdě zachoval Alfons slova Tobiášova: „Budeš-li míti málo, i z mála rád uděluj!“ *(Macana výb.)*

Dr. *Jan Blake*, farář u sv. Michala v Dublině, slynul nevšední dobročinností, jsa sám chudákem. Kdys prosil jej na ulici o almužnu člověk strápený hladem. Kněz ale nemaje peněz pokynul mu, aby s ním zašel na faru a tu příkladný otec duchovní svlékl s sebe vestu a dal ji žebráku, řka: „Jdi, prodej tu vestu a kup si chleba.“ Žebrák se zdráhal přijmouti takového daru, ale posléze musel. „Vezmi jen,“ dolehal naň kněz, „vezmi jen! Já zapnu kabát a pak nikdo nepozná, mám-li vestu, čili nic.“

(Blahověst 1856.)

V jednom městě zemřel *boháč* a mnoho lidí dostavilo se k pohřbu. Duchovní měl nad rakví řeč dojemnou, klada důraz na slova Kristova: „Byl jsem lačný a vy jste mne krmili atd.“ Osm dní na to zemřel chudý nádeník, otec 6ti dítek. Pracovával celý týden pilně, aby rodinu svou řádně a poctivě vyživil. Místo hospody dlel u své rodiny, dítky zbožně vychovával a pilně je do školy posýlal. Všickni, kdo ho znali, velmi ho ctili, avšak na pohřbu jeho bylo málo lidí. Kněz i tu měl řeč, porovnávaje tohoto poctivého nádeníka s oným milosrdným boháčem, řka: „Všickni lidé truchlili pro boháče a vším právem, an byl štědrý. Chválím ho sice také, ale tohoto chuďasa musím chváliti ještě více. Boháč živil z velkého jmění svého šest dítek, tento pak taktéž 6 dítek v chudobě. Až povolá soudce oba k soudu se slovy: „Pojďte, požehnaní, byłť jsem lačný a

krmili jste mne; byl jsem žíznivý atd.“ řekne skromně chudý: „Pane, byl jsem chudý nádeník a sotva děti své jsem vyživil.“ I odvětí Kristus: „Ty jsi šest dítek vyživoval v chudobě, v potu tváři, v mnohém namáhání a starosti. Vskutku, to jest více, než co boháč učinil v bohatství svém; cokoliv jsi ale ty jednomu z těchto maličkých učinil, mně jsi učinil. Nuže přijmi říši zbožných a tak chudý před boháčem vejde do království věčného.“ *(Šmída: Repert.)*

Na blízku bydlel obuvník, jmenem *Bohdal*, zbožný a bohumilý muž. Pracoval ť pilně a všecky peníze, co za týden vydělal, a jež si při sprosté stravě zachoval, rozdal v neděli chudým. *(Sv. Řehoř.)*

Jeden *muž Boží* nemoha prosícímu ničeho dáti, položil ruku svou naň, řka: „Ježto ničeho více nemám, co bych ti dal, vezmi si mne dle příkladu Pána Ježíše, Jenž sebe na kříži obětoval za nás. *(Sv. Bernardin.)*

Jistý chudý chlapec *v Paříži* musel se, ježto rodiče jeho v bídě žili a na vyučování jeho peněz neměli, na žebrotu odebrati, an byl ještě ku práci neschopen. Dva dni již prosil nadarmo okolojdoucí o almužnu. Vysílen hladem usedl si na kámen a hořce plakal. Jiný mimo jdoucí chlapec se ho otázal, proč pláče? I svěřil se mu, že má velký hlad a od předvčerejška že ničeho nepožil. „Jsem sice také hladov,“ odvětil útrpný pacholík, „ježto ale máš větší hlad, vezmi zde větší polovičku chleba, co mám.“ I nasytil chudý chudého. *(J. Huber.)*

Andělé.

1. Pojem; jsou; počet; jmena; stupně; bytost; vyobrazení.

Pojem. *Anděl* odvozuje se od řeckého slova: *angellos*, tolik co posel či *vyslanec*. Ačkoliv se slova toho užívá i o lidech, ba i bezživotných věcech, znamená obyčejně bytosti stvořené člověka dokonalejší, kteříž tvoří přechod od člověka — spojky ducha a hmoty — co pouzí duchové k Bohu a proto majíce lepší rozum a vůli než člověk, nemají žádného těla. Jsou pouzí duchové; nesmrtelni; vznešeni; svati; blaženi.

Že *andělé* jsou, tuší již náš *rozum*; nalezámeť v celé přírodě nesčíslné stupně života a dokonalosti, kov, kámen, rostlina, zvířc, člověk — andělé — Bůh.

V anděle věřili i *pohané*.

Pythagoras již rozeznává bohy, démony a heroe (anděle).

Plato mluví o démonech co prostřednících mezi bohy a lidmi.

Hesiod zná i bytosti mezi bohy a lidmi.

Seneka praví, že každý člověk má ducha při sobě, jenž ho cestě ctnosti učí znáti.

V básni „Orfeus“, o níž sv. Kliment alex. mluví, nalezá se i jmeno „anděl“. *(Krönes: Real. Lex.)*

Že andělé jsou, mnohonácte máme příkladů v Písmě sv. a to dokazuje tradice všech století.

V Písmě sv. starého zákona nalezáme anděle co skutečné osobní tvory.

Tak anděl ostříhal brány rajské po pádu Adama. *(1. Mojž. 3, 24.)*

Anděl ukázal Agar na poušti studni, aby se synem Ismaelem nezahynula a aby se navrátila do domu Abrahamova a Sáru poslouchala. *(1. Mojž. 16, 6—13.)*

Abrahama navštívili andělé, oznámivše mu narození Isákovo a trest Sodomy a Gomorrhy *(1. Mojž. 18.)*; Lota vysvobodili *(1. Mojž. 19.)*; anděl zadržel ruku Abrahamu, když syna Isáka obětovati chtěl. *(1. Mojž. 22.)*

Andělé sestupovali ve snu Jakubově po žebřících a poučili ho, že Hospodin i v ciziné nad ním bdí *(1. Mojž. 28, 12.)*; potkal se s anděli. *(1. Mojž. 32, 1.)*

Anděl usmrtil všecky prvorozené v Egyptě *(2. Mojž. 12, 29.)*; dále 70.000 Israelitů *(2. Kr. 24, 16.)* a 185.000 Assyrských. *(4. Kr. 19, 35.)*

Anděl se zjevil Gedeonu a měl ho k tomu, aby Madianitské zapudil. *(Soudc. 6, 11.)*

Anděl poslal proroka Eliáše k poslům krále Ochoziáše. *(4. Kr. 1, 13.)*

I v žalmích se činí zmínka o andělích. *(Ž. 34, 8.; Ž. 90, 11.; Ž. 103, 20.; Ž. 104, 4.)*

Daniel popisuje anděla, jenž se mu zjevil. *(Dan. 10, 5. 6.)*

Anděl odháněl plamen od tří mládenců v ohnivé peci. *(Dan. 3, 49.)*

Judita se vyznala, že jen pomocí anděla dílo své vykonala. *(Jud. 13, 20.)*

Mladého Tobiáše provází anděl na cestách. *(Tob. 12, 15.)*

V novém zákoně:

Anděl oznámil Zachariášovi ve chrámě, že obdrží syna. *(Luk. 1, 11.)*

Archanděl Gabriel zvěstoval P. Marii poselství. *(Luk. 1, 26.)*

Anděl poručil Josefu ve snu, aby Marii přijal k sobě *(Mat. 1, 20.)*; aby do Egypta utekl *(Mat. 2, 13)* a po smrti Herodesově do Nazareta se navrátil. *(Mat. 2, 19.)*

Andělé zvěstovali pastýřům narození Kristovo. *(Luk. 2, 9.)*

Anděl zvěstoval Maří Majdaleně a apoštolům, že Kristus vstal z mrtvých. *(Jan 20, 12.)*

Anděl poručil sv. apoštolu Filipu, aby šel cestou, která z Jerusaléma do Gazy vede. *(Sk. ap. 8, 26.)*

Anděl poručil setníku Korneliu, aby poslal do Joppe k Petru Šimonovi. *(Sk. ap. 10, 1—8.)*

I Kristus doznává, že andělé jsou. Mluvě v podobenství o semenu a koukoli praví, že andělé budou ženci. *(Mat. 13, 37.)*

Saduceům dokazuje Kristus, ze andělé jsou *(Mat. 22, 30.)*; mluvě Kristus o soudu posledním, zmiňuje se o andělích *(Mat. 25, 31.)*; podobně když v zahradě jetsemanské jat jest. *(Mat. 26, 53.)*

Konečně také apoštolé o andělích mluví.

Sv. apoštol *Pavel* praví, že ani andělé od lásky ku Kristu ho odvésti nemohou *(Řím. 8, 38.)*; zmiňuje o nich i 1. Kor. 4, 9.; dále že ani andělu, kdyby jinak kázal, by se nesmělo věřiti *(Gal. 1, 8.)*; učeníka svého Timothea při andělích zapřisáhl *(1. Tim. 5, 21.)*; v listu k Hebreům 1. porovnává Krista k andělům.

Sv. *Petr* dí, že andělé Kristu v nebi podřízeni jsou. *(1. Petr 3, 22.)*

Andělů jest velké množství; již Job se táže: „Kdo může vojsko Jeho sčísti?“

Podobně mnoho andělů se ukázalo: Jakubovi *(1. Moj. 32, 1.)*; když na hoře Sinai přikázaní dána jsou *(5. Mojž. 33, 2.)*; Danielu *(Dan. 7, 10.)*; při narození Krista Pána *(Luk. 2, 13.)*. — Kristus sám mluví k Petrovi o legionech andělů *(Mat. 26, 53.)*; množství andělů stojí okolo trůnu Beránka *(Zjev. 5, 11.; 12, 7.)*; množství andělů budou provázeti Krista k soudu *(Mat. 25, 31.)*; podobně píše i sv. Pavel *(Žid. 12, 22.)*; sv. Jan ve svém Zjevení *(5, 11.)*.

Někteří staří theologové myslí, že se počet andělů rovná k lidem jako 29 : 1, odvolávajíce se na Luk. 15, 4.; Mat. 18, 12. Jiní zase jsou toho mínění, že andělů jest třikráte více než lidí. Svatý Cyrill Alexandrinský soudí z množství těles nebeských, že i andělů více jest než lidí.

Jmenem naznačeni jsou v Písmě sv.: *Michael* t. j. kdo jest jako Bůh *(Zjev. 12, 7.)*, kteráž slova pronesl v boji s luciferem; ochraňoval národ israelský. Zjeví se při posledním soudu *(1. Tim. 4.; Dan. 12, 1.; Řím. 11, 25.)*. — *Gabriel* t. j. síla Boží, o němž řeč jest *(Dan. 9, 21.; 10, 11, 12.; Luk. 1, 26.)*. — *Rafael* t. j. uzdravující síla Boží, znám u mladého Tobiáše. — *Uriel (IV. Esdr. 4, 1.; Jeremiel 36; Salathiel 5, 13.)*. — Sv. Humilitas jmenuje ještě dva anděle, kteří ji ochraňovali: *Sapiel* = Božská moudrost; *Emmanuel (Štolc. Legendy)*.

Rozeznávají se: Archandělé *(1. Thess. 4, 15.)*; Serafínové *(Is. 62.)*; sedm duchů, kteří u Hospodina stojí *(Tob. 12, 15.)*; Cherubini *(1. Mojž. 3, 24.; Ezech. 1, 5.; 10, 15.; Zjev. 4, 6.)*; Silní; Trůni; Knížata; Mocnosti; Panstvo *(Ef. 1, 21.; Kolos. 1, 16.; Řím 8, 39.; 1. Petr 3, 22.)* — Proto zavrhl pátý koncil mínění Originesovo, že mezi anděli stupňů nestává.

Dionysius areopagita první andělé ve tři stupně rozdělil. 1. Serafíni, Cherubíni, Trunové, vyznamenávající se ohnivou láskou a klaněním. 2. Panovníci, Mocnosti, Silní, jichž Bůh při zázracích používá. 3. Knížata, Archandělé, Andělé, kteří říše, země, města a lidi ochraňují.

Jich bytost.

a) *Jsou duchové.* Dobrořečte duchové a duše spravedlivých Pánu. *(Dan. 3, 86.; dále k Žid. 1, 14.; Zjev. 1, 4.; Mat. 13, 45.; Luk. 10, 20.; Efes. 6, 12.)*

V lidské podobě se jen zjevovali, jakž sám Rafael doznává. *(Tob. 12, 19.)* Zdálo se, že jsem s vámi jedl a pil, ale já pokrmu neviditelného a nápoje, kterýž od lidí nemůž býti vidín, požívám. Proto dí II. koncilium nicaejské: Ctíme anděle, kteří v lidské podobě lidem se zjevili a i koncil IV. lateránský mluví o andělích co duších.

b) *Mají dokonalejší rozum a jasnější poznání než člověk.* Proto se králi Davidovi připisuje moudrost a vědomost anděla. *(2. Kr. 14, 20.)* Kristus praví o andělích, že vědí o posledním soudu *(Mat. 24, 36.)*; vědí i co v srdci člověka se děje, radujíce se nad hříšníkem pokání činícím. *(Luk. 15, 10. Viz i Dan. 9, 22.; Zachar. 1, 9. 19.; Sk. ap. 23, 9.)* Proto se také zjevovali v ušlechtilých podobách *(u př. 2. Mak. 10, 11.; Mat. 28, 3.; Luk. 24, 4.; Zjev. 19, 10.)*.

Sv. *Františka římská* spatřila anděla v skvělé postavě. Obličej a oko měl k nebi obrácené; podobal se pacholíku, maje ruce složené přes kříž na prsou, vlasy zlatožluté vlály mu s hlavy po ramenou; oděv měl bílý jako sníh, modrý a časem purpurový; nohy byly bosy a čisty. *(Fuhlrott.)*

c) *Mají velkou moc.* Proto je Písmo sv. sílu *(Ž. 102, 20.)* a moc *(1. Petr 3, 22.)* nazývá. Daniel doznává, že při spatření anděla takořka omdlel *(Dan. 10, 8.)*; podobně i sv. Matouš *(Mat. 28, 2.)*. Anděl chránil Israelity před Faraonem *(2. Mjž. 14, 19.)*, porazil Assyrské *(4. Kr. 19, 19.)*, ochránil 3 mládence v peci *(Dan. 3, 49.)*, Daniele ode lvů *(Dan. 6, 22.)*, Habakuka přenesl do jámy lvové *(Dan. 14, 35.)*. Andělé bojovali s Makabejským Judou. *(2. Mak. 10, 28.)* Anděl vyvedl apoštoly *(Sk. ap. 5, 19.)* a sv. Petra *(Sk. 12.)*, usmrtil Herodesa. *(Sk. 12, 23.)*

Vyobrazují se rozličně: co lidé mužského pohlaví; jinoši; malé děti v bílém oděvu se zlatým pásem; s křídlama; bosi; s odkrytou hlavou; sklopeným zrakem; sepjatýma rukama; klečíce; s harfou neb jiným hudebním nástrojem; s kaditelnicí; s křížem na čele a nástroji umučení Páně.

2 Jich účel.

a) Oslavují Boha a slouží Mu; vykonávají trest Jeho.

Isaiáš 6, 1—3 praví, že Serafinové prozpěvovali: Svatý, svatý, Hospodin Bůh zástupův, plná jest všecka země slávy jeho. — David volá v žalmu 102, 20.: Dobrořečte Hospodinu všickni andělé jeho; podobně vzývají i tři mládenci. *(Dan. 3, 58.)*

Sv. *Jan*, apoštol Páně, viděl ve svém Zjevení 7, 9. kterak andělé chvalozpěv Bohu prozpěvují a se mu klaní.

I sv. *Bernard* viděl v duchu anděle, ani ustavičně: „Tě Boha chválíme!“ prozpěvují, ozářeni jsouce neobyčejným leskem, což i jej samého povzbudilo, aby společně s anděli chválu Bohu prozpěvoval. *(Mehl. příkl.)*

Opat *Leontius* nalezl anděla v chrámu Páně, an se nejsv. svátosti oltářní koří.

I sv. *Jan Zlat.* vypravoval svým přátelům, že při mši sv. viděl nesčíslné množství andělů, ani se Kristu koří. *(Sv. Jan Zlat.)*

Opat *Petr*, žák sv. Bernarda, chtě se jednou, ana ho hlava bolela, z kůru odebrati, uslyšel anděle slova žalmisty prozpěvovati: „Chvalozpěvem Boha budu vzývati“. I zapomenul tu Petr na bolest a zůstal v kůru. *(Mehl. př.)*

NB. Ještě andělé rádi nejsv. svátosti se koří, malují se klečíce, sepjatýma rukama; sošky takové umísťují se u tabernakulum. Již Mojžíš, 2 Mojž. 37, 7. dva zlaté Cherubini na konce archy úmluvy učinil. *(Scherera Exempel Lex.)*

Že andělé Bohu slouží, často dí Písmo sv.

Tak píše sv. Pavel Žid. 1, 14.: Zdaliž všickni andělé nejsou služební duchové, posláni k službě pro ty, kteříž obdrží dědictví spasení?“

Při velkém díle spasení našeho vidíme patrně, kterak andělé co poslové Bohu slouží.

Anděl ostříhá brány rajské *(1. Mojž. 3, 24.)* anděl pobil všecko prvorozené v zemi egyptské; *(2. Mojž. 12, 29.)* anděl usmrtil 70.000 Israelitů; *(2. Mojž.)* anděl porazil 185.000 Assyrských; *(4. Kr. 19, 19.)* anděl ranil Antiocha krále, že nedal cti Bohu; i rozlez se červy, umřel. *(Kniha mak.)*

b) Ochraňují nás.

aa) V bídách a nehodách.

Andělé navštívili Abrahama. *(1. Mojž. 18, 2.)*

Anděl zadržel meč na rozkaz Boží, když Abr. Isáka obětovati chtěl. *(1. Mojž. 22, 12.)*

Andělé vyvedše Lota ze Sodomy zachránili ho. *(1. Mojž. 19.)*

Anděl ukázal Agaře na poušti studánku, aby se synem Ismaelem žízní nezahynula. *(1. Mojž. 16.)*

Anděl zachoval Mojžíše ve vodě. *(2. Mojž. 2.)*

Anděl vedl Israelity na poušti. *(2. Mojž.)*

Anděl ochránil Eliáše proroka, když před Isabelou utekl na poušť. *(3. Kr. 19, 5.)*

Anděl osvobodil Jerusalém pod nábožným králem Ezechiášem od vojska assyrského. *(4. Kr. 19, 35.)*

Anděl odháněl plamen od tří mládenců v ohně uvržených. *(Dan. 3, 92.)*

Anděl zavřel ústa lvům, aby Danieli v jámě neuškodili. *(Dan. 6, 22.)*

Anděl Rafael provázel mladého Tobiáše a slepému otci navrátil zrak *(Tob. 5; 11, 13.)* donášel Bohu modlitby Tobiášovy. *(Tob. 12, 12.)*

Andělé vedli Machabejské k boji. *(Kniha mak.)*

Anděl potěšil Jáchyma a Annu, že dostanou dceru (Marii).

Anděl oznámil Zachariášovi, že v stáří dostane syna. *(Luk. 1, 11.)*

Anděl Gabriel oznámil Panně Marii poselství. *(Luk. 1, 26.)*

Anděl poručil jmenem Božím sv. Josefu, aby se neostýchal Marii vzíti za manželku. *(Mt. 1, 20.)*

Andělé plesali nad narozením P. Ježíše a zvěstovali je pastýřům. *(Luk. 2, 9.)*

Anděl oznámil sv. Josefu, aby před Herodesem s Ježíšem a Marií utekl do Egypta. *(Mt. 2 13.)*

Andělé sloužili Kristu na poušti. *(Mt. 11, 11.)*

Anděl přinesl Mu kalich útěchy na hoře olivetské. *(Luk. 22, 43.)*

Andělé zvěstovali vzkříšení Páně ženám u hrobu. *(Luk. 24, 4.; Mr. 16, 5.)*

Andělé oznámili druhé příští Kristovo, když na nebe vstoupil. *(Sk. ap. 1, 10—11.)*

Anděl vyvedl Petra ze žaláře. *(Sk. ap. 12, 7.)*

Anděl rozkázal Filipovi, aby v Gaze obrátil komorníka královny Kandaces. *(Sk. ap. 8, 29.)*

Anděl velel setníku Korneliu, aby poslal pro Petra, jenž by ho pokřtil. *(Sk. ap. 10, 3.)*

Andělé nesli žebráka zesnulého do lůna Abrahamova. *(Luk. 16, 22.)*

Anděl sstupoval v Jerusalémě do rybníka bravného a hojil Bohem neduživé. *(Jan 5, 4.)*

Když sv. *Aloisius* v Římě v noviciatě se nalezal, neměli v klášteře jednoho dne co jísti. I šel se Alois, hnut jsa bídou bratří, modlit. A hle, an se modlil, přišel anděl v podobě mládence, ku dveřím klášterním a odevzdal představenému kláštera značnou část peněz. *(Fuhlrott.)*

Sv. *Filip ner.* upadnul do prohlubně v tmavém lese za strašlivé bouře, kdež by byl zahynul, kdyby andělé Boží mu z ní nepomohli. *(Šmída Repert.)*

Sv. *Gotharda* převedli kdys andělé přes cestu, která lijavcem zaplavena byla; když šel do školy co malý pacholík. *(Šmída: Repert.)*

Andělé pomáhali dvakráte sv. *Václavu*; jednou když proti Radislavovi, odbojnému knížeti kouřímskému, pro ušetření krve a životů svých poddaných sám jediný s ním se potýkati volil; aj tu jej andělé obstoupili s křížem skvoucím. Což vida nepřítel všecek uděšen k nohoum jeho padl, za odpuštění prosil a dosáhnuv ho v pokoji odešel. — Po druhé, když sv. Václav před císařem skrze lživé a závistivé svědky osočen na sněm přicházel, uzřev jej císař od dvou andělů doprovázeného, sstoupil s trůnu císařského, laskavě jej objal, králem jej nazval a rameno sv. Víta za dar jemu obětoval, kteryžto drahý ostatek podnět dal k vystavění chrámu na hradě pražském. *(Život sv. Václava.)*

Sv. *Isidor*, páse stádo, častokráte zvláštním puzením odešel do chrámu a přišed nazpět, vše v dobrém pořádku zastal, tak že se zdálo, jakoby v ten čas anděl stádo byl opatroval. *(Životy svatých.)*

Jeden prostý avšak velmi svatý *opat* obcoval tak důvěrně s anděli, že se denně zjevovali a při mši sv. mu posluhovali. *(Jan Moschus.)*

V neděli ráno dne 23. července vyšel si domkář *Ptáček z Vršany* na Moravě, evandělík, s rodinou na jahody. Vzali sebou i malé děvčátko Ančičku, anať, ač teprv čtyrletá, doma zůstati nechtěla. I rozešli se v lese a Anna přebíhala tu k otci, tu k matce a strýcovi. Když pak byl večer, chtěli jíti domů, ale Annu nemohli nalézti nikde. Strýc se vymlouval na otce a otec na strýce, mysle, že u něho jest. Hledali ji, nenalezli ale ani v noci. V pondělí oznámili vše úřadu, avšak děvče nenalezli. V noci na úterý zuřila strašlivá bouře a rodiče velmi bědovali. V úterý konečně nalezl

Annu lesník, ana leží na mechu, majíc kabátek pod hlavičkou, sukní jsouc přikryta a v ruce držíc hrneček spala. Udiven stál tu lesník a soudruzi jeho, že Anna v bouři nezahynula. I vzbudili ji a tázali se jí, co jedla? Odpověděla, že chleba, že vodu pila a že se jí ani nestýskalo, ana se vroucně k Bohu modlila a dva krásní, bílí chlapečkové si s ní hráli. A kdo byli asi chlapečkové ti? Andělé. *(Škola Bož. Srdce. 1871.)*

Vilém, 98letý opat v Dánsku, byl v nehodách a zármutcích od andělů poučován a těšen. Ve snu uviděl zbožný opat, kterak anděl zhotovuje ze zlata a drahokamů skvostnou korunu. I otázal se: „Komu pak patří?“ „Tobě!“ odvětil anděl. „A kdy bude dohotovena?“ „Až dosti vytrpíš.“

(Mehler-a Kat. Handb.)

bb) V ctnosti.

Anděl upomenul Hagar na její povinnost: Navrať se ku paní své a pokoř se pod rukou její. *(1. Mojž. 16, 9.)*

Anděl pokáral Balaama, že krutě nakládá se soumarem a aby Israelitům nezlořečil. *(4. Mojž. 22. 32.)*

Rafael poučil mladého Tobiáše, jak do stavu manželského zbožně vstoupiti má. *(Tob. 6, 12.)*

Andělé potěšili pastýře a poslali je k jeslím Ježíšovým.

Anděl, vysvobodiv apoštole, povzbudil je: Jděte a stojíce mluvte lidu v chrámě všecka slova života tohoto.

(Sk. ap. 5, 20.)

Anděl napomenul setníka Kornelia, aby pro Petra do Joppe poslal.

(Sk. 10.)

Andělé chránili nevinnost a čistotu sv. Františky římské, sv. Anjely, sv. Aloisia, sv. Stanislava Kostky, sv. Anežky, Lucie. *(Podstránského výkl.)*

Sv. *Agathiu*, když strašně byl mučen, umývali v noci andělé jeho tělo a léčili rány. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

S bl. *Janem firmanským* z řádu menších bratří obcoval denně po tři měsíce anděl rozmlouvaje s ním o kříži Kristově, radosti nebeské, pravdách sv. evandělia, učení a příkladech svatých. *(Deharbe.)*

Když 40 rekovných křesťanů dal tyran *Decius v Sebastě* v tuhé zimě v noci nahé vhoditi na zamrzlý rybník, aby víry se vzdali: spatřil pohanský strážce jeden zástup andělů, ani 39 korun drží, kdežto jich bylo 40. An o tom přemýšlel odpadl jeden; i byl strážník tak pohnut, že soudruhy vzbudil, volaje: „I já jsem křesťan“ a podstoupil s ostatními 39 smrt mučenickou.

(Gintzel: Legenda.)

Sv. *Terezie* ochrany a lásky andělské požívala tou měrou, že jí přicházelo, že již ne sama žije, nýbrž že anděl v ní myslí, cítí a velí.

(Podstránského výklad.)

cc) Orodují za nás, přednášejíce Bohu naše modlitby.

Patriarcha Jakob, utíkaje před Esauem, spatřil anděle ani po žebříce sestupují a vstupují vzhůru. *(1. Mojž. 28.)*

Prorok Zachariáš, uvádí prosbu anděla, jenž Jerusalém a israelská města ochraňoval: I řekl anděl Páně: Hospodine zástupů, až dokavad ty se nesmiluješ nad Jerusalémem a nad městy judskými?

(Zach. 1, 12.)

Archanděl Rafael přednášel modlitbu Tobiášovu Hospodinu. *(Tob. 12, 12.)*

Ve zjevení sv. Jana čteme, že anděl, jenž před oltářem stál, kadidlo ve jmenu svatých zapaloval. *(Zjev. 8, 3.)*

I *Církev* sv. dává na jevo, že modlitba naše a nekrvavá oběť mše sv. co naše oběť skrze anděle Bohu se přináší, an kněz po pozdvihování se modlí: „Prosíme Tě co nejsnažněji, všemohoucí Bože, račiž tuto oběť skrze ruce Tvého sv. anděla na Tvůj vznešený oltář před obličej Tvé Božské Velebnosti přinésti, abychom my všickni, kteří berouce podílu na této oběti nejsvětější, tělo a krev Syna Tvého požívati budeme, nebeským požehnáním a milostí naplněni byli. *(Canon. missae.)*

Sv. *Bernard*, jsa zbožně přítomen hodinkám v kůru, spatřil u každého mnicha anděla, jenž rozličným způsobem zaznamenával, jak kdo hodinky vroucně se modlil. *(Wiser-a Lex.)*

Sv. *Gertruda* viděla jednou při mši sv. u vytržení, kterak anděl její modlitbu k nebeskému trůnu nesl, třem Božským osobám přednesl a spolu za ni orodoval. Modlitba anděla strážce byla vyslyšena a Gertrudě žehnaly tři Božské osoby na prosbu andělovu.

(Scherer-a Exempel. Lex.)

O sv. *Stanislavovi Kostkovi* se vy-

pravuje, že mu ve Vídni, an po sv. přijímání vroucně toužil, andělé přinesli tělo Páně, což se i tehdáž stalo, když do Augsburku cestoval. *(Fuhlrott.)*

Jeden *zbožný mnich* kláštera Salins viděl, kterak anděl při mši sv. při obětování sv. hostie tuto Bohu přinesl a zase na oltář položil s největší zbožností a odešel. *(Mehl. př.)*

dd) Ochraňují v nemoci i smrti.

Opat *Petr*, žák sv. Bernarda, nechtěl jednou, ana ho hlava velmi bolela, jíti do kůru. Najednou si ale vzpomněl na slova žalmisty Páně o andělích, že chvalozpěvem Bohu se koří; i nedbav na bolest ihned šel do kůru, aby i on s anděli prozpěvoval. *(Mehl. příkl.)*

Byl jsem ještě chlapec, praví sv. *Řehoř turský*, když se mi otec nebezpečně roznemohl. Ve snu se mi zjevil anděl a pravil: „Jdi, napiš jmeno „Ježíš“ na dřevěnou tabulku a polož ji na polštář otcův.“ Učinil jsem, co mi anděl rozkázal, a hle, otec ihned se pozdravil. — Po dvou letech opět se otec můj rozstonal a opět anděl se mi zjevil, řka: „Víš příhodu s Tobiášem?“ „Nevím,“ odpověděl jsem mu. Anděl mi vše pověděl a poradil, abych totéž učinil. I oznámil jsem sen ten matce, matka ihned zabila rybu a pálila u nemocného játra, jichž vůně ihned bolesti otcovy odstranila. *(Sv. Řehoř turský.)*

Se sv. *Gerardem*, biskupem z Toulu, ležel zároveň nemocen i jeden mnich Falkuin. Bratří měli již Falkuina za mrtvého; když tento najednou zvolal: „Vězte, milí bratří, že ještě nezemřu, ale nad jiným se nebešťané radují. Uviděl jsem anděle, kteří mu vstříc chvátají.“ A hle v tom samém okamžení zemřel sv. Gerard. *(Fuhlrott.)*

Sv. *Martin*, sv. *Jiljí* a mnozí jiní obzvláštní síly a útěchy v boji při smrti zakusili. *(Podstránského výklad.)*

Sv. *Michael*, archanděl, jak věříme, k tomu povolán jest, aby přijímal duší umírajících a k soudu Božímu jich provázel; na smrtelné posteli pomáhá nám s ďáblem zápasiti.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Mikuláše Tolentinského* zvali andělé po šest měsíců před smrtí v noci líbezným zpěvem do radosti nebeské a vzbudili v něm takovou touhu po nebi, že ustavičně volal: „Žádám si zemříti a s Kristem spojen býti.“ *(Fuhlrott.)*

Sv. *Vincenc* byl na rozkaz pohanského soudce Daciana strašně zmučen, do vězení uvržen a na střepiny a sklo vhozen, aby v mukách bolestně zemřel. V noci ale, jakž strážníci spatřili, bylo vězení zvláštním světlem osvíceno, okovy sv. Vincence spadly a na zemi byl mech a květiny. I jal se mučeník prozpěvovati chválu Boží a to tím více, ani andělé ho povzbuzovali, pravíce: „Viz, Vincenci, Ten, za Něhož trpíš, připravil ti korunu v nebesích. Buď tudíž klidné mysle, brzy budeš do Jeho shromáždění vzat.“
(Wiser-a Lex.)

Ceada, biskup anglický, viděl po 7 dní před svou smrtí anděle, ani ho líbezným zpěvem zvali do radosti nebeské.
(Blätter zur Belehrung.)

Když sv. *Štěpán* z Grammontu zemřel, uviděl jeden nemocný pacholík v blízké vesnici, kterak andělé doprovázejí z kláštera duši sv. Štěpána. *(Fuhlrott.)*

3. Ctěme je!

Dle sv. *Justina* nalezáme od prvních dob křesťanských úctu k sv. andělům. Tak již Rhabanus Maurus zmiňuje se o svátku sv. Michaela. Později slavily se dva svátky ke cti sv. Michaela. (Apparitio S. Michaelis. Arch.) Zjevení sv. Michala na hoře Garganus v Neapolsku 8. května, kdež i kostel jemu ke cti zbudován jest. A posvěcení tohoto kostela: (Dedicatio S. Michaelis Arch.) 29. září, před nímž dle nařízení Ethelreda, krále anglického r. 1014. tři dni o vodě a chlebě se mělo postiti a spolu se nemělo pracovati. *(Butler.)*

Mimo toho slaví Církev sv. i svátek sv. Gabriele 18. března a sv. Rafaela 24. října.

Sv. *Václav* ctil sv. anděle, že jim dle spůsobu Církve pondělek věnoval a je ve dne i v noci proti zlému duchu vzýval. Na cestách se odevzdal do jich ochrany, jakož i před každou důležitou věcí a povždy je při sobě viděl. V každé říši a zemi prosil je, aby jej a obyvatele ochraňovali. *(Jeho životopis.)*

Ctihodný Baltazar *Alvarez* ze řádu Spasitelova zvláštní úctu měl ku čtyrem

andělům: archandělu Gabrieli, jenž Panně Marii přinesl poselství; pak k andělu, jenž Kristu na hoře olivetské přinesl potěchu, k andělu, jenž ochraňoval jeho řád a konečně ku svému vlastnímu strážci. *(Lohn. bibl.)*

Anděl strážný.

1. I pohané v něj věřili.

Aristoteles psal Alexandru Velkému, že strážní duchové ho doprovázejí a ochraňují, aby neučinil nic zlého.

Seneka píše, že každý člověk má u sebe neviditelného mistra, jenž ho ve všem poučuje.

Epiklet dí, že nikdo i v tmavém pokoji není sám, že s ním jest duch strážný.

I *Sokrates* věřil v duchy strážné. *(Šmídův hist. katech.)*

2. Ochraňuje nás:

a) Na cestách.

Anděl ochraňoval *Jakuba* na cestě, když utíkal před Esauem. *(1. Mojž. 23.)*

Anděl doprovázel mladého *Tobiáše*. *(Tob. 5, 5.)*

Anděl doprovázel *Juditu*, když do ležení Holofernesova se odebrala. *(Jud. 13, 20.)*

Když sv. *Benedikt* v Subiako zůstával, obdržel od Boha rozkaz, aby se na kopec Kassio odebral. I musel neznámou krajinou putovati. Avšak všude na rozcestí potkával dva mládence neobyčejné krásy, kteří mu cestu ukazovali. Zbožný muž těšil se tomu velmi a přál si hodně mnoho rozcestí, aby mládence ty častěji zhlídl. *(Damianus.)*

Sv. *Dominik* navštívil jednou večer již sestry svého řádu, které v Římě v San Sisto bydlely a zdržel se zde v zbožných rozmluvách i s jinými bratry příliš dlouho. Tu najednou pravil sv. Dominik: „Bůh chce, abych se nyní do Santa Sabiny odebral.“ Nadarmo ho bratří a představená zdržovali, řkouce: „Sv. otče! jest již příliš pozdě, nedaleko jest půlnoc a tu nerádno jíti.“ I odpověděl Dominik: „Pán chce, abych šel a proto mi pošle anděla svého. A vskutku se sv. Dominiku a jeho společníku Tankredu přidružil neobyčejně krásný mládenec a doprovodiv je na místo, zmizel. *(Mehl. přikl.)*

Sv. *Hildegunda*, cestujíc do Říma, byla od lupičů přepadena a strašně zohavena, tak že pastýři, kteří ji nalezli, ji měli za mrtvou a ji pohřbiti chtěli. Ani ale vlci se ukázali, spěchali k stádům. Mezitím přišel anděl k sv. Hildegundě a když k sobě přišla, jí pravil, že na cestě ji povždy provázeti bude. *(Fuhlrott.)*

V životě sv. *Onufria* se čte, že se k němu po poušti cestujícímu přivtělil anděl strážný a takto k němu mluvil: „Od času tvého narození jsem vůdce a strážce tvůj,“ a pak šest mil jej doprovodiv, po tento čas putování stále ho vyučoval a k dobrému napomínal. *(Karlíkovy životy Svat.)*

Ve vikariátu *Herrndorfu* chystala se rodina selská dne 4. ledna večer z lesa domů. Osmiletého pacholíka poslali napřed, aby v jednom domku punčochy objednané vzal a u jistého mostu že je už dohoní. U mostu ale nenašel pacholík nikoho a proto šel dále domů avšak zbloudil, jda v levo místo v pravo. A tak se ubíral vždy dál a dále, aniž by pěstouny své dohonil. Ačkoliv byl utrmácen, neodpočinul si, obávaje se, aby neusnul a nezmrznul. Šel celou noc, až k ránu teprv přišel k osamělé chaloupce, kdež ho zpočátku nechtěli ani vpustiti, domnívajíce se, že jsou to zloději. Konečně ho ale přece přijali, občerstvili a odpočinku mu popřáli; načež ho domů doprovodili. Patnácte hodin šel chlapec v zimě o hladu a šťastně druhého dne ku svým se dostal. Vskutku anděl strážný ho doprovázel, že na tak nebezpečné cestě se mu pranic nestalo a že zimou a hladem nezahynul. *(Zufälle, die nicht Zufälle sind. Wien 1866.)*

b) V bídě a nemoci.

Když patriarcha *Jakub* svým vnukům synům Josefovým žehnal, modlil se: „Anděl, kterýž vytrhl mne ze všeho zlého, požehnejž dítek těchto!“ *(1. Mojž. 48, 16.)*

Anděl ochraňoval *Juditu*, když šla do ležení Assyrských, pokud tam dlela

a když s hlavou Holofernesovou se vracela do města Bethulie. *(Jud. 13, 20.)*

Žalmista Páně praví: „Postaví se anděl Hospodinův kolem těch, kteříž se Ho bojí; a vytrhne je z nebezpečenství. *(Ž 33, 8.)*

Na přímluvu a pomocí anděla strážného dobyli *Makabejští* slavného vítězství nad vojevůdcem *Lysiasem*. *(2. Mak. 10.)*

Sv. *Janu z Boha* pomáhal anděl často při domácích pracech v nemocnici. Jindy mu zase přinesl pokrm pro chudé. *(Fuhlrott.)*

Bl. *Janu z Parmy* posluhoval jednou anděl co ministrant při mši sv., když žádný jiný ministrant v sakristii nebyl. *(Wiser-a Lex.)*

Sv. *Neofit* ztrativ rodiče a stav se úplným sirotkem, trávil tři dni a noce u mrtvol rodičů svých a tu potěšen jest andělem strážným, jenž mu v lese sluj ukázal, v níž napotom Neofit co poustevník až do smrti žil. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Patricius* byl co pacholík od mořských loupežníkův chycen a do Irska přeplaven, kdež musel vepře pásti. I ukázal mu tu anděl strážný na pastvě jámu, v níž se peníze nalezaly. I vykoupiv se těmito penězi Patricius až do smrti vděčnost velkou jevil ku svému andělu strážnému. *(Surius.)*

V bitvě s *Maury* odňat mi prapor. I vyskočil jsem s vozu a bojoval v seči. Tu jsem spatřil najednou vedle sebe bojující a mi přispívající rámě; jak jsem viděl, bylo ozbrojeno a nahoře byla i křídla; ostatní tělo nikdo neviděl. Shlídnuv pomocné rámě, vzmužil jsem se velmi a udeřil na nepřítele a hle! tisícové padali na levici, tisícové na pravici. Nepřítel byl na hlavu poražen kořist mu odjata a na poli sanktenenském leželo velmi mnoho mrtvol. Z vděčnosti k andělu založil jsem i zvláštní vojenský řád, jenž co odznak nosil purpurové zlatem se třpytící křídlo. *(Alfons, král lusitanský.)*

Na svátek zvěstování Panny Marie — praví sv. *Alžběta*, upadla jsem v těžkou nemoc. I shromáždily se sestry, aby nade mnou litanie se pomodlily. Když pak se do kůru odebraly, přišel anděl, položil ruku na mou hlavu a pravil: „Vstaň! jsi od nemoce vyhojena. Jdi a přijmi tělo Páně!“ Po těch slovech zmizel, já pak jsem vstala zcela zdráva. *(Fuhlrott.)*

Sv. *Lidvinu* navštěvoval v její dlouhé a bolestné nemoci anděl strážce a těšil ji a povzbuzoval v tuhé zkoušce k trpělivosti a vytrvalosti. *(Mehl. příklad.)*

c) V nebezpečí života.

Když za času *Totily*, krále východních Gothů, ariáni proti katolíkům strašně zuřili, chtěli sv. *Laureana*, arcibiskupa sevillského, usmrtiti. Avšak tu svatého jeho anděl strážný ve snu o nebezpečenství zpravil a mu poručil, aby jen důvěrně vstal a k moři se odebral. I uposlechl a tu ho anděl sám přeplavil šťastně; ano na cestě i slepci zrak navrátil. *(La Cerda.)*

Na *Liefburgu*, matku sv. *Ludgera*, zlobila se její babička, pohanka, že nemá žádného syna a proto dala vhoditi třetí dceru do vody, avšak anděl strážný ochraňoval dítko, až jedna sousedka je z vody vytáhla a si je podržela. *(Mätzler. Leg.)*

Sv. *Polykarp*, cestuje kdys s jedním diakonem, zůstal v jedné hospodě přes noc a utrmácen cestou po skrovné večeři ihned usnul. Tu najednou uslyšel hlas: „Vstaň rychle a vyjdi z tohoto domu, který brzy se zboří!“ I vzbudil Polykarp ihned spolucestujícího a ješto tento byl ospalý, dělal námitky, až i on uslyšel onen hlas. A hle, sotva že z onoho domu vyšli, zbořil se. Zachránění ihned padli na kolena, Polykarp pak modlil se: „Ó všemohoucí, nejvýš dobrotivý Bože! Jenž si skrze proroka Jonáše zkázu města Ninive předpověděl a obyvatelům té milosti udělil, aby nebezpečí unikli: chválíme a velebíme Tě z celého srdce, že jsi nám skrze anděla svého, hrozící nebezpečí oznámil a dobrotivě i odvrátil.“ *(Šmída: Repertorium.)*

Podobně vypravuje i *Overberg*, že jednou doprovázel dvě jeptišky a tu že se zpozdili u jednoho známého a v noci přišli, když byli dlouho bloudili, k jednomu stavení. Obyvatelé je rádi přijali a proto zůstali tam přes noc. Když již byli ulehli, zvěstoval dvakráte jemným hlasem mládeneček Overbergovi, aby ihned z domu tohoto se vzdálili. Overberg uposlechl a hle, druhého dne se dozvěděl, že hodní obyvatelé onoho domu

byli strašně polekáni, ani čtyři vrahové k nim vrazili, chtíce právě Overberga zavražditi. Overberg děkuje zachránění své jen anděli strážnému, jenž na cestách ho provázel. *(Salzburg. Kirchenbl.)*

Sv. *Silvin* při všech nebezpečích neměl ani toho nejmenšího strachu a anděl strážný ho všude doprovázel, že se mu ani toho nejmenšího nestalo.

(J. Bílého: Legenda.)

Roku 1824 zplašil se v *Brodech*, městě v Haliči, kůň a uháněl ulicemi. Lidé ho chtěli zastaviti a tu vešel kůň v otevřenou světnici, kde v kolíbce nalezalo se dítě. Ve světnici strašně řádil kůň a všickni ulekaní obyvatelé mysleli, že po dítěti jest veta. Zatím ale ochraňoval ho anděl strážce, na kolíbku padlo prkno, aniž by děcku ublížilo i kolébky se kůň ani nedotekl, kdežto všecko roztřískal, až konečně omráčen ranou k zemi klesl a vykrvácel.

(Leop. Chimani.)

O slavnosti sv. *Cyrilla a Methoda*, když sloužena byla mše sv., hrály si dítky v jednom domě v Cizkrajově u studně, 7 sáhů hluboké, kamž i děvčátko dvouleté střemhlav spadlo. Asi za půl hodiny teprv spustil se jeden člověk do studně, a vynesl dítě napohled již mrtvé a černé. Po krátkém však tření otevřelo očko a za hodinu chtělo opět s ostatními si na dvoře hráti.

(Škola B. Srdce. 1871.)

Jenerál *Frank* v letě snídával a večeřel pod velkým kaštanem v krásném parku venkovského sídla a mnohou blahou dobu zažil v kruhu rodiny své. Jednoho rána, ano již prostřeno bylo k snídaní, zmocnila se Franka najednou podivná úzkost, tak že služce poručil, aby snídaní přenesla do zámku. Již seděla celá rodina pohromadě a jenerál chtěl manželce své oznámiti podivný strach, když uslyšeli hukot. Všickni zbledli; neboť dvě mohutné větve odtrhly se od kmenu a kdyby byla rodina pod kaštanem snídala, všickni by byli zabiti. Anděl strážný ochraňoval rodinu. Jenerál, ač byl protestant, upevnil na kaštan krásný obraz, představující Rodičku Boží.

(Zufälle, die nicht Zufälle sind.)

V *Hammu* hrály si na prádelně nedaleko potoka, na němž mlýn se nalezal, dvě dítky jednoho úředníka při dráze, 3letý chlapeček a 4letá dívka. Pacholík přiblížil se k potoku a spadl do něho. Voda ho vzala a strhla na kolo, načež chlapeček zmizel pod kolem. Chlapeček uchopil se kola a křičel. Jeden měšťan přiblížil se ku pomoci a šťastně ho zachránil, aniž by se mu bylo toho nejmenšího stalo. Anděl ochránil ho.

(Echo der Gegenwart. 1858.)

Na ostrově *Jamaice* žil jeden osadník vzdálen od lidí v půvabném údolí na blízku pralesů. Pro horko mají tam místo dveří lehkou toliko oponu, jen v předsíni jsou dveře. Tyto zůstaly jednoho dne otevřené a ve světnici spal osadník s manželkou a útlým dítkem. Asi o půlnoci procitla žena praskotem dohořívající svítilny a pohlednouc na kolébku ustrne leknutím, spatříc nad hlavinkou dítěte hada. I uchopí v zmatku bambitku manželovu, ačkoliv nikdy zbraně střelné neměla v rukou, zamíří na hlavu hada; stiskne, výbuchem zhasne lampa a nastane hrobové ticho. Muž procitnuv ranou rozže světlo a díky Bohu, dítko spí klidně ve sv. nevinnosti v kolebce a na zemi leží jizlivý plaz s hlavou roztříštěnou. Anděl strážný vedl ruku matčinou. *(Čas. Zlaté klasy. 1855.)*

Nedaleko *Innomostí* v Tyrolsku žádal si jeden pacholík, ač ještě byl velmi malý, ministrovati. I vyplnila se žádost jeho a že velmi byl malý, dal si zhotoviti vlastní komži. Jednou v oktáv duší zemřelých, kde po celém Tyrolsku na večer růženec za duše v očistci se modlí, nemohl malý ministrant komži svou najíti, tak že kněz šel k oltáři jen s jedním ministrantem. A hle, právě když se modlili, sesulo se zábradlí u oratorium a padlo zrovna na místo, kde onen malý ministrant by byl klečel; jistě že by byl zabit anebo že by se byl značně poranil. Neostříhal tu anděl onoho chlapečka? Vskutku, neboť komže jeho se brzy nalezla.

(D. chr. Feierabend 1853.)

Z jednoho vlaku, kterýž r. 1871 dne 19ho května z Prahy vyjel, spadlo blíže *Kolína* mezi jízdou děvčátko s vozu. Každý považoval děcko za mrtvé. Jaká ale byla radost zoufající matky, když jí dítko úplně zdravé dodáno bylo, při pádu s vozu spadlo na prkno a z toho se kutálelo po stráni dolů, tak že je vlak nezastihl. *(Pokrok 1871.)*

Roku 1813 uchopila se káně v *Lauten-*

brunnerském údolí ve Švýcarsku spícího dítěte na louce a pustila ho pak s výše asi 1000 střevíců a hle, děcku nestalo se pranic.

Podobně se stalo i s jistou Annou Zuburchenovou. *(Keschnitz.)*

Roku 1852 poráželi v *Michaelbeurnu* nádeníci mohutný strom, při čemž byli i děti jednoho pekaře, osmiletý Josef a devítiletá Marie. Strom nechtěl povoliti, konečně ale padl mimo nadání právě na ony dítky a ochranou anděla strážného nestalo se jim nic.

(Šmída: Repert.)

Na horních skaliscích mezi skulinami a na snadno se bořícím kamení pásl *pacholík* pastýřský ovce. Any ovečky po nuzné pastvě se rozešly: sedl si pacholík na povýšené místo, kdež prozpěvoval anebo v biblické dějepravě čítal. Tu uslyšel jednou hlas zvonu, aby domů se odebral, z údolí, vyzývající k modlitbě Anděl Páně. Zbožný sepjal ruce k modlitbě a pomodliv se, chtěl ovečky domů hnáti. V tom povolilo kamení a ubohý pacholík řítil se dolů do prohlubně. V úzkosti smrtelné vzývá o pomoc anděla strážného, a hle, na osudné cestě uchytil se vyčnívajícího stromu, ano kamení přes skálu se valilo do hluboké prohlubně. A zachráněný pacholík stal se napotom pastýřem duší, aby jiných ze záhuby duše vysvobozoval a ku chvále Boží povzbuzoval.

(Südd. Volksbl. 1864.)

Před několika dny vracela se jedna *paní*, splnivši zbožný slib, z Rekavinklu po železnici do Vídně, když vlak právě projížděl velkým průkopem, spolehla se poněkud na dveře vagonu; špatně uzavřené dveře popustily a ubohá vypadla ven. Nehoda se zpozorovala, zastavil se vlak, hledali paní, a hle, nalezli ji neporušenou u prostřed příkopu, ana vroucí díky vzdávala Bohorodičce.

(Čas. „Hlas“ v Brně 1872.)

Dne 7. února 1875 přijela po západní dráze do stanice Pressbaum *paní* ze Solnohradska se 6letou dceruškou. Ve stanici této slezly obě za chvíli s vozu, poněvadž ale otevřely si vůz na nepravé straně, nikdo ze služebnictva dráhy je nespozoroval. Když však již vlak pohybovati se počal, chtěly obě vstoupiti do vozu, při čemž ale děvčátko nešťastným krokem spadlo a pod vůz se dostalo. Matka, spatřivši to hrůzou vykřikla a omdlela. Ač neštěstí hned bylo spozorováno, přece než vlak zastaven býti mohl, všecky vozy přes ubožátko přejely. Leželo totiž mezi kolejemi na zemi a ani nejmenší rány neutrpělo. Neopatrnost matky potrestána v tomto pádu pouhým leknutím. *(Čas. Čech“ 1875.)*

Před několika roky spadl *v Paříži* tříletý pacholík se čtvrtého poschodí na dlažbu a byl ochranou anděla strážného na životě zachráněn, padnuv na vůz, který právě mimo jel. *(Keschnitz.)*

Papež *Pius IX.* hrál si co malé pachole u potoka, chtě rybičky chytiti, až konečně spadl do vody. Tu ho chránil anděl strážný, až ho jeden sedlský mladík vysvobodil.

(Sonntagsblatt der A. Poststg.)

Manželka zámečnického tovaryše *Aleše Povolného* stála s tříletou dceruškou v bytě svém v novomlýnské ulici v Praze v 2. poschodí u otevřeného okna. Děvčátko, hrajíc si klidně, v tom, co matka se odvrátila, střemhlav se řítilo oknem na dlažbu. Leknutím klesla ubohá matka bez sebe k zemi. — Jaká byla ale její radost, když otevrouc oči uzřela před sebou dcerušku živou, neporušenou. Děvčátko padlo tak šťastně, že utrpělo jen nepatrné pohmoždění na tváři.

(Čas. „Čech.“ 1874.)

Na jednom domě v dlouhé třídě *v Praze* spatřuje se ve zdi obraz, jenž představuje anděla strážce, an pod svýma křídloma dítko chrání. Stalo se to na památku, že tam nedávno dítko spadlo s třetího patra na dlažbu, aniž by se bylo poranilo. *(Blahověst 1865.)*

Když za času povodně řeka *Rone* ve Francouzsku vystoupila, uchvátila rozkácená řeka i kolébku s nemluvnětem; několik hodin ploulo dítko, až konečně, anto ho anděl strážný chránil, zachráněno jest. *(Schuster.)*

Bylo to roku 1843 dne 5. září právě v oktávě anděla strážce; když v městě Aigenu jeden tesař s lešením hotov byl. I vzal žebřík, kterého měl zapotřebí, avšak nastojte, lešení spadlo a padlo na $2^1/_2$ roku staré dítě a zakrylo ho. Všickni mysleli, že po dítěti jest veta, avšak anděl strážce byl při něm. Dítě se jen otřáslo a vstalo, aniž by se mu bylo co nejmenšího přihodilo.

(D. Blätter zur Bel. u. Erb.)

Jeden *rybář* seděl pod stinným stromem opravuje sítě, kdežto žena domácí práce konala, Marie pak, hezké děvče, blízko otce si hrála. Marie se vzdalovala víc a více od domova, trhajíc kytičky, ana strašná povstala bouře, hrom burácel a blesk se křižoval a hojně pršelo. Tu ulekaná matka hledá dítě, v tom se zablesklo a ona vidí Marii pod skálou, ale vidí, kterak i skála dolů se řítí a proto omdlela, myslíc že veta jest po dceři. Marie ale ochranou anděla strážného na životě zachována jest, ba onen kus skály, jenž se utrhl, chránil ji jako střecha před deštěm. *(J. Weber.)*

Dne 2. dubna 1863 jel *v Sasku* vlak, na dráze Tharand-Frýburské, kdež velmi stoupá. Blíž Tharandu spatřil strojvedoucí Schöllkopf dvouleté dítko strážníka Tänzera na dráze si hráti. Nebohé propadlo jisté smrti! Avšak strojvedoucí všemožně se přičinil, aby vlak zastavil a dítko zachránil. A anděl strážný řídil snahu jeho, vlak — což téměř víře nepodobno — stanul zrovna před děckem; ihned seskočili s vozů a odnesli dítko do nejbližšího domku, ano leknutím bylo téměř bez sebe. *(Salzb. Kirchenbl. 1863.)*

L. P. 1786 vypukl v *Šladenu* v Hildenheimsku strašný požár. Hořelo 28 hospodářských stavení i se stodolami. V moři plamenném stál i dům, jenž později chytil, avšak zachráněn býti nemohl. Již byl téměř zcela shořel, jen sednička při zemi teprv chytala. V tom bylo slyšeti nářek dítěte: „Tatínku, tatínku!“ I šli po hlase a nalezli v skříni na šaty čtyrleté dítě. Za ním ležel sesutý strop, který by byl navždy dítě pohřbil, kdyby byl jen o vlas dále spadl. Vedle dítěte hořela slepice, jejíž kuřátka se utekla pod oděv dítěte. Všecko ostatní ve světnici hořelo, jen dítě a kuřátka mohly se ještě v čas zachrániti.

(Šmída: hist. kat.)

Podobně vypukl i v městě *Rhedě* v západním Falcku před několika lety oheň. A tu jedna žena vrhla se vzdor varování přítomných do ohně, aby peřiny zachovala. Jak ale užasla, když u peřin nalezla i své dítko, kteréž měla za zachráněné, klidně spáti. Žena vzala a šťastně vynesla i dítě i peřiny, a sotva že z domu vyšla, v brzku sesul se dům.

(Salzburg. Kirchenbl. 1864.)

V španělských válkách byl jeden karlistický vůdce od Kristinských přepaden a z města vypuzen, při čemž upadly i jeho dvě dcery do zajetí nepřátelského, any chtěly otce ve válce doprovázeti. Otec se nad tím arci velmi zarmoutil a umínil si, že je musí z rukou nepřátelských stůj co stůj vysvoboditi. V brzku dostal posily a jal se ihned ono město obléhati. Za tři dni učinili obležení výpad z města, majíce v čele dcery vůdcovy. Co ubohý otec měl činiti? prvními obětmi státi se měly jeho dvě mladistvé dcery. I poklekl zbožný vůdce a horoucně prosil, aby Bůh skrze anděla strážného dcery mu zachoval. Posilněn modlitbou dal na nepřítele střílet a hle, dcery jeho zachovány a nepřítel bodáky úplně poražen jest. Radostně objal otec dcery své ochranou anděla strážného zachráněné.

(Zufälle, die nicht Zufälle sind.)

Při prvním oblehání *Strassburku* roku 1870. padl jeden z nejprvnějších pukavců do ústavu školských sester a sice do ložnice, kde právě deset dítek spalo. Zpousta byla strašná, jen těch deset dítek a socha anděla strážného v této světnici postavená zůstaly bez pohromy.

(Škola B. Srdce. 1871.)

Jakási paní *T.* odjela roku 1855 ze stanice Rionu s tříročním chlapečkem po železnici do Duxe, kdež ji manžel očekával. Mezi jetím hrklo silně, dveře se otevřely a chlapeček vypadne na železnici. Všeobecná hrůza! Sotva že matku udrželi, aby za dítětem neskočila. Sotva že na blízkou stanici dorazili, telegrafováno ihned, aby žádný vlak jeti se neopovažoval. I vyslán parostroj nazpět, jeli prozřetelně a nalezli chlapečka na kolejích železnice v tichém spánku pohříženého. I odevzdali ho matce a chlapeček probudiv se, žádal za kousek chleba. *(Kal. Moravan. 1863.)*

Ve *Vídni* ukončil jeden kněz právě cvičení, v němž pojednával o ochraně anděla strážného. I šel k oltáři, aby měl požehnání. Asi na dva kroky před oltářem spadla najednou socha na místo, kamž chtěl pokleknouti. Uleknut odskočil několik kroků nazpět a všickni přítomní vyšli z lavic, dívajíce se, co se stalo. Anděl dřevěný ležel roztříštěný na zemi, který by byl kněze jistě zabil. Jasněji nemohla ochrana anděla strážného býti vysvětlena. A proto s největší

vroucností modlili se i kněz i lid a kněz s vděčností zanotoval. „Tě Boha chválíme!“ *(Jarisch. Der kath. Volksk.)*

Udatný jeden *vojín* vypravoval tuto příhodu z vojny, na níž bral podílu. Když jsme do městečka Villa franca u Taja táhli, našli jsme u jednoho opuštěného domku asi půl roku staré dítě v kolébce. Očividně ochraňoval dítko anděl strážný, ještě nepřátelské kule a pumy na městečko jen sršely. Většina domů byla zřícenina a mezi zříceninami a ohněm uchránilo se dítko. Jeden granátník spatřiv nejprv kolébku přikvapil, odhalil roušku a nevinné děcko usmálo se naň, jako by odpočívalo u matky. Hodný vojín ihned odnesl kolébku na bezpečné místo. A hle, všickni vojínové chtěli dítku nějaké služby prokázati. I přivedli kozu a dali mu mléka a dítku vedlo se dobře. Najednou ale jsme měli odtáhnouti. Co se mělo nyní s nemluvňátkem státi? Sebou se vzíti nemohlo a opustiti také ne. Po dlouhém radění odnesli jsme ho do blízké vesnice, odkudž všickni obyvatelé uprchli a odevzdali ho stařeně, davše jí i kozu a dosti peněz a zapřisáhše, aby se o dítě starala, dokud by se rodiče aneb příbuzní o ně nepřihlásili. *(Šmídův hist. kat.)*

Ve *Wörglu* v Tyrolsku o slavnosti bratrství konali lidé po celý den v kostele sv. Ondřeje pobožnost. Večer zůstal v kostele ještě jeden pacholík a vykonával křižovou cestu pod jedním sloupem. Najednou se ho zmocnil strach, i vyšel kvapně z kostela. Sotva že vyšel, sřítil se sloup, pod nímž byl stál. *(Scherera Exempel. Lex.)*

V *Zamsi* v Tyrolsku vypukl r. 1856 strašný požár. V jednom domku pod střechou spaly dvě třináctileté dívky. Již hořela střecha nad nimi a ony spaly ještě tvrdě, až konečně trámy se sřítily a je probudily. I vyskočily a spěchaly kvapně ku dveřím, z nichž ale, jak je otevřely, vyrazil oheň. I naříkaly a bědovaly, že musí uhořeti. Mladší chtěla na posteli zemříti, starší ale ji k tomu měla, aby s okna skočily dolů a tak se zachránily. I skočila nejprv starší, odevzdavši se ochraně anděla strážného, s třetího poschodí dolů, aniž by se jí bylo co stalo. A na její domluvu skočila i mladší šťastně dolů pod ochranou anděla strážného. *(Pred. u Kat. 1857.)*

d) V pokušení a hříchu.

Sv. *Anděla z Foligni*, tato čistá panice, tak pociťovala ochranu anděla strážného, že při pokušeních zlého ducha volala: „Ani všickni lidé na světě, ani všickni ďáblové v pekle, ani kdo jiný mne k hříchu pohnou.

A ochranu tu seznali i sv. Alois, sv. Stanislav Kostka; sv. Anežka, Lucie, Cecilie a mnozí jiní. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Františka římská* povždy obcovala se svým andělem strážným a tu viděla, kdykoliv se sebe menšího poklesku dopustila, kterak si obličej rukama hořem zakrývá. On jí byl učitelem a vůdcem ctnosti. *(Hunoltova káz.)*

Sv. *Mainrad* žil na poušti, oddav se rozjímání a modlitbě. Tu ho ďábel hleděl od vrchole dokonalosti odvrátiti. Strašná bázeň zmocňovala se tu sv. Mainrada, avšak nepodlehl, an cítil při sobě anděla strážce, jenž ho povzbuzoval a při boji mu i pomáhal. Kdykoliv svatý zvítězil, naplnilo se srdce jeho nebeskou radostí a spokojeností. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Markéta kortonská* byla jednou velmi pokoušena od ďábla, tak že již malomyslněla. Tu přistoupil k ní anděl strážce a těšil ji, aby se nebála, že ďábel, nesvolí-li, uškoditi jí nemůže. *(Fuhlrott.)*

Svatá *Veronika z Binasko* doznává, kterak při mši sv. z nepozornosti zvědavě pohlížela na jednu sestru, která u oltáře klečela. I domluvil jí proto její anděl strážný s rozhněvaným obličejem. *(Deharbe.)*

Když jeden kněz v *Consencii* na břeh přistál, přistoupil k němu jeden muž a žádal, aby u něho mohl složiti doživotní zpověď. Pravil knězi, že předevčírem se chtěl za křivdu na jiném pomstíti, tu ale že se mu zjevil anděl a přemlouval ho, aby nepříteli odpustil a doživotní zpověď vykonal a od té doby že anděl od něho neodstoupil. Kněz vyslyšel žádost mužovu a tu teprv anděl zmizel. *(František Albertinus.)*

Landelinus, jinoch z vznešené francouzské rodiny, byl od sv. Auberta, arcibiskupa v Cambrai, pokřtěn a zbožně vychován. Že Landelinus čilého byl ducha a výborných vloh, měl ho Aubert k tomu, aby se stal knězem. Zatím ale rozmluvili to Landelinovi přátelé. Landelinus uposlechnuv, oddal se všem

neřestem, až konečně se stal i náčelníkem lupičů pod jmenem Moro a páchal všemožné ukrutnosti. Smrtí jednoho druha a milostí Boží se ale zcela změnil. Té noci po smrti soudruhově zjevil se Landelinovi anděl strážný, domlouval mu, předhazuje mu jeho nepravosti a poručil, aby se odebral k Aubertovi, jenž pro něho a jeho bohopustý život lká a naříká. Ať se polepší, jinak že uvržen bude do pekla. Landelinus probudiv se, ihned se odebral k Aubertovi, zcela se polepšiv vedl svatý život, stal se opatem a umřel co svatý. *(Acta S.)*

Mnich *Liffard* zastával v klášteře v Kelnu, ač z urozeného stavu pocházel, po mnoho let trpělivě a pokorně službu vrátníka. Na sklonku života již pokoušel ho ďábel, aby spasení za věrnou službu nedosáhl a naplnil ho nespokojeností. Jak, Liffarde, vnukal mu, což nemají představení tvoji útrpnost s tvým stářím? Vždyť podlehneš práci, kdyby's byl ve svém stavu zůstal, byl by's nyní vážen a sloužilo by se tobě. A jak zneuctívá tvá služba tvůj rod a tvé stáří. Liffard bohužel uvěřil svůdnému hlasu a chtěl z kláštera odejíti, aby si ve stáří ve světě pohověl. Tu najednou zjevil se mu anděl co vážný kmet a poručil mu přísným okem, aby ho následoval. Kmet uvedl ho na hřbitov, kde se hroby otevřely. „Pohleď, Liffarde!" jal se anděl mluviti, „na tuto mrtvolu, co nedávno zde pohřbena jest, pozoruj její oči a celé tělo. Tentýž osud zastihne brzy i tebe. Jak pošetile tedy jednáš, že chceš slib řeholní zrušiti a do záhuby se uvrhnouti." Mnich zaražen pohledem tím a dojat slovy anděla navrátil se do kláštera, kdež i kajicně skonal.

(Zollnerovy kázaní.)

Patroklus žil dlouhý čas v samotě a vyučoval zdarma mládež a dosáhl velkého stupně svatosti a ctnosti. Tu najednou upadl v pokušení, aby do světa se vrátil a jistě by byl tak učinil, kdyby mu byl anděl strážný ku pomoci nepřispěl. Tento mu nařídil, aby se postavil na vysoký sloup a odsud pozoroval svět. A co spatřil? Loupež, vraždu, cizoložství, ctižádost a jiné nepravosti a spolu i jich smutný konec. Což když Patroklus uviděl, dal se do pláče a nikdy více mu na mysl nepřišlo, aby samotu opustil. *(Mehl. příkl.)*

Praotec pouští otázán jsa kdys, jakého by prostředku užíval, že vždy úplně spořádán, mravně a ustavičně veselé mysli živ jest, odpověděl: „Já patřím často andělu strážci do očí, kterýž mně po boku stojí, v potřebách mých mi pomáhá a v každé případnosti mi vnuká, co mluviti a činiti mám a kterýž pak každý čin můj jakož i způsob, jak jsem jej vykonal, zaznamenává. Tento pohled sv. bázní mne naplňuje a působí, že se vždy bedlivě chráním, něco říci neb činiti, co by se mu nelíbilo.

(Klinkáčovy legendy.)

e) V ctnosti a čistotě.

Když sv. *Eulalie* v 12. roce věku svého mučena býti měla; doprovázel ji anděl strážný s mnoha jinými anděli na popraviště dávaje jí útěchy, tak že radostně, když tělo její panenské železným hákem poranili, zvolalá: „O můj Bože! jak radostné jest písmo Tvého vítězství čísti, kteréž železným hákem na těle mém napsáno jest.

(Mehlera Kat. Handbl.)

Sv. *Izidor* rád by byl navštěvoval chrám Páně, avšak obával se o své stádo, kteréž pásal. I uslyšel tu uvnitř hlas, aby jen šel, že anděl jeho strážce opatrovati bude zatím stádo. A vskutku, když se a kdykoliv z kostela ku stádu navrátil, nalezl ho v nejlepším pořádku.

(Mehl. příkl.)

K sv. *Markétě Kortonské* pravil jednoho dne anděl strážný: „Pomni, Markéto, na dobrodiní, jimiž tě Bůh obsypává. Proto s celým srdcem obrať se k Bohu, tvému Tvůrci a Pánu. Spolu jí napomínal, když o nemoc žádalą, k pokoře a dětinné důvěrnosti.

(Fuhlrott.)

Carreru, kněze z řádu Ježíšova, budíval anděl strážce každého rána časně k modlitbě a sv. *Rajmunda* z řádu sv. Dominika v noci, by se modlil matutinum. Podobně i sv. Humilianu a blah. Aleydisa z Bruselu. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Cecilie*, mučenice Páně, byvši proti vůli pohanu Valerianu za manželku dána, pravila k snoubenci: „Valeriane, věz, že jsem pod stráží anděla Božího postavena, který panenství mé ochraňuje; protož chraň se, aby's se proti mně neprovinil a tak hněvu Božího na se neuvalil." *(Sv. Cecilie.)*

Zbožná panna *Hermelindis* vyšla si z města do vesnice. Nešlechetník jeden, jenž nečistou láskou k ní zahořel, chtěl ji násilně unésti. Než anděl Páně ochraňoval dívku. „Uteč co nejkvapněji!“ volal, „uteč, Hermelindo, obluda číhá na tebe.“ Dívka uposlechla a zachovala nevinnost. *(Zollnerovy kázaní.)*

f) I v smrti.

Když sv. *Alžběta durynská* na smrtelné posteli ležela, zjevil se anděl strážce v podobě ptáčka a prozpěvoval jí, takže pokušení ďábelskému šťastně odolala a tiše zesnula v Pánu.

(Blätter zur Belehrung u. Erbauung.)

Sv. *Dominik* uviděl při smrti anděla svého, an mu radostně rukou kynul a zvolal: „Pojď, miláčku, pojď do radosti!“ *(Fuhlrott.)*

Když sv. mučeník *Evplus* pro víru Kristovu na místo popravní přišel, pravil k zástupu: „Bratří nejmilejší! slyšte mne; klaňte a bojte se Pána Boha z celého srdce, nebo pamětliv je těch, kteří se ho bojí, prvé než z tohoto života časného vykročili; a když z něho vykročili, jdou jim andělé vstříc a doprovází je do sv. města Božího.“

(Sv. Evplus.)

Sv. *Františka Romana* žila po smrti muže svého v tiché samotě jedině Bohu a spáse nesmrtelné duše své zbožně a cudně jako anděl Boží. Tím zasloužila milosti, že co anděl v těle s anděly v nebesích v bližší spojení vstoupila. V zázračné podobě jasné sprovázel ji anděl po všech cestách jejích. Ustavičně stál po straně její. Kdykoliv se modlila, zjevil se jí a přenesl modlitbu její k trůnu Božímu, a když od nečistých duchů znepokojována byla, vždy ku pomoci jí přispěl. Když umírala, přinesl jí útěchu a posilu a když konečně anděl smrti oči její zavřel, tu anděl strážný uvedl ji tam do ráje nebeského.

(Mehlerovy příklady.)

Sv. *Majdalena z Pazzis* uviděla v extási, kterak anděl strážný doprovází duši jedné sestry z očistce do nebe.

(Fuhlrott.)

Bl. *Kristinu ze Stumbelu* u Kolína nad Rýnem ujišťoval anděl strážný před smrtí věčné blaženosti, řka: „Buď klidná a vytrvalá, nevěsto Kristova. Ježíš Kristus, pro Něhož jsi tak mnoho trpěla, tvůj nejmilejší ženich, přispěje ti v hodině smrti, abys vstoupila do radosti nebeské.“

(Fuhlrott.)

Jeden *bratr*, byv zaopatřen, položen byl dle obyčeje řádu na popel, aby na něm zemřel. Představený a bratří modlili se u něho za šťastnou hodinku smrti. A umírající bratr Vilém těžký musel podstoupiti boj, najednou ale jako ze sna se vzchopil a pravil: „Radujte se, bratří, neboť nebeská radost a slast obklíčuje mne.“ Napotom se obrátil k představenému, doloživ: „Což, otče, neviděl jsi anděla, an mi dal políbení?“

(Blätter der Belehrung.)

Když jednou *Jan*, zbožný mnich s bratry a opatem seděl: spatřil najednou anděla v sněhobílém rouchu, an mu pravil: „Nuže, dobrý a věrný sluho, pojď do radosti Pána svého!“ A vskutku Jan za několik dní zesnul v Pánu.

(Fuhlrott.)

Jeden *kněz* zaopatřiv nemocnou svátostmi umírajících, byl od ní požádán, aby si neobtěžoval k ní jíti, až ho povolá k sobě a to že bez pochyby bude v noci, aby jí udělil ještě v posledním okamžení požehnání. A vskutku byl kněz čtvrté noci ze spaní probuzen, jako by ho někdo volal. I vzpomenuv si na nemocnou, ihned spěchal k ní ještě ale bylo tma, tu přišel mu bratr oné nemocné se svítilnou naproti. „Není-li pravda,“ pravila nemocná ku knězi, „že jste byl vzbuzen. Můj anděl strážný vás zbudil, jehož jsem po celý čas nemoce své o to žádala a ujištěna jsem byla, že mne neoslyší.“ Kněz ustrnut a udiven udělil nemocné požehnání, kteráž za půl hodiny zemřela. *(Šmída: Repertorium.)*

Podobně přivedl i anděl jednoho duchovního k smrtelnému lůžku jednoho žebráka.

3. Cti a buď mu vděčen!

Aj já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou, a ostříhal na cestě, a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil tobě. Šetřiž ho, a poslouchej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti. *(2. Mojž. 23, 20, 21.)*

Ke cti andělů strážných ustanoven zvláštní den a svátek. V 6. století vzal původ svůj v Španělsku, pak rozšířil se po Francouzsku, až konečně papež *Kliment X.* r. 1670. svátek ten rozšířil

pro celou katolickou Církev. Slaví se vždy 1. neděli v měsíci září.

Jim ke cti založeno i bratrství andělů strážných. *(Šmída: Repertorium.)*

Blah. *Jan Berchmans* kdykoliv někoho potkal, pozdravoval jeho anděla strážce. *(Scherer-a Exempl. Lex.)*

Sv. *Johanna z Orvieto*, která později do řádu sv. Dominika vstoupila, nevýslovnou důvěru měla k anděli strážci. Již záhy ztratila své rodiče. Když ji jednoho dne jeden křesťanský přítel velmi litoval, že již tak záhy ztrativši rodiče sirotkem se stala: usmívala se vesele, ukázala na obraz anděla strážce a pravila: „Což nevíš, že nyní anděl strážce se stal mým otcem a matkou a že mne mnohem více miluje, než mne milovali rodiče, které Pán k sobě povolal?“ *(Hurold.)*

Sv. *Rosa limanská* zvláštní úctou a důvěrou naplněna byla ku svému andělu strážci, tak že s ním obcovala jako s nejdůvěrnějším přítelem.

(Scherer-a Exempel. Lex.)

Nábožný a Ducha sv. plný muž, kněz *Petr Faber* každé pondělí zasvětil k uctění sv. anděla strážce podle příkladu sv. Františka Xaveria, který na svých cestách nejprv anděla strážce každého města vzývati obyčej měl, než do něho vkročil, aby tam království Boží s prospěchem rozhlašoval.

(Macanův výbor.)

Sv. kněz *Petr Lefevr* kdykoliv se přibližoval k městu některému anebo k nějaké vísce, modlíval se za obyvatelstvo, vzývaje Boha, aby z milosti Jeho andělé strážní bedlivou měli stráž nad nimi. Jim věnoval i na počest každý pondělek.

(Blahověst 1858.)

Za veliké to pokládám dobrodiní, že jsi mi dal anděla, aby mne od narození mého opatroval. *(Sv. Augustin.)*

Anděl Páně,

modlitba, viz: „Maria III. 1. d!“

Astrologie,

viz: „pověra B. 1.!“

Autorita,

viz: „představený; poslušnost; vláda!“

Bázeň vůbec,

viz i: „svědomí zlé!“

1. Jest přirozená; prospívá.

Bázní naplněni byli:

Saul před Filištínskými. *(1. Kr. 17, 11.; 28, 5.)*

Vojsko, uslyševši o smrti vůdce Holoferna. *(Jud. 15, 1.)*

Lot, utíkaje ze Sodomy *(1. Mojž. 19, 17.)*; Jakub před Labanem *(1. Mojž. 31, 31.)*; před Esauem *(32, 7.)*; bratří před Josefem *(1. Mojž. 43, 18.)*; Mojžíš poraziv Egyptčany *(2. Mojž. 3, 14.)*; Israelité před rudým mořem *(2. Mojž. 15, 15.)*; Moabité před Israelity *(4. Mojž. 22, 3.)*; Saul před Davidem *(1. Kr. 18, 12.)*; David před Achizem *(1. Kr. 21, 12.)*; námořníci báli se Jonáše *(1, 10.)*; učeníci Páně na moři *(Mat. 8, 25.)*; sv. Petr jda po moři s P. Ježíšem *(Mat. 14, 30.)*; Herodes sv. Jana Křt. *(Mar. 6, 20.)*; a lid *(Mat. 14, 5.)*; Josef Herodesa *(Mat. 2, 22.)*

Římané, počínajíce boj, tak hlasitě a strašně vzkřikli, že Josef Flavius musel židům poručiti, aby si uši zacpali, by strachem na útěk se nedali.

(Cardamus.)

Když sv. *Alexandr*, opat, aby nemusel biskupem býti, utekl, skryl se v jedné jeskyni, která se mu obydlím loupežníkův býti zdála, jenž v tamní krajině své zločinstvo provozovali. Beze všeho strachu v ní zůstal. Netrvalo to dlouho, přišli. I obořil se na ně celou apoštolskou silou, kázal jim o Božím soudu a o nevyhnutelném jich zatracení, jestli se nepolepší. Moc slov jeho rozrazila jako silné kladivo hrdé jejich srdce a konečně z lotrů mniši se stali a proměnili peleš lotrovskou v klášter světu na příklad.

(Valoucha katech.)

2. Škodí.

a) Vede k hříchu.

Nepravou bázní naplněni byli:

Aron, svoliv, aby se zlaté tele ulilo. *(2. Mojž. 32, 4.)*

Šalomoun, svoliv ženám svým, aby modlám chrám se vystavěl. *(3. Kr. 11, 7.)*

Pilát, odsoudiv Krista. *(Jan 19, 12.)*

Nejvyšší kněží a fariseové, aby Kristus lid na sebe neupoutal. *(Jan 11, 47.)*

Ti, co veřejně s Kristem se báli mluviti. *(Jan 7, 13.)*

Rodiče slepě narozeného báli se veřejně Krista za Messiáše vyhlásiti. *(Jan 9.)*

Sv. *Apollonius*, mučeník, byv předveden před soudce, řečnil tak výmluvně o pravdě víry Kristovy, že všickni, uchváceni mocí důvodů jeho, tu stáli jako sloupové a žádný z nich ani slova nemohl namítati a přece z bázně před trestem časným neuvěřili v Krista, ano přemlouvali Apollonia, aby jen na kratinko chrámy navštívil a bohům obětoval. *(J. Bílého: Legenda.)*

b) Škodí zdraví; vede k samovraždě; přivádí smrt.

V *Petrkově* blíž Polné šla dívka ze statku na posvícení do svého rodiště. V lese blíže vesnice Pozovic spatřila tlupu cikánů nedaleko cesty kolem ohně. Jak mile je spatřila, dala se strachem na útěk a cikáni během jejím upozorněni byvše a domnívajíce se, že proto utíká, že má peníze, pustili se v plném běhu za ní a nyní počala plná honba. Dívka vidouc se pronásledovánu, utíkala zoufale a šťastně jim unikla. Však běh její trval celé dvě hodiny a nezastavila se dříve, dokud domova svého nedostihla, kdež z přestálého strachu se zbláznila. Zármutek rodičů a přátel jest nesmírný. *(Čas.: „Čech" 1874.)*

Jistý *šlechtic*, byv v podezření zrády, uvržen byl do žaláře. V žaláři tom takovým strachem a bázní před smrtí byl naplněn, že za jedinkou noc sešedivěl. Pohled naň tak dojal Františka z Gonzagy, proti němuž povstal, že mu daroval život. *(Scaliger.)*

Jistý *mládenec* hrůzou před nastávající smrtí, ještě měl býti utracen, za jedinkou noc v obličeji tak se změnil a tak sestárnul, že ho soudce druhého dne nemohl ani poznati a že ho císař, uslyšev o tom, na životě zachoval. *(Lemnius.)*

Dne 20. června 1874. odpoledne otrávil se v královských lázních cyankalím 21letý posluchač techniky *Dominik B.*, maje strach před zkouškami. Lékař rychle přivolaný nemohl zachrániti mladíka při životě. *(Čas.: „Čech" 1874.)*

Ve *Forli* u Bologně odešlo dne 18. září 1875 18leté děvče k večeru do chrámu k večerní pobožnosti. Když po ukončení církevních obřadův věřící odešli, zavřel kostelník chrám, nepozoruje, že děvče v kostele zůstalo. Dívka, jež usnula, později se probudila a počala volati o pomoc. Kostelník, jenž byl na blízku, otevřel a vešel s rozžehnutou svící do chrámu. Dívka, která domnívala se viděti ducha, omdlela a po dvou dnech skonala. *(Čas. „Svornost" 1875.)*

Virolda, knížete litevského, přemnozí pro jeho ukrutnost tak se strachovali, že když proti nim vytáhl, sami se jedem otrávili. *(Aeneáš Silvius.)*

Sv. *Albert* velký zhotovil velmi uměle podobiznu a spojil ji uvnitř kolečky tak, že jako člověk se mohla pohybovati a i hlas ze sebe vydávala. Sv. Tomáš akvinský, jeho žák, vstoupiv do světnice a nevěda o umělém díle tom a vida, ana se pohybuje, a něco brumlá, domníval se, že by to byl sám ďábel. I porazil sochu k zemi, že na tisíc kousků se roztříštila. Když sv. Albert na hluk do světnice vstoupil a zpozoroval, co se stalo, zvolal žalostně: „Ach, synu můj, co jsi učinil? Třicítiletou práci jsi mi v hodině zničil!" *(Pavel Segneri.)*

Abul-Abas, kalif, původce rodu a dynastie Abassidů nastoupil asi v 20. roce trůn. Byl zdráv a čil a dalo se očekávati, že dlouho bude panovati. Tu ale slyšel jednou rozmluvu dvou otroků v předsíni, že všecko na světě jest marné a ani mladost před smrtí že není jistá. I upadl v bázeň a těžkomyslnost, že brzy zemře a když napotom dostal neštovice, umřel více z bázně. *(Herbsta výb. př.)*

Boleslav I., kníže slezský, vtáhnuv do Krakova, kamž ho obyvatelé dobrovolně přijali, hrozeb Vladislava Lokýtka tak se ulekl, že v brzku r. 1313 zemřel. *(Henninges.)*

Heliogabalus zpiv některé přátele a zavřev je, pustil mezi ně lvy a leopardy a medvědy a tu mnozí strachem až zemřeli. *(Lampridius.)*

Roku 1853. zemřel v Paříži malíř *Karaits* podivnou příhodou. Bylyť mu odporny všeliké rakve a náhrobky a proto se pohledu na ně bedlivě střežil. Přátelé jeho se mu proto často posmívali a umlouvali se, kterak by slabost jeho vyléčili. Jakýsi rytec učinil návrh, který všickni s plesáním přijali. Jedenkráte vyzvala celá společnost malíře Karaitse k vycházce do Vincennes, kde se výborně bavili. Vracejíce se do Paříže, zavedli Karaitse do dílny jistého sochaře pod záminkou, že tam uvidí dílo znamenité. Tu odhalen náhrobek, na němž zlatým písmem bylo vyryto: „Památce slovútného malíře, Karaitse, kterýž zemřel v 37. roce věku svého.“ Karaits, čta nápis, zůstal jako bleskem omráčen, klesl na zem a než přátelé přivedli lékaře, byl mrtev. *(Podstr. výkl.)*

Z výkřiku „*hoří!*“ uleklа se dne 11. srpna 1877. v noci manželka kováře v Domažlicích Anna Kůstkova tak, že za půl hodiny na to zemřela. Manžel, který k hašení odběhl, nalezl ženu svou, kterou byl zdravou opustil, již jen co mrtvolu. *(Čas. „Čech“ 1877.)*

Jeden *lékař* ujišťoval jednoho kardinála, že z melancholie, trudnomyslnosti může člověk i zemříti. Což aby dokázal, vyžádal si jednoho k smrti odsouzeného zločince. Zločinci oznámil lékař, že bude otráven a podal mu místo jedu několik kapek neškodné krve. A hle, odsouzenec počal se na celém těle třásti a brzy úzkostí i skonal, ač jedu ani nepožil. *(Schirmbeck.)*

Při oblehání města *St. Paul* tlouklo jednomu šlechtici bázní tak velmi srdce, že mrtev k zemi sklesnul. *(Herbsta př.)*

Richard, král anglický, zabloudil jednou na honu v hustém lese. Sám musel jíti do chýše jednoho uhlíře, aby ho přes noc u sebe ponechal, žádaje. Uhlíř sice přijal cizince, avšak jako na přivítanou dal mu facku. Král neříkal nic a snášel to tiše. — Brzy na to dal si král, sedě na trůně v slávě své a obklíčen dvořeníny, uhlíře k sobě povolati řka: „Znáš mne nyní?“ Uleknut padnul uhlíř mrtev k zemi. *(Hunolta káz.)*

V městě *Římě*, dokuď ještě bylo pohanské, obviněn byl jeden měšťan z vraždy; a uslyšev, že Cicero, tehdáž nejrozhlášenější řečník, proti němu soudnou řeč držeti bude, tak se tohoto odpůrce svého děsil, že v zoufalství upadna svým vlastním vrahem se stal. *(Macana výb.)*

Tyto dni žala na louce 19letá žena ze *Stráže* při hranicích bavorských. Sehnuta jsouc, ničeho netušila, ano tu najednou z trávy se vyřítí a vrazí jí do tváře hejno koroptví. Mladá krevnatá žena k omráčení uleknuta odebrala se ihned domů a prosila muže, by honem poslal pro lékaře, že musí umříti. Lékař přijda, poznal sice nebezpečenství, nebyl však s to, ženu zachrániti, která krátce na to horečkou zemřela. *(Čas. „Čech.“ 1874.)*

3. Zapuď ji!

viz i: „stálost v dobrém 2.; skutek milosrdný duchovní, poslušnost 2 b!“

Když byli *Athénští* v boji s Kretenskými a Theutida, vůdce nepřátelského, se obávali, dodával jim Themistokles srdce těmito slovy: „Občané athénští! nebojte se Theutida; neboť ačkoliv má meč hrozný, nemá přece srdnatosti a síly, aby ho vytasil.“ *(Lohn. bibl.)*

Julius César, mocný vůdce a panovník římský, převážel se jednou přes řeku. I stala se najednou bouře. Což vida lodník, na jehožto lodičce byl César, strachem celý zbledl. Načež mu dí César: „Césara převážíš a bojíš se?“ *(Frencla Postilla.)*

Bázní lidskou pohrdali:

Jethro napomenuv Mojžíše. *(2. Mojž. 18, 17.)*

Nathan upozorniv pokleslého Davida na jeho provinění. *(2. Kr. 12.)*

Joab upozorňuje Davida na jeho nespravedlivé jednání. *(2. Kr. 19.)*

Daniel napomenuv krále Nabuchodonosora, aby byl milosrdným *(4)*; a sám, ač byl na rozkaz králův modlám neobětoval *(6)*; Tobiáš, chodě do Jerusaléma pravému Bohu se klanět. *(Tob. 1, 5.)*

Sv. Jan Křt. vytýkaje Herodesu cizoložstvo. *(Mt. 14, 4.)*

Ježíš upozornil Piláta, že moc svou má s nebe. *(Jan 19, 11.)*

Sv. apoštolé zřejmě řekli radě židovské, že Boha více poslouchati musí. *(Skut. ap. 5, 29.)*

Josef z Arimathie, nedbaje na židy, slavně Krista pochoval. *(Mt. 27.)*

Všickni mučeníci, kteří bojíce se více Boha než lidí i život svůj zaň položili, pamatujíce na slova Kristova: Nebojte se těch, kteříž zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabíti: než bojte se raději Toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně. *(Mt. 10, 28.)* Řídiliť se dle příkladu sv. ap. Petra a Jana; kteříž pravili k radě židovské: Zdali to spravedlivé jest před obličejem Božím, abychom vás více poslouchali než Boha, suďte! *(Skut. ap. 5, 29.)*

Návodem kancléře svého Rufina odsoudil Theodosius v čas vzbouření lidu i mnoho také nevinných k smrti. Slyše sv. biskup *Ambrož*, že císař chce jíti do kostela, vyšel mu vstříc a zapověděl mu vkročiti do svatyně. Proto říkával císař ten o sv. Ambroži, že ho žádná pohrůžka královská k přestoupení zákona Božího nepřinutí.

(Val. Jirsíka: pop. dogm.)

Sv. *Gerhard*, biskup a mučeník, nikterak pohnouti se nedal, aby vedralého krále uherského Ovo korunoval, nýbrž velmi důtklivě mu domlouval, když o velkonocích do kostela přišel.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když hrabě Astasius, zarytý pohan, sv. *Gervasia*, protože modlám obětovati za nesmyslnost považoval, ukrutně až do smrti kázal bíti, povolal *Protasia*, k němuž v hrdosti srdce mluvil: „Bídníče! važ si více života svého a nebudiž tak bláznivý, jako tento bratr tvůj.“ „Kdo je bídník?“ odpověděl Protasius, „já-li, ještoť se tebe docela nebojím, čili ty, jenž ukazuješ, že se mne bojíš.“ „Tebe, bídného člověka já se bojím?“ řekl vztekle Astasius. „Ba ovšem,“ odpověděl Protasius, „bojíš se mne, že, nenamluvíš-li mi, abych se klaněl ničemným modlám, ty vítězství nad nepřátely tvými nedojdeš. Já pak se tebe nebojím, ani se tvých pohrůžek strachuji a modly tvé zavrhuji, nebo já ctím jen jednoho Boha, který v nebi kraluje.“ A hned na to byl mečem sťat. *(Macana výb.)*

Sv. *Jan Nep.* znamenaje, že lenivý král Václav oddává se životu rozpustilému, ano i ukrutenství si dovoluje, neboť dal za živa kuchaře páliti, že mu krmi dosti úpravně nepřipravil, pln sv. horlivosti vešel k němu a zmužile předstíral jemu pohoršlivý život a vyhrožoval trestem Božím, pakli se nepolepší. A náruživý král místo polepšení pronásledoval sv. muže tak dlouho, až ho konečně do Vltavy hoditi rozkázal.

(Okáčova kázaní.)

Sv. *Jan z Regis* († 1640.) všelikou bázeň tak zapudil, že ve všech nebezpečích se nebál. Cestoval ve dne i v noci. Začasto se octnul v roklích, v závějích, na horách sněhem pokrytých, na řece prudké a přece se nebál.

(Krönes: Real-Lex.)

Sv. *Roza z Limy* byla jako její matka od přirozenosti velmi bázlivá a za žádnou cenu by byla bez světla nešla ani do vedlejšího pokoje. Konečně ale, zpomenouc si, že Bůh všemocnou rukou svou ji chrání, přemohla zcela bázeň svou.

(Mehlera příklady.)

Vypravuje se o jistém králi staré říše Granady v Španělsku jmenem *Chiquitto*, že míně za manželku pojmouti jednu mouřenínku, s trůnu svržen a vyhnán byl. Provázen od přátel a služebníků ubíral se v tichém mlčení dál a dále, až přišli na vrchol jedné hory. Tuto se ohledl ještě jednou na bývalé statky své, kteréž po patě pohoří toho se rozkládaly a vida květoucí krajiny granadské před sebou a v pozadí slavný královský palác, kdež se zrodil a vychován byl, nemohl se zdržeti slz. Poznovu pojala ho bolest, a pokleknuv na kolena svá s průvodci počal ztrátu i neštěstí své hořkými slzami oplakávati. Matka však králova, kteráž se podál jich na kámen posadila, nelibovala si v nářku tomto. I přistoupila blíže řkouc: „Slušno, aby jsi ty a zbrojnoši tvoji jako ženy plakali, ježto jste nebojovali jako muži!“ Chiquitt pochopil však slov těch později a litoval zbabělosti své. *(J. E. Veith.)*

Bázeň Boží.

viz i „spasení své“!

1. Pojem; jest základ pravého poměru člověka k Bohu a vyplývá z všemohoucnosti, svatosti a spravedlnosti Boží.

Bázeň Boží pozůstává v tom, že jsme si vědomi své slabosti, něco dobrého sami ze sebe učiniti, že znajíce pokušení, která nás ze všech stran obklíčují, máme se na pozoru, abychom nezhřešili, na cestě ctnosti setrvali a spasení dosáhli.

Plyne z všemohoucnosti Boží.

Poznavše Egyptčané mocnou ruku Boží, která skrze sloup ohně za Israelity bojovala, zmizela hrdost a nastoupila bázeň a strach, že zvolali: „Utečme před Israelem: neboť Hospodin bojuje za ně proti nám!“ I Israelité, když spatřili vojsko Faraonovo zničené: báli se Hospodina a věřili Hospodinu i Mojžíšovi, služebníku jeho. *(2. Mojž. 14, 24—31.)*

Rahal se vyznala, že na obyvatele země pro skutky, které Hospodin učinil pro národ israelský, připadl strach. *(Jos. 2, 9-11.)*

Když Juditha Achioru, vůdci assyrskému, ukázala hlavu Holofernovu, zděsiv se strachem padl na zem. *(Jud. 13, 27—29.)* I knížata assyrská uslyševše to, roztrhli roucha svá a nesnesitelná bázeň a strach připadl na ně. *(Jud. 14, 17.)* Taktéž vojsko samým třesením a bázní přemoženo pomoci v nohách hledalo. *(Jud. 15, 1.)*

Jonáš pravil k plavcům, když ho při bouři vzbudili, že jest Hebrejský a Hospodina se bojí. I báli se muži ti bázní velikou a obětovali Hospodinu oběti, když i Jonáše do moře vhodili, a činili mu sliby. *(Jon. 1.)*

Isaiáš spatřiv Pána sedícího na trůnu, zachvěl se a naříkal na sebe. *(Is. 6, 1—5.)*

Když archanděl Rafael rodině Tobiášově se zjevil a dal poznati, zkormoutili se a třesouce se padli na tvář. *(Tob. 12, 6—16.)*

Zachariáš uzřev anděla ulekl se a bázeň připadla na něj. *(Luk. 1, 12.)*

Při obřezání sv. Jana Křt. přišel strach na všecky sousedy. *(Luk. 1, 65.)*

Pastýři, spatřivše anděla při narození Páně, báli se bázní velikou. *(Luk. 2, 9.)*

Podobně bázní naplněni jsou tři apoštolové na hoře Tábor *(Mr. 9, 5.)*; učeníci, když Kristus po moři šel *(Mt. 14, 26.)*. I při zázracích Kristových; když utišil bouři mořskou *(Mr. 4, 40.)*; když uzdravil šlakem poraženého *(Luk. 5, 26.)*; když z mrtvých vzkřísil mládenečka v městě Naim *(Luk. 7, 16.)*; když sám vstal z mrtvých, zděsili se strážní a učiněni jsou jako mrtví. *(Mt. 28, 4.)*

Podobně když apoštolé díky činili *(Sk. 2, 43.)*; když Ananiaš a Safíra smrtí potrestáni jsou. *(Sk. ap. 5, 11.)*

Bázeň Boží naplňuje zvláště zlé svědomí, když Bůh co spravedlivý soudce vystupuje.

Již při prvních rodičích ji nalezáme, když Bůh Adama volal, *(1. Mojž. 3, 10.)* vymlouval se.

Baltazar král užívaje při hodě posvátných nádob a spatřiv na zdi prsty, jako ruky člověka, změnil se v tváři a skormoutil. *(Dan. 5, 1—6.)*

Když sv. Pavel k vladaři Felixi a manželce jeho mluvil o spravedlnosti, a o čistotě, a o budoucím soudu, zatřesa se Felix odpověděl: „Co se této chvíle týče, odejdi, a v čas příhodný zavolám tě. *(Skut. ap. 24, 25.)*

Podobný strach nastane i při posledním soudu. *(Luk. 21, 26—28.)*

2. Měj!

Bázní Boží naplněni byli:

Abraham *(1. Mojž. 22, 12.)*; Josef egypt. *(1. Mjž. 42, 18.)*; báby egyptské, nechtíce dítky vraždit *(2. Mjž. 1.)*; Tobiáš, uče syna svého od maličkosti bázni Boží *(T. 1.; 2, 9.)*; Juditha *(J. 8, 8.)*; Job *(J. 1.)*; Eleazar *(2. Mak. 6, 30.)*; Zuzana, chtíc raději zemříti *(Dan. 13, 23.)*; Josafat král *(2. Chr. 19, 5—9.)*; Simeon *(Luk. 2, 25.)*; lotr kající *(Luk. 23, 40.)*; Kornelius *(Sk. ap. 10. 2.)*; první křesťané *(Sk. 9, 31.)*

Opat *Agathon* umírající, jsa tázán, bojí-li se předstoupiti před Boha, odpověděl: „Ovšem, snažil jsem se, abych přikázaní Boží věrně ostříhal; ale ach, člověk jsem a nevím, líbí-li se skutky mé Bohu. Protož si v nich nezakládám,

dokud k Bohu se nedostanu; neboť jiné jsou soudy Boží, jiné lidské.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Anselm*, napotom biskup, zamiloval si od maličkosti bázeň Boží tak, že již v 15. roce do jednoho kláštera vstoupiti chtěl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Antonín de Padilla, jsa smrti blízek, naplněn byl úzkostí, zdaž snad v smrtelném hříchu se nenalezá a utekl se k Pánu Ježíši. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Arsenia*, tohoto velkého muže Božího, oči byli jako dva hojní a stálí pramenové slzí. Byv tázán, jestli myslí pokojnou k Bohu se odebéře, řekl: „Bratří moji! bojím se a ani na okamžení nejsem bez bázně, co jsem se tohoto spůsobu života přidržel.“ *(Macana výb.)*

Podobně se i sv. Arseniu vyznal jeden bratr, jenž ustavičně zasmušen byl, že ustavičně má na paměti slova Kristova: „Cesta do nebe jest úzká a proto doufám, ale třesu se. *(Mehlera př.)*

Sv. *Bernard* takto o sobě vyznává: „Já, protože hříšník jsem, nežádám být rozdělen, nýbrž bojím se, věda, že hříšníků smrt jest nejhorší.“ *(Sv. Bernard.)*

Bl. *Česlav*, dominikán, nad učenost vážil si bázeň Boží; nad ní bděl co nejostražitěji a aby tím snáze všeho pokušení ušel ku zlému, stavěl si na mysl i napomínání a příklad proslulých předků a rodičů svých. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Felix*, mučeník, maje v Karthagu knihy sv. vydati, odpověděl soudci: „Raději bych sebe vydal k spálení, než knihy ty. Boha musíme více poslouchati a se báti, než člověka.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Filip ner.*, ač byl muž podivné svatosti života, přece jen stále vzdychával: „Pane, nevěř mi mnoho, neb Tě uraziti mohu.“ A takovým myšlením stále živ byl v bázni Boží. *(Macana výb.)*

Sv. *František Borgiáš* ve všem naplněn byl bázní Boží, řka: „Soud Boha vševědoucího a živého jak velmi se liší od soudu lidského. Boj se tedy, kdož jsi moudrý!“ *(Ribaden.)*

Sv. *Jan z Facundo* začasto každého dne se zpovídal, ba, bázní Boží naplněn, i veřejně z hříchů svých vyznati se žádal, ješto, jak pravil, smrt nejistá jest a my každé hodiny zhřešíme. *(Jan Rab.)*

Sv. *Jan Klim.* mrtvil se velmi v klášteře a přece se bál o spasení své. *(Wiser.)*

Sv. *Jarolím* povždy naplněn byl bázní Boží a sám píše: „Vědom sobě jsa hříchu, ve dne i v noci se přičiňuji, abych se ho vzdal, volaje Jarolíme, povstaň z hříchu!“ *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Martin*, biskup turonenský, otázán jsa jedenkráte, proč se tolik chvěje, když do kostela vchází, odpověděl: „Nemám-li se báti a třásti, pomyslím-li, že před nejvyšší velebností, před Bohem a před soudcem svým stojím?“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ondřej* avel. bázní Boží tak naplněn byl, že, ač ctnostmi se skvěl, hořké slze proléval, maje na mysli soud Boží. *(Jan Rab.)*

Když sv. *Petra alk.* řeč a život opouštěly, neopustila ho bázeň Boží a tím více volal k Bohu, aby smyl hříchy jeho a když ho učeník jeden těšil, pravil: „Nech mne, synu, neboť až posud bojuju, až posud jsem nezemřel!“ *(Jan Rab.)*

Sv. *Quido* se narodil ve vsi Anderlecht blíž Bruselu. Jeho rodičové byli stavu selského a velmi chudi na statky pozemské, za to ale byli velice cnostni a protož i syna vyučovali od dětinství kázni a bázni Boží. Obzvláště mu často připomínali, co Tobiáš synu svému pravil: „Chudý sice život vedeme, ale dost jsme bohati, bojíme-li se Boha, a jestliže se varujeme všeho hříchu a budeme-li dobře činiti.“ Příklad jejich dodával slovům váhy. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Timotheus* (Bohaboj) nazýval se vším právem Bohabojem; neboť bázeň Boží, kterou do jeho duše vštípili nábožní rodičové, byla pravidlem celého života jeho. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Tomáš z Villanovy* co biskup nesmírně starostliv a úzkostliv o spasení vlastní duše byl a nejednou úpěnlivě říkával: „Já se nikdy tolik nebál, že zatracen budu, jako od té doby, co jsem se v úřad biskupský uvázal.“ A proto i několikráte úřad svůj složiti chtěl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Alfred, hrabě habsburgský, jenž ve Švýcarsku žil, navštívil, chtě se vydati ve válku křížovou, se synem Rudolfem benediktinský klášter v Muri a uvedl

zde syna v hrobku a ukázal mu jeden nápis: „Boj se Boha!“ I ujal se otec slova a pravil: „Přijmi nyní slova má tak, jako bych ležel na smrtelném lůžku. Po celý život svůj ode cesty cnosti jsem se neuchýlil a důvěřuje v Boha a boje se ho přemohl šťastně všecky překážky. A proto i tobě, milý synu, odevzdávám co dědictví slova: „Boj se přede vším Boha, a potom dobře se povede rodině tvé, zvítězíš nad nepřáteli a synové ti budou k radosti. Nyní pak měj se dobře, tam na věčnosti, dá Bůh, se shledáme. Zítra se svými ozbrojenci odeberu se do boje pro Jerusalém a sv. zemi, kde Kristus krev svou za nás vycedil, kdež snad v posledním vzdechnutí ještě zvolám: „Ať žije Kristus ukřižovaný!“ Rudolf uposlechl rady otcovy, povždy Boha se bál a stal se napotom římským císařem.

(Mettenleiter Thautropfen.)

Bedřich III., římský císař, byv tázán, které ze svých přátel by za nejvěrnější pokládal? řekl: „Ti jsou mi nejmilejší, kteří se osoby mé více nebojí, než Boha.“

(Macana výb.)

Jeden zbožný, milostí Boží osvícený *mnich* zahaloval povždy tvář svou, díval se k zemi a jen toto mluvil: „Ach, jsemť jen slabý člověk, jak velmi se musím báti!“ *(Krönes: Real. Lex.)*

Na dostavníku činili si někteří mladí *mužové* posměch z Boha a sv. víry. Jeden pán se chlubil, že se nebojí ani Boha, ani ďábla; ďábla, protože žádný není a Boha, že ho nechává na pokoji a protože se nebojí nikoho. Ostatní páni se tomu smáli, dávajíce mu za pravdu. Než jeden vážný měšťan zlobě se na rouhače, pravil, aby se mírnil. Ostatní uštěpačně se ho otázali: „Čeho pak ale vy se, příteli, bojíte?“ „Já se bojím Boha a těch, co se Boha nebojí.“ I umlkli pánové zastydíce se.

(Geistl. Kurzweil.)

3. Vzbuzuj!

Sv. *Leo* velký, papež, denně oživoval víru svou bázní Boží a víra tato zplodila v něm lásku a láska opět víru živila dobrými skutky a ukazovala mu, co by činiti anebo čeho by varovati se měl.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Rodičové sv. *Makaria* mladšího alexandrinského, chudí sice ale nábožní lidé, kladli již do srdce pacholete počátek vší moudrosti bázeň Boží a od dětinství uvykali jej k živobytí pracovitému. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

4. Prospívá časně i věčně.

Sv. *Bernard* ujišťuje z vlastní zkušenosti: „Toho jsem vskutku zakusil, že ničím si tak milosti Boží vydobyti nemůžeme aniž ji zachovati a ztracené opět dosáhnouti, jako bázní Boží.

(Sv. Ber. serm. 44. suplant.)

Sv. *Kosmas a Damian*, mučeníci, majíce modlám obětovati, zřejmě se vyslovili, že raději smrt nejbolestnější podstoupí, než aby Bohu se stali nevěrnými; Boha se bojí více než lidí.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Jednomu *mnichu*, jenž si opatu svému na zlé myšlenky naříkal, poradil tento, aby se ozbrojil železným prutem bázně Boží a napotom že zmizí.

(Rosweyd. Leb. d. Vät.)

Jeden *mnich* ničím v bázeň uveden býti nemohl, čemuž se všickni bratří velmi divili. I otázal se ho kdys jeden bratr: „Kterak to přijde, že ničeho se nebojíš?“ Načež tento odvětil: „Mám tak velkou bázeň Boží, že na všelikou jinou bázeň zapomínám.“

(Bone, Altväter.)

Jeden *otec* umíraje byl od svých dítek, jimž naposledy žehnal a jež napomínal, otázán, co ho v těžkém životě vezdejším sílilo a v ctnosti uchovalo? I odpověděl: „Od mladosti řídil jsem se dle slov svého učitele: Měj Boha před očima a boj se Ho. A tato bázeň Boží těšila mne v utrpení, osvěcovala na tmavé cestě a sílila v pokušení a i nyní blaží na cestě do věčnosti.“ *(Šmída: Repert.)*

Hříšnice *Pelagia* uslyševši sv. biskupa Nonnu kázati o spravedlnosti Boží a soudu budoucím: takovou bázní Boží naplněna jest, že úplně se polepšila a napotom svatý život vedla.

(Životopis od Rosweyda.)

Jeden *starý vojín*, jenž za Napoleona I. sloužil a bohopustý život vedl, uslyšev r. 1838. o missiích kázati dojemnou řeč o trestu hříchův: odebral se za soumraku k missionáři. Úzkostí se třásl na celém těle a úzkost tu i missionáři vyjevil řka: „Strachem se třesu.“ Duchovní odvětil: „Divím se tomu, že vy, jenž v tolika válkách neohroženě jste bojoval, se bojíte?“ Klidně a vážně

pravil na ta slova vojín: „Kdybych měl s lidmi co dělati, nebál bych se, ještoť jsem se nepřítele nikdy nestrachoval. Avšak mám co činiti s Bohem. Ustavičně mi tanou na mysli slova vaše, kterak Bůh odbojné anděle do pekla uvrhl. Jak bude se mnou nakládati, an jsem až dosud byl jeho nepřítelem? Mám příčinu se báti.“ A nyní vyjevil missionáři, že opravdu se chce polepšiti a opravdu takové byl napotom sv. horlivosti, že i jiné obrátil. *(Deharbe: Kat.)*

a) Sílí v čistotě a ctnosti.

Filip II., král španělský, pravil jednou k jednomu Jesuitovi, jenž u dvora jeho žil: „Slyšel jsem kdys, velebníčku, že máte ve vašem řádě jakous bylinu, jíž čistotu zachováváte.“ „Ano,“ odvětil kněz, „vaše královská milosti! nosíme bylinu u sebe, jíž nejen čistotu, nýbrž všelikou ctnost zachováváme a tou podivu hodnou bylinou jest: bázeň Boží!“ *(Zollnera: kat. káz.)*

Jak hluboce se bázeň Boží v srdci sv. *Viberta* zakotvila, bylo zvláště viděti, když v službu vojenskou vstoupil, kterýž stav dobrým mravům a bohabojnosti velmi nebezpečný bývá. Než Vibert po celý ten čas nejen žádným hříchem se nepoškvrnil, ale i ctnostmi a dobrými skutky velkých zásluh u Boha si vydobyl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

b) Posiluje v mukách.

Když *Eleusius*, šlechtický Říman, pověstný pro veliké jmění a vznešený důstojenstvím, sv. pannu *Julianu* všemožně přemlouval, aby se křesťanství odřekla a manželkou jeho stala, tu odpověděla Juliana, že tak učiní, stane-li se on křesťanem. I vymlouval se Eleusius, že se bojí hněvu císařova, načež sv. panna: „Ty se bojíš smrtelného krále a já bych se neměla báti krále všech králů? Ani úlisnými řečmi, ani mukami mne nesvedeš.“ Proto byla nejprv mučena a pak jí hlava sťata. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Trofimus*, mučeník, maje modlám obětovati pravil: „Já mám císaře, kterýž přijda v slávě věčné soudit živých i mrtvých každému odmění dle skutkův jeho a proto se trestu tvých, soudce, nebojím, neboť jsouce časné prospívají mi, že více se bojím Boha živého“ a dobrovolně se podrobil strašným mukám ano i smrti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bdělost,

viz i „smysly!“

1. Pojem.

Bdělý hledí, aby všecky své myšlénky, úsudky, zásady, náklonnosti a žádosti měl na uzdě, aby nezhřešil.

2. Jest nám potřebná.

Ifikrates, znamenitý vůdce athénský, i v čas pokoje a příměří stráže vystavoval, náspy nahazoval, a veškeré povinnosti bedlivého vůdce pilně zastával. A když tázán byl na příčinu toho, odpovídal, že to činí proto, aby snad nebyl od nepřítele nenadále přepaden a pak nemusel vzíti útočiště k zpozdilé výmluvě lenivých lidí: „Toho jsem se nenadál.“ *(Plutarch.)*

Sodomští nebděli a bídně zahynuli. *(Luk. 17, 28.)* Jonáš spal a zatím usnesli se lodníci, že ho vrhnou do moře; Samson spal a mezi spaním přepadli ho Filištínští; Šalomoun nebděl a smilnil *(2. Kr. 11.)* lidé spali a mezitím nasil nepřítel koukol a bejlí do pšenice *(Mt. 13.)*; panny že nebděly, nevešly na svatbu. *(Luk. 17, Mt. 25.)* Svatý Petr zapřel Krista, že nebděl. *(Mt. 41.)*

Proto také měli cherubínové, které Ezechiel *(Ez. 10.)* viděl a zvířata ve Zjev. sv. Jana *(4)* na sobě plno očí a Kristus nás sám k bdělosti vybízí *(Mt. 24; 42.)*; učeníky na hoře olivetské k bdělosti povzbuzoval *(Mt. 26.)*; biskupu v Sardis dal skrze Jana psáti, aby bděl. *(Zjev. 3.)*

Svatí apoštolé vyvolili sedm mužů hodných a moudrých za diakony *(Sk. 63.)* Mezi nimi nalezal se *Mikuláš*; že pak nebděl, upadl později v kacířství a byl původce Mikulášenců.

(Scherer-a Exempl. Lex.)

Sv. *Marie*, kajicnice, nedala na sebe pozor, nebděla sama nad sebou, nevy-

stříhala se nebezpečí a proto klesla a napotom klesala víc a více, než se polepšila. *(Jan Bílý.)*

Sv. apoštol *Matěj* doléhal v kázaních svých na to, aby lidé krotili tělo a obzvláště bděli, aby neřádné náruživosti v srdcích jejich nevznikly. *(Sv. Kliment alex.)*

Gerald, hrabě z Orleanu, již z mládí zachoval srdce a mysl čistou, až posléze i srdce jeho zahořelo nezřízenou žádostí od té doby, co byl všetečně pohlížel na dceru jednoho ze svých poddaných. Posléze po dlouhém boji dav se přemoci náruživostí klusal jednoho večera na koni k chýši toho rolníka, ne však bez strachu a bázně maje na mysli posavadní život svůj, svá předsevzetí a obcování před Bohem, proto také vzýval P. Marii o přímluvu, by zcela neklesl, ač se byl lehkomyslně v nebezpečí vydal. Když do nízké světnice vstoupil, stála právě dívka tato u krbu, zhřívajíc se; a buď si to byl červený požár, jenž obličej její tak jasně osvěcoval, buď řízení Boží milosti, zdála se mu býti tak ohyzdnou, že ani očím svým nevěřil, nýbrž se zpamatovav bez prodlení vstoupil zpět přes práh, skočil na kůň a jel naschvál krok za krokem v tuhé zimě nazpět, aby se takto za svou hříšnou žádost potrestal. *(J. E. Veith.)*

K poustevníku *Jakubu*, když již 40 roků v největší přísnosti a sebezapření Bohu sloužil, přivedli, bylo mu již 70 roků, dívku, aby zlého ducha z ní vymítl. Což když učinil, ponechali dívku u něho a že nebděl, zhřešil s ní a stydě se za to, nebohou dívku i zavraždil a zoufaje napotom na milosrdenství Božím, odebral se nazpět do světa a páchal všemožné hanebnosti. *(Wieser-a Lex.)*

Sv. *Romuald*, opat, ač ve ctnostech velmi prospíval, přece povždy bděl a neustále bojoval se svými smysly. Lepší pokrmy nepřijímal, volaje: „Smyslnosti, smyslnosti! ty mne chceš oklamati; já ti vypovídám válku neustálou.“ Tím si vydobyl dokonalé vlády nad svou přirozeností. *(J. Bílého: Legenda.)*

Silván se živil za mladších let svých kejklířstvím. Poznav ale nebezpečí jeho vzhledem duše své, odřekl se ho a vstoupil do řehole. Plných 20 let ztrávil v příkladném a zmužilém zapírání a mrtvení sebe samého; i byl nábožně živ dle řeholních pravidel. Po tak dlouhém a vytrvalém boji zdálo se mu, že jest světu dosti mrtev a že by žádné pokušení nemohlo moci své nad ním provésti. Ukonejšen takto v spaní nepravé bezpečnosti zapomenul na výstrahu sv. Pavla: „Kdož stojí, hleď, aby nepadl“; a pro obveselení mysli bratří řeholních provozoval některé žertovné kousky a tak opět vsat či raději obnoven jest v srdci jeho koukol předešlý a umrtvená náruživost jeho zmocnila se v srdci tak velice, že se zdálo, jako by chtěl řeholi po 20. letech opustiti a ku kejklířství se navrátiti. I bylo již na tom, že měl ze řehole býti vyvržen, ale na snažné prosby některých řeholních spolubratří byl ještě nějaký čas trpěn, jestli se polepší. A vskutku procitnuv ze sna hříšného k předešlé bdělosti netoliko se polepšil, ale ještě více ve svatosti života prospíval. *(Macana výb.)*

3. Měj ji!

Ji měli a v pokušení zvítězili: Josef egyptský; Zuzanna; Judita; Tobiáš; Daniel; Eleazar; Machabejští; sv. Jan Křt.; Pán Ježíš; P. Maria; sv. apoštolé.

Sv. panna *Gorgonia* neunavně toho byla bedliva, aby nebyla svedena hříšným příkladem rozpustilých, světem zapáchajících a toliko na marnosti jeho myslících mladic. Proto se také pečlivě varovala všeho obcování s nimi. Pilný také každého času pozor dávala na všecky řeči své pojímajíc dle napomenutí sv. Jakuba jazyka svého stále v uzdu, aby ničeho nemluvila, což by bylo Bohu nemilého a bližnímu škodného. *(Macana výb.)*

Sv. *Hugo*, biskup, obezřetně bděl nad smysly svými, aby nepoškvrnil čistoty a po 52 let biskupství svého ani jediné ženské od tváře neznal. Když jednou jistá žena s ním mluvila, nejsoucí okolo hrdla a ňader dosti počestně přioděna, a on ji z toho nepokáral, divili se, kteří s ním byli, načež on řekl, že toho ani nepozoroval a že ani pochopiti nemůže, jak se před zlými myšlenkami opatřiti můžeme, nekrotíce očí. Podobně míval i jazyk na uzdě. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Jan laudenský*, biskup, již co mladík aby život neporušený a žádnou nečistotou neporušený zachoval, byl nad

miru zvláště co student při čtení spisův starých Latiníkův a Řeků bedliv.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Makarius*, poustevník z Alexandrie, povždy co nejpřísněji nad sebou bděl. Tak naň zlý duch zvláště tou myšlenkou velmi dorážel, aby samotu opustil a octnuv se v Římě nemocným přisluhoval. Poznav ale, že jest žádost ta jen smečka samolibosti a pýchy, nehnul se z místa a položiv se na prah tak dlouho se bránil, až ho pokušení opustilo. — Jindy byl pokoušín od žádosti těla. V tom pokušení zvítězil, že se od egyptských much popíchati dal.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Maxentius*, opat v Poitou († 515.), měl za vůdce v mládí opata sv. Severa. Učitel nikdy žáka svého s očí nespustil a povždy mu na mysl přiváděl, jak mnoho osidel člověk na světě má a že povždy bdíti musí. Této rady uposlechl učelivý učeň a povždy podle ní se řídil.
(Richter.)

Biřmování svátost.

1. Historicky; jest svátost.

Sv. biřmování udělovalo se za prvních časů obyčejně hned po křtu sv. i dospělým i dítkám, jakž až posud na východě se děje, avšak již záhy se udělovalo zvlášť ano i biskupové cestovali a udělovali je u př. sv. Cutbert, biskup anglický a k povinnosti té povzbuzováni byli. Co do věku se žádalo po sedmém roce. Udělovalo se ráno aneb večer jako křest, nyní ve dne bez určitého času ročního v kostelích u oltáře křestního, obyčejně v čas svatodušní. Ostatně musel druhdy biřmovanec bílou stužku přinésti, jíž se místo pomazané na čele zastřelo a kterouž osm dní nosil jako křestní roucho. Uděloval ji biskup, jakož víme již z Písma sv., že již diakon Filip v Samaři sice křtil, avšak sv. biřmování udělovali sv. apoštolé sami. V čas potřeby mohou i za povolením papeže kněží biřmovati, u př. missionáři. Co se týče sv. křížma, užívalo se teprv od počátku 6. století, prvé se užívalo jen sv. oleje, kteréž se od biskupa nejprv kdykoliv, nyní na zelený čtvrtek světí. Maže se jím čelo, Ethiopové mažou jím více částek těla, při čemž i zvláštních slov užívají a sice čelo, oči, záda; ústa a nos; uši; prostřed těla; holeň, lokte, kolena a ostatní částě nohou. Poliček se dává od 10. století. Zvláštních kmotrů se užívá teprv od té doby, kde i biřmování samo o sobě se uděluje. I zvláštní jmeno se dávalo jak to vidíme u sv. Vojtěcha, jenž přijal u sv. biřmování jmeno Adalbert, a Herminichildus španělský kníže, dal si, jak Řehoř turský píše, ve svátosti sv. biřmování jmeno: Jan.
(Šmída hist. kat.)

Již ve starém zákoně svátost tato předpověděna jest, *(Joel 2, 28.; Skut. 2, 16—18.; Is. 12, 3.)* kterouž i Kristus sám přislíbil. *(Sk. 1, 4—8.; Jan 7, 38—39. Sk. 1, 3.)*

Apoštolé ji již udělovali, poslavše do Samaře Petra a Jana *(Sk. 8, 14—17.)*; sv. Pavel v Efesu. *(Sk. 19, 1—6.)*

Tomu nasvědčují i sv. Otcové a církevní sněmy.

Tak sv. Kliment mluvě o té svátosti dí, že poučeni jsou od sv. apoštolů na rozkaz Páně. *(Ep. 4. ad Jul.)* Sv. Jarolím praví, že o té svátosti ujištěni můžeme býti ze skutkův apoštolských a pak z prakce, že se povždy udělovala.
(S. Hier. adv. Lucif. c. 6.)

Podobně doznávají i koncilia: v Elvíře r. 305. can. 38.; v Laodicei r. 372. can. 48.; v Tridentu Sess. VII. oproti reformatorům vyslovená.

Ostatně mimo donatistů a novatianův nikdo ji neupíral, až na protestanty, kteří ji zavrhli, ač na počátku i sám Luther mezi sv. svátosti ji čítá. Bezprávně namítají pozdější protestanté, že ji koncil v Lyonu r. 1247. vynalezl.

Ostatně spravedliví protestanté jako: Leibnitz, Marheineke a jiní přiznávají se, že biřmování vskutku svátost jest.

2. Uděluje ji biskup; kněz.

Biskupové již záhy chodili po diecési své udělovat sv. biřmování.

První toho příklad nalezáme na sv. Patriciu v Irsku v 5. století; v 7. století cestoval za tou příčinou sv. Wilfried, biskup v Northumbrii. Podobně i později sv. Cutbert, biskup v Hexhamu; sv. Bonifác. *(Zollnera kat. káz.)*

Ano již sv. Jarolím Dial. adv. Luc.

praví, že biskupové v vzdálených městech a obcích sv. biřmování udělují.

Sv. Řehoř vel. výslovně biskupy vyzývá, aby biskupové po diecésích sv. biřmování udělovali Lib. 8. ep. 46.

V Egyptě udělují kněží sv. biřmování, není-li biskup přítomen, píše sv. Jarolím.

V Španělsku bylo svolením papeže na sněmu v Toledo povoleno, aby i kněz v nepřítomnosti biskupově biřmoval.

I v Sardinii biřmovali za papeže Řehoře velkého kněží.

Papež Eugen IV. dal zvláštním dekretem Armenským povolení to.

Papež Hadrian VI. udělil moci té Františkánům v Indii, Benedikt XIV. strážcům Božího hrobu.

Papež Pius VII. udělil moc tu jeneráluím vikářům. *(Zollnera kat. káz.)*

3. Jeho potřebnost.

K sv. *Mauriciu*, biskupu ženevskému přišla kdys zarmoucená matka, aby synu jejímu nemocnému sv. biřmování udělil, an již smrti jest blízek. Biskup ale nemohl hned přijíti a pacholík zatím zemřel. Což když Mauricius uslyšel, zarmoutil se velmi a litoval po mnohá léta kajícně nedbalost svou, ba držel se i za nehodného důstojnosti své a utekl do Anglicka, kdež u jednoho knížete byl zahradníkem. *(Lohn. bibl.)*

Člověk jeden jmenem *Novatian* přijal v nebezpečné nemoci svátost sv. křtu, pozdraviv se pak zanedbal svátost sv. biřmování a seslábnul pak, ano klesl tak velice, že netoliko v kacířství zabřednul, ale i sám slovem svým je rozšiřoval zjevně a po delší čas zmatky v Církvi spůsobil. Zemřel však smrtí bídnou a sv. otcové praví, že by člověk ten a kněz nehodný nebyl tak hluboko klesl, kdyby byl svátost biřmování přijmouti nezanedbal. *(Eusebius.)*

4. Účinek.

a) Síli v ctnosti, pokušení, mučenictví.

(Viz i Duch sv., dary!)

Jak moc Ducha sv. působí ve sv. biřmování vidíme na sv. *apoštolích*, kteříž byvše dříve u víře mdlí, a co do vůle bázliví, že jeden z nich až Krista třikráte zapřel: napotom, přijavše Ducha sv., ničeho ani muk a smrti se nebáli a u víře pevni učiněni jsou.

A této posily, abychom víru svou stále vyznávali a podle ní živi byli, udělil Duch sv. Samařským, jimž sv. Petr a Jan svátost sv. biřmování udělili *(Skut. ap. 8, 14.)* a Efezským, jimž ji udělil sv. Pavel, kteří rozličnými jazyky napotom mluvili *(Sk. ap. 19.)* a všem prvotním i potomním křesťanům ve svátosti sv. biřmování skrze sv. apoštoly. Podivuhodně se změnili Šavel; Štěpán. *(Sk. ap.)*

Na sv. *Františku sál.* vidíme, že ve svátosti sv. biřmování plnost Ducha sv. a stvrzení sv. víry přijímáme. Jakmile svatý ten tuto svátost v mládí svém přijal, k němuž se co nejzbožněji připravil, bylo viděti, jak v okamžení, kdy biskup mu svátost tu udělil, jak celá duše jeho sílou a radostí nevyslovnou se naplnila, tak že biskup po ukončeném úkonu v přítomnosti více svědků zvolal: „Sáles bude obdivem století svého!“ a tak se i vskutku stalo.

(Mehlera příklady.)

R. 1597 bylo v *Meacum* v Japonsku 26 mučeníků, kteréž papež Pius IX. za svaté prohlásil, ukřižováno. Mezi nimi nalezali se i pacholíci Tomáš, Antonín a Ludvík ve stáří od 13. a 15. rokův, kteří nedávno přijali svátost sv. biřmování a neobyčejnou statečností se vyznamenali, až se tomu i vojínové a soudcové divili. Ačkoliv se mohli útěkem zachrániti, neučinili toho, radujíce se, že mohou za Krista umříti. Antonín nedal se od rodičův a soudcův svésti, aby Krista zapřel, řka že ukřižování se nebojí, an Kristus na kříži zemřel; matce pravil, že za ni bude v nebi u Boha orodovati a proto aby nad ním neplakala, ale raději aby hořekovala nad pohany. Po jeho smrti nalezlo se po něm psaní na rodiče, v němž je k stálosti ve víře povzbuzoval. Všickni pak snášeli všecka muka radostně, čemuž se všickni obdivovali, ani se Otče náš, Zdrávas Maria a jiné modlitby modlili. Na popravišti ještě velebili Boha a objímali kříž, na němž umučeni byli.

(Šmída Repert.)

Podobně r. 1613. podstoupili v japonském městě *Arimě* tři šlechtici s manželkami a s dvěma dítkama Jakubem a Majdalenou strašnou smrt upálením. Na popraviště doprovázelo je asi 20.000

křesťanů s rozžatými svícemi a s věnci. Jakuba, krásného 11letého pacholíka, chtěli nésti, čemuž nepřipustil, řka, že i Kristus na Kalvarii kříž nesl sám. Na hranici těšil všech, aby neplakali a mu štěstí nezáviděli, ale raději se radovali. Na popravišti každý políbil kůl, k němuž byl přivázán. Když již plamen se vzňal, modlili se za ně křesťané. V ohni objal ještě Jakub matku svou, která mu k nebi ukazovala. I vysloviv ještě: „Ježíš, Maria, Josef!“ zesnul v Pánu. I Majdalena s velikou radostí smrt mučenickou podstoupila. Popel mučeníkův sebrali křesťané a pohřbili v kostele v Nangasaki.

(Sv. Alfons Lig.)

Když l. P. 1706—7 missionáři *z Japonska* zapuzeni byli, sílili křesťany ve víře dva otcové; brzy ale byli vyzrazeni, vězněni a konečně na popravu vedeni. Jeden z těchto otců měl dvanáctiletého syna Tomáše a druhý šestiletého Petra; oba byli ve sv. víře velmi dobře vyučeni, vycvičeni a sv. biřmováním ve víře utvrzeni. I byli vojínové posláni, aby je přivedli a taktéž odpravili. A hle, Tomáš se ustrojil do svátečního oděvu, spěchal s největší radostí za otcem za město a byl s ním zároveň hned odpraven. Petra našli vojínové u dědečka, kdež v spánku pohřížen byl. I vzbudili ho a oznámili mu, co ho očekává. I nemohl se ani dosti rychle ve sváteční roucho přiodíti a spěchal taktéž na popraviště a s ním i zástup lidu hlasitě reptaje a slzy nad obětí tak mladou prolévaje, kdež otec již odpraven byl. I poklekl Petr vedle mrtvoly otcovy, obnažil hlavu, sepjal ruce a očekával smrtonosnou ránu. I dojalo to diváky tak, že hlasitě reptali, ano i tři katové odhodili meč a teprv otrok ho za velkého mučení odpravil anebo spíše rozsekal. *(Domainko.)*

Sv. *Kateřinu*, pannu, vší sličností pohlaví svého obdařenou chtěl nestydatý smilník Maximin dary a sliby míti k libosti své. Když to po dobrém nešlo, mukami ji trápil, ale nic nemohlo vůli její k hříchu skloniti, ona raději, posilněna sv. biřmováním, smrt podstoupila, než aby se Kristu zpronevěřila.

(Podstr. výkl.)

Sv. *Marinus*, jenž žil okolo roku 272. v městě Cesarei v Palestině, jsa vojín vyznamenával se nejen bohatstvím ale i nábožností. Jsa na řadě hlásil se o důstojnost setníka. Zároveň hlásil se s ním i jiný, jenž u místodržitele předstíral, že Marinus co křesťan dle římských zákonů tohoto důstojenství hoden není. Místodržitel si Marina předvolal a dal Marinovi, jenž víru svou neohroženě vyznal, tři dni na rozmyšlenou, buď umříti, anebo víry své se odříci. Tu biskup Theoklanus, uslyšev to, napomínal Marina, aby nezapomenul na sílu, kterou ve sv. biřmování přijal a statně se držel. A vskutku Marinus podstoupil smrt mučenickou. *(Mehlera příklady.)*

Sv. *Terezie* tak ve víře utvrzena byla, že ani v nejmenším ďábel v pokušení ji přivésti nemohl. „Ano,“ píše sama, „zdálo se mi a připadalo mi, že článkům víry tím více a pevněji jsem věřila, čím méně přirozeným způsobem možné byly; čím pak byly těžší a tajemnější, tím větší pobožnost ve mně vzbuzovala.

(Herbata výb. příkl.)

b) Hojí i tělo, ač zůstavuje boj.

Když *Faro*, biskup v městě Meaux, jednomu slepci svátost sv. biřmování udělil, obdržel tento najednou opět zrak svůj. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Malachiáš*, irský biskup, navštívil jednou sv. Malachiáše, taktéž biskupa, aby s ním o Božských věcech si pohovořil. Malchus, ctihodný ctnostmi a moudrostí ozdobený kmet právě musel sv. biřmování udělovati, při čemž mu sv. Malachiáš přisluhoval. Mezi biřmovanci i byl jeden neduživec, sklíčen ošklivou nemocí, náměsnictvím. A hle, sotva že svátost sv. biřmování přijal, uzdraven jest zcela a zdráv se odebral domů, chvále Hospodina. *(Sv. Bernard.)*

Sv. *Jarolím* vyzývá svého přítele Heliodora, aby nezapomenul, že stav se svátostí sv. biřmování bojovníkem Kristovým, vskutku bojoval za Krista a zbabělosti se neoddával. *(Klinkáče legendy.)*

5. Kmotr budiž zbožný!

Antonín *Slomšek*, kníže-biskup labudský, připravovav se ku sv. biřmování otázal se matky, koho si má vzíti za kmotra. Matka, ač byli dosti bohati, odpověděla: „Dítě, kmotra si vyvol ty sám; ale poslechni mou radu: vyvol si

za kmotra toho, kdo v kostele při cvičení nejlépe bude odpovídati.“ Chlapec uposlechl. Příští neděli vyhledal si záhy v kostele místo, odkud by dobře mohl přehlédnouti shromážděnou obec, a s napnutím sledoval cvičení. Dle úsudku jeho dával nejlepší odpovědi jistý chudičký a prostý podruh; toho vyvolil si za kmotra. Když před biřmováním sbíral kněz lístky, zarazil se nemálo, vida, že synek ze „Slomu“ sobě vyvolil kmotra tak chudého. Ale po krátkém přemýšlení pravil sám: „Dobře jsi učinil, Antoníne; jest sice chudičký člověk, ale dobrý a nábožný křesťaň.“

(Čas. kat. duch. 1872.)

6. Jmeno zvláštní; proč?

Zbožný jeden mnich *Bonifác*, přesvědčen jsa, že má sv. jmenovce svého následovati, přemýšlel o něm a když shledal, že byl mučeník Páně, který i statek i život svůj za Boha obětoval: zvolal pohnutým hlasem: „Až posud bylo jmeno mé prázdným zvukem. Jmenuji se jmenem mučeníka, aniž bych se byl naučil, sebe zapírati. Přisámbůh a sv. jmenovci svém, že buď jmeno to odložím, aneb mučeníkem se stanu.“ A slibu svému také dostál. Od té doby byl život jeho ustavičné zapírání a i té milosti mu Bůh popřál, že pro jmeno Jeho mučenictvím korunován jest.

(Sv. Petr dam.)

Karel IV., otec vlasti české, byl od otce Jana co mladistvý princ odevzdán Karlu, králi francouzskému, aby se u jeho dvora vzdělal. I dal ho Karel biřmovati a tu dostal jmeno Karel po kmotru svém. A toto jmeno, ač křtěn byl Václav, podržel až do smrti a pod tím jmenem i v dějepisu znám jest.

(Macana výb.)

7. Přijímej ho zbožně!

Obyvatelé *japanští* přijímají svátost sv. biřmování s takovou vroucností, že biskup krajiny té pravil veřejně, že není lidu křesťanského na světě, kterýž by podobnou lásku, pobožnost a uctivost ku svátosti biřmování choval. Proto také není divu, že křesťanství i tu má počet stálých vyznavačů a mučeníků. Již v r. 1590 více 20.000 křesťanů tu pro víru dílem sťato, dílem ukřižováno, dílem upáleno! A kolik je jich, jenž i v novějších dobách i nejkrutější muky raději podstupují, než by se víře Kristově zpronevěřili! Neboť Duch sv. sílí je.

(Jan Hejus.)

Bludařství.

1. Pojem; přehled; příčina.

Blud vůbec jest úsudek křivý, jehož se někdo drží, maje ho za pravdu. Bludu ve sv. víře se pak dopouští, kdo si některý článek viry katolické chybně vykládá, anebo ho nepřijímá.

Církev sv. měla po všecky časy proti sobě mnoho bludařův a kacířů.

V 1. století za časů apoštolských hned: Elbionité považujíce Krista jen za člověka a Nazarejští ukládajíce dříve obrácení na víru židovskou, čarodějník Šimon a Cerinth, uče bludně o Kristu.

V 2. a 3. Celsus, epikureista, nevěřil v Božství Pána Ježíše. Lucian i pohanským i křesťanským naukám se posmíval. Gnostikové, Manicheové, Doketi, Montanisté, Sabelius a Pavel samosatenský.

V 4. Julián, odpadlík — Donatisté, Ariané.

V 5. až 7. Pelagius, Nestorius, Eutiches. — Bludy monofysické a monotheletské.

V 6. hlásal Mahomed Islam.

V 8. císař řecký Leo isaur. a syn jeho Kopronymus zuřili proti obrazům.

V 9. Focius započal roztržku východní církve od západní.

V 11. Berengar, arcijáhen andegarský ve Francii, učil, že Kristus v svátosti oltářní není přítomen; Abelard, že v mysli a ne v skutku jest zásluha, jehož bludy Arnold z Brescie rozšiřoval.

V 12. Petr Valdus a Valdenští učili zvláště, že každý nábožný křesťan je sobě knězem a může hříchy odpouštěti.

V 13. Albigenští loupili katolické chrámy; Berejhardové učili, že člověk nemůže více zhřešiti, potajmo ale neřestě rozličné páchali.

V 14. Viklef, mezi jinými učil, že Kristus v svátosti oltářní jen duchovně

v obraze jest přítomen, ano i pantheism hlásal.

V 15. Husité, utrakvisté a českomoravští bratří.

V 16. Luther, Zwingli, Kalvín, Jindřich VIII., původcové Lutheránů, protestantů, reformatorů, evandělíků, anglikánů, odtrhli se zcela od katolické Církve. Ve Francouzsku zvali se Hugenoté.

V 17. Jansenius a jeho stoupenci pochybili v učení o milosti Boží. Quietisté snažili se dospěti k stavu duše, kde by bez žalu a hnutí zcela v Bohu spočívala.

V 18. a 19. z protestantství vyvinulo se rozumářství a úplná nevěra. K nevěrcům počítají se: Voltaire, Rousseau, Kant, Hegel a jiní filosofové. Za Heglem pokročili: Strauss, Bauer, Feuerbach, Renan a jiní učenci.

Z našich dob podotknutí hoden rongeanism či katolicism německý a obce svobodné mezi Němci a starokatolíci.

(Podstránského v „kl.)

Tindal praví sám o sobě: „Jiní čtou Písmo, aby věřili, což v něm obsaženo; já však je čtu abych nevěřil. *(Tindal.)*

A *Tomáš Paine* dí: „Nyní jsem prošel starý zákon, právě tak jako drvoštěp, jenž s sekerou na ramenou lesem chodě stromy kácí. Tu leží. A kněží, mohou-li, nechť ho zase pozdvihnou a postaví. Já však si zajdu na knihy nového Zákona.“

(Tomáš Paine.)

2. Těžko se odkládá; varuj se ho, docházíť trestu.

Pyrrhus, patriarcha, poučen sv. Maximem, vzdal se bludu monothelitů a veřejně učinil vyznání víry r. 645., čemuž všickni i s papežem se těšili. Zatím ale dal se Pyrrhus v Ravenně lichocením a rozličným vyznamenáním k tomu opět svésti, že v starý blud opět upadl, víry katolické se vzdal a napotom z Církve vyobcován jest. *(Herbsta př.)*

Sv. *Pavel* varuje Filippenských před bludaři *(Filip 3, 1.)* podobně i Thessalonických *(2. Th. 2, 1.)*; Timothea *(2. Tim. 2. 16.)* Taktéž i sv. Petr. *(2. Petr 2.)*

Sv. *Antonín* opustil poušť a odebral se do Alexandrie, aby se sebe podezření, že jest Arián, smyl a veřejně víru katolickou vyznal. *(Krönes: Real-Lex.)*

František I., král v Gallii, tak kacířství nenáviděl, že pravil: „Kdybych věděl, že ruka má bludařstvím nakažena jest, ihned bych ji uťal a spálil.“ *(Remondus.)*

Elymas raněn jest slepotou.

(Sk. ap. 13, 11.)

Jan Wikleff, jenž v Anglii bludné učení učil, byl jednou, an lidu hlásal, náhle mrtvicí raněn, kdežto se mu obličej strašně pohyboval a řeči pozbyl, až po dvou letech na den sv. Sylvestra, jehož tak hanobil, bídně zemřel.

(Šmída: hist. kat.)

3. Odstraň ho; bojem; modlitbou; obrácením!

Sv. *Augustin* stav se biskupem vyvracel bludy manichejské i slovem i spisy, jakož i proti Ariánům a Pelagiánům a nesčíslné množství i obrátil.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Basil*, učitel Církve, byl proti arianskému bludu zdí železnou. Již co kněz v Césarei napsal spis proti Arianu Eunomiu. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Cyrill*, patriarcha alexandrinský, protivil se bludům Nestoria, jenž popíral, že by Maria jmena matky zasloužila. Nejprv napomínal Nestoria laskavě a přátelsky, pak ale spůsobil sněm v Efesu, kdež blud ten zavržen jest.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Cyrill* obraňoval učení katolické Církve proti bludu svrženého patriarchy Janna, jenž upíral, že by slušno bylo a užitečno, ctíti obrazy svatých a světic Božích. Podobně hádal se s přítelem, někdy učitelem svým, Fotijem, rozšiřujícím, že člověk má dvě duše a proto nazván jest Cyrill filosofem. *(Drahé kameny.)*

Sv. *Jarolím* odepíral statečné všem bludařům a potíral bystrostí svého rozumu a ostrostí pera svého všech, kteříž se ve své hrdosti opovážili drze sáhati na sv. učení Kristovo.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Karlu* velkému bylo kacířství ohavností. Sotva doslechl, že se nějaký blud rozšiřuje, hned činil přípravy, aby se biskupové na sněmu shromáždili, blud vyvrátili a zamezili. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Lev*, papež, byl bičem kacířů a bludařů a bojoval proti nim mocně, aby je k pravdě nazpět přivedl, nebo neškodnými učinil. Vyzýval i věřící, aby dobrým příkladem je obraceli.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Martin*, biskup turonenský, postavil se bludu Ariánů na odpor a po-

tíral jasně a učeně jejich blud, ač byl od nich i tělesně trýzněn.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Optát*, biskup milevitánský, bojoval vší mocí proti bludu Donatistů a sedmero knih proti Parmeniovi nadepsaných složil.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Pafnuc*, biskup, velmi horlil proti bludu arianskému, jenž obzvláště tenkráte po Egyptě se šířil; duše jeho naplnila se velkým hořem, když uzřel, že též sv. Maximus bludařův úskočností sveden proti sv. Athanáši stojí. Ale též ihned bloudícího bratra poučiv, vytrhl z rukou ošemetných Arianův.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Remigius*, biskup remešský, bojoval všemožně proti bludu, háje víru Kristovu na sněmích církevních. Remigius tu jednou obrátil způsobem nelíčeným a jednoduchým jednoho arianského biskupa.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Sába*, opat, žije o samotě, když uslyšel, že blud Eutychův hrdou hlavu svou vztýčil: vyšel opět ze samoty milené a procházeje města i vsi, bludy odkrýval a porážel, víru pak katolickou rozšiřoval a hájil co 91letý stařeček.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. mučeníci města *Amorium*, kteří 7 roků pro Krista ve vězení okovy sepjati dleli, pravili k soudci, že ustavičně k Bohu se modlí, aby srdce kalifovo, jeho a všech mohamedánů obměkčil, by se obrátili a Krista vyznávali.
(Šmída: Repertorium.)

Sv. *Dominiku* přiznala se jednou chudá žena, že jen z chudoby se drží u bludařů albigenských; kdyby od nich odešla, že by výživy své pozbyla. Sluha Páně již sám nic neměl a přece mu byla duše té ženy nesmírně drahocenná; i chtěl se tedy za otroka prodati, aby za tu cenu osvobodil tu ženu z otroctví té obce bludařské. Avšak jiným způsobem Bůh pomohl té ženě.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *František sal.* po delší čas se plavil na pni, sněhem a ledem naplněné, drže se jí nohama a rukama, aby nesmekl se, přes řeku, aby bludaře v Chablais obrátil. *(Pred. u. Kat. 1854.)*

Bl. *Petr Kanisius* ztrávil celý věk svůj v neunavném boji, aby bludaře k víře nazpět uvedl a věřící ve víře utvrdil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Maria z „vtělení“ karmelitánka († r. 1618.) ujala se z celé duše hříšníků a bludařů. Říkávalať, že ten, kdo bludaře obrátí, nadarmo nežil.
(Krönes: Real-Lex.)

Sv. *Řehoře naz.* chtěl jeden najatý zákeřník od Ariánů zavražditi. Uviděv ale vážného světce, vrhnul se mu k nohoum a vyznal zločin svůj. Nebeskou vlídností odvece mu Řehoř: „Bůh tě zachovej, jako zachoval mne, nyní náležíš mně a žádám jedině to, abys se odřekl bludu!“ Tím pohnuto mnoho bludařů. *(J. Bílého: Legenda.)*

Bohatstvo,

viz i „statek pozemský!“

1. Každý po něm touží, ač jest pomíjitelné.

Jistý *fraškář* oznámil na divadle všem divákům, že v příštím divadle chce zvláštní kus provozovati, totiž že řekne každému, co si v srdci přeje a žádá? Přišel určený večer a valný počet diváků se sešel, kteříž s dychtivostí očekávali, co se bude díti? Posléze po dlouhém očekávání vystoupil kejklíř a po dlouhém proslovu přistoupil k věci, řka: „Vy všickni, kteříž jste se tuto shromáždili, přejete sobě, lacině nakoupiti a draze prodati.“ *(Sv. Augustin.)*

Jeden *kníže* lotarinský leže na smrtelné posteli, ještě jednou podíval se na svůj palác a své skvostné komnaty a vzdychal: „Ó Pane a Bože můj! jak jest všecko marné a pomíjitelné na tomto světě! Já, jenž jsem tolik paláců a zámků měl, nevím ani nyní, kde v noci přenocuju a kdo mne tam na věčnosti přijme!“ *(Pred. u. Kat. 1858.)*

2. Samo o sobě neblaží.

Anakreon Lyricus obdržev od Polykrata talent zlata, brzy mu ho přinesl nazpět řka: „Nenávidím dar, pro nějž musím bdíti.“ *(Stobaeus.)*

Polykrates, chudý mudrc, dostal pět

talentů zlata. Pozoruje tolik peněz, domníval se bláhový, že jest nejšťastnější na světě a pravil sám k sobě: „Pryč, pryč se suchopárnou filosofií, nevynášíť ničeho, s penězy si zavedu obchod, abych mnoho vytěžil.“ I šel k obchodníkům, aby se v obchodu vycvičil a tu přemýšlel, jak by největšího výtěžku dosáhl. Těmito starostmi se zabýval po celý den a velkou část noce, ano i ve spaní snil o obchodu a neměl pokoje. Po nějakém čase myslel sám u sebe: „Podivná věc! od té doby, co peníze do mého domu přišly, nemám ani pokojné noci. Hloupost! nejlépe udělám, vzdám-li se bohatství a budu-li zase chudý.“ I vzdal se peněz všech, řka: „Nenávidím dar, jenž mne připravuje o zdraví a spaní.“ *(Hunoltova kázaní.)*

V Damašku, v zemi arabské, žil muž *Baruch*, byv znám po celé krajině pro bohatstvo, tak že lidé pravili: „Právem se Baruch nazývá, t. j. požehnaný!“ Měl poklady arabské a indické a bydlel v skvostném hradě, v němž bohatstva nebylo konce. Měl i ušlechtilou choť a sedm dítek. — Však ani pokoj ani radost neobcovala v srdci jeho, stával se každodenně zasmušilejším a nemohl ani spáti. I pravil sám k sobě: „Což mi platno živobytí, vznešenější býti nemohu, vím, že vše marnost pod sluncem a vše se mi oškliví.“ I soužil se a chtěl si ukrátiti život. I dozvěděl se, že v městě Memfis mudřec přebývá a každému ve všech věcech dobře radí a proto si umínil, že k němu půjde. Tu povolal nejvěrnějšího sluhu Malcha a poručil mu, aby se na cestu připravil a na jednoho velblouda zlato, stříbro, drahé kamení a koření vzácné naložil. Pak požehnav choť a dítky odebral se přes hory do Mizraimska. Tak se brali sedm dní cestou a sedm dní pustinou. Žízeň trápila je velmi, nebyloť v pustině studánky. Tu zavzdechl Baruch a pravil: „Zdaž nedal bych všecky poklady své za číši vody, jenž by občerstvila schřadlý jazyk náš?“ Parna ale přibývalo a žízeň a umdlelost rostla. I zabili jednoho z velbloudů, avšak v něm vody nebylo žádné. I pozdvihna Baruch hlasu svého pravil k Malchovi: Ach, můj milý služebníče, tebe jsem proto do této pouště zavedl, abys zde pro mne zemřel. A ty vše trpělivě snášíš jako beránek, aniž reptáš proti škůdci svému! Ach, Malchu! kterak se odměním tobě?“ — Malchus ale odpověděl: „Proč bych pána svého nenásledoval až k smrti? Vždyť jsem požil chleba tvého a vína až do dnešního dne, vždyť poživ dnů dobrých, proč bych se tedy zlým protivil? Ó by Hospodin jen tebe zachoval, rád chci duši svou za to obětovat.“ — A domluviv Malchus nemohl dále; neboť oslábla duše jeho a on klesl. Tu pukalo Baruchovi srdce žalostí a hořce plakal. V tom bylo slyšeti šplechtání od skály poodlehlé jako šplechtání pramene. A Baruch pozdvihnuv hlavy poslouchal, chvátal po hlase a našel studánku. Tu padl Baruch poznovu na obličej a plakal, řka: „Ach, Pane a Bože můj! teď poznávám opravdu, že jsi milosrdný a velmi dobrotivý!“ — Nepil ale, nýbrž naplniv skořepinu vodou, spěchal k Malchovi, myl jej po slabinách a ovlažoval rty jeho. Tu otevřel Malchus očí svých a vzezřel na pána. Baruch ale padna mu okolo krku plakal radostí řka: „Ó Malchu! příteli srdce mého, ach že opět tebe jsem nalezl! Hle, anděl Páně otevřel nám pramen ve skále, protož pij a občerstvi duši svou, abys živ byl i já.“ „A když se Malchus napil, vedl jej Baruch k pramenu, kde posadivše se do chladu jedli a pili do sytosti. Pak napájeli i zvíře a odpočívali až do druhého dne. Když se ráno probudili, pravil Malchus k pánu: „Hle, slunce vyšlo, chceš-li, abych naplnil měchýře a potáhnem dále k proroku.“ Tu usmíval se Baruch na věrného sluhu a uchopiv ruky jeho pravil: „Malchu, bratře můj! hle, Pán mně udělil moudrost, kterou jsem hledal. Potáhneme již nazpět domů.“ Načež naplnivše měchýře vodou čerstvou, napojili velbloudа i sami sebe, žehnajíce pramen, kterýž je občerstvil. A když přicházeli domů, seděla Thyrsa, choť Baruchova, před bránami s dítkami. Baruch pak objímal choť i dítky a plakal radostí. Tu pozdvihši Thyrsa hlasu svého pravila: „Požehnán budiž muž misraimský, jenž vás brzy zpět odesílá a požehnán mi budiž Baruch, manžel můj. Neboť hle, tvá postava se změnila a obličej tvůj se stkví co anděl pokoje.“ Tu usmívaje se Baruch pohledl na choti svou a vypravoval jí vše, co se s ním přihodilo. „Nikoliv člověk, ni prorok,

ale Bůh sám mne ponaučil. Na poušti jsem se pokoře naučil, v pramenu skalním seznal jsem milost Nejvyššího i dobrotu Jeho a v služebníku člověka a přítele přemilého. Teď pak jako znovu zrozen k vám se vracím a pokoj panuje v srdci mém, jenž dražší jest nad zlato a stříbro, kteréhož mi statky mé dáti nemohly.“ Tak mluvil Baruch a chování jeho bylo odtud ke všem vlídné a laskavé i činil dobře z pokladů svých po celé zemi. Tu pravili chudí: „V pravdě se Baruch nazývá, neboť jest požehnán od Boha a i od něho požehnání vychází.“ On pak odpověděl: „Hle, i tomu jsem se u pramene naučil.“ — A po roce putoval opět k pramenu s Malchem, přítelem svým i s chotí a s dítkami a posvětiv jej, hospodu pro poutníky pustinou jdoucí vystavěl vedle něho. Pramen pak nazval Beor Refah, t. j. Pramen uzdravení. A tak se až do dnešního dne jmenuje. *(B. Krummacher.)*

Dva bratří *Ivan a Vojtěch* zašli do zámoří, chtíce v dalekém dílu světa štěstí svého zkusiti. Vojtěch prosiv o kus pole, obdržel je a s velkou pilností tak je vzdělával, že brzy měl hojnost chleba. Ivan šel do hor hledat zrní zlatého, kde bídně se musel živiti kořínky a stromovou kůrou, posledně ale s pytlem zlata plným vrátil se k bratru svému. „Hle, bratře, jak jsem byl šťastný; vše to zlato mně náleží! Rychle ale přines mi něco k jídlu, neboť mdlý jsem a hladem zmořený.“ „I přinesu ti rád něco jídla, dáš mně ale tolik zlata, co chleb bude vážiti.“ Mrzelť se Ivan velice, však co na plat bylo? Byltě příliš slabý a vyzáblý, než aby byl mohl dále jíti. Když po několika dnech měl Vojtěch všecko zlato bratra svého řekl: „Milý bratře! vezmi všecko své zlato, nejsem já tak ukrutný, abych vzal tobě, co jest tvého; chtělť jsem tobě toliko ukázati, že bohatstvo šťastným nečiní a že pilnost daleko jest nad zlato.“

Spokojený skrovnou živností
nežádá si zlata hojnosti.

(Fr. Svoboda.)

Rolník, skrovně zámožný, živil se poctivě ze svého hospodářství, ano časem i něco uložil. Najednou ale umínil si zbohatnouti a přičiňoval se nesmírně, veda obchod v obilí a býval ve dne v noci, v dešti, sněhu a při mrazu na cestách. Když měl již hezké jmění pohromadě, chtěl odejít na odpočinutí, avšak pro samou starost neměl žádného pokoje, a strachy, že může přijíti o jmění skrze zloděje nebo zlé dlužníky, nemohl mnohou noc ani spáti. Konečně potkalo ho to neštěstí, že jeden kupec udělal bankrot, jemuž největší částku peněz svých svěřil a on tak nad tím se rmoutil, že upadl v nebezpečnou nemoc a tu přemýšleje, že mu smrt i ostatní jmění vezme, byl ještě zarmoucenější a poznal, že bohatství jen starosti nám působí a marné jest. A myšlenka ta upokojila ho tak velice, že se znenáhla pozdravoval a konečně se i uzdravil. *(Kr. Šmíd.)*

V únoru 1870 zemřel v Paříži nuzný milionář *Nathanael Rothšild.* Muž ten zanechal 1000 milionů a přece byl nešťastník politování hoden. Mrtvicí jsa raněn byl po dlouhý čas jen na své sedadlo upoután. Když jednoho dne zpráva jej došla, že jeho bratr s koně spadl, zvolal starý milionář: „Bože, jak šťasten jest on, že mohl aspoň spadnouti, já bych rád celé své bohatství dal za to, kdybych i s nebezpečím, že si vaz zlomím, mohl několik okamžení na koni jezdit, jak před 20 léty!“

Podobně pravil i boháč *Hope*, který pro chorobu svého žaludku málo čeho požívat mohl, když spatřil lákavě připravenou teletinu: „Půl milionu dal bych, kdybych mohl toto sníst!“

(Škola B. Srdce. 1870.)

Když císaři *Zikmundu* kdys 40.000 dukátů z Uher přivezli, nemohl po celou noc spáti. Hned časně z rána povolal své vůdce a pravil k nim: „Vězte! nejukrutnější nepřátelé, a největší pronásledovatelé tito nenechali mne spáti. Vezmete si tudíž tyto poklady a rozdělte mezi sebe!“ *(Mehl. příkl.)*

3. Škodí. Nadýmá; vede k hříchu; porušuje svědomí, mravy; přivádí věčnou záhubu.

Anglický národ obchodem nad míru zbohatnul. Bohatstvo učinilo národ ten tak hrdý a zpupný, že není snad ani jedné křesťanské země, kterou by nebyl znepokojil a lid proti vládci nepobouřil, ba i ukrutných a nemilosrdných Turků ujímali se proti potlačeným křesťanům.

(Jelínek.)

Jarek měl malé hospodářství, byl však i s rodinou spokojeně živ při práci, modlitbě a dobrém hospodaření, neměl v ničem nedostatku, ano každoročně něco peněz uložil. Jednou vyklízel studni na dvoře a našel hluboko pod bahnem hrnec plný zlata a stříbra. I zaradoval se, že bude nyní blaženým. Teď si koupil velký statek, ponechal však všecky práce čeládce, nosil se nad svůj stav, jedl vzácné a drahé věci, dal se do pití a karbanu, zapomněl na Boha a věčnost a v krátkém čase nahromadil si hodně dluhů. Bohatstvo přivedlo ho na mizinu. Statek mu prodali, zdraví si hýřením zvrátil a v srdci vyhasla i poslední jiskřička bázně Boží. I šel a v též studni v zoufalství se utopil.
(Podstránského výklad.)

Bohatý *statkář* přišel na pole přihlížet k nádeníku cizinci, kterého hož první den najal. Rozličné řeči s ním měl, konečně pak se jej tázal: „Co myslíš, komu ty, komu ony pole, luka, lesy náležejí?“ „To nevím“, povždy nádeník odpovídal. „Tedy věz,“ dí milostpán, „vše, co vůkol sebe patříš, jest mé panství, má majetnost.“ Nádeník po chvíli se zamlčel, zabodl lopatu, čepici smekl a a pohlédnuv k nebi pravil pohnutlivým hlasem: „A což, milostpane, tam to nebe jest také vaše?“ A nadutý bohatec se zapýřiv mlčky odešel.
(Podstránského výklad.)

Jeden přírodozpytec otázal se *Diogena*, proč zlatem pohrdá? Načež Diogenes: „Protože zlato přináší mnoho nebezpečí, proto jím povrhuju.“ *(Langius.)*

Ve Vídni žila *M. B.*, sirotek po úředníku, v chudobě, živila se ale poctivě. Roku 1841 umřel jí újec, jenž jí 4000 zl. odporučil. I koupila si dům, ač jí 2000 zůstalo dluhu. Aby dluhu toho se zbavila, dopustila se mnoho podvodu, až přišla před soud a zde upřímně z provinění svého se vyznavši, velebila onu dobu, kde při lampičce chleba poctivě si vydělávala.
(Presse 1855.)

Letopisové církevní vypravují, že císař *Decius* pronásledoval křesťany, aby zapřeli Krista a obětovali modlám. A vskutku mnozí věřící víry se odřekli a ne tak chudí jako více, kteří bohatství měli a je milovali, raději Krista zapřeli, než by se bohatství zbavili. *(Macana výbor.)*

Uslyšev *Epaminondas* thebánský, že sluha jeho od zajatých zlato přijal, dal si ho zavolati a pravil k němu: „Dej mi štít a kup si hostinec, neboť ode dneška, jsa bohat, k boji se více nehodíš.“
(Tom. Wieser's Pred. Lex.)

Poustevník *Eulogius* nalezl v jeskyni velký a drahocenný poklad. I opustiv samotu odebral se do Cařihradu a vydobyl si penězy a obratností vysokého postavení. Než spleten jsa v spiknutí proti císaři Justiniánu zachránil se jen kvapným útěkem. Jeho statky byly zabavěny. I navrátil se do své staré poustevny, činil tuhé pokání a vedl až do smrti bohabojný život. *(Herbst.)*

Julius Caesar penězy a vojíny moc si zjednal, udržoval a rozmnožoval.
(Xifilinus.)

Filip, král macedonský, nemoha jedné tvrze obyčejným spůsobem dobýti, pravil: „Však nebude těžko, aby osel s nákladem zlata lehce se do tvrze dostal.“
(Langinus.)

Francko mělo jednu *královnu*, proslulou zbožností a spanilými mravy, kteréž kdosi jednou, vyřídiv jí jakýs návrh urážející útlé svědomí její, odvětil na její odpověď: „Což ale, kdyby vévoda z Bukinghamu pánem byl dvou, tří, desíti millionů?“ Tu mu skočila královna do řeči, řkouc: „Zlato kdež nenakazí smysly, poruší svědomí; pokazilo-li ale již mravy, tím jistěji a snadněji poruší svědomí.“
(Lacordaire.)

Jugurtha, nemoha dobýti Říma, vyšel si se svým komonstvem na horu, s kteréž přehlídl to mohutné město a řekl: „Běda tomuto městu, kteréž jen ještě na kupce, kterýž by zlato podával, čeká.“ Dobře Jugurtha prorokoval, věda, že v Římě pokaženými mravy také svědomí obyvatelstva porušena byla, takže lehčeji zlatem než zbraní k dobytí bylo. *(Lacordaire.)*

Kalenus měl prostřední jmění, byl ale dobrého srdce a rád podporoval děti, bratry, sestry, přátely, sousedy, čeleď. Tu si přáli všickni, aby Bůh Kalenu velkého bohatství udělil, že by jim ještě více přál. I stalo se. Kalenus zdědil velmi značného jmění. Avšak nastojte! Kalenus se zcela změnil a jen o to pečoval, aby ještě více bohatství měl. Přátele již nepodporoval, ano i značnou část čeledě propustil, aby jen vydání

ušetřil. Podivně na to hleděli zklamaní ve své naději. *(Hunoltova kázaní.)*

Bohatec, hodovav po celý život, pohřben jest po smrti v pekle. *(Luk. 16, 22.)*

Před dvěma sty lety, když *v Italii* strašný přepych panoval, uvedl jeden *mladý kníže* kněze na svou villu. I vedl ho po svém paláci a zahradách, ukazoval mu překrásné světnice, lesklé tapety, drahocené malby, řezby, sochy, zlaté náčiní, sklenníky, lesíky, jeskyně, vodomety, konírny, dvory a otázal se konečně duchovního, co by o všem soudil? Host lhostejně chválil, co chvály hodno bylo a když to knížeti podivné přicházelo, doložil: „Všecky tyto drahocenné věci vzbudily ve mně útrpnost k vám, že vám bolesti očistcové tím bolestnější přicházeti budou, než v práci sestárlému nádeníku." *(J. E. Veith.)*

Když mučeníkům sv. *Krišpinu* a *Krišpiniánu*, bratřím, obuvníkům, bohatstvo slibováno bylo, budou-li bohům obětovati, jinak pak jim mukami hroženo jest, odpověděli: „Peníze dej svým, my jsme se jich z lásky ku Kristu zřekli, a poněvadž o ně tak dbáš, povedou a přivedou tě do pekla." I utraceni jsou. *(Škola B. Srdce. 1871.)*

Zákonodárce *Lykurg* vyloučil zlato, jež za škodné považoval, ze všech krajin svého národu, nahradiv je penízem pouze železným. *(Lacordaire.)*

Jistý *obuvník* pracoval pilně, modlil se a zpíval zbožné písně. I dal mu kdys bohatý soused jeho, tropě si z něho žerty, měšec zlata tajně na stůl. Obuvník, spatřiv peníze, ulekl se a ptal ženy, kdo mu peníze dal. Ana ani žena nevěděla, umínil si, že ho schová, avšak večer nezpíval více zbožné písně a jen málo se modlil; v noci nemohl spáti, ráno se již nemodlil a v poledne neměl hladu. Na večer pak pravil: „Ježto nikdo se nehlásí, zůstanou peníze nám. Kde je ale schováme? Nejlépe v posteli ve slámě. I učinil tak a ležel na penězích, zanedbávaje zcela modlitby, ráno pak, maje starost, aby někdo o peníze se nepřihlásil, poručil ženě, aby řekla každému, že jest nemocen a že zůstane na penězích ležeti. A vskutku dostavil se ráno onen boháč a nedav se zapuditi, ptá se obuvníka, jest-li nenašel měšec s penězy. Obuvník zbledl a po dlouhém otálení dal mu měšec, s nímž boháč odešel. Ještě večer bylo obuvníka slyšeti zpívati a zase napotom sloužil Bohu. *(Mehlera příkl.)*

Bohatství přivedlo sv. *Vintýře* v mládí na bezcestí, tak že rozkošem světským hověl. *(J. Bílého: Legenda.)*

4. Nepřikládej mu srdce; pohrdej jím!

Když sv. *Arseniu* velkého dědictví se dostalo a císařský úředník mu to oznámil, nepřijal ho, řka: „Umřel jsem příbuzným a proto nemohu po nich dědit. *(Čas. „Filothea" 1848.)*

Sv. *Augustin* byl chudý duchem, všech statků pozemských se vzdával a hledal věčné, volaje: „O Pane! v nebi připravuješ mi nevadnoucí poklady, sebe samého a já bych měl zde na světě zlato, stříbro a drahokamy žádati, které i hříšníci mají? Ach, jindy jsem tě prosil o takové věci, maje je za velké a nemysle na Tebe!" *(Sv. Augustin.)*

Paškal *Baylon* byl syn zbožného rolníka a co mladík vstoupil ve službu jednoho ovčáka. Zbožný pán si Paškala tak zamiloval, že ho chtěl za vlastní dítě přijmouti a dědicem po sobě ustanoviti. Avšak Paškal bál se bohatstva tak, že návrh ten nepřijal a do řádu sv. Františka vstoupil. *(Krönes: Real-Lexicon.)*

Když sv. *Františku sal.* princezna Kristina znamenité služné chtěla vnutiti, nechtěl je svatý přijmouti, řka: „Já netoužím po bohatství a pokladech, anyť již mnoho lidí v záhubu uvedly; mohly by i mně ke zkáze býti." Z též příčiny nepřijal bohaté opatství od krále francouzského Jindřicha IV., aniž ročního velkého služného, kteréž mu chtěl vykázati. *(Leop. Chimani.)*

Antisthenes, mudrc řecký, založil školu cynickou, která všemi statky a pohodlím pohrdala, ctnostnou mysl samotnou za účel člověčenstva považujíc. Známý Diogenes ze Sinope ku škole této náležel. *(Jos. Smetany vš. děj.)*

Attikus, měšťan athénský, nalezl v domě svém velký poklad, o němž ihned císaři Neronovi psal, co s ním má dělati? Tento pohanský císař mu krátce odepsal, aby ho užíval. Attikus ale zase psal císaři, že by poklad ten pro mě-

šťana byl příliš velký. Tu mocnář, nežádaje pokladu, opět odpověděl, aby ho tedy promrhal. *(J. H. Gallaš.)*

V městě blíž řeky Tygris *Babytace* utíkají před zlatem co morem a proto zlato zničují a zakopávají, aby ho nikdo více nedostal. *(Solinus.)*

Když Alexander velký *Focionu* 100 talentů zlata poslal se vzkazem, že pro jeho ctnost a že za nejlepšího u Athenských platí, poslal mu vše Focion nazpět, řka: „Ať mne nechá na pokoji!“ *(Plutarch.)*

Eusichius, poustevník, když mu král Chridebert 50 dukátů daroval, pravil: „Dej peníze chudým, já ť jich nepotřebuju.“ *(Josef du Blois.)*

Marcus Curius, když od něho přemožení Samnitští mu zlato darem přinesli, an právě snídaně se mu vařila, nepřijal ho a doložil: „Takováto snídaně nepotřebuje zlata; lépe jest panovati těm, co zlato mají, než zlato míti.“ *(Plutarch.)*

Císař *Konstantin* hleděl jednoho velkého úředníka, na němž nic co kárati neměl, leč že příliš po bohatství toužil, polepšiti. I nakreslil v jeho přítomnosti místo 6 střevíců dlouhé a dva střevíce široké s největší určitostí, čemuž se úředník velmi divil. I pravil mu císař: „Jen tolik nám, milý příteli, zbude po smrti, proč bychom tedy tak příliš po bohatství toužili?“ *(Mehl. příkl.)*

Jistému pro svatost velmi rozhlášenému *poustevníku* bylo zjeveno, že větší jest chudoba onoho sv. Řehoře (velkého), který poklady měl, než jeho, který krom jediné knihy ničeho neměl. Dlouho smyslu toho nepochopil, až mu bylo zjeveno: „Poněvadž bohatství nečiní bohatého, nýbrž lakotnost je míti a zachovati; v pravdě je Řehoř chudší než ty, jenž svou knihu stále sebou nosíš a v ní si oblibuješ, on pak bohatství za nic pokládá, rozděluje je chudým. *(Macana výb.)*

Král *Václav I.* ani dost málo peněz nemiloval; neboť když mu císař Fridrich II., navštíviv ho v Čechách 20 tisíc hřiven daroval anebo lépe co dluh oplatil, hned jimi přítomné knížata podělil.

Jindy mu zase přinesl havíř z Jilové Šlojíř velkou hrudu zlata. Václav ale lhostejně ji přijav, kam by se schovala, ani sobě nevšímnul. Brzy pak na to několik nocí beze spaní strávil. Prohledáno tedy lože a nalezena ruda uložená, jižto tam sloužící schoval. Měltě Václav za to, že zlato bylo příčinou nepokojných minulých nocí. *(Převoslav Havelka.)*

Když kdosi jedné *ženě* peníze nabízel, nepřijala je, řkouc: „Mám za ochrance Boha a ty mně Ho chceš zbaviti?“ *(Josef du Blois.)*

5. Použij k dobrému!

viz i: „almužna, skutek milosrdný tělesný!“

Když kdosi *Alkamenu*, synu Telema, předhazoval, proč při svém nesmírném bohatství tak jednoduše a střídmě žije, odpověděl: „Ten, kdo mnoho má, musí dle rozumu a nikoliv dle žádosti žíti!“ *(Plutarch.)*

Šlechetní a štědří boháči byli:

Abraham a Lot, jimž i Bůh požehnal. *(1. Mojž. 13, 2.; 24, 34.)*

Isák *(1. Mojž. 26, 12)*; Jakub *(1. Mojž. 30.)*; Josef egyptský. *(1. Mojž. 41.)*; Samuel *(1. Král. 1.)*; David; Šalomoun, jimž všem Bůh požehnal.

Job bohatý použil bohatství k dobrému, jakož i Tobiáš. *(Tob. 1. 14.)*

Špatně ale použil bohatství onen boháč ve sv. evangelium. *(Luk. 16.)*

Sv. *Arnulf*, udatný a zkušený vojevůdce krále Klotara II., měl mnoho jmění, jehož se více za správce držel a chudým z něho hojné almužny udílel. Později se stal biskupem v Metách. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Cecilie*, uslyševši, že manžel její a bratr manželův smrtí mučenickou umřeli; poděkovavši Bohu, všecko své jmění, co ještě měla, rozdala chudým. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. hrabě *Eleazar* stav se po smrti otce svého v 23. roce věku svého dědičem rozsáhlých statků a velkého bohatství; nepřilnul k nim srdcem, alebrž podporoval štědře chudé a činil si z mamony přátele. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Kdysi potkal jeden učeník sv. *Františka* seraf. lakomého boháče, jemuž onen domlouval, řka: „Viděl jsem jednoho slepce, jenž s výšky spadl a nohy i ruce si polámal. I měl jsem s ním velkou útrpnost a otázal se ho, co by za to dal, kdyby měl ruce a nohy. I odvětil, že by až do smrti chtěl býti otrokem svého vysvoboditele. Ó boháči! Bůh ti dal oči, ruce a nohy ano i velké

bohatství, kde pak ale jest vděčnost tvá k Němu? *(Pred. u. Kat. 1853.)*

Sv. *Homobonus*, kupec, použil velkého jmění svého k dobrému, považuje je za zboží, za něž si království nebeské vyměniti může. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, který chudé nad míru miloval a jim milosrdenství prokazoval, měl obyčej říkati: „Chudí mají si království nebeského dobývati trpělivostí, bohatí pak milosrdenstvím.“ *(Podstr. výkl.)*

Sv. *Nonny*, matky sv. Řehoře nyz., náklonnost a láska k chudým byla tak velká, že považovala veškeré jmění své i kteréž zdědila, i kteréhož si později dobyla, za zboží chudých a nuzných a almužny udělovala ponejvíce skrytě. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

R. 1787. zdědil jeden *bednář v Addingtonu* v Anglicku, jenž byl spolu i hostinský, 2800 šterlinků po příbuzném z Indie. V takovém případu užívají lidé bohatství k tomu, aby žádosti své ukojili. Než jinak si počínal náš dědič. Nejprv smazal všecky dluhy, co mu chudší lidé za pivo dlužni byli, pak přislíbil všem, co mu něco dobrého učinili, že jim dá podíl. Když tu právě starý příštipkář přišel pro pivo, pravil k němu: „Dnes máš pivo zadarmo a zítra ti pošlu kůži, abys mohl zdárněji řemeslo své začíti.“ Jednomu měšťanu, jenž vyhořel, vystavěl dům, zchudlému kupci půjčil značnou část peněz, aby obchod svůj začíti opět mohl. A tak polovic svého dědictví buď rozdal, buď přislíbil. O čemž když se jistý lakomec dozvěděl, pravil k němu: „Tyť jsi blázen, že peníze rozdáváš. Jak velkým by's se mohl státi boháčem, kdybys peníze na úroky půjčil.“ Načež hodný bednář: „Což jsme proto na světě, abychom se stali bohatými? Dostal jsem více, než mohu zpotřebovati a proto jsem dal těm, co mají nouzi a tak, myslím, měli by všickni boháči činiti. Udělám-li lidi, jimž jsem peníze daroval, šťastnými, budu i já velmi blažen a budu-li i nadále pracovati, mám až mnoho.“ Touto neočekávanou odpovědí zastyděl se lakomec a polepšil. *(Mehl. příkl.)*

Jistý urozený a bohatý muž *Benedikt* používal bohatství svého k dobrému. Kdykoliv se vyrážel se svými přáteli, šel do komůrky a pomyslil si: „Mnozí se nemohou tak vyrážeti, jako já a co by mi to uškodilo, kdybych byl ještě jednou tolik hostů pozval?“ I vložil do skříně zrovna tolik peněz, co ho hostina stála. A kdykoliv napotom uslyšel, že někde vypukl oheň, šel zase do komůrky a poděkovav Bohu, že jej ušetřil, zase značnou částku uložil do skříně. Totéž činíval, když uslyšel o krupobití, povodni, aneb jiné nehodě. I když si něco kupoval, nezapomněl na skříň, již skříní Boží nazýval. A když pak měl umříti, bědovali vdovy, sirotci a chudí, že ztratí svého dobrodince. Muž ale odkázal je na svou skříň, v níž nesmírně mnoho peněz se nalezalo, z nichž se založila fundace pro chudé, nazvaná „skříní Boží.“ *(Mehl. příkl.)*

Jeden *boháč*, kterýž na radu lékařů do lázní se odebral, vzal sebou i muže vtipného, aby ho žerty vyrážel. Když takto spolu cestovali, přistoupil bídný a otrhaný žebrák k vozu, úpěnlivě prose o almužnu. Dlouho hledal bohatec v měšci, než se mu podařilo mezi dukáty a tolary nalézti stříbrný groš, jejž pak žebráku hodil. Než průvodčí jeho zamračil se a pravil rozhorlen: „Jak můžeš býti tak marnotratný a peníze tak zahazovat? Měl bys pamatovati, že teprv do lázní se ubíráme a ne že se vracíme. Půjde-li to tak pořáde, jak vyjdeme s penězy?“ „Upokoj se,“ chlácholil ho druh, „mám na vydání nazbyt; nezdáš se pochopovati toho, co jsem právě učinil. Groš, jejž jsem dal žebráku, jest dobře uložen; myslím, že mně dopomůže k dosažení nebeské blaženosti.“ „Krásně,“ odpověděl průvodčí, „tedy doufáš za groš nebe získati.“ Je-li tomu tak, i proč jsi mu hned raději nedal všecko, abys okamžitě si nebe zasloužil? Tvůj počet se mi nelíbí. V nebi chceš věčně zůstati a v lázních míníš toliko 20 dní se pozdržeti. A přec vynakládáš celou sumu peněz na zotavení těla svého, ještě na věčnost toliko groš obětuješ.“ *(Frencla Postilla.)*

Jistý *bohatec* ležel na smrtelné posteli a zle naříkal, že nebe proň zavříno jest. „Nikoliv“, pravil k němu přítomný kněz, „máš peněz hojnost, nuže rozdej je mezi chudé a jistě že se ti brány nebeské otevrou!“ *(Drexelius.)*

Když král *Dionys* do pokoje svého nejstaršího syna vstoupil a tam rozličné

zlaté a stříbrné náčiní nahromaděné uzřel, pravil pln nevole: „Nemáš královského srdce, ježto jsi si nahromaděným bohatstvím ještě žádného přítele nezískal.“ *(Plutarch.)*

Isabella, královna portugalská, užívala svého bohatství co daru Božího, na němž Boha i lidi podíl bráti nechala. Nedostavená obydlí chudých dohotoviti, kostely, nemocnice, vodárny k všeobecnému dobru poddaných stavěti, byla její starost i radost; zvláště pak opuštěných dítek se ujímala. *(Rozmanitosti. 1822.)*

Kosmus z Medicis vyzískal si obchodem nesmírné jmění. Byl nejvznešenější měšťan ve Florencii. Z jmění toho vystavěl znamenité historické budovy, kláštery, kostely, kaple, zaopatřil i mnoho skvostných paramentů, ba i v Jerusalémě vystavěl špitál pro nemocné poutníky. Při všem svém ohromném bohatství žil sám jednoduše jako jiný měšťan. I chudé podporoval a říkával, že přece ještě mnoho Bohu dlužen jest. *(Mehlera příkl.)*

Jistý bohatec *Troilus*, jenž za času sv. Jana almužníka žil, rozdělil 30 liber stříbra, což ale brzy tak litoval, až se roznemohl. Sv. Jan uslyšev o tom, přišel k němu a dal mu vše stříbro nazpět, začež mu musel písemně ujistiti, že vší odměny nebeské se vzdává. Zatím měl ale Troilus sen, v němž viděl v nebi skvostný dům, na němž bylo psáno: „Toť dům, jenž patřil Troilovi, kterého si ale nyní vydobyl Jan, biskup za 30 liber stříbra.“ Uděšen procitnuv nemohl se Troilus rána dočkati. Záhy spěchal k patriarchu, přinesl mu nazpět onu sumu penězˇ a navždy od lakomství byl vyhojen. *(J. C. Veith.)*

Valerian, vladař pohanský, kázal sv. Vavřince, jáhna, k sobě přivésti a úlisně se ho vyptával na chrámový poklad, chtě ho na něm vylouditi. Vavřinec řekl, že kostel má velké jmění a za tři dni že ho uvede v pořádek a vladaři ukáže. Vladař svolil. Vavřinec vzal, co ještě v pokladně zbylo, ano prodal i všecko kostelní náčiní a rozdal mezi chudé a panny a vdovy, kteréž se službě chrámové obětovaly. V určitý den když přišel vladař, aby poklad zhlídl, a přijal: shromáždil sv. Vavřinec chudé, panny a vdovy a ukázav na chudé, pravil: „Ejhle, naše zlato a stříbro!“ pak na panny a vdovy: „Ejhle naše perly a kamení!“ Vladař, zmýlen jsa v naději své, rozlítil se velmi, kázal Vavřince svléci a zmrskati a konečně na železném rošti zvolna upáliti. *(Berc. Bercaster.)*

Hrabě *Vilém z B.* byl první rozkošník a švihák hlavního města, byl i náruživý hráč v karty. Jednou za tuhé zimy dával přeskvostný bál a očekával nedočkavě dceru spolubojovníka, otcova jenerála, která se měla státi jeho chotí. Čekaje na prahu zočil ženu, ana kvílící dítě v náručí držíc bázlivě k němu přistupovala a prosila srdcelomně o chleb a palivo. V tom přijela dlouho očekávaná a žebračka byla odstraněna. Po jedné hodině vyprovázel Vilém kněžnu ku skvostnému povozu a tu zavadiv o něco klopýtnul. I vyvadil se se sluhy, ti se šli podívat a nalezli žebračku i s dítětem mrtvou. Všickni hosté, uslyševše to, zarazili se a i rozešli. Nejvíce arci dojat byl hrabě, vědom jsa si nemilosrdnosti své, několik dní trval v samotě v rozjímání a brzy na to jako za pokání vystavěl v rodinném městě svém klášter s nemocnicí, sám se stal prostým bratrem, služebníkem lásky a když po 15 létech v Pánu zesnul, všeobecně za svatého byl považován. *(Blahověst. 1847.)*

Boží tělo.

viz: „oltářní svátost 5. a!“

Bratr.

viz: „rodina 2.; 3.!“

Bratrstvo.

viz: „Maria III. 1., 6.!“

Bůh a Jeho vlastnosti.

1. Jest.

a) Hlásají sv. otcové.

Theofil, dokazuje pohanskému příteli jsoucnost Boží, odvolává se na svět, který sám sebou povstati nemohl, a na divy v přírodě.

Athanasius odvolává se na souměrnost našeho těla a na rozličné působení údů tohoto těla, jakož i na duši, což vše jedna nejvyšší bytost spůsobiti musela.

I sám *Kant* musel z podivuhodného řízení světa Boha doznati.

(Herbsta: Exempelbuch.)

b) Dokazuje rozum a tělo naše.

Jeden *nevěrec*, jeda po dráze, pravil k jednomu Františkánu, jenž sebou jel: „Nevěřím v Boha, protože jsem Ho nikdy neviděl.“ Načež Františkán: „I já nevěřím, že máte zdravý rozum, protože jsem ho nikdy neviděl.“ *(Geistl. Kurzw.)*

Galenus, věhlasný lékař pohanský, pravil Epikurovi, jenž o božství ničeho věděti nechtěl: „Viz jen tělo své a podivnou postavu jeho a rciž mi pak, zdaž ještě o jestnosti Božství pochybovati můžeš! Hle, sto let chci tobě na přemýšlení dáti, aby's zpytovati mohl, zdali na celém těle lidském jen jednu chybu lze naleznouti, nebo zdaliž snad údy těla změniti můžeš, aniž by's mu tím také zároveň krásy, užitečnosti, síly a mohutnosti odňal. Ne člověk, Bůh toliko s to byl, aby tak velebný výtvor, tak podivné dílo mistrovsky vyvedl!“

(Galenus.)

c) Hlásá příroda.

Sv. *Antonín* jsa tázán, kterak že na poušti bez kněh bydleti může, odpověděl: „Kniha má jest celá příroda, nebe a země s nesčíslnými tvory. Toť jest písmo Boží, v němžto co den všemohoucnost, moudrost a lásku Boží mi čítati lze.“ *(Sv. Antonín.)*

Kdykoliv sv. *František Borgiáš* přes pole šel a utrmácen na těle i na duši byl: obveselil se a potěšil pohledem na krásnou přírodu. Vrchy, lesy, řeky a potoky, lučiny, roviny, pole, okrášleny kvítky, rostlinami, révami, vše povzbuzovalo ho k modlitbě, tak že volával, že pohledem tím člověk Boha poznati, milovati, chváliti a jednou v nebesích požívati má. *(Mehl. příkl.)*

Více než před dvěma sty léty kmet ctihodný, *Bohuš*, s bledou tváří noční dobou osaměle se procházel. V myšlénkách jsa ponořen, časem hluboko si vzdechl, při čemž nesrozumitelná slova ze rtů mu vycházela. Nenadále stanula před ním osoba mužská a v rukou držíc podivnou trubku, jakéž Bohuš ještě nikdy nespatřil, táže se ho líbezným hlasem: „Proč že tak smutně zde bloudíš a často vzdychaje slzy roníš?“ Načež odvece stařec: „Stýská se mi již na světě tak, že naň za dne ani patřiti nechci; neboť lid jest prostopášný a bezbožný a to proto, že si chrámů, těch svatyň Páně, nevšímá, a jako by Boha ani nebylo, jen po cestách hříchu a nepravostí kráčí.“ I odvece mu neznámý: „Neboj se, ctihodný kmete, věčný jest Hospodin; i věčný sobě zbudoval chrám, na nějž kdo patří, nemůž neuznati jeho Tvůrce; i přijde čas, kde všickni národové z něho Boha poznají a Jemu se v prachu kořiti budou. Vezmi do ruky tuto trubku a pohledni skrze ni vzhůru.“ I pojal ji stařeček a pln úžasu nebe jako hvězdami poseto patřil. I padl před mužem na tvář, kterýž jej zvedna, dí: „Nekoř se přede mnou, jsem člověk jako ty; než jdi, smiř se s lidem a hlásej mu, aby, kdo pochybuje na všemohoucím Tvůrci, přišel ke Kopníku a patře tímto dalekohledem divy Boží, bude zajisté věřiti v Boha. *(Kopník.)*

Když roku 1721 dánští missionáři v *Gronii* (v Americe) evangelium Kristovo hlásali, mnozí Gronové je ochotně přijavše se pokřtiti dali. Jeden z Dánů, průvodčí missionářů, divil se pak dřívější jejich pohanské zaslepenosti; načež mu pokřtěný Gron: „Pravda, dříve, než jste zavítali k nám, žili jsme v nevědomosti; neboť jsme pravého Boha a Spasitele svého neznali; než kdo nám to měl povědĕti? Přece však nedomnívej se, že žádný pohan o tom nepřemýšlí. Já sám pluje na vodě, často jsem rozjímal: Ani tato kocábka sama nepovstala, nýbrž přičiněním a uměním lidským byla zhotovena, však ten nejmenší

ptáček jest mnohem umělejí spůsoben, i žádný jej udělati nemůže; a což teprv člověka, kterýž nade všecka zvířata jest dokonalejší! Kdož jej učinil? Pochází od rodičův a tito opět z rodičů. Než odkuď první rodiče mají původu svého? Snad že ze země vznikli? však proč nyní ze země nevycházejí? A odkuď povstala země? odkuď moře, slunce, měsíc a hvězdy? Musíť přece býti někdo, kdo vše to učinil a zajisté jest mnohem mocnější a moudřejší než člověk nejspůsobnější. Takéť jest velmi dobrotivý; neboť vše, což učinil, dobré jest a prospěšné. Takto jsem rozjímával, než vy jste nás velikého, pravého Boha znáti naučili." *(Podstr. výkl.)*

Jeden *mladík* po dokonaných studiích přišed mezi děvčata, tázal se, co by četla? Čtrnáctileté jedno odpovědělo, že dějepis lidu Božího, čemuž se on divil, že ještě v Boha věří. „A vy v Něj nevěříte?" tázaly se slečny s úžasem. „Věřil jsem, ale studovav v Paříži, smýšlím jinak." „Já zase nebyla jsem," dí slečna, „nikdy v Paříži, nestudovala filosofie, mathematiky a jiných věcí, jako vy; znám katechismus. Než upíráte-li Boha, povězte mi, odkud pochází vejce!" „Vejce pochází ze slepice." „A odkud slepice?" „Opět z vejce." „A které bylo dříve?" Mladík řekl nejprv že slepice. „Dobře tedy, připouštíte, že může býti slepice, která nepošla z vejce?" „O ne, vejce bylo dříve." „Nuže, pravíte, že může býti vejce, které není ze slepice?" „Ach, slečno, ne slepice byla dříve." „Dobře! Byla tedy slepice, která nepošla z vejce. Povězte mi tedy, kdo stvořil, tuto první slepici, od níž všecky ostatní pocházejí a všecka vejce?" „Zdá se mi, že slečinka mne má za drůbežníka." „Nikoli! řekněte mi jen, odkuď jest matka všech slepic a všech vajec?" „Ale k čemu to?" „Dovolte, když toho nevíte, Ten, který stvořil první vejce, stvořil i svět a bytost tu nazýváme Bohem. Ille, veleučený pane, vy nemůžete bez Boha udati, odkuď pochází vejce a vy by jste chtěl bez Boha vysvětliti, odkuď celý svět pošel?" Celá společnost přitleskovala slečně a mladý bohaprázdník netázal se více, ale zahanben vzal potají klobouk a odešel.

(Kal. Moravan 1853.)

Napoleon I. po tak živém a pohyblivém životě na ostrově Heleně rozjímal o budoucím životě vážně a pravil: „Nejsem ani nevěřící, ani filosof, věřím, že Bůh jest" a pozdvihnul oči k nebesům, řka: „Kdo učinil toto všecko?"

(Mehlera: katechismus.)

Otec vyšel se synem na hory vysoké, odkudž spatřili slunce vycházeti v lesku překrásném; a pod nimi šířilo se moře v dalekost nepřehlednou. I viděli, kterak u prostřed hor bouře se zmítá a hrom rachotí před nima. Divadlo to pojalo srdce jinochovo vábností takovou, že velebnost Stvořitele jásati se jal. Otec ale mlčel. Když pak do údolí sešli, chválil otec pole obilná, jež se houpala co moře vlnící, na něž utěšeně se díval. I dí tu jinoch: „Krásný to pohled, otče můj! ale na vrchu hor zdál se mi Bůh blíže a všemohoucnost a vznešenost jeho jevila se zřejměji." — „Toliko smyslové tvoji," odpověděl otec, „byli více podjati; pakli ale bydlí onen Neviditelný v srdci tvém, tedy poznáš všemohoucnost, moudrost a dobrotu jeho z každinkého klásku." Tu vyrval jinoch klas pšeničný z pole, řka: „Uč mne tomu, milý otče!" A otec, vezma klas, řekl: „Hle ze zrna, jež shnilo, zrostlo nové živobytí; poznáváš v tom všemohoucnost toho, jenž div ten uvedl v zákon. Aby nekleslo stebélko útlé a vzhůru se pnulo, podpírají ho tato kolénka a tak se houpá osení šumné, aniž se poláme. Hle, moudrost Tvůrce vznešeného. A teď pohledni na klas zrnatý a poznáš i dobrotu jeho."

(B. Krummacher.)

Voltaire, rozumář, přece jen pohlednuv na přírodu uznati musel, že Bůh jest. V 81. roce věku svého ponejprv se díval na východ slunce za času jarního. Červánky předcházely, ozařujíce vrcholky kopců a najednou jako koule vystoupilo slunce. A hle, starý posměvač, dojat mocně krásným pohledem na přírodu, mimovolně sejmul klobouk, padl na kolena a složil píseň, již končil slovy: „Mocný Bože; věřím, věřím v Tebe. Nikdy více jsoucnost Tvou upírati nebudu!"

(Jan Veith.)

d) Doznává i nevěrec sám.

Nevěřící *hostinský jeden* rád bezbožné a nevěrecké náhledy jiným sdílel. Jednoho dne zavítali k němu dva poctiví, bohabojní muži nemohouce dále jíti.

Svým nevěreckým tlacháním mučil je od 6. až do 11. hodin v noci a chtěl jim dokázati, že není Boha. I chtěli ho slovem Božím přesvědčiti, ale vysmál se jim. Jeden z nich plakal, druhý ho ale těšil, řka: „Vždyť to nic nového, že rouhači jsou na světě. Král David již před 3000 lety stěžoval sobě: Řekl nesmyslný v srdci svém: Není Boha Ž. 13, 1.“ Sotva že půl hodiny spali, vzňal se sousedův dům plamenem, takže hostinec ozářen byl. Pocestní se ulekli, myslíce, že hostinec hoří. I vzbudili hostinského a oznámili mu, že dům jeho v plamenu stojí. Když tento silný duch ze světničky vykročil a hroznou zář ohně v domě spatřil, lomil rukama volaje: „Ó ty všemohoucí Bože! ó ty silný Bože! ó ty milostivý a milosrdný Bože! pomoz mi přec v tomto hrozném nebezpečí.“ I vpadl mu jeden z hostů do řeči, řka: „Aj, ty nesmyslný člověče! celý večer jsi se Bohu rouhal a tvrdil, že Boha není; a nyní ti má pomoci, poněvadž v bídě se nalezáš?“

(Fr. Klinkáč.)

Mudrc *Protagoras* byl co rouhač z Athén vyobcován. I plavil se na lodi do Syrakus. Tu povstala najednou na moři bouře, tak že všickni i Protagoras úzkostí umírali. Protagoras zbledl, na celém těle se třásl a když blízko něho blesk udeřil, padl na kolena, obrátil oči k nebesům a nahlas zvolal: „Ó Bože! jak mne pronásleduješ.“ *(Mehl. příkl.)*

Jeden šlechtický mladý *Španěl* hrával náruživě v kostky a ač nespolehlivost hry té poznával, přece se jí nevzdal. Poslední noce zvláště byl nešťasten, prohrával značně a tu blouznivec utekl se k modlitbě, modliť se uvnitř, aby zase vyhrál, co prohrál. Avšak do sázky dáti musel, ať od hry ustáti nechtěl, i svůj oděv, co na sobě měl. I zahořel hněvem k Bohu, že prosbu jeho nevyslyšel, tak, že Ho upíral, ano i nevázaně si počínal. Ráno se totiž ozbrojil, vsedl na koně a jeda po ulicích, kdež nejvíce lidí bylo, volal: „Kdo z vás věří v Boha a Jemu se klaní, ať se mnou podstoupí souboj; ať jich přistoupí kolikkoliv, všecky přemohu a dokáži, že žádného Boha není, kterého by se lidé báti, anebo v Něhož by důvěřovati mohli!“ Udiveni poslouchali lidé, nevědouce, mají-li před sebou bohaprázdníka, anebo blázna. V tom ale štíplo ho něco tak mocně na čele, že helmu s hlavy shodil. I štípalo ho to nyní ještě více, tak že bolestí s koně skočil a v písku obličej svůj schovával. Avšak ani tu nedalo mu zvíře pokoje, alebrž tak dlouho ho štípalo, až veřejně vyznal: „Ano, jest Bůh v nebi, Jenž lidi a jejich pýchu trestá.“

(Hungari: Tugend-Garben.)

V *Tuluse* upadl *mládenec* v ruce bezbožných tovaryšů a jich slovy a příklady v krátce tak se pokazil, že nevěřil v Boha. Prvé ale se chtěl přece ještě přesvědčiti. Odloživ klobouk i pláštík, vytasil kord a vybízel Boha na souboj, řka: „Nuže! jsi-li, Bože, jsi-li nahoře nebo dole, ukaž se a pojď se mnou na souboj. Zkusím-li, že jsi, uvěřím a budu Tě vyznávati.“ I zůstalo ticho a nevěrec smíchy si tropil z víry. Než najednou vystala bouře a mrštila hrdoušem o skálu. I zdálo se mu, že vidí na nebi puntíček světlý a jako kousek papíru padlo mu k nohoum. I zdvihl lístek a zlatým písmem stálo na něm napsáno: „Smiluj se nade mnou, Bože!“ To mrštilo rouhačem na kolena a pozdvihl se ku pokání. Zdlouhavým krokem vrátiv se domů, probděl noc, ráno pospíšil do kostela k sv. zpovědi a život jeho potomní byl životem příkladného křesťana.

(Blahověst 1856.)

2. Jest jeden Bůh.

a) Hlásají pohané.

Sokrates, věhlasný mudrc athénský, jenž 400 let před Kristem žil, přišel přemýšlením k poznání, že Bůh jest jeden a byl proto i otráven od svých modlářských spoluobčanů.

Cicero, římský pohanský řečník, psal celé pojednání o Bohu.

Seneka, jiný učenec pohanský, doznal, že přirozenost naše sama nám hlásá jsoucnost Boha.

Jistý *Arab*, otázán, jak poznává jsoucnost Boží, odpověděl: „Z přírody, tak jako v písku z kročejů poznávám, jest-li tudy člověk šel anebo zvíře.“

(Šmídův hist. katech.)

Aristoteles píše, že všickni lidé musí Boha uznati, jenž je zachovává.

Plutarch odvolává se na to, že jako město bez domů není, tak i národ bez víry v Boha.

Víra v Boha nalezla se u všech i sebe divočejších národů.

(Herbsta Exempelbuch.)

Když *Alexandr* velký otázán byl, proč tak velmi touží po panství světa, odpověděl: „Abych svět válek zprostil; neboť války povstávají z trojí příčiny, z množství bohů, zákonů a králů. A proto se chci státi pánem celého světa, abych mohl rozkázati, že se má jen jeden Bůh ctíti, jednoho krále poslouchati a jeden zákon plniti.“ Podobně odpověděl i králi Dariu, když mu díl Asie nabízel: „Nebe netrpí dvě slunce a proto budiž jen jeden král.“ *(Marchantius.)*

Anaxagoras, mudrc athénský, první Boha od světa oddělil, uče toliko jednobožství a zamítaje mnohobožství řecké.

(Jos. Smetany: vš. děj.)

Sv. *Pavel* procházeje se s učeníkem svým Lukášem v Athénách byl smuten; neboť mu leželo množství temných chrámů a oltářů pohanských na srdci. Skormouceného doprovázel tiše Lukáš. Najednou se sv. Pavel u jednoho oltáře vyjasnil a na otázku Lukášovu, proč se tak raduje, odpověděl apoštol: „Čti nápis tento.“ A Lukáš četl tato slova: „Bohu neznámému!“ Tu odpověděl Pavel řka: „Hle, ani v bludu a temnostech pravda nezahyne, soukromě a skrytě odpočívá a dřímá a očekává povzbuzení a světla, které ji vzbudí.“ — Na to hlásal Pavel Athénským o Bohu neznámém, jemuž byli postavili oltář, a mnozí uvěřivše stali se křesťany. *(Skut. ap. 17.)*

b) Oznamuje Písmo sv. a sv. mučeníci.

Nejprvnější přikázaní, kteréž dal Bůh israelitům skrze Mojžíše na hoře Sinai, zní, že jest jeden jen Bůh.

(2. Mojž. 20.)

Eliáš na důkaz toho oheň s nebe na oběť vyžádal. *(3. Kr. 18, 19.)*

Daniel ukázal, že jeden Bůh pravý jest, zrušiv modlu Bél a draka.

(Dan. 14.)

Sv. Pavel učil znáti pravého Boha jmenovitě v Athénách stoje u prostřed Areopagu. *(Sk. ap. 17.)*

Když se tyran rouhavě sv. *Arkadia* otázal, jaké by jmeno Bůh jeho měl, odpověděl světec Páně: „Kde vícero jest, tu se rozeznává jmenem, kde ale jen jeden jest, tu netřeba rozdílného jmena. Bůh jest Bůh.“ Když napotom ukrutně mučen jest, že ho všickni litovali, vybízel je, aby se pohanství vzdali, pomníce na radost nebeskou a umíraje doložil: „Jen jeden Bůh jest, pro Toho trpím a umírám; pro Něho umříti pojišťuje život věčný.“ *(Klinkáčovy legendy.)*

Attalus, mučeník, byv opovržlivě od tyrana otázán, jaké jmeno Bohu jest, ješto jich jest mnoho a jménem od sebe se rozeznávají, odpověděl: „Ano, kde více jich jest, liší se od sebe jmenem, ješto ale jen jeden jest, nemá jmena zapotřebí.“ *(Eusebius.)*

Sv. *Ignác*, mučeník Boží, stoje před pohanským císařem Trajanem, který jej k modloslužebnosti namluviti chtěl, takto k němu mluvil: „Mýlíš se, o císaři, nazývaje modly pohanské bohy. Nebo jeden toliko Bůh jest, který nebe i zemi i moře i všecko, což jest, stvořil a jeden Ježíš Kristus, jeho Syn jednorozený, jehož království chci oučasten býti.“

(Sv. Ignác, muč.)

Sv. *Lev*, mučeník byl před správce města Patary předveden, když modlu, jíž se všickni klaněti měli, zneuctil a tu k němu pravil tento hrozivě: „Mně se zdá, starče, že buď moci nesmrtelných bohů neznáš, anebo bláznís a zákonů císařských potupuješ.“ Svatý Lev odpověděl: „Vladaři! ty mluvíš o mnohých bozích, tím ale bloudíš. Jeden toliko jest Bůh nebes a země, Ježíš Kristus, Syn Boží, jenž nepotřebuje, aby lid tímto spůsobem Ho ctil, neboť u Něho ponížený člověk a zkroušené srdce největší mají cenu.“ A pro ta slova usmrcen jest. *(H. J. Karlíka: Živ svat.)*

Když sv. *Prokopu*, biskupu a mučeníku Božímu, přikázáno bylo, aby obětoval modlám, odpověděl: „Já vím, že jen jeden Bůh jest, který velí, aby se jen Jemu samému obětovalo.“ I bylo mu nařízeno, obětovati čtyrem císařům. Na to z písně Homérovy tato slova pronesl: „Není věc dobrá mnoho míti pánů, jeden budiž králem.“ I byl hned sťat. *(Eusebius.)*

Sadoth, byv s mnohými jinými krutě mučen za pronásledování křesťanů v Persii za Sápora II., odpověděl, když modlám klaněti se měl: „My klaníme se jednomu Bohu, stvořiteli nebe i země a Jemu jedinému z celé duše své a ze vší síly své sloužíme.“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Pohanský vladař Fabián kázal připraviti řeřavé uhlí a velel sv. *Tiburciovi* po něm choditi, protože víru křesťanskou ohlašoval. Tiburc požehnav se sv. křížem, pln důvěry kráčel po uhlí a veselou tváří promluvil, řka: „Viz tuto, že Bůh, kterého křesťané ctí, jen jediný Bůh jest, neb toto uhlí jsou mi kvítkové.“ I byl vlečen na popravu a usmrcen. *(Sv. Tiburc.)*

První císař křesťanský *Konstantin* veliký, přijav křest sv., vroucí a vděčnou myslí vydal rozkaz, aby se v císařství jeho, že bohové jsou, více nemluvilo a nevěřilo, nýbrž že jen jeden Bůh. *(Macanovy příklady.)*

3. Jest:

a) Nevystižitelný.

Přišed *Alexander*, syn Filipa, krále macedonského do Babylona, povolal z každé země a národu, jež sobě podmanil, kněze a shromáždil je na hradě. Pak se jich, bylo jich mnoho, ptal: „Vyjevte mi, zdali poznáváte a ctíte bytost nejvyšší, neviditelnou?“ Tu sjednotivše se kněží pravili: „Ctíme!“ A král di dále: „Jakým jmenem ji nazýváte?“ Tu odpověděl kněz indický: „My ji jmenujeme Brama t. j. Velikost!“ Kněz perský: „My ji nazýváme Ormuzd t. j. počátek světla.“ Kněz judský: „My k němu voláme: Jehovah Adonai t. j. Pán, jenž jest, byl a bude!“ A tak jevil každý kněz zvláštní slovo a jmeno bytosti nejvyšší. — Tu se rozhorlil král: „Jediného máte vladaře, jediného budete míti nyní i boha a Zeus jest jméno jeho!“ I zarmoutivše se kněží, odpověděli: „Tím názvem, který jsme jevili, jmenuje Ho národ náš od dětinství, jak nám bude možno ho změniti?“ Král se tím více horšil. Tu vystoupil moudrý, starý bramín s hlavou šedivou a pravil: „Král dovolí, abych k shromáždění promluvil. Na to obrátil se ku kněžím, řka: „Svítí i u vás všady nebeské světlo denní?“ A kněží pospolitě odpověděli: „Ano, svítí!“ Na to se vyptával každého, jak Ho nazývají a každý Ho jinak jmenoval. Tu pravil bramín ku králi: „Nemají-li ode dneška stejným jmenem světlo nebeské nazývati? Helios jest jmeno jeho.“ Tu se zarděl král hanbou a pravil: „Ať jmenuje každý bytost nejvyšší dle zvyku názvem svým vlastním. Poznávám v pravdě, že ni v obraze, ni v znamení bytost nejvyšší nezáleží. *(B. Krummacher.)*

Mudrc *Epiktet* říkával: „Abych jasně vysvětlil, co Bůh jest, musel bych sám Bohem býti, anebo Bůh by nebyl Bohem.“ *(Epiktet.)*

Opět a opět přemýšlel mudrc *Simonides*, jaký Bůh jest. Avšak konečně přece nemohl Hierovi jinou odpověď dáti než: „Čím déle o Bohu přemýšlím, tím méně Ho pochopuji.“ *(Cicero.)*

Tak i *Thales*, jak Tertullian ve své apologii vypravuje, mudrc znamenitý, nemohl po dlouhém rozmýšlení odpověděti králi Kroesovi na otázku: „Kdo že jest Bůh?“ *(Macana příkl.)*

Timaeus Sokratovi na otázku: „Co jest Bůh?“ odpověděl: „Vím sice, co Bůh není, ale co jest, nevím.“ *(Timaeus.)*

Mojžíš žádal Boha, aby mu ukázal slávu svou. I řekl Hospodin: „Nebudeš moci viděti tváři mé; neboť neuzří mne člověk a živ bude. *(2. Mjž. 33, 20.)*

Šavel, když byl na cestě do Damašku světlem s nebe obklíčen, hlas Boží uslyšel a třesa se padl na zem i obrátil se. *(Skut. ap. 9.)*

Podobně i sv. apoštolé Petr, Jakub a Jan na hoře Tabor nemohli velebnost Boží snésti a omdleli. *(Mt. 17.)*

Zbožný bratr *Egid*, kdykoliv byl otázán, co Bůh jest? odpovídal: „Cokoliv vymyšleno, praveno, viděno a ohmatáno býti může, nemůže se porovnati s tím, co se nedá vymysliti, říci, viděti a ohmatati. Všickni mudrcové a svatí, co jich kdy bylo a ještě bude, nemohou vysvětliti, co Bůh jest a v čem Jeho bytost pozůstává.“ *(Mehl. příkl.)*

Papež *Pius II.*, kdykoliv o Bohu a Jeho přirozenosti se zmínil, povždy totéž říkával: „Božská přirozenost se dá lépe věřiti než poznati.“ *(Platina.)*

Když v shromáždění mnichů *Seneschaleus* otázán byl, co jest Bůh? a váhaje odpověď dáti, přemýšlel dlouho: pravil přítomný král francouzský, sv. *Ludvík*: „Věc tato jest tak vznešená a dobrá, že nic lepšího a vznešenějšího nemůže ani býti, ba nedá se ani mysliti! *(Jonvilius.)*

b) Jest nejvýš blažený a dokonalý.

Boha v slávě a blaženosti Jeho patřili: první rodičové v ráji *(1. Mjž. 2.)*;

Abraham, *(1. Mjž. 11—18.)* Jakub, *(1. Mjž. 28.)* Mojžíš, *(2. Mjž.)* sv. Petr, *(Mt. 17, 1.)* Pavel, *(Sk. 9.)* Jan *(Zjev.)*, sv. Štěpán *(Sk. 7.)* a nyní všickni Svatí a Světice Boží.

Sv. *František serafínský* rozjímaje dokonalosti Boží, volával citě svou slabost: „Kdo jsi ty, ó Pane! a kdo jsem já? — Tys hlubina moudrosti, dlouhočekání a všelikého dobrého, já hlubina nevědomosti, slabosti, hříchu, zlého. Tys hlubina jestnosti a bytosti, já hlubina nicoty.“ *(Sv. František serafínský.)*

4. Vlastnosti vůbec rozjímej.

Již Nehemiáš kořil se vlastnostem Božím. *(2. Mak. 21, 24.)*

Sv. Ignác z Lojoly začasto rozjímal vlastnosti Boží, na které ho sebe menší tvor pamatoval.

Sv. František seraf. rozjímaje vlastnosti Boží připomínal si povždy i svou slabost, malomocnost a hříšnost.

Sv. Terezie vyzývá všecky, aby rozjímali o vlastnostech Božích, bychom tím více v pokoře se cvičili.

Sv. Vincenc z Paula přemýšleje o vlastnostech Božích toužil tím více, by pokořen byl. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Terezie* sama často rozjímala vlastnosti Boží a povzbuzujíc k tomu i jiných, dokládala, že jinak ctnosti, pokory a trpělivosti sobě nevydobudeme. *(Sv. Terezie.)*

I sv. *Vincenc z Paula*, nabyv vznešené vědomosti vlastností Božích, dosáhl takové pokory, že se radoval, mohl-li ponížen býti a i jiných k podobnému rozjímání povzbuzuje. *(Sv. Vincenc Paul.)*

1. Jest věčný; pamatuj; důvěřuj Mu!

Řekl Bůh: Já jsem, který jsem. *(2. Mjž. 3, 14.)*

Kdykoliv sv. *Terezie* slyšela hodiny biti, radostně volala: „Zase o hodinu blíže k věčnosti a k věčnému Odplatiteli.“ *(Sv. Terezie.)*

Jistý malíř *Zeuxis*, jsa tázán, proč s takou pilností maluje? odpověděl: „Vždyť pracuji pro věčnost.“ *(Zeuxis.)*

Vdova jedna těšila na smrtelném loži své dítky těmito slovy: „Zůstavuji vám, milé dítky, otce, kterýž nikdy neumírá, nýbrž věčně žije.“ *(Podstránského výklad.)*

César, bratr sv. Řehoře nazianského, pán bohatý a šlechetný, přebýval v Nicei. Stalo se hrozné zemětřesení, v němžto veliký díl města a spolu dům Césarův se zbořil; tisícové lidu byli v sutinách pochováni. César s nemnohými záhubě ušel. Od té doby zcela se Bohu oddal. „Pryč, marný světe“, zvolal, „chciť hledati domu, jenž se nezboří nikdy, jehož žádná bouře, žádné zemětřesení, žádná nehoda mne zbaviti nemůže.“ *(César.)*

Falko, člověk bohatý, jenž na tomto světě jen v hříchu a rozkoši živ byl a na onen život nikdy nepamatoval, nemohl za jedné dusné noci usnouti. Tu pravil sám k sobě: „Jak? na tomto lůžku měkkém, kde přece ani nejmenší bolesti necítím, jest mi pouhé ležení nesnesitelné; jak by mi teprv bylo, kdybych podoben boháči ve sv. evangelium na věky v plamenech pekla pochován ležeti musel? Nebo věčný jest Bůh a nezměnitelný soud jeho!“ Pomýšlení toto tak jej dojalo, že se odřekl světa a jen pro věčnost živ byl. *(Mehlera příklady.)*

Poctivý *měšťan* jeden rozličnými pohromami přišel na mizinu. Ještě se před tím v nejšťastnějších poměrech nalezal, cítil tím bolestněji rány osudné a těžkomyslnost tím větší se ho zmocnila, čím méně měl naděje postavení své zlepšiti. Manželka jeho, kteráž v Pána se důvěřovala, pozorovala to vše s vnitřní bolestí; i hleděla muže svého povzbuditi a potěšiti pomýšlením na dobrotivost a prozřetelnost Božskou, než všecko bez prospěchu. Konečně zpomněla si na nový prostředek, srdcem mužovým pohnouti a jej v důvěře v Boha posilniti. Jednoho dne stala se náramně smutnou; muž se ptá po příčině, ale ona povzdychla sobě a mlčela. Tím ještě více přestrašen, doléhal muž tím více, aby mu přec příčinu zármutku zjevila. Tu žalostným hlasem počala vyprávěti, že se jí zdálo, že Bůh již přestal Bohem býti, že umřel a sv. andělé že byli na jeho pohřbu. — Od delší doby nebylo viděti muže, že by se byl pousmál, ale teď se nemohl zdržeti, anoť počal i manželce vytýkati, že se z takového snu strachuje a otázal se jí, zda-li neví, že Bůh věčný a nesmrtelný jest. „Jak?“ pravila, „jest Bůh věčný, jest nesmrtelný?“ — „Ovšem“, odvětil muž „kdo by o tom mohl pochybovati?“ „Dobře

tedy“ pokračovala manželka, „proč tedy nedůvěřuješ se v Boha, kterýž nikdy neumírá a řídí kroky naše? Pročež i ty příliš nenaříkej, Bůh nám jistě pomůže.“ Muž uposlechl, byl pokojný, pracoval pilně a požehnání Boží zavítalo zase k němu. *(Stapf.)*

V třicetileté válce přepadli *Švédové* l. P. 1630 v noci německou jednu vesnici, kdež dílem ze msty, dílem aby hodně ukořistili, strašně zuřili a zabíjeli, ano konečně i ves zapálili. Druhého dne stál mladý a zpustlý muž na návrší a dívaje se s úsměvem na spáleniště zvolal hlasitě: „Výborně! dobře řádili zde Švédové. Srdečné díky jim! oniť mne zachovali.“ — „Bídníče!“ vzkřikl za ním najednou stařec, jenž se sem v noci utekl a v houští schoval, „což jsi již tak špatný, že se z neštěstí bližního raduješ.“ „Neměl bych se radovati,“ odvětil drze mladík, „vida nepřátely své zničené? Za to, že jsem něco málo ukradl a starého lakomce ze světa zprovodil, zavřeli mne tam v tom hnízdě dole, aby mne pak pověsili. Než jakmile Švédové se dostavili, utekl jsem soudci i svědkům ve zmatku. Jsem nyní opět na svobodě a nemám se co více mrtvých nepřátel báti.“ „A ty myslíš,“ pravil na to stařec, že všickni nepřátelé tvoji vlastně hájitelé spravedlnosti zahynuli? Nikoliv! jsi na omylu. Ten nejstrašnější žije až dosud, jenž tě všude na očích má a před nímž tě celé švédské vojsko zachrániti nemůže a jenž tě i do tmavějšího ještě vězení uvrhnouti může.“ „A kdo jest onen nepřítel?“ tázal se zaraženě a uleknut mladík, „snad ne ty?“ „Nikoliv! avšak třes se, bídníče, před věčným Soudcem. Jako krev Abelova, volá i krev, co jsi prolil, k nebi o pomstu. Jako Kaina i tebe bude strašně svědomí pronásledovati, až se dostaví smrt, jenž tě přivede před soudce věčného a na místo bolesti a zármutku, do pekla, kde to zní: vždycky, věčně! Ďáblové budou tvoji biřicové. Nuže nemáš se tedy co více obávati nepřítele a vězení? Třes se tedy před ním a čiň v čas ještě pokání.“ Tak mluvil stařec a mladík slovy jeho dojat tiše odešel. Později se dozvěděl stařec, že vinník sám se u soudu v blízkém městě udal a časný trest přestál, aby věčnému ušel. *(Šmída: hist. kat.)*

2. Jest pouhý duch; věř; klaň se Mu!

Řekl *Mojžíš* k Hospodinu: Ukaž mi slávu svou. Odpověděl: Já ukážu všecko dobré tobě a povolám ve jmenu Hospodina před tebou a smiluju se. — Nebudeš moci viděti tváři mé; neboť neuzří mne člověk a živ bude. *(2. Mojž. 33, 18. 21.)*

Pán *Ježíš* rozmlouvaje se Samaritánkou pravil mezi jiným: Bůh jest Duch a ti, kteří se jemu klaní, v duchu a pravdě mají se klaněti. *(Jan 4, 3—26.)*

Jedno *indické dítě* bylo zbožně od svých rodičů vychováno. I stalo se, že jednou ve společnosti uslyšelo, ani mnozí se rouhají Bohu, o Něm vtipkují a ze sv. náboženství křesťanského posměch si činí. I vystoupilo zbožné dítě neohroženě proti nim a zastávalo sv. víru. I pravil mezi jiným jeden k němu: „Kde jest tvůj Bůh, s Nímž tak velmi se chlubíš?“ I odpovědělo dítko: „Můj Bůh, Jemuž se klaním, jest Stvořitel nebe i země, jest nejčistší a nejdokonalejší Bůh a proto vám ho ukázati nemohu, vašeho vám ale ukážu. I namalovav na kámen podobu člověka doložil: „Vizte, pošetilci, to jest váš Bůh, neboť klaníte se člověku a zemi, její rozkošem a radostem, jakých vám podává a které pominou, jako tento kámen, já ale klaním se Tomu, Jehož žádné lidské oko viděti nemůže.“ *(Mehl. příkl.)*

Meras, stříbrovlasý kmet, seděl zarmoucen před svou chýší a zamyšlen, an cizí missionář před něho předstoupil a se ho tázal, proč jest zasmušen? Meras odpověděl: „Což jsi jeden z bohů, abys mne potěšil a víru v bohy ve mně utvrdil, v nějž již pochybuji, ještě jsem o manželku a všecko své jmění přišel, ačkoliv jsem bohům obětoval a je snažně prosil. Ó udej mi, cizinče, Boha, jenž by mne vyslyšel.“ — „Nejsem bůh,“ odvětil blahozvěst, avšak poučím tě o pravém Bohu. Tohoto Boha nemůže celý svět obsáhnouti; žádné lidské oko nemůže naň patřiti, stvořil nebe i zemi. Slunce a všecko povstalo Jím. Jako do slunce nemůžeš patřiti, jeho účinky pochopiti: tak i Boha. Neboť Bůh jest duch a proto Ho nemůžeme viděti, v duchu a pravdě musíme se mu kořiti. Všude jest přítomen a všude nás může

vyslyšeti.“ — „Dobře, proč pak tedy trpí modly?“ — „Proto, že člověk sám ze sebe k poznání Boha nemůže se povznésti a následuje-li těla a smyslnosti, nikdy Ho nepozná. Proto také nevzdělaní lidé smyslně si Ho představují, nikoliv ale v duchu a pravdě t. j. když s ním nerozmlouvá jako s duchem a Otcem, s nejvyšší bytostí.“ — „A což vy nemáte obrazů a chrámů a oltářů?“ — „Máme chrámy, víme ale že Ho tento jen neobsahuje; máme oltáře, na nichž On se nám spůsobem viditelným představuje; máme obrazy, ale jen, abychom naň pamatovali, nevěříme ale, že by nás tyto obrazy vyslyšely.“ — „Stará-li se pak tento Bůh o nás?“ „Ba ovšem, jako otec o své dítky.“ — „Nuže, úctou největší jsem k tomuto Bohu naplněn, chci se k Němu modliti, ale jak to mám učiniti v pravdě.“ „Modli se jen: „Buď vůle Tvá“, musíš ale naplněn býti, aby jen Jeho vůle se stala a buď přesvědčen, že ti jest přítomen, byť i neviditelně.“

I vzdálil se missionář a když druhý rok zase do té krajiny přišel a kmeta navštívil, zvolal tento: „Vskutku, tvůj Bůh jest duch, velký, dobrý Bůh a já povždy chci se k Němu v duchu a pravdě modliti.“ I zaradoval se blahozvěst a otázal se kmeta, zdali ho Bůh vyslyšel.“ „Dlouho jsem se tak modlil, jak jsi mi přikázal, manželku a majetek můj mi nedal, ale srdce mé naplnil útěchou velikou a vnitřním pokojem, vzal mi časné věci, aby mne oblažil nebeskými; když beře, tisíckráte vynahražuje, staraje se i o naši duši, abychom duchovně smýšleli. Poznal jsem, že až dosud jsem následoval své a nikoliv Božské vůle, poznal jsem v sobě modly a odstranil je. Nyní ale chci jen tohoto Boha znáti, Jemu se v duchu a pravdě klaněti a Jej nade všecko milovati; sebe pak a své náruživosti potlačovati.“ — Missionář padl na kolena a modlil se: „Blahoslavený, jenž Boha poznává, Jenž jest duch a Jemu se v duchu a pravdě koří!“ *(Herbsta: Exempelbuch.)*

Císař *Napoleon I.* rozmlouval na ostrově sv. Heleny s druhy, zvláště s Bertrandem začasto o sv. náboženství. Když jednou jeden jenerál zpurně pravil: „Co jest Bůh? viděl jste Ho již?“ odpověděl Napoleon: „Chci ti to vysvětliti. Co jest muž zvláštních vloh? Jsou vlohy jeho viditelné? Proč věříš v ně? Pak-li při oblehání pevnosti zvláštní obratností se jí zmocníš, proč volal's na mne: Kde jest císař? Co znamená hlas ten jiného, než že ve mne věříš? Vítězství má tě naučiti ve mne věřiti a svět naučil mne věřit, že Bůh, ač neviditelný, jest. Podivuhodné účinky všemohoucnosti Boží jsou jako má vítězství. Co jest ale nejlepší vojenské cvičení oproti běhu hvězd. Ačkoliv Bůh neviditelný jest, přece jest a já věřím v Něho.“

(Mehl. kat. Handb.)

3. Jest všemohoucí.

Tuto vlastnost Boží každá téměř stránka Písma sv. ohlašuje, zvláště pak dějeprava stvoření světa i všecky zázraky ji zvěstují.

Jemu slouží vody: přechod přes rudé moře *(2. Mjž. 14.)*; vyvedení ze skály *(2. Mjž. 17.)*; proměnění ve víno *(Jan 2.)*; utišení bouře *(Mt. 8.)*; zachránění sv. Petra *(Sk. ap. 27.)*.

Dále oheň: Sodoma a Gomorrha *(1. Mjž. 19.)*; hořící keř *(2. Mjž. 3.)*; oheň zničující na poušti *(4. Mjž. 16.)*; oheň padající na oběť Eliášovu *(3. Kr. 18.)*; u třech mládenců *(Dan. 3, 11.)*.

Země a úroda: 7 úrodných roků *(1. Mjž. 41.)*; pohltivší země Kore *(4. Mjž. 1, 6.)*; mouka a olej u vdovy v Seraptě *(3. Kr. 17.)*; zemětřesení při smrti Pána Ježíše *(Mat. 21.)*; rozmnožení chleba *(Mt. 15.)*.

Zvířata: hmyz v Egyptě *(2. Mjž. 8.)*; křepelky na poušti *(2. Mjž. 16.)*; ohniví hadové *(4. Mjž. 21.)*; krkavci u Eliáše *(3. Kr. 17, 4.)*; lvi u Daniele *(6.)*; dva medvědi u Elisea *(4. Kr 2.)*; lev proroka usmrcující *(3. Kr. 13.)*; hojný lov ryb *(Luk. 5.)*; ryba s penízem *(Mt. 17.)*.

Obloha: Větry a oblaky *(Ž. 103, 3.)*; znamení na hoře Sinai *(2. Mjž. 19, 16.)*; padání kamení s nebe *(Jos. 10.)*; sloup ohnivý *(2. Mjž. 14.)*; dešť od Eliáše vyprošený *(3. Kr. 18.)*.

Hvězdy: Slunce stanuvší *(Jos. 10.)*; hvězda mudrců *(Mt. 2.)*; zatmění slunce *(Mat. 27.)*

Lidé jsou Mu podrobeni a) nemoce: malomocenství Marie *(4. Mjž. 12.)*; sluha Gieziho *(3. Kr. 5)*; uzdravení nemocných od Krista *(Mt. 9.; Mr. 5.; Jan 9.)* atd. b) Život a smrt: Vzkříšení od Eliáše

(3. Kr. 17.); od Elisea *(4. Kr. 4.)*; u kostí Eliašových *(4. Kr. 13.)*; 3 vzkříšení od Ježíše *(Mt. 9.; Luk. 7.; Jan 11.)*; Kristovo vzkříšení *(Mt 28.)*; Tabity *(Skut. ap. 9.)*; zemřelých při smrti Kristově *(Mt. 27.)*. c) Jich sny: Sen Faraona, vězňů *(1. Mjž. 40. a 41.)*; Nabuchodonosora *(Dan. 2. a 4.)*; Josefa, pěstouna Krista, a tří mudrců *(Mt. 1. a 2.)* atd. d) Jich myšlenky a úmysly: Esau oproti Jakobu *(1. Mjž. 33.)*; David oproti Goliáši *(1. Kr. 17.)*; Šalomounova moudrost *(3. Kr. 3.)*; obrácení Pavlovo *(Sk. ap. 9.)*.

Andělé slouží mu, oznamují narození Janovo *(Luk. 1.)*; Kristovo *(Luk. 1.)*; pastýřům zvěstováno *(Luk. 2.)*; Kristova vzkříšení *(Sk. ap. 1.)*; Korneliu *(Sk. ap. 10.)*.

Bůh zachovatel a ochrance lidí: Lota *(1. Mjž. 19.)*; Hagar *(1. Mjž. 21.)*; Isáka *(1. Mjž. 22.)*; Tobiáše *(5.)*; Habakuka *(Dan. 14.)*; Josefa a Ježíška *(Mat. 2.)*; Krista na hoře olivetské *(Luk. 22, 43.)*; Petra z vězení *(Sk. ap. 12.)*.

Dále zahubením a proměněním: Vrchy *(Job 9.)*; trestáním hříšníků *(2. Mjž. 8.)*; potopa světa *(1. Mjž. 7.)*; nebe a země pominou *(2. Petr. 3, 12.)*.

Sv. *Blažej* maje uvržen býti do jezera pro víru Kristovu, pravil k Agrikolovi: „Ty spasení pohledáváš u ohavných model, jimž se klaníš, já pak doufám v pravého a živého Boha, jemuž se klaním a teď v těchto vodách ukáži ti moc Boha svého.“ I kázal jej soudce do jezera uvrci, on ale požehnav vody ihned jako na suché zemi stál.“ I chtěli ho modlářští kněží následovati, avšak utopili se. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Klotar, král francouzský, byv zimnicí zle trápen: „Ach, co se vám zdá,“ řekl, „jaký to musí býti onen král nebeský, který nás krále zemské usmrcuje?“ A v této hořkosti vypustil duši.

(Macanovy příklady.)

a) Toť hlásá příroda. Co jest člověk proti Němu?

Všemohoucnost Boží se jeví zvláště v nepatrných tvorech. Přes dvě stě minerálií zná a kolik jich ještě nezná. Kolik druhů jest rostlin? Jsou velké a i tak malé, že pouhým okem je ani nevidíme. Kolik druhů zvířat žije na světě, mezi nimiž stupně nalezáme. A obrátíš-li zraku svého k obloze, kolik hvězd tu spatříš? Zdaž to vše nehlásá všemohoucnost Boží.

(Scherer-a Exempel. Lex.)

Nabuchodonosor král zpyšněl pozoruje hlavní město své Babylon a držel se sám za boha. Za to ho potrestal Bůh tak, že 7 roků jako zvíře v lese žil a trávu požíval. Když zase rozumu nabyl, uznal všemohoucnost Boží, takže zvolal: Chválím a velebím a oslavuji krále nebeského: nebo všickni skutkové Jeho pravdivi a cesty jeho spravedlivé jsou a může ponížiti ty, jenž chodí v pýše.

(Dan. 4.)

Sv. *Aloisius* byl co páže na dvoře krále Filipa II. mladému princi Jakobovi za společníka ustanoven. Když kdys princ, chtěje vyhlídky použíti, oknem ven se díval a vítr silně burácející mu obtížným byl, udeřiv se v prsa a dav si rozkazovací pohled zvolal: „Slyš, vichore! já princ Jakob, přikazuji, abys hned ustál mně obtížným býti!“ — Tu dí usmívavě Alois k němu: „Princi! nechte toho. Možno vám sice dosti lidí naleznouti, kteříž vašich rozkazů poslušni budou, nad živly ale nikdo nevládne, leč všemohoucí Bůh. Klaňte se tedy, pln bázně, všemohoucnosti Boží; chovejte se jako zbožný císař Maxmilian, když na houě hrozná boře jej přepadla a hrom strašně rachotil, tak že všecko komonstvo jeho se třáslo, tu padl na kolena a modlil se: „Tobě, o hřímající Bože, budiž věčná čest! Ty jediný máš moc, Ty jediný jsi císařem, my všickni jsme jen sluhy Tvými.“

(Mehlerovy příklady.)

Když jednou *Filip II.*, král španělský, se svým synáčkem pod širým nebem byl a hrozný lijavec se strhl, prosil synáček otce, řka: „Poruč, by s nebe na nás tak nelilo.“ Odpověděl král: „To není v moci mé, nýbrž v moci Boží.“ I řeklo pachole: „Ach! když nejsi s to, tak malou věc učiniti, což teprv, kdybych něco většího od tebe žádal?“ „Dobře máš, mé dítě,“ doložil otec, „pročež také Pána Boha se boj, Jenž mocnější všech králův světa jest.“

(Valouchův Katechismus.)

Kanut I., král dánský, byl jeden z nejmocnějších knížat svého času; nic méně zůstal ctitelem Božím a zvláště se mu velmi protivilo pochlebování a neslušné vyvyšování a vychvalování moci a osoby jeho. Jednoho dne nazýval ho

jeden dvořením králem králů a pánem země i moře, jemuž se nic protiviti nemůže. Pobožný král mu ani neodpověděl, ale dal se na trůnu nésti k moři, které právě od větru bylo zbouřeno. Tu řekl Kanut: „Moře, ty jsi část mého království a musíš mně býti poddáno; protož přikazuji tobě, by jsi se utišilo a na tyto břehy nevystoupilo!“ Než ale moře neuposlechlo, alébrž vlny svoje až i na trůn králův vyhazovalo, tak sice, že se král na outěk dáti musel. Všecken vodou zmočen řekl teď k dvořenínům svým: „Teď jste poznali, jak malou moc i ten nejslavnější král a vladař má a že toliko jeden jest, jenž moři říci může: „Až posud a ne dále.“ Marná jest všecka moc králův. Bůh toliko jest všemocen a my lidé jsme slabí tvorové.“ To promluviv sňal s hlavy své korunu královskou a postavil ji na hlavu Ukřižovaného, Jehožto obraz a kříž právě nedaleko byl postaven. *(Macanovy příklady.)*

Když se císař *Maxmilian* jednou na honbě nalezal, počalo hustě pršeti a hrom i hřmotně rachotil. Celá společnost se na celém těle chvěla, císař ale padl na kolena a zvolal: „Tobě, ó Bože, Jenž hřmíš, buď čest a chvála. Ty jediný máš moc, Ty jediný jsi císař a my všickni jsme Tvoji sluhové!“

(Mehl. příklady.)

b) Důvěřuj v Něho!

viz i: „důvěra v Boha!“

Když *Israelité* v babylonském zajetí dleli, hrozila jim záhuba, an Aman, rozhněvav se na Mardochea, všecky Israelity zničiti chtěl. Tu Mardocheus utekl se k všemohoucímu Bohu a hle, skrze Esther vysvobozeni jsou, Aman pak oběšen. *(Esth. 13.)*

Sv. *František sálesský*, jehož se kdos v poslední hodince otázal, zda-li mu hodina smrti příliš brzy nepřichází, odpověděl usměvavě: „Mně jest každá hodina milá, která se Božské moudrosti líbí. Bůh jest Pánem; nechť naloží se mnou dle dobrolíbeznosti své!“

A když jednou sv. *František z Asisi* s bratrem jedným podél Pádu kázat šel, přepadla je tmavá noc; i kráčeli nejnebezpečnější cestou mezi řekou a bahnem. Bratr velmi ustrašen zvolal: „Pros, otče! abychom z nebezpečenství vysvobozeni byli!“ — Muž Boží ale plu důvěry odvětil: „Bůh jest všemohoucí; líbí-li se Jemu, může tmu zapuditi a světla blahodějného nám uděliti.“ — Sotva domluvil, rozžalo mocí Boží ihned světlo nad nimi, že na cestu viděli a šťastně na nocleh dorazili. *(Mehl. příkl.)*

Sv. opat *Štěpán* povždy důvěřoval ve všemohoucího Boha, když nedostatek potravy v klášteře měl a Bůh povždy mu pomohl. Proto také umíraje bratřím svým odporučil za dědictví důvěru ve všemohoucího Boha.

(Rambeck h. Benediktiner Jahr.)

Alfons, král aragonský a siciliánský, vysýlaje syna se silným válečným vojskem proti odbojným Florentinským, toto krásné, právě křesťanské naučení mu dal: „Synu! nespolehej se pouze na svou neb svého vojska udatnost, jako by jsi bez pomoci Božské vítězství obdržeti mohl; neboť umění vojenské jen tehdáž jest užitečné, když nám ten velkomocný Pán pro naši nábožnost a šlechetnost jest milostiv. Protož, synu, boj se Boha a cti Ho celým srdcem, na Něj všecku svou důvěru uvrhuj, nebo On jest, který zbraně požehnává a vítězství dává.“

(Macanovy příklady.)

Biskup *Tache* zpozoroval v Hudsonsbai divého Indiána, starce, jemuž palec na ruce scházel. Otázán, co se mu stalo, jal se vypravovati takto: „Podívejte se na tuto ruku! Za jednoho zimního dne vyšel jsem si na hon ze své chatrče, byloť velmi zima. Spatřiv soba, spustil jsem naň. Zbraň se ale roztrhla a já přišel o palec. Krev mi nepřestala téci, já slábnul víc a více a mrakota na mne přicházela. Tu v smrtelné úzkosti obrátil jsem se k Bohu a modlil se: „Ó! můj velký Otče! velký duchu! ujišťují nás, že jsi všemohoucí, nuže přispěj i mně!“ Tak jsem se modlil a hle, palec přestal krváceti, s namáháním dovlekl jsem se do své chýše, kdež slabostí k zemi se potácel. — Tenkráte,“ doložil pohnutě Indián, jsem poznal, kde pramen všemohoucnosti jest a hleděl jsem s touhou pramen ten i poznati. Proto jsem zdaleka k tobě přišel, abys mne o Tom poučil, Jenž mne na životě zachoval a skrze Něhož všickni živi jsme.“

(Chr. Feierabend 1853.)

4. Jest nejvýš dobrotivý.

Nesčíslných máme příkladů v starém i novém Zákoně dobroty Boží. Bůh byl dobrotivý k prvním rodičům; Abrahamovi; Josefovi; pokolení Davidovu; Tobiášovi; národu israelskému; k učeníkům; Zacheovi; ubohým; nemocným.

(Jan Černohouz.)

Sv. *Pavel*, poustevník, utekl se v 23. roce za pronásledování Decia do thebaiské pouště; 30 roků živil se ovocem palmovým, napotom mu přinášel krkavec denně půl bochníka chleba. L. P. 341 žil ještě a tu ho navštívil 60letý poustevník Antonín a rozmlouval s ním o věcech Božských. A hle, tu přinesl krkavec celý bochník, načež pravil udiven sv. Pavel: „Viz, dobrotivý Bůh seslal nám oběd. 60 roků dostával jsem půl bochníka denně, dnes ale, kdež jsi mne navštívil, zdvojnásobnil Pán dar, aby nám ukázal, že o nás pečuje.“ *(Stolberg.)*

Za panování římského císaře *Vespasiána* měli starostové mezi sebou radu, kterak by vlastně nejvyšší Bůh měl jmín býti? Tu ho jedni chtěli nazývati Bohem bohatství, druzí Bohem moci, jiní opět Bohem moudrosti, řkouce, že bohatství, moc a moudrost světem vládne. Najednou vystoupil kdosi, řka: „Bůh nemůže toliko Bohem statků, moci neb moudrosti slouti; sic by chudí, slabí a sprostí žádného Boha neměli. Oni zajisté Bohem dobroty, neb tato všem všudy nakloněna jest.“

Němá příroda co ohlašuje,
pohan rozumem svým potvrzuje,
chtěl by křesťan ještě zapírat,
Bohu dobrotu snad upírat?

(Fr. Valouch.)

a) Poznávají i pohané; hlásáť i příroda; miluj Ho!

Staří *Egyptčané* zhotovili ke cti svého boha Slunce zlatý stůl, na nějž každodenně hojnost pokrmu kladli a u něhož se každý, bohatý i chudý, vznešený i nízký dle libosti nasytiti mohl.

(Zollnerova kázaní.)

Když sv. *František z Borgie* o samotě pod širým nebem velebnou přírodou a velkými díly Božími se procházel, začasto na skály, stromy, květiny, byliny a křoví, jenž právě na cestě byly, holí svou udeřil a při tom říkával: „Nemluvte přec tak nahlas, nevolejte tak silně, že stává tak dobrého Boha! Já ten ustavičný křik snésti nemohu.“

(Sv. František z Borgie.)

Bohuslav, vzorný učitel, slíbil přede žněmi mládeži, že jim okáže nesmírně veliký stůl, za nímž tisíce tisíců lidí a zvířat každodenně se nasycují. Dítky byly plny úžasu a očekávání. Druhého dne vedl je na horu vysokou, odkud spatřily rovinu nepřehlednou, na níž kolkol překrásné obilí všeho druhu rozkošně vlajíc kosu žencovu očekávalo. Tu Bohuslav, stoje u prostřed dítek, zvolal: „Hle, dítky! toť ten velikánský stůl, kterýž Otec nebeský co rok svým tvorům připravuje. My všickni jsme jeho hosté, On nás a i nerozumná zvířata z pouhé lásky své nasycuje. Na to pamatujte a neviditelnému dárci díky vzdávejte, kdykoliv stůl ten pokrytý uzříte, aneb doma z něho požíváte.“ A dítky zbožně sepiavše ruce vroucně se modlily: „Oči všech v Tebe doufají, Hospodine!“ *(Fr. Schwäbl.)*

„Matinko, matinko! pospěš se mnou do zahrady, má krásná růže, kteráž včera poupátko měla, v noci plakala!“ Tak volal malý *Jeníček* na matku. Matka, nepochopujíc ihned jeho slova, otázala se: „Jak, růžička že plakala?“ „Ano, vždyť jsem spatřil v poupátku slzičku; což pak ji někdo v noci zarmoutil?“ S úsměvem šla nyní matka s Jeníčkem k růži plačící do zahrady a tu pravila matka: „To není slza, Jeníčku, alébrž rosa, jíž Bůh vedrem umdlené květinky občerstvuje. Vždyť víš, jak včera velké bylo parno a proto Bůh růžičku, aby nesvadla, rosou občerstvil.“ — „Ó jak dobrotivý jest Bůh!“ zvolal Jeníček a sepjal ruce k modlitbě. „Ano, nejvýš dobrotivý jest Bůh,“ doložila matka, „a proto chval Ho a obdivuj se Mu povždy, milé dítě.“ *(Th. Nálk.)*

Polanský, bohabojný hospodář, mnohým přičiněním a nákladem vysušil palouk močálový. Jednou za jasného dne vyšel se synáčkem, aby shledl ovoce své snahy: tu rozprostíral se palouk bujnou trávou porostlý jako krásný koberec, kvítím rozmanitých barev protkaný. Vesele hopkoval chlapec od jednoho kvítka k druhému, z nichž pěknou kytičku sebrav, dával otci povoněti, řka: „Otče, ty jsi sem ty vonné fialky nasázel?“ — „Ne!“ odvětí otec, „já jen nadělal příkopů,

aby zbytečná voda odcházela a palouk jsem pohnojil, aby tráva bujněji rostla; dobrotivý pak Bůh požehnal tuto trávu k potravě dobytka a mezi ní růsti dal kvítkům, k našemu užitku a potěšení. Vidíš, milé dítě! takto když moudře pracujeme a plníme povinnosti svého stavu, dává nám Bůh nejen čeho nevyhnutelně potřebujeme, nýbrž i co nám jest prospěšno a k radosti naší, aby vesele srdce tím snáze se otevřelo k díkům. Bůh láska jest a země přeplněna jest jeho dobrodiním!" *(Fr. Schwäbl.)*

Vypravuje se o *Japoncích*, že když se jim evandělium kázalo, když vyučováni byli o kráse, velikosti a neskončené milosti Boží a zvláště o tom, co Bůh pro lidi učinil, že totiž Syna svého jim dal, aby za ně umřel, je vykoupil a spasil, tedy uslyševše to, v sladkém prý vytržení zvolali: „Ó, jak veliký, jak dobrotivý a jak laskavý jest Bůh křesťanův!" Když však slyšeli, že se obzvláštní přikázaní nalezá, kteréž Boha milovati velí, a kteréž tomu, jenž Ho nemiluje, vyhrožuje trestem, náramně prý ustrnuli. „Kterak to možno?" pravili, „proč takové přikázaní? Což jest potřebí, lidem přikazovati, by Boha milovali? Zda to největší štěstí není, Boha milovati a největší neštěstí, Ho nemilovati?" A když slyšeli, že jsou vskutku lidé, kteří Ho nemilují a urážejí, s hořkostí prý zvolali: „Ó, ten hříšný a nevděčný lid!" *(Macanovy příklady.)*

5. Jest všudy přítomen.

Bůh byl přítomen: když Adam a Eva zhřešili *(1. Mojž. 3, 8.)*; když Kain zabil Abela *(1. Mojž. 4, 9.)*; když Jonáš, nechtě jíti do Ninive, utekl na moře *(Jon. 1.)*; když Josef a Susana přemohli pokušení *(1. Mojž. 39.; Dan. 13.)*; když Jakub, jda do Haran, spal pod širým nebem *(1. Mojž. 28.)*; když Eliáš obětoval s kněžmi modlářskými *(3. Král. 17, 1.)*

S Bohem osobně obcovali: Henoch *(Gen. 5, 22.)*; Mojžíš *(Žid. 11, 27.)*; Abraham *(Gen. 7, 1.)*; Eliáš *(3. Kr. 17, 1.)*; David *(Ž. 15, 8.; 53, 5.)*; sv. Štěpán, vida nebe otevřené. *(Sk. 7, 55.)*

Uslyšev sv. *František sál.* o jednom muži, jenž jinak velmi byl vzdělán, že se bojí strašidel, napsal mu mezi jiným: „Povídali mi, že se velmi bojíš strašidel. Považ jen, že Bůh jest všude přítomen a bez Jeho vůle žádný duch ani hnouti se nemůže. Když se nejvyššího ducha bojíš, nemáš se co jiného ducha báti. Stojíš pod ochranou Boží, proč tedy bys chtěl teskliv býti. *(Šmida: Repert.)*

„*Dítě*, odkud přicházíš? co vidělo oko tvé? kde putovala noha tvá?" — „Byl jsem na poli, na louce v husté trávě; skot se pásl kolem mne anebo odpočíval v stínu; žito vyráželo ze země; mák kvetl mezi pšenicí; všecko se skvělo v kráse vznešené." — „A jiného jsi nevidělo? O dítě, vrať se, vznešenější jsou tam věci, než tyto. Bůh jest na polích a tys Ho nevidělo? Jeho krása se zjevuje na nivách, líbě se usmívá v paprscích slunečních." — „Procházel jsem se lesy, vítr zahrával stromy, potůček bublal se skály, veveřička skákala se stromu na strom a ptáci líbezně prozpěvovali." — „A neslyšelo jsi ničeho, než bublání potůčka, žádné vání než vání větérku? Ó vrať se, dítě, vrať nazpět, větší jsou tam věci, než tyto! Bůh jest v stromích, hlas Jeho zněl v hrkotání potůčka, ve zpěvu ptáčků, v stínu a tys Ho neslyšelo?" — „Viděl jsem měsíc, an vychází; vypadal jako skvělá svítilna; objevily se i hvězdy na čistém blankytu. Brzy ale zpozoroval jsem i černé oblaky, blesk se křižoval, hrom zaduněl a blížil se víc a více. I ulekl jsem se, ano vše bylo strašné." — „A necítilo srdce tvé žádné bázně, kromě bázně před hromem? Nebylo v lese nic strašnějšího nad blesk? Ó vrať se, dítě, nazpět, větší jsou tam věci, než tyto. Bůh byl v bouři a tys Ho nezpozorovalo? Byl v hromu a blesku a tys Ho nepoznalo? Bůh jest všude. Mluvíť k nám každým zvukem, který slyšíme; Jej vidíme ve všech věcech; nic není bez Boha a protož mějme vždy Boha na mysli!" *(Mehl. příkl.)*

Prospívat.

a) Chrání od hříchu.

Zuzanna vyznala, ač jí starci necudní smrtí hrozili: „Avšak lépe mi jest bez skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně."

(Dan. 13, 23.)

Sv. *Hyacint* povždy myslel na Boha. Při sebe menším pokušení k hříchu říkával k sobě: „Neuraz oko Boží, které všecky lidi vidí. *(Ott. Marianum.)*

Antonín a *Anna* byli jednou sami doma. I pravil Antonín: „Pojď, Anno, najdeme něco dobrého k jídlu a pochutnáme si.“ Anna odpověděla: „Uvedeš-li mne na místo, kde nás nikdo neuvidí, svoluji.“ — „Pojďme tedy do špižírny.“ — „Nikoliv! tam by nás oknem viděl drvoštěp, jenž dříví štípá.“ „Pojďme tedy do kuchyně, tam jest hrnec s medem.“ — „Což kdyby sousedka nás tam uviděla, ana u okna přede?“ — „Tak si vezmeme ze sklepa jablka, tamť jsou a nikdo nás nespatří.“ „Ó milý Antoníne! což nevíš, že i tam Někdo zrakem svým proniká?“ — „Máš dobře,“ odvětil Antonín, „Bůh vidí i tam, kde žádné lidské oko nevidí. Nebudeme tedy nikde zle činiti.“ I zaradovala se Anna a darovala bratříčku krásný obrázek, na němž vypodobněno bylo vševědoucí oko Boží. *(Kr. Šmíd.)*

Basilius, řecký císař, radil synu svému Leonovi, aby při všem pamatoval, že Bůh všude přítomen jest a pak že žádného špatného skutku se nedopustí. *(Mansi disc. 6 n. 6.)*

Dva nevlastní a sobě nepřízniví bratří, *Ondřej* a *Šimon*, jednou si v zahradě, kde spolu ryli, tak nadávali, že by si již byli málem do vlasů přišli. Najednou byli zticha, jakby uťal, neb uzřeli přicházejícího otce. Tento je přísně pokárav, řekl: „Jestli že jste se z bázně přede mnou v nešlechetném jednání svém zarazili, čím více máte se báti před Bohem zlého činiti, jenž každého skutku vašeho svědkem jest.“ *(Katechismus od Valoucha.)*

Jeden *studující* ubytoval se v jednom domě, jenž ctnostným se mu býti zdál. Ještě byl krásného těla a příjemného zevnějšku, hrozilo nebezpečí nevinnosti jeho. Dobře ještě, že hluboko si vštípil v srdce slova matčina: „Synu, měj vždy Boha před očima! Pamatuj povždy, že Bůh všude jest přítomen!“ Jeho obsluhovačka zahořela k němu nečistou láskou a všelikým spůsobem hleděla mladíka do tenat svých dostati. Zbožný mladík dělal ale, jako by toho ani nepozoroval. Konečně mu nestyda zjevně úmysl svůj oznámila. Studující vzbudil ihned v sobě myšlenku, že Bůh jest všudy přítomen a dělal se, jako by chtěl svoliti, jen to si vymínil, aby ho někam uvedla, kde by je nikdo neviděl. I zavedla ho nestoudnice vskutku na tajné místo, tu ale oznámil studující, že nejsou dosti jisti a když ho i na třetí místo uvedla, domluvil jí a řekl: „Veď mne na místo, kde Bůh není a kde nevidí!“ I zhrozila se slov těch žena a činila pokání. *(Kr. Šmíd.)*

b) Sílí v utrpení; vede k ctnosti a pokání; nepamětlivost vede k hříchu.

Jak velmi se potěšil Jakub, dozvěděv se ve snu, že Bůh všudy přítomen jest, v utrpení? *(1. Mojž. 28, 12.)*

Sv. Petr byl pokárán, že u přítomnosti Kristovy malomyslní. *(Mt. 14, 31.)*

Sv. *Jan Zlat.*, jemuž císařovna Eudoxia vypovězením hrozila ze země, radostně řekl: „Jak, císařovno, ty mne chceš strachem naplniti? Což nevíš, že Bůh všude přítomen jest a že neobsáhlost jeho nebe i země naplňuje? I byť by's mne vyhnala, kamkoliv chceš, jist jsem, že i tam naleznu Boha svého.“ *(Sv. Jan Zlat.)*

Sv. *Quirin*, biskup a mučeník, stoje na soudu pohanském hájil se i srdnatosti si dodával slovy: „Bůh všady se mnou přítomen jest!“ *(H. J. Karlika: Živ. svat.)*

Za pravidlo života dal Bůh Abrahamovi: Chodiž přede mnou, a budiž dokonalým. *(1. Mojž. 17, 1.)*

O Henochovi se píše: A chodil před Bohem *(1. Mojž. 5, 22.)*; a o Noemu: Noe muž spravedlivý a dokonalý byl v rodech svých, s Bohem chodil. *(1. Mojž. 6, 9.)*

Štěpán uzřel, pohleděv do nebe, slávu Boží a Ježíše sedícího na pravici Boží *(Sk ap. 7, 55.)* a radostně podstoupil smrt mučenickou.

Sv. *František sál.* ustanovil pro jeptišky, aby, kdykoliv jsou pohromadě, buď pracujíce, buď se vyrážejíce, buď jinak se cvičíce, časem jedna sestra říkala: „Sestry, pomněte na všudypřítomnost Boží a (šly-li k sv. přijímání) dnešního nejsv. přijímání!“ *(Geist. des h. Fr.)*

Sv. *Tomáš akv.* byv krátce před smrtí od jednoho bratra otázán, co by činiti měl, aby vždy v milosti Boží setrval, odpověděl: „Neustále v přítomnosti Boží obcovati!“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Dorotheus* praví: „První napomenutí, které jsem svému milému žáku Dositheovi dal a které si hluboko v srdce

zlatými literami vepsati měl, bylo: „Nikdy ať Bůh srdce tvé neopustí; měj vždy na mysli, že jest všude přítomen a že všude stojíš před Ním! A Dositheus uposlechl rady mé. Myšlenka ta neopustila ho při žádné práci a sílila ho napotom v nemoci přebolestné. Touto myšlenkou stal se z nemravného jinocha a surového vojína jinoch a mnich vzorný. *(Sv. Dorotheus in vita Dosithei.)*

Sv. *Pafnuc*, opat, veden byl Bohem do příbytku pověstné nevěstky Thais. Bylať to žena všeho studu prázdná a vší cti spustlá, jenž každému sloužila. I domnívala se, že Pafnuc z téhož nečestného úmyslu k ní vchází a očekávajíc hojné odměny vedla jej do nejskrytějšího pokojíka. Sv. Pafnuc dělal, jako by se zde bál vyzrazení. Veden byl tedy od ní do jiného a opět a zase do jiného pokoje, až konečně do podzemní tmavé skrýše uveden byl. „I zde ještě nejsem bezpečný," řekl opat, „řekni mi tak skryté a temné místo, kde ani Bůh nevidí." A když ona vyznala, že takového místa není, hledaje obrácení její, pravil: „O ženo! nejsi-li ta nejnešťastnější, ježto u přítomnosti Boží pro mrzkou a kratinkou rozkoš tělesnou tolikráte již ohavně jsi zhřešila a tak i sebe i všecky, jímž jsi moc nad svým tělem dala, věčného trápení hodné učinila. Ach! poznej a vyznej, co jsi činila, ten Pán, který viděl tvé neřesti, uvidí také tvé pokání a obrátí se k tobě." A co ona? Studem zarděna, lítostí proniknuta, učinila ze svých očí dva hojné prameny kajících slzí a všecko, co hříchem smilstva získala i všecky šperky a ozdoby na veřejném místě spálila a odřekši se světa, tuhým pokáním všecky nepravosti předešlého života smazala a napravila. *(Macanovy příkl.)*

Když Bůh proroku Ezechielu strašný trest Israelitům předpověděl, pravil spolu: „Nepravost domu israelského a judského veliká jest převelmi, a naplněna jest země krvemi a město naplněno jest odvrácením; nebo řekli: „Opustil Hospodin zemi a Hospodin nevidí." *(Ezech. 9, 9.)*

Bezbožní starci myšlenku na Boha potlačili než Susannu sváděli: A převrátili smysl svůj a schýlili oči své, aby neviděli nebe, ani rozpomenuli se na soudy spravedlivé *(Dan. 13, 9.)* A Susanně pravili: Žádný nás nevidí. *(Dan. 13, 10.)*

6. Jest vševědoucí; což hříšníka děsí.

I pohané věřili, že Bůh vševědoucí jest. Proto konali modlitby a obětě a věřili v odplatu věčnou.

Egyptčané představovali si Boha co nesmírné oko, kteréž všecko proniká. Proto si sdělali zlaté žezlo, na jehož konci oko bylo lze viděti. Žezlo znamenalo všemohoucnost, oko vševědoucnost Boží. *(Sv. Cyrill contra Julian.)*

Antalcidas, byv od kněze pohanského otázán, co po celý život svůj konal? odpověděl: „Není zapotřebí, abych ti to řekl, pakli jsem ale něco zlého učinil, jest to zajisté bohům známé." *(Plutarch.)*

„Cizinče!" pravil kdys egyptský učenec z Heliopole na rozkaz krále egyptského přišedší a s *Esopem*, znamenitým skladatelem bájek u tabule královské stolující, „cizinče! Bůh, kterému se klaním, poslal mne sem, abych ti otázku k rozřešení předložil." „Ty," pravil na to Esop k němu, „ty se špatně vyjadřuješ; neboť Bůh ví všecko, a před Ním nic skrytého není; nemůže také ničemu od lidí se naučiti. Ty klameš sám sebe a dáváš i nevědomost boha svého na jevo." *(Mehlerovy příklady.)*

Bůh ví všecko minulé. Věděl, že Adam a Eva, Kain zhřešili; Susanna jest nevinna, život Samaritánky. Sv. Petr osvícen Duchem sv. věděl, že Ananiáš a Safira podvodem zhřešili *(Sk. ap. 5, 3.) atd. atd.*

Bůh ví vše přítomné. Věděl stavbu věže babylonské; hříchy Sodomských; pokání Ninivetských; modlářství Israelitů před zlatým teletem; věděl ctnost Josefovu, nesnáz Tobiášovu; opuštěnost Jobovu; vražedný úmysl Herodesův, zrádu Jidášovu, atd.

Bůh ví všecky věci budoucí. Proroctví proroků starozákonních ohledně Messiáše. Kristus, že ho Jidáš zradí, sv. Petr zapře, že vstane z mrtvých; věděl konec Jerusaléma, učení Jeho že se rozšíří po celém světě, učeníci že budou pronásledováni atd.

I svatým starcům z nového zákona dal Bůh věci budoucí viděti.

Bůh ví i naše myšlenky a vše tajné. Kristus prohlédl Nathanaele, myšlení farisea Šimona atd. Proto i apoštolé, volíce druha po smrti Jidášově, žádali, aby jim ukázal, koho mají voliti a volili Matěje. *(Sk. ap. 1, 24.)*

Jistý *missionář* kázal divochům o Bohu

vševědoucím; kterýž ví i nejtajnější myšlenky vaše; načež jeden z pohanů dí: „Takového Boha nemůžeme potřebovati; neboť svobodný život vedouce, nechceme, aby nás kdo tajně pozoroval.“

(Herbsta Exempel. B.)

Prospívá.

a) Chrání od hříchu.

David dal synu svému za pravidlo: „Služ Jemu srdcem dokonalým a myslí volnou: nebo Hospodin zpytuje všecka srdce a rozumí všem myšlením myslí.

(1. Paral. 28, 9.)

Sv. *Augustin* měl za heslo: „Cokoliv činím, ó Bože, činím před Tebou a co činím, víš lépe než já, jenž to činím.

(Solic. c. 14.)

Sv. *Benedikt* co nejdůtklivěji co prostředek ctnosti naznačil svým mnichům, že všude nás Bůh vidí, všecko ví a anděl strážce že všecko Bohu předkládá.

(Reg. cap. 4. et 7.)

Když sv. *Tomáš akv.* již v posledním tažení byl, žádal ho jeden bratr, aby mu udal pravidlo, dle něhož by se řídil. I pravil svatý: „Kdo povždy před okem Božím jedná, bude vždy připraven, účet ze svých skutků Bohu vydati a nikdy hříchem lásky Boží nepozbude.“

(Sv. Tomáš akv.)

Milý synu! nikdy nebudeš činu žádného pykati, budeš-li míti Boha vševědoucího vždy na mysli.

(Basilius, císař řecký.)

Mudrc *Thales* vybízí lidi, aby na vševědoucnost Boží pamatovali a tak že ve ctnosti prospívati budou. A jindy když byl otázán, jestli myšlenky naše Bohu ujíti mohou, odvětil, že nikoliv, ješto i srdce své čisté zachovati máme.

(Mansi.)

Tak musíme žíti, jako bychom nikdy nebyli bez svědků, tak mysleti, jako by všickni myšlení naše věděli. Co nám to prospěje, ukryjeme-li něco před lidmi, před Bohem ukrýti nemůžeme ničeho. Bůh žije v našem duchu, zná naše myšlení. *(Seneka.)*

Andersen, znamenitý dánský básník, byl syn velmi chudých rodičův a sbíral ve žních na strništi klásky. Často přinášel pěkné kytky klásků matce domů; ale jednoho dne vedlo se mu zle. Jistý pacholek vida děti sbírati, hnal se na ně s bičem a z daleka na ně hulákal. Všecky děti utekly, jen šestiletý Jan Andersen zůstal pozadu, protože měl na nohou dřeváky a pacholek ho dohonil. Vida chlapec, že nemůže utéci, zastavil se a díval se na pacholka, kterýž k němu přibíhal a bič na něj napřahoval. Když ho již mrsknouti chtěl, zvolal Jan: „Jak pak mne můžeš bíti? vždyť to Pán Bůh vidí!“ Slovo to dotklo se hrubého čeledína tak velice, že mu sklesla napřažená ruka s bičem a místo bití dal chlapci šilink (asi jako náš krejcar). Pln radosti běžel chlapec k matce, ježto pravila: „Tys podivné dítě, že i ten zlý člověk k tobě byl dobrým.“ Tak mocné jest vzpomnění na Boha vševědoucího.

(Podstr. výkl.)

Mládenec jistý stěžoval si zpovědníku svému, že mu těžko nečistých myšlenek se sprostiti. I řekl mu kněz: „Představ sobě, tvá hlava byla by celá průhledná jako čisté sklo a každý by v ní tvé oplzlé myšlenky čísti mohl.“ — „O běda!“ vzdychal mládenec, „to bych se, kdyby myšlenky mé viditelné byly, pro hanbu musel ukrýti.“ — „Ale,“ pokračoval zpovědník dále, „světleji a jasněji, nežli ve skle, vidí Bůh v tobě všecko; což nechceš i před Ním pro myšlenky své se styděti? Cvič se v tomto pomyšlení a snáze nečistých myšlenek svých se sprostíš.“ A mládenec uposlechl rady a zvítězil konečně nad nečistými hostmi.

(Klinkáčovy legendy.)

Jistý *zeman* vysokého stavu vstoupiv u svého pána a císaře do vojenské služby, v krátce stal se u vojště setníkem. Ve vojenském hřmotu nezapomněl ale na povinnosti sv. náboženství. Čím nebezpečnější byl jeho stav a tehdejší časy, tím více hleděl se spojiti s Bohem. Vyhledalť si stálého zpovědníka a svěřil mu vedení duše své. Jednou se svěřil svému příteli, že žádného smrtelného hříchu se nedopustil. A na otázku, jakým spůsobem toho dosáhl, odpověděl: „Byv křesťansky vychován, hluboko jsem si vštípil slova do srdce: „Bůh tě vidí!“ Při všech nebezpečích duše, pokušeních říkával jsem si „Bůh tě vidí!“ a šťastně odolal všem hříchům v štěstí i neštěstí.“

(Blahověst 1852.)

b) Sílí v pokušení, vede k ctnosti a pokání.

Josef egyptský, pamatuje na vševědoucnost Boží, nesvolil v hřích, řka:

kterak mohu tedy to zlé učiniti, a hřešiti proti Bohu svému? *(1. Mojž. 39, 9.)*

Podobně i Susanna měla Boha na mysli a v hřích nesvolila.

Job, sv. apoštolé a první křesťané jak v apologii Athenagora roku 177. čteme, těšili se v utrpení Bohem vševědoucím.

Proto Tobiáš napomínal syna, aby Boha vševědoucího měl na mysli.

(Tob. 4, 6.)

Jistý *chlapec*, jda do školy, stavil se pro svého druha; než nenalezna žádného v světnici, chtěl odejíti. V tom uzřel koš jablek u okna státi: „Jak krásná to jablka," praví k sobě, „jak chutná musí býti, vezmu si několik, vždyť pak žádný mne nevidí"; a již sahal po jablkách. Najednou zaraziv se: „Nikoliv!" dí, „toho neučiním; byť mne nikdo neviděl, vidí mne Bůh"; i bral se od koše dále ke dveřím. „Stůj!" zavzněl hlas v světnici a stařeček, jenž za kamny sedě, chlapce byl pozoroval, přímo jde k němu, řka: „Neboj se, synáčku! že jsi měl Boha před očima, vezmi si jablek, co se ti líbí, i pamatuj si tuto průpověď: „Oko Páně vidí tu, kde není lidí." *(Podstránského výkl.)*

Sv. *Alžběta* byla po smrti chotě svého nespravedlivě obžalována a s třemi dítkami z vlasti vyhnána. Nářek a bída byly společnicemi jejími. Než ve všem tom utrpení těšila ji myšlenka: „Oko Páně, kteréž nad každým člověkem bdí, ví, že nevinná jsem: on zjeví nevinnost mou." *(Sv. Alžběta.)*

Sv. *Terezie*, tato horlivá a zbožná služebnice Boží, při všem, co konala, povždy myslela na vševědoucnost Boží a proto i daleko v dokonalosti a ctnosti prospěla. *(Mehl. příkl.)*

Podobně pamatovali na vševědoucnost Boží i sv. František Borgiáš, sv. Klára a mnozí jiní svatí.

Ve vsi Volna v Brabantsku žila zbožná velmi panna *Marie*. Ač chudá byvši ctnostně vychována umínila si nevinnost svou zachovati. Jistý zpustlík hleděl ji všemožným spůsobem svésti, ale nadarmo. Jednou byla pozvána do jednoho domu k obědu. Když tam přišla, odložila mošnu, v níž dárky schovávala. Toho použil onen nešlechetník a vstrčil jí do mošny stříbrnou číši. Po nějakém čase se krádež zpozorovala a podezření padlo na Marii. Smilník jí to oznámil a když nevinu svou ujišťovala, vytáhl z mošny číši. Marie se ulekla a nevěděla si rady a pomoci. Smilník jí vyhrožoval soudem, nepoddá-li se mu. Ale Marie chtěla raději jako Zuzana, nevinně býti obžalována, než aby čistotu porušila. Pln zlosti a msty udal nešlechetník vše u soudu. Marie sice vyznala u soudu, že číše se u ní našla, avšak že ji neukradla. Výmluva a omluva jí málo spomohly, vše svědčilo proti ní a proto byla k smrti odsouzena. Ještě téhož večera měla býti odpravena. Když ji měli již odvésti, vyžádala si, aby se mohla ještě před křížem pomodliti. I těšila se, že vševědoucí zná její nevinnost a pomodlila se i za nepřitele svého. Již stojí na popravišti, hrob jest vykopán, oči šátkem svázány i nohy a ubohá odpravena l. P. 1290. Nevinnost její přišla později na jevo.

(Domainko Lehre in Beisp.)

V městě Edesse bydlela nestoudná nevěstka, jejížto život obyvatelům byl ku pohoršení. Jednoho dne se opovážila i sv. *Efréma* k nedovolenému obcování chtít přilákat. Zděsil se Efrém nad touto ohavnou žádostí, a za chvíli nějakou se zamlčel. Pak jí navrhl, že ji na veřejné náměstí povede, libo-li jí, tam plamen zlé žádosti uhasiti. Zhrozila se nevěstka tohoto navržení pro zástup lidstva, sem tam přecházejícího, jíž ale sv. Efrém řekl: „O ženo! před lidmi ohavnost páchati se stydíš a před obličejem Božím, který i v skrytě vidí, a vše zlé tresce, nestoudnost tropiti se nestydíš?" — Tato slova pronikla srdce její, že jsouc lítostí pro spáchané hříchy jata, do řehole vstoupila, svatě živa byla a svatě zemřela. *(Macana příkl.)*

7. Jest nejvýš moudrý, což hlásá věda, příroda i zvířata obtížná.

Viz i: „Prozřetelnost Boží!"

Moudrost Boží vysvítá z řízení osudu jednotlivých lidí jako: Noema, Lota, Abrahama, Josefa . . . ., tak i celých národů u př. lidu israelského, zvláště z řízení celé Církve Boží.

Znamenitý *Boerhave* v nejmenších věcech viděl všemohoucnost, moudrost a dobrotu Boží a veřejně vyznal, že nemůže pochopiti, volaje: „Jaká hlubo-

kost moudrosti Boží! A cit ten hleděl i u posluchačů svých vzbuditi, aby jim malomocnost lidskou ukázal. Odvolávaje se na všecky vědy a všecka umění doložil, může-li kdo jedinkou kapku rosní učiniti, anebo jen jedinkou kapku krve spůsobiti? *(Herbsta Exempelbuch.)*

„Ó proč jen jest takové vedro!“ naříkala *Boženka* matce, utírajíc si pot s čela a rozpálených tváří; byloť to za letní doby. „Sotva že dýchám.“ „Proč jest tak horko, milé dítě, vysvětlím ti za několik neděl. Nyní ale jen tolik ti povím, že velemoudře Bůh tak činí.“ Boženka uvěřila matce a umlkla a snášela trpělivě horko. Na podzim lákalo zralé ovoce Boženku do zahrady a obdivovala se krásným jablkům, hruškám a broskvím a pochutnávala si na nich. „Ó matinko!“ zvolala, „jak krásného ovoce nám Bůh udělil; jak musí býti dobrotivý; jak i my ho musíme za to milovati.“ „Ano, milé dítě,“ odvětila matka, „ale bezmála by ses byla v letě Naň horšila, když nám je horkem připravoval a je uzrával. Budiž tedy se vším, co Bůh činí, spokojena; neboť povždy poznáš, že s námi dobře smýšlí.“ *(Fr. Schwäbel.)*

Martin, zbožný a rozumný otec, při každé příležitosti dítky na díla Boží upozorňoval, aby Ho i z Jeho tvorstva poznávaly. Při práci na poli na ruku jim dával, jak velemoudře Bůh všecko na světě upravil a zvědavost u dítek vzbuzoval, že samy se ho tázávaly. Jednou navečer seděl se synkem pod stinným stromem hlídaje ovečky. Tu najednou, an cizinec kolem šel, ovce se zplašily a v blízkém křoví dosti vlny zanechaly. I durdil se synek na křoví, že tak ubohým zvířátkům ublížilo a žádal, aby křoví otec vysekal. Otec, usmívaje se, řekl synku, že druhého dne tak učiní. Synek se nemohl ani rána dočkati a vyšel s otcem, maje sekeru v ruce, časně z rána na ono místo. V tom zavzněl líbý zpěv ptactva. „Jak se ti líbí zpěv?“ otázal se otec synka. „Ó výborně.“ V tom přiletěl ptáček a sbíral vlnu v křoví. „Viz,“ vece otec, „touto vlnou upravuje ptáček lůžko svým dítkám v hnízdě. Jak velmi vlna ta prospěje mláďatům; ovce snadno oželí tak nepatrné vlny. Což mám křoví vysekati?“ „Nikoliv!“ odvětil kvapně pacholík, dostav jiného náhledu. „Nuže,“ pravil otec, „nehaň, čemu nerozumíš, pomysli si: „Bůh všecko dobře učinil a moudře pořádá, byť bychom i toho pochopiti nemohli.“ *(Fr. Schwäbl.)*

Newton, znamenitý přírodoskumec, když proniknul roušku, kterouž se příroda ukrývala a když nejlepější a nejprudší živly v přírodě v jich dráze rozumem pojal a pochopil a i prostoru všehomíra nad sebou a sluneční soustavu proskoumal: plesalo srdce jeho rozkoší, skláněl kolena svá před Nejvyšším a čta sám moudrost a mocnost a lásku Boží ve hvězdné knize, učil jí i bratřím. *(H. Brougham.)*

Jistý *pocestný* leže v stínu velikého dubu, díval se na keř tykvový, kterýž na blízkém plotě bujně vzhůru rostl. „Hm, hm,“ pravil, kroutě hlavou, „to se mi nelíbí, že ten nízký, malý keř tak veliké a krásné tykve nese a tenhle veliký a slavný dub tak malé žaludy má. Nemohl by tento silný a statečný dub těžké a veliké tykve snáze nésti, než tato slabá nepatrná bylina? Ó kdybych já byl svět stvořil, jináče by to muselo vyhlížeti! Na krásném a velikém dubu musily by se teď veliké, zlatožluté a těžké tykve stkvíti.“ — Sotva že to řekl, padl mu žalud na nos a ranil ho tak, že krvácel. Tu své bláznovství poznav zvolal: „Ó běda mně! Ale mnohem hůře by bylo, kdyby tento žalud býval tykví, jistě bych smrti byl neušel.“ *(Podstránského výklad.)*

Princ jeden, zarytý nepřítel much a pavouků, nemohl si srovnati na mysli své, proč Bůh v moudrosti své také takové sužující tvory na světě stvořil. Častěji u sebe říkával: „Proč pak Bůh pavouky a mouchy stvořil? Tento hmyz člověku pranic neprospívá. Kdybych jen s to byl, všecky bych šmahem vyhladil ze země!“ — I stalo se, že princ ten ve vojně před nepřítelem na útěk se dáti musel. Unaven položil se pod večer v lese pod strom a usnul. Nepřátelský voják kradl se s vytaseným mečem k němu, aby ho zavraždil. Než rychle přiletěla muška, posadila se princovi na tvář a štípla jej tak silně, že se probudil. I vstal, tasil meč svůj a voják se dal na útěk. Princ šel dále a ukryl se do jeskyně v lese. Pavouk roztáhl přes noc síť svou před vchodem do je-

skyně. Z rána přirazili dva nepřátelští vojáci prince hledajíce zrovna k jeskyni. Byli již u samého vchodu, takže princ slyšel rozmluvu jejich. „Viz," zvolal jeden, „sem dojista se ukryl!" „Ne," pravil druhý, „tam v jeskyni býti nemůže, neboť vcházeje byl by musel pavučinu roztrhnouti." — Když stihatelé zašli, zvolal princ pohnut: „Ó Bože! jak děkuji Tobě; včera jsi mi mouchou a dnes pavoukem život zachoval. Jak veliká jest moudrost Tvá a jak dobře jest všecko, cokoliv jsi učinil!

(Mehlerovy příklady.)

Za parného letního dne pracoval jistý *rolník* na poli. Práce byla proň obtížná, pot se mu řinul s čela a k tomu ho znepokojovaly i mouchy a komáry. Na to se velmi rozdurdil rolník a pravil rouhavě: „Hrom a peklo! k čemu jsou mouchy a komáry na světě, ještě i lidi i dobytek obtěžují." — Jeden umělec, jemuž se slova ta nelíbila a jež zaslechl, pozval si rolníka k sobě, aby ho poučil. I ukázal mu mnoho nástrojů a pravil: „Není-li pravda, že nevíte, k čemu tolik nástrojů mám zapotřebí a přece je musím míti, ač toho nemůžete pochopiti. A — doložil vážným hlasem — i nebeský Umělec má mnohých tvorů ve své moudrosti zde na světě zapotřebí; proč se Mu tedy rouháte, proč si stěžujete, že i mouchy a komáry stvořil?" Rolník se studem až začervenal a od té doby nikdy více nespokojeného slova proti Bohu nepromluvil.

(Zollnerova kázaní.)

8. Jest nejvýš svatý.

Viz i: „ctnost"; „hřích!"

Co nejvýš svatý káral Bůh pyšné anděly a první rodiče. On miloval: zbožného Abela, s opovržením hleděl na oběť závistivého Kaina; spravedlivého Noema s rodinou miloval, ostatní zlý lid nenáviděl. Miloval nábožného Samuele, nemiloval rozpustilé syny Heliho; pro pýchu povrhl Saulem, neúhonného Davida povýšil; ctnostnou Marii vyvolil za matku Syna svého, zatvrzelý lid židovský zavrhl, povolné národy pohanské ale přijímá do Církve, hříšníkům vyhrožuje, ctnostným slibuje život věčný.

I rozhněval se Bůh, nenávidě zlé, když Mojžíš nechtěl vyvésti Israelity z Egypta *(Ex. 4, 14.)*; když Farao Israelity nazpět honil *(Ex. 15, 8.)*; když Israelité se klaněli zlatému teleti *(Ex. 32, 10.)*; chytali nenasytně křepelky *(4. Mojž. 11, 33.)*; když Kóre a jiní proti Mojžíšovi povstali *(Num. 16, 22.)*; a pro jich utracení Židé reptali *(tamtéž v 46.)*; když Israelité smilnili s dcerami moabskými *(Num. 25, 3.)*; když Mojžíš a Áron pochybovali, že ze skály vyjde voda *(Num. 20, 12.; Deuter. 1, 37.)*; pro modlářství *(5. Mojž. 11, 16.—17.)*; na Israelity, že proti rozkazu osobili sobě z věci zaklené *(Jos. 7, 1.)*; na Ozu, že se dotkl archy umluvy *(1. Par. 13, 9—10.)*; na Šalomouna, že se od Něho odvrátil *(3. Kr. 11, 9.)*; na Israelity pro modlářství *(4. Kr. 17, 18.)*; na Davida, že dal lid sčítati *(2. Kr. 24, 1.)*; na Josafata krále, že se spojil s modláři *(2. Par. 19, 2.)*; na Joasa, krále judského, pro modlářství *(2. Par. 24, 18.)*; na krále Amasia *(2. Par. 25, 15.)*; na krále Ezechiáše pro pýchu *(2. Par. 32, 25.)*; na Israelity pro neplnění přikázaní Jeho *(2. Par. 34, 21.; 2. Esdr. 9, 26.; 1. Esdr. 7, 23.)*; na Elifaza, přítele Jobova, že křivě o Něm soudil *(Job. 42, 7.)*; na království babylonské *(Jer. 50, 13.)*.

Na služebníka nemilosrdného rozhněval se Pán *(Mt. 18, 34.)*; na ty, co na večeři nepřišli *(Luk. 14, 21.)*; na nevěrce *(Jan 3, 36.)*.

9. Jest nejvýš pravdomluvný a ve slibech věrný.

Sv. *Hugo*, biskup z Langresu, byl jedné noci nepokojem sklíčen a ulekl se náhle připadnosti, nebezpečím mu hrozící. Než ihned se zpamatoval a bije se v prsa pravil: „Co počnu já neblahý? Což nám Bůh v zármutcích našich přispěti nepřislíbil. A já se lekám. Což to nepřislíbil Bůh věčný, pravdomluvný a věrný, jehož slova nepominou i když nebe a země pominou? Jak a já bych se měl lekati?" *(Mehlerovy příklady.)*

Císař *Julian*, odpadlík, dobře poznal výhrůžku Páně na Jerusalém vyřknutou, že ani kámen na kamenu nezůstane. I chtěl v posměch slova ta uvésti a chrám znovu vystavěti. Proto povolal židy z celé říše své a chtěl klásti nové základy. A aj tu v noci náramný vichr se zdvihl, který přivezené vápno i písek rozptýlil. Přece ale jako navzdor v práci pokra-

čoval. I dopustil Bůh, že oheň ze země častěji vyrážel a dělníky zachvátil. I musel Julian ustáti od práce a rozkázav vykopati zdě základní, jichto cihly a kameny vichrem rozmetány byly, sám přispěl, aby proroctví Páně do slova se vyplnilo. *(Macanovy příklady.)*

Bůh slíbil: prvním rodičům, Abrahamovi, Isáku, Jakubu, Davidu i celému pokolení lidskému Vykupitele a dal Ho.

Bůh slíbil Abrahamovi syna, a dal mu ho.

Bůh slíbil národu židovskému vysvobození z poddanosti egyptské a zaslíbenou zem a splnil vše.

Bůh slíbil Šalomounovi moudrost a udělil mu jí hojně.

Bůh slíbil králi Ezechiáši, že ho zachová před nepřátely a v boji zachránil ho.

Bůh slíbil Simeonu a Anně, že spatří Spasitele a spatřili ho.

Bůh slíbil apoštolům Ducha sv. a poslal Ho.

Bůh slíbil Církvi své ochranu a dává ji. *(Jan Černohouz.)*

Bůh vyhrožoval trestem: prvním rodičům, Kainu, bezbožnému lidu za času Noema, obyvatelům Sodomy a Gomorrhy, Faraonovi, Jerusalému i celému národu židovskému, Ananiáši a Safiře — i také splnil.

10. Jest nejvýš spravedlný.

Viz i „svědomí", „soud co trest Boží!"

Bůh nábožného Noema vysvobodil z všeobecné zkázy; požehnal věrnému Abrahamovi, vyvedl spravedlivého Lota ze Sodomy; nevinně trpícího Josefa povýšil, nábožnou chudou Rut učinil bohatou a šťastnou manželkou Obedovou; věřícího Mojžíše učinil vůdcem lidu israelského, odplatil poctivost Zuzany a trpělivost Lazara. — Naopak zle se vedlo pro hříchy pyšným andělům, prvním rodičům, Kainovi bratrovrahu; bezbožníkům v čas potopy světa; Sodomským a Gomorrským, lidu israelskému na poušti i v zajetí i při zkáze Jerusaléma, již Kristus předpověděl, kdež 1,100.000 lidí přišlo o život a 97.000 do otroctví; Davidu králi, když zhřešil; nezdárnému synu jeho Absolonu, chlapcům, co se posmívali Elizeovi, podvodným manželům Ananiáši a Safiře a vůbec všem bezbožným lidem. Spravedlnost Boží hlásá nám i smrt Kristova.

a) Chrání nevinnost.

V životě sv. *Alžběty*, královny portugalské, nachází se příběh, v němž se ukazuje, že jsou spravedliví soudové Boží. Jeden dvořenín byl pro svou počestnost a pobožnost od sv. královny zvláštní důvěrou poctěn, což jiný úředník znamenav, u krále jej jako souložníka královny osočil a způsobil, že král vápeníkům rozkaz vyslal, kdo z dvořenínů jeho první k nim přijde, aby jej do pece uvrhli. Ale Prozřetelnost Božská zůstává vždy mocnou ochraňkyní potlačené nevinnosti. Osočený dvořenín jde vedlé rozkazu králova do vápenice, na cestě však se na mši sv. zastavil. Závistník jeho nedočkavý, mysle, že již v peci vápenné sok jeho dávno shořel, kvapí sám k vápeníkům, kteřížto tážícího se, vyplnili-li rozkaz královský, rychle se ho chopivše, do pece jej uvrhli. Tak vyplnilo se na něm přísloví: „Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá."

(Podstránského výklad.)

Jistý chudý *tkadlec* živil se se svými třemi dítkami a manželkou poctivě. Jednou vyšel si pozdě na noc s cizincem, jenž ho žádal, aby mu cestu ukázal, avšak byl to náčelník lupičů a ten s osmi druhy přinutil strachem umírajícího tkadlce, aby s loupežníky mlýn přepadl. Tkadlec musel státi na stráži. Zatím ale všickni byli chyceni i tkadlec a k smrti odsouzeni dle staného práva. Marně ujišťoval tkadlec nevinnost svou. Tu v hoři utekla se žena tkalcova ku královně a na její přímluvu v čas ještě, ani všickni měli býti popraveni, přichvátal posel s rozkazem královským, že tkadlec obdržel milost. Tu najednou vůdce lupičův zbledl a jako blesk by ho byl udeřil, byl celý bez sebe. I poprosil soudce, aby několik slov směl promluviti k jásajícímu lidu, jenž tkadlce co poctivého muže znal. A když mu bylo povoleno a ticho nastalo, pravil vůdce: „Zajisté jest Bůh a ten Bůh jest nejvýš spravedlivý. Tomu jsem dosud nevěřil a proto jsem se dopouštěl zločinu na zločin. Často jsem sice přišel v také okolnosti, že zdávalo se mi, že Bůh jest a vládne celým světem. Abych se o tom přesvědčil, umínil jsem si, že

přinutím některého nevinného člověka, by se stal účastným našich nepravostí. Jestli Bůh spravedlivý, soudil jsem, nedopustí ovšem, by zcela nevinný trpěl s námi vinníky stejný trest. Byl jsem jist, že ho Bůh tehdy vysvobodí a hle, — stalo se. Nebo vůbec nyní pravím: tkadlec jest zcela nevinen, jest poctivý a spravedlivý muž. S ním jsem Boha pokoušel a Bůh jej vysvobodil. Proto pravím ještě jednou: „Jest Bůh a Bůh nejvýš spravedlivý!“ Domluviv prosil, aby ho zavedli zpět do žaláře, aby se na smrt připravil a ze svých hříchův vyznal. Což mu bylo povoleno, tak že napotom s Bohem smířen skonal, tkadlce pak mdlého a slabého donesl lid do jeho příbytku na ramenou. A to se stalo r. 1788 na hranicích rakouských blízko krajův slovenských.

(Ant. Slomšek.)

b) Trestá hříšníka.

Sv. *Lidvina* mnoho musela trpěti dlouhou nemocí. V nemoci její, když Filip, vévoda burgundský, městem táhl, navštívilo několik z jeho družiny a strašně týznili ubohou nemocnou, nazývajíce ji bestií, opilkyní, žračkou, kuběnou a pokrytkyní. Avšak spravedlivý trest Boží brzy bohaprázdníky ty zastihl. Jeden z nich utonul v moři, jiný umřel v blázinci; třetí padl v bitvě; čtvrtý pak upadnuv v nebezpečnou nemoc prosil sv. Lidvinu za odpuštění, dokládaje, že za trest podobnou nemocí stížen jest, jako sv. Lidvina. *(Mehl. přikl.)*

Tři léta teprv seděl *Andronikus*, císař cařihradský, na trůnu, ano vzbouření proti němu povstalo. An byl jat, na rukou a nohou svázán, okolo krku byly mu dva železné řetězi přivěšeny a tak potupen vydán jest vojínům a chatře lidu, by s ním dle libosti nakládali. A nyní počalo hrozné divadlo. Ze všech stran se obořili naň, bili ho, plvali mu v tvář, rvali mu vlasy s hlavy, vytloukli mu zuby, trhali oděv s něho a šmýkali jím po městě, naposled uťali mu pravou ruku, vrhli ho do temného žaláře, kdež ho bez pokrmu a občerstvení nechali. Druhého pak dne ho vytáhli a vyloupali mu oko a holili mu hlavu a posadili na ni korunu z cibulí, pak přiodili ho roztrhaným pláštěm a posadivše ho obličejem nazad na hubeného a prašivého velblouda a davše mu do levé ruky žezlo k úsměchu, vodili ho tak po náměstí, an zatím naň s oken smetí a popel sypali a vařící vodu lili. Přišedše na náměstí složili ho a přivázali ho hlavou dolů na dva sloupy na nohou a každý dle libosti nakládal s ním, až pak dva vojínové zkoušíce, čí meč by byl ostřejší, probodli ho zadem. A při všem tom opakoval Andronikus jen slova: Smiluj se nade mnou, o Bože, smiluj se nade mnou! Poznalť metlu spravedlnosti Boží; neb i on se zmocnil násilně trůnu a dal zavražditi náležitého trůnu nástupce Alexia, jehož mu svěřil císař Manuel k opatrování. *(Frencla Postilla.)*

Vyšel si myslivec *Fridolín* na čekanou. Tu mu přišla laň, ale pro Bůh! místo ní postřelil v houšti skrytého člověka, jehož bolestný nářek vyjádřiti se nedá. Ach, kterak tu hodný Fridolín ruce spínal a když k postřelenému přišel, jak ho hladil a prosil, zapřísahaje se Bohem, že to nerad učinil! — Ale nastojte! co na to slyšel od umírajícího? „Vy jste to, Fridolíne?“ řekl tento. „Nyní vidím, že Bůh spravedlivý, tohoto trestu zasluhuji. Odpusťte mi. Co přes dvacet let bylo tajností, z toho se vám vyznávám. Jen mi pro Bůh odpusťte! Já jsem to, jenž jsem otce vašeho z pomsty, že mne za lesní krádež pokutoval, na tomto samém místě zavraždil. Ach, Fridolíne, odpusťte mi!“ To řekl stařec a v náručí dobrého myslivce skonal.

Nechť si zločin nejtajnější jest,
dosáhne ho přece Boží trest.

(Fr. Valouch.)

Anglická loď „Vlaštovice“ stroskotala se při bouři. Kapitán uchopil se kusu dřeva a podává ruku jednomu plavci a přitahuje ho k sobě a nedbá vlastního nebezpečí, aby i jej zachránil. Již jest plavec *Jack* na trámu. Než ukrutník vrhá svého kapitána, svého ochrance v chladný vodní hrob; chvíli zápasí kapitán s vlnami, spíná ruce a prosí Jacka o záchranu. Nepohnul kamenným tím srdcem. Jack se směje: „Nechci zahynouti, nás dva trám neunese! Proč jste mne zachránil!“ Kapitán zmizel v moři navždy. Jack pak četl na konci trámu červeným písmem psané: „Liverpool č. 245.“ — V Londýně odbývá se poprava mořských loupežníků. Mezi zlo-

činci jest i mladík, jenž udává, že jest nevinen a že od loupežníků toliko od smrti utopením zachráněn byl. Marné však byly řeči jeho, nikdo mu nevěřil. Již stanul průvod na místě popravném. Přišla i řada na onoho mladíka. Však proč náhle umlkl, proč strhaným okem pohlíží na trám, na němž má život dokonati. Zří tam červeným písmem psaná slova: „Liverpool č. 245.“ I klesá na kolena a volá: „Bože, Tys spravedliv!“ Uplynulo několik okamžiků a Jacka není více. *(Blahověst 1873.)*

Křesťan přidružil se na cestě k židovi, o němž věděl, že má peníze. Když přišli na odlehlé místo, křesťan vytáhl nůž, chtěje žida zabiti. Žid úpěnlivě prosil: „Nečiň toho,“ pravil mu, „sice trest tě nemine.“ — „Kdo by mne stíhati mohl,“ smál se vrah, „na tomto osamělém místě?“ — „Krkavci,“ dí žid, „kteří tamto letí, tě vyzradí. —“ Než penězochtivec, nedbaje ani na prosby ani na výhrůžky, žida zabil a oloupil. Po čase když peníze prohýřil, slouže, pekl na rošti krkavce, kteřížto smažíce se praskali, hrozně sluha celý poděšen zbledl; neboť se domníval, že slyší krkavce, aniž krákají, jako když žida zabíjel. To pozoruje pán jeho, udal jej k soudu, kdežto vrah se vyznal i byl oběšen.

Podobně se vypravuje v životě sv. *Meinrada*, poustevníka, že dva pocestní, zakuklení v oděvu poutnickém, jej zabili a poustevní kapli okradli. Než sotva že z poustevny vyšli, krkavci, jež byl Meinrad krmíval, strašlivě krákajíce vrahy stále oblétali, do hlav jejich klovali a vlasy jim rvali, aniž se jich spustili, až k městu Curichu doběhli. To vidouce pastýři, běda, toť jsou krkavci Meinradovi, volali, což se s ním musilo státi? I jali utíkající poutníky, kteří vyznavše zpáchaný zločin, byli utraceni. *(Podstránského výklad.)*

Před porotou v Amberce v Bavorsku stáli otec a syn, Josef a Xaver *Marchner*, kteříž pro veliké zločiny odsouzeni jsou k smrti. Když kráčeli do vězení postavil se jim v cestu chudý jednonohý chlapec a volal: „Tak nyní máš odplatu, nebylo by spravedlnosti na nebi a na zemi, kdybys nebyl přišel na lešení. Aby ti byla sražena hlava, zasloužil's si již k vůli mně!“ Tak pravil a zmizel. Rok před tím totiž seděl řečený chlapec v okolí u silnice namahaje se marně, aby zul úzké boty. Jel kolem Xaver Marchner a tázal se chlapce, co dělá? Chlapec si mu stěžoval na boty. I poradil mu řečený zlosyn, aby strčil nohu do kola mezi špice a zouval. Chlapec nic zlého netuše, učinil dle rady. Však nemilosrdný člověk práskl do koní, nevšímaje si ubohého hocha, kterýž následkem toho přišel o nohu. Žaloba nebyla tehdy podána, avšak zasloužený trest neminul ukrutníka; jest odsouzen k smrti. *(Čas. „Čech“ 1873.)*

Jistý vysokomyslný *mnich* řádu benediktinského velmi po důstojnosti opatské bažil, než věda, že pokud starý opat jest na živě, toho nedosáhne, připraviv jedu, dal jej posluhujícímu chlapci — kterýž od preláta často býval kárán — řka: „Jak medle tímto práškem pokrm opatův posypeš, stále bude ti přízniv, i nebude tě kárati více.“ — Chlapec, netuše nic zlého, vzal prášek i řekl sám k sobě: „Zatím dám opatu jen polovic prášku, a druhou schovám, až kdyby zase později se měl hněvati.“ I učinil, jakž se uradil. Opat jedl a zemřel. Na to místo byl onen padouch, vrah jeho, zvolen. I počal brzy kárati chlapce, jako to jeho předchůdce činíval. „Dobře,“ myslil si hošík, „že jsem si polovici prášku uchránil, učiním jako prvnímu, abych si jeho náklonnost získal.“ A jako prvé, netuše nic zlého, namíchal zbytek prášku opatovi a opat zahynul tím samým jedem, jejž byl předchůdci svému připravil. *(Podstránského výklad.)*

11. Jest nejvýš milosrdný a shovívavý ač do míry.

Viz i: „milost Boží; „pokání co polepšení“; na milosrdenství Boží zhřešiti: v nekajícím životě setrvati.“

Bůh se prokázal milosrdným: prvním rodičům v ráji; k Noemu *(Gen. 7.)*; Lotu *(Gen.)*; Ninivetským činícím pokání *(Jon. 3, 4.)*; nevěrným Israelitům na poušti; Davidu králi, když cizoložství a vraždu, jíž se dopustil, uznal a litoval. Národu israelskému na poušti, kdež modlářstvím a reptáním se prohřešovali *(2. Mojž.)*; a i v zaslíbené zemi provinění jim promiňoval. *(Jud. 3; 4; 6; 10; 13; 1. Kr. 7.)* Milosrdenství Boží poznali: Menasses král;

Achab *(3. Kr. 21, 29.)*; Josiáš *(4. Kr. 22, 18.)*, Ezechiáš *(4. Kr. 20.)*; i pohan Nabuchodonosor král *(Dan. 4.)*; celému pokolení lidskému z milosrdenství poslal Syna, kterýž Kristus ke všem hříšným byl milosrdným u př. šlakem poraženému *(Mt. 9, 2.)*; Máří Majdaleně *(Luk. 7.)*; Zacheovi *(Luk. 19.)*; ženě cizoložné, lotru *(Luk. 23.)* a nepřátelům na kříži; Petru; Pavlu; Matoušovi *(Mt. 9, 9.)*

Tou příčinou uvedl i příklady: o marnotratném synu *(Luk. 5.)*; o matce *(Is. 49, 15.)*; ztracené ovečce *(Mt. 18, 11.)*; velkém dlužníku *(Mt. 18, 23.)*; Samaritánu *(Luk. 10.)*; plakal nad Jerusalémem *(Luk. 19, 41.)*; o stromu fíkovém *(Luk. 13, 6.)*

K milosrdenství Bůh se sám nabízel. Tak prvním rodičům a Kainovi; národu israelskému skrze proroky. Kristus rozličným hříšníkům k tomu účeli vyslal i apoštoly a založil Církev sv.

Bůh shovíval Kainu, darovav mu ještě mnoho roků života; bezbožným lidem za času Noema *(1. Mojž. 6.)*; měst Sodomy a Gomorrhy by byl ušetřil na prosbu Abrahamovu *(1. Mojž. 18.)*; na Ninivetské nechtěl ihned trest seslati; trpělivost měl s Faraonem; shovíval Manassesu králi *(2. Par. 33, 1.)*; lid židovský po usmrcení Syna netrestal ihned, nýbrž čekal 70 let; netrestal hned zpupného Antiocha krále, ani Jidáše; netrestá hned množství pohanů, kacířů, mrtvých údů Církve katolické; netrestá i nás hned po hříchu. *(Jan Val. Jirsík.)*

Jedna velká *hříšnice* aby nebyla od rodičů napomínána, zabila je, vzala si skvosty a utekla do cizé země, kdež bohopustý vedla život, nemyslíc ani na Boha, ani na věčnost. Jednou přišla náhodou do kostela a slyšela kázati o milosrdenství Božím, kteréž sebe více a sebe větší hříchy promíjí, pakli hříšník kajicně jich lituje. I jala se přemýšleti o slovech těch, až konečně po kázaní se odebrala ku kazateli a vydávajíc se za největší hříšnici otazovala se, zdaž i jí by Bůh odpustil. A když všemožným spůsobem kněz ji přesvědčil, dala se do pláče a skroušeně se vyznala a obdrževši rozhřešení, klesla mrtva k zemi, puklo jí lítostí srdce. *(Jakub de Vitriaco.)*

Jednoho dne, vypravuje jistý duchovní, byl jsem povolán k nemocnému. Cesta, kteráž skoro hodinu trvala, vedla na pokraji lesa. Se mnou šel kostelník se svítilnou a zvonkem. Nedaleko před námi viděli jsme muže v plášť zahaleného; byloť studené deštivé počasí. Uslyšev hlas zvonku, utekl před námi do lesa. Kostelník rozmrzele pravil: „Ten jistě nemá dobrého svědomí, jinak by před námi neutíkal.“ Já pak jsem si myslil, utíká před Bohem, možno že v brzku Ho bude o pomoc vzývati. Šli jsme dále a vyjdouce asi 30 kroků z lesa, uslyšeli jsme najednou žalostné volání: „Pomozte, pomozte mi!“ Hned jsme se vrátili a nalezli v lese muže na zemi ležeti a z levé skráně krváceti. Byl to tentýž muž, který prvé před námi utíkal, poznal jsem v něm známého tupitele sv. náboženství, v nepravostech se brodícího. Byl asi 40 roků starý. Domníval se, že patří k vzdělancům, jichžto vzdělanost v povrchní zdvořilosti a komplimentech spočívá, čímž za našich časů prázdné srdce a mělký rozum se zakrývá. Spatřiv mne, zvolal třesoucím se hlasem: „Jsem ztracen, pomozte mi!“ Hned jsem poručil kostelníku, aby šel pro lékaře a poohlednul se po lidech, kteří by těžce raněného do nějakého obydlí donesli. Než nešťastník tomu odpíral, řka: „Žádného lékaře, Velebnosti, nežádám, o to ale prosím, abych se mohl ze svých hříchův vyznati; neboť nebudu už dlouho žíti. Patnácte rokův utíkal jsem před knězem, nyní však cítím břímě porušeného svědomí svého.“ Na okamžik jsem otálel, pak ale jsem pravil: „Ruka Páně se vás dotkla; ranou na vašem těle chce rány vaší duše vyhojiti. Chcete se opravdově s lítostí k Bohu obrátiti, kterého jste tolik rokův od sebe odpuzoval?“ „Vskutku chci, Bůh mi jest svědkem!“ odvětil slabým hlasem. I poklekl jsem na zem a vyslyšel jeho vyznání hříchův. Vyznání to bylo úplné a celá duše jeho byla lítostí naplněna. Přál jsem si v tom okamžení, aby všickni rouhači a nepřátelé Církve a kněží byli přítomni, aby poznali, jaký obrat učinila milost Boží na tomto muži. S nevýslovnou zbožností přijal i tělo Páně. Posečkal jsem u něho, až přišel lékař, pak jsem šel dále zaopatřovat. Druhého dne jsem se dozvěděl, že umřel tiše a odevzdaně do vůle Boží. Musím konečně i podotknouti, jak přišel k poranění. Když mne totiž spatřil, uhnul do lesa, aby před nejsv. Svátostí nemusel pokleknouti.

Zaslepenec nechtěl kněze viděti, aby si nemusel zpomenouti na nejvyšší bytost, budoucí soud a odplatu, což vše za pošetilost a vynález kněží považoval. Víra a zbožnost jeví se zajisté s chováním ku knězi. Nešťastně tu v lese sklouzl a upadl hlavou na vyčnívající kámen, čímž se smrtelně poranil a bez sebe na zemi zůstal ležeti. Strašné bylo jeho postavení. Útěchou mu bylo, že spatřil kněze a proto naň volal, aby mu ku pomoci přispěl. Před okamžením jím opovrhoval a nyní viděl v něm anděla strážného. Bůh nejvýš shovívavý nesčíslněkráte naň volal, až ho konečně přece k sobě co ztracenou ovečku přivolal a usmířeného k sobě povolal.

(Illust. kath. Volksbl.)

Leta Páně 1862. stala se v *Lyoně* tato podivuhodná událost. Jednou ulicí tohoto katolického města nesl kněz tělo Páně k nemocnému. Hned u kostela potkal kněze mladý dělník divého vzezření a potupil ho. Kněz mlčel a modlil se za nešťastníka, by se obrátil. Tento se vzdálil, avšak na rohu jedné ulice opět s knězem se setkal zuře a na útěk se dav do blízké uličky. Po krátkém potulování opět uslyšel hlas zvonku a spatřil kněze. Zuřivostí a strachem bez sebe dal se opět na útěk a vešel do otevřených vrat, spěchal přes dvůr do domu až nahoru do nejvyššího poschodí. Sotva že tam dospěl, opět uslyšel kročeje a tichou modlitbu a spatřil kněze s tělem Páně. Aby se opět s knězem nesetkal, zahnul do komůrky a zde uviděl v posteli chudého nemocného starce, an ruce k modlitbě měl sepjaté, v tom ale dvéře se otevřely a vstoupil — kněz. A nyní pokořme se před milosrdenstvím Božím! Když kněz s velebnou svátostí vstoupil, padl i dělník na kolena, jakousi mocí takořka donucen a když kněz povznešeným hlasem pravil: „Ejhle, Beránek Boží, Jenž snímá hříchy světa," zaskvěly se v očích jeho slzy. Kněz použil tohoto okamžiku a pravil tichým otcovským hlasem: „Vizte již neskončenou dobrotu vašeho Boha, který zbloudilé ovce vyhledává. Třikráte jste před Ním utekl, avšak On vás dohonil. Zůstanete hluchým k Jeho hlasu a opět před Ním utečete?" Tu ssundav dělník ruce s očí, pravil s lítostivým hlasem: „Nikoliv, můj otče! nemohu a nechci více před svým Spasitelem utíkati!" A nyní se veřejně ze svých hříchův vyznal, že všem hrůzou až vlasy stály. Jen kněz vyslechl ho až do posledního okamžení, přitiskl ho na své srdce, obejmul ho a přivedl ho do lůna Církve sv. katolické zpět. Od toho dne se mladý muž zcela polepšil a žil napotom ctnostně a křesťansky.

(Albo Cattolice di Bologna. 1862.)

Mládenec jeden rodu vznešeného, jenž v smyslných rozkošech pohroužen byl, pohrdal vším napomínáním Božským i lidským. Zatím onemocněl, zpovídal se a polepšení přislíbil; než sotva okřál, vrhl se opět na novo do bláta, kteréhož se byl právě zbavil. Proto Bůh tento trest naň seslal. Když se jednoho dne na venkově nalezal, uchvátila jej zimnice. I vrátil se hned domů a dal si kněze zavolati, když tento přicházel, byl ale již mrtev. *(Frenclova postilla.)*

12. Jest nezměnitelný; služme Mu!

Viz i: „sloužení Bohu!"

Dokavad první rodiče byli nevinni, rádi s Bohem obcovali, jak medle zhřešili, skrývali se před ním i hlasu jeho se báli. Bůh tentýž zůstal, ale Adam a Eva se změnili. — Tak se dálo i Israelitům — a tak až podnes se děje. Podnes přijímá Pán na milost kajicné, jako druhdy Davida, Petra, Majdalenu . ., podnes přestupníky přikázaní svých stíhá tresty, jako druhdy Kaina, Sodomity, Saula a jiné. *(Podstr. výklad.)*

Sv. *Terezie* 40 let byla nemocna a při tom spokojené mysle. Poznalať nestálost a marnost všech věcí pozemských, protož jedině v Bohu hledala útěchu a rozkoš, i říkávala: „Pomni, jak často lidé se mění a jak málo se v ně lze důvěřovati; tak pevná bude tvá naděje v Toho, kterýž jest nezměnitelný." *(Sv. Terezie.)*

Hrabě *Bussy* spatřoval v neštěstí, co ho potkalo, počátek a základ svého spasení. Upadlť u krále v nemilost a místo co by se byl rmoutil, pravil: „Jsem svému králi za nemilost více povinován, než kdyby mne byl za maršálka Francie učinil. Neboť poznávám, že až posud vrtkavému králi jsem sloužil, jehož přízeň dle vání větru se řídí, od nynějška chci ale tomu Pánu sloužiti, Jenž na věky se nemění." *(Mehl. příkl.)*

5. Znej ho! Klaň se Mu!

Viz i: „Klanění se Bohu!“

Sv. *Augustin* vzdychával: „Pane! ó bych poznal Tebe, poznal sebe, abych vyvýšil Tebe, ponížil sebe. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *František seraf.* často celé noce v rozmlouvání s Bohem strávil vzdychaje: „Kdo jsi Ty, ó Pane! a kdo jsem já?“

(Macana výb.)

Cíl.

1. Jest sloužení Bohu; pamatuj; oblažujeť.

Sv. Pavel nás na to upozorňuje v 1. listu *(K Tim. 2. 4.)*; ba i Kristus sám dí, že máme Boha poznati *(Jan 17, 3.)*

Sv. *Bernard* často sám sebe se otazoval: „Bernarde! proč jsi přišel na tento svět? Abys Bohu sloužil.“

(Sv. Bernard.)

Sv. *Stanislav Kostka* sloužil všemožně Bohu a proto byl od bratra Pavla trýzněn, jakož i od vychovatele Bilinského a mnoho jiných. Stanislav ale říkával: „Jsem k vznešeným věcem zrozen, Bůh si mne stvořil jedině pro sebe. Já budu živ, jakž se to Bohu líbí, ať se to bratru mému líbí, či nelíbí.“

(J. Bílého: Legenda.)

Král španělský *Filip II.* šel jednou v noci okolo dvorní kuchyně a slyšel tam někoho hlasitě zpívati. Udiven zůstal král v síni státi a poslal sluhu do kuchyně, aby se podíval kdo tak pěkně zpívá. Byl tam chudý pacholík, jenž na stolici sedě roztrhané šaty si spravoval. Otázán, proč by byl tak veselé mysle, odpověděl hrdě: „Což já nemám býti vesel, když jsem dvorským služebníkem krále Filipa? Což nemám se za šťastného pokládati, když určen jsem i pro nebe a sloužiti mohu Králi všech králů?“ *(Mehlerovy legendy.)*

Jistý vysoce postavený *pán* při dvoře knížecím zemřel kdys od polu zoufaje nad myšlenkou: „Se ctí, s vyznamenáním, s obětivostí sloužil jsem po celý život knížeti svému a co on nyní pro mne umírajícího učiniti může? A na Boha, Pána zástupů, jsem zapomněl, žádný měsíc, žádný den, žádné okamžení jsem Jemu nesloužil; jak se mi povede, když se k Němu dostaviti musím?“

(Klinkáčovy legendy.)

2. Jest nebe; pamatuj!

Viz i: „nebe; 1. b; 3. a!“

Anaximander, pohanský mudrc, často zůstával na cestě státi, pohlížel k jasným hvězdám a volával: „Tam jest tvá vlast!“

(Mehl. příkl.)

Císař *Jovianus* říkával každého rána, když se probudil: „Cíl života mého jest Kristus!“ *(Gerard Pauli.)*

Duchovní *Karel z Lotringů* toužil od nejútlejší mladosti po nesmrtelnosti. „Nic smrtelného nesmrtelné duši! toliko po nebi toužiti máme, kde nesmrtelni budeme.“

Kolikrátkoli sv. *Terezie* při mši sv. slyšela zpívati ona slova: „Jehož království nebude míti konce,“ vždycky zplesala radostí velikou, že království svrchovaného Boha, Jemuž celým srdcem sloužila, žádných mezí nemá, leč nesmrtelnost, věčnost.

(Podstránského výklad.)

Kliment August, svobodný pán z Droste-Višering, arcibiskup kolínský, jenž roku 1845 zemřel a s podivuhodnou neohrožeností pro Boha a sv. Církev Jeho bojoval, při všem měl cíl svůj — nebe na mysli a proto i zvláštní píseň zpívával, kteráž ho na cíl jeho pamatovala.

(Mehl. příkl.)

Vysoce postavený a vážený jistý *muž* z dávného věku rozjímal kdys o cíli člověka; i uváživ opravdově a pochopiv věc tu povznesl oči a rukou k nebi a zvolal: „Díky Tobě, o Bože! že's mi dnes oči otevřel! Doma mi vždy říkali: tys povolán, abys oslavil svou rodinu; tys povolán, abys sloužil vlasti. Když jsem ukazoval náklonnost k duchovnímu stavu, tuť mi zase praveno: Tys zrozen, abys se stal biskupem neb kardinálem. Kyž jsem později přednost dával službě vojenské, praveno mi: tys zrozen, aby's se stal jenerálem. Bohatství moje a má smyslná přirozenost mi pravily tys:

zrozen, abys světa užíval a příjemný život vedl. — Toto rozjímání však rozžehlo mi světlo a já poznal, že k ničemu ze všeho toho zrozen nejsem, nýbrž, že jsem proto na světě, abych Bohu po jeho vůli sv. sloužil a pak do nebe se dostal a věčně šťasten byl.“

(Mehlerovy příklady.)

Ty nenáležíš, pravíval sv. *Augustin*, sám k sobě, sám sobě, nýbrž patříš Bohu, který tobě život dal, protož slušno jest, abys pouze a jedině k uctění Jeho živ byl. *(Sv. Augustin.)*

Nejste zde proto, říkávala sv. *Terezie* klášterním sestrám, aby jste rozkoší a statků zemských požívaly, nýbrž, aby jste Boha oslavovaly. *(Sv. Terezie.)*

Bratří milí, kázal sv. *Řehoř*, vy od Boha pocházíte, Bohu patříte, pro Boha jste zde, aby jste ho věčně milovali a věčně od něho milováni byli. Kráčejte tedy každého dne k Bohu a pospíchejte k životu věčnému! *(Sv. Řehoř naz.)*

Času máš dosti, *Jovie*, čísti světské básně a řeči, i zabývati se mudrctvím; však kráčeti za svým cílem, býti křesťanem, pokdy nemáš? Počni pak jednou zanášeti se moudrostí nebeskou, uč se Krista znáti ve škole Boží!

(Sv. Pavlín.)

Církev.

1. Co jest? Jest potřebná.

Jistý katolický *kněz* byv od bludaře, přináležejícího církvi anglikánské tázán, co jest katolická Církev a jak vypadá, odpověděl: „Bůh jest Církve katolické zakladatelem, Kristus Vykupitelem, Duch sv. Posvětitelem, Maria její královnou, andělé strážci, Svatí orodovníky jejími; patriarchové kmenem, prorokové věštbou, kardinálové rádci, biskupové pastýři, kněží hlasy, jáhnové hospodáři, podjáhnové posluhovateli, mučeníci svědky; učitelé světlem; vyznávači posilněním, náboženské řády podporou; sv. panny ozdobou, věřící syny a dcerami. Křest jest kolébkou její; biřmování sílou; nejsv. svát. oltářní potravou; pokání a poslední pomazání léky; svěcení kněžstva pravomocností; stav manželský semeništěm. Desatero Boží přikázaní její zdí, vlastní náspy, evandělické rady hradbami. Tělo Pána Ježíše jest jejím pokladem, neomylnost znakem, evandělium rukojemstvím; jednota středištěm, všeobecnost pečetí, písmo sv. důvodem, podání utvrzením. Koncilia jsou její důstojností, pravda měřítkem, tichost duší, horlivost zřídlem, modlitba štítem, trpělivost vítězstvím. Víra jest branou, naděje cestou, láska cílem, milost bohatstvím, čistota výkvětem. Spravedlnost skvostem, opatrnost okem, síla ramenem, mírnost tělem. Spravedliví radostí, bludaři zármutkem, židé živými svědky. Země vyhnanstvím. Boj její jest na zemi, utrpení v očistci, vítězosláva v nebi.“ Bludař dojat těmito slovy stal se brzy katolíkem.

(Mehlera příklady.)

Uznáváme přede všemi věcmi, že církevní vláda spasitelna jest; že biskupové býti musí, aby pastýře řídili a že římský papež nade všemi biskupy býti musí.

(Melanchthon.)

2. Její známky.

a) Jest jedna.

Kristus sám mluví o jednom ovčinci a jednom pastýři *(Jan 10, 16.)*; ustanovil Petra za hlavu. *(Mt. 16, 18.)*

Bylo pozdě na podzim r. 1845, když jistý *mladík*, sveden zlatými horami, jež v Americe naleznouti se domníval, uchopil se holi na cestu do přenadějné země. S bolestným srdcem se rozloučil s domovem a svými. Uzřev novou vlast naplněn byl hrůzou nepochopitelnou; stálť tu opuštěn, cizí, bez známosti tuzemského jazyka, bez přítele i rady, i zatoužil po domovu. Octnuv se takto v novém světě procházel se ulicemi Nového Yorku. Udiven pohlížel na nádherné domy a dlouhé ulice. Tu najednou uslyšel libý hlas zvonku. I vkročil do chrámu a hle, katolický kněz oděn rouchem posvátným béře se k oltáři, aby vykonal oběť nového zákona. Slyší z kůru Kyrie a pak mocné Gloria. Jako u vytržení padl mladík na kolena, a radostným srdcem velebil moc a slávu Boží. V sebe pohroužen volá: „Ó nebeská, sv. Církev, právě tak, jako v otčině mé! Tak ty i zde toutéž řečí mluvíš k srdci mému, slavíš tatáž tajemství a hlásáš totéž učení! Ty zlaté hory žádoucí jsem zde nenaleznul, ale svou víru mám

zase a svou Církev a požehnání její a útěchu její znovu cítím v srdci svém! Tisícero díků budiž nebi, více sobě nežádám ničeho!“ Se slzami v očích opustil chrám Páně Yorský a hledal pak své štěstí. *(Mehlera příklady.)*

Protestanté nevědí již sami, čemu věří, nevědí co chtějí a co mluví. Optáš-li se jich, je-li Kristus Bůh, neodváží se odpověděti. Zeptej se jich, jakým tajemstvím věří a neodváží se odpověděti. Nevědí již, čemu věří anebo čemu nevěří, anebo čemu se zdají věřiti. Víru svou vykládají tím, že jiné vyznání tupí. *(Rousseau.)*

Protestanté mezi sebou rozdvojeni jsou i v nejdůležitějších a podstatných článcích víry. Tak Lutheráni vyznávají v Kristu jednu, Kalvín a Bezaab dvě osoby jako Nestorius. Kalvín jmenuje Boha původcem hříchu, což Lutheráni za ohavný blud mají. Luther tvrdí, že Kristus jako člověk všudy přítomen jest, což Kalvín a Zwingli popírají. Kalvín nalezá v Písmě sv. tři svátosti: křest, večeři Páně a pokání, Zwingli ale zavrhuje večeři Páně.

Proto vyznává protestant Suckov veřejně, že v protestantské církvi největší pestrost, rozmanitost, a odpor nejen v knihách, alebrž i u vyučování mládeže a na kazatelnách slyšeti můžeš. A již vévoda saský Jiří pravil: „Co Lutheráni nyní věří, vím sice, ale co budoucí rok věřiti budou, nevím.“ *(Klinkáče legendy.)*

Církev katolická, ačkoliv jest po celém světě rozprostřena, dělá jednu toliko rodinu velkou. Proto také katolický křesťan, co se víry tkne, všudy jest doma, kde církev křesťanská i stává. Ona jest tělo jedno. Zde jsou farníci se svými pastýři, tito se svými biskupy a tito se svou hlavou biskupem římským co nejpevněji spojeni. Sv. Otec v Římě o to pečuje, aby se všickni biskupové pravé víry drželi, každý biskup bdí a stará se zase, by jeho pomocníci na vinici Páně zdravou pastvu ovečkám Kristovým podávali a posléz každý z domácích pastýřů pečuje o to, by se v jeho osadě pravé učení rozmahalo, zachovávalo a plnilo. Takovým spůsobem všickni údové, jakkoli rozličtí, úzkými svazky vespolek jsou spojeni, dělajíce tělo jedno, církev jednu. *(Jirsík.)*

b) Jest svatá.

Původcové nejsou svati. Martin Luther zrušiv co řeholník slib čistoty oženil se s Kateřinou z Bory, jeptiškou. Podobně i Jan Kalvín hodil slib čistoty stranou a oženil se. — Sekty ty zavrhly mnohé prostředky posvěcení, u př. mši sv., sv. svátosti některé Luther učil, že víra sama spasí, Kalvín, že Bůh mnohé lidi určil k zavržení. — Sekty ty nemohou se i žádným svatým vykázati, jenž by vyslání své zázrakem nějakým stvrdil. *(Mehlera příklady.)*

Církev katolická měla v každém století, v každém stavu, pohlaví, věku a národu drahný počet svatých. A mezi nimi jsou urození a sprostí; bohatí a chudí; učení a neumělí. A není ctnosti, není zbožného smyslu, jehož příkladu by sv. Církev v životě jednoho neb druhého svatého nebyla vystavěla. Pro každý stav, každé povolání, každý věk, každé pohlaví vystavuje nám svaté. Máť sv. papeže, biskupy a kněží; krále a knížata; panny a mládence ze všech stavů; řeholníky a poustevníky, manžele, vdovy a vdovce. Jimi učinil Bůh i mnoho zázraků. *(Jan Val. Jirsík.)*

I Čechové nejsou planou ratolestí na stromě Církve Boží. Který Čech nezná sv. Ludmilu, sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Jana Nepom., blahosl. Anežku. Blahoslaveni byli: Patero bratří sv. Vojtěcha, sv. Anjela, sv. Eufrasie, sv. Anežka, kteří i za svaté se mají. Blahoslaveni byli: Bořivoj, první kníže křesťanský, syn jeho Vratislav, Přibyslava, sv. Václava sestra; Podivín, věrný sluha sv. Václava; Milada, abatyše; Radím, bratr sv. Vojtěcha; biskupové pražští: Sever; Břetislav; Jindřich a Ondřej Jindřich Zdik; arcibiskup pražský: Arnošt z Pardubic; Vojtěch, arcibiskup solnohradský; řeholníci: Hroznata; Haštal; klášterní panny: Amabilia, Alžběta, Vojslava, Božena, Bohuslava, Judita, Zdislava, Kunhuta. *(Kal. Poutník z Prahy 1854.)*

c) Jest všeobecná; rozšiřuj!

Viz i „horlivost 3, c!“

Kristus sám, určiv Církev svou pro všecky lidi, přirovnává ji zrnu hořičnému *(Mat. 13, 31.)*, z něhož velký strom povstává, jindy zase kvasu *(Mt. 13, 33.)*.

Podobá se domu *(Sk. ap. 2.)*. A Církev sv. rozšiřuje se po 18 století víc a více, k čemuž přispívají missionáři, kteří jako sv. apoštolé ve všech končinách světa slovo Boží hlásají, zvláště pak z řádu sv. Ignáce, Dominika, Františka, opouštějíce svých a vlast pro Boha jdou do Ameriky, Australie, Asie. K tomu cíli papež Řehoř XV. v Římě založil ústav jmenem propaganda, kde se jinochové rozličných národů a jazyků ve všelikém umění theologickém cvičí, aby na kněžství posvěceni ve své vlasti víru Kristovu šířili. Každoročně slaví se o svátku sv. tří Králův slavnost, kdežto učnové ve všech jazycích jmeno Boží oslavují v mateřštině. — Podobné ústavy, jenž modlitbou a peněžitými příspěvky missie podporují, ve všech dílech světa i doma jsou. Ve Francouzsku ústav k rozšíření víry, založen r. 1726; v Bavořích spolek sv. Ludvíka; v Rakousku ústav Leopoldinský. Zvláště pak ústav Božského dětství, jenž v Číně děti kupuje a po křesťansku pak vychovává, zvláště v Pekingu. K oživení ducha křesťanského jsou u nás spolky: katolických tovaryšů; dědictví Sv.-Janské; dědictví sv. Cyrilla a Methoděje; dědictví Maličkých; Zlatá kniha. *(Dle Šmída: hist. kat.)*

Církev katolická trvá již téměř 19 set let a skoro tak dlouho povídá se o ní, že musí zahynout. Každý bludař sliboval, že se jí brzy odzvoní; zatím bludaři pominuli a Církev zůstala v moci a síle. Tak psal již za krvavých pronásledování pontský vladař císaři Trajanovi, že za krátký čas sekta ta pověrečná se udusí. Asi po 200 let těšil se Julian, odpadlík, že urobí rakev pro Ježíše nazaretského. Tak hodlal i Luther v 16. století katolickou Církev pohřbiti. A za našich času Francouz Voltaire měl za heslo: „Zahlaďme ohavu tu!“ A hle, všickni pohynuli a Církev stojí zde až dosud a bude státi. *(Kal. Poutník z Pr.)*

Jedna *chudá slepá dívka* odevzdala jednomu missionáři, jenž do Indie se plavil pohanům slovo Boží hlásat, 6 tolarů co příspěvek na cestu. Duchovní se zpečoval tak velkou částku od chudé dívky vzíti, řka: „Odkuď pak si vzala tolik peněz? jsi přece chudá, ano i slepá.“ Načež dívka: „Upokojte se, velebný pane, peněz jsem si poctivým způsobem vydobyla. Dělámť a pletu košíky a vydělám si dosti. Vím, že mnohé dívky minulý masopust více než 6 tolarů vydaly na vyražení. A poněvadž já vyražení takového nepotřebuji, prosím, račte tyto peníze ode mne přijmouti k Vašemu zbožnému úmyslu.“ *(Dolz.)*

Jeden *duchovní* koupil na trhu dva otroky pohanské z Anglicka a vycvičil je ve sv. náboženství a dal pokřtíti a napotom poslal do jich vlasti, aby zde Církev Kristovu rozšiřovali. A mládenci ti byli Řehoř a Augustin, kteří se stali apoštoly svého národa, tak že i král Edelbert a manželka jeho Berta se dali pokřtíti, jichž příkladu následovali i přemnozí poddaní. *(Kr. Šmíd.)*

Jistý *katolík* usadil se v krajině téměř výhradně protestanty zalidněné, z nichžto se ho jeden úštěpačně tázal, řka: „Zdali vás to neužírá, když si pomyslíte, že vaše tělo jednou bude položeno mezi těla protestantská a že se prach váš pomíchá s prachem naším?“ Odpověď katolíkova byla: „Ó nikoliv! mne to pomyšlení neužírá; vyžádám si toliko o něco hlubší hrob a tam se zajisté prach můj shledá s popelem katolíků.“ *(Kal. Moravan 1854.)*

Max Oertl z Ausbachu v Novém Yorku v Americe, mladík protestantský, stal se katolíkem a nalezl v Církvi útěchy, které dříve marně hledal. I uznávaje výbornost Církve katolické a pamětliv jsa slov Otčenáše: Přijď království Tvé, často myslel na příbuzné a rodinu svou a psal r. 1841 z Nového Yorku velmi dojemný list matce své, v němž ji snažně žádal, aby i ona katoličkou se stala a již na zemi takořka jako v ráji žila. *(Mehl. příkl.)*

d) Jest apoštolská.

Všecky *sekty* nekatolické povstaly časem, odloučivše se od Církve apoštolské. Tak Manes a stoupenci jeho v 3.; Ariané v 4.; Valdenští a Albigenští v 12.; Lutheráni a Kalviniáni v 16. století. *(Klinkáče legendy.)*

Katolickou Církev založili sv. apoštolé a ustanovili i řádné nástupce po sobě. V ní nacházíme nepřehlednou posloupnost římských biskupův od nynějšího papeže Lva XIII. až k sv. Petru.

Nechť kacíři ukážou původ svých církví, nechť rozvinou pořádek svých biskupů a dokážou od počátku stálou

posloupnost tak, aby první jejich biskup některého z apoštolův anebo mužů apoštolských měl za původa a předchůdce. Tak zajisté Církev římská dovodí, že Klementa byl nařídil neb ustanovil sv. Petr. Nechť sobě jinověrci něco tomu podobného, jestli mohou, aspoň vymyslí. *(Tertullian.)*

e) Proto jen ona jest pravá a samospasitelná.

Hraběnka *Ida Hahn-Hahn* navrátivši se co protestantka do lůna Církve sv. katolické, radovala se radostí velikou a vyznala se, že jí nyní přichází, jakoby se ze žebračky stala královnou. Pakli mnozí křesťané katoličtí blaženosti té nezakoušejí, přichází odtud, že nekřesťansky žijou anebo že jsou na katolictví uvykli a nemohou dosti výbornost a jednotu víry a obřadů sv. pochopiti. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Kněz katolický a pastor protestantský potkali se na procházce s rabínem židovským. „Aj!“ zvolal pastor, „tu jsme se sešli tři mužové trojího rozličného vyznání víry, kdo pak asi z nás má pravdu?“ Vážný rabín pohladiv si šedivou bradu, řekl: „Hned vás vyvedu z rozpaků. Buďto se Messiáš ještě nezjevil, anebo již skutečně přišel na svět. Nepřišel-li ještě, mám pravdu já; vtělil-li se ale v osobě Krista nazaretského, má pravdu velebný pán katolický; co se však vás protestanta týká, vy jste v bludu a nemáte pravdy, ať si Messiáš přišel neb nepřišel.“ *(Kal. Moravan 1854.)*

Když r. 1849 v ležení v nemocnici, kdež milosrdné sestry obsluhovaly raněné, vojínové helvetského a lutheránského vyznání viděli, kterak katoličtí druhové sv. zpovědí, nejsv. svátostí oltářní a posledním pomazáním na smrt připraveni, posilněni a potěšeni při modlitbě a žehnání kněze umírají, byli tak dojati, že přemnozí do lůna Církve sv. katolické se navrátili, vyznávajíce, že po lutheránsku se dobře žije, po katolicku ale dobře umírá. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Hraběnka *Staffort* tvrdí, že krom jiných podstatných důvodů proto protestantství se odřekla a k víře katolické se navrátila, poněvadž znamenala, že žádný katolík, který se Bohu všecek oddati chtěl, proto k protestantské víře se neuchýlil, ale všickni protestanté, kteří se službě Boží cele odevzdati chtěli, proto katolickou víru přijali. *(Hraběnka Staffort.)*

Když *princezna wolfenbüttelská* za katolického císaře Karla VI. provdati se mající doktorů evandělických na vysokých školách helmstädtských se tázala, zdaž by bez urážky svého svědomí katolickou víru přijmouti mohla, dali jí písemní odpověď: Katolická Církev že jest tak uspořádána, že se v ní pravá pocta Bohu činí a každý své spasení v ní usnadniti může, v ní právě věřiti, dobře umříti a spasení dojíti lze. *(Jan Drbohlav.)*

Jindřich IV., král francouzský, stal se z protestanta katolíkem. Prvé ale než to učinil, otázal se nejprv kazatelů svých protestantských: „Může-li se bez nebezpečí spasení státi katolíkem?“ Dáno mu za odpověď, že sice víra protestantů jest dokonalejší, ale i v Církvi katolické že spasení dojíti může. — Pak se otázal katolických prelátů, smí-li bez nebezpečí spasení zůstati protestantem? A tu všickni jednosvorně odpověděli: „Mimo Církev není spásy.“ I pravil tu král: „Katolíci tvrdí, že, zůstanu-li protestantem, spasení nedojdu, vy pak díte, že, stanu-li se katolíkem, spasení dosáhnouti mohu a proto si vyvolím stránku jistější a přistoupím k Církvi katolické.“ *(Blahověst 1856.)*

3. Proto ji

a) Miluj!

Sv. *Augustin* vroucně miloval Církev, žádaje, aby i všickni milovali ji, napomínaje věřících: „Tuto Církev všickni milujme a takové matky, která tak útle nás miluje, tak moudře o nás pečuje a tak laskavě pomáhá, pevně se držme!“ *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Fruktuosus*, biskup barcelonský, mučeník 3. století, do srdce svého zavíral celou Církev katolickou. Nebo veden jsa na popravní místo a prošen jsa od někoho, by u Boha zaň se přimluvil, odpověděl: „Já musím celou katolickou Církev, kteráž od východu až k západu na zemi rozšířena jest, v srdci svém nositi.

(V. Jirsíka: pop. dogm.)

Věrnou dcerou sv. Církve byla sv. *Terezie*. Jak šťastnou a blaženou cítila se světice tato v lůně Církve sv. katolické ana volávala: „Ó jak se raduji

z toho, že dcerou jsem Církve římské. Jak nevýslovně drahé jest mi jmeno katolického křesťana, kteréž nosím. Sv. Církvi, ty nevěsto Spasitele, ty matko synů Božích, ty učitelkyně pravdy, ty rozdavatelkyně milosti, ty pokladnice slitování Božích, nikdy, ani v hodině smrti na tě nezapomenu!"

(Mehlera příklady)

Císařové *Theodosius* vel. a Karel V.; sv. Ludvík, král francouzský, Erik, král gotský; Filip II. král španělský, napomínali synů svých před smrtí, aby po všecken čas života Církvi sv. jakožto matce poslušně oddáni byli a poddaných svých k poslušnosti Církve moudrými zákony nabízeli a příkladem uváděli.

(Macana výb.)

b) Poslouchej; drž se jí!

Sv. *Tomáš akv.*, leže na smrtelném loži, pravil v spisech svých: „Já nestojím tvrdošíjně ve smyslu svém, pakli bych byl neprávě pověděl, zůstavuji to k opravě sv. Církvi římské, jížto poslušen se nyní z tohoto světa odebírám."

(Sv. Tomáš akv.)

Císař *Karel veliký* byl mocnář a pán velmocný. A přece Církve byl poslušen a přikázaní její věrně plnil. Poručil svým poddaným, by nařízení biskupů a kněží zachovávali a přísně trestal všecky přestupníky zákonů církevních, říkaje, že kdo se nechce podrobiti Církvi, tenť že také věrnosti a poslušnosti ku králi nezachová. *(Macanův výbor.)*

Tomáš ze Štítného rozum věrou proniknutý podroboval Církvi, nechtě věřiti a učiti, než co Církev učila a věřila, byť i toho nijak rozumem svým nemohl dosíci. *(Čas.: Zlaté klasy 1856.)*

Papeži *Řehoři XVI.* byl r. 1841, jeden akatolík představen, jenž svatopetrský chrám ponejprv viděl. I ptal se ho mezi řečí papež, jak se mu chrám líbil? I vyznal se cizinec, že ohromná stavba ta zevnitř pozorovatele více děsí, sotva ale že uvnitř vstoupil a ve svatyni nějaký čas se zdržel, zalíbilo se mu v něm velmi. „A to jest právě," doložil papež, „co vám kážu, nezůstávejte na prahu Církve, alébrž vstupte do ní a povede se vám dobře." *(Pred. u. Kat. 1854.)*

„Nenávidím přecházení z jedné víry do druhé," káral kdys velmož protestantský věhlasného hraběte *Stolberga*, jejž bylo přesvědčení nezvratné do lůna Církve katolické přivedlo. „Já tím více přestoupání nenávidím," odpověděl hrabě duchaplný a šlechetný; „vždyť bych se byl nemusil ku katolické Církvi navraceti, kdyby moji sklamaní předkové nebyli ji opustili; nebo protestant stávaje se katolíkem nepřestupuje, nýbrž navracuje se toliko do lůna staré, svaté Církve převráceností předkův opuštěné."

(Kal. Moravan 1854.)

Tomáš Morus, velkokancléř anglický, upadl v nemilost u krále Jindřicha VIII. Byl i k smrti odsouzen, že nechtěl schváliti, že se dal král rozvésti a od Církve sv. odpadl. Ani sliby ani vyhrůžkami nedal se svésti. Konečně přišla k němu do vězení i manželka jeho s plačícími dítkami a prosila ho usedavě naříkajíc, aby králi povolil a život svůj zachoval. „Kolik let!" pravila, „mohli bychom ještě spolu spokojeně žíti! O proč jen chceš v květu věku svého sebe a celou rodinu zahubiti?" — „A kolik pak let asi," otázal se Morus, „žili bychom spolu?" — „Jistě dvacet roků!" odvětila mu manželka. — „O jaká to veliká pošetilost!" zvolal kancléř. „Pro dvacet nejistých roků na zemi měl bych se připraviti o nebe a do pekla věčného se odsouditi? Nikoliv, raději obětuji vše než své spasení; nebo co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, na své duši ale škodu trpěl?" Tak promluvil Tomáš, zůstal Bohu věren a ztráviv třináct měsíců ve vězení zesnul pod rukou katovou, aby procitl k radosti nebeské.

(Zollnerova kázaní.)

c) Haj; modli se za ni; rozšiřuj!

Viz i: „horlivost 3 c!"

Sv. *Ambrož* neohroženě jako skála hájil v městě Sirmium práv Církve a vybízel všech, aby muže pravověrného a ctnostného za biskupa ustanovili a nedbal ani na urážky jedné ženy, která ho veřejně v kostele pohanila a neohrožeností i prosadil, že biskup hodný zvolen jest.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Basil* a sv. *Řehoř* sepsali na obranu Církve sv. knihu, kterouž zaslali Julianu odpadlíku, aby bludů se vzdal.

(Sozomenus.)

Výteční křesťané *Kvadrát* a *Aristid* byli první, jižto obranu Církve a křesťanů

podali císaři Hadrianu. Kvadrát byl biskupem v Athenách; onť doručil osobně obranu svou císaři. Aristid byl mudrc athénský; stav se křesťanem, všecko umění své na to vynakládal, aby sv. víře dopomohl k úplnému vítězství spisy svými. Též osobně práci svou císaři doručil. Výmluvnou a pravdivou řečí těchto šlechetných mužův a obrancův víry Kristovy pohnutý císař zastavil pronásledování.

(J. Bílého: Dějepis sv. kat. Církve.)

Sv. *Justin*, mudrc, napsav knihu doručil ji císaři Antonínu Piu, i vyloživ, jaké jest učení a smýšlení a jaký život křesťanův, dokázal, kteraká křivda se jim děje ukrutným pronásledováním, i pohnul Antonia, že zastavil poněkud prolévání nevinné krve křesťanské.

(Tamtéž.)

Dále ji hájili: výborný skladatel listu k Diognetovi; Athenagoras učitel v Alexandrii; Theofil, biskup antiochenský; Klement, učitel alexandrinský; Origines; apoštolští otcové a i pozdější spisovatelé církevní. *(Tamtéž.)*

Sv. *Ignác*, mučeník, maje za Krista zemříti, uvrhnul se se všemi přítomnými bratry na kolena a pomodlil se k Synu Božímu za Církev, aby přestalo pronásledování a bratří v lásce vzájemné aby setrvali. *(J. Bílého: Legenda.)*

4. Nepřítel dochází trestu.

Cavour, zlověstný nepřítel církve a nevěrec, na smrtelné posteli žádal o kněze, avšak bídní přátelé ministra kněze k němu nepřipustili.

Ratazzi žádal též kněze, avšak i u něho to svobodní zedňáři zabránili.

(Blahověst: 1873.)

Michael *Caputo*, z řádu kazatelského a biskup v Ariano a vojenský kaplan jižního vojska italského, spojil se s Garibaldiany proti Římu a papeži a chtěl sám se státi hlavou nového učení v Italii. Ještě neuposlechl, byl dne 26. března 1861. od papeže Pia IX. z Církve vyobcován. Avšak v roce 1862. upadl nebohý v smrtelnou nemoc a ač všemožně kněží hleděli, aby se s Bohem a Církví sv. smířil, setrval v odporu svém a bídně bez poslední útěchy zemřel.

(Apologista 1862.)

Napoleon I. chtěl tehdejšího papeže v zámku Fontainebleau k odstoupení církevního státu přinutiti a sám potom v tomtéž zámku k vzdání se všeho, co sobě přivlastnil, přinucen byl; papeže držel na dvou místech v Savoně a ve Fontainebleau v zajetí a sám potom na dvou místech na ostrově Elbě a Heleně zajatcem byl; papeže držel v Savoně v kratším a volnějším, ve Fontainebleau v delším a přísnějším zajetí a napotom mu stejnou mírou odměřeno jest; papeže držel po sedm let v zajetí a na vždy jej zkaziti zamýšlel a sám pak 7 let v zajetí trávil a umřel; papeže — skálu Petrovu přemoci usiloval a sám ke skále připoután a na den nástupce sv. Petra 5. května k soudu Božímu povolán byl.

(W. Binder.)

Jeden medik v *Neapoli* navštěvoval přednášky protestantského jistého profesora Albarelly d' Afflotta, jenž Církev katolickou a zřízení její tupil. Medik nejvíce tleskával. Jednou ale opřev se o okno, spadl s něho na dvůr a tu padaje Pannu Marii, kterouž dříve tupil, o pomoc volal, čemuž se lidé, znajíce ho, divili. Těžce poraněn odnešen jest do nemocnice, kdež druhého dne následovav příkladu krále Antiocha bídně skončil, aniž by se byl s Bohem a Církví sv. smířil.

(Apologista 1862.)

Tři svobodní zedňáři zavítali do *Turina* z Belgie, aby se s italskou loží uradili, kterak by nejlépe Církev zničili; hlava jich Verhägen nejvíce ve shromáždění mluvil a řádil. Avšak sotva že se do Belgie navrátil, zemřel v brzku.

(Apol. di Tor. 1862.)

Cit,

viz: „smysly 2!“

Cizoložství.

1. Potupy jest hodno, nenáviď!

Když *Hugo*, biskup v Linkolně, jenž za času krále Richarda, lví srdce nazvaného, žil, svou diecési navštěvoval: nalezl v opatství Godestave slavný náhrobek, Rosamundě, kuběně Jindřicha II., věnovaný. I dal ho hned odstraniti, řka: „Byla kuběna a neslušno, aby cizoložství takovým spůsobem se oslavovalo.“ *(Herbsta výb. př.)*

K *Alexandru* králi přivedli vojínové v noci mladou ženu. Alexandr se jí otázal, kde by tak dlouho byla a když odpověděla, že čekala, až manžel její odešel spát, pokáral přísně sluhů svých, řka: „Hned ji odveďte, hned bych se byl s ní dopustil cizoložstva.“ *(Plutarch.)*

Král *Dionysius* starší dozvěděv se, že syn jeho následník s manželkou jednoho šlechtice se prohřešil, rozzlobil se velmi na syna a pravil: „Viděl jsi kdys co takového u otce svého?“ A když syn odpověděl: „Ty's neměl krále za otce,“ doložil: „A ty nebudeš míti syna krále.“ *(Plutarch.)*

Za času slovútného zákonodárce *Lykurga* byla taková počestnost a kázeň mezi ženami řeckými, že jistý *Gerades*, šlechtic spartánský, jsa tázán od jakéhosi cizince, jak by se u nich cizoložství trestalo, odpověděl: „O tomto zločinu naše zákony ničeho neustanovují, protože u nás není žádných cizoložníků.“ *(Podstránského výklad.)*

Lukrecie, pohanská manželka, byvši od královiče římského Sexta násilně zprzněna, tak si to k srdci vzala, že sama dýkou se probodla. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Ruben cizoložstva dopustil se *(1. Mjž. 35, 22.)*; podobně i synové Heliovi *(1. Kr. 2, 22.)*.

2. Povždy i u pohanů přísně se trestalo.

Arabové stínali cizoložníka i cizoložnici. Egyptčané je upálili. U Římanů mohl manžel ženu cizoložnou jakoukoliv smrtí usmrtiti. I Turci, ač národ zženštilý a svěřepý, strašně trestají toto provinění. Peruané vraždí i rodiče, bratry a nejbližší příbuzné cizoložníků, aby ani památka rodu tohoto nezůstala. Spartané tak přísně a ukrutně provinění to trestali, že's tam cizoložníka aneb cizoložnice nenašel. *(Fr. Hunolt.)*

Na ostrově *Panama* cizoložník od vznešeného muže bývá uveden k rodičům, aby ho zabili a i spoluvinník mečem bývá proboden.

Pohanští Sasíci cizoložnici uškrtili a pak upálili.

Němci uřezali cizoložnici vlasy nejprv a pak ji tloukli a vyhodili z domu. A kdekoliv se taková nešťastnice ukázala, házeli po ní kamením a blátem. A byť byla sebe mladší a hezčí, nepojal ji více nikdo za manželku, takže bídně a v opovržení musela tráviti ostatní dni života svého. *(Šmída: Repert.)*

Císař *Aurelian* cizoložství měl v takové ošklivosti, že vojína v cizoložstvu dopadnutého kázal přivázati a na dvě roztrhnouti. *(Marchantius.)*

Staří *Egyptčané* cizoložníka do tisíc ran metlami zmrskali, cizoložnici pak nos uřezali.

Peršané řezali jim nos a uši. *(Diodor. Sic.)*

Kumané a *Pisidi* cizoložnici nejprv všem na odiv postavili, již pak na osla posadivše, po celém městě vodili. *(Podstránského výklad.)*

Brasiliáni cizoložnici buď usmrcují, buď co otrokyni prodávají. *(Beyerlinck.)*

Na ostrově indickém *Patna* byl dopadený při činu cizoložník skrze vznešeného muže ku svým rodičům doveden a tito ho uškrtili, spoluviník neb spoluvinice tulichem byl proboden. *(Krönes, Real-Lex.)*

Zákonodárce *Seleukus* poručil, aby cizoložníku oči vypíchány byly, ježto jsou pramen ohavnosti té. A i synu svému jedinému, když cizoložstva se dopustil, oči dal vypíchati. *(Hunolta káz.)*

Král z *Tenedos* vydal proti cizoložníkům zákon, aby sekerou oba rozsekáni byli a trest ten i na vlastním synu vykonal. *(Scherer Exempel-Lex.)*

I u pohanských obyvatelů nového *Zélandu* cizoložník velmi přísně se trestává. Byť se i k smrti neodsoudil, bývá přece tak hrozně ztřískán, že po celý svůj život bídným je mrzákem.

(Jan Slav. Tomíček.)

Israelitům zapovězeno jest cizoložství 6. a 10. přikázaním Božím. Žena jsouc v podezření cizoložství musela nápoj hořký před levitou píti, při čemž proklínání se vyslovovalo *(4. Mojž. 5, 12—28.)* Dokázané cizoložství trestalo se smrtí. *(3. Mojž. 20, 10.; Jan 8, 5.)*

V předkřesťanských časech jen cizoložství ženy se trestalo, kdežto muž zhřešiv se svobodnou za cizoložníka považován nebyl. Tak i *(2. Mojž. 20, 10.)*; tím více pak u pohanských národův; ješto muž a žena nebyli sobě rovni.

V křesťanství i velmi přísně proti cizoložníkům se zakročovalo; za novějších časův zase až mnoho mírně.

Církev sv. ukládala tyto pokuty:

Patnácte roků musel veřejné pokání činiti, kdo se jen jednou cizoložstva dopustil.

První čtyry leta musel vyobcovaný, před dveřmi chrámovými co žebrák státi a věřící prositi, aby se zaň pomodlili. Po čtyři leta mohl jíti do kostela avšak jen do evangelium tam zůstati. Čtyři leta na to byl celé mši sv. přítomen leže na zemi. Dvě poslední leta byl službám Božím přítomen, nesměl ale přistoupiti k stolu Páně.

(Sv. Basilius.)

Císař *Konstantin vel.* odsuzoval cizoložníky jako vrahy k smrti, svůdce pak paneu navždy vyhnal z říše, vzav jim jmění. Za jeho nástupcův trestáno bylo cizoložství stejně jako kdo otce zavraždil. *(Sv. Jarolím.)*

Papež *Sixt V.* vydal pro stát papežský zákon, aby cizoložníci, krvoprzníci a svůdcové smrtí trestáni byli, nedávaje cizoložníkům nikdy milost. I všeliké nečistotě oddané lidi dal ze státu vymrskati, tak že v krátkém čase o smilstvu v Římě nebylo ani slyšeti.

(Ber. Bercaster.)

3. Škodí.

a) Vede k různicím; odpadlictví.

Že *Paris*, syn trojanského krále Priama, Helenu, sličnou choť Menelaa, krále spartánského, unesl: bylo příčinou trojanské války desítileté, kteráž končila vyvrácením Troje a jíž i Řekům, tak dlouho doma nepřítomným, doma povstalo velké zlo. *(J. Smetany: vš. děj.)*

Eleonora, choť císaře Jindřicha II., žárliva na milenku Rosamundu, popudila syny své proti otci. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Rolník *A. Š.* z Malenovic vyprodav se přesídlil se do Kutné Hory a ujel s nějakou děvečkou do Ameriky, zanechav manželku a děti opuštěny. *(Čas.: „Čech" 1875.)*

Jindřich VIII., král anglický, pro hájení Církve sv. nazván jest od papeže hájitelem Církve sv. katolické. Avšak jakmile smilstvu se oddal s lehkomyslnou Annou Boleynovou, zapudil manželku svou a odpadl od Církve katolické. *(Hunolta káz.)*

b) Vede k vraždě.

Herodes cizoložně pojal manželku bratra svého za manželku a cizoložství to bylo i příčinou, že sv. Jan Křtitel, že ho napomínal, sťat jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Mauric E., zámožný rolník ve francouzské obci Boissieres, ač byl ženat, a otcem dospělých již dítek, žil v nedoveleném poměru se švakrovou, když věc ta se vyjevila, dělaly mu choť i dítky předhůzky. E. vycházíval pod záminkou, že jde na hon, s puškou k cizoložnici. Tu ho jednou dcera dospělá nechtěla z domu pustiti, otec ji odstrkoval a že křičela, přispěl jí bratr. Otec rozzlobiv se, vystřelil a zastřelil syna; nyní arci hořekoval, s hlavy vlasy si trhal a proklínal sebe i hřích svůj. *(Krönes: Real-Lex.)*

Rudolf Gonzaga, bratr Bedřicha Mantuana Marchia, spatřiv v ležení, že choť s jedním nectně obcuje, potřísnil cizoložníka před obličejem ženy krví a pak ho zabil. *(Fulgosus.)*

Sv. *Kilian* že pokřtěnému vůdci Gosbertovi nedovolený spolek s manželkou bratrovou vytýkal, poštváním ženy smilné se soudruhy svými životem to zaplatiti musel. *(J. Bílého: dějepis kat. Církve.)*

Leta Páně 1528. dozvěděl se jeden *muž*, že manželka jeho s jiným drží. Když se o vině manželčině přesvědčil, upadl v takou zběsilost, že i manželku i dítky zavraždil. *(Surius.)*

Zoe, císařovna konstantinopolitánská a chlípná ukrutnice, zamilovavši se do Michaela paflagonského sprostého rodu, otrávila manžela svého Romana III., aby miláčka posadila na trůn. *(J. Smetany: vš. děj.)*

c) Dochází trestu.

Žena Putifarova Josefa egyptského chtěla svésti. *(Mojž. 39.)*

Zákonem Božím Mojžíšovi daným cizoložník i cizoložnice ukamenováni byli. *(5. Mojž. 22.)*

Nešlechetní obyvatelé města Gabaa smilnili s ženou levity, začež téměř celé pokolení Benjamínovo 25.000 mužů pobito a Gabaa vyvráceno jest. *(Soudc. 20.)*

David cizoloživ se ženou Uriášovou, trestán smrtí dítěte, zvláště pak nezdárným Absolonem. *(2 Kr.)*

Šalomoun cizoložstvím stal se i modlářem. *(3. Kr. 11.)*

Dva starcové, chtíce ženu Zuzanu svésti, ukamenováni jsou. *(Dan. 13.)*

Židé cizoložstva se dopouštěli. *(Jer. 5.)*

Sedecias a Achad cizoložili. *(Jer. 29, 22.)*

Herodes z cizoložství usmrtil sv. Jana Křtitele. *(Mt. 14.)*

Sv. Pavel poručil, aby krvosmilníka vyvrhli z prostředku svého. *(1. Kor. 5.)*

Žena, kterou fariseové ku Kristu přivedli. *(Jan 8, 3.)*

K *Bonifáci* místodržiteli africkému za císaře Valentiniana II. přišel kdys rolník se žalobou, že jeden římský vojín hříšně s jeho ženou obcuje. Místodržitel poručil rolníku, aby druhého dne k němu opět se dostavil. I dal vojína toho zatím pozorovati a když ho při hříšném činu polapili, při čemž sám podílu bral, ihned cizoložníku hlavu dal stíti, kterouž druhého dne rolníku odevzdal místo odpovědě. *(Stolberg.)*

Leta Páně 1725. žaloval jeden velký v říši *Quida* v hoření Quianě svému králi, že jeden poddaný mu ženu svedl. Král učinil nález, aby cizoložník do smrti byl ubičován a mrtvola aby zůstala ležeti, až by ji divá zvěř sežrala. I stalo se. Že pak mrtvola zapáchala, žádali sousedé skrze královského úředníka, aby mrtvola ta byla pohřbena. Král ale nedovolil, aby všickni poddaní odstrašeni byli, cizoložství se dopustiti. Ba i jmění cizoložníkovo odkázal uraženému. *(Mehl. Kat. Handb.)*

Selka *Kateřina K.* v Rovné chtěla utéci se svým galánem, jehož si za zády manžela namlouvala, do Ameriky, avšak plán vyzrazen a zmařen. Nyní pokoušel se čistý ten párek o otrávení sedláka K.; avšak i to se nezdařilo, a místo manžela vypila jed nevěrná selka. Umírajíc vyznala se ze všeho kajicně knězi a komisi soudní, jíž spolu vydala list, v němž ji tento zřejmě a výslovně k hnusnému zločinu vraždy vlastního manžela vybízel. Galán ihned zatčen a soudu odevzdán. Selka pak jest již na Pravdě Boží. *(Čas.: „Čech" 1878.)*

Císař *Konstantin VI.*, syn císařovny Ireny, zamiloval se neslušně do Theodoty, komorné manželky své Marie. Aby manželky své pravé se zbyl, žaloval ji, že ho chtěla otráviti a žádal sv. patriarchu Tarasia, aby manželství jeho zrušil. Tarasius arci tomu se opřel, Konstantin pak dal manželku svou Marii do kláštera zavříti a zasnoubil se s Theodotou. Tím ale popudil proti sobě lid, tak že se konečně i vzbouřil a Konstantina zavraždil. *(Räss a Weiss.)*

Jeden *otec* mazlil se s jedinkým synem svým. Zkažený syn žil v nedovoleném poměru se ženou jednoho koláře. Místní duchovní správce uslyšev o tom, povolal si otce a napomínal, aby syna od hříchu odtrhnul. Avšak otec omlouval syna, řka, že se musí v mládí vybouřiti a že se to nesmí na tak přísné vážky bráti. Kněz pohrozil otci trestem Božím a ten přišel záhy. Kolář dopadnuv syna u manželky, popadl sekeru a oba usmrtil. Což když matka synova uslyšela, utrápila se v brzku, otec pak zblázniv se brzy také dokonal, ana ho ranila mrtvice. *(Schuster's Kat. Handb.)*

Jeden *rolník*, jenž až dosud spořádaný byl a v šťastném manželství žil, přišel r. 1831 za obchodem do města N. a tu zhřešil s jednou lehkou osobou a nakazil se, nakazil i ženu a dítky. A následek všeho byl, že celá rodina bídně zahynula. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Valencinian III., císař římský, všemožným spůsobem hleděl manželku dvořenína svého Maximia svésti, avšak nadarmo. Jednou při hře prohrál Maximius všecko, ano i svůj prsten. Tu poslal Valencinian k manželce Maximia, že má ihned k císařovně se dostaviti a na důkaz pravdy, že posýlá manžel jí svůj prsten. Ubohá manželka uvěřivši dala se do paláce císařského donésti a tu jí Valencinian učinil násilí. Dozvěděv se o tom Maximius neustál, až Valenciana zavraždil a sám pak se stal císařem.

(Herbsta výb. př.)

4. Varuj se ho; nesvol!

Na sv. *Ithu*, hraběnku z Toggenburku, ana se jedenkráte z kostela ubírala lesem, vyskočil ze svého zákrytu Dominiko, jeden z komonstva hraběte, a násilně na ní oheň svůj shladiti chtěl, ale Itha zápasila s nešlechetníkem tak dlouho, až včas ku pomoci jí přispěl hraběcí myslivec Kůno.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jenovefa*, byvši od odcházejícího chotě Sifrida Golonovi, vojínu, pod stráž odevzdána, často od něho k cizoložství všemožně lákána byla, avšak marně. Ze msty obžaloval ji později Golon u Sifrida, když se navrátil, z nevěry, kteréž ji i s dítětem do řeky uvrhnul. Řízením Božím útrpní sluhové ji do lesa pustého zavedli, až pak po 6 letech a 6 měsících od manžela na honbě nalezena, poznána a s velkým plesem do domu jeho nazpět uvedena jest. *(Macana výb.)*

Když *Alarich* se svými Gothy r. 410. Říma dobyl, upadla jedna křesťanská paní v otroctví mladého Gotha, jenž jí smrtí hrozil, pakli se mu nepoddá a že to opravdu myslí, i ostřím meče po krku ji hladil, až krev tekla. Hrdinsky však paní mu odvětila, že raději zemře, než by zhřešila. Vytrvalost ta Gotha tak dojala, že se stal paní ochranitelem a do kostela sv. Petra uvedl a živil, pokud opět pokoj v městě nepanoval, kdež ji uvedl k příbuzným.

(Sozomenes.)

Hrabě *Balduin*, napotomní císař byzantinský, tak zapřísáhlý byl protivník cizoložstva, že každodenně prohlašoval: „Ať se nikdo neopováží do paláce mého vkročiti, jenž by se cizé ženy dotekl.“

(Macana výb.)

Upadnuv později v zajetí krále bulharského, Joanicusa, měl si cizoložstvím královny svobody opět vydobýti. Že ale v hřích nesvolil, byly mu dle žádosti nestoudné královny ruce i nohy uříznuty a vhozen do jámy; zemřel zde za strašných bolestí teprv za tři dni.

(Mehl. př.)

Jeden *kupec*, utrpěv značnou ztrátu, byl pro dluhy uvržen do vězení. Boháč, spatřiv krásnou ženu kupcovu, povolal ji k sobě a přislíbil, že dluhy za muže zaplatí, bude-li mu po vůli. Avšak manželka hodná odvětila: „Věz, že dle sv. apoštola nemám moc já nad svým tělem, alébrž muž, jdi tedy k němu a co on poručí, učiním.“ Vše to oznámila choť muži, jenž jí řekl: „Jdi jen v pokoji a doufej v Krista, raději chci smrt podstoupiti, než aby's takovým spůsobem Boha urazila!“ Slova ta uslyšel i jeden spoluvězeň a užasnuv nad hodností manželů, dal jim peníze, co měl zakopané, aby jimi dluhy zaplatili, žádaje jen, aby modlitbou naň byli pamětlivi.

(Sofronius.)

Smilný císař *Maxencius* uslyšev o krásné mladé paní Sofronii, povolal si jejího manžela a oznámil mu, že chce manželky jeho užívati. Manžel z bázně svolil. Když ale Sofronia o tom uslyšela a do paláce císařova se měla odebrati, požádala, aby slušně se směla přistrojiti a tu, pravíc: „Raději chci tisíckráte zemříti, než cizoložství se dopustiti!“ probodla se, ač byla pohanka.

(Fr. Hunolt.)

Vévoda z *Michny* že s Marií, chotí císaře Otty III., cizoložstva se dopustiti nechtěl, byl od ní u císaře obžalován, že jí chtěl učiniti násilí a odpraven.

(Baronius.)

Jeden *muž* žil mimo ženy své ještě s dvěma kuběnama v nedovoleném poměru. Když jednou jel na trh, žádala ho jedna z kuběn, aby jí koupil hezké šaty, druhá pěkný šátek, manželka ale, aby jí přinesl lest a moudrost. Muž přislíbil, na trhu ale se otázal hostinského, co by měl manželce přinésti. Hostinský mu poradil, aby udal, až přijde domů, prvé ale aby na sebe vzal roztrhaný oděv a ve tváři se pokrvácel, že byl zraněn a o všecken majetek svůj připraven. Muž uposlechl a hle, kuběny nechtěly se k němu více znáti, kdežto

manželka ho objala a těšila, aby si z toho nic nedělal, že o jmění přišel, jen aby ji miloval. Tu poznal muž hanebnost kuběn a věrnost manželčinu a zůstal jí nyní až do smrti zcela věren.

(Gabler's Exempelb.)

5. Měj útrpnost; hleď polepšiti!

Kristus neodsoudil ženu cizoložnou. *(Jan 8, 3.)*

Za času sv. *Vojtěcha* dopustila se manželka jednoho Vršovce, úhlavních to nepřátel Slavníků a tím i sv. Vojtěcha, jenž z téhož rodu pocházel, cizoložstva. Dle starého slovanského práva měla býti nešťastnice rukou zlehčeného chotě zavražděna. Tu se provinilá nešťastnice v smrtelných úzkostech utekla k sv. Vojtěchu a prosila o pomoc připovídajíc pokání. Sv. Vojtěch smilovav se, ukryl ji u panen klášterních u sv. Jiří na hradě pražském. Než brzy se dopídili Vršovci skrýše nešťastné ženy, vyvlekli ji z kostela, kde se zoufale oltáře chytala a sťali ji hlavu. *(Fr. Sláma.)*

Císař *Antonius Pius* dal ten zákon, aby se žena z nevěrnosti nesoudila, pokuď se dříve i nevyšetřilo, že muž se proti věrnosti neprohřešil. Byli-li oba manželé vinni, byli oba potrestáni.

(Stolberg.)

Ctnost.

1. Každý ji míti může.

Jistý bratr klášterní pravil k sv. opatu *Pambovi*: „Proč mi zlý duch překáží, abych konal ctnost?“ I odpověděl mu sv. Pambo: „Milý bratře! nemluv tak, ještě děláš Boha lhářem, alébrž raději řekni: nechci skutky lásky konati a v ctnosti se cvičiti. Vždyť řekl Bůh: „Dal jsem vám moc, hady a ještěry potírati a moc nad nepřítelem; proč nechceš i ty zlého ducha potírati?“

(Pelagius.)

Jakub *Laynes*, kněz z řádu Ježíšova, ačkoliv byl velmi učený, nadán byl i ctností a vyznamenal se zvláště hlubokou pokorou. *(Mehl. příkl.)*

Jistý *rolník* měl veliký statek, mnoho polí, sadů a luk, veliká stáda dobytka, všeho v hojnosti. Dům jeho byl znám po šíré zemi. Mnohem pak věhlasnější bylo jmeno jeho; nebo řídil vše prozřetelně a starostlivě, tak že mu žádné nebylo hany. Stalo se, že se musel vzdáliti na několik měsíců; i zavolav syna svého, pravil mu: „Hle, synu můj! do ciziny půjdu; zatím ty ošetřuj domu mého i nábytku našeho, kterýž pod ochranu tvou odevzdávám, až se zase vrátím.“ Jinoch užasl nad starostí mu svěřenou, otec ale rozžehnav se, odešel. Tak převzal na se *Josef* — tak se jinoch jmenoval — správu celého otcovského statku sprvu ve strachu, pak ale pravil k sobě: „Co mi otec kázal, chci činiti, vůli jeho chci vyplniti.“ Josef pracoval pilně, statky spravoval obezřetně: chyby z počátku učiněné znenáhla mizely. — Po mnoha měsících navrátil se otec domů; vyšetřiv role a prohlídnuv stáda, nalezl všecko v pořádku. Roznášela se pověst chvalná o synu po vší zemi a lidé pravili: „Jaký otec, takový syn!“ Když pak i otec správu synovu pochválil, pravil jinoch: „Otče můj! což ale, kdyby se to bylo mi nezdařilo?“ Otec, usmívaje se, pravil: „Známať mi byla síla tvá, v kterou jsi nedůvěřoval; proto jsem v tobě důvěru vzbuditi chtěl, žádaje co největšího. Teď jsi z jinocha v muže dospěl!“ Tuto příhodu vypravoval učitel svým učeníkům, když se ulekli slov Spasitelových: „Buďte dokonali, jakož otec váš nebeský dokonalý jest!“ *(B. Krummacher.)*

2. Vlastnosti.

a) Jest vznešená.

Když *Bias* syna svého do Egypta vysýlal, otázal se tento otce, jak by mu nejlepší radost učinil? Bias odvětil: „Hleď, abys si vyzískal takového pokladu (ctnosti), který i umírající kmet sebou vzíti může.“ *(Sv. Basil.)*

Když *Demetrius Polyorcetes*, král macedonský, město Megaru zbořil a všickni obyvatelé o svůj majetek přišli; otázal se Stilpona, mudrce, oč byl přišel. „O nic,“ odvětil mudrc, „neboť ctnost nemůže válka odejmouti, aniž který vojín tvůj.“ *(Šmída: Repert.)*

Demetrius, jenž co představený města Athén všemi ctnostmi se vyznamenal, že mu ke cti spoluobčané 360 soch zbudovali, uslyšev, že Atheňané nevděční sochy ty zbořili, pravil klidně: „Ctnost, pro kterou mi sochy ty vybudovali, nemohou nikdy zbořiti. *(Laërtius.)*

Focion, znamenitý Atheňan, jehož vůbec dobrým nazývali, jenž jsa ve vysokých úřadech postaven, bohatým velmi se státi mohl, zůstal chudým, říkávaje: „Božský jest zákon, že ctnost jedině jest velká a mocná, všecko ostatní na světě jest jen malichernost!

(Šmida: Repert.)

Plato praví: „Kdybychom podobu ctnosti viděti mohli, každý by její nevýslovnou krásou k prudké lásce k ní byl probuzen.“ *(Plato.)*

Charlislaus, byv otázán, kterou zem má za nejšťastnější, odpověděl: „Tu, kde občané ctností předčíti se hledí.“

(Plutarch.)

Sokrates, byv otázán, zdá-li se mu král perský šťastným? „Nevím,“ odpověděl, „mnoho-li má do sebe ctnosti; neb ta jedině opravdově blaží člověka.“

(Mehl. příkl.)

Když jednou v přítomnosti sv. *Františka* sal. jeden duchovní pro ctnost svou chválen, ale pro nedůstatek umělosti pohaněn byl, pravil svatý: „Umění a ctnost ovšem jsou duchovnímu co obé oči potřebné, avšak kněz maje ctnost a veda příkladný život, prospívá velmi osadě své. *(Čas. kat. duch. 1846.)*

Sv. *Háta* byla panna slíčná dle těla i duše a bohatá ctnostmi nad jiné panny souvěké; proto vladař Kvincian, muž lakotný a vilný, zahořel k ní vášní neskrocenou; však zůstala čistá, nepoškvrněná a Bohu příjemná. Bylať vznešeného šlechtického rodu, jak jí vytýkal zmíněný vladař, řka: „Zda-li se nestydíš, rozená šlechtična, vésti život sprostý, otrocký zároveň s křesťany? Ještoto jsi z rodu tak znamenitého, proč se porobkyní činíš?“ Načež sv. panna vece: „Jsem služebnice Kristova, té poroby se neštítím. Sloužiti Kristu jest pravá svoboda! Nejvyšší šlechta záleží v tom, když Kristu sloužíme; Jemu sloužiti jest toliko, co panovati!“ A sv. Háta měla dobře; nebo kdo vydal se ve službu Kristovu, t. j. kdo marnost všech věcí pozemských seznal, a se naučil statků a rozkoší světa odříkati; kdo své náruživosti se spustil, a pln důvěry do náručí Kristovy se uvrhne, tenť opravdu svobodný, byť i byl okovy stížen; tenť opravdový šlechtic a mocnější než král, byť i nosil sprostou halenu a bydlel v chatrči doškové. Jest jen jedna pravá svoboda, totiž svoboda od jařma hříchů; jest jen jedna pravá šlechta, život svatý, ctnostný. Ctnost šlechtí člověka.

(J. Bílého: Legenda.)

Když někteří u přítomnosti *Alfonse V.* krále arragonského, ctnosti a dobré vlastnosti Mikuláše picenského chválili a jeden hrdopyšný šlechtický mladík pravil, že jest jen syn jednoho řezníka, doložil král: „Já bych raději byl synem tímto řezníkovým, než synem královým.“

(Lohn. bibl.)

Když *Bayard*, francouzský rytíř otázán byl, jaké by statky dětem rodiče zanechati měli, odpověděl: „Ctnost a moudrost; neboť jsou neocenitelné bohatstvo, které ani větrem a bouří, ani mocí lidskou ztratiti nemůžeme.“

(Mehlera příkl.)

Před košatou lípou na mechové besídce odpočíval si ctihodný *otec* se svými spanilými dětmi, neboť již dosti se byly poprocházely. Bavil je hezkými povídkami, dával jim všelijaké vtipné otázky, až také na tu přišlo: cože by si každé z nich nejvíce přálo? Madlenka pravila, že krásu, Marketka že bohatství a klenoty, Jakoubek s Filípkem, že učenost a důstojenství. Otec udělal mezi těmito odpověďmi svou hůlečkou do bílého, před besídkou uhrabaného písku celý řádek kroužků. Toho si všimna zvědavý Jakoubek, zeptal se, co ty nully znamenají? Řekl otec: „Ony jsou odpovědi na ty vaše žádosti. Jako nully nic neplatí, nestojí-li před nimi jednuška, tak všecka krása, bohatství, důstojenství, ano i učenost nemají bez ctnosti ceny.

Ctnost jest krása nevadnoucí,
klenot vždy se třpytící,
světlo moudrých nehasnoucí,
čest, vše převyšující.

(Fr. Schwäbl.)

b) I lidem jest milá.

Sv. *Kristina*, otrokyně, vyznamenala se mnohými ctnostmi a těmito stala se Iberčanům, pohanům, kteří až posud takových ctností nevídali, velmi milou

a získala si i vážnost vrchnosti své, tak že je až na víru Kristovu obrátila. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

P. Adam *Schall*, missionář v Číně pro učenost a ctnost v takové byl vážnosti, že ho povýšili za mandarina. *(Scherer-a Exempel-Lex.)*

c) Jest stálá.

Sv. *Angela*, zakladatelkyně řádu sv. Voršily, byla krásná, spanilá dle těla i duše; nebo ctnostně žila a svatě umřela. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, živ jsa ve štěstí bohabojný vedl život a když pak upadl v zajetí turecké a daleko co zajatec od vlasti své musel žíti, nezměnil se. Vstoupiv do vězení modlil se po celý den a tak sloužil Bohu i zde. *(Hunolta káz.)*

Sv. *Martin*, narozen v Sabarii, nyní v Kamenci v Uhřích, navracoval se jednou z Francouzska domů a na cestě přepaden jest loupežníky, kteří se domnívali, že peněz u sebe má. Jeden z těch loupežníků vytasil meč a hrozil sv. Martinu, že jej ihned probodne, nevydá-li, co u sebe má. Sv. Martin důvěřuje v Boha stál neohroženě a tiše hleděl rozvzteklence ukonejšiti. Jiný lupič, v němž cit lidský ještě nezanikl, zadržel soudruha a odvedl svatého do houštiny pod záminkou, že tam jeho šaty ohledá a tam se ho ptal, kdo že jest? „Jsem křesťan," odvětil neohroženě sv. Martin, „a důvěřuji v ochranu Páně." „Nestrachuješ se tedy nebezpečí, v němž se nalezáš?" — „Proč bych se bál, věda, že bez vůle Boží ani vlas s hlavy mé nespadne? Ty ale a soudruzi tvoji, jenž krev do nebe o pomstu volající proléváte, máte se co Božího trestu strachovati." Tato slova tak dojala lounika, že zbledl, svého dosavadního života zpustlého se zhrozil, se obrátil, do kláštera vstoupil a sv. život napotom vedl. *(Leop. Chimani.)*

Serafina Colonna pocházela z urozeného a velmi bohatého rodu a sloužila u prostřed štěstí Bohu s celým srdcem. Později se provdala za jednoho hraběte, jenž se svou zbožnou a nevinnou manželkou zacházel jako s děvkou. Muselať se úctivě chovati ke kuběně, kteráž denně do domu docházela, ba nestoudník ten ji i bitím trýznil a konečně co cizoložnici do jednoho kláštera zavřel. A Serafina ani v nezaviněném neštěstí Boha se nespustila, alebrž jemu jako za dnů šťastných sloužila. *(Mazzara.)*

d) Nebojí se veřejnosti.

Jistý vznešený Říman *Julius Drusus* chtěl si vystavěti dům a povolal mistra stavitelského. Tento ho ubezpečoval, že, dá-li mu pět hřiven zlata, mu vystaví takový dům, že žádný nebude moci spatřiti, co uvnitř jeho se děje. Na to pak dí Drusus, jehož poctivost a rozšafnost vůbec byla známá: „Vystav mi raději takový, jehož zdi by průhledné byly jako křišťál, aby všickni lidé viděli, co činím a chci tobě ještě pět hřiven přidati." *(Frencla Postilla.)*

3. Prostředky.

a) Modlitba; pomněnka na Boha; pokora; trpělivost.

Jan Marino, theatin († 1562) hleděl ctnost a zbožnost, zbraně proti zlému, modlitbou, rozjímáním Božského zákona, čtením dobrých knih a častým přijímáním sv. svátostí, v sobě udržovati a oživovati. *(Richter.)*

Sv. *Karel borom.* odporučoval co mocný prostředek křesťanské dokonalosti, abychom na přítomnost Boží pamatovali. Jednomu zemanu, jenž ho otázal, jak by ve ctnosti pokračoval, dal tuto radu: „Kdo v sloužení Bohu pokračovati chce, musí každého dne co nejhorlivěji počíti, aby na přítomného všude Boha pamatoval a ve všem, co koná, čest Boží vyhledával." *(Krönes: Real-Lex.)*

Když jeden z bratří sv. *Antonína* poustevníka se tázal: „Otče, v čem záleží pokrok ve ctnosti a dokonalosti?" odpověděl tento: „V pokoře, synu milý! Čím více se kdo k pokoře nachyluje, tím více v ctnosti postupuje." *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Antonínu* vetřela se kdys při modlitbě myšlenka, že by pro svou nábožnost daleko od stupně svatosti nebyl. Tu zaslechl hlas s nebe řkoucí: „Antoníne, ty's ještě nedosáhl ani té dokonalosti, které koželuh v Alexandrii dostoupil." Sv. Antonín se zhrozil, vydal se ale hned na cestu, aby onoho dokonalého člověka v Alexandrii poznal,

Vkročiv do dílny jeho, otázal se ho, jakými skutky nábožnými Bohu svému každodenně sloužil. Pokorný muž povzdychnul sobě a pravil: „Nevím, že bych kdy za živobytí svého něco dobrého vykonal; protož pokládám jiné za nábožné, sebe sama ale za zlého a bojím se, že zahynu, ani jiní spaseni budou.“ Tato odpověď naplnila sv. Antonína úžasem, že zvolal: „Tento dobromyslný člověk uchvátí království nebeské násilím, já pak žiju již po mnohá leta na poušti a kdo ví, co všecko o sobě myslil jsem, nyní ale vyznati musím, že sprostičký řemeslník tento co do ctnosti daleko přede mnou jest.“

(Klinkáče: Legendy.)

V kruté zimě šli dva řeholní bratří, sv. *František* z Assisi a bratr laik Leo z Perugie do Santa Maria degli Angioli v Italii. Při kruté zimě ztrácel Leo trpělivost a tu ho těšil sv. František, řka vždy po nějaké chvíli: „Kdybychom my, řeholníci, s pomocí Boží v celé zemi dávali dobrý příklad, přece, věz, ničím bychom nebyli.“ — „Bratře Leo! kdybychom i slepým zrak, i chromým zdravé údy, hluchým sluch a němým řeč navracovali, přece bychom nebyli nic!“ — „Ó bratře Leo! kdybychom všecky řeči znali i Písmo sv. celé a prorokovali i nejtajnější myšlenky znali, přece bychom nebyli nic.“ — „Ó bratře Leo! kdybychom i jazyky andělskými mluvili a běhu hvězd nebeských rozuměli a i vzrůstu bylin; kdybychom všech lidí umění, vážnost a bohatství měli, přece bychom pranic nebyli!“ — „Ó bratře Leo! kdybychom tak kázali, že bychom nevěřící obrátili na víru Kristovu a tak zpovídali, že by všickni hříšníci se obrátili a stali se svatými, i pak bychom nebyli ctnostnými.“ Tu udiven pravil konečně bratr: „A kdybychom něčím byli, alespoň nějakou ctnost měli?“ Načež sv. František: „Kdybychom umrzlí a promoklí do kláštera dorazili a tam by nám neotevřeli, ano nás potupili a my tu potupu trpělivě, bez hněvu a reptání snášeli a pokorně Bohu děkovali; pak bychom něco byli a kdyby nás pak i zmlátili holí a my to trpělivě snesli, pak bychom byli dokonalí.“ *(Škola Bož. Srdce. 1868.)*

Sv. *Fulgenc*, cokoliv činil, za maličko pokládal, proto den po dni ctnostnějším býti usiloval. *(J. Bílého: Legenda.)*

b) Cvik a pozorování ctnostných.

Sv. *Alfons Liguori* hleděl a snažil se v každé ctnosti prospívati, maje na mysli slova sv. Řehoře: „Ctnost bez jiné ctnosti není buď žádná ctnost, neb jen nedokonalá.“ Proto o to pečoval, aby to činil, co Bohu milé a příjemné jest a aby se stal přítelem Božím. Unešen pak sám ctností, povzbuzoval i synů a dcer svých duchovních, aby taktéž činili. „Chcete-li,“ říkával, „býti přátely Božími, hleďte si ctnosti. Ó za jak blažené pokládají se lidé, jimžto se toho štěstí dostalo, míti krále za přítele svého! Hle, mnohem většího štěstí můžeš býti účasten; můžeš krále králů za přítele míti. Cvič se jen v ctnosti a Bůh pak sám jest tvým přítelem.“

(Klinkáče: Legendy.)

Sv. *Františka santálská* takovou horlivostí po ctnosti naplněna jest, že sv. Františku sál. podivuhodný slib učinila, že povždy to bude konati, co za lepší uzná. *(Brevíř 21. září.)*

V jistém kláštеře jest nápis pod obrazem sv. *Mikuláše*: „Ctnost nechce býti toliko ctěna jako spíše plněna. Nejlépe ji odporoučí plnění. Každá hodina jest výroční trh, kde se ctnosti všecky nabízejí, avšak ne mnohé kupují.

(Podstr. výklady.)

Sv. *Antonín*, arciotec poustevníků, sobě za pravidlo nezrušitelné ustanovil, to dobré, které na kterémkoliv člověku pozoroval, si oblíbiti, v něm se cvičiti a tak jako po stupních k dokonalosti křesťanské výše postupovati.

(Macana výbor.)

4. Jest potřebná.

Když *Marcellus* chtěl Cti zasvěcený chrám postaviti, poručil mu senát římský a položil to za výminku, aby na cestě, kteráž k tomuto chrámu povede, se postavil z předu jiný chrám, zasvěcený ctnosti, by se tímto vyznamenávalo, že toliko ctností k slávě dospěti se může.

(Frencla postilla.)

Dva *bratří*, přišedše k starci v Scythii, pravili, a sice první: „Opate! celý starý i nový zákon držím v paměti.“ Načež kmet: „Naplnil jsi vzduch slovem.“ I vece druhý bratr: „Já jsem obojí zákon opsal.“ „I ty jsi naplnil okna papírem,“ pravil kmet, „anebo nevíte,

že psáno jest, říše Boží nepozůstává v řeči, alebrž ve ctnosti!“
(Josef du Bois.)

5. Prospívá

a) sobě, blaží.

Viz i „radost 1.!“

Antigonus pravil k jednomu mladíku, synu muže velmi udatného, když o podporu ho žádal: „Já dávám dary jen těm, kteří si je vlastní ctností zasluhují.“
(Plutarch.)

Cicero praví: „Věk ctnostně a šlechetně strávený takovou má do sebe útěchu, že kdo jej tak prožil, nižádného žalu a zármutku ani nepocítí, anebo jen lehce jím dojat bude. *(Cicero.)*

U přítomnosti perského krále *Chosroesa* byla ve shromáždění řeckých a indických mudrců otázka dána, co na světě nejhorší jest? Jeden mudrc řecký pravil: „Slabé stáří spojeno s bídou.“ Načež vezír Buzurgehimer: „Já mám za to, že nejhorší zlo jest pro člověka, když umíraje vidí, že žil bez ctnosti.“ I souhlasili s ním všickni.
(Mehlera příkl.)

Juvenal píše: „Kdo chce slavnou pověst činů svých zachovati, hleď ji na ctnostech založiti!“ *(Juvenal.)*

Posidon dí v řeči o ctnosti: „Ctnost netoliko duši rozumné, ale i tělu člověčímu přítelem jest; nebo pověděl jistý lékař, že dobře živu býti a ctnostně hodí se k zdraví těla i duše.“
(Posidon.)

Seneka praví: „Ctnost v životě i smrti ukázala se vždy býti vděčnou každému, kdo i jí upřímně vyhledával a věrně se jí přidržoval. *(Seneka.)*

Chrám Cti byl u *Římanů* tak vystavěn, že se doň chrámem Ctnosti vcházelo. *(Šmída: Repert.)*

Jakub s holí přešel Jordán a bohat navrátil se do své vlasti. *(1. Mjž. 30, 32.)*

Job dvojnásobně oloupeného jmění zase nabyl. *(Job 42.)*

David porazil velkého Goliáše.
(1. Kr. 17.)

Vdova sereftská že krmila Eliáše nezahynula hladem. *(3. Kr. 17.)*

Petr k slovu Páně požehnaný lov měl.
(Luk. 5.)

Sv. apoštolé, kážíce, všude přijati jsou.

Karel IX., král francouzský, tázal se kdys slavného básníka vlašského Torkvata Tassa, kdo jest asi ten nejblaženější? Bohomyslný Tasso bez rozpakův hned mu odpověděl: „Bůh!“ „A kdo jest jím po Bohu?“ tázal se král. — „Ten,“ dí básník, „ten, kdož jest Bohu nad jiné podobnějším!“ *(Blahověst 1856.)*

b) Prospívá i jiným.

Sv. *Romuald* již svou přítomností tak mocně působil na mysl přítomných, že Rainr, vévoda florentinský, říkával, že se více bojí zraku Romualdova než obličeje na trůnu sedícího císaře římského. Nikdo se neopovážil v jeho přítomnosti neslušně promluviti a potkal-li ho velký hříšník, obyčejně se začervenal.
(Ignác Schuster.)

Když benátská obec proti *Filippu*, vévodu mediolanskému, válku pozdvihla a vojsko její všeho prospěchu zbaveno býti se zdálo, tázal se slovutný Benátčan jistého nábožného a duchem prorockým nadaného poustevníka, na ostrově Korfu bydlícího, jaký by tato válka konec vzala? jemuž on odpověděl: „Vy jste Boha k hněvivosti popudili, protože jste slovem jeho zhrzeli a kdyby prosby a slzy biskupa vašeho, Vavřince, za vás stále vzhůru k Bohu nevstupovaly, dávno by jste se jako Sodoma byli propadli.“
(Macana výb.)

6. Proto

a) Ji si zamiluj! po ní touži!

Antisthetes, žák Sokratesův, miloval tak velmi ctnost, že všecko, co měl, prodal a rozdal chudým. Oně i chválil ctnost řka: „Ctnost jest zbraň, již odkládati nemusíme. Meč a helma se odkládá, kdežto ctnostný povždy jest ozbrojen a proto poraněn býti nemůže.“ *(Šmída: Repert.)*

Efialtu, jenž tělesní silou a udatností se vyznamenával, předhazoval vůdce jeho chudobu. Načež Efialtes: „Proč nepravíš o mně i to ostatní, že ctnost a spravedlnost miluji?“ *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Alžběta*, byvši i s dítkami po smrti knížecího manžela svého od příbuzných z vlasti vypovězena, všelikou bídou obklíčena, všeho jmění zloupena, ano i od těch, jimž dobře činila, potupena a ode všech opuštěna: tak hrdinskou myslí vše snášela, že ani k otci svému Ondřeji, králi uherskému, navrátiti se nechtěla, jen aby se v poníženosti vycvičila a v rozmařilosti

u dvora ctnosti, již nade všecky poklady milovala, nepozbyla. *(Macana výb.)*

Sv. *František seraf.* hned od mladosti toužil po křesťanské dokonalosti, v které vysokého stupně dosáhl. Byl to Seraf v těle lidském, jenž zcela odcizen světu, Bohu toliko žil, až konečně duch jeho odletěl ze země, jásaje, že se ucítil docela spojena býti s Pánem. *(Živ. svat.)*

Sv. *Kvido*, opat, co mladý muž dlouho bojoval, má-li se rozhodnouti pro ctnost, kteráž s mnohými obtížemi spojena jest, avšak hojné odměny v nebi přináší; anebo pro světskou rozkoš, kteráž bývá pohodlná, avšak vede k věčnému zahynutí. Konečně se rozhodl pro ctnost, opustiv svět a stal se svatým. *(Jan Černohouz.)*

Sv. *Tomáš z Kantilup*, biskup, byl vzorem všelikých ctností. Zpovědník jeho arcibiskup Robert z Kanterbury, vyjádřil se o něm takto: „Jak Bůh nade mnou, ten člověk jest tak čist vzhledem neporušenosti těla a duše, jako by ho byla právě matka porodila, ač je mu již 54 roků." *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Václav*, vojvoda české země, náš milý patron, byl vzorem všelikých ctností. Známý jeho sv. život pobízí zvláště nás Čechy, jeho krajany, ku křesťanské dokonalosti. *(Mac. Výbor příkl.)*

Po spravedlnosti toužili:

Abel; Seth a potomci jeho; Abraham; Josef egyptský; Mojžíš; Samuel; David.

Job; Tobiáš; Booz; Ruth; Judita.

Proroci.

Zachariáš a Alžběta; Joachim a Anna; sv. Jan Křt., Josef a Maria.

Pán Ježíš; apoštolé; Svatí, zvláště mučeníci.

Sv. *Augustin*, biskup, došed pravdy v Církvi katolické, tak vroucně Boha miloval, že v Něm jedině a stále ukojení své hledal. Touž láskou naplněn a proniknut, zvolal radostná slova: „V nebi mne nasytíš, ó Bože! a sice tak zázračným spůsobem, že nebudu více lačniti ani žízniti!" *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Hilar*, z rodičů vzácných, však pohanských, byl, jak sám vyznává, znenáhla veden ku poznání pravdy, po které žíznila duše jeho. Dostalo se mu Písmo sv. do rukou, jež se vší pilností pročetl, a k pravé víře dospěv, žádal o křest sv., aby do počtu učňů Kristových přijat byl. Se křtem sv. stal se novým člověkem a přísně dle předpisů evandělických zřídil život svůj. Horlivost jeho pro víru sv. a lesk jeho ctností byl příčinou, že si ho lid města Poitiersu za biskupa požádal. Stav se biskupem považoval se za nehodného sluhu Božího, strávil se jako svíce ve službě Boží a Jeho sv. Církve a jak svatě byl živ, tak i zemřel roku 368.

Sv. *Kliment*, papež lačnil a žíznil po spravedlnosti, jak sám píše: „Když jsem ještě pohanem byl, netoužil jsem po ničem více, nežli po pravdě a po ctnostech." A jeho hlad a žízeň po spravedlnosti ukojeny byly, když přišel sv. Barnabáš, jej pravdě vyučil a ku zdroji života přivedl, totiž ku Kristu Ježíši, v Němž a skrze Něhož jedině touženebnost duše lidské ukojení dosahuje.

Sv. *Terezie*, začavši již v mládí život ctnostný, bohabojný, později od své horlivosti poněkud upustila a kolísala se mezi Bohem a světem. Avšak Pán jí nedal pokoje, až se zase celým srdcem k Němu přivinula. Vstoupivši do řádu, věrně sloužila Bohu a mnoho útěchy nalezla. *(Mehlera příkl.)*

b) Měj ji!

Ctností se vyznamenali:

Abel byl zbožný a ctnostný *(1. Mojž. 4.)*; Seth a potomci jeho byli ctnostni, zvláště Noe byl dokonalý. *(1. Mojž. 6.)*

Abraham *(1. Mojž. 17.)*; Josef egyptský *(1. Mojž.)*; Mojžíš byv za vůdce zvolen. *(2. Mojž.)*

Samuel byl spravedlivý soudce, ctnostný a proto Bohu milý. *(1. Kr.)*

Ruth, již pro ctnost Booz pochválil. *(Ruth 3, 11.)*

David byl muž dle srdce Božího. *(Sk. ap. 13, 22.)*

Juditha bála se Pána a nikdo o ní zle nemluvil *(Jud. 8.)*; Job *(Job 8.)*; mladý i starý Tobiáš, Proroci, Jan Křtitel, apoštolé.

Sv. Josef byl muž spravedlivý. *(Mt. 1.)*

Pán Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí *(Luk. 2.)*; i nepřátelé Ho nemohli z hříchu viniti. *(1. Jan 13, 5.; Žid. 10, 4.)*

P. Maria.

Sv. Pavel ničeho zlého vědom si nebyl. *(1. Kor. 4.; Fil. 3, 8.)*

Svatí apoštolé, zvláště sv. Jan, miláček Páně.

Svatí a Světice Boží.

Sv. *Bonaventura*, stav se dle slibu matky své františkánem, bohabojně byl živ a tak ve vědách prospěl, že byl se svým přítelem Tomášem akv. za doktora bohosloví povýšen. Brzo byl i za jenerála řádu zvolen. Však nikdo na něm nepoznal, že je hlavou řádu, leč v tom, že všecky bratry převyšoval pokorou a nábožností. Byv povolán do Říma a vysvěcen za biskupa, brzo onemocnél a sladce v Pánu usnul. „Dokonalost křesťanská," pravil jednou bratřím svým, „nezakládá se ani na hluboké učenosti, ani na ostatních vznešených skutcích stavu duchovního: ale na tom zvláště, abychom své práce každodenní věrně plnili a věci obecné ne spůsobem obyčejným ale dokonalým činili."

(Živ. svat.)

Sv. *František Borgiáš*, vzdav se všech otcovských statků a důstojností, stal se členem tovaryšstva Ježíšova, které po leta řídil s největší moudrostí a bohabojností. On byl vzorem křesťanské dokonalosti lidem světským i duchovním, hospodářům i dvořenínům, rodičům i dětem, manželům i svobodným.

(Jeho životopis.)

Povídá se o sv. *Ivonovi*, že jsa od krále Ludvíka zbožného s poselstvím vypraven k sultánu egyptskému, potkal kdesi stařenu, anať v ruce jedné nesla náčiní s řeřavým uhlím; v druhé zas nádobu s vodou. Udiven z toho, otázal se jí, nač by nesla oheň ten a vodu? „Obmýšlím," odvětila, „ohněm tím spáliti ráj, vodou pak zhasiti peklo." I proč pak věc tak nesnadnou béřeš před se?" vece Ivo, „nepochopuji ostatně, proč že ráj, jenž lidi k obtížným ctnostem tak táhne, popleniti, peklo pak chceš uhasiti, kteréž přece lidi sebe zlotřilejší od hříchů odstrkuje?" Načež žena: „Tou příčinou, aby budoucně žádný člověk ctnosti nehleděl z pouhé naděje odměny, aniž hříchu utíkal z pouhé bázně trestu."

(Fr. Černohouz.)

Ačkoliv sv. *Jiljí* ctností se skvěl, a a v ní i prospívati se přičinil, trápila ho úzkost, zdaž až do smrti v ctnosti setrvá. I uvrhnul se jednou před oltář a úpěnlivě vzdychal: „Ó bych věděl, setrvám-li až do konce." Hned mu vnukl Bůh: „Kdybys to věděl, co bys činil? čiň nyní, co bys činiti chtěl potom a buď pokojné mysli." I povstal nyní posilněn a nestaraje se o budoucnost, konal napotom vždy ctnost.

(Macana výb.)

Sv. *Ludvík*, král, učí nás důležité pravdě, že i s vysokou důstojností veliká svatost se snáší. On pojil všecky vlastnosti dobrého krále s ctnostmi dokonalého křesťana. *(Živ. svat.)*

O *Rodičce Boží* se vypravuje, že s milostí Boží, jejížto plnost v ní byla, nikdy neoblevovala spoluúčinkovati, tak že v ctnosti a zásluze všecky anděle i lidi převyšuje. Sv. Rupert praví o Ní, že v svém prvním posvěcení byla jako dennice, v početí Syna Božího jako měsíc, v smrti pak jako slunce.

(Macana výb.)

Všeho dobrého bedlivý *učeník* ptal se svého mistra, zdali na tom dosti, toliko všech nepravostí se varovati? Odpověděl učitel: „Což nevíš, že Bůh, Stvořitel a Otec náš, nejen nic zlého v sobě neobsahuje, nýbrž čistým středem všeho dobrého jest? A zdali srdce tvé ještě nezatoužilo, Bohu nade všecko dokonalému podobným se státi?"

(Valoucha kat.)

c) Važ si jí i u jiných; k ní povzbuzuj!

Císař *Zikmund* hleděl u rádců a přátel především na ctnost a dovednost a nikoliv na rod. A tak mnoho šlechticů nemajících ctnosti nepřijal a vzal si ctnostné třeba i z nízkého rodu. Když se ho tázali, proč nehledí více na šlechtictví, odpověděl: „Lidé, co rozumem a ctností obdařeni jsou, dostali šlechtictví od Boha a získali si ho zásluhou a pilností; šlechticové dostali šlechtictví od zemských knížat, což jim více z přízně, než pro zásluhy udělili. A proto vším právem povyšuji ty, které již ctnost povýšila." *(Mehlera příkl.)*

I pohané hleděli bratří svých ku ctnosti povzbuditi.

Tak *Seneka* napsal knihy a psaní k tomu účeli.

Sokrates povždy v rozmluvách svých hleděl v posluchačích rozníti lásku ku ctnosti. *(Lohn. bibl.)*

Ctnosti Božské,

viz: „víra; naděje; láska!“

Vzbuzování s odpustky spojeno; vzbuď i v smrti!

Papež *Benedikt XIV.* udělil brevem ode dne 28. ledna 1756 odpustky na sedm roků těm, kteří kdykoliv tři Božské ctnosti vroucně se modlí, a i tolik quadragen. *(Zollnera: Kat. káz.)*

Víru, naději a lásku dokazovali:

Abraham; Isák; Jakub; Mojžíš; David; proroci, u př.: Isaiáš; Jeremiáš; Ezechiel; Daniel; Zachariáš; Tobiáš; Job; tři mládenci; Zuzana.

Panna Maria; sv. Josef; sv. Jan Křt.; Anna a Simeon; Zachariáš a Alžběta; apoštolé; Svatí, zvláště mučeníci.

Tak sv. *Markéta*, mučenice a panna, měla víru, dle níž žila, naději, jíž se v mukách kojila; lásku, jíž ctností a smrtí mučenickou proslula.

Sv. *Vít*, mučeník a patron české země, z lásky k trojjedinému Bohu, opásán třemi ctnostmi Božskými, dal život svůj.

Svatobor měl jediného syna, jehož, aby nabyl moudrosti pro život, chtěl poslati na vysoké školy. Když měl odcházeti, plakala matka hořce, řkouc manželi svému: „Srdce mé jest skormoucené; neboť se o syna bojí. Považ, muži, zdaž jinoch nezkušený bude moci odolati tolikerým osidlům lákavého světa, nemaje po boku otce ani matky, aby bděli nad jeho nevinností? Kterak ve všelikých nebezpečenstvích a nehodách těla i duše, ježto žádného člověka nemijí, obstojí bez přítele a rádce?“ Mlčky přinesl otec knihu z vedlejší komnaty i pravil vážně a důvěrně: „Neboj se, matko! neboť obsah této knihy, kterýž jsem od nejútlejšího věku synu našemu byl sdílel, jest hluboko v srdce jeho vštípen a bude po všech cestách jeho věrným průvodčím.“ Matka vytáhla knihu z pouzdra; bylať ozdobně vázána. Na přední desce zářilo oko Boží; na zadní byl též zlatem vytlačen věnec z kvítí a ovoce rozmanitého a uprostřed věnce byl kříž, o nějž z pravé strany opírala se kotva a z levé se ho dotýkalo srdce hořící. „Znáš význam těchto obrazů?“ ptal se otec. „Obraz z předu,“ odvece matka, „připomíná Boha vševědoucího a onen vzadu znamená víru skrze Krista, lásku účinnou a naději z obou vyplývající.“ „A tyto tři Božské ctnosti,“ doložil otec, „zobrazené na deskách a vyložené v knize této — katechismu —, ježto jsme vštěpovali povždy i v srdce našeho Pravomila, doufám, že jako anděle budou ho provázeti po kluzkých cestách vezdejšího života.“

(Josef Boleslav Podstránský.)

Sv. *Bonaventura*, duchaplná a slíčná panna, vstoupila do kláštera, obrátivši se. Když se přibližovala hodinka její smrti, modlila se slavným spůsobem tři Božské ctnosti, chovajíc živou víru v srdci svém a odevzdána jsouc do vůle Boží. Když přijala tělo Páně, žádala, aby čten byl list, kterýž podala a v němž vyznávala tři Božské ctnosti a pak tiše skonala se slovy: „Ježíš, Maria sproveďtež duši mou!“

(Klinkáče: Legendy.)

Ctižádost,

viz: „čest; důstojenství; pýcha; sláva!“

Cvičení duchovní,

viz „modlitba, 2, f.!“

Čáry,

viz: „pověra B, 2!“

Čas.

1. Jest drahocenný.

Simonides otázán, kolik roků byl žil, odvětil: „Co do času málo jsem žil, co do roků dlouho.“ *(Stobaeus.)*

Tháles otázán, co by bylo nejmoudřejší, odvětil: „Čas, neboť všecko přináší a vynalezá.“ *(Laertius.)*

Theofrastus ustavičně říkával: „Nad čas není nic dražšího, nedáť se nahraditi.“ *(Týž.)*

Zeno citticus říkával, že člověku nejvíce času se nedostává, mnoho ztratí ho spaním, hraním a daremnostmi, jako by ho měl mnoho.“ *(Týž.)*

2. Zmařený nenahradíš.

Sv. *František sál.* začasto naříkal, že času dobře nepoužil, ať píše: „Ach! když přemýšlím, jak až posud času jsem použil, velmi se bojím, zda-li radosti nebeské dosáhnu, kteréž jen tím obdržeti můžeme, pakli času dobře použijeme.“ *(Sv. Frant. sál.)*

Jistý zbožný *muž*, kdykoliv hodiny bily, říkával: „Bože můj! opět jedna hodina minula z těch, kterých jsi mi k životu propůjčiti ráčil. Jak Ti za ně zodpovím? Kteráž a jaká bude má poslední?“ *(Podstránského: Výklad.)*

Bl. *Juvenali Ancinu* psal kdys jeho bratr, aby domácí účty prohlídl, by se dozvěděl, mnoho-li jeden dlužník ještě dluhuje a aby ho upomenul. Juvenál mu ale odpověděl: „K čemu pak? já nemámť času, abych takovými malichernostmi se zabýval, raději chci, aby mne někdo oklamal, než abych tak drahý čas zmařil.“ *(Josef du Bois.)*

Jistý 60letý *vojín*, leže v Antverpách v nemocnici na lůžku, pozdě litoval, že času mu popřaného k marnostem a hříchům použil. I litoval hříchů svých, činil pokání a ve dvou letech, co ještě živ byl, tolik růženců se pomodlil, co jich v 60ti letech každodenně modliti se měl. *(Klaus: Spicelegium.)*

Tajemník *Františka I.*, krále francouzského, vzdychal na smrtelné posteli: „Ó já nešťastník! Tolik let jsem promarnil a tolik papíru ve službě králově popsal, ó kéž bych byl alespoň jednoho dne pro sebe použil a na jediném archu jenerální sv. zpověď pro spásu duše své popsal! Nyní jest již pozdě!“ *(Hunolta káz.)*

Kliment VIII., papež, času dle možnosti použil a když jednou o ztrátách řeč byla, pravil: „Já mám za největší ztrátu, ztrátu času, ježto se nikdy nedá nahraditi.“ *(Farnesius.)*

Slovutný kancléř anglický *Tomáš Morus*, patře jednou na ženštinu, která dlouhý čas pletením vlasů, marným líčením a hrdým strojením se před zrcadlem ztrávila, řekl jí poněkud ostře: „Jestli ti Bůh za tuto práci tvou dlouhou neodplatí peklem, v pravdě velkou ti křivdu učiní.“ *(Tomáš Morus.)*

3. Použij k dobrému!

Když kdosi před *Alexandrem vel.* chtěl semínka skrze jehlu házeti dle libosti, rozzlobil se Alexander velmi řka: „Takovými hloupostmi chceš čas mařiti?“ *(Aelianus.)*

Bias říkával: „Čas musíme tak posuzovati a používati, jako bychom dlouho a málo žili.“ *(Laertius.)*

Cato z Utiky vždy do senátu přicházel s knihou, aby, než by se senát sešel, nezahálel anebo malichernými řečmi nepromarňoval. *(Val. Max.)*

Plinius větší, vida vňuka svého se procházeti, vytýkal mu to řka: „Nemusel jsi čas ten ztratiti.“ *(Erasmus.)*

Jeremiáš prorok naříká, že národ vyvolený nepoužívá času milosti. *(Jer. 8.)*

P. Ježíš sám plakal nad Jerusalémem, že času navštívení svého nepoznal. *(Luk. 19.)*

Sám i říkal, že času musí použiti. *(Jan 9.)*

Sv. *Pavel*, obrátiv se, času věrně použil, a hojněji než ostatní apoštolé pracoval.

Sv. biskup *Aidan*, jenž Anglosasíky obrátil, byl s časem velmi skoupý († 651). Čas považoval za kapitál, jejž mu Bůh půjčil a s nímž pro věčnost lichviti musí. Každý okamžik, který by pro čest Boží anebo spasení bližního nepoužil, považoval za ztracený. Proto jen zřídka při hostině královské se dal najíti a tu byl velmi střídmý a brzy se vzdálil, aby času neztratil. Tímto spůsobem při ne-

smírném namahání získal i dosti času pro modlitbu. *(Krönes: Real. Lex.)*

Sv. *Alžběta*, kněžna durynská a hesská, pokládala čas za věc, již lidé sobě nejvíce vážiti mají. Proto nemohla pochopiti, jak mohou lidé naříkati, že jim jest dlouhý čas, anebo že ho hříšně tráví. Jí nezbývalo nikdy času; neboť jí bylo každé okamžení drahé; ustanovilať si jistý pořádek zaneprázdnění svých, kterýž i všemožně zachovávala. Modlitba, duchovní rozjímání, spravování domácích věcí, potřebná vyražení, slovem vše mělo svůj čas. *(Macana výb.)*

Sv. *Ambrož* věnoval velkou část dne a noci modlitbám a všecken čas použil co nejsvědomitěji.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Anselm*, biskup kanerburský, velice spořil s časem; celý den radu dával, dítky vyučoval, dohlédal a jiné práce povolání svého konal; v noci se modlil a studoval, nebo své duchovní spisy skládal; obyčejně chodíval spát teprv po půlnoci, ano někdy ani nespal po celou noc. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Filip ner.*, zakladatel řádu Oratoriánů v Italii († 1505.), již co student málo se spoludruhy obcoval, aby drahocenného času nezmařil. *(Richter.)*

Sv. *František Borgiáš*, jsa ještě ve světě, rozměřil si všecken čas, jehožto jednu část modlitbám, jednu povinnostem povolání a jednu k zotavení mysli věnoval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Františka římská* pečovala o to, aby ani jedinkého okamžení nezmařila. Povždy zachovávala pořádek svých zaměstnání. Na otázku, proč by tak velmi pilná byla odpověděla: „Pokládala bych to za krádež, kdybych toliko jednoho okamžení času daremně ztrávila.
(Macana výb.)

Sv. *Františka Šant.* požívala času co nejsvědomitěji, ba i při rozprávkách pracovala. Když pak jí kdosi předhazoval, že se ani nevyrazí a tak že ducha svého umoří, odpověděla: „Kdybych jen jedno okamžení času promarnila, považovala bych to za krádež, kterouž bych Církvi a chudým učinila.“
(Josef du Bois.)

Sv. *Godefrid* užíval času svědomitě, nemaře jej ani zahálkou, ani marnými zábavami a co mu dob po studiích vybývalo, bylo obětováno modlitbám a tuhému rozjímání.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jan z Boha* začasto učeníků svých napomínal, aby času k dobrým skutkům použili. *(Räss u. Weiss.)*

Sv. *Jan dam.* vynakládal všecken čas na modlitby, na sv. rozjímání, na čtení a studování Písem sv. a na spisování dobrých kněh ku vzdělání a poučení lidu sloužících a k hájení sv. Církve směřujících. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Jan z Kříže* uměl s časem lichvěti; neboť každinkého okamžiku, kterýž mu vybýval, k svému vědeckému i mravnímu vzdělání používal; zahálka mu byla co sůl v očích.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Karel borom.* již co pacholík šetrně zacházel s časem, rozděliv jej tak k práci a modlení, že každou hodinu celého dne svědomitě vynaložil. A když se mu pravilo, aby přece zdraví svého šetřil, pravil: „Tělo si dosti odpočine, až budu nemocen, jistě pak v hrobě. Kdo nepracuje pro nebe, nadarmo ho očekává. Práce a modlitba největší jest potřeba pro člověka.“
(Leop. Chimani.)

Sv. *Liborius*, biskup, ani okamžení nezaháleje ustavičně se nějakou užitečnou prací zabýval, buď četl a Písmo sv. si rozjímal, buď se modlil, buď zevnější záležitosti biskupství svého řídil a pořádal.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ludvík gran.* kdykoliv uslyšel hodiny bíti, zvolal: „Ó můj Pane a Bože! zase uplynula hodina, která dle Tvé vůle mému životu popřána jest, jak ale budu za ni u Tebe účet klásti?“
(Richter.)

Bl. *Marie z Bagnesi* uměla čas tak sobě rozděliti, že i svá domácí zaměstnání povždy náležitě vyplnila a přec také ještě modlitbě a duchovním cvičením věnovati se mohla.
(Klinkáče legendy.)

Sv. *Medard*, biskup, dělil čas svůj na dvé; jednu část věnoval pracem svým pastýřským a jednu modlitbám a čtení a rozjímání sv.; věděl zajisté, že jsa pánem času svého, účty z každého okamžení bude muset dávat.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Petr*, mučeník, bedlivě použil času. Celé noce probděl na modlitbách;

celý den byl zaměstnán studováním, nebo obsluhoval nemocné.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Placid* snažil se všemi silami, aby každého okamžení času dobře užil a ku svému blahu obrátil. Následujmež ho i my! *(H. J. Karlíka· Živ. svat.)*

Sv. *Vojtěch*, biskup, rozdělil opatrně veškeren čas svůj. Jednu částku měla zaujímati modlitba a rozjímání, druhou služby Boží, a třetí práce úřední v povolání svém; hodiny potom vybývající byly určeny k vyučování mladšího duchovenstva. Každé okamžení mělo svatě tráveno býti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Alfred, král anglický, dobře pochopil, že i on ke cti Boží a blahu poddaných pracovati má. A proto času pilně použil. Ve světnici měl svíčku, která 24 hodin hořela a na této svíčce byla každá hodina naznačena a po každé hodině musel ho zvláště k tomu ustanovený sluha upomenouti, zdaž času dobře použil? *(Prediger u. Kat. 1852.)*

Císař *Karel veliký* velmi lakotil časem. Ani při obláčení; ani při stole nechtěl jej nechat uplynouti bez prospěchu. I když se strojil, i když obědval, musel mu sluha nejznamenitější události ze starých dějin předčítati.
(Leop. Chimani.)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, používal času co nejsvědomitěji jak ku blahu vlastnímu, tak poddaných a proslavil i jmeno své i jmeno vlasti české.

Jeden bohatý *alumnus* bdě seděl v Paříži u okna uslyšel, an okolo ulicí jdoucí zpíval: „Čas ubíhá a já jsem nic neučinil, čas plyne a já zahálím.“ Slova ta mladíkem tak pohnula, že se vzdal světa a vstoupil do kláštera.
(Bellovacensis.)

Čeleď.

1. Budiž hodná; Kristus sám tě ctí.

Hodní čeledínové byli:

Eleazar, sluha Abrahamův, jenž ihned na dalekou cestu se vydal, aby manželku synu pánovu vyhledal.
(1. Mojž. 24.)

Jakub, jenž 20 roků věrně sloužil Labanu. *(1. Mojž. 30.)*

Josef egyptský věrně sloužil Putifaru.
(1. Mojž. 39.)

Sluha Saule krále nechtěl pánu svému něco zlého učiniti. *(1. Kr. 31, 1.)*

Nabal, upřímný sluha, vypravil paní své Abigail, jaké nebezpečí hrozí manželu jejímu od rozhněvaného krále Davida.
(1. Kr. 25.)

Služka Judity *(10.)*

Sluhové krále Davida. *(2. Kr. 15.)*

Služka Námana poradila dobře paní své, by pán od malomocenství uzdraven byl *(4. Kr. 5.)*; i jeho sluhové.
(4. Kr. 15. 13.)

Sluhové Korneliovi. *(Sk. ap. 10, 2.)*

Viz též: Mt. 13, 27. a 25, 16.; Luk. 19, 16.; Jan 4, 51. Mt. 8, 9.; Luk. 7, 8.

Kristus sám stav čeledě poctil, praviv učeníkům svým, aby sluhové vespol byli *(Mt. 20, 26.)*; že sám sluha jest *(Luk. 22, 27.)*; proto myl i apoštolům nohy, aby jim dal příklad. *(Jan 13, 15)*

Sv. *Frumencius* sloužil králi ethiopskému a mírností, tichostí, dobrotivostí a pilností získal si náklonnost a lásku královu, jakož i příbuzný jeho Edesius.
(H. J. Karlíka: Živ svat.)

Sv. *Radhuta*, chudobná děvečka, sloužila na jednom zámku blíž Augsburka okolo r. 1290. A tu konala Radhuta všecky své práce ochotně a s radostí, byla pořád veselá a přívětivá a neunaveně pilná. Panstvu svému sloužila jako Pánu; plnilatě vůli pánů svých jako vůli Boží. Velmi byla i spokojena se svým stavem služebným. Ani chudoba její nepřicházela jí za těžko; největší blaženost však cítívala, když mohla býti v kostele na každých službách Božích. Slovo Boží poslouchala s největší pozorností, neodvracujíc od kazatele ani oka s horoucí nábožností modlívala se při službách Božích, majíc oči vždy na oltář upřeny; příkladem tím zahřála i chladné srdce. Navštěvovala i nemocné a donášela jim stravu, těšila je a modlila se s nimi. A tak slouživši Bohu a lásce k bližnímu zemřela tiše v Pánu, byvši od vlků přepadena, když od nemocných se vracela domů. *(Kr. Šmíd.)*

Sv. *Severus*, biskup, musel v mládí pro chudobu do služby vstoupiti, kdež

se zbožností, poslušností tak vyznamenal, že si ho sám pohanský pán velmi vážil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Zita*, dcera chudobného rolníka, již co dítě byla bohabojná. V 12. roce šla na službu do města Lukky v Italii k šlechtické rodině. Zde zastávala věrně práce své, sloužila ale i Bohu a vyvolila si za ochraňkyni Pannu Marii. Povždy se vyhýbala zlé příležitosti, varovala lenosti a všemožně držela se na uzdě. Práci každou považovala za povinnost svou, velice milovala i čistotu panickou. Trpělivě snášela pomluvu a nepřízeň spoluslužek a i vrtochy pánů svých. Avšak páni poznavše ji, svěřili jí napotom celou velikou domácnost. Tu se chovala k podřízeným služkám velmi laskavě a i dítek pánů vedla k dobrému, jakož i služek. Ze služby své udělovala i almužnu. A tak zachovajíc čistotu svou sloužila až do 60. roku věku svého, kdež zemřela v jednom domu, byvši považována více za úda rodiny. *(Blahověst 1861.)*

Sabina *Hollbornova* již co žačka chodila ráda na křesťanská cvičení a hluboko v srdce si vštípila povinnosti lásky k Bohu a bližnímu. I vše konala velmi důkladně vědouc, že Bůh na její práci patří. Když pak později nastoupila službu, byla k pánům velmi věrná; byla i velmi pracovitá a co si uspořila, dala pánům svým, když byli nehodami schudli, což je až k slzám pohnulo a byli rádi, že později Sabině zase vše oplatiti mohli. Sabina byla i velmi mlčelivá a ani slova z domu nevynesla a jen dobře o pánech svých mluvila. *(Mehl. příkl.)*

a) Buď poslušná!

Sv. *Veronika* milánská, majíc chudé rodiče, šla na službu a všude se vyznamenala pracovitostí a poslušností, tak že se zdálo, jako by ani vlastní vůle neměla. Později vstoupila do kláštera, kdež neumějíc ani čísti ani psáti, až do smrti nejnižší práce konala. *(J. Bílého: Legenda.)*

Lokman, slovútný arabský bajkář, byl s počátku otrokem jednoho pána, kterýž znamenaje na něm krásné mravní vlastnosti, mírněji s ním zacházel, než s ostatními otroky. I chtě Lokmana v trpělivosti kdys zkusiti, poručil mu, aby na důkaz poslušnosti trpkého melouna požíval, což Lokman ihned učinil. Podiven nad tím velmi otázal se pán, jak toho mohl učiniti. Načež tento odpověděl: „Což divného, pane milý, že jsem já jednou z ruky té, od níž jsem mnoho dobrého přijal, také trpkého ovoce zakusil?“ Slova ta pohnula tak pánem, že ihned Lokmana na svobodu propustil. *(H. J. Gallaš.)*

b) V hříchu nesvol!

Ananiáš, Azariáš a Misael ač věrně pánu sloužili, nejedli masa *(Dan. 1, 15.)*; neklaněli se zlaté soše. *(Dan. 3, 18.)*

Daniel za neposlušnost domnělou do jámy lvové uvržen jest. *(Dan. 6.)*

Zbožná služka *Dula* sloužila u pohanského pána, jenž ji svésti chtěl. Z počátku hleděl ji získati lichocením a sliby a když ničeho nepořídil, počal jí vyhrožovati. Jednoho dne zase mermomocí ji chtěl svésti a ana zbožná dívka, poslouchajíc více Boha a nechtíc čistotu svou porušiti, hrdinsky pánu odpírala, byla od něho ve vzteku zavražděna. *(Zollnera: kat. káz.)*

U dvora chlípného císaře Licinia žila co komorná císařovnina křesťanská panna *Glafyra*. Tu snažil se chlípný císař svésti, což když Glafyra zpozorovala, zjevila vše císařovně prosíc ji, aby ji propustila. I odebrala se tajně do Arménie. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

K sv. *Potamieně*, která u pohanského pána sloužila, zahořel pán nezřízenou láskou a připověděl jí bohatství a radovánky, bude-li mu po vůli. Sv. panna ale neuposlechla a raději, byvši u pohanského soudce co křesťanka od pána svého obžalována, podstoupila mučenickou smrť, byvši do vařícího se oleje vhozena. *(Šmída: Repert.)*

c) I tvrdého pána poslouchej!

Sv. *Kristina*, panna, byla do Iberie za otrokyni prodána. Vrchnost, k níž se dostala, byla z počátku tvrdá a nemilostivá, ukládala jí mnohé a těžké práce a jen málo oddechu jí přála. Osud její byl těžký, ana nikomu si nemohla postesknouti. Jediná modlitba byla jí vyražením a útěchou v smutném jejím postavení. K pánům byla velmi vlídná, úslužná a vzbuzovala je k pobožnosti. I počestnosti a čistoty byla pilna. Výbornými ctnostmi získala si Kristina po-

znenáhla vážnost a důvěru své vrchnosti, až uzdravivši ve jmenu Ježíše nemocné dítě královo, i celý dvůr i celý národ obrátila na víru křesťanskou.

(H. J. Karlika: Živ. svat.)

V městě X . . . . žila paní, s níž žádná služka nemohla obstáti, každých 14 dní měla jinou, až konečně nikdo k ní více jíti nechtěl I dostala přece holku z venkova, která ku podivu všech několik let u ní vydržela. A co ji tam drželo? Ona sama to psala přítelkyni své taktéž služce: „Jedno jest, milá přítelkyně, co mne tuto drží a to jest: Pán Bůh a svaté náboženství jeho. Když jsem se loučila s rodiči, kladli mi na srdce, abych se Boha nespouštěla a všude Ho na mysli měla. Toho jsem se až dosud držela a to mne drželo v trpělivosti, spokojenosti a ctnosti. Když jsem si zasteskla v této službě, připadlo mi na mysl, že to jest vůle Boží, abych právě touto těžkou službou od hříchů chráněna byla. Když břímě to se mi zdálo již nesnesitelné, pohlédla jsem na velký kříž Kristův a připověděla Spasiteli a Bohu věrnost až do skonání. Víra sv. tedy mne drží, sílí a podporuje u všelikých těžkých okolnostech života.“

(Frencla Postilla.)

d) Buď zbožná!

Sv. *Felix*, napotom kapucín, dosáhnuv 12. roku, vstoupil u jednoho měšťana do služby nejprv za pasáka, pak ale za oráče. Tu každou práci započal s Bohem a při práci modlíval se střelné modlitby anebo nábožně zpíval. Při tom byl i v pokrmech střídmý, tichý, pokojný, jazyk držel na uzdě, v obcování byl vlídný, vždy tváři jasné a mysli veselé a nejvýš trpělivý a pána svého poslušný.

(H. J. Karlika: Živ. svat.)

Stará chůva sv. *Moniky*, která již otce jejího na rukou nosila, řídila její vychování. Chůva ta byla velmi nábožná a věrná a proto požívala u rodičů velké vážnosti. Monika milovala tuto starou služku, která jako anděl strážný nad ní bděla a jí záhy vroucí lásku k Bohu a bázeň před každým hříchem vštěpovala. Zvláště na to dohlížela zkušená děvečka, aby Monika měla sebe samu v moci. Proto ji vedla k střídmosti a ani mezi jídlem nedovolila jí píti vody, tím méně vína. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Notburga*, která v 13. století v Tyrolsku žila, jest vzor čeledě. Z počátku sloužila v zámku Rottenburském, kdež se pracovitostí a zbožností vyznamenala a vše s Bohem konala. Po šesti letech dostala v zámku zlou paní, která jí mnoho hoře působila; avšak vše to snášela trpělivě a v modlitbě útěchu hledala a nalezla. Ješto však paní v neděli a ve svátek na služby Boží jí nedovolila, vzdala se služby na zámku a šla za děvečku k jednomu rolníku, kdež odloučená od světa Bohu sloužila a největší radostí jí byla blízká kaplička sv. Ruperta, kdež nábožně a i dlouho se modlívala, tak že všecky práce i sebe těžší jí lehkými přicházely. Sloužila až do smrti, zemřevši v 47. roce věku svého. Každý pátek se postila a co dostala, dala chudým.

(Leop. Chimani.)

Sv. *Paškal Baylon* byl u jednoho pána ovčákem. Vida, že se ovečky jeho na horách pásly, šel a pod stromem na kolenou kleče modlil se. Toho nejvíc bedliv byl, aby stádce jeho na cizím poli žádné škody nečinilo. Proklínání a řvaní z celé duše nenáviděl a proto se varoval všech, jenž těm hříchům byli podrobeni. *(Macana výb.)*

V jedné rodině v H. sloužila čeleď, která špatnými řečmi špatně na děti působila. I dva studenti, kteří v domě tom bydleli, nalezali zalíbení na pohoršlivém chování se čeledě. Rodiče, bohužel, málo dohlíželi a tak nebezpečí dětem i studentům hrozilo. Řízením Božím dostala se ale do domu zbožná služka, jejíž pravá zbožnost a mravná vážnost na všecky tak působila, že před ní nikdo nezaklel aniž špatné slove promluvil, ba o náboženských věcech se mluvívalo. Zvláště onino dva studenti příkladem a řečmi služky tak byli dojati, že se zcela změnili a později kněžmi stali. Začasto se později vyznali, že se změnili a kněžmi stali zbožným příkladem oné služky.

(Scherer, Exempel-Lex.)

e) Buď pracovitá!

Sv. *Armella*, panna, musela sloužiti a tu ve službě byla velmi pracovitá, a jen to od paní si vyžádala, aby na mši sv. a kázaní směla choditi. I všecky

křivdy, které jí jedna zlá paní činila, snášela trpělivě, aniž jí kdy domlouvala. *(J. Bílého: Legenda.)*

V továrně *A.* nalezali se dva pracovití a šetrní tovaryši, sloužíce ostatním za vzor. Mnozí tovaryši arci nenásledovali jich příkladu a utrativše, co vydělali, potloukali se světem, kdežto tito dva, zůstavše dlouho na jednom místě, zavedli si samostatný závod a vedlo se jim dobře. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

„Ani pán přítomen není," pravil kdys jeden pohanský *otrok* k spoluotrokům křesťanským, „nepracujme a pohovme si!" Načež dí jeden křesťan: „Můj Pán jest ještě zde, hledí tam s hůry, jest-li mne bude moci odměniti aneb potrestati a proto budu i nadále pracovati. *(Pred. u. Kat. 1855.)*

f) Buď věrná!

Gozagianus, Peršan nahromadiv si v Indii mnoho bohatství, ze závisti byl křivě obžalován a k smrti odsouzen. Po jeho usmrcení byli dva jeho otroci ku králi povoláni, aby udali poklady. Věrní sluhové ale, uzřevše mrtvolu pánovu, zabili krále. *(Langius)*

Sv. *Isidor* přijal službu u šlechtice Jana z Vergas v městě Madridu v Španělsku. Úloha jeho byla, aby pole vzdělával a zlepšil. I byl každého času věrný v této službě nalezen. Nikdy službu svou neměnil a povždy i Bohu sloužil. *(Macana výb.)*

Sv. *Jan Eliáš* takovou věrností se vyznamenal, že pán jeho mu veškeren dům svůj svěřil a obchod svůj, jsa koželuh, v ruce jeho vložil. A Jan pána svého nesklamal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jan thebánský menší, učeník, sloužil sv. poustevníku Ammonovi, jenž velmi stár a nemocen byl, s velkým sebezapřením, s neunavností a pílí a věrností dvanácte roků. Když pak Ammon blízek již byl smrti, uchopil se v přítomnosti mnoho jiných poustevníků ruky dobrého Jana a pravil: „Budiž spasen, máš býti spasen, ať jsi spasen!" a požehnav mu a odporučiv ostatním poustevníkům, pokračoval: „Tento (Jan) není člověk, alebrž anděl, ještě mi 12 roku tak trpělivě a laskavě sloužil, aniž by se mu bylo ode mne laskavého a vděčného slova za to dostalo. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Julie*, panna a mučenice, stala se otrokyní pohana Eusebia. I byla pravou ozdobou sv. křesťanského náboženství a sám Eusebius nemohl se dosti vynadiviti pilnosti, mravnosti, tichosti, čistotnosti a tuhému živobytí otrokyně své. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Maria*, otrokyně a mučenice, byla služka nad míru věrná; neboť hleděla vždy a všude na prospěch své vrchnosti, vykonávala rozkazy jejich netoliko rychle a ochotně, anobrž je i předcházela a ostatní spolučeledíny vzbuzovala jednak dobrým příkladem, jednak dobrotivým a laskavým domlouváním, aby též povinností svých pilni byli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Serapie* dala se do služby u jedné vdovy Serapie. Věrností a poctivostí získala si v brzku srdce paní své tak, že se jí stala přítelkyní a důvěrnicí, ba i paní svou konečně přivedla ku křesťanství více chováním a mravy svými než domlouváním. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Camoens, znamenitý pěvec lusitánský, oslepnuv upadl v bídu a ode všech byl opuštěn. Jen sluha mouřenín Zadig zůstal pánu svému věren, pro pána i žebral, až mu zatlačil oči. *(Herbsta výb. př.)*

Nedávno zemřelá paní hraběnka Rosina *Černínová* měla sloužícího, jenž jí po mnohá léta věrně a oddaně sloužil. Když pak jeho paní stonala, také on očividně chřadnul a stav jeho nemoce povážlivě se zhoršil, když hraběnka umřela. Říkal sám, že brzy půjde za ní na věčnost, a tak se i stalo, za čtyři neděle jí následoval. Zemřelť v Praze dne 9. března v 52. roce věku svého a tělo jeho bylo přiveženo do Vinoře, odkudž pocházel. Lidé říkali při pohřbu: „Dosloužil své paní až k smrti a pak jí věrně následoval v brzké smrti." *(Čas. „Čech" 1874.)*

Anna *Doubova* zemřela v 70. roce věku svého co služebná. Sloužila v Čenkově u Tábora po celých 30 roků ustavičně u jedné rodiny, kteréž vychovala 14 dítek. Pocházela Doubova ze zámožné rodiny rolnické a nevyzvedla doposud svůj značný podíl. V závěti své odkázala celý podíl ten po rovných částkách dětem, jež vychovala. *(Čas. „Čech" 1874.)*

Na rozkaz ukrutného vandalského krále v Africe Genseric ha byl *Eudemon*, velmi bohatý a urozený pán v Karthagu, že byl katolík, všech statků oloupen a i dcera jedinká Maria za otrokyni syrským kupcům prodána. S ní zároveň prodána byla i služka a spolu dostaly se v Cyrrhu, syrském městě, k jednomu pánu. Tu věrná služka všemožně ulehčovala Marii otroctví a sloužila jí jako dříve co paní, což bylo pánům nápadné. I vyptali se na obou otrokyň prvnější život a nemohli se dosti vynadiviti, jakož i všickni obyvatelé města, příchylnosti služky k bývalým pánům. I sebrali tu posádkou ležící vojínové peníze a vykoupili obě. Biskup Theodoret ujal se nyní obou a dopravil je napotom k otci zarmoucenému, jenž zatím ve službu císaře Valenciniana vstoupil. I byli otec i dcera po celý život svůj hodné služce vděčni. *(Stolberg.)*

V Solnohradě nachází se na hřbitově náhrobek s tímto nápisem: Zde odpočívá Anna Marie *Haybergerova*, která, slouživši 32 roků co služka v krámě bratří Heffter-a dne 31. května 1831. v 67. roce věku svého zemřela v Pánu. Vyznamenala se neúhonností mravů, poctivostí, věrností, neunavností a přítulností k domácím pánům; nechť si z ní sloužící vezmou příklad. Pokoj jí.
(Šmída: Repert.)

Josef *Janota*, sladovnický dělník, vstoupil r. 1826. co učeň do pivovárečního závodu paní Fingerhutové a od toho času co chasník, podstarší a nyní co vinopal, plných tedy 50 let tamtéž nepřetrženě pracuje, začež se mu také už po více let od nynějšího majitele pana Vojtěcha Náprstka, syna zesnulé paní Fingerhutové všestranné výhody a ulehčení dostává. Tentýž byl r. 1873. za svou vytrvalost a neúhonnou zachovalost obdařen od císaře stříbrným zásložným křížem s korunou.
(Čas. „Čech" 1876.)

Rosalie *Svobodova* sloužila 29 roků poctivě u jednoho kloboučníka ve Vídni. A když pán zemřel, neopustila paní opuštěnou, nežádala na ní žádné mzdy a vydělávala si mimo dům a co si vydělala, podporovala paní svou. I obdržela za svou věrnost odměnu 150 zl. od císaře Františka I.
(Šmída: Repert.)

Bohumír *Vogel* sloužil mnoho roků u jedné vdovy, která měla mnoho dítek a nepatrný stateček a dostával jen skrovnou mzdu a přece rodinu tu neopustil, ač mnohem větší mzda se mu nabízela. Když nejstarší syn stateček přejal, nabídl jeden rolník Bohumíru svou jedinkou dceru za manželku, znaje ho co muže věrného a pracovitého, a tak věrnost jeho již zde na zemi došla odplaty. *(Mehl. př.)*

j) Buď vděčná!

Františku *Bazonu*, kancléři anglickému, jenž u vší tichosti pohřben byl, dal sluha jeho věrný a vděčný Tomáš Meautys zbudovati slušný pomník.
(Hacker.)

Za *dona Karlosa*, krále neapolského, srotili a zapřisáhli se turečtí zajatci, kteří na lodích otrocké práce konati museli, že všecky křesťany povraždí, což se i stalo. Jeden otrok ale zachoval dítě pána svého z vděčnosti, že pán dobře s ním nakládal. Král otroka odměnil, darovav mu svobodu.
(Galura, Samml.)

2. Hodná pánu prospívá:

a) na jmění.

Pro bohabojného Jakuba požehnal Bůh Labanovi *(1. Mojž. 30, 27, 30.)*; pro Josefa egyptského Putifaru *(1. Mojž. 39.)*; a proto sv. Eleazar žádá Boha o čeleď nábožnou.

Sv. *Auxencius* kráčel jednou ulicí v Konstantinopoli, uzřel jednoho řemeslníka, jenž naříkal, že několik týhodnů nemá již práce a hlady mře. Auxencius žádal zarmouceného, aby ho přijal za tovaryše a že Auxencius vše s Bohem počínal a konal, vzbudil mu Bůh lidi, že si u něho velmi mnoho práce objednali a tak pro zbožného tovaryše požehnal Hospodin pánu.
(Macana výb.)

Sv. *Vendelín*, královič škotský, opustiv vlast a přeplaviv se do Francie, zde nějaký čas o samotě trávil, pak ale vstoupil co pasák do služby jednoho zemana a všecky povinnosti, kteréž nízký a sprostý stav od něho žádal, ač královsky byl vychován, konal co nejsvědomitěji a v ctnosti se i zdokonaloval,

začež si také úplné důvěry a lásky svého pána vyzískal.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

V *Bernu* dělili se r. 1852. dědičové po jedné paní a byli s podílem úplně spokojeni. „To není ještě všecko!“ pravila služka zemřelé a uvedla dědiče do své světnice, kdež se nalezala skrytá skříň, v níž paní v čase války r. 1847. uschovala hotové jmění, kteréž k ustrnutí dědičův 28.000 švýcarských frankův obsahovalo a o němž jen služka věděla. Služce darovali vděční dědičové 2500 frankův. *(Mehler, Kath. Handb.)*

b) Neopouští ho v neštěstí.

Sv. *Jan z Boha* sešel se v Gibraltaru s portugalským šlechticem, jemuž král Jan jmění odejmul a jejž do vyhnanství odsoudil a sice i s rodinou do Ceuty v Berbersku. Sv. Jan, maje s ním útrpnost, vstoupil bezplatně v jeho službu. Sotva že do Ceuty přišli, upadl šlechtic ze zármutku a podnebím do zlé nemoce a do bídy, že vše, co ještě měl, musel prodati. Když vše již ztrávili, prodal i sv. Jan své věci, ba najal se i k veřejným pracem a za mzdu vydržoval svého pána. *(Butler.)*

Pronásledovaný *Bertharid*, syn longobardského krále Aribeřta, hledal přijetí u svého soka krále Grimoalda a nalezl ho. Než Grimoald vida, v jaké vážnosti Bertharid u lidí jest, chtěl soka svého zabiti a noc k vraždě ustanovena jest. I poslal ten den Grimoald Bertharidovi vína hojnost a lahůdek, aby prý se s přáteli obveselil, mysle, že spitého spíše a lehce zavraždí. Než Onulf, věrný sluha Bertharidův, nedůvěřuje Grimualdu a starostliv o život pánův, pátral, až vše vyzvěděl. Aby nebylo žádné podezření, dal Bertharid hostinu, avšak pil jen vodu. Po hostině, ani hosté již zpiti byli, chtěl Bertharid s Onulfem a ještě jedním sluhou utéci, avšak již obklopila stráž dům. Tu Onulf oblekl Bertharida v otrocký oděv a dal mu přes hlavu peřiny a skrze stráž holí ho popoháněl a když se ho stráž ptala, co to činí, pravil, že měl u prince Bertharida spáti, ten ale že jest zcela zpit a proto že raději doma si odpočine a pobádal tu zakukleného Bertharida tluče ho holí ku předu. Stráž se smála nápadu tomu a propustila je. Bertharid přeplaviv se pak na jiném dílu města přes řeku a vstoupiv na koně šťastně utekl do Francouzska. Když napotom darmo v paláci Bertharida hledali, byli oba sluhové vyslýcháni a Grimoald obdivuje se jich věrnosti, chtěl je za své sluhy míti, Onulf ale se poděkoval a když ho Grimoald propustil v milosti, navrátil se zase ku pánu svému do Francie. *(Stolberg.)*

U kožešníka *Maignona* v Paříži sloužila r. 1765 po 10 let děvečka, vzor čeledě. Výborná tato služka nastřádala si bez mála 600 zl. Než pána jejího, druhdy bohatého, těžké potkalo neštěstí a tudíž nucena se viděl všecku čeleď propustiti ze služby. Ale příkladná služka zůstala u pánů svých a zadarmo beze mzdy jim sloužila. Ubohý kožešník v krátce hořem zemřel. Po něm zůstala vdova churavá s dvěma dítkama nedospělýma. Výborná služka *La Blandeova* tím věrněji sloužila nešťastné vdově, ano z nastřádaných peněz živila celou rodinu, i vydělávala na ně. Šlechetná ta duše však ani na tom nepřestávala, když došly peníze a za příčinou nemoce paniny nemohla choditi na výdělek, tedy prodávala ze svého šatstva kus po kuse, aby ulehčila nemocné paní a děti její zachovala od zahynutí. Po několika letech paní Maignonová zemřela. Výborná služka umínila sobě výborným sirotkům nahraditi matku a vychovati je po křesťansku. Podávána jí služba výnosná ve vzácném domě, slibováno, že sirotci opatřeni budou v sirotčinci: příkladná panna však nechtěla se odtrhnouti od dítek bývalých svých pánů, nýbrž hodlala z Paříže vystěhovati se na venkov do svého rodiště. Než vzorná šlechetnost její povzbudila jistého cukráře, pana Charpentiera, že opuštěným sirotkům prohlásil se za otce a opatřil je i pěstounku jejich v domě svém. *(Zolnera kat. káz.)*

Když r. 1770 v *Port au Prince* povstalo zemětřesení nalezala se v jednom domě jen černá otrokyně, která dítko pánův ošetřovala. Každý se tu dával na útěk, služka věrná ale neopustila dítko, chránila ho svým tělem, aby bourající se zdě mu neublížily. Dítko bylo na životě zachráněno, věrná chůva následkem poranění za několik dní zemřela.
(Příklady hodných.)

Bartheleny, ředitel ve Francouzsku, byl nespravedlivě z úřadu svého propuštěn.

Všichni přátelé ho opustili až na věrného sluhu *Le Tellier-a*. Když Bartheleny s ostatními odsouzenci na loď vstupoval, následoval pána i Tellier. Nechtěli tomu připustiti a jenerál *Augereau*, jenž odsouzence doprovázel, pravil k Tellier-ovi: „Chceš sdíleti osud s člověkem, jenž nikdy více do vlasti své se nevrátí?“ — „Ano, chci, pána svého neopustím ani v neštěstí!“ odvětil Tellier. A vskutku zůstal věrný sluha u pána v Cayenně. A když Bartheleny utekl do Anglicka nemoha Tellier-a vzíti sebou, vracel se Tellier do Francouzska, na cestě ale zemřel, neuzřev více vlasti své. *(Filoikos.)*

Paní de *Varonne*, vdova po štábním důstojníku, nedostavši žádné pense, musela služebnictvo propustiti, a ponechala si jen sluhu *Antonína*, který již 20 roků v rodině té sloužil. Když ale vše, co skvostného měla, prodala, oznámila Antonínovi, že ho musí propustiti. Antonín se ale rozdurdil, pravě, že by byl nevděčník, kdyby paní v nouzi opustil. I šel, jsa kovář, za tovaryše, pracoval velmi pilně a co uspořil, dával paní a ji obsluhoval. Že ale i v noci pracoval, roznemohl se. Tu paní utekla se k znamenitému lékaři a prosila, aby sluhu toho uzdravil a vypravovala o jeho věrnosti. Lékař ustrnul nad věrností sluhovou a uznalostí paninou, pečoval velmi o nemocného a rozhlásil to i u dvora krále Ludvíka XIV. Tu dostala paní znamenitou pensi a když Antonín se uzdravil vzala ho k sobě a živila. *(Mehl. př.)*

c) Obětuje proň i život.

Když *Piso*, prokonsul africký, na rozkaz Komiana od vojínů v Karthagu zavražděn býti měl, a vojínové již do obydlí Pisonova přišli: vydával se otrok jeho, dozvěděv se o co se jedná, za Pisona. *(Languis.)*

Urbinius Ponopio dán byl do klatby zemské a již přicházeli vojínové, aby ho zavraždili. Nevěrní sluhové opustili pána, jen jeden otrok, aby pána útěkem zachoval, vzal na se šaty pánovy a lehl si do ložnice na postel pánovu a jakoby sám byl Urbinius dal se pro pána zavražditi. *(Valerius Maximus.)*

Sv. *Arnulf* sloužil u svého strýce, znamenitého vojína. Stalo se, že sprovázel jedenkráte pána svého na cestě, kterou oba jezdmo konali. Nenadále spatřili za sebou nepřátele. Tu služebník nabídl pánu svého koně, kterýž byl mnohem rychlejší, než pánův, řka: „Zachovejte se na mém koni, já sám sednu na vašeho; a kdybych také v ruce nepřítele upadl, nemám se tolik obávati jako vy.“ Pán uposlechna dobré rady služebníkovy, vyvázl šťastně z nebezpečí a zachoval život svůj. Arnulf však nemoha na tučném, lenivém koni nepříteli ujíti, byl dostížen, s koně stržen, náramně ubit a na strom pověšen. Tak dobrý sluha život za pána obětoval. *(Podstr. výkl.)*

Roku 1859 dne 19. května vypukl, ani všickni na poli zaměstknáni byli, u rolníka *Jiřího Achreinera* v Haagu oheň a rozšířil se po celém stavení. Ve stavení tom nalezalo se nemluvně v kolebce a marně ho sousedé a matka chtěli zachovati. Tu se konečně odvážila 17letá chůva Maria Gastl do hořícího stavení a rozbivši okno, šťastně v svrchovaný čas dítko zachránila s nebezpečím vlastního života, začež se jí i úřední odměny 25 zl. r. č. dostalo. *(Šmída: Repert.)*

Amru, vůdce Saracenů, chtě sám se svým otrokem Verdakem a důstojníkem Mosleuma-em pevně obsazenou pevnost Alexandrii v Egyptě si prohlédnouti, upadl v zajetí. An si Amru před soudem vojenským hrdě počínal, pravil jeden Řek, že to snad Amru, vůdce nepřátelský a proto aby ho usmrtili. Verdak, rozuměje řecky a boje se o pána, vyťal mu políček a domlouval, jak se osměluje co otrok za pána mluviti a poručil mu, aby mlčel. Amru zaražen umlknul. Mosleuma, jenž uhodnul jednání Verdakovo, jal se nyní mluviti, že vůdce Amru chce pokoj uzavříti a že kalif maje války již dosti poselství do Alexandrie o mír pošle a proto aby je na svobodu propustili, čímž si vůdce Amru ještě více nakloní, až uslyší, jak útrpní a milosrdní jsou Římané. I byli vskutku propuštěni. Když ale Římané uslyšeli v nepřátelském ležení jásot, s jakýmž propuštěnci přivítáni byli, poznali ihned Římané, že byli obelstěni. *(Stolberg.)*

Císař *Barbarossa*, táhnuv do země sv., obklíčen byl od nepřátel. Tu věrný sluha jeho vzal na sebe oděv císařův a císař převlekl se v oděv sluhův. Co sluha vy-

vázl šťastně císař z rukou nepřátel, kdežto sluha věrný co domnělý císař zavražděn jest. *(Görres.)*

Matka Dona *Juana Alfonse de Guzmann* upadla v ruce kastilského krále Petra, jenž v zuřivosti ji odsoudil, aby byla upálena. Již hoří hranice v Seville a paní uvázána jest. Věrné služky plačíce a hořekujíce doprovázely ji, slzeli i ti, co se na ukrutné divadlo dívali. V tom uchvátil oheň roucho panino a v tom vskočila i jedna věrná služka *Isabella Davalos* k milované paní a obejmuvši ji, shořela s ní. I dala jim oboum rodina Guzmannova později vzdělati krásný pomník, na němž scena ta vyobrazena jest. *(Mehl. př.)*

Když král *Romuald* od řeckého císaře Konstantina II. v Beneventu oblehán byl, poslal svého věrného sluhu Goswalda k otci, králi Longobardův, o pomoc. Na zpáteční cestě byl ale Goswald od nepřátel chycen a poručeno mu pod trestem smrti, aby zvěstoval Romualdovi, že otec mu nepřispěje. I byl Goswald předveden blízko před hradby a zde volal věrný sluha mocným hlasem: „Raduj se, ó králi a drž se udatně, Longobardé jsou již na cestě, aby ti ku pomoci přispěli!“ Domluvil a ihned od zuřících nepřátel zavražděn jest. *(Mehl. př.)*

Grenn, hodný plukovník, který se proti Hessům udatně bránil, byl, vzdav se, od nepřátel zabit. Než prvé musili ukrutníci jeho věrného sluhu mouřenína zabiti, jenž pána svého až do posledního okamžiku tělem svým kryl. *(Hacker.)*

Choť pána z *Lepinai*, vůdce Vendcerských, seděla za francouzské revoluce ve vězení v Nantes spolu se služkou, která dobrovolně se dala zavříti. Jednoho jitra přišli vojínové, aby paní na popraviště odvedli. Paní, jíž nebylo dobře, nalezala se venku. Když pak vojínové jmeno Lepinai vyslovili, šla služka na místě paní a dala se za paní odpraviti. *(Jugendspiegel.)*

V bitvě u *Ligny* r. 1815 dne 16. června zachoval adjutant hrabě Nostic vůdce knížete Blüchera tím, že když Blücherův kůň zastřelen jest, se svého koně seskočil a ho pustil, aby pozornost Francouzů v jinou stranu obrátil a starého vůdce vlastním tělem kryl, až Francouzové přejeli. *(Šmída: Repert.)*

Jeden portugalský *otrok* utekl do lesů, aby nabyl svobody. Uslyšev ale, že pán jeho pro zločin jakýsi k smrti odsouzen jest: udal se sám soudu, a zde pravil, ač to pravda nebylo, že sám zločinu toho se dopustil a za pána se dal odpraviti. *(Hacker.)*

d) Prospívá i jeho duši.

Nereus a *Achilleus*, křesťanští sluhové, jenž byli v službě u šlechtické panny Flavie Domitilly, pohanky, vnučky císaře Domiciana, přesvědčili brzy paní svou o pošetilosti modlářství a přivedli ji s pomocí Boží na víru Kristovu, tak že zbožná panna stala se i mučenicí. *(Zollnera: kat. káz.)*

Sv. *Vít* měl za kojnou a chůvu Krescencii, o níž pán Hylas nevěděl, že jest křesťankou a ta v útlé srdce svěřeného pacholíka sítě víry křesťanské zasila a bedlivě pěstovala. A pacholík tak horlivým se stal křesťanem, že pro víru i život obětoval. *(J. Bílého: Legenda.)*

3. Chovej se.

a) Měj víru; ducha vzdělávej!

Konstantius *Chlorus*, panovník na Gallií ku konci 3. století, chtěl zkoušeti křesťanské služebníky své, zdaliž se může na věrnost jejich spolehnouti a použil k tomu této lsti: Prohlásil totiž veřejně, že všickni služebníci jeho musejí modlám obětovati, chtějí-li zůstati v službě a milosti jeho. I nalezeni jsou vskutku někteří, jenž obětovali. Ale jak užasli, když Konstantius jimi zhrdl a ze služby je propustil, řka, že se nemůže nadíti, že jemu věrnější budou nežli byli Bohu svému. *(Berault Bercaster.)*

Theodorich, ariánský král, měl sluhu, kteréhož miloval. Když se ale dozvěděl, že sluha ten, aby pánu se zalichotil, katolickou vírou pohrdnul a ariánskou přijal, dal ho odpraviti, řka: „Ješto jsi Bohu věrnost nedodržel, jak by's mohl mně, jenž jsem toliko člověk, svědomitým zůstati?“ *(Niceforus.)*

Sv. *Hedvika* ty, kdožkoliv z domácího služebnictva sprostni a neuměli byli, buď sama, buď někým k tomu spůsobným učila, jak by se modliti, zpovídati a velebnou Svátost oltářní přijímati měli. *(Drahé kameny.)*

Služebníci *ruští*, jenž pánům urozeným v skvostných domech slouží, používají jim zbytečného času k čtení poučných a zábavných kněh a vzdělávají tak ducha svého. *(G. J. Pešice.)*

b) Následuj hodného pána.

Služky sv. *Afry*, uslyševše, že paní, která dříve hříšný život vedla, se obrátila, pravily: „Jsi naše paní a když jsme tě následovaly v hříchu, následovati tě chceme i v polepšení. I přijaly všecky tři: Digna, Eunomia a Eutropia víru Kristovu a spečetily ji i krví svou. *(Šmída: Repert.)*

4. Špatni byli.

Nepraví služebníci byli:

Hagar nenáviděla paní svou Sáru. *(1. Mojž. 16.)*

Číšník a pekař krále egyptského. *(1. Mojž. 40.)*

Sluhové Semejovi, kteří pánu svému utekli. *(3. Kr. 2.)*

Zištný Giezi, sluha Eliseův, kterýž i trestu došel. *(4. Kr. 5.)*

Sluhové Amonovi. *(4. Kr. 21.)*

Sluhové Joasovi, zabivše pána svého. *(4. Kr. 12, 20.)*

Dva komorníci krále Assvera. *(Esth. 2, 21.)*

Viz též: Mt. 24, 48.; 25, 24—30.; Luk. 12, 45—48.

Dne 28. ledna zmizela 72letá paní v Letovicích na odpočinku žijícího úředníka *Mayera*. Ráno téhož dne byla ještě v kuchyni. Dne 2. února ohlásil muž její případ ten u soudu. Služka udávala, že jí paní odevzdala 10 zl. řkouc, že za několik dní se vrátí. Téhož dne uslyšel účetní ze sklepa sténání a slabé volání o pomoc. I šli do sklepa a nalezli paní Mayerovou hlady polomrtvou. Dle jejího udání vlákala ji služka do sklepa a zavřela ji tam. Služka, 19 roků stará, se u soudu přiznala, že zavřela proto paní do sklepa, aby si mohla přivlastniti její šperky. *(Čas. „Čech“ 1876)*

V jistém větším závodě *v Praze* ztráceli se pánovi již po delší dobu značnější částky peněžní. Dlouhou dobu nemohl přijíti zloději na stopu, až jej konečně tyto dny v osobě účetního svého naleznul. Dal nevěrného služebníka okamžitě zatknouti. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

Účetní továrníka p. *C. B.* v Českém Zvíkově zmizel tyto dny, zpronevěřiv svému pánu 40.000 zl. *(Tamtéž.)*

V turnovsko-kralupském oddělení nádraží Františka Josefa bylo 11 sluhů ze skladišť zatčeno, poněvadž tam krádeže vypátrány byly. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

Asi před 4 měsíci propuštěn byl ze zdejší káznice v Praze pro krádež odsouzený 16letý mladík a na odporučení několika vážených osob jistým zdejším krejčím do práce přijat. Chlapec dělal dosti dlouho dobrotu. Tu ondyno šel mistr sám učeníka zbudit, nemálo se však ulekl, vida, že jsou dvéře krámu otevřeny a chlapec že i s několika letními obleky zmizel. *(Tamtéž.)*

V *Heilsbergu* ve východním Prusku a sice ve vsi Heiligenfeldu sloužila u představeného 14letá dívka Matilda Schulzova. Před nedávnem ukradla svému pánu peníze, ten však vypeskovav ji, na dále u sebe ji podržel. Tu nalezeno ondy dítě, její péči svěřené, jež trpělo dusivým kašlem, v posteli mrtvé. Mělo se všeobecně za to, že se kašlem zadusilo, avšak Schulzova se sama prozradila, pravíc: „Dítě je mrtvo, teď mohu jíti ze služby.“ Představený dostal podezření, šel se podívat do stolku a ejhle, scházelo tam 40 marků! Poslal hned pro četníka a u jeho přítomnosti vyznala se mladistvá zločinkyně, že vzala hospodáři klíč z kalhot v noci, vykradla peníze a pak zardousila děcko, aby mohla ze služby. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

U p. Kryšla v *Lounech* zaměstnaný učeň zahradnický Antonín Hartmann ze Slaného vytasil se onehdy svému mistrovi s psaním, v němž stálo, že jest jeho matka těžce nemocna, aby přišel rychle domů. Mistr, hnut útrpností, dal učni nejen okamžitou dovolenou, ale zapůjčil mu v nepředloženosti své ještě vůz a koně, aby se týž dříve mohl domů dostati. Učeň jel, nikoliv však domů, nýbrž do Prahy, kde vůz i koně, mající bratru cenu 300 zl., prodal za 34 zl. a vše probil, načež sám se udal. *(Tamtéž.)*

Ve vsi *Del Romero* blíže Neapole postihl tamější obchodník v mouce svého učeníka, když kradl ze stolku peníze. Potrestal jej za to citlivě, ale ve službě

na dále podržel. Učeník přísahal svému mistru pomstu. Za několik dní po té nalezal se mistr s učeníkem samojediný v krámě. V příhodné době uchytil učeník stařičkého mistra za vlasy a bodl jej několikráte dýkou smrtelně do břicha a prsou. K činu svému se přiznal. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

Čest,

viz i: „důstojenství; sláva; úřad; pýcha!“

1. V čem pravá pozůstává.

Kdykoliv sv. *Valtr*, opat v Melrossu v Škotsku, cestoval, nosil si sám zavazadla, ba mnohdy i svých sluhů. Tu se musel jednou dostaviti i ku králi Štěpánu a přišel k němu se zavazadly. Šimon, bratr opatův, mrzel se velmi naň, řka ku králi: „Což musí tento člověk, můj bratr a váš příbuzný, takto čest svou zadávati?“ Načež král: „Mýlíš se velmi! Rozpomeňme se jen, co milost Boží jest a poznáme, že Valtr nám a celé rodině naší dělá čest!“ *(Räss u. Weiss.)*

Loď *anglická*, na níž kromě mladých žen a nemocných silný pluk vojínů byl, plavila se k osadám. Najednou zmocnil se lodníků hrozitánský strach, nebo loď, dostavši štěrbiny, počala tonout. Kapitán neměl leč jednu bárku s vesly, do kteréž jen málo pocestných vměsnati se mohlo; po krátké poradě usnesli se, že bárky té k zachování žen a nemocných užíti se má. Celý pluk ve zbrani postavil se vřadu a nechal okolo sebe táhnouti ty, kteří jeho velkodušnému sebe obětování za svůj život povinni byli. Bárka pak plula ku břehu, ještě loď zatím tonula a propast množství udatných mužů pohltila, kteréž cit pro čest hrdinami učinil. *(V. Marchal, křesťanský muž.)*

2. Pravou

a) Měj!

Kdys stály v pohanském *Římě* tři oltáře, z nichž první stydlivosti, druhý dobrému jmenu a třetí radosti zasvěcen byl. Kteréž oltáře dobře se hodí pro srdce člověka; neboť stydlivost jest matka dobrého jmena a dobré jmeno pramen nejčistších radostí. *(Pausanias.)*

Proto také mnoho držel moudrý *Kato* na dobré jmeno, že dí: „Kdyby jsi i všecko ztratil, hleď, aby's dobré jmeno zachoval. *(Cato.)*

Cicero dí: „Kdo lhostejný jest k řečem a k mínění jiných o sobě, jest pyšný a zcela zakrnělý. *(De offic.)*

Čest a dobré jmeno měli:

Abraham, jehož Bůh navštívil. *(1. Mojž. 18.)*

Josef egyptský od Putifara poctěn. *(1. Mojž. 41.)*

Josue, jehož jmeno široko daleko se rozhlásilo. *(Jos. 6, 27.)*

Job byl bohatý, počestný a vážený.

Mojžíš, byv vyvolen od Boha za vysvoboditele židů.

Samuel chudobný za soudce a nejv. kněze povyšen. *(1. Kr.)*

David, zabiv Goliáše a pak za krále pomazán.

Šalomoun pro bohatství, slávu a moudrost veleben. *(3. Kr. 10, 66.)*

Tobiáš v zajetí ctěn. Juditha. *(Jud. 8, 8.)*

Daniel pro moudrost u krále Nabuchodonosora.

Eleazar nechtě stáří své poškvrniti. *(2. Mak. 6, 23.)*

Zachariáš a Alžběta. *(Luk. 1, 16.)*

Maria stavši se matkou Boha.

b) Haj!

Čest svou hájili:

Job proti svým přátelům, kteří ho vinili z tajných hříchů. *(Job 29.)*

Anna, manželka Elkánova proti obviňování Heliho. *(1. Kr. 1, 12.)*

Pán Ježíš proti fariseům, kteří ho viníli, že v Belzebubu vymítá ďábly *(Jan. 8.)* a i jinde u př. *(Mt. 12, 21.; Mr. 3, 22. Luk. 11, 15. Jan 5, 16.)*

Sv. Pavel proti falešným učitelům *(1. Kor. 9, 3.)*; v žaláři co Říman *(Sk. 16, 13.)*; před Felixem a Agrippou *(23, 24.; 25, 26. atd.)*

Sv. Petr vybízí k zachování cti. *(3, 16.)*

I první křesťané. *(2. Kor. 6, 3.; 8. 21.)*

Sv. Štěpán. *(Sk. ap. 6, 7.)*

Sv. *Antonín* opustil poušť a odebral se do Alexandrie, aby čest svou proti pomluvám, jako by arián byl, uhájil a veřejnou pravověrnost ukázal. *(Sv. Athanáš.)*

Sv. *Augustin* se hájil, když ho nazvali přívržencem kacířství pelagianského. *(Lohner, verbo Fama.)*

Sv. *Basil*, byv v Caesarei pomluven co ctižádostný a kacíř: bránil se ústně i písemně. *(Lancizius.)*

c) Ztracené si vydobuď!

Jeden *vojín*, jenž ve vojště velkého Conde z Flandrie se nalezal, mluvil v opilství neslušné řeči a proto od jenerála tělesně trestán byl. I pravil tu vojín: „Však bude vůdce jednou trestu toho pykati!“ Za čtrnácte dní měl jeden vojín neobyčejnou službu vykonati, k čemuž obezřelosti zapotřebí bylo. Ještonikdo se odvážiti nechtěl, uvolil se konečně onen potrestaný vojín s 30 společníky čin žádaný vykonati a vskutku i šťastně vyvedl, začež se mu peněžité odměny dostalo, kterouž mezi své společníky rozdal. A když se tomu jenerál divil, odpověděl vojín: „Sloužím i pro čest a já, pane jeneráli, jsem onen muž, jehožto jste dal tělesně potrestati a nyní myslím, že litujete, že jste mně dal potrestati.“ Jenerálu se řeč ta líbila a na jeho přímluvu se stal onen vojín důstojníkem. *(Šmída: Repert.)*

3. Jiným prokazuj a ji zastávej!

Čest prokazovali:

Abraham a Lot andělům. *(1. Mojž. 18, 19.)*

Jakub bratru Esauovi. *(1. Mojž. 35.)*

Rebeka sluhovi Abrahamovu. *(1. Mojž. 24.)*

Josef egyptský otci. *(1. Mojž. 29.)*

Ruth Noemi a Boozovi. *(R. 1, 4.)*

David Saulu; královna ze Sáby Šalomounu; mladý Tobiáš Ragueli. *(Tob. 5, 7.)*

Anděl Gabriel a sv. Alžběta Panně Marii. *(Luk.)*

Pán Ježíš rodičům a sv. Janu Křt.

Sv. Jan Křt.; sv. Marta; Zacheus; žena ze zástupu Pánu Ježíši, jakož i sv. apoštolé.

Priška a Akvila sv. Pavlu. *(Sk. ap. 18.)*

David horlil o čest bližního. *(Ž. 100, 5.)*

Josef, vida Marii těhotnou, nechtěl ji v lehkost uvésti. *(Mt. 1.)*

Pán Ježíš cizoložnice se ujal proti fariseům. *(Jan 8.)*

Jednou přišli k sv. *Amonovi* poustevníci, řkouce: „Pojď, otče, a viz ženštinu v celi bratra našeho.“ Sv. Amon, dobře věda, kde jest skryta, sedl si na bednu a kázal ji hledati. A když ji nenalezli, pravil: „Bůh vám odpusť, bratří!“ I odešli zahanbeni. Potom bratra, jenž zhřešil, napomenul a tento upřímně se polepšil. *(Blumen der Wüste.)*

Alfons, král arragonský, šel s dvořeníny do obchodního domu se skvosty něco si koupit. Sotva že odešel, běžel za ním obchodník, hořekuje, že se mu velmi drahocenný diamant ztratil. Alfons se ihned navrátil do krámu, naplnil nádobu otrubami a poručil dvořenínům, aby pěst do nádoby strčili a otevřenou ruku vytáhli. Když všickni tak učinili, hle, diamant ztracený v nádobě se nalezl. Jak velmi chránil tu Alfons čest viníka! *(Mehl.: Kat. Handb.)*

4. Vady.

a) Marné nehledej!

Když spoluměšťané *Agesilaovi* ke cti sochy zhotoviti chtěli, odpsal jim, že nižádnou takovou čest a vyznamenání nehledá a nechce. *(Plutarch.)*

Tentýž nepřijal návrh obyvatelů v *Thasii*, kteří mu Božskou úctu vzdávati chtěli, řka: „Prvé učiňte samy sebe bohy a pak vám uvěřím, že i já bůh jsem.“ *(Týž.)*

Když *Alexandr* veliký Indie nedobytné dobyl a kdosi chvále ho pravil, že ve skutcích vojenských Herkula předstihuje, odmítl Alexandr chválu tu řka: „Mé vojenské skutky všecky nerovnají se ani jednomu činu a slovu Herkulovu.“ *(Plutarch.)*

Diogenes postavil se kdys za největší zimy napolo nahý ve vodě a když lid s ním útrpnost jevil, pravil Plato: „Chcete-li s tímto útrpnost míti, vzdalte se a tak ho s tohoto postavení vysvobodíte!“ *(Laertius.)*

Josef egyptský své dobré a moudré činy připisoval Bohu. *(1. Mojžíš 41, 16—45.)*

David své činy vítězné Bohu přiřkl. *(Ž. 117, 14—16.)*

Sv. Petr vše milosti Boží připisoval. *(Sk. 3, 12.)*

Sv. Pavel málo na čest lidskou dbal. *(1. Kor. 4, 3.)*

Sv. *Antonín*, poustevník, za často byl od císaře Konstantina psaním vybídnut, aby ho navštívil, avšak sv. Antonín neuposlechl, obávaje se marné cti a pravil: „Půjdu-li k císaři, zůstanu Antonínem; nepůjdu-li, zůstanu Antonín poustevník.“ *(Niccfor.)*

Sv. *Basil vel.*, arcibiskup v Caesarei v Kapadocii filosofií nad marnou ctižádostivostí zvítězil a proto důstojenstvím a lidskou ctí a chválou pohrdal. Pochvaly, jakéž se mu pro učenost dostávalo, tak se bál, že si umínil zcela světa se vzdáti, naplněn jsa bázní, aby ho ctižádost neopanovala. *(Richter, Gesch.)*

Sv. *Františku Borgiáši*, když do Lisabonu přišel, poslal král Jan VII. vstříc člověka, aby ho uvítal. Když pak tento se Františka otázal, zdali po cestě jest unaven, a za často pane užíval, odpověděl tento: „Utrmácen sice jsem po cestě, avšak více mne utrmacuješ než ctíš, nazývaje mne ustavičně „pane!“ *(Ribad.)*

Sv. *Klára* se vyznala, že, kdyby od celého světa ctěna byla, zcela by se nezměnila, aniž touhu po marné cti v sobě pocítila, aniž kdyby ji všickni haněli, proto by se rmoutila. *(Josef de Bois.)*

Pafnuc, opat jednoho kláštera v Egyptě, byl pro podivuhodný život svůj ode všech řeholníkův co otec a učitel ctěn a vážen. Tato čest se ale Pafnuciovi nelíbila, a proto přestrojen unikl do kláštera Pachomia, kdež co novic chtěl se zdržovati. Žádav za přijmutí, musel se mnoha ponížením podvoliti, konečně ho přijali a učinili zahradníkem, kdež stál pod jiným. Pafnuc konal vše co nejsvědomitěji a nejpokorněji, konal i to, co jiní konati nechtěli. Ale ani tím se neuspokojil, alebrž vstával v noci a pracoval. Ráno divili se všickni, nevědouce, kdo to vše učinil, což trvalo tři léta. Zatím ale mnichové jeho kláštera velmi ztrátu jeho pociťovali. Náhodou přišel jeden mnich do kláštera Pachomia a uviděl Pafnucia, an kydá hnůj; i vrhl se mu hned k nohonm. Všickni nemohli pochopiti, co se to děje, až jim mnich oznámil, kdo Pafnucius jest. Tu ho prosili všickni za odpuštění, Pafnucius ale plakal hořce, že byl poznán. Jen mocí byl opět do svého kláštera uveden, opět ale utekl do Palestíny a zde žil v kláštеře Kassiana, avšak i zde byl poznán a všeobecně ctěn a vážen. *(Rodriguez.)*

Sv. *Lidviny* otázal se jeden kněz, jenž v kůru sloužil, co by mu ve spasení škodilo; sv. Lidvina se pomodlila, a hle, kněz ochraptěl; na znamení, že na krásném zpěvu si mnoho zakládá a to že spasení jeho škodí. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Sv. *Řehoř turonský* povždy měl na krku ostatky Svatých, aby, kdykoliv nějaký zázrak učinil, nepřipisovalo se to jemu, alebrž ostatkům svatých. *(Surius.)*

Sv. *Řehoř naz.*, patriarcha cařihradský, rmoutil se velmi nad tím, že čest velká a chvála pro kázaní se mu děje, boje se, aby ctižádostí duši svou nepoškvrnil a proto s ostychavostí velkou veřejně vystupoval. *(Butler.)*

Sv. *Vilém*, biskup pařížský, pocítiv jednou v sobě marnou čest, zvolal: „Odstup čest, odstup ode mne a uteč se k Bohu, jemuž náležíš!“ *(Surius.)*

Když měšťané neapolští králi svému *Alfonsu* pro hodnost a ctnost vítězoslavnou bránu zbudovati chtěli a tou příčinou stupně mramorové většího kostela vyvolili, při čemž se dům vojína Buxuty zbourati měl, nepřivolil král, aby pro čest dům ten a pro oslavu zbořen byl. *(Panomutanus.)*

František Sforcia, vévoda milánský a pán téměř celého Lombardska, měl, byv v Miláně slavně přivítán, na zlatý vůz si sednouti, avšak František se naň neposadil. *(Fulgos.)*

Fiakrius, syn krále škotského, utekl od dvora a vedl poustevnický život. Když otec jeho zemřel, žádali si poddaní, aby Fiakrius vládu převzal, ještо mladší bratr pelagianismu hověl. Fiakrius ale nechtěl cti té přijmouti a prosil Boha, aby ho něčím ranil, by vládě ušel. A Bůh ho vyslyšel, poslav naň malomocenství, že poddaní dobrovolně od něho nyní upustili. *(Giry.)*

Císař *Karel V.*, dobyv s valnou menšinou slavného vítězství nad Sasy a spojenci, psal o tom papeži: „Přišel jsem a viděl, Kristus ale zvítězil.“

Tentýž Karel v též bitvě, maje kříž,

volal před bitvou, aby Kristus sám sebe hájil. *(Just. Lipsius.)*

Císař *Karel* velký pravil k Sasům, když poraženi na kolenou mu přislibovali, že ho budou poslouchati: „Nechci, abyste mně sloužili, alebrž Bohu.“ *(Wiser, Lex.)*

Jarolím *Olgiatus* aby cti si vydobyl, chtěl Galeatia Sforciu, milánského vůdce zavražditi. Otázán, proč takového hanebného činu se chtěl dopustiti, odpověděl: „Učinil jsem tak, aby si slávy a cti u potomstva vydobyl.“ Když již měl býti odpraven, pravil k němu kat: „Jarolíme, budeš míti památku: hanebnou smrt a špatné jmeno!“ *(Egnatius)*

b) Vedeť k ukrutnosti; docházít i trestu.

Alcimus, touže po nejvyšším kněžství, dal mnoho israelitův zavražditi. *(1. Mak. 7, 21, 22.)*

Joab probodl Amasa, aby celému vojsku sám velel. *(2. Kr. 20, 8—10.)*

Aman všecky židy chtěl zničiti. *(Esth. 3.; 5.)*

Absolon proti vlastnímu otci vedl válku.

Abimelech 70 bratří zavraždil, aby sám panoval. *(Soud 9.)* Jehu zavraždil 70 synů Achabových. *(4. Kr. 9.)*

Adonibezek 70 králům nohy a ruce usekal a nutil je, aby pod stolem drobty a kosti ohryzovali. *(Soudc. 1, 1—7.)*

Herodes dal zavražditi mláďátka v Betlémě, manželku, jejího otce a bratra, ba i své vlastní 3 syny, tchyni, mnoho vysokých úředníkův a 300 důstojníkův. *(Eusebius hist. eccl.)*

Fariseové přivedli Krista na kříž.

Focius, aby se stal patriarchou, všelikých hanebností se dopustil.

Když král *Petr*, bratrovec sv. Štěpána, krále uherského, byl zapuzen: stal se Ondřej, příbuzný sv. Štěpána králem, avšak pod hanebnou výminkou, aby křesťanství v Uhrách zničil a pohanství opět zavedl. On svolil v bezbožnou podmínku, ještě bylo ještě mnoho pohanův, miluje více časnou korunu, než věčnou blaženost. A vskutku pro ctižádost tu vypuklo pronásledování křesťanův. *(Ott.)*

Alexander velký z ctižádosti nespokojil se s důstojností královskou, alebrž dopustil, aby ho vydávali za syna boha Joviše Ammona a přece musel v mladém věku zemříti.

Císař Domician vydal edikt, aby ho každý „bůh“ jmenoval a postavil sochu svou na Kapitolu vedle ostatních bohů a bídně zahynul.

Kore, Dathan a Abiron toužili po cti nejvyššího kněze a bídně zahynuli.

Absolon touže po vládě bídně zahynul.

Podobně Abimelech *(Soud. 9.)*; Menelaus *(2. Mak. 13, 6.)*; David *(2. Kr. 24.)*

Jason neostýchal se nejvyšší kněžskou důstojnost penězy si koupiti. *(2. Mak. 4, 7—9.)* Herodes bídně zahynul.

I apoštolé nebyli prosti ctižádosti. *(Mt. 20.)*

I sv. Ignác z Lojoly doznává, že před svým obrácením po marné slávě toužil.

Jeden *otec* vychoval syna svého jen pro čest. „Čest nade všecko!“ bylo jeho heslem. Moudrá matka ale vysvětlila slova ta. „V jistém smyslu,“ pravila, „jest věta tato pravdivá. Čest jest ctnosti co lesk zlatu. Čest bez ctnosti jest ale pouhý lesk. Čest, která u Boha platí, má i u nás nade všecko platiti. A v tom smyslu souhlasím: Čest budiž nade všecko!“ Než syn řídil se více dle otce a staral se jen o čest lidskou. Jednou, jsa šlechtic, domníval se od soudruha býti uražen a dle domnění svého o cti, vyzval ho na souboj. I zasadil tu druhu ránu, jížto tento ihned zemřel, avšak i samotnému dostalo se tří poranění, na něž i sám za několik dní zemřel. *(Šmída: Repert.)*

Giroald podplacením se stal ze ctižádosti biskupem v Aruernu oproti Projektu. Avšak již za 40 dní zemřel náhlou smrtí. *(Rambeck.)*

Napoleon I. vítězstvím tak se zaslepil, že světskou mocí se nespokojil, alebrž i duchovní papežské se zmocniti chtěl. Než neušel trestu a pádu. Táhnuv do Ruska dal raziti peníz s nápisem: „Nebe jest Tvé, země jest má.“ Suvarov, ruský jenerál, dal ihned také peníz raziti s nápisem: „Záda jsou tvá, bič jest můj!“ A hle, Rusko stalo se Napoleonu záhubou. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Čistota,

viz i: „rada evandělická 2 a!“

1. Jaká ctnost.

a) Jest ctnost vznešená.

Sv. *Hilarius*, biskup, byl, než se stal knězem, ženat a měl jednu dceru. Byl z Poitiersu vyobcován pro statečnost a horlivost ve víře do Asie, zanechal malou dcerušku na vychování u jedné zbožné rodiny. Když panna vzrostla, ucházel se o ni sličný mladík, dcera ale otce se otázala o radu, jenž jí psal, aby si vyvolila ženicha mnohem vznešenějšího, bohatšího a nesmrtelného. Dcera uposlechla rady otcovy a zůstala pannou. *(Mehlera přikl.)*

Sv. *Viktoria* byla s jistým Eugeniem a její sestra Anatolia s Titem Auriliem zasnoubena. Viktoria šla k sestře, by jí k oddavkám pohnula, řkouc: „Poslyš, sestro, i já jsem křesťanka, jako ty. Vím, že Bůh manželství nezapovídá, ještoť patriarchové a proroci byli ženati a Spasitel manželství za svátost povýšil. Vezmi si svého ženicha, můžeš ho na víru Kristovu obrátiti.“ Anatolia jí odpověděla: „Rozmilá sestro! když země ještě prázdna byla, pravil Bůh: „Rostež a množtež se a naplňte zemi. Nyní ale jest země obydlena a Spasitel hlásal, abychom rostli v lásce a naplňovali nebe, ještoť říše Boží blízka jest. Slyš! v den, když jsem skvosty své prodala a chudým rozdala, spatřila jsem mládence neobyčejné krásy a lesku, jenž ke mně volal: „Ó čistoto! ó panictví! zůstaneš vždy v lesku a nezatmíš se.“ A opět pravil: „Ó panenství, královské, purpurové roucho! kdo tebou se přioděje, povznešen jest nad ostatní. Ty jsi drahocenný kámen, královský poklad, zloději chtějí tě ukrásti; kdo tebe chce zachovati, musí se mnoho přičiniti, má ale i velkou zásluhu!“ Těmito slovy dojata prodala i Viktorie skvosty své svatební, rozdala chudým a obě zachovaly napotom panenství své korunou mučednickou. *(Surius.)*

Urozená *dcera* a slečna byla od rodičů proti vůli nucena, aby se vdala, že štěstí udělá. Ještoť jich hrozbám nemohla odolati, utekla do kostela, uchopila se oběma rukama oltáře a promluvila vážně a otevřeně k rodičům: „Chcete, abych se vdávala? Dobře, uposlechnu vás, avšak dejte mi ženicha, jaký se mi líbí. Nuže chci míti ženicha, jemuž by se co do rodu nikdo nerovnal, chci míti ženicha, jenž by moudrostí všecky předčil; chci míti ženicha, jenž by celý svět koupiti si mohl; chci míti ženicha, jemuž by se krásou nikdo nevyrovnal a jenž by krásy své nikdy nepozbyl; chci míti ženicha, u něhož bych jen radosti a žádného zármutku nepožívala; chci míti ženicha, jenž by mne ustavičně miloval a nikdy se mi nevěrným nestal; chci míti ženicha, jenž by mi nikdy neumřel. Otče, matko! dáte-li mi takového ženicha, pak vás ráda uposlechnu. Přejte mi již takového ženicha, vyhledala jsem si ho sama, jest to Kristus, syn Boží, na němž všecky ty vlastnosti nalezám. *(Sv. Ambrož.)*

Bratr *Egid* miloval nad míru čistotu, tak že říkával: „Ze všech ctností vyvolil jsem si zvláště čistotu!“ Když pak kdosi pravil! „Což není láska větší než čistota?“ odpověděl: „Co jest čistější než čistota?“ Často i volával: „Ó sv. čistoto, co jsi? co jsi? Vskutku tak velká a vznešená jsi, že jen pošetilí lidé tě nemají za tak velkou, jak vskutku jsi!“ *(Mehlera příklady.)*

b) Bohu i lidem jest milá.

Bl. *Josef Herman* žil od maličkosti v andělské čistotě, začež důvěrně s Bohem obcoval, ba i té neobyčejné milosti mu Kristus popřál, že mu směl uděliti jablko. *(Zollnerova kázaní.)*

Sv. *Františku Solanu* odrážela se nevinnost na tváři a tak velké mu dodávala vážnosti, že ostatní mladíci v jeho přítomnosti se neosmělili buď mluviti, neb činiti cos neslušného. *(J. Bílého Legenda.)*

Před čistotným *Janem Berchmannsem* neodvážil se nikdo ze spolužáků pronésti slova, kterým by jen poněkud stydlivost a slušnost uražena býti mohla. *(Blahověst 1866.)*

Sv. *Kolcta* oplývala krásou a čistotou. Začasto ji mnozí navštěvovali a hle,

v nikom zlá žádost nepovstala, ba i smilníci žádosti zlé v její přítomosti pozbyli. *(Vitac)*

Sv. *Ladislav*, syn krále uherského Bely, od mladosti srdce své všech pokleskův a hříchů bedlivě chránil a všemi ctnostmi se skvěl. Stav se králem, hleděl všemožně v zemi dobrý řád a mrav upevniti a kleslou kázeň opět pozdvihnouti. Dbal o to, aby poddaní jeho přikázaní Boží věrně plnili, avšak mnohem rázněji působil na lid dobrý příklad sv. krále, než moudré zákazy. Pro svou čistotu srdce byl velmi vážen a milován a po své smrti ode všech oplakán. *(Živ. Svat.)*

Sv. *Susana*, panna a mučenice, chovala se u dvora císařského tak, že i chlípní dvořané se jí co anděla štítili a báli. *(H. J. Karlíka: Živ. Svat.*

c) Proto ji i pohané a nekřesťané ctili.

Římský senát poslal králi *Porsenovi* 10 šlechtických panen, které co rukojmě žádal. Tu učinila mladistvá Clelia své družky pozorny na nebezpečí, které jejich nevinnosti v paláci královském hrozí a přemluvila je, aby jí následovali. Na to vskočila Clelia do řeky Tibery s ostatními pannami, obětujíce raději svůj život, než aby o čistotu přišly. *(Zwickenpflug.)*

Egyptčané zdobili své dcery skvostnými kruhy a drahými řetězy kolem krku, na nichž byly samé okrasy a nápisy, povzbuzující k čistotě. *(Lohn bibl.)*

Pohanští *Římané* zvláštní chrám vystavěli a zasvětili čistotě.

Měli i panny, kteréž se *Vestalky* nazývali, jež k tomu byly ustanoveny, že bděly, aby oheň v chrámu bohyně Čistěny neb Vesty nikdy neuhasl. Tyto panny byly v takové vážnosti, že potkal-li některou z nich zločinec na popravu vedený, hned na svobodu byl propuštěn. Pakli ale čistotu svou poškvrnily za živa pohřbeny jsou, svůdce pak tak dlouho metlami mrskán, až ducha vypustil. *(Plutarch.)*

Ženy *slovanské* cudností a věrností neobyčejnou za starých pohanských časův se vyznamenávaly, jíž i Řekové co věci nadobyčejné se obdivovali. *(Fr. Palacký.)*

Když chlípný *Appius* slíčné panny *Virginie* zmocniti se usiloval, tu počestný otec, Říman, nemoha jinak ctnosti milené dcery své ochrániti, v zoufalství raději vlastní rukou nešťastnou dceru Virginii usmrtil. *(Jos. Smetanovy vš. děj.)*

R. 822 upadla dcera vévody z *Beneventu Adelchise* v ruce emíra z Bary. Afričan uctivě k zajaté se choval a čistotu její ani slovem nepoškvrnil a opět ji otci nazpět poslal. Když pak r. 872 dne 4. února Bari od vojska císaře Ludvíka II. ztečeno bylo, byli všickni Saraceni pobiti až na emíra a dva jeho soudruhy, jimž dcera vojvody z Beneventu u císaře milost vyprosila. Adelchis vzal emíra sebou do Beneventu, kdež žil více co jeho přítel a důvěrník, než zajatec. *(Stolberg.)*

2. Jest ctnost možná.

a) Možno ji zachovati.

Anna Isabella, vévodkyně z Mantuy, která r. 1704 zemřela, ujišťovala na smrtelné posteli, že za svůj život nevinnost, již na křtu sv. obdržela, ani jedinkým hříchem nepoškvrnila. *(Hunolta káz.)*

b) Chrání se všeho nebezpečí.

Sv. *Ludvík*, syn Karla II., krále neapolského, navštivil jednou matku svou, kteráž ho, ana ho již dlouho neviděla, chtěla obejmouti. Ludvík k tomu nepřivolil, řka: „Jste arci má matka, jste ale i ženská, s níž sluha Boží blížeji zacházeti nesmí. *(Ribadineira.)*

c) Bůh ji chrání.

Sv. *Flavie*, nechtíc modlám obětovati, byla do naha svlečena a mrskána a pak pacholkům do moci dána, aby její panenské čistotě násilí učinili. I volala k Bohu důvěrně o pomoc a hle, milostí a pomocí Boží zůstali násilníci jako ochromeni a nemohli se ani z místa hnouti, načež sv. panna mečem odpravena jest. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Irene*, panna a mučenice, nechtíc modlám obětovati, byla za pokutu do hanebného domu odvedena, ale Bůh panenskou čistotu její podivuhodným spůsobem chránil, tak že nikdo se neosmělil k ní se přiblížiti anebo nepočestné slovo před ní promluviti. *(J. Bílého Legenda.)*

Sv. *Kolumba*, panna a mučenice, nechtíc modlám obětovati, uvedena byla

do veřejného hampejsu. Avšak Bůh chránil tu její nevinnost, poslav v čas medvěda, když jeden pohanský mladík nasilí jí činiti chtěl. Tou příhodou i mladík se stal křesťanem. *(H. J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Lucii*, panně, hrozil pohanský soudce Paschasius, že ji dá zneuctiti, nebude-li bohům obětovati. Světice mu odpověděla, že byť i tělo podlehnouti muselo, nikdy duchem nesvolí a tak že zásluha panenství jejího zdvojnásobněna bude. A vskutku byla v ohavný dům uvedena, zde ale milostí Boží všem nástrahám a násilím šťastně odolala, načež odpravena jest r. 304. *(Mätzler.)*

Sv. *Olivu* zočivše někteří mužové tunelští co dívku slíčnou a mladou, chtěli se jí v chlípné surovosti zmocniti, ale ona poznamenavši se sv. křížem, promluvila k nim, řkouc: V moci Spasitele mého, Ježíše Krista napomínám vás, aby se žádný z vás mne nedotýkal, žádný mi násilí nečinil. Nebudete-li na to dbáti, anděl Páně vás zahubí.“ Slyševše muži ti z úst útlé dívky té slova ta, upadli na kolena, uvěřili v Krista a dali se pokřtíti. *(H. J. Karlíka: Legenda.)*

Sv. *Rypsima*, mučenice, zalíbila se Kristu se svou čistotou. Dozvěděv se Tiridat král o její kráse, zahořel k ní chlípnou milostí a poslav k ní s dary a krásným rouchem posly, kázal, aby přivedli mu ji do paláce. Tu sv. panna v nebezpečí tom obrátila se k Bohu. I přišel král a uzřev pannu, ana v plné kráse a nevinnosti stojí, takovou chlípností zahořel, že ji sliby a lichocením k tomu měl, aby mu po vůli byla, ano i toho se opovážil, čeho bohaprázdná chlípnost se opovážívá. Ale statná panna, sílena slibem čistoty, uměla chlípníka nekázaného v uzdě a slušné kázni udržeti, tak že zahanben a hněvem kypící tu stál jako otrok před svým velitelem neopovažuje se ani zraku povznésti. Rypsima napotom strašnými mukami o život připravena jest.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Serapia*, nechtíc modlám pohanským obětovati, uvedena jest na místo hanebné, aby zde o nevinnost svou oloupena byla. I utekla se důvěrně ku Kristu žádajíc ho za ochranu. A hle, Bůh vyslyšel volání její. Když přišli dva drzí a nestydatí mládci se zlým úmyslem v komnaty upadli jako malomocní na zem, na níž po celou noc jako mrtví leželi, co zatím panna sepiatýma rukama na kolenou k Bohu se modlila.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Theofila* byvši vydána sveřepým smilníkům, modlila se vroucně k Ježíši Kristu co svému ženichu, aby nevinnost její ochránil. A hle, Bůh seslal jí anděla, jenž ji v nevinnosti uchránil.

(Marchantius.)

Sv. *Theodora*, mučenice, nechtíc se Krista vzdáti, uvedena jest na místo hanebné. I prosila Boha snažně, aby jí přispěl. A Bůh ji neoslyšel. Přišel tam nejprv Dydymus křesťan, dal Theodoře šat svůj, v němž převlečená z vězení ušla, začež Dydymus před soud pohnán a usmrcen jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Za pronásledování křesťanů za císaře Diokleciána žilo v *Anegře* sedm ženštin, které zvláště čistotu svou panenskou zachovaly. Byvše chyceny a před místodržitele Theodekea postaveny, měly se víry Kristovy vzdáti; že pak ani po bolestných mukách nechtěly, byly odsouzeny, že násilí se jim učiní. I prosily nebohé Krista, aby jich v čistotě zachoval. Když pak jeden z mládenců k Thekuse, nejstarší sedmdesátileté přistoupil a ji na zem povalil; objala jinochova kolena, ukázala mu šedivé vlasy a pro jeho matku vroucně žádala, aby jí a družek ušetřil. A hle, Bůh vyslyšel prosbu panen. Mladíci pohnuti velmi odešli. *(Mätzler.)*

Jedna *dívka* pásla ovce, an tu ji zočil vojín, jenž s ní hřešiti chtěl. Dívka, milujíc čistotu, dala se na útěk, an nikdo na blízku nebyl; vojín ji pronásledoval až k jedné skále, pod níž řeka tekla. I nerozmýšlejíc se dlouho, skočila s nebezpečím dolů. A hle, anděl strážný vedl ji, šťastně vstoupila na druhý břeh řeky a zachránila čistotu svou.

(Cagnolius.)

Mezi Libercem a Rotundou nalezají se zříceniny věže *Pomoz mi Bůh*. Zde bydlela před dávnými časy krásná panna. Jednou byla sama doma a tu jí chtěl jeden nestoudný mladík násilí učiniti. V úzkosti skočila opuštěná panna se slovy: „Bože! pomoz mi“ do hlubiny pod věží, aniž by si byla uškodila. Svůdce padl jí tu k nohoum a prosil za odpuštění a vedl napotom Bohu milý život.

(Šmída: Repert.)

Když *Normané* Trevir chtěli oblehati, kteří ani panen a vůbec žádné ženy neušetřili, utekly se jeptišky k hrobu sv. Antistita, žádajíce, by se u Boha za ně přimluvil, by nepřišli o panenství své. A hle, Bůh vyslyšel prosbu jejich; než Normané se dostavili, zemřely všecky a pohřbeny jsou co panny. *(Surius.)*

V sedmém století, když *Sigibert*, syn krále Dagoberta na francském trůně zasedal, žil na skálopevném hradě v Bruselu v Nizozemsku hrabě Vitger. Hrabě ten měl tři děti, jež společně v bázni Boží a všelikém dobrém mravu odchovati dal. Nejmladší z dětí byla *Judila*, děvčátko přemilostné, spanilý andílek a překrásné zrcadlo nevinnosti a čistoty. Dobročinnost a útrpnost činily ji milou k Bohu i lidem. Milovala samotu, kdež modlíc se cítila se býti v nebi. Časně z rána putovala se služkou, zahalena v závoj, do kostela půl hodiny vzdáleného. Žádná nehoda a nebezpečí neodvrátily ji od kostela. Tu jednou, když za soumraku s lucernou, již služka nesla, na ranní služby Boží spěchala, zastoupil jí muž v černý plášť oděný a zhasl světlo. Tu poklekla panna, pomodlila se a hle, světlo počalo zase v lucerně svítiti, což když opovážlivý pokušitel spatřil, dal se na útěk.

(Mehlera příklady.)

3. Prospívá jmění a zdraví.

Marcella Crochinova vydělávala si, pocházejíc z chudobných rodičů, chleba v jedné továrně v Paříži, majíc pevnou víru a ctíc velmi Rodičku Boží. I rodiče byli v též továrně zaměstnáni. Pan továrník chtěl dívku svésti a proto jí přislíbil mnoho peněz a spolu že o rodiče se postará. Marcela však nesvolila a proto vypověděl továrník její rodiče. Marně tu Marcele domlouvali, aby pánu byla po vůli, sic že je uvrhne do bídy. Marcela s krvácejícím srdcem neuposlechla ani tehdáž, když se jí rodiče roznemohli. Lékař pak, jenž rodiče ty navštívil, zjednal Marcele službu u jedné bohaté nemocné paní, již měla obsluhovati. Že pak Marcela paní té věrně sloužila, vykázala jí paní z vděčnosti roční důchod, z něhož mohli všickni živi býti. *(Šmída: Repert.)*

Zkušenost dokazuje, že téměř všickni zbožní lidé, kteří čistým srdcem Bohu sloužili, vysokého věku dosahují. Tak sv. František z Pauly 92 let, sv. Antonín 105 let, sv. Simon Stylites 109 let, sv. Pavel, poustevník 113 let a sv. Romuald dokona 120 let. *(Podstr. výkl.)*

Bohumír Bulion, první král jerusalémský, jsa tázán, odkuď by měl takovou sílu v rukou, že i oděné nepřátele mečem svým od hlavy až k břichu rozpůliti mohl? vztáhl pravici, řka: „Posud se zdržela pravice tato všelikého chlípného dotýkání.“ *(Chavastus.)*

Udatný hrabě jenerál *Tilly*, od vévody saského tázán, jakého by zažehnávání užíval, že ve všech svých činech tak šťasten jest, odpověděl: „Neužívám žádného kouzelného zažehnávání, jak se o mně mluví; ale to jediné z milosti Boží mám za své požehnání, že si čistoty srdce nade všecko vážím a touto rukou, kterou bojuju, po celý čas svého života jsem se žádné osoby ženské nedotekl!“ *(Macana výb.)*

4. Prostředky vůbec.

Sv. *Filip ner.* napsal mladým osobám, aby čistotu zachovaly tyto prostředky: Ať se varují se špatnými osobami obcovati; tělo své ať nerozmazlují; nikdy nezahálejí, pilně se modlí, sv. svátosti pokání a nejsv. svátosti oltářní přijímají, nad pádem jiných útrpnost mají a nikoho proto neodsuzují a na ně se nehorší, aby samy v tutéž chybu neupadly; zkušeného zpovědníka si vyvolí a tomu obyčejně se zpovídají; při prvním pokušení k Bohu útočiště berou; Matku Boží ctí; děti neobjímají, se zvířaty nežertují; zvláště pak v nebezpečích se dají na útěk. *(Ott, Legende.)*

a) Samota a vzdání se světa.

Pokud *Diana*, dcera patriarchy Jakuba, v domě otcovském v skrytu žila, zachovala čistotu srdce; sotva ale že se do společnosti lidské dostala, ztratila nevinnost. *(1. Mojž. 34.)*

Alexandria, 16letá dívka, zahořela nečistou láskou k jednomu mládenci, aby pak čistotu svou zachovala, odebrala se do osamělého místa, kdež 12 roků setrvala, přijímavši otvorem pokrm a nápoj. Otázána, proč na místě tom dlí, odpověděla, že se bojí o svou čistotu

a z místa toho se odebrala teprv, až onen mládenec zemřel. *(Fulgosus.)*

Jistý šlechtický mládenec *Alexander*, jenž velmi hezký byl, tak čistotu miloval, že, aby jí nepozbyl, opustiv domov v Comane uhlířstvím se zabýval. Vida se uhlím zamazaného a učouděného, radoval se velmi tomu, že tak očím smilného světa ujde. Když pak ho sv. Řehoř, divotvorce, poznal, tak si ho zamiloval, že k tomu ho pohnul, aby se umyl, čisté roucho na se vzal a pak ho vysvětil na biskupa pro město Comane. *(Ber. Bercaster.)*

b) Bdělost a pracovitost.

Sv. *Dominik*, zakladatel řádu dominikánského, již co študující mladík vynikal čistotou nepoškvrněnou nade všecky mladíky. Nad tímto pokladem nevinnosti bděl s největší pilností. Stavěl se ustavičně ve tvář Boží, postíval často a příkře, spával na holé zemi a celé noci bdíval na modlitbách, Rodičku Boží za ochranu vzývaje. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ondřeje avell.* čistota byla tak neporušená, že ho andělem nazývali. Aby ji zachoval neporušenou, snažil se všemožně a také bez přestání byl úzkostliv o ni; zahálky pilně se varoval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

František *Sušil*, spisovatel a kněz, zachoval čistotu svou. A nejvíce mu prospělo, že když jiní spolužáci jeho ve študiích shánějíce se po rozkošech tělesných seděli při džbáncích piva a hojně popíjeli aneb vilným duchem vedeni za ženštinami pádili, on sedával u knihy a čerpal odtud jiné, vyšší a trvalé i nepokalené rozkoše duchovní. *(Matěj Procházka.)*

c) Varování se druhého pohlaví; útěk; odpor.

Když sv. *Martin* jednu pannu navštíviti chtěl, nepřipustila ho k sobě se slovy: „Modli se za mne, svatý otče, neboť mne ještě žádný mužský nenavštívil.“ *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Sabas* aby panickou čistotu svou ochránil, vzdaloval se paniček a mrtvil se, kde a jak jen mohl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Josef egyptský aby čistotu zachoval, dal se na útěk. *(1. Mojž. 39, 12.)*

Sv. *Bibiana*, panna a mučenice, aby tím spíše od víry odpadla, dána jest chlípné ženě Rufině, aby tato mysl její chlípnými obrazy naplnila. A bohaprázdná Rufina nasadila všecku sílu, aby čistou pannu k mrzkému skutku přivedla; oplzlé řeči a zpěvy, nečisté obrazy a nestydaté skutky, to vše k uším a na oči křesťanské panny bylo kladeno. Bibiana utekla a v ohni pokušení zůstala neporušenou. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Karel borom.*, jsa na universitě v Pavii uprostřed zkaženého města, čistotu neporušenou zachoval a sice pilností a modlitbou, a když naň dolehalo pokušení, znaje svou křehkost, povždy na útěk se dal a tak bezpečně zvítězil. *(Šmída: hist. kat.)*

Blanka *Scardeonia*, vdova, an ji Ecelin, samovládce v Padui osidla činil, skočila s okna dolů, aby svůdci ušla. — Byla napotom arci mocí ke skutku přinucena. *(Zwickenpflug.)*

Jistá osoba v bujarosti a květu mladých let zahořela nečistou láskou ku krásnému sv. *Vincenci fer.* Často ho pod rozličnou záminkou navštěvovala a konečně k sobě zavolala, aby ji vyzpovídal. A když přišel, tu mu úmysl svůj nekalý vyjevila a ku hříchu všemožně lákala. On však napomenuv ji přísně, — kvapně dal se na útěk. A když napotom nestydatá chlípnice lživě o sv. Vincenci roztrušovala, že ku pádu ji chtěl přivésti, potrestal ji Bůh, tak že nevinnost sv Vincence napotom sama vyjevila. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jistý mládenec *Nicetas*, mučeník, byl místo muk od tyrana odsouzen, aby svázán od nestydaté ženské k smilstvu ponoukán a k zprznění své čistoty přiveden byl, čehož se tehdáž křesťané více než všelikých muk hrozili; zdaž nemusel jakýchsi hrozných těla hnutí z toho nestydatého ponoukání cítiti? Však nicméně v takové hrozného pokušení bouřce mládenec nesvolil ale vida, že vlastní tělo se mu zprotivilo, překousl si jazyk a spolu s krví na tvář té nestoudné opice vyplivnul, kteráž ho tělesným pokoušením ukrutněji trápila, než všelikým jiným mučením. *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Zita* chránila všemožně nevinnost svou. Lehkomyslný jeden člověk, jenž

v témž domě co Zita sloužil, zahořel vášní k Zitě. Když byla jednou samotná doma, počal jí své návrhy činiti. Tu nedal se hejsek déle udržeti, násilně ji obejmul na žádné hrozby nedbaje, pustiti ji nechtěl. Zita pak nemohouc si od něho pomoci, obličej mu tak rozškrábala, že utekl. *(Blahověst 1861.)*

Když r. 1800 v *Solnohradsku* francouzské vojsko se nalezalo, chtěl jeden vojín francouzský násilně osmnáctiletou dívku svésti k nečistotě. Avšak neohroženě se dívka bránila a když jí voják mečem hrozil, pravila: „Jen mne sekni, raději chci zemříti, než v hřích svoliti.“ A hle, vojín zahanben nechal dívku na pokoji. *(Pureberl)*

d) Mrtvení se; modlitba.

Sv. *Fidelis* ze Sigmaring, aby všech poklesků se uvaroval a nevinnost, jíž co nejdražšího klenotu si vážil, uchoval, zdržoval se všech líhových a opojných nápojů. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Xenokrates chalcedonský pěstoval osamělou lilii čistoty tak pečlivě, že se často ohněm pálíval, když byl proti čistotě pokoušen. Tato láska k čistotě dobyla mu u Atheňanův takové vážnosti, že bez něho v ničem se neradívali, říkávajíce: „Tak upřímný přítel panenské čistoty musí míti též nejosvícenější rozum. *(Škola B. Srdce. 1876.)*

Sv. *Maří Majdalena* z Pazzis byvši proti čistotě pokoušína, sebrala trní a bodláčí, v nichž pak jako v koupeli tělo své tak dlouho brojila, až pokouška minula. Napotom se i modlitbou obrátila k Panně Marii za přímluvu. *(Škola B. Srdce. 1867.)*

Alfred velký, král anglický, uznal modlitbu za mocný prostředek k zachování nevinnosti; proto často vstana o půlnoci, chvátal v největší zimě do chrámu, kde, padna na kolena, k Bohu se modlíval, aby udusil v srdci jeho oheň nečistý a skrotil tělo, ješto se duchu protivilo. *(Ber. Bercaster.)*

e) Znamení sv. kříže; sv. zpověď; nejsv. svátost oltářní.

Jedna ctnostná *panna* při útocích na čistotu panenskou počala se znamenati znamením sv. kříže. „I nechte těch křížů, nač to?“ — „Zamykám dvéře do srdce svého, aby do něho nemohl pokušitel!“ *(Škola B. Srdce. 1874.)*

Sv. *František sál.* a *Petr alkantarský* i tím čistotu svou zachovali, že častěji se zpovídali a k stolu Páně přistupovali, čímž neobyčejné síly nabývali. *(Mchl. příkl.)*

Sv. *Petr alkantarský* mocný prostředek, aby čistotu svou zachoval, nalezal v tom, že častěji k stolu Páně přistupoval. — Podobně činil i sv. František sál. *(Zwickenpflug.)*

f) Úcta Rodičky Boží; Svatých.

Sv. *František séleský* poslán byl v 13. roce do Paříže, aby se tam na vysokém učení ve vědách vycvičil. Sv. František aby mezi lehkomyslnými študujícími zvláště ku hříchu sveden nebyl, boje se o svou nevinnost, vyhledal si osvíceného zpovědníka, jemuž se zcela svěřil. Spolu se obrátil k Marii Panně a o její ochranu žádal, důvěrně jako dítě se vrhna do jejích rukou mateřských. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Josef kalasanský* zachoval čistotu svou a k tomu mu zvláště pomohla hluboká úcta k Panně Marii. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ludvík*, biskup, čistotu a nevinnost srdce považoval za nejdražší klenot; aby ji zachoval, poroučel se neustále nejsvětější Panně a nejpřísnější kající skutky vykonával. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Petr Forerius* již co študující všemožně se přičinil, aby panické čistoty neporušil, kteréž také na přímluvu Rodičky Boží, již dětinně ctil, až do hrobu zachoval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Aby čistotu svou zachovali, utíkají se panny k Marii Panně; mládenci vzývají sv. Aloisia a sv. Stanislava; manželé Zachariáše a Alžbětu, aneb Jáchyma a Annu; vdovy Annu prorokyni, neb sv. Ludmilu. *(Podstr. výkl.)*

5. Proto:

a) Měj!

Sv. *Aloisius* z Gonzagy se proti čistotě, pokud živ byl, neprohřešil, ani pohledem, ani slovem, ani skutkem. Čistý byl jako anděl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Čistota sv. *Františka Caracciolo* byla tak veliká, že nejmenší slovo proti stydlivosti popudilo nevoli jeho. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Kanut*, král dánský, vynikal zvláště nevinností a čistotou srdce a stydlivostí neobyčejnou. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Terezie* co se týče panenské čistoty podobala se více andělu než člověku; duše její nepoškvrnila se nikdy nečistou myšlenkou a kdokoliv na čistou tu pannu se podíval, zahořel ihned láskou k čistotě. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

b) Miluj!

Čistotu milovali:

Dva synové Noemovy, přikryvše odvráceně otce. *(1. Mojž. 9, 23.)*

Josef egyptský voliv zlou pověst a žalář. *(1. Mojž. 39.)*

Sára, manželka Tobiášova. *(Tob. 3, 16.)*

Mladý Tobiáš, následovav rady otcovy. *(Tob. 4, 13.)*

Job, nepohlednuv na pannu. *(Job. 31.)*

Zuzana, volivši raději smrt. *(Dan. 13.)*

Sv. Jan Křtitel.

Pán Ježíš, Panna Maria, sv. Jan, miláček Páně.

První křesťané, o nichž píše sv. Justin: My křesťané, prvé než jsme víru Kristovu přijali, byli jsme všelikým rozpustilostem oddáni, nyní pak milujeme čistotu, nebo víra naše zapovídá nám netoliko skutky nečisté, ale i slova i myšlení. To učení víry má mezi námi tak dobrý účinek, že bych tobě, ó císaři, mohl ukázati osoby obojího pohlaví, ve všech stavích, které již více než 60 roků mají a ještě čistoty své neporušily." *(Sv. Justin.)*

A Tertullian dí, že mezi křesťany starci jsou, kteří co do čistoty pacholíkům se podobají a v mukách vyznávají, že nečistoty u nich není. *(Tertullian.)*

Sv. *Ambrož* byl obzvláštním ctitelem čistoty; výbornost ctnosti této vychvaloval tak živými a krásnými barvami, že dráhné množství panen z vůkolí a z daleké země přicházely, pod jeho navedením ustavičným panictvím Bohu se zaslibujíce. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Bernardin sen.* stkvěl se všemi ctnostmi, zvlášť pak čistotou, kterouž nepoškvrněnou až do smrti zachoval. Promluvil-li kdo u přítomnosti jeho nějaké ohyzdné slovo, celý se u tváři zarděl. I roznesla se o čistotě jeho tak slavná pověst, že mluvili-li spolutovaryši jeho něco nestoudného a Bernardina přicházejícího spatřili, ihned se k umlknutí vespolek nabízeli, volajíce: „Mlčte, Bernardin přichází." *(Macana výb.)*

Sv. *Cecilie* pro blaženost čistoty opovrhla sňatkem s boháčem a senátorem římským Valeriánem; sv. Tekla s Tamírou; sv. Difna korunou irskou; sv. Kateřina a sv. Susanna celou římskou říší. *(Blahověst 1848.)*

Sv. *Eulalie*, mučenice, tak čistotu milovala, že již v dětinství za vzor nevinnosti, čistoty, mravnosti a bázně Boží jména byla. *(H. J. Karl ka: Živ. svat.)*

Sv. *František Xav.* nad míru miloval čistotu. Ani špatné příklady jeho času, když v zkažené Paříži študoval, ani vlastní tělo k tomu ho nepřivedly, by proti čistotě se prohřešil. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Juliana* již od maličkosti velmi se starala, aby čistotu zachovala. Obcovala tak, že strýc její, jemuž vychování její svěřeno bylo, matce štěstí přál, že má dceru, která více andělu se podobá. Vystříhalať se každé příležitosti, tak že žádného hříchu se nedopustila. *(Zollnera: kat. káz.)*

Sv. *Majdalena pac.*, pocházejíc z vysokého domu ve Florencii, hned v letech dětiných nevinnost a čistotu srdce milovala. Často objímala malé dítky a na otázku, proč to činí, odpověděla: „Pro nevinnost, kterou na nich vidím, a proto že mi představují Spasitele v Jeho dětství." Stavši se karmelitánkou, Pánu Ježíši při mnohém utrpení až do smrti věrnou zůstala. *(Živ. svat.)*

Jak stydlivé a nevinné pachole byl sv. *Stanislav Kostka*, lze poznati z toho, že kdykoliv uslyšel nectné a nepočestné slovo, tak čistota jeho raněna byla, že do mdloby upadl. Proto znamenal-li někdy otec jeho, že někdo ze spolustojících něco neslušného prohodil, hned ho k mlčení nabízel, řka: „Nechte té řeči, aby snad Stanislávek můj zase na zemi nepadl. *(Macana výb.)*

Vévoda *Albert* tak miloval čistotu, že s těmi, co byli nečisti, ani neobcoval, maje jen čisté za přátele. Tahy obličeje nikdy ani v nejbolestnější nemoci ne-

proměnil, bolestně ale obličej jeho se zasmušil, když viděl nebo slyšel něco neslušného a nestydatého. *(Herbsta výb. př.)*

Holzhauser, kněz, věnoval čistotě takovou péči, že veškerou čeleď ženskou z domu svého vyhostil, aby i nejmenší podezření zhola nemožným učinil, ano tak daleko šel v přísnosti své, že ženským vůbec přístup do domu svého zakázal. *(Blahověst 1872.)*

c) Zachovej všemožně; v bídě; pokušení; ba i smrti!

Sv. *Apollonia* skočila s okna a *Pelagia*, panna antiochenská, se střechy domu, aby před zneuctěním se zachovaly. *(Sv. Jan zlat.)*

Sv. *Barboře* se nabízeli mnozí mládenci k manželství, ona ale, chtíc pannou zůstati, pohrdla jimi všemi. Otec její rozzuřiv se dovlekl ji před Marciona vladaře, ona pak neohroženě snesla ránu smrtelnou a bez reptání od ruky vlastního otce. *(Jan Drbohlav.)*

Sv. *Markéta*, panna, uslyševši, jaké ohavnosti Tataři, kteří do Uherska vpadli, na ženských tropí: uřízla si oba pysky, aby tak porušení ušla a čistotu svou zachovala. *(Šmída: Repert.)*

Jeden hříšný muž všemožně hleděl zbožnou a nevinnou *dívku* svésti. Jednou jí pravil: „Miluji ve vás ctnost.“ „Dobře, pane,“ odvětila dívka, „vážíte-li si mé ctnosti, nekladte mi nebezpečí, abych o ni přišla!“ *(Šmída: Repertorium.)*

Když r. 1809 Francouzové v Štýrsku leželi, chtěl jeden důstojník, jenž u jednoho vdovce ubytován byl, jeho dvě krásné dcery k nečistotě svésti. Než hodné dcery odmítly špatný návrh, ač se zbraní v ruce jim hrozil, ano jednu i objal a tu ucítil kříž, který nosila dívka. I zastyděl se chlípník a prosil hodné dívky za odpuštění. *(Jansa.)*

Rekrut mladý a statečný přibyl r. 1842 k řadovému pluku do *Lyonu*. Brzy zavedli ho druhové jeho do jedné z jízeb, kde nešťastné ženštiny za mrzký peníz tělo své prodávají. Již dveře peleše té se otvírají a mladík, ohlížeje se vidí osidlo pokušení k smilstvu. Jest mu úzko, nohy se mu třesou, chce nazpět, než zlomyslní soudruzi zastavují ho. Rekrut ten měl zbožnou velmi matku, tu si zpomněl na ni a slova její: „Synu můj! nemohu ti žádného bohatství zanechati, ale dala jsem ti bázeň Boží, což větší má cenu. Spíše smrt, než poskvrnění!“ „Kde jsem se octnul!“ zvolal při zpomínce na slova matčina, ale druhové jeho a nestydaté ženštiny, pozorujíce rozpaky a nesnáze jeho dali se do hlasitého smíchu a pravili mu, aby se nedělal tak nevinným beránkem, ale byl přece jako voják, kterýž musí všeho zkusiti. Tu vnuknutím anděla strážného svého rychle dal se na útěk a zavadiv kdes vymrštil sobě nohu, an skočil oknem dolů a musel druhého dne na nosidlech do nemocnice odnešen býti. Pečlivé opatrování, jakéhož se mu dostalo v nemoci v míře hojné a pokoj zotavily jej v několika týdnech tak, že opět předešlého zdraví nabyl. *(Mehl. příklady.)*

Morgan, náčelník bezúzdné roty, která španělskou Ameriku pustošila, zmocniv se města Panamy páchal na obyvatelích ukrutenství a hanebnosti ohavné. Morgan sám chtěl jedné velmi slíčné španělské panně násilí učiniti. Avšak panna bránila se mu, řkouc: „Ustaň, nešlechetníku! chceš mne o mou čest připraviti, jako jsi mne přivedl o statky a svobodu. Věz, že umím za čistotu svou i zemříti a že klenot ten až do smrti brániti budu.“ I vytáhla velký nůž a jistě by jím byla Morgana probodla, kdyby nebyl zahanben ustoupil. *(Mehlera příklady.)*

Jedna *panna*, aby pronásledovateli neviny své ušla, vypíchla si obě oči a poslala mu je, řkouc, že alespoň nebude muset nyní naň patřiti. *(De Vitriaco, kardinál.)*

Jedna *panna* uřízla si nos i pysky, aby ji nikdo k nečistotě svésti nemohl a i ona nesvedla. *(Dějepis Anglie.)*

Jiná *panna* ve Fakatě v Japansku byvši od jednoho smilníka pronásledována, popadla meč a hrozila mu, že ho zavraždí, nedá-li jí pokoje. I dal se smilník na útěk. *(Herbsta výb. př.)*

Etruscus, mládenec, pozoruje, že pro slíčnost úst a obličeje ženy k chřichu ho vábí, obličej si zohavil. *(Sofronius.)*

Panny *leodicenské* aby od nepřátelských vojínů zneuctěny nebyly, vskočily do kloak. *(Jakub de Vitriaco.)*

R. 1291 dobyli Turci *Ptolemaisu*, kdež byl klašter klarissinek. Sotva že představená kláštera uslyšela, že Turci

města dobyli, shromáždila podřízené a pravila k nim: „Čiňte, milé sestry, co já učiním, zohavíme tělo své, abychom se věčnému ženichu zachovaly. Domluvila a zpívajíc uřízla si nos, v čemž jí i ostatní následovaly. Turci ihned vrazili do kláštera, ustrnuli, avšak všecky i povraždili. *(Sv. Antonín.)*

A *jeptišky* v Kollinghamu, když Normané město to přepadli, na radu abatyše sv. Ebby uřízly si nosy a uši, aby před barbary čistotu svou zachovaly a byly od nich v klášteře upáleny. *(Herbsta příklady.)*

Jedna *vdova*, majíc dceru na vdání, takovou nouzi trpěla, že, aby hlad zahnala i peřiny prodala, ba již i dceru svou k ohavnému životu nabádala, aby sobě i jí z nouze pomohla. Dcera však, milovnice čistoty, odbyla ji, dokládajíc, že Bůh sám pomůže a odstraníc se, ustřihla si své krásné vlasy a dala matce, aby je vlásenkáři prodala. I potkal ji jeden služebník, jenž vida krásu vlasů těchto a domnívaje se, že se pánu svému tím zavděčí, uvedl vdovu tu k pánu svému. Vida tento krásné vlasy ty, tázal se, čí by byly. I svěřila se mu vdova, že jsou dcery její, jenž volila raději ztratiti vlasy, než Boha. Užasnut propustil ji s hojnou almužnou, přikázav služebníku, aby jí povzdálí následoval a se o pravdivosti výroku té ženy přesvědčil. Což pak, když stvrzeno jest, sám dceru tu navštívil, a hojného věna jí poskytl a jiné vznešené tím pohnul, by jednotu založili ku podpoře a k vydávání chudých dívek. *(Spaner.)*

Edmund, arcibiskup kanterburský, bránil se proti nestoudné ženě, která ho chtěla svésti, metlou. *(Richter.)*

Sv. *Vincenc ferrejský* nikdy ani skrytě ni malého výstupku proti čistotě se nedopustil. Jednoho času jakási chlípná mladice, dílem nezřízenou láskou ku krásnému muži puzena, dílem z návodu tajných jeho nepřátel, vloudila se tajně do jeho komůrky a jeho příchodu s opovážlivými půvabami očekávala. Sv. Vincenc přijda od modlení, ulekl se a úmysl její seznav všecko vynaložil, aby nejen chlípnici tu vyplísnil, alebrž on ji i spasitelnou domluvou k pokání přivedl, že k nohoum se mu uvrhši o odpuštění prosila a polepšení slíbila a v něm také setrvala. *(Macana výb.)*

Sv. *Háta* aby nevinnost svou zachovala, dala si prsy zraniti a odejmouti. *(Zwickenpflug.)*

Sv. panna *Eufrosia* byla nechtíc víru svou zapříti, surovému vojínu dána, aby ji zprznil. Světice prosila, zaklínala surovce, plakala, avšak nadarmo. Konečně osvícena Duchem sv. pravila k vojínu: „Ušetříš-li mne, naučím tě, jak by jsi proti všem ranám v boji byl jist. Umění toho zkus nejprv na mně.“ Vojín svolil a přislíbil panně, že za to bude povždy její obhajcem. Eufrosia nasbírala nyní rozličných bylin, rozestřela je a šťávou si namazala krk a vybídla vojína, aby se na ní přesvědčil a aby mečem co nejsilněji ji v krk udeřil. Vojín, nemaje pražádného podezření, tak mocně v krk udeřil, že hlava daleko odlítla. A toho chtěla Světice dosáhnouti; smrtí zachovala své panenství. *(Fr. Hunolt.)*

Vladař *Fabricius* rozpálen krásou sv. Doroty, chtěl ji pojmouti za manželku, avšak návrhy jeho byly marné. Sv. panna zachovala čistotu, kterou Kristu přislíbila, smrtí mučenickou. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Háta* byla na rozkaz vladaře Quinciána jata pro víru Kristovu. Měl‘ pak, ana byla krásná, Quincián v úmyslu, ji poškvrniti. I odevzdal ji jedné svůdnici Afrodosii, aby ji přemluvila. Afrodosia mluvila a činila před ní nestydatosti, aby ji pohnula. Háta ale zůstala v pokušení nepřemožitelnou, což i Quinciánu oznámeno bylo, že by dříve skála se obměkčila než Háta. A Háta trpěla raději nejkrutější muky, než by čistotu ztratila a od víry odpadla.

Že sv. *Pontamiána* pánu, u něhož sloužila, statečně odpírala, an ji k nečistotě vábil, obžalována jest křivě u pohanského vladaře, že co křesťanka se rouhala bohům a císaři. I rozkázal vladař kotel plný smůly připraviti a oheň podložiti, pak řekl děvečce: „Buď jdi a podej se vůli pána svého, anebo do té vřelé smůly budeš vhozena.“ — Ona pak řekla: „Poruč, vladaři, ať mne spustí zvolna do kotle, ale tak, jak jsem přioděna, aby jsi věděl, jakou trpělivostí ozbrojil mne Kristus, v kteréhož ty nevěříš. I stalo se, jakž sobě žádala, ztratila sice život časný, ale zachovala čistotu a obdržela dvojnásobnou korunu panenství a mučenictví. *(Macanovy příkl.)*

Sv. *Kazimír* zachvácen byl v stáří 24 let nemocí nebezpečnou. Lékařové udali jen jeden prostředek, aby se oženil, tím že by se zachoval. Avšak sv. Kazimír nedbal na radu lékařů a domluvu rodičů, nýbrž aby čistotu zachoval, pravil: „Raději umříti, než takovým spůsobem život prodloužiti.“ A vskutku brzy na to i zemřel.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Maxelinda* narodila se v Nizozemsku z bohatých rodičů. Již co dítě nalezala zálibu na věcech nebeských a umínila si, že čistotu svou zachová Kristu. Tu se ucházel o ruku její slíčný Harduin a rodiče její svolili. Maxelinda oznámila rodičům, že zasnoubena jest již Ježíši. Nadarmo ji přemlouvali. Ana jednou Maxelinda sama doma byla, přepadl ji Harduin a prosil, aby se jeho chotí stala. Že však nechtěla svoliti a na útěk se dala, zavraždil ji Harduin. Trest Boží však Harduina zastihl; oslepl na obě oči a teprv za tři léta, když veřejné činil pokání a veřejně u hrobu Maxelindu odprosil, nabyl zase zraku.

(Jansa.)

V Antiochii byla patnáctiletá panna *Pelagia* od vojínů přepadena, aby ji před soudce co křesťanku předvedli, kdež i násilí se jí mělo učiniti. I prosila vojíny, aby se směla ve vedlejším pokoji převléci a když jí vojáci svolili: ustrojila se v nejkrásnější oděv svůj a skočila pak se střechy dolů a zabila se.

(Sv. Ambrož.)

Sv. *Pelagius*, aby před smilstvím se zachoval, nechal na kusy se rozsekati.

(Krönes: Real-Lex.)

Sv. *Potamiana* než aby proti čistotě se prohřešila, raději se nechala uvrhnouti ve vařící olej. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Ursula* a společnice její, upadnuvše do rukou chlípných sluhů, nežby o nevinnost svou se byly daly připraviti, raději týrání ano i smrt mučenickou podstoupily. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když panna *Getraurd Angererova* r. 1816 nedaleko města Halle v Tyrolsku na osamělém místě zpustlivce potkala, hleděl ji tento nejprv lichocením, pak ale hrozbami svésti, ano, ana odpírala, hrozil i smrtí. Než panna co pravá rekyně raději se dala zabíti a odpustivše ještě vrahu svému, za velkých bolestí zemřela. *(Buchselius.)*

Císař *Isák Commenus* upadnul, cestuje, v těžkou nemoc. Lékaři mu radili, aby s nějakož ženskou obcoval a tak nemoce se zbavil, avšak císař nesvolil, řka, že raději zemře. *(Richter.)*

Za času francouzské revoluce chtěl jeden vojín jednu *jeptišku* v Tyrolsku zneuctiti a honil ji po klášteře. Ubohá utíkala do hořejších komnat a když svepřený svůdce i tam ji pronásledoval, skočila se střechy do hluboké propasti, kdež později nalezli její mrtvolu.

(Mettenleiter.)

Když *Francouzové* ku konci 16. století města Neapole dobyli, dopustili se mnoho násilí na ženských. Než mnohé paní a panny bránily se hrdinsky proti všemu násilí. Tak dvě panny raději se daly zardousiti, než aby čistotu svou poškvrnily, jiné pak panně pocházející ze vznešeného rodu Laudati smilník, nemoha se jí zmocniti, usekl obě ruce. *(Herbsta příkl.)*

V *Japanském* městě Ozaka koupil pohan otrokyni velmi slíčnou asi 18letou, dívku křesťanskou. I přioděl ji velmi skvostně lidem na odiv. O jak tu lkála, majíc šat nejozdobnější: stud a kázeň a vědouc, že se má co třásti o svou nevinnost. I prosila Boha o pomoc a umínila si pevně, že raději zemře, než by zhřešila. I přišli co vlci zlí lidé. I bránila se tu srdnatě, bila, kousala vůkol a zahnala zpustlivce. Tu se pán její tak rozdurdil, že čistotu svou panna hájí, že ji nelidsky ubil a druhého dne i mečem sťal, ješto nechtěla hřešiti.

(Blahověst 1848.)

V *Japansku* byla jedna děvečka mečem odpravena a sice proto, že nechtěla s pánem svým hřešiti. „Jsem křesťanka,“ odpovídala pánu na jeho lichocení a hrozby, „a raději smrt podstoupím, než bych se takového hříchu proti Bohu dopustila.“ *(Cornelius Hazart.)*

Theotimu radili lékaři, aby, chce-li si zrak zachovati, se ženskou obcoval, avšak Theotim neučinil tak, alebrž raději oslepnul, řka: „S Bohem, světlo!“

(Sv. Ambrož.)

Biskupu v Eboře *Tomáši II.* radil v nemoci lékař, aby, chce-li se na životě zachovati, se ženskou obcoval; avšak Tomáš nepřipustil, řka: „Pro zachování smrtelného těla nepřipravím se o nesmrtelnou zásluhu čistoty. *(Polydorus.)*

Podobným spůsobem i zbožný *Verinus* čistotu svou zachoval a radčji zemřel.
(Malarius.)

6. Cti a chraň i u jiných!

Sv. *Medard*, biskup v Noyonu, aby čistotu panen zachoval, založil v Salenci, rodišti svém zvláštní slavnost růžovou. Každoročně byla nejhodnější dívka 12 dukáty obdarována na den sv. Medarda 8. května. Dívka vyvolená, nazvaná krá lovnou růžovou, byla oděna v bílé šaty s hudbou a rodiči anebo příbuznými svými ještě s jinými 12 pannami uvedena do kostela, kdež jí dán na hlavu věnec z růží a odměna. A vskutku se vyznamenávají panny a vůbec obyvatelé v Salenci čistotou, ana každá panna chce se státi královnou růžovou, o niž se ucházejí nejhodnější mladíci.
(Ill. Zeitg. f. d. Jugend.)

Zvláštní přítel a ochrance nevinnosti byl *Bayard*, nazván rytíř bez bázně a hany. Když dobyl zámku Sola v Hennegavsku skrze hraběte Turenne, přivedli mu vojínové co vzácnou kořist velmi sličnou paní. Bayard, ač byl teprv 26 roků stár, pochválil vojíny, že jí ušetřili a dav jejího manžela vyhledati, odevzdal mu manželku. — Jindy zase přivedla špatná matka hezkou dceru svou k Bayardovi, aby ji dle libosti užíval. Avšak Bayard se jí ani nedotekl, ač krásou její okouzlen byl. Poznavši chudobná smýšlení Bayarda, vrhla se mu k nohoum a pravila: „Vzácný pane! zajisté že nezneužijete nešťastnou oběť bídy, jížto ochrancem abyste se stal, váš cit vás pobádá.“ Bayard si dal matku zavolati a vyplísnil ji pro její hanebnost a spolu jí dal 600 franků, aby dceru za hodného muže provdala a 100 tolarů na výbavu.
(Mehl. Kat. Handb.)

Člověk.

1. Jaký tvor.

a) Jest tvor vznešený.

Když slovutný lékař *Galenus* knihu o lidském tělu psal, zvolal: „O Ty, jenž jsi nás stvořil, popisuje tělo lidské domnívám se, že píšu hymnu ku Tvé oslavě. Více Tě ctím, objevuje krásu Tvých děl, než kdybych Ti nejlepší kadidlo zapálil.“ *(Galenus.)*

Procházejíce se *otec* se synáčkem po poli, spatřili ovci kojnou a bílé jehňátko, ano cucalo z vemena jejího a matka lízala je. Synáček radoval se nad pohledem tímto a dosti dlouho se nadívaje pravil: „Jehňátko požívá mléka u matky jako dítě, kde pak ale je otec jeho!“ — „Nezná ho, aniž kdy znáti ho bude,“ odpověděl otec. A pachole se tázalo: „Zůstane vždy u své matky?“ Na to otec: „Jen tak dlouho, co mléka požívati bude. Jak brzo ale samo trávou se živiti počne, opustí matku a zapomene na ni.“ „Kterak pak ale dítky činí?“ ptalo se pachole. „Slyš,“ pravil otec, „byv ty zrozen, spočíval jsi v klínu své matky a jejího prsu jsi požíval jako toto jehňátko a po několik měsíců skoro neustále jsi dřímal. Pak se vyjasnil obličej tvůj a oko tvé obrátilo se od prsu k matce vzhůru a ústa tvá utěšeně na ni se smála. Hleď, toho nelze jehňátku. — Po několika měsících jsi matku přede všemi poznal, ústa tvá hlaholala a ručinky k ní jsi vztahoval. Hleď toho nelze jehňátku. — A opět za nějaký čas poznal jsi i otce a obrátil obličej svůj útlý od matky k otci, řka: „Otče, matko!“ Hleď, ani toho nelze jehňátku. — Ono kloní hlavu svou k zemi. Ty pak nejen k zemi, nýbrž i vzhůru obličej svůj obracíš a tak láska v tobě vzrůstá. Podobně vzrůstá i poznání. Brzy, milý synu, i na obličej přirozenosti, jako na otce a matku tvou patřiti budeš. Pak třetí slovo vyřkneš, které je slovo života. Zvěř pak obličeje nemá, aniž jiného poznává.“ — Tak mluvil otec. Tu uchopilo pachole ruku jeho a patřilo utěšeně k němu vzhůru. Otec pak pravil: „Není-li pravda, že by's nechtěl býti beránkem?“
(B. Krummacher.)

Radoslav byl velmi pozorliv, když pan učitel povídával dítkám o všelikých věcech z přírody a sdílel pak doma, co byl ve škole slýchal. Jednoho dne přiběhl vesele domů i vypravoval o největších dravých zvířatech neb šelmách, o slonu a lvu, jichž postavu a vlastnosti popisoval. I radoval se otec z takých vědo-

mostí dítěte a slíbil, že mu k dokonalejšímu seznámení se s přírodou časem všeliké věci bude ukazovati. „Ano, prosím tě, otče!“ zvolal s plesáním Radoslav „třeba hnedle, však přede vším něco velikého, znamenitého ukaž.“ I sotva se dal odbýti, aby do rána čekal. V určitou hodinu přišel otec a přinesl mouchu. Chlapci slze stály v očích. „Ty žertuješ se mnou, otče!“ vzlykal „slíbilť jsi ukázati něco velikého, znamenitého a přinášíš nepatrnou mouchu!“ — Však otec vytáhl sklo zvětšující, dal pod ně mouchu i vece: „Tuto pohleď!“ Chlapec pohlédl i udiven radostí vzkřikl. Spatřilť mouchu v hrozné velikosti; tělo měla pokryto kožní, na níž jako na nějakém pancéři peří a šupiny rozmanitých barev se skvěly, nohy se podobaly hnátům, hlava veliká, na níž rypák jako nos slonový. — A když se dost nadíval, dí otec: „No, Radoslave, zdaliž jsem žertoval?“ I odpověděl synek: „Vskutku toť veliké, toť znamenité!“ „Pamatuj si, synu,“ poučoval dále otec „všecko v přírodě jest veliké a znamenité!“ A když se večer přiblížil a nebe jasné jako hvězdami poseto bylo, řekl otec: „Synu, chceš zase něco znamenitého viděti?“ A syn odtuší: „Ano, otče!“ I vedl jej na vysokou věž, hvězdárnu nazvanou, zřídil zvětšující skla neb dalekohled k jehu oku i jmenoval hvězdy, které se mu v jasnosti ukazovaly, a vysvětloval velikost a vzdálenost jejich, z čehož velebil Hospodina. Tu chlapec jako u vytržení zvolal: „Viď, otče, že není nic na světě většího a znamenitějšího?“ I odpověděv otec řekl: „Ano, synu, jest něco většího, než tato tělesa nebeská, nejznamenitější mezi všemi tvory jest člověk, jenž duchem svým přírodu skoumá, velikost a vznešenost všech tvorů poznává. Bez tohoto skla, kteréž duch lidský vynalezl a umělá ruka člověčí vytvořila, by jsi byl neviděl divy, které se oku tvému na nepatrné mouše i na velikánských hvězdách vyjevily. Až dospěješ, lépe vše pochopíš, a přičiníš-li se poznávati velké a vznešené tvory, poznáš pak i největší, nejznamenitější bytost, totiž Tvůrce samého, Boha.“ — I sestoupili dolů a Radoslav od té doby dle naučení otcova ještě bedlivěji skoumal velikost a vznešenost přírody a tak velmi moudrý a zbožný muž z něho se stal. *(Dle Salamona.)*

b) Jest dítě Boží; pro nebe určen.

Král Osvín daroval kdys sv. *Aidanu*, kteréhož pro šlechetné srdce a učenost velmi si vážil, velmi krásného koně, aby nemusel za příčinou hlásání slova Božího choditi pěšky. Za několik dní jel sv. biskup na tom koni a tu se sešel s jedním mužem, jenž o všecko své jmění přišel. Útrpností jat, dal mu Aidan koně, sestoupiv z něho. Což když král uslyšel, hněval se na biskupa a předhazoval mu, že žebráku tak krásného koně daroval. Sv. biskup králi odpověděl: „Jest ti, ó králi, kůň milejší, než chudý člověk, jenž jest dítě Boží!“ I odprosil král biskupa zastyděv se a miloval a ctil ho tím více.

(Apoštolové Německa.)

V jisté *škole*, kdežto se vyučovaly dítky přírodopisu, tázal se při zkoušce komisař patronátní, které z tří říší přírody člověk náleží. Všecky dítky mlčely, jeden toliko z chlapců pozvedl srdnatě ruku na znamení pravé odpovědi. „Ty tedy, synáčku,“ dí komisař, „nám to pověz.“ Načež chlapec zřetelně a hlasitě odpověděl: „Člověk náleží k říši nebeské!“ Komisař se zamlčel a v zkoušce dále pokračoval. *(Podstránského výkl.)*

2. Jeho vady.

a) Nakloněn jest ku zlému.

Když mudrci *Sokratu* nestydatá ženština Theodora předhazovala, žeby snadno jeho učeníky všecky chtěla převrátiti, z nichž by ani jednoho na pravou cestu neuvedl, odpověděl on: „Věřím, nebo snáze jest člověka dolů, než nahoru táhnouti, neb dojista více nakloněn jest od přirozenosti ku zlému než k dobrému.“

(Menoch.)

Eva přirozenost vůle hříchem převrátila. *(Gen. 3.)*

Židé na poušti začasto ukázali převrácenost vůle lidské, toužíce nazpět po Egyptu, pro jídlo *(Ex. 16. Num. 11, 15.)* neplnili zákon Boží, *(Soudc. 2.)* sloužili modlám. *(Jos. 44.)*

Datan a společníci neuposlechše Mojžíše *(Num. 16.)*

Král edomský *(Num. 20.)* a Seon *(Num. 21.)* nechtíce pustiti Mojžíše přes zemi.

Saul, chtě nevinného Davida zabiti, *(1 Kr. 18, 19. 22.)* ba i syna Jonathasa. *(1 Kr. 20.)*

Amon, zapudiv Thamar, s níž zhřešil *(2. Kr. 13.)*.

Absolon vzbouřiv se proti otci Davidu *(3. Kr. 13.)*.

Achab, král judský slouže modlám *(3. Kr. 16.)*.

Manasses páchal rozličné hanebnosti *(2. Par. 33, 4. Kr. 2.)*.

Amasias, modlám slouže *(2. Par. 25.)*; podobně i Achaz *(2. Par. 28.)*.

Dva starci, chtíce svésti Susannu *(Dan. 13.)*.

Fariseové činíce slovem i skutkem Kristu zlé *(Mt. 11, 12. Luk. 11.)*.

Jidáš zradiv Pána *(Mt. 26.)*.

Zbožný opat *Štěpán* tourský ve francouzské krajině Limusin řečené odloučil se, touže po přísném životě, s některými bratry do lesnaté divoké samoty, kdež tuhý, ale sv. život poustevnický vedli. Když se pověst o tom rozhlásila, ba žaloby proti nim do Říma se zanesly, vyslána jest duchovní komise vyšetřit života jejich. Papežský tedy vyslanec přijda k nim, tázal se opata Štěpána: „Co jste? Mniši, či poustevníci?“ Načež opat pokorně odpověděl, řka: „Nejsme nic, leč hříšníci, jenž jsme se poněkud vzdálili široké cesty světské k záhubě vedoucí.“ *(Leon-Goffine-a Postilla.)*

Jeden *klášterník* namáhal se, aby nevinnosti a čistoty prvního člověka v ráji dosáhl. Proto přemáhal smylnost nemírným postem, bděním a mrtvením. Při jídle nechtěl žádné chutě pocítiti a tak i lenost, zvědavost a všecky nectnosti chtěl zapuditi. Tím ale se stalo, že upadl v trudnomyslnost a nejmenší provinění považoval za smrtelný hřích a doznal, že nemůže takové dokonalosti dosíci. I upozornila ho sv. Marie z Oignys, že člověk jest potomkem Adamovým a pokleskům rozličným podroben. *(Herbsta příkl.)*

Jistý *vojín* vyžádal si za pokání, aby nejedl z ovoce stromu, jejž ve svém dvoře měl a jehož ovoce bylo velmi odporné a nejedlé. Zpovědník svolil. A hle, nemoha dříve bez ošklivosti na strom ani pohlédnouti, dostával nyní vojín laskominy na ovoce zapovězené. Ano jednou již měl ruku nataženou, aby ovoce utrhnul. Bojoval dlouho velmi než se konečně přemohl s pomocí Boží, načež i brzy pod týmž stromem vypustil ducha. *(Caesarius.)*

b) Podroben jest neduhům; smrti.

Abner, král Hindů, nechtěl syna svého Josafata seznámiti se smrtí a proto jen mladé a slíčné lidi okolo něho měl. Zatím ale náhodou syn sešel se se dvěma žebráky, s malomocným a slepým; oba byli v oděvu chatrném a bída se jim dívala z očí. Tu poznal Josafat bídu lidskou a zoškliviv si svět, stal se křesťanem. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Filip, král macedonský, poraziv Athénské u Cheroney, tak zpyšněl, že nemyslel více, že by ho nějaká nehoda potkati mohla; poznav ale brzy pošetilost svou, ustanovil jednoho mladíka k tomu, aby mu volal, kdykoliv by do světnice své přišel. „Pomni, ó králi! že nejsi Bůh, alebrž člověk mnohým slabostem, pohromám a neštěstí podroben. *(Caelius.)*

Císař *Bedřich* byv otázán, jaké štěstí největší může zakusiti, odpověděl, že když šťastně zemře, neboť před smrtí nikdo za šťastného pokládati se nemůže.“ *(Aeneáš Sylvius.)*

Caesar *Filip* spadl jednou s koně a když povstal, pozoroval prohlubeň v písku, co pádem svým způsobil a pravil sám k sobě: „Hle, jak malé místečko potřebuje podmanitel světa!“ *(Pred. u. Kat. 1858.)*

Karel V., svého času nejmocnější panovník, v jehož říši slunce nezapadalo, odřekl se svého trůnu a šel do Španěl do kláštera na samotu. Přijda u Ladera na břehy španělské, padl na zem, políbil ji a pravil: „Ó ty matko všech smrtelníků; nahý vyšel jsem z lůna matčina, nahý navrátím se do lůna tvého.“ *(Obecné listy 1860.)*

Mám na venkově letohrádek, milý příteli *Lucilie*! a tu si správce naříká, že ustavičně má opravy zapotřebí brzy na střeše brzy na zdi a jinde. Pravil, že jest již starý a přece jsem ho sám vystavěl. A hle, napadá mi mimovolně, že i já stárnu. I zahradník, když jsem mu vypeskoval, že stromy nemají žádného ovoce, pravil, že stromy jsou již staré a nemohou proto ovoce vydávati a přece jsem je sám zasazoval. Jsou-li stromy staré, musím asi i já již starý býti. Mému letohrádku mám tedy co děkovati, že mne pamatuje na mé stáří. *(Seneka.)*

Když *Xerxes*, přemocný král, s výšiny nepočetné množství lidstva a nesčíslné voje své spatřil, tu prý slzel, poněvadž ze všech, na něž patřil, po sto letech nikoho nebude více. *(Sv. Jarolím)*

Antonín *Wolfrath*, arcibiskup vídeňský, napsal si sám na náhrobní kámen: „Byl jsem opat, biskup kníže. Jsem prach, stín, nic!“ Zemřelť r. 1639. *(Šmída Repertorium.)*

Čtení,

viz i: „Písmo sv.!“

1. Dobrých kněh, zvláště Písma sv., života Svatých, prospívá.

Demetrius Falerus k tomu měl krále Ptolemaea, aby si opatřil knihy pojednávající o panování a říši, o věcech vojenských a pilně v nich čítal, protože mu řeknou, co mu přátelé říci se ostýchají. *(Laertius.)*

Sv. *Anastasius*, mučeník († 628), čítal po Písmě sv. nejraději životopisy mučeníkův. An jich boj a vítězství četl, nemohl se slz udržeti a žádost v něm vřelá povstala, aby i on za Krista umřel, což se mu i vyplnilo. *(Krönes: Real. Lex.)*

Sv. *František Borgiáš*, jsa ještě ve světě, ustanovil si, že každého měsíce životopis nějakého svatého s zvláštní pilností čísti bude. A vůbec si liboval v čtení nábožných kněh, zvláště pak Písma sv., říkávaje, že čtení zbožných kněh první stupeň k lepšímu životu jest. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Fulgenc*, vrchní výběrčí v provincii Byzazeně, modlívaje se a čítaje rád, padl jednou na řeč sv. Augustina o marnosti světa a krátkosti života. Přečta ji, byl tak dojat její obsahem, že sobě hned předsevzal úřad svůj složiti a do řehole vstoupiti. Odevzdav tedy statky své mladšímu bratru, šel do kláštera, kde dosáhl velikého stupně dokonalosti a svatosti. *(Živ. Svat.)*

Alfons, král, byv tázán, kteří rádcové by se mu nejlépe líbili, odpověděl: „Knihy, neb z nich se beze strachu naučíme, čeho nám třeba věděti.“ *(Macana výb.)*

Osymandyas, král egyptský, znal prospěch dobrých kněh a velkou sbírku si jich učinil, nad níž dal napsati slova: „Schránka léků pro duši.“ *(Mehl. př.)*

Pius V. když kdysi někdo drahokamy mu velmi vychvaloval, zvolal, ukazuje na knihy: „Viz, v těchto jsou drahokamy pravé obsaženy. *(Beyerlinck.)*

a) Obveseluje a sílí.

Učený *Petrarka*, Italián, jenž ve 14. století žil, odporučuje v jednom listu ku svému příteli čtení dobrých kněh, řka: „Mám přátele, jichž společnost mne velmi baví. Pocházejí ze všech století a ze všech zemí a zjednali si velkou vědomost v řízení státním i privátním, ve válce i v míru. Jsou velmi služebovolni a velmi mi prospívají. Zavolám je a propouštím, kdy se mi zlíbí, aniž se proto na mne horší, nýbrž odpovídají milerádi na mé otázky. Vypravují mi, co se za starých časů stalo, odhalují tajnosti přírody a učí mne, jak bych šťastně žil a tiše zemřel. Zapuzují můj zármutek a brousí vtipem ducha mého. Brávám je i na venek, kde se jim o samotě lépe líbí, než v hluku městském.“ *(Pred. u. Kat. 1856.)*

Bernard Galura, arcibiskup v Brixenu, byl ještě co kanovník v Salcburku povolán k jedné nemocné osobě, která velmi si naříkala, že v bolestech svých nenalezá v ničem útěchy. I dal jí knížku: „Písmo sv. v rukou nemocného“ a kniha ta opravdu nemocnou přiměla k tomu, že trpělivě všecky bolesti své snášela. *(Ber. Galura.)*

Lord *Spencer*, anglický duchovní, zmítán bouří pochybnosti, uchopil se čtení sv. otců prvních století a následek toho byl ten, že se navrátil do lůna Církve sv. katolické. *(Gaume.)*

Tomáš Morus, uvržen ve vězení, zabýval se čtením zbožných kněh a když mu je nešlechetný král Jindřich VIII. dal odejmouti, naříkal, že mu jich král odejmul. *(Sanderus.)*

b) Obracuje.

Komorník královny *Kandaces* čtením Písma sv. obrácen jest. *(Sk. 8.)*

Sv. *Ignác z Lojoly*, který jsa vojín a raněn, když na loži leže z dlouhé chvíle v životech Svatých přemítal, náhle touhou uchvácen byl, jim podobným se státi, zvláště pak ho dojal život Pána Ježíše. A proto i napotom čítal každodenně z Tomáše Kemp.: „Následování Krista.“ *(Boh. Hakl.)*

Sv. *Jan Kolumbini*, zakladatel řádu Jesuatův, sloužil mamoně, pánovitosti a ohavné náhlosti. Přišed jednou dříve domů, an oběd ještě přichystán nebyl, počal manželce nadávati a stoly a židlice ve zlosti zpřevracel. Tichá choť ho chlácholila, aby zatím něco četl. I vzal do ruky Legendu Svatých a nejprv ji s nevolí odhodil, pak ale četl přece. I uhodil právě na život Marie egyptské. A čtení života jejího tak naň účinkovalo, že vykonav brzy sv. zpověď, se stal zcela jiným člověkem, ano i svatým.

(J. Bílého: Legenda.)

P. Heřman *Cohen* oddal se v mladém věku svém zcela prostopášnosti, avšak nenalezaje pokoje, šel se s knězem poraditi, jenž mu dal knížku o křesťanském náboženství, čtení to ho přimělo k tomu, aby jednou mši sv. obcoval a tato učinila naň takový dojem, že brzy nato se dál v Paříži pokřtiti, a stal se i knězem řeholním a velmi zdárně pro Církev napotom působil. *(Škola B. Srdce 1871.)*

V Elsasu a blízkých Lotrinkách obrátili se mnozí židé na víru kat. Jeden z nejznamenitějších konvertitů jest David Pavel *Drach*, učený rabín a proslulý znatel východních jazyků. Na trhu vetešnickém koupil náhodou několik spisů sv. Otců latinských a řeckých, u papírníků a kramářů našel pozůstatky z knihovny jednoho kláštera a hle, toť byl základ a počátek jeho obrácení, jež r. 1823 v skutek uvedl. *(Blahověst 1870.)*

Ve *Francii* ztratila jistá dáma, chtíc býti moudřejší nad ostatní lidi, víru vychováním, nejvíce ale čtením špatných kněh. Padla do těžké nemoce. Tu kněz uchopil se cesty nepřímé, navštívil dámu a jakoby mimochodem potěšil ji. Odcházeje, prosil, aby tam směl nechati knihu, udávaje, že jí dáma asi nebude čísti, anať by ji podráždila, ješto poráží rozumářství o náboženství. Dáma čtla ze zvědavosti, požádala i díl druhý a následkem čtení obrátila se.

(Škola B. Srdce 1874.)

Když císař *Gracián* v Trevíru popoledni v divadle circenském se bavil, vyšel si jeden z družiny jeho a tři společníci jeho na procházku do zahrad, rozložených podle zdí a když se tam po dvou procházeli, on s jedním z nich zvlášť a druzí dva taktéž zvlášť a od nich opodál, že tito bloudíce přišli do jedné chatrče, kdež bydleli služebníci Boží duchem. A nalezli tam písmo, v němž vypsán byl život sv. Antonína poustevníka. Jeden z nich dada se do čtení, diví se, zahoří a mezi čtením uzavírá, takovému se oddati životu a světskou službu opustiti a sloužiti Bohu. A i jeho soudruh následoval ho a oba, odřeknuvše se všeho, co měli, sloužili o samotě Bohu. *(Sv. Augustin.)*

Rudolf Hasert, pastor protestantský v Slezsku, nenalezal v učení Lutherovu ni pokoje, ni ukojení. I rozjímal o víře katolické a tu se mu dostaly do rukou i životopisy svatých. I četl, četl opět a výsledek toho byl, že se navrátil do lůna Církve sv. katolické.

(Blahověst. 1857.)

V městě Göttingu byl r. 1831 student *Vilím Tope* pro vzpouru proti řízení zemskému do žaláře uvržen. Než byl jat, vzal jen váček s penězy, malý kordík a knihu, která byla původ jeho zkázy mravné, mysle na útěk. Před vězením byl prohledán a jen kordík mu odejmut. Podiven, že mu knihu zapovězenou nechali, otevřel ji a viděl, že jest to: „Následování Krista Pána od Tomáše Kempenského, ona měla tutéž velkost a vazbu. Nevrle jí v žaláři hodil, a odevzdal se trudným myšlenkám. Z dlouhé chvíle přece ale v ní četl a čím více četl, tím více se do duše jeho poklid navracoval, tím více poznával své poblouzení, želel svého provinění, tak že král, uslyšev o jeho obrácení, na milost jej přijal a všecko mu odpustil. *(Macana výb.)*

2. Proto:

a) Čti!

Čtením již pohané se zabývali.

Tak s velkou láskou čtli Homera Arcesilaus Pitaneus, filosof a básník, Alexandr veliký, Alcibiades. — Plato čítal rád Sofrona, ba knihy více miloval než své dítky, pravě, že knihy jsou dítky ducha, dítky pak jen těla; sv.

Cyprian Tertulliana; Alfons král Caesara komentáry; Aelius Verus Caesar čítal povždy knihy. *(Plutarch.)*

Zeno dostal od orukala radu, aby, chce-li bohům býti podoben, za často s mrtvými se zanášel. Zeno vyrozuměl pod mrtvými knihy, z nichž často čítal. *(Krönes: Real.-Lex.)*

Znamenité knihovny byly a jsou:

V *Římě* na Kapitolium od římských císařů založena. *(Eusebius.)*

Knihovna *Serena samonitského* obsahovala 62 tisíc svazků. *(Capitolinus.)*

V *Antiochii* byla znamenitá od Juliana Apostaty založená knihovna, kterouž Jovinianus dal spáliti. *(Suidas.)*

Ansgar, biskup hamburský založil v Hamburce znamenitou knihovnu, kterou Dánové ohněm zničili. *(Cranzius.)*

V *Alexandrii* založil Ptolomaeus Philadelfus, král egyptský, velkým nákladem knihovnu, která zahrňovala v sobě 70 tisíc svazků. *(Agellius.)*

Sixt V., papež, r. 1588. založil knihovnu ve Vatikánu, kteréž v celém světě podobnou nenalezneš. *(Beyerlinck.)*

František I., král francouzský, založil v Paříži znamenitou knihovnu; podobně i Jindřich Banzovius na svém hradě Bredenburg, tak že knihovna ta i oslavována básněmi. I knihovna v Cařihradě zaslouží býti podotknuta. *(Týž.)*

Ostatně nalezáme knihovnu znamenitou v *Heidelbergu.*

Nábožné knihy čítali:

David, jenž sám žalmy skládal.

I Šalomoun.

Kněží židovští.

Sv. apoštolé a učeníci Páně.

Sv. *Antonín*, biskup, v mládí mnoho čítal, nejraději pak legendy Svatých. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Augustin* dával mezi jídlem vždy předčítati nějakou zbožnou knihu a netrpěl při jídle zbytečných a bližního urážejících řečí. *(H. J. Karlíka: Živ. Svat.)*

Sv. *Eligius*, biskup z Royonu († 695), ještě když byl zlatníkem, měl povždy při díle knihu otevřenou, v níž časem čítal, aby v zbožnosti a ctnosti se utvrdil. *(Richter.)*

Sv. *Jaromíru*, biskupu a mučeníku, bylo již od maličkosti čtení nábožných kněh nejmilejší vyražení. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bl. *Josafat Kuncevič*, arcibiskup a mučeník, pilně čítal Písmo sv. a podobně krmil duši svou čtením životů Svatých a Světic Božích, nejraději těch pro víru kat. umučených. *(Blahověst 1865.)*

Sv. *Karel veliký* čítal pilně v knihách duchovních i mezi stolováním dal si čísti z knihy sv. Augustina „o městě Božím. *(J Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský a patron knihařů, byl velký milovník knih. *(Kal. Moravan 1860.)*

Sv. *Štěpánu* mladšímu nejmilejším čtením bývalo Písmo sv. a spisy sv. Jana zlat. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Rodiče sv. *Terezie* mezi dobrými navyklostmi měli ten krásný obyčej, že pilně sv. knihy čítali. K tomu měli i dceru a tato s bratrem Rodrigem na osamotnělém místě čtení se oddávala. Nejraději čítala životy svatých a čtení to roznítilo její touhu po věčnosti tak, že si i žádala krev svou pro Krista vyceditи. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Tomáš* z Villanovy žádal od bratří, aby pilně čítali Písmo sv. a jiné potřebné knihy a zahálky se zvláště varovali. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Tomáš* akv. povždy čítal životopisy svatých, aby jich příkladem k dokonalosti se povzbuzoval. *(Jeho životopis.)*

Papež *Pius II.* velmi rád v knihách čítal a je psal; knihy miloval více než safíry a smaragdy. *(Patina.)*

Císař *Theodosius*, syn Arkadia, zvláště čtením sv. kněh se zabýval, i v noci čítal, sám si světlo upravuje. *(Nicéfor.)*

b) Rozšiřuj!

Sv. *Gennadius*, opat ve Vinzo, půjčoval knihy klášterní, které tehdáž byly řídké a velmi drahé, okolním obcím, aby je čtly a prospěl tak přemnohým. *(Ber. Bercaster.)*

Sv. *Jan z Boha* nakoupil si v Gibraltaru obrázků, modlitebních kněh a katechismů a prodával je v krámku anebo chodil po obcích a prodával je mnohdy bud laciněji aneb dával zdarma, jen aby věc a knihu dobrou rozšířil. Jestiť i patronem knihařů, kněhkupců a kněhtlačitelů. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Pamfilius* zřídil v Césarei palestinské veřejnou školu, ve které se vy-

kládalo sv. Písmo, založil knihovnu 30.000 kněh čítající a sepsal také sám mnoho kněh. *(J. Bílého: Legenda.)*

Kubínek, Moravan, odřekl se jmění a statku po otci zděděného a ustanovil, život svůj věnovati k rozšiřování dobrých, nábožných spisů křesťanských. Dobrou knížkou byv sám probuzen k příkladnému životu, odhodlal se z vděčnosti k Bohu a lásky k bližnímu dobrým knihám pomáhati do obcí, příbytků, do rukou i srdcí lidských. Především obrátil zřetel svůj na Dědictví Svatojanské. I jal se vydávati na cesty po kraji. Píseň, kterouž si sám složil, schvaluje čtení dobrých kněh. Vroucnosti jeho nemůže nikdo odolati. Tak odevzdal r. 1848 dne 14. listopadu panu kanovníkovi Pešinovi bez mála 1000 zl. na stříbře dílem za knihy, dílem na vklady nových údů dotčeného Dědictví. — Později neméně horlil i pro Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Moravě.

(Blahověst 1848.)

3. Špatných kněh škodí věčně i časně.

Sv. *Ambrož*, pocházeje z Alexandrie a maje značné jmění, čítal velmi pilně v knihách bludařských. A snad by byl sám v bludy zabředl, kdyby mu byl Origines oči neotevřel, že zcela se čtení kněh těch vzdal a raději v Písmě sv. čítal. *(Richter.)*

Sv. *Terezii* dostalo se do rukou všelijakých kněh, v kterýchž puzena zvědavostí napořád čítala, nejvíce však libovala si v románech. A následek toho byl, jak sama vyznala, že hasla láska k Bohu v srdci jejím a lásky k světu den ode dne přibývalo. A snad by byla navždy zahynula, kdyby Bůh ji neuvedl na cestu milosti. *(Mehlerovy legendy.)*

Kliment Brentano, znamenitý básník, vypravuje ze svého vlastního života, jak velmi mu uškodilo čtení „Osvobozeného Jerusaléma“ od Tassa, ježto vypravování o Rinaldu a Colorindě a čarodějnici Armidě náruživost zlou v něm vzbudilo, proti níž mocně musel bojovati.

(Hungari.)

Nevěreckými knihami biskupa *Nepose*, jak sv. Dionys alexandrinský píše, rozšířilo se téměř v polovici východních zemí bludařství chiliastické.

Nevěrecké knihy spůsobily ve *Francii* strašnou revoluci a bezbožnství.

Opat *Eutyches* cařihradský stal se čtením bludařských kněh sám bludařem, ano i hlavou těchto bludařů.

Jan Hus, jinak horlivý kněz, nakazil se spisy Vikleffovými. *(Jan Zollner.)*

Dne 7. září přišla do *Bubenče* u Prahy 24letá dívka V. St. z Č. Kostelce na návštěvu ku známým a počínala si tak podivínsky, že byl lékař zavolán. Týž seznal, že je dívka šílená a dal ji do blázince odvésti. Příčina šílenosti její je čtení napínajících románů, které ji tak rozčililo, že myslila o sobě, že je španělskou královnou a žádala, aby se každý před ní klaněl a jí ruce líbal.

(Škola B. Srdce 1874.)

Porotní soud uznal v pruském Slezsku herce *Ottu Bielanda*, jenž 18. srpna 1869 z bambitky střelil po kazateli dr. Henricim, vinným zločinu pokusu vražedného a odsoudil jej na 12 let do káznice. Podnět k mravní zkáze zločince toho zavdalo dle vlastního vyznání jeho čtení Göthe-ova Fausta, Schillerových Loupežníků a filosofických spisů Kantových. *(Blahověst 1870.)*

Z *Jihlavy* zmizela v prosinci 1876 14letá dívka, jež v učení dosti pokračovala, ale následkem čtení všelijakých fantastických románů stala se poněkud přepjatou, tak že je odůvodněna domněnka, že některé z dobrodružství ve ve svých románech chtěla prakticky zkusiti. *(Čas.: „Čech“ 1876.)*

Občan *R.* z Choltic odsouzen byl dne 23. prosince 1876 krajským soudem v Chrudimi pro zločin tupení sv. náboženství na čtyři neděle do vězení. R. vyznal, že čtení špatných kněh jej svedlo. Byl svého času také odběratelem padařovské „Svobody“, listu bezvěreckého.

(Tamtéž.)

Petr Wasser, rolník v sv. Havlu ve Švýcarsku, zabil r. 1843 manžela dcery své, která chotě svého nenáviděla, že nedovolil, aby v hříšném poměru žila s dřívějším milovníkem. Před soudem vyznal, že původce jeho neštěstí byly spisy nevěreckého Strausse, jimiž sebe i rodinu svou přivedl o víru.

(Pův kalendář 1855.)

Angličan jistý *Viliam Bealde* pojal šlechetnou paní z vážné rodiny za manželku. I měl čtyry děti, jichžto vycho-

vání s největší péčí a obezřelostí řídil. Když kupecký obchod jeho od několika let klesal, oddal se čtení protináboženských kněh. I přijal jich zásady a ztratil víru. I držel se za oprávněna, dle libovůle i svým i životem manželky a dětí svých směti nakládati. Jednoho dne poslal sluhu s listem k sousedu, aby ještě s dvěma osobami dům jeho navštívil a učiněné v něm změny shledal. Sotva že přítel list přečetl, ihned spěchal, bohužel ale již pozdě. Dýky a sekery použil Bealde k zavraždění své rodiny, pistolí sobě sám života odňal. K tomu ho přivedlo špatné čtení.

(Mehlerovy příklady.)

4. Proto je

a) nečti!

Sv. *Alois z Gonzagy* dostal za svého mládí román, kterého neznal, do ruky a počal ho i čísti. Sotva že si ale jen název přečetl, hodil knihu tu do ohně a umyl si ruce, aby si ani je nepoškvrnil. *(Prediger u. Kat. 1852.)*

Sv. opat *Cyriak* vypůjčil sobě jednou od jednoho známého knihu, jejíž titul netoliko nic zlého neprozrazoval, ale spíše velký užitek čtenáři přisliboval. Když pak ji čísti počal, nalezl v ní rozličná učení scestná a nebezpečná. I zavřel ji hned a šel k tomu, od něhož si ji vypůjčil a řekl: „Bratře, zde máš knihu svou. Já ji čísti nechci, aniž tobě radím, abys ji četl. Já jsem z ní více škody než užitku nabyl. Křesťanům takové nebezpečné knihy čísti nepřísluší.“

(Macana výb.)

Opat *Isaiáš* napomínal mnichy, řka: „Přijde-li ti kacířská kniha do ruky, varuj se ji čísti, aby's duši svou neotrávil, nýbrž pevně drž se víry Kristovy.

(Isaiáš, opat.)

Sv. *Jarolím* náruživě čítal spisy klasiků, aby světské moudrosti nabyl. Následkem snu ale se ho zbavil a čítal napotom raději v Písmě sv. *(Richter.)*

Ačkoliv sv. *Jarolím* jednoho kněze jmenem Avitu varoval, aby jisté knihy Origenovy nečetl, neuposlechl tento a přivedl se o víru. *(Šmída: Repertorium.)*

Když sv. *Majolus* v klášteře Chigny knihovníkem byl, žádal ho jeden mnich o knihu některého římského básníka. Avšak sv. Majolus mu to zradil, pravě, že by se básníkem jen rozčilil, aby raději čítal v žalmech a prorocích, což mnich i učinil. *(Richter.)*

Sv. *Odo* rád čítal spisy římských a řeckých básníků. Snem ale poučen zanechal spisů těch a čítal od té doby jen v Písmě sv. *(Stolberg.)*

V městě *N.* učinilo několik počestných panen mezi sebou ten chvalitebný slib, že žádná z nich nebude tak zvané zamilované knížky čísti a všecky kde která ještě jakou z takových nakažlivých kněh měla, spálily. *(Valoucha kat.)*

b) Zničuj!

Efezští na kázaní sv. *Pavla* snesli pověrečné knihy a spálili je.

(Sk. 19, 19.)

P. *Egid Jais* uviděl co 15 letý mladík u svého staršího spolužáka ošklivou knihu s nestoudnými obrázky. Jais boje se spolužáka oznámil to svému katechetu a tento mu knihu vzal. Po mnoha letech sešel se Jais opět se spolužákem co řeholníkem a když mu nyní oznámil, že on ho u professora udal, děkoval mu řeholník srdečně. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Lucian a Marcian*, kteříž z počátku byli pohané, stavše se křesťany, spálili veškeré knihy své pohanské, plamenům je odevzdavše.

(Klinkáče legendy)

Na prvním sněmu církevním v *Nicei* r. 327 zavrženy jsou kacířské knihy arianské a ku spálení odsouzeny. Císař Konstantin pod pokutou poručil každému, aby je vydal, by se spálily. — I na sněmu v Efesu r. 431 žádali shromáždění biskupové císaře Theodosia, aby nestorianské bludařské knihy dal spálit. — Sv. Lev papež sám v Římě spálil manichejské knihy a poručil i biskupům, aby taktéž učinili.

Ostatně i ve skutcích ap. 19, 19. čteme, že v Efesu po kázaní sv. apoštola Pavla obyvatelé za 15.000 zl. špatných kněh spálili. *(Zollnera: kat. káz.)*

I císař *Theodosius II.* vydal přísný zákon, aby nevěrecké knihy se vyhledávaly a pálily.

Proto sestavil papež *Gelasius I.* seznam nevěreckých kněh, jež křesťané nemají čísti. Příkladu jeho následoval i Řehoř IX. a jiní papežové, až konečně na sněmu

v Tridentu r. 1562 index jich vydán, v němž až do našich časů nebezpečné knihy se zaznamenávají.

(Šmida Repertorium.)

V Paříži ovdověla bohatá paní, jíž zůstavil choť valné kněhkupectví. Jednoho dne šla na kázaní slovutného kazatele Beauregarda, an kázal o záhubě špatných kněh a zodpovědnosti těch, jenž je prodávají a rozšiřují. Slova kazatelova dojala vdovu tu tak, že požádala kazatele, aby špatné knihy v její kněhkupectví vybral a všecky tyto knihy špatné v ceně 2000 tolarů spálila. *(Blahověst 1849.)*

Dispense od půstu,

viz: „půst 3, c!“

Dluhy,

viz: „statek nespravedlivý 2; marnotratnost 1 b; 2 d!“

Dokonalost,

viz: „ctnost!“

Dostiučinění.

1. Povždy se konalo.

Dostiučinění co pokání konali hříšníci v starém i novém zákoně a sice:

Již hned první rodiče v ráji po pádu *(1. Mojž. 3.)*; Mojžíš a Aron za nedůvěrnost v Boha *(4. Mojž. 12, 20.)* museli umříti na poušti; lid israelský za modlářství *(4. Mojž. 14)*; David *(2. Král 12. Ž. 118, 163.)*; Achab, král za modlářství *(3 Král. 21.)*; Manasses byv věžným v Babyloně *(2. Par. 33.)*; Ninive *(Jonáš 3.)*

Sv. *Jan Křtitel*, ač žádného hříchu se nedopustil, přece po celý život kajicně žil; Zacheus vynahražoval *(Luk. 19, 8.)*; marnotratný syn chtěl jen nádeníkem v domě otcovském býti *(Luk. 15, 19.)*; sv. Máří Majdalena hleděla všemožným spůsobem Kristu za odpuštění hříchu se odměniti *(Luk. 7.)*; Petr povždy plakal *(Mat. 29.)*; sv Pavel po svém obrácení; kající lotr *(Luk. 23.)*; Efezští *(Skut. ap. 19, 19.)*

Blíž *Alexandrie* nalezal se klášter pro kajicníky, jenž nazván byl vězením. Byloť to místo velmi smutné a hrozné, vše upomínalo na pokání. Kajicníci přiodění otrhaným rouchem leželi na popeli a prolévali hojné slze; jiní zase stále stáli jako sochy, jakoby lítostí smyslů pozbyli, najednou ale počali hořce kvíleti. Kolena kajicníků dlouhým klečením stvrdla jako kůže slonova, oči byly hluboko vpadlé, líce bledé a slzami zbrázdované. Živili se tvrdým zplesnivělým chlebem a bylinkami a to velmi střídmě; modlili se společně a pak pletli rozličné věci. Po dlouhém a tak tuhém pokání navracovali se teprv opět do světa. A přece kajicníků těch bylo velké množství.

(Sv. Jan Klim.)

V mnohých *klášteřích* rozličné kající skutky zavedeny jsou za hříchy. Sv. Kolumbán zavedl do kláštera tak zvané poenitentiale, dle něhož provinění ranami s metlou se pokutovaly.

(Butler.)

5. Konej

a) tobě ve sv. zpovědi uložené!

Na kázaní sv. *Františka sál.* takové zadostiučinění a polepšení učinila rozpustilá posádka v pevnosti Allinges, že v brzkém čase vojsko více se podobalo klášterníkům a o prvnější rozpustilosti, proklínání a rouhání nebylo ani slechu.

(Herbsta př.)

Rytíři *Bodo* a *Jindřich* zavraždili ukrutně skrze sluhy Heralda a Konráda zbožného biskupa vircburského Konráda, že jim hanebnost, co páchali, předhazoval. Obrátivše se, žádali papeže Innocence III. o odpuštění. I museli v kajícím rouchu, majíce provaz na krku, veřejně k papeži se dostaviti a uloženému pokání se podvoliti. Zbraně své směli bu-

doucně jen užívati proti Turkům nevěřícím anebo ku své vlastní obraně; ustavičně měli černé roucho nositi, žádné divadla navštěvovati; po jich smrti neměla se choť více vdávati; ve sv. zemi měli 4 leta proti Turkům bojovati a Bodo, co původce vraždy, alespoň jednoho vojína na své útraty vydržovati; mimo ustanovených postů měli každé pondělí středu a pátek o chlebě a vodě se postiti; masa směli požívati jen na tři Boží hody; denně se měli 100 Otčenášů pomodliti a 50kráte pokleknouti; k sv. přijímání smí jen na smrtelné posteli přistoupiti; jdouce do Jerusaléma, mají v každém německém městě bosi s provazem okolo krku a s metlou v ruce jíti v kostele se bičovati; v tomtéž oděvu budou-li ve Wirzburku moci žíti, mají na tři Boží hody před biskupem se pokořiti a se dáti bičovati; vrátivše se z Jerusaléma, mají se k papeži dostaviti a o další radu prositi. (*Menoch. cent. 7 cap.*)

Edgar, král anglický, zneuctil v klášteře Vilton jednu velmi slíčnou šlechtickou pannu, kteráž u jeptišek vychována byla. Za to ho sv. Dunstan, arcibiskup kanterburský, pokáral nechtě mu ani ruky podati. I šel král do sebe a věda, že pohoršení to vůbec známé jest, podvolil se sedmiletému pokání, v kterémž čase mimo hojné almužny i dvakráte v týdnu se postiti musel a korunu na hlavu usaditi nesměl, pak měl i založiti klášter ženský, což vše Edgar vyplnil. (*Ber. Bercaster.*)

Jindřich II. král anglický, v prchlivosti dal sv. Tomáše, biskupa kanterburského, zavražditi. Brzy ale šel do sebe, nejedl leč něco málo a hořké slze litostí proléval. Na pokání pak podstoupil milerád tresty církevní a na hrobě svatého v žíněném oděvu se dal mrskati a rozličným jiným způsobem hleděl za hřích svůj dosti učiniti. (*Herbsta př.*)

Manes Florentius byv u kuběny dopaden, musel se dle anglického zákona veřejnému trestu podrobiti, což i rád učinil, aby za hřích svůj zadost učinil. (*Aen. Sylvius.*)

Císař *Otto III.* kázal hraběte Krescencia usmrtiti, ač ničeho nezavinil. Pro tuto zpáchanou vraždu nejtužšímu pokání se podrobil; nebo nejen že z ní skroušeně se vyznal a uložené pokání od zpovědníka ochotně a věrně vykonal, nýbrž nad to velmi obtížnou a dlouhou pouť k úctě sv. Michala na horu Gargono v Apullu vykonal bosýma nohama. Došed kající císař na tu horu, odebral se do tamního kláštera, kdež 40 dní při vodě a chlebě se postil, po všecken ten čas ostrý žíněný oděv na těle nosil, na zemi holé spal a všemožným kajícím skutkům se podrobil. (*Macana výb.*)

V *Tyrolsku* žili před časy dva obři, suroví a divocí chlapové, jenž si stále byli ve vlasech. Když jedenkráte dostali se zas do sebe, zasadil jeden druhému mečem takovou ránu do hlavy, že se týž bez ducha na zem svalil. Tu byl arci konec všemu rvaní, teď se ale také otevřely vrahovi oči a procitlo v něm svědomí, které ani ve dne, ani v noci nedalo mu pokoje, až svůj hřích sv. pokáním smazal a od Boha odpuštění dosáhl. Za pokání bylo mu uloženo vystavěti na vrchu klášter a chrám, což i učinil. (*Škola B. Srdce 1876.*)

Vilém, vévoda akvitánský, obrátil se na napomínání sv. Bernarda. I dal si přikovati na holé tělo pancíř a na hlavu helmu a prosil takto přioděn papeže Eugena III. o odpuštění. Papež ho poslal k patriarchu jerusalémskému, jemuž dal plnomocenství. Vilém šel v tom oděvu do Jerusaléma, kdež odpuštění dosáhl. S tím se Vilém neuspokojil, ale i sám si uložil pokání. Nejprv přísně žil 9 roků v jeskyni u Jerusaléma, pak žil co poustevník ve své vlasti. Napotom putoval do Kompostelly a pak v Italii založil nemocnici, obsluhuje nemocné. Obávaje se ale marnivosti, odebral se do pustého údolí u Sieny, kdež živ jsa almužnou, i skonal. (*Ott. Marian.*)

b) Ulož si sám!

viz i „pokání co ctnost: mrtvení se!“

Sv. *František z Kříže* nesl za pokání kříž dřevěný z Vallisoletu až do sv. země r. 1643.

Sv. *František Xav.* zavázal si nohy a stehna provazem z hrubých nití tak pevně, že hluboko a velmi bolestně do masa se zařezal, aby dosti učinil za marnivost a lehkomyslnost, kterou při tanci kdys ukázal.

Jakob položil se k mrtvole, s níž za živa zhřešil a výparem mrtvoly přišel o život.

Metronius nosil okolo těla řetěz anebo železný kruh.

Papež *Marcellin* pro jeden hřích, kterého se dopustil, složil se sebe důstojnost papežskou a poručil, aby tělo jeho po smrti se ani nepohřbilo, ježto toho ani hoden není.

Mauricius, měl dítě pokřtíti, které ale, ježto dlouho mši sv. sloužil, zemřelo. I opustil své biskupství a sedm let sloužil v cizině co čeledín.

Pachomius zašel do skrýší hadů a divé zvěře.

Quarinus, dopustiv se smilstva, za trest jako zvíře po čtyrech ze Španěl až do Říma lezl a dosáhnuv zde rozhřešení, zase tak do své sluje se navrátil a povždy tak žil, že se podobal divokému zvířeti.

Šimon Stylites, stoje na sloupu, dal se svésti ďáblem, že jako Eliáš unešen bude do nebe. Již nohu vystrčil, v tom ale poznal klam ďábelský. Za trest si nyní uložil, že po celý rok na jedné noze státi bude.

Viktorin, dopustiv se jedinkého hříchu proti čistotě, za strašných bolestí ruku si ve stromě rozmačkal. (*Hunolta káz.*)

Císař *Gracian* dal co 17letý vládce na pomluvu Komesa Theodora odpraviti. Než brzy poznal provinění své a proto povolal r. 378 syna tohoto Theodora a učinil ho spoluvládcem na východě. (*Herbsta př.*)

L. P. 1341 položil *Jan*, král český, základ k novému klášteru na Újezdě u Prahy, do něhož pak uvedeni byli mniši řádu kartouzského. A klášter ten dal nejen nádherně zbudovati, ale opatřil jej také skvostnými rouchy církevními, knihami, rozličnými klenoty a velkou nadací, aby mniši ti se hlavně zań modlili a skutky kajicné Bohu zań obětovali. (*J. Kř. V. Císař Karel IV. 1878.*)

Vévoda *Klaudius de Lorena*, znamenitý rek ve válce, nosil na levém rameni obruč železnou, která ho vždy tlačila, aby zadost učinil za hříchy mládí svého. (*Hunolta káz.*)

c) Buď odhodlán dobře činiti a více nezhřešiti!

Sv. *Jarolím* psal na padlou pannu Susannu: „Přede vším odumři světu a na to pomysli, jak bys nový život počala. Přiodí se smutečným rouchem, tresci smysle a tělo mrtvením a sebezapíráním, ustřihni si vlasy, na nichž jsi si mnoho zakládala, oči tvé, jimiž jsi tak často zhřešila, ať prolévají slze. Srdce tvé buď měkké jako vosk, povždy v bdění a modlitbě.“ (*Mehl. př.*)

Když *Chlodvík*, král Franků, sv. Remigia žádal, aby ho do Církve přijal, pravil sv. Remigius: „Pokoř se, ó králi, cti, co jsi dříve pálil a spal, čemu jsi se dříve klaněl, t. j. spal modly a klaň se Kristu.“ (*Mehl př.*)

Jeden *kníže* otázal se kdys svých šlechticů, čím se ve vězení zabývali, kamž pro vady mládí a náruživosti přišli. Tu odpověděl jeden, že, aby čas si ukrátil, se cvičil v algebře a geometrii; druhý v kreslení a malování, třetí v hudbě a tak každý něco uvedl, jen jeden mlčel. I otázal se ho kníže zvláště a tento odvětil: „Já jsem času výhradně k tomu použil, že jsem přemýšlel, abych do vězení více nepřišel.“ (*Mehlera*: *Kat. Handb.*)

Jeden poustevník prosil jednou zbožného a osvíceného opata *Pimenia*, aby mu vysvětlil, co jest to pokání? Načež Pimenius: „Pokání za naše hříchy jest — nikdy více nehřešiti.“ (*Rauchenbichl.*)

d) Příležitosti zlé se varuj!

viz i „příležitost zlá 2 a; c!“

Koncil IV. lateránský praví, že není pravé pokání, pakli se kdo nechce varovati zaměstnání, kterýmž do starého hříchu upadá.

Papež *Innocenc XI.* zavrhl větu, že se nemusíme zlé příležitosti varovati, prospívá-li nám.

Sv. *Karel borom.* výslovně kněžím zapovídá, aby rozhřešení dali těm, kdož zlé příležitosti varovati se nechtí.

I sv. *František sál.* píše, aby cizoložníkům, opilcům a těm, kdo v konkubinátu žijí, rozhřešení se nedalo, pakli by zlé příležitosti se nechtěli varovati.

Proto také *tři mudrci* do Jerusaléma se navrátili a v Efesu špatné knihy spálili. (*Sk. 19, 18.*)

Jeden *študujíci* čtením špatného románu se dopustil ošklivého hříchu. Ještě před sv. zpovědi spálil knihu, aby ani jemu, ani jinému škoditi nemohla.

Jeden *zpustlec*, chtě do špatného domu vstoupiti, byl otázán, proč psíčka sebou nemá? „Proto,“ odvětil, „že naposledy byl zde bit a nyní sem jíti nechce.“

I doložil tázající se: „Zvíře to vskutku jest rozumější, než pán sám.“ (*Mehlera Handb.*)

e) Pohoršení naprav!

viz i „pohoršení 2, b!“

Jeden mladý *Číňan*, stav se křesťanem, tak se kdys zapomenul, že slovy matku urazil a tím všem v sousedství pohoršení dal. Zpamatovav se ale svolal celé sousedstvo, padl na kolena a prosil matku za odpuštění. Ostatně i sám si pokání uložil a napotom pravil: „Křesťan arci ve zlosti se může proti povinnosti své prohřešiti, avšak víra jeho ho učí, aby pohoršení zase napravil, což i nyní činím před vámi.“ (*Mehler, Kat. Handb.*)

f) Učiněnou škodu na jmění; cti; a křivdu naprav!

viz i „statek nespravedlivý 1 c, 2;“ „pomluva 3 b.;“ „utrhání na cti 3 a!“

Ladislav, král polský, na napomínání manželsky své zbožné Hedviky, nespravedlivý statek navrátil a pak se jí otázal: „Nuže, nyní budeš spokojena?“ Královna mu ale odpověděla: „Arci, avšak čím smeješ vyluzené slzy?“ (*Galura.*)

3. Tresty v prvotní Církvi, pokání veřejné!

Druhdy ukládala *Církev* veřejné pokání na všecky hříchy smrtelné, nechť tajně neb veřejně byly spáchány. Spůsob a délku pokání toho ustanovil biskup. Kajicník musel veřejně hříchy své vyznati a byl ze společnosti věřících vyloučen a trávil mnohdy i na celý věk v kání, trýznění a přísném postu. Veřejné pokání museli zvláště ti konati, kteří za času pronásledování ve víře nesetrvali. — V století třetím přičiněním sv. Cypriana počali někteří biskupové pokuty kajicníkům po stupních mírniti a tu rozděleni jsou ve čtyry třídy, a teprv když po dlouhém čase z poslední třídy vystoupili, dosáhli rozhřešení, přistoupili k stolu Páně a všech duchovních pokladů účastnými byli, což se stalo na zelený čtvrtek, anebo některý den ve sv. téhodnu. — Pokání veřejné se na dni a leta ukládalo. Tak kdo 3, 10, 20, 30 dní pokání činiti měl, musel se po ten celý čas při chlebě a vodě postiti. Kdo skrz quadrageny pokání činil, musel se po celých 40 dní nejen postiti, ale i v samotě od lidí všeho pohodlí se zříci. Kdo na mnohá léta pokání činiti měl, musel se skrze celý rok v pondělí, ve středu a v pátek při chlebě a vodě postiti, v ostatních dnech nesměl masitých pokrmů požiti; od druhého roku mohl v úterý, ve čtvrtek a v pátek masa požívati a vína, avšak se vykoupiti musel konáním žalmů a jistých modliteb.

Tresty ty byly později na jednolivé hříchy určeny a snešeny v kající knihy. I sám sv. Karel borom. takovou knihu svým kněžím sepsal. Tak:

1. Přikázaní: odpadnutí od víry, měl činiti 10 let pokání; za čarodějství = 7 r; kdo se hádače ptal = 5 r.

2. Př.: falešná přísaha = 7 r. se postit a 7 veřejně káti; jméno Boží nadarmo bráti = 7 dní.

3. Př.: služebná práce v neděli = 3 dní půst; mluvení v kostele = 10 dní půst.

4. Př.: zlořečení rodičům = 10 dní půst; ublížení rodičům = 3 leta; bití = 7 let pokání; usmrcení rodičů neb bratra po celý život nesměl k stolu Páně přistoupiti.

5. Př.: za jinou vraždu = 40 dní půst a 7—20 let pokání.

6. Př.: s osobou svobodnou = 3 leta pokání; cizoložství = 7 roků; nestydaté ženských dotýkání = 3 měsíce; sebezprznění = 10—100 dní.

7. Př.: kdo chudého utiskl = 30 dní půst; krádež 1—5 let; šizení ve váze a míře = 2 leta a náhradu.

8. Př.: pomluva = 7 dní; křivé svědectví = 5—7 let.

9—10. Př.: kojení zlé žádosti se zalíbením = 2 leta; žádost po cizím statku = 3 leta.

Tak mnohdy měl mnohý pokání i na 200 let, že za života ho ani vykonati nemohl, proto si sám pokání uložil a sice, že se více modlil, mrskal, nespal a na poušti žil. V 12 století veřejné pokonání pominulo. (*Šmída hist. kat.*)

Před časy trestávala *Církev* nehodné údy přísně a veřejně, pakli dávali veřejné pohoršení. Pakli by třikráte napomenutí se nepolepšili, byli na škaredou středu vyloučeni. Biskup vložil na ně ruce, nasypal na hlavu popele, velel jim vzíti kající pás, modlil se za ně a

oznámil jim, že na nějaký čas jsou z Církve vyobcováni. Nesměliť na službách Božích, večeři Páně podílu bráti a se rozličně trýzniti. Časem vstupovali ve vyšší třídu kajicníků. První třída byla třída plačících, kteří mezi službami Božími venku za přímluvu prosili vcházejících do chrámu. Druhá třída byla poslouchajících, kteří v chrámu jen slovo Boží poslouchati směli. Třetí třída byla třída klečících, kteří klečíce v popředí byli a po kázaní požehnání od biskupa obdrželi. Konečně třída souobcujících, kteří službám Božím sice celým obcovali, ale oběti ke mši sv. přinésti aniž ku sv. přijímání přistoupiti směli.

(*V. Hnojek.*)

Pokání veřejné konali:

Císař *Theodosius*, když byl r. 390 obyvatele v Soluni z větší části pro povstání dal v prchlivosti zavražditi a když ho sv. Ambrož do kostela nevpustil, přioděn v roucho kající podvolil se veřejně pokání církevnímu.

Edgar, král anglický, zneuctiv jednu jeptišku, 7leté pokání veřejně vykonal.

Sueno, král dánský, dal ve zlosti všecky šlechtice, jenž ho pomlouvali, v kostele zabiti. Za to, an mu biskup Rošild cestu do kostela zamezil, veřejně činil pokání. (*Herbsta př.*)

Moreno, synovec kardinála téhož jmena, a president jihoamerické vlády, vzal ku konci misií konaných v Quitu od redemtoristů na svá ramena veřejně kříž a co kajicník nesl ho po ulicích. V očích katolických občanů nejen že ničeho neztratil na úctě, nýbrž ze všech stran lid jemu jásal a kvítím obsypal, ač ovšem v úmyslu Morenovu nebylo, ale zachrániti se nedalo. (*Škola B. Srdce. 1875.*)

Duch sv.

1. Jeho bytost; zjevení; odpůrcové.

a) Jest pravý Bůh; pochází od Boha Otce i Syna.

V Španělsku žil král *Leovigild*, jenž nevěřil v Božství Ducha sv. Což když uslyšel sv. Řehoř túrský od poslanců francouzských, kteříž na cestě k němu zavítali, jsa o čistotu víry velmi starostliv, vzkázal mu, aby, nevěří-li v Božství Ducha sv., mu vysvětlil slova sv. Petra: „Proč pokoušel ďábel srdce tvého, abys ty lhal Duchu sv.? Neselhal jsi lidem ale Bohu.“ (Skut. ap. 5, 3.) A hle, o těchto slovech přemýšlel Leovigild, a uvěřil i sám i jeho domácnost.

(*Lohn. Miscellan.*)

Cyrola, patriarcha ariánský, který v Božství Ducha sv. nevěřil, požádal jednoho muže, aby se stavěl slepým, že dostane 50 zl.; aby volal na Cyrola: „svatý biskupe, ukaž nyní svou víru a svatost a uzdrav slepce. Cyrola položil ruce na domnělého slepce řka: „Otevři oči a prohledni skrze naši víru v Boha!“ Zatím ale pocítil muž bolest nesmírnou v očích a oslepnul a žalostně volal: „Běda mně, jenž jsem pro peníze Bohu se posmíval. Vezmi, ošemetný biskupe, 50 zl., a navrať mi zrak. Bůh se nedá posmívati od toho, jenž nevěří v Božství Ježe a Ducha sv. Nyní věřím v Boha Otce všemohoucího, věřím v Krista syna Jeho Jemu rovného, věřím v Ducha sv. Jenž oboum roveň od obou pochází!“ Na toto vyznání přistoupili tři katoličtí biskupové: Vendemialis, Longinus a Eugenius, vložili ruce na slepce, Eugenius pak učiniv znamení sv. kříže nad slepcem, ve jmenu Boha Otce i Syna i Ducha sv. mu zrak navrátil. (*Vogler.*)

Dva patriarchové konstantinopolitánští *Focius* (v r. 866.) a *Caerularius*, (v r. 1043.) zavrhovali a brojili proti katol. učení, že Duch sv. od Otce a Syna vychází a proto od Církve římské se odtrhli, kdo pak se odtrhnouti nechtěli nemilosrdně mučeni a u vyhnanství posláni jsou. Tím způsobem vypověděli Řekové v Cařihradě Duchu sv. vojnu a Duch sv. jim. Trest přišel brzy. L. P. 1453 obklíčil Mahomed II. velkým vojskem Cařihrad. Po krutých a krvavých bojech stalo se 29. května právě o svátky svatodušní smutné rozhodnutí. Dvakráte Turci odraženi jsou, po třetím útoku ale zvítězili: Císař Konstantin v řadách bojuje, skládá se sebe plášť šarlatový, vrhá se mezi nepřátele a umírá smrtí rekovnou a s ním padají i nejpřednější Řekové. Tři dni trvalo vraždění, drancování a pálení; čtvrtého dne vjížděl Mahomed

do města, opanoval palác císařský a učinil z chrámu sv. Žofie mešitu a modlitebnici tureckou. Od doby té podlehli Řekové podmanitelům svým.
(*Mehlerovy příklady.*)

b) V jaké spůsobě se zjevil; Jeho odpůrcové.

Ve spůsobě *holubice* se zjevil Duch sv. při křtu P. Ježíše u řeky Jordánu; nad hlavou sv. Řehoře VII., kdykoliv četl mši sv; nad hlavou sv. Řehoře velkého, když knihu o mravech dokonával; nad hlavou nově zvoleného arcibiskupa v Raveně, — podobně i nad hlavou sv. Fabiána, Euortia, Polykarpa, Hilaria, Mauricia, Severa ravenského atd.

Ve spůsobě *ohně*: když vstoupil na apoštoly; kdykoliv sv. Antonín a sv. Dominik generální shromáždění řádu zahájili. (*Hunolta káz.*)

Sociniáné tvrdili, že Duch sv. není žádná osoba, nýbrž jen jakási moc. Abstinisté učili okolo r. 289, že Duch sv. tvor jest.

Podobně učili i *Semiariáni* a *Ariáni*.

Deisté či *Trinitáři* učili, že Duch sv. není roveň Bohu Otci; Donatisté, Assuritané, Majorini, Rogatiáni, věřili, že Duch sv. jest menší než Bůh Syn. Armeniáni učili, že nevychází od Boha Otce i Syna, čemuž věří i nesjednocení Řekové. (*Jan Černohouz.*)

2. Působí na rozum i vůli; posvěcuje.

Duch sv. osvěcoval již *pohany* tak, že se jich vtipu, umění a moudrosti až dosavade dívíme, na př. Sokrata, Platona a j.

Ještě živěji působil v národu židovském; v něm vzbuzoval *proroky*, skrze něž mluvil o budoucím Vykupiteli; osvítil Davida, Daniele, Amosa.

Duch sv. osvítil zvláště sv. *apoštoly*, vstoupiv na ně o svátcích svatodušních, že na všecko si vzpoměli a všemu rozuměli, co byl Kristus k nim mluvil a všemi jazyky mluvili.

Duch sv. osvítil i *posluchače*, hned při seslání Ducha sv., že uvěřili a jindy že sv. mluvili.
(*Skut. ap. 4, 31.; 10, 44.; 8, 14.*)

Duch sv. osvítil *učitele* církevní, že mocně písmem zastávali učení Kristovo proti bludařům jako sv. Jan zlat; Augustin, Jarolím, Ambrož, Řehoř vel., Tomáš akv., Bernard a j.

Duch sv. povždy vzbudil muže, jenž slovem a písmem hájili víru naši, že nepřátelé jim odolati nemohli.
(*Jan Černohouz.*)

Duch sv. působil hned, jak na sv. apoštoly vstoupil, že z bázlivců se staly mužové neohrožení. Tak Petr a Jan nedbali na vyhrůžky rady židovské (*Skut. ap. 4.*), nedbali ani na mrskání. A všichni vyjma sv. Jana, miláčka Páně, vycedili krev svou za Krista.

Duch sv. sílil mučeníky, ozbrojiv je nepřemožitelnou trpělivostí v trápení největších, tak že k nim jako k nejchutnějším hodům kráčeli a když katané od trápení umdleni, oni v trpení neumdleli. Tak sv. Štěpán, prvomučeník. Ano i osoby útlého věku v mukách co hrdinové nejzmužilejší se prokázaly, jako sv. Vít, pacholík patnáctiletý, sv. Celsus, dvanáctiletý; sv. Anežka, dvanáctiletá; sv. Priska, třináctiletá a sv. Baziliše devítiletá a j. v.

Svatí zkusili pro Krista posmívání, bití, vězení, žaláře, kamenování, sekání, pokoušení, meče, nahoty, chudoby, trápení, soužení rozličného. (*Jan Černohouz.*)

Duch sv. sílil *Tobiáše* v chudobě a slepotě; apoštoly a mučeníky v pronásledování, sv. Štěpána při kamenování; sv. Vavřince, když na rošti pečen byl atd. (*Macana výb.*)

Mikuláš *Tuldo* k smrti odsouzen upadl v zoufalství, z něhož ho milostí Ducha sv. vytrhla sv. Kateřina sienská. Sv. Kateřina musela mu připověděti, že ho k smrti připraví a v den odpravy neopustí. „Již ráno, než umíráček zavzněl," praví sv. Kateřina, „spěchala jsem do vězení a byla přítomna, když nejsvětější svátost přijímal. Byl docela do vůle Boží odevzdán, jen ještě se obával, aby při popravě nezmalomyslněl. I těšila jsem ho pomněním na hostinu Božského Beránka a na lásku Kristovu, kteráž ho očekává. Tu se vyjasnilo oko jeho a šli jsme, modlíce se na místo popravní. Ještě jednou pohledla jsem tu prosebně k nebesům a hle, odpravenec se usmíval a poprosiv mne ještě, abych mu požehnala, pokleknul si a se slovy: „Ježíši, Kateřino!" vypustil ducha svého."
(*Sv. Kateřina sien.*)

Duch sv posvětil:

Sv. *Jana Křtitele* již v životě matky jeho sv. Alžběty.

Marii Pannu, zastíniv ji při početí a porodu P. Ježíše.

Sv *apoštoly*, vstoupiv na ně.

Všecky věřící v prvních časích, že se svatostí a láskou skvěli. (*Skut. ap. 2; 4; 9.*)

Pohany, jenž víru Kristovu přijali a napotom ovoce svatosti přinášeli. (*Řím. 1, 19.; Gal. 5, 22*) u př. křesťané v Korintu. (*Macana výb.*)

3. Jeho dary.

a) Dar moudrosti; paměti a řeči.

Tuto měl král *Šalomoun*, již si byl na Bohu vyžádal.

Tímto darem nadána byla *Olympias*, protož zvolala: „Po pravé moudrosti křesťana chci jen toužiti, ni víc svět a poklady jeho milovati, nýbrž jen Boha a věčné poklady ustavičně vyhledávati.“ (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *František sál.*, maje na biskupství býti posvěcen, dříve se v Římě přísné zkoušce podrobiti musel, by moudrost i hodnost jeho známa učiněna byla. Tuto zkoušku poctili přítomností svou i mnozí kardinálové i sám papež Kliment VIII., kterýžto nad rozumností a odpovědmi jeho tak se užasl a byl potěšen, že jej objal. (*Čas. Kat. duch. 1846.*)

Sv. *Leandr*, biskup sevillský, prosil Boha, aby ho osvítil v pracech jeho přetěžkých. I vyslyšel ho Bůh a dal mu takovou moudrost, kteréž žádný odolati nemohl a kterouž každého o sv. pravdě s velikým prospěchem přesvědčoval. A proto vítězila pravda víry katolické proti bludu arianskému. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Moudrost pravou ukázala sv *Olympias*. Chtěl‘ císař Theodosius, aby si za manžela vzala jednoho jeho strýce a když odporovala, odejmul jí veškeré jmění její až do 30 roku, bylať teprv 18 roků stará. Tu psala o císaři, že jí jen milosti udělil, která ne tak císaře jako biskupa krášlí, zprostiv ji starosti a nepokoje statku vezdejšího. Ať jen použije jmění toho, k dobrým účelům, ještoto beztoho při udělování almužny jakousi pýchu v sobě pociťovala a snadno pro poklady vezdejší o nebeské se připraviti mohla. Dle pravé moudrosti křesťanské chce nyní žíti, ano i zemříti. (*Zolnera: kat. káz.*)

Osanna z Mantuy neuměla čísti. I utekla se k Rodičce Boží a na její přímluvu, ač se neučila, uměla čísti. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Tomáš akv.* vynikal darem moudrosti jako druhdy Šalomoun, což z jeho kněh vysvítá; často diktoval třem písařům o rozličných věcech najednou. I dar pobožnosti měl u velké míře, kteréhož nabýval z častého přijímání nejsv. svátosti oltářní. (*Herbsta výb. př.*)

Zvlášní pamětí obdařeni byli Cyrus, král perský, císař Hadrian, Scipio afrikánský, kteříž všecky vojáky ohromné armády své vlastním jmenem jmenovati uměli. — Tak i císař Otto. — Papež Klement VI. nikdy nezapomenul, co jednou četl anebo slyšel. — Julius Caesar diktoval patero i šestero psaní a při tom psal ještě sám. — Jistý vzdělanec Marcel, jenž ku konci 17. století v Paříži žil, diktoval najednou desíti osobám v šestero i sedmero řečích rozličných; on zpaměti i každou počtářskou úlohu, byť i 36 cifer měla, bez chyby vypočítal. — V Turině učenec Sachieri každé kázaní, co slyšel, doslovně opakoval. — Ve Vídni žil hostinský Mol, který každé kázaní, co slyšel, doslovně napsal; v domě si všecko pamatoval a žádného denníku nevedl. — V tuž dobu, když Voltaire při dvoře Bedřicha II. krále pruského se zdržoval, přišel do Berlína jistý Angličan, který všecko, co se mu předčítalo aneb předpovídalo doslovně i s týmž důrazem opakoval. (*Kal. Moravan 1856.*)

Antonín, egyptský poustevník, pamatoval si Písmo sv., kteréž se mu předčítalo. (*Josef du Bois.*)

František z Narne, muž velmi učený, mohl dvě strany celé z paměti říkati a přitom poslouchal, co třetí stránku četl, mohl i v opáčném pořádku, co slyšel, opakovati. (*Leandr.*)

Indové všecky znamenité činy předků svých jen pamětí podrželi a je dětem svým dále povídali. (*Alexandr alex.*)

Archippus a *Lysiades*, posluchači Pythagorovi, všecko si pamatovati, co mistr a učitel jim přednášel a když založili sami školy, vyučovali z paměti učení mistra svého. (*Jarolím.*)

Charmides, Řek, každou knihu, co četl, mohl zpaměti doslovně povídati. (*Plinius.*)

Theodektes z Lycie mnoho veršů, co slyšel, doslovně opakoval. (*Quintilianus.*)

Metrodus, filosof ze Scepse, jenž za času Diogena žil, takovou měl paměť, že co mnozí najednou povídali, doslovně opakoval. (*Solinus.*)

Hippias opakoval 50 jmen, které se mu předříkávaly. (*Muretus.*)

Jan Picus Mirandula básně, které jednou slyšel, ihned opakoval po sobě i v opáčném pořádku. (*Jeho životopis.*)

Severus, když knihy, v nichž usnešení senátu zaznamenána byla, shořely, znovu je dal sepsati, maje vše v paměti. (*Erasmus.*)

Themistokles nemohl zapomenouti co jednou slyšel. (*Jindřich farneský.*)

Sv. *Antonín* pad. kázal v Římě za času odpustků shromážděnému lidu rozličných nářečí a všichni mu rozuměli. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Bernardin* mluvil na sněmu florentinském v řeči latinské a hle, i Řekové mu rozuměli, neznajíce řeč latinskou. (*Josef du Bois.*)

Darem jazyků, proroctví a zázraků vynikal sv. *František Xav.*, kteréhož Bůh k rozšíření víry v dalekých končinách byl vyvolil.

Daru jazyků požíval také sv. *Vincenc ferejský*. Ačkoliv velký myslitel ten jen v řeči své mateřské kázal, přece mu všickni lidé z rozličných národů, jenž kázaní jeho přítomni byli, rozuměli a všickni z jeho kázaní užitek měli.

Podobně vynikal i sv. *Dominik*; mluvil jednou, cestuje do Paříže k německým cestovatelům a rozuměli mu. (*Herbsta př.*)

Bratr *Gentil* z řádu sv. Františka malomyslně šel z Babylona, že neumí arabsky; když pak na cestě mládenec anděl ho přemluvil, aby jen Duchu sv. důvěřoval a se návrátil: uposlechl Gentil rady té a kázal tak hbitě a lehce arabsky, jakoby od maličkosti v řeči té mluvil. (*Dějiny řádu sv. Františka.*)

Kdykoli sv. *Servác* k shromážděnému lidu z rozličných národů kázal, rozuměli všickni, jakoby v jich mateřštině mluvil. (*Hunolta káz.*)

Známost mnoha jazyků měli:

Amalasuntha, syn Theodorika, krále východních Gothů, znal řeč všech národů římské říše. (*Sabell.*)

Kleopatra, královna egyptská, mnoho znala řečí a sama odpovídala Ethiopům, Hebreům, Arabům, Syrským, Medům, Parthům a i jiné nářečí znala. (*Plutarch.*)

Mithridates, král pontský a bythynský, mluvil 22 řečmi národů své říše; nikdy nepotřeboval tlumočníka. (*Gellius.*)

Bedřich II., císař, mluvil: italsky, galicky, latinsky, německy, řecky, turecky. (*Leandr.*)

Karel velký znal nejen řeči barbarů ale i latinskou a řeckou. (*Cuspinianus.*)

Císař *Karel IV.* uměl italskou, galickou, alemanskou, českou a latinskou řeč. (*Týž.*)

Matěj Corvinus, král uherský, znal mimo turecké a řecké řeči všecka evropská nářečí.“ (*Bonfinius.*)

Císař *Maximilian I.* plyně mluvil mimo mateřské řeči latinsky, galicky, italsky. (*Týž.*)

Christian, arcibiskup mohučský, znal řeč latinskou, řeckou, italskou, francouzskou, brabantskou, narozen jsa v Durynkách. (*Grantzius.*)

b) Dar rozumu; vědění a zázraku.

Darem rozumu obdařeni byli:

Sv. František z Assisi ve svých kázaních.

Jindřich Dilsen, ač slabého byl těla.

Řehoř Lopez podivuhodné věci, co na Boha se potahovaly, věděl.

Tomáš akv. hlubokou vědomost sv. náboženství měl.

Ba i paní: u př. sv. Brigita, sv. Kateřina sien., sv. Terezie a jiné. (*Krönes: Real. Lex.*)

Darem rozumu vynikala sv. *Kateřina alexandrinská*. Jsouc před soud co křesťanka pohnána osvědčila naproti císaři Maximinu takový ostrovtip a takovou výmluvnost, že císař ten 50 nejprosluleišich mudrců světských do svého paláce zavolati dal, kteří proti sv. mučenici mluviti měli. Než nemohli tito odolati, neboť sv. Kateřina s takou moudrostí, silou a vážností křesťanství hájila a odpůrcům svým tak důkladně jedinosti Boha a ničemnosti pohanské pověry dokázala, že se tito veřejně za přemožené prohlá-

sili a křesťanství přijali a za ně hned také smrti mučenické se podvolili.
(*Mehlera příklady.*)

Dar rozumu měl *Řehoř Lopez*, jenž se v Madridě r. 1542 narodil. Uměl celé Písmo sv. nazpaměť a nejtěžší místa vysvětloval posluchačům co nejjasněji. Proto ho navštěvovali největší učenci a nemohli se dosti jeho rozumu vynadiviti.
(*Zollnera: kat. káz.*)

Duchem sv. osvícen věděl sv. Petr, že Ananiáš a Safira lhou. (*Skut. ap. 5.*)

Duchem sv. uzdravil sv. Petr ctnostného žebráka u dveří chrámových.
(*Skut. ap. 3.*)

Duchem sv. uzdravovali sv. apoštolé nemocné. (*Skut. ap. 5, 8.*)

Duchem sv. vzkřísil sv. Petr mrtvou Tabitu z mrtvých. (*Skut. ap. 9, 37.*)

Duchem sv. činili i přemnozí jiní Svatí a Světice Boží divy a zázraky.
(*Jan Černohouz.*)

c) Dar rady!

viz i „rada dobrá!“

Sv. *Antonín*, poustevník, uděloval moudré rady všem v spasení duší jejich. I synové císaře Konstantina uchylovali se písemně o jeho radu a dosahovali jí.

Sv. *Bernard*, jenž odloučen od světa v klášteře v Clairveaux-u žil, uděloval biskupům, papežům, vyslancům a knížatům velemoudré rady své. Jeho výroky byly překvapující a ukazovaly Božský původ toho, jenž ve dne v noci Bohu sloužil. (*Zollnera: kat. káz.*)

Sv. *Arsenius*, slovutný vychovatel císařovičů Arkadia a Honoria, když mezi poustevníky žil, ptal se jednoho z nízkého rodu pocházejícího a neumělého muže o radu. To se jednomu bratru nelíbilo a proto mu řekl: „Ty jsi přece ve všech vědách Řeků a Římanů vzdělán, proč tedy hledáš rady a moudrosti u muže tak prostého?“ Načež Arsenius: „Arci znám vědy Řeků a Římanů, avšak z vědomosti, kteréž tento stařec požívá, neznám ani písmeny.“ Tento stařec se totiž vyznamenával moudrostí pravou, moudrostí Ducha sv. (*Pred. u. Kat. 1854.*)

Darem tímto nadán byl sv. opat *Pambo*, kterýž se ve všech pochybných případnostech vždy pro Boha, pro spravedlnost a pravdu rozhodnul. Ale také jiným byl ve všech záležitostech duchovních pravým otcem a rádcem. Radou a skutkem ukazoval všem cestu ku ctnosti a dokonalosti. (*Klinkáče legendy.*)

d) Dar síly!

viz i „stálost v dobrém; víra!“

Darem síly obdařeni byli:

Sv. Pavel (*2. Kor. 12, 10.; Řím. 8, 35.*)

Podobně i zvláště sv. mučeníci, vyznavači všeho stáří, stavu a pohlaví.

Vdova sv. *Františka Chantal*, umínila si, že po smrti svého choté vstoupí do kláštera. Avšak nalezla mnoho překážek; mělať starého otce a zetě, měla ještě tři nezaopatřené děti. Všickni ti bědovali, uslyševše o úmyslu jejím. Než přemohši všecky překážky na radu a přispění sv. Františka sál., postarala se o vychování dítek, zaopatření otce a zetě a vstoupila do kláštera.
(*Zollnera: Kat. káz.*)

e) Dar umění, vědění, přesvědčení, proroctví, vidění, extáse, uzdravování nemocných, obcování se zvířaty a rostlinami.

Dar umění, jímž mnoho obrátili na víru křesťanskou, měl:

Sv. Jan Kapistrán, bratr Berthold, Segneri, sv. František sál., sv. Ambrož, Augustin, Jarolím, Jan zlat., Řehoř velký, Tomáš akv., Arseniu atd.
(*Zollnera: Kat. káz.*)

Sv. *Jan Kap.* po 40 roků kázal v rozličných zemích, mnohdy ho až 100.000 lidí poslouchalo a sice s takovým výsledkem, že přemnozí se obrátili a hříchů svých zanechali. (*Herbsta výb. př.*)

Z daru umění těšil se sv. *Vincenc ferejský* v takové míře, že svými pronikavými a nadšenými kázaními více než sto tisíc hříšníků obrátil, k 25 tisícům židů a 8 tisíc Turků křesťanské víře získal; kamkoli přišel, opouštěli všickni zaměstnání své a hrnuli se k němu, aby ho slyšeli kázat. (*Mehlera příklady.*)

Sv. *Anselm* byl jednou pochybností stísněn, kterak Bůh vše u svých vyvolených předvídá. A hle, tu najednou světlem osvícen viděl, kterak a co každý z bratří činí. Jeden sahá na zvon, aby zvonil a znamení dal k modlitbě, druhý povstává z lože svého, třetí se ještě natahuje, čtvrtý kráčí ospale do kůru, kdežto jiní již vesele klečí.
(*Mehlera příklady.*)

Sv. *Benedikt* darem Ducha sv. obdařen byl, že věděl, co na světě se děje. (*Sv. Řehoř vel.*)

Sv. *Dominika* žádali dva studující, aby se za ně modlil. I modlil se za ně světec, napotom pravil k jednomu, aby budoucně bez hříchu se zachoval, druhému ale poručil, aby ihned se vyzpovídal, ješto v poslední sv. zpovědi jeden hřích zamlčel. (*Herbsta výb. př.*)

Zbožný *František al Hieronymo* († 1716) opustil kdys najednou zpovědnici a vyšed kvapně z kostela zůstal na ulici státi a pravil k cizinci, jenž spěchal po ulici: „Kam spěcháš?“ Cizinec vzdorně odpověděl: „Spěchám za svou záležitostí; než co se máš co tázati?“ I pravil klidně František: „Jen řekni, příteli, kam jdeš?“ Tu mu cizinec nadával, on ale pravil dále: „Nepřicházíš, viď, z venkova do Neapole a nemáš u sebe zbraň, abys přítele svého zavraždil? Zdaž nechceš i sebe i přítele svého uvrhnouti u věčnou záhubu?“ Cizinec se zarazil a vyrazil překvapen ze sebe: „Máš pravdu!“ „Nuže, nešťastníku, čin pokání, vyzpovídej se!“ I uposlechl hlasu jeho cizinec, vyzpovídal se a polepšil se. (*Herbsta výb. příkl.*)

K sv. *Františku* z *Pauly* přinesl kdos dítě, aby mu ho uzdravil modlitbou a spolu dal mu i čerstvé fíky, které ukradl. Svatý ho vypeskoval a poručil, aby především fíky navrátil, a škodu na duši své netrpěl. I učinil otec tak a dítě se mu uzdravilo. (*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. *František Xav.* kázaje kdys najednou přestal mluviti, zadumal se a pak lidu, jenž se tomu divil, oznámil, že právě šťastné vítězství na moři se stalo. (*Veith.*)

Když jednou *Josef sahaguntský* z řádu eremitů do Salamanky cestoval, políbila mu dle tamějšího způsobu jedna paní ruku. Josef ale nepřivolil a když se paní s nevolí tázala, proč si nedal ruku políbiti odvětil jí: „Protože duše tvá patří ďáblu a ty dceru svou, která ti smilstvím velkou učinila hanbu, zavražditi chceš!“ A hle, vskutku bylo tomu tak. (*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. *Josef Kopertino* poznal snadno, jest-li se kněz brevíř modlil a kdo ho zanedbal, ihned ho pokáral. Pokrytce ihned poznal a nebylo mu u nich volno. Když na radu novic Battista Mizzi pro jenerální zpověď hříchy si napsal, upozorňoval mladíka na okolnosti hříchů, které byly, jak Josef udal. Jinému novici pověděl, že z fíku utrhl ovoce a jedl; jedné paní, když šla z kostela, děkoval, že se zaň modlila. (*Herbsta výb. příkl.*)

Dva bratří šli sv. *Antonína* navštívit, na poušti ale, nenaleznuvše nikde vody, usadili se a očekávali smrt. I poručil tu sv. Antonín, vida duchem i na pouť, dvoum svým bratřím, aby ihned k oněm žíznícím s vodou pospíšili a udal jim i místo, kde je mají hledati. A vskutku je nalezli a od smrti vysvobodili. (*Herbsta výb. př.*)

Papež *Pius* rozmlouval roku 1571. se svým pokladníkem a jinými, najednou ale přestal mluviti a podívav se k nebi, pravil: „Poděkujme se Bohu, neboť právě loďstvo naše zvítězilo!“ A bitva ta stala se u Echinadských ostrovů, kdež Turci na hlavu poraženi jsou. (*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. *Angelus*, karmelitán, rozmlouvaje se sv. Františkem a Dominikem, pravil k sv. Františku: „Budiž pozdraven, vzore pokory! na těle svém poneseš rány Kristovy.“ „A ty,“ odvětil sv. František, „dosáhneš v Sicilii korunu mučenickou.“ K čemuž Dominik doložil „Amen!“ (*Petr Rudolf.*)

Sv. *Antonín*, poustevník, viděl kdys, an učeníky své vyučoval, spoustu a hrůzu, která má nastati, což i učňům svým zjevil a hle, za dvě leta povstal blud ariánský. (*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. *Antonín pad.* pokloňoval se před jedním zesvětačelým notářem a když tento tomu se divil, předpověděl mu svatý, že se stane mučeníkem. Notář se tomu smál, ale hle, brzy na to vskutku smrt mučenickou podstoupil. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Eligius* ulyšev, že Flakoat, majordomus Chlodvíka II., burgundského hraběte Vilibalda zrádně dal zavražditi, pravil: „Mýlíte se, Vilibald žije šťastně, Flakoat ale brzy bídně zahyne!“ I stalo se, za deset dní zemřel Flakoat na zimnici. (*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. *Filip Benicius* předpověděl dvoum vojínům, kteří Bohu se rouhali, že blesk je zabije a tak se i stalo. (*Josef du Bois.*)

Sv. *František* žehnaje malému synáčku Matěje z Rubei, pocházejícího z mocné a starožitné rodiny Ursinů, předpověděl,

že se stane papežem a blahodárně že bude působiti. A dítko to bylo papež Mikuláš III. (*Jeho životopis.*)

Sv. *Hildegarda*, prorokyně 12. století, vyznamenala se svatým životem a mnohými proroctvími. Císaře, knížata, hrabata, papeže, opaty, ano celé osady kárala a předpovídala jim tresty zvláštními listy, kteréž se i vyplnily. (*Herbsta výb. př.*)

Když v Burgundu mezi bratry Ditrichem a Theudebertem, jenž v Austrasii panoval, válka povstala, předpověděl sv. *Kolumbán*, že bitva u Tollraku vypadne ve prospěch Ditricha a tak se i stalo. (*Herbsta výb. př.*)

Při sněmu církevním v Cáchách nejvíce uctil sv. *Pavlinus* nejmladšího syna Karlova Ludvíka, objav ho. Když se ho Karel ptal: „Proč pak jsi zvláště nejmladšího syna mého vyznamenal?“ I odpověděl mu Pavlinus: „Protože v něm vidím tvého nástupce.“ A tak se i stalo. (*Hermoldus Nigellus.*)

Sv. *Vincenc fer.* slul co kazatel a byl u lidu ve velké vážnosti. I rozšiřoval o něm ze závisti jeden mnich lživě rozličné nepravosti. Sv. Vincenc vše trpělivě snášel, mnich onen se ale poznal a prosil s uslzeným okem sv. Vincence za odpuštění. Sv. Vincenc milerád mu odpustil, spolu ale oznámil, aby šel k sv. zpovědi, ježto brzy zemře. Uděšen vykonal mnich ihned sv. zpověď a navrátiv se domů, sklesl mrtev k zemi. (*Herbsta výb. př.*)

Papež *Jan XIV.*, než za papeže zvolen jest, navštívil Řím pro vědy a otázán prvé, proč do Říma cestuje, odpověděl: „Proto, abych za papeže zvolen byl“ a tak se i stalo. (*Fulgusus.*)

Podobně předpověděl i *Tomáš Sarzanus*, že on a Aeneáš Silvius, když se sešli, stanou se papeži, a hle, stalo se, Tomáš co Mikuláš V. a Aeneáš co Pius II. (*Týž.*)

Totéž předpověděl papež *Pavel II.* o Františku Ruveru, jenž nastoupil později co Pavel. (*Týž.*)

Joachim, opat, nadán byl darem proroctví, což začasto ukázal, zvláště pak mnoho předpověděl o řádu sv. Františka a Dominika. (*Possevius.*)

Judas Essaeus předpověděl, že král Antigonus zavražděn bude a tak se i stalo. (*Josefus Flavius.*)

Josef Kopertino, minorita, sebe menší příčinou u př. zvoněním, pohledem na obraz upadal ve vidění či extase. I při mši sv. i v obyčejném životě přepadala ho extase. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Kateřina sien.* často bývala u vytržení, kdežto zapomínala takořka, že jest na světě, a viděla se tam v té říši nadpozemské. (*Herbsta výb. př.*)

Maria z Agredy udávala pět stupňů vidění. V prvním a druhém stupni jsou dojmy těla a duše, ježto hříšnost člověka tu překáží. Třetí stupeň intellektuelní, potahující se na budoucí věci. Čtvrtý stupeň jest abstraktní, kdež Bůh v podobě nějaké mluví. V pátém stupni účinkuje již Bůh bezprostředně. (*Herbsta výb. př.*)

Osanna Andreasi již mezi pátým rokem věku svého měla vidění, kdež spatřila samého Krista a s ním i rozmlouvala, Jemu se zasvětila a od něho se dozvěděla, že i mnoho bude trpěti. (*Herbsta výb. př.*)

Johanna Rodriguez, která se r. 1564 v Burgos v Kastilii narodila, mívala již co děcko vidění, v němž ji sv. František učil modliti se, v němž viděla Marii a samého Krista, an ji ku lásce povzbuzuje. (*Herbsta výb. př.*)

Kristina Stumbelle často bývala u vytržení, v němž s Kristem rozmlouvala. (*Herbsta výb. př.*)

Sv *Terezie* zvláště obdařena byla darem Ducha sv. viděním. A tu viděla krásu Syna Božího, po sv. přijímání Jeho velebnost, poznávala i svou malomocnost a hříšnost, s Kristem tu často rozmlouvala. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Tomáš z Villanovy* začasto mezi kázaním upadl u vytržení a všickni přítomní čekávali až zase k sobě přišel. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Bernard*, když byl na koncil do Písy povolán, uzdravoval na cestě mnohé nemocné, slepým dával zrak, chromým rovné údy, i ďábly vyháněl. I v Německu mnohých nemocných uzdravil. (*Herbsta výb. př.*)

O sv. *Bernardu* se vypravuje, že, když ze sněmu církevního z Písy do Milána cestoval, jemu na 7 mil lid vstříc přicházel a že nemocné rozličnými nemocmi stížené uzdravoval. Slepým dal zrak, chromým rovné údy, ďáblem posedlé očistil. I na cestě po Německu, Belgii a Šampanii nesčíslné množství zázraků učinil, kázav a uděluje radu, čemuž se

všickni i sv. Bernard divili, ještoto byl pokorného srdce. (*Herbsta*: *příklady.*)

Sv. *Petr*, poustevník, žil na poušti jen Bohu a vedl velmi svatý život. I udělil mu Bůh té milosti, že na jeho přímluvu mladou paní očních bolestí zbavil a jí i syna Theodoreta, napotomního biskupa v Cyrhu udělil a ji z nebezpečí života vysvobodil. (*Herbsta výb. př.*)

Salvator ab Horta měl zvláštní dar uzdravovati nemocné. K němu, když do kláštera vstoupil, nemocní ze všech stran se hrnuli, tak že jich mnohdy bylo až na dva tisíce a všecky tyto, když se byli vyzpovídali, a svátost oltářní přijali, uzdravil, požehnav jim ve jmenu nejsv. Trojice. Ve Valencii žádalo ho o uzdravení 10.000 lidí, mezi nimiž i místokrál se nalezal. Věc ta stala se ostatním bratřím obtížnou a proto ho obžalovali u provinciála. Tento ho přísně pokárav poručil mu, aby o půl noci klášter opustil a psaní do kláštera Reuss odnesl. Zde ho představený kláštera chladně přijal, řka, že ho musí zkrotiti, avšak i zde se k němu nemocní hrnuli, kteréž uzdravil ve jmenu nejsv. Trojice. A tak byl z kláštera do kláštera posýlán, avšak všude co uzdravovatel nemocných poznán, až konečně r. 1567 skončil blahočinný život svůj. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *František z Assisi* velmi důvěrně obcoval se zvířaty, zvláště s ptáky; k těmto mluvíval začasto a vybízel je, aby chválili Hospodina. I poslouchali ho a dali se od něho hladiti, uposlechli ho, když jim poručil, aby mlčeli. Zvláště pak beránkové se k němu vinuli. (*Herbsta výb. př.*)

Goderich, poustevník, žil ve Verně mezi hady. Srovnávali se s ním velmi přátelsky a nechali se mu ohmatávati; když se zahříval u ohně, ovinuli se mu okolo nohou, anebo okolo mísy. Ježto ho ale při modlitbě začasto vytrhovali, poručil jim, aby se od něho vzdálili a učinili tak. — Podobně opustili hadi i ostrov, kdež sv. *Julius* ukřižován jest. — Tak doprovázeli i opata *Heldradá* hadi z Novalese a ukazovali mu cestu. (*Herbsta výb. př.*)

Poustevník *Gutlach* žil s vlašťovkami velmi přátelsky; kdykoliv se na jaře navrátily, sedaly mu na ramena, ruce a prsa a štěbetaly vesele, až jim hnízda vystavěl, kamž jako na jeho rozkaz se odebraly. Když ale štěbetáním služby Boží mu rušily, poručil jim, aby mlčely a ony umlkly. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Hugonovi*, biskupu linkolnskému, uvykla velmi labuť, jídala z jeho rukou a když šel na cesty, oznamovala jeho příchod, ano oznámila i jeho brzkou smrť. (*Herbsta výb. př.*)

Kdykoliv *Ida z Löwen* na potoce prala, přicházely k ní ryby, jakoby ji pozdravovaly a nechaly se od ní chytati. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Josef Kopertino* přátelsky obcoval s ptáky. Kdykoliv za rozjímáním na strom vylezl, obletovali ho čížkové a dali se od něho hladiti. Kdykoliv se v zahrádce u kapličky modlil, anebo rozjímal, obletovali ho ptáci důvěrně, tak že mnohdy k nim volával: „Zpívejte, ptáčkové, vesele; nebojte se, že mne omrzíte!“ A vskutku prozpěvovali ptáci hlučněji, vůbec poslouchali ho na slovo. (*Herbsta výb. př.*)

Na rozkaz sv. *Korbiniana* nesl mu medvěd jeho věci. — Opat *Launomar* zahnal slovem vlky, ani jelena pronásledovali. — Vlk sv. *Norberta* pomáhal ovce hlídati. — Pouhým slovem mnohých svatých dali se divocí býci skrotiti. Tak se stalo u sv. *Ataulfa*, jenž nevině na pouhou pomluvu divokému býku předhozen byl. — Biskup *Samson* skrotil znamením sv. kříže divokého oře. — Divoký jinak kůň poslouchal sv. *Valena* na slovo, jako beránek. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Pachomiu*, poustevníku, neublížily hyeny, když v skrýši naň přišly, nýbrž celého ho jen ulízaly.

Theona doprovázela dravá zvěř po pustinách.

Z ruky jednoho poustevníka přijímal lev pokrm; jiný zase, kdykoliv jedl, nasycoval i lvici, začež mu ruku lízala. Na slova mnohých jiných poustevníků uposlechla dravá zvěř, ano jim i sloužila. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Rosa z Limy* obcovala i se zvířaty. V chýši, kterou si v zahradě vystavěla, ježto tam bylo vlhko, nalezalo se mnoho komárů. Tisíce jich lítalo okolo sv. Rosy, a přece ji žádný neštípl, kdežto jiné poštípali. I říkávala, že s nimi uzavřela smlouvu, že jim neublíží a oni zase jí. I zvykly jsme na sobě tak, že spolu Boha chválíme. Sama

je budívala, aby již počali Boha chváliti, posýlala je i na práci. (*Herbsta výb. př.*)

Johanna portugalská slynula neobyčejnou krásou; o ruku její ucházeli se mocnáři daufin francouzský, Maximilian císař, Richard III., král anglický, avšak Johanna nesvolila a když donucena měla býti od bratra, aby se s králem portugalským zasnoubila, zemřela náhle. I žila v klášteře, kdež si vlastnoručně vzdělala zahrádku, kamž růže, lilie, citrony a granáty zasázela a s nimiž si rozmlouvala a se bavila jako se živými lidmi.

(*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Rosa z Limy* obývala osamělé místo v zahradě svých rodičů a rozmlouvala v zbožnosti své s květinami a stromy: „Stromy a křoví," pravívala ráno, klaňte se se mnou Stvořiteli a chvalte Ho, ješto vás stvořil." I pohybovaly se stromy, zelené ratolestě skláněly se, listí se třáslo a květiny a koření líbě vonělo. Jindy zasadila tři rozmariny v podobě kříže a ujmuly se.

(*Herbsta výb. př.*)

f) Dar pobožnosti,

viz i „nábožnost!"

Darem pobožnosti vyznamenala se sv. *Rosa z Limy* již v 12. roku způsobem velmi skvělým. Buď že bděla neb spala, pracovala či odpočívala, v kostele či na ulici se nacházela, duch její zůstal vždy u Boha, Jej chvále a velebě. Světice tato modlila se obyčejně každého dne 12 hodin a tak činila i v největších úzkostech. Když se modlila, byla jako zemi odumřelá; ona neslyšela, neviděla, nepohnutě jako skála klečela na kolenou.

(*Klinkáče legenda.*)

j) Dar bázně Boží,

viz: „bázeň Boží!"

Duchovní,

viz i: „kněz!"

1. Hodný jest

a) Horlivý.

Horliví pastýři duchovní byli:

Aron, zastávaje svědomitě úřad nejvyššího kněze.

Zachariáš, syn kněze Jojady, vytýkal veřejně lidu bohapráznost jeho.

(*2. Par. 24, 20.*)

Esdráš pilně studoval zákon Páně a učil mu lid. (*1. Es. 7, 10.*)

Šimon, syn Oniášův, kněz veliký, opravil a upevnil chrám. (*Sir. 50, 1.*)

Pro pobožnost *Oniáše*, biskupa, i králové a knížata chrám v největší poctivosti měli. (*2. Mak. 3, 12.*)

Sv. *Jan Křtitel* neohroženě Herodesu vytýkal cizoložství. (*Mt. 14.*)

Pán Ježíš, vzor arcipastýře.

(*Ž. 109, 4.*; *Žid. 5, 6. a Žid. 7, 26.*)

Sv. Petr, sv. Pavel a ostatní apoštolé a nesčíslní biskupové a kněží u př.: sv. Justin, Řehoř naz., Jeroným, Cyprian, Řehoř vel., Ambrož, Augustin, Jan zlat. atd.

Sv. *Petr Forerius*, stav se farářem v Martinkuru, horlivě se zasazoval o rozkvět zpustlé osady, horle proti bludu a nevěře. O to pečoval, aby osadníci přijímali hojně sv. svátosti, neunavně sedával ve zpovědnici, dbal o důstojné odbývání služeb Božích, modlil se vroucně za osadníky a zvláště hleděl, aby i známosti ve sv. náboženství nabyli. (*Ott.*)

V letě r. 1867 přišel k jednomu vikáři v *Belgii* vysoce postavený úředník a pravil: „Důstojný pane, buďte tak dobrotiv, aby jste mi jmenoval ty kněze z vašeho vikariátu, kteří v čas cholery svou povinnost bedlivě zastávali; chci o to pečovati, aby je král ozdobil řádem." Klidně odpověděl vikář: „Prosím vás, pane, račte mi laskavě jmenovati ony kněze v mém vikariátu, kteří by v ten čas povinnosti své byli zanedbali, a já postarám se o to, aby byli potrestáni!" Úředník nemohl ni jednoho jmenovati. Katolický kněz nesmí a nechce opouštěti nemocných ani v čas největšího nebezpečenství. (*Čas. „Čech."*)

Capella, duchovní správce v Paříži, sv. svátostmi zaopatřen, trval právě na modlitbách a díky čině za obdržené milosti, očekával klidně boj poslední. Tu klepá kdosi na dvéře těžce nemocného a se smrtí již již zápasícího, vkročí a praví: „Velebný otče! F. N., kterého

dobře znáte, náhle ochuravěl; lékař praví, že za několik hodin skoná, my ale nemůžeme ho k tomu přivésti, aby se dal zaopatřiti. Ó! vás by jistě připustil, proto jsem k vám přišel. Ale, bohužel, vidím, že vy sám . .“ Capella pootevřel oči a poprosiv Boha, aby mu ještě popřál tolik síly, aby duše bližního zahubena nebyla, dal se obléci a k nemocnému donésti polomrtev. Zde pravil hlasem již slabým: „Příteli! oba jsme na kraji hrobu, máme se dostaviti k spravedlivému Soudci. Z lásky k tobě nechtěl jsem umírati tiše, přinesli mne sem, abych tě zachránil!“ I vzkřikl nemocný radostně, vyzpovídal se. Při posledním pomazání vládli okolo stojící rukou duchovního, však jen na čele a na očích mohl vykonati úkon svatý; ruka sklesla, ještě se naklonil k obličeji umírajícího a s hlubokým povzdechem pravil: „Buď z toho Bohu dík! Na shledanou!“ Chtěli ho opět odnésti do domu farního, avšak smrt je předešla. U lůžka nemocného zemřel kněz Capella. Za čtvrt hodiny byl i nemocný, jehož tak rekovnou obětovností ve smrti zachránil kněz katolický, mrtvolou. (*Blahověst 1874.*)

Když r. 1862 v pasovském údolí v *Tyrolsku* povodeň povstala a všecky mosty potrhány jsou, přikvapil z protějšího návrší muž, lomě rukama a naříkaje a volaje hlasitě, že jeden umírající žádá si zaopatřenu býti. Že ho ale na protější straně neslyšeli, napsal na lístek žádost svou a hodil ji s kamenem na protější břeh. Dozvěděv se farář o žádosti umírajícího, ihned vzal Tělo Páně a ovázav se provazem, po žebříku s nebezpečím života dostal se šťastně na protější břeh a zaopatřil nemocného, jenž umíraje radostně se usmíval na svého hodného duchovního, jenž zakusil tu radost nesmírnou, že povinnost svou vykonal. (*W. Volksfrd.*)

b) Jest milosrdný, obětovný, i život svůj dává za své.

V zámku u svého patrona obědval velmi vážený otec *duchovní*. Tu přišla v předsíň uplakaná žena, chudá nádenice a chtěla s ním mluviti. A na otázku kněze odpověděla, že žádá, aby muže jejího nemocného zaopatřil. Ihned spěchal horlivý kněz do chýše chudobné, kdež nemocný ležel na slámě a dvě dítky otrhané seděly vedle něho plačíce. I těšil tu kněz nemocného, řka: „Příteli, mohl by jste mi něco odkázati, kdyby jste zemřel.“ „A co,“ odvětil nemocný, „vždyť nemám ničeho.“ „Máte dvě dítky,“ odpověděl kněz „ty mi ponecháte a i o vaši manželku budu se starati.“ Těmito slovy jakoby těžký kámen umírajícímu se srdce spadnul. Již pokaleným, avšak radost jevícím okem pohleděl na dobrého kněze a pak k nebi pravil: „Bůh vám to zaplať, vy jste jako dobrý anděl, nyní zemru pokojně.“ To pověděv skonal a zbožný kněz, váže si odkazu, pečoval o obě dítky a vychoval je ctnostně a bohabojně, že z nich se stali šlechetní lidé. (*Leop. Chimani.*)

Za tmavé noci obdržel jeden stařičký *duchovní* zprávu, že cestující jeden upadl do sluje skalní, kamž se po ledě smekl. Hned se vydal s nejsv. Tělem k místu tomu, a hleděl k ubohému se dostati. Nadarmo ho všickni přítomní varovali, kněz s nebezpečím vlastního života k ubohému se dostal, jenž na údech rozdrcen mezi kamením ležel. Nešťastník s radostí velikou přivítal starého kněze a přijav tělo Páně klidně zemřel, načež mrtvolu jeho vytáhli. I kněz se dostal nahoru, jsa celý mokrý potem a podobal se více andělu. (*A. Lewald.*)

Cerekvický, Čech, byl duchovním správcem v Polsku a žije ve zbožné památce u bratří Poláků, protože celý svůj život nejen jich duševnímu, nýbrž i tělesnému blahu věnoval. Celý svůj život k tomu věnoval, aby lid farnosti své vysvobodil z drápů ukrutných lichvářů, zakládáním peněžných ústavů, aby lid odvrátil od záhubné wódky, založil spolky střídmosti a aby jej přivedl k pracovitosti a šetrnosti, podporoval průmyslné hospodářství. Jeho šlechetné snahy korunovány byly úspěchem, jakého se nikdo nenadál, úspěchem, jemuž se Poláci obdivují. (*Čas. „Čech“ 1876.*)

V *Mohuči* vypukl dne 28. listopadu r. 1862 odpoledne v invalidovně oheň, kterýž hoření poschodí a část kostela vedlejšího zničil. Tu byl přítomen i ctihodný biskup Ketteler a nalezal se v nejnebezpečnějších místech. Jeho přičiněním se dolení část invalidovny zachovala, an okno otevřel a vodu tam vpustil, při čemž sám zcela byl zmočen, že se zimou

až třásl. Všude těšil a když jednoho domněle mrtvého dělníka do kaple odnesli, spěchal tam biskup a hle, dělník otevřel oči a naříkal, že mu zima. Tu vzal biskup plášť se sebe a dal ho dělníku. *(Kath. Bl. aus Linz.)*

Quilen, arcibiskup pařížský, byl pravý otec chudých, jimž veškeré své jmění a příjem obětoval a každoročně jednoho z těch, co pro dluhy byl uvězněn, vysvobodil. Když r. 1831 v Paříži, zvláště pak v hotelu Dieu cholera vypukla, sám navštěvoval nemocné a umírající těšil a po nemoci sirotků se ujal a o ně otcovsky se i staral. *(Mettenleiter.)*

Sv. *Turribius*, biskup v Limě v Americe, co dobrý pastýř vyhledával ubohé Indiány na horách a pouštěch a když mu představovali, že se do velkých nebezpečí uvrhuje, odpověděl: „Vždyť Kristus sstoupil až s nebe do tohoto slzavého údolí, jen aby nás zachoval. Pravý pastýř musí vše pro čest Boží podniknouti.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Dozvěděv se abbé *Castelas*, farář ve vesnici La Fare ve Francouzsku, že jeden z jeho osadníků se rozstonal na neštovice, že ho ale nikdo neošetřuje, nýbrž celý dům že prázdný jest a nikdo k nemocnému se neodvažuje: vystěhoval se z fary a zůstal u nemocného osadníka až do skonání jeho; pak jej v roucho přioděl a vložil do rakve; ale i tu báli se lidé mrtvoly a nechtěli jej dopraviti na hřbitov; učinil to tedy farář a sám donesl mrtvolu ke hrobu a do posvěcené země ji uložil. Po šesti dnech však rozstonal se farář sám též na neštovice, jež po zemřelém osadníku zdědil, a umřel. *(Blahověst 1869.)*

V osamělém koutečku *Francie* byla v předešlém století malá chudá osada, záležející ze 40 chaloupek, které kolem skromného kostelíčka sv. Háty rozestaveny byly. Chudobna byla vesnička, ale tím poctivější a pobožnější byli obyvatelé její. Kdo přišel náhodou v neděli aneb ve svátek do kostelíčka toho, diviti se musel prostým vesničanům, vida při nich neporušenost mysli a nábožnost duše, s jakouž poslouchali slovo Boží, zvěstované jim stařičkým knězem, jejž všickni milovali a ctili co moudrého, dobrého otce svého. Velebný kněz ten byl celé osadě otcem, an se mezi nimi sestaral; přes 50 let již vedl je ku spasení po cestách víry a ctnosti. Dobrý pastýř ten obětoval se zcela, aby ve všem prospívaly svěřené mu duše. Pozemskými výhodami úplně povrhnul, on hrubě ani potřeb vezdejších neznal. Bydlel v prosté chaloupce a přece nikdy nechtěl opustiti milované stádo své, když se mu podávalo místo výnosnější. Zdálo se mu věcí nemožnou býti, aby se rozloučil s nábožnými osadníky svými. — Kdož by byl pomyslil, že hlomoz a hřmot ohavné a hrozné revoluce francouzské dorazí také do tohoto skrytého ráje! Jako jiných, došel i tohoto duchovního otce rozkaz, aby přísahal na konstituci a nebude-li, aby opustil úřad svůj. Stařičkého kněze nepostrašila ale pohrůžka, on nemohl přísahati; neboť svědomí nedovolovalo mu, zlehčiti práva Církve a zákon víry — a věrného stáda svého opustiti též nechtěl. Protož rozkázáno, aby byl potrestán. Vojáci z blízkého města táhli k chudé osadě, aby ubohého starce dle zákona potrestali. — Sotva se o tom do vesničky dostala pověst, shromáždili se sousedé kolem pastýře svého a radili, ba nutili ho, aby se utekl na bezpečné místo, kteréž mu již připravili. Ctihodný kněz se zdráhal, protož proti vůli jeho odvedli ho a skryli v blízkém lese v domku uhlíře a čtyři muži zůstali u něho na stráži. — Hned na druhý den vrazilo 30 vojáků do osady sv. Háty, majíce faráře odvésti odtud na popraviště. Pocetiví vesničané nedbali na přísný rozkaz velitelův. Buřiči bezbožní vylomili dveře chrámové a zhanobili nejsv. stánek Boží. Mimo to prohlásil velitel vojenský, že každý může zastřeliti stařičkého kněze a kdo jej odevzdá úřadu, za odměnu dosáhne 20.000 zlatých. Pak opustili osadu, zbořivše kostel a všechny chaloupky zapálivše. — Ještě téhož dne dozvěděl se duchovní, že osada vypálena jest. Proto vyšel z úkrytu svého, aby v neštěstí potěšil svěřence své. Jak se tu zhrozil, když spatřil popel na místě, kde býval chrám Páně; tu zastesklo si srdce, nohy klesly na zhanobeném prachu a s očí se mu proudem lily slzy. I domlouval sousedům srdečně, proč tak mnoho obětovali pro jeho zachování, on že beztoho již dlouho na živě nebude. Ztrápení obyvatelé ale ujišťovali ho, plačíce hlasitě, že jim tak velela po-

vinná láska k němu. — I přislíbil jim věrný pastýř, že se jim musí odměniti za takovou lásku. Ale oni nerozuměli řeči jeho. — Dozvěděv se, že 20 tisíc zlatých vysazeno jest za hlavu jeho, odebral se po několika dnech k úřadu do blízkého města, a tázal se, zdaliž ještě obdrží ty peníze ten, kdo vydá stařičkého kněze? Představený zhroziv se úmyslu ctihodného starce s podivením tázal se: „Chceš-li snad ty sám býti zrádcem bratra svého?“ — „Neptejte se,“ pravil stařec, „jen mi vyplaťte přislíbenou cenu a já vám ho vydám.“ — „Peníze obdržíš, jen přiveď faráře.“ — „Nuže, dejte mi je hned, — neboť já sám jsem farářem na osadě sv. Háty, zde mne máte a odevzdejte soudu.“ — Úředník nevěděl, má-li věřiti sluchu. Když pak ho ujišťoval, že on jest ten, kterého hledá soud, vydal mu peníze. I prosil stařičký kněz, aby se mu jen dovolilo, obdržené peníze donésti ubohým osadníkům; pak že se vrátí. Soudce dovolil. — Mezi tím sháněli se osadníci po knězi svém, žádajíce, aby, jak obyčejně, ranní mši sv. sloužil. Než hledali všude nadarmo. Tu přijíždí duchovní pastýř jejich k spáleništi, doprovázen jsa těmi vojáky, kteří jej nedávno hledali. Radosti ubohých osadníků nebylo konce; když se utišili, začal k nim mluviti takto: „Moji drazí! přicházím se s vámi rozloučiti. Nemohlť jsem se dívati na bídu a nouzi vaši, srdce mi pukalo lítostí. Vy jste všecko své jmění obětovali mně. Za to se vám musím také odměniti. Tu přijměte 20.000 zlatých a rozdělte se o ně. Já musím odejíti s těmito vojáky, snad vás již více nespatřím. Buďte s Bohem, bojte se Pána a setrvejte v dobrém až do konce. Nebojte se! Mně se nic zlého nestane. Jsem všudy a vždy v rukou Božích. Zůstaňte vždy tak nábožnými a poctivými, jako jste bývali a Bůh neopustí vás. Vzpomeňte si někdy na mne a přijměte ještě naposledy mé otcovské požehnání.“ — Všickni hlasitě plačíce poklekli, i vojáci republikánští. Kněz pohledl k nebi a pravicí svou žehnal přátelům i nepřátelům svým. Pak obrátil se k vojákům a pravil: „Nyní jsem váš.“ Tito odvezli jej do města nazpět a celá osada doprovázela věrného duchovního pastýře svého. Stařičký kněz držán byl tři měsíce v žaláři, potom jej hodili do řeky. Šlechetný farář dokonal co mučeník lásky. *(Poutník, kal.)*

Missionář kněz *Petr František*, Francouz, šel r. 1845 do vojska katolických Irčanů, aby raněným a umírajícím přispěl, ani proti Indianům bojovali. A zde padl co hrdina křesťanské lásky.

(O. Lautenschläger.)

Pán z *Varese* byl za francouzské revoluce od buřičů chycen. Tu mu ku pomoci přispěl farář lernanský a všemožně hleděl lid uchlácholiti a pána zachovati představuje ukrutníkům ohavnost vraždy, Než nadarmo. I vběhl farář s pánem. do jednoho domu a zavřel dvéře. Avšak rozkácená luza vypáčila je a oba vyvedeni na náměstí. Tu objal kněz pána a oba zavražděni jsou. *(Kotzebue.)*

Dne 21. května 1878 zemřel ve Kvítkově u české Lípy tamní farář dp. *Alois Willomitzer* v stáří 52 roků. Byl povolán k lůžku na neštovice onemocnělého a od toho se nebezpečně nakazil, následkem čehož v krátké době sám také na neštovice zemřel. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

c) Hájí stádo své a neopouští ho.

Sv. *Marcellin* papež, nebera ohled na vlastní život, šel k ukrutnému císaři Dioklacianu a hájil stádečka svého, anobrž i život svůj za ně položil.

(H. J. Karlika: Živ. svat.)

V *Marseille* vypukl mor a lidé padali na ulicích. Všecky prostředky neprospěly. Nářek u mrtvol miláčků byl srdcelomný. Tu biskup Belsunce s mnoha sluhy ulicemi chodil a těšil zarmoucené, umírající, kteréž i na věčnost připravoval. Dal i oltář zříditi na náměstí a s těmi, co mor ještě nezachvátil, a s duchovenstvem, maje provaz na krku a jsa bos prosil Boha o milost. A hle, Bůh uslyšel úpěnlivé volání, mor minul.

(Mettenleiter.)

Kněz *Řehoř* za revoluce francouzské, ač mohl utéci do Švýcar, neutekl. Svědomitému knězi záleželo na ovečkách. Po 18 měsíců ukrýval se po samotách uprostřed lesův a hor, hned ve slujích skalních, hned zase mezi bařinami. Soumrakem vycházeje ze skrýší svých, navštěvoval věrné po chatrčích, po dvorech a dědinách. A tu noční dobou sloužíval mši svatou ve sklepě anebo v komoře některé chatrče. Tehdy též vyslýchal

zpovědi kajících, navštěvoval i potěšoval nemocné, poučoval slovem, a posiloval tělem Božím věrné katolíky. Za svitání pak býval neunavný tento kněz opět již na horách v lese, zasvěcuje jitro modlitbami na čest Boží a za spásu bratří. Konečně ale ctihodný kapucín ten vysliděn a před soud postaven skonal pod guilotinou. *(Blahověst 1852.)*

Mezi národy vypukla krutá válka. Všickni hájili vlast svou. Již jsou zde nepřátelská vojska, již hoří města, vesnice, zámky. Obyvatelé se rozutíkali. Bojováno od rána do večera. Svítí měsíc, umírající vzdychají. A na bojišti nalezá se — *duchovní.* Poslední útěchu vlévá v srdce umírajících, nedbá na smrtonosné střely z nepřátelské stráže vedle hlavy, koná službu lásky, již mu Bůh uložil. — Po válce nastala drahota, hlad a mor; i tu neopouští duchovní ovečky své, ale těší je, a modlí se za ně.

(Fr. Daneš.)

2. Proto ho miluj; cti; neposmívej se mu!

Když sv. *Apollinaris*, biskup z Raveny, na rozkaz pohanského soudce Messalina na lodi byl dopraven do vyhnanství: doprovázeli ho mnozí z oveček a tešili.

(Mätzler.)

Jeden *duchovní* správce pro svou neunavnou horlivost měl mnoho nepřátel, kteří ho všelijak tupili a zlobili. Bolestně avšak i radostně snášel vše kněz a Bůh potrestal svévolníky; povstal oheň a hle, právě jen tito vyhořeli.

(Šmída: Repert.)

Jeden mladý nadaný správce *duchovní* nastoupiv faru byl od mnohých zpustlých osadníků zneuznán a tupen, ještoto prý co mladý nemá dosti vědomostí a skušeností. Jeden ten nejzpustlejší z nich, stavě se na oko pobožným, měl dítě, kteréž mělo býti pokřtěno. Na cestě do kostela otázal se faráře, zdali křestní voda jest z Jordánu. Vždyť i Kristus se dal v Jordánu pokřtiti a proto že i on myslí, že ku platnému křtu musí se vzíti voda z Jordánu. I myslel, že farář nebude si tu moci pomoci. „Dobře," pravil tu duchovní, „chcete-li, aby dítko vaše zrovna tak pokřtěno bylo jako Ježíš, musíme až k Jordánu pro vodu poslati, zatím oznámím úřadu, proč jste nedal dítě pokřtiti. Po těch slovech chystal se farář domů, osadník ale počal ho prositi, vymlouvaje se, že to tak zle nemyslel a od té doby vážil si faráře, sám ale byl od osadníků ostatních vysmán.

(Beyer.)

Důstojenství.

1. Pochází od Boha.

Povyšen jest *Josef egyptský* z tmavého žaláře až k důstojnosti místokrále v Egyptě; povolán jest Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš ke dvoru krále Nabuchodonosora; zvolen Daniel za rádce královského a tři mládenci ostatní za vladaře krajin babylonských; povýšen David z nízkosti pastýřské až na stolec královský.

2. Jeho cena.

a) Jest břímě.

Pohan *Themistokles* pravil: „Ukázal-li bys mi dvě cesty, z nichž jedna vede k hrobu a druhá k důstojenstvím, zvolil bych raději první.

Jiný pravil: „Ten dobře žil, kdo uměl skrytě žíti." *(Wiser, Lex.)*

Kristus pravil k matce Zebedeův, když žádala, aby jeden syn seděl Mu na pravici a druhý na levici: „Nevíte, zač prosíte: Můžete i z kalicha mého píti?"

(Mt. 20, 22.)

Co jsem se stal kardinálem, nemohu již tak svobodně z domu vyjíti, ježto se musím co kardinál s družinou a zevnější skvostností všude ukázati.

(Baronius.)

Když se *Markéta Aldobrandina* za vévodu z Parmy provdala, byl jí těžký zlatem a perlami ozdobený oděv, v němž choditi musela, velmi obtížný a proto si vyprosila u papeže Klementa VIII., újce svého, aby jen v jednoduchém rouchu choditi směla.

A tak i přemnozí císařové a králové naříkali na obtíže povolání svého.

(Pallavicinus.)

Papež *Eugen VI.* cítě, že smrti blízek

jest, svolal kardinály, dal jim napomenutí, aby svorně žili a dle svědomí nástupce zvolili, konečně pak doložil: „Ó Gabrieli! (toť bylo jeho křestní jmeno), lépe by bylo pro tebe bývalo, abys se nebyl stal papežem, kardinálem, biskupem, kéž bys byl v tiché komůrce co řeholník skončil život svůj!“ *(Herbsta výb. př.)*

Papež *Hadrian VI.* dal si na náhrobek svůj tento nápis zhotoviti: „Zde odpočívá Hadrian VI., jenž největší neštěstí měl, že panoval.“

Kardinál alexandrinský umíraje zvolal: „O kéž bych byl v některém kláštеře (byť dominikán) byl kuchařem raději, než kardinálem!“

Lev XI. pravil ku svému zpovědníku: „Lépe by bylo pro mne, kdybych byl klíče některého kláštera, než nebe nosil!“

Papež *Pius V.* naříkal: „Pokud jsem byl mnichem, očekával jsem spasení; když jsem se stal kardinálem, pochyboval jsem o něm; nyní pak, stav se papežem, skoro si zoufám.“ *(Richter.)*

Sv. *Ludvík*, biskup v Tolosu, maje na paměti povinnosti biskupské, zvolal: „Vskutku biskupství zahrnuje v sobě více břímě než cti!“ *(Moretus.)*

Papež *Julis II.*, jenž r. 1513 zemřel, byl vojenského ducha a sám se súčastnil při dobývání Mirandoly. Umíraje proklínal svou slávu vojenskou a pravil: „Ó kéž bych se papežem nestal anebo kéž bych byl moci své papežské užíval proti nepřátelům Církve sv.!“ *(Herbsta výb. př.)*

P. *Jan Numius* pravil, že by raději po celý život svůj byl v okovech, než aby se stal patriarchou ethiopským. *(Wiser, Exempel-Lex.)*

Papež *Urban VII.*, kdykoliv papežský oblek na sebe bral, hluboce si povzdechnuv pravil: „Kdo by to věřil, jak velké břímě pod tímto oděvem se skrývá!“ *(Lohn. bibl.)*

b) Samo o sobě neblaží.

Alexander papež, jenž zprvu jsa františkánem, stal se biskupem milánským a konečně papežem, říkával: „Když jsem byl mnichem, byl jsem nejbohatší v nebeských dařích; když jsem byl biskupem, stal jsem se chudým a stana se papežem, jsem učiněný žebrák.“ *(Frencla: Postilla.)*

Karel, král sicilský, naříkal na smrtelném loži: „Ó marnosti světské! Co mi pomůže nyní má celá říše, jak lépe by mi nyní bylo; kdybych nebyl králem, nýbrž chudým.“

Jan, král arragonský, zvolal umíraje takto: „Ó přešťastný stav chudých! šťastnější jsou co pracujíce v potu tváři sprostě žijí. Anebo co mi ubohému prospěla má říše, má čest, mé služebnictvo? co jiného než rozličná nebezpečí na těle i na duši. Za tolik roků svého života jak málo jsem měl pokojných dnů! Ó já ubohý, jenž tak pozdě marnost tohoto světa poznávám, mnohem lépe bych byl živ, kdybych býval rolníkem a nikoliv králem!“

Taktéž bědoval i Janův bratr *Alfons*, král neapolský a *Filip III.*, král španělský. *(Hunoltova kázaní.)*

3. Proto:

a) Nebaž po něm!

Mojžíš dlouho se zpečoval, aby se stal osvoboditelem národa vyvoleného. *(2. Mojž. 3; 4.)*

Jeremiáš se zdráhal, prorokem se státi. *(Jer. 1.)*

Kristus sám utekl, když ho Židé chtěli učiniti králem. *(Jan 6, 15.)*

Biskupskou hodnost nechtěli přijmouti: Sv. Ambrož hleděl všemožně volbu naň zameziti; sv. Ammonius ucho si uřízl, aby biskupem se nestal, sv. Augustin, vyhýbaje se míst, kde biskup měl volen býti, až v Hippo byl donucen, sv. Athanáš utekl, uslyšev, že jej sv. Alexander za nástupce v Alexandrii zvolil; sv. Cyprian, schovávaje se, dozvěděv se, že za biskupa v Karthagu zvolen; sv. Antonín z řádu kazatelů, sv. Basil, sv. Jan Zlat. a sv. Řehoř jenom s donucením lidu biskupství přijali; sv. Paulin musel k oltáři býti veden; sv. Korbiniián dvakráte do Říma putoval, aby se biskupem nestal a mocí přiveden do Bavorska, kdež se stal biskupem ve Freisingu.

Biskupství se dobrovolně vzdali: Sv. Alfons Lig. biskup u sv. Agathy; sv. Ludvík, biskup v Toulouse. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. Malachiáš jen na velkou domluvu důstojnost arcibiskupskou přijal.

Sv. František sál. nižádným spůsobem

ani řečí Jindřicha IV., krále francouzského, ani domluvou papeže Lva XI. se nedal pohnouti, aby důstojnost kardinálskou přijal.

Jan, biskup rostenský, nepřijal výnosnější biskupství, kteréž mu Jindřich VII., král anglický, nabízel. *(Sanderus.)*

Z pokory zpečovali se břímě úřadu papežského na se vzíti: Sv. Klement, postoupiv místo to nejprv Linovi, pak i Kletovi a přijav ho teprv po jich smrti. Sv. Řehoř velký dal se z Říma ve velkém proutěném koši vynésti a skrýval se v jeskyni, odkuď do Říma nazpět uveden jest. Řehoř III.; Benedikt III.; Mikuláš I. ukrýval se v skrýši; Hadrian II. nepřijal dvakráte hodnost tu; Štěpán VI.; Lev VII.; Štěpán X.; Lev XI. trval po tři dni v pláči na modlitbách; Řehoř VII.; Viktor III.; Paškál I. utekl a skrýval se, Honorius II. vymlouvaje se, že volba nebyla patřičná; Martin II. roztrhnul plášť svůj; Pius V. plakal; Klement XI. tři dni odporoval; Benedikt VIII.; Pius VI.; Lev XII. *(Jakub Macan.)*

Sv. *Ambrož*, byv vyvolen za biskupa nechtěl důstojnost tu nižádným spůsobem přijmouti, ano dal se i na útěk, zbloudiv ale, zase přišel nazpět do Milána a teprv velkou domluvou i lidu i císaře důstojnost tu přijal.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Bedřich*, biskup, vší silou se vyhýbal všem hodnostem a důstojenstvím, věda, že i Kristus sám se ukryl, když ho lid králem učiniti chtěl.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Burkhard* uslyšev, že se má státi biskupem ve Vircburku, zdráhal se velice takovou důstojnost na sebe vzíti, kleče a s mnohými slzami odmlouvaje, ale konečně přece musel sv. Otce uposlechnouti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Cyprian*, byv vyvolen za biskupa v Karthagu, vzdoroval ve své pokoře takovému vyznamenání a skryl se někde. Ale lid ho vyhledav obklíčil dům, obsadil všecken průchod a snažně ho prose dolehal naň tak dlouho, až se uvolil. *(Pontanus.)*

Sv. *František seraf.* opovrhoval vším důstojenstvím a otázán kdys od kardinála trostenského, zdali si přeje, aby bratří jeho k duchovním důstojnostem povyšováni byli, odpověděl: „Menší se nazývají bratří moji, aby většími nechtěli býti.“ *(Surius.)*

Sv. *Havel* maje se státi opatem velmi bohatým, odepřel to v pokoře a skromnosti, řka, že nechce míti ani opatství, cti, ani bohatství.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Heribert* stav se kancléřem neztratil v důstojenství světském pokory duše, což jasně dokázal, když ho císař Otto III. na biskupský stolec ve Vircburku chtěl dosaditi. Sv. Heribert toho tolik napovídal o sobě nehodného, že císař konečně od předsevzetí svého upustil. A když napotom za arcibiskupa v Kolíně nad Rýnem zvolen jest, truchlil velmi a jen s největší tíží důstojnost tu na se přijal.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Hugo*, že zvolen jest za biskupa gracianopolitanského, ulekl se náramně a s pláčem prosil, aby se takové břemeno na ramena jeho nekladlo, dokládaje, že nemá ani dostatečných let, ani potřebné zkušenosti, tím méně skvělé ctnosti a že nikdy nepřivolí, aby důstojnost biskupa ničemností jeho se poškvrňovala.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jan Nep.* stál u veliké přízni u dvora krále Václava, jenž ho chtěl i biskupem ano kancléřem svého království českého učiniti, kdyby Jan byl se nevzpíral. Zkrátka Jan měl příležitost tak vysoko se povznésti, jakž jen vždy člověk nejmarnější sobě žádati může. *(Václav Václavíček).*

Sv. *Ludvík gran.* když mu Kateřina, královna portugalská, kněžna velmi bohabojná, podávala biskupství visovské, nepřijal ho žádným spůsobem; aniž dopustil později, aby ho papež Sixtus V. jmenoval kardinálem, napsav psaní kvapně do Říma, aby se tak nestalo.
(Jan Desolda).

Sv. *Řehoř Vel.* když uslyšel, že za papeže zvolen jest, všemožně se bránil i také volenců prosil, aby hlasy své odvolali a mu přáli, by život svůj v tichosti v klášteře tráviti mohl. Než žádost jeho nebyla vyslyšána.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Štěpán*, převor Kartuzianů v Pontu uslyšev, že za biskupa jest zvolen, nechtěl důstojnost tu přijmouti, a pravil k poslancům: „Jak jen mohli tak učení páni mne sprostého mnicha za biskupa zvoliti a takové břímě na mne vložiti.“

A jen na největší naléhání důstojnost tu přijal. *(Herbsta př.)*

Felix Dupanloup, biskup orleanský, ctižádostí nic netrpí. Jakož byl biskupství orleanské jen z donucení přijal, tak statně odepřel přijmouti arcibiskupství rouenské, řka, že velmi odvážlivé již bylo, břímě biskupské na se vzíti. *(Blahověst 1869).*

Hlubokou pokoru ukazoval povždy papež *Innocenc III.* a jak málo po cti a důstojnostech bažil, nejpatrněji zří se, když jednohlasně jej zvolili k nejvyšší důstojnosti po celém křesťanství. Jak se zpouzel, jak prose plakal! Leč by všemu konec učiněn byl přistoupil starý Gracián, přední z diakonův kardinálův, a zavěsiti musel mu pluvial a jmenem Innocencia představiti jej co hlavu veškerému křesťanstvu. Innocenc často si opakovával: „Čím výše stojíš, tím buď ve všem pokornějším!“ *(Čas. kat. duch. 1837).*

Jan Picus všemi důstojenstvími opovrhnul, řka, že Bohu a vědám se věnoval, a když ho k důstojnosti kardinálské navrhovali, opřel se tomu řka: „Mé smýšlení není smýšlení vaše!“ *(Josef du Bois).*

Václav, král český, maje se po smrti císaře Rudolfa státi sám císařem, nepřijal důstojnosti té a odepsal: „Postačí mi a dosti mám práce, abych dobře zděděné království spravoval, po cizých zemích netoužím a hodnějším je přenechávám.“ *(Munst).*

b) Maje ho, nezhrdni!

Sv. *Mathilda*, císařovna, i na trůnu zachovala nelíčenou pokoru; důstojnost královská nespůsobila v ní mysli marné, ani nezatvrdila srdce jejího; pod zlatohlavem bilo srdce nejvlídnější, *(H. J. Karlika: Živ. svat).*

Jistý *sedlák* stal se králem, avšak proto nezhrdl a nezpyšněl, měl ustavičně halenu prvnější před sebou a představoval si, že z nízkého pochází rodu. *(Hunoltova kázaní).*

Duše.

1. Jest.

K jednomu zpovědníku v *Římě* přišel jeden rolník, aby ho vyzpovídal. Zpovědník vida na něm jakýsi nepokoj a zmatenost, myslel, že má těžký hřích na sobě a proto ho těšil a k důvěře v Boha povzbuzoval a žádal, aby mu srdce své otevřel: „Ach!“ odvětil rolník, „pochybnost mne znepokojuje, nad níž nemohu zvítěziti, nemohuť věřiti, že mám duši.“ Kněz arci nad těmito slovy ustrnul a přemýšlel, jak by nejlépe rolníka přesvědčil. I otázal se ho, proč nevěří v duši. „Proto,“ odvětil rolník „že ji nevidím.“ „Nuže!“ vece zpovědník, „myslete si něco, cokoliv chcete.“ A po krátkém čase doložil: „Myslel jste si něco?“ „Ano!“ odvětil rolník. „Tomu nemohu věřiti,“ dokládal nyní kněz, ač ho všemožně rolník ujišťoval, „neboť nemohu myšlenku vaši viděti.“ Slovy těmito vyléčil se rolník úplně ze své pochybnosti. *(Čas: Filothea. 14. ročník.)*

2. Vlastnosti.

a) Velké jest ceny i pokálená.

Sv. *Gertrudě* zjevil se Pán Ježíš a pravil: „Gertrudo! srdce mé tak sladkou láskou k duši tvé jest naplněno, že byť toho k spasení jejímu nevyhnutelně bylo třeba a jinak ho dojíti nemohla, volil bych pro ni všecko trpěti, co jsem pro veškeren lid vytrpěl.“ *(Surius.)*

Sv. *Kateřina* senenská byla jednou té zvláštní milosti Boží účastna, že spatřila duši, prostu všeho hříchu. Od té chvíle srdce její ku každému dokonalému člověku tak bylo jato, že jeho šlépěje líbala. *(Valoucha katech.)*

Sv. *Karpo*, biskup kretenský, vida, že jeden pohan křesťana k zapření víry přemluvil, rozpálil se dobře míněnou sice, ale přepiatou horlivostí, prose totiž Boha, aby oba na výstrahu jiným zahlazeni byli, aby tak i památka jejich vyhynula. Ale Pán Kristus se mu ve snách zjevil a takto promluvil: „Ó Karpone! kdyby's znal cenu jediné duše, jistě by's její záhuby nežádal! Věz tedy, že mně jedna duše tak drahá a vzácná jest, že hotov jsem opět všecko pro ni trpěti, co jsem již pro ni vytrpěl, kdybych tím dosáhl, aby nezhřešila více.“ *(Sv. Dionys.)*

Sv. *Terezie* povždy pamatovala na velkou cenu duše své a začasto volala:

„Jednu mám duši, jeden život, jednu slávu!“ *(Mansi.)*

b) Jest nesmrtelná,

viz i „sen 1!“

Že duše naše nesmrtelná jest, dosvědčuje všeobecné sjednocení *veškerých národů* a přirozená touha po nesmrtelnosti, jež nás oživuje. — „Vždyť tajemství Osirisa v Egyptě, Orfea v Thracii, Zoroastra v Persii, Mina v Kretě, Kynira v Cypru a Erechta v Athénách základ měla na učení o nesmrtelnosti. — I potřebné obřady u všech téměř národů směřují ku trvání na jiném místě. *(Kornmann.)*

Nejslovútnější mudrcové učili pravdě této, za kterouž také příčinou píše Cicero, že ho k této víře nepřivedl rozum ani mudrování, nýbrž vážnost největších mudrců. A vskutku již Sokrates učil, že jest duše nesmrtelnou. Tomutéž učili také Diogenes a Pythagoras, ještě pak světleji učil tomu Seneka. *(Sv. Liguori.)*

Plato byl toho mínění, že duše za provinění do těla co do vězení uvrženy jsou. *(Šmídův. hist. kat.)*

O Abrahamu se dí: „A připojen jest k lidu svému *(1. Mjž. 25, 8.)* podobně i o Isáku *(Gen. 35, 29.)*; Jakubovi *(Gen. 49, 32.)*.

Jakub hořekoval nad domnělou smrtí Josefovou, že k němu do hrobu sestoupí *(Gen. 37, 35.)*.

Bratří Josefovi pravili v Egyptě o Josefu, že druhý není na živě *(Gen. 42, 13.)*.

Bůh pravil k Mojžíšovi: „Já jsem Bůh Abrahamův *(Ex. 3, 6.)* a Spasitel dí, mluvé o vzkříšení: Není Bůh Bohem mrtvých, ale živých *(Mt. 22, 32.)*.

O Kore-ovi a společnících dí se: že za živa sstoupili do pekla *(4. Mjž. 16. 33.)*.

Saul citoval duši Samuelovu *(1. Kr. 28, 6.)*

David hořekuje nad zemřelým synem, pravil: „Já spíše k němu půjdu, ale ono nenavrátí se ke mně *(2. Kr. 12. 23.)*.

Eliáš se modlil, aby se duše do těla jinochova vrátila *(3. Kr. 17, 21.)*.

V knihách královských začasto u př. *(3. Kr. 2, 10.)* čteme: Usnul s otci svými.

Tobiáš se budoucí odměnou těšil *(Tob. 2, 17.)* a nesmrtelností; podobně i Eleazar *(2. Mak. 6, 30.)* a matka makabejská *(2. Mak. 7.)* v hodině smrti nesmrtelností se těšili. *(Viz i Káz. 12, 7.; Kn. moudr. 5, 14.)*

Kristus povzbuzuje apoštoly, aby se nebáli těch co tělo zabijí, duši ale zabiti nemohou *(Mt. 10, 28.)*; ukazuje na osud bohatce a Lazara po smrti *(Luk. 16, 22.)*; žádá abychom z mamony činili si přátele pro věčnost. *(Luk. 16. 9.)*

Sv. Štěpán umíraje modlil se, aby Bůh duši jeho přijal *(Sk. 7, 58.)*.

Sv. Pavel mluvě o vzkříšení *(1. Kor. 15.)* v listu k Filipenským *(1, 21.)*, žádá s Kristem umříti; podobně i k Římanům *(7. 24.)*.

Znáš našeho bratra *Gennadia*, lékaře slovútného v Římě, jenž nyní v Karthagu se zdržuje, znáš ho co muže velmi zbožného a dobročinného k chudým od mladosti. Tento muž pochybnostmi byl zmítán, že jest věčnost. Pro jeho dobročinnost uviděl ve snu velmi krásného mládence, jenž ho vybízel, aby s ním šel; a uvedl ho mládenec ten do města, z něhož velepříjemná hudba zavznívala a když se Gennadius otázal, co to jest za hudbu, pravil mládenec: „To jsou radostné hlasy šťastných obyvatelů Jerusaléma.“ Na to se Gennadius probudil, aniž by mu jakého významu přikládal. Druhé noci zjevil se mu ale tentýž mládenec a otázal se ho, jest-li ho zná? Načež Gennadius: „Zcela tě znám!“ — „A kde jsi mne viděl?“ — „V městě, kde příjemná hudba zněla a kamž jsi mne uvedl.“ — „Zpozoroval jsi vše ve snu, anebo bdě?“ — „Ve snu.“ — „Pravda, že ve snu, jakož i nyní. A kde pak jest nyní tvé tělo?“ — „V posteli.“ — „Víš-li pak, že tělesné oči nyní jsou zavřeny a ničeho nevidí?“ — „Vím.“ „Kterýma očima viděl jsi nyní?“ A když Gennadius neuměl odpověditi, pravil mládenec: „Ježto oči tvého těla, an spíš zavřeny a nečinny jsou, poznáváš, že máš i jiné oči, jimiž všecko vidíš a poznáváš, co se nyní děje a těmito očmi, očmi duše, budeš i po smrti, až tělesné oči viděti nebudou, viděti, budeš žíti. Nepochybuj tedy více, je-li po smrti život.“ Tak byl Gennadius prozřetelností a milosrdností Boží pochybnosti zbaven. *(Sv. Augustin).*

c) Jest neohrožená.

Jeden *britský dělostřelec* ztrativ v bitvě mořské mezi Rodneyem a hrabětem Grassem pravou ruku, jíž právě dělo vypaloval, ihned dělo vypálil levou

rukou řka: „Což myslí nepřítel, že mám jen jednu ruku?“ *(Herbsta př.)*

Marx z Eckversheimu, elsaský rytíř, ztratil v bitvě obě ruce, jež mu protivník usekl. Tu se ho otázal posel, co vzkáže manželce své. „Nic jiného,“ pravil usmívaje se Marx, „než že mi nyní nebude museti podávati umývadlo, protože jsem o obě ruce přišel!“ *(Herbsta př.)*

d) Sobě jest přítomná.

Když r. 1709 v Paříži velká drahota povstala, připisoval ji lid policejnímu řediteli *Argensonovi*, oblehl jeho dům a hrozil, že mu jej zapálí. Argenson vyšel neohroženě z domu a klidnou řečí ukonejšil lid, že se rozešel, nazývaje ho nyní otcem lidu. *(Herbsta př.)*

Když opat *Maury* r. 1790 v Paříži na ulici se ukázal, nadávala mu luza a křičela: „Na svítilnu s ním co aristokratem!“ Než Maury neohroženě a bez bázně pravil: „A budu-li viseti na svítilně, budete jasněji viděti?“ A těmito slovy se zachránil. *(Herbsta př.)*

3. Proto ji:

a) ušlechťuj; Bohu věnuj!

Aristippus, mudrc starověký, přišel stroskotáním lodě na moři o všecko své jmění; avšak zachrániv život byl pro svou umělost a učenost od obyvatelů u velké poctivosti chován a vydržován. Proto psal svým rodákům, aby o takové jmění dle jeho příkladu se starali, o které by ani bouří nepřišli. *(Sv. Alfons Lig.)*.

Origines, největší hlava starého i našeho věku nazván, byl div učenosti a přece ustavičně študoval. Vyražení jeho pozůstávalo v tom, že v předmětech měnil. Ba i na cestě študoval, aby vědomost svou obohatil, všude byl učny obklíčen, všude zanechal po sobě památku učenosti. *(Richter)*.

Jeden *král* nespal jednou celou noc a když se ho komorník otázal, co ho hněte, odpověděl: „Bolí mne, že jsem se v mládí mém tak málo učil; neboť nyní musím cizíma očima viděti, cizíma ušima slyšeti a cizími ústy mluviti.“ *(Dolz)*.

Jeden *muž*, jenž po křesťanské dokonalosti toužil, otázal se bratra Egida, žáka sv. Františka z Assisi, co musí činiti, aby byl vždy dokonalejším? I odpověděl mu Egid. „Svou jedinou dej Jedinému!“ *(Veilch.)*

b) Na ni vždy pamatuj!

Jistý *pán* odporučoval jednou kardinálu Bellarminu důležitou věc a připojil i prosbu, v níž opakoval slova: „Dejte si na věci co nejlépe záležeti.“ „Ano“, odvětil kardinál, „chci si dát na věci záležeti, avšak musíte i věděti, že nejvíce musím pamatovati na svou duši!“ *(Bellarmin)*.

Když se jednou římský císař *Karel V.* se svým ministrem o záležitostech říše radil, pravil nesvědomitý ministr: „Vaše Veličenstvo má nyní příležitost, aby zde a onde jednoho knížete po druhém mocí a zbraní si podrobil a území jejich se zmocnil.“ „To jest pravda,“ odvětil Karel, „ale co tomu řekne má duše, kam pak tu dám?“ *(Fr. Hunolt)*.

c) Ji zachovej i smrti!

Když sv. František Xaverský zpověď kajícího hříšníka vyslyšel, míval v obyčeji hříšníka obejmouti a tato slova pronésti: „Ó můj synu! nezapomeň přece na duši svou! Zachovej jen duši svou!“ *(Sv. František Xaverský)*.

Sv. *Benedikt* cítě, že horlivost jeho ochabuje, povzbuzoval se slovy: „Bernarde! kam jsi přišel? proč jsi opustil svět a vstoupil do kláštera? Abys duši zachoval.

Sv. *Hypolit*, biskup z Ostie, byv pro víru odsouzen, aby koňmi čtvrcen byl, radoval se tomu a poslední slova jeho byla: „Ať údy mé roztrhány jsou, jen když zachovám duši svou a k Tobě, ó Ježíši, se dostanu.“ *(Šmída Repert.)*

Když Peršané sv. mučeníka *Jonáše* nutili, aby slunci, ohni a vodě obětoval, odpověděl: „Miluji velmi svou duši a život svůj v Kristu a proto Krista nezapru!“ A proto raději si dal prsty uřezati, jakož i jazyk, kůži si stáhnouti a do vařící smůly se vhoditi. *(Geistl. Kurzweil)*.

Markrabě Kristian *Bedřich z Bayreuthu* napsal prstenem svým, aby si ustavičně vysokou cenu duše své připomínal, tato slova na okně pokoje svého: „Pospěš a zachovej duši svou!“ *(Mehlerovy příklady.)*

Jistý *důstojník*, muž rozšafný, žádal

o propuštění, čemuž císař Karel V. se divil i po příčině se tázal. „Vaše Milosti," odvece důstojník, „mám nesmrtelnou duši, již chci zachovati; protož rád bych na nějaký čas před smrtí časných věcí byl zhostěn, abych jediné na spasení duše své pracovati mohl."
(Podstránského výklad.)

Papež *Benedikt* jistému králi neslušnou věc žádajícímu odpověděl: „Kdybych měl dvě duše, rád bych jednu obětoval na to, abych žádosti tvé, o králi, povolil; maje ale jen jednu, nechci ji ztratiti."
(Benedikt papež).

Jan Shertus k smrti odsouzen, že neuznával královnu anglickou za hlavu Církve a napomenut, aby prosil za odpuštění, pravil: „Abych toto smrtelné tělo zachoval, mám se připraviti o svou duši?" *(Beyerlinck).*

Důvěra v Boha.

1. Budiž pevná.

Kdybych ještě jednou měl přijíti na svět — dí sv. *František sál.* — mnohem více bych vší opatrností lidskou pohrdal a všecku důvěru bych pouze v nestihlou prozřetelnost Boha svého skládal.
(Sv. Frant. sál.)

Neobmezená a synovská důvěra, kterouž sv. *Ignác z Lojoly* v Boha skládal, podporovala ho mocně ve všech protivenstvích života, tak že se ničeho neobával i když mu patrné nebezpečí hrozilo. Když jednou byl na moři, stala se strašná bouře. Již byl stěžen lodi rozdrcen a všickni na lodi bědujíce očekávali jistou smrt. Jedině sv. Ignác byl pokojný a bez bázně. Důvěrněť měl na mysli slova Písma sv.: „Větrové a moře Ho poslouchají." Žádná bouře nepovstává bez Jeho vůle, aniž jediného člověka pohltiti může. „Bůh jest panovník můj," řekl, „chce-li, abych utonul ve vlnách, budiž; milerád svolím ve vůli Jeho a důvěřuji se v dobrotu Jeho."
(Frencla: Postilla.)

Sv. *Janu z Kříže*, převoru kláštera granadského, oznámil jednoho dne správce kláštera, že na druhý den nemají ničeho k jídlu. „Až do zejtřka", odpověděl Jan, „má Bůh dosti času, aby se o nás postaral, nechtějme Mu nedůvěřovati." Druhého dne ráno přednesl totéž správce, avšak převor doufal pevně v Boha. A vskutku dostavil se kdos k vrátnému a ptal se, jest-li v klášteře něčeho potřebují; po celou noc jako by prý mu někdo přivolával: „Ty se máš dobře, ale bratřím v klášteře vede se zle." I oznámili mu, čeho se jim nedostává a on jim pomohl. *(Zollnera kázaní.)*

Jindy zase, když za vypuklého moru mnoho nemocných v klášteře leželo, oznamoval sv. Janu správce, že mají zapotřebí loží pro nemocné. Jan mu odpověděl: „Milerád přeju nemocným lůžka, avšak nesmíme lidi žebrotou obtěžovati. Mámeť Otce v nebi a Ten se již postará." I prosil důvěrně Boha a hle 20 polštářů a jiných potřebných věcí přinesli lidé sami téže noci ještě a druhého dne. *(Herbsta výb. př.)*

Sv. *Josef kupertinský* tak živou vírou a pevnou důvěrou naplněn byl, že se mu nic nemožným nezdálo. Říkávalť: „Kdo má víru, jest pánem světa a touto vírou by mohl vrchy z jednoho konce světa na druhý přenésti. *(Bolland.)*

Sv. *Karel borrom.* skládal ve všech příhodách důvěru v Boha a v modlitbě se k Němu utíkal. Čím horší byla případnost, tím více důvěřoval, tím více se modlil a proto Bůh podnikání jeho žehnal. Tak když jednou jistého šlechtice k důvěře v Boha povzbuditi chtěl, vypravoval mu, co se mu nedávno přihodilo. „Nedávno přišel můj domácí správce ke mně a stěžoval si velmi, že nemá žádných peněz, aniž ví, jak by vydání potřebná zapravil. I prosil mne, abych se v almužnách obmezil, sic že přijdu na mizinu. I odkázal jsem ho na důvěru v Boha. Tato slova ho neuspokojila, mrzut odešel ode mne. Zatím asi za dvě hodiny obdržel jsem svazek listů a mezi nimi i jeden ze Španěl se znamenitou směnkou. Ihned doručil jsem správci směnku, řka: „Tu vidíte, člověče malé víry, vezměte tuto sumu a poznejte přec, že nás Bůh neopustil!" „Ostatně," připojil, „příchod směnky této ukazuje na prozřetelnost Boží, neboť tyto dva tisíce měl jsem teprv po dvou měsících obdržeti.
(Sv. Karel borrom.)

Důvěrnost *Ferdinanda II.*, císaře a krále, tak veškerému panstvu, vojenstvu a měšťanstvu známa byla, že nejednou, když ho roznícenou pobožnost konati spatřili, zjevně říkali: „Dnes císař náš důvěrnou modlitbou zase několik tisíc nepřátel potřel.“ *(Macana výb.)*

Tak když obklíčen ve Vídni od stavů ve vlastním paláci podepsati měl listinu vzbouřenců: odebral se do vedlejšího pokoje a zde padnuv na kolena důvěrně Boha prosil o vysvobození: a hle, nesklamal se v důvěře: 500 jezdců vedeno Saint Hilairem přikvapilo ku pomoci. *(Šmída: Repertorium.)*

I císař *Ferdinand III.* vyznamenal se zvláštní zbožností a důvěrou v Boha. Za jeho panování vtrhli Švédové až k Vídni. Zbožný císař i s obyvateli důvěrně se utekli k Bohu a hle, nepřátelé od arcivévody Leopolda na hlavu poraženi jsou. *(Šmída: Repertorium.)*

James John, 85letý vysloužilec v Londýně, obdržel dovolení k vycházce z ústavu vysloužilců. Vraceje se domů jel stařec po londýnské podzemní dráze, která jen na některých stanicích má východiště nahoru. Po cestě tázal se stařec spolujedoucího, kde má vystoupiti, načež mu tento pravil, že již na minulé stanici měl vlak opustit. Stařec uposlechl pak rady člověka toho a když vlak zastavil, vracel se tunelem, ale cesta jeho byla nepravá a vedla do nového úzkého tunelu, v němž každé tři minuty vlaky se střídají. Najednou s hlomozem hromovým uháněl kolem starce první vlak, který div jej nestrhl k zemi. Za tři minuty následoval druhý, pak třetí a čtvrtý a ubohý vysloužilec musel držeti a mačkati se ke zdi, aby nebyl od vlaků odvlečen. Smrtelnou úzkostí naplňovaly jej vždy červené svítilny vlaku, které se podobaly příšerným očím. „Přece však,“ vypravoval později stařec, „nepozbyl jsem síly a důvěry v Boha, neboť jsem povzbuzoval mysl svou vroucí modlitbou. Kdykoliv jel vlak kolem mne, cítil jsem, jak stupátka můj šat derou, avšak stál jsem pevně hlasitě se modle.“ Tři úplné hodiny trvala hrůzná cesta starcova. Konečně ubožák všecek vysílen dosáhl malé strážnice, v níž se úředník nalezal, jenž ubožáka téměř polomrtvého přijal. Stařec padl do mdloby, ale brzo se zotavil a vypravoval své děsné dobrodružství. Úředník učinil pak sbírku mezi lidem pro ubožáka, aby se po přestálém strachu posilnil. *(Čas. „Čech“ 1877.)*

Maximilian II., císař římský a král český, tak silnou důvěrnost v Boha skládal, že ve všech zemských vzpourách a bouřích, když všickni se děsili a zlého konce se strachovali, on s pokojnou myslí říkával: „Pán pomůže; kdo v Něho doufá, nebude zahanben.“ *(Lohn. bibl.)*

2. Prospívá

a) v bídě; ctnosti; mukách.

Za odměnu zbožného doufání dal Duch sv. *Simeonovi* a *Anně* v dítěti betlemském toužebně očekávaného Spasitele poznati. *(Jos. Dittrich.)*

Blahoslavená *Alžběta* naplnila jednou, když oheň povstal, řešeto vodou a uhasila jím všecken plamen. *(Bollandisté.)*

Sv. *Felicitas* a *Perpetua*, dvě křesťanské ženy, byly obě spolu pro Krista do žaláře vsazeny. Perpetua byla teprv 22 let stará a kojila téhož času dítě své. Felicitas pak porodila v žaláři 3 dni před smrtí. V bolestech porodu počala sobě hořekovati. Jeden ze strážných slyše ji, ana kvílí a stená, vysmíval se jí vece: „Když nyní již kvílíš, co pak asi počneš, až divoké zvěři budeš předhozena, ježto modlám obětovati nechceš?“ Ona pak odpověděla: „Co nyní trpím, sama trpím; tam ale někdo jiný za mne trpěti bude, anať já pro Něho trpěti mám.“ I obě snesly rekovně všecky muky. *(Sv. Perpetua.)*

Leta Páně 1554 nebylo v Španělích v domě shromáždění tovaryšstva Ježíšova ani chleba ani jiného pokrmu. A přec dal sv. *František Borgiáš*, důvěřuje v Boha, znamení k obědu. Pojednou zatluče někdo na dvéře, byť to hoch poslán od Isabely Galindii do kláštera s hojnou potravou. Což uslyšev František pravil: „Ejhle, jak nám dokazuje Pán, abychom v Něj důvěřovali! Kdo pilně Bohu slouží, nemusí se báti i o tělo.“ *(Dějepis Jesuitů.)*

Sv. *Fulgentius* odebral se k biskupu Faustovi v Byrazeně, aby ho do počtu řeholních bratří přijal. Biskup, chtěje ho zkoušeti, tvrdě ho odbyl, že by tak tuhého života nesnesl, avšak Fulgentius odvětil: „Ten, který mi dal vůli, abych

Jemu sloužil, může mi i dostatečné síly poskytnouti, abych křehkost svou přemoci s to byl.“ Biskup překonán odpovědí mladíka přijal. *(J. Bílého: Živ. svat.)*

Když cařihradský patriarcha, sv. *Jan Zlat.*, krátce před svým vyhnanstvím poslední řeč měl k lidu, vyjádřil se takto: „Kristus Pán jest se mnou, koho bych se bál? Byť i celé moře proti mně se vzbouřilo, nepatrné se mně to bude zdáti; neb já dím vždy: „Tvá vůle, o Pane, staň se. Ne, co ten neb onen chce, nýbrž co Ty chceš; Tvá vůle jest mým hradem, mou skálou a berlou mou.“ *(Sv. Jan Zlat.)*

Sv. *Patricius*, apoštol Irčanů, plul jednou k zemi pusté, v níž se, co byli na lodi, po 27 dní potulovali, žádné potravy nenalezajíce. Tu pamatovali se plavci, že jim Patricius o mocnosti a dobrotivosti Boha křesťanského vypravoval, i žádali ho, aby se k Němu utekl a za ně se modlil. Patricius jim odpověděl, že Bůh tak učiní, pakli se obrátí a když toho slíbili, modlil se Patricius důvěrně a hle, přišli ještě téhož dne na stádo vepřů, z nichž se živili, až se do země obývané dostali. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jindy zase se řítila naň již již skála; tu důvěrně vzýval Patricius proroka Eliáše a hle skála vzala jiný směr a Patricius na životě zachován jest. *(Herbsta výb. př.)*

Jednoho času oznámilo se sv. *Theodosiovi*, opatu, že k nastávajícímu hodu velkonočnímu ani sousta chleba nemají a následovně ani oběť mše sv. konati moci nebudou. Ale Theodosius pozdvihna hlasu důvěrně takto promluvil: „Nermuťte se, bratříčkové! Ten, jenž mnoho tisíc Israelitův na poušti živil a pak nemalé množství málem chlebů divně nasytil, zajisté také o nás se postará, nebo moc Jeho aniž prozřetelnost nepominula.“ A sotva že slunce vzešlo, přišel kdosi se značnou zásobou potravy. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Valburga*, plujíc po moři, překvapena byla divokou bouří, tak že všickni na lodi mysleli, že utonou. Sv. Valburga ale zůstala pokojnou uprostřed bouře, obrátila se důvěrně s modlitbou k Bohu a hle, utišily se vítr i vlny a loď se blížila šťastně ku břehu. *(J. Bílého: Legenda.)*

Alfons, král arragonský, byv tázán, koho by na světě za blaženého pokládal, „Toho“, odpověděl, kterýž vší důvěrou a nábožností Bohu se odevzdává a všecko, cožkoliv ho potkává, od Boha ochotně přijímá.“ *(Alfons arrag.)*

Před několika lety zemřel v *Bádensku* chudý švec zanechav po sobě manželku a tři dítky bez jmění. Nemajíc ničeho pravila matka: „Nemohu vám dáti, milé dítky, ničeho, než pomodlíme se, aby nám Bůh pomohl.“ A tak padli všickni na kolena, volajíce důvěrně: „Chléb náš vezdejší dejž nám dnes!“ V tom vešel cizinec do světnice a odevzdal jí neočekávané peníze. Zemřelť totiž v osadě muž, s nímž švagr v nepřátelství žil, aniž by se s ním smířil. I chtěl zaň dáti sloužit mši sv. Kněz ale peněz těch nepřijal a řekl mu, aby je dal některému chudému. A hle, Bůh vedl kroky jeho právě k oné vdově, a když seznal tento bídu vdovy, přimluvil se za ni i u známých, kteří vdovu s dítkami hojně podporovali. *(Kalendář pro čas a věčnost. 1846.)*

Dva *cestující* putovali pospolu a odpočívajíce slyšeli najednou křik: „Hoří!“ Jeden z cestujících ihned zahodil hůl a vak a spěchal pomoci, druhý ho ale zdržoval, řka: „Nač bychom se měli zde meškati, však bude zde dosti jiných lidí.“ Avšak druh nedbal na jeho slova a uslyšev u hořícího domu matku naříkati: „Mé dítky!“ důvěrně obrátil zraku svého k nebesům a odebral se do hořícího domu. Všickni křičeli: „Ztracen jest,“ cestující ale šťastně, ač se popálil, odevzdal matce dvé dítek, která mu vroucně poděkovala. Když k druhu se navrátil, pravil tento: „Proč jsi tam skočil?“ „Důvěra v Boha mne sílila!“ *(Krummacher.)*

Leta Páně 1814. v čas přeukrutné zimy bylo město *Šlesvík* od Rusů mocně dobýváno. Vojsku, jež o půlnoci do města vtrhnouti mělo, bylo dovoleno drancovat. Pověst ta naplnila obyvatelstvo hrůzou, strachem a zmatkem. V malém domku blíž jedné brány žila jedna nábožná vdova se synem, jenž málo na Boha dbal a dům opevňoval. Matka ale, spolehajíc na ochranu Boží, zpívala zvlášť:

Pane, Jenž vše ve světě můžeš,
pomáháš všem, vše zle zmůžeš,
Poukryj nás pevnou zdí,
ať nám zlost vojsk neškodí!

Synu se to ale nelíbilo, a pravil, že Bůh k vůli ní zázraku neučiní. Načež mu matka řekla, že myslí na ochranu Boží a že ostatně Bůh všemohoucí i vskutku zdí by je ochrániti mohl. Syn umlkl, půlnoc strašná se přibližovala, vše ještě ticho jest. Hodina první bije s půlnoci a tuť slyšeti hroznou střelbu z děl a ručnic, chřest pancířů, dusot koní, břinkot mečů, praskot plamenů, pláč a kvílení obyvatelů. Syn počínaje strachem chřadnouti, zpívá již s matkou. A hle, ráno, ztrávivše po celou noc na modlitbách, otvírá syn okenici a co vidí? silnou zeď ze sněhu, kteráž domek před očima nepřátel skryla a tak ho a jeho obyvatele zachránila. *(Šmída: hist. kat.)*

b) Nikdy tě nesklame.

Aza, král judský, když se nesčíslná vojska nepřátelská proti němu zšikovala, důvěrně se k Bohu obrátil, volaje o pomoc a zvítězil. *(2. Par. 14.)*

Tři mládenci v ohnivé peci, důvěřovali ve vysvobození a vysvobozeni jsou. *(Dan. 3.)*

Abias, král judský, důvěřoval v boji proti jednou tak velkému vojsku israelskému a zvítězil úplně. *(2. Par. 13, 12.)*

Jonathas, když táhl proti Filistinským povzbuzoval vojínů k důvěře v Boha. *(1. Kr. 14, 6.)*

Josef egyptský důvěřoval, že ho Bůh z vězení vysvobodí, a stalo se.

Důvěrou *Josue* a jeho společníků spadly zdě v Jerichu.

Důvěřoval *David*, že Bůh ho od Saula vysvobodí, a vysvobozen jest.

Echeziaš král slyše, že assyrský král s velkým táhne vojem, neklesl v důvěře v Boha.

Pro důvěru v Boha vysvobozen jest *Daniel* ode lvů v jámě lvové.

Esther důvěrně prosila Boha za lid svůj a nesklamala se.

Umírající *Mathatiáš* k důvěře v Boha povzbuzoval synů svých.

Důvěrou se vyznamenala i ona *žena*, která po 12 roků krvotokem trpěla.

Sv. *Adléta*, stavši se vdovou a nechtěvši se se synem krále Berengara zasnoubiti, byla od tohoto všeho oloupena a s dítětem svým do hradu odvezena a rozličně týrána. V opuštěnosti své ale nepřestala v Boha doufati a k němu se modliti. A hle, Bůh ji vysvobodil pomocí kaplana z vězení, takže Berengaru ušla šťastně a stala se pak manželkou císaře Otty. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Matka má, plujíc po moři v bouři, těšila v hrůzách lodníky, kteřížto nezkušené po moři cestovníky těšívají, ujišťujíc je, že šťastně přeplavou a stalo se tak. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Bernard* povolal jednou, když v kláštěře soli nebylo, bratra Gilberta, aby vzal mezka a jel na trh nakoupit sůl. A když tento žádal peníze, pravil sv. Bernard: „Synu, věř mi, že již se ani nepamatuju, kdy bych byl zlato neb stříbro měl, neboť v nebesích jsou poklady mé.“ Načež odpověděl bratr, že, an s prázdným jde, s prázdným se i navrátí. Avšak na rozkaz opatův šel, na cestě pak sešel se s jedním knězem, jemuž vše vypravoval. Duchovní pak hnut zásobil sám bratra solí a dal mu i peníze. Když bratr domů se navrátil a vše Bernardovi vyprávěl, řekl tento: „Synu, pravím, že nic není křesťanu zapotřebí jako víry. Měj tedy důvěru a povždy se ti dobře povede.“ *(J. H. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Epifanius* byl velmi dobročinný, zvláště pak ztroskotáním anebo jiným neštěstím schudlým pomáhal i jměním kostelním. Jednou mu oznámil jeho pokladník, že není již ani halíře v pokladně a proto aby se biskup v dobročinnosti uskrovnil. Svatý povzbuzoval pokladníka k důvěře v Boha a napomenul, aby v dobročinnosti neustál. A hle, důvěra v Boha biskupa nesklamala. Najednou přinesl neznámý muž měšec dukátů biskupu darem. *(Herbsta výb. př.)*

Sv. *František Borgiáš*, nemaje ani pokrmu, ani peněz, když v Španělsku se zdržoval, dal přece, důvěřuje pevně v Boha, bratří svolati k jídlu. A hle, v tom přinesl kdosi chleba k fortně, sv. František pak k bratřím pravil: „Učte se, synové, v Boha důvěřovati; Jehož slávu a chválu vyhledáváme, Tenť nás v nižádné potřebě ani těla, ani duše neopustí.“ *(Ribaden.)*

Sv. *František Serafinský* a bratří řehole jeho ničeho neměli a přece se jim nikdy oděvu nedostávalo, kterýmž by se přioděli, ani pokrmu, aby se nasytili. Vysýlaje učeníků svých ku hlásání slova Božího, dal jen napomenutí, aby v Boha

důvěřovali a vůbec za pravidlo řehole své vyhlásil důvěrnost k Bohu.

(Macana výb.)

Sv. *František Xaverský* nalezal se jednou v nebezpečenství na moři utonouti. Kdežto všickni na moři plakali a úzkostí a strachem rukama lomili, důvěřoval sv. František zcela v Boha a hle, zachováni jsou.

(Herbsta výb. př.)

Ostatně v celém životě takovou důvěrou a nadějí v Boha naplněn byl, že velmi mnoho podstoupil pro rozšíření víry co apoštol Indiánů.

Jednoho času panovala pro neúrodu drahota a tu se sv. *Janu*, almužníku, samému zdálo, že nebude možná jako prvé o všecky nuzné se starati. Kasy byly načisto prázdné a mimo to ještě 1000 hřiven dluhu a pomoci odnikud. Ale sv. Jan nezoufal. A hle netrvalo dlouho, vstoupil služebník s radostnou novinou, že vyslané dva koráby s obilím se právě navrátily.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jiljí* pluje k zemi francouzské náhlou bouří s jinými zastížen byl, tak že i nejzběhlejším a nejzmužilejším lodníkům srdce hrůzou a strachy trnulo. Jediný Jiljí nepozbyl mysli, nýbrž důvěrnou modlitbou u Boha vyprosil, že záhy se bouře utišila a sklíčeným plavcům jasné břehy francouzské se objevily.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Pro štědrost bl. *Josafata Kunceviče* neměli bratří domácí jednoho dne, co by pro sebe vařili. I povelel jim vrchní: „Pojďme do kostela prosit Pána Boha!“ An se tam sbor modlí, přijíždí patero vozů s potravou před klášter. Vozkové zatajili, kdo by je byl vypravil.

(Blahověst 1865.)

Sv. *Kláru* pevná důvěra v Boha nesklamala ani jedenkráte a když nouze byla v klášteře největší, přicházívala vždy náhlá pomoc.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Kolumbán* žil s mnoha bratřími v klášteře, který na rozvalinách hradu Anegrai vystavěl, v krajině velmi pusté, skalnaté, osamělé, kdež jen málo nalezali bylin stravitelných a tak začasto v nebezpečí upadali, že hlady zemrou; avšak že v Boha důvěřovali, starala se povždy o ně Prozřetelnost Boží. Jednou se roznemohl těžce jeden bratr a tu se strachovali bratří, že mu nebudou moci ničeho dáti, čím by se posilnil. I utekli se důvěrně k Bohu modlitbou a hle, brzy na to dostavil se do kláštera jeden muž a přivezl s sebou několik bochníků chleba a jiných občerstvujících pokrmů. Dobrý muž se vyznal, že již po 3 dni se tou myšlenkou zabýval, aby chudým mnichům něčím přispěl, dnes ale že už neměl pokoje, dokuď úmysl svůj neprovedl. Když mu mnichové děkovali, žádal je, aby se za jeho nemocnou manželku pomodlili. Kolumbán se ihned odebral s bratřími do kostela a než rolník domů přišel, byla již manželka úplně zdráva.

(Herbsta výb. příkl.)

Sv. *Osvald*, král northumbrický, byl přepaden přečetným vojskem krále bretoňského Cedwalla. I důvěřoval pevně v pomoc Boží; dříve než vojska se setkala, poklekl Osvald a modlil se vroucně, aby Bůh věrným ctitelům svým v tak velkém nebezpečí nápomocen byl. A poukázav i vojsku na kříž, jejž dal postaviti, vzbudil i v nich důvěru v pomoc Boží a přemohl i šťastně větší vojsko nepřátelské. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Paulín* říkával, že kdo se v Boha důvěřuje, jemu pavučiny zdí jsou, kdo ale ve věci lidské, tomu se zdi stávají pavučinou, což se i na sv. Felixu nolánském zcela vyplnilo, jenž utíkaje před úklady kacířů jej stihajících se ukryl v zbořeništi mezi dvě zdi. A aj! v malé době skrýše ta pavučinami potažena byla, že nebylo lze se domnívati, aby tam před chvílí někdo vešel a tak sv. Paulín zachráněn jest. *(Macana výb.)*

Když sv. *Paulinus*, biskup nolaský, na smrtelné posteli ležel, přišel kněz Postumianus a oznamoval mu úzkostlivě, že někteří kupci, co sukno na ošacení chudých zjednali, nejsou ještě zaplaceni. Paulinus ho upokojil řka: „Nebuď, milý synu, malomyslný, buď ujištěn, že již někdo tento dluh chudých na sebe vezme.“ A hle! ještě téhož večera přinesl mu jeden kněz z Lukanie od dvou osob 50 dukátů. Nahlas děkoval umírající světec Bohu, že důvěru jeho nesklamal, zaplatil ihned dluh a co zbylo, rozdal mezi chudé. *(Zollnera káz.)*

Sv. *Řehoř*, divotvorce, když za císaře Decia pronásledování křesťanů zuřilo, utekl se svým jahnem na vrchol jedné hory a když vyzrazeni jsou, důvěrně se odevzdal svatý v pomoc Boží a podivuhodným spůsobem zachráněn jest, ač

hora od žoldnéřů obstoupena jest, jimž připadali oba muži co dva stromy.

(Macana výb.)

Sv. *Verena*, neť sv. Mauricia, byla ve vězení viděním a slovy sv. Mauricia povzbuzena k důvěře v Boha a že v Boha opravdu důvěřovala, byla z vězení vysvobozena a mohla všude víru svou vyznávati. *(Kr. Šmíd.)*

A když později klášter založila a v čas drahoty neměly co jísti, počaly sestry naříkati. Sv. Verena ale povzbuzovala je k důvěře v Boha a sama pak v noci modlila se důvěrně. A hle, druhého dne stálo několik pytlů mouky před klášterem, kterýž dar jim po čas drahoty postačil.

Když se vévoda saský proti arcibiskupu magdeburskému hraběti *Beichlingen-ovi* do pole strojil a zbraň připravoval, málo na to arcibiskup dbal a když mu konečně oznámili, že vévoda s vojskem již táhne, řekl zcela klidně: „Však dobře, vždyť Bůh se jíž postará.“ Kteráž slova když vévoda uslyšel, vskutku se s vojskem svým nazpět obrátil.

(J. E. Veith.)

V jedné vesnici žil poctivý krejčí *Bohumil*. Dvacet let se poctivě živil a vedlo se mu dosti dobře. Za drahoty velké r. 1770 upadl i on v bídu. Maje málo práce a více dětí prodával pomalu, kde co měl, až již neměl ničeho ano jednoho rána museli on i manželka i dítky hladověti. O chleb prosily dítky, což srdce otcovské rozrývalo. I těšil dítky, že v poledne chleba dostanou. „Ale odkuď?“ odvětily dítky. Otec ukázal rukou k nebi a aby slzí ukryl, odebral se do komory a modlil vroucně: „O Bože, Otče náš! Jenžto ptactvo nebeské nasycuješ, nenech nás zahynouti, my pevně důvěřujeme v pomoc Tvou!“ — Potěšen navrátil se otec do světnice k dítkám, kdež již naň selka čekala, aby dceři její nejdéle za 4 dni nové šaty ušil, ježto v neděli ku jisté slavnosti se dostaviti musí. Radostně řekl krejčí, že žádosti její vyhoví. Selka přinesla i chleb i jiné potraviny. Vděčně pohleděv mistr k nebi, svěřil se selce s bídou svou a radostí až plakal, že důvěra v Boha jej nesklamala. Selka vidouc v tom prst Boží podporovala rodinu po celý čas drahoty.

(J. Huber.)

Fenneberg, zbožný kněz v Bavorsku, byl velmi dobročinný a spolu i velmi důvěřoval v Boha. Jednou potřeboval velmi peníze a nevěděl, odkuď by je vzal. I vzpomněl si, že poslední dva tolary jedné nemocné daroval, což ho nemrzelo. I modlil se důvěrně řka: „Milý Bože! víš, že jsem Ti ty dva poslední tolary daroval, nyní pak velmi jich potřebuji; prosím Tě velmi, dej mi je nazpět!“ Domodlil se a v tom mu přinesl poštovní posel psaní s penězy, jež mu jeden sluha od svého pána poslal, aby peněz těch dle svého dobrého vědomí užil. Obsahovalo pak psaní 100 zl. a tak hodného správce duchovního důvěra v Boha nezklamala.

(Alb. Štolc.)

Pavel Gerhard, narozen v Sasku r. 1606, jehož básně všeobecně v Německu se líbily, závistí nepřátel svých byl z úřadu propuštěn a spolu musel i Berlín opustiti. Zarmoucen putoval s manželkou a dítkami do Sas, důvěřuje a odevzdávaje se Bohu. Než na cestě došly jim peníze. Sklíčeni seděli ve vesnickém hostinci. Manželka plakala, dítky hrály si venku na trávníku, manžel pak potěšiv manželku, odešel ven a sepsal krásnou píseň, v níž se důvěra jeho pevná jevila. I dal píseň tu manželce, která se taktéž potěšila. V tom přišli dva cizinci do hostince a za řeči pravili, neznajíce Gerharda, že hledají sesazeného z úřadu učitele a proto že putují do Berlína. Gerhard se jim prohlásil, že on sám to jest, a tu mu odevzdali psaní od vévody merseburského Christiána, v němž mu tento, béra podílu v jeho osudu, vykázal roční plat. Se slzami v očích odevzdal Gerhard manželce radostný ten list, řka: „Viz, jak Bůh o nás se stará!“ Vévoda mu zaopatřil i službu. Později četl i Bedřich Vilém, jenž ho z úřadu sesadil, onu krásnou píseň a dozvěděv se, že od Gerharda, poslal mu značnou částku peněz. Gerhard poznal tu nevyzpytatelnou Prozřetelnosť Boží a povždy dítky své povzbuzoval k důvěře v Boha, říkávaje: „Starý Bůh žije až dosud.“

(Šmída: Repertorium.)

Kdys ve Varšavě za času povstání r. 1790 došly zásoby, tak že již nebylo v klášteře redemptoristů na oběd. Tu velebný kmet *Maria Hoffbauer* šel do chrámu, vrhl se před oltářem sv. Josefa

na kolena, modlil se chvíli a hle zatím neznámý dobrodinec poslal tolik potravy, že bylo po nouzi. *(Blahověst 1858.)*

Dva *muži* pluli na loďce přes řeku Rýn. Uprostřed řeky se ale ve víru lodička překotila, mužové se jí uchopili rukama oběma a volali úpěnlivě o pomoc. Nikdo je neslyšel, než 12letá Zuzanka, která na blízku s bratříčkem kozy pásla. I vskočila Zuzanka hbitě s vlastním nebezpečím do vody a osvobodivši loďku zachránila oba muže. Když se ji pak ptali, kterak se mohla do takového nebezpečí vrhnouti, odpověděla: „Důvěřovala jsem v Boha!“ *(Staub.)*

Jiří Neumark, učený muž a znamenitý básník, neštěstím tak zchudnul, že musel všecko, ba i to nejmilejší, co měl, basu prodati. Při tom všem nevzdal se Neumark důvěry v Boha a ta ho nesklamala. Druhého dne hned dostavil se k němu švédský vyslanec Rosenkranz, a daroval mu značnou část peněz, ba i basu, co musel prodati, a vymohl mu i u krále švédského podpory. Tu Neumark z vděčnosti, an již dříve byl mnoho písní ke cti Boží složil, složil krásnou píseň, v níž důvěru v Boha opěvoval.

(Petermann.)

Jistá *ovocnářka*, ztrativši manžela na horkou nemoc, do také bídy upadla, že musela obchodu se vzdáti, ač musela tři dítky vyživovati. Když nemohla z příbytku zaplatiti, dal jí nemilosrdný domácí pán vše v dražbě prodati. Tu ode všech opuštěná důvěrně se utekla k Bohu. V určitý den licitovalo se a málo sešlo, že ani na zapravení nájmu nestačilo. Konečně zbyl ještě na stěně starý obrázek, olejem malovaný, jenž představoval sv. Jarolíma a před nímž s dětmi klekávala vdova a se modlila. Tu se počne licitovati. Hází se naň sto, dvě, tři až šest set zlatých. Byť to původní obraz od výtečného malíře Rafaela. Tak vytrhl ji Bůh, v Něhož důvěřovala, z bídy, že i dluh zapravila i obchod znovu začíti mohla. Kdykoliv o tom řeč měla, říkávala: „Bůh neopouští ty, kteří v Něho doufají.“ *(Frencla Postilla.)*

Rozina, chudá vdova, pravila jednoho rána k dítkám: „Rozmilé dítky, nemám ničeho, co bych vám dala dnes k jídlu; avšak proste důvěrně Boha, aby nám pomohl; Oť bohatý a mocný.“ — Vojtíšek, sotva 6 roků starý, zarmoucen a hladov, jda okolo kostela do školy zastavil se v něm a nevida nikoho, hlasitě se modlil, aby jim dal Otec nebeský něco k jídlu, aby s matinkou hladem nezemřeli, anť bohatý a mocný jest. Potom šel Vojtíšek do školy a když přišel domů, vidí na stole velký pecen chleba, mísu mouky a košík vajec. „I chvála Bohu,“ zvolal Vojtíšek, „Bůh modlitbu mou vyslyšel. Matinko, přinesl nám to anděl.“ „Ne, dítě milé,“ praví matka. „Bůh ale přece vyslyšel modlitbu tvou. Když před oltářem jsi se modlil, klečela paní vrchňová v zamřížené modlitebnici své. Tys ovšem nemohl ji viděti, ona však viděla tebe a slyšela tvou modlitbu; ona byla ten anděl, kterým Bůh pomohl nám. Nyní, děti, s veselým srdcem Bohu děkujíce, co živi budete, na tuto pěknou průpovídku nezapomínejte: „Důvěřuj se v Boha, poruč Jemu sebe; On ti přepodivně pomoc sešle s nebe.“

(Fr. Svoboda.)

Jednou se stavěl sirotčinec. Tu pravil jeden ze *stavitelů*, jemuž stavba odevzdána byla, k podnikateli tohoto dobročinného ústavu, jenž se jmenoval Herrmann Franke: „Nemáme více peněz!“ „To mne těší,“ odvětil tento, „poznávám z toho, že Bůh nám zase chce něco dáti. Od dětinství dostával jsem novou obuv, když již roztrhána byla.“ A hle, druhého dne dostali od jednoho dobrodince 200 tolarů. *(Pred. und Kat. 1856.)*

V *Teminku* vplula do přístavu loď, která po strašné bouři neměla stežně, plachet a hrozně porouchaná byla. Na lodi nalezala se i matka se 7- a 4letým dítětem. Kapitán vstupuje na zem ukázal na 7letou dívku a řekl nahlas: „Toto dítě zachovalo mi loď. Když nouze a nebezpečí v rozkacené bouři nejvyššího vrchole dosáhly, pravil jsem: „Pán Bůh zemřel snad!“ Dítě to ale vpadlo mi do řeči, řkouc: „Nikoliv! Bůh neumřel, On jen spí a zajisté v pravý čas procitne.“ Brzy na to překotila bouře loď, že více se nalezala pod vodou. Tu jsem na všecky volal, aby se připravili na smrt, že ihned ve vlnách pohřbeni budeme. Dítě to ale opět zvolalo: „Nikoliv! Ježíš jest ještě na lodi.“ A hle, ihned se loď povznesla a šťastně sem doploula. *(Šmída: hist. kat.)*

Roku 954 přitáhli pohanští *Uhrové* až k Schwarzwaldu, všecko ohněm vůkol

a mečem pleníce a krajiny obývané v poušť proměňujíce. I objevili se brzy až u města Augsburku, kdež byl biskupem dobrý pastýř Udalrich. Augsburg mělo slabé ohrady a nářek proto povstal v městě. Než sv. Udalrich nepozbyl srdnatosti a pevně důvěřoval v Boha a důvěru tu i v obyvatelích rozněcoval a společné modlitby v kostele nařídil. Nepřítel zatím obklíčil město a časně ráno chtěl na ně učiniti útok, čině již večer přípravy. Tu noc ale sv. Udalrich s lidem trval na modlitbách v kostele, zbraně schopným mužům uděloval nejsv. Svátost oltářní a těšil všecky. Posilněni nebeským pokrmem a potěšeni nadějí v pomoc Boží vytáhlo mužstvo s biskupem na hradby, kdežto starci, ženy a dítky v chrámu se modlili. I hájili udatně město, marně činili Uhři útok, až najednou od dalšího dobývání upustili. Dověděliť se, že císař Otto s četným vojskem v tu krajinu táhne a proto obrátili se proti němu, od něhož blíž řeky Lechu dne 10. srpna 955. poraženi a zcela zničeni jsou. A tak důvěra v Boha Udalricha nezklamala.

(Leop. Chimani.)

Chudá, avšak zbožná křesťanská *žena* ovdověla a měla pět dětí živiti. Nejstarší pomáhal matce rodinu vyživovati, že chytal ryby. Avšak v krátce i ryb se nedostávalo a rodina byla v bídě. Tu vybízela matka syna, aby důvěrněji k Bohu se modlil a že Bůh i nadále ryb dá. Hodný syn netroufal si odmlouvat, poslechl a šel zase chytat ryby. Než pracoval marně. Tu přišla již noc. Proto prosil úpěnlivě Ježíše a Marii, aby se nad ním slitovali. I rozestře ještě o 10. hodině síť a hle, chytil dvě velké ryby a s radostí chvátal k matce. I velebili všickni dobrotu Boží. *(Škola Bož. Srdce 1872.)*

3. Proto ji

a) měj!

Když jednou v Kampanii hlad vypukl, neměli v klášteře sv. *Benedikta* žádné pšenice více. Chleb byl skoro již sněden, tak že již jen pět bochníků zbylo. Sv. Benedikt vida bratry proto malomyslné, těšil je a káral spolu, řka: „Proč se rmoutíte, že nemáte dosti chleba; na dnes máme dosti a na zítřek Bůh se již postará.“ A hle, druhého dne přivezli do kláštera mnoho pytlů mouky darem. Tu teprv se bratří zastyděli, že včera tak málo v Boha důvěřovali.

(Sv. Řehoř.)

Sv. *František sál.* takovou důvěrou v Boha naplněn byl, že i v sebe větším neštěstí pokoje duše nepozbyl, kteráž důvěra mu i život v Římě zachovala. Museľ se mimo nadání z hostince vystěhovati a do jiného odstěhovati a hostinec onen náhlou povodní se sesul.

(Silbert.)

Jeden boháč nabídl sv. *Ignáci*, aby jen směle cokoliv od něho žádal pro dobré účele. A když si mu později boháč stěžoval, že ničeho od něho nežádá, odpověděl mu sv. Ignác: „Milý pane, již po 30 roků poznávám Duchem sv., že při všem, co pro česť Boží podnikám, všech prostředků použiti musím, avšak důvěřuji jedině v Boha, k Jehož cti to podnikám. Podporu rád přijímám, jenže, milý dárce, se nespoléhám ani na peníze ani na nějaký tvor, nýbrž jedině na Boha.“

(Hunolta káz.)

Ludvík de Ponte takovou důvěru v Boha měl, jako syn k otci a proto nikdy nepochyboval, že všecko, co podniká, dobře vypadne, proto nikdy zlého se neobával. Začasto říkával, že pozoruje lidskou slabost a hříšnost, právě to důvěrou v Boha tím více ho naplňuje. „Ano, věřte mi,“ volával, „čím méně sobě důvěřovati smíme, tím větší důvěru musíme míti v Boha.“

(Ludvík de Ponte.)

Když za času sv. *Severina* v čas zimy hlad ve Vídni vypukl, prosili ho obyvatelé, aby se za ně přimluvil. I napomínal je sv. Severin k důvěře v Boha a modlil se. A hle, jedna vdova, která mnoho obilí měla nahromaděného, čekajíc na vysokou cenu, ustrnula se a rozdala všecko mezi hladové. Když pak obilí již docházelo, přišly lodě a přivezly hojnost potravy. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Václav*, patron náš, v boji zajat, byv tázán, jak by mu okolo srdce bylo, odpověděl: „Nikdy jsem nebyl pokojnější mysli jako nyní; neboť dokavad jsem byl ze všech stran lidmi ohražen, sotva jsem měl času mysliti na Boha, nyní pak lidské pomoci prost, důvěřuju jedině v Boha, kterýž mne zajisté neopustí, když Jej vzývati budu.“

(Aeneáš Silvius.)

Když *Alfons*, král v Arragonii a Sicilii, syna svého proti Florentinským s udatným vojskem do boje vysýlal, promluvil k němu: „Nejlepší rada, kterouž ti dáti mohu, jest, aby více jsi se spolehal na pomoc Všemohoucího, než na udatnost a neohroženost vojínů svých. Věř mi, synu můj, moudrost vůdcův a zkušenost bojovníkův nepomáhá tolik k vítězství, vítězství uděluje Bůh. Nebude-li Bůh s tebou, válečná moc neprospěje, Bůh bude s tebou, získáš-li Ho sobě čistým životem a pravou bohabojností. Modli se tedy bez přestání a důvěřuj v Boha!“ Alfons i sám se modlil, sám pevně v Boha důvčřoval.

(Blahověst 1849.)

Když *Bedřich II.*, král pruský, r. 1761 ustavičně nešťastně bojoval a se obával nešťastného výsledku, těšil ho jeneral Ziethen řka, že všecko dobře se skončí. I otázal se ho s trpkým úsměvem král: „Což máme nového spojence?“ „Nikoliv!“ odvětil Ziethen „a však tam Ten Hořejší nás neopustí!“ „Ach, ten neučiní žádný zázrak.“ „A přece bojuje za nás!“ Za dvě leta když Prusům dobře se vedlo, pravil král k Ziethenovi. „Spojenec náš přece držel slovo!“ *(Gold. Kinderb.)*

Kněz *Mazza* založil ve Veroně vychovací ústav pro chudé pacholíky, do něhož 300 chovanců přijal, aniž by byl měl zvláštní fond mimo dobrodinců. Mazza důvěrně říkával: „Chudé dítky přijímati jest mou starostí, je ale vyživovati jest, ó Bože, starostí Tvou! Ty zajisté budeš míti každého dne na vydání.“

(Mehl. př.)

V jedné obci žila *vdova* s 5 dítkami, živíc se bídně rukama svýma. Z počátku se jí dosti dobře ještě vedlo, tu ale přišel rok neúrodný a vdova přišla o všecko. I rozmrzela se a pravila: „Žebrati se stydím, práce mne nevyživuje a proto by bylo lépe, abych raději zemřela. V tom zvonili do kostela a malá dceruška pravila k matce, aby šly do chrámu Páně. I uposlechla matka dítěte a tu právě vstoupil kněz na kazatelnu a mluvil dojímavě o lásce a dobrotě Boží, tak že vdova velmi v zármutku se potěšila. Zatím ji ale zpozoroval jeden bohatý muž v kostele a vida ji slzeti, vyptal se na její poměry a přispěl jí ku pomoci.

(Herbsta výb. př.)

b) Nedůvěrnosti se varuj!

Nedůvěry se dopustili:

Mojžíš i Aron a za trest zemříti museli na poušti, jakož i Israelité začasto na poušti reptajíce. *(4. Mjž. 20.)*

Žena Jobova manžela chtěla svésti k nedůvěrnosti. *(Job. 2, 9.)*

Také Tobiáše sváděli přátelé k nedůvěrnosti, posmívajíce se mu v neštěstí. *(Tob. 2)*

Amasias maje válku vésti s Edomskými.

Zachariáš pro nedůvěrnost oněměl.

Učeníci Páně při bouři volali: „Pane, zachovej nás, hyneme. *(Mt. 8, 25.)* I sv. Petr počav tonouti, volal: „Pane, zachovej mne!“ *(Mt. 21, 28.)*

c) V sebe nedůvěřuj!

Marně a bláznivě v sebe důvěřovali:

Stavějící věž babylonskou *(Gen. 11.)*; Farao spolehaje na vozy a jezdce utonul *(Ex. 14)*; Goliáš v sílu a zabit jest od Davida *(1. Kr. 17.)*; Holofernes v moc svou a zahynul *(Jud. 6, 13.)*; Nabuchodonosor král *(Is. 14.)*.

Bláznivé panny, nevzavše sebou oleje *(Mt. 25.)*; sv. Petr, že Krista nezapře *(Mt. 26. a Luk. 22.)*; fariseus, vychloubaje se skutky svými. *(Luk. 18.)*

Když jednou sv. *Filip ner.* po ulicích římských křičel: „Zoufám!“ káral ho jeden mnich. Svatý ale pravil: „Milý otče, zoufám o sobě a důvěřuji zcela jen v Boha.“ *(Alf. Liguori.)*

Sv. *Hugo*, biskup lincolnský, naplněn byl jedné noci velkými starostmi a počal již malomyslněti, najednou se ale vzmužil a pravil: „Ach! jak jsem se prohřešil, že jsem co křesťan veškerou starost svou na Boha nesložil.“ *(Surius.)*

Ďábel.

1. Jest; Bůh ho co ďábla nestvořil.

Je tomu několik přes 30 roků. Kráčel jsem Ferdinandovou ulicí v Brně. Stála tam ženská a chlapec proti sobě; zdá se, že chlapec byl nějakým učeníkem. Ženská, zdá se, byla kazatelka nevěry. Jda kolem nich, zaslechnul jsem tento krátký rozhovor. Žena chlapci pravila česky: „Čert? Dej si pokoj; jak jen můžeš věřit, že by byl čert? Kdo pak kdy viděl čerta? Já jsem ho ještě neviděla.“ „Slyšejí, panímámo,“ odvětil jí neučenlivý učeník, „viděly voni kdy císaře pána?“ „Jak živa jsem ho neviděla!“ „No tak tedy není žádného císaře pána, protože ho nikdy neviděly!“ Víc jsem nezaslechnul. *(Škola B. Srdce 1874.)*

Jednoho dne byly tři *dítky* tázány: „Kdo stvořil anděly?“ — „Bůh!“ odpověděly dítky jednohlasně. — „Kdo pak ale stvořil ďábla?“ Tato otázka zdála se dětem poněkud těžká. Prostřední myslelo, že Bůh ďábla stvořiti nemohl, nejmenší nevědělo, co si má mysliti. V tom ale najednou jako vnuknutím zvolalo nejstarší: „Bůh stvořil anděly a andělé učinili se sami ďábly.“ *(Šmídův hist. kat.)*

2. Působí.

a) Bojuje zvláště proti ctnostnému; jen svolujícího svede.

Sv. *Efrém* spatřil u vidění na hradbách města Edessy jen jednoho ďábla, jenž sv. Efrému na otázku, co tu dělá, odpověděl „že hlídá svých věrných, aby mu neodpadli a že dostačí sám. Na poušti u poustevníka uviděl ale celý dav ďáblů, kteří mu pravili, že bojují všickni proti jednomu, s nímž těžší práce mají, než s celým městem Edessou, kdež pomáhají tělo a svět.“ *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Pachomiu* odpověděl kdys ďábel, když mu vyčítal, že lidi, ani mu neublížili, ve dne i v noci znepokojuje: „My stojíme jen u dveří a klepáme, jest-li nás kdo vpustí anebo nevpustí, stojí v jeho moci.“ *(Šmída: Repertorium.)*

b) Hříšníka trápí.

Sv. *Anselm*, arcibiskup kanterburský, spatřiv jednou pacholíka hrajícího s ptáčkem, jejž měl za niť uvázaného, do povětří pustil a pak zase nitkou dolů strhl. I obrátiv se muž Boží k spolujdoucím a vzdechnuv hluboce řekl: „Jako tento pacholík s ptáčkem, podobně ďábel s hříšníky hraje, kteréž do pekelných osidel svých zapletl. Někdy je vypouští z nich, aby hříchy své na čas poznali, litovali a napravovati začali, avšak brzy zase je svůdník do staré poroby hříchů strhne a tak se stále děje, pakli hříšníci stálým sebe přemáháním a milostí Boží provazy hříšných navyklostí nepřetrhají. *(Macana výb.)*

3. Svádí zvláště v smrti.

Ďábel svedl první rodiče k hříchu. *(1. Mojž. 3.)*

Oně lomcoval Saulem *(1. Kr. 16, 14.)*; svedl Davida *(1. Par. 21, 1.)*.

Pokoušel Joba *(Job 1, 2.)*; Saru, dceru Raguelovu *(Tob. 3.)*.

Zvláště pokoušel Pána Ježíše *(Mt. 4.)*; Jidáše svedl k zradě *(Luk. 22, 3.)*; Ananiáše a Safíru ke lži a podvodu *(Sk. 5, 3.)*.

Ďábel posedl dva muže *(Mt. 8, 28.)*; a jiného muže *(Luk. 8, 27.; dále Luk. 9, 38. . . . .)*; děvečku *(Sk. 16, 16.)*.

Sv. *Antonín*, poustevník, slyšel jednou tlouci na dveře. I vyšel ven a spatřil muže ohromné velkosti.“ „Kdo jsi?“ otázal se ho svatý. „Jsem ten,“ odpověděl muž, „jemuž říkají ďábel. Rád bych zvěděl, proč mi mnichové a jiní ve světě spílají a mne proklínají, kdykoliv se něčeho zlého dopustí?“ „Žádný div,“ odvětil Antonín, „vždyť jsi původce všeho zlého.“ „V hrdlo lžeš,“ osupil se ďábel, „já nejsem původce hříchu, ježto jenom ty svádím, co chtí; kteří nechtějí, na ty nemám moci. Oni sami uposlechnouce mého poňoukání, svádějí se vespolek, vrhají v příležitost a hřích a proto sami na sebe ať žalují.“ Po těchto slovech zmizel. *(Sv. Athanasius.)*

Sv. *Athanáš* byl jednou na poušti, kdež již hlady a žízní takořka umíral, od ďábla pokoušín, aby Boha se vzdal, avšak Athanáš zapudil ho ve jmenu Pána Ježíše. *(Bilder der Jgndwelt.)*

Sv. *Eleazar* musel, ač svatý vedl život, tuhý boj podstoupiti v hodině smrti s ďáblem. „Velké jest tu pokušení ďá-

belské," pravil Eleazar, „avšak zásluhou hořkého umučení Páně obracejí se v nivec. *(Rinaldus.)*

Sv. *Kateřina sen.*, cítíc hodinku poslední, vyzpovídala se ze všech poklesků, jichž si po celý život povědoma byla a přijala s nejhlubší vroucností velebnou svátost i pomazání, prosíc spolu, aby plnomocných odpustků účastna se stala. Nyní počala k smrti pracovati, v tuhém jsouc boji s nepřítelem lidským, kterýž jí předhazoval, že vše, cožkoliv činila, z marné žádosti po chvále lidské stalo se. „Nestalo se," odpověděla tu umírající panna hlasem zřejmým, srozumitelným, „pro chválu lidskou, ale jen pro čest a chválu Boží." Na to tiše zesnula r. 1380. *(H. J. Karlíka: Živ svat.)*

I sv. *Martin* viděl umíraje u sebe postavu zlého ducha a volal: „Co pak zde vidíš, šeredná obludo? Nic špatného na mně nespatříš!" A po těchto slovech zemřel. *(Breviář 11. list.)*

Jan del Castillo velmi mnoho musel snášeti od ďábla, jenž všemožným způsobem ho chtěl svésti, avšak vytrvalostí přemohl Jan všecka osidla ďábelská. *(Herbsta př.)*

Roku 1835 zemřel v J. po krátké nemoci 15letý *študujíci*, vzor nevinnosti a zbožnosti. Sám žádal, aby byl zaopatřen a svátosti zbožně přijal a nyní už kříž z ruky nedal a v bolestech tiše ku srdci svému ho tiskl. Avšak několik minut před smrtí objal zpovědníka, volaje úzkostlivě: „I nyní přichází zlý duch ještě!" Kněz mu poželnav utišil ho, až klidně zemřel. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Marie Mörtel z Tyrolska, kteráž za svatou platí a rány Kristovy na sobě chová, pravila toto: „Strašní mužové tlačí se ke mně a hrozí mi, že mne vezmou sebou. Strašně hulákají, až mi úzko jest okolo srdce: „Jsi ztracená, jsi zavržená, veta jest po tobě." A mužové tito jsou ďábel. *(Marie Mörtel.)*

Jeden poustevník otázal se kdys opata *Sisoise*, zdaž až dosud ďábel na nás dorážíʔ Načež Sisoise: „Ba nyní dorází ďábel na lidi tím více, čím více se čas blíží, kde zavržen a odloučen bude na věky do propasti pekelné a sice ponejvíce dorážíʔ na ty, kdo v ctnosti pokročili." *(Lintzel.)*

Nedávno byl v klášteře mém mladík *Theodor*, člověk zpustlý a blaha svého dokonce nedbalý. Ten v bouři revoluční v život raněn smrti se blížil. Když již v posledním tažení ležel, sešli se bratří, aby se jak obyčejně za jeho šťastnou hodinku pomodlili. Jižjiž údy umírajícího stydly, studený pot na čele vyrážel, prsa se jen časem křečovitě dmula a dech v strašném chropotu o poslední života jiskře dokazoval. Když všickni bratří dvojnásobnou vroucností modliti se počali, tu umírající děsnými slovy mezi jich modlitbami volal: „Ustaňte, ustaňte! Hle, já jsem odevzdán ještěru pekelnému! Již se blíží pohltit mne. — Již se mne chápe — již mne dáví! — Ustaňte, ať mne nemučí déle, ať je již po mně! — Ach, hrůza přestrašná!" Tu ho napomínali, aby se poznamenal sv. křížem, on řekl s obtíží: „Rád bych, ale nenechá mne, dáví mne!" Tu zdvojnásobili bratří modlitbu a nemocný počal volněji oddychovati a pravil: „Díky Bohu! Vaší modlitbou zahnán jest. Modlete se nyní, abych se polepšil a Bohu život svůj obětoval." I vskutku se pozdravil, a stal se napotom věrným služebníkem Božím. *(Sv. Řehoř.)*

4. Zbraň proti němu:

a) Odporuj!

Sv. *Antonín*, poustevník, skryl se, by lidem ušel, do jeskyně, avšak i zde ho satan všelijak pokoušel, ve strašných podobách, viděních a myšlenkách, tak že nejedenkráte v zápasu s ním unaven na zemi ležel. Antonín vždy měl důvěru v Boha a zvítězil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Apollo, opat, napomínal druhy, kteří se pokušení ďábelského velmi báli, aby hned z počátku proti němu bojovali, tak že hadu hlavu potrou. *(Palladius.)*

Krásně píše sv. *Bernardin*: „Pomni, jak slabý jest nepřítel duše tvé, nemůže tě přemoci, pakli nechceš. Může sice pokušení v tobě vzbuditi, na tobě ale jest, aby's svolil čili nic. V tvé moci jest, aby's ty ho učinil otrokem svým; pokušením dopomáhá ti, aby's zásluhy si vydobyl. *(Sv. Bernardin.)*

Sv. *Josef kalaz.* chtěl co šestiletý chlapec mermomocí ďábla co nepřítele Božího zničiti. I vzal si malý meč a ještě s jiným pacholíkem si vyšel do polí,

aby s ďáblem bojoval. U stromu olivového spatřiv stín, myslel, že to ďábel a bojoval s ním; ježto pak stín byl dlouhý, lezl výš a výše na strom, až jedna větev se s ním zlomila a on spadl dolů a notně se potloukl.

(Mehl. příkl.)

Sv. *Justina*, stavši se křesťankou, zavázala se slibem ustavičné čistoty. Tu zahořel k ní chlípnou milostí urozený pohan Aglaides a ruku svou jí nabízel. I netajila mu úmyslu a hned známost přetrhla. Aglaides ale nedal se tak snadno odbýti, nýbrž cíle svého vší mocí se domáhal, aby možná i násilím ji nutit chtěl. Vida však, že všecko marné, hledal konečně pomoci u mocí nadzemských. Tenkráte žil v Antiochii černokněžník Cyprian; k tomu šel a nasliboval mnoho, kdyby mu srdce Justiny naklonil. Cyprian spolehaje na své pekelné umění, přislíbil hned, oč byl žádán. Cyprian ten byl bohatý, učený člověk, zvláště se oddal čarodějnictví, oddal se i všem hanebnostem, jež pohanstvo kdy zplodilo. I jal se Cyprian zaklínati moci pekelné, aby Justinu očarovaly. I cítila ubohá, že v údech jejích nečistý oheň se zmahá. Avšak panna mrtvila se a modlila. Sv. kříž jí byl štítem. Vzývala též sv. Pannu o pomoc a sílila se protijedem nečistoty: postem, slzami a modlitbou. A zvítězila šťastně. Ano i Cyprian se obrátil a s Justinou dosáhl společně koruny mučenické.

(Bílého: Životy sv.)

Svatý *Makarius* odpověděl jednomu bratru, jemuž zlý duch namlouval, že zahálčivě čas na poušti promarňuje, dávaje mu radu, aby takto říkal: „Tolik užitečného alespoň na poušti konám, že Krista z lásky neopouštím!“ A hle, slova ta prospěla. *(Josef du Bois)*

Sv. *Rosalie*, panna, odebravši se na poušť, kdež o samotě byla, neušla ani zde pokušení ďábelskému, kterýž ďábel neustále jí líčil před očima veselý a skvělý život na královském dvoře a rozkoše světa. Avšak světice neuposlechla hlasu jeho a s pomocí Boží a na přímluvu Panny Marie ho také šťastně přemohla. *(J. Bílého: Legenda.)*

Tomáše Johna, missionáře v Serampore, oslovil kdys na břehu jeden bramín u přítomnosti mnohých tuzemců: „Milý pane! neříkáte, že ďábel člověka ku zlému ponouká?“ „Ano.“ odpověděl John. „Nuže,“ pravil vítězoslavně bramín, „pak zajisté ďábel jest vinen, že člověk hřeší, a ďábel a nikoliv člověk všecken trest nésti musí.“ Ani se tuzemci moudrosti bramínově obdivovali, ukázal John na loďku, která právě do přístavu vjížděla a řekl: „Dejme tomu, že bych tam ty, co v lodi jsou, o jich život a jmění připraviti chtěl a za tou příčinou několik přátel mých na ně poslal, by rozkaz můj vyplnili a je přepadli, nuže, kdo by z nás byl potrestán, já jen, anebo moji přátelé jen?“ I odvětil kvapně bramín: „Ty i tvoji přátelé byste byli utraceni.“ „Dobře, bramíne,“ odpověděl John, „pak-li s ďáblem zhřešíš, budeš i s ďáblem potrestán!“

(Mehl. příkl.)

b) Ozbroj se pokorou!

Sv. *Antonín*, opat, řekl opatovi, Pastor řečenému, vida všecka osidla ďábelská na cestě položená vezdejších věcí: „Kdož přejde osidla tato?“ I uslyšel hlas, an vece: „Pokorní mním, že ne pro sebe toliko, ale pro nás, jenž hříšni jsme.“

(Sv. Jarolím.)

Sv. *Adjutor*, poustevník, sv. Albert a jistý poustevník vyhnali zlého ducha z jiných posedlých jen tím spůsobem, že se pokořili a ponížili. *(Rosweid.)*

Sv. *Arsenius* jen tím mocnému pokušení ďábelskému ušel, že pokořiv se, slabost svou uznal a k Bohu o pomoc volal. *(Giry Leb. d. Heil.)*

V Městě *Babyloně* měla dcerka jednoha pána ďábla v sobě. Otec její miloval jednoho mnicha, jenž mu řekl: „Žádný nemůže vyhnati z dcery tvé ďábla, leč ti mniši, jenž na poušti bydlí; povoláš-li jich k sobě, pozdraví dcerky tvé. Z pokory nebudouť chtít přijíti, vímť, co učiníme. Když do města přijdou, koše na poušti pletené prodávat, povíme, že chceme u nich košíky koupiti. A když k nám do domu přijdou peníze za své koše vzíti chtějíce, poprosíme jich, zdali za ni modlitbu dadouce Bohu ďábla z ní vyženou. I vyšedše na tržiště, nalezli jednoho mnicha, an sedí a koše prodává. I vedli jej do domu, aby jemu koše zaplatili. A když v dům mnich vešel, dcerka v sobě ďábla majíc, přišedši poličeк mnichu dala. Ale on obrátil jí druhé líce, jakž Bůh přikázal. Tedy ďábel

v ní úpě řekl: „Ó násila přikázaní Ježíše Krista vyhání mne odtud!“ A ihned byla dcerka ďábla prázdná. Přišed mnich na poušť pověděl, co se mu přihodilo. Uslyševše to jiní poustevníci chválili Boha a pravili: „Tuť povahu má ďábelská pýcha, že před pokorou Ježíše Krista všudy padá.“ *(Sv. Jarolím.)*

Byv tázán jeden muž Boží, proč tak těžkým pokušením nás ďábel obklíčuje a proč v něm klesáme: „I protože,“ odpověděl, „zbraň svou odvrhujeme, jenž jest: trpělivost, pokora, tichost, bdění; nebo jako k hrnci, z něhož pára horká vychází, mouchy se nepřibližují, když pak vychladl naň sedají; podobně se ďábel štítí člověka, láskou Boží zapáleného, ale studeného se drží.“ *(Macana výb.)*

Jednomu poustevníku ukázal se ďábel v podobě jasného anděla, aby ho oklamal, řka: „Jsem anděl Gabriel k tobě poslaný!“ Pokorně mu ale odvětil poustevník: „Věz, že k jinému jsi poslán, neboť já nejsem hoden, aby se mi anděl zjevil.“ Na tuto odpověd ďábel zmizel. *(Ex lib. Doct. Patr. de humilitate.)*

c) Bdi; zpytuj svědomí; pracuj!

K sv. *Antonínu* na poušti přišlo několik učeníků jeho stěžujících si na mnohonásobná pokušení, kteráž trpěti musili a prosili jej o poučení a pomoc. I řekl jim otec poustevníkův: „Slyštež, bratří moji, co vám řeknu! Ďábel nemůže slyšeti zpěv kohoutí, aniž ranní vzduch číti, aniž denní světlo snésti t. j. on uprchá, když člověk lítost má a pokání činí, jako Petr, když kohout zazpíval a když jmeno Ježíš nábožně a uctivě vyslovujeme; neboť Ježíš Kristus jest ono jasné slunce spravedlnosti, před kterým kníže temnosti utíkati musí, protož tohoto sv. jmena snésti nemůže. Neméně ujdeš snadno osidlům ďábla na zemi, pakliže oči své vždy k nebi upírati budeš.“ *(Mehlerovy příklady.)*

Sv. *Pastor*, opat, na poušti egyptské radíval bratřím svým co nejlepší prostředek proti pokušení ďábelskému, aby denně svědomí své bedlivě zpytovali. *(Rosweida.)*

Sv. *Makarius* starší byl jednou pokoušín se ďábla. I naplnil dva koše písku a nosil je po celý den, a hle večer utrmácen sproštěn jest pokušení. Proto radil všem co mocný prostředek proti pokušení ustavičnou práci. *(Richter.)*

d) Modli se; důvěřuj v Boha!

Sv. *Antonín* říkával učeníkům svým: „Věřte mi, bratří, že satan bdění nábožných duší se hrozí, bojíť se modlitby, postu, dobrovolné pokory a milosrdenství, zvláště pak horoucí lásky ku Kristu, tak že pouhé znamení kříže s to jest, jej zahnati.“ *(Sv. Athanáš.)*

Sára, abatyše, pokušitele zlého vždy vroucí a vytrvalou modlitbou zahnala. *(Josef du Bois.)*

Sv. *Marcian* přivedl dceru svou ďáblem posedlou k sv. Antonínu, žádaje, aby ji vyléčil. Sv. ani neotevřel dveře komůrky své, alebrž otvorem pravil: „Člověče, proč mne voláš? Jsem člověk, jako ty. Věříš-li v Krista, uteč se k Němu a On jistě dceru tvou uzdraví.“ I učinil Marcian tak a dcera jeho uzdravena jest. *(Herbsta výb. příkl.)*

Poustevník *Mojžíš*, stráviv mnoho let na poušti, tak najednou byl pokoušín od ďábla, že pozbyv vší naděje, že nad ním zvítězí, jako pominut po poušti běhal. Tu ale řízením Božím potkal zbožného a svatého muže, Isidora, jenž ho těšil, s ním se modlil a tu radu mu dal, aby při pokušení ďábelském se utekl k Bohu a pod ochranu andělů a jistě že zvítězí. I uposlechl Mojžíš rady té a povždy zvítězil. *(Mehl. příkl.)*

Děti.

A) Dítky hodné.

1. Jich cena.

a) Hodné byli.

Když císař *Decius* svému synu taktéž Deciu vládu postoupiti chtěl, nechtěl ji tento přijmouti, řka: „Obávám se, abych co císař nezapomenul býti i hodným synem. Otče! zůstaň jen císařem a já chci tvým prvním a nejvěrnějším poddaným býti.“ *(Marchantius.)*

Když missionáři do západní *Oceanie* přišli, shledali že téměř všechněm schází

některý prst aneb i ruka. Udiveni nad tím, tázali se na příčinu a dozvěděli se, že jsou to samé oběti dětinné lásky; nebo vidí-li obyvatelé krajin těchto otce nebo matku v nebezpečí smrti, utínají sobě na počest bůžkům svým spěšně jeden prst; neuzdraví-li se nemocný po této první oběti, zmrzačují se na novo, utínajíce sobě při každém nebezpečí nový úd, tak že si poznenáhla všecky prsty, ano i ruku samu utínají. Tak velká jest dětinná láska divokých národů těchto, kteréž jen příroda učí milovati otce svého a matku svou. *(Jos. Svoboda.)*

Hodné děti byli:

Zbožný Abel byl potěšením rodičů.

Sem a Jafet, synové Noemovi, zakryvše pláštěm hanbu otce. *(1. Mjž. 4.)*

Isák, chtě se dáti obětovati. *(1. Mjž. 22.)*

Esau, vyšed dle rozkazu otcova na lov *(1. Mjž. 22.)*; nechtě za živobytí otcova Jakubovi ublížiti. *(Gen. 27.)*

Jakub, nevzav si dle žádosti otcovy za manželku z dcer chananejských. *(1. Mojž. 28.)*

Judas, zaručiv se otci, že Benjamína nazpět přivede. *(Gen. 42; 43; 44.)*

Josef egyptský co chlapec otce poslouchal *(1. Mjž. 37.)* a dosáhnuv velké důstojnosti nestyděl se za prostého otce, ale pojal ho k sobě a když ho spatřil sestoupil s kočáru, objímal ho a plakal a živil pak v zemi Gessen a slavně i na místě od otce žádaném pochoval. *(1. Mojž. 45—50.)*

Samuel co chovanec poslouchal, ctil Heliho. *(3. Kr. 3.)*

David na rozkaz otcův šel k bratřím do ležení *(1. Kr. 17, 20.)* a utíkaje před Saulem postaral se o rodiče své *(1. Kr. 22, 3.)*

Šalomoun ctil matku svou Betsabeé posadiv ji na pravici a neoslyšev ji *(2. Kr. 2, 19.)* a pro otce Davida odpustil kněži Abiatharovi. *(3. Kr. 2, 26.)*

Naboth nechtě z úcty k otci vinici svou prodati.

Mladý Tobiáš vydal se milerád na dalekou cestu a schoval žluč a nechtěl na cestě prodlívati a týž milerád přijal i napomenutí starého Tobiáše. *(Tob. 1. až 14.)*

Všem zeťům a nevěstám krásný dala příklad Ruth, která chudobnou Noemi živila. *(Ruth. 2.)*

Podobně i Esther k strýci Mardocheu.

Synové matky machabejské.

Především arci Pán Ježíš poddán byl rodičům *(Jan 19.)*; ano i na kříži o Marii péčoval. *(Luk. 2, 51.)*

Maria byla otci i matce ve všem poddána.

Hodná byla i dcera Jairova; mládeneček vdovy v městě Naim; chlapeček, jehož Kristus apoštolům za vzor postavil.

b) Jsou chlouba a radost rodičův; Bůh sám je cti.

Kdosi chválořeč držel *Filipu*, králi macedonskému a když byl mnoho chvály tohoto krále pronesl, doložil: „Než vrchol vší chvály a cti pozůstává v tom, že Filip jest otec velkého Alexandra.“ *(Lohn. bibl.)*

Když jistá matka *Kampana* jiné matce Kornelii, jež byla matkou dvou hodných synů, nejdražší ozdoby své ukazovala, prodloužila tato řeč svou tak dlouho, až synové její ze školy se navrátili. A okázavši na ně, řekla Kornelia: „Hle, toť jsou ozdoby mé! *(Frenclova Postilla.)*

O řeckém vojevůdci *Themistoklu* se vypravuje v letopisech, že vyhnán z vlasti své, útočiště si ve své nouzi vzal ku králi Admetovi, proti kterémuž sám druhdy stál v poli co nepřítel. Poněvadž již nevěděl nikudy z nouze vyvázti, utekl se s životem svým pod ochranu toho, od kteréhož se smrti obávati příčinu měl dostatečnou. Jelikož ale král doma nebyl, dala královna Themistoklu tu radu, aby se při návratu královu v chrámu postavil u oltáře a drže nejmladšího královice na rukou, aby pro lásku toho syna králova prosil za milost a smilování. I učinil tak Themistokles a král Admet svoliv v prosbu jeho, dal mu výživy i zákrytu. *(Fr. Massl.)*

Abraham neradoval se ze svého bohatství, ježto neměl syna *(1. Mojž. 15. 2—3)* a když syna obdržel nazval ho z radostí Isák t. j. smích. *(21, 3.)*

Anna, matka Samuelova, pokud ještě ho neměla, naříkala a plakala a přislíbila ho napřed již Bohu. *(1. Kr. 1, 10, 11.)*

Podobně se vypravuje i o Anně, matce Panny Marie. *(Alb. Štolc.)*

Roku 1245 prosili rodiče křesťanští u hrobu sv. Mikuláše v Bari v Nea-

polsku o syna, Bůh jim ho dal, zbožně ho vychovali, že z něho se stal svatý a sice Mikuláš tolentinský. *(Ott. Lag.)*

Podobně se i r. 1109 modlila Johana, choť Španělka Felixe Guzmana u hrobu sv. Dominika v Silos. Bůh vyslyšel její modlitbu a syn sv. Dominik stal se zakladatelem řádu kazatelského. *(Brevíř klášterní.)*

Evě dal Bůh za hodného Abela hodného Setha. *(1. Mojž. 4, 25.)*

Lia a Ráchel děkovali za každé dítko co za dar Boží. *(1. Mojž. 29, 30.)*

Esauovi pravil Jakob, usmířen s ním, že mu Bůh dítky daroval. *(1. Mojž. 33, 5.)*

Sv. Alžbětu, když sv. Jana Křtitele počala, velebilo sousedstvo a za šťastnou pokládalo. *(Luk. 1, 58.)*

Jakub ukázal, jak velmi miluje Josefa, když ho opět uviděl, řka, že nyní rád zemře. *(1. Mojž. 46, 30.)*

Marii blahoslavila žena pro Krista syna. *(Luk. 11, 27.)*

Blahoslavený Bertuard, markrabí bádenský zemřel 15. července 1458. Matka jeho zažila ještě r. 1481, kde byl prohlášen za blahoslaveného. *(Butler.)*

Otec sv. Alfonse Lig. uslyšev kázaní dojemné svého syna, obejmul ho doma a želel, že dříve se mu protivil, aby se stal knězem. A radostně nyní pozoroval ctnosti svého hodného syna. *(Týž.)*

Sv. *Porfyrius*, biskup z Gazy, přišel do Cařihradu, aby císaři Arkadiu prosbu podal. I měl prosbu tu napsanou a přemýšlel, jak by ji nejlépe císaři podal, an spatřil syna císařova Theodosia. I žádal císařovice, aby ji otci podal. Císař spůsobem tím překvapen, vyslyšel prosbu biskupovu pro synáčka, jenž mu ji odevzdal. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Ignác*, biskup antiochenský, byl mezi dítkami, ježto matky přinášely k Pánu Ježíši. *(Podstr. výkl.)*

Výborné dítky byli také naši patronové sv. Václav, sv. Vojtěch a sv. Jan Nepomucký.

c) I zvířatům vrozena jest láska.

Mladí *čápové*, vidouce, že sobě staří potravy hledati už nemohou, sami jim, čeho třeba, přinášejí. *(Sv. Ambrož.)*

Lessing, když jednou přes půlnoc psal, spatřil krysu u talíře, na němž byl kousek koláče zanechal. Když krysa koláč očmuchala odešla a přivedla ještě tři krysy, dvě menší, které s jakousi něžností třetí větší vedly. Když talíř vyprázdnily, zahnal je Lessing. Dvě upláchly, třetí nemohla utíkati, bylať slepá a nejspíše matka oněch dvou, jež ji k pokrmu vedly. Totéž dosvědčuje i Plinius. *(Lessing.)*

Mladí *lvové* dělí se o kořisť, již ulovili, se starými. *(Plutarch.)*

I *syslové*, jichžto Římané co zvláštní libůstku chovali, své stárnoucí rodiče s největší laskavostí obživují. *(Plinius.)*

2. Počíná si.

a) Ono rodiče miluje.

Velmi dojímavou lásku a úctu prokazují císařové *činští* matce své. Na nový rok ubírá se císař v slavném průvodu knížat a dvořenínů do paláce matky své. Mandarin, úředník, jenž slavnost tu řídí, odebéře se nejprv k matce císařově a prosí ji co nejpokorněji, aby se na svůj trůn posadila, by se jí císař k nohoum vrhnouti mohl. I posadí se matka a císař vkročí do jejího pokoje se sklopenou hlavou a skloněnýma rukama, znamení to uctivosti u Čínanů. Všickni velící a dvořenínové stojí v předsíni. Za malou chvíli zní venku překrásná hudba, brzy vše utichne a mandarin volá: „Klekněte!“ Císař padne na kolena a s ním veškeré dvořenínstvo. Opět volá: „Padněte na zem!“ Císař padne na tvář svou před trůnem matky své, padne též celý dvůr. Po této pokloně zase je slyšeti: „Vstaňte!“ a všickni vstanou. Když se tato poklona třikráte opakovala, blíží se zase mandarin k trůnu matky císařovy a podá v nejhlubší pokoře písemní žádost císaře, aby se zase do své komnaty odebrala. Zatím oznamuje zvon všem obyvatelům města Pekingu, že jich císař matce své se koří. A nyní teprv císař přijímá přání všeho dvoru. *(Haid.)*

Velký císař *Kanghi* oznámil r. 1689 sám velké dílo v 100 knihách, kteréž o dětinské lásce jednalo, svému národu a sám k němu napsal předmluvu: „Všecko v životě jest dětinná láska; neboť všecko potahuje se na úctu a lásku.“ Ostatně sám byl vzor dětinské lásky. A když se mu babička roznemohla, nemohl úzkostí o ni ani spáti, a vroucně prosil Boha, aby mu ji zachoval, sám ji ve

dne v noci obsluhoval a pro její uzdravení i otroky mnohé na svobodu propustil. *(Haid.)*

Numerianus, pohanský císař, tak si smrť svého otce Carina k srdci bral, že pro mnohé slze, kteréž nad smrtí otcovou prolil, až oči se rozbolavěly. *(Stolberg.)*

Císař *Antonius Pius*, za vlastního přijatý od císaře Hadriana, miloval nad míru svého pěstouna. Když tento v malomyslnosti sám na sebe ruku vložiti chtěl, nepřipustil tomu Antonius a všemožně se přičiňoval, aby chorého na mysli obveseloval a na lepší myšlenky přivedl. *(Stolberg.)*

Když sv. *František sál.*, arcibiskup ženevský, r. 1600. v Annecy na žádost tamního zastupitelstva postní kázaní držel, dozvěděl se, že otec těžce se roznemohl. Ihned pospíšil na zámek Sales a ačkoliv sám velkou naplněn byl bolestí, zaopatřil otce sv. svátostmi umírajících a těšil rodinu. Za několik pak neděl, když otec zemřel, dostavil se opět ku pohřbu. *(Mätzler.)*

Ferdinand, král neapolitánský, tak otce svého miloval, že začasto říkával: „Velmi se lekám, až vládu povedu, ať tolik času," jako nyní, otci svému věnovati nebudu moci." *(Pontanus.)*

Ibrahim, bohatý muž, měl tři zdárné syny, kteří mu mnoho radosti činili. Nejstarší Mustafa pro rozum a srdce ušlechtilé povolán jest do Aleppa na dvůr místodržitelův; Abul, mladší věnoval se vědám a učitelové mu skvělou předpovídali budoucnost; nejmladší pak Achmed zůstal u otce a věnoval se obchodu. Po několika letech roznemohl se těžce Ibrahim a povolav tu synů svých, pravil k nim: „Rozmilí synové! cítím na sobě již blízkou smrt, abych všem svárům mezi vámi předešel, rozdělil jsem poctivě statek svůj mezi vás až na zlatou a drahokamy posetou číši, kterou chci dáti tomu, kdo mne nejvíce z vás miluje a proto mi rcete, jak po smrti mé lásku a vděčnost ke mně ukázati chcete?" Tu pravil nejstarší: „Já všeobecně tvé ctnosti budu chváliti a vystavím ti krásný pomník, jemuž na východě žádný se nevyrovná." „Já pak", pokračoval druhý, „vyzvu všecky učence, aby v básních tě oslavovali a kdo nejlépe to učiní, tomu dám znamenitou odměnu." Nejmladší ale nemohl ani mluviti a jen hořce plakal. — Dojat pravil na to otec: „Jste všickni hodní mladíci a povždy jste ctili otce a dělali mu radost; číši ať si ponechá Achmed, nejmladší syn můj, který ani neumí vysloviti, jak velmi mne miluje, neboť slzy vděčnosti ukazují větší dětskou lásku, než náhrobky a krásná slova."

(Erholungsstunden.)

Jiříček tak velmi miloval matku svou, že když mu zemřela, v zimě na hřbitově ji navštěvoval a zde velmi pro ni hořekoval; ba jednou nalezli ho u hrobu matčina zmrzlého a pochovali vedle matky. *(Feierstunden.)*

Louis Bourbon, nadějný princ, jenž velmi hrdinně vlast svou hájil, uslyšel o smrti svého otce, místokrále v Neapolsku. Ihned spěchal ku hrobu otcovu, dal si hrobku otevříti a spatřiv skřehlou mrtvolu otcovu, ihned zemřel. I nazývali ho rekem dětinné lásky.

(Herbsta výb. příkl.)

Jedna hodná *matka* měla dvě dítky, které ji vroucně milovaly. Jednoho krásného letního večera seděla s dítkami před domem a vypravovala jim o Ježíškovi. Tu objalo jedno dítko, krásný pacholíček, něžně matku svou a pravilo: „Ó milá matinko! mám tě velmi rád, ty mne nemůžeš tak milovati, jako já miluji tebe." „A proč?" otázala se matka, „což pochybuješ o mé lásce?" „Nepochybuji", vece pacholík, „ale vidíš, matinko drahá, ty máš dvě dítky a proto musíš lásku děliti mezi námi, já pak mám jen jedinkou matinku, Vás a té mohu celé své srdce věnovati."

(Erholungsstunden.)

Mozart takovou lásku choval k otci svému, že již v útlém věku skladbu složil, v níž city své dětinské k rodičům pronášel a kterouž každodenně před spaním na sesli, kamž ho otec posazoval, přednášel a zpíval. Otec mu musel zpívati, a když skladbu svou přednesl, políbil otci ruku a tichému spánku se odevzdával. *(Mehl. př.)*

Pražskému spolku ku podporování domácích chudých odevzdána od sekretářství ovdovělé císařovny žádost malé dívky o podporu pro matku její, kterouž bez všelikého návodu sama napsala. List děcka byl vložen do obálky s nadpisem: „Milost paní císařovně v Praze," a zní

takto: „Pochválen buď Ježíš Kristus! To jsem ráda, milostpaní císařovno, že už vím, kde zůstávají! Jak jsem v zámku líbala Ježíška, tak jsem viděla jak moc pokojů mají. Prosím jich milostpaní císařovno, darujou nám nějaký malý pokojíček s mojí maminkou, že nemůže dost vydělati na činži. Maminka pořád pláče, kde budeme zůstávat. Mně je jí moc líto. A já také nemohu pracovat. Já jsem ještě malá, musím chodit do školy. Škoda, že mně tatínek umřel. Nemusela bych se tolik trápit a dal by mne všemu učit! Ale maminka nemůže. Proto jsem si usmyslila, milostpaní císařovno, Jich pro Boha prosit, aby mne jako sirotka neodstrčily. Až já vyrostu, tak Jim všecko odplatím. Budu jim šaty šít, hezké klobouky dělat — co budou chtít, tak Jim udělám s radostí. S Pánem Bohem! Já jich pozdravuju nastotisíckrát a líbám. Prosím Jich, milostpaní císařovno, odepíšou mně! Já budu s radostí očekávat, bych mohla moji maminku potěšit. Ona o tom nic neví, že jsem psala.“ Podpis. *(Čas. „Školník“ 1876.)*

b) Vyplňuje přání; neoslyší.

Darius, král perský, měl dva syny Artaxerxe a Cyra. Cyrus mladší, podporován matkou Persatiklesou, chtěl po otci vládu nastoupiti, k čemuž i matka umírajícího manžela ač marně chtěla pohnouti. Artaxerxes stal se králem. Tu Cyrus chtěl bratra života a trůnu zbaviti. Než Artaxerxes dozvěděv se toho, dal bratra jmouti a odsoudil ho k smrti. Když již Cyrus měl býti odpraven, přišla i matka na popraviště přioděna rouchem královským, aby se synem se rozloučila. I objala Cyra a pravila k Artaxerxovi: „Nuže, synu můj Artaxerxi, nenalezne bratr tvůj u tebe milost? Ať tedy umřu se synem, usmrťte mne zároveň s ním!“ Artaxexes se pohnul a sotva ze sebe dostal slova: „Cyrus smrti jest hoden, avšak matka mne přemohla, ať žije tedy matce!“ *(Herodot.)*

Když římský vůdce *Koriolan* od svých nepřátel nevinně k smrti byl odsouzen, uprchl tajně z vazby, přeběhl k vojsku nepřátelskému, vytáhl pak s četnou armádou před město a dal ohlásiti, že město to docela vyhubí. Tu posýlali přestrašení Římané posla za poslem s penězy ke Koriolanovi, aby městu ušetření vyžádali; než všecko nic neprospělo. Konečně přišla vlastní matka, Koriolanova a prosila syna svého o milost. Sotva domluvila, všecko ji po žádosti učiněno. Ještě téhož dne opustil Koriolan od obležení a město zachováno jest, kdežto Koriolan od nepřátel usmrcen jest. *(Valerius Maximus.)*

Český bojovník, psav z jara r. 1813 z vojenského ležení blíž Teplic své manželce, na srozuměnou dal, kterak po zemčatech touží. Manželka psaní k večeru obdržíc s pláčem dítkám čtla. Po přečtění její dvanáctiletý synáček psaní k sobě vezma na odpočinutí se odebral. Na usvitě vstana a beze všeho vědomí matky kradmo do sklepa vejda, pytlík zemčaty as 3 čtvrtce naplnil, hůl do ruky vzal, a přímo k vojenskému ležení chvátal. Bez pozdržení přišel až ku přední stráži, kdež na příčinu svého příchodu vyptáván byl. Vyjevil krátce a upřímně, proč cestu tu koná. Aby se mu věřilo vytáhl psaní a podal strážným s tím doložením, by si ho spěšně přečetli a ho nezdržovali, an spěchá přání milého otce vyplnit. Desátník jsa dítěcí upřímností pohnut, vyjevil blíže stojícím Rusům příčinu příchodu synáčkova. Cizinci spojivše své potěšení nad činem dítěte s našinci, pokrmem ho obdarovali a jeden přes druhého napájel. Pak se mu kozák za průvodčího nabídl a některými oklikami až blíže tému, při němž otec stál, dovedl. Po krátkém doptávání byl malý poutník k setníku otcovu poukázán. S upřímným srdcem, bez zajíkání vyjevil příčinu svého příchodu a otcovým psaním potvrdil. Setník dav dítě do svého stanu uvésti, otce obeslal. Přišed otec, byl od setníka na úmysl psaní, manželce zaslaného, tázán, který všecko upřímně vyznal. Načež setník řekl: „Vaše žádost jest vyplněna!“ Vzav vojína za ruku, uvedl do svého stanu, kdežto otec dítěti a dítě otci do náručí klesli a za dlouhou chvíli nikdo slovo promluviti nemohl, při čemž se slzy radosti po sivé tváři bojovníkově proudily. Po ukojení té tak náhlé radosti a dosti dlouhém rozmlouvání byl synáček za příčinou hrozícího boje od setníka napomenut, aby se navrátil domů a třemi dvacetníky obdarován. „Na cestu,“ řekl synek, „peněz nepotřebuju. Když

poukážu svého otce psaní, dostanu zase jísti a píti. Však smím-li vezmu tyto peníze své matičce domů.“ I pochválil ho setník, on pak nastoupil zpáteční cestu. Přišed nad Krupku do hor, pobloudil a místo ku polední, na západní stranu se obrátil a tím do rukou nepřátelských přišel. Byl jat a francouzskému důstojníku odevzdán. Po vypátrání jeho okoličností v obdivu nad neohroženými odpovědmi řekl důstojník: „Tys až sem výborně v synovské upřímnosti kráčel, nebylo by po lidsku, abych tě zablouditi nechal.“ Podav mu dva zlaté peníze dal ho skrze jednoho muže až na bezpečnou cestu dovésti. Při navrácení dítěte změnily se slze nevýslovné úzkosti a starosti matčiny v slzy radosti a to tím více, když synáček po odprošení svého přečinu šťastné shledání s otcem vypravoval a darované peníze jí dal.
(Macana výb.)

Jakub, zmrzačelý Peršan, jsa křesťan chtěl se již na rozkaz krále Isdegerda víry odříci a slunci klaněti. Dostav ale list od matky a manželky, v němž se ho co odpadlíka odříkají, z úcty k matce, kterouž vroucně miloval zůstav víře věren podstoupil smrt mučenickou. *(Ott.)*

a) Jest vděčné.

Bohům a rodičům nikdy za obdržené dobrodiní dostatečně odsloužiti se nemůžeme. *(Aristoteles.)*

Konon, vůdce athénský, byl pro jisté provinění do žaláře vsazen a tam k smrti hladem odsouzen. Měl pak Konon jedinou dceru, která o dovolení usilovala, aby otce svého každodenně v žaláři navštíviti mohla, což také obdržela; nicméně ale, kdykoliv do žaláře vejíti chtěla, byla pokaždé od strážných přehledávána, zdaliž by nějaký pokrm neb nápoj skrytě nesla. Nic nebylo nalezeno. Když pak Konon po dlouhý čas při živobytí byl zachován, vyšetřila stráž, že dcera otce svým vlastním mlékem kojila. To doneslo se k vrchnosti, jež touto dětinnou láskou pohnuta, otci život darovala, dceru pak hojně obdarovala.
(Macana výb.)

Podobně učinila i jedna dcera, živivši vlastní matku svým mlékem, což když známo se stalo, dostala matka svobodu, na místě tom pak vystavěli pohané kostel bohyni úcty a lásky k rodičům Pietě. *(Sv. Augustin.)*

Taktéž i dcera *Simona* stařičkého otce vlastním mlékem krmila. *(Sillius.)*

Despet, syn učitelův v Grenadě ve Francouzku, vyznamenal se v bitvě u Jagru tak, že císař Napoleon I. sám mu dal kříž. Ihned psal Despet svému otci: „Milý otče, stal jsem se členem čestné legie. Berte si peníze co mi připadají, ročně 250 franků. Ješto císař mé namáhání tak velmi odměňuje, čím více musím já vám vděčným býti za vše, co jste mi prokázal. Rád bych vám stáří vaše usnadnil, a Bohu díky, nyní jsem mohl počátek učiniti. S Bohem, milý otče, pamatujte na vašeho vděčného syna.“
(Mehlera příkl.)

Eustochia, ušlechtilá panna a zdárná dcera sv. Pauly, byla matce své takovou láskou a vroucností oddána, že bez ní se nikdy do postele nepoložila, nikdy nevyšla aniž čeho požívala, ano ani jediného peníze pro sebe měla, nýbrž se radovala, že matka její skrovný podíl chudým rozdala; neb ničeho vroucněji nežádala, než aby viděla svou matku a sebe s ní na zemi bohabojné a jednou na nebi věčně blažené. Mělať dítěcí lásku za nejlepší podíl. *(Sv. Jarolím.)*

Když známý přítel dítek *Augustin Gruber*, arcibiskup solnohradský, v jedné vesnici visitoval, otázal se jednoho děvčete, mnoho-li asi už rodiče stála. Žákyně byla, ač dobře z paměti počítala, touto otázkou překvapena. „Takový počet jsi, milé dítě,“ pokračoval vlídně arcibiskup, „neslyšela nikdy a přece jest velmi důležitý, any mnohé děti zapomínají na to, co rodiče stály. Co myslíš, jest to mnoho, počítáme-li za stravu, oděv, prádlo a jiné potřebnosti denně 10 krejcarů?“ „Není,“ odpovědělo děvče. — „A mnoho-li to dělá za měsíc?“ „Tři zlaté.“ — A mnoho-li to dělá za rok?“ — „36 zlatých..“ — „A mnoho-li za 10 roků?“ — „360.“ — Dobře, avšak připočítati bychom museli i výlohy za léky a lékaře, když jsi onemocnělo; připočítati i práci, kterou matka s tebou vystála, když tě u lůžka obsluhovala. A pak dají se starosti, láska a svízele rodičů penězy zaplatiti?“ — „Nedají.“ — „Vidíš, milé dítě, jak tedy máme to vše rodičům vynahraditi?“ — „Tím, abychom byli

hodni, a jenom radost a žádnou žalost jim dělali.“ „Dobře, děvčátko, dobré chování, které Bohu i lidem se líbí, jest nejlepší peníz, jímž rodičům dluh splácíme.“ *(Šmída hist. kat.)*

Šlechetný kníže *Jan z Lobkovic* takto napsal: „Pánu Bohu, že nás z ničeho stvořil, otci a máteři, že nás vychovali, za jich dobrodiní dosti učiniti nemůžeme. A rovněž těm nemůžeme dosti učiniti za to, od kterých jsme naučení ctnostem a mravům a kázeň přijímali pro své dobro.“ *(Jan z Lobkovic.)*

Nelson, znamenitý vojenský vůdce na moři, přišel již v 12. roku věku svého na moře a vstoupil na řadovou loď. Nebylo mu ani 15 roků, když měly dva koráby odplouti do severního moře, aby nových zemí vynašly. Nelsonovi svěřeno jest ředitelství pobočni lodě, jížto velitel byl kapitan Ludwige. Nelson získal si tu důvěru velitele v takové míře, že v největším nebezpečí, aby ledovými horami obklíčeni nebyli, svěřeno mu velitelství nad korábem, jenž měl najíti průplav do širého moře. Tu jednou v noci lodě se všech stran ledem obklíčeny byly a Nelsona tu nebylo. Tovaryši měli oň starost, až z rána ho spatřili, kterak se žene za velikým mořským medvědem. Měl jen ručnici, která mu, an se mu zámek porouchal, za obušek sloužila a přece se odvážil na šelmu, doufaje, že ji uhoní a ubije. Když se navrátil, činil mu velitel předhůzky, táže se ho přísně, co ho k tak nesmyslnému činu zavedlo? Nato však dal mladý hrdina odpověď, která by srdce i toho nejpřísnějšího karatele obměkčila, řka: „Měl jsem naději, pane, že starému otci takto zjednám kožich. *(Mehlerovy příkl.)*

d) Rodiče cti!

Když *Agathokles*, syn hrnčířův, v Sicilii královské důstojnosti dosáhl; nestyděl se za svého otce, nýbrž aby na sprostý původ svůj nezapomenul, stavíval při hostině povždy mezi zlaté a stříbrné nádoby i nádobu hlínčnou. *(Diodor. sic.)*

Damah, pohan, takovou úctu k rodičům choval, že i u přítomnosti přátel na matku se neobořil, která, jsouc na smyslech pominuta, ho bila, jen pravil: „Matko, prosím, nech mne!“ Jindy zase prodal drahý kámen a když ho těm, co ho koupili, z vedlejší světnice chtěl vzíti, zpozoroval, že otec tam spí. I vyšel tiše nazpět a řekl kupcům, aby posečkali, až se otec probudí. Kupci domnívajíce se, že chce více za kámen ten, podali mu více, aby ho jen přinesl. Než Damah čekal tak dlouho, až otec se probudil a pak dal kupcům kámen za cenu nejprv smluvenou. *(Talmud.)*

Pomponius Attikus, pohan, doprovázeje matku svou 90 let starou ku hrobu, slze vyznal, že ač 67 let s ní živ byl, nikdy ji neodprošoval a nikdy s ní v smír nevešel; protože ji nikdy ani slovem neurazil. *(Macana výb.)*

Sv. *Eduard*, král anglický, krásným nám jest vzorem dětinné lásky, úctivosti a poslušnosti k rodičům. Nejen v mládí, ale i co král si jich vážil a zbožným životem radost jim činil. *(Klinkáče: Legendy.)*

Ferdinand II., jenž v 12. století v království Leonu v Španělích panoval, tak miloval svého syna Alfonse, ze mu za živobytí vládu odevzdal. A Alfons byl lásky otcovy hoden, žilť jen pro otce. Kdykoliv z paláce vycházel, povždy prosil otce kleče o požehnání i když domů se navrátil. I v noci dohlídal na otce. U přítomnosti otcovy nikdy si nesedl, pokud mu to otec neporučil. Když se jednou Alfons vítězně z boje proti Maurům domů vracel, dal se otec, ač lékaři mu to zrazovali, vstříc synu nésti. Sotva že Alfons otce spatřil, ihned skočil s koně, a již ležel v objetí otcovu. Po dlouhém mlčení pravil konečně Alfons: „Ačkoliv velmi mne těší vítězství, větší rozkoší mne naplňuje, otče, příchylnost tvá.“ Napotom šel pěšky podle otce, a když mu otec předhazoval, že se to na krále nesluší, poukazuje na jedoucí komonstvo, pravil: „Tito nejsou tvoji synové, ať si tedy činí, co jim líbo.“ Sám pak vnesl otce do paláce, při čemž otec radostí se až na celém těle třásl. *(Příklady dobrých.)*

Léta Páně 1858 dal jeden *lodník* z Janova 109letou matku svou na den její narozenin po městě na lenošce nositi; všickni údové rodiny, svátečně přioděni a majíce kytičky v ruce ji doprovázeli. Matka radostně kývala na všecky strany, on pak každému hrdě odpověděl, kdo se otázal, co má průvod ten znamenati:

„Zde jest má drahá máti, jíž jest dnes 109 roků.“ (*Salzburger Zeitg.*)

Císař *Konstantin* takovou vřelou lásku a úctu k matce své Heleně choval, že jí dal čestný titul: „císařovna,“ rozkázal ku poctě její raziti zlaté peníze s její podobiznou a ji ohromným bohatstvím obdařil. (*Škola B. Srdce 1872.*)

Tomáš *Morus*, kancléř anglický, ve vysoké důstojnosti prokazoval otci svému vždy dětinnou uctivost. Byl otec jeho jeden z nejstarších soudců při královském soudu. A syn hodný neopomenul každodenně, dříve než k úředním pracím přistoupil, k otci jíti a jej přede vším na kolenou kleče pokorně o jeho požehnání prositi. A co vděčný syn ošetřoval nemocného otce s nejútlejší láskou a pečlivostí, líbal jej když umřel, uplakanýma očima jej do rukou Všemohoucího poroučeje. (*Čas. kat. duch. 1841*).

Jeden vznešený *muž*, pocházeje z nízkého rodu pilností a přičinlivostí dosáhl vysokého postavení a tu za rodiče své prostičké a přátele se nestyděl a často k sobě zval. Jednou, an dával velkou hostinu, oznámil mu, že venku čeká stařičký otec jeho. Hned vyšel ven a předveda otce svého vznešeným pánům, posadil na první místo řka: „Toť jest můj hodný otec, popřejte mu místo mezi námi, kteréhož zajisté hoden jest!“ Hosté těšili se všickni uctivosti synově. (*Šmída*: *Repert*).

Podobně i otec znamenitého spisovatele Kristofa Šmída ctil svého otce a nestyděl se nikde zaň, ačkoliv byl jen prostý řemeslník.

Poseté bylo bojiště mrtvolami a mezi umírajícími nalezal se i mladý *vojín*, sotva že ještě dýchal; v ruce držel malý křížek, kterýž na rty své tisknul, obličej jeho podobal se andělu, rty jeho pronášely slova: Ježíš, Maria a milá matka. I dal kněz Geramb zavolati lékaře, než zemřel. V oděvu jeho nalezen byl růženec a začaté psaní tohoto obsahu: „Nestarej se o mne, matinko milená, vede se mi dobře a modlím se k Bohu za tebe, bratra a sestřičku, chovám se i dobře a představení jsou se mnou spokojeni, před několika dni jsem byl u sv. zpovědi, kdež jsem se velmi potěšil. Jest šťastnější než já, mát svou matku u sebe, než doufám, matičko, že i ty se svým Eduardem se sejdeš a že mi bude popřáno, o tebe se starati. Nedbám na bohaprázdné druhy, kteří si ze zbožnosti mé tropí žerty, mámť na mysli zbožná slova nebožtíka otce a i tvá. Těch 80 franků, co jsem ti poslal, stržil jsem za stříbrnou číši, již mi bratr při loučení daroval a za hodinky které jsi mi dala, nerad jsem se arci od hodinek loučil, avšak nechtěl jsem, abys byla v nedostatku.“ Tak končil list hodného zajisté syna a pravého křesťana. (*P. Geramb*).

e) Jim slouží, zvláště v nemoci.

Před mnoha sty lety žila v Řecku stará matka, mající mnoho statků vezdejších. Nejdražším bohatstvím však byli její dva zdární synkové *Cleobis a Biton*. Oba byli hned od útlého mládí velmi pilní a učeliví, takže ve škole nad jiné spolužáky vynikali a často odměněni byli, zvláště ale vyznamenali se šlechetnou a neobmezenou láskou k matce. Jednou chtěla stařička, churavá matka navštíviti vzdálený chrám. Ješto pro stáří a nemoc nemohla pěšky jíti, chtěla se tam dáti dovésti. Voly ale nebyli doma a stařenka se velmi rmoutila. Sotva že synové zármutek její zpozorovali, hned upravili vůz a posadivše matinku do něho, táhli sami ku chrámu dvě míle cesty odtud vzdálenému. Když na místo dojeli, obstoupil je shromážděný lid s velkým podivením. Mužští chválili ctnostné mladíky a ženy velebily matku, že odchovala syny tak zdárné. To pohnulo stařičkou matronu tak, že poklekši před oltářem vroucně se modlila, aby Bůh zdárným dítkám požehnal, je před všelikým neštěstím chránil a šťastnými učinil. Vroucnou modlitbu milující matky Bůh skutečně vyslyšel. (*Čas. Komenský 1868*).

Cornelius Scipio vodíval co nejochotněji svého slepého otce a byl proto holí (scipio) svého oslepléhо otce zván, kterýž název i v jeho rodině dědičným zůstal. (*Lohn bibl.*).

Sv. *Makrina*, sestra sv. Řehoře nys. celým srdcem a celou myslí matce své oddána byla, takže jí nikdy s očí svých nespustila; sama ji obsluhovala a ve vší práci zastávala. Když matka její ovdověla a mnohou péčí potom sklíčena byla, tehdy se obzvláště vynasnažovala, aby starosti matce ulehčovala. (*Sv. Řehoř nys.*).

Sv. *Melenia* s dětinnou láskou matce

své Albině pomáhala a když se roznemohla, obsluhovala neunavně až do smrti. (*Šmída, Repert.*).

František *Scaglia*, janovský šlechtic, již v 50. roce věku svého pozbyl zraku a přece byl živ až do 92. roku. Ačkoliv své služebníky měl, kteří ho voditi mohli, přece jen dva šlechetní synové jeho Odoard a Mikuláš, kam chtěl, sami ho doprovázeli, bojíce se, aby se mu něco zlého nepřihodilo a toho jedině hledajíce, aby mu žalostný stav a stáří jeho usnadnili. (*Macana výb.*).

Jedna *dcera* obsluhovala svého starého nemocného otce. Po celé noce proň pracovala, aby mu nějaké občerstvení zaopatřiti mohla. A vše to činila ráda beze všeho odmlouvání, i když otec někdy byl podivný a netrpělivý. (*Burkart*).

Nedaleko pobřeží Guiney v Africe nalezli Holanďané, kteří krajinou tou cestovali, dva černochy v sluji. Jeden byl již stařeček, kterému nepřátelé jazyk vyřízli a nohy usekali, druhý mladý — bezpochyby syn, — tento šest roků, vzdáliv se od svých, stařečka živil a denně na ramenou po břehu nosil, aby se občerstvil. Proto obyvatelé sami nazvali sluj tu slují milosrdenství. (*Mehl. př.*).

Josef *Hauser*, farář perucký, vyznamenal se krásným příkladem synovské lásky, kterou svou churavou matku skrze dlouhá leta ošetřoval, až ji k smrti dochoval. (*Čas. kat. duch. 1839*).

Jeden *čínský pacholík a syn*, jehož rodiče tak chudi byli, že ani přikryvku na postel si koupiti nemohli, aby se před velkými komáry v letě uchránili, všemožně hleděl komáry ty od rodičů zapuditi, avšak marně. I sedl si tu konečně k posteli rodičů a obnažil se, aby se komáři jeho krví sytili a rodičů ušetřili. (*Příklady hodných*).

V *Kroměříži*, městě moravském, žije dcera, v jejížto prsou bije jedno z nejspanilejších srdcí dítěcích doby naší. Matka Eleonory leží již 42 roků sklíčená pakostnicí na lůžku, nemohouc sebou ani hnouti. Celý ten čas, chová, živí, opatruje, potěšuje Eleonora svou chorou matičku s nezlomnou vytrvalostí s nevyčerpatelnou láskou. Jsouc jediné dítě musí ve dne v noci pracovat, aby uživila milovanou matku. Přinesši jí v oběť všechny radosti svého mládí, všecko štěstí a pohodlí svého života, vyschla už ubohá Eleonora mnohým namahánim, velkým nedostatkem tak, že není ani k rozeznání od trpitelky matky. (*Frant. Černohouz*).

Daniel Josef *Majer z Majeru*, arcibiskup pražský († 1733), měl takovou lásku ku svému stařičkému otci prostému, že ho pečlivě u sebe choval, u stolu na prvním místě sedícímu uctivě jídla předkládal a když churavý stařeček nemohl s postele vstáti, jakkoliv měl mnoho služebníků, sám jemu jídla nosíval a s největší uctivostí mu posluhoval. (*Macana výb.*).

V bitvě u Solferina byl jeden *dělostřelec* poraněn, že sklesl s koně k zemi. Doprovázeli ho dva synové 13ti- a 14tiletý a všemožně se tu přičinili, aby mrtvého vzkřísili, avšak nadarmo. Po celou noc klečeli u mrtvoly otcovy, ráno pak vykopavše hrob pochovali se slzami otce mileného. (*Salzb. Kirchenbl.*).

f) Je poslouchá.

Zvláštní poslušností k rodičům vyznamenávají se *Indiáni*. Otec jen řekne: „Chci, aby se to neb ono stalo a dobré dítě uposlechne mne.“ Slovo „dobré“ tak působí na dítky, že jedno se přičiňuje více než druhé, aby rozkaz otcův vyplnilo. (*Kr. Šmíd*).

Sv. *Alois* chtě do řádu jezovitského vstoupiti nedostal svolení otcova, jenž mu představoval, že i ve světě co kníže mnoho dobrého může spůsobiti a i u císaře že bude u velké vážnosti státi. Sv. Alois vymlouval všelijak u otce úmysl svůj, konečně uposlechl otce, aby cestoval a na jiné myšlenky přišel. Když ale ani po cestování Alois v úmyslu svém se nedal zviklati, povolil mu otec, aby do řádu toho vstoupil, což se stalo r. 1591. (*Šmída, Repert.*).

Jakmile matka malé sv. *Cittě* něco rozkázala nebo zakázala, potřebovala jen říci: „Citto, to se líbí Bohu!“ tu chvíli uposlechla a sama si navykla, všecko činiti dle zalíbení Božího. (*J. Bílého*: *Legenda*).

Sv. *Homobonus*, kupec, měl se ku svým rodičům po všechen čas velmi uctivě a ve všech věcech i když byl dospěl, byl jich poslušen. (*H. J. Karlíka*: *Živ svat.*).

Sv. *Marcella* matku svou Albinu i v těžkých věcech poslouchala. Po smrti chotě svého chtěla Marcella jmění své rozdati chudým, avšak Albina žádala, aby jmění to dala příbuzným, ježto dítek a vňuků neměla. Marcella vskutku jmění své dala bohatým příbuzným ba i nářadí, co nepotřebovala a okrasy, aby matku nezarmoutila.

(*Sv. Jarolím in Epst. apl. Marcellae*).

Když *Childerich* a *Klotar* o vládu se přeli a již proti sobě bojovati chtěli: odebrala se k nim matka sv. Klotilda a s pláčem prosila je, aby se smířili. A hle, bratří se smířili a objali před matkou. (*Sabellius*).

aa) Ve zlém neposlouchá.

Poslouchati neměl *Jakub* matky své, aby požehnání otcovo na se uchvátil; taktéž i dcera Herodiady, kyž jí matka radila, aby žádala o hlavu sv. Jana Křt.

Sv. *Barboru* usmrtil vlastní otec její, když nechtěla upustiti od Krista a klaněti se modlám.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Dympna*, dcera jednoho anglického pohanského krále, stavši se křesťankou, byla po smrti své matky od vlastního otce za manželku požádána. I zhrozila se toho a ráznými slovy otci odpověděla, že nikdy v tom mu po vůli nebude, začež rozličně pronásledována, až konečně od vlastního otce zavražděna jest. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Hermenegild* byl dobrý syn, přece však více poslušen Boha, než otce svého. Otec jeho Leovigild, král španělský, přiznával se k bludu arianskému, i chtěl, aby také syn jeho Hermenegild v něm vyučen byl. Avšak Hermenegild, milostí Ducha sv. osvícen, brzy poznal blud učení arianského a přiznal se k náboženství katolickému. Otec se proto velmi rozhněval a syna do žaláře uvrhl. Hermenegild trpěl všecko tiše a stále. Když o velkonocích pohrdl přijímati z rukou biskupa arianského, otec pln zlosti poslal kata do žaláře, aby syna usmrtil. Tak stal se Hermenegild mučeníkem proto, že raději vůli Boží, než vůli otcovu splnil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kristina*, mučenice, že nechtěla otce svého uposlechnouti, aby se víry Kristovy odřekla, byla od něho v pouta dána a na soud postavena a po krutých mukách usmrcena.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Markéta*, mučenice, měla se dle vůle otcovy víry Kristovy vzdáti a modlám obětovati, avšak neučinila toho, poslouchajíc více Boha a proto z domu otcovského vyhnána jest. (*Jan Černohouz.*)

Sv. *Perpetuu*, mučenici, žádal otec pohan, ukazuje na své šediny, aby modlám obětovala, avšak Perpetua, ač srdce jí krvácelo, neuposlechla ho v tom, alebrž podstoupila smrt mučenickou.

(*Živ. Svat.*)

Sv. *Vít* přijal křest sv. bez vědomí otce, jenž byl pohan. Což uslyšev otec, ničeho neopomenul, aby útlého synáčka od přijaté víry křesťanské odvrátil. Znamenav ale sílu a stálost, jíž odolati nemohl, odevzdal ho tyranu Valeriánu k trápení. Vida tyran, že ani to nic neprospívá, navrátil ho otci. Zlostí soptě, vymýšlel ty nejukrutnější muky, aby mysl jeho objasnil, ale Vít pamatovav, že sluší víc Boha poslouchati než lidí, vzav dva své vychovatele, opustil otcovský dům a odebral se do jiných zemí.

(*Karlík*: *Živ. svat.*)

bb) Jim se svěřuje a je nezarmucuje.

Mladá *slečinka* dostala psaní, velmi pochlebně a svůdnicky psané. Plna dětinské důvěry, ukázala psaní matce. Laskavá a starostlivá matka čtla je, zbledla a slzy jí kapaly s očí na nebezpečný ten list. I zvolala tu slečinka: „Ó nejmilejší matinko, nemějte žádných starostí! Slze vaše splákly všecky ty sliby pochlebnosti, které stojí v psaní, až do posledního písmene.“ Matka obejmula dceru a dala jí prsten s diamanty, které se jasněji třpytily, než krůpěje rosní v září sluneční. Pak pravila: „Kdykoliv ti zas něco takového nabízeno bude, podívej se na tyto drahé kameny a pomysli, že jsou to slzy matky tvé a tak tě neposkvrní žádný hřích!“

(*Kr. Šmíd.*)

Léta Páně 1787 byl v Diepholzu ve Westfálsku sedmiletý syn jednoho kováře, *Thiesinga* jmenem, přejet, takže nohu zlomenou měl. Když ho domů přinesli, omdlela jeho nemocná matka. Při operaci ani slovem nedal pacholík bolest svou na jevo; i otázali se ho po příčině jeho srdnatosti a tu odpověděl tiše: „Zatajuji

bolest, aby se matinka ještě více neroznemohla.“ Třetího dne dosáhla bolest nejvyššího stupně a přece i tu synáček mlčel, až konečně se uzdravil. Když napotom lékař matce o lásce synově vypravoval, takovou se naplnila radostí, že i sama zdráva z lůžka povstala. *(Dobrých příkl.)*

j) Jim pomáhá.

aa) Podporuje je a živí.

Sv. *Kutman* byl syn prostých, ale zbožných vesničanů v Anglicku. Již od dětinství vyznamenával se poslušností a pravou bázní Boží. Když povyrostl a otec mu zemřel, staral se a pracoval pro stařičkou matku. Avšak dopuštěním Božím přišel o všecko a k tomu i matka tak se roznemohla, že ležeti musela. Než Kutman nezmalomyslněl, sám ošetřoval matku a ješto pracovati takto nemohl: vozil na vozejku matku a žebral. Po smrti matky oddal se zcela službě Boží a zemřel co svatý. *(Domainko.)*

Sv. *Rozy* limanské láska k rodičům objevila se ve světle nejjasnějším, když rozličnými nehodami schudli. Útlá panna pracovala pro ně takměř dnem i nocí, ano i do cizých domů na výdělek chodila. *(J. Bílého: Legenda.)*

Alžběta N., dcera hodných, avšak chudobných venkovských rodičů šla v 13. roce do služby, aby rodiče neobtěžovala, do Frankfurtu. Ačkoliv z počátku jen malou měla službu, uspořila si v prvním roce tři zlaté, které rodičům s tímto listem poslala: „Nejmilejší rodiče! Tolik roků jste mne živili a šatili a zbožně vychovávali! Dnešního dne co na den svého narození, tanou mi živě na paměti všecka dobrodiní, kteráž jste mi prokázali. Ó kéž bych vám jen malý díl dluhu tak velkého splatiti mohla! Než přijměte na důkaz mé dobré vůle 3 zl., které jsem za rok uspořila. Doufám, že napřesrok více vám budu moci poslati. Nezavrhujte, nejmilejší rodiče, tento dar a požehnejte dceři své. Ve Frankfurtě 27. srpna 1784.„ *(Šmída: hist. kat.)*

August, král polský a volenec saský († 1733) procházel se jednoho dne beze všeho komonstva po silnici, která se právě zakládala. Poněvadž král byl jednoduše oblečen, nikdo jej nepoznal z těch, kteří o silnici pracovali. Vida král dělníka jednoho, an velmi pilně práci svou koná a vesele při práci prozpěvuje, přistoupil k němu a pravil: „Jak pak mnoho denně vyděláš?“ „Čtyry groše,“ odpověděl dělník. „To jest velmi málo,“ odvětil král, „a od toho jsi živ?“ „Nejen jsem živ, ale nad to ještě úroky z těch čtyr grošů platím a kapitál si skládám.“ Tomu nemohl král nikterak rozuměti, ale jak se podivil, když ho dělník vybídnul, aby se o pravdivosti řeči jeho přesvědčil. Přišed s dělníkem do jeho chaloupky viděl král, že má dělník na živě oba rodiče, kteréž syn vlídně pozdravil. „Tito,“ pravil dělník, „vychovali mne v bázni Boží, posýlali mne do školy, starali se o mne a pracovali na mne; nyní když stáří jsou, pracuju a živím je ze skromného výdělku svého. To jsou ty úroky, kteréž splácím. A tuhle ty děti, co píšou, tam co přede, toto, co stojí u matky, jest jich šest, jsou všecky moje, všecky živím,“ pokračoval dělník dále v řeči, „a to jest ten kapitál, který sobě skládám a kterýž, jak v Boha doufám, zase mně někdy úroky ponese.“ Nyní rozuměl král všemu a nemohl se slzí zdržeti; druhý pak den poslal dělníku tomu 100 dolarů na přilepšenou a pochválil jej a povzbudil, aby v šlechetnosti své setrval. *(J. K. Wörndle.)*

V hanoveránské obci Tespe na Labi přišel jistý obyvatel *Bergmann* povodní a jinými nehodami na mizinu, tak že mu jen domeček s malou zahrádkou zbyl. V bídě dosáhl 80 roků věku svého, choť jeho byla ještě starší a k tomu velmi dětinská, oba nemohli se arci již živiti. Dorota dcera opustila dobrou službu, aby stařičkým rodičům sloužila a je živila. Všecko, co si za několik roků vysloužila, ba i oděv svůj prodala, aby rodiče uživila. Avšak malá zásoba v brzku se ztrávila, a proto chodila do práce a živila rodiče. Láska její dětinská neušla lidem, tak že vidouce pracovitou dívku, v novinách učinili vyzvání ku podpoře opuštěné rodiny a tato vynesla tolik, že osud chudých rodičů značně se zlepšil. Hodná dcera se nevdávala a dosloužila rodičům až k smrti. *(Mehl. př.)*

Dobrouš byl syn starého a churavého otce. Aby šedinám jeho ušetřil a ulehčil, dal se na vojnu za bohatého rozmazánka. I co na vojně ještě vydělal a uspořil,

všecko stařečku poslal. Jednou stál na stráži za městem u prachárny, an se u něho otec do chrámu jdoucí zastavil a mu úzkost vyjevil, aby se mu nic nestalo. Syn otce potěšil, aby se nelekal a uslzenému podal uspořený peníz. V tom se zatřese země, prachárna vyletěla do povětří; všickni tu zahynuli, jen syn vděčný zázračně zůstal bez pohromy, nad čímž se starý otec, navrátiv se z kostela velmi radoval.

(*Majdalena D. Retiková.*)

V jednom *francouzském ústavu*, kdež děti vojenské se vychovávaly, nalezal se i syn jednoho starého důstojníka. Syn požíval jen polévky a kousek chleba. I dělal mu dohlížitel předhůzky proto, domnívaje se, že tak činí z přepjatosti. Malý chovanec neodpověděl ani slovem a zase požíval tolik, jako dříve. I udán jest u přednosty ústavu; jenž mu strachem se třesoucímu přikázal, aby i v jídle řád domu zachovával. Tu prosil snažně chovanec, aby při svém způsobu stravy zůstati směl. Přednosta, maje to za svéhlavost, pohrozil mu, že ho z ústavu vyžene a k otci nazpět pošle. Ubohý chovanec vypukl v hlasitý pláč a prosil pro Boha, aby ho nevyháněl, sic že by mu starý otec hořem zemřel. An ho konejšil dojatý představený a mu opětně poroučel, aby i ostatních pokrmů požíval, pravil tu konečně hodný syn: „Milý pane! neračte se horšit proto, neučinil jsem to ze zlého úmyslu; proto jsem tak málo jedl, že i doma více jsem nedostával a že jsem nechtěl skvostněji žít než rodiče a bratří, kteří mají mnohem horší polévku a černější chleb.“ Představený, patrně dojat, musel se odvrátiti, aby si utřel zaslzené oči, pak se vyptával dále chovance, jest-li otec pensi dostává. I odvětil, že nedostává, ač o ni žádal a že raději bídně žije, než by dluhy dělal. „Dobře,“ pravil přednosta dále, „držím tě za hodného syna, otce za poctivce. Postarám se, aby otec tvůj pensi dostal a sám krále o to prositi budu. Zatím ale pomohu mu sám. Jest-li pak ale dostáváš i ty nějaké peníze na vyražení?“ „Nedostávám,“ odvětil chovanec, „a nepotřebuji jich, an zde mám všeho v hojnosti.“ „Inu nějaká maličkost ti neuškodí, zde vezmi tři dukáty!“ Překvapen a zaražen prosil tu konečně syn, aby ty dukáty rodičům poslati směl, on že jich nemá zapotřebí. „Dobře, hodný synu, učiň tak!“ pravil radostně představený a odešel. Za několik neděl dostal syn od otce psaní, v němž mu oznamoval, že bída doma pominula a že si mimo polévky a chleba mohou nyní i jiné pokrmy si zjednati, pozdravují ho i všickni srdečně; aby se za představeného každodenně modlil a v ústavu dle jeho vůle všech pokrmů požíval, což hodný syn milerád učinil.

(*Hanoveránský výb. příkl.*)

Gustav III., král švédský, jel kdys vespicí a požádal tu venkovskou dívku, aby mu dala napíti. Ochotně mu dívka posloužila, král pak pravil: „Pojď se mnou do Štokholmu a postarám se o tebe. Než dívka odpověděla: „Děkuji vám, avšak návrh váš nepřijímám; mámť nemocnou matku a tu nemohu opustiti.“ „A kde jest matka tvá?“ „Zde v chýši.“ Král vešel a na bídném lůžku nalezl nemocnou ženu, která se mu vyznala, že není nešťastná, protože ji hodná dcera velmi pečlivě ošetřuje, začež aby jí Pán Bůh požehnal. Král dav se poznati pochválil hodnou dceru, zanechal jim peníze a vykázal i roční důchod, který po smrti matčině na dceru připadl.

(*Šmída: Repert.*)

V bitvě u *Hanavy* zajal rakouský zemský obrance francouzského důstojníka se slovy: „Dej sem peníze a hodinky, anebo jsi syn smrti.“ Důstojník vyňal hodinky a peníze a promluvil pohnutlivým hlasem: „Příteli! hodinky si vezmi, o peníze se ale rozdělme; neboť peněz y těmi chci otce svého podporovati, jenž vedle mne bojuje, byl poraněn a oloupen a nyní v nemocnici se nalezá!“ „Tak!“ vpadl mu obrance v řeč, „ó ponechej si hodinky i peníze; nechci, abys nemohl povinnost svou k otci plniti.“

(*Leop. Chimani.*)

„Proč pak nekouříš tabák?“ tázal se přívětivě jeden *hospodář* svého čeledína. Tento nechtěl s barvou ven, ale na domluvu hospodářovu pravil konečně, červenaje se: „Myslím, že jest lepší, abych peníze, které bych prokouřil, dal svému otci a ty mu i dávám.“

(*Innomostská příruční kn.*)

Před několika lety žil v jednom hlavním městě *krejčí* již velmi sešlý a otec 12 synů, kteří všickni byli vojáci. Dobrý stařeček musel tu nouzi tříti a začasto

ani s důstatek neměl chleba. I navštívše ho jednou synové všickni a oplakávali trudný osud přemilého otce, nejmladší pak z nich pravil: „Což bychom ničeho na zástavu v tak velkém městě nedostali? Pojďme a zastavme něco!“ „Ale co?“ odpověděli ostatní zarmouceně. „Co?“ pravil tu zase nejmladší, „to nejvzácnější, co máme, svou čest, na tu nám snad půjčí 20 dukátů.“ I vyhotovili hned psaní, v němž vylíčili bídu starého otce 12 synů vojínů a dávali svou čest v zástavu na jeden rok, kdež s díky dluh oplatiti chtějí. A psaní to donesli sami na úřad půjčující, aby se dozvěděli, jak pochodí. Úředníci obdivujíce se šlechetnému nápadu a krásnému příkladu dětinské lásky, roztrhali upsání a darovali zdárným synům 20 dukátů s doložením, že i nadále o starého otce starati se budou a vskutku zjednali jim a otci dobrodinců, kteří stařečka navštěvovali a obdarujíce ho mu štěstí přáli, že má tak hodné syny.

(*Rozmanitosti. 1819.*)

Dva četníci přivedli starou *paní*, churavou a celou se třesoucí před soud. Co zavinila? Chtěla, aby ve vězení ji živili, by svým nebyla za obtíž a proto jako tulačka zůstala v noci na ulici a do vězení se dostala. Sotva že o tom uslyšely dítky její, spěchaly před soud a prosily matku, aby k nim se zase navrátila. Soudce dojat propustil ihned stařenu, kterou si dítky s jásotem opět přivedly domů a ji i živily.

(*Jugend-Album. 1854.*)

Jedna slušná *dívka* v Paříži přišla k vlásenkáři a otázala se ho, co by jí dal za její vlasy? A když odpověděl, že tři franky, pravila dívka, že to málo, slzíc, ješto penězy těmi chce svého otce starého podporovati, který po několik dní ani teplé polívky neokusil. Tu pochváliv vlásenkář dívku dal jí 6 franků, dívka pak radostně zvolala: „Nuže ustřihněte si již mé vlasy, ó jak se raduji, že mému otci za tolik peněz několik dobrých dní připravím!“

(*Vaterl. Jugendfr.*)

Jistý obchodník v *Rochelle* ve Francousku poslal svého 14letého synka do Indie, aby se tam v obchodu zdokonalil. Za nepřítomnosti synovy vedlo se otci bez viny tak špatně, že již chtěl konkurs prohlásiti. Sotva že se o tom syn v daleké cizině dozvěděl, spořil dvojnásobně, odřekl se všeho vyražení a příčinlivostí napnutou vydělal a uspořil si dva tisíce tolarů, které ihned otci poslal, aby je co úroky částečné přijal za to, co mu otec prokázal. Peníze přišly v čas, otec se zase vzmohl a požehnání otcovo sprovázelo syna po celý život jeho.

(*Hanover. výb. příkl.*)

Dle *ruského* zákona má z rodin selských jen jeden syn odveden býti. V tverském okresu ale odvedli jednomu rolníku tři syny, tak že mu doma jen nemocná dcera a syn mrzáček zůstal. Mrzáček ten si umínil, že pro rodiče odebéře se k cáru do Petrohradu a že mu nespravedlivost tu bude žalovati. I dal si žádost svou napsati a přišed do Petrohradu, tak dlouho čekal, až cáru sám žádost svou směl doručiti. Cár Alexandr I. dozvěděv se o všem, dva bratry mrzáčkovy ihned domů propustil, mrzáčkovi 500 rublů daroval a nespravedlivé úředníky potrestal.

(*Dolc.*)

V *Římě* nosí děvčata i ženy zlatý křížek, s nímž se loučí jedině v potřebě největší. Jisté mladé děvče prodalo svůj křížek, by matce chleba opatřilo. „Milá matko,“ pravilo, vcházejíc s chlebem do dveří, „nic nezoufejte.! Aj, tu máte chleba na kolik dní; prodala jsem křížek ač s těžkým srdcem.“ Dozvěděv se o tom papež Pius IX. pochválil hodnou dívku a postaral se o matku i o dceru, aby netrpěly hladu více.

(*Blahověst 1870.*)

Vdova jedna, která měla tři dospělé dcery, sešla stářím tak, že sobě prací nemohla chleba zaopatřiti. Vidouc to první dcera pravila: „Velmi ráda bych ze své služby staré, chudé matce své něco dala, ale nemohla bych si pro budoucnost, ničeho zachovati. Jak se ti líbí tato řeč,“ ptala se své sestry. Druhá pravila: „Já bych též matce něčím pomohla, ale nebudu se moci potom slušně šatiti jako jiné děvečky. Co pravíš k této výmluvě?“ tázala se jiné sestry. Třetí dcera ale řekla: „Když jsem byla ještě malá a nemohla jsem si pomoci, tehdy se starala o mne dobrotivá matka více než o sebe a nedbala na to, že sobě pro svou budoucnost nebude moci ničeho zachovati a že se proto pěkným oděvem nebude moci odívati. Matka všeho se zbyla, všecko vynaložila, aby mně pokrm a oděv opatřila; jesti to tedy starý dluh

můj, o matku se nyní starati, bez ohledu, zdali sobě proto k svému stáří budu moci něco zachovati, anebo zdali se budu moci slušně šatiti.“ Následujte, dcery, příkladu dcery třetí. (*Šmida hist. kat.*)

bb) Neopouští je.

Když Vesuv jednoho času počal soptiti, byl *Plinius* mladší s matkou v Myceně. Všickni obyvatelé se dali na útěk, jedný Plinius všemožně hleděl, aby i matku zachránil. Nadarmo ho zapřisáhala matka, aby utekl z místa nebezpečného, nadarmo mu představovala, že pro stáří a churavost ho následovati nemůže a že obmeškání oběma život státi může, Plinius ale volil raději s matkou umříti. Proti vůli její táhl ji sebou, až konečně přivolila, předhazujíc sobě, že syna na útěku zdržuje. Již padal na ně popel; páry a kouř, kteréž slunce zatemňovaly obrátivše den v čirou noc. V hustých tmách zahaleni neměli, čím by spravovali kroky své než světla plamenů. Ničeho nebylo slyšeti, než bědování a nářek, což v temnosti se zdálo ještě hroznějším. Však divadlo to hrozné nezviklalo zmužilost Pliniovu, aby matku zachránil. I podporoval ji, nesa ji na ramenou a vroucí láska synovská oživila jeho zmužilost, činíc ho schopna těch největších namáhání. Nebesa však odměnila chvalitebné jednání tím, že mu zachovala matku jeho a oba vyvázli neporušeni z nebezpečí. (*Krautheimer.*)

Quintus Cicero, syn bratra Cicerona Marka schoval otce k smrti odsouzeného a ani mučením se nedal pohnouti, aby ho vydal. (*Plutarch.*)

Jan zlat. měl sv. Basilia v mládí za nerozdílného přítele. Aby ale neustále mohli býti pospolu, umluvili se, že opustí domov a odeberou se na samotu. Již bylo k tomu vše přichystáno, ale matka Janova překazila úmysl ten. Neb zavolala si mne, praví sv. Jan, vzala mne za ruku a vedla soukromí do pokojíka. Tuto se posadila vedle mne na postel, na kteréž mne zrodila a prolévala potoky slz, slova však její pohnula mne více než slzy, pravilať: „Já, milý synu, neměla jsem dlouho ctného otce tvého. Smrt jeho následovala brzy po bolestech, ve kterýchž jsem tebe zrodila, ty jsi se stal sirotkem a iá příliš záhy vdovou. Nesnáze stavu toho jsou známé jedině těm, kteréž jich zakusily. Žádná slova nemohou vypsati bouře, které se hrnou na vdovu a kteréž působí i vychování dítek. Já bouře šťastně přestála a nebála jsem se vdovského stavu a proto pokud žiju, zůstaň za starosti mé při mně, aby's Boha bez příčiny neurážel, kdyby's takové hoře způsobil matce, kteráž toho nezasloužila.“ I zůstal syn u matky a neopustil ji. (*Sv. Jan. Zlat.*)

Dominik Grimani skvěl se nejen urozeností rodu, nýbrž i učeností a mnohými ctnostmi, zvláště pak vyznamenal se upřímnou láskou k otci. Byl' tento nejvyšším vůdcem vojska benátského proti Turkům a vrchním velitelem na moři; však ve válce osočen a z velikého zločinu obviněn, byl se svých úřadů složen a k vězení odsouzen. Syn jeho Dominik, kardinál, kníže církevní, doprovázel jej až do vězení; plakal hořce a kráčejícímu knězi sám přetěžké okovy nésti pomohl. Žádalť s otcem zavřen býti, aby mu sloužiti mohl, čehož ale nebylo mu popřáno; byv násilím odveden se srdcem krvácejícím do Říma se navrátil. Když po čase byl otec z vězení propuštěn a z vlasti vypovězen, přímo k synu svému se odebral, jenž s radostí ho uvítal a byl mu útěchou a podporou v stáří až do smrti. (*Macana výb.*)

Tomáš Morus, kancléř říše anglické, umřel jako hrdinský mučeník na popravišti pro víru katolickou. Pro strach msty krále Jindřicha VIII. neodvážil se nikdo, slušně ho pochovati. Posléz pak přišla dcera jeho Markéta a vyplnila s neohroženou zmužilostí poslední tuto povinnost otci svému, dadouc jej slušným způsobem pochovati. Láska ale tato dětinská naplnila samého krále ukrutníka takovou uctivostí, že se neosmělil v tom jí klásti překážky. (*Berc Bercaster.*)

cc) V neštěstí i smrti vysvobozují a hájí.

Aeneáš, královský princ, když Řekové po dlouhém obléhání dobyli města Troji, vzal, zanechav všecky své poklady v městě, stařičkého otce Anchisa na svá bedra a utíkal z města, které se všech stran již hořelo. (*Homér*).

Roku 1798 svedli u *Abukiru* blíž Egypta Francouzi a Angličané hroznou bitvu na moři. Na největší z francouzských lodi Orientu byl správce lodí se

svým synem, bojuje skrze celý čas velmi udatně. Koule nepřátelské však prostřelily lodě, tudíž mnozí lidé pozbyli svého života a velký stěžeň, do kterého koule z děla udeřila, zvrátil se s hrozným třeskem do moře. Najednou stálá celá loď, na které bylo 116 děl a 1000 mužů zbrojných, v ohni. Správce lodi byl těžce v hlavu raněn. Kteří mohli utéci, uvrhli se do moře, by se takto plováním zachovali, jiní zase svěřili se lodi, chtíce spolu desítiletého syna svého lodního správce s sebou vzíti, aby jej zachovali, on však zdráhal se svého tak těžce raněného otce opustiti. Oheň byl stále větší a prudčí, blížil se až ku prašné komoře, ve které bylo velmi mnoho centů prachu. Konečně se poštěstilo synu po velkém namáhání, že těžce raněnému otci dopomohl v moři sem tam se pohánějícího trámu uchytiti. V malé chvíli na to vzejmul se prach a loď byla i se vším do povětří vyhozena, což přenáramný třesk spůsobilo. Ssutiny a rozdrtiny lodě s hůry zase padající, zasáhly otce i syna a pohřbily je v hlubině mořské.

(*Rothberger, příkladové*).

V *Algiru*, druhdy hnízdě mořských loupežníků, kdež otroctví panovalo, bylo několik vykoupených otroků na svobodu puštěno, kteří s jásotem k lodi se ubírali. V tom přišla loď s novými otroky a mezi nimi poznal jeden propuštěný mladík i svého otce. Ach, jaký to bol! Než pospíšil k němu, líbal a objímal ho. Oba radostí plakali, ale ihned bědovali nad neštěstím, v němž otec se nalezal. Syn, věda již, jak těžké algírské otroctví jest, a předzvídaje, že by starý otec nesnesl ho dlouho, úpěnlivě žádal loupežníky, aby raději jej mladého, nežli starého otce za otroka přijali, čemuž také přivolili. Na štěstí dozvěděl se o tom Dej či kníže města a udiven nad láskou synovskou, daroval oboum svobodu a obdaroval je hojně na cestu.

(*Hanoveránský výb. příkl.*)

Když r. 1669 sopka *Etna* město Cataneu ohněm a lávou ohrožovala a lidé zhoubnému živlu útěkem ujíti se snažili, vezmouce s sebou jen skvosty, nemohli dva staří již manželé ujíti jsouce slabí a bědovali v městě. Oba synové Amfinomus a Anapius byli na poli. Sotva že ale hrozící nebezpečí zpozorovali, ihned spěchali domů do města vzavše jeden otce, druhý matku na záda, v největší čas šťastně rodiče zachránili, začež jim rodiče žehnali a všickni, co to slyšeli, chválili. (*Šmída: Repert.*)

Aritus, Krésův syn, narodil se němý a němým zůstal až do té doby, kde Krésus od zákeřníka s tulichem přepaden jest. Tu najednou, an tulich již k srdci namířen byl, zvolal: „Ó člověče, nezavraždi mi otce, nech ho na životě!“

(*Hunolta káz.*).

V *Číně* platí zákon, že tomu, kdo veřejné peníze zpronevěřil, ruce se usekají. Tento rozkaz přestoupil jeden Mandarin a jeho velmi sličná dcera osmělila se za otce prositi. Jakmile před císaře předstoupila, pravila: „Netajím toho, velmocný císaři, že můj nešťastný otec trestu toho zasluhuje a že dle zákona obě ruce ztratiti musí. Zde je máš obě,“ řekla v tom co rukavičky s rukou svlékala. „Tyto ruce, velkomocný kníže, přináležejí mému nešťastnému otci; ačkoliv jich velmi potřebuju, přece ruce mého otce mnohem potřebnější jsou všem nám, mému dědu, mým bratřím a malým sestrám, které nás společně živí.“ Císař se podiviv tak velké dětské oběti, vinu otci odpustil.

(*Rozmanitosti 1819*).

Na ostrově *japanském* nastala následkem neúrody velká drahota. Obecná strast dotkla se zvláště chudé vdovy, která se stala po nešťastném pádu i mrzačkou. Pokud byly časy obstojné, živili ji tři synové, uplácejíce tak dluh rodičce. Výdělky ale přestaly, věřitel nemilosrdný dolehal, aby zaplatili, sic že je i s churavou matkou vyhází. Synové matky prosili, ale nadarmo. I umínili si synové sklíčené matce jakkoliv pomoci. Toho času dálo se mnoho loupeží a proto dávala vláda cenu těm, co zloděje chytili. Šlechetní synové ustanovili se, pokusiti se o odměnu a odhodlali se, že jeden z nich dá se od bratří udati za zloděje a podnikne pro matku i smrt. I metali losy, kdo z nich má býti obětován; los padl na nejmladšího, kteréhož svázavše přivedli ostatní ku právu a ježto se udaný ihned vyznal, obdrželi udavači peníze. Polovička stačila na vyplacení dluhu, ostatní pak polovicí chtěli matce výživu zaopatřiti. Aby se s bratrem ještě rozloučili, zjednali si přístup do vězení a nyní nastal pláč a lkání tak silné, že důstojník, jenž

měl přehlídku ve vězení, upozorněn ku dvéřím šel a ještě ničeho slyšeti nemohl poručil jednomu sluhovi důvěrnému, aby bratry odešlé stopoval a pozoroval. Bratří navrátili se domů a sluha postavil se k okénku, aby vše slyšel, co uvnitř mluviti se bude. Z počátku neslyšel nic, pak ale pláč a nářek, ženský hlas, matčin to, bědoval: „Peníze jim vraťte a syna mi přiveďte, raději ať hladem umru já, než aby usmrcen měl býti dobrý syn můj!“ Dobrosrdečný vyzvědač oznámil vše pánu a šlechetný důstojník, jemuž v hlavě se rozsvítilo, sdělil vše soudcům. Všickni poznali, že se tu děje něco neobyčejného. I poručil vrchní soudce, aby zajatý ze žaláře přiveden a i oba bratří tiše a bez hluku zatknuti byli. Tito netajili, co a proč to učinili. Nejmladší ale stál na tom, že jest loupežníkem, až soudce šlechetnému synu vyjevil, že vše mu jest známo. Přivinuv soudce šlechetného syna k srdci, přislíbil i ostatním bratřím, že bude jich pomocníkem. I oznámeno vše samému císaři a císař, pohnut neobyčejným činem tím, kázal všecky bratry k sobě přivésti a pochváliv je srdečnými slovy, obmyslil všecky zvláště nejmladšího znamenitými dary a přijal je za dvorní služebníky své. Stařičká churavá máti nenadálým štěstím synů na novo okřála, synové pak ucítili na sobě přislíbení, dané v starém zákoně, i oni dlouho žili a dobře se jim vedlo na zemi. *(Blahověst 1849).*

Za francouzské války přepadli vojínové obec *Aubach* a všecko drancovali a ničili. Větší část obyvatelstva se dala na útěk. Dvanáctiletá Anežka musela se slepým otcem, jenž i na dnu trpěl, v místě tom zůstati. Drancující přišli i do chýšky slepcovy a nevidíce zde nic skvostného chtěli hrnec a džbánek vzíti, aby je rozbili. Tu padla Anežka před vojíny na kolena a bolestně zvolala: Ó smilujte se nad mým slepým otcem a nechte mi džbánek, v němž otci vodu nosím a hrnek, do něhož mi útrpní lidé polívku dávají; vždyť dnes ubožák ještě ani nejedl. Vojínové se zarazili, ponechali tu nádobí a přidali jí půl bochníka chleba a něco peněz se slovy: „Vezmi, hodná dceruško, a opatruj otce svého.“ *(Šmída: Repert).*

Když *Casabianka*, námořní kapitán, r. 1798 v námořní bitvě u Abukiru na hlavě nebezpečně poraněn byl, nikterak nechtěl jeho desítiletý synáček otce opustiti a v kajutě se schovati. Na lodi vypukl oheň a tu po dlouhém namahání otce dopravil na stěžen. Tu ale vzňal se najednou prach a otec i syn pohřbeni jsou v moři. *(Herbsta výb. příkl.)*

Cazotte, znamenitý spisovatel, byl za času francouzské revoluce představeným v obci Epernay. An revoluci nechtěl holdovati, dopraven jest do Paříže a uvržen s dcerou do vězení. Když krvolační republikáni otce z vězení na popraviště chtěli vyvésti, postavila se jim směle dcera na odpor, řkouc: „Nedostanete se k otci mému, leč přes mou mrtvolu!“ I odzbrojila tato dětinná láska ukrutníky tak, že otce i dceru propustili na svobodu. *(Quillois).*

Podobně učinila i dcera lyonského měšťana Deleglace a zachovala tak otce svého na životě.

Nahyda Černíkova, (Menčíkova) šestnáctiletá dcera, kteráž co osmileté dítě otce svého do vyhnanství sibířského doprovodila a s ním tam 8 smutných roků strávila, usmyslila si, dáti se na tisíc mil dlouhou cestu a i hrůzyplnou ze Sibíře do Petrohradu, by osočenému a nevinně odsouzenému otci u císaře ruského spravedlnost vyprosila. Nic nebylo s to, ji odvrátit od toho předsevzetí. Vydala se na cestu a když její společníci v Tobolsku, v hlavním městě sibířském, odpočinouti si umínili, Nahyda pustila se sama jediná dále. Žádná nehoda ji nepohnula, aby si jediný den oddechla. Když konečně po osmi měsících zmořena i zraněna do Petrohradu dorazila, před cára Alexandra I. na kolena se vrhla a za svého nevinného otce úpěnlivě prosila; jakou tu radost pocítila, když císař udělil otci svobodu a kázal jí dáti rychlý povoz, aby sama vysvobození rodičům zvěstovala. *(Podstr. výkl.).*

Na ostrově Snct. *Domingu* měl jeden hodný měšťan jen proto, že byl bohatý, od povstalců odpraven býti. Již mířili naň, ana malá 10tiletá dceruška jeho přikvapila a obejmouc otcę volala: „Otče, otče!“ Ani po dobrém, ani po zlém nemohli hodnou dcerušku od otce odtrhnouti. Slze prosil ji otec, aby neumírala s ním a neopouštěla matku, která se stane vdovou. „Nikoliv, otče!“ zvolala, „umřeme spolu!“ Tu se po-

hnul vůdce povstalců, propustil otce, kterého s jásotem přivedla dceruška k zarmoucené matce. *(Jugendbibl.)*

Za *francouzské* revoluce byl mezi mnoha jinými i jeden kupec v Lyonu Delleglace do Paříže do vězení odveden. I neopustila ho jeho dcera a doprovázela jej pěšky, běžíc za vozem, ani ji ukrutníci nedovolili, aby s otcem jela; na cestě zaopatřovala otci pokrm. V Paříži neustále žádala soudce o milost pro otce, až konečně otec na svobodu propuštěn jest a do Lyonu se navrátil. Hodná dcera namáhání své ale zaplatila smrtí. *(Jugendspiegel.)*

Roku 1826 vypukl ve vsi *Haselbachu* v Dolních Rakousích oheň a ještě obyvatelé právě na vinicích pracovali, stála v brzku celá ves v plamenech. Tu se vrhla jedna dcera v oheň, aby otce zachovala; otce sice zachovala, sama ale na popáleniny co oběť lásky dětinské zemřela. *(Vaterl. Jugendsp.)*

Hrabě *Hugo z Oldenburku* upadnul mocnými nepřátely svými v nemilost císařovu a pozbyv všech statků svých měl nevinnost svou osvědčiti půtkou s lvem. Osud ten dojal syna Hugonova Bedřicha tak velmi, že bez vědomí otcova prosil císaře, by jemu dovoleno bylo místo otce s lvem se potýkati, což mu i císař dovolil. Nyní spěchal Bedřich do vězení a oznámil překvapenému otci úmysl svůj. Nadarmo zrazoval otec syna, až konečně požehnav synu povolil. Přiblížil se den potýkání, mnoho dostavilo se diváků, dostavil i císař. Šťastně přemohl Bedřich lva a za rekovnost a lásku synovskou obdržel od císaře, že otec za nevinného prohlášen, všech statků opět nabyl, sám pak povolán jest ke dvoru. Na památku činu toho smočil císař prsty v krvi lvově a pomazal jí meč Bedřichův, kterýž znak až posud hrabata z Oldenburků mají. *(Šmída: Reperk.)*

Loď ztroskotala se o skálu blíž úrodného ostrova. Jen *kupec* jeden s třináctiletým synkem unikl záhubě a podařilo se jim trámu se uchopiti. Než trám nemohl oba unésti. Tu pravil hodný syn k otci: „Ty, milý otče, dal jsi mi život a proto jest mou povinností, abych se za tebe obětoval. Všemohoucí zachovej tebe, já chci pro tebe zemříti.“ I poznamenal se znamením sv. kříže a vskočiv do vody utonul. „Ó dobré dítě!“ zvolal tu slze otec, „jak radostně procitneš na onom světě, kde věčná koruna a hojná odplata tě očekává.“ *(Erholungstunden).*

L. P. 1634 blížily se voje císaře Ferdinanda k badenskému městu *Pforzheimu.* Všickni obyvatelé strachem se dali na útěk. Tu žil v městě Kašpar Maler, vrchní sklepník s bratřími a starou matkou. I on si umínil na útěk se dáti, avšak jak mohla stařičká matka utíkati, která sotva do blízkého kostela v neděli vešla a příležitost nebylo lze dostati. I nerozmýšlel se hodný syn dlouho, vzal malý vozíček a s bratry a sestrami táhli ho sami, až šťastně se dostali za Rýn v bezpečnost. Až dosud žije rodina Malerův. *(Mehl. př.).*

Prskavka, 18letá dcera ruská, aby na císaři Alexandru vyžádala milost otci svému, jenž do sibiřských pustin byl vypovězen, vykonala přes 400 mil cesty, putovala o hladu, žebrajíc, v dešti a v bouři, putovala neznámými lesy a strašnými pouštěmi skrze tisícerá nebezpečenství, až do krve byly sedřeny takovým strastem nezvyklé nohy její. A když slyšela z úst mocnářových: „Otec tvůj měj svobodu!“ když měla v ruce listinu, v níž otci se milost dávala, tu omdlévala radostí; tu si přála míti křídel, aby jej o tom brzy zpraviti, a bídě jeho uleviti mohla; tu mrtvý papír líbala a máčela slzami a okamžením byla zapomenuta všecka strast její prvější: mělť přijíti na svobodu milovaný její otec. *(Macana výb.).*

V *pruském* vojsku sloužili otec se synem, otec co prostý vojín, syn co poddůstojník. Jeneral cvičil jednou vojsko a spozoroval, že v oddělení, kde syn a otec se nalezal, hrubá chyba při vystřelení se stala. Hned jel k poddůstojníku a zlostně se ho otázal, kdo pochybil. Poddůstojník pravil, že neví, začež mu dal jenerál 50 ran vysázeti, aby prý budoucně to věděl. Trpělivě podstoupil hodný syn trest a pak pravil k jenerálu, jenž se ho otázal, dá-li si budoucně pozor, že to učinil jeho otec a toho že nechtěl vyzraditi. Jenerál užasl nad láskou dětinskou, povýšil hodného syna druhého dne, otce propustil a vykázal mu doživotní pensi. *(Mehl. př.).*

R. 1809 počínali si hrdinně Tyrolané proti Napoleonu I., avšak císař rakouský

přemožen musel Tyrolsko Napoleonu vydati. Mnozí Tyrolané se ale nechtěli poddati a uchopili se i zbraní, byli poraženi a původcové přísně potrestáni. Mezi těmito nalezal se i *Petr Sigmayr*, hostinský, jemuž se poštěstilo utéci. Tu vojevůdce francouzský Broussier zatkl otce Sigmayrova a prohlásil, že, pakli se syn ve třech dnech nedostaví, otec zastřelen bude Hodný syn, dověděv se to, ihned se dostavil a ve svém vlastním hostinci zastřelen býti měl. Nadarmo prosila Broussiera mladistvá choť Sigmayrova, nadarmo spínaly dítky ruce prosíce o otce, ukrutník dal Sigmayra zastřeliti na jiném místě. Smrt Sigmayra, co obět dětinské lásky, až posud jest v dobré paměti u Tyrolanův a opěvuje se písněmi. (*Scherer, Exempel. Lex.*)

V *Toledě* ve Španělsku byl jeden zlatotepec pro křivé podezření k šibenici odsouzen. Syn jeho, znaje nevinnost otcovu, všemožně hleděl soudce o tom přesvědčiti a když se mu nepoštěstilo, sám za otce se dal pověsiti a tak otce na životě zachoval. (*Fulgos*).

Hrabě z *Waldecku* najímal v jednom německém městečku dobrovolníky. I dostavil se také jeden chrabrý jinoch a dav se odvésti, žádal 100 zl. Waldeck mu je dal a pravil mu, že doufá, že za to se vyznamená a spolu dovolil mladíku se svými se ještě rozloučiti. Mladík odkvapil, hrabě pak, jemuž mladík se zalíbil, sledoval ho. Mladík běžel do vězení a zde odevzdav žalářníku 100 zl. pravil radostně: „Nyní dluh jest zaplacen a proto propusť mi otce. Hrabě chvíli čekal, pak ale vstoupil také do vězení a jaký to vznešený pohled! mladík ležel v náručí stříbrovlasého kmeta-otce. Hluboce dojat zvolal: „Těch 100 zlatých vám daruji a syna propouštím na svobodu!“ A tak se i stalo.

(*Erholungsstunden*).

Malý *Volney*, 12 letý syn námořníkův, velmi v plování se vycvičil. Jednou, ani pluli, upadla dceruška jediná jedné paní do vody. Otec Volneyův se za ní spustil do moře a již byl blízko lodi, ana strašná ryba ho chtěla polknouti. Námořníci stříleli po rybě, nikdo ale se na ni neodvážil. Tu vskočil s dýkou hodný synáček do vody otci ku pomoci a pobodal rybu, která rozzuřena hnala se po obou. Kvapně jim oboum vhodili provaz, než běda, ryba dosáhla pacholíka a překousla mu slabé tělo ve dví, tak že zemřel co oběť dětinské lásky.

(*Šmída Repertorium*).

dd) Za ně se nestydí.

Stará a prostá máti *Benedikta XI.*, kteryžto jsa synem pastýřovým r. 1303 se stal papežem, uslyševši o povýšení syna svého, vydala se hned do Říma. Chudičkou matičku přiměli v Římě, aby se ve vzácný oděv oblékla. I dovedli ji tak přioděnou k papeži. Papež ač i v nádherném šatu matku poznal a radostí celý byl dojat, obrátil se a pravil: „Kdo jest tato paní?“ A když mu řekli, že matka jeho, odpověděl: „To není možná, matička má jest chudá a vždy jen po prostu se nosívala. Nemohu tedy ani mysliti, aby ve svém stáří se byla marné nádheře oddala.“ Matka porozuměvši slovům rozmilého syna svého, odešla a oblekši obyčejný oděv, zase k papeži se navrátila. A hle, papež s srdečností synovskou matku objav, zvolal: „Tatoť jest přemilá máteř má!“

(*Blahověst 1851.*)

Rytmistr *Kurzhagen* byl muž moudrý, opatrný, udatný a co ho zdobilo, obzvláště měl dětinné srdce. Rodičové jeho byli prostí rolníci v Meklenbursku. Se řádem záslužným kráčel Kurzhagen po skončené sedmileté válce v čele svých statných bojovníků do města Parchimu. Aby po mnoha letech zase syna svého spatřili, přišli rodičové jeho ze své vísky do Parchimu a očekávali ho na tržišti. Sotva že je uzřel šlechetný syn, seskočil s koně, objímal, celoval je za proudu vřelých, radostných slz. I museli se hned k němu přistěhovati, jídat s ním u jeho vlastního stolu, třebas pozváni byli hosté sebe vzácnější. Kdysi tropil si z toho lehkovážný jeden důstojník posměch, že prý sedláci stolují u pana rytmistra. „Aj, což,“ odpověděl nevážnému uštěpači šlechetný syn, „neměl bych snad věčně ctíti nejprvnějších dobrodinců svého života? Prv než jsem se stal královským rytmistrem, byl jsem jich dítětem. Tato šlechetnost líbila se velmi i jenerálu Ziethenu a vše oznámil králi Bedřichu II., který hodného syna pochválil, že za sprosté rodiče své se nestydí, řka: „Dobře jednáš, kdo své rodiče ctí, jest ctihodný muž, kdo pak

se za ně stydí, nezasluhuje ani, aby se byl narodil.“ (*Frant. Černohouz.*)

Císařský generál *Jan de Werd* pozval si kdys nejváženější důstojníky k hostině. Když za hlaholu trub a víření bubnů na zdraví se připíjelo, chtěla prostá venkovanka s jenerálem mluviti a aby syn za ni se styděti nemusel — bylať jeho matka — prosila, aby do vedlejší světnice se odebral. Avšak hodný jenerál poznav matku uctivě ji předvedl před společnost a posadil ji mezi důstojníky, kteří uctivě se k ní chovali a i na její zdraví připíjeli.

(*Mehlerovy příkl.*)

Bylo to l. P. 1787 když ve *Vídni* žalářní kárancové zametali ulici. Tu přikvapí jakýs pěkně ošacený mladík, student, k jednomu z těch trestanců, políbí mu ruku. Vida to státní rada Kressel z okna svého příbytku, dal si hned zavolati k sobě študenta a vykládal, kterak to neslušné, zločinci líbat ruku. „Ale,“ odpověděl zaražený jinoch, „zločinec ten jest můj otec.“ Dojat hluboce činem tím dětinským oznámil to rada císaři Josefu II., který ihned určil slušnou odměnu pro tak hodného syna. (*Frant. Černohouz.*)

ee) Snáší trpělivě jich vady.

Když jednou Antipater *Alexandru* velkému list poslal, v němž si na matku Alexandrovu trpce naříkal, pravil Alexandr, když psaní přečetl: „Ach, Antipater neví, že jediná slza milé matky sebe více provinění, z jichž ji žaluje, ničí!“ (*Šmída hist. kat.*)

Telecrus, když mu oznamovali, že otec jeho špatně o něm mluví, pravil: „Kdyby o mně tak mluviti nemusel, zajisté by nemluvil.“ (*Plutarch.*)

Jeden mladík *athénský* učil se po delší čas u znamenitého mudrce Zenona a když domů se navrátil, žádal otec, aby se vykázal, čemu se naučil. Syn odpověděl jen: „To ti brzy ukážu!“ a neříkal mu více. Tu otec mysle, že syn ničemu se nenaučil a že peníze nadarmo vyhodil za vyučování, rozzlobil se a nemilosrdně syna holí bil. Syn tiše a trpělivě vše snášel a když hněv otcův se ukonejšil, pravil uctivě: „Tomu jsem se ve škole Zenonově naučil, abych všeliké trýznění otcovo trpělivě snášel!“ Překvapen přitiskl otec syna k srdci a žádal ho sám za odpuštění. (*Feierstunden.*)

Sv. *Václav* vypověděl matku Drahomíru, která mu nejmilejší babičku sv. Ludmilu zavraždila, vyhubila všecky Gomokovy potomky a krevní přátele, vyhnala z pražského knížectví duchovenstvo, podpírala zločinů a tropila zmatků v zemi hříšným a libovolným vladařením, rozšiřovala pohanství, na Budeč; ale brzo přivedl hodný syn zase matku zpátky na knížecí dvůr svůj, když se byla ponapravila. (*Drahé kameny 1871.*)

h) Pamatuje i duchovně na ně.

aa) Modlí se za ně.

Sv. *Genovefa*, panna, modlila se důvěrně k Bohu za svou matku osleplou Geroncii a hle, matka opět nabyla zraku, ve všem ji před tím poslouchala, ač matka nevzdělaná začasto jí ubližovala a že do kostela chtěla jíti, poličeк jí vyťala, začež oslepla.

(*Šmída Repertorium.*)

Sv. *Maura*, panna z Troyesu († 850), modlila se za svého otce, jenž nekřesťansky žil a modlitba její vyslyšena, otec se obrátil. (*Butler.*)

Sv. *Vilém* opat vytrvale se modlil za svého otce, který u dvora císařského prostopášně žil, aby se obrátil. A hle, modlitba jeho byla vyslyšána. Otec se zcela obrátil a vstoupil do řádu, kdež zbožně skonal život svůj. (*Rambeck*)

Karel a *Liduška* milovali se co bratr a sestra upřímně a milovali horoucně i rodiče je milující. Děti před snídaní pokaždé odcházívaly do zahrady a tam se zdržovaly nějaký čas v houští. Otec a matka pozorujíce to, báli se o své dítky a matka se jednou v huštině schovala, aby dítky pozorovala. A hle, dítky si poklekly, sepjaly ručičky a Liduška říkala za Karlem: „Ó Ježíšku! Tys miloval tak velmi matičku svou. I my milujeme svého hodného tatínka a dobrou matičku. Proto jim popřej dlouhého živobití a popřej nám, abychom jim hojných radostí učinily!“ Matka radostí až plakala a oznámila i otci, co v zahradě slyšela a oba byli velmi blaženi.

(*Šmída: Repertorium.*)

Kněz jeden řekl kdysi v řeči tato slova: „Chcete, aby některá rodina se polepšila? Kéž by byla v rodině té osoba, která by dovedla trpěti. Trpte za ni!“ Slova ta uslyšela i dívka malá

z lidu, která toho dne byla poprvé u sv. přijímání. Vídala často matku svou plakati, když otec často pozdě večer vracel se domů vínem opilý. Ještě téhož dne objala matku vášnivě, řkouc: „Upokoj se, matinko, od nynějšího dne nebudeš více pro otce plakati. Druhého dne při obědě nevzala dívka ničeho než něco polívky a chleba a ostatního se nedotkla. Odpověděvši na otázku rodičů, že není nemocna, byla pro domnělou svéhlavost potrestána. Na večer pak, když otec opilý zlořečil, dala se do pláče. Druhého dne při obědě opět dívka mimo polívky a chleba ničeho nejedla a když otec huboval, pravila: „Nebudu jísti, učinila jsem slib, že dokuď se budete opíjeti a zlořečiti a dokud skrze vás, dobrá matinka bude plakati, dotuď že chci trpěti, aby vás Pán Bůh netrestal.“ Otec svěsil hlavu; večer přišel střízliv a dceruška byla plna radosti a jedla pak s chutí. Ale otec dal se brzy unésti starou vášní a půst dívky se opětoval. Tentokráte neřekl jí otec ničeho, nechal jídla a velká slza skanula mu po tváři; také matka plakala, jen dcera zůstala pokojná. Pohnut povstal otec a políbiv dívku, řekl jí: „Ubohá trpitelko, budeš i vždycky taková?“ — „Budu, otče, dokud živa budu anebo dokud vy se neobrátíte.“ — „Milé dítě! nedám již dobré matce tvé plakati.“

(*Blahověst 1876.*)

Hlahol zvonů oznamoval nový rok. Tu se probudil *otec*, jenž 12 neděl nemocen již ležel. I viděl a cítil, že opět jest zcela zdráv. I pomodlil se zbožně a divil se napotom, že mu dítky nepřicházejí přát k novému roku. Což mne zanedbávají, což mne více nemilují? Zasmušen slyší pláč ve vedlejším pokoji. I vkročí tam a vidí ani dva synové a dcera s pláčem za otce se modlí: „Ó Bože! uzdrav nám otce; jestit tak zbožný a dobrý, daruj mu k novému roku zdraví!“ Potěšen, objímá dítky a volá: „Vaše novoroční přání Bůh vyslyšel; jsem opět zdráv. Než zůstaňte klečeti a poděkujme se Bohu, že mi dal zdraví a tak zbožné dítky!“ (*Zollnera: Katech. káz.*)

bb) I po smrti na ně pamatuje.

Když sv. *František Borgiáš* 10 roků stár byl, rozstonala se mu matka. Nemoc se víc a více horšila. Tu se zavřel zbožný synáček do svého pokojíka a modlil se, prolévaje slze, za uzdravení matčino. Avšak Bůh ho nevyslyšel, matka zemřela. Ač František velmi zarmoucen byl, viděl v tom vůli Boží a nikdy nezapomenul na matku a napomínání její a umínil si, že tak bude žíti, aby se s ní na věčnosti shledal a předsevzetí to také splnil. (*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. biskup *Petr Damiani*, když co pacholík vepře pásl, nalezl zlatý peníz. Dlouho přemýšlel, co by si zaň koupil; pak ale donesl peníz jednomu knězi a prosil, aby za jeho nebožtíka otce mši sv. sloužil. (*Jan Bílý.*)

Boleslav IV., král polský, vždy podobiznu otce svého na krku nosíval, na niž, kdykoliv co důležitého konati měl, pohleděl i ji zlíbal. „Odstup ode mne,“ říkával, „abych před obličejem tvým, otče! mluviti neb jednati měl, co by se ti nelíbilo.“ (*Podstránského výklad.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti naší, přišed z Francie, kdež vychován byl, do Čech, putoval především ku hrobu matky své do Zbraslavi.

(*Fr. Palacký: dějiny nár. česk.*)

Ludvík XI., král francouzský, uslyšev v Palestíně, že matka Blanka mu zemřela, hlasitě naříkal, padl na kolena a děkoval Bohu, že mu dal tak dobrou matku, kterouž i tak velmi miloval. Pak se za ni modlil, po dva dni zdržoval se jen ve svém pokoji a dal za ni mše sv. sloužiti. (*Mehl. př.*)

Jistý *cestovatel* nalezl v Řecku šedesátiletého stařečka, jenž před chýší měl kámen, u něhož jedl a pravil k cestovateli, že kámen ten proto jest mu tak milý, že i jeho rodiče na něm jídávali a tu že pokaždé je vidí před sebou a vzpomíná vděčně na jich napomínání a že duše jeho naplňuje se velkou útěchou.

(*Münch. Jugendfreund.*)

3. Dochází odplaty.

Hodné děti dosáhly požehnání již na světě a sice:

Sem a Jafet požehnáni jsou od Noema, když procitnul. (*1. Mjž. 9, 26.*)

Isák zachován na životě a stal se otcem národa israelského.

Josef egyptský stal se prvním po králi a dosáhl 110 let.

Ruth stala se manželkou bohatého Booza a bábou Davida. (*Ruth 4.*)

Samuel líbil se Bohu i lidem a stal se nástupcem Heliho.

Poslušný David vyvolen za krále. (*1. Král.*)

Šalomoun dosáhl moudrosti a vysokého věku.

I Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha a lidí. (*Luk. 2, 52.*)

Sv. *Burkhard*, biskup vircburský, prokazoval se od mladosti hodným a vděčným synem. Proto požehnání Boží po celý jeho život bylo s ním. (*Klinkáče*: *Legendy.*)

V jistém *městě* okolo půl noci se zvonilo silně na faře; jistá paní žádala venku, aby kněz s Pánem Bohem k nemocnému pospíšil a udala ulici i dům a šla před knězem. Paní se najednou ztratila, kněz pak poznal, že u naznačeného domu jest. I zvonil a shora starý pán mu odpověděl, že v tomto domě nikdo nemocen není, pozval ho ale k sobě, ježto pršelo jen se lilo, aby trochu posečkal, což kněz i přijal. V pokoji spatřil kněz obraz Rodičky Boží a před ním hořela lampička. Za řeči se kněz dozvěděl, že pán ten jest protestant a že obraz ten má v uctivosti z lásky ku své zemřelé matce, která byla katolička a že jako matka každou sobotu lampičku rozsvěcuje. Ukázal knězi i podobiznu matky své a pravil, že všecko se mu u ní líbilo, až na to zpovídání se, zatím ale mimovolně se dal do vypravování událostí ze svého života a mládí, aniž by byl co omlouval anebo zamlčoval. „Vy pane," pravil najednou kněz, „právě nyní učinil jste tak zřejmé vyznání hříchů svých, že bych vás ihned rozhřešil!" „Ó kdybyste tak ráčil," pravil dojat pán. „Dvacet let jsem nebyl u žádné večeře," vyslovil s pláčem a žalostně na podobiznu matky hleděl. Na to vyznav víru katolickou a doplniv sv. zpověď s největší pobožností přijal nejsv. Tělo Páně. A druhého dne nalezen byl pán na loži mrtev. (*Pilger.*)

Kornelius Schwarz byl syn nezámožného tkadlce a poslouchal rodiče. Když matka nebezpečně se roznemohla, obsluhoval jí Kornelius ve dne v noci, ač mu bylo teprv 12 roků. I žehnala matka hodnému synu a připověděla mu požehnání Boží. A tak se i stalo. Po její smrti ujal se Kornelia místný farář a pomocí jeho a jiných dobrodinců vystudoval a po celý život vedlo se mu dobře. (*Jindřich Schwarz.*)

Marie Terezie byla pravou matkou národů svých. Nižádný ústav dobročinný neušel jejímu péčování. Navštěvovala také mimo jiné několikráte za rok vojenskou akademii ve Vídni, kdežto byli synové chudých zasloužilých důstojníků vychováváni. Upřímnou účastností tázávala se představených akademie: „Kdo se chová nejlépe z milých synů mých?" „Vaše cís. milosti!" odpověděl jednou přednosta, „všickni jsou hodni nejvyšší ochrany vaší; mladý Vukasovič ale jest ze všech nejdokonalejší." Takto ho chválil představený, tak ho chválili i učitelové. „O mladíku tomto jsem už častěji doslechla chválu," pravila šlechetná mocnářka, patříc na Dalmata, v zardění a pokoře před ní stojícího, pohledem přívětivým. „Ráda bych ho viděla v šermu; chopiž se rapíru!" Čím skroušeněji stál jinoch ten před vladařkou, tím hrdiněji se zaskvěla tvář jeho, tím jasněji jiskřilo oko jeho, tím hrději a statněji se postavil, hotově se k šermu. Byltě vítězstvím jist a všickni spolužáci schopností, obratností a silou přemoženi po marném namahání zbraně sklonili. Císařovna zradovala se patrně nad jeho statečností. „Přijmi," pravila k němu, „přídavek, mladý hrdino," podavši jemu dvanáct dukátů, „a učiň sobě po zahřátí chvíli radostnou podle libosti." Mládenec padl dobrotivé mocnářce k nohoum, ona pak kázavši mu vstáti, ku políbení ruku mu podala. Za týden přijela císařovna opět, i dala sobě mladého Vukasoviče zavolati, tážíc se, jaké sobě byl za ty peníze radosti spůsobil? Tu zmalomysněl a zajikal se v řeči. „Což jsi peníze prohrál, anebo co jsi počal s nimi?" pravila pozamračená mocnářka přísným hlasem. „Poslal jsem je svému chudému otci," dí mládenec hlasem mírným. „Kdo jest tvůj otec?" „Býval poručíkem u vojště v službě vaší cís. milosti a opustiv pak ji, bídně živ jest pensí v Dalmatsku. Soudil jsem, že milostivý smysl, v jakém mi onen štědrý dar udělen byl, nejdokonaleji vyplním, pomohu-li chudobnému otci; neboť to byla nejvyšší blaženost má." — „Ty jsi dokonalý mladík," dí císařovna pohnutě. „Inkoust sem, pero a papír," zvolala, „sedni a piš!" Vukasovič učinil, jakž

mu veleno se srdcem se chvějícím a císařovna diktovala: „Nejmilejší otče! List, jejž tuto píšu, diktuje mi císařovna. Pilnost má a chování, zvlášť ale synovská láska má a vděčnost k vám, milý otče, se císařovně zalíbily tak, že od této hodiny roční pensi pět set zlatých dostávati budete; mně pak právě opět 24 dukátů uděluje.“ Pomysleme na radost dobrého Vukasoviče. Písmo na tomto přeradostném listu věru nebylo pěkné a slzy hojně kanoucí pomáčely papír. — A tak byla již prozatím pilnost a vděčnost jeho odměněna. Později ale vstoupil Vukasovič z akademie do vojska co důstojník a postupoval šlechetností a neohrožeností až na podmaršálka.

(*Podstr. výkl.*)

Jeden měšťan z *Würtemberka* schudl po smrti manželky své tak velice, že jeho děti, dva synové a dcera, museli živobytí svého u dobrých lidí sobě v městě hledati, an otec kromě města chleba si vyhledával. Po nějakém čase navrátil se otec zpustlý a zanedbalý a plu neřádu. Ale děti jeho nestyděly se zaň, ač o všecku vážnost u lidí přišel; očistivše ho z neřádu opatrovaly jej v nemocnici až do poslední chvíle. Dětem těm ale nade všecko nadání vedlo se dobře. Jeden ze synů vyučil se řemeslu mlynářskému, oženil se, ač sám bez jmění, s nevěstou dosti zámožnou, tak že sobě zadlužený mlýn koupiti mohl, kterýž pak opět s užitkem prodal, až pak po krátkém čase majetek svůj docela bez dluhů měl a v osadě nejzámožnějším sousedům se vyrovnati mohl. Druhý syn jest v poblízkém městě zámožným a ctěným sousedem a provozuje velmi šťastně řemeslo pekařské. Dcera provdala se za dovedného a rozšafného koláře, stala se matkou 12 dětí, z nichž pět na živě a všecky zdařilé jsou. (*Mehl. příkl.*)

Panoš *Ziethen* byl v noci na stráži před pokojem královským. Král Bedřich I. nemohl spáti a zazvonil, aby mu nějakou knihu přinesl. Panoš ale pevně usnul a neslyšel, ač král několikráte mocně zvonil. I vyšel udiven král z ložnice do síně a tu viděl útlého mládenečka spáti tvrdě u stolu a spatřiv na stole nedopsaný list, četl: „Nejmilejší maminko! Již třetí noc po sobě převzal jsem noční stráž za jiné panoše. Již to nemohu skoro ani vydržeti. Jak velice však raduji se z toho, že jsem tím způsobem za několik týdnů již přes 10 zl. vydělal. Posýlám vám je, abyste si ve své nouzi drobet přilepšiti mohla.“ Tato dětinská láska tak velmi krále se líbila, že zavinuv několik dukátů do papíru vstrčil je dobrému synu do kapsy u kabátu, věda, že panoš je matce pošle a odešel spát. Mládeneček, probudiv se naleznuv v kapse dukáty, věděl, kdo mu je daroval a jakmile král ráno z ložnice vyšel, padl mu k nohoum, děkoval za dar a prosil za odpuštění svého provinění. Král chválil jeho dětinskou lásku, měl v něho od té doby velkou důvěru a povýšil ho k velkému důstojenství, kterýž úřad i co nejsvědomitěji zastával.

(*Kr. Šmíd*).

4. Cti a miluj i macechu!

Dítě Číňana *Mirsuma* dostalo zlou macechu, která mu všemožně ubližovala a svým dvoum dítkám nadržovala, což trpělivě snášelo. Jednou necitelná macecha dítko to tak zbila, že až omdlelo. Když pak otec vše vyšetřil a poznal, že dítko nevinně bylo bito, rozzlobil se tak, že macechu chtěl vyhnati z domu. Tu slze pravil pacholík: „Ó nevyžeň ji, milý otče! Nyní trpím jen sám, kdybys ji ale vyhnal, trpěli bychom tři a kdo by tebe ošetřoval?“ Otec až k slzám dojat nad šlechetností pacholíkovou, ponechal macechu v domě, avšak i macecha se poznala a milovala od té doby pacholíka jako své vlastní dvě dítky.

(*Mehl. př.*).

Blahoslavená *Germana Cousin* měla velmi zlou a necitelnou macechu. Germana snášela velmi trpělivě všecky křivdy co jí činila a ve všem, co proti vůli Boží nebylo, poslouchala. (*Šmída*: *Repert.*)

Jednomu dítěti *Jiřímu Wollmerovi* velmi ubližovala macecha a pro nic za nic ho týrala a hladem i mořila, kdežto vlastním dětem hojnost pokrmů lahodných dávala; bylať nebohému zlou macechou. Pacholík to vše trpělivě snášel a povždy k maceše vlídně se choval. Když macecha ta se roznemohla, obsluhoval ji pacholík co nejpečlivěji a ani na okamžik od jejího lůžka se nevzdálil. To hnulo macechou tak, že když se opět pozdravila, se k němu co nejlaskavěji jako k ostatním dětem chovala. (*Zollnera kat. káz.*)

B) Děti zlé.

1. Jest ohavné; trest a zármutek rodičův.

Solon, znamenitý zákonodárce athénský, byl kdys otázán, proč žádného zákona a trestu nevydal na děti, které by rodiče bily? I odpověděl: „Myslel jsem, že takové děti vůbec ani nejsou.

(*Šmída*: *Hist. kat.*).

V království *Tocho* v Číně zavraždil nezdárný syn vlastního otce, což když král uslyšel, Ting-Komp, ana vražda zřídka se tam stává, leknutím až zbledl a bolestně zvolal: „Má vina to! Neumím panovati.“ I dal ihned zákon, aby ten, kdo by takového zločinu se dopustil, zabit a jeho dům zbořen byl; kníže pak, v jehožto knížectví by se to stalo, aby po celý měsíc vína nesměl píti.

(*Šmída*: *Hist. kat.*).

Jistý starý spisovatel vypravuje o jistém *synu* nějakého uhlíře, jehožto chudobný otec do města poslal a tam všecken výdělek naň vynaložil, aby se v umění vycvičil. Mladík ten se vyznamenal, dosáhl vznešených hodností a přišel ke dvoru; tamto postupoval výš a výše, až konečně, když panující kníže bez dědice zemřel, dosedl až na trůn královský. Když pak se roznesla o tom pověst až do hor a když dostala se k otci jeho, tu se vzchopil tento rychle a spěchal k městu. Celý sazemi a uhlím začerněný vešel do paláce královského a čekal na schodech, až by král dolů přišel. Konečně přiblížil se král a uhlíř padna mu okolo šije, líbal jej. Syn však pohlížel naň přísným okem dělaje se, jako by ho neznal. „Což, milý synu!“ dí uhlíř, „neznáš více otce svého?“ Načež odvece onen s předešlou studeností: „Jak bych měl znáti tebe, ježto neznám sebe samého?“ (*E. Veith*).

Ukrutník *Dionys* rozhněval se velmi na mudrce Diona, že mu přísně předhazoval jeho ukrutnost. Aby se na Dionu pomstil, vzal mu syna, ale ne aby ho zbavil, nýbrž aby ho zkazil. Když syn v prostopášnosti a všelikých nepravostech dospěl, poslal ho zcela zkaženého Dionu nazpět. A vskutku činem tím hanebným zarmoutil nebohého otce až k smrti.

(*Hunoltova kázaní*).

Císař římský *Severus* usoužil se až k smrti nesvorností a příkořím vlastních dětí, kterého se mu dostalo.

Marcus Aurelius Antonius sám se hladem usmrtil, vida, jaký ukrutník a surovec jest jeho syn Commodus.

(*Fr. Hunolt*).

2. Počíná si.

a) Rodiče neposlouchá.

Římský *šlechtic* měl jedinkého syna, kteréhož laskavě vychoval a ve vědách vycvičiti dal a byl hotov všecko jmění i život mu obětovati, aby byl jednou jeho podporou a rodiny chloubou. Avšak syn neposlušností a prostopášností poškvrnil rod šlechtický svůj, ano i otce o život připraviti chtěl. I obžaloval ho sám u císaře ukrutného Tiberia, že otec proti životu císaře se spiknul. I dostavil se ubohý nevinný otec v poutech a oděvu trestnickém, maje oči zaslzené, před soud, kdež skvostně přiodčný syn naň lživě žaloval. Otec Serenus pravil tu k nezdárnému synu: „Tyto ruce, synu, vinuly tě co pachole něžně k srdci a nosily a nyní řetězy železnými od tebe spoutány jsou. Tyto vlasy starostí o tebe sešedivělé od tebe potupou pokryty jsou a naplňují mne zoufalstvím. Jazyk tvůj, jenž ode mne první zvuky slyšel, ustrojil hanebnou lež, která mne s hanbou uvrhne do hrobu. Totě odměna za moje slzy a úzkosti, odplata za mnohé starosti a práce. Ale Bůh ať roztrhne pásku, která mne víže k tobě, abych tě na věky neuzřel. Než naposledy ještě zatřesu těmito řetězy, aby hřmot zničil bídnou duši tvou.“ Sám císař zděsil se divadla toho a lid zdvihal kamení, aby odplatil nezdárnému synu jeho nevděčnost.

(*Mehl. příkl.*)

Sv. *Augustin* v mladosti byl syn neposlušný, nedbaje ani proseb, ani slzí starostlivé matky sv. Moniky. Když ale s milostí Boží se obrátiv svatý a bohumilý život vésti počal, často skroušeně litoval, že svou dobrou matku tak dlouho hněval a bolestným srdcem vzdychával: „Ó Bože! když jsem pohrdal matkou, kterou jsi mi dal, Tebou jsem pohrdal!“

(*Podstr. výkl.*)

Osmnáctiletá dcera rolníka *Fialy* z Vinar zmizela za nepřítomnosti otcovy

z domu a není 15 dní už po ní stopy. Otce ranila zármutkem mrtvice a pochybuje se o jeho uzdravení.
(*Čas. „Čech.“ 1874.*)

Kuno, rytíř v Nizozemsku, měl nadějného syna, jemuž pro bystrý zrak Hugo bystrého zraku říkali. Než vyrostl zkazil se zcela a stal vůdcem loupežníků. Nadarmo napomínal, prosil otec syna, aby se polepšil. Uplynulo mnoho roků a stařičký otec nalezal se u dcery Kunhuty, která za blízkého rytíře provdána byla, obklopen vňoučaty; slavilyť dědečkův svátek důstojně. Tu se přihlásil slepý rytíř a prosil, aby ho přijali za čeledína, přišelť proti Saracenům bojuje o zrak. Byv přijat konal rozličné maličkosti a dítkám mnoho dobrodružství vypravoval. Brzy pro rány nebezpečně se rozstonal a umíraje dal si — byltť to Hugo, rodiče předvolati a vyznav se z provinění, že je neposlouchal a poznav, že zaslouženého trestu za neposlušnost svou dosáhnul a obdržev od rodičů odpuštění, zemřel. (*Šmída: Repert.*)

V městě *Pinerolo*, hlavním to sardinské provincie téhož jmena, žil asi před 200 lety mladík z urozeného rodu, jenž otce svého patřičně nectil a neposlouchal. Nadarmo se přičiňoval otec, aby syna polepšil, ani sebe většími dary toho nedosáhl. I svěřil se se zármutkem místodržiteli a tento, když mu v brzku syn poklonu činil a se mu představoval, přísně naň pohlížel a hromovým hlasem promluvil: „Mladý pane! jste křesťan?“ Překvapen a zaražen odvětil syn: „Jsem a důvěřuji v Boha.“ „Nuže! znáte i desatero Božích přikázaní?“ „Znám,“ odvětil jinoch. „Tedy si hned klekněte a říkejte mi je.“ Mladík se kousal zlostí a překvapením do pysků, nechtěl ale tak mocnému pánu vzdorovati a uposlechl; když byl vyslovil 4. přikázaní: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti vedlo na zemi“: pravil přísně místodržitel: „Dosti, více nepotřebujeme; když toto přikázaní znáte, proč ho neplníte? Pakli tak se ku králi, pánu vašemu, chovati budete, jako k vašemu otci, jemuž vzdorujete a jejž zarmucujete, dám vám hlavu stíti.“ Napomenutí a pokárání neminulo se s účinkem. Syn uznal chybu svou, polepšil se a otec neměl více příčiny, aby si naň stěžoval. (*J. E. Veith.*)

b) Je nenávidí a vraždí.

Nikodem otce svého Prusia, krále v Bythynii, zavraždil, aby sám panoval.
(*Ravisius textor.*)

M. *Malleolus*, zabiv vlastní matku, byl první z Římanů pro vraždu rodičů k smrti odsouzen, zašili ho pytle a vhodili do moře. (*Alex. alex.*)

Císař *Nero Agrippina* zneuctiv matku smilstvem dal ji i zavražditi.
(*Svetonius*)

Tullia, dcera Servia VI., krále římského, chtíc se zasnoubiti s Tarquinem pyšným, a na trůn ho povýšiti, nastrojila tajně spiknutí proti svému otci, tak že byl zavražděn. Když hned na to po městě jela, ukázal jí kočí mrtvé ještě krvácející tělo otcovo. Ale co ona? Svlekši dávno se sebe všecku dítěcí lásku k otci, ještě proti mrtvému zuřila, rozkázavši koně co nejprudčeji hnáti a vozem přes tělo zavražděného jeti, aby i poslední krůpěj krve z něho vytlačila.
(*Macana výb.*)

Ve Francouzsku žil jednou mladý hrabě z *Anjou* se svým otcem v stálé rozepři, až jej konečně i v hněvu zabil. Tu se ale nezdárnému synu otevřely oči a z úzkosti a kajicnosti cestoval do Jerusaléma, kdež blízko sv. hrobu se dal od sluhy na provaze, jejž okolo krku uvázaný měl, až ku hrobu vésti, při čemž ho sluha musel i mrskati, on pak neustále volal: „Otče, zhřešil jsem, zabiv otce, ó možno-li odpusť mi!“ a tu bez sebe k zemi sklesl.
(*Škola B. Srdce. 1869.*)

Bedřich, císař, od syna svého *Manfreda*, když cestoval, úkladně zavražděn jest. (*Egnatius.*)

Faroald II., vévoda ze Spoleta, žil svému synu Trasamundu, muži vládychtivému příliš dlouho. Proto Trasamund nepamětliv 4. přikázaní Božího, vzbouřil se proti vlastnímu otci a donutil ho, že se vlády vzdal a do kláštera se odebral. Než i jemu stejnou mírou bylo odměřeno; Luitprand, král Longobardů, ho přemohl a taktéž donutil do kláštera.
(*Mehlera př.*)

Z Habrovan na Moravě přišel v neděli dne 22. července 1877 jistý reservník *Mráz* do Nového Rousinova k muzice. Celý den skoro nic nejedl, ale tím více pil a tančil až do půl noci a pak šel domů. Když přišel domů, káral jej otec,

že tak dlouho do noci se potuluje. Na ta slova opilý syn pustil se do otce a jsa silnějším, vyhodil jej z chalupy do zahrádky a zavřel za ním. Otec chtěje nazpět domů klepal. Syn však jako vzteklý vyskočil oknem a vrhl se na něj a dlouhým nožem pobodal jej. Otec se bránil a v zápasu synovi také jednu ránu nožem do hlavy zasadil. Tu však syn ve vzteku popadl velké vidle a počal jimi otce ve smrtelném zápasu v krvi na zemi se svíjícího do skrání a do tváří bodati s takovou prudkostí, že se mu v rukou přelomily. Když otec ležel již úplně mrtev, běžel otcebijce ještě na něj žalovat k radnímu, že jej pobodal. Ráno dostavili se na místo neštěstí lékař a závodčí četníků z Nového Rousinova. Syn odvezen do nemocnice do Brna a až se vyléčí, zavede se s ním vyšetřování. (*Čas. „Čech“ 1877.*)

V Kušti u Touškova vykázala již před delším časem ševcová *Mairová* své 86leté matce kolnu za byt a nedala jí ničeho jísti. Když ubohá stařena za kus jídla úpěnlivě prosila, že by kámen se byl ustrnul, bila ji ještě nelidská dcera, tak že nebohá stará matka nezřídka omdlela. Dne 16. dubna 1878 vysvobodila smrt stařenku z hrozného toho postavení; proti krkavčí dceři pak zavedeno trestní vyšetřování. (*Čas. „Čech“ 1878.*)

V Nemanicích v okresu domažlickém zastřelil masopustní úterý vlastní syn otce svého mlynáře *Jakuba Geigera*, protože mu nechtěl dáti více než 2 zl. k muzice. V Domažlicích u vyšetřovacího soudu již k strašnému činu tomu se přiznal. (*„Čech“. 1874.*)

Dne 14. května 1874. byl v Rovensku u Záhřebu na Moravě 60letý *Pavel Hajtmar* od vlastní dcery nejprv vodou opařen, pak sekerou na hlavě a obličeji posekán, tak že z 20 ran krváceje za dvě hodiny ducha vypustil. Vražednice byla chycena. Učinila tak, že jí otec noční toulky zabraňoval. (*Čas. „Čech“ 1874.*)

Císař *Heraklius* otce svého velmi zneuctíval a konečně i zavraždil, aby sám mohl panovati. (*Volateranus.*)

Jan Mauria, vévoda milánský, dal matku svou, že mu špatnosti předhazovala, do věže zavříti a tam usmrtiti. (*Volateranus.*)

Jindřich, syn císaře *Jindřicha VI.* zapomenuv na povinnosti a přísahy, proti otci a pánu svému u veřejnou vzpouru se spojil se stavy zpronevěřilými, kteří ho brannou rukou uvedli do Goslara, kdež trýzněn i hladem koruny se vzdáti musel ve prospěch syna. (*Josefa Smetany vš. děj.*)

V *Nové Vsi* u Trhových Svinů šli rodiče na výměnek a svěřili synovi celý statek. Nějaký čas šlo vše dobře. Ale najednou napadlo nezdárnému synu, obmezovati rodičům výměnek a posléze počal se docela o něj souditi. Prohrál však při a v bohaprázdnosti své chtěl se rodičům pomstíti. Jedné noci padli oknem do výměnkářské světničky dvě střelné rány a poranily otce i matku v obličeji. Podezření padlo ihned na nezdárného syna, který nyní se nalezá ve vazbě vyšetřovací. Případ ten služ mnohým rodičům k výstraze, aby příliš záhy neubírali se na výměnek, neboť často přináší jim to místo odpočinku jen nesváry a trápení. (*Čas. „Čech“ 1876.*)

František *Rössler* již dávno s otcem žil v nesváru, jenž byl mlynář v Brništi u Jablonného, a v prosinci zastřelil otce třemi ranami z ručnice a hned po spáchané vraždě dobrovolně se dostavil k soudu v Liberci. (*Čas. „Čech“ 1874.*)

29letý *Jan Hauer* z Vranova vrazil vlastnímu otci nůž do prsou, aby prý se zbavil břemene. Zhovadilý syn odevzdán soudu. (*Čas. „Čech“ 1878.*)

c) Jimi pohrdá.

Jistý *básník* minulého století, prácemi svými proslulý, pocházel z měšťanské třídy. Otec jeho byl řemeslník, jenž pilností a přičinlivostí synu vyššího mohl dáti vzdělání. Zdálo se, že syn velké lásky té hoden jest, neboť byl v učení velmi pilný a již co mladík pokoušel se v skládání básní, kteréž i o jeho přičinlivosti i zvláštním nadání svědčily, kteráž mu pochvalu zjednala. Dvořením jistý, jenž s mladým básníkem rád by se byl blíže seznámil, požádal ho, aby verše své přečetl ve společnosti, kteráž z nejprvnějších osob města záležela. Nabídnutí to čestné i přijal. Proti vědomí synovu i otec směl býti přítomen. Když společnost se již sešla, počal mladý umělec čísti, byloť patrno, jak umění si jest vědom. Sotva několik řádků přečetl, přerušil jej potlesk, dávající mu spokojenost obecenstva na jevo. Po utišení pokračoval básník, nastala nová pochvala,

házeny mu věnce na hlavu a když ukončil, objal ho jeden vznešený pán ve jménu všech na znamení všeobecné spokojenosti. Tu přistoupil i šedivý stařec, oči jeho byly zaroseny, ruce byly již pozdviženy a připraveny k objetí oslaveného básníka. Od starce ale — vlastního otce, — odvrátil se nezdárný syn básník. Všeobecný nastal tu nepokoj a nevole a jedněmi odsuzujícími ústy zavznělo: „Nevděčný syn! nelidské dítě!“ (*Gaume.*)

Beno, syn chudé vdovy vesnické, pro pěkný hlas přijat jest za zpěváka na kůr hlavního chrámu Páně v sídelním městě, kdež živě se kondicemi, přivedl to v študování tak daleko, že se stal doktorem práv a president vrchního soudu vzal si ho za tajemníka. Měl dostati výnosnou službu, a Amalii, dceru presidentovu, za manželku. Jednou o trhu přišel k p. tajemníku stařičký sedlák se vzkazem, aby staré nemocné matce něco poslal; nevrle jí Beno poslal zlatku. Odpoledne šli presidentovi na trh se podívat, Beno šel s nimi a spatřiv tu krásnou dýmku z mořské pěny, koupil si ji za dva tvrdé tolary. Amalie hodná panna a sličná, která až dosud náklonnost k Benovi chovala, věděla, že matce nemocné poslal jen zlatku nevrle a nyní že za zbytečnou věc vydává dva tolary. I oznámila otci presidentu, že tak nevděčného syna si nevezme. Beno se dostal na venkově za malého úředníka, ač doufal, že bude radou a nebylo více o něm dále slyšeti.

(*Kr. Šmíd.*)

V *Španělích* nedaleko Valencie žil mladý muž, jenž od mládí na napomínání rodičů nedbal a činil jen, co mu libo bylo. Čím byl starší, tím byl i nezbednější, a konečně odebral se k lupičům. Po mnoha vraždách a krádežích upadl v ruce soudu a byl oběšen. A hle, když byl mrtev, zešedivěly mu najednou jeho černé vlasy. Každý se nad tím divil, jak mohl 18letý mladík tak najednou sešedivěti. I ptali se na to jednoho zbožného biskupa na blízku a ten jim vnuknutím Božím odpověděl: „Bůh nás zde poučuje, že mladík tento velkého stáří měl dosáhnouti, kdyby byl rodičů svých poslouchal, pro neposlušnost pak k rodičům musel dle vůle Boží umříti záhy a potupně. (*Sv. Bernardin.*)

d) Jim se posmívá.

V hornatém *Allgaüsu* žil před několika roky kmet s vyrostlým synem. Syn upadnuv v zlou společnost, byl daremný a nadělal ubohému otci mnoho zármutku a posmíval se otci; když ho napomínal, ba i bil ho. Ubohý stařeček nesměl si ani sousedu postěžovati. Jednou zbit cítil, že brzy zemře a proto se dal zaopatřiti, spolu ale se svěřil duchovnímu, že ho syn každodenně nemilosrdně bije a žádal, aby byl nezdárník odstraněn, aby alespoň tiše mohl zemříti. Kněz oznámil vše úřadu, syn vezen jest do vězení, ještoť pravil, že má bolavé nohy. Když přijeli k vězení, skočil nezdárník, a sklesl mrtev k zemi, v čemž všickni přítomní poznali trest Boží. (*Mehl. př.*)

Jeden *otec* velmi bohatý umíraje žádal syna svého, jenž byl jeho útěchou, aby zaň dal sloužiti mše sv. a uděloval almužnu. Syn přislíbil otci vše, avšak vůli otcovu nevyplnil, alebrž oddav se prostopášnosti, příbuzným, jenž ho na jeho povinnost pamatovali, říkával: „O svého otce se málo starám, jak se mu vede; buďto jest v nebi a pak pomoci mé nemá zapotřebí, anebo jest v pekle a pak mu nemohu pomoci, anebo jest v očistci a pak může čekati, až mu hodina vysvobození odbije.

(*J. E. Veith.*)

Před třicetiletou válkou žil ve Velkém *Redensleben-u* zbožný muž, jenž měl velmi nezdárného syna. Syn se posmíval napomínání otcovu a v zběsilosti otce i ztrýznil. Jednou ruku svou bohaprázdnou pozdvihl proti otci, an za jeho obrácení se modlil. Trest Boží následoval ale v zápěti, syn nezdárný mrtev sklesl k zemi a ruku, jíž otce bil, nemohli narovnati.

(*Hungari.*)

Jeden mladík zneuctil v *Římě* matku svou, začež ho ujec jeho dal do vězení vsaditi. Uslyšev o tom papež, nespokojil se s tím, alebrž, aby dal příklad odstrašující, odsoudil mladíka na galeje. A od té doby nebylo slýcháno, že by které dítě rodiče své zneuctilo. (*Mehl. př.*)

e) Je haní.

Když císař *Josef II.* v Polsku cestoval udal se tam zvláštní případ. V jednom městečku žil úředník, jenž měl nezdárného, marnotratného syna, který mnoho poněz

mu již promarnil. Když císař právě byl přítomen, žádal syn otce o 600 zl., od kterýchž prý čest a život jeho závisí. A by syna odstrašil, otevřel otec pokladnu císařskou a vzal z ní 600 zl., udávaje mu, do jakého nebezpečí se vrhá. Když syn odešel, dal tam otec ihned 600 zl. A nezdárný syn, — kdož by tomu věřil — šel k císaři a předstíraje, že mu povinnost k vládci jest nad povinnost k rodičům, udal, že pokladna jest v nepořádku a žádal ošemetník, aby s rodinou císař měl smilování, očekávaje snad nějaké odměny. Císař rozhorlen nad podvodem dal úředníka ihned jíti a pokladnu prohlídnouti, která ale byla v pořádku. Dozvěděv se nyní Josef o všem, jak se stalo, odsoudil daremného syna na 10 roků do káznice, úředníku pak zvýšil plat.

(*Weihnachtsblüthen 1852.*)

f) Jim zlořečí.

Rozkazem cára ruského byl jeden vysoce postavený úředník *Gamin* za vinného uznán porušením sv. povinnosti ku své matce, kteréž nejen křivdil hanlivými slovy, ale ve smělosti své, jsa opilý, až i tělesného trýznění se dopustil. Za to byl zbaven všech jemu a jeho stavu příslušných práv a vyznamenání a poslán do Sibiře. (*Kal. Moravan 1855.*)

V horách *německých* žil před několika roky stařeček. I měl vyrostlého, nezdárného syna, jenž mu nadával, ba i bil. Nešťastný stařec hořem a zármutkem nad týráním brzy upadl v nebezpečnou nemoc a dal se zaopatřiti. I žaloval tu nešťastný otec knězi, co musí od syna trpěti a žádal, aby to soudu udal. Kněz vyhověl žádosti jeho, udal vše soudu a tento poslal sluhy, aby nezdárníka přivedli. Syn v přetvářce udal, že má bolnou nohu a že nemůže jíti; i dali ho na vůz a takto k vězení jeli. Sotva že u vězení vůz zastavil, vyskočil nešlechetník s vozu a s úsměškem průvodčím řekl, že ho noha nebolí. Než v tom upadl a ihned zabil se.

(*Zollnera: kat. káz.*)

Jeden nezdárný *syn* vytáhl, když ho matka napomínala, aby se polepšil, meč a snad by ji byl i zavraždil, kdyby nebohé matce jiná žena ku pomoci nepřišla. Žena tato rozhořčena spravedlivým hněvem nad nezdárným synem pravila: „Slyš, bohaprázdný synu, brzy zajisté bez přípravy násilnou smrtí bídně zahyneš!“ A slova ta se brzy vyplnila. Ještě budoucí noci vyšel si onen nevděčný syn, aby rozkoši tělesné hověl a tu byl od jiného dýkou probodán v ústech, probodnut byl i jazyk, jímž matce své zlořečil a zahynul bídně nedav ani nejmenšího znamení lítosti nad svým bohaprázdným minulým životem.

(*P. Benediktus Fernandius.*)

j) Je opouští.

Ve víse D. v okolí Slaného těžce roztonal se *domkář*. Nešťastnou příhodou spadl v nemoci s lůžka a ani sám si nemohl na lůžko pomoci, ani ho tam nemohla slabá manželka zdvihnouti. Matka macecha běží do hospody pro vlastního 20letého syna jeho, zabraného v hraní karet a žádala ho, aby pomohl otce dáti na postel. Než nezdárný syn nešel a zůstal u karet až do rána. Utrápená žena musela tudíž cizých o pomoc prositi.

(*Čas. „Čech“ 1874.*)

V měsíci březnu 1870 zemřel v Rumburku stařec *J. Diesner*, jenž býval dříve továrníkem, posléze však upadnuv do bídy musel z almužny od svých dětí býti živ. S otcem nakládaly děti velmi ukrutně. V poslední kruté zimě vytrhly mu z komůrky jeho i kamna, ba odpřely mu i lžíci na polívku, kterou mu milosrdní sousedé přinesli. I jinak krutě nakládalo sedm dětí s vlastním otcem.

(*Škola B. Srdce 1870.*)

V městě *Jassech* přihodila se zvláštní událost. Jakýsi mladý křesťan, oženiv se, myslil si, že se stal pánem v domě otce svého. Ubytovav se tedy nahoře v domě, přinutil otce zůstávati při zemi, nedbaje na to, že byl dole příbytek pro otce starce nezdravý. Dověděv se o tom paša, kázal ihned nezdárného syna předvolati. „Jaké jsi víry?“ ptal se ho paša. „Jsem křesťan,“ odpověděl syn polekaný. „Nuže, dokaž mi to a požehnej se!“ kázal paša. Křesťan učinil kříž sv., řka šeptem: „Ve jmenu Otce, i Syna —“ „Ještě jednou, já to neslyšel!“ zvolal hrozivě Turek. A křesťan se s bázní znova křížem poznamenal. „Vidíš, lotře,“ zvolal nyní paša, „že je Otec nahoře a Syn pod ním. Pamatuj si to a cti náležitě otce svého, sice ti dám vysázet notnou baštonádu.“ Syn běžel rychle domů, padl otci k nohoum, prose, aby mu od-

pustil a ještě téhož dne přestěhoval otce v hořejší patro a od té doby mu povinnou úctu vzdával. (*Pod str. výkl.*)

V jednom *moravském* městečku žil před časy stařičký ranhojič. Měl několik synů a dcer, všickni byli již ženati a provdány. Stařičký otec měl ve světnici truhličku a ta byla zamknuta a velmi těžká. Říkával: „V té truhličce naleznete po mé smrti dědictví a mou závěť, mohu ji měnit podle toho, jak se ke mně chovati budete. Synové a dcery otce obskakovali, aby jim jen větší podíl připadl. Když otec zemřel a truhlička otevřena, nalezena byla plná kamení; na vrchu ležela metla a lístek, na němž stálo: „Děti, jenž staré rodiče neopatrují, zasluhují metlu, časný a věčný trest!“ (*Škola B. Srdce 1871.*)

Jeden *otec* odevzdal vše, co měl dítkám svým a kojil se nadějí, že i dítky až do smrti ho budou živiti. I odebral se nejprv k nejstaršímu synu, jenž ho ale brzy měl dosti řka: „Otče, dnes v noci se mi narodil pacholík a kde nyní lenoška tvá stojí, tam přijde kolébka, mohl bys se odstěhovati ku bratru, jenž má větší světnici. I odstěhoval se k druhému, jehož taktéž brzy otec omrzel, i vymlouval se, že chce míti otec teplo a to že mu bolení hlavy působí; u pekaře bratra bylo by mu prý lépe. I pekař po nějakém čase otce propustil, řka, že otec u něho nemá pokoje a že si nemůže odpoledne ani trochu pospáti. Tu se odebral nebohý otec k dcerám. Kateřina ale v brzku otce vypověděla, pravíc, že schody jsou pro otce obtížné a proto aby raději se odebral k Elišce, která zůstává v přízemí. Eliška, nedlouho nato se vymlouvala, že příbytek její jest vlhký pro starce a proto aby raději se odebral k sestře hrobnici, která má byt velmi suchý. Ubohý stařec putoval zase dále k dceři nejmladší Líně, ale i jí byl brzy otec za velkou obtíž a ubytovala nebohého starce v umrlčí komůrce, kdež ubožák hořem brzy zemřel, aby v hrobě nalezl konečně stálého obydlí. (*Mehlera příkl.*)

Jeden starý *otec*, s nímž syn i nevěsta nelidsky zacházeli v churavosti jeho, odebral se ze statku do chorobnice, prose toliko při odchodu svém, by mu dvě prostěradla na postel poslali. Syn hospodář vybrav dvě nejšpatnější prostěradla, dal je svému synáčkovi, aby je donesl do chorobnice k dědečkovi. Avšak hledě za kloučkem zpozoroval, jak schoval jedno prostěradlo pod hranicí dříví. Ihned ho zavolal a plísnil z toho. Synáček beze všeho rozpaku pravil: „Jedno to prostěradlo jsem si schoval pro tebe, abych ti jednou, až ty do nemocnice půjdeš, nemusel dáti žádné dobré.“ Tu zbledl hospodář mladý lekna se budoucnosti vlastní a běžel do nemocnice pro starého otce, by ho přivedl do statku a lépe s ním od té doby nakládal. (*Fr. Sláma.*)

Cestopisec anglický *Thickness* přišel na mizinu, co zatím syn jeho velmi zbohatl a lordem Aulney-em se stal. I přišel a žádal syna o pomoc, byl ale od něho oslyšán. I najal si naproti paláci syna svého komůrku a vyvěsil si ohromnou tabuli s nápisem: „Zde staré boty, křampy a roztrhané trepky spravuje a příštipkuje mistr Filip Thickness, otec lorda Aulney-e.“ To dobře na syna působilo. (*Čas. „Zlaté klasy“ 1855.*)

V Třeboci v okresu lounském žaloval otec syna, že mu nedává tolik výměnku, jak ujednáno bylo. Syn, který jinak nešetrně s otcem nakládal, byl odsouzen k vězení na 6 dní. Vrátiv se z vězení, zabil dne 25. prosince 1873 na Boží hod vlastního otce. (*Čas. „Čech“ 1873.*)

V kantonu *Uri* ve Švýcarsku, kdež sněhem pokryté vrchy vyčnívají, žil pastýř *Matěj* s matkou v nevoli, kterouž nevděčník, poňoukán i nešlechetnou manželkou, z domu vyhnal, tak že ubohá matka předpověděvši synu nezdárnému nepokoj a strašný konec, brzy hladem a hořem zemřela. Několik neděl po její smrti byl Matěj s druhy v hospodě a neměl pokoje. I šel domů a ještě se smrákalo, chtěl u jednoho pastýře v lese zůstati přes noc. I povstala strašná bouře, zničila Matějovi všecky jeho píle a jej zabila. Nešlechetná manželka se zbláznila a brzy bídně zahynula. (*Jan Schmid.*)

V jedné *vsi* byl živ sedlák, kterýž měl svého starého otce živiti, jakož jemu byl otec dlouhá léta činil dříve. Sedlák byl ale zkažený synáček a málo co starému dopřál. Konečně mu udělal malé korejtko, z něhož měl jísti, jako se kočkám nebo psům dělává. Tu přišel synáček sedlákův, i ptal se: „Co to děláš, tatínku.“ A ten mu pověděl. „I počkej,“ řekl na to hošík, „až budu veliký a ty hodně starý, udělám ti také takové korejtko.“ To sedláka bodlo a od té doby nechal otce pořádně

jíst a pit a zpomínal na čtvrté přikázaní Boží. (*„Pražský posel“ 1846.*)

h.) Jim škodí.

Nushirvan, perský král, muž velmi dobročinný, otec chudých, zastance vdov a sirotků a trestatel zlých, zapřísáhl se jednou na den svých narozenin, že každému dobře učiní, každému provinilci odpustí, alespoň k smrti ho neodsoudí. I předvedli mu provinilce, jenž státní pokladnici o velké peníze okradl a Nushirvan dal mu milost. Nato přiveden mu mladík, jenž ve zlosti přítele svého zavraždil a Nushirvan dal mu milost. Po té předveden vrah a lupič, jenž už dávno hoden byl šibenice a Nushirvan proměnil ortel smrti v doživotní žalář. Již chtěl Nushirvan s trůnu sestoupiti, an stařičký muž bělhaje a třesa se na celém těle, prosil o spravedlnost oproti nevděčným dítkám svým. Za vlastního přijal sirotka, syna zemřelého přítele, dal mu jedinkou dceru za manželku, odevzdal všechen majetek a za poděkování velmi zle s ním nakládali a ani nejsprostší krmě nedali mu do syta. I zasmušil se Nushirvan a slze pravil: „Pane nebes a země, odpusť mi, že přísahu nyní při tak hrozném skutku musím zrušiti. Dětský nevděk musím přísně potrestati.“ Otci navrátil majetek, syna nezdárného odsoudil k smrti a dceru odevzdal otci, aby s ní dle libosti naložil. (*Gute Lehren.*)

Jeden syn v *Bohum* ve Falcku žádal od své matky, která po druhé se vdala, vše co mu dle inventáře, an za dědiče ustanoven byl, patřilo. Že pak matka pro rozličné nehody vše synu odevzdati nemohla, žádala tu, by jí to prominul. Avšak neuznalý syn nesvolil a dal v dražbě i to matce prodati, co měla od druhého zemřelého již muže, ba i oděv, peřiny a postel. Ubohé se ujal syn z druhého manželství, který, ač byl jen čeledín, šaty a postel s peřinami v dražbě koupil a matce navrátil. Nemilosrdný syn však nebyl šťastný a přišel zcela na mizinu, takže za několik roků a sice 1790 na témž místě, téhož měsíce a dne i jemu všecky věci v dražbě prodány byly, on pak se stal žebrákem. (*Mehl. příkl.*)

Ve Velkém Břevnově žije rodina vozky *Čermáka*, v které se předvčírem odehrála scéna dosti žalostná. Zvedení synáčkové Jan a Josef, kteří již v noci na 3. února vlastního otce okradli, řečeného dne vrátili se domů, aby ztýrali vlastní matku a sestry a pobrali, kde co našli. Na zprávu o tom spěchal četník v příbytek nešťastné rodiny. Jeden z darebáků jakmile spatřil četníka, dal se na útěk, druhý ale Josef zůstal a vytáhnuv nůž pustil se s četníkem v zápas a také ho na pravé ruce pořezal, načež chtěl vyváznouti. Četník vida to, bodákem bodnul ho do boku. Nicméně poraněný se mu vyrval a dal se na útěk. Četník nemoha ho dohoniti, střelil za prchajícím, ale chybil se ho a hoch utekl.

(*„Národní Listy“ 1867.*)

Obchodnice v hadrech a ve skle *Marie Krumbholzová*, 41 roků stará, bydlící v Praze, chtěla svou vlastní 71letou stařičkou matku otráviti, nalivši jí do kávy vitriolu, protože jí matka předhazovala ana byla schválně za tou příčinou z Melníka do Prahy přišla, že v nedovoleném poměru s jakýmsi mužským žije. Štěstí, že matka kávu otrávenou jen polkla, ana ji druhá dcera upozornila, že káva jaksi zčernala. Nelidská dcera byla na to, když lékař věc tu vyšetřil, ihned zatknuta a soudu odevzdána.

(*Čas. „Čech“ 1874.*)

Stařena *Barbora N. z Bekenhainu* žila na výměnku u dcery, jížto postoupila hospodářství. Ctějíc dříve nelidská dcera matky se zbavit zavřela ji do chlévka. To stalo se o vánocích r. 1873. Slyšíce lidé upění a bědování stařeny, hladem a jinou slotou zmořené, udali věc četnictvu, kteréž vykonalo v červnu 1874 prohlídku. Barbora N. byla nalezena v stavu nejbídnějším; ležela na hnoji, jsouc polonahá a do kostí vyzáblá. Nebohá byla odevzdána cizí rodině k ošetření a ukrutná dcera jest zatčena.

(*Čas. „Čech“ 1874.*)

Jistému mladému *muži* stalo se na cestě neštěstí, spadnuv totiž s vozu, velmi si porouchal nohu, tak že se mu musila odejmouti. Všickni okolostojící litovali ho, ano jeden z nich počal Bohu láti, že takové nehody na lidi sesílá. Načež dí nešťastník: „Nehřeš, příteli, proti Bohu; věz, že právě touto nohou, již jsem pozbyl, v mládí v své nezbednosti matku jsem kopl, jenž z bolesti slzavé oko k nebi pozvedla a proto spravedlivý Bůh zasloužený trest mi sesílá!“

(*Podstránského výklad.*)

V jedné osamělé vísce žila chudá *vdova* s jediným synem. Jednoho dne jeli na pole a tu za hádky povstalé nezdárný syn matku nohou s vozu shodil, kteráž mu za to lála. Syn ve vzteku prchl a za hranicemi přijal službu u jednoho šlechtice. Pán jeho nemravný jeda jednou na koni, ztratil váček peněz a klenotů, které si k sedlu na zad připjal. Maje sluhu za ním jedoucího v podezření, že snad váček ten někde si ukryl, žádal ho od něho. Tento cítě se uraženým neslušně mu odpověděl, takže šlechtic se rozvzteklil a v pravou nohu tak ho udeřil, že s koně spadl. Šlechtic kvapně ujel a sluha opuštěn zůstal v lese ležeti; noha proseknutá visela jen na kůži a krvácela velmi, takže v smrtelné mdlobě již ležel. V čas ještě přišel k němu poustevník, slyše jeho nářek a útrpností jat, obvázal mu nohu a vzav na ramena, odnesl do své celly. Poustevník ten byl kněz. Přišed domů, modlil nad ubohým a pak mu docela nohu uřízl a když se trochu nemocný zotavil, upozornil ho kněz, aby se i s Bohem smířil. Trpící poslechl a vykonal zpověď jenerální. Pak častěji, mrzák, mluvíval s poustevníkem o noze a poznal na sobě trest Boží, že zbaven jest té nohy, kterou matku s vozu vyhodil. Potom chodil o berlích, navrátil se do své krajiny a dobrořečil Bohu, že ho za jeho těžké provinění tresce na zemi. (*Lohn. bibl.*)

Jeden surový *zeť* dělal na zimu z vlhké a děravé komory světničku, která ale vlastně více nějakému žaláři neb chlívku se podobala. Právě když z několika kachlů kamna v ní stavěl, přišel jeho chlapeček a ptal se: „Tatínku! pro koho pak to děláte?“ I odpověděl otec: „Pro tvého dědečka, aby zde na smrt čekal a déle s námi z jedné mísy nejídal.“ Tu prohodil chlapec: „Viďte, až já budu takový jako vy a vy tak starý jako náš dědeček budete, můžete v tom také zůstávati.“ Otec se jen zamračil, stavěl dále a skutečně také pro sebe samého.

(*Valoucha*: *Katech.*)

3. Dochází trestu.

Dle zákona, jejž *Romulus* vydal, mohl otcovraha každý zabiti. Později byli nezdární synové až do krve bičování, potom s psem, opicí, kohoutem anebo hadem do pytle zašiti a do moře anebo hluboké řeky vhozeni. (*Šmída*: *Repert.*)

Aristoteles vypravuje o jednom synu, že se vymlouval, když otce svého bil a když tento — ukazuje na svého synka — doroste, bude mne také bíti. Tak tomu už jest na světě.

Platonikové dotvrzovali, že kdo matku bije, také od svých dětí bit bude, anebo kdo ji zabil, i od svých dětí zabit bude.

Mudrc *Thales* pronesl: „Cokoli rodičům svým učiníš, učiní tobě i dítky tvoje.“

Bessus, jistý Puničan, shodil ve vzteku hnízdo vrabčí k zemi a zabil ubohá ptáčatka. Když se ho ti, co ho viděli, tázali, proč nevinná ptáčatka vraždí, odpověděl Bessus, hoře mstou: „Protože mne pomlouvala a štěbetala, že jsem otce zavraždil a proto jsem déle křik jejich snésti nemohl.“ Slova ta vzbudila ve všech podezření i byl syn nezdárný zatčen a ve vězení držán, až se přiznal, že vskutku otce svého zavraždil a napotom zaslouženého trestu dosáhnul.

(*Plutarch.*)

Chosrou II. nastoupil vládu po svém otci Hormuzovi, dav ho usmrtiti. Než jakou měrou měřil otci, takovou bylo i jemu od vlastních dětí měřeno. Jeho nejstarší syn Kobat Širujeh vzbouřil se proti vlastnímu otci a jav uvrhl do vězení a zbavil pomocí perské šlechty vlády. Později domluviv otci, že svého otce zavraždil, mořil ho hladem a potupou a konečně odpraviv před jeho očima 17 bratrů, usmrtil i otce. A též i nezdárného tohoto syna dosáhl trest Boží. Povstal mor a hlad, což národ ukrutnému králi připisoval a ho nenáviděl, tak že tento již v šestém měsíci svého panování, morem nakažen, v zoufalství zemřel. (*Stolberg.*)

Kalif *Montasser*, aby vlády si dobyl, dal vlastního otce odpraviti. I prohlížel na počátku panování svého drahé poklady a klenoty královské. I upoutal pozornost královu zvláště překrásný perský koberec, na němž vyobrazen byl mládenec, sedě na koni a maje korunu na hlavě, kolkolem byl nápis. An mu král nerozuměl, dal si ho přeložiti. Překladatel teprv na donucení a hrozbu králi nápis ten, počátek perské písně, přeložil. „Jsem Kobat Širujeh, Chosroův syn, jenž jsem otce zavraždil pro korunu a jen šest měsíců ji nosil.“ I stál tu Montasser

jako ohromen, ještě téhož dne upadl v zimnici a za několik dní zemřel. V zápěti zastihla ho trestající ruka Páně. (*Stolberg.*)

Nezdárné děti byli a došli i trestu:

Kain, zabiv bratra zarmoutil rodiče a stal se poběhlíkem. (*1. Mojž.*)

Cham posmíval se otci a od něho zlořečen jest. (*1. Mojž. 9, 25.*)

Ismael rozmazlený bolest působil matce Hagar. (*1. Mojž. 21, 14.*)

Jakub podvedl otce a za to utíkati musel do ciziny. (*1. Mojž. 27.*)

Synové *Jakubovi*, prodavše Josefa, přelhali otce a zato bídou a hladem potrestáni jsou. (*1. Mojž. 37.*)

Ofni a *Finees*, synové Heliho, pohrdali jeho radou a za to v bitvě v mladistvém věku zabiti jsou. (*1. Kr.*)

Joel a *Abia*, synové Saulovi, lakomstvím se poškvrnili a zavražděni jsou a David pomazán za krále. (*1. Kr. 8.*)

Absolon proti vlastnímu otci se vzbouřil a Joabem, uváznuv za dlouhé vlasy na stromě, probodnut jest. (*2. Kr. 18.*) I Adonias, jiný syn Davidův, proti otci povstati chtěl. (*3. Kr. 1, 5.*)

I *Dina*, jedinká dcera Jakubova, velmi otce zarmoutila. (*1. Mojž. 34, 5.*)

Přísné tresty na nezdárné děti oznámeny jsou v Písmě sv.: smrt, kdoby rodiče bil (*2. Mojž. 21, 15.*); kdoby jim zlořečil (*3. Mojž. 20, 9.*); je neposlouchal (*5. Mojž. 21, 18—21.*)

I kletba nad nimi vyřčena (*5. Mojž. 27, 16.*; *Příslov. 30, 17.*).

Církev trestala ty, kdo rodičům nadávali, postem 40 dnů o vodě a chlebě; kdo jim ublížil, pokáním 3 roků, kdo je bil, pokáním 7 roků; kdo rodiče zapudil tak dlouho, dokud je zase k sobě nevzal.

I zákon světský vyměřuje všude trest na děti nezdárné. § 154 rak. zákona vězením 6 měsíců až do jednoho roku.

V *Dalmácii* žil 15 letý mladík, jenž se po Italii potuloval a prostopášný život vedl. Jednou v zběsilosti a hněvu proklínaje se zapřísahal, že v jednom městě Italském, otce, kdež se tento za obchodem zdržoval, zavraždí. Asi za rok jel tento nezdárník na koni v témž městě, prováděje rozličné kousky. Než najednou se počal kůň spínati a shodil ho na zem, že ihned vypustil ducha svého.

(*Il. Raccoglitore.*)

Jedna *matka*, vdova, měla 10 dětí nezdárných. I neposlouchaly matku, ba jeden z nezdárníků i matku zbil, což ostatní schvalovaly. I proklela tu matka dětí svých a hle, všickni potrestáni jsou třesavkou, těkajíce z místa na místo, což vidouc matka oběsila se. Po dlouhém sem tam těkání, nabyly děti opět zdraví u ostatků sv. Štěpána, činíce napotom tuhé pokání. (*Sv. Augustin.*)

Jistý *otec* trpěl mnoho příkoří a týrání od syna. Jednoho dne, když předstíral nezdárnému synu nevděk jeho, rozdurdil se tento na něj a tak dalece se zapomněl, že vztáhnul bezbožnou ruku svou na otce a uchopiv ho za šedivé vlasy, vlekl ho po schodech dolů chtěje ho vyhoditi z domu. Když jej dotáhl až na poslední schod, zkřikl otec: „Dost, synu, dále jsem ani já netáhl nebožtíka otce svého. Nyní přišla odplata za hrozný hřích můj.“ (*Sv. Bernard.*)

Císař *Otto* pronásledoval a zapudil od sebe matku sv. Mathildu. Od té doby ale byl ve všech svých podniknutích nešťastný. Sousední bojovní národové ho přepadali a přemáhali. (*Kr. Šmíd.*)

Biskupa *Paulina* prosil kdys bezruký žebrák o almužnu. Biskup se útrpně ho tázal, jak přišel o ruku. Načež žebrák vece: „Vám jedině se svěřím. Jsem syn jedné vdovy. Hned z mládí jsem matky neposlouchal a později její jmění promarnil. Když mi jednou poslední peníz, co uschovaný měla, dáti nechtěla, rozzlobil jsem se tak, že jsem ji udeřil tou rukou, o niž jsem přišel a stalo se to ve středu před zeleným čtvrtkem, když ku sv. přijímání jsem přistoupiti měl. Sotva ale že jsem tělo Páně přijal, počala mi ruka za strašných bolestí schnouti, až uschla. Tu jsem v bolesti a křiku utekl z domova a potloukám se světem, trápen zlým svědomím a bázní před smrtí, naplněn jsa i zoufalstvím. Biskup ho těšil a přivedl k tomu, že veřejné pokání činil a s Bohem se smířil.

(*Šmída hist. kat.*)

Jeden *poddůstojník* hleděl všemožně, aby dva nadané syny své dobře vychoval. Matka, ani měli malé příjmy, dělala i pradlenu. Starší študoval již práva, kdežto mladší se nacházel ve vojenském ústavu. Oba dva činili velké pokroky, mladší stal se důstojníkem a každého měsíce ze svých příjmův posýlal rodičům pří-

spěvek. Starší hanebník ale psaní odcizoval a peníze utrácel. Konečně se podvod ten prozradil a spolužáci právníka rozhorčeni, zapověděli nezdárníku do koleje choditi. I musel se na jinou universitu odebrati, kamž ho ale pověst předcházela a že u nikoho nenalezl podpory, podlehl brzy bídě a hanbě.

(*Scherer, Exempl-Lex.*)

Přemysl Otakar, jeden z neslavnějších našich králů, jenž hrdinstvím se skvěl a slávou, jejž cizí králové nazývali králem zlatým pro jeho bohatství a králem železným pro jeho statečnost; který v 30 bitvách zvítězil a panství své od moře k moři rozšířil, zahynul konečně za nejpěknějšího věku mužského bídně a od svých vlastních opuštěn v bitvě nešťastné a s ním shasla sláva vlasti naší na celé století. A čím zasloužil muž takový pohromu tuto? On jako někdy Absolon za věku mladého proti otci svému se vzbouřil, jej zajal a v žaláři věznil, takže otec lítostí a hořem usoužený před časem zemřel. Umíraje pak otec nešťastný lál synu svému, řka: „Běda tobě! nebo jako já zradou tvojí umírám; tak i ty zradou svých vlastních zahyneš.“ A stalo se.

(*Jos. Ehrenberger.*)

Syn zanedbával velice povinnosti své ku svému otci. Toto jeho chování došlo až k sluchu jeho vzdáleného a velmi zámožného strýce. Když tento strýc zemřel, velice záleželo truchlícímu bratrovci na závěti, jelikož té pevné byl naděje, že strýc bohatě jej obmyslil a to tím více, jelikož jiných pokrevních přátel tu nebylo. Strýc však rozhodl jinak. Odporučil bratrovci svému jenom 30 kr., aby prý si koupil katechismus a z něho lépe povinnostem syna ku svému otci se naučil. (*Čas.*: „*Hlas*“ *v Brně 1872.*)

Jeden nezdárný *syn* pro malou chybu, že špatně pokrm upravila, matku ve tvář udeřil. A hle, ihned i jemu otekla tvář a pocítil v ní strašné bolesti. Tu uznal chybu svou; matka jeho spěchala do kostela, sv. Nazaria a prosila Boha, aby se nad synem smiloval, a teprv na její modlitbu syn bolestí sproštěn jest.

(*Hunolt.*)

V *Uhřích* v Bělohradě žil bezbožný syn, jemuž otec dlouho žil. Nakládal se starým otcem velmi krutě, nadával mu, proklínal ho a často i vyslovil: „Kdyby ho č... vzal, starého osla!“ Můžeme si zármutek ubohého starce povážiti, jenž by byl rád smrt spatřil. Často slze upomínal syna na čtvrté přikázaní Boží a říkal mu: „Dítě nešťastné! pomni, co mluvíš. Bůh tě musí trestati, blesk neprvnější tě zahubí!“ — Hrozba ta se dne 15. května 1862 vyplnila. Toho dne odpoledne přitáhla bouře na město, an syn na poli pracoval. Najednou se zablesklo a blesk zabil nezdárného syna.

(*Kist. Hausapothek.*)

Ve Vídni předhazovala r. 1864 jedna *matka* dceři své zamilované pletky. Dcera tak se zapomenula, že matku i bila. Když po druhé ruku pozdvihla, sklesla mrtvicí raněna k zemi a ruka zůstala jí ochromena. (*Eichsfelder Volksblatt.*)

Jistý *vůdce* dal ve válce rozkaz, aby žádný vojín se neopovážil kouřiti, jinak že smrtí bude trestán, ješto nepřítel snadno mohl poznati zapálením, kde se zdržují. Jeden vojín přestoupil rozkaz ten, a k smrti byl odsouzen. Nadarmo prosili za vojína spoludruhové, ba i duchovní. Tu připravoval kněz nešťastníka, mládence kvetoucího, a mladík se vyznal, že zasluhuje trest smrti, an vlastní matku zavraždil. I ustrnul kněz, ustrnul i vůdce, jenž na popravišti chtěl vojínu dáti milost. I odeslán jest vrah do své obce, a zde pro vraždu matky utracen.

(*Šmída: Repert.*)

Divadlo,

viz: „vyražení 2!“

Exkomunikace.

1. Kletbu co vyloučení ze společnosti nalezáme již u židů, aby pořádek se udržel.

Kain naříká již na vyloučení ze země. *(1. Mojž. 4, 14.)*

Zákonitá kletba byla velmi přísná a pozůstávala nejvíce v smrti. *(2. Mojž. 22, 18.—20.; 3. Mojž. 20.)*

Kore, Datan a Abiron byli na rozkaz Boží a Mojžíšův z celé obce vyloučeni. *(4. Mojž. 16, 16.; 24.)*

I ten, kdo kletou věc podržel, musel z obce vyloučen býti tak Achan a celá jeho rodina *(Jos. 7, 11.)*; Maria, sestra Mojžíšova. *(4. Mojž. 12, 14.)*

Spůsob vyloučení *(1. Esdr. 10, 8.)* kdež do tří dnů všickni k Jerusalému se měli shromážditi.

Kletby té obávali se všickni velmi, tak rodiče od narození slepého *(Jan 9.)* říkouce, aby se fariseové sami syna otázali.

Rabinové mají trojí druh kletby: malý = niddui, kde byl vyobcován na 30, 60, až 90 dní; větší = cherem, kdež musel v zvláštní boudě bydleti a třetí, kdež navždy byl vyloučen; umřel-li v něm, dali mu na rakev kámen, na znamení, že by zasloužil, aby ho ukamenovali. *(Wetzer, Welte, Kirchenlex.)*

I Druidové v Galii vyloučili od obětí ty, kdož proti Božským zákonům se prohřešili.

2. Kristus dal Církvi své moc do kletby dávati a Církev povždy práva toho používala.

Kristus sám praví, aby ten, kdo se prohřeší, byl napomenut a neuposlechne-li i z Církve vyobcován. *(Mt. 18, 17.)*

Tak sv. apoštol Pavel vyloučil smilníka v Korintu, *(1. Kor. 5; v 2. Kor. 3, 14.)* toho, kdo by slovo jeho neuposlechl; sv. Jan vylučuje svůdce a kdo Krista upírá. *(2. Jan 10, 11.)*

Hymenaea a Alexandra vydal sv. Pavel satanu. *(1. Tim. 1, 20.)*

A tak povždy Církev sv. práva toho používala.

3. Tupičové kletby došli trestu.

Za papeže *Řehoře VII.* byl z Církve vyobcován císař německý Jindřich IV. Mnozí odpadlí biskupové přidrželi se ale císaře a opovážlivě sami papeže vyobcovali. Všickni ale došli trestu. Vilém, biskup v Mastrichtu upadl umíraje v zoufalství a bídně zahynul. Udo, arcibiskup trevirský umřel náhle. Burkhard, králův úředník v Míšni, spadl s koně a ihned vypustil ducha. Vévoda Bohumír zemřel bez sv. zpovědi. *(Menoch. cent.)*

Jeden německý kníže, byv od papeže *Celestina* r. 1194 vyobcován, posmíval se tomu. Avšak trest Boží ho neminul. V zemi jeho řádili zle paliči. Dunaj zaplavil celé město a 10.000 lidí zahynulo. Přišla neúroda na zem, konečně spadl sám kníže s koně a porouchal si tak nohu, že mu musela býti odňata, zapálila se i ostatní část těla, tak že trpěl strašné bolesti. Tu teprv uznal provinění své a smířil se s Církví. *(Baronius.)*

Boleslav, zpustlý král polský, zavraždil sv. biskupa Stanislava, že ho exkomunikoval. Za to vyhnán jest ze země a bídně v Uhřích zahynul. *(Höflinger : Leg.)*

Robert, král francký, byl r. 998 vyobcován, že nechtěl nedovoleného sňatku se zdržeti a tu ho všickni poddaní nenáviděli, nechtíce s ním obcovati, až se polepšil. *(Menoch. cent.)*

Napoleon I. se přesvědčil, že kletbou Pia VII. vskutku zbraň vojínům z rukou vypadla.

V *Římě* posmíval se kdosi bulle Pia IX. r. 1860, jíž zrádce církevního státu vyobcoval, řka: „Dejte mi za dva sola exkomunikaci," ukazuje při tom na kořalku. Vypil ji a mrtev sklesl k zemi. *(Apologista di Turino.)*

I syndikus ve Finalborgo vypuzuje dominikány zemřel za tři dni. *(Scherer, Exempel. Lex.)*

Jeden *důstojník* v římské legii potupoval papežskou exkomunikaci a dotekl se hanlivě hlavy své. Avšak téhož dne spadl s koně a rozbil si lebku.

Biskup z *Rieti*, zneuživ kazatelny proti Římu, vešel do kláštera ženského a tu v žertu pravil, jak mu mohou co vyobcovanému otevříti. Domluvil a již mrtev sklesl k zemi. *(Zufälle, die nicht Zufälle sind.)*

Extase,

viz: „Duch sv. 3 c!“

Jazyk,

viz: „smysly 3; mlčelivost; žvavost!“

Ježíš.

A) Jeho osobnost.

1. Jest Messiáš a co takový prorokován; předobrazen; očekáván.

Sv. *Tomáš akvinský* sešel se kdys na venkovském sídle jistého kardinala s dvěma rabiny. Přišed s nimi do řeči důkladným vysvětlením mesianských proroctví a vyobrazení, na Mesiáše se vztahujících, nepopíratelně jim ukázal, že Mesiáš již přišel a sice v Bohučlověku Kristu Ježíši, a že tudíž sv. evangeliu se věřiti musí. Následující den, tak oběma stranama ustanoveno, chtěli o předmětu tom dále rozmlouvati. Sv. Tomáš ztrávil zatím noc na stupních oltáře, modle se k Bohu, kterýž jedině srdce obracuje, aby započaté dílo dokonati ráčil. Modlitba jeho vyslyšena jest; nebot oba rabinové, kteří zatím pravdu důkladněji uvažovali a poznali, dostavili se druhého dne, ne aby hádku vedli, nýbrž aby do Církve přijati byli. Mnozí jiní následovali příkladu jejich.

(Mehlerovy příklady.)

Vykupitel byl přislíben hned prvním rodičům v ráji *(1. Mojž. 3.)*; Abrahamu *(1. Mojž. 22, 18.)*; Jakub umíraje pravil, že z pokolení Judova *(1. Mojž. 49, 10.)*; Balaam prorokoval, že z Jakuba přijde *(4. Mojž. 24, 17.)* a hvězda se ukáže; proto také jeden podvodník, jenž za Messiáše se vydával, se Bar-Kochba (syn hvězdy) jmenoval, a vskutku židé mu věřili a pomazali ho za svého krále *(Nikolas Fil. Studien)*; Mojžíšem přislíben jest židům *(5. Mojž. 18, 18.)*; proto pravila Samaritanka, že Messiáše očekává. *(Jan 4, 25.)*

Čím více se čas narození Messiáše přibližoval, tím určitěji a jasněji proroctví o něm se dávalo.

1. Že vyjde z pokolení Davidova *(Isai. 11, 1. 2.)*, 2. že se počne a narodí z panny *(Is. 7, 14.)*, 3. že se narodí v Betlemě *(Mich. 5, 2.)*, 4. kdy se narodí *(Dan. 9, 24.)*, 5. že bude divy a zázraky činiti *(Is. 35, 4.)*, 6. že slavně vjede do Jerusaléma *(Zach. 99, 7.)*, 7. že ho Jidáš za 30 stříbrných prodá *(Zach. 11, 12.)*, 8. že bude mnoho trpěti, *(Is. 50, 6.; 53, 2. Ž. 21, 7.; 68, 21. 22.)* zvláště Isaiáš jeho umučení tak předpověděl, že se evangelistou star. zákona nazývá, 9. že bude slavně pohřben *(Is. 11, 10; 55, 9.)*, 10. že vstane z mrtvých *(Ž. 15, 10.)*, 11. že vstoupí na nebesa *(Ž. 67, 19.)*, 12. že obětě starožitnosti budou zavrženy a čisté zavedeny *(Mal. 1, 11.)*, 13. že říše Jeho se rozšíří. *(Dan. 2, 44.)*

Jeho předobrazení. Osobní: Isák, jenž dříví nesl a byl poslušný; Josef egyptský byv z nenávisti prodán od bratří, do vězení dán a pak povýšen; Jonáš. *(Mt. 12, 40.)*

Věcné předobrazení: velkonoční beránek bez poškvrny, aby od smrti zachráněni byli, manna, měděný had, *(Jan 3, 14.)*, zvláště obětě byly obrazy P. Ježíše. Oběť dána byla za vinníka; oběť musela z domácího čistého zvířete pozůstávati; byla krvavá a díl se ohněm zničil, díl požil. Obětě nalezáme u všech národův a předpověděno, že krvavé oběti přestanou. *(Dan. 9, 27.)* Nekrvavé oběti obrazy byl Melchisedech. *(1. Mojž. 14, 18.; Řím. 5.; Mal. 1, 10.)*

Messiáše očekávali především: Israelité *(Is. 45, 8.)*, Simeon *(Luk. 2, 25.)*, Anna *(Luk. 2, 30.)*; Herodes, vyptávaje se tří mudrců na čas hvězdy; *(Mt. 2, 2.)* sv. Jan Křt. Ho již oznamoval, *(Jan 1, 29; Mt. 11, 3; Jan 1, 19.)*; ba i nepřátelé Kristovi. *(Jan 10, 24.)*

I v tradicích rabinů byl očekáván. Proto povstali i falešní Kristové jako Theodas, Judas galilejský, *(Sk. 5, 36-37.)* Šimon Magus *(Sk. 8, 9-11.)*; Egyptčan jistý *(Sk. 21, 38.)*; Dosotheus, Menander, Bar-Kochba. I Samaritáni očekávali Spasitele.

I *pohané* se těšili na Vykupitele. U Řeků básník Aischylus bajkou o Prometheu, kterouž v tragedii spracoval. Sibyllinické knihy 10 obsahují taktéž touhu po Vykupiteli. Tacitus, Svetonius, a Josefus Flavius dosvědčují, že Římané

Vykupitele očekávali. Egyptčané očekávali syna bohyně Isis, jenž Tyfona draka měl přemoci. Peršané věřili, že Millnas zlého Ahrimana zničí; Arabové, obyvatelé Hindus; Číňané, Skandinavští, Mexikáné, Celtové atd. Vykupitele očekávali. (*Scherer, Exempel. Lex.*)

„Musíme," jal se *Sokrates* mluviti, „čekati až nás někdo poučí, jak se k Bohu a lidem chovati máme."

„A kdy přijde čas ten," odvětil *Alcibiades*, „ó Sokrate! a kdo bude tento učitel? Jak rád bych ho spatřil." Načež Sokrates: „Tentýž jest, jenž tě ochraňuje. Avšak jako dle Homera, Minerva Diomedu tmu s očí sňala, aby Boha a lidi dobré poznal; tak, myslím, musí se i tvé duši ji obklopující tma odejmouti a pak teprv seznáš dobré a zlé." „Ó!" zvolal nadšeně Alcibiades, „ať odejme od mne tuto temnotu anebo cokoliv jest, ku všemu jsem odhodlán, co mi poručí, jen když se stanu lepším!" (*Plato.*)

2. Jest syn Boží, druhá Božská osoba.

Že Kristus jest syn Boží, doznal slavně sv. Petr, řka ve jmenu všech sv. apoštolů. „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!" začež od Krista hlavou ostatních apoštolů ustanoven jest. (*Mt. 16, 13.*) Dále sv. Tomáš (*Jan. 20, 28.*) sv. Pavel (*Žid. 1, 7.–12.*)

Doznal to o Kristu i sám Bůh Otec a sice tam u řeky Jordánu, když od sv. Jana Křt. byl křtěn (*Mt. 3, 17.*): „Tento jest můj milý syn, v němžto se mi dobře zalíbilo;" a na hoře Tábor, kdež i doložil: „Toho poslouchejte!" (*Mat. 17, 5.*)

Již při zvěstování jeho oznámil archanděl Gabriel Panně Marii, že Syn nejvyššího slouti bude (*Luk. 1, 32.*). Synem Božím nazval Krista sv. Jan Křt. (*Jan. 1, 34.*); Nathael (*Jan 1, 49.*); Martha (*Jan 11, 27.*); pohanský setník (*Mt. 27, 54.*); ba i zlí duchové (*Luk. 4, 41.*). Doznal to i Kristus sám u Kaifáše (*Mt. 26, 63.*) skutky co Pán přírody, (*Mt. 8, 26,*) uzdravováním nemocných, vzkříšením mrtvých, vymýtáním ďáblů, krátce zázraky.

Pro víru, že Ježíš jest pravý Bůh, tisícové mučeníků krev vycedili, z nichžto nejprvnější byl sv. *Štěpán*, jenž hádaje se se židy o Kristu, uzřel jeho slávu a když ho kamenovali, vzýval Krista, řka: „Pane Ježíši! přijmi ducha mého!" (*Podstránského výklad.*)

Sv. *Achacius*, biskup a vyznavač, slavně hájil před soudcem pohanským Marcianem, že Kristus jest syn Boží. (*J. Bílého: Legenda.*)

Nejednou žádal sv. *Amfiloch*, biskup, císaře Theodosia I., by zakázal veřejná shromáždění ariánům, jenž Kristu synovství Boží upírali, ale císař ho nevyslyšel. Po čase přišel biskup k císaři, u něhož právě Arkadius, synáček a nástupce jeho, byl. Mocnáři se Amfiloch hluboce poklonil, syna si ani hrubě nevšímna. Pozastaviv se nad tím Theodosius, kázal biskupu, by císařovice náležitě poctil. Amfiloch srdečně odpověděl: „Jest-li že ty, ó císaři! nechceš, by synu tvému slušná pocta se odepřela, kterak to Bohu milo býti může, když jeho Božímu synu čest Boží se neprokazuje?" I porozuměl císař a učinil, jak učiniti měl. (*Sozomes.*)

Když *Getulius* za pronásledování křesťanů za císaře Hadriana r. 138 v Sabíně blíž Říma pronásledovaných ve svém domě choval a proto před místodržitele Cerealia předvolán byl, jenž mu předhazoval, proč zákonů císařových se nedrží, odpověděl mu Getulius: „Znám rozkaz císaře Hadriana, ale mocnější jest Kristus, syn Boží! Jest syn Boží, neboť mrtvé křísil, slepým navracoval zrak, poroučel moři a bouři, vstal i sám z mrtvých a Jemu neměli bychom věřiti?" A hle, slova ta Cerealiem tak hnula, že i on osvícen Duchem sv. stal se křesťanem věřícím. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Ignác*, mučeník, uslyšev, že má pro Krista být usmrcen, radoval se velmi, že účasten má býti dokonalého milování a se sv. Pavlem železná pouta nésti. A později řekl: „Začínámť učeník Kristův býti. Což mi do všeho, jen když Jezu Krista dojdu. Ať oheň, ať kříž, ať hejno lítých šelem na mne přijde, ať údové moji se rozmecí, ať tělo se rozedere, ať ďábel sám muky ustrojí, jen když Jezu Krista získám!" V životě i v smrti vyznával, že Kristus vskutku jest syn Boží. (*Sv. Ignác, mučeník.*)

Quacha Jussup či Josef, katolický kněz v Chaldei, vraceje se kdys z návštěvy od nemocného domů, potkal se na mostě jednom s nestorianským knězem, jehož dva Turci doprovázeli. I pravil tento

k Turkům: „Vizte člověka, jenž věří, že Kristus jest syn Boží a chce, aby i jiní tak věřili. Potrestáme ho za jeho pověru.“ I hrozili Josefu, že ho hodí do vody, neodřekne-li se víry v Krista. Avšak Josef nechal se do rozvodněné řeky vhoditi a ač neuměl plovati, přece byl zachován. Kdykoliv ho voda na povrch vynesla, povždy zvolal: „Ano! Kristus jest pravý Bůh!“ Když Turci spatřili, že Josef jest zachráněn, zbili kněze nestoriánského a doložili: „Ty nevěrče! Kristus jest vskutku pravý Bůh, neboť zachoval svého sluhu.“

(*Eugen Bore*)

Sv. apoštol *Matěj* uslyšev, kterak nejvyšší kněz Ananiáš, před nějž a radu židovskou předveden byl, Kristu se rouhá, pln Ducha sv. s radostí vyznával, že Pán Ježíš jest syn Boží a zastával vyznání své tak vítězně, že všickni jeho nepřátelé nemohli mu na to odpovědíti. Za to byl ukamenován, načež mu jeden římský vojín sekerou srazil hlavu.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Priska* z panského rodu pocházejíc byla teprv 13 roků stará, když ji svázanou přivedli před císaře Klaudia, by bohům obětovala. Priska ale potupila bohy a vyznala jediného pravého Boha a Krista, Syna jeho, jemuž samému obětovati přináleží, začež ukrutně trýzněna a posléze sťata jest l. P. 270.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když ukrutník Asklepiades sv. *Romana* dal mučiti, pozdvihlo se děťátko, jež matka jedna na ruce držela, a zvolalo: „Ježíš Kristus jest pravý Bůh.“ — Ukrutník zlostí se třesa otázal se dítěte, kdo mu to řekl? — „Má maminka.“ — „A kdo,“ tázal se Asklepiades dále, „to řekl matce tvé?“ — „Bůh!“ odvětilo děcko. (*Jan Zollner.*)

Sv. *Simeon*, biskup a mučeník, maje bohům obětovati, pravil vznešeně: „Na věky nechci zapříti Pána a Mistra svého. Bohové tvoji byli ponejvíce lidé bezbožní, Ježíš Kristus jest pravý Bůh!“

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Tarachus* byv pro víru Kristovu zmrskán, pravil k místodrženiteli Maximu: „Mé nejvroucnější přání jest, vždy více růsti v důvěře ve jmeno Boží a Jeho Pomazaného!“ Místodržitel: „Jakže, ty zlořečenče, ty slouží dvěma bohům, a přec zapíráš, že vícero bohů stává?“ Tarachus: „Vyznávám svobodně a zjevně, že opravdu jest Bůh.“ Místodržitel: „Zdaliž jsi nevyznával, že i Kristus, Pomazaný, jest Bůh?“ Tarachus: „Ano, vším právem, neboť jest Syn Boží naděje křesťanů, pro kterou žijeme a umíráme!“

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Vincenc*, mučeník, byv strašně mučen, až konečně i katané umdleli, pravil usmívaje se: „Vyznávám Krista Pána, vyznávám, že jest Syn nejvyššího Otce, jediný jediného a s Otcem a Duchem sv. jeden Bůh.“

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Že Kristus syn Boží jest, ukázalo se v boji císaře *Konstantina* se soupeřem *Liciniem*, anto Konstantin za praporem kříže a za heslem: „Kristus jest pravý Bůh!“ šťastně zvítězil. (*Eusebius.*)

Horlivý *křesťan* jistý zavřel kdys ústa lidem, kteří zlými náruživostmi a čtením pohoršlivých kněh tak hluboce poklesli, že jako nevěrcové a podobní jim bezbožní lidé našeho věku Božství Ježíše Krista popírali. Řekl totiž k nim: „Jest-liže Ježíš Kristus není Bůh, jakže se naplnila navlas veškerá proroctví, kteráž o Mesiáši zaznamenána byla? kterak mohl vymysliti a rozšířiti učení, anož lidi k dokonalému poznání Boha a jich povinností vedlo? Kterak mohl takové divy a zázraky konati, o nichž židé, ano i pohané svědčí? Kterak mohli ve jmenu tom apoštolé a učeníci jeho tak divotvorně působiti? Kterak že se v tak kratičkém čase křesťanstvo po celém světě rozmohlo? Kterak všecka schytralost a zloba nebyla s to, mu odolati, vyhladiti je? A což nejsou lidé nejctnostnější a nejšťastnější oni křesťané, již dle předpisu evangelia Kristova žijí, jsouce poslušni jediné pravé Církve, již byl založil Kristus?“ I nemohli jemu odpověděti.

(*Mehlerovy příklady.*)

3. Jest pravý Bůh.

Sv. *Donata*, která r. 290 mučenickou smrt podstoupila, byvši otázána, jest-li hodní poddaní úctu císaři povinni jsou, odpověděla: „My křesťané prokazujeme ovšem císaři povinnou úctu avšak Božskou úctu vzdáváme našemu Kristu, jenž jest pravý Bůh.“ (*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. *Epipodius*, mučeník, jsa vyslýchán a přemlouván, aby Krista zapřel, pravil

soudci neohroženě: „Vyznávám, že Ježíš Kristus jest Bůh s Otcem a Duchem sv.!“ (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Marcial*, jeden ze sedmi synů sv. mučenice Felicity, vdovy římské, když naň řada přišla, aby vedle matky a bratří svých víru vyznával, zvolal: „Všickni, kdož nevyznávají Krista, co pravého Boha, budou uvrženi do ohně věčného.“ To se stalo okolo l. P. 150. (*Podstr. výklad.*)

Jednoho dne otázal se *Napoleon* u vyhnanství svého průvodčího: „Kdo že jest Kristus?“ Když pak tento nemoha mu odpověděti, vymlouval se, že co vojín neměl času a příležitosti, s takovými otázkami se zanášeti: jal se pokořený dobyvatel porovnávati Krista se všemi znamenitými muži v dějinách světa, i se vší výmluvností ukázav rozdíl mezi Kristem a všelikým člověkem, doložil: „Konečně poznal jsem člověka a protož dím, že Kristus nebyl a nemohl býti pouhým člověkem.“ (*Napoleon I.*)

a) Odpůrcové Jeho Božství.

Odpůrcové Božství Kristova jsou:

1. *Cerint*, jenž učil, že andělé přinášejí Kristu zjevení, jež on napotom jiným zjevuje, žil v Efesu, kdež mocně proti němu bojoval sv. Jan evangelista.

2. *Ebion* učil, že Kristus pouhý člověk a říše jeho trvati bude tisíc let a všickni že zachovávati mají obřady židovské.

3. Theodotus, zapřev Krista při jednom pronásledování, omlouval se potom, že jen člověka zapřel a proto od papeže Viktoria z Církve vyobcován jest.

4. *Artemon* podobně učil o Kristu co o člověku.

5. *Pavel* samosatenský, biskup v Antiochii, učil, že Kr. byl jen zvláštní milostí od Boha obdařený člověk; blud ten na trojím sněmu v Antiochii zavržen.

6. *Arius*, kněz v Alexandrii ve 4 století tvrdil, že Kr. jest pouhý tvor, ač první a nejvyšší ze všech tvorů a že se mu pro výtečné vlastnosti říká jen Bůh a co Bohu klaní. Nadarmo ho poučoval jeho biskup Alexandr, sekta se množila, i biskupové se dali svésti, nadarmo opřel se i císař Konstantin, proto odbýván sněm církevní v Nicei 325, kdež Arius odsouzen, jakož stalo se i později na sněmu v Konstantinopoli a Tridentu. — Arius zahynul bídně, přátelé jeho našli ho venku v krvi ležeti a vnitřnosti z něho vyšly.

(*Dle J. Bílého a J. Šmída.*)

4. Jest spolu člověk.

Eutyches, opat kláštera v Konstantinopoli v V. století počal bludně učiti, že jest v Kristu jen jedna přirozenost, totiž Božská, v nižto přirozenost lidská splynula. Ač na sněmu chalcedonském blud zavržen, přece měl mnoho přívržencův. Takový byl i Eutyches, zastávaje kdys ve společnosti blud ten vzal dva železné pruty, kteréž v ohni v jeden kus spojil. „Takto,“ pravil, „i v Kristu z dvojí přirozenosti jedna se stala.“ Pozorujíc to jakés dítě ve sv. náboženství dobře vycvičené, pravilo neohroženě: „Ty se mýlíš, příteli! Máš-li železo za podobu přirozenosti lidské, musíš vzíti za obraz Božské přirozenosti zlato. Obé-li pak spojíš, tážu se? bude kus tento pouze zlato neb pouze železo? Než dva tyto kusy, jakkoli rozdílné, železo a zlato, přece jeden kus činí.“ — Tak se to má i s Kristem: jsou tu dvě podstaty, Božská a lidská, ty pak jsou spojeny v osobě jedné, proto však člověčenství v Božství nesplynulo. (*Podstránského výklad.*)

Makarius, patriarcha antiochenský, upíral, že by v Kristu mohla býti dvojí vůle, na kterémž učení vykoupení naše spočívá. Ještě zatvrzele na bludu svém trval, byl na sněmu v Konstantinopoli ze shromáždění vyvržen. (*Podstr. výkl.*)

a) Má dvě vůle.

Polychronius, napolo bláznivý mnich, chtěl před shromážděním biskupů v Cařihradě r. 681 zázrak učiniti a řekl, že mrtvého vzkřísí před shromážděním na znamení, že v Kristu jest jen jedna vůle. I bylo mu dovoleno, avšak marně mumlal cos po dvě hodiny do ucha, aniž by ho byl vzkřísil a aniž by se byl sám obrátil.

(*Herbsta výb. př.*)

5. Jest Spasitel, Utěšitel.

V *Sasích* povolán byl duchovní k vznešenému nemocnému, jenž příchozího kněze oslovil takto: „Pane kazateli! jsem velmi nemocen a obávám se, že umru, dal jsem vás volati a prosím, by jste mi něco potěšitelného řekl. Jednu věc si pak

od vás vyprošuji, abyste mi o Ježíši ničeho nezmiňoval. „Dobře," dí kněz, „však dovolíte snad, abych s vámi o Bohu mluvil. „Ano," odvětil nemocný, „rád poslechnu vás, maje vždy před Bohem velkou úctu." „Začnem tedy," pravil kněz, „o lásce Boží," a mnoho vypravoval nemocnému o dobrotě Boží ku všem tvorům, zvláště pak k člověku. Nemocný velmi potěšen žádal kněze při odchodu, aby jej zase brzy navštívil. Při druhé návštěvě rozmlouval o všemohoucnosti, moudrosti a vševědoucnosti Boží, což ač přísnější, přece nemocnému milé bylo. Třetího dne mluvil duchovní o svatosti a o spravedlnosti Hospodina, čtvrtého dne, pro kterouž vše i sebe menší dobré odměniti a vše i sebe menší zlé potrestati musí. Nemocný naplněn tu bázní a strachem uslyšev, že pro hřích i první rodiče i všecky potomky Bůh přísně pokutoval a když kněz schválně dlouho k němu nepřicházel, požádal ho k sobě. Sotva že kněz vkročil žaluje mu svou úzkost a prosí, aby jej potěšil. „Bůh," dí kněz, „z nesmírného milosrdenství svého slitoval se sice nad hříšným a bídným pokolením lidským, než o prostředku, jakýmž hříšníkům ztracenou milost opět navrátil, o tom žádal jste mne, abych s vámi nemluvil a jiné útěchy pro vás, drahý pane, nevím." „O jen mluvte, mluvte," prosí nemocný, „abyste mne zbavil mého trápení." Na to kněz mluvil o Ježíši, co pro naše spasení učinil, o jeho lásce, jakouž všecky hříšníky přijímá, o prostředcích, jakýmiž jeho zásluh účastnými se stáváme a jak, když jsme zhřešili, nám ztracenou milost zase navracuje. A nemocný pán ochotně a upřímně poslouchal, skroušeně svátosti umírajících přijal a pln důvěry v Krista Ježíše usnul v Pánu. *(Okáče: Kázaní.)*

Agrikola nejprv sv. Blažeje úlisně přemlouval, aby Krista zapřel. Avšak sv. Blažej: „Nesmyslný svůdníče," pravil, „od lásky k Bohu a k Spasiteli mému, Ježíši odvésti mne myslíš? nepodaří se tobě, mámť silitele, svého Ježíše." I když napotom strašně mučen jest, dí: „Ukrutníče! ty mukami mne chceš přemoci, ale já mám Krista svého, kterýžto mne sílí a doufám, že přetrpím-li tyto muky, vejdu do jeho přežádoucích radostí, kteréž zaslíbeny jsou hledajícím jeho." *(H. J. Karlíka Živ. svat.)*

6. Jest náš pán.

Již při narození svém ukázal se Kristus jako náš pán. Jemuť se klaněli tři mudrci od východu a sklonili před Ním korunu a žezlo, uznávajíce Ho za pána svého. Jemu se klaněli i prostí pastýři ve jmenu národa vyvoleného; apoštolé na lodi *(Mat. 28.)*; ženy, když vstal z mrtvých *(Mt. 28, 9.)* a 11 učeníkův *(Mt. 28, 17.)*; titéž, když se s nimi loučil *(Luk. 24, 51. 52.)*; podobně i malomocný, *(Mt. 8, 2.)*; představený synagogy *(9, 18.)*; slepý od narození *(Jan 9, 38.)*. Za pána Ho uznal sv. Josef, zastupuje muže; Simeon, zastupuje starce; Anna, zastupujíc vdovy; Marie, zastupujíc ženy a panny; sv. Jan Křt. zaplesal v lůně matky své, zastupuje mládež.

Augustus, císař římský, rozkázal, právě když se Kristus narodil, aby ho nikdo nenazýval pánem, ještoť se v Římě ukázal okolo slunce kruh, a v slunci bylo viděti pannu s děťátkem, kteréž celému světu panovati mělo. I pohanská orakula uznávala panství tohoto, jim arci neznámého děťátka. *(Marchantius.)*

Ubohé dítě z *Janova* záhy upadlo v ruce loupežníků námořských a několikráte bylo co otrok prodáno. Naposledy přišlo do rukou nemilosrdníka, kterýž ho jednou tak zbil, že jako mrtvé zůstalo ležeti. Než po chvíli přišlo k sobě a pozdvihlo se, když biskup alžírský Dupuch do města vjížděl. Vidouc tohoto sv. muže, pospíšilo k němu, vrhlo se mu k nohoum, řkouc: „Budiž mým otcem, já budu tvou dcerou!" Biskup se ustrnul a odevzdal ji klášterním pannám, kteréž ji vyučovaly. Brzy žádala do lůna Církve sv. přijata býti. Biskup ale chtěje se o jejím obrácení přesvědčiti, zavolal ji k sobě. Sotva přišla, uchopila se kříže a tisknouc jej k srdci opětně nadšeně zvolala: „Já nechci žádného jiného pána míti, leč Ježíše Krista." Pak se dotknula prstenu biskupova a pohnutlivě řekla: „Jakož vy prsten tento ustavičně nosíte, jakož vy se ho chápete a na vše strany otáčíte: tak i já chci jako prsten na rukou Božích býti, když se vodou sv. křtu znovu zrodím." *(Mehl. příklady.)*

Že Kristus jest náš Pán, tím se těšila sv. *Terezie* ve všech nehodách života svého a nalezala i útěchy. V pokušení

volávala: „Odstup ode mne, satane! patřímť Kristu, jenž si mne krví vykoupil a jsem Jeho služka!“ V bolestech říkávala: „Jen více, Ježíši! máš k tomu právo, jsi můj pán, vykoupil jsi mne nikoliv zlatem a stříbrem, alebrž vlastní krví. Jsem Tvá otrokyně a Ty máš právo bolestmi mne trápiti!“ *(Sv. Terezie.)*

7. Jest král a příklad ctnosti.

Ježíše jmenoval králem: Jeremiáš *23, 5.)* — anděl Gabriel *(Luk. 1, 32.)* — Co králi se mu klaněli pastýři a mudrci; co král bral se do Jerusaléma; králem nazývají ho sv. apoštolé.

Sám Otec nebeský Ježíše za příklad ctnosti vydává: „Totoť jest Syn můj, v němž mi se dobře zalíbilo.“ *(Mat. 17, 5.)*

I Kristus nás k tomu vybízí, když umyl apoštolům nohy, řka: „Příklad zajisté dal jsem vám, aby jste, jakož já jsem učinil sám, i vy též činili.“ *(Jan 13, 13.)*

Sv. Pavel praví, že dle Krista žije a Kristus v něm. *(Gal. 2, 20.)*

B.) Jeho životopis.

1. Vtělení rozjímej!

Johana, zbožná dcera francouzského krále Ludvíka XI., často čítávala ve vší úctě slova Písma sv., jimiž anděl zvěstoval P. Marii, že se stane matkou samého Boha. Slzíc odložila Písmo sv. a přemýšlela o vtělení Syna Božího a z hluboké úcty ku Rodičce Boží založila i řád jménem: „Zvěstování Panny Marie, kterýž řád od papežů Alexandra VI., Julia II. a Lva X. potvrzen byl a blahodějně působil. Zvláště vyznamenala se tu sama Johana. *(Marchantius.)*

Sv. *Máří Majdalena* z Pazzi velkou chovala úctivost k tajemství vtělení Syna Božího. S vděkuplným srdcem a zarosenýma očima rozjímala téměř neustále neustálou lásku Kristovu vtělením. *(Klinkáče legendy.)*

2. Narození naplňuje radostí.

Sv. *Anežka* z Foligni uslyšela ve zjevení Krista v podobě pacholíka: „Nikdo neuvidí mne velkého a oslaveného, kdo mne nespatřil malého a poníženého!“ Ze slov těch poznala, že jedině pokorou Ježíše a radosti nebeské dosáhnouti můžeme. *(Mehl. příklad.)*

Sv. *Antonín* z Paduy velkou naplněn byl láskou k dítku Ježíšku; proto také dostalo se mu té milosti, že sám Ježíška ve vidění na rukou nosil a proto se také i tak vyobrazuje. Tou láskou i mnoho zatvrzelých hříšníků obrátil. *(Marchantius.)*

Sv. *Bernard,* jenž ve svých spisech medem oplývá, kdykoliv o narození Kristovu mluví, unešen jest zvláště a med mu přetýká z úst: „Pán přišel! Kam půjdeš před ním, kam utečeš před jeho obličejem? Neutíkej, neboj se! Nepřichází se zbraní, nehledá nikoho, aby ho trestal, nýbrž aby ho zachoval. A proto abys nezvolal jako Adam: Slyšel jsem hlas tvůj, ale bojím se! jest dítě, nemluvně a s kojencem máš spíše útrpnost, než abys se ho bál. Neboj se ho, jestiť pacholátko, jež moudrostí a mocí Boží bojuje s pýchou a hrdostí. Dvě jsou smrtě, těla i duše, oněť pak obě chce zahladiti, aby tě zachoval a proto neboj se ho!“ *(Sv. Bernard.)*

Sv. *Edmund* již co pacholík nevyslovnou láskou naplněn byl k novorozenému Ježíšku, kterážto láska a úcta k jeslím stářím i rostla. Při modlitbách, při rozjímání povždy zaletal do Betlema a radost dětinná jevila se i na jeho obličeji. *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *František* z Assisi když jednou sedě u stolu slyšel slova Písma sv.: „A položila ho do jeslí!“ vstal a zvolal: „Jak můj Spasitel leží na slámě a já bych chtěl seděti?“ I posadil se na zem a požil svůj skrovný oběd, který slzami smáčel, žele, že Ježíšek na slámě ležel. *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *Jarolím* odebral se do Betlema, aby si lásku nově narozeného Ježíška tím živěji představiti mohl. Téměř celý den trávíval tu u jeslí Páně a rozjímal, kde Kristus se narodil, kde plakal a kde Maria ho kojila. Jakou rozkoš, jakou blaženost ssál tu z pramene betlemského! Tak se cítil blaženým, že do Betlema pozval a vyzval i jiné zbožné duše, jako sv. Pavlu, Eustochiumu a Marcellu, které z Říma přišly, aby i ony radosti betlemské zakusily. *(Sv. Jarolím.)*

Když sv. *Pavla* z Říma až do Jerusaléma putovala a když vstoupila do jeskyně, kde Kristus se narodil, tu vidouc v duchu nověnarozeného Ježíška, zvolala: „Ó mně nehodné dostalo se, zlíbati jesle, v nichž můj Spasitel spočíval a v jeskyni se modliti, kde Ho Maria Panna porodila! an zde i Pán můj přebýval!“ A vskutku zdržovala se zde Pavla, šlechetná potomkyně roduScipia afrikánského, po 20 roků ve vší chudobě ducha, opustivši život nádherný v Římě.

(*Sv. Jarolím.*)

Když jednou sv. *Petr* z Alkantary o vánocích uslyšel slova Písma sv. zpívati: „Na počátku bylo slovo“ atd., takovou láskou naplněn jest, že ji ani v sobě utajiti nemohl. (*Mehl. příkl.*)

Jedna *ženština* žila v mládí v prostopášnosti, pak ale milostí Boží hnuta, se obrátila a vstoupila do kláštera, kdež co sestra nejnižší služby konala, velmi se i mrtvila a ustavičně hříchů oplakávala. Než při tom všem zoufalství se jí zmocňovalo, pohledla-li k nebi, připadlo jí na mysl: Nic nečistého nevejde do nebe, jen čistého srdce Boha patřiti budou; rozjímala-li umučení Páně, zpomínala, že i ona mezi nepřítele Kristovy patří. V takových to úzkostech a pochybnostech trávila jednou celý čas adventní. O půlnoci ale, kde Kristus se narodil, zalétla v duchu k jeslím betlemským a padnouc na kolena před Ježíškem, modlila se: „Pro Tvé milostné mládí, v němž přišel jsi na svět, abys hříšníky oblažil, smiluj se nade mnou!“ I nebyla oslyšena, najednou zmizela malomyslnost a srdce její naplnilo se důvěrou v Boha a veselostí, v níž až do konce života svého setrvala. (*Pelvartius.*)

3. Trpěl mnoho.

Sv. *Mechtilda* otázala se jednou při zjevení Krista, kdy při svém utrpení nejvíce bolestí pocítil? I odpověděl Spasitel: „Strašné byly bolesti, když mne křižovali, nevyslovné ale, když mne na kříži tak rozepjali, že kosti bylo mi lze sčítati. (*Život sv. Mechtildy.*)

Sv. *Tomáš* říkával o Kristu: „Muž bolesti byl syn Boží od prvního okamžení početí svého až do okamžení, kdež zemřel.“ Proto také povždy měl i kříž a utrpení Kristovo na mysli.

(*Mehl. příkl.*)

4. Vstal z mrtvých.

Na učení tom spočívá celá naše víra. (*1. Kor. 15, 14.*)

Ostatně vidín jest Kristus od Petra, jedenácti i s Tomášem a více než od pěti set bratří spolu; (*1. Kor. 15, 5-6.*) a volivše apoštola místo Jidáše žádali, jeden z těch musí býti s námi svědkem vzkříšení jeho. (*Sk. ap. 1, 22.*)

Tradice nejlépe naznačuje vzkříšení Páně, že slavení soboty na neděli přenešeno jest a den ten den Páně nazván jest.

I nepřátelé Kristovi vzkříšení Kristovo uznati museli: strážníci (*Mt. 28, 11.*). Sám Pilát oznámil císaři Tiberiu svatost, zázraky a vzkříšení Kristovo, žádaje, aby Kristus mezi bohy povýšen byl a nedopouštěl, aby křesťané pronásledováni byli.

I kacíři nikdy vzkříšení Kristovo neupírali.

Sv. *Longin*, setník stráže vojenské Pána Ježíše na popravu doprovázející, uzřev; co se při smrti Ježíšově stalo, milovník jsa, ač pohan, pravdy, a znamenav že fariseové vším úsilím vzkříšení jeho popírají a u lidu v pochybnost uvádí: nemohl hany té snésti, ale myslí i jazykem svobodným veřejně vyznal, že Pán Ježíš je pravý syn Boží a že vstal v pravdě z mrtvých. Za to byl pronásledován a konečně i sťat. (*Macana výb.*)

Sv. *Markyta* byvši před soudnou stolici pohanů pohnána od praefekta Olibria, po sv. náboženství tázána byla. Sotva že soudce vyznání její uslyšel, rozdrážděn zvolal: „Jak se může větší nesmysl vymysliti, než za Boha míti člověka, kteréhož na kříž přibili?“ Tu dí sv. panna: „Odkuď to víš, že Kristus ukřižován byl?“ Kterýž odpověděl: „Vaše vlastní listiny tomu tak učí.“ „Nuže tedy,“ odvětila sv. Markyta, „v těchtýž knihách jest rovněž řeč o umučení Kristově, jako i o jeho z mrtvých vstání a oslavení; jak to, že se neostýcháte jedno věřiti a druhé zavrhovati? Ne proto, že trpěl a umřel věříme, chybil by nám důkaz Božství jeho. Ale on vstal z mrtvých, z vlastní moci vyšel z hrobu a tudíž radost naše a plesání a slavné volání alleluja! Tím nám dokázal Božství své a proto Ho velebíme a vydáváme za jeho učení život.“ (*J. E Veith.*)

Za času pronásledování křesťanů pod císařem Maximinem navštěvoval křesťanský vojevůdce *Viktor* dům od domu křesťanské bratry, aby je ve víře utvrzoval. Sám pak přiveden v Marseillu před soudce pravil: „Vzdávám se všelikých výhod, kterýchž se jen tenkráte účastným státi mohu, jestli-že Ježíši Kristu, jedinému Synu Božímu, nevěrným se stanu, kterýž se ponížil, pro nás umřel, kterýž ale zemřev zase vstal z mrtvých a v nebi jest.“ Za to byl Viktor sťat. *(Klinkáče legendy.)*

Jiří *Littleton*, znamenitý anglický rytíř, upíral, že Kristus jest syn Boží a že nad hříšníky se smilovává. I jiných sváděl k nevěře. Říkal, že, pakli Kristus z mrtvých vstal, vskutku jest syn Boží. Psal také proti tomuto článku víry, brzy ale milostí Boží osvícen, nabyl přesvědčení, že Kristus vskutku z mrtvých vstal a stal se ze Šavla Pavlem a horlivým katolíkem. *(Mehl. přikl.)*

Když jakýsi vrah byl na popravu veden, byl v mnohém zástupu také poustevník, kterýž odsouzence v patách následoval, což tento pozoruje, dí k poustevníku: „Což tu pohledáváš, milý otče, proč jsi nezůstal raději v své celle, kde by jsi pracoval a svých hříchů oplakával?“ „Máš pravdu, milý bratře, že je takto zanedbávám, než srdce mé jest zatvrzelé a bez skroušenosti a proto přišel jsem, bych snad pohledem na tvou smrt k lítosti byl pohnut.“ „Jdi jen,“ pravil vrah kající, „a děkuj Božskému Spapiteli, nebo od té doby, co se stal člověkem, zemřel a z mrtvých vstal, člověk neumírá více!“ *(Podstránského výklady.)*

5. Vstoupil na nebesa; sedí na pravici Boží.

Sv. *Bernard*, pamatuje na svou hříšnost, malomyslněl bez mála až k zoufalství. Avšak důvěrně obracel tu oči k nebesům a říkal: „Nezoufej, duše má! Co Kristus na nebesa vstoupil, máme v nebi prostředníka, Spasitele. Vímť sice, že pro mé hříchy, nebe nezasluhuju, avšak Kristu nebe náleží co Synu Božímu a že krev svou vycedil. Pro krev tedy Jeho mám naději, že milostivý a milosrdný Otec nebeský nebe mi udělí.“ *(Sv. Bernard.)*

Sv. *Mechtildis* rozjímajíc kdys s bolestným srdcem na nebe vstoupení Páně, odchod Spasitelův, zvolala jakoby za ním: „Pane, proč nás opouštíš?“ A bylo jí, jako by slyšela Spasitele říkoucího: „Hle, tím, že na nebe vstupuji, stal jsem se zastavatelem lidí a prostředníkem u Otce. *(Klinkáče legendy.)*

C) Proto Ho

1) miluj.

Sv. *Firmus* a *Rustikus*, když císař Maximin v Miláně l. P. 305 k modlářství je přemlouval, odpověděli: „Čiň, co činiti míníš; nebo věz, že my se modlám rukou dělaným klaněti nebudeme, majíce Spasitele, Pána našeho, Ježíše Krista na nebesích, jehož se jedině bojíme, jemužto jedině se klaníme a jemužto se samému za oběť chvály přinášíme.“ *(Macana výb.)*

Sv. *František* seraf. nesa rány Kristovy na svém těle, prosíval na kolenou svého Spasitele, aby pronikl srdce jeho láskou, by jen z lásky k němu umíral. *(Postr. výkl.)*

Sv. *Maria* Kleofášova tak vroucně Vykupitele svého milovala, že lásku svou i na mrtvém těle prokázati chtěla, míníc ho namazati vonnými mastmi. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Máří Majdalena* slzami umývala nohy Ježíše a vlasy utírala.

Sv. *Petr* pravil: „Ty víš, Pane, že tě miluji.“

Sv. *Pavel* dokázal lásku ku Kristu celým životem svým.

Sv. mučeník *Philotheus* měl se r. 297 za císaře Maximina Boha vzdáti a bohům obětovati, kdež mu důstojenství přislíbena jsou. Avšak Philotheus neuposlechl, řka: „Největší čest nalezám v tom, že za Krista mohu trpěti!“ *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Polykarp* hoden byl důstojného jmena křesťana: neboť vladaři pohanskému, který mu ohněm hrozil, neodpadne-li od víry, odpověděl: „Osmdesát šest let již Pánu Kristu sloužím a nikdy mi nejen neublížil, anobrž velikých milostí mi udělil, i jak bych mohl nevděčným býti k Pánu tak dobrotivému a jemu se zpronevěřiti?“ *(Polykarp.)*

Sv. *Theodor*, mučeník, když mu Publius muka popisoval a se ho otázal, chce-li raději s Kristem, anebo s ním držeti? odpověděl: „S mým Kristem držím, s ním jsem držel a s Ním budu i držeti.“ *(Surius.)*

Sv. *Vít* dal se ještě co útlé pachole bez vědomí otce pokřtiti. I vynaložil jeho pohanský otec všecko, aby jej od víry Kristovy odvrátil. Posléz jej vydal vladaři Valeriánovi, aby byl mrskán. Ten mu z počátku pochleboval a lahodně sliboval, vida ale, že to nic neprospívá, přistoupil k pohrůžkám. Ale útlý Vít odpověděl: „Již jsem tobě pověděl, že se klaním Kristu, synu Božímu, od něhož mne nikdo neodloučí, nechť mne jakékoliv trápení potká.“ *(Sv. Vít.)*

V Messině žil šlechtický pacholík jmenem *Dominico Ansalone*, jenž si sochu v tamnějším kostele, kteráž Marii s Ježíškem na rukou představovala, zamiloval. Na Ježíška zde často a dlouho patřival a všelijak lásku mu projevoval. I jsa vůbec slabého a neduživého těla onemocněl a žádal si tu, aby mu Ježíška z kostela přinesli, což se i s povolením p. faráře stalo. Ó jak radostně pozdravil nemocný Ježíška! Postavil si ho k posteli a volal: „Ó můj Ježíšku! smiluj se nade mnou.“ Pak pravil k přítomným: „Vizte přece, jak hezoučký a milostný jest Ježíšek!“ V poslední noc života svého zavolal si rodiče a řekl jim: „Mého nejmilejšího Ježíška ustanovuji za dědiče.“ I prosil rodiče, aby za peníze jeho, co má ve spořitelně, koupili Ježíškovi nový pláštík, za ostatní pak peníze aby dali čísti mše sv. a koupili oděv pro chudé dítky. Učiniv takto svou poslední vůli pohleděl ještě jednou na Ježíška a unešen zvolal: „Ó jak krásný, podivu krásný jest můj Ježíšek!“ zesnul v Pánu. *(Patrignani.)*

Když *Hunerich*, arianský ukrutník, dobyl severní Afriky, utekla se větší část obyvatelů do Španěl. Když pak nazpět zůstalí obyvatelé se sešli na tržišti bylo jim rozkázáno, aby se buď pravé víry v Ježíše odřekli, jinak že se jim jazykové vyříznou a pravé ruky utnou. Ještě se pak ani jediného nenalezlo, který by zapřel víru otců, vykonal se na nich tento nelidský ortel. Avšak Bůh sám oslavil věrné své sluhy. Nebo všickni tito mluvili tak zřetelně nahlas jako prvé. Zdálo by se to k víře nepodobné, kdyby očití svědkové o tom nebyli svědčili. Tomu svědčí i mudrci Aeneáš z Gazy a i sám císař Justinián. *(Frenclova Postilla.)*

Za času protivenství Církve od kacířů arianských trpělo také dvanáct *pacholíků*, kteréž tito pro neobyčejné schopnosti hudebnické a jasný hlas při zpěvu získati chtěli. I přemlouvali je lahodně, avšak marně. Pak je mučili. Zavřevše je do skrýše trápili je hladem a mrskali metlami. A hle, při každém trápení vyznávali pacholíci jednomyslně víru Kristovu. I propustili je kacíři a pacholíci žili nyní pohromadě odloučeni od světa, jedli a prozpěvovali chválu Boží. Dáno jim jmeno: Dvanáct malých apoštolů v Karthagu. *(Jakub Macan.)*

Karel Spinola z řádu sv. Ignáce z Lojoly měl za živa v plamenu poznenáhla pečen býti. U plamenu zvolal: „Ó jak sladký pocit mne jímá, pomyslím-li, že pro Krista zemříti mám. Jak velká bude teprv radost má, až v plamenu seděti budu, když již myšlenka, že pro Krista pečen budu, tak sladkou rozkoší mne naplňuje. *(Karel Spinola.)*

2. Jej následuj a Mu důvěřuj!

Krista následovali:

Věrní jeho přátelé, zvláště *Maria* Panna; nábožné ženy; pak Lazar; Maria Marta; Majdalena. I někteří z fariseů: Nikodem, Josef z Arimathie.

Nejvroucnější a nejhorlivější následovník Pána Ježíše byl po svém obrácení sv. *Pavel*, jenž proň i mnoho trpěl a pracoval. „Živť jsem ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ *(Gal. 2, 19.)* Proto mohl i vším právem říci: „Buďtež následovníci moji, jakož i já jsem Kristův.“ *(1. Kor. 4, 16.)*

Všickni *Svatí* a Světice Boží následovali Pána Ježíše.

Tak sv. *Pavlin*, biskup nolánský, povždy se snažil, aby věrným následováním Krista takřka obraz jeho v srdci svém vytvářel. Když jistý přítel žádal o jeho podobiznu, odpověděl sv. Pavlin: „Nevím, jaký obraz bych vám měl poslati? Starý můj člověk jest ohyzdný a nehoden napodobení; nový pak ještě dokonán není.“

Sv. *Václav* byl věrný následovník Kristův. On uspořádal život svůj zcela dle příkladu, kterýž mu pozůstavil Spasitel

jeho; on si Pána Ježíše vyvolil za vůdce svého a Jeho duchem se ve všem smýšlení a jednání řídil. Pán Ježíš často na modlitbách trval: totéž činil sv. Václav, i v noci se sluhou Podivínem do chrámu chodíval a zbožně se modlíval. Pán Ježíš ve vyučování lidu velikou rozkoš nalezl, i sv. Václav lid sv. víře učil, mravy jeho šlechtil; proto povolal do země křesťanské učitele, stavěl chrámy a školy a kupoval pohanské děti, kteréž dal vyučiti a pokřtíti. Pán Ježíš byl tichý a pokorný, miloval nepřátele své, za ně se modlil; a to činil i sv. Václav. Odpustil odbojnému Radislavovi i bratru Boleslavu a všem nepřátelům a za ně se modlil. Pán Ježíš pomáhal, kde mohl pomoci, byl dobrodincem a utěšitelem všech bídných a nešťastných; tak podobně sv. Václav stal se pomocníkem všech zarmoucených a bídných. Byl pravým otcem chudých, vdov a sirotků a tak je miloval, že jim času nočního sám dříví donášel. Nebylo chudého, jenž by u něho nebyl nalezl útěchy a pomoci. *(Živ. Svat.)*

Sv. *Vincenc paulánský* povždy byl následovník Kristův. Byv časem nejistotou trápen, co by činiti měl, sám sebe se tázával: „Co nyní Kristus?“ Touto otázkou vmyslel se v místo Pána Ježíše, jak by on na místě jeho jednal a tak se snažil, aby všecky činy jeho s činy Krista Pána se srovnávaly. *(Macana výb.)*

Filip III., král španělský, ležel na smrtelném loži. K bolestem těla přidružily se také nejhroznější muky duševní. V úzkosti srdce svého dal si zpovědníka svého, kněze Florencia, předvolati, jemuž tělesné a duševní bolesti své žaloval. Tu ctihodný otec duchovní vzav kříž a drže jej k očím krále pravil vážně a důrazně: „Králi! zde máte svého Boha a Vykupitele. Vizte! tenť jest Pomazaný Páně, tenť to, jejž Bůh sám pomazal olejem radosti a tento sv. olej útěchy, radosti, síly a spasení vylévá se s hlavy Pomazaného do každé věřící duše a přináší potěšení zarmouceným, sílu slabým, pokoj souženým, útěchu sklíčeným, úlevu trpícím, občerstvení mdlým, uzdravení nemocným, odhodlanost a posilu umírajícím. V něj jedině se důvěřujte a naleznete ulevení.“ Pln dětinné víry, pln svaté důvěry chopil se umírající král kříže, mnohokráte jej políbil a ustavičně tisknul k srdci, kterýž ho zázračně potěšil. Z úst jeho bylo již jen slyšeti: „Ó můj Vykupiteli! ó Kriste! ó Pomazaný Páně!“ *(Mehlerovy příklady.)*

Ježíš jmeno.

1. Slavnost Jemu ke cti.

Za prvních časů křesťanských neslavila se ještě *slavnost* nejsladšího jmena Ježíš zvlášť, ježto spolu se světilo na den obřezání Páně. Sv. Bernard sien. první k tomu dal podnět, že posluchačům po kázaní ukazoval jmeno Ježíš paprslky ověnčené. Sv. Bernardin sepsal zvláštní officium od pap. Klimenta VII. stvrzené pro řád františkánský, až konečně slavnost tu pro celé křesťanství rozšířil Innocenc XIII. r. 1721 a ji ustanovil na neděli druhou po Zjevení Páně. Plnomocné odpustky. *(Šmída: Repert.)*

2. Jest nejsladší.

Zvláštní ctitel jmena tohoto sv. *Bernard* dosvědčuje z vlastní zkušenosti, jak sladké jest jmeno Ježíš, řka: „Suchopárná jest mi každá krmě, která není polita olejem sv. jmena Ježíš, bez chuti jest, není-li kořeněna solí sv. jmena tohoto. Píšeš-li co, nelíbí se mi, nečtu-li v tom jmeno Ježíš; mluvíš-li co, nechutná mně, nevzýváš-li se i při tom jmeno Ježíš. Ježíš jest med v ústech, libozvuk v uších, ples v srdci.“ *(Sv. Bernard.)*

O sv. *Františku* serafinském se praví, že po vyslovení jmena „Ježíš“ své rty oblizoval, jako po zakusení největší sladkosti. *(Sv. František sál.)*

Sv. *Juliana* z Falkonerie sotva že mluviti počínala, naplňovala jí sv. jmena Ježíš a Maria nejsladším veselím a nadobyčejnou nábožnost v srdéčku jejím budila. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

3. Jest mocné.

Spasitel sám praví: „V jmenu mém budou zlé duchy vymýtati, novými jazyky mluviti, hady bráti a jestli-že by co jedovatého pili, neuškodí jim

na nemocné budou ruce vzkládati a ti se dobře míti budou.“ *(Mar. 16, 17.)*

Sv. Petr uzdravil ve jmenu Ježíše chromého od narození. *(Skut. ap. 3, 6.)*

Sv. Pavel vyhnal ve jmenu Ježíše ducha ze ženy. *(Skut. ap. 16, 18.)*

Můžeme nepočetné množství *Řeků* a pohanů vám pojmenovati, kteří na jmeno Ježíš věří. Mezi těmito jsou někteří, jenž na znamení moci, jíž jim víra udělila, zázračně nemocné hojí, vzývajíce nad nimi jen jmeno Ježíš.“ *(Origenes.)*

a) V nebezpečí života.

Z prostřed barbarství dal se jeden *Mahomedán* na útěk, aby v jedné portugalské pevnosti přání svého došel; neboť milost Boží naplnila srdce jeho touhou po křesťanském náboženství. Slunce pálilo tak, že se slívalo a v nesmírné pustině písečnaté, kterouž zběh tento bráti se musel, nebylo ani krůpěje vody k nalezení, takže po dlouhé bolestné žízni se na písek položil, jistou očekávaje smrt. Tu se rozpomenul, jak slýchával od křesťanských otroků, že vzývání jmena Ježíš i v největším soužení pomáhá. Jedva ale že se snažil jmeno toto, jak mohl vysloviti, an (jakť potom sám často tvrdil) jazyk a rty jeho byly občerstveny, on pak sám posilněn statečně dále se ubírati mohl. Však brzy objevila se tatáž žízeň, mdloba a nezpečenství života nastávalo mu zase, tu ale opět se chopil předešlého prostředku a vzývaje jmeno Ježíš, došel opět pomoci a takto dosáhl posléze ve zdraví šťastně břehů portugalských, odkudž byl do Lissabonu poslán a pokřtěn.

(Benedikt Fernandes.)

Jednoho dne klepal mocně na cellu sv. *Františka* z Pauly posel, oznamuje, že loď na moři jest v nebezpečí a nemůže do přístavu vplouti pro vítr a bouři. Sv. František ihned se odebral do přístavu, kdež žádoucně četně shromážděný lid ho uvítal, volaje: „Ach, otče, pomoz, pomoz!“ a ukazoval na loď. Svatý pokynul a všickni se vrhli na zem. František pomodliv se tiše několik sekund, udělal kříž nad mořem, a vyslovil pak nahlas nejsladší jmeno Ježíš. A hle, tentýž Ježíš, který tam v Galilei moři a bouři poroučel, poručil i zde bouři, aby přestala a loď šťastně vplula do přístavu.

(Bollandisté.)

Když jednou v Italii řeka Pad na lučiny města Placencie se rozlila a vše zničiti hrozila, napsal sv. *Savinus*, biskup v Placencii, psaníčko a poslal ho po jednou knězi rozkazuje výslovně řece: „Poroučím ti ve jmenu Pána Ježíše, aby's dále ze svých břehů nevystupovala.“ Sotva že kněz u přítomnosti nesčíslného množství psaníčko do vody hodil, navrátila se řeka ihned do břehů svých a povodeň přestala. *(Beyerlinck.)*

Léta Páně 528, když město *Antiochia* již po třetí náramným zemětřesením bylo podčšeno, obyvatelé jeho úzkostí nevyslovnou naplněni jsouce k velemocnému jmenu Ježíš všecku svou důvěru vzali; každý totiž nade dveře domu svého napsal tato slova: „Pán Ježíš jest s námi, stůjte!“ A zemětřesení přestalo.

(Macana výb.)

Jeden pohanský *pacholík* upadnuv do hlubokého rybníka a topě se, byl od křesťanského pacholíka vyzván, aby vzýval jmeno Ježíš, že bude zachráněn. I uposlechnuv tonoucí pacholík rady té a vzývaje jmeno Ježíš, zachráněn jest na životě a brzy napotom se dal pokřtiti.

(Jariš.)

b) V mukách a smrti.

Hrabě *Armogast*, vznešený a urozený průvodce Theodoricha, syna vandalského krále Gensericha, byl od ariánů, nechtě Božství Kristova zapříti, rozličným způsobem mučen. Konečně ho svázali, na všech údech těla strunami a zatáhli co nejvíce. Armogast obrátiv zraku svého k nebesům, vyslovil jmeno Ježíš a všecky struny praskly. I svázali ho ještě silnějšími, avšak při vyslovení nejsladšího jmena Ježíš opět se přetrhly. Tu ho pověsili na kůl hlavou dolů a div: Armogast mocí jmena Ježíš posilněn usnul a spal tiše a klidně v tomto trapném postavení jako na posteli.

(Viktor vitenský.)

Mikuláš Tuldo, uvězněný zločinec, byl navštíven od sv. Kateřiny a vyznav se z hříchů svých přijal i tělo Paně. Sv. Kateřina doprovázela ho k popravišti. I vyznal se Tuldo, že se bojí, aby, kdy bude míti odpraven býti, nezmalomyslněl a žádal, aby při něm zůstala. I těšila ho sv. panna, aby pamatoval, že nejsv. jmenem Ježíše jest očistěn od hříchů a proto, aby jmeno to vzýval. I uposlechl

odsouzenec rady té a zmužile podstoupiv odpravu skončil se slovy: „Ježíš! Kateřino!“ *(Herbsta výb. př.)*

i) V boji.

Když Turci s převelkým vojskem Bělehrad obléhali a již přes druhou hradbu do pevnosti se vedrali: tu sv. *Jan Kapistran* sám táhl v čele vojsk proti Turkům, s křížem v ruce volal neustále hlasem mohutným: „Ježíš! Ježíš!“ A hle, Turci rozprášeni jsou, že ztratili víc mužů, než jich bylo v celém vojště křesťanském, ano i sám sultán turecký na oku poraněn jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Když sv. *Martin* ještě co katechumen od císaře Juliana, odpadlíka, zbabělcem nazván jest, pravil k němu: „Myslíš-li, že se obracím ze zbabělosti a nikoliv z víry: postav mne zítra na nejnebezpečnější místo v bitvě beze vší zbraně a přilbice a já pevně doufám, že jmenem Ježíše a znamením sv. kříže zvítězím, anoť stojí v žalmu psáno: Oni na vozích a koních, my pak ve jmenu Páně, jehož vzýváme.“ *(Mehl. příkl.)*

Nábožná královna *Klotilda* často napomínala a prosila manžela svého Klodvíka, aby, odřeknuv se ohavného modlářství, pravému Bohu že klaněl; ale mluvila nadarmo. Ano když mu zemřel syn, kteréhož na žádost manželky dal pokřtiti, byl tím zarytějším učiněn a odvrátil se ještě více od pravé víry. Když pak v krutém boji proti Alemanům znamenal, že vojsko jeho na hlavu poraženo bude, pozdvihnuv očí svých k nebi, rozslzený a srdcem pohnutým takto se modlil: „Pane Ježíši Kriste! kterého moje manželka za Syna Božího vyhlašuje, jenž dle její víry pracujícím pomoc a v Tebe doufajícím vítězství dáváš, Tebe pokorně vzývám a slavně připovídám, vyslyšíš-li mne v této hodině a dáš-li lidu mému vítězství nad nepřátely, uvěřím v Tebe a přijmu sv. křest. A aj, když se ještě modlil Alemané strachem poděšeni byvše, dali se na útěk, a uzřevše krále svého na bojišti zabitého, složili zbraň a dali se Klodvíku v poddanost. I navrátiv se král v pokoji ke Klotildě, vypravoval jí s veselím, co se bylo stalo a jakého vítězství skrze vzývání jmena Ježíš došel. Dostál pak slovu svému a brzy přijal křest sv. *(Macana výb.)*

Ondřej, římský vůdce, jenž potajmu k víře Kristově se přiznával, obdržel jednoho dne zprávu, že nepřátelé jako kobylky zemi přepadli a že císař spolehá v jeho udatnost. Ondřej vybral nejudatnější muže a důvěřuje pevně v Boha zvítězil slavně za heslem: „Ve jmemu Ježíše ukřižovaného.“ *(Bauberger.)*

d) Uzdravuje.

Sv. *Athim*, kněz a mučeník, uzdravil nemocného Faltonia Piniana, prokonsula v Asii, slovy: „Ve jmenu Ježíše nazaretského, ukřižovaného a vzkříšeného kladu ruce na tě a On uzdraví tě.“ I uzdraven jest Pinianus a dal se napotom i s domem svým pokřiti.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Bohumír*, byv jednou od čápa v obličeji nebezpečně poraněn, takže všickni za to měli, že oslepne: vzýval jmeno Ježíš a učiniv nad poraněným obličejem znamení sv. kříže, ihned uzdraven jest. *(Angel Sil.)*

Sv. *Jan Kapistrán* navrátil jednomu němému pacholíku řeč, vysloviv nad ním nejsladší jmeno Ježíš. *(Wadingus.)*

V národu ibirienském, blíže Černého moře, kde nyní Turecko s Ruskem mezuje, žila mezi pohany *křesťanská otrokyně* neobyčejné krásy a ctnosti. Pohané ti, nemajíce léků, nosívali nemocné děti dům od domu, tážíce se po ulehčení. Jednou byla i ta otrokyně křesťanská tázána. „Já,“ pravila, „nevím prostředku, avšak Bůh, jemuž se klaním, křísí i mrtvé a tudíž snáze uzdraví nemocné.“ I jala se ve jmenu Ježíše za dítě se modliti a dítě se uzdravilo. Pověst tato dostala se i ku královně, bolestným neduhem sklíčené. I dala se k otrokyni donésti a jejím vzýváním jmena Ježíš nabyla opět ztraceného zdraví. Konečně přišel sám král na lovu do nebezpečí, sotva ale jmeno Ježíš vzýval, viděl se vysvobozena. Tyto události byly pak příčinou, že král a veškerý lid jeho náboženství křesťanské přijali. Nábožná otrokyně jmenovala se Kristina.
(Veverkova sbírka.)

Sv. *Ondřej Korsini* uzřel kdys u dveří kostelních slepce, jenž žebral. Když se sv. Ondřej tázal, kterak oslepnul, odpověděl mu: „Mám ženu a děti, byl jsem zlatník; příliš mnoho jsem se upracoval, abych uživil rodinu svou a

tím ustavičným hleděním do ohně přišel jsem o zrak, což mne bolí zvlášť pro malé děti, jež nemohu nyní živiti; prosím, modli se za mne.“ Sv. Ondřej vzal svěcenou vodu, pokropil oči jeho v znamení sv. kříže a modlil se: „Náš Pán a Bůh, Ježíš Kristus, který dal od narození slepému zrak, navrať tobě svou všemohoucí silou zase světlo očí.“ A hle, hned prohlédl a díky vzdávaje Bohu všude vykládal, co se mu stalo.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Kristina*, modlíc se ve jmenu Ježíše Krista, uzdravovala nemocné.

(Podstr. výkl.)

Sv. *Pantaleon*, mučeník, uče se víře Kristově, uzřel na cestě dítě hadem uštknuté a jak se zdálo mrtvé. I vzpomenuv si tu na moc Kristovu, řekl ihned k dítěti: „Ve jmenu Ježíše Krista vstaň!“ a hle, dítě oživlo a had pošel.

(J. Bílého: Legenda.)

K sv. *Valentinu*, mučeníku, přivedli slepé děvčátko, schovanku Asteria. Tu padl sv. Valentin na kolena a modlil se takto: „Pane Ježíši Kriste, pravé světlo, osviť služebnici Tvou!“ Sotva tato slova vyřknul, hned dívčinka očka otevřela a viděla. Asterius pak a manželka jeho se všemi domácími dali se pokřtiti počtem 40. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jistý *duchovní* správce v Bavorsku roznemohl se v sobotu v 11 hodin večer na bolesti strašné v líci a krku, že nemohl ani políkati, ani hlavou hýbati a dostal i prudkou zimnici. Druhého dne měl zpovídati a dvakráte kázati. I obrátil zraku svého na obraz Božského srdce a důvěrně prosil a vzýval jmeno Ježíš, aby uzdraven byl. A hle, důvěra ho nezklamala. Ráno vstal zcela zdráv a mohl i zpovídati i kázati.

(Škola B. Srdce 1870.)

e) Křísí z mrtvých.

Sv. *Eucharia*, když v Treviru slovo Boží kázal, žádala jedna paní, aby jí syna vzkřísil, jenž byl umřel. Eucharius smilovav se vešel k ní do domu a modlil se vroucně, pak vzal mládence za ruku a pravil: „Mládenče, pravím tobě ve jmenu Pána Ježíše, jenž mladíka v Naim z mrtvých jsi vzkřísil, vstaň a buď živ a zdráv!“ A hle, mladík ihned povstal k životu a velebil Boha; mnozí pak dali se téhož dne pokřtiti. *(Kr. Šmíd.)*

Sv. *Gotthard*, biskup, ve jmenu Pána Krista choré a nemocné uzdravoval, zlé duchy vymýtal, ano i mrtvé křísil.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Matouš*, apoštol Páně, když éthiopskému králi dcera zemřela, přistoupil k ní a pomodliv se kázal jí ve jmenu Pána Ježíše, aby vstala a ejhle, vstala zdráva a čerstva u přítomnosti krále a veškerého dvora jeho, což mělo za následek, že král s mnohými jinými dal pokřtiti se. *(H. J. Karlíka: Živ svat.)*

f) Obracuje.

Sv. *Bernardin* ve jmenu Pána Ježíše mnoho hráčů v karty obrátil, že náruživosti té zcela se vzdali. Jednomu, jenž se shotovováním karet živil, poradil, aby ve jmenu Pána Ježíše doufal a že mu dá, jak by se vyživil. I uposlechl tento rady té a vedlo se mu v jiném zaměstnání dobře. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Pantaleon* aby otce o pravdě víry Kristovy přesvědčil, vzýval nad jedním slepcem jmeno Ježíš a slepec prohlednuv stal se taktéž jako otec křesťanem.

(Šmída: Repertorium.)

Alfons ze *Spiny*, horlivý a znamenitý kazatel, takovou láskou byl naplněn k nejsladšímu jmenu Ježíš, že o něm 24kráte kázal a to s účinkem nejskvělejším, ani se mnozí hříšníci opravdově obrátili a přemnozí nevěřící pokřtiti dali.

(Mehl. příkl.)

j) Káci modly.

Císař *Julian*, odpadlík, chtěl jednoho dne s dvořeníny svými v chrámu modlám obětovati. Dáno bylo již znamení, aby se počalo. Avšak byli jako zkamenělí a nemohli nikdo obětovati. Tu pravil jeden kněz pohanský, že zde musí býti nějaký nedávno pokřtěný a biřmovaný křesťan. A vskutku vystoupilo páže se slovy: „Já jsem křesťan nedávno pokřtěný a biřmovaný. Kristu náležím a vzýval jsem jmeno Ježíš, aby vám nedopustil obětovati.“ Císař ulekl se a odešel, nepromluviv ani slova z chrámu. *(Mehl. příkl.)*

4. Proto Ho:

a) miluj!

Sv. *Ignác*, učeník sv. Jana apoštola, nejvroucnější byl milovník jmena Ježíš. Nebo maje rozkaz od císaře Trajana,

aby Krista zapřel, odpověděl: „Jmeno Ježíš z úst mých nemůže vyňato býti.“ A když mu císař hrozil, že ho dá stíti a tak že mu Krista z úst odejme, zase řekl: „Odejmeš-li ho z úst, ze srdce mi ho nikdy nevypudíš, nebo já to jmeno v srdci svém mám zapsáno.“

(Sv Ignác, mučeník.)

Z vroucí zbožnosti a lásky ku nejsladšímu jmenu Ježíš nazval sv. *Ignác* řád, jejž založil: „řád Ježíšův.“

(Šmídův hist. kat.)

Suso měl takovou lásku ku jmenu „Ježíš,“ že si jednou písmeny jmena tohoto ve své cely na prsa vryl jakýmsi ostrým nástrojem. Napotom si klekl před kříž a modlil se takto: „Pohleď na mne, ó Pane! Ty jediná lásko srdce mého, Ty touho má. Vryj se i se svým jmenem hluboko v srdce mé, aby jsi nikdy více z něho nevyšel!“ *(Buchsel.)*

b) Cti!

Sv. *Efrém* živ byl s jedním nábožným mládencem *Juliánem*. I znamenal jednou, že v knihách jeho mladého přítele mnohá slova jsou vymazána, obzvláště pak jmeno Ježíš; tázal se ho tedy, jak se to stalo? Načež Julián odpověděl: „Před tebou nemohu ničeho tajiti. Když hříšnice přistoupila k Spasiteli, umývala nohy jeho slzami svými a vlasy svými je utírala. Tak i já, kdekoliv naleznu jmeno Ježíš, svlažuji je slzami a prosím za odpuštění hříchů svých.“ Načež Efrém usmívavě dí: „Ó by Ježíš laskavý odměnil prostnost a zbožnost tvou a proměnil slzy tvé v moře nebeských radostí.“

(Bed. Stolberg.)

Sv. *František* assiský takovou uctivostí k jmenu Ježíš naplněn byl, že i z hlasu i z obličeje vroucnost jeho poznati bylo lze. Jednoho dne prosil bratry své řeholní, aby všecky kousky papírové, kteréž by na zemi ležeti viděli, sebrali a proč? kdyby na některém jmeno Ježíš napsáno bylo, aby nebylo pošlapáno.

(Sv. Bonaventura.)

Papež *Damasus* ke cti nejsladšího jmena Ježíš zvláštní epigram složil, jehož počáteční a poslední písmeny jmeno Ježíš obsahovaly a tento epigram každodenně říkával. *(Mchl. příkl.)*

Císař *Konstantin* nosil jmeno: „Ježíš“ na přilbici. *(Frencla Postilla.)*

c) Opěvuj a oslavuj!

Sv. *Bernard*, opat klarovallenský, s nevýslovnou sladkostí o slastech lásky k Pánu Ježíši pěje v písni: „Jesu dulcis memoria.“ *(Podstránského výkl.)*

Sv. *Pavel* jmenuje ve 14 listech svých jmeno „Ježíš“ po 219kráte; a jak je často pojmenoval, když ústně kázal!

(E. Veith.)

Sv. *Alžběta*, dcera Ondřeje II., krále uherského, sotva že mluviti počala, vznášelo se sladké jmeno Ježíš takměř neustále jí na rtech.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

d) Vzývej!

Sv. *Bernardin sien.* měl nejsladší jmeno „Ježíš“ v takové uctivosti, že si ho zlatými písmenami na tabulku napsal a při kázaní stavěl posluchačům na oči, připomínal jim nesmírná jeho dobrodiní o člověčenstvo a jím i mnohých obrátil.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Štěpán*, kteryžto pro jmeno Ježíš život svůj položil, byl vroucí ctitel tohoto jmena a i všickni ostatní apoštolé a přemnozí mučeníci pro toto jméno pronásledováni jsou.

(Podstránského výklad.)

Kardinál *Bellarmin*, muž i hlubokou učeností i rozníceuou nábožností slovútný, v hodině smrti 30krát jmeno Ježíš plamennou pobožností vzýval.

(Macana výbor.)

Císař *Justinian* praví v zákonníku: „Jest to naším obyčejem, že i porady a činy své vždy počínáme s jmenem Ježíše Krista.“ *(Šmídův hist. kat.)*

Ježíš, pozdravení.

1. Původ jeho vůbec a v Čechách zvláště; odpustky.

Pozdravení „Pochválen buď Pán Ježíš“ jest prastarožitné, neboť se jím hned první křesťané pozdravovali.

Tak sv. Pavel u př.: Řím. 16, 27; Žid. 13, 21.

Rovněž sv. Petr II. 3, 18.

K utvrzení a rozmnožení se pozdravení toho papež Sixt IV. r. 1587 udělil

odpustky všem, kdož se jím budou pozdravovati, kteréžto Benedikt XIII. roku 1728 obnovil. *(Podstránského výklad.)*

Jistý úd řádu Ježíšova, jmenem *František*, počal nejprv i domácí a cizé pozdravovati: „Pochválen buď Pán Ježíš!“ Tímto pozdravením budíval i svěřence své a povzbuzoval k pilnosti. *(Šmídův hist. kat.)*

Původce katolického pozdravování: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ v Čechách jest *Jan Rudolf* hrabě *Špork*, kanovník na hradě pražském a světící biskup a probošt ve staré Boleslavi, jenž ve 18. století žil. *(Blahověst.)*

2. Bohu jest milé.

U nás šla dvě *děvčata* po ulici spolu a potkala se s děvčetem o něco mladším, i řeklo jedno z těch dvou: „Pochválen buď Ježíš Kristus.“ A druhé se na ně hněvivě utrhlo řkouc: „I jdi, co pak jí dáváš pozdravení? Co nevidíš, že ona jest mladší?“ „A co na tom,“ vece, „že jest mladší? Vždyť nedávám pozdravení vlastně jí, nýbrž Pánu Bohu svému.“ *(Blahověst 1861.)*

Jedna *stařena* byla již blízka smrti. Zpovědník těšil ji pomněnkou na radosti nebeské, kterých brzy požívati bude. Umírající byla zcela pokojna a odevzdána do vůle Boží, bylať od maličkosti bohabojně živa. „Jen to ještě,“ pravila ve prostnosti, „leží mi na srdci: až umru a do nebe půjdu, co pak mám tam říci.“ Načež zpovědník: „Neměj velké starosti, jakmile do nebe vstoupíš, řekni: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ a všickni nebešťané ti odpoví: „Na věky! Amen.“ *(Zollnera kázaní.)*

3. Jeho cena.

a) Jest vznešené.

Pamatuji se, praví *Klopstock*, kterak jsem na své cestě skrze Švýcary tímto pozdravením byl pohnut. Byl den příjemný, protož vystoupili jsme s vozu, já pak odraziv se od společnosti, šel jsem opodál za ní. Potkával jsem lidi, již všickni z daleka volali: „Pochválen buď Ježíš Kristus,“ já pak nevěděl, že to pozdravení, aniž jsem uměl odpovědíti; než velmi jsem byl pohnut. Odpověď, jež jsem pozdéji seznal, zdá se mi tak přirozená, že jsem se velice divil, kterak mi sama od sebe nepřišla na mysl. *(Bed. Klopstock.)*

Karel Steiger, protestant, píše, jak velmi ho dojalo pozdravení; „Pochválen buď Pán Ježíš!“ kteréž na pusté poušti od karavany uslyšel, že mimovolně odpověděl: „Až na věky! Amen.“ *(Mehl. kat. Handb.)*

b) Mocné jest.

Byl jsem mlád, vypravoval mi jeden *kupec*, když jsem se za obchodem na rozkaz otcův vydal do vzdáleného od nás města. Rozžehnav se, kráčel jsem pokojně a nehroze se žádného nebezpečí přišel jsem na večer do nevelké hospůdky, kteráž ležela před lesem. Poobčerstvím se a jdu dále, mysle, že v brzku do městečka dorazím, kde přes noc zůstati jsem chtěl. Zatím ale les nebyl tak malý, jak se mi v hospodě pravilo, nýbrž několik hodin a i za dne tmavý a černý. Nebál jsem se, důvěřuje pevně dle rady matčiny v Boha. Tu najednou spatřím obra před sebou, jenž držel v pravé ruce pádnou hůl. Nečekaje dlouho, pozdravím ho: „Pochválen budiž Ježíš Kristus!“ Ale, jak jsem se podivil, když neznámý do sebe něco nesrozumitelného bruče, žádné mi nedával odpovědi, pak ale přece vyrazil ze sebe: „Znám vás, mladíku a vím také, jaký je účel vaší cesty; vždyť jste ve své dobrosrdečnosti v hospodě tam za lesem tuze otevřeně mluvil; úmysl můj byl, oloupiti vás a kdyby snad brániti se vám napadlo, tu byla by má habrová vás maličko byla pohladila. Než vaše z hluboka srdce pochodící pozdravení na jiné přivedlo mne myšlenky. Propouštím vás, jste svoboden!“ I zmizel, já pak s díkem k Bohu odpověděl si sám: „Až na věky!“ a dorazil šťastně do města. *(A. Jiroš.)*

4. Proto nestyď se za ně!

V Horních Rakousích přišel *dozorce* navštívit školu v R. Dítky ho pozdravily: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ „Na věky, amen!“ odpovídá bezděky pan dozorce pozdravením oblíbeným mezi lidem obecným. „Ale pozdravení to se pro vás nehodí: neb kdyby pán do školy vstoupil a někde vás potkal a vy byste ho pozdravily slovy „Pochválen Pán Ježíš

Kristus!“ mohlo by se státi, že byste ho urazily, poněvadž pán ten žid i pohan býti může. Říkejte tedy dobrého jitra přejeme, neb dobrého večera, tím žádného neurazíte a budete chváleny, že jste zdvořily. Až tedy přijdu, jakž mne pozdravíte?“ „Dobrého jitra přejeme,“ odpověděly dítky. „S takým pozdravením budu spokojen,“ odpovědél blahosklonně pan dozorce. „A proč mne těmi slovy pozdravíte.“ Dítky: „protože jste žid!“ „Ne,“ odpověděl, červenaje se pan dozorce „já nejsem žid.“ Dítky hlasitě a bez rozpaku: „Jste tedy pohan!“ Pan dozorce ve zlosti: „Ne já jsem křesťan a katolík!“ *(Blahověst: 1873.)*

V jednom *švýcarském hostinci* sešlo se na jaře 1847 mnoho hostů, rozmlouvajíce o církevních a státních záležitostech. Mezi rozmluvou vstoupila do hostince jedna selka ač zaražena množstvím hostů, přece nahlas pozdravila: „Pochválen buď Pán Ježíš!“ Jen jeden vážený katolík odpověděl: „Až na věky. Amen!“ Ostatní se zaškaredili a jeden, nemaje žádné víry, pravil: „Že zde pozdravení takové není na místě. „Tak?“ odpověděla selka neohroženě, „tomu se nedivím.“ A proč, ty ochechule?“ rozdurdil se jeden z hostů. „Aj“ vece selka, „páni, jste čisti, rádi by jste křižovali Pána Ježíše, kdyby ještě jednou chtěl umříti. A pak, s odpuštěním, pánové, počestný člověk arci ve vaší společnosti nevydrží.“ Po těch slovech odešla selka z hostince a shromážděným hostům umlklým podivně bylo okolo srdce.

(Katol. Tyrol. listy 1841.)

Jinověrec.

viz i: „kacířství.“

1. Jsou ve víře nejistí.

Bedřich, vévoda saský, byv od katolíků tázán, co by lutriáni věřili, tu dal odpověd: „Co v tomto roce věří, vím; co ale příštího roku věřiti budou, ještě nevím.“ *(Bedřich vévoda saský.)*

Ariáni mnohé mají víry a sice roční ba i měsíční. *(Sv. Hilarius.)*

Luther sám vyznal: „Často takto sám u sebe přemýšlím: nevím a nevím, na kterém místě stojím, a učím-li pravdu čili ne.“ *(Luther.)*

Oekolampád, maje zemříti vzdechl: „Nyní všecken nejistotou ohledně víry obklíčen jsa a zmítaje se pochybností, odcházím před soudnou stolici Boží, abych vydal počet, a tam teprv uzřím, bylo-li učení mé pravé čili bludné.“ *(Oekolampád.)*

2. Nepohrdej jím, neubližuj mu!

Mezi nesčíslnými obrácenci nalezl *Cheverus* biskup i jednoho protestantského kněze v Americe se synem, kteří obrátivše se mnoho duševní radosti mu způsobili. Od těch se i dozvěděl, ze z počátku neměli žádné pochybnosti o své víře a pevně věřili, teprv později že se přesvědčili o pravé víře katolické. *(Quillois.)*

I *Salvianus* o mnohých ariánech taktéž se přesvědčil a dodává, že s jinověrci nemáme pohrdati. *(Salvianus.)*

Na začátku 5. století žil v Marseillu učeností a výmluvností poslulý kněz *Salvinus*. Mluvíť v jednom díle svém o víře Gothů a Vandálův, jižto v arianismu, kacířství odchováni byli. Dalek toho, aby je všecky bez výjimky za stejně vinné pokládal, dí o nich: „Barbarové nevědí nic leč to, co byli od učitelů svých slyšeli. Veškeren zákon jejich pozůstává v přijatém ústním vyučení a v podáních na ně přešlých. Jsou sice kacíři, ale nejsou si toho vědomi. A tak se klamou. Který bude v den soudný trest za blud ten? To ví toliko Božský soudce sám.“ *(Salvinus.)*

Roku 1350 kázal v *Chebu* jeden františkán na zelený čtvrtek o umučení Páně a líčil ukrutnost židů. I uchopil se jeden vojín po kázaní kříže a vyzýval shromážděný lid, aby se vymstil. A vskutku lid vzbouřený povraždil všecky židy a kořisť mezi sebou rozdělil, dav částku i úřadu obecnímu. Za trest činu toho museli Chebští několik tisíc zlatých králi českému odvésti. *(Zeiler.)*

3. Obracuj

a) modlitbou.

Sv. *Ignác*, mučeník, vybízí v jednom listu svém, aby se křesťané modlili i za ostatní lidi, totiž jinověrce.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Maří Majdalena* z Pazzis modlívala se horlivě za obrácení jinověrců, kacířů a odpadlíků a prosila Krista, aby se nad nimi pro krev, kterou na kříži vycedil, smiloval.

(Škola B. Srdce 1867.)

Leta Páně 1346 vymohl si císař *Karel IV.*, otec vlasti naší u papeže zvláštní svolení, aby mohl v Praze založiti nový klášter a kostel, v němž by služby Boží konány byly v řeči slovanské. Hlavním úmyslem Karlovým bylo, aby v klášteře tom slovanští mniši modlili se Bohu za sjednocení církve ruské se sv stolicí římskou. Papež svolil a Karel později vystavěl klášter a kostel v Praze na Slovanech čili v Emauzích.

(J. Kŕt. V. Císař Karel IV.)

b) Dobročiněním.

Za času sv. *Jana zlat.* onemocněla jedna paní, která bludem zaslepena od víry kat. odpadla, nebezpečně a ještě jí žádný lékař pomoci nemohl, dala se ku kostelním dveřím donésti prosíc sv. Jana, aby ji uzdravil, že se pak do lůna Církve kat. navrátí. Sv. Jan pokropiv ji svěcenou vodou uzdravil ve jmenu P. Ježíše, načež ona i se svým chotěm a dítkami víru kat. přijala.

(Šmída: Rep.)

V jednom městečku ve Švábsku byl kapucínský klášter, v němž žil Petr *Joas*, všeobecně pro svou lidumilnost ctěn a vážen. Představený kláštera posílával ho almužnu sbírat, při čemž lid poučoval a zvláště k lásce k jinověrcům vybízel, aby z lásky té na výbornost víry kat. soudili. V blízkém místě žil pastor Brem, jenž katolíky nemohl vystáti a začasto v kázaních na ně si vyjížděl a i páteru Joasovi se vysmíval a dětem papežem a kapucínem vyhrožoval, takže z daleka děti před Joasem utíkaly, ba stalo se jednou, že pastorův bratrovec Tomáš s jinými dětmi po Joasu kamením a blátem házel, což Joase arci bolelo. V tom ale Tomáš spadl s mostu a jistě by se byl utopil, kdyby ho byl Joas nevytáhl z vody a strýci Bremu nazpět neodnesl, což Brema tak dojalo, že Joase prosil za odpuštění uznav, jak velmi mu křivdil a od té doby k snášelivosti s katolíky povzbuzoval. Skutek ten Joasův se nelíbil mnohým v klášteře, zvláště pak páteru Valentinu, jenž pravil, že dal veřejné pohoršení. Za čtyry dní ale odprosil Valentin hořce plače a lkaje řka, že tentýž Brem s vlastním nebezpečím života mu při požáru rodiče a mnoho jmění zachránil a oheň uhasil. Tu teprv poznali všickni protivníci Joasovi v klášteře mocnost lásky, která pojí všecky lidi. *(Šmída: Repert.)*

Když se kacířství priscilianské rozšiřovalo, kteréž lež za dovolenou vyhlašovalo, rozhorlili se někteří křesťané a počali ty kacíře pronásledovati a jim zlé činiti. Dostav o tom zprávu sv. *Martin*, biskup turonský, nemile to nesl a řekl: „Bludu máme nenáviděti, ale osoby musíme milovati.“ I císaře Maxima, jenž je ohněm a mečem hubil, napomínal k mírnosti. *(Fleury.)*

Ku kardinálu biskupu vratislavskému *Diepenbrokovi* hlásila se jednou chudá paní o podporu. „Jak jest stará?“ ptal se Diepenbrok komorníka, jenž ji ohlásil. „Sedmdesát let,“ odpověděl komorník „Jest skutečně v bídě postavena?“ — „Zdá se, že všestranně.“ „Tedy jí dejte 10 tolarů,“ rozkázal kardinál. Komorník žasnoucí namítal: „To by bylo příliš mnoho, Eminence! ta žena jest židovka.“ „Židovka!“ zvolal udivený Diepenbrok, „velký Bože! to jest něco jiného; té dejte 50 tolarů, neboť toho zasluhuje její důvěra ke mně.“ *(Kal. Moravan. 1854.)*

Leta Páně 1874 zachránil *Jiří Hartung*, měšťan a koželuh v Berku, jednoho žida na životě od smrti zmrznutím. Jeden necitelný křesťan mu pravil: „Proč pak jste se se židem zabýval?“ načež šlechetný muž odvětil: Ať si jest žid nebo pohan, přece jest můj bratr.“

(Hannoverânský výb. příkl.)

Když čínské město *Changai* obleháno bylo, vyšli až dosud ukrytí misionáři v městě z úkrytu na ulice, počali sbírati raněné a zanášeli je do domů svých, kdež vymývali, ovazovali a hojili ubohým rány s pečlivostí právě bratrskou. A takové jednání neminulo se s účinkem. Nejméně 500 pohanův, a velmi mnozí z nich uzdravili se, získáno takovou měrou Kristu a nebi. *(Blahověst 1855.)*

V Käferthalu u Mannheimu slyšel jednou za noci zimní hodný hlásný, jmenem *Kümmerer*, naříkající hlas lidský. I hned zbudil syna a šel s ním ve sněhu po hlase, až přišli k lesu, kdež nalezli šedesátiletého žida, jenž zabloudiv v sněhu

uváznul. Ještě skřehlý žid jíti nemohl, přinesl syn trakař a přivezli ho do domu. Zde ve světnici třeli ho a obkládali sněhem, dali mu pak studenou polívku a čaj a ráno zavolali lékaře, jenž ošetřovatele pochválil, žid pak za zachránění vděčně poděkovav putoval dále.

(Huber.)

Jistý *kotlář*, jda kdys za tuhé zimy přes pole, nalezl na silnici na polo zmrzlého žida a u něho ranec se šátky a pentlemi, jimiž obchod vedl. I zahrabal své a židovy věci do sněhu, vzal žida na ramena a donesl ho do blízké vesnice, kdež po dlouhém namahání žida přivedl k životu. Potom dal hostinskému něco peněz a přinesl své a židovy věci do hospody. Tu mu padl žid okolo krku a prosil, aby si věci v ranci ponechal. Než kotlář nechtěl a se slovy: „Co jsem na tobě učinil, byla má povinnost; Bůh budiž vždy s námi oběma!“ odešel z hospody. *(Zollnera kat. káz.)*

Jistý *mudrc* cestoval k východu na mezku, maje sebou zásobu potravy. Potkal žida, jenž šel pěšky a dav se s ním do řeči, ptal se na jeho víru. „Má víra pozůstává v tom“ odpověděl žid, „že věřím v Boha, jenž mi jednou odmění, pakli jinověrce oloupím anebo usmrtím.“ Načež mudrc: „Má víra mi ale poroučí, abych nejen lidem své víry, nýbrž každému člověku dobře činil a křivdu, co by komukoliv se učinila, za svou považoval.“ „Proč tedy tak nejednáš a mne hladového necháš jíti pěšky?“ Mudrc dal židu jísti a píti a postoupil mu i mezka, jda sám pěšky. Žid vyšinul se na zvíře a ujel, nevšímaje se více dobrodince svého. Mudrc velebě Boha kráčel dále pěšky, kdežto žid nedaleko spadl a poranil se. Tu ho mudrc ve svém domě ošetřoval, kdež žid i zemřel. Král uslyšev skutek ten mudrcův učinil ho svým prvním rádcem.

(Geistl. Lesung.)

Papež *Pius VI.* viděl v chrámě sv. Petra mladého člověka, kterýž pohlížel na obraz oltářní. Mladík, překvapen jsa neočekávanou přítomností papežovou, upadl do mdlob. Když zase přišel k sobě, pravil k němu papež: „Neboj se, synu, ty máš chuť řádně se vyučiti v malbě, já tě přijmu mezi své chovance.“ „Ach!“ vzdychl mladík, „já jsem protestant.“ Papež odpověděl: „Takto se arci dobře nehodíš mezi chovance papežské, ale přece se o tebe postarám.“ A Pius dal jej na své útraty vzdělati.

(Kal. Moravan. 1857.)

Papež *Pius IX.* odebral se kdys do Trastevere, kdež občas přebýval a kdež na zemi starce poraženého ležeti spatřil. „Jest žid!“ slyšel volati. „Jest člověk,“ odvětil sv. Otec, zdvihl ubožáka sám a dal jej do svého kočáru dopraviti a sám pak jej do domu doprovodil, kdež tak dlouho pomeškal, až stařec k sobě přišel. Pak k němu poslal svého lékaře a druhého dne svého komorníka, aby se na zdraví jeho poptal.

(Mehlera příkl.)

František *Quise*, vévoda z Lothringů, na hlavu poraziv vojsko kalvínské v bitvě u Dreux oblehl město Rouen. I zajavše tu lidé člověka podezřelého a nepřátelského přivedli k vévodovi. A tu se nešťastník přiznal, že uzavřel, vévodu úkladně zavražditi. „Co pak jsem ti zlého učinil,“ tázal se vévoda přívětivě, „že mi bažíš po životě?“ „Ničeho jste mi neučinil, ale nenávidím vás, že se protivujete víře naší.“ „Podle slov tvých,“ vece vévoda, „mohl bych tě odsouditi k smrti, ale víra má mi poroučí, abych ti odpustil. Nuže, která víra jest lepší?“ A to pověděv dal mu osedlati koně, přidal sto tolarů na cestu a propustil na svobodu. A čin ten pohnul člověka toho tak, že se navrátil do Církve katolické a až do smrti sloužil věrně vévodovi. *(Blahověst 1849.)*

Za času vzpoury v Uhersku r. 1849 když generál *Šlik* vítězně do města Aradu vjel, uložil židům, kteří na vzpouře podílu brali, za pokutu značnou část peněz. A hle, tu i katolíci, kteří se židy svorně žili, prosili Šlika, aby i oni spolu se židy pokutu směli platiti. Překvapeni a dojati tímto činem dalo se mnoho židů i s rodinou pokřtiti.

(„Salzl. constit. Zeitg.“)

Ve *Verdunu* ve Francii nalezl jeden duchovní židovskou rodinu, pozůstávající z muže, ženy a dvou dítek, napolo zmrzlou. Ihned ji kněz vzal do svého domu, občerstvil a zahřál. Ježto žena onemocněla podržel celou rodinu tři neděle u sebe a častoval ji, jak jen mohl. A když od něho šli, dal jim i peníze na cestu.

Když milosrdnost tu židé bohatí v Metách uslyšeli, ihned na tom se usnesli, že tak hodnému kněz i až do smrti cukr a kávu dávati budou a poslali mu darem i drahocenné hodinky, na nichž skutek ten dojemný vyobrazen byl.

(Hannoveránský výb. příkl.)

Za strašného vraždění Hugenotů r. 1572, kdež jich 25.000 padlo, žili v Paříži i dva nepřátelé, protestantský šlechtic Regnier a katolík *Vezzinus*, m stodržitel dříve v Quercy. Uslyšev Vezzinus, že Regnier jest v nebezpečí života, ihned osedlal čtyry koně a s luzou vejel do obydlí Regnierova. Regnier ihned poznav nepřítele svého zvolal: „Nuže, udeř mne, lehko mne zavraždíš.“ Vezzinus se naň škaredě podíval a poručil mu přísným hlasem, aby ho následoval. Vezzinus dovezl Regniera až do Quercy a tu pravil: „Nyní jsi v bezpečnosti a proto rovnou zbraní můžeme nepřátelství své ukončiti.“ Vděčný Regnier padl ochranci svému okolo krku a nepřátelství navždy bylo zapomenuto. *(Annegarn Geschichte.)*

Ku konci předešlého století byl v Montpellieru ve Francouzích biskupem p. *Villeneuve*, jejž všickni v biskupství pro lidumilnost ctili. Jednou přišel k němu do paláce jeho protestant, sklíčen neštěstím, oznamuje služebnictvu, že má biskupu co důležitého oznámiti. Byl předpuštěn a vyjevil věrně biskupu bídu svou. Biskup dojat strastí jeho, zavolav komorníka, pošeptal mu do ucha, aby přinesl 25 louisdorů. Komorník, předzvídaje, nač asi pán peněz potřebuje, šeptem připomenul: „Nejmilejší pane, tento člověk jest protestant.“ „Ať si třeba pohan,“ rozhorlil se biskup, „jest nešťastný a útrpnosti naší hoden. Proto jdi hned a učiň, jak jsem rozkázal.“ Když závistivý sluha peníze přinesl, přepočítal je biskup a shledal, že jich toliko 15 místo 25. I rozhněvav se zvolal nevrle: „Poněvadž, nepříznivče, člověku nešťastnému 25 louisdorů nechceš popřáti, věz, že jich dostane 50 a tobě zůstavuji na vůli, buď mu dáti polovici těchto peněz z toho, což máš uspořeného, anebo na místě a na vždy opustiti službu a dům můj.“ Komorník byl přinucen, nechtěl-li přijíti o výnosnou službu, potrestati závist svou a 25 louisdorů vyplatiti nenáviděnému protestantu.

(Blahověst 1849.)

c) Láskou; vlídností; příkladem.

Jak se chovati k jinověrcům, učí nás sám *Spasitel*, jenž pokáral svých učeníků, když žádali, aby na Samaritany seslal oheň. „Nevíte čího ducha jste,“ pravil. Syn člověka nepřišel zatracovat duší lidských, ale spasit. *(Luk. 9, 54.)* Pán Ježíš se Samaritánkou u studně vlídně a laskavě mluvil a v Samaři za dva dni pobyl *(Jan 4.)*; i v podobenství o milosrdném Samaritánu to ukázal *(Luk. 10.)*. I kananitské ženě pomohl uzdraviv její dceru a pohanskému setníku, uzdraviv mu služebníka.

Již Mojžíš poručil židům, aby cizincům, kteří byli pohané, neubližovali.

Eliseus očistil od malomocenství Naamana, pohana.

Daniel žil v pokoji s Babylonskými.

Sv. Petr dostal od Boha rozkaz, aby Kornelia a rodinu jeho do Církve Kristovy přijal.

Sv. Filip vysvětloval ochotně mouřenínu Písmo sv. a sice proroka Isaiáše.

I sv. Pavel láskou pohany hleděl obrátiti.

Abraham, arciotec, při každém obědě milerád s cizincem sdílel pokrm svůj. I stalo se, že kdys k němu žádný cizinec nepřišel. Tu vyšel na ulici a spatřiv pod stromem cestou umdleného starce, pozval ho ihned laskavě k sobě. Před jídlem se dle obyčeje Abraham modlil s čeledí svou, kdežto cizinec ihned bez modlitby sahal po jídle. I pravil rozdurděně Abraham: „Jak se, ó starče, při tvých šedinách můžeš opovážiti jísti, aniž bys Boha dříve vzýval?“ I odvětil cizinec, že se klaní ohni a že ho rodiče jeho neučili, aby před jídlem se modlil. I zhrozil se Abraham těch slov a vyhnal ihned cizince. Tu se Abrahamu v noci zjevil anděl a domlouval mu pro jeho nemilosrdnost. I vyhledal opět Abraham onoho cizince a hleděl mu všemožně dobrodiním nahraditi a hle, cizinec přijal víru jeho v brzkém čase.

(Mehlera příkl.)

Sv. *Abraham*, biskup v Haranu v Mesopotamii, neunavně rozšiřoval víru Kristovu. An pohanům na hoře Libanonu kázal, byl chycen a k smrti odsouzen. Abraham snášel zatím velmi trpělivě všecka utrpení a křivdy, takže ho na svobodu pustili. A tu Abraham zaplatil dluhy za všecky,

co byli ve vězení, čímž vyzískal, že velké množství se dalo pokřtiti. *(Richter.)*

Za sv. *Ambrože*, biskupa milánského, povstalo jitření ariánů proti katolíkům, žádalit ariáni kostel Portiana. Sv. Ambrož četl právě mši sv. a po ní mu oznámil posel, že katolíci chytili ariánského kněze Kastula, aby ho zavraždili. Tu se zarmoutil sv. biskup a plakal hořce, řka: „Nedej, ó Bože! aby pro kostel krev lidská prolita byla, raději ať má krev teče.“ I neustál, až všickni věznové na svobodu propuštěni byli.

(Šmída: Repert.)

Když sv. *Apollonius*, mučeník, seděl v žaláři pro víru Kristovu, přicházeli k němu mnozí pohané a utrhali mu bezbožně na cti; nejvíce ale mu utrhal jistý Filemon, jenž ho nazýval šibalem, svůdcem, zločincem a bezbožníkem, jenž by nic jiného nezasluhoval, než aby ode všech lidí pronásledován byl. Sv. Apollonius snášel vše trpělivě a toliko řekl: „Synu! smiluj se nad tebou Bůh a nepokládej toho tobě co jsi mluvil za za hřích.“ Tato slova s největší tichostí pronešená pronikla srdce Filemonovo co meč, na obě strany ostrý, a pohnula ho, že zvolal: „I já jsem křesťan!“ a pak oba pro Krista sťati byli.

(Macana výb.)

Sv. *František sál.*, biskup ženevský, svým slovem i příkladem, zvláště pak trpělivostí svou přes 70.000 kalvínů Církvi sv. získal. *(Ber. Bercaster.)*

Sv. *Františka z Chantalů* byvši ještě dítkem nemohla snésti pohledu jinověrce, aby při tom trpkých slzí zármutku neprolívala. Stalo se, že dávány jí byly dárky od jinověrce jakéhos, jenž u otce jejího návštěvou byv o věcech náboženských mluvil. I nepřijala Johanna dárků, ale hodivši je do plamenu pravila: „Ctěný pane, jako věci tyto v ohni hoří, tak budou i kacíři a nevěrci věčnými mukami trápeni, ještě věřiti nechtějí, čemu Ježíš Kristus nás učil.“

(Škola B. Srdce 1870.)

Mučeník *Lucian* ponejvíce pohanů na víru Kristovu svým dobrým příkladem obrátil. Proto císař Maximinian nechtěl ho ani viděti. *(Krönes: Real-Lexicon.)*

Sv. *Thuribius*, biskup cenomanenský, by i u těch, kteří ku Církvi nepřináleželi, dobré měl svědectví a je vyzískal Kristu; byl ku všem tichý a laskavý a k nepřátelům dobrotivý a tím mnoho z nich na víru Kristovu obrátil.

(J. H. Karlíka: Živ. svat.)

Čímž medle obrátil sv. *Vincenc* na sta tisíc lidu k pravé víře a ctnosti křesťanské. Jdi do Francie a kamení bude ti to tam hlásat, že láskou.

(Václav Štulz.)

V prvních stoletích křesťanstva bydleli na poušti egyptské mnozí *poustevníci.* Jakýsi jinověrec strany manichejské, kterýž zabloudil, s večerem k jeskyni poustevnické došed, dlouho se rozmýšlel, má-li tam vjíti. Než bouřlivá byla noc a šelmy strašlivě řvaly; protož konečně přece na dvéře zatloukl. Poustevník neprodleně otevřel a ač poznal ihned jinověrce, přece laskavě jej přijav co nejlépe vyčastoval i sám měkké lože mu ustlal. Když tento byl ulehl rozvažuje jednání poustevníka seznal, že to pravý sluha Boží; neboť dle rozkazu Kristova bližního miloval i lásku tu k němu, k jinověrci, skutkem dokázal. Protož vstav ráno, dí k poustevníkovi: „Otče, jsemť ode dneška tvé víry!“ zůstal u něho; oba pak bohabojně pospolu žili. *(Podstránského výklad.)*

Fenelon sotva že na kněžství byl vysvěcen, vyznamenával se neobyčejnou horlivostí, ostrovtipností a zbožností. Ludvík XIV. jmenoval ho představeným missionářů, kteří protestanty měli obraceti. Fenelon přijal důstojnost tu od krále jen pod tou výminkou, pakli přesvědčením a vyučováním, nikoliv ale mocí je bude moci obraceti. A když mu namítal král, že sám Fenelon před fanatismem protestantů nebude jist, odvětil Fenelon: „Raději chci, Vaše královská milosti, co oběť fanatismu padnouti, než abych připustil, aby někdo z bloudících bratří byl utiskován a urážen.“ Ludvík jenž, pravdu a vše dobré miloval, vešel v důvody mladého Fenelona.

(Herbsta: výb. přík.)

Za vražedlné noci bartolomějské v Paříži vzal Jan *Hennuyer*, biskup lisiéxský, pronásledované Hugenoty do svého paláce a ochraňoval je řka: „Jsem pastýř a nedám ovečky své dáviti, zbloudily sice, proto ale mohou poučením a mírností do ovčince Kristova uvedeny býti. Nečtuť ve sv. evangelium, že by pastýř ovečky své dal vraždit, nýbrž naopak, že pastýř za ovečky své i život dává.“ Ochránění Hugenoté tak byli šlechetností

biskupovou dojati, že skoro všickni víru katolickou přijali. *(Fleury.)*

Císař *Heraklius* přibyv na své cestě jerusalémské do města Neapole byl hostem u velmi bohatého žida Benjamína. Po hostině přišli vyslancové, křesťané a žalovali na Benjamína, že všecky křesťany téhož města i okolí hrozně týrá a pronásleduje. Žid nezapíral, než vymlouval se, že ho svědomí nutká i příklad předků pobízí, aby stoupence Kristovy pronásledoval. Císař na místě nález vyřkl moudrosti šalomounské, aby Benjamin po nějaký čas v křesťanském náboženství cvičiti se dal. Učený a nábožný kněz před mnoha lety ze židovství obrácený, byl mu za učitele dán. Bůh žehnal snaze jeho, že Benjamín poznav pravdu křesťanem se stal. *(Herbst.)*

Pachomius, jsa ještě pohan, sloužil co vojín ve vojště ukrutného Marencia. Když dlel v Thebách, nakládali důstojníci s ním a druhy jeho nelaskavě, ani křesťané bez ohledu na jich náboženství měli se k nim jako k vlastním dětem a pomáhali jim všemožně. Toto laskavé a nezištné jednání pohnulo Pachomiem tak, že se stal křesťanem. *(Mehlera příklady.)*

Když byl zajatý Napoleonem papež *Pius VII.* přišel do jednoho města ve Francii, klekal před ním všecken lid, jelikož mu sv. Otec požehnání dával. Byl tu ale i protestant a ten ovšem neklekl. Pius jej mimochodem pozoroval. I přistoupiv k němu, s mírným úsměvem vece: „I tobě neuškodí modlitba žehnajícího starce," a požehnal jej. To pohnulo jinověrcem tak, že padl s pohnutým srdcem na kolena a s úctou děkoval pak papeži. *(Blahověst 1856.)*

Papež *Pius IX.* navštivil jednou v Římě nemocnici u sv. Jana Bož. Všickni přítomní klekali, aby od J. Svatosti obdrželi požehnání a toliko jeden stařec zůstal státi a dával i uctivost i rozpačitost najevo. „Proč pak nejdete blíže?" oslovil ho přívětivě papež. „Sv. Otče!" odpovídá stařec, „já jsem lékař, protestant." „Lékař?" odvětil Pius „toť jest velmi hezké; ját jsem lékařům nakloněn a za prokázanou mi pomoc k mnohým díkům zavázán. Leč vy jste protestant. Nuže, synu můj, proti komu a proč protestujete?" Nato udělil mu požehnání a odešel. Poslední slova papežova dojala velmi ubohého lékaře a tanula mu ustavičně na mysli, takže nabyl protestant pevného přesvědčení, že Církev katolická jest vskutku ovčincem Pána Krista a za několik dní stal se horlivým katolíkem, odřeknuv se nespolehlivého protestantismu. *(Unit. catol. 1866.)*

Císař Michal Rhangabe krvavě pronásledoval manichejskou sektu Pauliciány a mnohé i popravil. Proti tomuto pronásledování povstal ale patriarcha *Nicefor*, domlouvaje císaři, aby bloudící ku pokání přivedl a poučením a mírnosti od bludu je odvrátil a na cestu spasení uvedl. Císař se umírnil a nikoho více nedal odpraviti. *(Stolberg.)*

Petr Canisius všemožným spůsobem a poučováním hleděl, aby jinověrce obrátil a poštěstilo se mu to začasto. Tak jeho přičiněním a poučením se obrátila Sibylla z Ebersteinu, manželka hraběte Marka Fuggera. *(Šmída: Repert.)*

Když sv. *Řehoř* veliký od židů uslyšel, že jim biskup v Terracině vzal synagogu a později i jiné místo k službám Božím odňal, poručil, aby se jim navrátila a vlídností a dobrotou jich k víře katolické získati hleděl. Taktéž poručil biskupům v Arelatu a Massilii, aby židů ke křtu nenutili. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jmeno Boží.

1. Jest mocné.

Sv. *František Xav.*, nalezaje se v království Travankor v Indu, kteréž Badagerové národ surový a loupežný přepadli, vzal kříž do ruky a poručil nepřátelům ve jmenu Božím, aby se vzdálili. A hle, strach přepadl takový nepřátele, že se dali na útěk. *(Mätzler.)*

Sv. *Patrik* lehl si jednou, aby si poodpočinul, na úpatí vrchu jednoho. Najednou se utrhl na vrchu kus skály a řítil se zrovna na Patrika. Patrik spatřiv to, ihned důvěrně vyslovil jmeno Boží a hle skála střelhbitě vzala jiný směr a Patrik na životě zachován jest.

(Stolberg.)

2. Proto ho:

a) oslavuj; úctu rozšiřuj!

Andělé stále oslavují jmeno Boží, zpívajíce: „Svatý, svatý, svatý, Hospodin Bůh zástupů, plná jest všecka země slávy Jeho. (*Is. 6, 3.*)

David, volaje v žalmu 148: „Chvalte Hospodina s nebes“ atd.; v 112: „Chvalte služebníci Hospodina“ atd; v 113: „Ne nám, Hospodine, ne nám, ale jmenu svému dej slávu.“ —

Azariáš, jeden z tří mládenců v peci ohnivé, prozpěvoval: „Požehnaný jsi, Pane Bože otců našich a chvalitebné i slavné jest jmeno Tvé na věky.“ *(Dan. 3, 24.)*

Maria, uslyšic pozdravení sv. Alžběty, pokorně a nadšeně zvolala: „Velebí duše má Hospodina.“ *(Luk. 1, 46.)*

Když sv. *Petr* a *Jan* uzdravili nemocného, oslavoval sv. Petr před lidem shromážděným a se divícím jmeno Páně. *(Skut. 3, 11.)*

Sv. *Pavel* povzbuzuje k oslavování jmena Božího při všem, co konáme. *(Kor. 10, 31 ; Ef. 5, 20.)*

Job, nejhorší nemocí raněn byv, přece chválil jmeno Boží, řka: „Hospodin dal, Hospodin vzal, jakž se Hospodinu líbilo, tak se stalo; buď jmeno Hospodinovo požehnáno.“ *(Job 1, 21.)*

David ve svých žalmích velmi často velebí jmeno Boží.

Pán *Ježíš* nejhorlivější byl ctitel jmena Boha Otce svého, uče nás modliti se „Posvěť se jmeno tvé!“ *(Mat. 6, 9.)*

Gurias a *Samonas*, mučeníci, s radostí předstoupili před soudce Antonína a vyznávajíce víru pozdvihli očí svých k nebesům a modlili se: „Bože a Spasiteli náš! Tebe nikdy nezapřeme, alebrž pro jmeno Tvé vše vytrpíme. Dej nám milosti své a síly, abychom pro jmeno Tvé a ku Tvému uctění i nejhorší muky podstoupili!“ *(Šmída: Repert.)*

Edmund Kampianus, Angličan, kněz byv nevinně co zrádce k smrti odsouzen, nehrozil se smrti, alebrž zapěl: Tě Boha chválíme! Na popravišti pak v Londýně dokládal se veřejně své nevinnosti, pomodlil se za své nepřátele a za to, aby jmeno Boží zvelebeno bylo, by všickni Boha vyznávali a pak odevzdán do vůle Boží skonal.

(Cornelius a Lap.)

Alfons, kněz z řádu sv. Františka, jenž s dobrým výsledkem pro čest a slávu Boží mezi Indiány pracoval, chtěl se do samoty vzdáliti, aby na smrt se připravoval. Než po několik dní, když před obrazem Spasitele klečel a se modlil: „Otče náš“ připadalo mu, jakoby více o sebe se staral, chtě se vzdáliti. I pravil tu: „Ne, Božský Vykupiteli, neopustím ubohé Indiány, mezi nimi rozhlašovati budu Tvé sv. jmeno, to budiž cílem života mého!“ *(Lohn. bibl.)*

b) Jim vše začínej a Jemu vše připisuj;

viz i „pracovitost 3. a) úmysl L. 4!“

Sv. *Wolfgang*, biskup řezenský, cokoliv počínal a podnikal, stále v ústech míval: „Ve jmenu Páně!“

(Macana výb.)

Sv. *Augustin* měl výborné vlohy, psal veledůležitá díla, která i nyní s oblibou se čtou, pracoval s největší horlivostí na vinici Páně, obrátil nesčíslné množství hříšníků, velmi mnoho učinil pro čest Boží. A přece nikdy nebyl pyšný, alebrž vše přičítal Bohu, pravě že by to považoval za svatokrádež, kdyby jmenu Božímu chtěl něco odejmouti.

(Sv. Augustin.)

c) S úctou vyslovuj.

Sami pohané o svých bozích a modlách s uctivostí mluvívali a k uctivosti vybízeli. Tak Cicero, Seneka a jiní.

Také *židé* ctili jmeno Hospodinovo. Jmeno Jehovah jen nejvyšší kněz jednou za rok směl vysloviti a vryté je nosil do obvazku čela, aby lid při pohledu na ně se rozpomenul, že má jmeno Hospodinovo míti v uctivosti.

Naši zbožní *předkové* psávali jméno nejvyšší bytosti, vždy velkými písmeny: BŮH, mluvívali uctivě o Pánu Bohu: náš milý Bůh. Pán Ježíš a při slově Ježíš vždy se poklonili. *(Podstr. výkl.)*

Alexander velký, král macedonský, ač pohan, takovou úctu ku jmenu „Jehova“ choval, že pro ně, když země židovské dobyl, Jerusaléma a chrámu jerusalémského ušetřil. *(Stolberg.)*

Když sv. *Benedikta Labre* jeptišky jednou pro bídný oděv litovaly a jedna z nich zvolala: „Ubohý muži, chudáku!“ zvolal tento: „Jmenujte chudáky jen ty, kdož v pekle jsou a Boha na věky

ztratili!“ a vyřknuv jmeno Boha všemohoucího hluboce sklonil hlavu svou.

(J. Bílého: Legenda)

Sv. *Domnina* láskou plamennou naplněna byla k Bohu a nemohla dosti o lásce nesmírné a dobrotě Boží k lidem se narozjímati a jí se obdivovati; povždy, kdykoliv jmeno Boží napsané uviděla anebo je uslyšela, slzela. Často čítala Písmo sv. a když ji tu jednou v rozjímání její zpovědník nalezl, zpozoroval, že jmeno Boží v písmě se slzami smáčeno bylo a když se jí tázal, co by to znamenalo, odpověděla: „Ctihodný otče, jak se můžete jen ptáti? Může být něco na světě sladšího, vyššího, něco radostnějšího na nebi i na zemi, než nejsv. jmeno Boží? Měla bych ho čísti anebo slyšeti, aniž bych si na Jeho neskončenou dobrotu a nesmírnou lásku nevzpomněla, kterouž nás stvořil, vykoupil a tak otcovsky o nás pečuje? Nezasluhuje tudíž jmeno Boží, abych ho slzami lásky, vděčnosti a dětinné radosti smáčela?“ S podivem poslouchal ji zpovědník a podobná láska vzbudila se i v něm ku jmenu Božímu.

(Mehl. příkl.)

Sv. *František* nevyslovil nikdy Božského jmena jinak, leč s největší úctivostí. Naleznul-li sem tam na zemi cedulky nebo potrhané papírky, na nichž bylo jmeno Páně, sebral je a na zvláštním slušném místě v komůrce své je přechovával. Taktéž naporučil poddaným svým, aby i oni činili.

(Mehlera příklady.)

Sv. *František*, Julian, sv. Polykarp, sv. Řehoř, jmeno Boží vždy s největší uctivostí vyslovovali.

(Podstránského výklady.)

Sv. *Josef kupertinský*, františkán, takovou láskou k Bohu naplněn byl, že kdykoliv jmeno Boží vyslovil, povždy i zvolal: „Uděl mi, ó Bože, té milosti, aby's celé srdce mé zaujímal a měl. Ó Ježíši, vezmi, vezmi mne již k sobě.“

(Šmída: Repert.)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, byl velikou horlivostí pro zvelebení a uctění jmena Božího naplněn, tak že často říkával: „Ó kéž by mi možno bylo, abych všeliké urážky, které se Pánu Bohu činí, zamezil, i abych jeho sv. jmeno v celém světě v známost uvedl.“

(Škola B. Srdce 1868.)

Sv. *Mikuláš z Tlye* velký byl ctitel jmena Božího a často se modlíval takto: „Ó Bože a Pane můj! Tvé a Tvého syna jmeno budiž zvelebeno vždy a všude, jakož bylo posvěceno zvláště sv. mučeníky!

(Petr Kanisius.)

40 sv. *rytířů* vytrpěli mnoho, byvše svlečeni a na ledě mučeni a přece z lásky k Ježíši snášeli vše trpělivě, modlili se za své nepřátele a zemřeli se slovy: „Posvět se jmeno Tvé!“ *(Mehl. př.)*

Kněz *Theodorikus Canisius* raněn byl mrtvicí když o smrti svého bratra, spisovatele známého katechismu, uslyšel. Tu ztratil Canisius paměť zcela, až že Ježíš a Maria vyslovoval. Sedm let žil ještě, rukou nemohl ani jazykem vládnouti, ač kříž na čele učiniti mohl a Ježíš a Maria vysloviti mohl. Když ale poslední pomazání obdržel, otevřel se mu najednou jazyk a volal: „K nebi, k nebi!“ dávaje tím touhu po nebi na jevo a se slovy Ježíš, Maria i skonal.

(Zollnera kat. káz.)

Jan z Jenštýna, arcibiskup pražský, kdykoliv jmeno Ježíš anebo Maria vyslovil při modlitbě anebo uslyšel, poklekl; anebo zaslechnuv je sedě vstal, smekl a vzhledl k nebesům. Chvály těch sv. jmen vypsal ve dvou knihách.

(Drahé kameny.)

Kdykoliv věhlasný astronom *Newton* jmeno Boží uslyšel, smekl uctivě a poklonil se hluboce. *(Šmídův hist. kat.)*

3. Zneuctění se varuj; docházíť trestu.

Jistý nectný a bohaprázdný člověk nestyděl se u přítomnosti sv. *Jeronyma* jmeno Páně slovem a skutkem tupiti. I pokáral sv. Jeronym toho člověka přísně řka: „Psi štěkají pro pána svého a ty chceš, abych já nemluvil pro pravdu Kristovu? Jak já mám mlčeti tu, kde se nejsv. jmenu Páně rouhá? Bůh uchovej! Umříti mohu, ale mlčeti nemohu.“

(Sv. Jeronym.)

Jistý zbožný francouzský missionář cestuje kdys jistou vesnicí a slyše tu jmeno Boží od dětí zlehčovati, pravil: „Podle řeči poznáváme, jaké kdo jest národnosti a hle i podle této bohaprázdné řeči dětí poznávám, že jsou národnosti pekelné a že trest strašný je očekává.“

(Quillois.)

Jméno dobré,

viz „čest!“

Hádání,

viz: „pověra B. 4!“

Hana,

viz i: „kárání; posměch!“

1. Jí se dopustili:

Hany se dopustili bratří Josefovi: „Snář jde!“ *(1. Mojž. 37, 18.)*

Aron a sestra Marie proti Mojžíšovi, začež Marie malomocenstvím potrestána. *(4. Mojž. 12.)*

Kore, Datan, Abiron proti Mojžíšovi a za živa se propadli.

Semei proti Davidu *(2. Kr. 16.)*; Israelité potupili Edomské *(Ezech. 35, 12.)*; Chaldejské *(Jer. 33, 24.)*; Amonitské *(Sof. 2, 8.)*. Děvečka proti Sáře, manželce ml. Tobiáše. *(Tob. 3.)* Manželka a přátelé proti Jobu. *(Job 6. 25.)*

Židé, zvláště fariseové a zákonníci proti Pánu Ježíši *(Mat. 27, 36)*; služebník dav mu poliček *(Jan 18.)*; lotr na levici *(Mat. 27, 44.)*.

Židé sv. Pavla. *(Sk. ap. 13, 45; 18, 16; Řím. 3, 8; I. Kor. 4, 12.)*

2. Bývá bezdůvodná; braň, haj se; trestej!

Uslyšev *Diogenes* jednoho ničemníka Platona haněti, pravil mu: Věru, nikdo ti nebude věřiti, ať si Platona haníš, ať si ho chválíš.“ *(Stobeus.)*

Když císař *Karel V.* v štěstí a ve slávě koruny se vzdal, dostalo se mu rozličné hany a posměchu. Někteří pravili, že tak učinil z omrzelosti života, jsa nemocen, jiní, že z bázně před mocí Jindřicha, krále francouzského; opět jiní, že ze špatného svědomí, ješto se zmocnil Říma a papeže zajal; jiní, že ze cti, aby světu ukázal, jak umí korunou, žezlem a trůnem pohrdati.

(Krönes: Exempel-Lex.)

Když za prvních let kř. časů křesťané od židů a pohanů všelijak pomlouváni byli, vyvstali mužové, kteří křesťany hájili, apologeté. Tak *Quadratus a Aristides* podali císaři Hadrianu, když v Athénách byl, obhajovací spis křesťanů a tak křesťané dle rozkazu císařova alespoň se směli hájiti. Podobně psal i mučeník sv. Justin, Tertullian a jiní.

O filosofech se myslilo, že nevěří v Boha, anebo že jím opovrhují. Když proto potupně *Lysias Diognena* se otázal, věří-li v Boha, odpověděl tento: „Proč bych nevěřil, jsa přesvědčen, že tě Bůh nenávidí?“ *(Laertius.)*

Císař *Theodosius* velký nařídil r. 386, aby se každý potupný spis, jenž by se mu do ruky dostal, ihned spálil; kdo by pak spis takový rozšiřoval, byl jakož i spisovatel přísně potrestán.

(Codex Theodos.)

3. Prospívá duši.

Agapitus, biskup římský, byv od Theodata, krále Gothů v Italii, do Cařihradu poslán, aby Justiniana císaře k smíru pohnul a seznav, že Justinian bludu eutychianskému oddán jest, pravil zmužile: „Myslel jsem, že jsem přišel k Justinianu katolíku, zatím ale poznávám, že jsem u Diokleciána.“ *(Církevní dějepis.)*

Jeden zbožný tichý *bratr* byl od svých spolubratrů často přísně kárán a haněn, což s největší trpělivostí, ano veselostí snášel. Říkával: „Ti co nás kárají a žádnou chybu sebe menší nám nepromiňují; pomáhají nám, abychom v křesťanské dokonalosti ku předu kráčeli; kdo nás ale chválí a vše na nás dobré vidí, jsou neprátelé duše naší a činí nás lhostejnými a líným u věcí spasení našeho.“ *(Kr. Šmíd.)*

4. Snášej ji!

Perikla jeden špatný člověk dlouhý čas hanou obsypával, což tento trpělivě snášel, ba když ho nestyda až do domu doprovázel, volal Perikles na sluhu: „Ihned přines svítilnu a posvěť tomuto muži až do jeho domu.“ *(Drexelius.)*

Sv. *Apollonius*, byv od Filomena dlouho hanoben, pravil: „Synu, smiluj se nad tebou Pán a nepřičítej tobě slova tvá za hřích.“ *(Jeho životopis.)*

Když sv. *Ignác* v Manrese se zdržoval, chodil do městečka žebrati a tu na po-

čátku musel mnoho hany trpěti Děti se shlukly okolo něho a tupily ho, zvláště jeden člověk potvořil se po něm a nadával mu pokrytců a ničemů. Sv. Ignác vše to radostně snášel. V Barceloně, an chleba vyžebrával, dělala mu jedna paní mnoho předhůzek. A hle sv. Ignác zůstal státi a naslouchal pilně a dával radost na jevo, poděkoval jí, řka, že má pravdu, že vskutku jest špatný a velký hříšník. (*Bartoli Vita s. Ign.*)

Sv. *Juniperus*, druh sv. Františka, přijímal všecku hanu, kterou naň jednoho dne kydali, jako drahokamy od Krista, řka: „Jen házejte, házejte drahokamy do mého lůna; přál bych si, abyste na mne těmito drahokamy házeli až do Říma.“ (*Cornelius a Lap. in Matth. V.*)

Sv. opat *Sergius* byl od jistého člověka potupen, jemuž on vlídně odpověděl. Tupič byl tak studem a lítostí nad svým proviněním pohnut, že padna sv. opatu k nohoum, prosil za odpuštění a za přijetí do řádu, čemuž sv. Sergius také vyhověl. (*Životy Svat.*)

Sv. *Terezie* zakládajíc a obnovujíc ke cti a slávě Boží kláštery a chrámy, utržila si za to potupy a pohanění, nadávalo se jí pokryteckých lhářek, hrdopyšných a bláznivých nesmyslnic a to veřejně i od mnohých kazatelů. Sám papežský vyslanec rozhorliv se poučil ji přísně, aby do svého kláštera se odebrala a tam zavřena zůstávala, tam že patří, a aby ani krokem nevycházela. I poslechla hned toho rozkazu a chovala se tiše a pokojně v klášteře, radujíc se, že byla pokořena a zahanbena. Když pak po čase odebírala se s družkami do města Burgos, majíc jíti úzkou cestou vedle prudké bystřiny, prosila jednu ženu, naproti jdoucí, aby jí vůkol jíti nechala. Ale ta zlostnice vysmívajíc se prostičkému její oděvu odvětila, řkouc: „Jen jdi, pokrytecká žebračko, svou cestou!“ a schválně do ní vrazila, že sv. Terezie do vody spadla. Když ji družky vytáhly, a pak hrubé ženě domlouvaly, tišila je Terezie, řkouc: „Mně se dobře stalo, Bůh ví, čeho zasluhuji!“ (*Leoni Goffine-a Postilla.*)

Když mnozí nešlechetníci císaře *Bedřicha III.* haněli, pravil Bedřich k šlechticům: „Což nevíte, že knížata musí šípy přijímati, které jako blesk nízkým předmětům se vyhýbají, kdežto do vysokých věží bijí?“ (*Aen. Sylv.*)

Podobně odpověděl z též příčiny *Alfons*, král arragonský: „Nejen dobře mluviti musí vládcové, ale i hanu slyšeti!“ (*Panormitanus.*)

Ludvík XII., král francouzský, trpělivě hanu snášel, aniž se za ni mstil. (*Beyerlinck.*)

Pavla, pocházející z rodu Grachů, trpělivostí a ponížeností proslula. Uslyševši jednou, že ji mnozí bláznivou a nerozumnou nazývají, pravila: „Divadlem stali jsme se světu, andělům a lidem; bláznivi jsme pro Krista, avšak bláznovství to Boží lepší jest nad lidi.“ (*Sv. Jarolím.*)

Hanba.

Bolí; zničuje, vede k samovraždě.

Uslyševše vojínové *Alexandra* velkého, kteří v ležení se vzbouřili, slova vůdcova: „Pryč odejděte od Alexandra,“ tak se ulekli a hanbili, že se do jeskyň skryli. (*Hunolta káz.*)

Almansor, král arabský v Španělsku, byv, kdežto dříve povždy nad křesťany zvítězil, poražen: tak se za to hanbil, že ničeho nejedl, až hlady dobrovolně zemřel. (*Fulgosus.*)

Diodor, mudrc, zemřel hanbou, že nemohl ve veřejné dišputaci námitku, která se mu činila, vyvrátiti. (*Herbsta př.*)

Herodot, slovútný řečník řecký, měl jednou řeč u přítomnosti císaře Marka Antonia. Avšak paměť tak ho opustila, že musel s řečniště sejíti. Za to se tak hanbil, že se do světnice uzavřel, lidí štítil, jísti a píti nechtěl, ano do nebezpečné nemoce upadl.

Sofokles hrál jednou komedii, kdež od obecenstva vypískán byl. I hanbil se za to tak velmi, že se sám zavraždil.

Syn *Aemilia Scaura* v bitvě opustil mu vykázané místo, což si pro hanbu tak vzal k srdci, že meč do sebe vrazil. (*Hunolta káz.*)

Říman *Píso* v ohavném oděvu, jakýž se vězňům dává, před porotní soud před-

veden a uzřev zástupy vážných soudců i náramné množství diváků ze všech tříd města velkého, dychtivých jej uhlídati, nemohl v sobě nával studu přemoci, jsa cel zaražen postál chvíli a vytasiv v zoufalosti dýku pod šatem uschovanou probodl sebe. (*Segneri.*)

Turannius, sluha Caesarův, byv úřadu svého zbaven, tak se za to hanbil, že se dal jako mrtvý od své rodiny oplakávati. (*Hunolta káz.*)

Uslyšev *Syllanus*, syn vůdce římského Manlia Torquata, že pro neposlušnost v bitvě k smrti odsouzen jest, tak si to k srdci vzal, že v zoufalství se oběsil. (*Hunolta káz.*)

Adam a Eva hanbili se za pád svůj a schovávali se. (*1. Mojž. 3, 8.*)

Bratří Diny tak se za poškvrnění její hanbili, že proti smlouvě Sichemských zavraždili. (*1. Mojž. 34.*)

Ruben pro hanbu, kterou otci Jakubovi učinil, prvorozenství zbaven jest. (*1. Mojž. 49, 3—4.*)

Hanbu, jakouž Galaonští na ženě spůsobili, zaplatili smrtí. (*Soudc. 19, 20.*)

Hanbu a bolest působili synové Heliho otci. (*1. Kr. 2.*)

Hanbu, jakouž David cizoložstvím a vraždou spůsobil Bohu, oplakávati musel po celý život svůj (*2. Kr.*) a hanbu zažil a na synu svém Ammonu a dceři Thaamaře (*2. Kr. 13.*)

Žena cizoložná těžce nesla hanbu, kterou muži svému spůsobila (*Luk. 7, 37.*)

Syn marnotratný hanbou bolest působil otci. (*Luk. 15, 11.*)

Don *Diego Osorio*, byv na poručení španělského krále v mladém věku ještě do vězení uvržen, tak náramně se naštěstím tím pohnul, že přes noc do rána všecky vlasy na hlavě mu sešedivěly. (*Hlasatel český 1807.*)

V České Kamenici odcizila jistá žena v obchodě s lahůdkami uzenku. Obchodnice krádež tu spozorovala a řekla to četníku, který se právě v obchodě nacházel a jmeno ženy si napsal, aby ji mohl pohnati k soudu. Toho se žena tak ulekla, že šla a oběsila se. (*Čas. „Čech“ 1874.*)

Císař *Oto II.* že nešťastně proti Řekům a Saracenům bojoval, tak se za to hanbil, že se v Římě roznemohl a r. 1443 zemřel. (*Sigonius.*)

Palatin Polan dal se za krále polského Boleslava III. v bitvě na útěk. Za to mu poslal král, když se domů navrátil, zaječní kůži, což si tento tak k srdci vzal a za to se hanbil, že se usmrtil. (*Cromerus.*)

Přemysl Otakar II. snášel velké pohanění. Jemu bezprávně odejmul Rudolf habsburský Rakousko a Štyrsko. I musel sáhnouti ku zbrani, avšak zrádou hlavně Záviše z Rosenberka musel i Čechy a Moravu od císaře německého v léno vzíti. Tu když v stanu kleče jako vasal císaři sliboval poddanost: dal Rudolf najednou stan rozevříti a král Otakar přede vším vojskem a přede všemi zástupy klečel tu zahanben. Hanbou tou poznovu sáhl Otakar ku zbrani, až opět zrádou v bitvě padl. (*Tomka. děj. Čech.*)

V okolí Mělníka známý poberta *V. Starý* z Vehlovic vida minulou sobotu, že do jeho obydlí přichází četník v průvodu představeného, aby tam pátral po kradených věcech, uzavřel se v bytu svém a oběsil se. Učinil tak ze strachu před vyšetřováním. (*Čas. „Čech“ 1876.*)

Hněv.

A) Spravedlivý.

Šlechtí, jest dovolen

Hněvem spravedlivým rozpálili se:

Mojžíš, když Farao Boha uposlechnouti nechtěl (*2. Mojž. 11.*); když spatřil Israelity zlatému teleti se klaněti (*2. Mojž. 32. a 4. Mojž. 12.*); když mnozí více manny si vzali (*Ex. 16.*); na Eleazara a Ithamara, že z oběti nejedli (*3. Mojž. 10, 16.*); na Kore se vzbouřícího (*4. Mojž. 16, 15.*); Jonathas na otce Saula, že bez příčiny na Davida se hněval (*1. Kr. 20.*).

Fines probodl muže a ženu pro smilství (*4. Mojž. 25.*).

Josue dal ukamenovati Achana pro krádež stříbra (*Jos. 7.*).

Israelští bojovali proti synům Rubena a Gada, že vystavěli oltáře modloslužebné (*Jos. 22.*); zahubili pokolení Benjamínovo pro hanebnost Gabaonitův (*Soud. 20.*)

Samuel dal zabíti bezbožného Agaza (*1. Kr. 15.*).

Jehu v spravedlivém hněvu zničil potomky Achabovy (*4. Kr. 15.*).

Ezechiáš rozdrtil sochy modlářské a vyplenil lesy (*4. Kr. 18.*).

Zachariáš, syn Jojady, činil výčitky lidu pro mnohé nepravosti (*2. Par. 24.*).

Esdráš rmoutil se nad sňatky židů se ženami cizými (*Esdr. 9.*); tak i Nehemiáš (*2. Esdr. 13.*).; zvláště pak Matatiáš a vysoký kněz Oniáš (*1. a 2. Mak.*).

Eliáš, že kněži modly Baal lid israelský k modlářství sváděli (*3. Kr. 18, 40.*); David na pána, jenž chudému jedinou ovečku vzal (*2. Kr. 12.*).

Pán Ježíš nad slepotou srdcí židů (*Mr. 3, 5.*); nad pokrytstvím fariseů (*Mt. 23.*); nad kupčícími v chrámu (*Mat. 21, 12.*))

Sv. Štěpán hněvivě židům domlouval pro jich zarytost (*Sk. ap. 7, 51.*).

Sv. Pavel nad čarodějníkem Elimasem (*Sk. ap. 13, 10.*).

Když Dunaan, vladař žid, žádal od sv. *Dumy*, aby na kříž plila a Krista zapřela, rozhněvala se devítiletá dceruška její, slyšíc to, hněvem spravedlivým tak, že rouhači samému ve tvář plivnula, řkouc: „Tobě v tvář plíti se má, ještos se nestyděl, matce mé poroučeti, aby na kříž plila a Krista zapřela. Tebe zapírám a židy veškery, tvoje přívržence.“

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Když vladař sicilský Kvincián sv. pannu *Hátu* kázal mučiti a prs jeden jí uříznouti, protože rukou i láskou jeho nestydatou pohrdla, rozpálena byvši hněvem spravedlivým, takto k němu promluvila: „Ó ukrutný tyrane! což se nestydíš odejmouti ženské osobě to, z čeho jsi sám na matce své požíval?“

(*Macana výb.*)

Sv. *Polykarp* setkav se s Marcionem, kacířem, který se ho úšklebně tázal: „Znáš mne?“ pln sv. hněvu odpověděl: „I znám tě, prvorozeného syna ďáblova.“

(*Macanův výb.*)

B) Hříšný.

1. Všude jsi mu podroben; zohavuje tě.

Jeden *mnich* se v klášteře často hněval. I umínil si, že půjde na poušť, aby v samotě od nikoho ku zlosti popouzen nebyl. I šel a vyvolil si za obydlí jeskyni. I přihodilo se mu, že džbán, v němž zdaleka vodu nosil, se mu převrhnul dvakráte a musel po třetí pro vodu jíti. Sotva ale že domů přišel, zase se mu džbán zvrhnul a voda vylila. Tu se milý poustevník tak rozlobil, že džbánem mrštil a na kousky ho rozbil. Když opět přišel k sobě pravil: „Ďábelská zlost mne oklamala, všude jde se mnou, protože ve mně se nalezá. I když sám jsem, musím proti ní bojovati. I navrátím se opět do kláštera a budu s pomocí Boží trpělivě a vytrvale proti zlobivosti bojovati.“ (*Rufinus.*)

Abdela byla velmi hněvivá a ač matka ji domlouvala, nelepšila se. Jednou seděla u šicího stolku, na němž ozdobná nádoba plná kvítí stála. Bratříček náhodou nádobu svrhnuv, roztloukl ji na kousky. Abdela byla zlostí bez sebe; její oči se jiskřily, žilky na čele jí naběhly a její tvář všecka se zohavila. Matka rychle vzavši zrcadlo, jí před očima je držela. Abdela se vlastní tvářností své lekla, zlost ji pominula a dala se do pláče. „Vidíš-li,“ pravila matka, „jak ošklivá jest zlost a jak velice tvářnost lidskou ohaví. Budeš-li se častěji zlobiti, vždy pohled tvůj šerednější bude a zmizí všecka příjemnost a líbeznost s obličeje tvého.“ Abdela vzala si to k srdci a tvář její stala se sličnější. (*Fr. Svoboda.*)

Hrabě *Fontane* začasto pro nepatrnou příčinu v prchlivost a hněv upadal, kdežto vše zničil, co mu pod ruku přišlo. Jednou zuře rozbil drahocenné zrcadlo a křičel na manželku: „Vidíš, že jen jednou pádnou ranou i sklenici rozbiju.“ „Arci,“ odvětila mu tichá manželka, „rozbil jsi jednou ranou krásné zrcadlo, avšak řekni mi, zdaž tímto spůsobem stalo se krásnějším a lesklejším?“

(*Schule der Weisheit.*)

Kotyfus, král thrácký, byl velmi prchlivý a popudlivý. Tak když se mu darem přinesla hojná sbírka krásných a uměle zhotovených nádob, prohlížel je nejprv se zalíbením, pak je ale roztloukl na kusy s tím doložením, aby se nemusil na ty rozhorliti, kteříž by mu snad ty skvostné nádoby rozbili. (*J. E. Veith.*)

Císař *Maximinus* dozvěděv se, že proti němu Gordián co proticísař povstal,

tak se rozlítil, že hlavou o zeď tloukl, po zemi se válel, oděv na sobě trhal, mečem proti senátu máchal, těm nadával, kdo ho chtěli těšiti a snad by byl i vlastnímu synu oči vypíchal, kdyby byl před ním neutekl. (*Capitolinus.*)

Jeden *Řek* bil ve zlosti svého otroka. I pravil jeden mudrc: „Vizte! zde bije otrok otroka. Každá náruživost a i hněv činí z člověka otroka.“ (*Christ. Kinderzeitg.*)

Xerxes, král perský, chtěje z Asie s velkým vojskem přejíti do Evropy, dal přes Hellespont stavěti lodní most. Mezi tím povstala bouře, jež most téměř hotový zničila. Xerxes rozhněvav se, dal moře šlehati pruty. (*Podstránského: Výklad.*)

2. Jaký jest.

a) Jest hřích veliký.

Jeden *missionář* vykládal jednoho dne divochům desatero Božích přikázaní. I pravil jeden Negr sám k sobě při prvním, druhém, třetím a čtvrtém přikázaní: „Jsem vinen!“ při pátém ale doložil: „Nejsem vinen, an jsem nikoho nezavraždil!“ Missionář pokračoval: „Nechoval jsi nikdy v srdci hněv a zášť? Nepřál jsi si, aby ten muž anebo ona paní nebyli živi?“ Tu počalo Negru mocně srdce tlouci, poznal, že se tím spůsobem prohřešil, i zvolal nahlas: „Učiteli! takto jsem dnes před snídaní deset osob usmrtil; nemyslelť jsem, že by to byl hřích!“ (*Zollnera: Kat. káz.*)

b) Popudlivý jest.

Císař *Nero* uslyšev mezi jídlem, že Hispania a Gallia mu odpadly, tak se rozlítil, že stůl převrhl a dvě číše nesmírné ceny rozbil. (*Suetonius.*)

Císařovna *Eudoxie*, když sv. Epifanius nechtěl její snahy podporovati, kteréž strojila sv. Janu zlat., alebrž mnohdykráte ji napomínal, aby zanechala záští svého, hrozila mu ve zlosti a vzteklosti, že dá opět chrámy pohanské otevříti a že zase modly k poctění postaví. (*J. E. Veith.*)

Göthe vyšel si jednou za škaredého počasí s nadlesním ze Steinu do hor na procházku. Ještě počalo i pršeti, zlobil se velmi nadlesní. Göthe mlčel a hledal kamení a roztloukaje je kladivem a tázaje se přítele, do které třídy patří, nevšímal si jeho mrzutých slov. Tu nadlesní nevrle pravil: „Co jest mi při takové povětrnosti po kamenech, řekněte mi, do které třídy kamení já náležím?“ Načež klidně odvětil Göthe: „Do třídy vápenců, jenž, padne-li sebe méně vody na ně, ihned se rozkvašují.“ (*Ill. Jugendz.*)

Mnohý netrpělivý člověk když halíř ztratí z nevůle hodí pryč i měšec. Takový fučík byl *komorník* císaře Rudolfa II. Jednou ráno když císaři čerstvou vodu k umytí nesl v pěkné křišťálové sklenici s pokryvkou, snad že o koberec zakopnul či jakou příhodou, pokryvka mu spadla; i tak se rozlobil, že sklenicí o zem mrštil, řka: „Vzal-li ďábel sedlo, nechť má k tomu i koně!“ A tak pojednou 400 tolarů zmrhal, neb tak drahá byla ta sklenice. (*Podstránského: Výklad.*)

c) Jest nesmiřitelný.

M. *Cato* censor tak Řeky nenáviděl, že syn jeho ani řeckým vědám učiti se nesměl. (*Plinius.*)

Hannibal, byv ještě co pacholík otázán, jak by se zášť mezi Římany a Karthaginenskými dala odstraniti, odpověděl, že jen úplným zničením jedné strany, což se i vyplnilo. (*Plutarch.*)

Olympia, matka Alexandra, tak byla hněvem naplněna, že Jolu, kteréhož otrávila, z hrobu dala vykopati a ho sama rozsápala. (*Ravisius.*)

Timon athenský takovou záští ke všem lidem naplněn byl, že povždy jen pro sebe žil a říkával: „Špatné nenávidím, že špatni jsou a ty ostatní, že špatnými nepohrdají.“ (*Sabellus.*)

Rytíř *Adelstan*, umíraje na hradě Schlitters v Tyrolsku, povolal dva syny své Kurta a Kurze, kteří v nepřátelství krutém žili, žádaje, aby před ním se smířili a pak že rád zemře. Avšak synové se nedostavili; každý si vystavil hrad. Jednou o velikonocích, vyzpovídavše se, měli k stolu Páně přistoupiti. Sotva ale že se spatřili, odešli obadva ihned z kostela a každý si vystavil svou kapličku. V nepřátelství tom žili pak až do smrti. (*Gebhard.*)

Berthold Zarigensis takovou záští ku svým příbuzným naplněn byl, že před smrtí všecko zlato a stříbro slil, aby

po něm nemohli dědíti anebo o dědictví se rváti. *(Fulgosus.)*

Dva *muže*, kteří na jedné lodi seděli a sice jeden napřed, druhý u kormidla, přepadla bouře a tu zadní schválně loď tak řídil, aby nepřítel jeho, vida, že zachrániti se nemohou, dříve zemřel, než on. *(Langius).*

Dva *přátelé*, kteří po dlouhý čas velmi se milovali, rozhněvali se na sebe na smrt a hněvali se na sebe mnohá leta. Tu upadl jeden z nich v nebezpečnou nemoc a dav se zaopatřiti, přislíbil knězi, že s nepřítelem se smíří a dal ho k sobě zavolati. Když tento přišel a smířiv se s ním, odcházeje mezi dveřmi polohlasitě pravil: „ó toho bázlivce!“ rozhněval se nemocný poznovu a povstav řekl: „Nebojím se a nenávidím tě opět z celého srdce!“ a zemřel v hněvu.

(Mettenleiter).

V třetím století žili v Antiochii dva přátelé: kněz *Sapric* a měštěnín *Nicefor*. Přátelství jejich bylo tak útlé, že byli jako dva bratří; ale z nenadání se rozkmotřili a stali nepřátely, vyhýbajíce se sobě. Po nějakém čase šel Nicefor do sebe a prosil přátely, aby Saprice ve jmenu jeho odprosili. A nepořídiv ničeho ponejprv, poslal k němu i po druhé a po třetí — ale nadarmo. Proto odešel Nicefor sám k Sapricí a padna před ním na kolena, pravil: „Odpusť mi pro Boha!“ — Ale Sapric zůstal zatvrzelým. — Tu vypuklo za císaře Valeriana nové pronásledování křesťanů a Sapric postaven před soud neohroženě vyznal, že jest křesťan, že pohanské modly žádnému ani uškoditi ani prospěti nemohou a že mají býti vyhlazeny. Soudce rozhněván rozkázal Saprice strašně mučiti, tento ale zvítěziv nad mukami pravil k ukrutnému soudci: „Nad tělem mým máš ovšem moc, ale nad duší mou má ji toliko Kristus Pán, jenž ji stvořil.“ Zaslepenec zapomněl, že pro vášnivý hněv vzdal se v moc ďábla. Soudce vida Sapricovu srdnatost odsoudil ho na smrt. Kráčejícímu na popraviště vyšel vstříc ještě Nicefor a padna prosil ho: „Mučeníče Kristův, odpusť mi, čím jsem se proti tobě prohřešil!“ Ale Sapric ho pominul. Nicefor nadešel mu jinou ulicí a opět prosil: „Vyznavači Boží! prosím tě, odpusť mi, čím jsem se proti tobě prohřešil. Pomni, že nyní ti bude dána koruna Kristova, jehož jsi slavně vyznal před lidmi.“ — Ale Sapric zatvrdil se ještě více. Vidouce to katané posmívali se Niceforovi řkouce: „Tak pošetilého člověka neviděli jsme nikdy. Tento jde na smrt a ty ho ještě za odpuštění prosíš.“ Načež Nicefor: „Vy nevíte, co žádám, ale Bůh to ví.“ A skormoucen šel na popraviště a tu opět pravil k Saprici: „Psáno jest: proste a obdržíte, hledejte a naleznete, tlučte a bude vám otevříno,“ ale vše bylo nadarmo. Zatvrzelec srdce nekřesťanského neměl na mysli slova Kristova: „Pakli neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich.“ A to se i stalo; Bůh odňal Saprici milost svou. Katané, jsouce připraveni, rozkázali Saprici, aby se k smrti přihotovil. „A proč mám odpraven býti?“ tázal se Sapric: „Protože jsi křesťan a bohům obětovati jsi nechtěl,“ odpověděli. „Ach, nezabíjejte mne,“ prosil Sapric, „já opustím Krista a budu obětovati.“ Hle, jak lichá jest láska k Bohu bez lásky k bližnímu. Nicefor uslyšev rouhavou řeč, pravil k Saprici: „Bratře, nezhřeš, nezapírej Krista, neuchyluj se od něho, aby's neztratil nebeské koruny, kterou jsi mukami zasloužil.“ Avšak mluvil marně. Sapric zapřel Krista, zachoval sice život, ale duši svou zadal ďáblu. Vida to Nicefor, pravil ku katanům: „Já jsem křesťan, já vyznávám Krista, jehož Sapric zapřel, nuže usmrťte mne!“ Katané vše oznámili soudci a po jeho výroku byl Nicefor sťat místo nevěrného a čistá duše jeho povznesla se vzhůru, kdež dosáhla koruny věčné slávy. *(Životy svatých).*

Jedna *žena*, ležíc na smrtelné posteli a majíc se smířiti s nepřítelkyní, raději od kněze se odvrátila, tělo Páně nepřijala a bídně zahynula. *(Spec. Exempl.)*

3. Škodí sobě.

a) Vede k rouhání a odpadlictví.

Císař *Augustus*, když jednou za mořské bouře do nebezpečí života upadl, tak se nad tím rozzlobil, že i bohům se rouhal. *(Marchancius.)*

Kdysi chtěl císař *Caligula* veřejné divadlo provozovati, ana povstala najednou bouře. I rozlítil se tak, že bohu (Joviši) se rouhal a šípy k nebi střílet dal, kteréž mnoho diváků poranily.

(Marchancius).

V městě *Karthagu* byla jedna žena, kteráž se nechovala, jak sluší na křesťanku. I povolal ji jednoho dne arcijáhen Cecilian a dával jí spasitelná napomenutí, ona pak rozhněvala se tak, že hned od víry ustoupiti uložila a odstoupila. (*Sv. Optat milevitanský.*)

b) Škodí časně.

Hormisdas II, král perský, dal jednou na den památný nastoupení svého šlechticům svým hostinu skvělou. Že pak tito ihned před nastávajícím nástupcem, když domů z honu se navrátil, nepovstali; rozlítil se tento tak, že všem hrozil a nadal. Po smrti Hormisdasa rozpomenuli se ale šlechtici na to a svázavše prince uvěznili ho a vyvolili si za krále dítě, které vdova Hormisdova ještě pod srdcem nosila.

(*Herbsta výb. př.*)

Císař *Kalojan Kommenus* umíraje povolal velké říše své a žádal je, aby si za nástupce nevyvolili staršího Isáka, protože byl velmi prchlivý a v prchlivosti mnohých přehmatů se dopustil, nýbrž mladšího syna, jenž byl velmi mírný a na uzdě se uměl držeti.

(*Herbsta výb. př.*)

Mladý *pastýř* v horách ovce pase, seděl jednou na skále v stínu stromu jedlového; a spav neustále klátil a kýval k předu nakloněnou hlavou. Beran pasoucí se nedaleko něho, myslil, že pastýř jeho vybízí jej k souboji a chce s ním se trkati. Postaviv se tedy k boji, několik kroků zpátkem postoupil, aby se hodně mohl rozběhnouti, pak se k pastýři přihnav, silně rohama ho udeřil. Pastýř ze sladké dřímoty nelibě jsa probuzen, rozpálil se zlostí. Berana popadl oběma rukama a mrštil jím do blízké propasti. Ovce to vidouce všecky — byloť jich asi sto — za beranem skákajíce bídně se o skálu rozdrtily. Pastýř hořem vlasy sobě trhaje, bědoval:

Tomu běda, hněvu kdo nekrotí,
stonásobné neštěstí on tropí.

(*Fr. Svoboda.*)

V Praseticích okresu teplického pohádal se majitel domu *Šubrt* se svou manželkou a následkem toho spálil ve zlosti všecky bankovky, které doma měl, roztrhal spořitelní knížku a všechen nábytek rozbil, pak šel a oběsil se.

(*Čas. „Čech" 1877*).

c) Škodí na zdraví, ano přivádí i smrt.

Ezelinus, tyran, tak se časem rozlítil, že ránu, kterou v boji dostal, jako lítá zvěř nehty si strhoval a škrábal.

(*Textor.*)

Jeden *lékař* jednomu prchlivému mladíku, jenž ustavičně churavěl, představoval ohavnost zlosti. Mladík tomu ale odporoval, až se rozpálil a velmi rozzlobil. Tu vyňal lékař klidně zrcadlo a podal ho popudlivci, aby se zhlídl. I zhrozil se tento bledosti tváře své a divokosti očí. Tu se zamlčel mladík, lékař ale pravil: „Vidíte, několikrát se takto rozzlobte a veta jest po vás."

(*Šmída: hist. kat.*)

Darius, král perský, uslyšev o porážce vojska svého, tak se rozlítil, že bez sebe k zemi sklesl a zemřel.

(*Jos. Ehrenberger.*)

Martius Sabinus vida, že Hostilius v panování ho předčil, tak se na to rozhněval, že sám se usmrtil. (*Textor*).

Ve čtvrtek (5. října 1871) spatřil hospodář S. v obci *Dubíkově* u Budějovic na své louce cizou pasačku s dvěma kravama. To jej tak velice rozlítilo že proklínaje běžel na pasačku. V běhu však sklesl náhle na zem, aby více nepovstal. Ze zlosti ranila ho mrtvice.

(*Pokrok 1871*).

Edmund, král anglický, dal jednou skvostnou hostinu, k níž se nezván i pověstný lupič Leolf drze dostavil. Edmund rozhněval se velmi nad tou drzostí a vrhl se na Leolfa. V tom ale vytáhl Leolf dýku a probodl jí krále, že mrtev sklesl k zemi. (*Dolz*).

Matyáš, král uherský, když mu fíky nedosti čisté a chutné k jídlu předloženy byly, rozčilil a rozhněval se tak, že raněn jest mrtvicí a když přichvátali k němu královna, syn, páni mnozí a lékaři, nemohl již mluviti; svíraje se v nesmírných bolestech a řva tytýž jako lev, tak že až do města prý ho slyšeti bylo, pracoval k smrti až do třetího dne 6. dubna 1490. (*Fr. Palacký*).

Jeden *statkář* v Meklenbursku zpozoroval jednou, že jeden kůň jeho kulhá. I dělal čeledínu předhůzky a když tento se omlouval, že se to nestalo jeho vinou, rozzlobil se pán tak, že karabáčem čeledína chtěl zbíti, avšak v tom ho ranila mrtvice, že mrtev sklesl k zemi r. 1814.

(*Leop. Chimani*).

Staurecius, pyšný ministr císařovny Ireny, tak se jednou rozzlobil, vida, že jeho naděje ctižádostivé se nenaplnily, že mu žíla praskla a on po hrozném chrlení krve v několika minutách ducha vypustil. (*Zollnera: kat. káz.*)

Já sám jsem znal *muže*, který byl velmi prchlivý, i zlobil se a chřadnul, až v nejlepších letech věku svého zemřel. (*Jan Zollner*).

Václav, král český, byv od někoho uražen, tak se rozzlobil, že mu smrt přisáhal, avšak v tom ho ranila mrtvice a bylo po něm. (*Mansi.*)

Škodí jiným

a) na zdraví.

Znamenitý mocnář císař *Adrian* vypíchl otroku svému v rozjitřenosti oko. Když pak se opět utišila prudkost hněvu a k sobě přišel, mrzelo ho to a protož dal nešťastníku tomu za náhradu na vůli, aby si jakoukoliv milost vyžádal. I mlčel otrok. Císař opakoval slib svůj káže, aby žádal, čeho sobě přeje. „Ach," odvece otrok, „nežádám ničeho, leč oko své." (*Frencla: Postilla*)

Dne 22. října 1860 házel zednický učeník v *Mladé Boleslavi* s lešení rum do sousední zahrádky, pachtýř zahrady však se nad tím tak rozhorlil, že učeníka s lešení shodil. Učeník se notně potloukl, mohl však z toho míti i smrt, neb lešení právě nad strání se nalezalo. (*Čas. „Boleslavan" 1860.*)

Jindřich II., král anglický, neuměl se v hněvu krotiti a dopouštěl se tu prahrubých činů. Jednou chtěl poslu, jenž mu psaní nemilého obsahu přinesl, oči vypíchnouti a na celém obličeji strašně ho poškrábal. Jindy zase hanebně ztrýznil jednoho pána, jenž krále škotského zastával. Shodil mu klobouk s hlavy, roztrhal šaty a pokousal jako zběsilý. Ve zlosti každému hanebně vynadal, proklínal a smrtí hrozil. (*Ber. Bercaster.*)

b) Usmrcuje.

Převelmi byl prchlivý *Nouširvan*, král perský, a strašně si v hněvu počínal. Tak pro maličkost dal Mabodesa, jemuž korunu svou co děkovati měl, na místo potupy, na jednu bránu na třínožku posaditi. Pod pokutou smrti nesměl se k němu žádný přiblížiti. A tak musel ubohý, opuštěn od lidí, o samotě dlíti dlouhý čas, čekaje na smrt. A to vše stalo se proto, že Nouširvan na výpravě byl nešťasten. (*Mehlera příkl.*)

Othoman, mahomedán, uviděl v zahradě dva mladíky květiny trhati a když tito zapírali, tak se rozzlobil, že je mečem zabil. (*Textor.*)

Piso, římský vojevůdce, odsoudil jednoho vojína k smrti, že nevěděl, kam jeho soudruh se poděl. Když již měl býti odpraven, navrátil se onen, jenž zbloudil. Celé vojsko doprovodilo jej sjásotem k Pisonovi, avšak ukrutník ten, zlobě se a stydě za své přenáhlení, dal tři odpraviti, prvního vojína, že ho již odsoudil, druhého, že zbloudiv na smrti svého druha vinen byl a toho, co ho odpraviti měl, že rozkaz jeho ihned nevyplnil. (*Herbsta výb. př.*)

Vedius *Pollio* dal rozkaz, aby jeden otrok, jenž při hostině z nepozornosti sklenici roztloukl, uvržen byl do rybníka. Štěstí ještě, že při hostině přítomen byl i císař Augustus, jenž otroka vysvobodil a všecky krystalové sklenice dal rozbiti, aby Vedius pro tak nepatrnou příčinu nikoho k smrti odsouditi nemohl. (*Seneca.*)

Kain hněval se na Abele a zabil ho. (*1. Mojž. 4.*)

Saul hněval se na Davida a hleděl ho zabiti. (*1. Kr. 18.*)

Achab král na Nabotha a zabil ho. (*3. Kr. 21.*)

Naman na proroka Elisea, že nepřišel k němu, aby ho uzdravil. (*4. Kr. 5.*)

Aman na Mardochea a chtěl ho o život přivésti. (*Esth. 3.*)

Achab, že Naboth nechtěl mu dáti své dědictví. (*3. Kr .21.*)

Osiáš na kněze. (*2. Par. 26.*)

Senacherib král pro trest Hospodinův a pobil mnoho Israelitův. (*Tob. 1, 21.*)

Holofernes, slyše, že Israelité se zbrojí. (*Jud.*)

Knížata na Jeremiáše a bili ho. (*Jer. 37.*)

Eliu na Joba. (*Job. 32, 2,*)

Nabuchodonosor na mudrce babylonské. (*Dan. 2.*)

Antioch král na Machabejské. (*2 Mak. 7, 9.*)

Herodes král na narozeného Ježíše a zabiti kázal nemluvňátka. (*Mt. 2.*)

Sv. Jakub a Jan na nevlídné Samaritány

a žádali, aby Kristus ohněm je zhladil. (*Luk. 9.*)

Čtyřicet židů z hněvu usmrtiti chtěli sv. Pavla. (*Sk. 23.*)

Alvarez Bassano, znamenitý admirál, stavěl na rozkaz Filipa II., krále španělského, velkolepé loďstvo proti Anglicku, kteréž loďstvo napotom tak bídně zahynulo. Alvarez měl loďstvo vypraviti. Lodí bylo velké množství a proto i značných zásob zapotřebí. Výprava nemohla tudíž tak kvapně se státi, jako toho Filip žádal. I dal si ve zlosti Alvareze předvolati a pravil mu přísným hlasem: „Nevděčně splácíte mi důvěru, kterou jsem ve vás choval.“ Alvarez studem se zarděl a přišed domů ulehl a v několika dnech zemřel.

(*Zollnera kat. kázaní.*)

Josef Briknar, soused v Ratkyně u Nové Paky zastřelil svého souseda a udal se druhého dne trýzněn svědomím sám úřadu. Příčina ke skutku tomu spočívala v dávném nepřátelství obou mužů mezi sebou. (*„Pokrok“ 1872.*)

Z Neukirchenu (okr. konický) v západním Prusku píše se „Erml. Ztg.“: Jistý tamější rolník přijel z Konic z trhu domů a položil stržené peníze na stůl. Sotva že na několik okamžiků odběhl, přišel jeho malý chlapeček, zahrál si s pěknými obrázky a na konec i zkoušel, budou-li na krbu pěkně hořeti. V tom přijde otec a vidí co se stalo. Přiskočí k chlapci a vsadí mu takovou ránu, že se mrtev na zem svalil. Matka právě koupala nemluvně a vidouc, co otec ztropil, odskočí ku chlapci, aby jej, možno-li, k životu probudila. Na dítě ve vaně pozapomenula, kteréž zatím se utopilo. Otec pak, když spatřil mrtvoly svých dvou dítek, ze zoufalství se na půdě oběsil. (*Čas. „Čech“ 1878.*)

Jeden *rolník* vázav na poli, poslal syna svého domů, aby něco rychle přinesl. Syn pak se opozdil. I rozpálil se otec vztekem tak, že navrátivšího tvrdou hroudou udeřil a zabil. Nyní se zlost otcova obrátila v žalost a žalost hnedle v zoufalství. Nebo ukryv nešťastný otec zabitého syna pod snopy, chvátal domů a v stodole se oběsil. Což uslyševši manželka jeho, která právě dítě malinké koupala, hrůzou všecka předěšená, pospíchá do stodoly vzhlednout oběšeného manžela, odkudž když se hořekující k dítěti navrátila, nalezla je v koupeli utopené. Nyní i ji zoufalství uchvátilo, šla, a vedle muže svého se oběsila. Tak zlost průvodkyní byla čtvero smrtí.

(*Macana výb.*)

Jveno, král dánský, neskrotitelný byl ve hněvu. Když se jednoho dne dozvěděl, že ho někteří šlechticové pomlouvali, dal je všecky druhého dne na den obřezání Páně v kostele zavražditi.

(*Ber. Bercaster.*)

Dcera vévody bavorského *Theodata I.* stavši se nedovoleným obcováním s jakýmsi hrabětem Sigfridem matkou, uvrhla lehkomyslně vinu na stařičkého biskupa sv. Emmerama, myslíc, že tento daleko již z Bavor jest. I rozlítil se Lambert, mladší bratr Utin tak, že v prchlivosti a hněvu sv. biskupa s několika vojíny pronásledoval a blíž Mnichova i zavraždil. Tu nestoudná Uta teprv udala pravého původce a Theodat na smířenou dal klášter v Řezně vystavěti a nadal ho hojnými důchody. Uta musela zemi opustiti a bídně kdes v Italii zahynula.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Král český *Václav IV.*, když mu jednou přinesl kuchař na stůl kapouna, který z nedopatření nebyl dosti vypečen, tak se rozhněval, že ihned ukrutný rozkaz dal, aby kuchař za živa na rožni pečen byl.

(*Leop. Chimani.*)

Císař *Valencinian I.* byl velmi prchlý a pro napatrné provinění tak se rozlítil na radu několika měst, že v každém městě dal tři radní odpraviti. — Když jednou páže na honbě psa, an naň skákal a ho kousal, dříve pustil, dal ubohého mladíka ve zlosti tak zbíti, že téhož dne zemřel. Podobně dal i jistého mečíře v zlosti, že na uměle dělaném krunýři něco málo pochybil, odpraviti. — Prchlivostí a zlostí ztrpčoval si život, až i ve zlosti r. 375, když přijímal vyslanectvo Kvádů, bídně dokonal život svůj, krví lidskou poskvrněný, ana se mu najednou krev vychrlila.

(*Ammianus Marc.*)

Jistý zvonař ve *Vratislavi* ve Slezsku měl již všecko připraveno, aby ulil zvon. Zatím ještě odešel do hospody, a přikázal učeníku, aby pozor dal a ničeho se nedotýkal, dokavadž nepřijde. Než učeník jsa zvědavý a nedočkavý hnul kohoutkem u formy a zvonina všecka do formy již připravené vytekla. Navrátiv se pak mistr a vida co se stalo, tak

se zlostí dal přemoci, že učeníka ubil. Ale brzy vytřízlivěv, poznal provinění své, šel k právu a sám za vraha se udal a žele náramně svého zločinu žádal umříti, toliko žádaje, až na popravu veden bude, by na ten ulitý zvon jemu jako umíráčkem se zvonilo. I vyplněna jest žádost jeho. A aj zvon ten tak pronikavý a žalostný zvuk vydával, jakoby ne jednoho ale dvou nešťastných osob smrt zvěstoval. A v pravdě tak bylo. Zvěstoval smrt neposlušného učeníka zavražděného, pak i smrt prchlivého mistra hned na to odpraveného; dvě žalostné smrti co následek hněvivosti. (*Macana výb.*)

4. Kroť u sebe!

a) V něm nejednej!

Jistý mudrc *Anthenodorus* radil císaři Augustu, aby, jakmile sezná, že nakvašen a rozloben jest, abecedu tak dlouho říkal, až by se hněv ukonejšil.

Architas, navrátiv se z cest domů a shledav, že správce špatně hospodařil, rozlobil se strašně, ale pravil: „Štěstí pro tebe, že jsem rozloben, jinak by se ti špatně vedlo.“ (*Hunolta kázaní.*)

Bajazet, turecký císař, rozzlobil se, veda válku s Tatary, skoro na všecky své důstojníky. I držel vojenský soud a všickni vinníci měli odpraveni býti. Ministr se ulekl a nikdo nevěděl rady, až Naruddin Hazza, dvorský blázen, pravil: „Dobře máš, sultane, zabij tyto zrádce ihned! zasluhují toho. Vezmi ty prapor a já buben, pak brzy Tatary přemůžeme.“ Po těch slovech se Bajazet zamyslil a důstojníkům odpustil.

(*Šmída: Rep.*)

Sv. *Františka sál.*, biskupa v Ženevě, upomínali dva mužové urputně, žádajíce, aby jim hned zaplatil. Sv. František vlídně jim řekl, že zaplatí, až určená lhuta vypadne; avšak nadarmo. František náchylnosti své si jsa vědom a hrubostí upomínatelů se cítě rozčileným, odebral se rychle do vedlejšího pokoje a tam se pomodlil. Pak se navrátil a řekl mužům, aby nářadí jeho v dražbě prodali. Tu se oba věřitelé zastyděli za své nelidské jednání a prosili svatého za odpuštění. (*Leop. Chimani.*)

Císař *Gratian* uznával, že i vladař jest člověk a že v hněvu snadno nespravedlivě jednati může. Proto nařídil, aby kdykoliv by někdo k smrti odsouzen byl, ještě 30 dní s výkonem se čekalo, (*Mehl. příkl.*)

Kdykoliv *Klinias* se rozzlobil, ihned se uchopil lyry a dal se do hraní. A když byl otázán, proč tak činí, odpověděl: „Konejším tak hněv svůj.“ (*Mehl. příkl.*)

Císař *Theodosius* náramně se rozlítil na obyvately města Soluně, že v spiknutí dvořenína jednoho zabili, 1000 jich kázal zavraždit, začež ho sv. Ambrož z Církve vyobcoval. A když Theodosius činil pokání, dal mu sv. Ambrož velemoudrou radu, aby dal rozkaz, dle kteréhož ti, kteréžby k smrti odsoudil, teprv až po 30 dnech odsouzení svého odpraveni býti měli. (*Frencla: Postilla.*)

b) Bojuj odporem!

Sokratovi pravil jeden rolník uštěpačně, že slouží Venuši. Rozzlobení slovy těmi učeníci, kteří čistotu mistra svého dobře znali, chtěli se vilníka chopiti, avšak Sokrates tomu nepřivolil řka: „Vyslovil jen mou přirozenou náklonnost, nad kterou jsem ale odporem a důvody rozumu zvítězil.“ (*Scherer.*)

Sokrates, rozhněvav se na syna svého, když špatného skutku se dopustil, řekl jen k sobě: „Kroť se sám.“ (*Laertius.*)

V zemi tureckého *sultána* vylil jednou otrok při hostině pánu mísu horké polívky na krk a popálil mu ho. Rychle povstal rozhněvaný pán, upíraje děsný zrak na ubohého otroka, jakoby jej na místě usmrtiti chtěl. Otrok padna na zem sepjatýma rakama zvolal: „Pomni, pane, že ráj za podíl bude těm, kteří hněv svůj ukrotiti a přemoci dovedou.“ Zaražen odpověděl pán: „Necítím v sobě hněvu, odpouštím ti, ano dávám ti svobodu.“ (*Kal. Moravan 1859.*)

Sv. *Efrém* zlobivosti příliš byl oddán, aby se ho zlobit nikdo neviděl, vstoupil do řehole. A tu mu jednoho dne nesl klášterní sluha pokrm. Lačněl velmi, neb se byl právě vedle obyčeje několik dní postil. Sluha klopýtnuv nádobu s pokrmem rozbil. I řekl mu Efrém: „Buď dobré mysli, když pokrm ten až ke mně nepřišel, půjdu já k němu.“ A posadiv se u střepů nádoby obědval.

(*Macana výb.*)

Jeden cestující rozhněvav se na sv. *Františka Borgiáše*, brzy poznal přená-

hlení své a padnuv na kolena, prosil sv. Františka za odpuštění. Sv. František ho obejmul a dal mu tuto radu: „Bojuj proti hněvu vždy!“ (*Ribadius*).

Sv. *František sál.* byl od přirozenosti velmi nakloněn k zlosti, nicméně pilným cvičením a přemáháním sebe přivedl to tak daleko, že byl tichý jako beránek. (*Frencla Postilla.*)

Člověku jednomu velmi hněvivému, kterýž zlobivost svou tím vymlouval, žeby za svou přirozenou povahu nemohl, lva pak skrotiti uměl, odpověděl sv. *Jan zlat.*: „Lva, kterýž nemá rozumu a zuřivější jest nad jiná zvířata, skrocovati můžeš a umíš a své vlastní povahy by's skrotiti nemohl, člověče rozumem od Boha obdařený? Nevymlouvej se. Z lva, ať tak řku, umíš učiniti člověka, z sebe pak činíš lva.“ (*Sv. Jan zlat.*)

Sv. *Martin* nikdy se nerozhněval.

I *Agathon* opat žádného nerozhněval a když se naň někdo rozhněval, nešel spáti, dokuď se s ním nesmířil. (*Severus Sulpitius.*)

K poustevníku *Pachomiu* přidružil se starší bratr jeden Jan a pomáhal mu jednou, když si stavěl obydlí. Ještě se mu to zdálo dlouhé, rozzlobil se Pachomius a pokáral přísně Jana. Této prchlivosti litoval ihned Pachomius. (*Herbsta př.*)

Alfons, král neapolský a sicilský, nikdy nebyl hněviv spatřín. (*Panormitanus.*)

Gabriel brixenský z řádu minoritů přísahou stvrdil, že za 30 roků na žádného člověka se nerozhněval. (*Ravisius tex.*)

Helvetius, francouzský jenerál, jeda po ulici pařížské potkal káru dřívím naloženou, s níž muži nebylo se lze vyhnouti. I rozzlobiv se počal muži nadávati. „Máte pravdu,“ odvětil muž, „já jsem holomek a vy velký muž, nebo já jdu pěšky a vy jedete na kočáru.“ Tu se Helvetius vzpamatoval a tiše zvolal: „Odpusťte, muži, že jsem se tak velmi přenáhlil. Ostatně jste mi dal dobré ponaučení, za něž vám jsem vděčen.“ Daroval muži tomu několik tolarů a poručil sluhovi, aby opatrně káru na stranu dal. (*Šmída: Rep.*)

„Zlost,“ pravil jeden moudrý *opat*, „ukazuje se v srdci, na obličeji, na jazyku a v činu. Chceš-li ji přemoci, měj se na pozoru, aby v srdci tvém nevznikla. Vkradla-li se přece do srdce, nevpusť ji do obličeje. Je-li už v obličeji, drž na uzdě jazyk. A je-li již i na jazyku, tedy alespoň ničeho nekonej!“ (*Mehlera přikl.*)

L. P. 1706 navštívil cár *Petr* velký archimandritu v Kijevě. Po obědě nesl jeden obstárlý mnich vzácná vína všem hostům a přijda před cára, z pomatenosti nebo ze slabosti pustil celou nádobu s číšemi sklennými na zem. Cár Petr v známé prchlivosti vyskočí a už byla pěst zdvihnuta, aby odplatila nešikovnost služebníka. Stařeček ale upamatuje se rychle a promluví jasným hlasem: „Ne po kapkách ale celými proudy, jako tento nápoj na zemi, vylévá Hospodin požehnání na cára mého!“ Tato duchapřítomnost odzbrojila hněv dobrosrdečného cára, slzavýma očima objal mnicha a jmenoval ho archimandriton kláštera Peresseku. (*Kal. Moravan 1861.*)

Asi před 30ti lety žil u města uherského *Rábu* kněz neobyčejné tichosti. V mládí býval velmi zlostný a popudlivý ač zbožný. Jednou v zlosti udeřil bratra v obličej, což jej napotom takovou lítostí naplnilo, že si umínil, zlosti zcela se vzdáti, což se mu i s pomocí Boží a rozjímáním tichosti Krista a Marie podařilo. (*Himmelskrone.*)

Suvarov, ruský jenerál, byl přísný a i vlastnímu komandu se podvolil. Jednou se velmi rozhněval na jednoho vojína pro malý přestupek, kterého se v službě dopustil a již ho chtěl bičíkem tlouci. V tom ale přikvapil jenerál, jenž měl službu a pravil k Suvarovi: „Jenerál Suvarov poručil, že v hněvu se máme přemáhati.“ Ihned schoval Suvarov bičík, řka: „Když to jenerál poručil, musím uposlechnouti.“ (*Hebel.*)

c) Pozoruj hněvivce.

Leopold *Chimani* byl co dítě velmi zlostný a ve zlosti mladším bratřím a sestrám ubližoval, začež od rodičů býval kárán. I stalo se, že jednou, když šel se spolužákem do štěpnice, uviděl dva vojíny spolu se hádati, až se dali i do krvavé pranice a jeden druhého ve vzteku větví tak uhodil, až omdlel. Příhodu tu použili rodiče Leopoldovi k tomu, aby mu ukázali smutné následky hněvu a Leopold se hněvu varoval. (*Leop. Chimani.*)

„Co chlapec,“ vypravuje jeden pohan-

ský *mudrc*, „viděl jsem člověka, jenž ve spěchu marně klíčem dvéře otvíral. I rozzlobiv se, kousal do klíče, tloukl nohama na dvéře a any mu pěny z úst vycházely, strašně zlořečil. I viděv tohoto člověka tak jsem si zlost zošklivil, že mne od tohoto dne nikdo rozhněvaného neviděl.“ (*Mehl. příkl.*)

d) Použij sv. zpovědi; modli se!

Jedna *žena* byla zlosti a hněvu tak oddána, že jako ztřeštilá všecky sužovala a všude jen sváry, různice a hádky tropila a i sousedům i domácím nesnesitelnou byla. I prosili domácí sv. Malachiáše o radu. Otázal se sv. Malachiáš ženy, jest-li se z nadávek, zlosti a různic zpovídá. A když řekla, že se nezpovídá, žádal, aby to jemu učinila. I uposlechla a radou jeho a upřímnou sv. zpovědí se tak změnila, že se napotom podobala tichému beránku. (*Sv. Bernard.*)

Sv. *Ignác* z Lojoly byl od přírody horkokrevný, ale přísným zpytováním svědomí přivedl to tak daleko, že by byl člověk myslel, že nemá ani žádné žluče a krev jako led studenou, tak tichý, mírný a snášelivý dovedl býti. (*Škola B. Srdce 1878.*)

Jeden *mládenec* naříkal si jednomu zbožnému muži, že nikterak se nemůže uvarovati hněvu a prosil ho s pláčem, aby mu udal nějaký prostředek proti hněvu. Zbožný muž, uchopiv se ruky mladíkovy, pravil laskavě: „uteč se povždy k modlitbě, kdykoliv hněv v sobě pocítíš, a hněv obrátí se v tobě v lásku.“ I modlili se hned spolu a hněv zmizel ihned z duše mladíkovy. A že tak povždy činil, stal se z něho všem milý a tichý muž. (*Šmída: Repert.*)

Dva *přátelé* přišli v řeči do hádky a rozdvojili se. Jeden, jenž zlostí se až třásl, vyšel ven, brzy ale, usmívaje se, se navrátil, a podal příteli ruku k smíření. Přítel radostně přivinul slzícího přítele na srdce a pak se ho otázal: „Kde pak jsi byl, že jsi hněvu tak brzy pozbyl?“ „Byl jsem v kostele u Krista na hoře Kalvarii a u soudu spravedlivého soudce,“ odvětil druh a tisknul mu srdečně ruku a povždy zůstal již pokoj mezi nimi. (*Ott.*)

Jeden *sluha Páně*, jsa ku hněvu nakloněn, povždy kdykoliv hněv v sobě ucítil, útočiště vzal ku Kristu a volal: „Ó Pane Ježíši! uč mne býti tichým!“ Ucítiv ale již hněv v žílách, opakoval slova: „Blahoslavení tiší!“ Pakli se přece rozhněval, ihned vzbudil v sobě lítost, udělil chudým hojné almužny a konal toho dne skutky trpělivosti. (*Mehl. příkl.*)

5. Kroť u jiných!

a) tichostí a mlčením;

viz i: „tichost 2 b!“

Jedva sv. *František z Paula* v Kalabrii působiti počal: jal se ho osočovati a veřejně haněti v celém okolí jistý řeholník, jenž u lidu platil za kazatele. Vášní víc a více unešen přišel i na místo, kde divotvorce přebýval. Sv. František seděl právě před chatrnou chýžkou svou. Sotva že ho protivník zočil, kydal naň, hněvem rozpálen, hanu. Než sv. František všecky nadávky tiše vyslechl, konečně pak přistoupiv k hanci, pojal ho vlídně za ruku a uvedl do komůrky své. Tu vyňav několik žhavých uhlův holou rukou podal je rozlícenému hostu, řka: „Na, i ohřej se, vidím, že ti zima! Co se bojíš? Tyť celý hoříš ohněm pro toto slovo Boží, a hle, uprostřed ohně tak ti zima. Nuže, vezmi do rukou to uhlí, neboj se, neuškodí tobě.“ Podivný host vida, co se děje, celý zdřevěněl, padl na kolena, prosil svatého za odpuštění a od té doby sám oddal se na pokání. (*Blahověst 1856.*)

Jedna urozená *paní* odkázala jistému klášteru velikou sumu peněz. Jistá osoba se domýšlela, že tím utrpěla škodu a dávala vinu svatému Františku Salesiu. Plna zlosti odebrala se k němu, činila mu nejtrpší předhůzky a při tom vjel do ní takový vztek, že i ruku pozdvihla chtíc ho udeřiti. Sv. František ale nic se nerozzlobil, raději s ní co nejlaskavěji rozmlouval, přesvědčil ji o bludu jejím a co nejzdvořileji ji vyprovodil až ven. Když na to osoba přišla domů, o svém chování přemýšlela a zdvořilost sv. Františka sobě představila, litovala přenáhlenosti své, šla druhý den k němu, padla na kolena a prosila za odpuštění, jehož se jí na místě dostalo. (*J. Bílého: Legenda.*)

Šlechtic jakýsi žádal kdys u sv. Františka sál. o výnosné beneficium v biskupství ženevském. Sv. František mu odvětil, že

beneficium to musí prostředkem konkursu uděliti. Avšak šlechtic dolehal ustavičně, až pak se rozpálil a počal mu spílati pokrytců. Sv. František věda, že proti vášni takové nelze nic pořídíti slovy, mlčel, až hance umlkl a odešel. Někteří přátelé svatého uslyševše to, tázali se ho, jak mohl takovou křivdu snésti. Na to vece muž Boží: „Vždyť pak mi nelál on; bylať to jeho náruživost. Uzříte, že, ješto jsem já mlčel, on ke mně časem svým zase přijde a budou z nás dobří přátelé. Ostatně připomínal jsem si jeho dobré vlastnosti, které si vysoce vážím.“ Stalo se, jak svatý František předvídal. Po krátkém čase dostavil se šlechtic, odprošuje sv. biskupa, uznal svou chybu a stal se ctitelem a následníkem jeho.

(*Blahověst 1857.*)

Kdys ve *Varšavě* plivl Marii Hoffbauerovi, redemtoristu, ve tvář nerázně boháč, jejž přišel prosit o almužnu pro sirotky. Velebný kněz při své pokoře nic se nepomátl mrzkým činem hrdého boháče, nýbrž otřev pokojně slínu, vážně a klidně opětoval prosbu, řka: „A co dáte, pane, mým sirotkům?“ Rozumí se, že opětovaná prosba ta neminula se účinku. Pokora ve službě sv. lásky zvítězila nad hrdostí necitelného boháče; pán zpamatovav se, odprosil pokorného sluhu Páně a bohatou almužnou hleděl poněkud napraviti křivdu svou.

(*Blahověst 1858.*)

Sv. *Jan*, řeholní kanovník a opat, byv od jednoho z bratří hrubými slovy uražen, tiše ho poslouchal. Když pak rozhorlený řeholník se vzdálil, tázal se jiný bratr, jenž byl vše pozoroval, proč že co představený kláštera nepřikázal zlostníku, aby mlčel? I odpověděl opat: „Když dům hoří, zdali rádno házeti dříví do ohně? Ubohý bratr, planul hněvem. Kdybych ho byl v tom okamžení kárał, zlost jeho by se byla neutišila, spíše rozhárala.“

(*Podstránského: Výklad.*)

Sv. *Mathilda*, manželka Jindřicha císaře, muže prchlivého a hněvivého, dokavad trval hněv manžela, neodmlouvala mu, nýbrž čekávala, až se pokoj do duše rozhořčené navrátil. Tu teprv ho hleděla na lepší stránku nakloniti.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Dva *muži* zbloudivše jednou s pravé cesty dostali se na pole, jehož majetník, vida je, nekřesťansky jim nadával, oni však dlouho mlčeli. Vidouce ale, že majetník polnosti čím dále, tím hůře si počíná, a je přespříliš uráží, oslovili jej takto: „Milý bratře! My pochybili jsme, odpusť nám z lásky k Pánu Ježíši!“ Pokorná odpověď tato pohnula urážlivým člověkem tak, že je nejen za příčinou hrubosti své za odpuštění prosil, alebrž v brzku potom světa se vzdal, vstoupil do kláštera, kdež ostatní věk života svého v kajicnosti a bohumile strávil.

(*Sofronius.*)

b) Kárej ho!

King-Tsong, král tsiský, měl výborného koně, jejž zvláště miloval. Zanedbáním koňákovým pošel komoň, čímž se král tak rozhněval, že kopí uchopiv, pacholka prokláti chtěl. Na štěstí byl Jan-Tse přítomen, kterýžto k němu takto zahovořil: „Kníže! hnedle by se byl člověk tento synem smrti stal, nejsa ještě ani o velikosti provinění svého přesvědčen.“ „Přesvědč jej tedy,“ řekl mu kníže. Jan-Tsé popadnuv oštěp, obrátil se ku zločinci řka: „Synu neštěstí! ejhle, toto jest provinění tvé; poslechni je bedlivě. Předně jsi příčinou, že kůň pošel, kterýž ti králem k opatrování byl svěřen. Musíš tedy zemříti. Za druhé jsi příčinou, že král a pán můj pro pošlého koně tak se rozhněval, žeby téměř vlastní ruku svou na tebe vložil. Ej, a to jest nové provinění, větší mnohem než předešlé. Konečně rozhlásí se po veškeré zemi, i po celém okolí, že pán a král můj pro koně člověka zabil a tím ztratí dobré jmeno své. Viz tedy, nešťastníče! to jest největší provinění tvé, poněvadž neskončené jiné zlé působí. Nahlížíš to?“ „Nechej ho!“ zvolal král. „Nechci bych pro něho dobrého jmena svého pozbyl. Budiž mu odpuštěno!“ (*Jindy a Nyní 1831.*)

Sultán *Mahmud* rozzlobil se pro maličkost na důstojníka stráže své. Poručil chopiti se ho a vydati jej bez prodlení na smrt. Odsouzený, poněvadž jej taková krutost rozhorlila, spílal sultánu tyranů a mužů nespravedlivých. Mahmud nerozuměje mu, tázal se okolostojících, co byl odsouzenec řekl? Načež jeden z vezírů, kterýž litoval odsouzeného a zbaviti chtěl pána nového hněvu, pravil, že důstojník řekl: „Bůh miluje ty, kteří umějí zlost svou krotiti a bezvolná

pochybení mohou odpustiti!“ Sultán, zaraziv se, pravil: „Jděte a řekněte stráži, aby upustila od trestu.“ Jiný z dvořanů ale, nepřítel vezírův, obrátiv se k sultánu, dí: „Sluha nemá lháti pánu svému, aniž mu skrývati pravdu. Odsouzený lál pánu svému a trestu hodná slova proti němu vyslovil.“ Sultán Murad rozhorleně na dvořenína pohledna, pravil: „Vezírova dobromyslná nepravda milejší mi jest, než tvá zlomyslná pravda!“

(*Podstr. výklad.*)

Sv. *Turribus* potkal jednou paní, která se náramně zlobila, že něco ztratila; i napomínal ji velmi lahodnými slovy, aby se upokojila, a sám jí škodu nahradil, jen aby hněv svůj utišila a Boha jím neurážela.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Když král *Klodoveus* Verdunských, kteří proti němu povstali, za vzpouru strašně potrestati chtěl, jsa proti nim hněvem nesmířitelným rozpálen, odebral se k němu biskup Euspicius a šetrnými a důstojnými slovy zkrotil hněv králův, že Verdunským prominul všechen trest, ač velkého pokárání zasloužili.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Petr veliký, cár ruský, byl znamenitý, ale velice prchlivý panovník. Jednoho dne přišel k němu Dolgoruký, jeho rádce i přítel a při společném o zemských věcech rozmlouvání Petrovi odporoval. Tento hned rozpálen hněvem, vytáhnuv meč, chtěl ho v tom okamžení probodnouti. Dolgoruký ale nepřestrašeným srdcem chytí jeho ozbrojenou ruku, řka: „Nikoliv! veliký mocnáři! já nedopustím, aby's ty soukromou vraždou v tomto přibytku slávu jmena svého poškvrnil; jest-li jsem ale smrt zasloužil, podej mne zemské vrchnosti, aby mne podle práva odsoudila!“ Tato řeč tak pronikla Petra, že stál ustrnulý, meč schoval, do pokoje odešel; po malé chvíli ale Dolgorukého povolati dal, jej za odpuštění prosil a novými hodnostmi obdařil.

(*Podstránského*: *Výklad.*)

Hodinky církevní,

viz: „Maria III. 1. f!“

Horlivost.

1. Bývá sužována; nedochází časné odplaty.

Všickni ctnostní a věrní Bohu museli na zemi pronásledování trpěti.

Sv. *Athanáš* musil se mnoho měsíců v bídné cisterně skrývati a pětkráte zahnán jest z biskupského stolce svého.

Sv. *Jan* z *Kříže* úpěl po mnoho měsíců v tuhém žaláři, protože prvotní život Karmelitánův obnovil.

Sv. *Jan zlat.* po třikráte u vyhnanství úpěl.

Na sv. *Karla bor.*, tohoto výtečného arcibiskupa a hrdinu lásky a péče pastýřské, střílelí.

Když sv. *Terezie* kláštery do lepšího pořádku uváděla, musela mnoho trpěti jak od duchovního i světského úřadu; bylať prohlášena za osobu šílenou a posedlou zlým duchem.

Sv. *Vincenc* obžalován jest před soudem zemským co lhář a nevěrný člověk.

Sv. *Wolfgangu* spíláno hloupých mnichů, jenž prý chtěl, aby veškeré ženské pohlaví stalo se pannami klášterními a mužští samými mnichy. (*Karel Orel.*)

Sv. apoštol *Jakub* obrátil v celém Španělsku jen 8 aneb 9 osob, ačkoliv horliv byl velmi. (*Hunolta káz.*)

Sv. *Dominik* ze Silos, syn rolníkův, za své mladosti stádo pásal; pak odebral se na studie do města, kdež uměním, pilností a prospěchem tak se vyznamenal, že na kněžství byl vysvěcen. Jsa knězem vedl nějaký čas život o samotě, pak ale do kláštera svatoemilianského ve Španělích vstoupil, kde za opata zvolen jest. Stav se představeným kláštera skvěl se sv. Dominik jako vzor všech ctností. Když nespravedlivým požadavkům a nátiskům krále navarského na odpor se postaviv i klášter opustiti musel, odebral se ku králi Ferdinandovi, kterýž mu klášter Silos daroval, kterýž byl zpustošen; však brzy povstal z bídy své, když sv. Dominik správu jeho převzal. Duchovní bratří těšili se, že jim Bůh

tak horlivého představeného vzbudil, který nejen slovem ale i příkladem svým je modliti a pracovati učil. Tam zemřel r. 1073. (*Živ. svat.*)

2. Přílišná; falešná, nerozumná (fanatism) škodí.

Josue vida, že dva mužové prorokují v ležení, rozhorlil se. (*Num. 11.*)

Abisai chtěl zlořečícímu Semei hlavu sraziti (*2. Kr. 16.*).

Jonáš měl falešnou horlivost, rmoutě se, že Ninive nezahynulo (*Jon. 4, 2.*).

Židé nebránili se v sobotu proti králi Antiochu (*1. Mak. 3, 27.*).

Učeníci Janovi se horšili, že Kristus více lidí za sebou táhne.

Z odpovědi P. Ježíše, kterouž dal učeníkům Janovým, když se ho tázali jmenem Janovým: „Ty-li jsi ten, kterýž přijíti má, čili jiného čekati máme?“ vysvitá, že Kristus přílišnou horlivost Janovu zcela neschvaloval (*Luk. 7.*).

Učeníci Kristovi se horšili, že jiní ve jmenu Kristově ďábly vyháněli, (*Mr. 9, 37.*), že matky dítky ku Kristu přinášely (*Luk. 18, 15.*), že Kristus dítky k sobě připouštěl (*Mt. 19, Mr. 10*).

Jakub a Jan žádali, aby Kristus na Samaritány, kteříž ho nepřijali, oheň s nebe seslal (*Luk. 9.*).

Sv. Petr, když oblečen do vody skočil, aby brzy byl u Pána (*Mt. 14, 30.*); při poslední večeři (*Mt. 16, 22.*); v zahradě getsemanské (*Jan 18, 10.*).

Jidáš se horšil, že Maria Majdalena masť na nohy Kristovy vylila. (*Jan 12, 3.*)

Představený synagogy, že Kristus v sobotu ženu uzdravil (*Luk. 13, 14.*).

Šavel v pronásledování křesťanův (*Sk. 8, 9.*), jakž i sám se vyznává. (*Gal. 1, 13.*)

Vražedníci sv. apoštolův. (*Jan 16, 2.*)

Soudcové. (*Sk. 5, 14.*)

Knížata kněžská na sv. Petra se rozhorlili, že nemocné uzdravoval. (*Sk. 5.*)

Židé v Antiochii proti sv. Pavlu a Barnabáši. (*Sk. 13, 50.*)

Židé v Jerusalémě proti Pavlovi (*Sk. 21. 27, Řím. 10, 2.*), a Demetrius v Efesu (*Sk. 19, 24.*)

Fariseové horlili pro své tradice. (*Mr. 7, 8.*)

Proto také sv. Pavel kárá Timothea pro velkou přísnost. (*1. Tim. 5, 23.*)

Sv. *František sál* pravil ku příteli Petru Kamovi, biskupu z Belley: „Nerozumná a trpká horlivost plodí mnoho zlého; napomínání a kárání jest vždy těžce záživný pokrm. Bratrská láska musí trpkost tu odstraniti, jinak se podobá nezralému ovoci. Dobrý prostředek v nečas upotřebený stává se škodlivým jedem.“ (*Butler.*)

Biskup *Abdas* v Suse v Persii z přílišné horlivosti dal strhnouti chrám, ve kterémžto posvátný oheň, co oznak Ormuzda, ctěn byl. Tímto přenáhleným činem pobouřena šílenost sluhů Ormuzdových. Král Jesdegerdes I. povolav biskupa před sebe, uložil mu, aby chrám na své útraty znovu zbudoval. Což když učiniti nechtěl, zabit jest. Pronásledování křesťanů vypuklo tím zuřivější, takže král Bahram V. pilou křesťany řezati dal. (*J. Bílého: Dějepis kat. Cír.*)

Jeden žák velkého opata *Makaria*, jda kdys napřed před mistrem, přišel na pohanského fanatického kněze, jenž klackem ozbrojen byl a se tvářil jakoby cestoval. „Kam spěcháš,“ zvolal učeník, „ty synu ďáblův?“ „Tak!“ zvolal tento, „ješto mne jmenuješ synem ďáblovým, chci tě co ďábel vyplatiti.“ I zmlátil učeníka klackem tak, že až k zemi sklesl. Brzy přišel na rozkaceného pohana Makarius sám a pozdravil ho přívětivě: „Bůh tě zachovej, dobrý muži a žehnej ti!“ „Co pak jsi viděl dobrého na mně?“ zvolal pohan, „že mne pozdravuješ?“ Makarius pochválil na něm to málo, co chvály hodno bylo a pohan vlídností tou stal se křesťanem. (*J. E. Veith.*)

Církevní dějepis dosvědčuje, jak fanatism velmi škodí. Toť vidíme u donatistů, ariánů, obrazoborců, valdenských, albigenských, flagellantů, husitů a rozličných reformátorův, kteří domněle pro čest Boží hanebnosti páchali. (*Jan 16, 2.*)

Kalif *Omar* z horlivosti pro koran dal slavnou alexandrinskou knihovnu spáliti, ješto prý jsou spisy její buď v koranu obsažené a pak jsou zbytečné; anebo nenalezají se v koranu a pak jsou škodné. (*Jan Nep. Černohouz.*)

3. Měj!

a) O čest Boží.

Pro čest Boží horlili:

Abel, Seth, Henoch (*1. Mojž. 4.*); Noe; Abraham; Lot; Isak; Jakub.

Mojžíš vida, kterak lid zlatému teleti se klaní, rozbil desky, zničil zlaté tele (*2. Mojž. 32, 19—20.*).

Finees, zabiv hřešícího israelitu s Madiánkou (*4. Mojž. 25.*); proto ho David chválí (*Ž 105, 30—31.*); podobně (*Sir. 45, 28.*; *2 Mak. 2, 26.*).

Israelité, potrestavše obyvatele v Gabae (*Soud. 20.*), že pokolení Ruben a Gad oltář si vystavěli (*Jos. 22.*).

Snacha Heliho hořekovala, že archa umluvy v ruce nepřátelské se dostala (*1. Kr. 4, 19—22.*) Samuel.

David tanče před archou (*2. Kr. 6.*); chtě chrám stavěti (*2. Kr. 7.*); a nesmě přípravy velké konal (*1. Chr. 22*), zaveda zpěv a hudbu (*1. Chr. 16.*) v žalmích opěvuje Boha.

Eliáš, dav služebníky Bálovy pobiti (*3. Kr. 18.*); Zachariáš pro modlářství (*2. Par. 24.*).

Ezechiáš, král, zničiv sochy a měděného hada (*4. Kr. 18, 3.*).

Tobiáš, čině dobře a neboje se nepřízně královy (*Tob. 1, 2.*).

Mathatiáš a synové hořekovali nad zpoustou chrámu Jerusalémského (*1. Mk. 2.*)

Esdráš, že židé s pohany v manželství vstupovali (*1. Esdr. 9.*); podobně i Nehemiáš (*2. Esdr. 13.*).

Oniáš, nejvyšší kněz, proti Šimonu (*2. Mak. 3.*).

Nejvznešenější příklad horlivosti pro čest a chválu Boží jest *Kristus* Pán sám, jenž po tři leta chodě po své vlasti z místa na místo, lid vyučoval, obracoval, káral slovem i příkladem, takže mohl vším právem říci: „Příklad zajisté dal jsem vám, aby jste, jakož já jsem činil, i vy činili!“ Všude vyhledával jen čest Otce svého nebeského, tak mohl říci: „Já‘ jsem oslavil Tebe na zemi (*Jan 17, 4.*), horlil proti farizeům (*Mt. 3.*), proti kupujícím v chrámu (*Jan 2.*)

Sv. *Jan* Křtitel horlivý byl Kristův předchůdce (*Mrk. 1, 2—5*; *Mt. 3, 7, 14*; *3*; *Jan 3, 26.*).

Apoštolé svědomitě následovali Krista v horlivosti pro čest a slávu Boží, opustivše pro ni vše a obětujíce i svůj život. Tak sv. Petr (*Sk. ap. 5*); jahen Štěpán (*Sk. ap. 7, 51.*); sv. Pavel (*Sk. ap. 13, 10*; *17, 16.*).

Missionáři všech časův; mučeníci, vyznavači, zbožní králové, mocní a bohatí; křižáci pro čest Boží mnoho i smrt podstoupili.

Sv. *Albert*, biskup ve Vercelli, velmi mnoho odpadlíků do Církve sv. přivedl, vrtkavé upevnil a bohabojnost rozšířil. K čemuž přispíval horlivým kázaním slova Božího. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Barbatus*, biskup beneventský, vyznamenával se nevšední horlivostí pro čest Boží a spasení duší. Neustál, ani když hněv a nenávist přemnohých proti sobě popudil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Bernardin sien.*, po 14 let horlil v kázaních pro čest Boží ve vlasti své, pak ale probíhal celou Italii, kdež všude zdárně účinkoval.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František* z Regis vyznamenal se neobyčejnou horlivostí o čest Boží a proto i říkával: „Ježto nás Bůh z ničeho stvořil, patříme Jemu a musíme všecko Jemu ke cti konati!“ Pro čest Boží i mnoho milerád vykonal a trpěl. (*Butler.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* vyznamenal se neobyčejnou horlivostí o čest Boží a rozšíření Církve. Tou příčinou založil i řád jesuitů, kterýž velmi blahodárně působil. (*Šmída*: *Repert.*)

Ač sv. *Karel Borom.* těžký jazyk měl a nesnadno kázal, přece z horlivosti o rozšíření Církve Boží zápasil milerád s touto těžkostí a nesčíslněkráte za svého živobytí s dobrým úspěchem hlásal slovo Boží a všemožně o čest Boží horlil.

(*Lohn. bibl.*)

Horlivostí neobyčejnou v hlásání slova Božího vyznamenal se sv. *Vincenc ferr.*; kázalť v rozličných zemích. Kázaní jeho bývala ale také vřelá a rázná, důkladná a libá, hlas jeho hřměl, když mluvil o hříchu, o soudu, o věčnosti i o pekle, takže nesmírné množství nevěřících a hříšníků k pravé víře a ku pokání se obrátilo. Toliko ve Španělích bylo 33 tisíc Židů a Saracenů pokřtěno.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Zvláštní horlivostí kazatelskou vyznamenali se kazatelé *Guyon* ve Francouzsku, jakož i *Combalot*, kteří postní a adventní kázaní mívali a ze všech stavů nesčíslné množství ku pokání přivedli. (*Herbsta*: *Výb. př.*)

Papež *Pius V.*, upomenut v churavosti své od jednoho přítele, aby se šetřil, odpověděl: „Nepovolala mne Prozřetelnost na stolici Petrovu pro mé pohodlí, nýbrž abych pečoval o šíření cti a slávy Boží.“ (*Lohn. bibl.*)

b) V dobrém.

Sv. *Faustin a Jovita*, mučeníci, vyznamenali se zvláštní horlivostí a neúhonným obcováním. Proto je pojal sv. Apollonius, biskup brixenský, do stavu duchovního, posvětiv staršího bratra Faustina na kněžství, mladšího ale Jovitu na jahenství. Od té doby neměla horlivost jejich v hlásání slova Božího žádných mezí, žádná práce nebyla jim těžká, žádné protivenství odporné, nezděsily jich ani pohrůžky ani bázeň smrti, až i smrtí mučenickou zaplatili horlivost svou. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František xaverský* opustil vlast, zakusil nebezpečí na moři i na zemi, podnikal obtížné cestování do dalekých zemí, přestál přemnohé protivenství a pronásledování, starosti a úzkosti pro Boha a spasení duší. (*Jos. Černý.*)

Mladý biskup sv. *Osvald* započal úřad svůj s neobyčejnou horlivostí. Nejprv stavěl kláštery, v nichž duchovenstvo zbožně si vychovával, pak zakládal školy. Sám putoval od místa k místu, všady hlásal slovo Boží, uváděl dobrou kázeň, rozsíval nábožnost a bohabojnost a co jiným velel a čemuž učil, sám plnil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Školastika* oživovala plamen horlivosti, lásky a bázně Boží u sester jí podřízených horlivostí v modlitbách, přísností v postech, svědomitostí u vykonávání zákonů klášterních a láskou k samotě.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jistý mnich *Euprepian* žil mnoho let svatě a byl vzor a okrasa kláštera. Horlivě se věnoval modlitbě, nejpřísnějšímu mrtvení, byl velmi skromný a poslušný a prospíval v křesťanské dokonalosti. Dvakráte byl pro víru jat a zůstal víře sv. věren; dvakráte byl od kněží modlářských mrskán a vše snášel radostně pro Spasitele. Kdo by byl pochyboval o něm, že až do konce života svého Bohu sloužiti bude a že po smrti zaujme v nebesích místo vyvolených? Než Euprepian změnil se najednou zcela. Odřekl se služby Boží, vystoupil z řehole, vedl velmi pohoršlivý a nemravný život a zemřel konečně co zatvrzelý nekajícník.

(*Sv. Theodor studitský.*)

c) o rozšíření Církve svaté.

Sv. *Ansgar*, apoštol národů severních, byl rek, který zemi vydobyl, ale ne děl hřímáním, nikoli vraždou a požáry, nýbrž tichým slovem a světlem sv. evangelia. Málo lidí bylo na světě, kteří tak svatě žili a tak mnoho dobrého způsobili, jako sv. Ansgar, při čemž byl i velmi pokorný. (*Jan Bílý.*)

Sv. *Benno*, biskup míšenský, kázal slovo Boží zvláště Slovanům polabským, jichž řeči se naučil, tak že ho rádi poslouchali a od něho i křtíti se dávali a proto se nazývá i apoštol Slovanův.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Bonifác*, apoštol Němců, vyznamenal se neobyčejnou horlivostí o rozšíření Církve Kristovy a spasení bližních.

(*Jan Nep. Černohouz.*)

Neobyčejnou horlivostí vyznamenali se sv. apoštolé slovanští *Cyrill a Methud.* Nejen že široko daleko víru Kristovu rozhlašovali, nýbrž učili v řeči srozumitelné a zavedli ritus slovanský a přeložili Písmo sv. do slovanštiny.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Eleutherius* v Turnay s takovou horlivostí neobyčejnou pracoval o spasení bližního, že v jednom týdnu jedenácte tisíc lidí křtem do Církve uvedl.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František xaverský* pozoroval s obdivem, kterak francouzští a španělští kupci s nebezpečím života mořem křižmo se plaví po štěstí se shánějíce. „Jak?“ pravil, „o rozšíření Církve Boží měl bych býti já váhavý?“ I vydal se na cestu do Indie a Japanska, aby tam pracoval o království Božím. Neodstrašil se ani mořem, ani pouští, ani horami, ani bouřkami, ani hladem, ani žízní, ani surovostí zdivočelých národů. Bez zbraně jen s křížem Spasitele prochází krajiny pohanské od jednoho konce k druhému, aby pohany získal Kristu. Muž ten sv. obrátil sám 52 království, vztýčil znamení sv. kříže po oboru tří tisíců mil a svou vlastní rukou pokřtil téměř jeden milion modlářů a mahamedánů. Nadšen láskou Boží bořil království ďáblovo a Krista uváděl do duší, jenž uvěřili v Něj.

(*Mehlera příklady.*)

Sv. *Kilián*, biskup a mučeník, kdykoliv si připomenul důstojnost duše lidské, za niž Kristus na kříži umřel; kdykoliv si připomenul drahné množství lidu ještě v stínu smrti sedícího: tu ho to nutilo mocí skoro neodolatelnou, aby pohanům víru Kristovu hlásal. I spojiv se ještě s několika jinými muži, vzdal se jmění

a vlasti, přeplavil se ze Škotska do francké země a konečně ve Vircburku slovo Boží hlásali.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Diviti se musíme neoblomné horlivosti, jakouž sv. *Patricius*, apoštol Irčanů, pro rozšíření Církve Boží plápolal. Nehrozil se jak sám vyznává, ani otroctví ani pronásledování ani smrti. A horlivost jeho byla i korunována, že i mnozí králové a knížata ostrova rozsáhlého s nesčíslným množstvím lidu k víře Kristově přivedeni byly.

(*Jan Nep. Černohouz.*)

Sv. *Remigius* nalezl okolí v Arrasu, kde dříve křesťanství kvetlo, nepřátelskými nájezdy opět pohanské. A proto tam poslal sv. Vedasta, posvětiv ho na biskupa v Arrasu. Vedast nenalezl v krajině té ani stopy křesťanství, avšak trpělivostí, mírností a láskou v brzku v okolí křesťanství opět zavedl.

(*Butler.*)

Sv. *Řehoř*, biskup v nové Cesarei, když se poslední jeho hodinka blížila, dal se v celém městě tázati: Kolik pohanů by tu ještě bylo. Dověděv se, že by jich bylo jen 17, děkoval Bohu, řka: „Svému nástupci zůstavuji právě tolik pohanů, kolik křesťanů jsem nalezl, když jsem úřad svůj nastoupil.“

(*Wetzer.*)

Horlivostí a vroucností velikou působil sv. *Václav*. Věda z vlastní zkušenosti, jak mocně působí kvas víry Kristovy na zbožnou duši jeho, aby křesťanství v Čechách více rozšířil: kupoval malé dítky pohanských rodičů, dal je křtíti a dle křesťanského řádu vychovati a pohnul mnohé vznešenější Čechy, kteříž v pohanství vězeli, k tomu, že víru křesťanskou přijali. (*Frencla*: *Postilla.*)

Sv. *Vincenc* z Paula naplněn horlivostí neobyčejnou, aby víra v křesťanech byla živá, založil r. 1610 zvláštní ústav, jehož úlohou bylo, aby missie mezi katolíky držel a víru upevňoval, kterýž ústav velmi blahodějně působil.

(*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Vojtěch*, biskup a patron náš, nejen v Čechách o rozšíření Církve se staral, alebrž i když Prahu podruhé opustil, slovo Boží kázal pohanským Prusům, kdež víru sv. smrtí svou i zpečetil.

(*Jan Nep. Černohouz.*)

Sv. *Wolfgang* vydal se, horle o rozšíření Církve Kristovy, na cestu a prošed Uhry a Čechy k pěti tisícům duší Kristu Pánu získal. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Abraham, poustevník, odvážil se v pohanské Edesse křesťanství rozšiřovati, což se mu teprv po třech letech neobyčejnou horlivostí a trpělivostí podařilo, načež se opět do své celly navrátil.

(*Butler.*)

Alfons, král aragonský, za troje dobrodiní zvláště Bohu díky vzdával, předně, že ho stvořil moudrým člověkem; za druhé, že mu v lůně Církve kat. zroditi se dal; a za třetí, že složil moc v ruce jeho, jíž k rozšíření království Božího na zemi přispívati může.

(*Podstránského výkl.*)

Lapací *loď* americánská, kteráž od vrchního ředitelstva plnomocenství měla, nepřátelských kupeckých lodí se zmocniti, postihla před několika lety v irském průplavu loď s kamenným uhlím a kapitán lapací lodě šel pod palubu kořisť prohlídnout. Tam spatřil skříň s nápisem: „Schránka pro missie.“ Na otázku kapitánovu, co by to znamenalo, odpověděl ustrašený Irčan, že on a soudruzi každé neděle dvougrošák na missie katolické obětovati měli ve zvyku. Amerikánu se to líbilo a zamlčev se, podal majetníku lodi ruku a řekl: „Tedy vám také ani za vlas nechci ublížit, i loď svou si podržte! Pak odešel a nechal Irčana bez překážky dále plaviti.“

(*Klinkáče legendy.*)

d) O spasení bližního,

viz i: „spasení jiných!“

Sv. *Basilius* cítě, že smrt se již přibližuje, prosil Boha vroucně, aby ho ještě jeden den na životě ponechal, aby jednoho žida, jenž víru kat. přijmouti chtěl, ještě pokřtil. Vyslyšel Bůh prosbu jeho. I pokřtil ještě žida s jeho rodinou v kostele a pak navrátiv se opět do postele, brzy zemřel. (*Lohn bibl.*)

Sv. *Turribius*, arcibiskup v Limě, vyvyhledával v peruánských pustinách mezi lvy, tigry a hady rozprchlé Indiány, aby jich Kristu získal. Třikráte procestoval arcibiskupství; první cesta trvala 7, druhá 5 rokův a třetí něco méně.

(*Ott, Leg.*)

Již delší dobu namáhali se, ač marně dva *missionáři* zatvrzelý národ obrátiti. Tu kázal jeden z nich hlasem rozohněným láskou k bližnímu a k Bohu, hlasem

hromovým; než najednou zbledl kazatel, krev se mu vyřinula z úst a mrtev klesl k zemi. Na jeho místo ihned vystoupil druhý missionář a ukazuje zde udivenému lidu zakrvácený šat druha, pravil: „Vizte zde skvrny krve, kterou z lásky k vám druh můj prolil. A vy chcete duše své ďáblu odevzdati, duše, které nás tak mnoho stály?“ I pohnul se lid tak pohledem na krví zbrocené roucho, že se slzami klekl a přijal víru Kristovu. (*Debussi.*)

Hospic,

viz: „skutek milosrdný tělesný 3 b!“

Hra vůbec,

viz: „vyražení 1!“

Hra v karty,

viz: „vyražení 4!“

Hra v kostky,

viz: „vyražení 5!“

Hřích vůbec.

1. Nepochází od Boha, ač každý v něj upadá a všude ho nalezneš.

Jeden *missionář* ptal se při výkladu sv náboženství Hottentotů mezi jiným: „Jest něco, co jsme od Boha neobdrželi?“ I odpovědělo pětileté děvčátko: „Ano, hřích nepochází od Pána Boha.“ (*Šmída: Repert.*)

Jednoho zbožného *umírajícího* biskupa otázal se učený a svatý kardinál, jak se mu vede? I odpověděl: „Dobře! nejsemť si žádného hříchu vědom.“ „Možno, avšak, což nedopustil jsi se žádného hříchu opominutím a zanedbáním skutků?“ „Ach,“ vydychl tu umírající slze, „v tom ohledu nevím arci jak před Bohem obstojím.“ (*Pennequin.*)

Žila jedna bohatá vdova, která často chodívala k zpovědi a myslela, že nemá na sobě hříchu těžkého. Sv. *Markéta kortonská* se za ni modlila a hle, tu po bedlivém rozjímání poznala vdova, že ne jeden, ale mnoho hříchů má ještě na sobě. (*Jan Bílý.*)

Sv. *Cyprian*, mučeník a biskup, pohnul jistého přítele svého, že světem opovrhnul, představuje mu, aby se duchem na velmi vznešené místo jako horu nějakou postavil a odtuď si přehledl moře i zemi, paláce knížecí a soudnice městské a nahledl, co se všude děje a okem duchovně osvíceným patřil, jak mnoho všude panuje všelikých hříchů a tak světu utekl a děkoval Bohu svému, že ho z takové zpousty vysvobodil. (*Sv. Ludvík gran.*)

Jistý ctihodný *kněz*, jenž pečlivě farnost svou spravoval, trávíval částku dne v zpovědnici. Nadchnut jsa velkou horlivostí a chtěje se přesvědčiti, zdali kajícníci i upřímně se zpovídají, jako kradmo zašel si častěji v noci neb ve dne na ona místa, kde farníky své pozorovati mohl. Jak velice se ale podivil zpozorovav, že všude jen hanebné řeči se vedou a ženy tak rozpustile se chovají, jako by pohanky byly, panny se vystrojovaly, jen o zábavách a světských radostech mluvily; mužové honosili se svými hříchy, kterých se dopustili a i takovými, kterých nezpáchali. Porovnávaje to, co ve světě viděl, s tím, co při sv. zpovědi slyšel, poznával, že svět jest pln pokrytectví a klamu: uzavřel úkonů svých se vzdáti a šel, aby o samotě hříchy lidské oplakával a nikdy více již nezpovídal. (*Klinkáče legendy.*)

2 Co jest?

a) Jest ohavný; snižuje tě.

Pán *Ježíš* všecky urážky snášel, ba i podezření, že jest belzebub, avšak domnění, že by hřích byl na něm, vyvrátil slovy: „Kdo z vás může mne z hříchu viniti?“

Sv. apoštolé raději smrt podstoupili, než by zhřešili.

Zuzana raději smrt chtěla podstoupiti, než aby zhřešila (*Dan. 13, 23.*); pobobně i stařičký Eleazar (*2. Mak. 6, 19.*); matka makabejská a 7 synův zemřeli raději, (*2. Mak. 7.*); Josef egyptský raději vězení volil než by zhřešil. (*1. Mojž. 39.*)

Sv. *Ignác* cítil velmi dobře, jaká ohavnost jest hřích před Bohem. Proto vystavěl dva rozsáhlé domy, kamž by se lidé na týden anebo delší čas odebrati mohli, aby zcela světských zaměstnání se vzdali a jen o spasení svém rozjímali a pak k stolu Páně přistoupili. A když mu kdosi pravil, že mnoho peněz vynaložil, protože jen málo se jich obrátí, odpověděl: „Všecka výloha a veškeré namáhání hojně bude odměněno, pakli Bůh jen jednu noc uražen nebude.“ (*Mehlerovy příklady.*)

Sv. *František xav.* pluje do Indie co apoštolský legát sám si pral prádlo, což když mu kdosi předhazoval, že se to proň nehodí, odpověděl: „Jedno jest opovržení hodno, což křesťana snižuje, totiž hřích.“ (*Mehl. př.*)

Sv. *Brigitě* zjevil se kdys Kristus všecken krví zbarvený a tak ztrýzněný, jak byl na kříži pověšen a takto k ní promluvil: „Já jsem Ježíš, viz rány mé.“ I otázala se plačící Brigita: „Ach, Pane můj, odkuď ty rány nyní?“ Odpověděl Pán: „Tak mne až posuď poraňují hříšníci, kteří láskou mou pohrdají.“ (*Surius.*)

b) Jest pravé zlo a příčina všeho zla,

viz i: „hříšník!“

Již pohan *Aristoteles* hřích za největší zlo považoval, řka, že lépe jest umříti, než proti ctnosti se prohřešiti. (*Aristoteles.*)

Podobně i *Publius Minus* se vyslovil; „Snadněji jest snášeti, kdo umříti poroučí, než kdo poroučí špatně žíti. (*Busaeus.*)

Římský mudrc *Cicero* napsal: „Uprostřed všelikých nehod a protivenství těší se mudrc tím pomněním, že není jiného zla kromě hříchu.“ (*Cicero.*)

Hřích pýchy svrhl anděle s nebe; hřích neposlušnosti vyhnal Adama z ráje; hřích chlípnosti zničil Sodomu a Gomorhu a potopil celý svět; hřích vzdorovitosti uvedl na Egypt desatero ran; pro hřích nestřídmosti, reptání a modloslužebnosti zahynuli na poušti tisíce Israelitů, dva jen přišli do zaslíbené země z těch, co vytáhli z Egypta. I potomci jejich pro hřích trestáni byli suchem, neúrodou, hladem, zajetím assyrským a babylonským a konečně zkázou Jerusaléma. Pro hřích vytrpěl Kristus smrt nejbolestnější.

Pro hřích bratrovraždy neměl Kain nikde pokoje (*1. Mojž. 4.*); hříchem David mnohé hoře a soužení duše si spůsobil (*2. Kr. 11, 12.*); hřích Šalomouna zbláznil a všecku jeho slávu porušil; pro hřích uvalil člověk na sebe nemoc 38 let trvající (*Jan 5.*); pro hřích uvržen jest bohatec v peklo. (*Luk. 26.*)

c) Jest nevděk k Bohu.

Již pohan *Aristoteles* dí, že bohům a rodičům nikdy za obdržená dobrodiní se dostatečně odsloužiti nemůžeme. (*Aristoteles.*)

Kdys nalezen jest sv. poustevník *Isidor* an žalostně plakal a takřka tonul v slzách, kteréž proléval. Bratr, kterýž ho v stavu tom spatřil, optal se jej, proč by plakal? „Pláču pro své hříchy,“ pravil Isidor „a pro svůj černý nevděk k nejlaskavějšímu Bohu a Pánu svému; kdybychom Boha jen jedenkráte urazili, přec bychom neměli dosti slzí, abychom tak ohromný nevděk oplakali.“ (*Quillois.*)

3. Dochází trestu.

Hříchem vzal záhubu *Jerusalém* a slavný chrám jeho; hříchem padla slovutná druhdy království a města: Memfis, Ninive, Babylon a vševládný Řím. (*Václav Václaviček.*)

Juda, prorok Páně, navštívil jedenkráte Eliho, ředitele v Israeli. Však druhého dne již odcházeje, smutně dí k příteli svému: „Nemohu se zde zdržeti; požehnám ti a odejdu.“ Nad takovou řečí Eli se zarmoutil v srdci svém řka: „Co pak tě odtud odhání, že mne radosti zbavuješ a opouštíš v zármutku?“ Tu otevřel Juda ústa svá, řka: „Ach, Eli, rmoutím se pro neduh synů tvých.“ — I ulekl se Eli, řka: „Jak? moji synové jsou neduživi a já to nevím?“ Na to Juda. „Nikoliv neduživost těla, nýbrž horší! Oni se posmívají otci svému a matku nenávidí; protož všecko zhyne, co v nich svatého: oni se oddají chlípnosti a žádostem tělesným a uvalí zkázu a smrt na se, na tebe i na celý dům. To jest ta neduživost, ježto mne z domu tvého vyhání.“ Tu se Eli ještě více ulekl. — I stalo se, jak byl Juda předpověděl. (*Bed. Krummacher.*)

Císař *Jindřich IV.*, donucen nezdárným

synem a nevěrnými stavy koruny ve prospěch syna se vzdáti, zvolal žalostně: „Trpím za hříchy mládí svého, jak netrpěl ještě žádný vládce, ale čin váš mými hříchy ospravedlněn není, nýbrž bude vás souditi Hospodin a podíl váš bude roveň podílu zrádce Kristova!“ *(Jos. Smetany vš. děj.)*

4. Proto.

a) Boj se ho; nenáviď!

O sv. *Ambroži* vyslovil se císař Theodosius: „Znám vytrvalost Ambrožovu a že důstojnosti císařské se nebojí, aby proti Božským přikázaním jednal.“ *(Theodoret.)*

Sv. *František* z Regis mlčky snášel křivdy a potupy; ale pouhé pomyšlení na zlé naplnilo jej takovou ošklivostí, že až celý trnul. „Ach,“ pravil kdys k hříšníkovi, jenž se nechtěl obrátiti, „připrav mne raději o život, než abys před obličejem vševědoucího Boha Jeho neskonalou velebnost ještě dále urážel.“ *(Quillois.)*

Sv. *Jan zlat.* znamenaje, že mu císařovna Eudoxia smrtelné úklady strojí, dal jí vzkázati: „Jan se ničeho nebojí, než hříchu.“ *(Sv. Jan zlat.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, od nejútlejší mladosti své měl hřích v ošklivosti; aniž divu, neb vychován byl od zbožné a svaté královny Blanky, která často jej napomínala: „Synu můj! volila bych tě viděti raději mrtvého, nežli jedinkým smrtelným hříchem poškvrněného.“ *(Sv. Blanka.)*

Sv. *Juliana* z Falkonerie, panna, každinkého hříchu tak velice se bála, že se celá chvěla, kdykoliv o hříchu nějakém vyprávěti slyšela. *(H. J. Karlíka. Živ. svat.)*

Sv. *Ludvík*, biskup tolosánský, tak hříchu se bál, že se vyjádřil, že by ani za celý svět jedinkého hříchu dopustiti se nechtěl. *(Josef du Bois.)*

Sv. *Martin* byl na silnici do Panonie vedoucí od loupežníků přepaden. Když tito na sv. jinocha meče své tasili, aby ho zavraždili, tu on neohroženě a vesele rány očekával. Loupežník jeden vida neohroženost mladíkovu, zvolal: „Jak, ty se smrti nebojíš?“ „Nebojím,“ byla odpověď, „já se nebojím, leč věci jedné, hříchu.“ *(Mehl. příkl.)*

Civandono, král v Japansku, jehož sv. František xav. na víru Kristovu obrátil, přislíbil, že raději smrt podstoupí, než aby se proti jedinému přikázaní Božímu prohřešil. *(Ber. Bercaster.)*

Jednoho velmi horlivého a ctnostného *křesťana* otázali se kdys: „Čeho se ze všech věcí na světě nejvíce bojíš? snad chudoby, anebo hladu, nemoce, bolesti, posměchu, hanby? Což se nebojíš smrti, ďábla, pekla?“ I odpověděl mu: „Nebojím se ničeho a nikoho, ba ani Boha. Neboť chudoby a hladu a bídy se nebojím, ješto nehody ty velmi i člověku prospívají a i sám Spasitel je snášel. Nemoce a bolestí se nebojím, ješto člověka přivádějí k rozumu a táhnou k Bohu a i Kristus trpěl. Zlého mínění a posměchu se nelekám, ježto mne pokořují aniž se rovnají posměchu Kristovu. Smrti se nebojím, protože jest jen přechodem k životu věčnému a všickni svatí jí přešli do nebe. Ďábla se nebojím, proto že jest upoután a pevně se držím Ježíše. Pekla se nelekám, ješto jest jen pro ďábla a jeho přívržence. Ba ani Boha se nebojím, protože jest mým nejlepším přítelem. Nebojím se tedy ničeho ve světě, pod sluncem, ničeho nad sluncem. Něčeho se ale přece velmi bojím.“ „A čeho pak?“ „Toho, čeho se bohužel lidé nelekají, — hříchu.“ *(Mehl. příkl.)*

Olympias, bohatá vdova, byla velmi nábožná a dobročinná, však právě proto byla pronásledována a konečně o všecko jmění své oloupena. Tyto své nehody žalovala sv. Janu zlat., kterýž jí odpověděl, že vše to není žádná nehoda, jednoho jest se báti — hříchu. *(Šmída hist. kat.)*

b) Varuj se i jednoho!

Kdyby z jedné strany pekelný jícen přede mnou se otvíral, z druhé strany ale mně hřích lahodně kynul, tedy bych přec raději za živa do pekla se vrhl, než hříchu hověl. *(Sv. Anselm.)*

Kdyby na mé pravici podpálená vápenice stála a na levici ale hřích, tedy bych raději do ohně skočil než k hříchu svolil. *(Sv. Edmund z Kanterbury.)*

Arkadius, kacířský císař v Konstantinopoli, proti sv. Janu zlat. zuřivě byl rozvzteklen. Uslyševše dvořenínové zlostné vyřknutí jeho: „Kýž se na tomto biskupu pomstiti mohu!“ hned mu jeden

radil, aby ho ze země vyhnal: druhý, aby mu statek pobral: jiný, aby jej do žaláře uvrhl a opět jiný, aby ho usmrtil. Posledně ale řekl jeden: „To všecko tomu muži nebude na škodu, on všecko rád snese: ale chceš-li, o pane, pomstiti se, přinuť ho k hříchu; já ho znám, že se nestrachnje ničeho leč hříchu.“ *(Macanův výb.)*

Bl. *Petr* Kanýzius jako chlapeček obavou puzen běžel kdysi do kostela sv. Štěpána; tu klečí před velebnou Svatostí, vzkládal na Boha prosbu svou: „Pane Ježíši, nedopouštěj mne zesvětačiti a v hříších uvíznouti! *(Drahé kameny.)*

Sv. *Nila* otázal se kdys mladý poustevník: „Co jest na tom, zhřeším-li za celý rok jen jednou?“ Načež Nilus: „Jsi-li po celý rok zdráv a čerstvý, v nešťastné hodině si ale nohu zlámeš, co na tom?“ *(Šmída: Repert.)*

Žádáno kdys jedním bezbožným císařem a pronásledovníkem křesťanů, aby *mučeník* jeden jen jedenkráte něco učinil, coproti svědomí jeho bylo a přikázaním Božím odporovalo. „Jen jedenkráte, pane?“ odpověděl statečný vyznavač. „Toť jest, jako by se někomu řeklo: Já nežádám nic jiného od tebe, leč aby's sobě dal jen jedenkráte hlavu stíti.“ *(Sv. Theodor, kněz.)*

c) Nesvol v něj!

Všickni mučeníci raději smrt podstoupili, než by zhřešili.

Co se nasliboval císař Licinius sv. *Basiliovi*, aby ho k hříchu, k zapření Krista svedl; ale Basilius stál pevný, co skála a raději smrt podstoupil, než by k hříchu svolil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Právník *Papianus* obdržel od císaře Caracally rozkaz, aby zavraždění bratra císařova Gethy veřejně hájil. Než šlechetný Papianus nesvolil a raději se dal odpraviti, než aby nespravedlivou věc hájil. *(Aelius.)*

Hřích prvotní.

1. Jest; i pohané měli o něm tušení; vysvětlovali; od něho byli osvobozeni.

Hřích prvotní a tresty a pokuty jeho jednoduše a jasně vykládá nám Písmo sv., stavíc nám i onen blažený stav prvních rodičův, o nějž se právě hříchem připravili. *(1. Mojž. 1 a 2 kapitola.)*

Že hřích ten a následky jeho dědičné jsou, učí Církev sv.; ztratilť Adam vyšší dary milosti, kterých mu Bůh udělil a spolu i s těmi milostmi spojená práva, harmonii mezi tělem a duší; nesmrtelnost a časnou i věčnou blaženost. Toto učení i v Písmě sv. na mnoha místech jasně vysloveno jest. Že člověk ku zlému nakloněn *(1. Mojž. 8, 21.)*; že skrze ďábla smrt na svět přišla *(Kn. moudr. 2, 24.)*; že pro hřích ženy musíme zemříti *(Sir. 25, 33.)*; že v nepravosti a hříchu počati jsme *(Ž. 50, 7.)*; že hřích ten jest dědičný *(Řím. 5, 12.)*; od přirození že jsme dítky hněvu. *(Efes. 2, 3.)*

Židé věřili o hříchu prvotním zcela jako my. Tak ve sbírce starožidovských tradicí praví rabbi Menallhem, že Adamem všickni jsme hřešili a pokuty hříchu toho že dědíme. *(Nikola, Filos. Studien.)*

Učení Církve sv. vysvítá i ze křtu dítek a ze slov sv. Otců. Teprv v 5tém století odporoval učení tomu Pelagius, jehož odbyl sv. Augustin (De nupt. et concupisc.), odbyly i synody tak v Milevi v Africe r. 416; 2há v Orange v Gallii r. 529. — Tak zvaní reformatorové také bludně učili o hříchu prvotním. Tak Luther a Kalvín učili, že člověk i rozum a vůli ztratili, že jen zlé cítiti může; sociniáni pravili, že následek hříchu prvotního jest jen náklonnost ku zlému. *(Buchmann Popularsymb.)*

Oproti těmto vyslovila Církev sv. učení o hříchu prvotním na sněmu v Tridentu sess. V.

Další odpůrcové byli: Bajus r. 1551, že následek hříchu jest jen zlá náklonnost ku zlému; vůle člověka sama může jen zlé činiti; člověk nemůže hřích zameziti; všecky jeho skutky jsou hřích atd.; 76 bludných výroků jeho zavrženo r. 1567 od papeže Pia V. a r. 1579 od papeže Řehoře XIII. — Bludné učení Bájovo

zastávali i jansenisté a Quesnel a i oni zavrženi jsou. *(Ritter, Kircheng.)*

I pohanští *mudrcové* měli ovšem jen jako ve snách tušení o hříchu prvotním.

Tak *Cicero* vypravuje, že staří křehkost a slabotu člověka považovali za následek pokuty, kterou zavinily duše lidské dříve, než ještě s tělesností spojeny byly.

Plinius táže se sám, zdaliž zrození člověka hřích jest?

Básník *Catullus* v protimyslnostech a žádostech svých nepostižitelné nalezá tajemství.

Obšírněji a nejzřetelněji mluvil o hříchu dědičném *Plato*, řka, že z počátku se zachovala v člověku milost Božská, pak ale rozpustilá náklonnost k zlému v smrtelníku se rozmohla a stala se příčinou všeho zlého, které člověka potkává.

A znamenitý mudrc pythagorejský *Timaeus z Lokris* soudil takto: „Vady, kteréž od přirození v sobě máme, pošly od našich, prvorodičů, odkudž také mdloba naše, pro kterouž nejsme s to, sprostiti se následků zlých a klesáme pod mocí počáteční křehkosti prvních rodičů našich.“ *(Jan Hlaváč: Časopis katol. duchov.)*

Filolaus, přívrženec Pythagora, pravil, že duše člověka pro provinění do těla jako do hrobu pohřbena jest. *(Kliment alex.)*

Tomu nasvědčuje i učení pohanské o cestování duší po smrti.

Ne jeden pohanský mudrc mluví o jakémsi původním zlatém věku, o jakési prvotní nevině a blahosti, kteréž se lidé sami skrze hřích zbavili. Tak Cicero, Plinius, Catullus, Plato, Timaeus a j. — Všickni staří národové jako Řekové, Egyptčané, Peršané a j. rozeznávali věk zlatý, stříbrný a železný, t. j. věk neviny, hříchu a vykoupení. *(Šmídův hist. kat.)*

Již starý *egyptský kněz* o černé krvavé krůpěji mluví v útrobách člověka, kteráž má býti smyta.

Confucius mluví o skvrně ve vůli člověka, jíž zatemnila se a seslábla jeho přirozenost.

Klaudius mluví o bludné svatozáři v pomyslech a myšleních našich, s člověkem na svět přicházející, v níž paprsky světla překážky nalézají a proto se lámou.

Pope nazývá život lidský velkým bludištěm. *(Čas. kat. duch. 1874.)*

Číňané vedle učení svého věřili v hřích prvotní, pravíce, že člověk stvořen jest z hlíny žluté a že skrze ženu a hada v několika hodinách nebe zmizelo.

Indiáné mluví o stromu nesmrtelnosti a že had všecku krajinu tu ze záští otrávil.

Peršané podobně jako Mojžíš mluví o pádu prvních rodičů. *(Zend. Avesta.)*

Epyptčané připisovali všecko zlé na světě zlému, závistnému duchu Tyfonu. *(Manil Astron.)*

Humboldt nalezl v Mexiku obyvatele, kteří měli vyobrazeného hada, po nímž jejich dva synové spolu zápasili a první ženu jmenovali Mexikáné matkou našeho těla. *(Šmída: Repertorium.)*

V řecké mythologii pamatuje na hřích prvotní bájka o obrech, kteří nebe dobyti chtěli a které Jupiter bleskem do hlubin vrchu Etny svrhl = pád andělův. Bajka o zlatém věku, Prometheu a Pandoře. Prometheus utvořiv Pandoru daroval ji Jovíši a ukradl oheň. Pandoře dali všickni bohaté dary a mezi těmi i uzavřenou skřínku, kterou na radu Prometheovu neměla otvírati. Pandora ze zvědavosti ji otevřela a nyní se ze skřínky vyhrnuly všecky bídy, které na zemi se ubytovaly, jen naděje jí zůstala. (Hesiod *(Theogonie)*; Ovid *(Metarmorph. L. 1.)*; Virgil *(Georgicon L. 1.)*

Japanové mluví o hadu.

Mongolové věřili, že jedením rostliny šimé bída na svět přišla. *(Nikolaus, Fil. Studien.)*

I *Skythové* mluví o hadu. *(Herodot, Diodor. sic.)*

Hřích prvotní vysvětlovali:

Na sněmu tridentském *Jan Fonseka*, biskup v Castellamare: Král dal sluhovi a jeho potomkům zemi v leno, aby byl věrným. Sluha se zpronevěřil, pán mu zem odjal a tím i potomkům. Tamtéž pravil biskup z Montoly *Fra Pasgale:* S rozumem a vůlí hřeší všecky údy těla a podobně Adamem i všickni potomci zhřešili. *(Göschl, Gesch. Darst. d. Conz. zu Trient.)*

Ztrativ otec jmění, ztrácí ho i děti; ztrativ otec šlechtictví, přichází o ně i potomci; stane-li se otec otrokem, jsou i dítky otroci; obilí s plevou zaseté vydává zase klasy s plevami; divoký olejový strom přináší divoké ovoce. *(Sv. Augustin de nupt.)*

Od hříchu prvotního osvobozeni byli: Pán Ježíš *(Řím. 4, 16.)*; Panna Maria *(1 Mojž. 3, 15.)*; sv. Jan Křtitel *(Luk. 1, 15, 44.)* a jak se vůbec za to má i prorok Jeremiáš. *(Jer. 1, 5.)*

2. Účinek: zohyzďuje naši duši; působí i na zvířata.

Za času pronásledování křesťanů žila v Alexandrii panna *Kateřina*, která později co mučenice zemřela. Žila ve velmi dobrých poměrech, pocházela z knížecího rodu a podivuhodné měla i vědomosti, klaněla se ale co pohanka modlám. I ukázala se jí jednou velekrásná paní královna se spanilým děťátkem, jehož se otázala královna, jest-li by pannu tuto chtěl za nevěstu? Dítko s nevolí se odvrátilo, řkouc, že není krásná, ana není pokřtěna. Když pak po tomto vidění Kateřina se dala pokřtiti, ukázala se jí opět královna ve snu a dítko spanilé laskavě a radostně Kateřině dalo na prst prsten. Kateřina byla brzy na to kolem lámána a sťata.

(Mehl. příkl.)

Jistý *otec* z kláštera sv. Petra v Lauře často chodíval do lví skrýše, kdež mezi lvi i spával. Jednou přinesl pod pláštěm dva mladé lvíčky do kostela a ani se všickni divili a žasnuli a báli, pravil: „Vizte, jak poslušna byla zvířata člověka, než zhřešil. Zachovávejme pilně přikázaní Boží a pak se budou tato zvířata nás strachovati. Protože ale my jsme se stali otroky hříchu, musíme my se jich báti.“ *(Mehl. příkl.)*

3. Proto ho měj na mysli; prvním rodičům nepředhazuj!

Opatu *Sisoisi* vypravovali, že někteří poustevníci i anděle viděli. Načež Sisois: „Šťastnější jest ten, kdo povždy svou hříšnost má na očích.“

(Krönes: Real-Lex.)

Šimon Stilites velmi se mrtvil, což když se mu předhazovalo od jednoho opata, zdaž nějakého těžkého hříchu se dopustil? odpověděl: „Ach! což neřekl David, že v hříších počat jest a není to zajisté velké neštěstí?“

(Krönes: Real-Lex.)

Jindřich z *Vidy*, bohatý a mocný rytíř, měl za manželku velmi vzdělanou paní, již velmi miloval. I přišli jednou do řeči na hřích prvotní a tu choť nesmírně lála na Evu, že svou zvědavostí a neposlušností takovou bídu na celé pokolení uvalila. Manžel jí připomenul, aby kvapně neodsuzovala, možno, že i ona v podobném pokušení by byla klesla. Ana manželka odpírala, vsadili se konečně a tu manžel manželce uložil, aby do jedné besídky v zámecké zahradě nevcházela, když se z koupele domů navracuje, jindy může tam kdykoliv jíti. I zasmála se choť, řkouc, že věc ta není tak těžká. Rytíř dal choť svou pozorovati a tu za nedlouho vstoupila do besídky choť, nemohouc touze odolati, začež ji manžel, jenž o tom skrze vyzvědače ihned se dozvěděl, domluvil, aby budoucně Evě žádných předhůzek nečinila, ještě i ona podobně poklesla.

(J. E. Veith.)

Viz i příklad nádeníka, jenž v bídě prarodičům nadával. Pán vzal ho i se ženou na zámek, kdež hodoval a nic nedělal a toliko vyžádal si, aby hrnek na stole postavený neotevírali. Zatím ale žena neměla pokoje a jednou s vědomím manžela hrnec odkryla a v tom uletěl tam ukrytý ptáček oknem. Zároveň se dostavil pán, jenž je pozoroval a nádeník i žena jeho hanbou se začervenali, museli ale zámek opustiti a zase v potu tváři chleba si vydobývati.

Hřích smrtelný.

1. Co jest?

a) Jest největší zlo.

Že hřích smrtelný největší zlo jest, poznáváme z přísného trestu, jakýž Bůh na hříšníky uvalil u př. na Kaina *(1. Mojž. 4, 11.)*, celý svět, *(6, 11.)* Sodomu a Gomorhu *(18, 20.)*, Israelity pro klanění se zlatému teleti *(2. Mojž. 23, 1.)* atd. celý svět za času Noema. *(1. Mojž. 6.)*

Sv. *Afra*, obrátivši se kázaním svatého Narcissa dala se pokřtíti a majíc podstoupiti smrt mučenickou, pravila k soudcům, kteří jí bičováním a mukami vy-

hrožovali: „Já ničeho se nebojím, leč hříchu a nad ním se červenám.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, tázal se jistého pána (z Jonville), co by činil, kdyby mu na vůli dáno bylo, buď malomocenstvím raněnu býti, aneb těžkého hříchu se dopustiti. Tento neváhal dlouho s odpovědí a řekl: „Hotov jsem raději 30 hříchů smrtelných se dopustiti, nežli malomocným býti. I vzdechl král nábožný z celé duše své a odpověděl: „Ach, vy ještě nevíte, co to jest, Boha uraziti; vězte tedy, že hřích smrtelný horší jest zlé, nebo byť bychom ho želeli jakkoliv dlouho, přece jistoty nemáme, jestli jsme zaň dokonalé pokání učinili. (*Macana výb.*)

Sv. *Terezie* jednou pravila: Jeden jest Bůh, jedna duše, jedna smrt. Urazíme-li Boha, u nikoho více pomoci hledati nemůžeme. Ztratíme-ti jednu duši, nemůžeme druhou oblažiti. Umřeme-li jednou nešťastně, nemohou nám již nikdy hříchy býti odpuštěny. (*Sv. Terezie.*)

V *Lamprechtshausenu* v Solnohradsku vypukl r. 1853 ve stájích jednoho rolníka oheň, který 15letá děvečka založila, že ji pro chybu hospodyně pokárala. Oheň strávil rolníku vše. Rolník pravil k otci neštastné dívky, která ihned byla zavřena: „Vidíš, velmi mne neštěstí zastihlo, avšak přece bych osud svůj nevyměnil s tvým, an víš, že máš tak zlé dítě. Neboť oheň, chudoba a všecky trampoty tohoto světa jsou ničím naproti hříchu!“ (*Šmída Repertorium.*)

V *Kolaszu* v Tyrolsku vypukl (1847) oheň. Mladá selka, ještě teprv před nedávnem se stala matkou, dívala se ovšem s bolestí, kterak plamen dům i všecko jmění její tráví. Kněz oné osady pospíšil k nešťastným osadníkům, aby jim radou i skutkem, kdeby možno bylo, přispěti mohl. Vida ji, přistoupil k ní a útrpností jat dí: „Smutná to noc a velká rána!“ „Ach ano!“ odpověděla statečná vesničanka, „jest to žalostné a hrozné, ale přece to lepší, než jeden smrtelný hřích.“ (*Blahovést 1847.*)

Jistého *rolníka* potkalo velké neštěstí, což když uslyšel, pravil: „Velkou mám škodu, však Bohu chvála, není to hřích smrtelný.“ (*Fr. Stapf.*)

Sadi, znamenitý básník, nalezl na cestě člověka, jejž tygr smrtelně poranil a proto, nemoha mu jinak pomoci, ho těšil. Nešťastný neodpověděv ani, obrátil oči k nebesům a modlil se: „Ó dobrý Bože, děkuji ti, že mne divé zvíře jen poranilo a že svědomí zlé mne netrýzní.“ (*Šmída Repertorium.*)

b) Jest ohavný, činí nešťastným.

Nešťastným se učinil hříchem Kain, (*1. Mjž. 4.*); Mojžíš a Aron, (*4. Mojž. 20, 12; 27, 12; 5. Mjž. 32, 50.*) David (*2. Kr.*) Ananiáš a Safira (*Sk. ap. 5.*) atd.

Sv. *Majdalena* z Pazzis tak velmi hříchu se bála, že umírajíc zvolala: „Loučím se s tímto světem a nikterak pochopiti nemohu, jak člověk těžkého hříchu dopustiti se může!“ (*Šmída hist. kal.*)

Nemohu pochopiti, jak člověk, jsa smrtelného hříchu si vědom, může se smáti, anebo se veseliti aneb pokojně spáti, jsa tak blízek věčného zahynutí! (*Sv. Tomáš akv.*)

Totéž pronesl i *Filip III.*, král španělský.

Jednoho času žil *boháč*, jenž měl i syna, jehož vroucně miloval. Toho poslal do ciziny, aby se v umění a moudrosti vzdělal. Když se po několika letech syn zase domů navrátil, vystrojil otec skvostný kvas, syn ale zůstal zasmušilým, mysle, že ho otec více nemiluje. Tomu se otec divil a těše syna, poukazoval na svou lásku, na četné služebnictvo, rostliny a zvířata, která pro něho jen chová. Ale syn sklopiv oči, zůstal zasmušilým. I vedl otec syna do krásné přírody, na níž dříve tolik potěšení nalezal a ukazoval mu besídku, potůček, slavíky, jen aby se zaradoval. Avšak marně, ano i druhové jeho mladosti nemohli ho obveseliti. Konečně se ale přece vyznal syn otci, co ho tíží řka: „Ach, otče můj! bez viny, se srdcem čistým odtuď jsem se odebral, nyní pak nelze mi oka pozvednouti, nebo duši mou tíží hřích!“ To pravil a sklopil oči k zemi. A otec, obrátě se od něho, hořce plakal. (*B. Krummacher.*)

2. Proto se ho

a) boj; měj v ošklivosti!

Hříchu se báli: Josef egyptský, Eleazar stařec, matka Makab., Susana.

Císař *Ferdinand II.* hříchu se tak

obával, že říkával: „Raději chci se svou manželkou a se svými dítkami žebrati, než abych se smrtelného hříchu dopustil.“ (*Mehlera příkl.*)

Matka sv. *Eleazara*, hraběte z Ariano v Neapolsku, Lauduna obětovala synáčka hned po jeho narození Pánu Bohu s tou prosbou, aby jej Bůh raději hned po křtu k sobě vzíti ráčil, než aby měl křtem sv. obdrženou nevinnost někdy hříchem zmařiti. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

b) Varuj se ho; nesvol!

Sv. *Františka Salesia* zbožně vychovávajíc syna, často k němu pravila: „Synu můj! raději bych tě viděla v hrobě než v hříchu smrtelném. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, na smrtelné posteli synu svému Filipu 38 velmi spasitelných napomenutí dal. První se týká milování Boha, a druhé hned takto zní: „Varuj se hříchu, vol raději všecky i ty nejhroznější muky snášeti, než v nějaký smrtelný hřích svoliti.“ (*Macana výb.*)

Když Saracenové španělské město Kordovu brannou rukou dobyli, zahořel král jejich nestydatou láskou k *Pelagiovi*, třináctiletému křesťanskému mládenečku ušlechtilé krásy a aby ho k hroznému hříchu přivábil, drahé dary a klenoty mu sliboval, ale také nejpronikavějšími muky jej trýzniti vyhrožoval, jest-li vůli královské na odpor státi bude. Než Pelagius tak stálý byl v bázni Boží, že se raději nechal rozsekati, než byl k hříchu tomu svolil. (*Macana výb.*)

Hřích všední.

1. Dochází trestu, proto ho i na jiném trestej!

Žena Lotova jen se ohlídla, a v sloup solný obrácena jest. (*1. Mojž. 19, 26.*)

Pro maličkost byli sluhové Faraonovi do vězení dáni, číšník, že ve víně nalezena byla moucha a pekař, že v chlebě našel se vlas. (*1. Mojž. 40.*)

Jeden žid byl na rozkaz Boží ukamenován, protože v den sobotní dříví sbíral. (*4. Mjž. 15.*)

Marie, setra Mojžíšova, ohyzdným malomocenstvím jest raněna, že proti Mojžíšovi reptala. (*4 Mjž. 12.*)

Jen malou nedůvěru okázal Mojžíš, jakoby voda ze skály netekla a za trest nevešel do zaslíbené země. (*5. Mjž. 34.*)

Malé bylo provinění Ozeovo, že, chtě archu úmluvy zadržeti, aby svrchu nespadla, rukou se jí dotekl a přece ihned sklesl mrtev k zemi.

Bethamitští byli smrtí potrestáni, poněvadž všetečně na archu Boží pohlíželi. (*1. Kr. 6.*)

Oziáš dotekl se jen kaditelnice a trestán jest malomocenstvím. (*2. Par. 26.*)

Malé chyby dopustil se David, že z marnotratnosti chtěl lid sčítati a přece potrestal ho Hospodin třídenním morem, jímž mnoho tisíc lidí zahynulo. (*2. Kr. 24.*)

Děti posmívaly se jen Eliseu proroku, a od dvou medvědů roztrhány jsou. (*4. Kr. 2, 23.*)

Ananiáš a Safira že si nechali něco z peněz z pole prodaného a lhali, na místě zemřeli. (*Sk. 4.*)

V životě sv. *Petra dam.*, čteme, že sestra jeho, jak mu bylo zjeveno, na 15 dní k očistcovému trápení byla odsouzena pro jediný všední hřích, že nedvrátila uší svých od poslouchání nectné řeči. (*Macana výb.*)

U mnohých řádů u př. *Trappistů* když některý mnich těžšího provinění se dopustil, byl jen lehce a málo potrestán; kteří pak v maličkostech se prohřešeli, těm se dostalo tuhého trestu, ježto toho duševní blaho jednotlivců požadovalo. (*Mehl. příkl.*)

Jistý krátkozraký *otec* byl ku svému Vilouškovi tak milostiv, že mu vše promíjel. Plakal-li hošík, anebo dupal-li, že se mu po vůli hned nestalo, byla to pouhá maličkost; vyplázl-li na někoho jazyk, nadával-li někomu, byla to zase maličkost u tatínka; za řeč ani nestálo, když Viloušek někomu vybil, vylál, okna vytloukl. Zatím ale z maličkostí staly se hrozné nepravosti, zločiny a lotrovství, jimiž mazlíček otci mnoho zármutků spůsobil, ba i brzký hrob vykopal, sobě pak mnoho hanby, tuhé žaláře a tresty

si připravil, až konečně i do rukou kata se dostal. *(Valoucha kat.)*

2. Proto.

a) Jeho se varuj!

Sv. hrabě *Gerard* považoval hříchy, jichžto se člověk zdržeti nemůže a které za malé se považují, za velmi veliké a povždy vroucně Boha prosil, aby mu je odpustil. *(Sv. Udo.)*

Sv. *Kateřina* z Janova sebe menší hřích považovala za velké zlo, pravíc, že aby Boha neurazila nejen tělo, ale kdyby možno bylo i duši svou by zničila a sebe větší bolest a trápení snášela. *(Zollnera: kat. káz.)*

Sv. *Terezie* varovala se maličkostí zlých a pravila: „Kdož to neví ze zkušenosti, nemůže ani uvěřiti, jak mnoho přispívá k uzdravení našemu, bychom i v nepatrných věcech nebyli nevěrni. Těmito prostředky vede nás zlý duch poznenáhla, že i v největších věcech nevěrni býváme.“ *(Sv. Terezie.)*

Sv. *Vavřinec* justinianský byl mnohem bedlivější na to, by se vystříhal malých hříchů, než velkých a těžkých. Říkával: „Kdož nenávidí i nejmenších hříchů, bude tím více míti v ošklivosti hříchy veliké. By se člověk vystříhal hříchů, kteréž ho vrhají v zatracení věčné, postačuje, by měl víru a nebyl rozumu zbaven. Však toliko služebníkům Božím přisluší, aby se hrozili všedních hříchů více než smrti. Kdo se Boha bojí, dí Duch sv., nezanedbá a neopomine ničeho.“ *(Sv. Vavřinec just.)*

Marie Terezie, choť Ludvíka XIV., měla velmi útlé svědomí. Když jedenkráte poklesku se dopustila, pro kterýž často sobě činila výčitky, těšil ji kdos připomínaje, že to jen všední hřích jest. „Co na tom,“ pravila královna, „Bůh jest uražen a to jest pro mé srdce smrtelná rána.“ *(Mehl. př.)*

b) Jeho lituj!

Sv. *Alois* dopustil se co čtyrleté dítě několika malých poklesků a litoval jich po celý svůj život, ano i na smrtelném lůžku ještě činil za ně tuhé pokání. *(Zollnerova kázaní.)*

Stavný poustevník *Makarius* ukradl v mladosti své s jinými dětmi několik fíků a jen jeden z nich snědl. Brzy však poznal, co to jest Boha byť i nejmenším hříchem uraziti a nepřestal toho poklesku, dokuď živ byl, oplakávati a pykati.

Blah. *Marie* ogniacenská domnívajíc se býti vinnou hříchu toho nejmenšího takovou vnitřní bolestí a skroušeností jata byla, že vzlykala na spůsob rodící ženy. *(Surius).*

Sv. *Parula*, vdova velmi slovútná a bohatá, byla plna ducha skroušenosti a kajicnosti. Kdož ji viděl, jak hořce nejmenší poklesky své oplakávala, mohl by, kdyby ji byl neznal, domýšleti se, že se nejhorších nepravostí dopustila. *(Macana výb.)*

Sv. *Paula* římská oplakávala všední hříchy své tak, jakoby se těch nejhorších nepravostí byla dopustila. *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Terezie* povždy měla na mysli lehké hříchy a povždy jich vroucně litovala. *(Jan Nep. Černohouz.)*

Sv. *Vojtěch*, ač jen malé poklesky na sobě měl, hořce jich pykal, oděl se v žíněné roucho, nasypal popele na hlavu a všecky kostely noční dobou v tiché kajicnosti obcházel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Eusebius, poustevník, jen jednou očima se prohřešil proti čistotě a pro tuto malou chybu sám sebe odsoudil, že nikdy na louku se nepodívá, kteráž ho svou krásou svedla, ba že ani k nebi očí svých nepozdvihne, jehož nyní hoden není. I dal si těžký řetěz na hrdlo a tak si ho upevnil, že vždy k zemi hleděti musel a v tomto pokání setrval 40 let. *(Hunolta kázaní.)*

Hříchové hlavní,

viz jednotlivé!

Hříchové proti Duchu sv.

1. Opovážlivé spolehání na milosrdenství Boží.

a) Nespolehej!

viz i: „pokání co polepšení 5!“

Kdys navštívily sv. opata *Nila* vznešené osoby i duchovního i světského stavu, z nichž některé opovážlivě na milosrdenství Boží spolehaly a vlažně a hříšně žily. Tu dal sv. Nilus jednomu učenému muži z nich knihu, aby něco předčítal ku všech vzdělání. Když pak tento na místo přišel, kde stálo, že pro nesmírnou spravedlnost Boží z deseti tisíc sotva jedna do nebe se dostane, vykřikli všickni, řkouce: „Nikoliv, nikoliv! To není pravda, jen kacíř může toto tvrditi. Což by byl Kristus nadarmo za nás umřel? nadarmo jsme pokřtěni, přijímáme sv. svátosti a nazýváme se křesťany? To se nesrovnává s milosrdenstvím Božím!“ Sv. opat nechal je vymluviti, napotom ale pravil: „Jak pak, když vám ukážu, že i velcí učitelé církevní, ba i sv. apoštolé a sv. evangelium tak učí budete ještě pochybovati?“ A nyní dojemně mluvil o spravedlivosti Boží, že ti, co mu odporovali, vzdychali: „Běda nám hříšníkům, běda nám ubohým!“ (*Baronius.*)

Sv. *Januar*, biskup v Beneventě, jenž nechtě se odříci Krista a obětovati bohům pohanským, byl do žaláře uvržen a souzen, pravil k ukrutnému místodržiteli Timotheovi: „Zdaliž nevíš, hříšníče, že moc Boží jest veliká, o kéž by tebe ku pokání přivedl, aby ti odpustil hříchy tvé!“ Avšak navzdor tomu, že oslepnuv, na místě zrak obdržel, a ačkoliv sv. Januar tak dobře s ním smýšlel, zůstal místodržitel zatvrzelým, ano dobrodince svého stíti dal. (*Podstr.*: *Výklad.*)

Jistý zbožný *učitel* otázal se kdys svých žáků: „Kteří dva blázni na světě jsou největší?“ I jmenovali jich více, ale učitel pravil: „První největší blázen jest ten, kdo hříchu se dopouští a za krátkou rozkoš věčný žal si vyměňuje, neboť, kdož to ví, zdaž opět se obrátí. Druhý největší blázen jest ten, kdo v smrtelném hříchu jde spát, aniž by ho litoval a si předsevzal, že co nejdříve z něho se vyzná, an neví, jestli noc přečká. (*Innsbr. Handb.*)

b) Docházíť trestu.

Opovážlivě na milosrdenství Boží spolehali se:

Lidé za času Noema a Lota, ač jim Bůh 120 let poshověl (*1. Mjž. 7.*) Obyvatelé Kananitští.

Židé začasto a proto na ně Bůh seslal rozličné tresty (*2. Par. 36*; *Jer. 5*).

Král Antioch a proto ho za živa červi sežrali. (*2. Mak. 9.*)

Podobně i Saul, Roboam, Amon, Achab, Manasses, Herodes.

A proto běda, volal Spasitel obyvatelům měst Chorazim a Bethsaida i Jerusalému.

Když v *Anglicku* katolíci pronásledováni byli co nejukrutněji, myslel si jeden zeman, že v srdci bude dobrým katolíkem a dle náboženství katolického se říditi, zevnitř ale že se bude tvářiti, mluviti a jednati jako kacíř a tak že zachová si statky, důstojenství a život. Bůh co dobrý Otec, jenž i srdce proniká, nenechá ho zajisté zemříti bez lítosti a sv. zpovědi. Tou příčinou měl zpovědníka i v městě, kdež časem se zdržoval, i na svém panství. Zatím ale jednou, když z města na statek svůj se ubíral, udělalo se mu zle velmi. I poslal nazpět do města pro zpovědníka, než ale zpovědník přišel, byl již mrtev. (*Bartoli.*)

Za času krála *Cöndresa* žil jistý důstojník, kterého si sice pro udatnost král vážil, jemuž se ale jeho zpustlý život nelíbil. Nadarmo ho napomínal král, když nebezpečně se roznemohl, aby se konečně polepšil a kněze k sobě povolal. Důstojník, spolehaje na milosrdenství Boží, odmítl žádost tu, předstíraje, že by se mu druzi smáli, že pro strach před smrtí tak učinil, a že se polepší, až bude zdráv. Zatím ale viděl

se zlými duchy obklíčen a zoufaje, bídně zahynul. (*Šmída*: *Repert.*)

Kacíři *Evnomiani* dopustili se toho hříchu, domnívajíce se, že jim neuškodí žádné páchání a trvání v hříchu, že z milosrdenství Božího nevypadnou, jen když se učením mistra svého Evnomia říditi budou.

To činili i souvěcí kacíři sv. Augustina. (*Sv. Augustin.*)

Na *filippinských* ostrovech žil na počátku 17. století muž nesmírně bohatý. I oddal se zcela prostopášnému životu a málo dbal na přikázaní Boží a svědomí, málo na napomínání přátel, aby se polepšil, sice že ho zastihne přísný trest Boží. I odmlouval jim žertem prostopášník řka, že kdyby i na celou zemi potopa přišla, přece má tolik bohatství, že si jím žebřík do nebe vystaví. Spolehaje tak na milosrdenství Boží opovážlivě, jel jednou přes hlubokou řeku na koni, kdež bídně zahynul. (*Mehl. příkl.*)

Bohatý muž, jmenem *Chrysaorius*, žil po delší čas prostopášně, duše jeho potácela se mezi lakomstvím a smilstvem. Míra nepravostí jeho se ale naplnila a upadl v těžkou nemoc. V nemoci viděl co obludy před sebou hříchy své, proti nimž ku pomoci volal syna a manželku, jenž neviděli ničeho. Nemocný hleděl obludám uniknouti, avšak marně; v strašlivém strachu, odkládaje pokání na zítřek, bídně zahynul. (*Sv. Řehoř veliký.*)

Jistý *mladík* žil v nedovoleném poměru s jednou osobou a všeliké napomínání, aby se obrátil, bylo u něho marné, Říkával, že dostačí pro nebe, obětuje-li před smrtí několik hodin svému spasení, pak že vzbudí lítost nad svými hříchy. Nešťastník! Jednou po hostině ubíraje se večer ku své kuběně upadl, zlámal vaz, aniž by slovo lítosti ze sebe vydal. (*Laselve.*)

Jistý mladý *člověk* v Paříži odkládal se sv. zpovědí, ačkoliv pravil, že by pro všecko na světě nerad bez sv. svátostí umřel. I roznemohl se na úmor. Jeho matka mluví mu o jeho duši, o knězi, o zpovědi. On váhá, odkládá. Nemoc se horší. Konečně se rozhoduje. Běží se mu pro kněze; byl večer. Kněz byl právě k jinému nemocnému zavolán. Když ho konečně našli a když kvapně přišel, bylo již pozdě; právě v strašlivém zoufalství skonal. (*Abbé de Ségur.*)

Za času slovutného *Tomáše Moora* žil v Anglicku pán, kterýž veda prostopášný život, nechtěl z hola nic slyšeti o pokání. Prosívali ho přátelé, aby pamatoval na duši, na smrt a soud Boží, on ale odbýval je úsměšky říkaje: „Nač bych si nepřál radostí a rozkoší? Nač se mořiti posty a modlitbami, nač pokání činiti? Až budu míti umírati, řeknu jen tři slova: Miserere mei Deus (smiluj se nade mnou, Bože), a Bůh mně neopustí, neboť jest dobrý a milosrdný. Byl bych blázen, kdybych si nepřál radostí, pokud mi Bůh života přeje.“ — Než ubohý opovážlivec zklamal se. Bůh potrestal posměváčka toho. Stalo se totiž, že dotčený lehkovážný zatvrzelec jel kdysi přes most. I zplašil se mu mimo nadání kůň a jedním skokem octnul se nešťastník ve vlnách rozprouděné řeky. A jaká byla jeho poslední slova? Bídník zapomenul na: Miserere mei Deus a z bohaprázdných úst jeho vymklo se mu navyklé hrozné přísloví: Vezmi všecko čert! (*Katolický kalendář.*)

2. Zoufalství.

a) Jest ohavné; bídně končí.

Ana kdys sv. *Kateřina sien.* oplakávajíc v modlitbě hříchy své jakousi zoufanlivost v sobě pociťovala, zjevil se jí Pán a těšil řka: „Hříšníci, kteří si zoufají, více mne urážejí, a více se mi oškliví pro tento hřích než pro všecky, kterých se dopustili, ani upírají nesmírné milosrdenství mé.“ (*Blosius.*)

Hříchu toho se dopustili:

Bratravrah Kain (*1. Mojž. 4, 13.*).

Saul, jenž ztrativ bitvu, v zoufalství sám ruku na se vložil. (*1. Kr. 31.*) Achitofel, jenž vida Absolona padnouti, sám se oběsil.

Jidáš v zoufalství oběsil se. (*Mt. 27, 3.*)

I lotr na levici v zoufalství zemřel, jakož král Herodes.

Císař *Konstantin Kopronym*, opovážlivý obrazoborce, jenž mnohých neslýchaných a nelidských ukrutností se dopustil, umíraje upadl v zoufanlivost a volal: „Ach, odsouzen jsem k ohni neuhasitelnému!“ a nešťastně duši svou vypustil. (*Macana výb.*)

V Mercii v Anglicku žil za času krále

Konráda udatný vojín, jenž věrně králi sloužil, málo ale o Boha se staral. I napomínal ho důrazně král, aby se vyzpovídal a polepšil, aby ho snad smrt nepřekvapila. Avšak vojín povždy odpovídal, že na pokání dosti má času. Tu náhle se roznemohl a král sám ho navštívil a opět k pokání vybízel. Vojín ale pravil, že tak učiní, až se pozdraví, aby se mu soudruzi nevysmáli, že se polepšil z bázně před smrtí. Zatím se nemoc zhoršila a když hodný král opět ho napomínal, pravil nemocný, že mu není více pomoci, viděl prý dva mládence u hlavy své a jeden v knize života mu ukázal, jak málo pro spasení své učinil, třetí pak černý v obličeji, vykazoval se seznamem hříchů, které co vojín spáchal a odháněl ony dva něžné, bílé mládence, řka, že prý mu již patřím. Tak mluvil nešťastník a v zoufalství i zahynul.

(Gabler.)

Mirabeau, jenž ve francouzské válce celou Francii v bídu nesmírnou uvrhl a prostopášnosti zběsilé páchal, brzy si podkopal zdraví. Duši jeho strašně obestřela smrt a tu hleděl úzkost rozličným vyražením zapuditi. V poslední den života svého, kde již blížící se smrt v sobě cítil, dal si voňavky a květiny přinésti a hudbu hráti. Než vše to nezahnalo mu hrýzení svědomí a úzkost. Marná a pošetilá moudrost jej opustila. I dal se do hořkého nářku a žádal lékaře za lék, jenž by ihned životu jeho konec učinil. Což když mu lékař odepřel, volal mocně: „Bolesti mé jsou nesnesitelné. Síly mám na centy, zmužilosti ale ani na kvintl.“ I koulely divě jeho oči, hrýzení svědomí a úzkost bylo mu lze čísti na obličeji. Najednou sebou mocně trhal, vykřikl a zoufanlivě dokonal. *(Girtanner.)*

Jistý *mladík*, který žil v hříšné navyklosti, ačkoliv byl často napomínán, nicméně se nepolepšil. Když nenadále zemřela jeho sestra, vida mrtvé tělo, třásl se, brzy ale na vše zase zapomenul a vrátil se k prostopášnostem svým. Za několik neděl po smrti sestřině i sám se nebezpečně roznemohl. Povolav kněze vyzpovídal se; však po sv. zpovědi zvolal: „Pozdě přicházím ku poznání spravedlnosti Božské!“ a pravil lékaři: „Již nepřijmu žádného léku, neboť vím, že neduh můj jest nezhojitelný a přivede mne do hrobu.“ Pak řekl okolo stojícím: „Jako není léku pro mé tělo, tak ani pro duši, vím, že věčná smrt mne očekává; Bůh mne opustil!“ Kněz i přátelé vzbuzovali ho, aby důvěřoval v Božské milosrdenství; nešťastník ale stále volal: „Bůh mne opustil!“ Kněz smutně se vzdálil a když záhy ráno opět přišel, domácí mu oznámili, že nešťastník v noci umřel bez útěchy, bez naděje v Božské milosrdenství.

(Podstr.: Výklad.)

Voltaire, jenž v minulém století, řečmi a spisy svými křesťanskému náboženství mnoho ublížil, strašného došel trestu. Ku konci svého života upadl v těžkomyslnost, nepokoj, nedůvěrnost, úzkost a bázeň a zoufalství. Svědomí strašně ho hryzlo a zběsile volal, že od Boha jest zavržen, až v zoufalství požívaje vlastní neřád bídně zahynul.

(Mehl. přikl.)

b) Zbraň; odpor; útěk k Bohu.

Když sv. *Dominik* v Modensku kázal, byl řečí jeho jeden vznešený pán tak dojat, že šel k svatému, z hříšného života se vyznal a spolu doložil, že o svém spasení zoufá a proto nic dobrého nekoná. Svatý laskavě ho napomínal, řka: „Jen jdi a bojuj proti zlé náklonnosti, nezoufej a nehřeš proti milosrdenství Božímu, budu se za tebe modliti, abys v pokušení obstál a napotom v dobrém setrval.“ Šlechtic uposlechl a jsa dříve nečistotě oddán, vedl napotom čistý a ctnostný život.

(Šmida: Repert.)

Sv. *Jan zlat.* praví: „O velikosti milosrdenství Božského! Když veškeré pokolení lidské v hlubinách hříchů vězelo, seslal Bůh Vykupitele, aby nikdo nezoufal. Jsi-li podvodník, vzpomeň si na publikána, jsi-li chlípník, vzpomeň na Maří Majdalenu, jsi-li vrah, pohleď na pravého lotra; jsi-li rouhač, vzpomeň na Pavla! Žádné mi nečiň námitky! nepředstírej mi slabosti ani neumělosti své. Zhřešil-li jsi, čiň pokání; zhřešil-li jsi tisíckráte, tisíckráte se kaj! Byť bys sebe více poraněn byl, užívej prostředků k uzdravení. Jak dlouho žiješ, jak dlouho dýcháš, ano na smrtelném loži ještě, ba i v posledním okamžení nezoufej. ale čiň pokání; neboť krátkost času nezkracuje Božského milosrdenství.“ *(Sv. Jan Zlat.)*

Jistý *poustevník*, dopustiv se ohavného hříchu, pokoušín byl od ďábla k zoufalství, ať pro nebe prý jest ztracen. Avšak poustevník odpíral statečně říkaje, že milosrdenství Boží jest větší než jeho hřích a tím se zoufalství uvaroval. *(Wisera Pred.-Lex.)*

Když sv. *Bernard* byl těžce nemocen a až k zoufalství pokoušen volal: „Bože, ničeho jsem neučinil, čím bych si nebe zasloužil.“ Aby se však myšlenky té, jež neustále mysl jeho znepokojovala, zbavil, obrátiv se k Bohu, modlil se takto: „Bože můj, já uznávám, že jsem svými skutky nebe nezasloužil, že jsem ho nehoden pro své hříchy. Avšak dvě myšlenky vlévají do srdce mého naději, že Ty, Bože, mne nezavrhneš a sice že jsem já Tvé dítě a že Tvůj syn za mne umříti ráčil!“ Po té opět pokoje nabyl. *(Podstr. výkl)*

Starověký spisovatel vypravuje o jednom *mládenci* vznešeném, jenž náruživou hrou a prostopášností o všecko téměř jmění se připravil. Jednoho dne prohrav zbytek jmění, zlořečil Bohu a vyzýval Ho, aby ho potrestal. Bůh ho vyslyšel. Ještě toho večera zlomil nohu a chystal se ku smrti. Tu poznal všemohoucnost Boží, avšak nepolepšil se, nýbrž rouhavě žádal, aby ho na věky zatratil. Tu přistoupil k němu sluha a pošeptal mu: „Pane můj, jeden z vašich nejlepších přátel jest tu, aby se s vámi ještě rozloučil.“ „Který to jest?“ zvolal nemocný, „nechť přistoupí.“ Tu vyňav sloužící z ňader krucifix dí: „Hle, tento jest váš nejlepší přítel. Ježíš nechce vaše zahynutí, ale vše dobré vám žádá, i za vaši duši vycedil krev svou.“ Zaražen touto řečí a hluboce pohnut upřel rouhač a zoufalec zraku svého na kříž a slze lítosti vyronily se mu s očí. „Ach!“ zvolal, „na mne opovrženého shlíží ještě Ukřižovaný laskavým okem. Jak, já bych neměl milovati této lásky?“ *(Macanovy příklady.)*

Jistý počestný *muž* měl syna velmi nezdárného, marnotratného. Když otec znamenal, že se blíží k smrti, zavolav syna, pravil k němu: „Neočekávej ode mne mnoho slov; nebo všecko napomínání mé vždy bývalo marné. Vidím v duchu celý běh života tvého; vím, že po mé smrti v krátce promarníš všecken statek můj a zbude ti jen nouze a hanba. Potom máš před sebou dvě cesty, buď loupež nebo zoufalost a konec učiní buďto kat, anebo ty sám. V první případnosti to, čeho třeba, opatří soud a pro pád poslední já jsem se postaral. Slyš, tam v zadní komoře, kde se nachází všeliké haraburdí, jsem nedávno, abych ti ušetřil starostí a peněz, upevnil oprátku na hřebík, kterýž dobře drží. Na tu se budeš moci pověsit a nikdo tě nespatří, ani kohout o tom nezapěje. Považ starostlivost svého otce a splň vůli jeho poslední!“ Na to otec skonal. Syn byl velmi dojat a vrátiv se z pohřbu podíval se do komory a s hrůzou spatřil připravený provaz. Úzkostlivě chtěl ho s hřebíka sníti, než za provazem uviděl i kříž a pod ním slova napsaná: „Synu, utec se kajicně ku Kristu a spas duši svou!“ Pohled ten a slova otcova tak synem hnuly, že hojné slzy ronil a padna na kolena, zvolal: „Otče, odpusť mně, svatě ti slibuji, že se chci upřímně káti a spasiti duši svou!“ I odřeknuv se světa, žil pak velmi nábožně a dlouho žehnal památce svého dobrého otce. *(Podstr. výkl.)*

c) Nepoddávej se mu!

Konfuc setkal se jednou na svých cestách s člověkem, jenž si chtěl život odejmouti. I tázal se ho, co jest příčinou jeho zoufalství? „Přemnohá utrpení,“ odpověděl zoufalec a znamenaje, že Konfuc s ním útrpnost má, jal se vypravovati takto: „Ve mládí studoval jsem, pak jsem se na cesty vydal. Opustiv dědinu svou, více než půl světa jsem prošel; než jsem se ale navrátil domů, umřeli mi otec i matka, jimž jsem se v celém životě svém ničím neodměnil. To bylo mé první trápení. — I domníval jsem se, že svým cestováním moudrosti nabudu a lidi poznám; proto když jsem se vrátil, šel jsem ku králi, žádaje ho za nějakou službu, on ale nechtěl se mnou ani mluviti. Totě mé druhé trápení. — Maje mnoho přátel, spolehal jsem se na jejich moc, ale ti si mne více nevšímali a co králem zavrženého v nenávisti měli. To mé třetí trápení. — Konečně pak, co mne nejvíce hněte, mám jedinkého syna, na něhož jsem vše vynaložil a ten mne, nešťastného otce, zapírá. Toť největší mé trápení, jež nemohu déle snésti, a

proto opustím ten zlobyplný svět!“ — „Příteli,“ dí Konfuc „ty's hrozně zabloudil! Neštěstí největší a zloba v našem životě jest, nad vlastním životem zoufati, jež ničím zhojiti, ničím napraviti se nedá. Co tě před tím potkalo, napraviti nelze, nebo sám všeho vinu neseš. Moudrým slouti chtěje, nejprv nehleděls, rodičům býti vděčným a vlasti prospěšným; jak kdy jsi žádati mohl, aby král blaho poddaných svěřil člověku, jenž své vlastní nepoznal, lichometníky za přátele pokládal a vychování vlastního syna zanedbal? Kdo za moudrého uznán býti žádáš, hleď dříve člověkem než mudrcem býti a přede vším své povinnosti plň. Kdo toho nečiní, utrpení dojíti musí. Ale, příteli, nemysli, že už všecko ztraceno jest. Pokuď žiješ, doufej a nezoufej! Bůh neopouští, kdo se Ho nespouští! Což tě potkalo, budiž ti naučením, že bez utrpení nikdo ani lidí ani sebe nepoznal!“ A zoufalec potěšen domů odešel. *(Melichar.)*

V životě sv. *Filipa ner.* vypravuje se o jisté pobožné klášternici, která v posledních dnech svého života byla malomyslná a stále hořekovala, že je od Boha zavržena, nemajíc naděje k spasení. Všecko přimlouvání sester k důvěře bylo marné. I žádala představená kláštera konečně sv. Filipa, aby přispěl ku pomoci. Sv. Filip přistoupiv k nemocné, mluvil velmi přívětivě k ní: „Za koho, milá dcero, Kristus, Syn Boží, trpěl a zemřel na kříži?“ „Za hříšníky!“ odpověděla jeptiška. „A kdo jsi ty?“ ptal se sv. Filip dále. „Já jsem velká hříšnice!“ „Nuže,“ odvece svatý, „tedy i za tebe Kristus Pán zemřel a nebe jest tvé.“ Slova tato „nebe jest tvé,“ sprostila nemocnou vší malomyslnosti, že opět pevné důvěry v Boha nabyla i zachovala až do posledního vzdechnutí. *(Podstr. výkl.)*

Sv. *František sál.* byl jednou požádán, aby jednoho k smrti odsouzeného zločince ve vězení navštívil, ještoto se nechce zpovídati, říkaje v zoufalství, že do pekla se dostane. Sv. František ihned k němu se odebral a přesvědčiv se o pravdě výroku, pravil k zločinci: „Což, bratře, nechtěl by's raději údem a obyvatelem nebe se státi?“ „Ó kdož by o tom pochyboval?“ pravil zasmušile vězeň, „avšak takového zločince, jako já jsem, Bůh nepřijme.“ „Ó Bože!“ vzdychal tu svatý, „nezapomínej jen na Božskou milosrdnost a jeho přislíbení, že nechce třtinu nalomenou zlomiti, ó pečuj poslední okamžení života svého o spasení duše své. — Řekni mi jen upřímně, chceš-li raději Bohu, než ďáblu náležeti?“ — „Arci Bohu, avšak zločince Bůh nechce.“ Načež sv. František: „Právě pro takové lidi, jako ty jsi, Bůh Syna svého na svět poslal, ba horší ještě u př. Jidáše a pro ty, co ho křižovali a Kristus přišel na svět, aby hledal hříšníky a ne spravedlivé“ *(Mt. 9.)*. — „Račte mne jistě ujistiti, že není to nestydatostí, do Božího milosrdenství se uchýliti?“ — „Ano bezbožná opovážlivost by to byla, kdyby si chtěl pochybovati, že milosrdenství Boží neskonalé jest. Milost Boží zakrývá i největší provinění. Věř mi, synu, tím větší jest milosrdnost Boží, čím více kající hříšník se provinil; na naší bídě a provinění se právě milosrdnost Boží ukazuje. Vzbudíš-li pravou lítost, Bůh ti jistě odpustí. I vzbudil v něm sv. František pravou lítost takže se vyzpovídav, skroušeně se slovy: „Ó Ježíši, Tobě se zcela odevzdávám!“ klidně skončil život svůj.

(Mehl. příkl.)

Karel, syn bohatého kupce a velmi nadaný mladík, vyznamenával se pilností, prospěchem a mravy tak, že se stal miláčkem svých učitelů a radostí svých rodičů. Než upadnuv v zlou společnost a dopustiv se mnohých trestuhodných skutků, byl ze škol vyhnán. Boje se trestu od otce a stydě se za své jednání utekl Karel a zabloudil v pustém lese. Tu chtěl, zoufaje si, do vody skočiti, an najednou uslyšel vážný zpěv, v němž hříšník k důvěře v Boha a ku pokání se vyzýval. Mladík již již chtěl skočiti do vody, zpěvem tím ale se zachvěl, ale i potěšil. Šel za zpěvem a naleznuv zde ctihodného kmeta, vyznal se mu z provinění svého a prose o radu a pomoc nazval hlas jeho hlasem s nebe. Kmet potěšil kajícího Karla až k slzám, psal učitelům i rodičům Karlovým. Karel přijat na milost a nastoupiv opět cestu ctnosti stal se hodným úředníkem, prospívaje Bohu, lidem a vlasti.

(Učení v příkladech.)

Mladý *kazatel*, navrátiv se z misie staršímu malomyslně na hrdost srdcí lidských žaloval. Stařeček právě seděl pod tvrdou

skalou, s které voda nepatrným pramínkem stékala. I ukázal bázlivému bratru na ni a pravil: „Nezoufej! Viz tento tvrdý kámen, kterak měkké vodě přece se podává. Nepřestávej ani nejtvrdším srdcím kázati; poznenáhlu se rovně také obměkčí".

(Valoucha katech.)

Jistý znamenitý *kníže* upadal poslední čas života svého v zoufalství. Když ho vybízeli k důvěře v Boha, odpověděl: „Pro mne není spásy více, jsem zavržen." Kněz, jenž ho zaopatřoval, hleděl napomínáním, slzami a prosbami ho vzmužiti, ale nadarmo. Konečně mu vnuknutím Božím napadla slova Písma sv.: „Pro jmeno své, Hospodine, milostiv buď hříchu mému" *(Žalm 24, 11.)*. „Ó pane," pravil kněz k umírajícímu, „slyšte slova kajícího proroka. I vy jste hříšník a proto zvolejte i vy kajicně: Pro jmeno své, Hospodine, milostiv buď hříchu mému!" Tu se jako ze spaní probral umírající a pravil: „Otče! ano, pro mne jsou slova ta. Ó Bože! Ty se smiluješ nade mnou, ač hříchy mé jsou velké. Hle, poznávám, že čím větší jsou hříchy mé, tím větší jest i Tvá moc a Tvé milosrdenství, aby milost Tvá vítězila." Na to skroušeně se z hříchů svých vyznal, zbožně přijal Tělo Páně a maje kříž v ruce zemřel blaženě a svatě.

(Zwickenpflug.)

Jeden *řemeslník* upadl v tak bídné postavení, že si nevěděl ani rady a oddav se zoufalství umínil si, že se usmrtí. I vyšel si k řece a obcházel ji chtě se utopiti, an najednou zaslechl krásnou píseň vybízející v nouzi a neštěstí k důvěře v Boha. I zastyděl se zoufalec a dav se do pláče, prosil Boha za odpuštění a navrátiv se domů doufal vždy pevně v Boha a napotom klidně snášel neštěstí své. *(Šmída: Repert.)*

d) Odstraňuj i u jiných.

Sv. *Augustin* uslyšev, že Chrysinus poddává se zoufalství, ihned mu psal, v kterémž listu těšil ho a povzbuzoval k důvěře v Boha a v milosrdenství Boží.

(Sv. Augustin.)

Dvě sestry sv. *Doroty* zapřely Krista obávajíce se muk. Místodržitel v Kappadocii uvedl sv. Dorotu k nim, aby ji přemluvily. Než nadarmo. Sv. Dorota k tomu je vybízela, aby samy se obrátily, ježto Bůh dobrý a nejvýš milosrdný jest. Sestry odpověděly: „Odpadly jsme již od Krista, jak bychom se mohly k němu vrátiti?" Načež Dorota: „Na Božském milosrdenství zoufati, jesti horší hřích než modlám obětovati. Nezoufejte; proto se Spasitel nazývá, že léčí; Vykupitel, že vykupuje, Osvoboditel, že osvobozuje. Čiňte opravdové pokání a zajisté vám odpustí." Sestry uposlechly a podstoupily radostně smrt mučenickou.

(Alb. Stolc, Leg.)

Jeden *doktor bohosloví* velkou zásluhu si získal v boji proti haeretikům. I byl královně Markétě znám a od ní ku dvoru povolán, což mu velmi lichotilo. Zatím ale vstupovaly zoufalé myšlenky do duše jeho. Sv. Vincenc z Paula uslyšev o nešťastníku tom, měl s ním útrpnost a proto prosil Boha, aby naň ty myšlenky poslal. A tak se i stalo, doktor byl osvobozen, on pak sám musel mnoho od pokušení toho snášeti. *(Herbsta př.)*

Karel X., král francouzský, sešel se r. 1814 s kralovrahem, jenž brzy nato umíraje v strašném se nalezal zoufalství. Král lidumilným jednáním a potěšujícími slovy přivedl ho ale k tomu, že, opustiv cestu zoufalství, smířen s Bohem šťastně zesnul v Pánu. *(Herbsta př.)*

3. Poznalé pravdě odpírati.

Toho hříchu se dopustili:

Kain, nedbav na hlas Hospodinův. *(1. Mojž. 4.)*

Židé za času P. Ježíše.

Zákonníci, kteří od Herodesa tázáni byli, kde se Vykupitel narodil. *(Mt. 2.)*

Fariseové, nebo ačkoliv zázraky Kristovy zapříti nemohli, přece vyhlašovali, že je činí pomocí ďábla, *(Mt. 12.)* proto je Kristus sám nazval syny ďáblovými. *(Jan 8.)*

Pilát, odsoudiv Krista, ač věděl, že jest nevinný.

Obyvatelé města Chorazim a Bethsaida, nad nimiž Kristus: „Běda" volal. *(Mt. 33.)*

Nejvyšší rada židovská, zapověděvši apoštolům kázati Krista ukřižovaného. *(Skut. ap. 4.)*

Židé, kteří skřípěli zuby a uši si zacpávali, když mluvil pravdu jim sv. Štěpán, a ukamenovali ho.

Kacíř Elymas, jenž za času sv. apo-

štolů žil a od pravdy odpadl a jiné sváděl. *(Sk. ap. 13.)*

I pohané, kteří pravdě Kristově odpírali a křesťany pronásledovali, začež u př. Řím bídně zahynul.

Sv. *Apollonius* soudce své přesvědčil o pravdě víry Kristovy. Radové byli hluboce dojati, avšak báli se o úřady a důstojenství a proto raději poznané pravdě odporovali. S jejich svolením odsoudil nejvyšší sudí Peronnis svatého, aby byl mečem odpraven. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *František xav.* uveden byl jednou do kláštera bramínů, kteří si ho žádali viděti a slyšeti. I byla řeč také o víře a sv. František mluvil takovou výmluvností, že bramíné víru Kristovu uznali za pravou, avšak ač pravdu poznali, přece bludu svého se nevzdali, protože se báli, žeby více se ženami a dítkami od almužen živi býti nemohli.

I s jiným bramínem, jenž žil co poustevník a více již o Bohu věděl, se sešel František obapolně, spolu rozmlouvali důvěrně, než ani ten bramín se neobrátil.

(Herbsta výb. př.)

Kapitán lodní prodlévaje v *Toulouse* stavěl tam všude nevéru svou na odiv, nad čímž se přátelé jeho velmi kormoutili a proto podali mu knihu, v níž jedině a rázně podávaly se důkazy o pravdě víry naší. Kapitán slíbil, že knihu tu přečte a skutečně dostál slibu svému. Čta pozoroval, že síla důvodův roste a že v duchu jeho svítati počíná. Tu však zvítězila nad duchem zlá vůle i zvolal: „Ó ten bídník, jenž tuto knihu psal! naposledy by mne ještě přímo do zpovědnice uvedl! Já mám docela jiná a zajímavější zastaveníčka!“

(V. Marchal, křesťanský muž.)

Sv. *Pantaleon*, lékař a mučeník, byv před soud postaven pravil: „Ať lékařové pohanští též své bohy vzývají a já pak budu vzývati Boha svého, a který vzýván jsa uzdraví chorého, ten budiž Bohem jediným!“ Řeč ta líbila se císaři Maximiánu. I byl tedy přinešen člověk dnou sklíčený. Nejprvé vzývali pohané bohy své, ale nadarmo; potom vzýval Pantaleon Krista a hle! nemocný vstal zdráv. Ale císař a lékařové pohanští stali se ještě zarytějšími a štvali ještě více proti němu, až byl usmrcen. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jistý protestantský malíř z *Frankfurtu* šel do Říma, aby se tam v malířství zdokonalil. Zacházeje s katolíky, poznal víru katolickou a nejednou se vyjádřil, že by se stal katolíkem, kdyby ve víře protestantské se byl nenarodil. I domlouval mu jeden katolík, že, ač o víře katol. co pravé přesvědčen jest, přece pro bludné předsudky ji přijmouti nechce. I ukázal mu, jak bludná jest jeho zásada, žeby ve víře zůstati měl, v níž se narodil a bludnost zásady té i z toho poznati může, že by jinak i židé a pohané víru Kristovu nebyli přijali, ano že i protestanté víru svou proto přijali, že ji měli za lepší, než katolickou. „Nuže,“ doložil, „následujte předků svých arci spůsobem mnohem dokonalejším.“ Malíř uznal a poznal slov těch pravdu a přece zůstal protestantem.

(Lebenspiegel.)

Mladíku katolickému kynula skvělá budoucnost, jen že si měl za manželku vzíti nekatoličku a sám katolické víry se odříci. A vskutku mladík dal se nabídnutými výhodami zaslepiti a ustanovil se na tom, že učiní tak, jak mu mnozí z přátel radili. Když v záležitosti té přišel ku katolickému faráři a co činiti hodlá, oznámil, jal se ho duchovní otec co nejlaskavěji poučovati a před zamyšleným krokem varovati. Když dostatečně poučen byl a přesvědčení nabyl důkladného, tázal se jej farář, zda-li ještě v úmyslu svém setrvati chce? Načež dostal odpověď: „Já sice pravdu katolického náboženství nahlížím, ale nemohu přece štěstí své v šanc dáti!“ A takto vyměnil sobě bláhovec ten za zdánlivé štěstí vezdejší věčné zahynutí; v manželství svém nenalezl, co hledal, byl nešťasten již zde a co jej na věčnosti očekávalo, kdož by se toho nestrachoval, an poznalé křesťanské pravdě tak tvrdošijně odpíral.

(Klinkáče: Legendy.)

Rathbot, král Frisů, byl od sv. biskupa Wulframa v křesťanské víře vycvičen a již se chtěl dáti pokřtiti. Před křtem ale se otázal biskupa, zdaž před ním zemřelí králové jsou v nebi anebo zavrženi a uslyšev, že jsou zavrženi, nedal se pokřtiti a zůstal v pohanství, ač pravdu Kristovu poznal. Později, svědomím hnut, poslal si pro biskupa Wollebrorda, avšak než přišel biskup, byl již mrtev. *(Šmída Repert.)*

4. Milosti Boží bližnímu záviděti;

viz i „závist!“

Milost Boží záviděli:

Ďábel prvním rodičům a proto je svedl *(Moudr. 2, 23.)*.

Kain Abelu, že oběť jeho Bohu se líbí *(1. Mojž. 4.)*. Bratři Josefovi, že byl ctnostný.

Eldadu a Medadu záviděli množí dar proroctví *(4. Mojž. 11.)*.

Jonáš Ninivetským, že Bůh jim odpustil *(Jon. 4.)*.

Nejvyšší kněži a fariseové, vidouce že Kristus zázraky koná a ovoce blahodějné učení jeho vydává.

Zacheovi záviděli židé, že Kristus do jeho domu vstoupil.

Židé, nepřejíce pohanům sv. evangelia *(Skut. ap. 11.)* a že Kornelia za křesťana přijal.

Židé v Antiochii, kdež mnozí pohané se obrátili, spůsobili vzbouření *(Sk. ap. 13.)*.

Milost Boží bezbožníci záviděli a o dobrou pověst připraviti chtěli všecky hodné sluhy Boží u př. *sv. Athanáše, sv. Narcissa, sv. Františka sál.* a jiné.

I sv. *Ignác z. Lojoly*, jenž v Římě pro svou neobyčejnou zbožnost všeobecně obdivován a ctěn byl, byl od tří podplacených svědků co bezbožný člověk a kacíř obžalován a udáno, že v Alkale, Paříži a Benátkách obraz jeho podobizny co kacíře spálen byl. A snad by se bezbožníkům bylo poštěstilo, sv. Ignáce o dobrou pověst připraviti, kdyby byli řízením Božím právě z těchto tří měst městští soudcové do Říma nepřišli a nevinnost sv. Ignáce nevyjevili. Udavač byl vyhnán z města, když svědkové dosvědčili, že křivě jeho návodem svědčili i utekl do Ženevy, kdež se stal stoupencem Kalvínovým. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Bernardina sien.* obžalovali roku 1417 závistníci u papeže Martina V., že učí bludu, an jmeno Ježíš zvláště ctí. Bernardin nalezal se před velikým shromážděním církevních otců a učenců, aby se zodpovídal. V tom přišel s velikým průvodem Jan Kap., ana se píseň k nejsladšímu jmenu Ježíš zpívala a hájil u přítomnosti závistivých žalobníků svého mistra sv. Bernardina tak, že nevinnost Bernardinova jasně se dokázala a jmeno „Ježíš“ od té doby tím více ctilo. *(Ott.)*

Sv. *Jarolímu* nemohli světáci a rozkošníci co nenáviděnému mnichu prominouti, že on svým výmluvným líčením života vyššího tak mnohé osoby z nejvyšších a nejbohatších stavů římských k tomu pohnul, aby se světa odřekly a do kláštera zavřely. *(J. Bílého: Legenda.)*

Na pahrbku jednom žil sv. opat *Johanitius*, k němuž pro učenost, ctnost, svatost a dobročinnost množství lidu se hrnulo. To se nelíbilo jistému mnichu Epifaniu. I nemoha ze závisti čest a slávu opatovu snésti zapálil na všech stranách obydlí i lesík opatův, aby v plamenu zahynul. Než Johanitius pomocí Boží šťastně vyváznul z ohně a Epifanius dopuštěním Božím náhle zemřel. *(Metafrastes.)*

Sv. *Pachomiu*, opatu thebaiskému, záviděli mnozí, že jest v pověsti svatosti a zbožnosti a proto aby ho o dobrou pověst připravili, obžalovali ho křivě před shromážděnými biskupy. Avšak skvěle se ukázala nevinnost sv. Pachomia. *(Cassian.)*

5. K spasitelnému napomínání zatvrzelé srdce míti;

viz i „kázaní!“

a) Jest Bohu nemilé; dopustili se.

Sv. *Agatě* zjevil jednou Kristus s kříže, že, když již v lůně Mariině byl, nic mu takovou bolest nespůsobuje, jako zatvrzelost lidského srdce, kteráž i po vykoupení milostí Boží pohrdá, kterouž v tak hojné míře zvláště po svém vtělení uděluje. *(Alf. Liguori.)*

Toho hříchu se dopustili:

Kain, nedbaje na napomínání Hospodinovo.

Lidé za času Noema, ač sto let archu stavěl a je napomínal, by se obrátili; obyvatelé města Sodomy a Gomorrhy.

Farao král nechtěl na kolikerá napomínání Mojžíše a Arona lid israelský propustiti *(2. Mojž. 7.)*.

Synové Heliho *(1. Kr. 2.)*.

Israelité nedbali na napomínání proroků, protož také často tresty Boží pocítili. *(Is. 10.)*

Jidáš nedbal na výstrahy samým Kristem mu dané.

Židé na pohrůžky Kristovy nedbali, ani na slova sv. Štěpána *(Sk. ap. 7.)*.

Obyvatelé města Jerusaléma, jak Kristus sám svědčí *(Luk. 19, 42.)*; měst Bethsaidy a Korazaimu *(Mat. 11, 8.)*.

Felix, vladař, pohrdnuv řečí důkladnou sv. Pavla *(Sk. ap. 24.)*.

b) Dochází trestu.

Reformátorové zavrhše Božskou autoritu ve věcech víry, ustanovili rozum lidský pravidlem víry. Následek toho byl, vlastní přemýšlování o víře. Tak povstala nová věda, povrchní filosofie, jejíž stoupenci nazývali se silnými duchy, racionalisty a p. V Anglii nejprv počalo blýskati světelko této nové osvěty. Odtud přišel mor tento duchovní do *Francie*, kdež právě tím časem pod poručenstvím nemravného vévody z Orleansu neznabožství a porušenost mravů počaly se rozlézati jako rak ve všech vrstvách člověčenstva. Počátek učiněn hugenotem Baylem, který popíraje všecko zjevené náboženství, tvrdil, že společnost lidská bez náboženství obstáti může. Brzy utvořena celá strana, která pod vůdcovstvím Voltaire-ovým za cíl sobě vytkla úplné vyhlazení náboženství křesťanského. Spojenci jeho byli hlavně d'Alembert, který podrýval víru tajně, Diderot, který zase svým neznabožstvím veřejně se vychloubal, Damilaville, jehož Voltaire sám nazývá nepřítelem Boha. Tito a celá rada jejich stoupenců, známi jsou pod jmenem encyklopédistů, kteří vedle jiných dobrých věcí ono neznabožské smýšlení co zvláštní osvětu v dalekých kruzích rozšiřovali. Žádný snad nejevil takovou zášť jako Diderot a přece známe ze života jeho událost, dokazující, že totéž náboženství, jež tak nenáviděl, zároveň ctil. „Jednou," tak vypravuje člen akademie, Fr. Beauzée, „přijda k Diderotovi, nalezl jsem jej, an si od své dcerušky dával odříkávati katechismus. Propustiv dcerušku, smál se mému udivení nad touto scénou a pravil: „Na jakém pak jiném základu mohu vychovávati dítě své, aby bylo poslušnou dcerou, hodnou chotí a matkou? Kde nalézti mravouky, která by se rovnala mravouce náboženské?" Když jednou d'Alembert a Condorcet u Voltairea dle svého spůsobu rouhavými řečmi baviti se počali, přerušil Voltaire jejich hovor těmito slovy: „Sečkejtež, až odejdou moji sluhové, nebo nechci býti dnes v noci zavražděn!" Tentýž Voltaire pravil jindy: „Jest to k velkému prospěchu lidí, aby byla nějaká vyšší bytost, kteráž by ztrestala to, čemu lidská spravedlnost zabrániti nemůže. Nechtěl bych ničeho míti s neznabožským knížetem, jehož prospěch by to vyžadoval, aby se mne zbavil: jist jsem, že bych dlouho nežil; rovněž bych, jsa panovníkem, nechtěl kolem sebe míti neznabožské dvořany, obávaje se, že mne otráví, musel bych denně pro jistotu proti jedu užívati." *(B.)*

Když římský vůdce *Balazius* svaté poustevníky a panny na potupu bičovati a trýzniti dal, napsal mu sv. Antonín tento list: „Vidím hněv Boží na tebe přicházeti; ustaň křesťany pronásledovati, aby tě msta Boží rychle nezastihla!" Balazius činil si úsměšky z toho listu; ale než minul den pátý, zhynul bídně, msta Boží jej zastihla, jak mu sv. Antonín předpověděl. *(Klinkáče: Legendy.)*

Jeden vznešený *pohan* velmi zatvrzele k napomínání sv. *Františka xav.* se choval, ano i sv. muže z domu vyhnal, řka, že nikdy do kostela křesťanů nepůjde. Za několik dní přepadli nepřátelé onoho muže, aby ho usmrtili. I dal se na útěk a chtěl se do kostela křesťanů právě otevřeného uchýliti. Křesťané, domnívajíce se, že pohané chtí kostel loupiti, zavřeli spěšně dveře a onen pohan před kostelem od nepřátel svých zavražděn jest. *(Šmída: Repert.)*

Obyvatelé města *Arles* vedli velmi bohaprázdný život, ačkoliv sv. Hilarius, biskup, často je napomínal. Když pak prefektu Praetoriu, jenž právo nohama šlapal, vdovy a sirotky utiskoval, an se polepšiti nižádným spůsobem nechtěl, poručil, aby ihned kostel, kamž s družinou se dostavil, opustil; tu vzbouřil tento lid proti sv. biskupu. I napomínal Hilarius rozkácený lid, avšak nadarmo. I povstal pojednou oheň a ztrávil velkou částku domů. Tu teprv poznali obyvatelé v ohni zasloužilý trest Boží, prosili sv. Hilaria za odpuštění a polepšili se. *(Herbsta výb. př.)*

6. V životě nekajícím setrvati.

V nekajicnosti setrvali a trestu došli: Obyvatelé sodomští a gomorští za času Lota.

Farao a proto ve vlnách zahynul *(2 Mojž. 14, 28.)*

Saul, nedbaje na napomínání Samuelovo.

Lidé na světě za času Noemova.

Achab král *(4. Kr.)*

Obyvatelé města Jerusaléma za času P. Ježíše.

Národ židovský. Jidáš *(Luk. 22, 48).*

Antioch *(2. Mak. 9.)*; místodržitel Felix s manželkou svou Drusillou *(Sk. ap. 24.)*: Sedeciáš *(2. Par. 36, 13.)*;

Lotr na levici.

Jerusalém, an v nekajicnosti setrval, zastihl konečně spravedlivý trest Boží. I předcházely, jakž Kristus předpověděl, znamení na nebi, povstali i falešní proroci. R. 70 přitáhl Titus k Jerusalému, kterýž velmi dobře opevněn byl a oblehl ho. Zatím povstaly v městě různice a strany a nešťastníci potírali se sami mezi sebou. Nechtěli se vzdáti a proto usnesl se Titus, že hladem donutí židy, aby se vzdali. A vskutku povstal takový hlad v městě, že jedna malka vlastní děcko zabila a upekla, aby před smrtí hladem se uchránila, povstal i mor a ulice jerusalémské naplnily se mrtvolami. Konečně město jest dobyto a chrám padl ohni za oběť, ač Titus toho zapověděl. I sám se vyznal, když pevnost zdí a věží uviděl, že s pomocí Boží jen Jerusaléma dobyl a že to byl trest Boží na židy.

Julian, odpadlík, Kristu na potupu chtěl chrám v Jerusalémě vybudovati, avšak oheň, vítr a bouře zmařily plán jeho, ba nešlechetník dovršil i proroctví Kristovo, že ani kámen na kamenu nezůstane. *(Herbsta výb. př.)*

Kdys přišel sv. *František Borgiáš* na cestách do jednoho španělského města a uslyšel, že tam jeden šlechtic smrtelně nemocen jest a nechce se dát zaopatřiti. Tu padl světec před obrazem Ukřižovaného na kolena a modlil se vroucně, aby Kristus nemocnému ku pomoci přispěl. Napotom se odebral k nemocnému a domlouval mu, avšak marně. Tu padl sv. František, navrátiv se domů, opět na kolena a opět se modlil. Potěšen a posilněn šel opět svatý k nemocnému, ukázal mu kříž, představoval krvácející rány, než ach! bídník setrval v zatvrzelosti své a rouhaje se Bohu skonal. *(Dr. Haid.)*

Strašná zkaženost panovala mezi křesťany *v Africe*, každá sebe horší nepravost byla na denním pořádku a páchala se zjevně. Proto také zastihl je strašný trest Boží; Vandálové, majíce ukrutného Gensericha v čele, strašně zpustošili Karthago, prolili mnoho krve lidské, obyvatele prodali za otroky. *(Salvianus.)*

Avšak i Vandálové došli zaslouženého trestu, říši jejich ztroskotal slavný Belisar.

Ukrutný *Antiochus* usiloval vyhladiti víru v pravého Boha a proto mučil židy. I raněn jest pro pýchu ranou neuzdravitelnou, tak že z těla jeho červi vylezali a za živa maso z něho padalo. Tu počal ku poznání sebe přicházeti a pokání činiti. Sliboval, že židy učiní rovné Athénským, chrám, kterýž prvé obloupil, že ozdobí nejlepšími dary, ba že i sám bude židem a moc Boží všude ohlašovati bude. Avšak nadarmo, pozdě již se nešlechetník modlil. *(Frenclova Postilla.)*

Pověstný hrabě *Bedřich z Cylli*, jenž bezbožný veda život, dočekal se 93 let věku svého, byl v stáří svém ku pokání povzbuzen, slyše o milostném létě, jež papež Mikuláš V. prohlásil. Když pak se z Říma navrátil, obrátil se k předešlému hříšnému životu a upadl do rukou spravedlnosti Boží. *(Frencla Postilla.)*

Jistý *Xaver Beth* byl pro krádež uvězněn a při výslechu se i vyznal, později však všecko odvolal. I stavěl se tu bláznivým a sám udal, že zavraždil svého otce, což dle okolností i asi pravda bylo a opět vše odvolal, jen aby soudce oklamal. A tak v nekajicnosti i setrval. *(Herbsta výb. př.)*

Jistý *člověk*, jenž život svůj těžkými nepravostmi zprznil, roznemohl se na smrt. I zavolán k sklíčenému nešťastníku kněz, aby ho pohnul k sv. zpovědi. Duchovní horlivě a dlouho nemocnému domlouval; tento neodpovídal, pak ale žádal, aby přišel druhého dne. — Na druhý den se dostavil kněz a zůstal s nemocným sám a uděliv mu požehnání, čekal na sv. zpověd. Nedužívec ale dal na se dlouho čekati, až pak strašlivým hlasem propověděl slova z Písma sv.: „Hříšník uvidí a hněvati se bude!“ Takového přístupu k sv. zpovědi a hrozného výrazu nemocného kněz se ulekl velmi.

Avšak i hříšník jako by se sám sebe zhrozil obrátil hlavu ke zdi a tvář zakryl do peřin. Zpovědník pamatoval nešťastníka na milosrdenství Boží a žádal, aby se nemocný vyzpovídal. „Ano," vece nešťastník, „ano, otče, vyzpovídám se." Na to sebral se a místo zpovědi pronesl opět další hrozná slova z onoho žalmu, řka: „Zuby svými skřípěti bude a schřadne." I zaskřípěl ubohý zuby svými a poznovu převalil se na loži svém. — Kněz pozdvihl jej a slze pamatoval schváceného, aby pomněl na Boha, na zpověď. „Ano ano! zpověď!", dí nenešťastník a zakrývaje si tvář, pojednou úžasným hlasem vzkřiknul: „žádost hříšníkův zahyne!" A to byla poslední jeho slova. Skleslať mu hlava stranou do peřin a když se k němu nachýlil poděšený kněz, shledal, že ubohý jest mrtev!

(Blahověst 1856.)

Pavel Forster, obuvník, žil s jistou osobou v nedovoleném poměru, s níž i několik dítek zplodil. Napotom se dopustil i rozličných podvodů, až konečně, chtě se státi bohatým i jednoho měšťana a jeho služku zavraždil. Avšak ani v posledním okamžení neuznal provinění svá, alebrž mluvě ustavičně jen o nevině své v nekajicnosti i skonal.

(Feuerbach.)

Jeden z nešťastných *zuřivců*, kteříž se byli při hrozné revoluci *francouzské* ukrutenstvím vyznamenali, težce se rozmohl. Težké břemeno zpáchaných nepravostí svíralo mu duši, ze srdce vymizel všechen šlechetnější cit a bylo-li mu slovem zavaditi o Boha, slyšeti o víře, o náboženství, provázíval každé takovéto slovo rouháním, zlořečením. Avšak tento zlosyn měl dceru zbožnou a ctnostnou. Ubohá panna vidouc otce, an svijí se bolestí a přece jen zlořečí Bohu, děsila se smrti, modlila se k Bohu, prosila otce nešťastníka, aby pomněl na duši a posléze pospíšila ku knězi ukrytému v Paříži, žádajíc a zapřisáhajíc jej ve jmenu Božím, aby se pokusil o obrácení otce jejího. Kněz, ač předvídal nebezpečí hrozící životu, nemeškal vydati se k loži nešťastného zlosyna. Než nechať sám vypoví, co viděl, slyšel a pořídil u nešťastníka. „My přišli," — tak vypravuje onen kněz, — „my přišli k nemocnému právě, když dřímal. Když se probudil, dím mu: „Já jsem kněz, který hodlá vás smířiti s Bohem!" — „Kliď se mi z očí!" zuřil šílenec, „útrpnost tvá jest mi protivná jako žluč, já jsem ten, kterýž vás zabijel. Kliď se odtud, sice zvíš, seč jest můj vztek. Ha! Kněz pod mou střechou! Kněz u mne, kteryžto jsem kněze zabijel!" — „Ubohý bratře," dím k němu hlasem srdečným, „zbaviž se pak hříchů svých, očisti, obmejž srdce své v slzách skroušenosti a pokání! Hodinka poslední se blíží, hrob se ti otvírá. Či snad bys směl chtíti se znamením zlořečenství na čele ubírati se před soudnou stolici Boží na věčnost?" I uchopím se ruky jeho. Ubohý nešťastník mi v tom nebrání. Pojednou ale probudí se v něm veliká vášeň na novo a sápaje se po mně, plným hrdlem počne křičeti: „Kliď se ode mne, kliď se odtud a povídej si hloupé báchorky své starým babám. U mne nic nepořídíš. O mně nesmí říci svět, že by mne byl přivedl kněz na smrtelném loži k pláči. Já neveřím v tvého Boha. Jest-li je nějaký: nechť mi zlořečí, já ho proklínám. Nechať se pomstí nade mnou, může-li, já zlehčoval oltáře jeho, já zabijel kněze jeho. Jaký byl život, taková nechať jest smrt má!" — Já se zhrozil slov těch a uděšené srdce mé úpěnlivě vzdýchalo k Bohu o milosrdenství. Ubohá dcera potichu plakala. Nešťastník utišil se poněkud. I zdálo se mi, že brzo bude po něm. Zatím ale najednou vzchopil se na novo, oči mu vyvstaly, ústa zpěnila se vztekem, házeje rukama na vše strany, jal se křičeti hlasem zoufalým: „Dcero, dcero má, vysvoboď mne! Ach! jak mne to dusí. Nevděčné dítě! Ty se tedy bojíš té obludy? Pojď pak blíže! — Kterak mne to pálí! — Zlořečený tento kněz celé peklo vyštval proti mně! Ach, co vidím? — Nic, než krev a zříceniny. — Ó dítě mé, dítě, zavolej kněze, ať se mohu smířiti s Bohem! — Jdi a podej mi svůj křížek! O Bože, jak často šlapal jsem kříž nohama svýma! Pryč odtud! — Já nechci viděti kříž. — Peklo mne pohltí. — Ty se směješ? — Směj se jen, já se nemohu nad tebou vymstiti! O dítě, pojď sem a prokaž mi poslední lásku — vytrhni mi srdce z prsou mých! — Což mne neposlechneš? — Zlořečená budiž, neposlušná dcero má!" — Tak vzdychal a křičel v divokém rozčilení po malých přestávkách

ubohý nevěrec a krví nevinných zbrocený nekajicník. Posléze chce vyskočiti s lože. Dcera utrápená vzchopí se, zachytí ho — a v několika minutách jest ubohý otec v náručí její — mrtvolou.“

(Mehlera příkl.)

Hnusnějšího divadla bylo sotva před soudem viděti nežli kdys před vídeňskou porotou. Vrah matky s nejděsnější otupělostí líčil téměř se smíchem, jak matce své smrt připravil. Propasť znemravnělosti, jakouž přelíčení to objevilo, jest hrůzná. *Raimund Hackler*, mladý zednický dělník, stál v sobotu před soudem, aby se zodpovídal, že matku svou zabil a oloupil. Soudní síň byla přeplněna diváky a děsně pohlíželi na vraha všichni, když netvor ten na otázku předsedovu vypravoval, že hodil matce provaz okolo krku, že jí kus dřeva do úst vrazil a potom že ji strčil pod postel svou. Ani stopy lítosti nebylo na vrahu pozorovati, naopak zdálo se, že jest mu celý průběh trochu nudnou zábavou. Hackler byl odsouzen k smrti a zívaje pravil, když jej odváděli do vězení: „Jsem rád, že je ta komedie u konce!“ *(Čas. „Čech“ 1877.)*

Na konci 15. století žil v Brunšvicku vznešený pán *Hans z Hackelbergu*, nadlesní vévody. Honba byla mu nadevšecko a proto o Boha a spasení své duše pranic se nestaral. Když k smrti se roznemohl, povolala mu manželka kněze. Kněz dlouho mu přimlouval, ale marně. Nemocný odpověděl: „Co mi po nebi, honba mi nade všecko. Tuto znám, nebe ale nikoliv a pro honbu se milerád vzdám nebe.“ A tak nešťastník v nekajicnosti zemřel. *(Šmída: Repert.)*

V *Italii* nemohly jednoho umírajícího žádné prosby a domlouvání k tomu přiměti, aby činil pokání a k Bohu se obrátil. Když pak neustávali příbuzní jeho naň dolehati, dal konečně za odpověď: „Chleb jest tvrdý a nůž jest tupý!“ Ano srdce v hříších zatvrzelé vzdoruje všemu spasitelnému napomínání a zahyne.

(Podstr.: Výklad.)

Jednoho mladého *muže*, jenž chrlením krve trpěl, navštívil kněz a napomínal, aby se dal zaopatřiti. Nemocný odpověděl: „Jest již pozdě.“ Kněz ho navštívil i po druhé, po třetí a po čtvrté a povždy odpovídal nemocný: „Jest již pozdě.“ Den ten, kdo zatvrzelec zemřel, oznámil mu kněz blížící se smrt. Tu zběsile dal se zatvrzelec do křiku: „Kliďte se již k ďáblu a dejte mi již pokoj. Mám-li zahynouti, ať zahynu, ale o knězi nechci ani slyšeti.“ „Však půjdu,“ odpověděl klidně kněz, „ale dříve jsem musel povinnosti své zadost učiniti a nyní se chci za vás modliti.“ A pomodliv se krátce pravil k zatvrzelci: „Mějte se dobře, před Božím soudem uvidíme se zase“ a odešel. Brzy na to vychrlila se nešťastníku opět krev a zazlořečiv vypustil ducha svého.

(Zollnera: kat. káz.)

Navštívil jsem jednoho urozeného a bohatého *muže*, jenž nepořádným životem a jedním smrtelným hříchem v nebezpečnou upadl nemoc. Když jsem mu u lůžka jeho mírně a laskavě přimlouval, aby v nebezpezpečí svém lítost nad hříchy vzbudil a skroušenost, odvětil: „Co jest to lítost, nerozumím vám.“ I vysvětloval jsem mu, že má ošklivost nad sebou míti, že zákon Boží opovážlivě přestoupil a že má úmysl v sobě vzbuditi, že uzdraví-li se Bohu jedině sloužiti a za hříchy své minulé dobrými skutky zadost činiti bude, odpověděl opět, že tomu nerozumí a v nekajicnosti i nešťastník zemřel. *(Rob. Bellarmin.)*

Na smrtelné posteli ležel již starý *muž*. Kněz zpovědník domlouval mu všemožně, aby se smířil s Bohem a připravoval na věčnost, smrt. Umírající ale nedávaje žádné znamení lítosti, zevloval po svých, ano konečně i knězi zapověděl, o lítosti mu mluviti a po těch slovech bídně skončil život svůj. *(Cataneus.)*

I jeden prostopášný mladík říkával, když ho napomínali, aby se polepšil, že milosrdnost Boží jest všemohoucí a na ni že spolehá. Upadnuv ale v nebezpečnou nemoc a připravuje se na sv. zpověď viděl před sebou množství a hroznost hříchů svých a místo, aby se zpovídal, v zoufalství zemřel.

(Alf. Liguori.)

V *Piuře*, městě americkém, ležel těžkou sklíčen nemocí jakýs španělský světoběžník na loži, na němž by snad byl zahynul, kdyby se ho byl tamější bohatý kupec neujal a laskavě neošetřoval. Sotva že ozdravěl, odcizil kupci, svému dobrodinci, mnoho peněz, zakopal je za městem a dal se na útěk. Byl stíhán a i dostižen, ještě ale u něho ničeho se ne-

nalezlo, odvrátil chytře podezření od sebe a chtěl se k ukradenému pokladu navrátiti. V noci probudilo ho strašné zemětřesení; kolkolem padala stavení, sta lidí pohrobujíce, konečně zřítil se i dům, v němž bídník ten meškal. Divem Božím jest zachráněn. Opustiv polozbořené město, vrhl sebou pod strom, aby si odpočinul. Leč pobouřené svědomí nedalo mu pokoje. Na smrt nemocného nalezl ho ráno před fortnou převor nejbližšího kláštera. Puzen tísní neodolatelnou vyznal nešťastník zločin svůj. Už byl také posel pohotově, by oznámil kupci odcizený poklad. Zatím ale ničema lituje lítosti své opustil klášter, vykopal peníze, vedl nejvýš prostopášný život, až jednou od sluhů spradlnosti stíhán, střemhlav s koněm skočil do vody, kdež i svou nalezl zkázu. *(Fr. Černohouz.)*

V *Sardinii* nacházel se bohatý hrabě s dvěma syny. Mladší Alvar přál si za života otce statky jeho nastoupiti, což nemohlo se státi, pokud starší byl živ. Proto pozval staršího bratra k lovení ryb za městem a tam ho dal najatým vrahem utopiti. Téhož ještě roku pozván byl starý hrabě ku kvasu u místodržitele a když domů se vracel byl taktéž najatým vrahem probodnut. Hraběnka matka lítostí brzy zemřela a mladý bezbožník stal se tudíž dědicem všech statkův po otci, mysle, že vraždy jeho se nevyjeví. V krátkém čase dosáhl Alvar znamenitého úřadu při královském dvorním soudu a tu měl jednou několik loupežníkův vyslýchati. Jeden z nich ale tu pravil: „Jest mně velmi divno, že mne ani, pane, více znáti nechcete. Vždyť jsem před několika roky za hrst tolarů utopil vašeho bratra a později zavraždil i vašeho otce.“ Toť byla arci pro Alvara hromová rána, přece ale si uměl pomoci, řka, že tací zlopověstníci obyčejně i výborně lhou, ale jemu na jmenu v ničem neuškodí. Poslal jej tedy nazpět do žaláře a dohlížitele uplatil, aby v noci tajně loupežníka oběsil, aby se myslelo, že si tak sám učinil. Zatím dosáhl nešlechetník 25 roků věku svého a Bůh ho navštivil zlou a nebezpečnou nemocí, aby se polepšil, avšak, ač ho duchovní napomínal, nechtěl o sv. zpovědi a pokání ani slyšeti. Když, any hodiny bily, duchovní naň více nalehal, rozhorlil se hrabě tak, že se i Bohu rouhal, proč mnohým žebrákům život dává, jej ale hraběte k sobě povolává a tak nekajicně svou bezbožnou duši vypustil. *(Rothberger, příkladové.)*

Verhägen, známý velmistr svobodných zedníků, umíraje, nedbal na napomínání kněze, aby se polepšil, ba zapověděl si, aby po křesťansku pohřben byl. *(Alb. Stolz.)*

Anna Markéta Zvanziger mnoho lidí jedem sprovodila ze světa, kterýž povždy při sobě nosila, až konečně vyzrazena a k smrti odsouzena jest. Roku 1811. byla odpravena a tu pravila, že by byla od vraždění jedem nikdy neupustila a a nedajíc, ač jí velmi kněz přimlouval, ani nejmenší známky lítostí, nýbrž v nekajicnosti bídně skončila neblahý život svůj. *(Herbsta výb. př.)*

Čtvero hříchův
do nebe volajících.

1. Zúmyslná vražda,

viz „vražda!“

2. Sodomský hřích. Páchali; dochází trestu; nesvol!

Hříchu toho se dopustili obyvatelé města Sodomy a Gomorrhy a proto zahynuli *(1. Mojž. 18, 20.; 19, 5.)*.

U Židů trestán smrtí *(3. Mojž. 21.)*.

Pohané se ho taktéž dopouštěli *(Řím. 1, 26.)*.

Proto vydal císař *Justinian* rozkaz, aby každý, kdo ten hřích páše, vykleštěn byl. *(Macana výb.)*

Proto i sv. Jan Zlat. velmi proti tomuto hříchu horlil.

Krvosmilství se dopustili: Dcery Lotovy *(1. Mojž. 19, 33.)*; Ruben *(1. Mojž. 35, 22.)*; Judas, syn Jakubův s Thamar (*1. Mojž. 38, 15.*;) Absolón *(2. Kr. 16, 22.)*; Ammon *(2. Kr. 13, 14.)*; Herodes *(Mt. 14, 3.)*; muž v Korintu *(1. Kor. 5, 1.)*.

Na ostrově *Kretě* mnozí hanebníci

sodomářská pacholata chovají, kterýchž hanebného hříchu svědkové jsou po městě nemocnice, kteréž plné jsou pokažených nemocných a tím hříchem zohavených pacholat, z nichž nebrzy které ku svému zdraví přijde, ale buď mizerně zemrou, anebo do smrti neduživí, sklíčení a nevyrostlí zůstávají.
(Kr. Harant z Polžic.)

Sv. *Vincenc ferr.*, horlivý kazatel, kázal jednou v kostele na zelený čtvrtek pozdě večer při tmě, jen jedna lampa hořela. Najednou vykřikl kazatel mezi kázaním: „Světlo! Světlo! Někdo hanebně urazil Boha. Přineste světlo!“ Kostelníci přinesli světlo a nalezli dva bohaprázdné mladíky, kteří samosmilství se dopustili v kostele, mrtvé. Tak dodosáhli ihned trestu Božího.
(Mehlera příklady.)

Bestialita byla dříve tím způsobem trestána, že člověk i zvíře spáleni byli.
(Massl.)

Když král Demetrius pacholíka *Damoklesa*, an do koupele se ubíral, k ohavnému hříchu násilně svésti chtěl, vskočil Damokles do kotle, vařící vodou naplněného a raději dobrovolně smrt podstoupil, než aby v ohavný hřích svolil.
(Plutarch.)

Pelagius, 10tiletý velmi sličný pacholík, upadl v ruce mouřenínů v Španělsku. I chtěl s ním král sodomského hříchu se dopustiti. Avšak pacholík ho odbyl, řka: „Kliď se ode mne, nečistý pse!“ I vrhl mu pod nohy dary a raději podstoupil bolestnou smrt mučenickou.
(Mehl. příkl.)

3. Utiskování chudých vdov a sirotkův;

viz „lichva!“

a) Dopustili se, jest ohavné.

Hříchu toho se dopustili:

Farao, jenž náramně lid israelský utiskoval, trápiv je břemeny nesnesitelnými, až křik jejich k Bohu vešel *(2. Mojž. 3, 9.)* jakož i Egyptčané; proto zapovídá Bůh přísně hřích ten *(2. Mojž. 22, 22; Sirach 35, 15.)*.

Král Achab a manželka jeho Jezabel na Nábothu *(4. Kr.)*; na Eliáši *(3. Kr.)*.

Králové a mocní israelité *(Is. 1, 12; Jer. 22, 2; Zach. 7, 10.)*

Šalomoun v pozdnějším věku utiskoval lid, podobně syn jeho Roboam, proto odstoupil lid od domu Davidova a ustanovil Jeroboáma králem judským *(3. Kr. 12.)*.

Salmanassar, král, vyvrátiv trůn israelský, odvedl lid do Assyrie *(4. Kr.)*.

Senacherib, král assyrský, nenáviděl a pronásledoval lid israelský, vraždil je a statky jim pobral *(Tob. 1.)*.

Nabuchodonosor, dobyv Jerusaléma, spálil chrám se všemi domy, zdi města zbořil, a lid odvlekl v zajetí babylonské *(2. Par.)*

Aman pronásledoval Mardochea a chtěl všecky židy vyhladiti *(Esth.)*.

Antioch Epifan, král syrský, židy neslýchaným způsobem pronásledoval *(Knihy Makab.)*

Herodes pronásledoval dítě Ježíše, že utéci musel s matkou Marií a Josefem do Egypta *(Mt. 2.)*.

Fariseové a zákonníci pronásledovali Pána Ježíše, pak i apoštoly, učeníky Páně a všecky křesťany.

Císař *Maximin*, horlivý modloslužebník, utiskoval velmi křesťany; jmenovitě v Egyptě rozkázal, aby křesťanům se uložily nesnesitelné berně a daně.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Utiskovatelé lidu a křesťanů byli císařové římští Caligula; Commodus; Nero; Tiberius; Vittellius atd.

Podobně utiskovali lid: Attila, král Hunův; Bajan, vůdce vandálský; Allarich, král Visigothů; Genserich, král vandálský; Jindřich VIII., král anglický.
(Jan Nep. Černohouz.)

Sv. *Julita*, mučenice, byla od jednoho občana cesarejského násilím statků svých zbavena, kterýž hanebník i soudce podplatil, aby při proti svaté vyhrál a udav ji i za křesťanku byl příčinou její smrti.
(J. Bílého: Legenda.)

Isuranus, syn hraběte flanderského Ludovíka, koupil od chudé sadařky košík ovoce, jež ale nezaplatil. Zatím pak nešťastné té matce zemřely tři dítky hladem. Pro tuto nepravost dal otec syna svého stíti, aby ukázal, že utiskování chudých jest ohavná nepravost.
(Sv. Alfons Lig.)

Jeden šlechtic, aby zámek svůj rozšířil, mocí odejmul poddanému jeho pole. Když se o tom vévoda *Karel z Kalabrie* dozvěděl, navštívil šlechtice, chválil jeho zámek a otázal se ho: „Za jakou cenu upustil by jste od tohoto krásného zámku?“ „Upřímně řečeno,“ odvětil

šlechtic, „za žádnou na světě, jedině vám bych musel ustoupiti, čehož ale od tak spravedlivého vládce neočekávám, že by nespravedlnosti se dopustil.“ „Nespravedlnosti, pravil jste, což ale jest nespravedlivějšího, jako když někdo jinému mocí jeho majetek vezme? Hned vydejte svému poddanému odejmuté pole, anebo vám dám hlavu sraziti.“

(Mehl. př.)

b) Tíží svědomí; dochází trestu; varuj se ho!

viz i: „skutek milosrdný duchovní 4 a, b.“

Jistý *bohatec* připravil chudou vdovu o kus pole, aby si zahradu rozšířil. Když druhého dne po soudu dráč na poli tom se procházel, přišla oloupená vdova s pytlem, žádajíc s pláčem, by si z otcovského podílu tolik země směla vzít, co by se do toho pytle vešlo. Boháč odpověděl s úsměškem: „Žádosti této pošetilé vám svoluji.“ Vdova, naplnivši pytel zemí, pravila: „Mám ještě jednu prosbu. Buďte tak dobrý a pomozte mi pytel pozdvihnouti na bedra.“ Boháč, nejsa práci uvyklý, dlouho odpíral; konečně přece se slitoval. Chtěje pak zdvihati pytel, zvolal: „Není možná, pytel je příliš těžký.“ Načež vdova pravila s důtklivostí: „Ješto vám je pytel země tak velice těžký, jak teprv celé pole, které by v tisíc pytlů se nevešlo, vás bude tížiti na věky!“ Bohatý dráč se této řeči vdoviny ulekl a pole jí navrátil. „Nahlížím již,“ pravil, „že

Cizý statek břímě jesti,
jež bych musel věčně nésti.“

(Mehlera příklady.)

Císař *Markus Aurelius*, svědomitě soudil, zvláště záležitosti vdov, tak že umíraje synu svému mohl říci, že za 25 roků panování svého žádnou při přes 8 dní neprotáhl. Jen na to naříkal, že pře vdovy Drusie u římského senátu tři měsíce se protáhla, kterou arci nyní, umíraje, dokončiti nemohl. *(H. Haid.)*

Sv. *Ivenc*, biskup, byl otcem chudých a zástupcem vdov a sirotků. Jednoho času uvrhla se k nohoum jeho jistá vdova, prosíc o zastání, protože ji tvrdý věřitel její nemilosrdně trápil, nalehaje na to, aby mu dluh dvojnásob zaplatila. I vyslal útrpný muž Boží hned jáhna svého s vdovou zatvrzelci, aby jej jmenem jeho snažně prosil, aby nežádal nic nespravedlivého od té ubohé vdovy a zůstane-li zatvrzelý, aby mu žádanou část peněz odevzdal, ale spolu připomenul, že skrze ni, co má, ztratí. Vskutku ztratil všecko jmění i duši, neboť přijav z ruky jáhna peníze, raduje se, padl a zahynul. I pojala bázeň všecky, kteří tento trest Boží viděli a slyšeli.

(Macana výb.)

Císařovna *Eudoxia* odňala mocí vdově Kalliotropě pole. Sv. Jan Zlat. napomínal císařovnu, aby je dala nazpět, avšak marně; proto ji brzy potrestal Bůh náhlou smrtí. *(Zollnera kat. káz.)*

Jeden bohatý *muž*, stříleje křepelky, spustošil i obilí na poli jedné chudobné vdovy, ač ho snažně prosila, by jí úrodu beztoho malou nekazil, kterouž sebe a dítky své živiti musí. Pán se jí vysmál a hrozil, že ji zbije, nebude-li mlčeti. Brzy na to ale spadl onen nemilosrdník s koně a sklesl k zemi mrtev; ranilať ho mrtvice. *(Šmída: Repert.)*

Rhodanus, nejvyšší komoří císaře Valentiniana I., oloupil r. 369 bohatou vdovu Berenici o její jmění. I žalovala jej a soudce ho odsoudil, aby jmění vdově vynahradil, avšak drzý dvořenín odvolal se z rosudku k císaři. I poradil soudce ubohé vdově, aby sama záležitost svou císaři přednesla. Vdova učinila tak veřejně při veřejných hrách, čímž nešlechetný Rhodanus velmi se zarazil a uleknul. Ihned dal císař utiskovatele veřejně voditi a oznámil lidu jeho provinění, načež ho dal upáliti.

(Alex. kronika.)

Gotickému králi *Theodorichu* stěžovala si jedna vdova s pláčem, že tři leta již spravedlivá pře se protahuje. Král nařídil hned soudcům, aby při tu ukončili a hle, ve třech dnech byla ukončena. Na otázku královu, zdali pře mnoho namáhání jich stála, odvětili, že málo. „Tak tedy vás dám pověsiti,“ rozhorlil se král, „že věc tu tři leta jste protahovali, která ve třech dnech mohla býti vyřízena, ještoť jsem na počátku panování svého prohlásil, aby pře, zvláště vdov a sirotků, spěšně byly vyřizovány.

(H. Haid.)

4. Ujímání mzdy. Dopustili se, dochází trestu; varuj se ho!

Tohoto hříchu se dopustili:
Farao na židech.

Laban na Jakobu, jenž, ač mu 20 let věrně sloužil, z krádeže ho viníl, mzdu smluvenou 8kráte změnil a místo Rachel Liu mu podstrčil.

Tobiáš bál se hříchu toho a varoval syna svého *(Tob. 4, 15.)*.

I Bůh zapovídá hřích ten *(3. Mojž. 19.; 5. Mojž. 24.; Sirach 34.; Jakub 5, 4.)*.

V Rakousích připovídal jeden hospodář čeledi, když do služby vstupovala, značnou mzdu a dostal tak nejsilnější čeledíny a děvečky. Když ale čeleď na konci roku po namahavé práci žádoucně mzdu žádala, tu ošemetník strhoval jí rozličné škody, co i nevinně učinila, tak že jí po odrážce velmi málo dal. A přece, ačkoli každého roku jinou čeleď měl, málo mu to prospělo, an do nebe volajícího hříchu se dopouštěl. Požehnání Boží nespočívalo na jeho domě a konečně umřel co žebrák v chudobinci.

(Zollnera kat. káz.)

Jeden *muž* podvodem si vydobýval peněz a i čeledi a dělníkům mzdu skracoval. Jednou šel právě, aby jednoho rolníka o statek oloupil. Tu potkal muže, jenž hnal stádo vepřů a že tito nechtěli dále jíti, hnal je bičem řka: „Dolů mi jděte, jako podvodníci a lháři spěchají do pekla!“ Slova ta dojmula onoho muže tak, že nespravedlivý statek a zadrženou mzdu navrátil. *(Kr. Šmíd.)*

Devatero cizých hříchův.

1. K hříchu raditi

viz i: „rada zlá!“

a) Radili.

Hříchu toho se dopustili:

Rebeka poradila Jakubovi, aby otce oklamal. *(1. Mojž. 27.)*

Abisai radiv Davidu, aby spícího Saula zavraždil. *(1. Kr. 26.)*

Achitoffel nešlechetnou radou Absolona proti Davidu vzbouřil a oběsil se. *(2. Kr. 17.)*

Rádcové mladí a špatní krále Roboama *(3. Kr. 12.)*

Jonadab poradil Amnonovi, aby se stavěl nemocným a pak se sestrou Thamar zhřešil. *(2. Kr. 13.)*

Jezabel ukrutná poradila manželi, aby Nabotha zabil. *(3. Kr. 21.)*

Aman radil Asverovi, aby židy vyhladil. *(Esth. 7.)*

Rádcové zlí radili králi, aby Daniele uvrhl do jámy lvové.

Židé radili Pilátovi, aby dal Ježíše ukřižovati. *(Mt. 27, 23.)*

Herodias radila dceři, aby požádala o hlavu sv. Jana Křt. *(Mt. 14. 8; Mr. 6.)*

Kaifáš namluvil radě židovské, že užitečnější jest, aby jeden člověk umřel. *(Jan. 11, 49.)*

Demetrius zlatník radil v Efesu, aby sv. ap. Pavla zabili. *(Sk. 19, 24.)*

V Lystře radili židé příchozí, aby sv. Pavla a Barnabáše zabili. *(Sk. 14, 18.)*

Jetřich byl velmi nesvědomitý tovaryš, který svému mistru nejen sám všecko na vzdor činil, nýbrž i učeníka velmi kazil. Když Pepík něco vyvedl, radil mu, aby se vylhal; nebyl-li mistr doma, dělal si Jetřich všelicos na svou ruku a poroučel učeníku, aby mu pomohl a pak za to mu dovolil, leckde se toulati a všelijaké nezbednosti tropiti.

(Valoucha kat.)

Kníže český *Oldřich* kázal na radu Vršovců bratru svému Jaromíru, jejž mu císař Jindřich II. v moc dal, obě oči vyloupati, tak aby ho k panování zcela neschopným učinil. Pozdější lítost jeho nemohla ubohému bratru více zraku navrátiti. *(Podstr: Výklad.)*

b) Nesvol; škodit duši; dochází trestu.

Fabriciu, římskému vojevůdci, radil osobní lékař krále Pyrrha, aby krále zavraždil jedem, očekávaje značné odměny. Avšak Fabricius dal lékaře zpoutati a poslal ho Pyrrhovi, oznámiv mu zrádu lékařovu. *(Šmída: Repert.)*

Za panování císaře Maximina přiveden byl na soud vojín sv. *Ursicin*. Žalářník radil vladaři, aby se Ursicinu ruce smolou obalené spálily; k čemuž svatý zvolal: „Zasluhuju, aby tyto ruce spáleny byly, protože v bitvě císaři život zachránily?“ Vladař zastyděv se, ustál od mučení; žalářník pak štírem uštknut, bídně zahynul. *(J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bedřichu III., císaři římskému a poručníku nedospělého krále uherského a českého, radili špatní rádcové, aby

Ladislava dal odpraviti a království obě k říši své připojil. Avšak šlechetný císař odvětil: „Bohaprázdníci! proč mi dáváte ďábelskou radu? Pryč ode mne! Nikdy více vás nechci spatřiti.“

(Šmída: Repert.)

Mezi těmi, jenž v minulém století proti víře křesťanské se zapřisáhli, byl také filosof *Diderot*, který s Voltairem a Alembertem mnoho působil proti víře, slovem i písmem a mnoho zlého způsobil. Když se mu ale nohy otevřely, z nichž u velké bolesti voda tekla a jeden neohrožený mladík ošklivé rány mu věrně čistil a obvazoval, pohnul se Diderot velmi, takže na radu tohoto mladíka chtěl se s Bohem smířiti i poslal si pro kněze. Avšak jeho špatní přátelé nepřipustili kněze k němu a radili mu, aby posečkal, až se uzdraví. Diderot uposlechl zlé rady jejich a umřel bez Boha r. 1784.

(Mehl. příkl.)

U brány jednoho malého města v Čechách prodávala jistá žena rozličné věci a děti ji zhusta navštěvovaly, dívajíce se žádoucně na hračky a pamlsky. Mezi dětmi zvláště jednoho pacholíka zajímaly věci ty, an dlouho vždy na ně pohlížel. Když pak se ho jednoho dne kramářka otázala, proč si nic nekoupí, odpověděl smutně, že nemá peněz. Kramářka mu něco pamlsku darovala a poradila, aby místo peněz rozličné věci u př. starý nůž, šátek přinášel a že mu za to dá pamlsky; spolu ale řekla, aby o tom rodičům ničeho neřekl. Pacholík se nad radou tou zaradoval a ač mu svědomí činilo předhůžky, přece přinesl kramářce nejprv cínovou lžíci. Ještě ale kradl často rozličné věci, padlo podezření na děvečku a byla propuštěna. Konečně ale prozrazen malý domácí zloděj. Otec mu prohledal kapsy, když šel do školy a našel tam prsten zlatý a stříbrný křížek. Malý zloděj zapíral nejprv, řka, že náhodou věci ty do kapsy se mu dostaly. Když ale zakusil trestu tělesného metlou, přiznal se, že mu kramářka tak poradila. Otec udal kramářku soudu a tento ji odsoudil do vězení. Když trest svůj přestála, odstěhovala se z toho města a více ji tam nespatřili. *(Schwab.)*

Ministr *Farini* byl svou radou nejvíce vinen, že Církvi v Italii jmění se odejmulo a kláštery zrušily. A hle, sám se zblázniv, ve vyzdviženém kláštěře bídně život svůj dokonal.

(Šmída: Repert.)

Bludař *Perinus*, Angličan, dal magistrátu radu, aby se soudilo u kamene oltářního, na němž kněz již byl mši sv. sloužil. Než hle, v brzku byl sám u tohoto kamene pro své nešlechetnosti odpraven. *(Šmída: Repert.)*

2. Veleti hřích. Dopustili se; dochází trestu;

viz i: „vražda!“

Sixtus, syn krále římského Tarquinia Superba, poslal posla k otci, co má se zajatými Sabiňany dělati. Tarkvinius neodpověděl, nýbrž procházeje se zahradou holí stínal makovice. Z toho poznal Sixtus vůli otcovu a dal všecky zajaté popraviti. *(Mehl. příkl.)*

Hříchu toho se dopustili:

Rebeka, poručivši Jakubu, aby otce Isáka přelhal. *(1. Mojž. 27.)*

Farao, nařídiv, aby pacholíci se topili. *(2. Mojž. 1.)*

Saul, poručiv Doegu, aby kněze zabil. *(1. Kr. 22, 16.)*

David, přikázav Uriáše v bitvě postaviti, kde by zahynul. *(2. Kr. 11.)*

Nabuchodonosor král, poručiv vůdci Holofernu, aby země dobýval. *(Jud. 2, 5.)*

Herodes, dav sv. Jana Křt. stíti a nemluvňátka v Betlémě zavražditi. *(Mt. 2, 14.)*

Elfrida, macocha sv. Eduarda, dala ho zavražditi právě v tom okamžení, když ji navštívil, aby na trůn dosedl její vlastní syn Ethelred. Sotva že se o smrti Eduardově uslyšelo, o němž se udávalo, že na honbě poraněný vlk ho roztrhal, putovali věrní poddaní k hrobu svého hodného krále, později putovávala tam i Elfrida, která za vraždu tuhé pokání v klášteře ve Vhervelu konala.

(W. Bauberger.)

Císař *Theodosius* dal návodem bezbožného kanclíře Rufina 6000 lidí v Soluni z pomsty zavražditi. *(Macana výb.)*

Král *Václav lenivý* vydal rozkaz, aby sv. Jan nep. s mostu do řeky Vltavy byl shozen, že nechtěl svátostní mlčelivost zrušiti. *(Macana výb.)*

R. 1845. stála v Paříži před soudem desítiletá *dívka*, která mnohých krádeží se dopustila. A tu přišlo na jevo, že dívka, sirotek, od tety, kteráž ji přijala

ku krádeži vedena byla. Každodenně jí teta přikázala, mnoho-li peněz má přinésti a pakli nepřinesla, byla bita. Ježto žebráním tolik peněz nomohla sehnati, poručila jí teta, aby kradla. Dívka byla dána do sirotčince, teta pak do káznice. *(Seitz.)*

3. Povolovati k hříchu.

Hříchu toho se dopustili:

Aron, povoliv rozlícenému lidu, zlatému teleti se klaněti.

Achan podržel si proti rozkazu při dobytí Jericha něco z kořisti, žena i děti jeho svolily a proto všickni ukamenováni jsou.

Ti, kteří povstalcům Koré, Dathanovi a Abironovi přisvědčovali a s nimi se spolčili, proto všickni od země pohlceni jsou. *(4. Mjž. 16.)*

Aman svoliv manželce, aby Mardocheus oběšen byl. *(Esth. 3.)*

Obyvatelé jerusalémští, svolivše k bezbožné radě a nespravedlivému výroku, jímž nejvyšší kněži a starší lidu P. Ježíše k smrti odsoudili.

Pilát, vydav Krista na smrt, ač o jeho nevinnosti přesvědčen byl, a Barabáše lotra propustiv. *(Mt. 27.)*

Šavel, an při kamenování sv. Štěpána šaty vrahů opatroval. *(Sk. ap. 7, 59.)*

Císařovna *Theodora* nařídila Belisaru, aby papeže Silveria zahnal z Říma a Vigilia na jeho místo dosadil. Belisar, ač podlost jednání toho uznával, omlouval se, že ten se musí z nespravedlivosti na papeži spáchané zodpovídati, kdo ji přikazuje a nikoliv ten, kdo poslušen rozkaz vykonává. I zahnal Silveria na pustý ostrov Palmaria, kdež papež brzy buď hladem buď vraždou zahynul a dopustil se tak Belisar cizího hříchu.

(J. Bílého: Legenda.)

Když sv. *Valentín* císaři Klaudiu ohavnost pohanského náboženství trefně ukázal a císař hluboce dojmut byl: tu pravil zlomyslný prefekt města, že Valentín císaře mámí a k odpadnutí od pohanstva vyzývá, kterýchž slov a vzbouření lidu obávaje se císař, vydal Valentína ku potrestání. *(J. Bílého: Legenda.)*

Zigmund, král burgundský, svolil druhé manželce své, aby Siegrich, syn z prvního manželství zavražděn byl. Spatřiv ale mrtvolu poznal ohavnost hříchu svého a po celý čas života svého tuhé činil pokání. *(W Bauberger.)*

4. Poňoukati k hříchu.

a) Dopustili se; jest ohavné; dochází trestu;

viz i: „pokušení!“

Ďábel svedl Evu, Eva pak Adama *(1. Mojž. 3.)*.

Bezbožná žena Putifarova sváděla Josefa k nečistotě *(1. Mojž. 39.)*.

Synové Heliho odtrhovali lid od obětí Hospodinových *(1. Kr. 2, 17.)*.

Jeroboam udělal dvé zlatých telat a vybízel lid k modlářství *(3. Kr. 12.)*.

Deset vyzvědačů lživými řečmi sváděli lid ku vzpouře *(4. Mojž. 13. a 14.)*.

Žena Jobova přemlouvala manžela, aby Bohu zlořečil *(Job. 2.)*.

Dva oplzlí starci sváděli Zuzanu k cizoložství *(Dan. 13.)*.

Oslepléhо Tobiáše sváděla manželka k netrpělivosti *(Tob. 2.)*.

Alcinus, sesazený nejvyšší kněz židovský, navedl krále Demetria ku zlosti a válce.

Nepřátelé Kristovi sváděli žoldnéře, aby řekli, že Kristus nevstal z mrtvých *(Mt. 28.)*.

Sv. *Augustin*, sveden od zlých, rozpustilých chlapců, chodil s nimi za tmavých nocí do sousedovy zahrady trhat hrušky, čehož by se byl sám nikdy nedopustil. *(Sv. Augustin.)*

Jistý *pokušitel* a velmi falešný člověk tajně popudil v palírně Toupala, aby Nerudovi tak a onak přezdíval a když tento se rozzlobil a Toupala nerázně udeřil, ještě ho za to pokušitel pochválil. *(Valoucha kat.)*

V jednom *francouzském* městě žil mladík, jenž byl jiným vzorem a příkladem pro svou zbožnost, skromnost, bázeň Boží a jiné ctnosti. Chodíval s jiným taktéž zbožným mladíkem. Jednou ale sešel se s jedním zkaženým jinochem, od něhož ihned jíti měl, ale nešel a tento ho poznenáhla slovy svedl k ohavnému hříchu proti čistotě. Sotva ale že hříchu toho nešťastník se dopustil, sklesl k zemi a zemřel. Toho se zkažený jinoch tak ulekl, že ihned běžel do blízkého kláštera, kdež se ze svůdnictví svého vyznal a když po nějaký čas hodným se ukázal do kláštera přijat jest, kdež častěji slova

k druhům opakoval: „Smilujte se nad nešťastníkem, jenž duši do pekla uvrhnul!“ *(Mehlera příkl.)*

Blíž Prahy žil jeden *hluchoněmý dělník*, jenž poctivě se živil a ku každému uctivě choval. R. 1842 přišel do hospody a poručil si sklenici piva. Zatím se umluvili hosté, že ho budou škádliti a pokaždé, když hospodský pivo přinese, že ho vypijou. Hluchoněmý byl dlouho trpělivý, když ale poznal, že hosté, zvláště pak hospodský s ním si tropí žerty, rozvzteklil se tak, že sekerou hostinskému hlavu rozrazil. Za vraždu byl arci co nepříčetný jen mírně potrestán. Uslyšev, že velkého provinění se dopustil, vypukl v pláč a na to jen naříkal, že hosté i hospodský ho dráždili. *(Jarisch.)*

b) Nesvol!

K sv. *Juliu* mluvil svůdně a úlisně místodržitel Maximus: „Vidím, že jsi rozumný a udatný muž a proto obětuj již modlám. Držíš-li to za hřích, béru hřích ten na sebe. Nutím tě, aby se nezdálo, že to činíš dobrovolně.“ Avšak Julius neuposlechl a podstoupil smrt mučenickou. *(Mehlera příkl.)*

Berengar, arcidiákon angerský, rozšiřoval kacířství a mnohých svedl. Na konci života svého se ale polepšil a kacířství odvolal. V hodině smrti ale najednou se rozčilil a úzkostí naplnil. Otázán, proč jest rozčilen a ustrašen, an Bůh milosrdný jest, odpověděl: „Vím a doufám pevně, že Bůh na mé slzy ohled bráti bude a že mi hříchů mých odpustí, ale odpustí mi i hříchy, které jiní vinou mou zpáchali. Ó běda mi, vidím, že duše ty svedené na mne před soudnou stolicí žalovati budou vyzývajíce Boha o pomstu, slyším již hlas Kristův: „Kde jest ten, kde ta, které jsi svedl?“ Jen s největší tíží se dal upokojiti a skroušeností svou očekával odpuštění hříchů cizých. *(Gaume.)*

5. Vychvalovati hřích. Dopustili se, dochází trestu;

viz i „lichotenství!“

Ďábel vychvaloval Evě neposlušnost *(1. Mojž. 3.)*.

Absolon chválil nešlechetníky, kteří při soudu od Davida propadli *(2. Kr. 15.)*.

Falešní proroci zlé dobrým a dobré zlým nazývajíce *(Is. 5, 20.)*.

Dvořenínové krále Assvera chválili hněv králův, když manželka jeho Vasthi, an byl opilý, lidu ukázati se nechtěla *(Esth. 1, 18.)*.

Rádci a dvořenínové krále Roboama chválili krále, když lidu přislíbil ještě větší jarmo *(2. Par. 10, 11.)*.

Vysoká rada židovská chválila Šavla, že krutě křesťany pronásledoval.

Židé chválili Herodesa, že Jakuba dal odpraviti, pro kterouž chválu dal i sv. Petra jíti *(Sk. ap. 12.)*.

Vilím, biskup utrechtský, chválil jednání císaře Jindřicha IV., jenž mnoho poklesků se dopustil, zvláště pak proti papeži Řehoři VII., od něhož proto i z Církve vyobcován byl. Ba biskup i veřejně papeže tupil. Než brzy zaslouženě upadl v těžkou a bolestnou nemoc a tu zoufalstvím naplněn dal císaři vzkázati: „Proto že jsem činy tvé špatné schvaloval, na věky budu zatracen!“ Nadarmo napomínali kněží Vilíma k důvěře v Boha, zemřel v zoufalství a bez sv. svátostí umírajících. I všickni ostatní radové císařovi bídně zahynuli a i císař byl od vlastního syna sesazen a bídně v Lutichu r. 1106 zemřel. *(Foresti.)*

6. Tajiti. Varuj se!

Ku hříchu mlčeli:

Mnozí králové, kněží israelští, jakož i soudcové, takže na ně prorok Isaiáš *(56, 10.)* naříká a prorok Ezechiel *(3, 18.)* varuje.

Někteří z rady židovské u př. Nikodém, kteří nevinnost Kristovu poznali, přece mlčeli a nepozdvihli se proti nespravedlivému orteli nad ním vyřčenému.

Proto vším právem nemlčeli: Josef egyptský, oznámiv otci provinění bratří; Mardocheus, udav zrádce *(Esth. 2.)*; proroci ve starém zákoně; lotr na pravici *(Luk. 23.)*; sv. Jan Křtitel; sv. apoštolé.

Sv. *Jarolím* hřímal v kázaní na hříšníky a trestával je, že mu až zavražděním vyhrožovali. I říkával všem: „Umříti umím, ale k hříchu mlčeti neumím.

(Šmida: Repert.)

V noci jednoho dne r. 1877 spáchána ve vlaku, kterýž jel z Berlína do Královce, vražda surovosti a smělosti neobyčejné. Jakýsi *Ludvík Held*, kvítko berlínské,

měl dva nalezence dopraviti rodinám na venkově. Obě dítky ležely v pracím koši, dobře zaopatřeny peřinami a prádlem. Mezi Landsbergem a Kreuzem chtěl vrah jedno z dítek usmrtiti. Stavěl se, jako by byl ospalý a ulehl celou tíhou na jedno z dítek. Avšak že dítě vrahu rychle neumíralo, foukal mu do ústíček a do nozder kouř z doutníku, až dítě opravdu zhynulo. A podivná věc, s mužem tím sedělo několik jiných cestujících ve voze; neuměli však vraždu překaziti, dovedli ji jen na nejbližší stanici udati. Vrah byl ovšem zatčen, avšak zdaž nejsou spolucestující též spoluvinni při hnusné vraždě té? (*Čas.*: „*Čech*“ *1877.*)

7. Netrestati hřích;

viz „rodiče; vychování!“

Saul, král, zvítěziv nad Amalekitskými ušetřil proti rozkazu Božímu krále Agaga a nejlepších stád a věcí, začež mu říše odňata jest.

Achab král podobně ušetřil přemoženého krále syrského Benadada, proto došel trestu (*3. Kr. 20, 42.*).

Heli promiňoval vše nezdárným synům svým a všickni došli trestu (*1. Kr. 3, 13.*).

David nepotrestal oplzlého syna Amnona a strašná zpousta z toho v rodině vypukla (*2. Kr. 14.*).

Jonáš že nechtěl pokání hlásati Ninivetským, do moře uvržen jest (*Jon. 1—3.*).

Ludvík IX., král francouzský, dal již dvakráte milost vrahovi a sice po první a druhé vraždě. Vrah však, spolehaje na milost královu, spáchal i třetí vraždu. Nyní ovšem nechtěl mu již král milosti dáti a byl pro jeho zhovadilost velmi rozhněván. Dvorský blázen to vida, pravil: „Nejmilostivější pane, ten člověk zabil jen jednoho, totiž prvního, ty ostatní dva zavraždil jste vy, Sire; neboť kdyby jste byl dal vrahovi hned po první vraždě hlavu utnouti, jistě by se byl nové vraždy nedopustil.

(*Kal. „Moravan“ 1857.*)

8. Podílu bráti. Dochází trestu.

Cornelius Cinna, u lidu římského oblíbený, hanebník ukrutný, vzbouřil lid a učinil se konsulem spolu s Mariem. Ti oba nad patricii a jejich věrnými se mstíti začali, z nichž mnozí povražděni a jiným statky pobrány jsou.

Mithridates, král pontský v Malvasii, nenávidě Římany, chtěl je z Asie vypuditi a proto se spojil s jinými králi okolními, aby všecky Římany, což v zemích těch bylo, jedním dnem pobiti kázali a zabito jest 80.000 lidí.

(*Podstr. výkl.*)

Herodes, jenž se bál a ctil sv. Jana Křtitele, v opilství svolil, aby zavražděn byl.

Adam bral podílu na hříchu Evy.

Synové a dcery Achana, který zlato, stříbro a purpurový plášť ukradl, skrývali v stanu věci ty a spolu došli trestu. (*Jos. 7.*)

Obyvatelé sichemští, kteří Abomelechovi peněz poskytli, aby vrahy bratří svých uplatil a tak králem se stal. (*Soud. 9.*)

Ti, co s Absolonem proti Davidu povstali. (*2. Kr. 18.*)

Baltazar, král, zadržev od otce odňaté posvátné nádoby. (*Dan. 5.*)

Lid židovský bral podílu na ukřižování P. Ježíše.

Dlužníci, kteří nespravedlivému vladaři k vůli zápisy změnili a dluhy zmenšili. (*Luk. 16.*)

Šavel, hlídav šaty těch, kdo sv. Štěpána kamenovali. (*Sk. ap. 7.*)

Sv. *Romuald*, nedostav od rodičů záhy křesťanského vychování, činil sice pokroky ve vědách, avšak oddal se i nezřízeným žádostem, nedbaje na hlas svědomí svého. Sergius, otec jeho, jenž víru málo znal a málo i dbal, rozhněval se jednou s jistým příbuzným, tak že se až na souboj vyzvali. Sergius žádal syna, aby ho na souboj doprovodil, což i ač z počátku nerad učinil. V souboji padl příbuzný a Romuald si činil od té doby předhůzky, že na vraždě vzal podílu a opustiv svět vstoupil do řádu kamaldenských, až r. 1027. bohat na zásluhy zemřel. (*Šmída: Repert.*)

Osamotnělý *cihlář* přechovával u sebe člověka cizého, jenž padl do podezření, že falešné peníze dělá. Přišlo vyšetřování, cihlář ani o tom nejmenším nechtěl věděti, ano svého cizince co nejspravedlivějšího člověka zastával a hájil. Konečně se přišlo věci té na stopu, tak že i nástroje a několik nedohotovených bankovek se našlo. Tu cihlář se šibalem byl spolu potrestán, neb mezi jiným také se vyšetřilo, že falešné peníze

jemu na rozličných místech odbýval a vyměňoval. *(Valoucha katech.)*

Za pronásledování křesťanů za císaře Diokleciána žily v Sevile v Španělsku dvě příbuzné panny *Justa a Rufina* pospolu a živily se hrnčířstvím. Byly pro zbožnost všeobecně váženy, jakož i pro pilnost a milosrdnost, byly ale i křesťanky. Tu žádaly od nich pohanské ženy nádobí pro bohyni Venuši, ony však, aby na modlářství tím již podílu nebraly, nenechaly jim žádné, začež jim ženy ty vše nádobí rozbily. Když pak panny ty modlu Venuši roztříštily, předvedeny jsou před soud a vyznavše, že jsou křesťanky, podstoupily smrt mučenickou. *(Mehl. přikl.)*

V *Praze* požádal jistý pán L., jenž má na volšanských hřbitovech vlastní hrobku, hrobníky, aby odstranili z ní starou již prázdnou kovovou rakev do umrlčí komory. Nedlouho po té spatřil rakev tu Josífek, zřízenec pohřebního ústavu. Smluviv se s jedním z hrobníků dal mu za ni tři zlaté a potají odvezl ji domů, kdež uschoval ji ve sklepě, čekaje, až by se mu udála příležitost a ji dobře zpeněžiti mohl. Zatím věc přišla na jevo a k soudu, kdež hrobník odsouzen co zloděj do vězení na 5 dnů a Josífek pro spoluvinu k pokutě 25 zl. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

Když kdys do malého městečka v *Tyrolsku* zlodějskou tlupu přihnali, byla mezi zloději také stařena, kteráž na blízku města v osamotnělém domku obývala a kterouž také všickni měšťané znali. Vidouce známou ženu mezi zloději divili se velmi, avšak věc se brzy vyjasnila. Právě v jejím domku zloději zatčeni byli a jak výslech ukázal, byla stařena nejhorlivější pomocnice zlodějů, skradené věci přechovávala a opatrně prodávala a ze stržených peněz nemalé úroky brala. Zloději ji nazývali „dobrou matkou“ a poctěni jsou za to od ní jmenem „pilných dítek.“ Než dobrá matka musela vzdor všelikému ospravedlňování, že sama nikdy nekradla, s pilnými dítkami svými do trestnice, kdež po půl roce zemřela. *(Šmída: hist. kat.)*

9. Zastávati hřích. Dochází trestu.

Agar zastávala syna svého nezdárného Ismaele a musila i s ním z domu Abrahamova (*1. Mojž. 21.*).

Achab, král, a manželka jeho Jesabel ujímali se falešných proroků. (*3. Kr. 18.*)

Nejvyšší kněží podplatili stráž, aby říkali, že tělo Kristovo bylo ukradeno. (*Mt. 28, 14.*)

Židovští učitelé za času P. Ježíše zastávali lehkomyslnou přísahu; fariseové zevnější dobročinnost. (*Mt. 5 a 15.*)

Císař *Bassianus Caracalla* dal svého bratra Getu zavražditi beze vší viny. Když proto ho lid nenáviděl, dal Papianu, znamenitému právníku římskému rozkaz, aby ho veřejně hájil. Papian císaři odvětil: „Snadnější jest, takového zločinu se dopustiti, než ho hájiti. *(Šmída: Repert.)*

Když papež *Lev XI.* r. 1049 papežskou stolici nastoupil a brzy na to v Remeši církevní shromáždění v kostele sv. Remigia se drželo; byl biskup langreský pro mnohé zločiny proti církevním zákonům obžalován. Tu vstoupil biskup besanconský, aby ho hájil, avšak najednou oněměl. Tu si zpomněli otcové, že tak se stalo i za času sv. Remigia, kdež jeden arián oněměl. Tu všickni i s papežem, jenž zvolal: „Ano, sv. Remigius žije ještě!“ padli na kolena a vzdávali úctu ostatkům sv. Remigia. *(Ber. Bercaster.)*

Tomáš Morus, kancléř anglický, než by byl krále Jindřicha VIII. hájil, jenž manželku svou řádnou zavrhl a jinou Annu Boleynovou pojal; raději se všech důstojenství vzdal, ba i smrt mučenickou podstoupil.

Do hříchu návrat,

viz i „návyk zlý!“

Varuj se ho; povstaň z něho!

Farao, ranami byv trestán, vždy polepšení sliboval a přece v zatvrzelosti setrval a proto bídně ve vlnách zahynul (*1. Mojž. 14*).

Pán Ježíš uzdraviv člověka, který 38 let byl nemocen, přikázal mu, aby více nezhřešil, by se mu něco horšího nestalo (*Jan. 5, 14.*); i oné v cizoložství dopadené ženě řekl, aby více nezhřešila (*Jan. 8, 11.*).

Maxmilián N. byl šlechetný muž a pracovitý, dobrý manžel a otec, byl i čilého ducha, avšak opíjel se vínem a v opilosti nadával představeným, proklínal, hádal se a všemu chtěl nejlépe rozuměti. Jednou si ale v opilosti zlámal nohu a uzdraviv se teprv za dva měsíce, ustal se opíjeti. Avšak jda okolo hospody a a setkav se se známými, vešel do hostince a pomalu si pití tak zase navykl, že pil ještě více. *(Mehlera příkl.)*

Jistá *osoba* v Holandsku, která prostopášně žila, raněna jest r. 1824 mrtvicí. I vyzpovídala se a pozdravila, avšak opět upadla v starý hřích. Po druhé raněna mrtvicí opět se vyzpovídala a uzdravíc se zhřešila jako dříve. Po třetí pak když raněna jest, zemřela bez sv. zpovědi. *(Decharbe.)*

Kmeta *Siloe* otázal se kdys poustevník, co musí činiti, klesl-li a dostal za odpověď: „Povstaň.“ „Ano,“ pokračoval poustevník, „já jsem povstal, ale opět klesl.“ — „Povstaň tedy opět.“ „A kolikráte musím povstat?“ — „Tolikkráte, až tě smrt, buď když jsi povstal, aneb klesl, překvapí.“ *(Šmída kat. káz.)*

Hříchův odpuštění.

Již pohané po něm toužili; blaží nás.

I *pohané*, jsouce si povědomi hříšnosti, toužili po odpuštění hříchu. Tak mudrc nejznamenitější Sokrates tázal se: Jak Boha smířiti lze? I upřímně se vyznal, že neví dostatečné odpovědi a jako v duchu prorockém vyřkl památná slova: „Nepochybuji, že Bůh svým časem lidem někoho sešle, kterýž by od Boha poučen objevil jim ono z nejdůležitějších tajemství totiž, jak hříchové mohou býti odpuštěni. Podobně Plato se vyjádřil: „Kdy že přijde a kdo že bude ten učitel, onť jest, po jehožto jsem prozřetelnosti toužil.“ *(Haida katechese.)*

Pohané užívali i rozličných prostředků, aby hříchem rozhněvaných bohů smířili, při čemž vždy kněží za rádce a prostředníky byli považováni. Záhy se přinášely všeliké oběti na smíření, ano i očisťování se dála. Tak činí již Homer ve své Illiadě zmínku o oběti; Ovid pak (*Fast. II.*) popisuje očisťování. Hindus věří až po dnes, že voda řeky Gangesu má tu moc, od hříchů očistiti a proto se často v něm koupají a vodu jeho daleko zasýlají.

Israelitům Bůh sám takové obětě na smíření rozkázal *(3. Mojž. 4, 2; — 6, 2.)*. Znamenitá byla i slavnost smíření, která se konala pátého dne před slavností stanů, jediný to den, kdežto Israelité po 24 hodin nesměli pokrmu požívati. Nejvyšší kněz přijal ode všeho množství synů israelských dva kozly k oběti za hřích a jednoho skopce v oběť zápalnou. Na kterého padl los, Hospodinu obětoval jej za hřích, druhého pak, když vloživ ruce na hlavu jeho a tak vyznal nad ním všecky nepravosti synů israelských a všecky viny a hříchy jejich, vypustil ho na poušť, kdežto se skály svržen jest (*3. Mojž. 16.*) — Podobně slíbil Bůh odpuštění skrze Nathana Davidovi (*2. Sam. 12. 13.*) a skrze proroka Ezechiele lidu israelskému (*Ez. 18, 21.*)

Jednoho dne odebral se sv. *František z Assisi* do samoty a zpomínal tu s hořkým srdcem provinění své minulosti a skroušeně a bolestně je oplakával. Tu ale radost Ducha sv. naplnila srdce jeho a byl Duchem sv. ujištěn, že všecky hříchy jsou mu odpuštěny. *(Haida katechese.)*

Jak radostné bylo pro sv. *Máří Majdalenu*, když Kristus jí hříchy odpustil. Jak zaplesal Zacheus, jak lotr na pravici, že mu Pán odpustil!

(Šmída hist. kat.)

Arnulf, jsa vojevůdce a úředník za krále Klotara, napotom biskup v Metách, dlouho přemítal, jest-li mu Bůh hříchy mládí odpustil. Pochybnostmi zmítán hodil prsten do řeky, řka: „Dostanu-li zase tento prsten, jsem přesvědčen, že milosrdný Bůh mi odpustil.“ A Bůh vyslyšel snažnou prosbu jeho, po nějakém čase nalezl se prsten ten v rybě, která pro biskupa se připravovala. Prsten tento chová se v kostele sv. Sebastiána v Metách. *(Herbsta příklady.)*

Hříšník.

viz i: „milost Boží!“

1. Jest nešťastný v životě i smrti.

Světoznámý ukrutník a povrhel člověčenstva, římský císař *Nero*, tak dlouho žil spokojenč, pokuď nedopouštěl se ukrutností. Z počátku tak se stavěl svědomitým, že maje podepsati odsouzení na smrt jednoho zločince, žalostně zvolal: „Ach, jak bych přál sobě, kdybych ani psáti neuměl!“ Ale když později mimo jiné neslýchané ukrutnosti svou vlastní matku zavraždil, zmizel navždy pokojný život jeho; neboť čteme, že od té hrozné doby často jako šílený s lože svého v noci vyskočil a o pomoc volal, když jej stín matky jeho pronásledoval.

(Mich. Okáč.)

Jistý *šlechtic*, byv u krále z jisté nepravosti obviněn, pravil ku svému uhájení: „Vaše Veličenstvo! jak by to bylo možno? Vždyť jsem vždy veselé mysli a proto nepravost tu na sobě nemám.“

(Hunolta káz.)

Zbožný starý *mnich* byl od učeníků svých tázán, kdo že jest největším pošetilcem na světě? Stařeček odpověděl: „Ten, kdo se dopouští těžkého hříchu a za okamžitou radost věčnou žalost si vyměňuje.“ *(Podstránského: Výklady.)*

Perský učenec *Buzurge Mihir*, byv na nejvyšší stupeň bídy otázán, odpověděl: nejbídnější jest ten, kdo na konec svého života na žádný šlechetný skutek svůj se nemůže rozpomenouti.

(Herbsta příkl.)

2. Vede se mu.

a) Dochází pro ohavnost trestu.

Joab se dopustil dvou vražd, zabiv knížata Amasu a Abnera a i Absolona proti vůli Davidově zavraždil.

Semei posmíval sa Davidu na útěku jeho před Absolonem a zlořečil mu.

Oba unikli trestu, avšak jen na čas: neboť na smrtelné posteli ještě uložil *David* synu svému Šalomounovi, aby oba smrtí potrestal, což se i stalo.

Když na *Stratonika Cytharaedu*, muže špatného a bohaprázdného, an co cizinec v Korinthu se procházel, jedna babička pevným zrakem hleděla, ptal se jí, proč naň tak hledí. Načež babička: Divím se tomu velmi, že té mohla tvá matka 9 měsíců pod srdcem nositi.“ „A proč?“ „Protože toto město jest v nebezpečí, když tě i jeden den v sobě chová.“

(Josef du Bois)

Poutníky, kteří kdys do Jerusaléma plouli, překvapila náhle bouře. Nadarmo se namahali kormidelník a lodníci. Loď již již se potopovala, všickni prosili všecky svaté v nebi, aby jim přímluvou přispěli. Na lodi nalezal se i bezbožný hříšník, jenž pozoruje rozkácenou bouři, šel do sebe a věda, že proň Bůh všecky trestá, lítostivě se odříkal všech hříchů a ježto žádný kněz přítomen nebyl, jenž by mu rozhřešení udělil, zpovídal se, aby tím více se pokořil, přede všemi hlasitě z hříchů svých. A hle, sotva že se z hříchů svých vyznal, přestala bouře.

(Caesarius.)

Sv. *Kolletě* zjevila se kdys Rodička Boží, když ji prosila, aby se za hříšníky přimluvila a ukázala jí Ježíška zcela potrhaného a zraněného a pravila: „Milá dcero, měj přece alespoň ty útrpnost se mnou a s mým Synem; neboť pohleď, jak ho hříšníci týrají!“ *(Bollandisté.)*

b) Bůh mu shovívá.

Když sv. mučeník *Achacius* před římským vladařem Bibiánem stál, tázal se tento: „Proč netrestá váš Kristus, jemužto se klaníte, císaře a nás všecky, kteříž vás pronásledujeme a vraždíme? Neb je-li Bůh, jak tvrdíte, jest mu lehce potrestati i mocné císaře?“ I odpověděl mu Achacius: „Kdyby chtěl vás Pán na místě trestati a zahladiti, ovšemť zhynuli by jste věčně a my, služebníci nebyli bychom zkušeni a moc milosti Jeho zůstala by bez působení; ježto se naproti tomu jeví sláva Jeho právě v oněch lidech, kteří chyby své poznávají a se napravují.“ *(J. E. Veith.)*

Jistý *duchovní* povolán byv od příbuzných k nemocnému, by ho přivedl k tomu, aby se dal zaopatřiti. Nemocný uhodnuv účel návštěvy kněze, stavěl se lhostejným a pokojným a řekl, že smíření s Bohem nemá zapotřebí. Tu mu kněz uvedl na mysl farisea a publikána, ale nadarmo. Zarmoucen odešel domů.

Za několik dní se dal ale zaopatřiti. A příčinou toho bylo, že malá dceruška z první třídy povídala doma, že u nich byl vel. pán a na otázku otcovu, co jim vypravoval, odpověděla, že mluvil o Pánu Bohu, jak jest dobrotivý a jak má lidi rád a lidé mnozí že se špatně k němu chovají, naň si nezpomenou a když ho urazili, ani odprositi nechtějí. Slova ta, opakovaná nevinným dítětem, pohnula nemocným, že se s Bohem smířil.

(Blahověst 1865.)

Jistý *poustevník*, náruživostí nečistou puzen, opustil samotu a odebral se do Egypta, aby zde náruživosti hověl. Tu spatřil dceru jednoho modlářského kněze a zahořev nezřízenou láskou k ní, požádal o její ruku. I optal se kněz modlářský dříve model svých a ďábel mu vnukl, aby dceru svou dal poustevníku, avšak pod tou výminkou, aby Boha a křest sv. zapřel, což když tento vášní zaslepen učinil, vňukl ďábel knězi, by poustevníku přece dceru nedával, ještě, ačkoliv Boha opustil, Bůh jeho neopustil. Když to poustevník uslyšel, otevřely se mu oči a zvolal: „Ó já bídný člověk, co jsem jen učinil! Boha jsem opustil, Jej zapřel a On mne přece neopustil. O srdce mé proč nepukneš lítostí a bolestí nad spáchaným proviněním? I odřekl se nyní zcela světa a dokona se obětoval službě Boží. *(Rosweidus.)*

3. Proto.

a) Nepohrdej jím!

Šimon fariseus pohrdal Máří Majdalenou, ale Pán Ježíš ji vzal v ochranu. *(Luk. 7.)*

Pán Ježíš nepohrdal Zacheem *(Luk. 19.)*; ženou cizoložnou; kajícím lotrem. *(Luk. 23.)*

Sv. *František z Assisi* potkav mladého člověka, o němž slyšel, že rozpustilý život vede, rozestřel před ním na cestu šat a hluboce se poklonil. Tázán jsa, proč tak učinil, odpověděl: „Člověk, jejž za hříšníka máte, bude jednou velkým svatým.“ Těmi slovy mladík se zastyděl a dal se na pokání.

(Podstránského výkl.)

Jeden *bratr* pravil k starému poustevníku: „Spatřím-li někoho, jenž jest v špatné pověsti, nemohu ho nikterak do své cely vpustiti; s radostí ale přijímám muže zbožného.“ I odpověděl mu kmet: „Chceš-li někomu dobře činiti, učiň to zbožnému a hodnému jednou, špatnému ale dvakráte; jestiť duševně nemocen a proto i slabší.“

(Vita P. P.)

Jeden *odpadlík* od víry obrátil se a chtěl do řádu kazatelského vstoupiti. Bl. Jordán chtěl ho s dorozuměním ostatních bratří přijmouti. Jen jediný odporoval. I řekl: „Ten člověk byl zlý, ale nepřijmem-li ho, bude snad ještě horší.“ Řekl mnich: „Po tom mi nic není.“ Na to Jordán: „Zajisté, bratře, kdybys byl jen jednu krůpěj krve vycedil za toho hříšníka jako Kristus všecku krev svou zaň vylil, staral by jsi se oň jináče.“ Tou odpovědí dojat, rád mnich nyní svolil.

(J. Bílého: Legenda.)

Papež *Sergius IV.* byl smilujícím se otcem pobloudilých hříšníků.

(„Čas. kat. duch.“ 1840.)

b) Měj s nimi útrpnost; kajícího podporuj!

Sv. *Ambrož* míval s kajícími povždy největší útrpnost a jeho rámě byla vždy rozpjata k přijímání hříšníků. Žaloval-li mu své hříchy, býval nad tím tak velice proniknut, že přehojné slzy se mu přes tvář řinuly a i nejtvrdší srdce v útrobách se otřáslo a k pravému pokání pohnulo.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Anselm*, arcibiskup kanterburský, uslyšev, že král Vilém, jsa na lovu šípem proklán, beze vší přípravy na věčnost se odebral, hořce plakal nad neštěstím ubohého krále, říkávaje: „Rád bych byl život svůj obětoval, kdybych byl krále od tak neočekávané smrti vysvoboditi mohl.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Kdys přišel *Maria Hoffbauer*, redemtorista, do nemocnice. Ležel tu voják těžce raněný, ale i též v bolestech nemalých rozlícený vztekem ďábelským proti knězi. Zbožný kněz přiblížil se k loži nešťastného zoufalce, který naň křičel zdaleka: „Pojď, pope, pojď jen! Já ti oči z lebky vyškrábu.“ Hoffbauer přistoupil k němu a laskavostí svou v krátce tak jej obměkčil a pohnul, že se upřímně obrátil a smířil s Bohem.

(Blahověst 1858.)

Sv. *Jan z Boha* přivedl přemnohých kleslých srdečným kázaním svým k obrácení a aby tyto budoucího pádu uchránil, po-

máhal jim, jak jen věděl: jedny provdal za šlechetné muže, jiné, jenž v zdrželivosti živy býti chtěly, pracemi opatřil aneb do klášterů přivedl. I v noci do špatných domů chodíval a nešťastným ženštinám kázával. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

c) Hleď ho obrátiti!

viz i: „spasení jiných!“

K sv. *Ammonu* přišli rozlobení bratří a žalovali mu, že v celle jednoho bratra cizá žena ukryta jest. A hle sv. Ammon, věda, že žena pod sud se ukryla, sedl naň a vyzval bratry, aby ji tedy hledali. Arci nenašli ji a tu Ammon jim domluvil; onoho chybujícího bratra ale přivedl ku polepšení, že nikdy více tím spůsobem se neprohřešil. (*Gablera*: *Beispiel-Lex.*)

Sv. *Bernard* velkou horlivostí hořel, aby hříšníky obrátil, vzdychaje, že apoštolé co rybáři lidí tolik obrátili, kdežto on by se za velmi šťastného pokládal, kdyby jen jediného obrátil.

(*Sv. Bernard.*)

Sv. *Dominik* s nadšením kázal kdys, aby hříšníky ku pokání přivedl. Otázán od jednoho kněze, z které knihy kázaní to čerpal, odpověděl: „Z knihy, jejíž název jest: láska k bližnímu!“

(*Münch. Jugend. bibl.*)

Sv. *Filip Benicus* potkal kdys dvě smilné osoby. I zastavil se a mluvil jim tak rázně do duše, že do hlasitého štkání se daly a napotom život svůj napravily. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Filip ner.* chodil také na veřejné trhy a ulice, do dílen řemeslníků a na jiná místa a všemožně hleděl hříšníky na cestu pokání obrátiti.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* vyznal o sobě: „Kdybych již jednou nohou v nebi byl, přece bych volil navrátiti se, abych jen jednoho hříšníka Kristu získati a obrátiti mohl!“ Ačkoliv se i velmi tomu radoval, že jeho spolubratří mnohých obrátili, přece, vzav mapu světa do ruky, zvolal: „Ó milý Bože! na jak mnohých místech ještě Krista neznají!“ (*Sv. Ignác z Loj.*)

Sv. *Jan zlat.* obrátil příkladem svým velký počet hříšníků a i sám napomínal křesťanů k útrpnosti a lásce k hříšníkům. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Juliana z Falkonerie*, panna, dozvěděla-li se, že někdo ze známých na cestu hříšnou zabloudil, tu pracovala takměř dnem i nocí, by se na cestu dokonalosti navrátil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Karla borom.* bylo vidčti na cestách apoštolských choditi pěšky, zimu, hlad, žízeň, nehody povětrnosti snášeti, nejpříkrejší hory přelízati, aby bludné ovečky vyhledával a do ovčince pravého přiváděl. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kateřina sen.* hořela vší horlivostí, aby hříšníka na cestu spravedlnosti uvedla, nic jí nepřicházelo za těžko, jednalo-li se o získání pobloudeného bratra, plakala, modlila a postila se, bděla a nejtužšímu pokání se podrobovala, aby pro tak ubohého smilování Boží vyprosila. Častokráte obměkčil její jediný pohled i nejzatvrzelejší hříšníky a pohnul k lítosti. Tak byli i jednou dva zlopověstní loupežníci k smrti odsouzeni, kteříž i na cestě k popravě ani té nejmenší známky kajicnosti neprojevovali, ano neustále zlořečili a Bohu se rouhali. Sv. Kateřina vidouc to, obrátila se ve vroucné modlitbě k Bohu, aby milostiv na ty bídníky vzhlédnouti a hrdá srdce jich obměkčiti ráčil. Najednou utichla rouhavá ústa odsouzenců, vzteklost se umírnila, paprsek milosti Boží srdce pronikl a oni se vší skroušeností oplakávali zločiny své, berouce sebou naději smilování Božího k popravě.

(*Raimund, kněz.*)

Sv. *Korbinian* vcházeje do Paříže k majordomu Pipinu, potkal zločince, jenž pro krádež veden jest na popraviště, aby byl oběšen. Korbinian maje s nešťastníkem útrpnost, prosil vůdce, aby zastavili, by se hříšník z hříchů svých vyznal. A vskutku zločinec litoval provinění svého a vyzpovídal se. Korbinian chtě litujícího na životě zachovati, prosil soudce, aby s odpravou posečkali a pospíšil k Pipinovi a prosil pro provinilce o milost, kterouž i obdržel. Než soudcové dali oběsiti odsouzence a když přišla milost uřízli ho. Sv. Korbinián se pomodlil a hle, oběšenec oživnul.

(*Kr. Šmíd.*)

Sv. *Norbert*, arcibiskup, cestoval uprostřed zimy bos přes daleké krajiny a všude hlasitě volal: „Čiňte pokání!“ a nesčíslné množství hříšníků obrátil.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Ve sv. *Petru Chrys.* nalezli nevěřící, bludaři, hříšníci pastýře, který tak dlouho

hledal ovečku, až ji našel a do stáje přinésti mohl. Nedal si pokoje, až i nejzarytější odpůrce Kristu získal.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Petr Gonzales*, stav se kazatelem, s neunavnou horlivostí používal každé příležitosti, aby duše pobloudilé k Bohu přivedl. Někdy vstal od jídla nebo se vydal na cestu, když se domníval, že někoho může přivésti k tomu, aby se řádně zpovídal a když do nějakého domu zavítal, bylo nejpřednější, že celou rodinu napomínal, aby se vyzpovídala.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Petr Turerius* směřoval všemi řečmi, aby obrátil hříšníky; k tomu účelu obětoval nesčíslné množství obětí mše sv., modlil se dnem i nocí, ukládal si tuhé pokání a jiné dobré skutky konal. Někdy i klekal před zatvrzelými hříšníky a slzavýma očima jich prosíval, aby smilujíce se nad sebou opustili hříšný život a dobré ovoce pokání vydávali.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš z Villanovy* všemožně hleděl hříšníky obrátiti. Do komůrky vodíval obyčejně ty, kteří zdáli se býti hluši ku všemu spasitelnému napomenutí. Tu pak jich na kolenou prosil, aby se káli, ano někdy za hříšníka před nimi se mrskal.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Vincenc paul.* k rozšiřování království Božího na zemi r. 1617 založil řád, jemuž za pravidlo uložil kázati pokání mezi křesťany a konati missie.

Rovněž sv. *Alfons* Lig. řád Liguorianův neb Redemtoristů založil.
(*Stolberg.*)

Krásný příklad křesťanské horlivosti o obrácení hříšníků dává nám řád „paní dobrého pastýře.“ Založen byl r. 1640 od kněze *Eudes-e* v Kaeně v Normandii. Obnoven a oživen byl r. 1829 hraběnkou de la Potherie de Neuville, k němuž zvláště šlechtičny přistupovaiy. I rozšířil se po mnohých městech a i v Římě jest jeden takový dům. Řád ten má dvojí účel: aby panny v čistotě a proti pokaženosti uchoval a oddělení to jmenuje se třída sv. Anny a aby padlé ženské ku pokání přivedl a oddělení to jmenuje sv. Maří Majdaleny. Třetí oddělení jest sv. Michaela a pozůstává z odsouzenek, čtvrté oddělení Rodičky Boží vychovává dívky. (*Šmída hist. kat.*)

Jistý *hříšník*, kněz, dvakráte opustil klášter a tropil nejhanebnější i do nebe volající hříchy, takže chycen k smrti odsouzen jest. Ve vězení mu dopřáno, aby více ze zvědavosti podílu mohl bráti na duchovních cvičeních. A ty ho tak změnily, že opravdově si umínil, polepšiti se. Ve vězení hleděl, aby i ostatní vězně k pokání přivedl a kázal jim plamenně, tak že brzy ve vězení se ozývala modlitba a zbožný zpěv. Soudcové uslyševši to a naslouchajíce jeho kázaní změnili mu trest, aby i na dále v trestnici zůstal a vězňům kázal, což i konal až do šťastné smrti. (*Ambrož Cataneus.*)

V hrabství *Montaincour*, kdež zbožný kněz Fourrier farářem byl, žil jeden muž s jistou osobou v nedovoleném poměru. Farář hříšníka napomenul, začež tento ho před kostelem zbil. Osadníci vidouce to a milujíce pastýře svého, jali se ho pronásledovati. A farář navrátiv se do kostela, zvonil na poplach a když pronásledovatelé nazpět se navrátili, myslíce, že hoří, vybídl je, aby se v kostele za onoho hříšníka pomodlili. A hle, hříšník se druhého dne sám k faráři dostavil, odprosil ho, vykonal doživotní sv. zpověď a vedl napotom příkladný život. (*Herbsta příkl.*)

Ludvík de Ponte takovou horlivostí o spasení bližního naplněn byl, že sám zavržen býti žádal, aby se jen hříšníci obrátili. (*Krönes*: *Real. Lex.*)

d) Modli se zaň!

Sv. *Armella*, panna, vekou měla útrpnost s hříšníky a hleděla, aby se obrátili. Modlila se vroucně za ně a nejeden její modlitbou se obrátil.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Bl. *Benedikt Labre* měl největší útrpnost s ubohými hříšníky; za ně se modlil, plakal a pokání činil. Někdy ho bylo slyšeti, jak se v noci za hříšníky modlil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Česlav*, dominikán, trávil celé noci v rozjímání a modlitbě, přemýšlel o bídě hříšníků, pátral, jak by je na cestu pokání uvedl a život jejich napravil. A proto i vida, že síla lidská ničehož nespůsobí bez milosti Boží, postil se tuhými posty, mrskal se často až do krve a Boha co nejvroucněji prosil, aby se nad hříšným lidem smiloval, srdce jeho obměkčil a kázni sv. otevřel. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

V španělských klášteřích sv *Františka seraf.* uveden byl zbožný zvyk, že v 9 hodin večer jeden bratr na každou cellu v kláštěře zaklepal a nahlas bratří vybízel, aby se Otčenáš za ty pomodlili, kteří v stavu smrtelného hříchu na lůžko odebrati se chtí. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *František xav.* nejen pohany do Církve přiváděl, nýbrž i mnohé, kteří byli jen křesťané dle jmena obracel a tak království Boží i v srdcích jejich upevňoval; také se neustále za jich obrácení modlil. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Johanna z kříže* co nejvroucněji modlívala se za hříšníky a sice s velkým prospěchem. Jednou nechtěl se člověk usvědčený z úkladné vraždy a k smrti odsouzený nijak obrátiti. Zpovědník P. Marcellino uložil sv. Johanně, aby za nešťastníka se modlila. Bolestí a lítostí nad zaslepencem celá ztrnulá vrhla se světice na kolena a třesoucím hlasem úpěla, aby Kristus, pro krev svou za hříchy na kříži prolitou, nad hříšníkem se smiloval. Útrpná Johanna modlila se až do půl noci a hle, právě tu dobu vyzpovídal se upřímně odsouzenec, smířen s Bohem. *(Škola B. Srdce 1878.)*

Sv. *Lidvina* mnohé hříšníky přivedla na pokání tím, že své bolesti, kteréž u velké míře snášela, za ně P. Bohu obětovala a jim milost vyprosila, že se na pokání dali. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Maří Majdalena paciánská* každodenně se svými sestrami za obrácení hříšníků se modlívala, zahynutí jich ale hořce oplakávala, a byla hotova pro spasení jejich tomu nejhoršímu trápení se podrobiti. *(Macana výb.)*

Sv. *Mikuláš tolentinský* velkou míval soutrpnost s hříšníky, takže se za ně modlil, mše sv. sloužil, se postil a plakal prose, aby je Bůh vazeb hříchů sprostiti ráčil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Monika* modlila se za obrácení svého hříšného syna Augustina. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Petr Canisius*, zdržuje se ve Vídni, uslyšel svého spolubratra Jiřího Scherera, jenž vedle něho bylel, volati. Hned vešel k němu tiše a tu ho uviděl v obličeji rozpáleného, na kolenou klečícího a slyšel, an se modlí, aby severní národové se obrátili. *(Dougez, Leb. d. Heil.)*

Sv. *Petr z Tarenta* Boha vzýval dnem i nocí modlitbou a přísným postem za obrácení hříšníků. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Terezie* čtouc v životě Svatých, jak ten neb onen mnoho pobloudilých hříšníků obrátil, radovala se velmi a vyznala se, že pro hříšníky, aby se obrátili, sebe více ráda by trpěla. A proto pro hříšníky modlívala se za nemocné duchovní, aby opět na vinici Páně pracovati mohli. Když pak některý umřel, hořce slzela. *(Lohn. bibl.)*

Asi před 40 lety držela se ve Francii v jednom místě *missie.* Po kázaní zpovídal missionář a tu se k němu přiblížila asi 12letá dívka a stěžovala si, že ani ona, ani matka nemohou otce k tomu přiměti, aby se vyzpovídal, a že si obě neví rady. Tu jí a matce poradil kněz, aby se důvěrně za otce modlily. Za několik dní přišla dívka zase a stěžovala si, že modlitba jejich nebyla vyslyšána, načež missionář: „Na tom jsi ty sama vinna, jistě jsi se nemodlila důvěrně; jdi tedy a modli se tím horlivěji.“ Se slzami v očích poklekla dívka před obrazem Rodičky Boží a prosila, aby otci jejímu přispěla přímluvou svou. A ejhle, po dvou dnech přišla dívka zase radostně ku knězi a oznámila mu, že otec opravdu se obrátil a kajicně a skroušeně zpověď sv. vykonal. *(Zollnera kat. káz.)*

L. P. 1836 byla v *Paříži* v kostele, ke cti naší milé vítězné Matky založeném, na počest nepoškvrněného početí bl. Panny Marie společnost založena, jenž za úkol a účel si vzala na přímluvu P. Marie za obrácení hříšníků se modliti, kterémuž bratrství papež Řehoř XVI. i odpustků udělil. I neminulo se s účinkem; v krátkém čase mnozí zatvrzelí hříšníci u Marie útočiště hledali a také nalezli. Tam sám zakladatel kněz Dufriche Desgenettes vyprosil si u P. Marie obrácení jednoho ministra Ludvíka XVI. *(Quillois.)*

Hudba.

viz: „vyražení 6; obřady 5!“

Chlouba.

1. Dopustili se; dochází trestu.

Gaal se vychloubal, že by snadno Abimelecha přemohl *(Soud. 9, 28.)* a pak zbaběle se dal na útěk.

Goliáš se vychloubal sílou tělesnou a padl *(1. Kr. 17, 8.)*.

Adoniáš se vychloubal, že bude po otci Davidu panovati a zahynul *(3. Kr. 1.)*.

Absolon se vychloubal krásou a zlatovlasy a bídně skončil *(2. Kr. 14, 25. 26.)*.

Benadad, král syrský, vychloubal se, že Israele přemůže a sám přemožen jest *(3. Kr. 20.)*.

Rabsaces, vůdce krále assyrského, rouhavě se vychloubal, že Israelitům ani Bůh nepomůže a hle brzy od Ezechiáše krále poražen jest *(4. Kr. 18, 19.)*.

Holofernes se vychloubal, že všecky Israelity zabije a sám zabit jest *(Jud. 6, 13.)*.

Aman vychloubal se vysokým úřadem svým a svržen jest *(Esth 5.)*.

Nabuchodonosor vychloubal se skvostnými budovami *(Dan. 4.)* a že nade všemi bude panovati *(Is. 14, 13.)* a ponižen jest na zvíře.

Ezechiáš, král, vychloubal se svými poklady a došel trestu *(Is. 39.)*.

Seron chvástal, že Judu přemůže a sám přemožen jest *(1. Mak. 3.)*; podobně i Demetrius *(1. Mak. 10.)*; Nikanor *(2. Mak. 8.)*; Antiochus *(2. Mak. 9.)*.

Sv. Petr se vychloubal při poslední večeři, že Pána svého neopustí a třikráte zapřel ho *(Mt. 26; Mr. 14.)*.

Fariseus se vychloubal v chrámu postem a modlitbou *(Luk. 18, 11.)*.

Pilát se vychloubal svou mocí *(19, 10.)*.

Augustus César pravil k jednomu vojínu, jenž náhodou na čele skálou poraněn byl a se vychloubal, jak mnoho ve válce podnikl: „Proč pak jsi se, příteli, když jsi utíkal, neohledl?“ *(Brusonius.)*

Sv. *František sál.* jsa sám pokorný, nenáviděl pokory liché. Lidi, kteří u přítomnosti jeho řeč vedli, vzal často za slovo, ano přidal k řečím jejich poníženým ještě mnoho, aby je zahanbil, by se budoucně podobných řečí varovali. *(Kamus.)*

R. 1514 bojována u řeky *Dněpru* znamenitá bitva mezi cárem ruským a králem polským Zikmundem. A tu Rusové v sebe důvěřovali velmi a pohrdali mnohem menším počtem Polanů, nechavše je přes řeku; zatím ale dosáhli Polané slavného vítězství, takže 30.000 Rusů padlo na bojišti. *(Curaeus.)*

Filip Valesius, král Gallů, bojoval r. 1328 s Flandryčany Gandavenskými. Gandavenští se tu vychloubali a na potupu Gallům a na posměch zhotovili kohouta a poslali jim ho s nápisem: „Až tento kohout bude kokrhati, zvítězí Gallové.“ Zatím ale chlouba a posměch došly strašného trestu, 20.800 Gandavenských padlo v bitvě. *(Josef du Bois.)*

Karel lysý hrozil, ačkoliv byl bázlivý jako zajíc, svému bratru císaři Ludvíku, že proti němu tak velké vojsko postaví, že jeho koně Rýn vypijou a tak po suchém řečišti do Německa se dostane, aby ho ztrestal. Chlubič brzy ale na hlavu byl poražen. *(Mehlera příkl.)*

K *Lvu X.* přišel jeden mastičkář a vychloubal se, že má lék, jímž se dna léčí úplně. I otázal se ho Lev, zdaž má několik tisíc dukátů, aby mu je na několik měsíců zapůjčil a když tento pravil, že nemá, odpověděl mu: „Lstný člověče! Kdybys měl vskutku takový účinlivý lék, zajisté že bys v krátkém čase stal se boháčem“ a zahanbeného mastičkáře propustil. *(Beyerlinck.)*

Silas, vojenský vůdce krále Agrippy, pro zásluhy četné důvěrně s králem obcoval a tu se před ním kdys vychloubal, jak mnoho pro krále byl již podnikl. I rozdurdil se tou chloubou král tak, že úřad Silovi odňal a spoutaného do jeho vlasti do vyhnanství ustavičného poslal. *(Josef Flavius)*

Jistý *španělský velmož* přišel na své cestě pozdě v noci do jedné vesnice, kde byla jediná hospoda. Bylo již po půl noci a proto musel dlouho tlouci, než hospodského ze spaní probudil. Posléz otevřelo se okno a „kdo tu? co chce?“ krčmář ospalý se ozval. Cestující velmož,

chtěje dlouhým a vznešeným titulem hospodského zastrašiti a k větší ochotnosti pohnouti, volal: „Jest to Jan Pedro Hermandez Rodriger de Villanova, hrabě z Malazy, rytíř ze Sanjago a Alkantary!“ „Jest mi líto, vzácný pane,“ zněla hospodského odpověď, „že není u mně místa, tolik a tak vznešených pánů pohostiti,“ a při tom okno se zavřelo. Nadutý hrabě se sáhodlouhým titulem musel pod širým nebem přenocovati.

(Podstránského: Výklad.)

2. Jest směšná; varuj se jí!

viz: „pokora!“

Aristipp, muž věhlasný, pluje na moři přepaden byl strašnou mořskou bouří, kteréž nebezpečí tak ho dojalo, že zbledl a na všech údech se třásl. Po bouři předstoupil před něho nevědomý, zkažený na mravech sprosťák, pravě chlubně a posměšně: „Viz, velký Aristippe, stojí před tebou muž, jenž tvou moudrost předčil. Neboť an jsi se úzkostí takořka na palubě válel, neukázal jsem já ani nejmenší bázně, jako bych stál na pevném břehu.“ Načež Aristipp: „Milý příteli! Oba jsme dle svého spůsobu dobře jednali. Ty jsi v nebezpečí byl lhostejný a bez bázně, protože duše tvá jest nevzdělaná, surová a sprostá a pak arci nemáš, co bys ztratil; Aristipp ale, na vědomost a vzdělání bohat, má příčinu se třásti, ještoby o mnoho přišel.“ *(Sv. Augustin.)*

Když druhdy hrdý *Alcibiades* svým bohatstvím se vychloubal, vedl jej Sokrates k mapě tázaje se ho, kde Attika leží? Alcibiades ukázal místečko, jež sotva pozorovati bylo, a když jej Sokrates prosil, aby mu také tam své statky ukázal, odpověděl: „Ty jsou takové, že jich nelze na tomto malém prostoru vyznamenati.“ „A ty smíš,“ zvolal Sokrates, „takovou maličkostí se vychloubati? Mám-liž ti to vysvětlovati, což jest Attika proti celému Řecku, co Řecko proti Evropě, co Evropa proti celé zemi a co sama země proti nesmírnému prostoru, kterýmž jest obklopena? Jakou nicotou jest nejmocnější kníže pozemské u porovnání nesčíslných světů?“ *(Plato.)*

Filippa, když listem Lacedemonským hrozil, že vše, co by podnikli, zamezí, otázali se tito s úsměškem, zdaliž i smrt od nich odstraní? *(Plutarch.)*

Jeden *mladík*, žádaje Diogena, aby ho za učně přijal, pravil o sobě, že vlohami velmi vyniká. I odvětil mu Diogenes: „Pakli vlohami tak velmi vynikáš, musíš míti i nejlepší mravy a proto mne za učitele, čeho k životu zapotřebí jest, nepotřebuješ.“ *(Laertius.)*

Vypravuje se, že *Karel V.*, mocný to císař římský, poslal jednou psaní Františku I., králi francouzskému, na kterémž napsal všecky své titule, kteréž měl a kterýmiž vyznačil moc svou. Jelikož panování jeho sahalo přes rakouskou říši, Čechy a Německo, Vlachy, Španěly a Nizozemsko, jakož i přes veliké země v Americe, bylo těchto titulů takové množství, že naplňovaly celou stranu s hora až dolů. Než sok jeho, totiž František, podepsal se na odpovědi jen těmito slovy: František, král francouzský, ale po 30kráte, takže obsahoval podpis tento rovněž celou stranu, čímž i on chtěl naznačiti moc svou a že se ani Karla nebojí. *(E. Veith.)*

Focion pravil k *Leosthenu*, jenž vychloubaje se velmi, k tomu radil, aby s ostatními částěmi Řecka válka se vedla: „Cypřiši podobají se zcela řeči tvé, neboť cypřiše dosahuje velké výše, ale nemá žádného ovoce.“ *(Plutarch.)*

Lysimachus, král, když až do Thracie, nejvzdálenější dobyté části říše přišel, pravil vychloubavě: „Nyní ať přijdou Byzantinští ke mně, ještoť oštěpem dosahuji nebe!“ Což když Pasiades, Byzantin, uslyšel, pravil: „Odejděme, aby se snad nebe oštěpem nad námi nezbořilo!“ *(Erasmus.)*

Martin Luther takovou chloubou a pýchou naplněn byl, že se opovážil v knize proti anglickému králi psáti: „Králové, knížata, papežové nejsou hodni, aby mi provázky u obuvi mé rozvázali, ba ani tisíc Cyprianů a Augustinů by to nedovedli.“ Jindy zase kázal, „že jemu dal Bůh moc a rozum, aby Písmo sv. řádně vykládal a že jeho rozum nad rozum jest papeže, kardinálů a všech biskupův.“ A jindy zase pravil: „Což nejsem já muž vzácný a neobyčejný. Zajisté, že za tisíc roků sotva kdo vznešenější povstane, než já Luther!“ *(Cochlaeus.)*

Dr. *Pavel Florent* vždy se chlubíval, že všecky řeči po celém světě umí. To když učený jesuita Šeres slyšel, podal chlubnému doktoru tato slova: „ysob

ljejdoch ysuh“ žádaje, aby je vyložil, aneb alespoň pověděl, jaká by to řeč byla. Doktor byl s výkladem hned hotov řka, že jsou to slova arabská při obětech užívaná. Jesuita, nemoha se smíchu zdržeti, řekl mu: Vždyť jsou to česká slova a takto je nazpět čteme: „husy chodjejí bosy.“ — Celá společnost poznala, jak mnoho učenosti v doktoru vězí.

(*Kal.*: „*Moravan.*“)

Samson roztrhnul lva, aniž by se tím komu, ani rodičům pochlubil. (*Soudc. 14, 6.*)

Chrám.

1. I pohané měli; původ u křesťanů; největší na světě.

Již pohané stavěli velkolepé chrámy. Tak v Efesu vystavěn velkolepý chrám ke cti bohyně Diany ode všech obyvatelů v Asii.

V Mexiku byl chrám také velikosti, že by se bylo doň 500 domů vešlo, maje 400 vysokých věží. (*Majolus.*)

Blíž Raveny na pobřeží mořském byl velkolepý chrám, jejž skála přikrývala. (*Týž.*)

V Egyptě nalezal se celý jeden chrám ze skály, který obyvatelé tamnější považovali za nejprvnější. (*Herodot.*)

I v Indii jest chrám, který u vchodu 400 vojínů ochraňují. (*Majolus.*)

V Upsale nalezal se chrám neobyčejné krásy, zdě a sloupy byly zlatem pokryty, střecha byla z ryzého zlata, a okolo celého chrámu vinul se ohromný zlatý řetěz. (*Inus.*)

V Morimena Datii byl chrám Jovišův, v němž bydlelo 3000 kněží. (*Strabo.*)

Když *křesťané* od pronásledování a protivenství jsou osvobozeni, počali chrámy stavěti, z počátku malé, pak ale velebné a vykrášlili je tím nejlepším a nejdražším, co země pokytovala. (*Ant. Krombholc.*)

Chrámy se teprv počaly stavěti, když pronásledování přestalo a počet křesťanů vzrůstal, kdež se pohanská božiště v křesťanské kostely obracela. Konstantin, když se obrátil, sám skvostné kostely stavěl. První vystavěl v Jerusalémě, druhý společně s matkou svou na hoře olivetské a v Betlemě. I v provinciích v obyvanějších místech. Připomenouti sluší zvláště kostel sv. Žofie v Cařihradě, jejž císař Justinian r. 538 dokonal, jenž velmi skvostný a nádherný byl a 40 milionů zlatých stál. A tak za jeho panování nesčíslné množství chrámů vystavěno jest. Chrámy zasvěcovaly se modlitbami a stěny jejich sv. olejem se mazaly, odkudž slavnost posvěcení chrámu původ svůj má, an již Jakub kámen mazal (*1. Mojž. 28.*); Mojžíš archu úmluvy (*2. Mojž. 40.*); Šalomoun skvostný chrám (*2. Par. 7.*); ano i pohané zasvěcovali háje a božiště. Stavěly se kostely na výšinách, přední část k východu; na počátku ze dřeva, později z kamene.

(*Šmída hist. kat.*)

Chrámy slavně se vysvěcovaly. Sousední biskupové sešli se k slavnosti té, buď aby se v ní súčastnili, anebo aspoň co hosté jí přítomni byli a nezřídka odbývaly se při té příležitosti i sněmy a porady církevní. Tak při svěcení chrámu Páně odbýván sněm v Antiochii r. 344, ku kterému se 90 biskupů sešlo.

(*Mehlera příkl.*)

Na upomínku radosti té duchovní ustanovena slavnost: „posvěcení chrámu.“

Největší chrám celého křesťanského světa jest chrám sv. Petra v Římě, do něhož se vejde 60.000 lidí, za ním následují: 2. chrám sv. Isara v Petrohradě ruském, 3. hlavní chrám v Miláně pro 37.000 lidí, 4. chrám sv. Pavla v Římě pro 25.000 lidí, 5. Džamie sv. Žofie v Cařihradě, původně co chrám křesťanský vystavena pro 23.000 lidí, 6. hlavní chrám ve Florencii, 7. chrám sv. Pavla v Londýně, 8. hlavní chrám v Kolíně, 9. hlavní chrám v Spýře, 10 sv. Štěpána ve Vídni. Do kostela sv. Víta v Praze vejde se 11.000 a do kostela sv. Marka v Benátkách 7000 osob.

(*Kal. „Moravan“ 1861 a Čas. „Čech“ 1875.*)

2. Zneuctění škodí víře; dochází trestu.

Když jeden *Turek* od horlivého missionáře napomínán byl, aby víru katolickou přijal, odpověděl: „Nikoliv! Neboť věří-li katolíci, že Spasitel světa vskutku viditelně v chrámu Páně přítomen jest, proč si počínají tak neuctivě, ano drze v kostele, jak často jsem na vlastní oči viděl? A nevěří-li v přítomnost Spasitelovu, pak jsou pokrytci a podvodníci.“

(*Hunolta káz.*)

Proto Kristus vyhnal kupující a prodávající z chrámu *(Mt. 21.)*

Chrám *jerusalémský* často byl zpustošen za trest neuctivosti. Tak od Sesaka, krále egyptského *(3. Král. 14.)*, od od Joase, krále israelského, *(4. Král. 14.)* od Nabuchodonosora *(4. Král. 24.)*, od Antiocha, Jasona *(1. Mak. 1.)*, od Antiocha jiného a konečně o Římanů *(2. Mak.)*.

Roku 912 bylo Německo od Maďarů pustošeno. V *Bremenu* zavraždili mnoho obyvatelů, kněží a pálili kostely. Avšak najednou povstala bouře a zahnala Maďary do hořícího chrámu, kdež bídně zahynuli. *(Herbsta výb. př.)*

Za císaře *Ludvíka II.* přistálo v Kalabrii saracenské vojsko, jehož vůdce byl Abdallah. Oblehaje Salerno, pustošil okolí a ničil zvláště kláštery a chrámy Boží a zneuctíval, co křesťanům bylo nejsvětější. Tak se umístil v kapucínském kostele a dal si přivesti křesťanskou dívku, aby ji zneuctil a hle, právě když na ni sahal, spadl najednou těžký trám a zabil svéřepce. *(Herbsta výb. př.)*

Proto dal nejvyšší kněz Jojada Athaliu z chrámu vynésti, aby v něm zavražděn nebyl. *(4. Kr. 11.)*

Král Demetrius rozkázal, aby každý provinilec, kterýž by se do chrámu v Jerusalémě utekl, ušetřen byl. *(2. Mak. 10.)*

Židé nechtěli sv. Pavla v chrámu zab iti *(Sk. 21.)*.

3. Chrám

a) stav!

Gisela, choť uherského krále Štěpána I., stavěla znovu již chatrný kostel sv. Michala ke cti Boží a sv. archanděla a tu jí jednou došly peníze. Myslíc, jak by si peněz zaopatřila, pohledla na svůj drahocenný kožíšek, co měla na sobě i pravila tu k sobě: „Vešsz prém!“ t. j.: „Jdi, kožíšku!“ A vskutku ho za velké peníze prodala a stavěla kostel dále. A město to až dosud jmenuje se „Veszprim.“ *(Šmída: Repert.)*

Chrámy stavěli Šalomoun *(3. Kr. 6, 8.)*; židé po zajetí babylonském. *(1. Esdr. 3.)*

Jakub král ke cti Rodičky Boží. *(Barry.)*

Králové španělští pouze na západě vystavěli 70 kostelů. *(Týž.)*

Rajmund Berengar 300 chrámů vybudoval. *(Mariaenus.)*

Hilborgis, manželka, když se choť z Palaestiny navrátil, vystavěla 9 kostelů. *(Crantzius.)*

Chrámy vystavěli i císař Jindřich II., Štěpán, král uherský; Alfons, král španělský.

Z českých vládců, kostely stavěli: Spytihněv I. v sídle knížecím Budči, sv. Petra a Pavla; Vratislav I. kostel sv. Jiří na hradě pražském: sv. Václav mnohé, zvláště chrám sv. Víta na hradě pražském; Přemysl Otakar II., otec vlasti Karel IV., Vratislav II. chrám sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, ano sám dvanáct košův kamení a hlíny na svých plecích ku stavbě přinesl a pak vlastní rukou základní kamen položil u přítomnosti biskupa. *(Děj. české.)*

Břetislav, kníže český, velkých zásluh si získal o zvelebení duchovních ústavů v Čechách a na Moravě. Klášter sazavský dokončil, založil kollegiatní kapitolu sv. Václava ve Staré Boleslavi s kaplí, z pokání, že oloupil polské kostely. *(Zapova kronika.)*

Zbožný náš otec *Karel IV.* nelitoval nákladu a oběti, aby založil a vystavěl veliký a skvostný chrám Páně na hradě pražském. *(Veverky: Sbír. káz.)*

Císař *Karel V.*, onen rozšiřovatel víry křesťanské, v jehož vlastích slunce nezapadalo, vzdělal každoročně tolik kostelů, kolik se v abecedě písmen nalezá a to pokaždé v tom místě, jehožto jmeno začínalo se písmenem v pořádku následujícím. Tou příčinou dal všude kostel takový poznamenati nade dveřmi písmenem začátečným ze zlata ulitým. *(Kal. „Moravan“ 1855.)*

Jeden missionář na *Berbice* tázal se věřících, čím každý chce na nový chrám přispěti. I dostavil se, byv jmenován, Titzgerald Matthev s dřevěnou nohou a odevzdal za sebe, za svou manželku a své dítě 20 tolarů. Když ho upozorňoval missionář, že jest mrzák a že mnoho dává a že později teprv peníze vybírati bude, pravil negr: „Dílo Boží musí se ukončiti, ponechte si jen peníze, já bych zatím mohl umříti.“ *(Mehl. příkl.)*

Vít, děkan kapitoly pražské, vystavěl ke cti sv. Vavřince chrám s věží krásného díla. Krásnějším kostelem ke cti sv. Víta obdařil Kojetice a posléze Sluhy.

Příkladem děkanovým pohnut vzdělal nejvyšší soudce v království českém pan

Čéč, kapli všech Svatých, kteráž r. 1263 vysvěcena byla. *(Blahověst.)*

b) Okrášluj.

Šalomoun skvostně vystavěl chrám v Jerusalémě. *(3. Kr. 8.)*

Sv. *Ambrož*, stav se biskupem, všecky své statky odkázal k okrášlení chrámů, jen že se z nich sestře, pokudž byla živa, určitý důchod dávati měl.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Gotthard*, biskup, zvláště o slávu domu Božího pečoval, žádné nečistoty, žádné zpousty v něm netrpě.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jindřich*, císař, prokazoval se štědrým ku kostelům, jimž plnýma rukama pozemské zboží rozdával, aby si věčného zakoupil.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Sabase* největší radostí bylo posvátné oltáře ve chrámech ozdobovati a chválu Boží prozpěvovati, někdy celé noci na modlitbě ztrávil.

(J. Bílého: Legenda.)

Arnošt z Pardubic, první arcibiskup pražský, přízniv byl velmi kostelům; neboť buď nářadí potřebné pro kostely kupoval, aneb pobožnost Rodičky Boží, kde nebyla, uváděl. *(M. A. Přibil.)*

Jeden horlivý *duchovní* opravoval a okrášloval kostely osady své po několik roků a tu již jen ještě měl býti opraven jeden oltář a sice hlavní. I otázal se ho tu jeden přítel farář: „Jak to stojí s oltářem?“ „Dobře!“ odvětil duchovní. „Již jsme s ním počali; neboť zbožní osadníci usnesli se na tom, že po žních každý z úrody své na oltář přispěje a slib svůj vskutku nyní splnili.“

(Speculum pastorum.)

Jindřich IV., král francouzský, ukazuje svému hostu, španělskému vyslanci Pedru z Toledy, skvostné síně a komnaty ve svém nádherném zámku Fontainebleau, naposled vedl ho také do skrovné kapličky zámecké: Vyslanec se vyjádřil, že prý všecko skvostně a nádherně upraveno vidí, toliko ten pro Boha ustanovený příbyteček že se mu velmi zdá skrovný a chudobný. I odvětil král: „Španělové ubytují Boha svého v mramoru, my ale chováme ho v srdcích svých.“ *(J. E. Veith.)*

Jedna vdova v *Ulmu* chtěla nové krásné tabernákulum v katedrálním kostele zříditi a střádala prací svou peníze až uspořila 300 zl. Že to ale bylo málo, odevzdala peníze ty jednomu kupci, aby s nimi obchodil a za to aby podíl na zisku měla. A hle, Bůh žehnal podniknutí tomu, že tolik peněz vyzískala, že slavné a umělecké tabernakulum od věhlasného umělce Jiřího Särlina z kamene dala vyhotoviti, kteréž až posud co umělecké dílo se váží. *(Hungari.)*

4. Chovej se k němu!

Kristus ve 40 dnech do chrámu se dal donésti *(Luk. 2.)* a tam začasto učil a konal zázraky *(Mt. 21; Mr. 1, 12. Luk. 19, 21; Jan 7.)*; Anna, dcera Fanuelova, nevycházela z chrámu, sloužíc Bohu. *(Luk. 2, 37.)*

a) Jej miluj; drž v čistotě!

Sv. *Antonín*, arcibiskup florentinský, byl od nejútlejší mladosti vroucí milovník stánku Božího. Píše se o něm, že ho jako pacholíka, nebyl-li doma aneb ve škole, nebylo třeba hledati, než v chrámu, kdež jistě vždy nalezen byl.

(Macana výb.)

Kostel byl sv. *Burkhardovi*, biskupu würzburkskému, místo, kdež se nejraději zdržoval a kamž nejraději chodil a služby Boží byly mu největší rozkoší a nejmilejším zaměstnáním.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Václava* horlivost k svatyni Páně nebyla nasycena, tak že ji každodenně za dne navštěvoval, i noční dobou vstávaje ze svého lůžka se svým nejvěrnějším sluhou do chrámu se ubíral, a tam rozníceno modlitbou sobě i lidu svému Boha získati a nakloniti hleděl. A kde mu za živobytí rozkoší bylo trvati, tam i toužebně žádané smrti mučenické došel, byv totiž ve staré Boleslavi u dveří chrámových před svitáním od vlastního bratra Boleslava jako druhý Abel zavražděn. *(Macana výb.)*

Jistý ctihodný *kmet* žil za francouzské revoluce blízko kostela, jenž se stal mu velmi zamilovaným, tak že ho svým rájem jmenoval. V něm se modlíval, ano slunce vycházelo, v něm nacházel útěchy v každém utrpení, v něm si vyprosil zdraví pro své onemocnělé dítko, v něm i skonal, byv od luzy u oltáře zavražděn. *(Mehl. př.)*

Když r. 1454 turecký sultán *Bajazet* Cařihradu dobyl, obyvatelstvo sužoval a

velkolepé křesťanské chrámy v peleš bludu mahomedánského obrátil: tuť s pláčem trpkým připomínali si křesťané tamnější svého předešlého života nehodnost a nejvíce stěžovali, že ani kostela pro útěchu nemají a že by ukrutné jařmo přemožitele nesli trpělivě, kdyby se jim toliko služeb Božích a potěchy náboženské popřálo.

(Josef Ehrenberger.)

Když zuřiví *Saraceni* ku konci 7. století Církev křesťanskou na půdě severní Afriky zničili, květoucí města a nádherné chrámy zbořili a násilím meče a ohně blud mohamedánský tam zavedli: tu tamnější křesťané žalovali papeži Honoriu v listu, kdež ku konci praví: „Kromě života hnusnému otroctví propadlého nemáme ničeho, ba i to jediné všech nešťastných útočiště: chrámu Páně, svatyně a slova Božího útěcha zlobou nepřátelskou jsou nám zmařeny. Běda nám, nebo trojnásobně tíží břímě pohromy, jest-li že perutí náboženského těšení nadlehčováno nebývá.“ *(Josef Ehrenberger.)*

Sv. *Equicia*, opata, nalezl posel z Říma v kostele, an oltáře prachu zprošťuje.

Sv. *Epifanius*, biskup, nalezl na své visitaci mešní roucha a prádlo v jednom kostele umazané a roztrhané a když kostelník chudobou kostelu se omlouval, pravil s důrazem: „Miluji chudobu, nenávidím ale špínu a cáry.“

(Šmída Repertorium.)

Sv. *Quido* stal se v 14tém roce věku svého kostelníkem; byl pak tak uctivý ku kněžím, tak nábožný, že se stal vzorem všech kostelníků. Nic mu neleželo tak na srdci, jako čistota chrámu Páně. Oltáře se musely skvíti, podlaha musela se vydrhnouti, stěny vyčistiti, všecko bylo čisté jako sklo.

(J. Bílého: Legenda.)

b) Navštěvuj!

viz i: „služby Boží; neděle: svátky; mše sv.!“

Tobiáš pilně navštěvoval chrám v Jerusalémě *(Tob. 1.)*; Judas mak. zvítěziv, nejprv do chrámu se odebral *(1. Mak. 4.)*; 12letý Ježíš chrám navštívil *(Luk. 2.)*; podobně i sv. apoštolé *(Sk. 3, 5.)*; první křesťané.

Sv. *Genovefa* († 512.) největší radost nalezala v tom, že navštěvovati mohla již co dítě kostel. Matka její Geroncia nechtěla ji jednou do kostela vzíti a že dceruška mnoho prosila, vyťala jí i poliček. Za to matku potrestal Bůh, že oslepla. Nyní byla sama ráda, že dcera do kostela ji vodila, na jejíž přímluvu opět zraku nabyla, když jí Genovefa oči svěcenou vodou obmyla a sv. křížem poznamenala.

(Röss u. Weiss.)

Sv. *Jan nepomucký*, přemilý patron náš, již co pachole z rána chodíval z Nepomuka do blízkého chrámu cisterciáckého, kdež řeholníkům při mši sv. s velkou nábožností posluhoval.

(Macana výb.)

Sv. *Kazimír*, královský princ polský, lačněl po stánku Božím netoliko za světla denního, aby při konání nejsv. mší sv. poklonu Bohu vzdal, nýbrž častěji z lůžka svého vstávaje tam se ubíral, u dveří zatím se modlíval a pak s kněžmi duchovní modlitby jejich se modlíval.

(Macana výb.)

c) Vstup do něho s čistým srdcem; v slušném oděvu!

V starých letopisech čteme, že kdo k vladaři *mongolskému* přistoupiti chtěl, dříve skrze hustý dým vonného kadidla mezi modlením doprovázejících ho kněží projíti musel; jen takto očištěn se vladaři ukázati směl. *(Stolberg.)*

Když arciotec *Jakub*, horlivý ctitel Boží, v Bethélu oltář vystavěti chtěl Hospodinu, krásný vykonal obřad před dílem svým. Svolal všechnu čeleď a napomínal ji, řka: „Odvrzte bohy cizí, kteréž máte mezi sebou a očisťte se a změňte roucha svá. *(Gen. 35, 2.)*.

Aron a kněži ve starém zákoně museli si ruce a nohy umýti, než do stanu vkročili *(Ex. 30.)*.

Mojžíš vyzouti musel dříve obuv svou a teprv mohl slyšeti hlas Boží *(2. Mojž. 3, 5.)*.

Král *David* nevstoupil k modlitbě do svatyně dříve, dokuď neumyl ruce své.

Babylas, biskup, nedopustil, aby Numerarius, který modlářstvím a krví ruce své poškvrnil, v chrámu při mši sv. přítomen byl. *(Nicefor.)*

Patriarcha *Jan* nepřipustil Zimiska, jenž, zavraždiv Nicefora Phoka, vládu na se urval, do chrámu v Cařihradě s družinou v roucho císařské přioděného, řka: „Nesluší tomu do chrámu vstoupiti, jehož ruce čerstvou krví příbuzného poškvrněné jsou. *(Cedrenus.)*

Sv. *Ambrož*, biskup milánský, vida jistou paní nádherně vystrojenou přicházeti do chrámu, tázal se jí, kam jde? „Do kostela," pravila. „Spíše," odpověděl sv. biskup, „zdálo by se, že jdeš do divadla, nebo k tanci. Pryč odtuď, hříšná ženo! jdi a oplakávej raději doma svých provinění a nechtěj svou marností tupiti Boha v domě posvátném!"

(*Morálka v příkl.*)

Do kostela se má jíti slušně, v slušném, oděvu a přiměřeně chůzi, tiše, s umytým tělem a se srdcem připraveným k modlitbě; ženy mějtež zahalenou hlavu.

(*Sv. Kliment. alex.*)

Sv. *Jan zlat.* žádá od křesťanů svého času, aby v čistém, možno-li v bílém rouchu, s čistýma rukama do kostela přicházeli. Proto bývaly před chrámem studnice anebo štoudve připraveny, aby si věřící ruce a obličej umyli, prvé než do chrámu vkročili. Odtuď naše kropenky a sice k tomu cíli, aby křesťané vcházející do kostela skroušeně svěcenou vodou se pokropili s prosbou, aby Bůh i srdce jejich od neřestí očistil. Pak vstupovali do svatyně s největší uctivostí, líbajíce práh a pilíře v chrámu. (*Sv. Jan zlat.*)

Na chrámích mívali první křesťané tento nápis: „Nic zlého sem nevcházej,"

(*Kliment alex.*)

Již za prvních časů měli muži a ženy zvláštní chodby do kostela a v kostele zvláštní místa, ba i panny a vdovy od vdaných byly odděleny a na všecky dával duchovní a diakoniska pozor, aby nikdo nic neslušného nekonal.

(*Šmídův hist. kat.*)

5. V něm se chovej!

a) slušně a uctivě.

Mezi vojíny krále *Alexandra* byl jeden mládenec velmi zbožného ducha. Když se jednoho dne konala oběť modlám, vyrazil plamen a popálil ruku jeho; on však jako by bolesti necítil, tiše se choval, nechtě při oběti výtržnost působiti.

(*Sv. Ambrož.*)

Pohanští *Řekové*, ve svých chrámích modlám obětujíce, nekašlali, nešeptali, aniž jakou neslušnost si dovolili.

(*Amian.*)

O *Turcích* vypravují pocestní, že chovají své chrámy ve velké uctivosti. Majíce do chrámu vkročiti, dříve obuv zouvají, myjí se, pak na zemi rozprostřeni se modlí a plni pokory tam pobožnost svou konají. (*Macana výb.*)

Když *Alarich*, král gothský, r. 410 Říma dobyl a město dal vojínům drancovat, zakázal, ač byl arián, pod trestem smrti, aby kdo na kostele se prohřešil a něco v nich poškodil anebo ukradl, anebo křesťanům, kteří se tam utekli, ublížil.

(*Stolberg.*)

Sv. *Leutgardis* říkávala, že, chceme-li opravdu nábožni v kostele býti, a se modliti, musíme následovati patriarchu Abrahama. Chtě tento Isáka na vrchu Moria obětovati, zanechal u paty sluhu, osla a vše, čeho k obětování nepotřeboval, řka: „Až se Bohu pokoříme, navrátíme se. A tak i sv. Leutgardis zanechala všecky světské myšlenky a starosti před kostelem u dveří a modlila se pak v kostele neroztržitě.

(*Pred. u. Kat. 1855.*)

Sv. *Markéta*, královna škotská, zvláště dětem hluboce připomínala, aby uctivě v kostele se chovaly. Než více učila je tomu vlastním příkladem než slovy.

(*Pred. u. Kat. 1855,*)

Sv. *Martin* nikdy v kostele nesedával, buď stál, buď klečel. Bylo na něm i velkou bázeň viděti a říkával otázán: „Jak bych se neměl báti, anto se zde před Bohem, králem nebe a země a přísným soudcem nalezám?" (*Melil. příkl.*)

Sv. *Nonna*, matka sv. Řehoře nyz., se nikdy v kostele všetečně neohlížela, nikdy mimo sv. zpěv nepromluvila. Oči její byly upjaty jedině na to, což se dělo na oltáři Páně, uši její byly otevřeny jedině k tomu, což kněz mluvil. Ano tak velkou uctivostí chovala se, že se ani neopovážila na zem plivnouti, bojíc se, aby nepoškvrnila domu Páně, a že vycházejíc z kostela, nikdy k sv. oltáři zády se neobrátila.

(*Sv. Řehoř nyz.*)

Jeden známý můj *biskup* vstoupil se čtyřmi římskými šlechtici na cestách do chrámu protestantského, kdež právě kazatel na kazatelnu vystoupil a hle, nikdo se neohlídl po cizincích, všickni poslouchali pozorně a napotom vroucně se modlili a zpívali. Zdaž nezahanbují přemnohé katolíky? (*Josef Prola.*)

Panna *Hadeloga*, dcera krále Pipiana, vyvstavši ze sedadla, poličeк dala jedné jeptišce, že v kostele neslušně se chovala.

(*Bollandus,*)

Kdykoliv *Karel V.*, císař, vcházel do některého města, v němž ještě nebyl, byl pozorným zvláště na tré věcí, z nichž na stav města a obecných věcí soudil, totiž na chrám, městské hodiny a dlažbu. Nalezl-li dláždění v pořádku a čistotě, hodiny dobře ukazující a chrám vně i zevně dobře zachovaný a ozdobený, soudíval příznivě o pilnosti, mravu a zbožnosti obyvatelů. *(Frencla Postilla.)*

Císař *Marcian* nikdy nescházel při veřejných službách Božích a snižuje se před mocným Pánem nebes i země chodíval do kostela vždy bos a beze vší císařské ozdoby po nejlidnatějších ulicích do chrámu.

Císař *Theodosius mladší* sám praví, že mocnářové vkročujíce do chrámu, zbraně ano i korunu odkládají.

Císař *Theodosius velký* tak se v chrámu před nejvyšším Pánem kořil, že na zemi rozprostřen se modlíval, jakž až posud Poláci činí. Tentýž i dítky po svých nepřátelích v bitvě zahynulých, když do chrámu utekly, vlídně přijal a ve víře napotom cvičiti dal. Těch, co v kostele mluvili, tělesně trestával.

Císař *Karel veliký* šel v Římě bos do chrámu sv. Petra a líbal schody, po nichž kráčel u přítomnosti skvostného komonstva, papeže a římského duchovenstva. *(Stolberg.)*

Chování sv. *Juliana* v chrámu Nejvyššího bylo vždy velmi příkladné; neboť v čas služeb Božích konal kleče modlitby, ale tak, jakoby tělem nevládl; nepohnutelný byl a takovou skroušenost na sobě jevil, jakoby před soudnou stolicí krále nebeského postaven byl. *(Macana výb.)*

b) Tiše, nemluv!

Sv. *Julian*, poustevník v Mesopotamii († 370.), povždy se v kostele při službách Božích ani nehnul, jako by byl před soudcem všech lidí. *(Richter.)*

Sv. *Alžběta*, dcera uherského krále Ondřeje II. a choť Ludvíka, kurfiřta hessenského, povždy, když do kostela vstoupila, korunu s hlavy si sundala, pravíc: „Nemohu s korunou a okrasou tam se ukázati, kde Krista vidím s korunou. *(Šmída hist. kal.)*

Sv. *Jan*, almužník, horlil pro uctivost domu Božího tak, že rozprávky v něm nikterak netrpěl a nestoudným mluvkům připomenul slova Páně: „Dům můj, dům modlitby jest.“ — *(Macana výb.)*

Jednou, když při veřejných službách Božích mnoho lidí před kostelem se potulovalo a klepy vedlo, sv. *Jan*, almužník, z kostela vyjda ven posadil se mezi ně, řka: „Dítky! pastýř musí býti u ovčiček svých.“ *(H. J. Karlika: Živ. svat).*

Poustevníci *egyptští* v Thebách zachovávali hluboké mlčení v kostele, kamž dalekou a obtížnou cestu měli. I kašel a smrkání a vzdychání potlačovali, aby jiné v modlitbě nerušili. Bylo slyšeti jen kněze, který se modlil a oběť nejsvětější přinášel. *(Cass. institut.)*

Kdykoliv jsme v kostele byli a *opat* zpozoroval, že někdo mluvil, uložil mu za pokání, aby po celý týden u dveří chrámových stál a vcházející prosil za odpuštění, že jim dal pohoršení. *(Sv. Jan Klim.)*

6. Částě.

a) Oltář, historicky; měj v uctivosti!

Oltářem nazývá se místo, na němžto se Bohu od lidí oběť koná.

Oltářů užívali již pohané při obětech.

Praotec náš Adam po svém žalostném poblouzení, když se brána rajská s třeskotem hněvu za ním zavřela, neměl k usmíření uraženého Boha oběti jiné, leč proudy slzí litostivých. On je ale obětoval Bohu a oltářem, na kterýž tato oběť padala, byla půda země. Kain a Abel, přinášejíce Bohu oběť díků za ochranu a požehnání úrody zemské, měli za oltář povýšený pahrbek země, palivem obložený *(Genes. 4, 3.)*; Noe po potopě světa přinášeje oběť díků, první vzdělal oltář *(1. Mojž. 8, 20.)*. Podobně i Abraham, obětovav syna Isáka, vyrovnal na místě určeném hranici ze štěpin dříví a hranice tato byla oltářem *(12, 8.)*; Isák, obětuje vzdělal oltář *(26, 25.)*; Jakub, utíkaje před Esauem a potěšen byv viděním nočním, vylil co oběť láhev oleje na kámen a kámen ten mu byl oltářem *(Gen. 28, 18.)*, vzdělal i oltář *(35, 1.)*; Gedeon, přemoha Madianských na ztroskotaných modlách obětoval *(Soudc. 6, 26.)*; David, chtě hněv Boží ukrotiti a ránu morovou od lidu odvrátiti, na kvap připravil oběť na mlatě Omana gebusejského a humno jest mu oltářem *(Paralip. 21.)*; oltář vzdělali i Eliáš *(3. Kr. 18, 32.)*. Viz i *(4. Kr. 16)*

15.; *2. Chr. 1, 5*; *1. Esdr. 3, 2*; *1. Mak. 4, 47.*). I první křesťané (*Žid. 13, 10.*).

Na veřejné společné všeho lidu obětování měl sice oltář v starém zákoně od té doby, co Bůh skrze Mojžíše vůli svou zjevil, podobu určitou; kterýž se měl světiti a za svatý považován býti (*2. Mojž. 29, 36. 37. i 2. Mojž. 25, 26, 27.*) a poručil cherubiny ho okrášliti (*2. Mojž. 25, 18—20.*), k čemuž israelité mnoho darů ze zlata atd. přinesli (*2. Mojž. 35, 21—29*; *36, 3—7.*). První oltář na půdě země zaslíbené vzdělán jest z kamení hrubého, netesaného, na povrchu vápnem zalitý, jakž to Hospodin sám výslovně nařídil (*Ex. 20, 25.*). A na tomto oltáři prostém podána Bohu rukou Josue oběť první. Než při stánku Božím v Siloe nalezal se později oltář skvostnější a ze vzácného dříví Setym zhotovený a mědí potažený. Avšak ještě nádhernější učiněn jest oltář zákona starého, když Šalomoun nákladem nesmírným vystavěl chrám jerusalémský. K obětem zápalným vyzdvižen jest oltář naskrz z mědě spůsobem přeumělým ulitý velikosti ohromné, 20 loket z dělí, 20 loket z šíří, 10 loket z výší mající; oltáře pak na zápal vonný a na výstavu chlebů obětných potaženy jsou tlustě zlatem nejčištším (*3. Kr. 6.*).

U Pána Ježíše jakož i u sv. apoštolů zastupoval oltář — stůl; a až posud se ukazuje v Římě dřevěný stůl, na němž prý sv. Petr obětoval. V prvních stoletích byly oltáře ze dřeva. Papež Silvestr udělal si nejprvnější r. 315 v Římě oltář z kamene a sice z nejlepšího mramoru.

V čas krutého pronásledování začasto v houští odlehlých pustých lesů, konána jest nejednou nejsv. oběť na poloshnilém pařezu, po nejvíce pak na mohyle některého hrobu mučenického; ve sklepích na kamení vlhkém, v žalářích na špalku, krví křesťanskou zbarveném. Za často když pranic při ruce nebylo, co by službu oltáře mohlo zastávati, nastavil některý kněz nebo jahen své ruce a dlaně jeho rozprostřené byly oltářem těla a krve Páně. A sv. Pafnuc, byv s mnohými ještě křesťany na smrt odsouzen a již napřed utrýzněn, takže na nohou státi nemohl, poslední oběť mše sv. sobě a svým spolumučeníkům ku posile, konal sedě — a krvavé lůžko sv. starce bylo při této oběti oltářem.

Teprv po třistaletém pronásledování, když císař Konstantin i s celým dvorem křest sv. přijal, nastali Církvi sv. časové pokojnější a tu došel oltář novozákonní své nynější důstojné podoby. Za císaře Konstantina stavěly se obyčejně z mramoru a byly okrášleny. Konstantin sám poslal do Říma darem čtyry mosazné, stříbrnými okrasami hojně poseté svícny, z nichž každý 3 centy vážil a 30 stříbrných 10 lib. těžkých lamp. V pátém století byly oltáře ze stříbra drahokamy okrášleny; ba Pulcheria, sestra císaře Theodosia mladšího, dala zhotoviti oltář v Cařihradě, v kostele sv. Žofie, ze zlata, drahokamy okrášlený, jenž na šesti zlatých obloucích spočíval. I sepulchrum bylo drahými kameny okrášleno. I tabernakl byl ze zlata. V šestém století nařízeno již sněmem, aby oltáře byly z kamene. Záhy užívalo se i přenášejících oltářů. V Limě spočívá oltář na sloupech z ryzého stříbra. V Benátkách daly dvě rodiny v kostele jesuitů jedna krásný oltář a druhá tabernakl zhotoviti.

Kterak oltáře květinami se zdobily, zmiňuje se již sv. Jarolím.

Na upomínku pronásledování, kdež na hrobích mučeníkův oběť se konala, bylo později nařízeno, aby se vložily doň některé ostatky svatých, kteréž místo sepulchrum se nazývá. Tak na prosbu císaře Karla velkého dal papež Lev III., an do Německa osobně přijel, do jednoho oltáře v Paderborně ostatky sv. Štěpána prvomučeníka.

Oltář se od biskupa po předcházejícím postu slavně světí.

(*Dle Ehrenbergra řeči duchovní, ned. 2há po sv. Duchu*; *Krönes*: *Real-Lex.*; *Scherera*: *Exempel-Lex.*)

Když *Emanuel*, král portugalský, dozvěděl se, že několik mnichů v klášteře Hieronimitů onemocnělo, jel je navštívit. I podal rukavičky své pážeti, který je položil na oltář, na němž mše sv. za nemocné se čtla. Král zpozorovav to, vyplísnil sluhu, že se opovážil na posvátné místo rukavičky položiti.

(*Pintus Lust. Dial.*)

b) Zvony, historicky; největší na světě.

V prvních třech stoletích neužívalo se *zvonů* pro pronásledování, zvláště k tomu ustanovení lidé oznamovali křesťanům čas a řád služeb Božích. Teprv ve čtvrtém století za císaře Konstantina,

kdež veřejně víra vyznávati se mohla, užívalo se hřmotících nástrojů ku svolávání věřících. V klášteřích užívalo se trub, u jiných společností kladiva. V klášteře ženském v Jerusalémě, kterýž Pavla založila, volala jeptiška sestry do kůru prozpěvováním „Alleluja.“ Na východě po delší čas měli tenká prkna, na kteréž jako na klapačky tloukli. Řekové tloukli kladivem na jemné železné tabule. Vynález zvonů připisuje se rozličným mužům, obyčejně sv. Pavlinu, biskupu nolanskému v Kampanii v osmém století, odkudž latinské jmeno zvonu campana. Snad že Pavlín ve svém kostele zvony zavedl a na zvláštní zvonici, věž, pověsil. Neboť již r. 400 na sněmu v Toledě o zvonech se mluví. Zákonně poručil užívání zvonů papež Sabinian v sedmém století, kde vůbec zvony v užívání byly. Dobrý prospěch rozšířil zvony sám všude. Na počátku užívalo se zvonů jen k oznámení služeb božích, později i jiných církevních funkcí. Na zvonici tkvěl kříž anebo kohout. Zvonů svěcení přičítá se papeži Janu XIII. v roce 968. Nyní světí ho jen biskup, zvonu se dává i jmeno některého svatého.

(Schustra: Kat. Handb.)

Tak *Filip*, král francouzský zasvětil zvon ke cti a jmenem: Maria.

V Prusku ulit jest r. 1874 zvon, nazvaný *„zvon císařský“* ze samých děl ve válce s Francouzi od Němců ukořistěných. K ulití jeho potřeba bylo 22 velkých dělových hlavní a asi 100 centů cínu. Vejde se pod něj 18 lidí vzrostlých a každý má tu dost místa; srdce váží 16 centů. Celkem váží zvon 500 centů, asi tolik co velký zvon v Toulousu ve Francouzích, jenž má váhu 510 centů. Zvon na věži sv. Štěpána ve Vídni, kterýž byl ulit r. 1711 také z dobytých děl, váží 368 centů; zvon v Erfurtě v Němcích, litý r. 1497 váží 271 centů. Zvon ve Vratislavi, litý r. 1508 váží 220 centů; zvon ve sv. Jakobě kompostelskem ve Španělích 300 centů; zvon u dómu milánského 300 centů, u chrámu bernského ve Švýcařích 240 centů; zvon v Moskvě litý r. 1563, 200 centů. Zvon Sigmund na věži metropole české sv. Víta, přelitý po ohni r. 1541 od zvonaře Tomáše z Brna, váží 248 centů a patří tudíž k největším zvonům na světě.

(Čas.: „Čech“ 1874.)

Chudoba,

viz i: „rada evangelická!“

1. Její hodnota.

a) Bohu milá; jest nad bohatství; cti netratí.

Heraklius, císař cařihradský, dobyv slavného vítězství nad perským vojskem, nejprv navrácení sv. Kříže žádal, jejž byl Chozroes, král perský, před 14 lety z Jerusaléma odvezl. Obdržev tento předrahý nástroj našeho vykoupení, z vroucí uctivosti k Pánu Kristu sám ho chtěl ve svém nádherném, zlatem a drahým kamením protkaném císařském oděvu na svých ramenou na horu Kalvarii nésti a na jeho místo zase slavně povýšiti. Přišed do brány, která k té hoře vede, z místa se hnouti nemohl, jako by ho jakási moc držela. Až když na radu Zachariáše, patriarchy jerusalémského, ten skvostný oděv se sebe svlékl a v chatrný se obléknuv, podoben Kristu Pánu, beze vší překážky kříž sv. na horu Kalvarii donesl a pak povýšil. *(Macana výb.)*

Demokritus považoval stav chudých za lepší než boháčů, ješto různic, hněvu a závisti ušetřeni jsou.

(Antonín Melissa.)

Když jeden bohatec *Aristidu* athenskému jeho chudobu předhazoval, odpověděl: „Mně chudoba neuškodí, tobě ale bohatství přináší mnoho bolestí.“

(Krönes: Real-Lex.)

Jeden nešlechetník předhazoval *Diogenu* chudobu. I odpověděl mu: „Nikoho jsem neviděl, že by pro chudobu byl trestán, mnohé ale viděl jsem, že byli pro nešlechetnost potrestáni.“

(Laertius.)

Když kdosi *Efialtu* chudobu předhazoval, odpověděl: „Proč, předhazuje mi chudobu nepravíš, že jsem i spravedliv?“

(Aelian.)

Proslulý *Epaminondas* thebánský, jenž slavnými vítězstvími vlast proslavil, byl tak chudý, že měl jen jeden oděv a když si ho dal spraviti, musel zůstati

doma. Když Jason mu jednou poslal na dar 50 talentův, poslal je na zpět se vzkazem: „Drahý Jasone! neurážej mne více takovýmto způsobem!“ Hned se ale vypůjčil u jednoho měšťana 50 drachem, aby byl živ. *(Wiser-a Lex.)*

Když jeden *bohatec* kdys chudému jeho bídu předhazoval, odpověděl tento: „Proč o mně také nepravíš, že jsem poctivý muž?“ *(Wiser'a Lex.)*

Ludvík XI., král francouzský, shromáždil kolem sebe, jsa přioděn rouchem skvostným královským, četnou družinu knížat a urozenců říše své. Stalo se pak, že na ramenou se nalezala velká mošna žebrácká, kterouž tam někdo schválně pověsil. Z úcty ku králi nechtěl nikdo z přítomných mošnu tu odejmouti, až konečně jeden chudobný se odvážil a mošnu tajně sundal. Ale král to spozoroval a otázal se onoho muže, co s něho sňal. Uleknut a zaražen vyznal se tento, že mošna ona pro krále se nehodí. Načež vece král: „Proč by se nehodila, ani všickni jsme před Bohem žebráci, jehož začasto prositi musíme?“ Spolu pak Ludvík poručil, aby se onomu muži 300 dukátů, by z bídy si pomohl, vyplatilo. *(Pontanus.)*

b) Prospívá; blaží.

Marnotratný syn teprv chudobou se polepšil a do otcovského domu se navrátil.

Chudobní *pastýři* pro ctnost a zbožnost stali se hodnými, aby nejprv narozenému Kristu se klaněli.

Sv. *František sál.*, který z lásky k Bohu a bližnímu volil býti chudým, říkával: „Já jsem v chudobě své zcela spokojen a dobře mi jest býti chudým; nebo bohatství bez počtu lidí přivedlo k zahynutí.“ Proto také obýval v městě Annesu krasný prostranný dům; pokoj jeho byl skvostný, jejž nazývali pokojem biskupa, sám pak ve skrovné a nepatrné komůrce přebýval, kterou komůrku Františka nazýval.

Sv. opat *Isák* nikdy nedovolil, aby jeho klášter poli anebo nadáním se obohatil, ačkoliv začasto se mu podobných darů nabízelo. Říkával: „Moji mniši vystačí s tím, co nám naše zahrada vynáší. Přepych plodí mnohé nepravosti, ale chudoba mnohé ctnosti.“ *(Rambeck.)*

Makarius alex. jel jednou s Makariem egyptským, starším zvaným, na loďce po Nilu, kdež se i několik důstojníků s mužstvem nalezalo. Tito viděvše radost a veselost z obou tváří se zářiti, rozmlouvali vespol, že oba mužové musí býti ve své chudobě velmi šťastni. „Máte pravdu!“ pravil Makarius alex., míně jmeno makarius, t. j. šťastný. Avšak jsouce my, ani světem opovrhujeme, šťastni, co máme o vás souditi, kteříž jste v okovech světa?“ Tato slova s důrazem pronešená jedním setníkem tak hnula, že majetek svůj mezi chudé rozdal a poustevníkem se stal. *(Butler.)*

2. Chudí byli.

Jakub, utíkaje s holí před Esauem k Labanovi. *(1. Mjž. 29.)*

Josef co otrok byv prodán. *(1. Mjž. 37.)*

Chudý byl Mojžíš, an musel cizých stád pásti. *(2. Mjž. 3.)*

Ruth, klásky sbírajíc. *(Ruth 2.)*

Samuel, byv vychován u Heliho. *(1. Kr. 1—7.)*

Eliáš o chleb a vodu u vdovy sareftenské prose. *(3. Kr. 17.)*

Učeníci Eliseovi. *(1. Kr. 4, 38 a 6, 1.)*

Tobiáš. *(2, 19.)*

P. Ježíš, narodiv se z chudé matky, měv chudého pěstouna a neměv ani, kam by hlavy položil. *(Luk 2. Mt. 8, 20.)*

I Lazar byl chudý. *(Luk. 16.)*

Chudý byl žebrák chromý, jehožto sv. Petr uzdravil. *(Sk. ap. 3.)*

Chudý byl onen slepec od narození. *(Jan 9, 8.)*

Apoštolé za podíl měli taktéž chudobu, již jim Kristus zanechal. *(Mt. 4, 10, 9—11.)*

I katoličtí missionáři chudobu majíce za průvodkyni rozšiřují víru Kristovu.

Ladislav II., král uherský, mnohdy tak málo měl, že i oběda se mu nedostávalo. *(Sambicus.)*

Otec papeže *Mikuláše V.* byl lékař a tak chudý, že manželka jeho tím živobytí hledati musela, že prodávala vejce. *(Garimbertus)*

3. Chovej se!

a) Miluj ji!

Když *Diogenovi* mocný král světa Alexandr přišel a mu pravil: „Žádej sobě co chceš, všecko ti po vůli učiním!“

odpověděl mudrc: „Nechci nic jiného, než abys mi ze světla šel.“

Tentýž Diogenes chleba si žebral.

(Valoucha kat.)

Hierona káral kdosi, že ač mnohé vycvičil za řečníky a sofisty, kteří z umění svého těží, sám zůstává chudým. I odvětil: „Neučil jsem je, jak by zbohatli, ani aby po penězích toužili.“

(Valerius Max.)

Sv. *Aloisius* všemi statky pozemskými povrhoval. Střídmě ba málo velmi jedl. Spal na třískách a pod oděvem nosil pás kajicní. *(Životopis.)*

Sv. *Alžběta* duryňská, ač obklíčena slávou knížecí, nicméně chudobu velmi milovala, o blaženosti chudoby rozmlouvala s chotěm svým. Ostatně byvši později z říše po smrti manželově vypuzena, snášeti musela opravdu chudobu s dítkami svými.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ambrož*, stav se biskupem, aby všecky vazby, kteréž by jej ku světu poutaly, přetrhl, rozdal vše, což měl zlatého a stříbrného kostelům a chudým.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Bl. *Anežka*, patronka naše, nejen se odřekla trůnu, bohatství, slávy světa i rozkoší jeho, nýbrž i zvolila si sama býti „chudou sestrou,“ jsouc mezi druhými poslední a sama si strasti působila.

(Ct. Leon. Goffinea Postilla.)

Blahoslavený sluha *Berchman* byl tou měrou prost vší touhy po věcech pozemských, že zvolati mohl: „Srdce mé nelpí na věcech pozemských; nemám tu ničeho, co by mne táhlo.“

(Mehl. příkl.)

Sv. *Filip ner.* byl nejraději, když mu něco scházelo; „ó kéž bych musel žebrati!“ říkával. „Kéž bych v takovou nouzi upadl, že bych měl groše zapotřebí a nikdo by mi ho nepůjčil. Za velkou milost Boží bych to považoval, kdybych v nemocnici musel zemříti!“ Své sestře Alzbětě, která ho chtěla za dědice po sobě ustanoviti, odepsal, aby si jiného dědice zaopatřila, on že očekává lepší dědictví v nebi.

(Dr. Pösl. Leben des Heil.)

Sv. *Františka sál.* správce domovní nejednou si stýskal, že se nedostává peněz na potřeby domácí. „A proto si snad mnohou úzkostlivou starost činíte?“ byla obyčejná odpověď jeho, „tak nemajíce ničeho, tím podobnější jsme Pánu a mistru svému Kristu Ježíši, který neměl kde by hlavy své položil.“

(Macana výb.)

Sv. *František xav.* chudobu miloval nad míru. Chtěje se z Lisabonu do Indie přeplaviti, vzal sebou, maje kříž na prsou, do jedné ruky breviář a do druhé hůl. A když mu dán býti měl co apoštolskému vyslanci sluha k posluze, nepřijal ho. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Hilarion* ustanovil učeníka svého Hesychia za dědice svého bohatství. A co mu odporučil? Sv. evangelium, hrubou tuniku, kapuci a plášť.

(Sv. Jarolím.)

Sv. *Ignác* z Loj. tak všelikou náchylnost k statkům a rozkoším pozemským složil, že často po nebi vzdychával.

(Mehlera příkl.)

Sv. *Jan*, patriarcha alexandrinský, nezanechal po sobě ničeho mimo jednoho zlatého peníze, který daroval chudým.

(Jan diakon.)

Sv. *Jarolím* mluvě o chudobě poustevníka Pavla, jenž oděvem z listí zhotoveným se odíval, začasto říkal: „Kdybych si směl voliti, raději bych si vyvolil oděv Pavlův, než hedvábí a nádheru královskou.“ *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Klára* chudoby velká milovnice byla; neboť svým klášterním sestrám říkávala: „Tehdáž budeme v ctnostech bohaté, když na světě budeme chudé.“ A proto také dědictví po otci darovala chudým, nenechavši ničeho klášteru.

(Sv. Klára.)

Sv. *Kolumbán*, rozšiřuje horlivě slovem víru Kristovu, opustiv z lásky k Bohu a bližnímu vlast a rodiče, měl dostati od náboženského frankoburgundského krále darů, kterých ale nepřijal, alebrž v opuštěném hradě žil se svými průvodčími požívaje jen kořínků a bylinek.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ondřej*, apoštol, když byl dceru krále Polemia uzdravil a za odplatu jemu otec velkou sumu obětoval, odpověděl: „Nepřišel jsem pro zlato a stříbro, nýbrž, abych tobě a poddaným tvým cestu k životu věčnému ukázal.“

(Macana výb.)

Sv. *Ondřej avell.* chudobu tak miloval, že vždy tomu byl rád, kdykoliv se něco potřebného nedostávalo.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Pacifikus sanseverinský* již v mládí snášel milerád chudobu, tím více ji ale

zachovával co františkán. Nikdy nenosil nového kabátu, nejotřelejší v domě býval mu nejmilejší, avšak ten býval vždy čistý. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Richard*, napotom biskup, požíval jen chleb a vodu a jen v neděli a ve svátek aneb u přítomnosti hostů požíval masa a ryb. Chudoba jeho byla tak veliká, že ještě s dvěma měli jen jediného svrchního obleku a přece byl Richard přeblaženým. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

U sv. *Vincence paul.* vypravoval jistý kněz jeho společnosti velkou chudobu domu jeho. „Co děláváte přece," pravil světec, „když se vám nedostává ani toho nejpotřebnějšího? Bráváte útočiště u Boha?" „Někdy ano!" odvece kněz. „Tož vizte," pravil Vincenc „co působí chudoba! Ona činí, že na Boha myslíme a se k němu pozdvihujeme, čehož bychom v pohodlnosti neučinili." „Ale" odvětil kněz, „jiným chudým prokazujete dobrodiní a na vlastní chudé zapomínáte." „Prosím Boha, by vám to odpustil, co jste mluvil; neb vidím, že jste to přednesl s mnohou prostotou. Vězte však, že nejsme nikdy bohatší, než když chudému Ježíši rovni jsme." *(Škola B. Srdce 1869.)*

Sv. *Terezie* pocházela z bohatého rodu, avšak do řádu, jemuž náležela, zaváděla největší chudobu. Žádná řeholnice neměla míti vlastního jmění, roucho bylo ze sukna hrubého, nebarveného; chodily bosy a lůžko sestávalo z prkna a slamníku. Dostávaly jen dvakráte za den jísti a nikdy masa. Když jednou na Boží Tělo měly jen chleba v klášteře, děkovala Bohu, řkouc: „Čím méně máme, tím méně mám péčí a starostí."
(J. Bílého: Legenda.)

P. *Everardus Merkurianus* tak velmi chudobu miloval, že plakal, když musel nový habit na se vzíti. *(Wiser-a Lex.)*

P. *Šebestian Barrada* jmenoval špatný oděv svůj potěšením svým.

P. *Sanchez* jen z poslušnosti vzal nový oděv na sebe. *(Tamtéž.)*

Bias neměl ničeho, že o sobě říci mohl: „Všecken majetek svůj nosím s sebou." *(Krönes: Real-Lexikon.)*

b) Snášej; Bůh se ji ujímá.

Chudý *Job* trpělivě snášel ztrátu pozemského statku *(Job. 1, 21.)*.

Učeníci vše opustili pro Krista *(Mt. 19, 27.)*

První křesťané věci své měli společné *(Sk. ap. 2, 44.)*.

Sv. *Josef*, pěstoun Páně, jsa chudý, ač pocházel z rodu královského, nepohřešoval bývalé slávy rodu svého, jsa spokojen s chudým stavem svým a živil se počestně řemeslem tesařským.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. poustevníku *Arseniu* připadlo znamenité dědictví. Když mu dvorní úředník závěť dědictví toho doručil, zpěčoval se sv. Arsenius odporučené jmění přijmouti a pravil: „Já jsem již před svým příbuzným zemřel a nemohu tudíž nikterak jich dědicem býti. Bůh sám jest můj podíl a předmět mé lásky."
(Klinkáče: Legendy.)

Sv. *Baldomer*, zámečník, jakkoli byl chud, nikdy nenaříkal na osud svůj: „Pane, děkuji Ti za vše, čehož jsi mi udělil, Tobě patří vděk ve všech věcech!" bývalo mu heslem v dobách radostných i žalostných. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Lidvina* snášela chudobu s myslí veselou a těm, co ji litovali, pravila: „Bohat jest, kdo na tom dosti má, co má a nemám-li hojnost bohatství, rovnám se přemnohým chudým." Ba sama i almužnu udělovala. *(Jan Brugmann.)*

Sv. *Patricius*, apoštol Irčanů, neměl konečně, rozdav vše, pranic a tu se radoval z chudoby své, říkávaje: „Chudoba a nahota jsou o mnoho prospěšnější, než bohatství a veselí a pak i Pán Ježíš pro nás byl chudý." *(Sv. Patricius.)*

Jak mocně ujímal se Bůh Israelitů, když v největší chudobě v otroctví Faraonově dleli!

Jak laskavě a zázračně přispěl Bůh Jobovi, Rut a Tobiáši, když v chudobě žili!

Bohatec a Lazar jak podivný měli konec. Lazar vnešen jest do lůna Abrahamova, bohatec pohřben jest v pekle *(Luk. 22.)*.

Ismael, an žízní umíral, vyslyšen jest od Hospodina *(1. Mojž. 11.)*.

Nabuzardem, vojevůdce Nabuchodonosorův, dobyv Jerusaléma a zajav Sedeciáše, krále, bohaté do zajetí odvedl, chudé ale v Judě ponechal a jim vinice daroval *(Jerem. 39, 10.)*.

Jakub jsa chud a pronásledován od Esaua, pomoci došel od Boha.

„Jdi, *Gertrudu* mi zavolej!" volala hospodyně v A. na sklepnici; Gertruda se jmenovala služka. Služka a sklepnice

dlouho nepřicházely, konečně se Gertruda, stará žena dostavila, která na blízku bydlela a od dobré hospodyně často jísti dostávala. Žena ta se také Gertruda jmenovala a z nedorozumění od sklepnice povolána jest. Se smíchem, ana již přišla, dala jí hospodyně jísti. Se slzami v očích vypravovala stařenka, že již tři dni ničeho nepožila a právě, když sklepnice přišla, že prosila Boha, aby ji nenechal hlady zemříti a hle, Bůh ji také vyslyšel.

(Scherer-a Exempel-Lex.)

V *Římě* žili zbožní avšak chudí manželé. V čas drahoty vypůjčili se peníze na velké úroky, aby hlady nezemřeli a že je napotom nemohli zaplatiti, uvržen muž do vězení. Ubohá žena, jdouc jednou po ulici, přemýšlela, jak by manželi svému pomohla. Za ní se plížil jeden ničemník, aby se dozvěděl, kde bydlí. Na večer tloukl hanebník na dveře ženy, aby mu otevřela. Žena s okna mu pravila, že sama jest doma a nikoho k sobě nevpustí. Násilně se hanebník k ní vedral a loupil, kde co viděl. V zoufalství uhodila ho žena holí do hlavy a zabila jej. A kdo to byl? Lupič, na něhož byla vysazena cena 300 korun, kterouž i žena dostala a s mužem z bídy vytržena jest.

(Menochius.)

4. Žebráku, buď skromný; trpělivý; žebroty nezneužívej!

Ze dvou žebráků ve Florencii ušetřil si jeden 100 a druhý 300 dukátů. Uslyšev to sv. *Antonín*, arcibiskup, vzal jim peníze, aby jimi chudobnějším přispěl. Napotom arci se staral o ně do smrti.

(Richter.)

Sv. *Servulus* byl žebrák a chudobu svou snášel tak trpělivě a žil tak ctnostně, že se stal svatým.

Asi před 40 lety bývalo u V. u silnice viděti žebráka *Bohdana*; byl‘ kmet šedovlasý vážného vzezření. Sedával pod košatou lípou u starobylého kříže. Nikdy nedovolával se almužny křiklavým škemráním. S odkrytou hlavou čekával pokojně, co mu útrpní lidé hodí a za každý sebe menší dárek poděkoval srdečně: „Zaplať Pán Bůh!“ A míval-li více, udělil i z almužny sám almužnu.

(Blahověst 1852.)

Když sv. *Řehoř* divotvorce jednou cestoval, utekli se dva židé, znajíce jeho štědrotu, k této lsti. Jeden z nich si lehl na zem a stavěl se mrtvým, kdežto druhý naříkal a sv. Řehoře žádal o almužnu na pohřeb druha svého. Svatý hodil plášť svůj na domněle mrtvého. Když pak Řehoř se vzdálil, běžel podvodník radostně k druhu a pravil, že může vstáti, než k uleknutí nalezl ho již vskutku mrtvého.

(Butler.)

Sv. *Lipharda* žádal jeden žebrák velmi nuzně přioděn o oděv, an si byl dříve dobrý oděv svůj schoval. Liphard prohlídnul hned podvodníka a poručil jednomu bratru, aby přinesl šaty, které si byl ukryl. Mezi tím rozmlouval se žebrákem o hanebnosti podvodu a krádeže. Žebrák přetvařoval se, jako by byl přesvědčen. Zatím přinesl bratr uzlíček žebrákova oděvu, který Liphard podvodníku dal. Žebrák začervenav se, kvapně odešel.

(Rambeck.)

V *Londýně* jsou školy, v nichž se žebráci vyučují, jakým rozličným způsobem by útrpné lidi klamali, aby almužnu dostali.

I při revolucích, volbách a jiných záležitostech se chudiny začasto zneužívá. Chudí se podplácejí, aby kněžstvo znectili.

Jeden *tulák*, jenž žebře po poutích chodil, modlil se: „Děkuju denně Bohu, že mi dal zdravé údy, abych mohl po žebrotě choditi a nemusel pracovati.“

Jednomu *žebráku* navrhl hospodář, aby u něho konal nádennickou práci, že mu dá stravu a 50 kr. denně, avšak žebrák se dal do smíchu a pravil: „Já vám dám celou stravu a denně zlatku, stanete-li se mým žebravým tovaryšem!“

(Scherer, Exempel-Lex.)

Na *Vyšehradě* vdávala v posledních dnech masopustních jistá známá žebračka, která tamže na ulici soucit okolo jdoucích vždy u velké míře vzbuzovati dovedla, svou dceru jakémusi tovaryši a dala jí věna plných prý osm tisíc zlatých v hotovosti.

(Čas. „Čech“ 1876.)

Na stezce od bývalé konské brány k národní areně sedí stařec s kolovrátkem a mnoho dostával almužny. Stařec ten nedávno vdával dceru svou za jednoho zdejšího úředníka a dal jí věna 25.000 zlatých.

(Tamtéž.)

Ve *Zvoleňovsi* postihli žebráka as 53letého, který přišed do krámu kupce žádal o almužnu. Přitom přitočil se k cukru a ukrad ho asi kilogram. Krádež

tu spatřil poštovní posel i oznámil ji kupci a ten poslal hned pro četníka, aby zlodějského žebráka zatknul. Když pak později žebráka prohledávali, nalezli u něho 279 zl. v bankovkách, čtyry stříbrné zlatníky, dále 117 zl. stříbrných desítikrejcarů a jiné ještě věci. Žebrák pochází od Zbirova, a jest vyučený kovář. *(Čas. „Čech" 1876.)*

5. Duchovní chudobu měj.

Židům na poušti bylo přikázáno, aby více manny nesbírali, než co by spotřebovali a Kristus učil nás modliti se: Chleb náš vezdejší dejž nám dnes.

Judita byla krásná a velmi bohatá, *(Jud. 8, 7.)* a přece žila skrovně. *(Jud. 8, 5.)*

Jí se skvěli: císař Jindřich; sv. Štěpán, král uherský; sv. Václav, vévoda český; sv. Leopold rakouský; Alžběta portugalská a durynská atd.

Sv. *Anna Garcias*, ačkoliv z bohatých pocházela rodičův, vedla chudobný a osamělý život, pasouc stáda. Později se zcela odřekla světa a vstoupila do řádu karmelitek. *(Alb. Stolc: Legenda.)*

Sv. *Antonín*, stav se biskupem ve Florencii, ve všem byl milovníkem chudoby, o čemž všecko, jeho stůl, jeho šat, jeho nářadí svědčilo. Jeho heslem bylo: „Nástupce apoštolů nesmí míti jiné bohatství, leč ctnost."

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *František sál.*, který z lásky k Bohu a bližnímu volil býti chudým, říkával: „Já jsem v chudobě své zcela spokojen, a dobře mi jest býti chudým, neboť bohatství bez počtu lidí k zahynutí přivedlo. *(Sv. František sál.)*

Příbytek sv. *Jana* laudenského, napotom biskupa, byl nesmírně skrovný a prostý; lože v něm trochu slámy, podhlavnička kámen; oděv hrubý, nápoj voda; pokrm téměř ustavičný půst, bdění a modlitba. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Laurentius justin.*, biskup benátský, byl opravdu chudý duchem. Nosil zcela jednoduchý talár, spal na slamníku a užíval jen hlíněných nádob. Nižádným spůsobem se nedal pohnouti, aby skvostně žil, říkávaje, že o chudé se musí starati.

(Mehlera příklady.)

Sv. *Quido* již co pachole měl ctnost chudoby v duchu. Z ohledu toho miloval svůj nízký stav a všemožně hleděl státi se podobným chudému Ježíši.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Řehoř veliký* zdědil co mladík ohromné jmění po otci. Všickni v Římě mysleli, že nyní skvostně bude žíti. Avšak svatý použil jmění svého k zbožným účelům a i sám vstoupil do kláštera.

(Mehl. př.)

Sv. *Spiridion*, biskup, velmi nuzně se odíval, důchodů k dobrým účelům používal; jeho strava byla velmi prostičká: chleb a mléko bývaly jeho hody, ano pracoval, kdykoliv tomu povinnosti dovolovaly, na poli, jako druhdy apoštol Pavel, rukama svýma chléba si dobývaje.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Alkuin, tajný písař Karla velkého, upadl v podezření u arcibiskupa lyonského, jako by na statcích pozemských mnoho si zakládal. I odepsal Alkuin arcibiskupu: „Což není mi známo, že statky pozemské nám škodí, když srdce jim přikládáme? Něco jiného jest, statky pozemské míti a něco jiného, jimi se dáti ovládati. Mnozí sice nemají statků pozemských, avšak milují je a touží po nich a tito nejsou opravdu chudi. Jiní ale mají bohatství, nepřikládají mu ale srdce a ti jsou chudí duchem."

(Prediger u. Kat. 1852.)

Císař *Ferdinand druhý* miloval chudobu a říkával: „Raději chci s dítkami a manželkou jít žebrati, než abych se těžkého hříchu dopustil." *(Himmelskrone.)*

Juliana, pocházející ze starobylého rodu Aniciův, vňučka císaře Valentiniana III. a choť ctnostného Areobinda, v rozpustilém paláci byla vzor ctnosti a ačkoliv královským skvostem a knížecím bohatstvím obklopena, přece chudá v duchu; nepřikládajíc ničemu srdce, postívala se a udílela chudým almužnu a sloužila Bohu v domácí kapli. I dvořanstvo její tímtéž duchem bylo naplněno.

(Mehl. př.)

Kunhuta, choť císaře Jindřicha, vedla prostý, ustraněný život. Její komnata byla prosta všeliké nádhery; dřevěná lavice sloužila jí za sedadlo; dveře vedli z komnaty do kaple domácí, kde kolik hodin na modlitbách strávila. Chudé a nemocné podporovala bohatě, i nejnižší z lidu směli k ní přicházeti a jí své stížnosti přednášeti. *(J. Bílého: Legenda.)*

Kardinál *Ximenes*, stav se proti vůli arcibiskupem v Toledě, vedl život jako

františkán. Papež Alexandr VI. musel mu brevem od 15. prosince 1495 poručiti, aby postavení svému slušně žil. A proto nyní nosil arci roucho hedvábné a skvostné, pod ním hábit a spal na prkně a při skvostném obědě málo a obyčejný pokrm požíval.

(*Kirchenlex.*)

Chvála.

I. Chvála jiných.

Varuj se jí!

Když kdosi *Lysandru* pravil, že ho může až do nebe vychváliti a tak oproti pomluvačům hájiti, pravil Lysandr: „Dva znám voly mlčelivé, avšak vím, že jeden jest líný a druhý v práci velmi čilý.“

(*Plutarch.*)

Lukáš, lékař, muž velmi výmluvný, velmi vychvaloval Alfonse, krále aragonského, přirovnávaje ho mužům nejvzácnějším a nejvýtečnějším. Alfons mu odvětil: „Je-li pravda, co díš, pak vzdávám Bohu nejvřelejší díky; pakli ale není tomu tak, budu prositi Boha, abych byl takovým, jakýmž mne chvályš.“

(*Panormit.*)

II. Chvála od jiných.

1. Bývá nespravedlivá; jen od hodných má cenu.

Papež *Jan XXIII.* jsa tázán, co by od pravdy nejvíce vzdáleno bylo, odpověděl: „Řeči lidu obecného; neboť, což chválí, jest hany hodno; co smýšlí, jest marné; co mluví, jest křivé; což haní, jest dobré; co schvaluje, jest zlé a co vynáší, jest nešlechetné.“

(*Frencla Postilla.*))

Jistý opat, sv. *Pachomius*, hledě přísně na klášterní kázeň, skoumával srdce podřízených mnichů, aby o jich zdokonalení pracoval. Tenkráte konávali mniši i obyčejné ruční práce. Tu jednou opat pohřížen byl v poučlivé rozmluvy s kláštermíky, od nichž nějaký čas byl vzdálen. I přinesl jeden klášterník dvě rohožky, jež za den zhotovil a rozprostřel je před opatem, očekávaje od něho chválu an jen jednu uplésti měl, což opat ihned zpozoroval a což ho bolelo. I domluvil ctižádostivému pro jeho chybu a uložil mu za trest, aby se stal pokorným.

(*Leop. Chimani.*)

Agesilaus pravil, že jen těch chvála jest mu milá, kteříž se neostýchají i kárati, co se jim nelíbí; neboť, pakli takoví chválí, má chvála ta základu a nespočívá na bázni a lichotenství.

(*Plutarch.*)

Antisthenes, uslyšev, že špatní lidé ho chválí, pravil: Bojím se, že jsem snad něco pošetilého vyvedl; domnívámť se, že od takových jen špatní činové se chválí.“

(*Laertius.*)

Hektor, byv pro své nevšední vlohy od otce chválen, pravil: „Těší mne, že ty, otče, co muž zkušený, mne chvályš; neboť kdyby mne špatný chválil, nepovažoval bych to za chválu, alebrž za potupu.“

(*Beyerlinck.*)

Menedem uslyšev, že jistý Alexinus, muž špatný, začasto ho vychvaluje, pravil: „Já pak jím povždy opovrhuju.“

(*Erasmus.*)

2. Proto

a) nehledej ji!

Chvály vlastní nehledali:

Mojžíš, nechtě ani jíti k Faraonovi. (*2. Mojž. 2.*)

David přivlastňoval všecky skutky své Bohu. (*Ž. 113, 9; 117, 6.*)

P. Ježíš, čině dobře, velel toho tajiti, aniž připomínal chvály. (*Jn. 5, 41.; 8, 50.*)

Maria na Boha chválu obracela, byvši od Alžběty chválena: „Velebí duše má Hospodina!“ (*Luk. 1, 46.*)

Sv. Petr, uzdraviv chromého, nepřijal chvály lidské. (*Sk. ap. 3, 12.*)

Sv. Pavel píše o sobě, že nehledá chvály od lidí. (*1. Tes. 2, 6.; 1. Kor. 1, 31.*)

Kdykoliv sv. *František Borgiáš* byl chválen, vzpomenul si na účet, který jednou před Bohem nejvýš svatým klásti bude a u něhož domnělá ctnost pokrytstvím nalezena bude. (*Richter.*)

Sv. *František sál.* měl všelikou chválu o sobě a svých ctnostech v ošklivosti veliké a říkával: „Ti dobří lidé svým

vychvalováním ještě to tak daleko přivedou, že mi to hořké ovoce přinese. Já proto tím déle v očistci budu trpěti; nebudouť po mé smrti na mou ubohou duši na svých modlitbách pamětlivi.“ *(Sv. František sál.)*

Sv. *Kateřině švédské*, která přemnohými ctnostmi se skvěla, nebývalo nic tak protivno, jako když ji někdo vychvaloval. Říkávalať: „Kdo mne chválí živí mou samolásku a překážkou mi jest, abych po křesťanské dokonalosti svobodně toužila.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Petr Forerius*, kdykoliv ho kdo chválil, zaplakal, obávaje se o spasení své. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Tomáš akv.* po celý svůj život marné chvály se varoval a vystříhal. *(Surius.)*

Mnicha *Konstantina* aby viděl, přišel jeden muž z daleka, spatřiv ho ale a shledav, že malé a nepatrné jest postavy, pohrdal jím a posmíval se mu. Konstantin ale zpozorovav to, políbil ho a pravil vesele: „Konečně jsem nalezl člověka, jenž mne pravě poznal a mnou pohrdá, ješto ve ctnosti vskutku nepatrný jsem a vskutku hany a ne chvály zasluhuju.“ *(Sv. Řehoř.)*

b) Nepřijímej ji!

Alcibiades, velmi moudrý Řek, uslyšev, že lid ho chválí, usekl velmi krásnému psu svému ohon a nechal ho po městě běhati. Přátelé jeho mu to vykládali za zlé, že co moudrý muž takové hlouposti se dopouští, jimž on odpověděl: „Ať lidé jen mluví o psu Alcibiadovu než o Alcibiadu.“ *(Plutarch.)*

Focion, znamenitý Řek byl řečně od celého shromáždění s nadšením chválen. I řekl Focion k okolo stojícím: „Bez pochyby, že pošetilé slovo z úst mých vyšlo, že mne všickni chválí!“ *(Plutarch.)*

Když kdosi císaře *Pescennia Nigru* vychvalovati se jal, pravil mu císař: „Chval Maria, anebo Hannibala, anebo jiného proslulého muže a řekni nám, co činili, abychom je následovali; neboť toho, kdo žije, vychvalovati, jest směšné, zvláště pak císaře, od něhož vděk a milost očekáváš a jehož se bojíš, aby tě nedal zabiti.“ *(Aelianus.)*

Tvář sv. *Aloisiu* zarděla se vždy, když někdo o jeho schopnostech neb ctnostech v jeho přítomnosti se zmínil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Augustin* nemohl chválu o sobě slyšeti, řka: „Vychvalování vaše jest nám obtížné a nebezpečné; my je snášíme, však slyšíce je, hrozíme se.“ *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Bernard* studem se až začervenal, když uslyšel, že ho jiní chválí, anto chválou si zpomínal na to, čím býti by měl a nikoliv čím jest. „Chvála,“ říkával, jest lichotenství a zpozdilá marnivost to jest, z chvály se radovati.“ *(Richter.)*

A sv. *Filip ner.* aby se hodně ponížil, dal si někdy oholiti polovic brady a šel tak po ulici; jindy zase nesl kytku květin v ruce; někdy zase podivínsky se oblekl, anebo když někdo vzácný ho navštívil co muže proslulého, dal si žertovné kousky čítati a smál se tomu, jako by se mu to líbilo, jen aby měli lidé o něm menší mínění. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *František z Assisi* chvály světské nepřijímal, říkaje: „Člověk jest tím, čím ho Bůh chce míti a proto všecka chvála patří jen jemu.“ *(Richter.)*

Když sv. *Františka Regis* chválili, začervenal se studem a byl v nemilých rozpacích. *(J. Bílého: Legenda.)*

Kdysi děkoval sv. *Janu*, almužníku, jeden nešťastný za obdrženou podporu mnohými slovy, ale Jan, padna mu do řeči, pravil: „Bratře můj, vždyť jsem já až dosud nevycedil pro tebe krev svou, jakož mi to Kristus, můj Spasitel a Vykupitel velí.“ *(Sv. Jan, almužník.)*

Když sv. *Jana zlat.* poslouchající lid při kázaní hlasitě vychvaloval a rukama tleskal, pravil: „K čemu mi vaše chvála? Nemám vašeho volání zapotřebí. Nehledám, aby jste mne chválili, ale aby jste se polepšili. Jen to od vás žádám, aby jste mne tiše poslouchali, co vám hlásám poznali a dle toho i žili. Takovou chválu od vás žádám a očekávám.“ *(Sv. Jan zlat.)*

Sv. *Joachim sien.*, když jej bratří pro milostí Boží jednou velebili a za blaženého prohlašovali, odpověděl uslzenýma očima: „Ach, jak můžete, bratří, mne hříšníka za blaženého držeti? Jaké pak blaženosti můžeme na světě dosáhnouti?“ — A jindy zase, když ho jistý od něho

uzdravený člověk vychvaloval, řekl: „Aj, bratře, co pak tím obmýšlíš? vzdávej raději chválu dárci všeho dobrého, jenž tě uzdravil.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Chtěl-li někdo sv. *Kamila*, zakladatele řádu k obsluhování nemocných, zarmoutiti, tož mohl ho jen vychvalovati, neboť všeliká pochvala a čest byla mu protivná. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Krescencius*, byv pro zázrak, jejž učinil, všude s uctivostí neobyčejnou přijat, jsa nepřítel vší lidské chvály, uzavíral se od té doby před lidmi a zdvojnásobnil posty a kání svá. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

K sv. *Makariu* staršímu přišel mladý muž, žádaje býti poustevníkem. Makarius poslal jej na hřbitov, aby mrtvým způrně domlouval. Když se navrátil, tázal se, co na to říkali mrtví? On odpověděl: „Ani na hanu ani na chválu nic neodpověděli,“ „Jdi tedy,“ vece Makarius „a uč se od nich povrhati hanou i chválou lidskou.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Pokora se v srdci sv. *Ondřeje avell.* tak zakořenila, že žádnou chválu nesnesl. „Chvála,“ říkával, „jest krádež cti Boží.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Paulin*, biskup nolanský, neměl zalíbení v chvále světské a žádal v pokoře u lidí v zapomenutí přijíti. I prosil přátely, aby ho nevychvalovali a marnou chválou nerozmnožovali břímě hříchů jeho. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když chorý císař Justinian sv. *Sampsonovi* počestnosti velké prokazoval, zarmoutil se svatý velmi a prosil císaře, aby ho tak velmi neponižoval a nebyl příčinou jeho hrdosti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Ursula *Burgerova*, která r. 1871 v Tyrolsku zemřela, velmi byla pokorná a pohanění bylo jí radostí, chvála mukou. Když ji měl někdo za pobožnou, rmoutila se a museli jí to vymlouvati. Když pak se dozvěděla, že i její zpovědník ji chválil, pravila zarmouceně: „Ani vy mne neznáte!“ Proto žádnému mimo zpovědníku dveře neotevřela. *(Sendbote 1872.)*

Když *Jan III. Sobieski*, král polský, po slavném vítězství nad Turky u Vídně domů se navrátiv, přirovnáván byl od jednoho pochlebníka Juliu Cesarovi, dal mu tuto krásnou křesťanskou odpověď: „Jest pravda, že jsem přišel a viděl, ale Bůh jest, který přemohl!“ *(Macana výb.)*

c) Utíkej jí!

Sv. *Dominik* byv otázán, proč raději v Tolose nepřebývá, kdež více by mohl účinkovati, odpověděl: „Tam mi prokazovali mnoho cti a neustále obtěžovali chválou, zde ale (totiž v Karkasoně) vede se mi dobře, an mnoho potupy trpěti musím a všickni proti mně jsou.“ *(Pred. u. Kat. 1853.)*

Sv. *František xav.* chvály velmi se bál a jí všemožně i utíkal. *(Josef du Bois.)*

Sv. *Hilarius* uslyšev, že ho lid blahoslaví pro jeho slavné činy, proléval slze, protože nehledal slávy lidské; neboť se obával, aby tou chválou, kdyby si v ní oblibovati počal, odplaty věčné neztratil. *(Macanův výbor.)*

Sv. *Honorác* a bratr jeho vydobyli si pokorou a trpělivostí takové pověsti, že se jim všeobecně chvála vzdávala, avšak tou chválou oni pohrdali a nemohouce jí ujíti, opustili otcovský dům a vlast svou. *(J. Bílého Legenda.)*

Když sv. *Kateřině Tomáši* pro její neobyčejnou cnost velkou úctu a chválu prokazovali, tu se Kateřina přetvařovala, jen aby ji méně ctili. Mluvila po selsku, chovala se zpozdile a neslušně, jen aby ji kárali, kdyby chybila, neb povinnosti své zanedbala. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Mikuláš*, biskup, tajně obdaroval jednoho zchudlého šlechtice penězi, aby tři své dcery zaopatřiti mohl. Avšak věc ta nezůstala tajnou a sv. biskup, aby ustavičné chvále, jež se mu vzdávala, ušel, vyhýbal se tomu a konečně i na pouť do Jerusaléma se odebral. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Nicetas*, aby marné chvále ušel, nosil pod oděvem kříž. *(Sv. Řehoř hor.)*

Sv. *Ondřej Korsini* nerad chválu o sobě slyšel a mnohem raději by byl býval, stav se převorem kláštera, kdyby byl v tajnosti a skrytě živ býti mohl. I později, dozvěděv se, že v městě Fiesoli za biskupa zvolen jest, utekl a v klášteře kartusiánském se ukrýval, až podruhé zvolen žádosti té vyhověti musel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Quidovi* dostalo se pro tuhost života a pro přemnohé cnosti své od lidí všeho stavu a povolání mnoho chvály.

To však protivilo se skromné a ponížené duši jeho, báť se, aby nezpýchal. A proto, aby chvále ušel, opustil místo to a odebral se pryč do Říma a Jerusaléma. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Terezie* nejvíce utíkala chvále světské a vší slávě a nejvíce se radovala, když byla zlehčována, tupena a zneuctěna. Z té příčiny radívala se též s poddanými sestrami, vykonávala nejnepatrnější věci se vší ochotou a považovala se za nehodnou i nejmenší milosti Boží. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Theodosius*, arciotec mnichův, byl pohnut k tomu, že se stal představeným kostela na cestě do Betléma. Což když se stalo, tolik lidí se k němu hrnulo a tolik cti se mu prokazovalo, že se toho lekal, a aby těmi poctami nezhrdl, odešel do samoty. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Tomáši z Villanovy* byla chvála protivná, ač mu ji všickni milujíce ho vzdávali a aby jí ušel, vstoupil do klášterní samoty. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Wolfgang*, biskup řezenský, aby chvále, která se mu odevšad udělovala, ušel, ukryl se na sokolové hoře blíž Solnohradu a tam v soukromnosti, nikomu znám nejsa, modlitbami, posty a sv. rozjímáním Bohu sloužil. Pět let ztrávil na této poušti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Egid athenský pozoruje, že chvála o něm se šíří, opustil vlast a odebral se na poušť a když tu na jeho modlitby Bůh hojnou úrodu udělil, odešel i odtuď, ani ho všickni velebili, a zašel si do ještě větší pustiny, aby nikdo o něm neslyšel. *(Futbertus.)*

Opat *Mojžíš* vší marné chvále se vyhýbal tak, že málo koho k sobě připustil, ba i vladaře provincie k sobě nepřipustil; když pak jednou vladař Mojžíše překvapil a se ho otázal, neznaje ho, kde by opat Mojžíš byl, odvětil: „Co chceš onomu pošetilému a slabému starci?“ a odstranil se. Vladař, dozvěděv se, že to byl opat sám, velmi se divil, že Mojžíš tak velmi se ponižuje. *(Josef Blois.)*

Císař *Theodosius* navštívil jednoho dne velmi nábožného poustevníka, blahoslaviv ho, že podál hluku světského o spasení duše své tiše a v pokoji pečuje. Následující noci vešel poustevník sám sebou v radu a uvažoval budoucnost. „Co z toho pojde?“ pravil sám k sobě. „Nyní snad počnou vedle příkladu císařova mnozí mne navštěvovati a čest mi prokazovati a já nejsem jist, aby se snad srdce mé v podobných chválořečích nekochalo, protož pryč z této pouště odeberu se jinam.“ A tak i učinil. Ještě té noci vzal plášť a hůl, opustil svou pousťku a odešel do Egypta. —

Podobně znamenaje někdy sv. *Bedřich*, biskup pařížský, že se v srdci jeho marná chvála ozývá, rychle jí odstoupiti velel těmi slovy: „Odstup ode mne, odstup, slávo světská, a odběř se k Bohu, jemuž pouze a jedině přináležíš.“ *(Macana výb.)*

III. Chvála sebe.

Jen časem potřebná; varuj se jí!

Jeden mladík šlechtický, jenž dle způsobu světa rozmazleně vychován byl, vzdal se světa a odebral se k sv. *Makariu*, aby zde v samotě Bohu sloužil. První dni, kde považován byl takořka ještě za hosta, vedlo se mu dobře; když ale s ostatními společně musel jísti a spáti, připadal mu život na poušti obtížný. Kousek suchého chleba, džbán čisté vody a lžice nesolených luštin byl celý oběd, při tom musel na sobě hrubou kutnu míti, na slamníku spáti a v noci ze spánku k hodinkám se odebírati. I byl zasmušen a myslel, že ani měsíc takový život nevydrží. Sv. Makarius zpozorovav vnitřní boj mladíkův, pravil k němu: „Buď jen dobré mysle, milý synu, nezemřeš, podívej se jen na mne, pozoruj tyto vlasy, jenž na poušti v klášteře sešedivěly, mnoho let zde již žiji a přece jsem se jen chlebem a vodou živil a jen tolik spal, co nevyhnutelně bylo zapotřebí. I tělo své jsem bičováním mrtvil a přece jsem silen a zdráv. *(Sv. Řehoř.)*

Jan z Avily kdykoliv o užitečnosti toho, co činil, s někým mluvil, vždy o sobě co třetí osobě mluvil. *(Lyraeus.)*

Sv. *Vincenc*, když mluviti musel o dobrém prospěchu svých podnikání, odmítal vždy od sebe chválu a přidával ji jiným aneb říkal: „Zalíbilo se Bohu, naší společnosti zde neb onde použíti.“ Aneb: „Boží dobrota svěřila nám tu neb onu práci!“ Vypadla-li nešťastně, připočítal všecko sobě. *(Škola B. Srdce 1869.)*

Chyba.

1. Svou vyznej; lituj; naprav!

Sv. opat *Serapion* míval co novic v klášteře pokušení k nezřízenému jídlu a zavždy po obědě bochníček chleba proti obyčeji klášternímu v úkrytě jídal. Litoval toho, ale nevyznal se z toho. Jednou mluvil opat Theonas s hostmi v jeho přítomnosti o nestřídmosti v jídle a prudkosti, ukrýváme-li toho. Serapion lítostí hnut, vytáhl bochník chleba ukrytý a hlasitě vyjevil chybu svou. Opat jej těšil, řka, že zvítězil vyznáním tím nad ďáblem a pokušením. A vskutku sv. Serapion pokušení toho více neměl.

(Škola B. Srdce 1868.)

Sv. *Genesius*, stav se z herce milostí Boží křesťanem a mučeníkem, pravil, maje býti trápen císaři Diokleciánu: „Velice oplakávám bludu svého, že jsem prvé sv. jmena na sv. lidech nenáviděl a že tak příliš pozdě pravému Králi se klaněti jsem počal.“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Císař *Hadrian* dal kdys dvořenína utratiti, protože tento uznal sice, že do nemilosti přišel, ale proto sebe menšího zármutku na jevo nedal.

(Klinkáče legendy.)

Jeden z nejvýtečnějších *malířů* tohoto století, jehož obrazy mnohé chrámy krášlí a věřící k pobožnosti vybízejí, upadl ku konci života svého v zádumčivost a truchlivost. Jednou byv tázán od jednoho svého učně, proč by byl zasmušen, ježto obrazy svými mnohou duši snad Pánu Bohu získal, odpověděl stařec se slzami v očích: „Ó kéž by byl štětec můj jen svaté maloval. Avšak za francouzské revoluce, sveden hříšným duchem času a řečmi tak zvaných lidumilců, namaloval jsem nejeden obraz, jenž k nečistotě a smilstvu mocně poňoukal a proto jsem a zůstanu svůdcem mládeže.“

(Blahověst 1862.)

Diogenes pravil jednomu, jenž mu předhazoval, že jednou falešnou minci udělal: „Přiznávám se, že jsem kdys takové chyby se dopustil, které se nyní varuju; ty pak chyby té se nyní dopouštíš a vskutku nikdy více se jí nevystříháš?“

(Laertius.)

Blah. *Jan Berchmans* žádal si, aby za své chyby a poklesky veřejně byl zahanbován. Proto museli dle jeho žádosti tři novicové naň dávati pozor a na každou chybu ho upozorniti. Když jeden novic ho napomínal, že nepatrnou věc opomenul, poděkoval se mu Berchmans a pomodlil se zaň tři růžence, ujišťuje, že povždy tak učiní, kdykoliv ho na nějakou chybu upozorní.

(Ott. Marian.)

Sv. opat *Walten z Melrossu* ve Škotsku († 1160.) kdykoliv z nepozornosti nějaké chyby se dopustil, ihned hledal útočiště ve svátosti sv. pokání, žaluje hořce na sebe. *(Räss.)*

Jeden adjutant přivedl při cvičení levé křídlo v nepořádek. *Bedřich velký*, král pruský, jenž byl přítomen, tak se rozzlobil, že holí za adjutantem se hnal, kterýž ale utekl a velmi zarmoucen z toho pohanění byl. Král uznal ale svou chybu a nestyděl se druhého dne před celým vojskem ji zase napraviti. „Podívejme se,“ pravil král, „jak umíte utíkati; pospíchal jsem včera za vámi, abych vám sám řád připnul, nemohl jsem vás ale dohoniti a proto to činím nyní.“ A vskutku připnul překvapenému adjutantu řád. *(Zollnera kat. káz.)*

Papež *Pius II.* v mladosti své mnoho si proti papežské stolici dovolil mluviti a psáti. Stav se sám ale papežem a poznav chybu, které se dopustil, všecko odvolal. *(Čas. kat. duch. 1840.)*

2. U jiného

a) zakrývej; trestej.

Opat *Constabilis* byl od bratří pláštěm nazýván; neboť kdykoliv tento zbožný mnich o chybách jiných mluviti slyšel, vždy laskavě hleděl, aby je zakryl.

(Surius.)

Jistý nábožný *muž* kdykoliv slyšel anebo viděl, an někdo cos zlého činí, vždy sám u sebe říkával: „Běda mně, tento bratr dnes padl a já snad zítra padnu. Tento snad bude činiti pokání, já snad ale nebudu míti k tomu ani milosti ani příležitosti.“

(V. Jirsíka pop. dogm.)

Vida král Abimeleh, jemuž Isák řekl, že Rebeka sestra jeho jest, že s ní libě zachází, soudil z toho, že Rebeka jest manželka jeho, ať by jiný snad ji měl za nevěstku.

Sv. Josef, nevěda, že Maria z Ducha sv. počala, chtěl tajně ji opustiti.

Pán Ježíš vymlouval na kříži křižovatele, že nevědí, co činí.

Sv. *Františku sál.* stěžoval si Jan Kamus, biskup z Belley, že někteří malí šlechticové, jenž byli chudi jako Job, na velké pány si hrajou a neustále o urozenosti a o slavných činech předků svých mluví. I odpověděl mu sv. František: „Co chcete tím říci? Což mají chudí tito šlechticové dvojnásobně býti bídni? Čím bohatší se domnívají býti na cti, tím méně si vzpomínají na chudobu svou. Připomínáte mi na onoho Athéňana, jenž sebe v šílenosti měl za nejbohatšího na světě a když pomocí přátel se uzdravil, tyto před soudem žaloval, že ho zbavili šťastných snů. Co tedy chcete tím? Jest to něco zvláštního u šlechty, že v neštěstí jest veselé mysli? Dejž Bůh, aby neměli vetších chyb! Kdo si tu nevzpomene na nešťastné a zlopověstné souboje?“ Při těchto slovech si hluboce vzdechl. *(Jan Kamus.)*

Sv. *Marie Majdalena z Pazzis* uzřela-li jednu neb druhou sestru, ana klesá, říkávala: Já bych to byla o mnoho hůře byla udělala a kdyby Bůh ruky své ode mne odvrátil, nebude hříchu, kterého bych se nedopustila.“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Opat sv. *Walton* trestával sice chyby podřízených, avšak vždy s laskavou přísností a když si potrestaný pokutu mu uloženou odbyl, nikdy více o chybě jeho se nezmínil. *(Richter.)*

b) Snášej!

Mojžíš trpělivě snášel reptání a nespokojenost lidu israelského.

David trpělivě snesl zlořečení Semeiova. *(2. Kr. 16, 10.)*

Opat jistého kláštera na poušti tázal se poustevníka Timothea, kterak by měl naložiti s mnichem, jenž nedbá zbaviti se jisté chyby. Timotheus radil, aby se dotčený nedbalec ihned vyobcoval z kláštera. I stalo se tak. Než krátce na to počalo na poustevníka dorážeti pokušení a v duši jeho ozývala se nebývalá náklonnost k té chybě, pro kterouž radil z kláštera vyobcovati řeholníka. Timotheus sevřen úzkostí hořce plakal, volaje k Bohu: „Pane, smiluj se nade mnou!“ — A tu ozval se hlas: „Hle, těžké provinění to přišlo na tě, poněvadž jsi byl tak nemilosrdný k chybnému bratru svému.“ *(Blahověst.)*

Sv. *Veronika* milánská snášela trpělivě chybující a horlivě se za ně modlila.

(Krönes: Real-Lexicon.)

Bernhard z Quintavalle, mnich sv. Františka, vždy chybující dobře posuzoval. Spatřil-li někoho v roztrhaném anebo spravovaném oděvu, říkával k sobě: „Tento zachovává chudobu lépe než já!“ Uviděl-li někoho ve skvostném a bohatém oděvu, pravil: „Tito snad nosí na holém těle žíněný oděv, mrtvíce se, a aby marné chvále ušli, přikrývají ho oděvem skvostným!“

(Sv. Dorotheus.)

Kacířství,

viz i: „jinověrec!“

1. Pramen; pýcha; vášeň; dochází trestu.

Montan byl muž velmi ctižádostivý a vládychtivý. V nadutosti tvrdil, že onen Těšitel, jehož Kristus přislíbil, v něm přebývá, aby zdokonalil učení Kristovo. *(Klein.)*

Tertulian, chtěje býti příliš přísným, upadl do montanismu.

Nestorius, bojuje proti Ariovi, klesl do opáčného bludu a tak povstalo kacířství Nestoriovo.

Lutr brojil naproti odpustkům a svatovládě a roztržka škodná následovala.

(Blahověst.)

Kacíř *Arius*, jenž tolik neplech v Církvi sv. spůsobil, upíraje Božství Pána Ježíše, musel v Cařihradě pro přirozenou potřebu na stranu jíti, avšak již se nevrátil, tak že po delším čekání ho hledali; i nalezli ho mrtvého, jeho vnitřnosti mu z těla vyšly. *(J. Bílého: Legenda.)*

Julian apostata v mladém věku padl v bitvě proti Peršanům, byv šípem trefen.

Nestor zahynul v bídě ve vyhnanství.

Cerinth pohřben jest v ssutinách koupadla, jež se sesulo.

Montan se oběsil na trámu.

Manesu dal za živa král perský Sápor kůži stáhnouti.

Wikleff byl za rouhání své od Boha potrestán umrtvením údů, zvláště úst, že nemohl mluviti, až v zoufalství zemřel.

Jan Hus byl co kacíř upálen.

Lutr zemřel po hlučné hostině a nemírném pití.

Jan z Leidenu byl od svých vlastních vrstevníků usmrcen.

Oekolampad často sahal si na život, až konečně sám se otrávil.

Kalvín zemřel v zoufalství, proklínaje sebe a dílo své. (*Sv. Alfons Lig.*)

2. Nenáviď ho; neobcuj s ním!

K sv. *Agathonu*, poustevníku v egyptské poušti, přišlo několik bratří jednoho dne, aby ho uslyševše v jeho hluboké pokoře zkoušeli. „Otče!“ pravili k němu, „mnozí se horší na tebe, že prý jsi pyšný, jinými pohrdáš a je podezříváš, abys jen sebe povýšil.“ Jiní zase praví, že nečistotou zprzňuješ se a hanobíš šediny své.“ Načež Agathon: „Vyznávám se upřímně, že takových poklesků jsem se dopustil.“ I padl na zem a prosil, aby se zaň u milosrdného Boha přimluvili. Bratří vidouce, že ničeho nepořídili, mluvili dále: „Mnozí ale, věz, se domnívají, že jsi odpadl od víry a že jsi kacíř.“ Po těchto slovech se vážný stařeček hněvem spravedlivým zasmušil a pravil hlasem vážným a silným: „Ačkoliv mnoho hříchů a poklesků na sobě mám, kacíř přece nejsem a daleko ode mne odstup jen myšlenka taková!“ Tu padli před ním bratři na zem, žádali za odpuštění a tázali se ho, proč toto podezření na sobě nechati nechce?“ „Ona nařknutí,“ odvětil kmet, „jsem vyslechl trpělivě z pokory, aby jste mne za hříšníka drželi následuje příkladu Pána Ježíše. Avšak kacířství jsem nemohl snésti, ještě kacíř se odlučuje od Boha a spolčuje s ďáblem.“

(*Zollnera kázaní.*)

Sv. *Polykarp*, mučeník, tak kacířství nenáviděl, že zřejmě Marcionu, když ho potkal a se otázal, zdali ho nezná, řekl: „Ano, znám tě, co prvorozence ďáblova.“

(*Sv. Ireneus.*)

Opat *Mojžíš*, byv od císaře Valense do Alexandrie poslán, aby za biskupa byl posvěcen, zpozorovav, že arián Lucius chce naň ruce vložiti, nedopustil toho, ještě skrze kacíře by Ducha sv. neobdržel. (*Sozomenus.*)

Sv. Pavel Hymenea a Alexandra, u víře bloudící, satanášovi v moc dal, aby se neučili rouhati. (*1. Tim. 1, 20.*)

Tentýž sv. apoštol Figella a Hermogena, jako i jiné v Asii, kteříž zdravého spůsobu řeči nehleděli, za odvrácené a obcování svého nehodné vypověděl. (*2. Tim. 1, 15.*)

Abychom kacířů se varovali, vyzývá nás sám Kristus: „Varujte se falešných proroků!“ (*Mt. 7, 15.*)

I sv. Pavel (*Sk. ap. 20, 29.*); sv. Jan evangelista (*2. Jan 10.*).

Sv. mučeníci *Alexandr a Cajus*, když měli zároveň s marcionity odpraveni býti, žádali, aby sami pro sebe odpraveni byli, řkouce, že nechtí, aby krev jejich se smísila s těmi, kteří tak špatně o víře katolické smýšleli. (*Fulgosus.*)

Sv. *Antonín* mučeník s ariány a vůbec s kacíři nemluvil, leda že přísně jim domlouval, aby se obrátili, říkaje, že jich přátelství a s nimi rozmlouvání záhubu přináší duši. (*Sv. Athanáš.*)

Sv. *Hilarius*, biskup, na žádný spůsob s kacíři obcovati nechtěl, začež i do vyhnanství poslán jest.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan* evangelista, do lázně všed, aby se umyl, jak v ní Cerinta arcikacíře uzřel, ihned vzchopiv se, neumytý vyšel, řka: „Utečme odtud, aby se lázeň, v níž se Cerint myje, nesbořila.“

(*Eusebius.*)

Epifanius, cyperský biskup, se sv. Janem zlat. pro samé domnění Originesova kacířství obcovati nechtěl. (*Eusebius.*)

Eusebius, mučeník, ve vězení, do něhož pro víru katolickou dán byl, ani chleba ariánského jísti nechtěl. (*Eusebius.*)

Když jsem byl ještě studentem, navštívil jsem ze zvědavosti protestantský chrám, abych se na jejich služby Boží podíval. Za mnou šla stará babička. Když vstoupila do chrámu, hledala kropenku se svěcenou vodou, aby se pokropila. Tu jsem jí pravil: „Milá babičko, zde není kropenka, jestiť to kostel luteránský.“ I ulekla se slov těchto tak, že udělala kříž a kvapně odešla. (*Zollnera kat. káz.*)

3. Obracuj: dobročiněním; láskou; bojováním.

Sv. *Athanasia* když jednou na ostrově hlad povstal, dávala potravu nejen katolíkům ale i kacířům. (*J. Bílého Legenda.*)

Papež *Agapit*, zdržuje se v Cařihradě a rozmlouvaje s císařem Justinianem, jenž kacířství Eutychia oddán byl, pokáral ho a vyzval, aby bludu se vzdal. A vskutku císař domluvou tou hnut, kacířství se vzdal a je v říši své potlačoval. (*Pavel, diakon.*)

Mezi stoupenci Kalvínovými ve Švýcařích nad jiné vynikal *Theodor Beza.* Aby tohoto vyzískal, odebral se k němu na rozkaz papeže Klementa VIII. sv. František sál. A vskutku ho sv. František svou srdečností, upřímností a tichostí napolo získal. Škoda, že přátelé Bezovi sv. Františka více nepředpustili, ač Beza ještě na smrtelné posteli se sv. Františkem se sejíti žádal. (*Blahověst 1856.*)

Sv. *Dominik* přenocovav jednou v hospodě, zpozoroval, že hostinský s celou rodinou kacířství oddán jest. I neměl pokoje a tak výmluvně, jasně a srdečně hospodskému domlouval, až se i s celou rodinou do lůna Církve katolické navrátil. A kacířů takových obrátil nesmírné množství, a sice mírností a trpělivostí. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Tak jednou chtěl jeden biskup v skvostném rouchu ku kacířům jíti, aby je obrátil. Avšak sv. Dominik ho zrazoval, řka, že jen chudobou a trpělivostí lze je obrátiti. Biskup uposlechl a napotom kráčeli pěšky a bosi přes les. Vůdce kacíř schvalně je zavedl v lese do hustiny mezi trní, takže oba nohy si zranili, až krev z nich tekla. Sv. Dominik těšil soudruhy, řka: „Buďte trpělivi, druzi, a děkujte Bohu, důvěřujte mu, zvítězíme, že nám Bůh popřál milosti, abychom krví za hříchy své zadost učinili.“ Tato slova a trpělivost sv. Dominika hnula kacířem tak, že se obrátil. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. *Fidelis ze Sigmaring*, naplněn jsa horlivostí, aby kacíře obrátil, pojal ještě několik bohomyslných mužů a ve jmenu Božím spasitelnou prací v hornaté krajině kolem Bündtenu započal. Nic nebylo s to odstrašiti ho, ani nesčíslné strasti a lopotná práce, ani patrné nebezpečí života. I žehnal Bůh milostivě velmi práci jeho, tak že drahné množství lidu všeho stavu a všeho povolání do lůna Církve se navrátilo. Za horlivost svou byl od kalvinistů zavražděn, za něž se umíraje modlil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Isidor*, arcibiskup sevillský, vystoupil bez veliké bázně, pln posvátné horlivosti naproti kacířům ariánským, dokázal jim, že v bludu vězí a ani toho se neostýchal, aby velmožům pravdu do očí mluvil. A vytrvalostí tak daleko to přivedl, že mnozí kacířové, mezi těmi sám syn krále, bludu se odřekli a zase k samospasitelné Církvi katolické se vrátili. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Karel borom.* nevyslovnou lahodou, ale i moudrou přísností uměl kacíře obráceti. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Antonín pad.* zvláště horlil proti tehdejšímu kacířství a to s úspěchem. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Athanasius*, učitel Církve, po celý život svůj mocně bojoval, nedbaje na přemnohá pronásledování a nátisky. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Sv. *Ireneus*, biskup lugdunský, hájil a bránil Církev sv., pokuď živ byl, všemožně proti kacířům. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pavel*, biskup cařihradský, od té doby, co se stal knězem, neznal jiné snahy než té, by kacířům plenícím a hubícím Církev sv. přítrž učinil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Petr*, mučeník, ač věděl, že kacíři, proti nimž byl s účinkem kázal, o život ho připraviti chtějí, přece se zřejmě na kazatelnici pronesl, že nechť dělají kacíři, co chtějí, zajisté zkusí, že po smrti mnohem více proti nim bojovati bude, než za živobytí svého. A vskutku brzy nato zákeřnicky zavražděn jest. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Poustevník *Afrates* opustil poušť a odebral se do města Antiochie. I otázal se ho císař Valens, proč se, opustiv příjemnou samotu, navrátil do hluku světského? Načež Afrates: „Proto, poněvadž v domě otce mého povstal požár kacířství a tu jsem arci i já přichvátal hasit. (*Theodoret.*)

Kněz *M. Vaurin* po 50 let od svého vstoupení ve stav kněžský počátkem francouzské revoluce až ku smrti své r. 1843 neustál v boji proti kacířství, proti novověké nevěře a proti duchu překotnému; byl duchovním zpravcem v Ženevě. (*Kar. Šmídek.*)

Kadidlo,

viz i: „svátostniny 2!“

Kárání,

viz i: „skutek milosrdný duchovní!“

1. Karateli, neměj chyby sám!

Diogenes otázán, jak by se kdo sám státi mohl mistrem a karatelem, odpověděl: „Kdo jiného v něčem kárá, musí v tom nejdříve sám sebe co nejpřísněji kárati.“ *(Val. Max.)*

Sv. *Eusebia*, biskupa vercellenského, napomínání byla plna lítosti a plna ohně horlivosti a vnikala tím hlouběji, že byla živý obraz jeho života. K jeho slovům oddali se mnozí, aby srdcem čistějším Pánu Bohu sloužiti mohli, životu panickému; mnozí hříšníci pak se navrátili na cestu ctnosti.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jan zlat.* jest nám výborným příkladem bratrského napomínání a kárání, neboť veliký počet hříšníkův obrátil nejen Božím slovem, nýbrž i příkladem svým. Proto také všecky křesťany napomíná, aby útrpnosti a lásky hřešícím neodpírali.

(Živ. svat.)

Viděl-li sv. *Tomáš z Villanovy* na kterém z bratří jakou chybu, tu si nejprv uložil jisté pokání sám, aby Bůh kleslému milosti své propůjčil a pak jej teprv kárał. I nedá se vypsati, jak mnozí takovýmto spůsobem k povinnostem svým se navrátili, jak mnozí k horlivosti nábožné se roznítili.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

2. Kárej!

a) Jest naší povinností.

Sv. *Augustin*, když posluchači jeho se horšili, že často kárá jich nepravosti, říkával jim: „Napravte život svůj a i já napravím řeč svou!“ *(Sv. Augustin.)*

Jistý mladý *poustevník* pravil k starému: „Slyším-li o někom něco zlého, nemohu se nikterak odhodlati, abych ho do své celly přijal, za to rád přijímám toho, o kom vím, že je zbožný.“ Však poustevník starý dal mu toto napomenutí: „Chceš-li komu co dobrého učiniti, učiň dobrému jednou, zlému pak dvojnásob, ježto jest nemocen a onoho slabší.“

(Mehl. příkl.)

Lot Sodomských kárał *(1. Mjž. 19.)*; Ruben bratří. *(1. Mjž. 37.)*

Mojžíš kárał Egyptčana, jenž nespravedlivě trýznil bratra *(2. Mojž. 2, 13.)*; Faraona aby lid isr. propustil *(2. Mjž. 11.)*; svat Mojžíše vida, že Mojžíš sám lid soudí *(2. Mjž. 18, 14.)*; Fineáš a knížata napomínali syny Rubena a Gada *(Jos. 22, 15.)*; Nathan kárał Davida z cizoložstva a vraždy *(2. Kr. 12.)*; Judita spoluobčanů, že si zoufali *(Jud. 8, 11.)*; sv. Jan Křtitel Herodesa *(Mt. 14.)*; Štěpán židy; Pavel čaroděje Elimasa *(Sk. ap. 13. 16.)*.

Abraham napomínal bratra Lota *(1. Mjž. 13, 8.)*; Josef egyptský bratry své *(1. Mjž. 45, 24.)*; Josue Israelské *(Jos. 22, 5.)*; Ezechiáš levity *(2. Par. 29, 5; 30, 6.)*; Barnabáš křesťany *(Sk. ap. 11, 23.)*; Pavel křesťany v Macedonii *(Sk. 20, 25.)*; společníky své *(27, 22.)*; Římany *(Řím 12.)*; Korintské *(1. Kor. 16, 12.)*; Efezské *(Ef. 4, 1.)*; Thesalonické *(1. Tes. 2, 12.)*.

Prorok *Ezechiel* po 22 roků prorocký úřad zastával a často lid israelský nejdůtklivějšími slovy napomínal.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Germanus*, mučeník, neohroženě předhazoval bohaprázdnému vévodu Chatiku, že s vojáky loupí a vraždí, an nemá práva k tomu a upozornil ho na soudce nejvýš spravedlivého, jemuž jistě neujde a proto aby se kál, činil pokání a každému jeho jmění nahradil.

(Šmída: Repertorium.)

Sv. *Ignác* postavil se v Paříži jednomu lehkovážnému mladíku vstříc, jenž v noční době po zlých cestách se toulával, v jedné bouřlivé a mrazivé noci, volaje mu žalostným hlasem „Kam jdeš?“

(Frencla: Postilla.)

Sv. *Norbert* vstoupiv do kláštera sv. Siegberta napomínal ráznými slovy údy kapitoly xantenské, aby napravovali nepořádný život a dle povolání svého živi byli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Otto*, biskup, vida císaře Jindřicha na cestě nespravedlnosti, domlouval mu důtklivě a kárał trpkými slovy. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

b) Neboj se ani pronásledování!

Kambyses, král perský, byv od zajatého Kroesa pro svou ukrutnost pokárán, tak se rozlítil, že by ho byl šípem zabil, kdyby se byl Kroesus neuhnul. (*Herodot.*)

Herodes obával se Jana, věda, že jest muž sv. a rád ho poslouchal. Jan pak mluvil asi takto: „Králi můj, mnoho jest špatných občanů po kraji, jenž se oddávají obžerství a rouhání a zanedbávají dítek svých.“ „I potrestám je a k pořádku donutím,“ dí Herodes. „Králi můj!“ dí Jan dále, „v městech se vzmahá prostopášnost, nevázanost a lichva panuje a hubí zemi.“ „Nuže,“ odvece Herodes, „těm neplechám musí se učiniti přítrž!“ „Ale, pane a králi můj, ty sám dáváš špatný příklad, který kazí dobré mravy, ještoť žiješ s manželkou bratra svého.“ Tu kázal mu Herodes mlčeti a zahořev zlostí a pomstou uvrhl kazatele do žaláře, z něhož více nevyšel. (*J. E. Veith.*)

Sv. *Jan nep.* neohroženě kárał lenivého krále Václava pro rozpustilý život a ukrutnost, ať kuchaře za živa dal upáliti, prože mu jedno krmě dosti chutně nepřipravil. Zato pronásledoval ho král, až ho konečně kázal do Vltavy vhoditi.

Sv. *Jiří*, mučeník, když císař vydal rozkaz, aby křesťané pronásledováni byli, složil úřad svůj vojenský a císaři nesmyslné pronásledování vytýkal, začež i co křesťan umučen jest. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Bernabo, kníže milánský, když ho opat massilienský ve jmenu papeže Innocence VI. kárał a i censurou mu vyhrožoval, vymluvil opatu a list papežův dal spáliti. (*Fulgosus.*)

Eudoxia, choť císaře Arkadia, nemohla napomínání a kárání sv. Jana zlat. snésti a proto ho dvakráte vypověděla do vyhnanství. (*Zwing.*)

Filip, syn Antipatra, král macedonský, dal Arata Sicyonia zohaviti, ač byl velmi zasloužilý, že ho pro hněvivost a ukrutnost kárał. (*Pausanias.*)

Junipertus král chtěl biskupa Jana, že mu chyby jeho předhazoval, zavražditi. (*Zwing.*)

Praefekt *Laetus* zavraždil císaře Pertinace, že ho začasto zaslouženě kárał. (*Cuspinianus.*)

Mauricius císař byv pro svou lakotnost od římského papeže Řehoře kárán, velmi se naň rozhněval. (*Blondus.*)

c) Prospívá bližnímu.

Když ve Florenci kníže Hezelin mnoho Gaduánských ukrutně kázal zbiti a i větším trestem hrozil, šel přímo k ukrutníku sv. *Antonín pad.* a tak mocně mu mluvil do duše, že se světci k nohoum vrhnul a káti se přislíbil.

Podobně když nástupce sv. Františka bratr Eliáš nádheře hověl a pohoršlivý život vedl, odvážil se sv. Antonín ho napomínati, ač tento na svatého velmi zanevřel. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jeden měšťan nechtěl žádným spůsobem vrahům otce svého odpustiti. Vynasnažení celé obce, bylo marné. I pojali ho na velký pátek někteří známí a postavili do kostela, duchovenstvo veškeré mluvilo mu do duše, leč bez prospěchu. Tu ho vzal za ruku sv. *Paškal* a vyved z kostela, přívětivě a laskavě ho napomínal řka: „Bratře, odpusť pro lásku Boží a viz, jak Pán svým vrahům na kříži odpustil.“ A ta krátká a prostá slova obměkčila zatvrzelé srdce téhož muže, že odpustil vrahům otcovým a upřímně se s nimi smířil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

3. Konej

a) v čas!

Klitus, že Alexandra vel. před hojnými přáteli kárał, od tohoto zavražděn jest. (*Plutarch.*)

Prexaspes, přítel a důvěrník Kambysa, krále perského, napomínal ho jednou opilého, aby méně vína požíval, ještoť nesluší na krále opilství. I rozhorlil se král a netoliko nepřestal píti, alebrž pil ještě více. Pak kázal sobě přivésti synáčka jeho jediného, že ukáže, zdaliž bez smyslu jest, an srdce jeho prostřelí. A vskutku namířil a prostřelil je, řka otci: „Viz, zdaliž opilého krále ruka jest jistá a oko bystré.“ (*Frencla Postilla.*)

Abigail, manželka Nábalova, podnapilému muži svému nevytýkala dříve potupu, kterouž Davidu učinil, až dru-

hého dne na usvitě, když z rána vystřízlivěl. Pak prospělo, co mu řekla do očí; nebo, když mu oznámila, co učinil, zmrtvělo srdce jeho v něm a učiněn jest jako kámen, poznal chybu svou.

(1. Král. 25, 37.)

Jonathas, vida, že otec Saul nespravedlivě Davida pronásleduje, ba i zabiti ho chce, použil příchodné doby, když Saul byl při stole v dobrém rozmaru a tu hájil Davidovu nevinnost, připomínaje otci i jeho zásluhy, jichž si David oň získal. I neminul se Jonathas cíle, Saul se zapřisáhl, že Davidu více neublíží, a že ho co přítele podrží u dvora.

b) Šetrně a laskavě!

Sv. hrabě *Eleazar* přehlídnuv vady králeviče neapolitánského, teprv když se domníval, že si vydobyl jeho důvěry, jal se k němu mluviti tak laskavě a tak jemně, že králevič obejmuv ho prosil, aby mu řekl, co mu jest činiti?

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Jedna slečna opovážila se u přítomnosti sv. *Františka sál.* o tělesných vadách jiné ženštiny uštěpačně mluviti. I řekl jí František se vší šetrností: „Bůh nás stvořil a ne my sami sebe, díla Boží jsou dokonalá.“ A když se slečna při posledních slovech usmála, promluvil ještě tiše: „Věřte mi, duše její je mnohem slíčněji a výborněji učiněna, než tělo její a na tom vám budiž dosti, že já osobu tu dle duše znám.“ A ta posměvačka zarděvši se, umlkla.

(Čas. kat. duch. 1846.)

Sv. *Ludvík*, biskup v Toulouse, míval vždy některé z klášterních bratří u sebe, z nichž jeden měl tu povinnost, biskupa na každý poklesek pozorna učiniti, ano i z něho kárati. Jednou káral klášterní bratr biskupa u přítomnosti mnoha svědků tak nešetrně, že se přítomní velice na to horšili. Ale biskup ujal se bratra neprozřetelného, řka, že to činí k jeho rozkazu, doloživ: „Přátele jsme povinni kárati a napomínati a to má také přátelsky přijato býti. Pochlebník nesmí než lahodné věci povídati, přítel ale i odporné, aby se napravil.“ Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ *(Mt. 11.)*

Sv. *Valden* když někoho pro nějaký poklesek kárati musel, neukazoval na sobě žádné přísnosti, žádné surovosti, než jedině lásku a dobrotivost. Jeho řeč byla plna milostivosti a slitování a pronikla srdce i nejzatvrzelejší, a co řeč nezlomila, to obměkčily slze jeho. On také říkával, kdyby pro jednu z dvou věcí trestán býti měl, že raději pro velké slitování, než pro přísnost a neoblomnou spravedlnost trestán býti chce.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Alfons moudrý, král arragonský, proslulý zbožností a myslí právě křesťanskou, navštívil kdys na cestách rytíře, kterýž Alfonse s velkou slávou přijal, avšak pro svůj život příliš dobré pověsti nepožíval. Při odchodu pravil král: „Šlechetný rytíři! Vy jste mne velmi slavně a čestně přijal. Děkuji vám za to. Ale, v několika dnech přijde Král králů a chce u vás vánoce slaviti. Pročež ozdobte k přijetí Jeho srdce své rovněž tak pěkně, jako jste zámek svůj ozdobil pro mne!“ A rytíř ten uposlechl dobré rady zbožného krále; vánoce staly se slavností Božského příchodu. *(Mehlera příklady.)*

Cár *Mikuláš* zpozoroval při cvičení vojenském u jednoho tému znamenité chyby v postavení vojska. Přiblíživ se k plukovníku, vytýkal mu nedbalost u jeho vojště skončiv domluvu těmito slovy: „Štěstí pro vás, pane plukovníku, že cár Mikuláš vám dohlíží a ne velkokníže Mikuláš, ten by vás jistě v žalář uvrhl.“ Tato domluva šla plukovníku k srdci a tak účinkovala, jak by ta největší přísnost byla nepůsobila.

(Čechoslav 1830.)

Jistý *zeman* zdržoval se po několik dní u veronského biskupa, jenž na něm hrubou chybu zpozoroval. Když zeman odcestoval, poslal mu biskup psaní, v němž mu děkoval, že ho návštěvou poctil a spolu na chybu jeho upozornil. A zeman nejen že biskupu se poděkoval, alebrž i chybu tu brzy odložil. *(Menochius.)*

4. Přijímej rád a ochotně!

Aristoteles, znamenitý řecký mudrc, byl v mládí velmi lehkomyslný vojín. Žil velmi prostopášně. Tu byl ubytován u jednoho kněze a tento poznav výborné vlohy jinochovy, upozornil ho na ně a pokáral, že jich zneužívá. „Opusť dráhu nynější nekálou, nebuď vojínem, kde v pokušení upadáš, věnuj se ctnosti a

vědám, pro něž tě nebe určilo.“ Aristoteles uposlechl rady té a stal se velkým mužem Řecka. *(Scheitlin.)*

Sv. *Františku z Regis* předhazoval jeden mnohem mladší kněz chyby, jichž se při kázaní dopouští. A svatý vyslechl vše tiše a usmívaje se děkoval mu, že ho na chyby upozornil. *(Hunolta káz.)*

Kdys ubíral se sv. *František* vesnicí. Sedlák jeden potkav se s ním, tázal se druhých: „To-li jest bratr František, o němž se tak mnoho vypravuje?“ A když mu přisvědčíno, zvolal vesničan: „Nuže, bratře Františku! hleď, ať jsi tak pobožný a hodný, jak tebe vychvalují!“ Muž Boží padl ihned na zem, políbil sedláku nohy a děkuje mu za napomenutí, vece: „Ach, bratře, toť mé hoře, že mne za jiného mají, než jsem.“ *(Blahověst 1857.)*

Blahoslavený *Jan Berchmanns* obmeškal jednou, čině jistý skutek milosrdenství, vykonati svou povinnost; byv proto pokárán, děkoval v největší pokoře a slíbil, že za každého se pomodlí tři růžence, kdokoliv ho na nějaký poklesek upozorní. *(Blahověst 1866.)*

Sv. *Karel borrom.*, arcibiskup milánský, ustanovil si dva kněze, kteří mu i sebe menší poklesek oznámiti museli, kterýby v soukromém životě i v úřadě jeho biskupském zpozorovali. Tento prostředek radil i jiným. *(Ber. Bercaster.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, prosíval své zpovědlníky a jiné šlechetné a rozumné muže, kteří důvěrní jeho přátelé byli, aby mu vše, co by na něm kárání hodného pozorovali, aneb od jiných slyšeli, věrně oznámili a každé jich napomínání přijal s největší pokorou. *(Ber. Bercaster.)*

Sv. poustevník *Pachomius* navštívil po společné modlitbě bratří a počal s nimi dělati koše. Tu pozoruje ho pacholík, jenž mu posluhoval, pravil: „Neděláš dobře, otče Pachomie, koše, otec Theodor jinak nás tomu naučil!“ Stařičký Pachomius ihned vstal, řka: „Ukaž mi to tedy!“ A když mu to pacholík ukázal, sedl si opět a pracoval dále. *(Gabler-a příklady.)*

Sv. *Tomáš kanterburský* pravil při nastoupení arcibiskupské stolice své ku knězi Herbertovi: „Možno že já, jako jiní, jimž se důstojenství dostalo, žaloby na mne slyšeti nebudu. A proto, milý příteli, řekni mi vždy otevřeně a beze všeho ostýchání, uvidíš-li mne, že chybuji, anebo v čem mne lidé haní.“ *(Ber. Bercaster.)*

Nábožný, tichý *bratr* býval často od některých svých bratří ostře kárán; avšak zůstal při tom pořád stejně vesel a dobré mysle. Říkával: „Kdo nás haní a žádnou naši chybu nepokáranou nenechá, pomáhá nám k tomu, abychom v křesťanské dokonalosti pokračovali; ten ale, kdo nás ustavičné chválí, a při nás všecko dobrým a výtečným nachází, je nepřítel naší duše a dělá, že se stáváme lenivými a váhavými a ve všem dobrém nazpět kráčíme. Proto stojí v Písmě sv.: „Ten, kdo člověka slovy tresce, nachází u něho napotom více přízně a vděčnosti, nežli ten, kdo jej šálí pochlebnými slovy.“ *(Kr. Šmíd.)*

Jistý *chlapec* usnul tak blízko na pokraji studnice, že kdyby se byl hnul, snadno tam mohl spadnouti. Stařec tudy jdoucí vida chlapce, zděsil se, přistoupil blíže a uchopiv chlapce za ruku, ze sna ho probudil. Chlapec sotva že procitnul, starci lál, že ho z libého spánku vytrhl. „Nerozumný hochu,“ pravil kmet, „tedy sladký spánek jest ti milejší nežli život? Patř jen, jakému jsi ušel nebezpečí!“ Zpozorovav to chlapec, zastyděl se a prosil dobrého kmeta za odpuštění. *(Podstr. Výkl.)*

Markéta, královna škotská, žádala zpovědníka, aby ji povždy pokáral, kdyby něco hříšného a neslušného konala a napomínání přijímala s největší ochotou. *(Richter.)*

Sofjan Elhury, přítel kalifa perského Haruna či Rašida, t. j. spravedlivého, poslal tomuto list, v němž ho napomínal, řka: „Ve jmenu Boha přemilosrdného, předobrotivého! Hříšný Sofjan hrdému Harunovi. Sedíš na trůnu, ale lid tvůj kráčí po cestách nepravosti a záhuby. Pomni, že všickni skutkové naši váženi budou v den soudu. Poslechni rady mé, buď spravedliv k Bohu i k lidem; ostatně uspoř si práce, chtě mně po druhé psáti, neodpovímť tobě.“ Kalif přečta list přítele svého, odpověděl šlechetně: „Synové světa, nechte na pokoji Sofjana!“ I často vzpomínal napomínání toho a řídil se dle něho. *(Čas. „Zlaté klasy“ 1855.)*

5. Neuposlechnutí dochází trestu.

Když římský vůdce *Balazius* sv. poustevníky a panny potupně mrskati dal, napsal mu velký Antonín tento list: „Vidím, že trest Boží pro pronásledování brzy tě zastihne, zastihne tě brzy a náhle! I smál se vůdce listu tomuto, ale za pět dní zemřel strašnou smrtí za trest hříchů svých a co odstrašující příklad těch, jenž napomínáním pohrdají. *(Beda Weber.)*

Leta Páně 1640 žili v jedné farnosti u města *Cařihradu* dva lehkomyslní mladíci, jenž v obci pohoršení dávali. Farář napomenul otce těchto prostopášníků, nad čímž se otcové horšili a faráři ještě vynadali, aby se staral o breviář. Načež farář jim odpověděl, že upřímně to s nimi myslí a ještě na jeho napomenutí dbáti nechtějí, že trest Boží protopášníky nemine. S tím se zvláště jeden otec ještě vychloubal. Ještě věc ta v celé obci známa byla, promluvil o ní ovšem všeobecně farář i v kostele, začež mu otcové veřejně vynadali a pak v hospodě jako faráři na posměch popíjeli. Druhého dne šli, ana bouře přicházela, onino dva prostopášní synové na věž ještě s dvěma jinými. V tom uhodilo a hle, blesk zabil oba prostopášníky. Tu teprv se poznali oba otcové, s pláčem prosili za odpuštění faráře, že na jeho napomenutí nedbali. *(Moral. in Beisp.)*

Papas, biskup v Persii, byl velmi pyšný, vzdorovitý a dával špatným, necudným příkladem jiným pohoršení. I povstalo rozdvojení mezi biskupy, kteréž biskup ze Susy sv. Milles hleděl odstraniti. I napomínal Milles Papasa, aby se vzdal pýchy a špatného života. Tu rozzuřil se Papas, načež mu Milles trest Boží předpověděl. A tak se i stalo. Brzy ranila ho mrtvice na půl těla, tak že k zemi padl. *(Herbsta výb. př.)*

V jedné obci biskupství *řezenského* žila jedna vdova se čtyřmi dítkami. Než matka ta sama měla své dospělé dvě dcery k tomu, aby tančit do hospody chodily a zde o štěstí se pokusily. Místní horlivý kaplan dozvěděv se o tom, napomínal laskavě matku a připomenul i smutné následky jednání jejího. Avšak matka ta tak se rozdurdila, že kaplanu hodně vynadala a na dvéře mu ukázala. Kaplan vyslechnuv vše tiše, odešel, doloživ jen ještě, že povinnost svou učinil a ostatní že si učiní Bůh sám. A hle, za několik dní rozstonala se vdova, marná byla všecka pomoc lékařská, ochromla na všech údech a ochromená a sklíčená leží již 16 roků. *(Jansa.)*

Když za císaře *Valense* ariáni hanebnosti páchati směli, vyšel mu poustevník Isák u Cařihradu, an proti Gethům táhl, vstříc a napomínal ho, aby křesťany nepronásledoval, sice že se mu špatně v bitvě povede. S nevolí se od něho Valens odvrátil a napotom v bitvě bídně zahynul. *(Herbsta výb. př.)*

Katechismus.

Obsahuje vše, a proto v něm čítej a si ho važ!

Dabšelim, vůdce kmene indického, měl tak velkou knihovnu, že sotva sto indických kněží stačilo k pořádání a ku převážení z místa na místo, třeba bylo tisíc velbloudů. Vida vůdce, že tolik knih za celý svůj život nepřečetl, nařídil kněžím, aby z nich vybrali co nejlepšího a nejprospěšnějšího. Tito s velikou pilností učinili výtah v několika tisících svazků, které již třidcet velbloudů pohodlně uneslo. Však Dabšelim netroufaje si ještě tolik knih přečísti, nový dal zhotoviti výtah,který za deset let přiveden ku konci v 50 svazcích. Než zatím vůdce sestárl i měl málo naděje, že by se s obsahem knihovny seznámil. I obrátil se na moudrého radu, kterýž se tajně křesťanem stal a prosil ho o jádro 50 svazků. Druhého dne již přišel rada s malou knížečkou — byl to katechismus — otevřel a napsal na list:

Měj víru, lásku, naději!
Boha o milost žádej a hodně jí užívej.
Pak nemusíš smrti se báti, ani toho,
co po ní následuje;
odměna tvá bude nevýslovná, věčná
blaženost!

Pln úžasu vzal Dabšelim do rukou list, četl a opět četl a milost Boží otevřela oči ducha jeho, že poznav pravdu křesťanskou, co křesťan život dokonal.

(Blahověst 1849.)

V jednom *duchovním domě* poskytovala se každoročně, co ve světě žili, příležitost, aby se k zbožnému rozjímání do domu toho uchýlili, kdež se jim i zbožné knihy půjčovaly; každý dostal i katechismus. Když představený kláštera jednomu velkému pánu katechismus podával, pravil tento s úsměvem: „Jak, katechismus? Snad mne počítáte mezi žáky, kteří se teprv abecedě učí. V desátém roce již uměl jsem katechismus celý nazpamět.“ „Jen zvolna, pane!“ odvětil představený, „uvidíme, jestli jste leccos nezapomněl?“ I dal mu několik otázek, a hle, milý pán vytasil se s několika nevěreckými zásadami. „Nuže, vzácný pane, nyní jste se sám na sobě přesvědčil, že mnohý jinak vzdělaný muž, jenž i o sv. náboženství píše, mnoho zapomněl a aniž věda i nevěrecky píše. Zde pak v této maličké knížečce máte krátký obsah víry sv. a proto každý křesťan měl by katechismus míti a v něm časem i čítati, abychom ničeho nezapomenuli, co v něm obsaženo jest.“

(Mehl. příkl.)

Sv. *Terezie* odporučovala sestrám svým katechismus, by v něm ustavičně čtly, řkouc: „V této knize, milé sestry, čtěte dnem i nocí; obsahujeť v sobě zákon Boží.

Sv. *Ignác z Lojoly* býval co třicítiletý muž křesťanskému cvičení v Barceloně přítomen.

Zbožný a učený biskup francouzský *Cheverus Montauban* kázával každé neděle katechetické kázaní.

Jan Gerson, kancléř v Paříži, sám držíval křesťanská cvičení.

(Zollnera kázaní.)

Když za francouzské revoluce zbujníci u nájemníka *Chanteleta* katechismus nalezli, v němž liščí se články víry vysvětleny byly a jak odpadlictví varovati se máme, uvržen jest do vězení. I rozsoudili, aby Chantelet katechismus spálil. Načež Chantelet: „Katechismus můj jest dobrý a proto ho nespálím, ať již učiníte se mnou cokoliv!“ A vskutku životem zaplatiti musel neohroženost svou.

(Mehl.: Kat. Handb.)

Malý *Turek* často naslouchal učení katechismu missionářů; pomocí milosti Boží uvěřil a přijal sv. křest. Příbuzní jeho tím nemálo rozhořčeni jsouce, započali jej tak pronásledovati, že se dal na útěk, aby život zachoval. I přišel do města, kdež bezpečného že nalezl útulku se domníval. Jednoho odpoledne navštívil kapli bl. Panny Marie chtěje zde pobožnost k matce Boží vykonati. Pozdě již bylo na večer, když jej, an domů se vracel, zakuklený muž přepadl a nožem do prsou bodl. Byltť to od příbuzných najmutý vrah, jenž mladíka měl usmrtiti. Zkřiknuv klesl mladý katolík k zemi. Když pak mnozí z okolo jdoucích k němu přichvátali, vzchopil se a byl neporušený. Co myslíš, že jej zachránilo? Malý katechismus, jejž po sv. křtu vždy na prsou nosil; na této knížce konec dýky se zlomil, tak že tato mu škoditi nemohla. Láska ku katechismu tedy onomu mládenci život zachovala a Bůh tím jasně dal na jevo, jak přemilá jest mu úcta a láska ku knize té.

(Fr. Perútka: Kat. katech. v př.)

Způsobu, katechismus vyučovati, učil sám Kristus, rozmlouvaje s Filippem, Nikodemem, Martou, Samaritánkou.

Příkladu toho následovali i sv. apoštolé a sv. Otcové, jako Cyrill jer., jehož katechese až posud máme, sv. Augustin, jenž taktéž knihu podobnou sepsal, jakož i sv. Řehoř nys. Sv. Karel borrom. horlivě katechismu učil, dále Jan Gerson, sv. Edmund, Ignac Martinez atd.

(Beyerlinck.)

Kázaní.

1. Jen u některých nepůsobí; vůbec obracuje.

Jeden starý *missionář* měl kdys velmi dojemné kázaní k obyvatelům siamským v Asii, národu velmi lenivému. Aby se přesvědčil, jaký dojem kázaní jeho učinilo, otázal se jednoho posluchače, jenž velmi pozorně poslouchati se zdál, co se mu nejvíce v kázaní dojemným zdálo. Načež posluchač: „Nic se mi nezdálo býti nápadným, leč tvůj poněkud dlouhý nos.“ *(Zollnera kázaní.)*

Na slovo Boží skrze proroka Jonáše činil král ninivetský s poddanými pokání. *(Jon. 3.)*

Na slovo Kristovo opustil Petr s druhy loď a všecko, co měli a následovali Krista. *(Luk. 5.)*

Na kázaní sv. Petra o letnicích dalo se okolo 3000 lidí pokřiti *(Sk. 2.)* a později mnozí uvěřili. *(Sk. 4.)*

Slovům sv. Štěpána nemohli židé odporovati. *(Sk. 6.)*

Na kázaní sv. Filipa obrátil se eunoch *(Sk. 8.)*; na slova Kristova Šavel *(Sk. 9.)*; na ponaučení Šimona Kornelius *(Sk. 10.)*; na slova sv. Pavla a Barnabáše mnozí *(Sk. 13.)*; a podobně v Ikonii *(Sk. 14.)*; Lydia *(Sk. 16.)*; v Athénách zvláště Dionys Areopagita *(Sk. 17.)*; v Berhei taktéž mnozí. *(Sk. 17.)*

Sv. *Antonín paduanský* kázal v témž městě na každý den po celý čas postní a čím častěji kázal, tím více vzrůstala u posluhačů jeho vroucí žádost, následovati učení sv. evangelia. Aby ho slyšeli, přicházeli celé zástupy z okolních míst do Paduy, mnozí šli již v noci a spěchali takřka o závod, by místo v chrámu nalezli. Shon lidu byl tak veliký, že nemohli chrámové množství lidu obsáhnouti a proto musel kázati sv. Antonín venku. I čítalo se zhusta okolo 30.000 posluchačů, kteříž pozorně poslouchali. Po kázaní vrhali se mu největší hříšníci k nohoum a prosili, by vyslyšel jich zpověď. I zpovídal sám dle možnosti i ostatní všickni kněži, sotva že stačili. I bylo po kázaní svatého viděti, jak se úhlavní nepřátelé objímali, lichváři navracovali cizí statek a veřejné hříšnice se obracovaly na veřejné kajicnice.

(Berault-Bercaster.)

Sv. *Antonín paduanský* hlásal jedenkráte slovo Boží velkému zástupu, ve kterém se nalezalo mnoho cizoložníků, lotrů a vrahů. Slovo Boží osvítilo jim temnou mysl a pohnulo zkamenělým srdcem tak mocně, že povstal hlasitý pláč a nářek. Sv. Antonín chvílemi přestávati musel, neboť mnozí plakali nahlas volajíce: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Jiní bijíce se v prsa volali: „Běda mně, jájsem peklo zasloužil!“ Mnozí zase plni opravdového předsevzetí lomili rukama slibujíce: „Nebudu, nechci hřešiti více!“ *(Mehlera příklady.)*

Sv. *Augustin* oddav se v mládí všelikým prostopášnostem a přidržev se i kacířů uslyšel v Miláně sv. Ambrože kázati, což s modlitbou matky Moniky příčinou bylo, že se obrátil.

(Mehlera příklady.)

Když sv. *Bernard* v Belgicku slovo Boží hlásal a vroucí horlivostí obyvatele tamnější k Bohu obrátiti se snažil, byl mezi obrácenci i rytíř jeden urozený a slavný, Arnulf, jenž až dosud v hříších pohřížen byl a horlivým kázaním sv. Bernarda pohnut života se vzdal a roucho řeholní cisterciácké přijal.

S podobným výsledkem kázal i v městě Albi ve Francouzsku.

(Sv. Ludvík granad.)

Sv. *Bernardin sien.* hlásal slovo Boží s takovým účinkem, že ani nejzatvrzelejší hříšníci mu odolati nemohli. Kdež on kázal, tam hráči rušili karty a kostky, rozpustilci odříkávali se svých ohavných neřestí a společností; paní a panny marnomyslné a zmařilé odkládaly svůdná a neslušná roucha, úhlavní nepřátelé podávali si upřímně ruce, lakomci otevírali své zásoby a činili spravedlnost a milosrdenství, ožralci a nestřídmí dávali se na střídmost, slovem jeho řeč obměkčovala zkamenělá srdce. Ostatně sv. Bernardin sám, když v Padui práva študoval a velmi po světském vyznamenání a důstojenství toužil, uslyšel kázaní chudého františkána Jakuba z Piceny, jenž mnoho hříšníkův obrátil a mezi nimi jednou v Miláně 36 smilstvu oddaných ženských, kázaním tím tak pohnut byl, že se mu svět se vším zhnusil a sám do řádu františkánského vstoupil, kdež co svatý r. 1494 zemřel.

(Bolland.)

Sv. *František Borgiáš* slyšel v mládí svém dvoje výtečná kázaní, jedno o umučení Páně jednající. Tyto dvě řeči pronikly jeho duši tolik, že celá duše jeho ošklivostí k světu se naplnila a neodolatelná touha v něm se zrodila, jedině službě Boží zasvětiti se.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *František sál.* vykládá, jak velký užitek přineslo jedno jeho kázaní. „Když jsem byl, praví, v Paříži v král. kostele o posledním soudu kázal, byla tam mezi jinými jistá nekatolická slečna přítomna, která tam toliko ze zvědavosti přišla, avšak zůstala v duchovní síti této vězeti. Brzo přišla ke mně s celou rodinou svou a žádala do Církve kat. býti přijata

(Sv. František sál.)

Sv. *Hugo*, biskup, mluvíval tak plamenně, že ledová prsa se rozhřívala a nezřídka přemnozí do pláče se dali a

veřejně před nesmírným množstvím lidí z hříchů svých se zpovídati neostýchali a tak v krátkém čase vyhynuly skoro všecky stopy prostopášnosti a bezbožnosti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Kdys kázal sv. *Jan Kapistr.* o smutných následcích náruživého karbanu a marnivosti ženských. A hle po kázaní přinesli mnozí karbaníci karty své a mnohé paní nádherné skvosty na veřejné tržiště a vše spálivše, polepšili se. Ostatně jedním kázaním obrátil sv. Jan okolo 12.000 bludařů; až na 20 a 30 míl šli lidé za ním a až 150.000 ho poslouchalo. *(Ber. Bercaster.)*

Kázaní sv. *Jana nep.* bývala plna sv. Ducha, jako meč na obě strany ostrý vnikala v srdce posluchačů, že se z hříchů káli. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Kamil z Lelis* byl od otce velmi zanedbán a vedl bohopustý život, oddav se náruživě hře v karty. Jednou, prohrav všecko, slyšel bezděky kázaní a to naň tak mocně působilo, že se světa vzdal, se obrátil a zcela v nemocnici co kněz službě nemocných oddal. *(Ott.)*

Sv. *Ludvík Bentrand* z řádu sv. Dominika šel jednoho večera s jedním bratrem na procházku, rozmlouvaje s ním o Božských věcech. I přihodilo se, že jistý mladík, kterýž právě tou dobou s vražednou zbraní pod šatem ukrytou okolo nich se ubíral, přilákán horlivostí rozmlouvajících se pozastavil a nepozorován naslouchal jich rozmluvě. Nenadále vyskočiv, vrhl se k nohoum svatého a zahodiv zbraň zvolal úpěnlivě: „Bůh sám odplatiž tobě, sv. otče, co jsi mně učinil. Právě jsem byl na cestě, pomstit se nad nepřítelem, slova však, kteráž plynula z úst tvých, dojala srdce mé. I zmizela pomsta má a já klečím tuto co kajicník.“ Sv. Ludvík děkoval Pánu za ztracenou ovci tuto a napomáhal kajicníku s radostí, aby dokonal započaté dílo pokání. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Pelagia*, panna antiochenská, vedla život prostopášný, kráčejíc cestou k věčnému zahynutí stala se i divadelní herečkou. Tu přišel do Antiochie biskup Nonus a kázal mocně slovo Boží. Na druhé jeho kázaní přišla i Pelagia více ze zvědavosti, v němž Nonus mluvil o posledních věcech člověka. A kázaní to Pelagii tak mocně dojalo, že se zcela obrátila, napotom svatý život vedla a svatou se stala. *(Leopold Chimani.)*

Slovo Boží z úst sv. *Řehoře naz.* bylo tak mocné, že nejen katolíci, ale i kacíři a pohané k němu se drali a často řeč jeho radostným tleskotem přetrhovali, ani jiní, co mluvil, zapisovali. I obrátilo se drahné množství lidu buď v bludu kacířském, buď ve tmách pohanských pojatého do lůna sv. Církve. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Vypravuje se o jistém herci *Babylas-ovi*, že žil na poloostrově Cilicii v městě Tharsu a vedl s dvěma nevěstkami Kometou a Nikosou ohavný a pohoršlivý život. Když pak jednou šel okolo shromáždění křesťanů, vešel ze zvědavosti v ně a poslouchal kázaní. Kázalo se právě o slovech sv. Jana Křtitele: „Čiňte pokání, neb se přiblížilo království nebeské.“ Slova tato kazatelova mocně se dotkla srdce jeho a až k slzám pohnut pevně si předsevzal, že bude pravé pokání činiti. Přijda domů, oznámil tovaryškám úmysl svůj a odevzdal jim své jmění, by je mezi sebe rozdělily. Však ženštiny ty daly se do pláče, řkouce: „K záhubě chtěl si býti naším vůdcem a pokání svého spoluúčinnými nás učiniti by jsi nechtěl?“ I následovaly jeho a všickni tři trávili v tiché samotě a v ustavičném se cvičení v pokání život svůj. *(Sin.)*

Na osamělé pouti pustým ubíraje se údolím byl horlivý sluha Boží, slavný kněz *Mikoláš Bobadilla*, jednou přepaden loupežníky. Ani nejmenší bázně, ani nejmenšího nepokoje neprojevuje kráčel zákeřnickou rotou obklopen zpívaje příjemným hlasem zbožné písně. Vraždychtivá luza tiše poslouchajíc ubírala se za ním. Uzřev po nějaké chvílce, že zdivočilé obličeje jejich se vyjasnily, obrátil se k nim a usmívaje se řekl: „Podobáte se lidem, kteří už dlouhý čas neslyšeli kázaní; je-li vám libo, mohu vám posloužiti. Až bude po kázaní můžete naložiti se mnou dle libosti.“ Rota přijala se smíchem návrh ten. Kněz vystoupiv na povýšené místo, mluvil takto: Čím více vás pozoruji, tím více podobenství nalezám mezi vámi a Kristem. Kristus žil ustavičně mezi hříšníky, a vy též. Kristus neměl, kam by sklonil hlavy své, byl bez krovu, bez střechy, často i pod širým nebem nocoval, a vy

též. Kristus poručil: Béře li kdo sukni, pusť mu i plášť, a toho mínění jste i vy. Kristus často boháčům a tvrdým lakomcům domlouval a hrozil slovy: „Běda vám," — tytéž pronásledujete i vy. Proti Kristu se pozdvihli hlasové: „Ukřižuj, Ukřižuj!" a totéž přeje se i vám. Kristus lotru a vrahu po pravici ukřižovanému přislíbil: „Dnes ještě budeš se mnou v ráji" — a totéž i vám přislibuje, budete-li činiti pokání!" — A hle, sotva promluvil útěchyplná slova tato, vrhali se vlci hladoví k nohoum služebníka Kristova! Nejen že mu ničeho neučinili, nýbrž jeho slovy hluboce dojati odřekli se nešlechetných cest a začali život nový. *(Blahověst.)*

Jistý *duchovní* dal sobě hodně záležeti, aby dítkám dobrodiní našeho sv. náboženství jak náleží pochopitelná a srdcejemná učinil. Jednou mluvil o hojném požehnání, jehož Bůh všem hodným dítkám v odměnu za lásku a vděčnost k rodičům poskytuje a o těžkých trestech, jimiž nevděčné syny a dcery navštěvuje. Po několika dnech navštívil duchovní nemocného. Tu mu přišla vstříc letitá selka a děkovala mu srdečně. Duchovní divě se pravil: „Řekněte mi, dobrá ženo, proč mi tak srdečně děkujete. Já se nemohu upamatovati, že bych vám byl jaké dobrodiní prokázal?" „Velebný pane! onehdy jste měl krásné cvičení o čtvrtém přikázaní Božím a to posloužilo mi k velkému štěstí. Prvé jsem od svého syna a od své nevěsty mnoho musila trpěti. Oni mi ani to nedávali, co k mému živobytí vyjednáno bylo. Každé sousto mi takřka odpočítali. Vykázali mi bídnou tmavou komůrku pod krovem k obývání. Tam jsem plakávala hořce a prosila Boha o pomoc. A Bůh vskutku vyslyšel mou modlitbu. Sotva přišel syn můj s nevěstou z křesťanského cvičení domů, byli oba jako přetvořeni. Oni, pohnuti vašimi pronikavými slovy, prosili mne za odpuštění, popustili mi pěknou, světlou světnici za příbytek a prokazovali mi od té doby všecku lásku a hle, velebný pane!" doložila žena vděčně, „všecko to jste ráčil s pomocí Boží skrze své pěkné cvičení způsobiti."
(Blahověst 1875.)

Jedna *děvečka* promarňovala mnoho roků peníze, co si vysloužila, ano jednou ukradla pánu svému 30 zlatých. Po několika letech šla na kázaní a tu mluvil kněz o tom, jak nespravedlivý statek opět návrátiti máme. I byla velmi dojata a ustavičně jí přivolávalo svědomí: „Dej peníze ukradené nazpět!" A vskutku šetřila tak dlouho, až peníze ty uspořila a pak je odvedla duchovnímu, aby je onomu pánu dal. *(Pureberl.)*

Jeden *kazatel* přeřekl se v kázaní, řka: „Zlí vejdou do radosti věčné, hodní pak do věčného zahynutí." Posluchači se smáli, aneb loktem souseda pošťuchovali, anebo se zlobili. Jeden pak pravil tiše k sobě: „To není pravda, zlí do nebe se nedostanou." V tom se ale počal třásti, neboť seznal, že sám se odsoudil, ješto zlý jest a proti 6mu, 7mu, 8mu, 9mu a 10mu přikázaní se prohřešoval. Lítostí naplněn šel k zpovědi a milerád mu kazatel řekl: „Přeřekl jsem se, ti, co činí pokání a hodní nevejdou do věčného zahynutí." *(J. Stamminger.)*

V jedné obci u *Mimoně* žil rolník, jenž opilství zcela oddán byl. Když se tam missie držela, posmíval se tomu rolník, jednou ale ze zvědavosti šel na kázaní, kdež se jednalo o marnotratném synu. A hle, rolník až k slzám se pohnul, po kázaní missionáři se z provinění svého vyznal a vzdav se napotom opilství, žil co pravý křesťan. *(Šmída: Repert.)*

V *Mexiku* byl jeden šlechtic velmi zlostný a hněvivý; urazil-li ho kdo jen slovíčkem, ihned zuřil a pomýšlel na pomstu, proklínaje neustále. Tak pomstou soptě přísahal kdys svému druhu strašnou pomstu, nemohl ho ale po dlouhý čas nalézti. Tu z dlouhé chvíle byl kdys kázaní přítomen a tak byl slovem Božím pohnut, že ihned nepříteli svému odpustil, a dozvěděv se, že tento pro dluhy jest uvězněn, je zaplatil, protivníka ve vězení navštívil a smířiv se s ním z vězení sám ho vyvedl. *(Jugendbibl.)*

Moneta, proslulý professor na universitě v Bolonii, nechodil na kázaní a i posluchačů svých k tomu naváděl. Jednou ale pro slušnost musel jíti a tu kázal kazatel, že nebe jest otevřeno pro každého a že o ně pečovati máme. I byl Moneta slovy těmi tak pohnut, že ku kazateli dominikánu Reginaldu se odebral a mu vyjevil, že do řádu kazatelského chce vstoupiti, což i učinil a kázaním jakož i pérem mocně proti kacířům působil. *(Vita Praedic.)*

Ondřej Doti, bohatý šlechtický jinoch, v Borgo v Toskánsku uslyšev kázati sv. Filipa Bennicia „Kdo chce za mnou přijíti, opustiž všecko!“ tak byl dojat, že do kláštera vstoupil a pak nejraději o marnosti věcí pozemských kázal a tu v Borgo známého lakomce kázaním k tomu přiměl, že peníze chudým rozdal a do řádu sluhů Marie Panny vstoupil. (*Marian Tugendspiegel.*)

Lukáš Schort, bohatý osadník americký, slavil právě stý rok věku svého. Od mnoha ale již roků málo pamatoval na Boha, věčnost a hříšný život, jakýž vedl. Tu seděl jednou na poli úrodou bohatém a vzpomínal na život minulý a napadla mu i slova, která jako patnáctiletý jinoch v kázaní slyšel: „Kdo Krista nemiluje, budiž proklet!“ Slova ta učinila velký dojem na jinocha, avšak jen na krátký čas. Brzy nato odplul do Ameriky a zde žil, jakoby duše ani neměl, jakoby pekla a nebe ani nebylo. A hle, i nyní co hříšník, maje sto roků stáří svého seděl na poli a hle, i nyní po 85 letech opakoval se u něho dojem oněch slov. Připomínal si nesčíslná dobrodiní milosti a dobroty Boží od své maličkosti, vzpomněl si i na smrt a soud a zahanben nevděkem vlastním, obrátil se k Bohu, činil pokání a zemřel smířen s Bohem. (*Mehlera Kat. Handb.*)

Kunrát Waldhauser kázal za císaře Karla IV. s velkým úspěchem v Praze, kdež nešetře nikoho, bez milosti káral pýchu, lakotu a rozmařilost Pražanův. I měl velmi mnoho posluchačů a způsobil velkou proměnu v Praze. Ženy pražské, odkládajíce znenáhla oblíbené své šperky, drahé závoje, zlatem a stříbrem vyšívaná roucha, počaly odívati se prostě; lichva pomíjela a náhrady se činily. I záletníci, před nimiž cudná dcerka pražská ani v kostele ukryti se nemohla, činili pokání, dávajíce v pobožnosti dobrý příklad jiným. (*Fr. Palacký: Děj. čes.*)

Jistý kazatel *Whitefeld* kázal jednou obklíčen davem lidu na ulici v městě Filadelfii a žádal ku konci řeči své posluchačů o dobrovolné příspěvky k jistému dobročinnému účelu. Tu však byl nenadále hlasitým pláčem a vzdycháním vytržen. Člověk divokého a odvážlivého pohledu protlačil se houfem lidu a vrhl několik těžkých kamenů s malým penízem k nohoum kazatelovým, řka: „Tu máš mou almužnu. Z počátku jsem přišel tuto, abych ti těmito kameny hlavu rozrazil a hle ty jsi obměkčil srdce mé.“ (*E. Veith.*)

2. Připrav se na ně!

Tobiáš, zbožný rolník, rád poslouchal na kázaní a po celý týden se na ně těšil a z kázaní si i mnoho pamatoval a jiným povídal. Jeho soused se ho jednou otázal, jak to přijde, že si tak mnoho z kázaní pamatuje, kdežto on vše ihned zapomene. Načež Tobiáš: „Nejlepší prostředek jest pozornost neunavná. A pak asi půl hodiny před kázaním zanechám všech starostí, přečtu si epištolu a evangelium připadající a přemýšlím o slovech těch. Jda do kostela varuju se na cestě všech zbytečných řečí a takto připraven očekávám na slovo Boží, nejsem roztržit a pamatuju si ho.“ Soused uposlechl příkladu toho a i on poslouchával kázaní s velkým prospěchem. (*Šmída: Repertorium.*)

3. Slyš:

a) rád a horlivě!

Heli vyzval Samuele, aby řekl, by Bůh jen mluvil. (*1. Kr. 3.*)

Herodes tetrarcha rád poslouchal sv. Jana Křt. a mnoho dle slov jeho učinil. (*Mr. 6.*)

Sv. *Efrém* uslyšel jednou hlas: „Efréme, jez!“ I šel dle návodu hlasu k Basiliovi, an právě v chrámě slovo Boží hlásal. I poznal, že slovo Boží jest pokrm, kterého člověk užívati má. (*Macana výb.*)

Sv. *Františka z Ježíše* horlivě toužila po slovu Božím, a kdykoliv kázaní poslouchala, tvář její jako slunce se skvěla. Jí bylo jednostejné, byl-li kazatel darem výmluvnosti obdařen, čili nic. Každého ráda poslouchala, říkajíc, že nezáleží na tom, kdo radostné poselství nám přináší. (*Herbsta výb.*)

Jeden pacholík Negr, otrok v *Africe*, uslyšev, že na blízku slovo Boží se hlásá, kradl se za večera z domu, aby kněze poslechl. Pán ho ale uviděl a otázal se ho, kam jde. Pacholík zaleknuv a třesa se na celém těle vyznal, že chce missionáře slyšeti. Tu mu pohrozil pán, že ho dá zbičovati. Když ale pacholík doznal, že to bude Bohu žalovati,

pustil ho pán, ano i sám za pacholíkem k missionáři se odebral. V kostele vykládal kněz slova Kristova: „Miluješ mne?“ a otázal se shromážděných, kdo opravdu z nich Boha miluje? Tu zvolal pacholík, prolévaje slze: „Ano, pane, já miluji Krista z celého srdce svého!“ I podivil se přítomný pán tomu a přesvědčiv se o blahém účinku slova Božího, stal se milostí Boží opravdovým křesťanem a vedl Bohu milý život.

(Šmída: Repert.)

Asi před sto lety žil v *Bologni* kazatel, jenž horlivě úřad svůj zastával a ku zármutku velkému pozoroval, že málo má posluchačů. I vymyslil si lest, aby více posluchačů měl a proto jednou z kazatelny oznámil, že se mu ďábel ukázal a podivné věci vyjevil, o čemž budoucí neděli kázati bude. Jako blesk se slova ta v celé krajině rozhlásila a budoucí neděli byl kostel přeplněn. Tu počal kazatel: „Často jsem k vám po svědomité přípravě mluvil a s horlivostí o pravdách veledůležitých a Božích a přece jste v tak malém počtu na kázaní má chodili. Dnes ale jest kostel přeplněn a proč? protože jsem dnes týden řekl, že budu o ďáblu a jeho slovech mluviti. Z toho sami poznáváte, že na ďáblu a jeho lži většího zalíbení máte než na slovu Božím.“ *(Zollnera kázaní.)*

Leta Páně 1852 přistála loď ze sv. Dominika v *Demeravě* s otroky. Jedna křesťanka, která dříve na sv. Dominiku přebývala, přišla krajanů svých přivítat. Jakmile ji zhlídli, zvolali: „Jsme tedy zde, přicházíme ze sv. Dominiku, kde slovo Boží se hlásá a učí, ach, zdali i zde se nám dostane slova Božího! O nás ubohých otroků! nestaráme se tak o místo, kam přijdeme, ale jest-li budeme moci slovo Boží slyšeti!“ A když jim krajanka zvěstovala, že i zde jest kostel a jsou missionáři, zaradovali se otroci a radostně jásali: „Buďme dobré mysli, i zde jest kostel, i zde se hlásá slovo Boží!“ *(Ill. Zeit. f. d. Jugend.)*

Když se židé ze zajetí do Jerusaléma navrátili a za Nehemiáše chrám a město vystavěti směli, shromáždili se před bránou a žádali Esdráše, aby jim četl v knize zákona Božího. *(2. Esdr. 8.)*

Pán Ježíš již co dvanáctiletý pacholík poslouchal slovo Boží v chrámu Jerulémském. *(Luk. 2, 39.)*

Když počal Pán Ježíš úřad kazatelský mnozí zástupové se naň valili, aby slyšeli jeho učení *(Luk. 5.)*; židé poslouchali. *(Luk. 9.)*

Sv. apoštolé poslouchali ho a stali se učeníky; Samaritánka u studně, s níž Pán Ježíš rozmlouval *(Jan 4.)*; Nikodem navštěvoval Pána Ježíše v noci *(Jan 3)*; Marie, sestra Lazarova, seděla u nohou Páně, jejž poslouchala *(Luk. 10.)*; ženě, ana poslouchajíc slova Kristova, zvolala: „Blahoslavený život, kterýž tebe nosil,“ odpověděl Pán Ježíš: Ovšem blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají je. *(Luk. 11.)*

Židé horlivě poslouchali Petra, jenž po seslání Ducha sv. kázal a mnozí se obrátili. *(Sk. ap. 2; 4; 19.)*

Také pohané, slyšíce kázati Pavla, uvěřili. *(Sk. ap. 13; 14; 17.)*

Podobně Antiochenští, když jim sv. Pavel kázal *(Sk. 13.)*; Dionysius a někteří muži v Athenách uvěřili *(Sk. 17.)*; Lidia ve Filipi *(Sk. 16.)*; obyvatelé v Samaři *(Sk. 8.)*; křesťané první zvláště.

Maria, sestra Martina, poslouchala pilně a horlivě rozmlouvajícího Ježíše. Tu přišla Marta rozdurděná do světnice a žádala Spasitele, aby poručil Marii, by šla do kuchyně. A Marie se od Pána ani neodvrátila, ani Martě neodpověděla, nechtíc Mistra vytrhovati.

(Fr. Hunolt.)

Sv. *Petr*, mučeník, takovému množství lidu kázával, že musel na kazatelnu donešen býti, aby ho neumačkali.

(Balinghem.)

Sv. *Vincence ferr.* začasto až 80.000 lidí poslouchalo při kázaní, takže začasto v širém poli kázati musel. *(Surius.)*

b) pozorně a uctivě!

Jeden *duchovní* pozoroval při kázaní, kterak dvě ženské tak hlasitě mluvily, že každé slovo sám slyšel, vedle nich pak jeden muž sladce spal. I mrze se, přestal kázati a pravil: „Žádám ty dvě paní, aby tak hlasitě nemluvily, aby vedle spícího pána nezbudily. I probudil se pán, ženské pak umlkly a kazatel pokračoval a všickni ho pozorně poslouchali.

(Šmída: Repert.)

Šedý poustevník *Machetes* nebyl při duchovních rozpravách nikdy ospalý, při marném ale hovoru, vyražení a šaškování vždy usnul. Tento ctihodný muž

mluvil jednou o věcech spasení se týkajících k bratřím svým; když pak je viděl brzy spaním obtížené, počal jim vypravovati pohádku, a hle, hned se všickni probudili a počali bedlivě dávati pozor. Nato dí jim Machetes: „Pozorujte dobře, bratří milí, kdo jest vinen ospalostí? Zdaliž slovo Boží, či vy?“ (*Kassiánus.*)

V jedné *obci* spávali občané při kázaní, což duchovního velmi mrzelo. I zavolal si ospalce k sobě a předhazoval jim to; oni pak se vymlouvali, že si nemohou sami pomoci a že jako by jim někdo oči zavřel. Tu jim poradil farář, aby, ucítí-li na sobě dřímotu, ihned vstali a kdo spí, toho aby vzbudili. Občané uposlechli a od té doby nikdo při kázaní neusnul a nespal. (*Šmída: Repert.*)

Eglon, král moabský, uslyšev od Aoda, že slovo Boží má mu zvěstovati, hned povstal z trůnu. (*Soudc 3, 20.*)

Císař *Konstantín veliký* poslouchával mnohdy celé hodiny slovo Boží stoje, by ukázal, v jaké uctivosti ho chová. Když mu jednou biskup pravil, aby se posadil, dal za odpověď: „Pokládal bych si to za hřích, kdybych jinak a nepozorně slovo Boží poslouchal.“ Ostatně i v jeho tváři bylo lze jeho uctivost čísti. (*Jan Zollner.*)

c) Obracuj na sebe, žádným nepohrdej!

Jeden věrozvěst hlásal kdys v *Africe* o slovech: Co prospívá člověku, kdyby celý svět získal, na své duši ale škodu trpěl. Mezi jiným pravil tu, že přemnozí ztracejí duši svou přílišnou štědrostí. Nad tím se posluchači pozastavovali, nemohliť pochopiti, jak by kdo pro přílišnou štědrost mohl býti zavržen. Kazatel ale opakoval výrok ten, řka: „Ano, milí křesťané! Mnozí navštěvují chrám Páně, poslouchají kázaní a povídají ho i jiným. Tento díl, říkají, padá na tohoto muže, na tuto ženu; ono napomenutí platí těm osobám, ona vyhrůžka oněm hříšníkům a tak rozdají celé kázaní a pro sebe neponechají ničeho. Jsouť tedy vskutku příliš štědři a mohou snadno pro štědrost mezi zavržené se dostati.“ (*Jan Zollner.*)

František *Sforza*, vévoda milánský, byl jednou na kázaní, v němž kazatel bezohledně proti neřestem vévody a dvora mluvil. I rozzlobili se dvořané, že kazatel vévodu a dvůr jeho před lidem zahanbuje a vyzývali vévodu, aby bezohledného kazatele potrestal, vévoda ale pravil: „Kazatel učinil jen svou povinnost a vyjevil mi pravdu, kterou jste vy, lichotníci, mi neřekli. Poznávám ohavnost provinění svých a budu hleděti, abych se polepšil.“ (*Hunolta kázaní.*)

Ctihodný *Klaus*, proslulý poustevník, říkával, že sebe prostším kázaním pohrdati nemáme, anoť slovo Boží zůstává slovem Božím, ať již plyne kýmkoliv. (*Klaus.*)

Národ israelský jednčmi ústy volal k Mojžíšovi: „Všecko, což mluvil Hospodin, učiníme a budeme poslušni. (*2. Mojž. 24, 7.*)

Král ninivetský činil ihned s lidem pokání (*Jon. 3.*).

Kristus sám blahoslaví člověka, který ostříhá slovo Boží. (*Luk. 11.*)

Šavel ihned uposlechl hlasu Kristova. (*Sk. 9.*)

Jedna zbožná *paní* — vypravuje P. Rogaccius — šla v Paříži z kázaní domů. Tu ji potkal jeden pán, jenž do kostela spěchal, aby alespoň kousek kázaní slyšel a ptal se jí, jest-li kázaní jest ukončeno. „Není ukončeno,“ odpověděla paní. — „Proč tedy,“ pravil pán, „spěchá takové množství z kostela? není-li kázaní ukončeno?“ — Načež paní: „Protože napomenutí kazatelovo jest ukončeno. Kazatel arci ukončil řeč svou, avšak posluchači mají skutkem vyplniti a proto jsem vším právem řekla, že kázaní není ještě ukončeno.“ (*P. Rogaccius.*)

4. Zanedbávání škodí.

Sv. *Hilarius*, biskup v Arlesu, volal jednou za těmi, kteří hned po přečtení sv. evangelia kostel opouštěli: „Jen jděte, však se vám to z pekla tak nepůjde; neboť z chrámu možno každému se odebrati, jakož svobodno stojí, doň vejíti.“ (*Sv. Hilarius.*)

Císař *Albert* ptal se jednou svého dvorního kazatele, jest-li lidé, kteří u něho u dvora jsou, spasení dojdou. „Dosáhliby ho,“ odpověděl kazatel, „přemnozí, kdyby hned po křtu sv. zemřeli.“ „A co bývá příčinou zahynutí jejich?“ otázal se dále císař. Načež kazatel: „Zvláště to, že slovem Božím pohrdají a tak se připravují o nejlepší prostředek spasení.“ (*Hunolta káz.*)

Jeden *člověk* nižádným spůsobem nedal se pohnouti, aby na kázaní šel, vymlou-

vaje se, že ho nemá potřebí. A následek toho byl, že v nekajicnosti bídně zahynul. *(Jacob de Viatrico.)*

Jeden *zločinec* byv pro vraždu na šibenici odsouzen, vyznal se duchovnímu, jenž ho k smrti připravoval: „Velmi jest mi líto, že jsem málo kdy na kázaní a křesť. cvičení chodíval, neboť, kdybych byl často slovo Boží poslouchal, nebyl bych tak hluboko klesl. *(Šmída: Repertorium.)*

Kazatel.

1. Vlastnosti.

a) Buď horlivý!

viz i: „kázaní!“

Neunavný hlasatel slova Božího byl především *Pán Ježíš*, kázaje povždy a všudy.

Jeho příkladu následovali věrně sv. apoštolé i první biskupové. Tak sv. Cyprian, Origenes, sv. Ambrož, Augustin, Jarolím, Lev velký, Petr zlatoústý, Řehoř velký; později: Petr dám., Ildefons z Toledo, ctihodný Beda, Bonifác, Rabanus Maurus, Jan Damaskus, sv. Bernard; a jiní. *(Amberger.)*

Sv. *Alfons Lig.* horlivě hlásal slovo Boží a mocnou řečí svou mnoho obrátil hříšníků. *(Ott.)*

Sv. *Ambrož* kázal velmi horlivě slovo Boží v Miláně a sice s takovým účinkem, že mezi mnohými obrácenci nalezal se i sv. Augustín. *(Herbsta výb. př.)*

Sv. *Augustin* neunavný byl kazatel slova Božího. Na kázaní se připravoval vždy pilně, často arci unešen, odchýlil se i od předmětu sobě vytčeného a to s dobrým výsledkem. *(Herbsta výb. př.)*

Kacíři všemožným spůsobem toho z počátku dovedli, že sv. *František sál.* po tři leta jen osm anebo devět posluchačů měl při kázaní. Proto ale kázal sv. František v čas postní každodenně s myslí jasnou a spokojenou, jako by měl značný počet posluchačů. *(Jeho životopis.)*

Sv. *Jan zlat.* kázal někdy každý den, ano někdy kolikrát za den a vždy přetýkalo srdce a ústa jeho nejspasnějšími naukami a sice 12 roků kázal nepřetrženě v Antiochii a pak co arcibiskup v Cařihradě. *(J. Bílého Legenda.)*

Sv. *Karel borom.* neunavný byl kazatel slova Božího. Na počátku bylo mu kázaní obtížné, an těžce mluvil, avšak horlivým cvičením všecky překážky zapudil. Kázalť každé neděle a na každý svátek a na svých visitačních cestách i dvakráte a třikráte denně. *(Krönes: Real-Lex.)*

Kardinál a arcibiskup v Kapui *Robert Belarmín* horlivě hlásal slovo Boží každé neděle a každého svátku a na visitacích kázával i pod širým nebem. *(Krönes· Real-Lex.)*

b) Buď neohrožený!

viz i: „skutek milosrdný duchovní 1 b!“

Za dnů císařství *Tiberia* vládl nad zemí galilejskou Herodes. Neleželo Herodesu štěstí poddaných na srdci, v hodování a opilství, ve hře, v tanci a smilství žil a aby míru pohoršení dovršil, odvedl bratru svému Filipu manželku, v cizoložství nejšerednějším stal se bídným otrokem opovržené ženy Herodiady. O tom zvěděl sv. Jan Křtitel a proto mu to veřejně vytýkal, řka: „Nesluší ti míti ženu bratra svého!“ Za to upadl v nemilost, uvržen jest do žaláře a konečně sťat jest. *(Fr. Daneš.)*

Sv. *Alexandr*, opat, aby nemusel biskupem se státi, utekl, skryl se na poušti v jedné jeskyni, ježto se mu příbytkem loupežníků zdála; však beze strachu v ní zůstal. Netrvalo dlouho, přišli a jak je uvítal? Obořil se na ně celou sílou apoštolské neohroženosti, kázal jim o Božím soudu a jich zatracení, pakli bezbožného života neopustí a v kající nepromění. Moc jeho slov rozrazila jako kladivo tvrdá srdce jejich, tak že konečně z lotrů nábožní mniši se stali a proměnili peleš lotrovskou v klášter, světu na příklad, co duchovní síla člověka může s pomocí Boží. *(Podstr.: Výkl.)*

Sv. *Jan z Fakundo* na kazatelně byl neohrožený. Jedenkráte také kázal v Albě. Vévoda don Garcia albánský, který ho poslouchal, rozhněval se nad jeho smělou řečí tak, že ho trpce kárał a hrozil pomstou. I odpověděl: „Nač, pane můj, chodím na kazatelnu? zdali, abych

pravdu zvěstoval, či abych lahodil a pochleboval? Kazatel musí v srdci tak spořádán býti, aby pro pravdu, ať si pak hříšníka kárá aneb ctnost chválí, i smrt podstoupiti hotov byl.“

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Jan zlatoústý* byl ve svých kázaních neohrožený karatel porušených mravů bez ohledu na osoby, neodpustiv ani císařovně Eudoxii, která si jměnı dvou vdov nemilosrdně přivlastnila; ač předvídal, že neujde vzteklosti a mstivosti její; jakož se vskutku stalo, že byl u vyhnanství dán, kdež také po přestálých největších protivenstvích a nesnázích zemřel. (*E. Veith.*)

Sv. *Jiljí*, společník sv. Františka, zaslechnuv jednou jistého pána vinice, an kárá vinaře, domlouvaje jim: „Dělejte, dělejte a nemluvte!“ pravil: „Slyšte, kazatelové, co tento praví, nechte slov širokých a ruku k dílu přiložte. Kažte více skutky než slovy! (*Surius.*)

2. Kaž jednoduše a životem!

Jeden znamenitý francouzský kazatel přišel na kázaní sv. *Františka z Regis.* I viděl, že ho všickni poslouchají velmi pozorně a že pak po kázaní byli všickni velmi pohnuti, prolévajíce hořké slzy. I pravil tu kazatel sám k sobě: „Ó jak marně jsem se tak často namáhal, jak pilně se přičinil, abych kázaní vypracoval a se jim naučil! Tento muž jednoduchou řečí všecken lid pohnul, kdežto já se svou učenou řečí ničeho jsem nedosáhl.“ I umínil si, že nyní bude pro spasení duší kázati a nikoliv pro chválu světskou.

(*Před. u. Kat. 1856.*)

Když sv. *Františka Borgiáše* kázati slyšel Jan, kníže lusitanský, pravil: „Tento kazatel se mi líbí, neboť, čemu učí, to vskutku sám i koná. (*Ribadein.*)

Sv. *František seraf.* kázal více svým životem a příkladem, proto píše o něm sv. Dominik: „Vyražení jeho jest krátké mrtvení se ustavičné; povolání pro všecky, přítel důvěrný jen málo kterých; ku všem pak spravedlivý a bezohledný.“

(*Sv. Dominik.*)

Sv. *Liborius*, biskup, dle napomenutí sv. Pavla kázal slovo, nabízel v čas neb v nečas, trestal, žehral, ve vší trpělivosti a čemu učil a co přikazoval, to sám nejprv svědomitě zachovával.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Ve službě pravdy stál jáhen sv. *Štěpán*, pln síly a milosti Boží hlásal a vyznával Krista neohroženě především lidem sprostým i vznešeným, neumělým i učeným a za to ukamenován jest. (*Frant. Danеš.*)

3. Čerpej z pokory; lásky; modlitby; kříže!

Kdys se tázal bratr *Massaeus*, pln udivení sv. Františka: „Proč pak jen běhají tak lidé za tebou, aby tě viděli, slyšeli, a poslouchali, ještě ani vznešený, ani učený ani hezký a opatrný nejsi?“ Sv. František prostně padl na kolena, pozdvihl očí a rukou k nebesům a chvále a velebě Boha, pravil: „To ví Ten, jenž srdce proniká, že se to pro mne nestává, nýbrž pro Boha, jenž na dobré i zlé patří. Dobré jest dílo Boží a Bohu jedinému budiž čest a sláva!“

(*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Dominik*, zakladatel řádu kazatelského, kázal v Bononii denně i kolikráte. Jednou když s kazatelny sestoupil, tázali se ho, z které knihy kázaní to čerpal? On odpověděl: „Z knihy lásky!“ Tuto lásku k bližnímu odporučil též bratřím co nejlepší prostředek, aby dobře kázali. (*J. Bílého Legenda.*)

Sv. *Bernard* cestuje kázal v Paříži ve škole kleriků, aby co nejvíce věcmi pozemskými pohrdali a dobrovolně chudobu přijali. Když ale po řeči nikdo k tomu z kleriků odhodlati se nechtěl, odešel zarmoucen ze školy a odebral se v obydlí arcidiákona, aby se v kapli modlil. Sotva že se počal modliti, takovou zbožností naplněn jest, že až plakal. I otázal se arcidiákon soudruhů Bernarda po příčině zármutku mistrova a tu mu jeden, Reinald, odpověděl, že Bernard zcela v Boha ponořen jest a jen si žádá, aby všickni spasení na světě dosáhli, proto že tak velmi běduje a pláče. Doufám, že zítra modlitba jeho bude míti účinku. A vskutku druhého dne přemnozí řečí jeho tak byli dojati, že ihned slib chudoby složili. (*Gabler.*)

Sv. *Tomáš z Villanovy* tak výmluvností slynul, že, kdykoliv kázal, zástupové se sbíhali, aby ho slyšeli. Sám císař Karel V. rád ho poslouchal a v důležitých věcech s ním se radil. Na otázku, odkud beře horoucnost svou, odpověděl, že ze sv. kříže a modlitby.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Ctihodná *Anna* z řádu karmelitánek slyšela co 8 neb 9 let stará dívka jednoho znamenitého kazatele a když mu všickni souhlas projevovali, plakala Anna a tázána od sestry, proč pláče? odpověděla: „Proto že špatně kázal, nezmíniv se ani o Kristu ukřižovaném a Jeho poslušnosti a ctnostech. *(Lohner bibl.)*

Massillon, věhlasný kazatel, více, jak sám vyznal, účinek kázaní děkoval modlitbě a důvěře v Boha, než studování. Mluvě jednou, že málo jest povolaných, velký učinil dojem na 300 přítomných posluchačů, tak že všickni zbledli, povstali, a strach jim bylo lze čísti na obličeji. *(Herbsta výb. př.)*

Klanění se Bohu.

Konej!

Klaněli se Bohu:

Abraham *(1. Mojž. 8, 2.)*; Isák *(1. M. 22.)*; Eleazar *(1. Mjž. 24, 26.; 48, 52.)*; lid israelský *(1. Mojž. 47, 31.; 2. Mojž. 4, 31.)*; Josef egyptský *(1. Mojž. 48, 12.)*; Mojžíš *(2. Mjž. 34, 8.)*; Elkána v Silo *(1. Kr. 1, 3.)*; David *(2. Kr. 13, 31.; 1. Par. 15.)*; Tobiáš *(1, 6.)*; Esdráš v Jerusalémě *(2. Esdr. 8, 5.)*; Mardocheus, tři mládenci, Gideon *(Soudc. 7, 13.)*; Daniel *(Dan. 14, 3, 24.)*.

Pánu Ježíši se klaněli: pastýři betlemští *(Luk. 2.)*; mudrci od východu *(Mat. 2, 2.)*; slepý od narození *(Jan 9.)*; malomocný *(Mat. 8, 2.)*; Jairus *(Mat. 9. 18.)*; učeníci *(Mat. 12.)*; žena chan. *(Mat. 15, 25.)*; matka synů Zebed. *(Mat. 20, 20.)*; ženy u hrobu *(Mat. 28, 9.)*; otec náměsíčníka *(Mt. 17, 14.)*.

Pán Ježíš sám se klaněl Otci nebeskému.

Sv. *Benediktu* byla slova za heslo: „Bůh budiž ve všem zveleben!“

Sv. *František sál.*, jda k modlitbě Bohu se klanět, naplněn byl takořka září nebeskou v obličeji, tak že mu bylo lze čísti, že v duchu a pravdě Bohu se koří. *(Krönes: Real-Lexikon.)*

Sv. *František a Hieronymo* byv krátce před smrtí od představeného požádán, aby jim oznámil ku povzbuzení milosti, jakých mu Bůh udělil, zvolal se studem a s pláčem: „Největší milost mi udělil Bůh, že po celý život svůj jen čest Boží jsem vyhledával, aniž bych byl cos pro sebe žádal.“

Sv. *František z Regis* o rozšíření cti Boží se staral a říkával: „Ještě od Boha a pro Boha stvořeni jsme: patříme Bohu a na Jeho čest musíme vše potahovati.“ Proto také pro čest Boží vše trpěl milerád. *(Ott, Marian.)*

K sv. *Chrysogonovi*, mučeníku, mluvil císař Dioklecian velmi úlisně, aby ku klanění se modlám ho navedl a ty nejvyšší důstojnosti mu připovídal, jemuž ale muž Boží odpověděl: „Já se klaním myslí i ústy tomu, jenž jest pravý Bůh; tvé pak bohy, jenž nic nejsou, než podobizny ďáblů, nenávidím a zavrhuju.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Jan zlat.* měl za heslo: „Čest a chvála budiž Bohu ve všem!“ A tomuto heslu zůstal po celý život svůj slovem i skutkem věren a slova ta byla poslední, jež umíraje promluvil. *(Sion. 1832.)*

Zbožný král *Kanut* postavil korunu svou Ukřižovanému na hlavu, volaje uctivě s Davidem: „Tobě, ó Pane! budiž čest a chvála!“ *(Krönes, Real-Lex.)*

Sv. *Kristina*, mučenice, byvši na obžalobu vlastního otce co křesťanka v pouta uvržena a před soud postavena, zmužile a radostně se dostavila a byvši od soudce oslovena, jak se mohla opovážiti bohy své znenáctiti a pohaněti, odpověděla: „Jen jeden jest Bůh a tomu Stvořiteli nebe a země já se klaním a také ty Jemu klaněti se musíš, nechceš-li na věky zahynouti!“ Za ta slova strašně jest umučena. *(J. Bílého: Legenda.)*

Když sv. *Remigius* Klodvíku, jenž z králů francouzských první víru křesťanskou přijal, svátost sv. křtu uděloval, řekl mu: „Ó králi, nyní se klaň tomu, co jsi prvé pálil, a pal, čemu jsi se prvé klaněl, t. j.: klaň se Kristu, jehož chrámy jsi co pohan pálil, pal modly, kterým jsi se prvé klaněl.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Vincenc paul.* povzbuzoval bratří, aby Bohu se klaněli a Jeho čest a chválu vyhledávali. *(Životopis.)*

Papež *Damasus I.* nařídil, aby v cír-

kevních hodinkách na konci žalmu každého se prozpěvovalo: „Sláva Otci, i Synu i Duchu sv.!“

Mučeníci *v Szillitě* v Africe, byvše vybízeni od pohanského soudce, aby císaři povinnou úctu vzdali a bohům se klaněli, zvolali: „Císaři vzdáváme povinnou úctu, klaníme se ale jedině pravému jednomu Bohu!“

(Šmída: Repertorium.)

Kmotr,

viz: „křest 8; biřmování 5!“

Kněz,

viz i: „duchovní!“

1. Jeho důstojnost.

Sv. *František z Assisi* říkával: „Kdybych potkal kněze s andělem, prv bych knězi poceloval pravici a pak teprv pozdravil anděla.“ *(Sv. František z Assisi.)*

Císař *Honorius* a *Valentinián* vyjádřili se takto: „Jmena kněží s uctivostí se vyslovují: a veškeren svět sklání před nimi hlavy své.“ *(Císař Honorius.)*

2. Hodný jest

a) horlivý.

Bl. *Fridrich*, praemonstrát, stal se knězem. Již pak nelze popsati, s jakou horlivostí tento mladý kněz svěřené sobě ovečky pásti začal, jak horlivě kázal, zpovídal a všecky povinnosti kněžské vykonával. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *German*, opat, vida, kterak Katik Gondon, hrabě elsaský, obyvatele o statek olupuje a strašně týrá: odebral se k němu neohroženě a vyzýval jej, aby lidu neutiskoval. Za to byl sv. German od něho zavražděn.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Narcis*, stav se knězem, tak horlivý byl ve svých povinnostech kněžských, že jej nejinak než jen svatým knězem nazývali a pak za biskupa jerusalémského zvolili. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Na farní osadě *dudingenské* ve Švýcařích bylo nedávno mnoho nuzných a kostel na spadnutí. Tomu chtěl ctihodný farář odpomoci. Ježto bylo nuzných velmi mnoho (osada 4000 duší), shromáždil osadníky a vyzval je, aby velcí pracovali a děti nuzné mezi sebe rozdělili. Po opětném kázaní uposlechli osadníci a v krátkém čase nebylo nuzných na osadě více, křesťanská láska je odstranila.

Podobně vystavěl i stánek Páně dobrovolnými dary. Mnozí osadníci sami na kostele pracovali. Bohatí dali peníze, ženy své ozdoby, nuzní obětovali sílu rukou svých. Práce trvala tři leta, až dílo to ukončeno jest. *(Blahověst 1847.)*

Ve francouzském městě M. roznemohl se na smrt důstojník, slynoucí důvtipem ale i nevěrou. Dozvěděv se o tom jeden horlivý kněz, chtě duši nešťastníka zachovati, pospíšil k nemocnému. Než několik důstojníků nechtělo kněze k nemocnému připustiti, řkouce, že osvícený nemocný o kněze nestojí. Načež jim kněz odvětil, že se nehne odsud, dokud alespoň několik slov s nemocným nepromluví, ježto bez sv. zpovědi nešťastník do věčné záhuby by spěchal, skroušenou zpovědí ale u Boha dosáhne slitování. Rázná tato odpověď dopálila mladé pány a nastal prudký spor, že i nemocný uslyšel křik a dozvěděv se, oč se jedná, žádal, aby kněz k němu šel, ostatní páni ale aby se vzdálili. A na srdečná slova horlivého kněze důstojník se obrátil, vykonal sv. zpověď a uzdraviv se stal se bohabojným, věrným křesťanem. *(Blahověst 1855.)*

Když r. 1848 ve Vídni revoluce povstala, vyznamenal se zvláště ctihodný kněz *Holzapfel*, jenž po ulicích raněným udílel útěchy a sv. svátosti. *(Mehl. př.)*

Vojtěch Nejedlý, děkan žebrácký, jako někdy sv. Jan Evangelista, u vysokém věku svém dal se do shromáždění pravověřících nositi a jich pohnutlivě napomínal: „Milujte se, synáčkové mojí!“ nemoha již po schodech do školy se dostati, dal se voditi, napomínaje tam

miláčky své slovy nejvýš vlídnými a laskavými k bohumilé ctnosti a bohabojnosti. *(Erasmus Lodl.)*

Jan Nivella horlivý byl kněz. Pilně kázal a zpovídal, aby duší bližních získal. Když tento sv. theologie učitel blízek byl smrti, přišel do kláštera na polo oděný tulák, žádaje, aby u Nivelly se mohl vyzpovídati. Klášterníci nechtěli tomu připustiti, avšak Jan pozoruje vše, dal člověka nazpět zavolati, vyzpovídal ho a praviv, že by ani mnoho tisíc za to nevzal, kdyby byl onoho člověka nevyslyšel, zemřel za několik hodin. — Již několik roků před tím, upadnuv v těžkou nemoc, měl se na radu lékařovu šetřiti alespoň tři měsíce. „Tři měsíce?“ zvolal udiven Jan, „jak bych mohl tolik času tělu věnovati, aniž bych pečoval o spasení duší bližních, za které Kristus krev vycedil!“ *(Scaramelli.)*

b) Obětovný.

Když *Pius VII.* řídil lodičku Církve Kristovy, přišel k němu jednoho dne mladý kněz, žádaje o požehnání ku předevzatému a veledůležitému dílu svému, nebo chtěl missionářskou cestu do země americké Chili nastoupiti. I oslovil ho takto papež: „Milý synu, cestuj přes moře, abys jako druhdy sv. Pavel bratrům ve stínu smrti sedícím zvěstoval evangelium; vyučuj je pravdám sv. náboženství našeho, pomáhej jim, by světlem víry osvěceni poznali Boha, jemuž my se klaníme; pověz jim, jak tento dobrý Bůh z lásky k nám lidem mezi lotry na kříži umříti ráčil; jdi, synu, srdce mé a požehnání mé všude tě zprovodí!“ — Na to kněz vydal se na nebezpečnou cestu a doplavil se konečně šťastně do Chili, kdež hned apoštolské dílo své započal. Jednou přišel do chýže, ve které muž padesátiletý — otec četné rodiny umíral. Kněz znamenaje to, před chýží rozbil stan a na něj vztýčil prapor kříže. Ubohého nemocného svírala nezhojitelná nemoc, proto musel mladý missionář na spasení bídného Lazara mysliti. I bylo třeba si připíliti. Mluvil tudíž laskavě s nemocným pohanem. Roznícená slova mladého kněze pronikala umírajícího, přehojné slzy ronící se po lících dojatého duchovního obměkčily srdce nemocnému. Vroucněji a vroucněji upíral tento oči na kříž Spasitelův, až se dal konečně pokřtiti a po něm i jeho manželka a dítky jeho. Vznešené to divadlo! Několik hodin na to umřel bídný otec ten v náručí katolického kněze, jenž stoje u něho jej těšil věcmi krásnějšími nade všecko, co země poskytnouti může, totiž láskou Boží a nebem. I zatlačil mu oči a oblekl ho vlastníma rukama v umrlčí košili ze svého prádla poskytlou a položil jej v hrob, jejž byl pod dubem sám vykopal. Maje odtud se odebrati, vyhotovil velký dřevěný kříž, šel s pozůstalými ku hrobu jich otce a zarazil před jich očima kříž do země nad hrobem; pak vedle kříže zaštípil planý keř, promluviv k okolostojícím takto: „Překotí-li bouře kříž tento, vztyčte jiný; neboť jest to znamení našeho spasení. — Bouří-li vítr zlých vášní v srdcích vašich, utečte se k tomuto náhrobnímu kříži a vzdychejte k Bohu, jenž bouřím poroučí, by se utišily a poklid se navrátil. Milujte Boha a klaňte se jemu, nikdy ho s paměti nepouštějte a zkusíte, kterak dobrá myšlení v srdci vašem vznikati budou. S Bohem!“ — I cestoval dále a vroucí žehnání vdov a sirotků, jimž utěšitelem a pomocníkem byl, sprovázelo jej. A kněz ten byl papež Pius IX., jenž 32 let nejdéle ze všech papežův řídil lodičku Páně a dne 7. února 1878 zemřel.

(Matěj Procházka.)

Slovútný arcibiskup pařížský *Affré* stal se nedávno obětí příkladné horlivosti a lásky k ovečkám svým (1848). Když povstalo vzbouření dělníků vyzval jenerál Cavaignac arcibiskupa, by rozbouřený lid srdečnými slovy k pokoji napomenul. I uposlechl Affré milerád a odebral se na místo, kdež zuřila bitva, s několika kněžími. I přiblížil se k barikadě, opuštěné od povstalců, v tom padla rána, on ale vzmuživ se vystoupil na barikádu a chlácholil lid; když pak sestupoval dolů, byl smrtelně poraněn a brzy na to umřel co učeník lásky.

(Blahověst 1848.)

Španělský koráb jeden odplul s mnoha lidmi do Ameriky. Koráb ten na cestě ztroskotán jest. Kapitán lodi spustil čluny, kteréž se ihned také lidem přeplnily. „Kde jest don *Alfonso*?“ volal kapitán; tak se nazýval kněz s ostatními cestu konající; toho by byl kapitán

rád zachoval. Než don Alfonso volal s korábu: „S Bohem, přátelé a bratří! Nyní počíná má povinnost.“ Rozžehnav se krátce s těmi, jenž na člunech spásu svou hledali, jal se pozůstalých v korábu těšiti a zpovídati, až pak brzy i sám od vln mořských pohlcen a pochován jest. *(Mehlera příkl.)*

Na lodi, která ploula ze Španěl do Ameriky, vypukla *nemoc*. Tu přítomný kněz nemocné těšil. Povstala i bouře a loď utrpěla takové pohromy, že počala se potopovati. I vskákali na lodičku, aby se zachránili. Vybízeli i kněze, aby se zachránil, on ale nemocných neopustil. Lodička šťastně dosáhla břehu, loď pak potopila se a pohřbila v moři nemocné i obětovného kněze. *(A. Lewald.)*

Za turecko-ruské války byla r. 1854 u *Durděva* svedena bitva krvavá, v níž jeden katolický kněz dal příklad neohroženého plnění povinnosti své. Byl rodem Albáněan a táhl do války co poddaný turecký. Rusové bojovali s přesilou, z 350 mužů albánských, jenž v boji stáli, padlo 50 a 100 jich bylo více méně těžce poraněno. Hodný polní kaplan, maje kříž v ruce a štolu na sobě, stál v čele a povzbuzoval krajanů k důvěře v Boha a k vytrvalosti. Dešť kulí neuškodil mu, ač ze všech stran sršel, jakási zázračná ruka chránila ho. Za bitvy odnášel raněné, uděloval jim poslední sv. svátosti. Jeho udatností zachráněno i dělo, kteréž se již v rukou Rusů nalezalo. Za to dostalo se knězi Mikuláši Bianchimu od tureckého vůdce Omera paši řádu, na nějž by byl býval každý důstojník velmi hrd. *(Salzb. Kirchenbl.)*

Podobně se vyznamenal i ve francouzském vojště polní kněz *Parabere*. Táhl v čele krajanů v bitvě u Almy proti Rusům na koni, kterýž pod ním zastřelen jest. Tu vskočil Parabere na dělo, povzbuzuje krajanů. Raněným a umírajícím udílel potěchy a tak si vydobyl lásky a uznání všeobecného, zvláště u zuávů. *(A. Lewald.)*

V bitvě u Custozzi r. 1848, 25. července, byl jeden vojín smrtelně poraněn. Tu přikvapil k němu polní kaplan *Čerkas* a podpíraje umírajícího, uděloval mu poslední sv. svátosti. I ustáli vojínové v boji a přátelé i nepřátelé dívali se na dojímavý děj. Když vojín byl zaopatřen a zemřel, bojovalo se dále. *(A. Lewald.)*

Kněžstvo *francouzské* i nižší i vyšší neopustilo ovečky své ani v choleře, ale navštěvovalo je. Tak arcibiskup pařížský; biskup versaillský Gras; biskup chalonský; biskup séezský a jiní. *(Blahověst 1849.)*

Jakmile v Jerusalémě kněz *františkán* se dozví, že mor v městě zuřiti počal, ihned, posíliv se sv. svátostmi, opustí klášter, aby všem bez rozdílu náboženství na těle přispěl, věřícím i na duši. Denně zvoní pak kněz ten zvonkem před klášterem; nezvoní-li více, vědí v klášteře, že mor i jeho zachvátil a ihned na místě něho dostaví se kněz jiný. *(Mehl. příkl.)*

Na jedné chudé faře žil *kněz*, jenž horlivostí svou jmena otce si zasloužil. Vysoké stáří a krutá zima porazily ho na lůžko. Tu měl jednoho nemocného rolníka 3 hodiny vzdáleného zaopatřiti. I odkázal ho na jiného kněze. Avšak za 6 hodin přišel opět posel s opětovnou prosbou. Když třetí posel přišel, dal se přece, ač velmi sláb, na cestu a sice museli jej na nosítkách nésti. Po namahavé cestě dostal se k nemocnému a zaopatřil ho, při čemž všickni přítomní slzeli. Než cesta jej tak unavila, že hlas jeho vždy slábnul, až konečně políbiv kříž vtisknul jej nemocnému do ruky a s líbezným úsměvem skonal, brzy na to zemřel i rolník. *(Hlas jedn. kat. roč. VI.)*

c) Smiřlivý.

Za *francouzské revoluce* byl přepaden jeden kněz u oltáře právě, když četl mši sv. I dokonal ji a pak se dal na útěk a šťastně přepluv řeku unikl. Zachráněn uslyšel pronikavý hlas a ohlednuv se spatří pronásledovníka ve vlnách tonouti. Avšak nerozmýšlí se dlouho, vrhá se do proudu a šťastně zachrání vojína. I padnul zachráněnec ustrnut knězi k nohoum a prosí za odpuštění a radí, aby utekl, by druhům nepadl od rukou. *(Mehl. př.)*

Jeden ze zuřivců, kteří za času *francouzské revoluce* nejohavnějších zločinů se dopustili a v krvi kněží se brodili, upadl do nemoce. Bídník ten přísahal, že žádný kněz přes jeho práh nepře-

kročí a učinil-li by tak, že živ neodejde. Zatím nemoc stala se považlivější. Uslyšev o nemoci a smýšlení jeho jeden kněz, bez rozpaku navštívil nemocného, byť i o život přišel. Sotva že ho nemocný zhlídnul, zkřikl: „Co? kněz u mne? Dejte mi zbraň!“ „Milý bratře,“ táže se kněz, „co s ní chceš činiti? Já proti tvé zbrani postavím mnohem silnější — mou lásku a vytrvalost.“ Žádaná zbraň se mu nepodala. Tu vyzdvihl křečovitě nemocný ruku svou a pravil: „Viz, tato ruka zaškrtila dvanácte tobě rovných!“ „Ty se mýlíš, bratře!“ odvece kněz, „o jednoho jest méně, ten dvanáctý nezemřel, ten dvanáctý jsem já. Viz,“ doložil kněz dále, obnaživ prsa svá, „jizvy od ran tvých. Bůh mně život zachoval, abych tebe spasil.“ To praviv objal nemocného okolo krku jak nejklidnějšího beránka a nemocnému bylo lehčeji umírati. *(Gaume.)*

d) o literaturu pečlivý.

Když započal císař *Josef II.* zasazovati se o vykořenění národnosti naší v Čechách a na Moravě, dřímal národ, jenom několik mužů, kněží, bdělo: Durych, Kramerius, Pelcel, Procházka, Stach, Wydra. A později byli to: Kára, Kareš, Kramář, Wetešník, Marek, Zábranský, Knobloch, Wambera, Novotný a j. Mezi mladšími: Kamaryt, Kamenický, Marek (Antonín i Jidřich), Sláma, Smetana, Sychra, Winařický, Vrána, Štulc v Čechách; Neděle, Klácel, Sušil na Moravě; Holý na Slovensku. *(Blahověst 1848.)*

Sirotky bychom byli zůstali, kdyby nám byl Bůh nevzbudil: Šušila Bečáka, Zrzavého, Procházky (Tomáše i Matěje), Škorpíka, Těšíka, Bílého, Kuldu, Pojmona, Soukupa, Vurma, atd.; kdybychom byli neměli Nappa, Šlosara, Kalivodu, bar. Königsbrunna v Olomúci a šlechetného hr. Bedř. Sylva-Tarouccu v Brně. *(Blahověst.)*

e) nezištný a nábožný.

Nedaleko města jednoho žil farář *H.*, kněz, jenž v Boha neoblomnou měl důvěru. Vedlejší poněkud vzdálená obec ráda by byla měla svého zprávce duchovního, což jí ale pro nedostatek výživy pro kněze nebylo možné. I nabídnuto místo to jednomu knězi, jenž vida v tom prst Boží, na osadu tu se ubíral. Na cestě sešel se s jedním zámožným rolníkem, kterýž uslyšev cíl cesty kněze, zvolal: „Jak do D. jdete, abyste tam hlady zemřel?“ „Nechme toho býti“, pravil kněz tiše se usmívaje a obrátil řeč na jiné věci, až najednou mu řekl, že jest nespravedlivý, an nádeníkům a dělníkům nedá se do syta najísti. I rozdurdil se rolník, řka: „Kdo pak mne tak pomlouvá?“ „Jen pomalu“, pravil tu kněz, „nemyslím to tak zle, chci jen říci, že náš milý Bůh zajisté není špatnější než vy. Pracuju-li věrně v jeho službě, zajisté mne nenechá hladem zemříti.“ *(Mehlera příklady.)*

Papeže *Klimenta IV.* žádali příbuzní, aby bratrovci, který již tři beneficie měl, ještě čtvrté udělil. Avšak papež nepřivolil, ba ještě mu dvě odejmul, řka: „Není hoden nástupcem býti sv. Petra, kdo více o příbuzenství, než o zbožnost a právo se stará.“ *(Jeho životopis.)*

Podobně si počínal i papež *Kalixt III.*, který již dříve, než se papežem stal, jen jedno beneficium přijal, ač mnohé se mu nabízely. *(Libri rer. mem.)*

Papež *Hadrian VI.* velmi pečlivě si počínal při udělování beneficií příbuzným. *(Onufrius.)*

Ludvík XII., král francouzský, velmi na to hleděl, aby nehodným beneficia se nedávala. *(Aemilius.)*

Sv. *Hugo*, biskup linkolnský, modlíval se hodinky i na cestách. Když jednou ostatní průvodčí ráno odejíti chtěli, aniž by se byli hodinky pomodlili, zvolal: „Kam pak půjdeme, když jsme se ještě hodinky nepomodlili?“ Ani pak se tito vymlouvali, že jest na spěch, aby lotrům ušli, doložil rozhodně: „Já odsud neodejdu, dokud se hodinky nepomodlím!“ Ostatní odešli, on ale se pomodlil a hle, lupičům ušel, kdežto ostatní jim upadli v ruce.

I *Ludgerus*, biskup, byv k císaři Karlu velkému zavolán, pomodlil se dříve nešpory a hodinky a pak teprv odebral se k císaři a mu řekl, že nejprv musí nebeskému králi sloužiti. *(Surius.)*

3. Proto ho.

a) cti!

Již Mojžíš potrestal Kore, jenž se s Dathanem, Abironem a jinými Aronovi zprotivili. *(4. Mojž. 16.)* I Maria,

sestra Aronova, trestána jest pro neuctu malomocenstvím. *(4. Mojž. 12, 1.)* Ku kněžím měli se utíkati Israelité ve věcech důležitých. *(5. Mojž. 17, 10.)* I zvláštní oblek kněžím předepsán. Pro pohrdání kněžstem potrestáni jsou židé 70letým zajetím v Babyloně; 42 dětí, které se proroku Eliseu posmívaly *(4. Král 2, 24.)*; bezbožná Jesabel, která proroky vraždila *(4. Král. 9.)*

K úctě vyzývá i sv. apoštol Pavel a chválí Galatských, že ho co anděla Božího přijali, jakož i Kristus sám židovské kněze ctil. Tak malomocné očistěné posílal ku kněžím, dále u Kaifáše.

I první křesťané úctu velkou kněžím vzdávali.

I zvláštní titule a jmena hned od počátku kněžím dána jsou; nazváni jsou: kněži, proroci, knížata, vůdcové, králové, prostředníci mezi Bohem a lidmi (apostolské konstituce) apoštolé, pastýři, otcové, náměstkové Kristovi, andělé Církve, hvězdy nebeské atd.

I králové sstupujíce s trůnů svých prosívali je za požehnání. Tak římský senátor Kajus líbával kněži Gabinu nohy. *(Baronius.)*

I odpadlík císař Julian praví, že máme kněze ctíti, ješto obětují a za všecky se modlí a ti, kteří kněze nectí, i u pohanů trestu Božího došli. *(Stolberg.)*

Alexandr, král pohanský macedonský, s velkým vojskem válečným k Jerusalému přitáhl, chtě ho dobýti. I vyšel mu Jaddus, nejvyšší kněz židovský, ve vší slávě vstříc. A aj tento vítězný král spatřiv ho, takovou k němu byl uctivostí jat, ze sstoupiv s koně, k nohoum jeho padl a jemu, začkoliv prositi bude, učiniti přislíbil. Veškeré vojsko divilo se tomuto ponížení velkého krále svého, kterýžto sám velel, božskou sobě činiti úctu. Byv od miláčka svého Parmenia tázán, proč by se tak kořil, odpověděl: „Ach, to není Jaddus, kterému se kořím, nýbrž já se klaním tomu Bohu, jehož on kněžem jest, ta uctivost jeho Bohu náleží. *(Zwickenpflug.)*

Podobně i Artaxerxes, král perský, velmi kněze židovské ctil. *(Ezdr. 7, 5.)*

Sv. Pavel, ač věděl, že kněžstvo židovské již dohrálo a opovržení hodno jest, přece uctivě se k němu choval. *(Skut. ap. 2.)*

I Kristus sám povždy zacházel s kněžími židovskými, ač prohlédal jich pokrytské a bezbožné srdce, uctivě. *(Jan 18, 23.)*

Sv. *Antonín*, opat, takovou pověstí svatosti se skvěl, že se králové a jich synové modlitbám jeho odporoučeli a rady jeho hledali. A aj! tento veliký svatý takovou uctivost kněžím Páně prokazoval, že potkav kdekoliv duchovního k nohoum jeho padl a dříve nevstal, dokud od něho požehnání nepřijal. *(Macanův výb.)*

Sv. *Guntram*, král burgundský, měl kněžstvo, zvláště biskupy, ve velké vážnosti a takovou k nim se choval uctivostí, že nikdo nepochyboval, že v nichctí následovníky sv. apoštolů. On se radíval s nimi v nejdůležitějších věcech i jeho samého se týkajících a pokorně jich výroku se podroboval. *(H. J. Karlika: Živ. svat.)*

Sv. *Ignáci*, mučeníku a biskupu v Antiochii, tak ležela na srdci jeho osada, že i z vězení v Římě o ni pečoval. I odplatili mu Antiochenští lásku jeho a mnozí putovali k němu do Říma, aby ho ve vězení potěšili. *(Mätzler.)*

Za času *Jana zlat.* mnozí křesťané nechtěli moc a důstojnost kněžskou uznati a kněžími i pohrdali, začež je přísně káral, řka: „To jest dík za služby, kteréž vám kněží Páně prokazují? Nejste vy skrze ruku kněze ve svátosti křtu znovu zrozeni? Nedosáhli jste skrze úřad jeho odpuštění hříchů? Neobětuje on za vás obět, která vás těla a krve Páně účastny činí? Není to kněz, který vás vyučuje, dětem vašim chléb slova Božího láme, za vás se modlí a nebe vám otvírá.“ *(Sv. Jan zlat.)*

Sv. *Kanut*, král dánský, choval zvláštní úctu a lásku ku kněžím, sluhům Páně. Jim propůjčoval mnohé svobody a výsady, aby se stali v očích lidu ctihodnějšími a dle stavu svého slušně žíti mohli. *(J. Bílého: Legenda.)*

Bl. *Karel*, hrabě z Flandrie, největší úctu měl ku kněžím Páně. On jich považoval za služebníky Boží a rozdávače tajemství jeho. Proto jich osvobodil ode všech poplatků, hájil v jejich právech a svobodách a přísně potrestal všecky, kdož jim učinili křivdu nebo nějaké příkoří. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Kateřina sienská* nelíbala knězi ruku, nýbrž políbila vždy zemi, po níž kněz kráčel. *(Fr. Hunolt.)*

V shromáždění církevním v *Matiskoně* bylo usnešeno, aby nekněz, potkav na koni kněze, s koně sestoupil a knězi úctu vzdal. *(Baronius.)*

Sv. biskup *Martin* byl pozván k císaři Maximu, kdež se i jednoduchý kněz a diákon nalezal. Dle obyčeje připíjel sv. Martin a sice nejprv onomu knězi a pak teprv císaři, aby ukázal že důstojnost kněžská pro Krista vznešenější jest než císařství. *(Fr. Hunolt.)*

Boleslav, král polský, nikdy se nechtěl u přítomnosti kněze posaditi. — Taktéž stál i císař Theodosius v shromáždění kněží, ačkoliv ho nutil patriarcha by se posadil. *(Fr. Hunolt.)*

Bl. *Klaus* ku kněžím měl hlubokou úctu a pořád lidi napomínal, aby je ctili a slov jejich následovali, byť i oni sami dle slov těch živi nebyli, ježto nám Bůh jimi milosti uděluje. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Leopold*, markrabí rakouský, ctil velmi duchovenstvo a zvláště pak hlavu Církve, papeže; a duchovenstvo i všemožně podporoval v jich horlivosti. Sám nakládal s nimi velmi šetrně a těch, kdož jim křivdu učinili, anebo v povinnostech jejich překáželi, přísně trestával.

Sv. *Ludmila* pěstovala duchovenstvo se vší šetrností, jako by synové její byli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Maria ognionská, jakož i sv. Kateřina sien. líbaly šlepěje kněze. *(Sv. Antonín.)*

Se sv. *Pafnucem*, biskupem, sám císař Konstantin častěji rozmlouval a pokaždé jizvu na oku jeho uctivě líbal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Štěpán*, král uherský, uslyšel, že posel od papeže přichází, vyšel mu vstříc, dal si listy papežské ihned čísti a na znamení úcty stoje čtoucího poslouchal. Vůbec měl duchovenstvo u velké vážnosti a všecken lid svůj slovy i příkladem k tomu měl, aby si pomazaných Páně vážil a je ctil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Václav*, patron náš, lnul velmi k duchovenstvu, s ním se radil, jeho radou se spravoval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Leta Páně 1822 přišel císař ruský *Alexandr I.* do Vídně a tu se chtěl seznámiti s knížetem Alexandrem z Hohenlohe, kanovníkem velkowaraždínským, jenerálním vikářem a biskupem sardickým a povolal ho k sobě k audienci. I rozmlouvali spolu dlouho, po rozmluvě pak poklekl cár a prosil kanovníka o požehnání, jehož se mu i dostalo. *(V. Jansa.)*

První křesťané *angličtí* kněžím svým nesmírnou čest prokazovali. Potkal-li někdo z nich kněze, sklonil se před ním na kolena, prosil jej o požehnání, políbil ruku, kteráž žehnala a co nejsnažněji do modliteb jeho se poručil. Všude, kde se objevil, pozdraven a uvítán jest kněz co nejuctivěji, jako nějaký anděl s nebe. Když slovo Boží přednášel, všickni tiše a pozorně poslouchali; každé slovo jim bylo svaté, milé a drahé. *(Ctih. Beda.)*

Když se v *Athénách* za metropolitu, jenž v stáří 104 let zemřel, smuteční služby Boží konaly, z nenadání objevil se v chrámu král, jenž přiblíživ se k rakvi, v níž tělo leželo, políbil ruku zesnulého biskupa. *(Blahověst 1862.)*

Císař *Basilius* napomínal syna svého Leona, aby posvátné služebníky Církve každého času v poctivosti měl, řka: „Úcta, kteráž se kněžím vzdává, vztahuje se na Boha samého a jako spravedlivé jest, aby tvoji dvorní rádcové pro tebe byli uctěni: tak slušné jest a svaté, abys ty pro Boha kněží ctil a velmi si jich vážil.“ *(Basilius, císař.)*

I v *Čechách*, národě našem, bývali kněži hned za pohanských dob u velké vážnosti, neboť sami velicí zemané či lechové spolu úřad náboženský zastávali, kněžími byli; odtuď i jmeno kníže pochází. — Tím více pak byli kněži křesťanští jak od knížat, tak i od celého národu ctěni, a dosud má nábožný lid náš svých kněží v nemalé poctivosti. *(Podstr. výkl.)*

Jistý *francouzský* důstojník procházel před nedávnem čekárnu v nádraží marseillském; mnoho cestujících tam bylo a mezi nimi jeden katolický biskup. Jak medle mladý důstojník biskupa zpozoroval, přistoupil k němu, pozdravil uctivě, klekl, aby jeho prsten políbil a prosil o biskupské požehnání. Všecko to událo se tak přirozeně a prostosrdečně, že byl biskup celý pohnut. A důstojník ten byl plukovníkem a hotovil se právě k přejmutí velení nad svým plukem. *(Škola B. Srdce 1875.)*

Za času krutého pronásledování *Hunericha*, ariána, vyznamenaly osoby se kaž-

dého věku neohrožeností u víře a láskou k duchovním. Lid následoval vypovězených biskupů a kněží s voskovicemi v rukou. Matky nesouce maličké v náručí kladly je k nohoum sv. vyznavačů a vzdychaly s pláčem: „Komu nás zanecháte k smrti mučenické spěchajíce? Kdo bude děti naše křtíti, komu se budeme zpovídati, kdo nás od hříchů osvobodí, kdo nás mrtvé pochová, kdo bude sv. oběť konati? O kýž bychom směly s vámi jíti!“

Zvláště pak se vyznamenalo 12 pacholíků zpěváků, kteří ani bitím se nedali odvésti od svých kněží a od víry Kristovy. *(Klinkáče legendy.)*

Císař *Karel velký* nařídil, aby poddaní kněží, co náměstků Kristových poslouchali, ani ti, jenž kněží neposlouchají i mocnáři nevěrni jsou. A hrozil všem, kdo by kněžím ublížili, trestem a byť to i jeho vlastní syn byl.

(Karel velký, císař.)

Císař *Konstantin velký* si na sněmě nicejském nižší zvolil místo, vyššího pozůstaviv kněžstvu; aniž dříve se posadil, pokudž biskupové jej sednouti nedonutili. *(Peyt hostounský.)*

Císař *Konstantin* kněžím s tak synovskou uctivostí oddán byl, že rád se takto vyznával: „Kdybych viděl kněze zhřešiti, bez meškání bych jej pláštěm svým císařským přikryl.“ Kterýžto císař obdržev jednoho času mnoho spisů, plných hany a útržků proti biskupům a kněžím, netoliko jich nečetl, ale bez odkladu do ohně uvrhnul, řka: „Nesluší se, abych soudil ty, od kterýchž já souzen býti musím.“ I zákon vydal, aby se kněžím patřičná úcta vzdávala.

(Macana výb.)

Theodosius císař biskupu sám ruku políbil. A když sv. Ambrož trůn jeho od oltáře za mříži svatyně přenésti dal, nábožný mocnář nejen počínání Ambrožovo schválil, nýbrž i ustanovil, aby na budoucí časy tentýž pořádek se zachoval.

(Vacsl Alex. Pohan.)

b) Poslouchej a podporuj ho!

Sv. *Johanna Františka ze Šantalu* aby v ctnosti prospívala, odevzdala se vedení duchovnímu a sice sv. Františka sálesského.

Podobně i kněžna *Amalie Gallicin*, která dříve málo na sv. víru dbala, odevzdala se duchovnímu vedení Oberberga a tak se stala ctnostnou paní.

(Herbsta př.)

Císař *Karel velký* pravil: „Nemohu pochopiti, jak ten mi věrně sloužiti může, kdo náměstků Božích zde na světě, kněží, nectí. Špatní křesťané jsou zajisté i špatní poddaní.“

(Císař Karel vel.)

Nedávno potkala jednoho *kněze* nehoda. Maje na kvap peněz zapotřebí, obracel se brzy k tomu, brzy k onomu, ale nadarmo, ani u představeného nemohl se z obecní pokladny vypůjčiti. O nesnázi té uslyšela i jedna děvečka a vrtěla nad tím hlavou, že by jiní žádali od kněze písemné upsání. I vzala svou spořitelní knížku a došla k představenému, aby velebný pán peníze ve spořitelně si vyzdvihl a nežádala upsání a ponechala to velebnému pánu na vůli, aby jí dal úroky, jaké chce.

(Blahověst 1863.)

Jak katolický lid *v Německu*, kdež duchovní utiskováni a i výživy pozbaveni jsou, se jich ujímá, patrno ze zprávy z Porýnska. Očitý svědek píše: Obcoval jsem slavné mši sv. v katolickém chrámu v N. Při obětování viděl jsem, an jeden muž místo své opouští a k oltáři se beře; po něm šli i ostatní k oběře. V Prusku, jak známo, zastaveny jsou kněžím platy, ba zakázány i sbírky, kterými věřící pastýřům svým pomoci chtěli. Proto chodí k oběře, jako zde, celá farnost. A tak se děje i na jiných místech s výsledkem skvělým, sebere-ť se takovou oběrou mnohdy i několik set, tak že duchovnímu ztráta, kterou zastavením platu utrpěl, dostatečně se nahražuje. I soukromé sbírky dějí se mezi katolíky v Německu na podporování duchovenstva. Tu jeden obuvník, nemaje peněz, zhotovil 6 párů obuvi pro šest chudých duchovních. — Jistý sluha přinesl 28 tolarů s doložením, že peníze tyto jen od pouhých služek obdržel. Jistý dělník dostavil se u téhož pána s 10 stříbrnými groši a odevzdal je, řka: „Umluvili jsme se se ženou, že z toho, co vyděláme, každý z nás měsíčně po 5 stř. groších odvedeme a tak budeme bohdá za rok nejméně 12 mark moci obětovati; dali bychom více, ale nám to nemožné.“ — Taktéž přinesla i jistá chudá žena 20 marků k onomu

soukromníku, a když tento své podivení nad tak velkým darem chudé osoby vyslovil, pravila: „Jest to vše, co jsem si posud uspořiti mohla; než myslím, že s těmi penězi lépe naložiti nemohu, než když je na naše kněžstvo obětuji.“ — Mnozí soukromníci kněžstvu z Německa vypovězenému své domy k obývání nabízejí. Takové nabídnutí stalo se u př. fuldenským františkánům z kláštera vyhnaným. *(Blahověst 1875.)*

c) Modli se zaň i za nehodného!

Císař *Ferdinand II.* ani jednoho dne neopominul, za nejvyšší hlavu Církve, za biskupy a veškeré duchovenstvo se modliti. *(Macana výb. př.)*

Missionář jeden navštívil krásný hřbitov v *Kayenne*. Sotva jej černoch, jenž právě hrob kopal, spatřil, nechal ihned práce a přiblíživ se k němu pravil: „Dobrý den, otče, pojď se mnou!“ — „Milý příteli,“ otázal se missionář, „kam mne chceš vésti?“ — „Prosím, otče, pojď se mnou, není to daleko, ukážu ti něco, o čem nevíš.“ Missionář důvěřuje letitému černochu, šel s ním. Brzy přišli k místu stínem zahalenému a tu se černoch s velkou pílí jal husté větve smutečných vrb odstírati, aby viděti bylo na hrob tam stromovím zastřený. „Zde,“ pravil černoch, „leží otec Legrand, který mne po mém příchodu z Afriky pokřtil, těšíval a podporoval, když jsem nemocen byl. Ach, jak dobrý byl, jak velmi miloval černochy! — On křtil naše děti a žehnal jim. Ne, nikdy nezapomenu na otce svého Legranda!“ Na to políbil náhrobní kámen a slzami jej smočil.

(Mehlera příklady.)

Když papež *Pius VII.* r. 1814 z uvěznění, v kterém jej Napoleon I. od 6. července 1809 držel, zemí francouzskou do věčného města se vracel, podal mu jeden z nejbohatších kupců jižního Francouzska drahou, překrásnou štolu. Pius přijal ten dar a pravil k dárci: „Milý pane, vy jste mi velkou radost učinil.“ Když šlechetnomyslný kupec slova ta uslyšel, zvolal pln radostného pohnutí: „To jest nejkrásnější den mého života! Prvnímu muži světa, náměstku Ježíše Krista, učinil jsem radost!“

(P. V. Marchal.)

R. 1854 jel jeden *pán* ze Sandavy do Chebu a přislíbil vozkovi zpropitné, pak-li rychle pojede, aby včas do Chebu přijeli. Vozka jel asi půl hodiny, najednou jel zvolna, sejmul čepici a modlil se. I otázal se pán, co se stalo. Načež vozka: „Nevidíte tamto červený kříž na návrší? To jest místo pro nás sandavské velmi důležité. Postavil ho tam pater Josef, než se stal farářem na upomínku obapolné lásky; kdykoliv okolo jedu, zpomínám si na jeho učení a napomínání. My i on jsme, loučíce se, plakali. Ó pane! pater Josef, to vám byl duchovní!“ *(Sonntagsblatt.)*

Sv. *František seraf.* vešel jednou do jednoho chrámu, aby se tam modlil. I přistoupil k němu jeden kacíř, chtěje duchovního správce a ředitele toho chrámu v lehkost uvésti, proto mnoho utrhačných řečí o něm pronesl. Sv. František ovšem znal toho duchovního, že není postaven na svícnu příkladu dobrého, přece ale chtěje toho utrhače zahanbiti, přikročil k tomu knězi právě v chrámu jsoucímu a padna na kolena u přítomnosti jeho osadníků i toho kacíře, takto mluvil. „Jsou-li ruce tyto takové, jako tento kacíř praví, nevím a kdyby byly takové, vím, žeť poškvrniti nemohou moci působení svátostí a přisluhování kněžského vůbec. Tou příčinou i poněvadž skrze ně mnoho dobrodiní a milostí Božích s nebe nám bývá uděleno, je líbám, pro ukázání mé uctivosti k tomu, jehož mocí se nám ty milosti skrze ně udělují.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Daniel Stylites* nic tak těžce nenesl, jako když slyšeti musel žaloby na duchovní. Jestliže se to týkalo jich učení a kázaní, tedy tak radou býval, aby ten, jenžto není spokojen, Ducha sv. vzýval a pak Písmo sv. a knihy sv. Otců čítal. Jestliže se ale žaloby ty týkaly života a mravů některého kněze, tedy nemoha nespokojenosti své zatajiti říkával: „Je-li tomu tak, jakž pravíš, modli se zaň a ponech napravení a potrestání těm, jímžto Bůh správu Církve svěřil.“ *(Macana výb.)*

4. Coelibát jest potřebný.

Jedna protestantská paní dlouho a po delší čas zdržovala u sebe sv. *Františka sál.*, říkajíc, že si žádá, aby jí pochybnosti její vyvrátil; zatím ale zkoušela jen jeho trpělivost. Když to konečně

sv. František zpozoroval a viděl, že asi sotva žena ta do lůna Církve katolické se navrátí, pravil k ní: „Ježto vás nikterak přesvědčiti nemohu, musím se již jen za vás modliti.“ Tu odpověděla paní: „Mám jen jednu překážku a námitku ještě a ta se týká coelibátu kněží.“ I odpověděl jí ihned sv. František: „Milostivá paní! toho coelibátu jest zapotřebí; anebo řekněte sama, kdybych měl ženu a děti, mohl bych vám tolik času věnovati?“ I zalíbila se odpověď paní té tak, že vskutku se stala katoličkou. *(Mchl. příkl.)*

5. Zneuctívání a pronásledování dochází trestu.

Když v Sirmii po úmrtí biskupa ariáni svého přívržence na biskupskou stolici přivésti chtěli, odebral se tam sv. *Ambrož*, aby neštěstí takovému předešel. I pozdvihli se ariáni a jedna ženština opovážila se sv. biskupa se stolice svrhnouti. I pravil k ní vážně sv. Ambrož: „Snad jsem nehoden biskupské stolice, avšak nesluší se tobě a tvému pohlaví, na biskupa sáhnouti. Nuže, očekávej trest Boží!“ A druhého dne měla žena ta pohřeb a sv. Ambrož modlil se při pohřbu za její duši. *(Herbsta výb. př.)*

Ti, kdo sv. *Jana zlat.* pronásledovali, rozličně jsou potrestáni. Jeden upadl se schodů a zabil se, jiný mnoho trpěl zase suchým lámáním v prstou, jimiž sesazení sv. Jana podepsal, jiný upadnuv s koně přišel o život; jiný zase osm měsíců ležel němý na loži a museli ho i krmiti; jiný, jemuž jazyk tak opuchnul, že nemohl mluviti, sám na lístek napsal vinu svou; jiní domnívali se v noci, že vzteklí psi je pronásledují a zuřiví muži s vytasenými meči za nimi běží. I město Konstantinopol bylo po zapuzení sv. Jana rozličnými tresty navštíveno: ohněm, krupobitím, zemětřesením. *(Palladius.)*

Císař *Aurelian* vydal krvavé a vražedychtivé rozkazy proti křesťanům, zvláště proti kněžím a biskupům. Když kdys takovýto rozkaz podpisoval, udeřil hrom vedlé jeho nohou, tak že mu pero z rukou vypadlo. *(Klinkáče: Legendy.)*

V Americe potupil jeden kvekr mnicha, s nímž po dráze společně jel, nazvav ho apoštolem antikrista, tmářem a otrokem Říma. Kněz tiše mu odvětil: „Milý pane! nezlořečím vám; úřad můj mi ukládá žehnati, avšak, věřte mi, v brzku byste byl rád, kdybyste mne mohl viděti.“ A hle, za několik dní dostal kvekr, kterýž byl boháčem, bělmo do očí a oslepl, až konečně po roce v strašných bolestech zemřel.

(Cinc. Wahrheitsfreund.)

V Benátkách četl roku 1862 v zimě jeden františkán v blízké obci mši sv. a po ní šel k jednomu dobrodinci k snídani. Do místa toho přišel i jeden lékař, horkokrevný Italián, a posmíval se mnichu, že prý má také přítelkyně. Přítomní se dali do smíchu, kněz ale klidně avšak vážně odpověděl: „Pane lékaři! proste Boha, aby vám kněz při poslední hodince přispěl a náhle jste nezemřel, jakž již mnohým vám podobným se stalo!“ Lékař nedbal na slova ta, spoléhaje na své silné tělo a květoucí věk, když ale budoucí sobotu k stolu sedl, najednou vykřikl a mrtev klesl k zemi. *(Sammler.)*

V Benerentu byli dva faráři křivě obžalováni, že proti vládě krále italského Emanuela brojí a bouří při volbách, a do žaláře uvrženi. Soudu předsedal La Montagna, zkažený a zákonů neznalý muž, který výroky svědkův změnil a nespravedlivě oba faráře k jednoročnímu vězení a k pokutě 200 dukátů odsoudil. Načež farář Francioni pravil: „Ať se s námi stane, jak Bohu se líbí, avšak věz, o soudce! doufám pevně v Boha, že nevinnost naše přijde na jevo!“ Po těch slovech padl soudce mrtvicí raněn ihned k zemi. Uslyšev o tom nejvyšší soud, zrušil rozsudek a oba faráři uznáni za nevinné.

(Zufälle, die nicht Zufälle sind.)

V jedné obci v diecési *budějovické* vypudili občané faráře svého, že musel jíti do penze, ba i kamením bylo po něm házeno. A hle, veškeré rodiny v průběhu 20 let přišly na úplnou mizinu, které knězi ublížily. Kteří z nich byli rolníci, těch majetek vesměs již do druhé i do třetí ruky jest přenešen. Mimo to případy smrti tak podivné, tak rozmanité, tak náhlé se udály, že ruku Páně uznati zde musíme. Také v rodinách těchto nemoce zvláštní, nezhojitelné se vyskytly, tak že i zde každý veřejně úkazy ty za tresty Boží prohlašoval. Nemalou úlohu v pronásledování svého

vlastního duchovního pastýře hrál svého času učitel. Než co se stalo? Sestárnuv konečně musel s hanbou s úřadu odstoupiti a potvrdil starou zkušenost a sám to zakusil, jak na vetchých základech veškerá popularita lidská spočívá, jestliže se na mravních zásadách nezakládá. *(Josef Hausmann.)*

Jeden *farář* kázal proti kořalce a tanci. Nad tím se jedna šenkýřka tak mrzela, že si umínila, že na potupu a zlost farářovu zrovna vedle fary vystaví nový hostinec. Bylať vdova a měla 7 synů. A vskutku počala hostinec stavěti, nedostavila ho ale a hle, tu se jí dotkla ruka Páně. Umíral jí jeden syn po druhém a ve třech letech jich pochovala pět, aniž by byla stavbu provedla.

(W. Sonntagsbl.)

Bernardin M. Frascolla, biskup z Foggie, který žil v Andrii ve vyhnanství, byl 29. dubna 1862 v noci od kvestora zatčen. Zatčení opřel se biskup a vyslovil se, že jen násilí ustoupí. I učinil tak jeden karabiník a hle, v 48 hodinách zemřel mrtvicí jsa raněn.

(Dalla Stampa Neapoletana 1862.)

Jeden *římský kněz z Lorety* zaopatřoval jednu selku v noci. Najednou spatřil mezi dveřmi člověka divého vzezření a se zbraní v ruce. I mysle, že to lupič, podal mu hodinky, poněvadž peníze u sebe neměl. Avšak urputník zvolal: „Tvůj život chci a nikoliv hodinky!“ Již chtěl zbraně užíti, když přišel příbuzný nemocné, před nímž zbůjník utekl, ač ho byl co gardistu krále poznal. Policie ničeho neučinila, za to Bůh ho potrestal, že druhého dne upadl a ruku zlomil, kterouž chtěl kněze zavražditi.

(L'Eco delle Alpi Retiche.)

Šlechetný *Maryllej*, biskup lausanneženevský, byl r. 1848 od bezbožecké vlády švýcarské nejprv uvězněn a pak ze země vyhostěn. Dotčenému biskupu bylo se přes hranice švýcarské do Francouz vystěhovati. Strážným a průvodčím jeho byl jakýsi Basselar, bývalý chudý učitel, r. 1848 však úd bohaprázdné vlády v kantoně waadtském, k čemuž dospěl drzostí, volaje před lidem: „S biskupem na kůl!“ Poněvadž cesta za 2 hodiny vykonati se mohla, prodloužil ji bezbožník na 7 hodin, doufaje, že lid biskupa na cestě snad blátem pohází, anebo jinak znectí. Ale sklamal se, nikdo biskupu neublížil, kdežto v Nyonu průvodčí sám byl zneuctěn. Stálť tam velký zástup diváků, ana stráž jakožto poběhlíka a zloděje jala otce se čtyřmi nemanželskými dětmi, aby jej do žaláře vsadila. Kdo pak byl tento zatčený poběhlík? Nebylť to nikdo jiný, než nemanželský syn pana radního Basselarda. Tento zaraziv a zarděv se, spěchal rychle nazpět do Lausanny, událost tu náhodě přičítaje, což byla však spravedlivá ruka Páně.

(Matěj Procházka)

V Neapolsku umínilo si několik horkokrevných mladíků, že usmrtí jednoho kteréhokoliv kněze. Tou příčinou lehl si jeden z nich do postele, maje při sobě nabitou bambitku a stavě se nemocným, ani ostatní zavolali k němu ctihodného kněze. Kněz uvěřil jim a ihned šel k domnělému nemocnému, ač se mu nelíbily uštěpačné a pohrdlivé pohledy mladíkův. I mluvil k domnělému nemocnému mladíku, tento sebou ale ani nehýbal a když odhrnul přikryvku, nalezl mladíka — mrtvého, an ustrašeně drží bambitku. Kněz, poděkovav se Bohu, pravil k ostatním: „Odpustiž vám Bůh, jako já odpouštím vám!“ a odešel, ani bohaprázdní mladíci úzkostí na celém těle se třásli. *(Stendardo cattolico)*

Tamtéž zapřisáhl se jeden muž, že jistého kněze co zpátečníka zavraždí. Avšak večer, kde čin svůj provésti chtěl, najednou ho ranila mrtvice, že blízek smrti poslal si pro onoho kněze, kterýž ho s Bohem smířil a útěchou na cestu poslední naplnil.

(Apologista di Torino 1862.)

Roku 1852 udělal si jeden *študující* žert s knězem a oznámil mu za noci deštivé a bouřlivé, že má jednoho nemocného zaopatřiti a udal mu i číslo domu. Farář šel s Nejsvětějším, avšak v onom domě nemocného nebylo žádného a proto se musel ubohý kněz vrátiti s nepořízenou a uslyšel i posměch nezbedných studentů. Zatím uplynula dvě leta a opět byl volán tentýž kněz do onoho domu, kdež ležel onen študující, jenž oddav se marnotratnosti a nezbednostem, podkopal si zcela zdraví. Kněz přišel, nešťastník ale již byl v Pánu.

(Sonntagsblatt.)

Ve Švýcarsku neposílal jeden otec ze

vzdoru ku svému faráři dceru svou k přípravě ku prvnímu sv. přijímání a poslal ji v pondělí velkonoční ku sv. přijímání do jiného kostela. Avšak trest Boží ho neminul, v brzku ho ranila mrtvice a než se kněz dostavil, byl již mrtev.

(Schw. K. Ztg.)

V Turině umínilo si několik bohaprázdníků, že faráře svého, který bděl a před nimi jiné varoval, o čest oloupí. Jedna žena, které farář mnoho dobrého učinil, pravila veřejně: „Dejte pozor! za pět dní bude farář náš uvězněn!“ Nešťastnice druhého dne se roznemohla a v brzku nezaopatřena zemřela. Pátého dne pohřbíval kněz, který měl býti dle jejích slov ve vězení, její mrtvolu.

(Apologista di Torino.)

Kněžství co svátost.

1. Ač důstojné jest těžké.

Sv. *František z Assisi* takovou uctivost ku stavu kněžskému choval, maje jeho moc a důstojnost na mysli, že nikterak připustiti nechtěl, aby na kněžství vysvěcen byl. *(Sv. Bonaventura.)*

Sv. *František* chvěl se často na celém těle, když sobě na paměť uvedl, jaká čistota andělská k posvátným úkonům kněze, zvláště pak k obětování mše sv. přináleží. Jsa na kněžství vysvěcen, zdráhal se mši sv. sloužiti, konečně ji četl s chvěním poroučeje se Bohu.

(Klinkáče: Legendy.)

Jakkoliv duše sv. *Gottfrieda* (Bohumíra) po kněžské hodnosti prahla, přece pokora jeho mu říkala, že je nehodným a biskup musel mu uložiti, aby se vysvětiti dal. *(J. Bílého: Legenda.)*

Ve čtvrtém století zpečoval se zbožný muž *Martyrius* podjáhenství z pokory přijmouti, řka k Nektariu, patriarchovi cařihradskému, jenž nedávno pokřtěn a na kněžství vysvěcen jest: „Dvojí svátostí jsi očistěn a posvěcen, křtem a svátostí kněžstva.“ *(Mehlera příklady.)*

Jáchym Piccolomini měl se za nehodného, aby svátost kněžství přijal, ba za nehodného, aby mezi bratry v kláštere žil a proto bydlel v skalnaté sluji blíž kláštera. *(Ott. Marian.)*

Sv. *Bernard* sám píše a dosvědčuje, jak velké břímě jest stav kněžský, an nejen za sebe, alebrž i za své stádce odpovídati musí. *(Sv. Bernard.)*

Sv. *Jan zlat.* maje na kněžství posvěcen býti, obrátil se k přítomným věřícím a do modliteb jejich se poroučel, aby povinnosti své věrně mohl plniti.

(Sv. Jan zlat.)

Sv. *Marek*, anachoreta, takovou úctou ku kněžství naplněn byl, že si palec uřízl, aby se nestal knězem. Podobně i kněžství přijmouti se zdráhali: sv. Antonín muč., sv. Hilarion a tisíce mnichů, takže v přemnohých klášteřích ani jeden knězem státi se nechtěl.

(Josef du Bois.)

2. Kněžství nalezneš u všech národův.

Již *pohané* měli své kněze, kteřížto činili zvláštní stav a u veliké poctivosti byli. Tak u Egyptanů byli kněži i učení a od krále dostávali výživy. *(1. Mojž. 47, 22.)* Dle Diodora Sikula dostávali kněži třetí díl státních příjmů a dle žida Filona stáli v také cti a vážnosti jako král; oznamovali královské zákony a byli soudcové lidu. Holili se často, koupali a nosili lepší oděv. — U *Peršanů* byl stav kněžský nejprvnější a nejdůležitější, byli rozděleni ve tři třídy a žádala se od nich čistota mravů, dostávali na výživu desátky. U *Hindů* byl stav kněží, bramínů, svatý, který se službě bohů věnoval. — U *Řeků* a *Římanů* vyznamenávali se kněží lepším oděvem i vzdělaností. — *Lacedemonští*, *Abyssinští* a *Egyptčané* volili si krále ze stavu kněžského. — U Gallů byli kněži Druidové ve velké vážnosti, podobně i u Ethiopů, Němců, u nichž byli i soudcové.

V národu židovském nebylo z počátku zvláštních kněží, hlava rodiny byl knězem. Teprv Mojžíš na rozkaz Boží ustanovil kněžstvo zvláštní, jež v tři řady rozdělil. První a nejvyšší kněz Aron, jehož Mojžíš, bratr jeho, zvláštním způsobem posvětil. *(3. Mojž. 8.)* Jemu ostatní kněži a levité byli podřízeni. Také ostatní kněži z rodiny Aronovi k úřadu svému zvláště byli vysvěceni, jichž nejhlavnější povinností bylo čísti a vykládati zákon a konati obětě. Nejnižší stupeň byli levité, po-

mocníci kněží. Všecko kněžstvo i levitstvo v celé zemi rozděleno jsouc v 48 městech bydlelo, odkudž k arše a později do Jerusaléma přicházelo. Živilo se částkou obětí a desátky. Pokolení Levi tvořilo tedy stav kněžský.

Židovské kněžstvo přestalo, jak již prorok Malachiáš předpověděl *(11, 1.)* Kristem, jeho smrtí a obětí na hoře Kalvarii. Kristus ustanovil 12 apoštolů a 72 učeníků, jimž moc svou odevzdal *(Jan 20, 21.)* co učitel, kněz a pastýř a jimž Ducha sv. seslal. Za časů apoštolských vidíme tři stupně: a) biskupy, jako sv. Pavel Timothea v Efesu a Tita na Kretě ustanovil; b) kněze, jako učinili sv. Pavel a Barnabáš *(Skut. ap. 14, 22.)*; c) jáhny, sedm, aby nad chudými a vdovami a jměním církevním vládli, byliť to sv. Štěpán, Filip, Prochora, Nikanor, Timon, Parmen a Mikuláš *(Skut. ap. 6, 5.)*; hlavou všech sv. Petr.

Přípravu k nižším svěcením tvoří tonsura či postřižiny, kteráž jest pozdějšího původu, ač ctihodný Beda tvrdí, že sám sv. Petr ji nosil, mluví o ní ale Dionysius areopagita a sv. Jarolím.

Čtyry nižší svěcení jsou: a) Ostiarství, povstalo za časů pronásledování, aby křesťanům čas služeb Božích oznamovali; b) lektorství, kteří za starých časů předčítali ze sv. Písma, o čemž biskup kázati chtěl; c) exorciství povstalo hned za prvních časů křesťanských, ani přemnozí zlým duchem posedli byli; d) akolytství povstalo tou příčinou, že služby Boží v noci konány býti musely.

Tři vyšší: a) podjáhenství, připisuje se papeži Fabianu; b) jáhenství, jež už svátostní karakter má jakož i c) kněžství a i biskupství.

Stupně důstojnosti kněžské jsou: 1) kněží, 2) biskupové, 3) arcibiskupové, 4) patriarchové, 5) papež.

(Dle Šmída hist. kat. a Mehlera.)

3. Připrav se na ně!

Sv. *Pius V.* papež, pokládal se zcela nehodným býti úřadu kněžského a když tuto důstojnost přece v 24. roce přijmouti musel, tu dlouhý čas s největší bedlivostí k sv. posvěcení se připravoval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jakub Balmes než v 23 letech vysvěcen byl na kněžství, připravoval se 100 dní ke svaté veliké hodině této.

(Blahověst 1855.)

4. Posvěcuje; vtiskuje nezrušitelné znamení.

Sv. *Sidonius* proti vůli stal se co laik r. 471 biskupem v Clermontu. Až dosud žil Sidonius, jako urození a bohatí tohoto světa u dvora. Palác, tabule, dvory a vyražení jeho prozrazovaly skvostnost a zhýralost; toužil i po vyznamenání a hodnostech, byť krátce pokřtěný pohan. Stav se ale knězem a biskupem tak se změnil, že se stal vzorem biskupa ano svatým. *(Herbs a výb. př.)*

Když jednou sv. *František Olympius* vyšel na procházku, potkal vojíny, kteří se k němu tlačili, aby mu ruku políbili. Sv. František si nechal ode všech ruku políbiti, až na jednoho, jemuž do ucha pošeptal: „Což nevíš, že jsi svátost svěcení kněžstva přijal? spíše já bych měl tobě ruku políbiti. Hleď, abys Boha pokáním si zase udobřil a cestu ctnosti nastoupil.“ A vskutku byl to kněz, odpadlík, jenž na ta slova opravdu se polepšil.

(Mehl. př.)

Kniha,
viz: „čtení!“

Knihovna,
viz: „čtení 2 a!“

Kometa,
viz: „ pověra 5!“

Kouření,
viz: „vyražení 7!“

Krádež,

viz i: statek nespravedlivý!“

1. Jest hřích; nedědí.

Na hoře Sinai uprostřed hromobití a blesku, pravil Hospodin: „Nepokradeš!“ *(2. Mojž. 20, 15.)*

I *Mohamedáné* považují sebe menší krádež za velký hřích. Tak učí karejité, že ten, kdo jediný klas z cizího pole ukradne, věčně zavržen bude. *(Stolberg.)*

Jistý *boháč* svážel domů obilí z polí. Jeda okolo pole jednoho spatřil tam i větší snopy i většího druhu. I poručil čeledínu, aby zastavil a několik snopů čerstva ukradl, že dá zatím na voly pozor. Čeledín učinil tak. Avšak nastojte! voly se nehnuly z místa a nepomohlo ani, když koně připřáhnul. Dobrovolně musel tedy zase ukradené snopy složiti.

(Bollandisté.)

Jinému zase, jenž snopy sousedu ukradl, zapálil blesk stavení a oheň se neuhasil, dokuď snopy nedal nazpět.

(Theodor.)

Přišel ke mně jeden *muž* — vypravuje jeden duchovní — a pravil: „Nyní poznávám jasně, že nespravedlivý statek nedědí. Ukradl jsem jednomu boháči několik zlatých a od té doby vystěhovalo se štěstí z domu mého. Nejprv vypukl mor u mého dobytka a přišel jsem o všecken. Chtě si jiný koupiti, šel jsem si vzít uspořené peníze a shledal, že mi je někdo vzal. Čtvernásobně jsem ztratil. Krádeží jsem o desetkráte tolik přišel, než získal. K tomu trpím i na cti, ač jsem nevinen a o nevinosti mé i přátelé moji pochybují. Uznávám to za trest za krádež.“ I řekl jsem mu: „Ale, příteli! těmito tresty přece hřích není ti odpuštěn, aniž jsi se zaň dokál. Trestu věčného by's došel, kdybys nechtěl krádeže litovati a nespravedlivý statek nahraditi.“ I odešel plače s pevným úmyslem, že nikoho ani o krejcar neokrade a že peníze, jež vzal, až je sežene, dá nazpět.

(Jiří Niedermayer, Krankenbuch.)

2. Varuj se i malé, těžko se jí odvyká.

Jidáš brával napřed po jednom penízi z pokladnice, jižto svěřili jemu sv. apoštolé, pak se osmělil krásti více a obchod vésti se špinavými židy, až konečně jeho lakota vzrostla tak, že se nestyděl svého Mistra a Spasitele prodati za 30 stříbrných židům.

(Sv. Jan zlat.)

Pokradmo brával jsem *(Augustin)* také leccos ze špižírny rodičů aneb ze stolu, buď z mlsnosti, buď abych měl co dáti chlapcům, kteří za své hraní se mnou, ač stejné vyražení z toho měli, přece si dali platiti. Napotom ale hřích se mi stal rozkoší. Byl strom hruškový na blízku, jehož ovoce nebylo chutné. A tyto hrušky s druhy jsme setřásli a odnesli, ne k jídlu, ale by se to hodilo prasatům, jen abychom učinili něco, co není dovoleno.

(Sv. Augustin.)

Sv. *Makarius*, poustevník, pásl v mladosti své stáda a trhal jednoho dne se svými společníky fíky v cizí zahradě a jeden snědl. Tuto nepatrnou krádež oplakával hořce až do smrti.

(Macanův výb.)

P. *U Dumoilin Borie*, který dne 3. ledna 1838 v Tonkině mučen byl, ukradl co chlapec ovoce. Vychovatel jeho vedl ho se svázanýma rukama ku stromu, kdež ovoce zase položiti musel.

Pověstný loupežník *Cartouche* počal tím, že kradl pera ve škole a pak skončil na šibenici. *(Mehl. přikl.)*

Jistý *pacholík* byl od otce notně metlou ztrestán, že bratřím maličkost vzal. I bědoval maličký, řka: „Ach, otče, vzal jsem jen maličkosti a ty mne tak tresceš.“ „Právě proto,“ odpověděl otec, „aby's se z malého zloděje nestal velkým, musel jsem tě notně potrestati. Zloději, kteří ujdou metle otcovské, upadají do rukou soudu.“

(Šmída hist. kat.)

Za parného dne přišli starý *poustevník* a dva jeho učeníci k selské chalupě, která stála v stínu prostřed košatých stromů, plných krásného, zlatého ovoce. I zaradoval se jeden z učeníků a zaklepal na dveře, aby si ovoce vyprosili. Ježto jim nikdo neotevřel, chtěl učeník, aby každý alespoň jedno jablko si vzal a snědl. Tomu ale nepřivolil starý poustevník řka: „Cizý majetek budiž nám věcí svatou, které se ani dotknouti ne-

smíme. Spokojíme se stínem těchto stromů, poskytneť nám dostatečného občerstvení. Pozoruje to lakotný hospodář, jenž schválně se schoval, že tak cizinci žádost svou krotiti umí, vyšel ven a dovolil, aby si natrhali ovoce, co by se jim líbilo. *(Kr. Šmid.)*

Na poušti skytické mezi mnichy, které sv. *Arsenius* řídil, nalezal se jeden bratr, který mnichům všecko kradl, nač jen přišel. Arsenius ho zavolal k sobě, dal mu mnoho peněz, rozličné věci a pokrmy, jen aby více nekradl. Než vše bylo marné, bratr kradl zase a musel býti propuštěn. *(Her. Rosweid.)*

Jeden *sedlák*, jeda okolo šibenice, spatřil tu oběšeného zloděje, jenž se klátil. Skočiv tedy s vozu, přeřízl provaz i vzal oběšence, jenž znamení života dával, jsa útrpností jat, na vůz, i jel s ním domů, doufaje že se u něho zotaví. Než oběšenec, kterýž na cestě přišel k sobě, skočil s vozu a poděkovav sedláku, že ho zachránil, šel dále. Zatím pak číhal, kde sedlák s koňma se zastaví a vloudiv se do maštale, vzal oba koně svému vysvoboditeli a upláchl. Brzo se ale přišlo zloději na stopu i byl chycen a podruhé popraven. *(Mehlera příklady.)*

3. Škodnost.

a) Prozrazuje se.

Sv. *Germanu*, když do Arlesu cestoval, ukradl žebrák, jemuž Germanus almužnu dal, koně a jel na něm po celou noc, avšak ráno zase přišel na též místo, a ustrašen, navrátil koně sv. Germanu prose za odpuštění. Svatý uděliv mu hojnou almužnu, napomenul ho, aby budoucně krádeže se vystříhal, by časné záhubě ušel. *(Giry. Leb. d. Heil.)*

Totéž přihodilo se i zlodějům, kteří sv. opatu *Launomaru* vola ukradli. I oni ráno přišli na též místo a byli chyceni. *(Rambeck.)*

Sv. *Medardu* vedral se jednou na podzim zloděj do zahrady, natrhal tam mnoho hroznů a ovoce a přitom rozšlapal rostliny. Než marně chtěl odejíti ze zahrady; nemohl, až ho sv. Medard chytil a dav mu napomenutí, propustil.

Jiný zloděj chtěl svatému úly krásti. Včely se ale na zloděje vyrojily, takže v úzkosti běžel k sv. Medardu a padna před ním na kolena, zločin svůj vyznal a za odpuštění prosil a svatý mu odpustil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Před krátkým časem udála se v Budějovicích značná krádež. Zlodějové vyzrazeni náhodou. Jakémusi *Roháčovi* v Lišově odevzdán po poště list, jejž tento, když ho přečetl, vrátil poštmistrovi s tím doložením, že jemu nesvědčí, nýbrž nějakému Boháčovi, kořalečníku v Lišově a že obsahuje věci povážlivé. Skutečně stálo v listu tom, „aby Boháč těch věcí ještě neprodával, poněvadž krádež budějovická velkého hluku nadělala.“

Soudní prohlídkou v domě Boháčově, při níž nalezeno množství kradených věcí od stříbra, zlata, hedvábí a plátna, dokázalo se, že je Boháč ukrývač. A právě také, co se prohlídka dála, vrazil do domu pisatel onoho listu, jakýsi Vaňata z Rožmitála. Boháč i Vaňata vzati jsou do vazby. *(Čas. „Čech“ 1877.)*

Císař *Ferdinand I.* měl zvláštní zalíbení v pěkných a drahých hodinách. I pozval kdys veškeré dvořeníny své, aby se na hodiny, jež po stole rozestaveny měl, podívali. Všickni se divili umělé práci a drahocennosti jejich nemohli se dosti nadiviti. Při ohledání tomto zachtělo se jednomu dvořenínu hodin, kteréž, vida se nepozorovaným, také do kapsy schoval. Císař, jemuž tato věc neušla, pokynul zloději, a počal s ním velmi přívětivě rozmlouvati. Čím déle tato rozmluva trvala, tím nepokojnějším byl zloděj; neboť věděl, že hodina brzy mine a obával se tudíž každý okamžik, že hodiny budou v kapse bíti a že ho prozradí. Konečně kolečka došla, hodiny bily a zahanbený, strachem a bázní se třesoucí zloděj, musel dopustiti, že krádež jeho celému císařskému dvoru známou učiněna jest. *(Klinkáče legendy.)*

Při veřejných *hodech* ztratila se stříbrná lžíce; každý z hostí byl volný, kapsy své na vrub obrátiti, hospodský ale pravil: „Pánové, račte toho nechati, lžíce ta se může ještě najíti, jen račte všickni hlavy své pod stůl dáti. Což když se stalo, tázal se nahlas: „Páni! máte-li již všickni hlavy své pod stolem?“ „Máme,“ odpověděli všickni. „I ten,“ řekl hostinský dále, „kdo tu lžíci vzal?“ „Ano,“ bez rozmýšlení odpověděl on. „Když tomu

tak jest," řekl hostinský klidně, „tedy ji sem jen dejte!" Zloděj, jemuž vyzvání to nevolně z úst vyšlo, vykradl se za všeobecného posměchu ven.

(Hlasatel český 1807.)

Nádeník *Melichar* přebýval u pošty a že uměl s koňmi dobře zacházeti, vzal ho poštmistr za poštovského. Brzy však byl obžalován u pána, že mu krade oves. Poštmistr šel k němu a předstíral mu to. Melichar ale vybízel pána, aby jen hledal a najde-li zrno ovsa, nechať ho pustí ze služby. Poštmistr nenalezl ničeho a tu Melichar se rozdurdil na pomlouvače prý, a udeřil na stůl pěstí tak prudce, že se otřásla celá jizba. Avšak hle, najednou začalo se sypati zrní ovesné na stůl. Melichar byl ukryl kradený oves mezi stropem a podlahou na půdě. Myš prohryzla strop a když udeřením na stůl jizba se otřásla, padalo zrní dírkou. Melichar zbledl na smrt, nemohl krádeže zapříti a musil navždy svléknouti poštovský kabát.

(Kr. Šmíd.)

V jednou městečku ukradl *Kurt*, obchodník v koních, husarům, kteří tam právě ubytováni byli, překrásného koně a skryl ho v lese. Když husaři odtáhli, jel na tom koni do vzdálené krajiny, aby ho tam prodal. Přijel k jednomu městu, kteréž chtěl obejeti, u hradeb ale cvičili se na louce právě dragoni. Jakmile zavznělo troubení, přeskočil kradený kůň i s uleknutým koňákem příkop vedle silnice, postavil se do řady k ostatním koňům a činil dle nich. Když bylo po cvičení, ptali se důstojníci, kde tak krásného koně nabyl a an se nemohl vykázati, dán byl u vyšetřování, krádež jeho byla dokázána a on co zloděj potrestán. *(Kr. Šmíd.)*

Starý jeden *myslivec* choval ve světnici špačka, který několik slov žvatlati se naučil. Když myslivec volal: „Špačíčku, kde jsi?" vzkřiknul špaček: „Tu jsem!" Sousedův Karel měl z ptáka velké potěšení a častěji naň se chodil dívat. An jednou myslivce ve světnici neviděl, vzal ptáka do kapsy a chtěl s ním se odstraniti. V tom vstoupil myslivec do jízby a chtě chlapci jako jindy udělati radost, zvolal: „Špačíčku, kde jsi?" — a ptáček z kapsy chlapcovy vykřikl co mohl: „Tu jsem!" Od té doby nesměl zlodějský Karel k myslivci. *(Kr. Šmíd.)*

Zámožný *představený* obecní slavil svůj svátek a vyčastoval děti, jež mu přály, dobrou svačinou a popřál jim vyražení. I ztratil se mu malý, úhledný zavíráček a an nikdo vyznati se nechtěl z krádeže, dal přinésti kotel z kuchyně a lampičkou učoudil stranu kotle venku, pak pravil: „Kdo jest zloděj, na toho, až na kotel sáhne, zacinkne, anebo mu ruku spálí." I sáhlo každé dítě na kotel, ale kotel necinknul, ani nikoho nespálil, čemuž dítky se smály. Představený sejmul zas kotel s lampičky a každý mu musel pravou ruku ukázati. Všecky dítky měly ruku počerněnou, jen jeden chlapec čistou. „Ty's vzal nožík," řekl představený, „nebo ty máš zlé svědomí a proto jsi se bál sáhnouti na kotel." A skutečně měl chlapec nožejček v kapse a představený ho vyhostil navždy z příbytku svého, ostatní pak napomenul, aby žádným hříchem svědomí své nepoškvrňovaly. *(Kr. Šmíd.)*

V jisté vsi u *Rožmitálu* odcizil desítiletý hoch jakémusi kupci stozlatovou bankovku. Nechtěje ji sám proměniti, svěřil se jakémusi hostinskému v Padrtech, jenž chlapci za ni 60 zl. vyplatil, 40 zl. pro sebe ponechav. Věc však byla prozrazena a nyní se nalezají mladý zloděj a starý přechovávač v rukou spravedlnosti. *(Čas. „Čech" 1878.)*

Sedlákovi ukradli nejpěknějšího koně. I vážil 15 mil cesty na koňský trh do města koupit jiného a tu uzřel i koně svého. Uchopiv ho za uzdu, volal: „Ten kůň jest můj, před třemi dny byl mi ukraden." Muž, jenž koně prodával zdvořile odpověděl, že se se mýlí a snad že mu jest podoben. Sedlák zakryv rychle koni obě oči, zvolal: „Je-li váš kůň, řeknčte mi na které oko jest slepý?" Muž, jenž koně vskutku ukradl, uleknuv se řekl: „Ne levé oko." „Neuhodl jste," pravil sedlák, „na levé oko není slepý." „I pravda, já jsem se podřekl, slepý je na pravé oko." Nyní odkryv sedlák koni oči řekl: „Lhář jste a zloděj, kůň není na žádné oko slepý; tázal jsem se jen, aby krádež vaše přišla na jevo," Zloděj musiv koně vrátiti, dle práva byl potrestán.

Nechť zloděj velmi chytrý jest,
o větší on zavadí lest.

(Fr. Svoboda.)

Na *Slovensku* zpáchalo se nedávno v jisté vesnici několik krádeží a zloděj

nemohl se vypátrati. Podezření padalo na jednoho sedláka; i vyšetřovalo se, ale nic nepřišlo na jevo. Sedlák se zaklínal, že jest nevinen a jakož takoví lidé dělávají, řekl: „Aby do mne hrom uhodil, jestli o těch věcech něco vím!“ A hle, obloha se právě zatáhla a hrom uhodil, ale ne do sedláka, nýbrž do jeho stodoly. Ta začala hořeti, ale sousedé se hned přihrnuli, rozházeli snopy a našli mezi nimi i ukradené věci.
(Jos. Kaj. Tyl.)

b) Vymlouvá se.

Demosthenes pravil k zloději, jenž se vymlouval, že nevěděl, že to patří jemu: „To jsi ale věděl, že to není tvé.“
(Stolaeus.)

Zeno Citticus dal otroka při krádeži dopadeného usmrtiti. A když tento se vymlouval, že osudem se dopustil krádeže, odvětil Zeno: „Abys usmrcen byl, stává se taktéž osudem.“ *(Laertius.)*

c) Tresty světské i církevní.

Když římský císař *Alexandr Severus* se dozvěděl, že jeden vojín starou babičku oloupil, dal jí tohoto vojína v náhradu za otroka. *(Stolberg.)*

Tentýž krádež tak nenáviděl, že veřejně dal prohlásiti, aby ho nepozdravoval, kdo krádeže jest si vědom.
(Lampridius.)

Dle dvanácti tabel zákonních *Římanů* stal se při krádeži dopadený otrokem toho, koho chtěl okrásti. Později se pokuta zmírnila v ten spůsob, že zloděj musel ukradenou věc čtvernásobně vynahraditi. Nebyl-li zloděj při činu dopaden, nahradil dvojnásobně.

Staří Germané krádež za velké provinění považovali. Zloděj byl buď smrtí, buď velkým výkupným trestán a za úplně bezctného vyhlášen. Dle „Sachsenspiegelu“ měl býti zloděj oběšen, měla-li věc ukradená cenu 3 šilinků; lex Saxonum trestala krádež tří solid smrtí.
(Scherer, Exempel-Lex.)

Tak roku 1185 byl jeden zloděj pro krádež oběšen.

Jeden zloděj ukradl z konírny *Wittekinda* nejkrásnější koně, byl ale prozrazen. I vynešen jest nad ním tento rozsudek: „Budiž uveden k šibenici, na kůl přivázán, nejprv budiž kopím pobodán, pak kamenován a konečně oběšen!“
(Rambeck.)

Dopadnou-li *Kamčadalé*, ač pohané, zloděje, dostane notný výprask a tím za nectného prohlášen jest, krade-li ještě, uvážou ho na strom, roztáhnou mu ruce a popálí prsty, aby tak každý zloděje poznal a se ho vystříhal. *(Gust. Nieric.)*

Krádeže se dopustili:

Rachel, odcházejíc z domova, ukradla otci domácí modly *(1. Mjž. 31, 30.)*.

Israelité, stěhovavše se z Egypta, vypůjčili se od Egyptčanů stříbrné a zlaté nádoby a nechali si je *(2. Mjž. 2.)*.

Sabejští, učinivše vpád na stáda Jobova, pobrali mu je *(Job. 1.)*

Achan po dobytí Jericha nechal si něco a ukamenován jest *(Jos. 7.)*.

Synové Heli kradli a zahynuli *(1. Kr. 4.)*.

Michas s hory Efraim vzal matce peníze a když jí je dal, ukradli modlu z nich synové Dan *(Soudc. 17, 18.)*.

Achab ukradl Nabothu vinice a zle skončil i s manželkou. *(3. Kr. 21.)*.

Judas mak. přemoha Gorgiasa nalezl mezi padlými všecky, jež z model v Jamině ukradli. *(2. Mak. 12, 40.)*

Isaiáš píše o mnohých kněžích, že byli zlodějové *(Is. 1, 23.)*; podobně Jeremiáš *(Jer. 1.)* Tresty viz: *(2. Mjž. 22, 1.)*

Jidáš, zloděj, oběsil se *(Mt. 27.)*.

Tresty církevní. Dle starých zákonů: Kdo někam se vloupil, musel ukradenou věc i s náhradou navrátiti a po celý rok o chlebě a vodě pokání činiti. Kdo malé krádeže se dopustil, musel rok pokání činiti. *(Zenner, Instruct. Confess.)*

Zlodějové nesměli při soudu žalovati, ani svědčiti. *(Gratian Const.)*

Za zloděje a vrahy, když při činu dopadeni byli a usmrceni, nemá se modliti. *(Ibid.-Fures.)*

Sv. Basil píše: Zloděj, činí-li dobrovolně pokání, budiž na jeden rok od sv. svátostí odloučen. Byl-li překonán, dvě leta. Ten čas má dílem mezi klečícími, dílem mezi stojícími dlíti.

V Anglicku jindy zloděje již věšeli, ukradl-li jen 12 liber šterlinků.
(Schreg.)

Balduin, král jerusalémský, se svolením církevního sněmu naplusanského vydal r. 1120 tento zákon: „Kdo se krádeže přes 6 solsů dopustí, zbaven bude ruky, nohy anebo jednoho oka.

Kdo pak by se menší dopustil krádeže, tomu budiž na čele znamení vypáleno a budiž z města vyhnán. Kdyby někdo krádež opakoval, pozbude více údů.“ *(Michaud.)*

Ina, král Anglosasíků, vydal v roce 693 zákonník, v němž zloději ruka anebo noha odňata býti měla; vykonala-li by se veřejně loupež, měl vinník smrtí pokutován býti. *(Krönes: Real-Lex.)*

Králové *lombardští* krádež přísněji trestali než všeliké uškození na těle a kdo hroby oloupil, potrestán byl smrtí. Král Luitprand zloděje dal zmrskati, vlasy a vousy mu ostříhati, což tehdáž za nejvyšší potupu platilo; znamení mu vypáliti, anebo do podzemního vězení uvrhnouti. *(Stolberg.)*

Král uherský *Štěpán* vydal tento zákon: „Kdokoliv ze svobodníků krádeže se dopustí, bude ponejprv trestán, že za pokutu dá pět mladých krav. Kdo by po druhé při krádeži dopaden byl, bude se s ním jednati jako s obyčejným otrokem. Po třetí pak krádeži bude usmrcen. *(Krönes: Real-Lex.)*

d) Škodí si; vede i k samovraždě.

Jistí manželé přinesli svého syna, jejž vzteklý pes strašně pokousal, k sv. poustevníku *Amonovi* a prosili, aby mu uzdravení vyprosil. Amon, osvícen vyšším světlem, pravil: „Proč žádáte ode mne nemožnou věc? Vězte, že pokud vola, kterého jste jedné vdově ukradli, nenavrátíte, syn váš se neuzdraví.“ I ulekli se toho manželé, že svatý o jich krádeži ví, litovali toho, navrátili vola a syn se uzdravil. *(Sozomenes.)*

Když sv. *Filibert* jednou přes moře plul, ukradl mu jeden hajný koně, které na břehu zanechal. Sotva ale že koně dal do konírny: vypukl oheň a strávil mu celé stavení.

V Paříži ukradl mu zase zloděj rukavice. Sotva ale že je zloděj do kapsy schoval: počal křičeti a volal o vodu, ježto strašný oheň v sobě cítil. A hle, rukavičky celé na něm shořely.

Sv. *Korbiniánu* ukradl Hussingus, místodržitel tridentinský, koně. Za pokutu přišel mor na jeho koně, tak že o všecky přišel. *(Rambeck.)*

Když sv. *Odilo*, opat v Clugny, s císařem Jindřichem na cestě do Říma obědval: ukradl zloděj ubrus a prodával ho na tržišti. Najednou ho ale přepadly strašné bolesti na rukou a nohou, tak že trest Boží za krádež na sobě poznal. I šel k císaři a prosil za odpuštění, kteréhož se mu i na přímluvu sv. Odilona dostalo. *(Rambeck.)*

Sv. *Řehoř* co opat poslal dva bratří, mladšího a staršího, jenž měl na mladšího pozor dáti, aby nakoupili rozličné věci. Starší, ďáblem zaslepen, ponechal něco peněz pro sebe, aniž by mladší to byl pozoroval. Navrátivše se do kláštera zpět, posednut jest starší v kůru ďáblem, kterýž ho dříve neopustil, až z krádeže se vyznal a jí i hořce litoval. *(Vita S. Gregorii M.)*

Jistý *čeledín* umínil si, že si musí statek koupit. Pracoval tedy bedlivě a všemožně šetřil. To všecko nestačilo na statek. Peníze staly se mu modlou, bohem, k nimžto všelikým spůsobem nepoctivým si pomáhal. Zprvu ujímal koňům obroku, kterýž prodával; potom pánu i peníze kradl. Však brzo se prozradil a místo statku byl ubytován v káznici. *(Mehlera přikl.)*

Harun al Rašid, znamenitý kníže na východě, zpozoroval, že jeden panoš, když pokoj poklízel, dukát, který v koutečku se nalezal, ukradl. Ihned propustil mladého zloděje z paláce a když komorník se za pacholíka přimlouval, že krádeží tak velkou škodu mu nespůsobil, odpověděl kníže: „Pro krádež vůbec jsem ho z paláce propustil; nebo kdo v mládí již krádeže se dopouští, ten zajisté v mužném věku poddaným mým krev by ssál a mnoho jim uškodil.“ *(Chr. Kinderztg.)*

V obci *Chrom* ... okresu hořického pověsil si jistý rolník zabité prase do stodoly. Jeden dlouhoprsťák zašel si k témuž občanu na obilí a nahmatav zde visící prase opařené, vypůjčil si je místo obilí a pospíchal s ním dále. Cestou nešťastně sklouzl s meze do vody a na ramenou jeho upevněný vepřík ukradený přitížil mu tak silně, že se zloděj utopil. *(Čas. „Čech“ 1874.)*

V Směčicích u Plzně šel pověstný zloděj *Ježek* z Habrové krást. Vylezl na střechu domku, ale smekl se, spadl a zlomil si pádem několik žeber. Sám se takto vyzradil. *(„Čech“ 1874.)*

Ve vsi *K.* ukradl jeden zloděj napíchnuté a vyvržené prase, které pově-

seno bylo na dřevo, spojující zadní jeho nohy. Cesta do nejbližší dědiny vedla zloděje po můstku, kde si právě chtěl odpočinouti. I postavil ztuhlé prase k zábradlí můstu; prase však sklouzlo pádem na zad zábradlí a uškrtilo takto zloděje mezi zábradlím a příčkou, ve které měl prostrčenou svou hlavu a tíži na zádech nesl. Příštího dne nalezli v tom podivném postavení nešťastníka. *(Škola B. Srdce 1870.)*

Císař *Karel V.* vzdálil se jednou na honu od své družiny a bloudě asi hodinu dostal se do osamělé krčmy v lese. Chtěl si zde odpočinouti, avšak nalezl zde muže s potměšilým, strašným obličejem; byli to lupiči. Sotva že císař se napil, vzal jeden lupič císaři plášť, řka: „Mně se zdálo, že tento plášť mne dobře bude zahřívati.“ Druhý lupič vzal mu druhý oděv se slovy: „Mně se zdálo, že tento oděv mně dobře bude slušeti.“ Třetí mu vzal klobouk, čtvrtý chtěl mu odejmouti polnici. Tu vece císař: „Vezmi si ji jen, avšak prvé ti ukážu, jak se s ní zachází.“ I zatroubil a již tu byla družina císařova a spatřivši pána svého svlečeného, schytala lupiče. Císař tu pravil: „Tito mužové mi vypravovali, co se jim zdálo, avšak i mně se zdálo, že tito čtyři lupiči na šibenici budou viseti.“ Ihned u krčmy byli odpraveni. *(Erholungsstunden.)*

Kolumbán byl prohnaný zloděj v zahradách. Jednou v tmavé, bouřlivé noci podzimní, když ve vsi již všecko tvrdě spalo, vloudil se do zámecké zahrady. Po zámecké zdi táhla se krásná réva, na jíž vršku mnoho ještě viselo překrásných hroznů. Kolumbán vylezl po latích až do vršku jako po žebříku, uřezával nožem hrozny a házel je do nůšky na zádech. Těšilo ho velmi, že kradených hroznů mu přibývá. Když však nůška byla plna, zlomila se náhle lať a Kolumbán sletěl dolů, vrazil do sebe otevřený zavírák a smrtelně se poranil. *(Kr. Šmid.)*

Jednou pozdě již na noc přišedše dva *medvědáři* do vesnice s medvědem, zůstali v hospodě přes noc. Hospodský právě velkou krmenou svini prodav, zavřel medvěda v prázdném chlívě. Po půlnoci přišel zloděj a chtěl svini ukrásti. Z ticha otevřev chlívek po tmě místo svině polapil medvěda. Medvěd pozdvihna se, strašlivě popadl silnýma pozoury zloděje a nepustil ho. Nešťastný člověk strachem a bolestí křičel až hrůza. S těžkostí vytrhli medvědáři poraněného a krvácejícího zloděje z pazourů medvěda, aby ho právu odevzdali.

Již často na světě se stává,
že zlý čin zlá mzda očekává.
(Fr. Svoboda.)

Peněžoměnec *Jos Nunez* v Leridě ve Španělích měl dvě pokladnice, jednu pro obyčejnou potřebu a jednu pro větší peníze. K poslední měl dva klíče, z nichž jeden ztratil. Nedávno, když musel do toho skladu jíti, shledal pokladník k svému největšímu podivení, že v zámku jeden klíč již vězí. I zavolal pána a oba otevřeli dveře a shledali ve skladě mrtvolu muže, který dříve v témže peněžoměnectví úřadníkem byl. Nešťastník bezpochyby ten jeden klíč ukradl v úmyslu, aby pána svého okradl, avšak jakmile do pokladnice vkročil, spustil zámek a on musel uprostřed pokladů, které si chtěl osvojit, hladem umříti. *(Škola B. Srdce 1870.)*

Jistý *Pambo*, jenž pocházel ze vznešeného rodu, byl ale nemajetný, žil v Římě, když císař Jindřich byl korunován. Večer před výročním trhem ukradl prasátko. Nastávající noci ale již došel trestu Božího. Usnul na trhu, drže koně za uzdu a toho mu zloděj ukradl. Když se Pambo probudil, seznal, že draze zaplatiti musel prasátko, jež sám ukradl. *(Petr dam.)*

Jeden vznešený *pán* měl drahocenné, drahokamy okrášlené hodinky. Sluha jeho, dívaje se na ně toužil po nich, až je ukradl a židu prodal koupiv si jiné skvosty. Druhého dne ale nabízel žid pánu na ulici hodinky na prodej. Pán si je koupil a přišed domů pravil sluhovi, proč tyto hodinky nenatáhl. Tu padnuv na kolena k vině se přiznal a za odpuštění žádal. Pán dal sluhovi peníze, aby s rodinou svou žíti mohl, avšak propustil ho hned ze služby. Pozdě litoval sluha, že tak dobrého pána urazil. *(Šmída: Repertorium.)*

Petřík jednou z rána hledě oknem, vidí v štěpnici sousedově množství nejkrásnějších jablek červených v trávě porůznu ležeti. S rychlostí tam přiběhl, prolezl mezerou plotu do zahrady a všecky kapsy u kabátu a kalhot jablky naplní. Náhle však přiběhne soused s holí v

ruce dveřmi do zahrady. Petřík utíká co jen může k plotové mezeře, chtě opět prolézti. Však běda! pro nacpané kapsy uvázne zloděj v mezeře úzké. Jablka ukradené vrátiti musel, mimo to dostal notný výprask. „Pamatuj si," pravil soused:

„Cizý statek že jsi bral,
proto jsem ti výprask dal."
(Fr. Svoboda.)

Au jeden *rolník* opatu *Romualdu* chýši stavěti pomáhal, ukradl mu zloděj vola. Rolník to žaloval sv. opatu a prosil za pomoc, ježto vůl ten byl celá jeho majetnost. Romuald, znaje zloděje, šel k němu a laskavě a vážně ho napomínal, aby vola dal nazpět. Zloděj se ale smál a pozval sv. opata na druhý den na kousek masa. Sv. Romuald vskutku přišel a tu se drzý zloděj udusil pečeným masem. *(Rambeck, heil. Bened. Jahr.)*

Před nedávným časem shořel jeden *pacholík* v řece Sekvaně za živa. Ukradlť několik kusů nehašeného vápna a ukryl je pod svou halenou. Brzy na to, potkav chlapce, jenž koně k napájení vedl, sedl na druhého koně a jeli spolu. Mezi napájením počal se kůň s oným mladým zlodějem spínati a shodil ho do vody. Vápno se brzy v haleně chytlo, která byla zapnuta a chlapec z celého hrdla křičel: „Shořím, shořím, ochraňte mne!" Ti lidé, jenž na břehu stáli, smáli se a pravili, že by to byl hloupý vtip. Zatím pacholík hrůzyplně křičel, že shoří a brzy diváci na břehu poznali, že to nebyl žert, ale žalostná pravda; nebo hořící vápno prožralo pacholíku břicho a brzy se nato střeva jeho nad vodou ukázala; pacholík ten malinkou krádež smrtí zaplatil.
(Macana výb.)

V *Sicilii* ukradla jedna babička morušové listí pro bource, avšak ještě téhož dne bource jí zhynuli. Tu dala ukradené listí nazpět a zjednala si nové bource.
(Anal. Soc. J. anno 1583.)

Jistý *tulák* přišel do lesa k osamělé hajnice, chtěl tam vlastně žebrati; ale když vstoupil do síně a v stavení živé dušinky nepozoroval, sundal polehoučku starou brokovnici, jež zde visela a upláchl s ní. Když se šťastně z lesa vykradl a jda kus cesty širým polem, k jedné vsi se blížil, spatřil hejno holubů na jedno vikoviště podle pěšinky sedati. Že puška nabitá jest, o tom hned nedaleko hajnice se přesvědčil. Natáhl tedy kohoutek, namířil, spustil, ale pro Bůh! tři prsty na levé ruce si ustřelil. Neb puška, starý to a k tomu přebitý střep, se roztrhla. *(Valoucha katech.)*

Onehdy mlátil ve *Volyni* nádeník u mlynáře pšenici a shlednuv, kam mlynář pšenici sypá, najal sobě soudruha, odebrali se na sýpku a nádeník naložil pytel pšenice na sebe, chtěje s ní přes lednici prkny pokrytou přejíti. Sotva ale do prostřed lednice přišel, prolomilo se s ním prkno a on i s pytlem propadnul na kolo, které právě voda táhla. Nešťastníka vzaly lopatky kola mezi sebe, pytel ihned rozdrtily, a zloděj mrtev zůstal na místě. *(Čas. „Čech" 1874.)*

Adolf Záruba z Brandýsa nad Labem oddal se před nějakým časem zahálce a potulce. Jednou v noci přelezl do zahrady krejčího brandýského a vykradl tam oul. Četníci ho ale stíhali a Záruba skočil do tak zvaného starého Labe, doufaje, že se přebrodí na druhou stranu a tak uprchne. Ale na břehu protějším zastavili se lidé. Záruba viděl, že neujde zatčení. Na zavolání četníka obrátil se a brodě se po krk ve vodě vracel se na břeh. V tom však přišel do hlubokého bahna a zmizel pod hladinou. Spěcháno mu sice ku pomoci, ale mrtvola jeho teprvé za půldruhé hodiny nalezena.
(Čas. „Čech" 1876.)

Jistý Grandison usadil se r. 1802 v *Heidelbergu* se sličnou paní a dvěma dítkami, kdež se vydával za obchodníka z Dánska, jenž má lodě na moři. Časem i vyjížděl, jak říkal za obchodem, avšak s druhy jinými okrádal poštu. Když mu to manželka předhazovala, říkal, že tím velkým pánům neuškodí a že, bude-li chycen, sám se usmrtí. A vskutku byl r. 1814 polapen a do vězení dán, kdež sám se usmrtil. *(Herbsta výb. příkl.)*

Služka statkáře A. K. blíže Oulovic u Loun oběsila se na švestkovém stromě. Strach před trestem pro spáchanou krádež dohnal ji k zoufalému tomu činu.
(Čas.: „Čech" 1876.)

Vít Salzberger byl zámožný sedlák a i velmi pilný a pracovitý. Ježto blíž lesa přebýval, svedl ho jistý mlynářský, aby zvěř střílel a takto krádeže se dopouštěl. I stal se V. náruživým pytlákem a nedbal na výstrahu manželky své. Tu jednou zastřelil mládence mysliveckého

a za to byl r. 1774 odpraven, učiniv celou rodinu nešťastnou. *(Th. Nelk.)*

4. Proto.

a) Varuj se jí!

Pohanský místodržitel *Plinius* mladší psal císaři Trajanu o prvních křesťanech: „Svatě se zavázali, že všeho podvodu a krádeže se budou varovati, aniž svěřeného statku si ponechají.“ *(Plinius ml.)*

Ostatně již starý *Tobiáš*, uslyšev beránka bečeti, náramně se ulekl, zdali manželka ho neodcizila. *(Tob. 2, 21.)*

Jeden rolník, chtě sv. *Františka paul.* viděti a s ním mluviti, přinesl mu za dar košíček švestek, aby si ho naklonil. Svatý vzal švestky, rozdělil je na dva díly a pravil: „Tyto švestky jsou z tvé, tyto ale z cizí zahrady!“ Rolník se ulekl a přislíbil sv. Františku, že více krásti nebude. *(Veilch.)*

V zahradě kláštera Sekingů ve Švábsku, kdež sv. *Fridolín* byl opatem, chtěli chlapci ovoce krásti. Než sv. Fridolín na nč přišel a všickni velmi se ulekli. Opat je poučil, že krásti jest hřích a že, chtějí-li ovoce, mají o ně prositi a že je dostanou. Děti nyní prosily a obdržely často od opata ovoce, jenž při té příležitosti o Bohu k nim mluvil. Dítky nikdy více nekradly a staly se řádnými muži. *(Šmída: Repert.)*

František I., král francouzský, vypůjčil se od bohatého kupce z Florencie sto tisíc dukátů, za něž chtěl v Lyonu k oslavě svého jmena vystavěti chudobinec. Když byla stavba hotova, povolal král mnoho znatelů a přátel, aby jejich mínění slyšel. Mezi jinými přišel také slovútný umělec *Mikuláš Salterell*, Florenčan, kterýž jsa tázán, zdali se tu ještě čeho nedostává, odpověděl: „Líbí se mi všecko, až na jedno.“ „A co by to bylo?“ ptal se král: „Zdá se mi budova býti příliš malá,“ odtušil Salterell. „Co vás napadá“ praví král: „vždyť je celé stavení velmi rozsáhlé.“ „Ovšem, Sire,“ odvětí umělec, „jest to budova velikánská; a předce, kdyby sem měli přijíti všickni vaši poddaní, kteří za vašeho panování byli oloupeni a ožebračeni, celé ohromné to stavení pro ně nepostačí.“ *(Mehlera příkl.)*

Chudý *Menrad* pásl ovce a za službu si nemohl ani střevíce koupiti, tak že ho na podzim velmi záblo. Tu přišel k němu jeden zloděj a vyzýval, aby s ním vstoupil do spolku a pak že bude míti teplé střevíce. Avšak Menrad odpověděl: „Nikoliv, raději chci bos a poctiv býti, než abych si krádeží k jmění pomohl. Lepšíť jest, nohy si blátem pošvrniti než duši špatným skutkem!“ *(Kr. Šmíd)*

V sedmileté válce byl rytmistr *Stainville* vyslán pro píci pro koně. I odebral se do osamělé krajiny s vojíny a zde přijeda k chudobné chýši nalezl ctihodného starce, jejž požádal, aby mu vykázal nějaké pole pro píci. I vedl ho stařec k osení ovesnému asi čtvrt hodiny vzdálenému, jež rytmistru naznačil, aby si je posekali. Když vojínové oves si posekali, co potřebovali, otázal se rytmistr starce, proč jim nenaznačil pole blízké, na němž byl mnohem lepší oves? „Proto,“ vece kmet, „že ono pole nebylo mé.“ *(Mehlera příkl.)*

Jeden *vojín* chtěl chudé vdově tele vzíti. I prosila ho ubohá vdova, aby jí ho ponechal. Avšak nemilosrdný vojín odpověděl: „Nevezmu-li ti ho já, vezme ti ho jiný!“ a tele si vzal. Brzy na to byl vojín nebezpečně poraněn a tu měl strašný sen, vzpomenul si na onu krádež a litoval jí. *(Verme.)*

b) Zamezuj a trestej záhy!

Bedřich, vévoda saský, úředníkům raději platu přidal, aby nebyli donuceni krádeže se dopouštěti. *(Camerarius.)*

Zloděj ještě v mladistvých letech měl býti oběšen. Na místo popravní přiveden prosil, aby mu ještě jeho matku přivedli. Když přišla, stavěl se, jakoby jí něco do ucha pošeptati chtěl: zatím jí tak do ucha kousl, že jí jen trochu viseti zůstalo, řka: „Tuhle, matko, máte památku své lehkověrnosti a nepozornosti na mé vychování. Když jsem dosti často co malý chlapec, pera, tužky, nožejčky a jiné věci, které jsem svým spolužákům ukradl, ze školy domů přinášíval pod záminkou, že jsem je nalezl neb dostal, kdyby jste na mne byla lépe pozor dávala, to, co jsem kdy řekl, skoumala a mé lže a malé krádeže trestala, nebyl bych v krádeži postupoval, z malého zloděje byl bych se větším

nestal a teď bych na šibenici tak bídně a hanebně umříti nemusil. Rodičové a děti, — doložil — vezměte si příklad ze mne a mé matky, buďte bedlivi i na ty nejmenší výstupky svých dětí; a vy, děti, střežte se začátku zlého ač nepatrného, abyste poznenáhla k velkému nešťastně nepřikročily.“ *(Macana výbor.)*

c) Varuj se i lesní a pytláctví, škodit.

Jistý chudý *domkář* často lesních krádeží se dopouštěl, z čehož když byl od své vrchnosti kárán, vymlouval se, že to nepokládá za žádný hřích, ježto Bůh pro každého dříví v lese růsti nechává; a když opět spáchav krádež byl pokutován, velmi žehral a nadával. Stalo se za nedlouho, že v zahradě své chytil dva chlapce, kteří mu košík jablek otrhali, protož je neprodleně k vrchnostenskému soudu odvedl. Soudce, vyslechnuv domkáře, pravil, že to za žádný přestupek nemá, ježto Bůh pro všecky lidi ovoce růsti nechává; tím se žalobník ovšem nedal odbýti, ale stál na tom, aby chlapci přísně byli pokutováni. Soudce potrestal malé provinilce, jak toho zasloužili; připomenul ale žalobníku nedávnou jeho výpověď s tím doložením: „Co nechcete, aby vám jiní lidé činili, i vy nečiňte jim!“ *(Mehlera příklady.)*

Matěj Hrabeš z Chvaletu, pytlák, vydal se jednoho dne v měsíci květnu r. 1876 k večeru do lesa na číhanou. Aby nevzbudil podezření, rozebral svou ostře nabitou ručnici a ukryl ji pod kabátem. Sotva ale že se asi 50 kroků od domova vzdálil, vypadla mu hlaveň a rána z ní vyšla a zasáhla ho do břicha, následkem čehož v několika hodinách skonal. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

V lese u sv. *Apolináře* nalezen jest hajný hraběte Kolovrata Václav Adler od pytláka zastřelen. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

V lese u *Škvorce* přistihl lesní příručí známého zloděje v okamžiku, když chtěl poražený strom odnésti. Adjunkt mu kázal, aby s ním šel na úřad, zloděj však se hnal po něm se sekerou. Nastal mezi oběma zápas, v němž byl adjunkt ranami sekerou do hlavy zabit. Vrah zatčen jest. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

Blíže *Nanteuilu* byl potrestán pytlák při vykonávání svého nekalého řemesla. Francois Mellet naličil oka a sítě na zvěř a o 3. hod. s půlnoci je šel prohlížet. Byla tma a tu musel nedaleko tunelu, mezi dvěma vysokými a příkrými břehy táhnoucí se dráhu překročiti. I učinil chybný krok a spadl s břehu dolů právě na koleje. Několik minut ležel jako omráčen, cítě prudkou bolest v noze následkem pádu se značné výšky. Konečně chtěl vstáti, ale nemohl, vymknulť si u pravé nohy kotník. Volal o pomoc, nikdo ho ale neslyšel. Asi za čtvrt hodiny uslyšel, kterak vlak se blížil. V smrtelných úzkostech chtěl se z dráhy odvléci, ale nemohl; řve o pomoc. Vlak přijede. Vykřiknuv byl bez sebe. V strážním domku dozorce přišel opět k sobě; strážník totiž nalezl jej právě, když rychlovlak přejel po koleji druhé, běžící vedle té, na které pytlák ležel. Pytláctví vzdal se potom Mellet navždy. *(Čas. „Háj“ 1874.)*

Roku 1870 chtěl pytlák přes skály skočiti, spadl, sklouznuv do prohlubně a zabil se.

Roku 1868 právě na den Božího Těla vjela kulka jednomu pytláku do těla a těžce ho poranila.

Roku 1870 zdržovali se v údolí Isary pytláci a zabili nového myslivce. Zato se pomstili myslivci na nich, že, když jednou v noci s kořistí na člunu po Isaře plouli, je přepadli a na ně stříleli. Tři byli smrtelně poraněni, že zemřeli, ostatní jen lehce a byli do žaláře odsouzeni. *(Scherer Exempel-Lex.)*

Krása.

1. Ji měli.

Krásou tělesnou vynikali: Adam a Eva; Sára *(1. Mojž. 12, 11.)*; Rebeka *(1. Mojž. 24, 16.)*; Josef egyptský *(1. Mojž. 39.)*; Ráchel *(1. Mojž. 29, 17.)*; Mojžíš *(2. Mojž. 2, 2.)*; Noemi Ruth *(1, 20.)*; Saul *(1. Kr. 25, 3.)*; David *(1. Kr. 16, 12.)*; Abigail *(1. Kr. 25, 3.)*; Jonathas *(2. Kr. 1, 23.)*; Absolon *(2. Kr. 14, 25.)*; Abisai *(3. Kr. 1, 4.)*; Adonias *(3. Kr. 1, 6.)*; Judita *(Jud. 8, 7.)*; Esther *(Est. 2, 7.)*; Daniel a soudruzi jeho *(Dan. 1, 4.)*; Zuzana *(Dan. 13.)*.

Pán Ježíš; Panna Maria.

Alsus, syn Gygarův, krále dánského, vynikal nevšední krásou a vlasy, které se třpytily jako stříbro. *(Ravisius textor.)*

Antinoo Bithynico byl mladík znamenité krásy a tvaru těla, že mu ke cti císař Hadrian u Mantiney dal chrám vystavěti. *(Volaterranus.)*

Augustus císař byl velmi krásný, zvláště pak vynikal bystrým zrakem. *(Sextus Aurelius.)*

Demetrius, syn Antigona, krále asiatského, takovou měl krásu, že od žádného malíře dobře vymalován býti nemohl. *(Plutarch.)*

Johanna, kněžna lužická, dcera krále Alfonse takové byla krásy, že ji zázrakem krásy jmenovali. *(Engelgrave.)*

Lukrecia takovou krásou se skvěla, že jí ke cti Římané pomníky stavěli. *(Ravisius textor.)*

Pythagoras tak byl hezký, že ho učeníci jeho jako nějakého boha ctili. *(Laertius.)*

Suavilda, královna dánská, krásou nevšední vynikala. *(Saxo.)*

I *Xerxes* vynikal krásnou postavou. *(Herodot.)*

2. Omamuje; vydobývá přízně; ač jest marná a pomíjitelná.

Krásná byla *Bethsabe* a krásou tou okouzlila Davida, že se dopustil cizoložstva a vraždy. *(2. Král. 11.)*

Krásná byla *Judita* a krásou tou učinila z divokého Holoferna krotkého beránka. *(Jud. 2, 10.)*

Krásná byla *Esther* a krásou svou přiměla krále Asvera k tomu, že miláčka Amana dal pověsiti. *(Esth.)*

Princezna *Johana*, dcera Alfonse IV., krále portugalského, slynula neobyčejnou krásou a duchaplností, o jejíž ruku vévoda rakouský Maximilian a král anglický Richard a Ludvík XII., král francouzský, žádali pro své syny. Princ francouzský spatřiv její podobiznu, padl na kolena a velebil Boha, že tak krásný tvor stvořil. *(Hunolta káz.)*

Jedna *královna* pravila k mladíku velmi krásnému, když ji o odporučující list žádal: „Jdi, ukaž svou tvář a nebudeš míti odporučení zapotřebí.“ *(Stobaeus.)*

Když Aischines a Pilokrates, dva z desíti vyslanců, krásu Filippa, macedonského krále, velmi vychvalovali, pravil *Demosthenes*: „Krásu, kterou na Filippu vychvalujete, má společnou s jinými ženskými.“ *(Plutarch.)*

Jistý člověk vychloubal se svou tělesní krásou. I pravil mu *Eteokles*: „Nestydíš se, vychloubati se krásou na krátký čas ti propůjčenou?“ *(Valerius Max.)*

Jak krása tělesná pomíjitelná jest, přesvědčil se sv. *František Borgiáš*, když Isabella, královna španělská, slynuvši neobyčejnou krásou, zemřela. František dav si rakev její otevříti, ustrnut zvolal: „Jest to tatáž královna, kteráž před několika dni čarokrásná byla? Jest to tentýž spanilý obličej? Ó Bože! jak ubohý jest člověk, že věcem pomíjitelným přikládá srdce, že tak velmi pečuje o ty, kteří krásou vynikají.“ A pohledem tím se František obrátil zcela k Bohu. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Kateřina alexandrinská*, mučenice, vynikala neobyčejnou krásou. Avšak na krásu svou málo dbala, vědouc, že jest jen prach a popel a že časem zvadne a nemocemi se zničí a za to milovala krásu duševní, ctnost. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Markéta kortonská* stojíc před mrtvolou toho, jehož hříšně milovala, zvolala: „Kde jest nyní duše tvá? Aj, tu viz na hnijící mrtvole tu krásu, kterou jsi milovala.“ I odřeknuvši se hříchu, činila pokání. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

3. Bývá původkyně nehod a hříchu.

Neobyčejnou krásou slynula za časů řeckých *Helena*. A tato krása její byla příčinou, že ji Paris unesl a proto povstala trojánská válka, v níž po desítiletém obležení lstí padlo znamenité město Troja a nesčíslná bída mezi lidem učiněna jest. *(Frencla Postilla.)*

Krása *Laviny* stala se příčinou války mezi Aeneášem a Turnem, ani ji obadva za manželku chtěli míti. *(Virgil.)*

Krása *Thamary* stala se příčinou jejího pádu. *(2. Kr. 13.)*

Bl. *Angela z Foligni* byla krásná paní a pro tuto krásu, než se obrátila k Bohu, oddala se přepychu v oděvu a marným radovánkám. Vždy víc a více zapomínala na Boha a ačkoliv se stala matkou

mnohých dítek, nicméně zůstala v životě světáckém zapletenou.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Máří Majdalenu* obdařil Tvůrce neobyčejnou krásou těla. Krásná tvář, ztepilý vzrůst, půvabné vzezření, ohnivá mysl, dojímavé okouzlující způsoby a mravy, vše to činilo ji dojemnou. A hle, vše to bylo příčinou, že Majdalena klesla hluboce v mládí svém, odevzdavši se zcela hříchu nečistoty.
(J Bílého: Legenda.)

4. Ježto nebezpečná, měj se před ní na pozoru!

Římský pohanský šlechtický mládenec *Spurina* pozoruje, že oplývá neobyčejnou tělesní krásou a že mnohé naň se žádostí hříšnou pohlížejí: zohavil si obličej nožem. *(Sv. Ambrož.)*

Sv. *Alžběta*, hraběnka, rozdávajíc jednou chudým almužnu, spatřila v zástupu i jednu pannu, která měla pěkné, dlouhé kadeře, světlé jako zlato. I vzavši nůžky, ustřihla panně rychle kadeře. Tu vykřikla panna hlasitě a plačíc pravila: „Běda mně! Vy jste mne připravila o okrasu hlavy mé, zlaté vlasy moje!“ A všickni přítomní litovali panny, sv. Alžběta ale líbezně se usmívajíc utírala slzy s tváře zarmoucené panny a pravila: „Milé dítě, neplačiž! Věz, že dobrodiní jsem tobě prokázala. Kdybych ti kadeře byla neustřihla, ty bys byla pyšná a hrdost by byla srdce tvé uchvátila. Nehledej krásu zevnitřní, ale vnitřní, která vždy potrvá.“ I vzala pak pannu tu k sobě a panna byla ode dne ku dni nábožnější, ošetřovala nemocné a zemřela tiše a svatě.
(Mehlera příkl.)

Sv. *Angela z Merici* byla velmi krásná, zvláště pak měla krásný vlas. Uslyševši však, že vlasem tím jiné k sobě vábí, špinila ho tak dlouho, až se každému znelíbiti musel. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Brigitta*, nejkrásnější mezi škotskými dívkami, když ji Procis mermomocí chtěl míti za choť, prosila Boha, aby ji nějak zohavil a hle, brzy uhodila se do oka, kteréž jí i vyteklo.
(Engelgrave.)

Sv. *Febronie*, panna a mučenice, slynula neobyčejnou krásou; obávajíc se ale, aby pro slíčnost tváře nikomu ku pohoršení nebyla a snad i sama světskými mravy se nenakazila, umínila si přísnými posty, dlouhým modlením a jinými kajícími skutky slíčnost tváří zahaliti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Pavla*, zvaná vousatá, byvši od jednoho mladíka pro neobyčejnou krásu pronásledována, prosila Boha, aby ji zohavil a hle, dle přání jejího vyrostly jí vousy, že ošklivě vypadala. *(Bagatta.)*

Sv. *Petronilla*, panna, byla neobyčejně krásná. Aby jí krása a slíčnost tělesná nebyla na škodu duše, seslal na ní Bůh mnoholetou nemoc.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

V *Sverii* žila jedna žena výtečné krásy tělesné, tak že nesmírné množství lidí na ni se chodilo dívat a mnozí jí i úklady činili. Proto prosila Boha, aby jí krásu odejmul a Bůh vyslyšel prosbu její, poslav na ni nemoc, která krásu jí odejmula. *(Stengelius.)*

Křest.

1. Historicky; kdo ji uděluje a komu se uděluje.

a) Historicky.

Za prvních dob křesťanských museli se ti, jenž chtěli křest sv. přijmouti, připraviti a nazváni byli katechumenové. Za katechumena přijímal biskup buď soukromí, buď veřejně znamením sv. kříže a kladením rukou a modlitbou. I děti křesťanské, nebyly-li již pokřtěny, se přijímaly bez rozdílu stáří, pohanské ale, jako u př. Perpetua a Felicitas, Dinokrates, od sedmi roků. — Vyučoval biskup sám, anebo kněz a i diakon, katecheta nazván, obyčejně v kostele a po tři leta. Katechumenové byli roztříděni ve tři oddělení a čas vyučování se řídil dle chování katechumena. — Co se jmena dotýče, udali jmeno, jež míti chtěli, katechumenové, pak-li na bílou sobotu křest sv. přijmouti měli, biskupu čtvrtou neděli postní. I pohanské jmeno se smělo podržeti; teprv později, jak již sv. Dionysius alex. a sv. Jan zlat. napomíná, dávala se jen jmena křesťanská, buď mučeníků aneb svatých, buď slavností aneb čtvera hlavních ctností

aneb i zvláštních událostí. — Před křtem museli katechumenové zkoušku složiti, při čemž se po sedm dní zvláštních obřadů, exorcisem, soli, dýchání a odříkání satanáše užívalo. — V latinské Církvi se jen dvakráte do roka slavně křtilo v sobotu před Velkonocí a před svatodušními svátky, ve východní Církvi ale i na den Zjevení Páně; v některých kostelích i na den sv. Jana křt., kterýž křest se udílel dospělým. Malým dětem se udílel povždy, až konečně v koncilu nicenském nařízeno, aby křesťanské dítky do 14 dnů se pokřtily, obyčejně křtívaly se osmého dne. Ježto dospělých víc a více ubývalo, světila se na obě soboty před svátky jen křestní voda. — Slavně křtili na počátku jen biskupové, později i kněží a diakonové, v čas potřeby pak ale každý člověk. — Z počátku se křtilo všude, později ale byly zvláštní kaple zřízeny, v nichž se nalezaly vany, do nichž se po stupních vstupovalo; doma křtíti bylo zakázáno. — V sobotu před Velkonocí aneb svátky svatodušními podrobili se katechumeni v poledne u křtitelnice ještě poslední zkoušce a pak se odebrali domů. O půlnoci se zase shromáždili, kdež velkonoční svíce a křestní voda se posvětila. Potom se museli ještě jednou křtěnci ďábla odříci, načež byli sv. olejem pomazáni, na východě na více částkách těla, na západě jen na prsou a mezi lopatkami. Potom následovalo vyznání víry, někde se museli křtěnci i vlastnoručně podepsati. A nyní uvedl mužské diakon, ženské diakonka ku křtitelnici a když až po hlavu do vody se postavili, byli třikráte pohrouženi a na to sv. křížmem na vrcholu hlavy pomazáni a potom místo to přikryl kněz malou bílou nítěnou čepičkou, uprostřed níž se červená nit táhla, kterouž čepičku jakož i bílé roucho nosili pokřtění osm dní; v 11. století se ale čepička odstranila a sv. křížmo se bavlnkou utřelo. Po mazání olejem následovalo políbení pokoje. Za nejstarších časů dávalo se pokřtěným mléko a med. Bílým rouchem přioděným pokřtěncům dávala se místem i malá korunka aneb okrasa z palmy aneb jiných vonných květin na hlavu. Konečně dostal pokřtěnec i hořící svíci do ruky, kterouž rozsvícenou po celých osm dní při službách Božích v ruce držel. — Takto přioděné vedl kněz k oltáři, kdež jim biskup svátost sv. biřmování udělil a napotom za ně mši sv. četl, při níž všickni k stolu Páně přistoupili. Konečně jim biskup udělil ještě požehnání, po němž četl aneb zpíval se počátek evangelia sv. Jana. V Římě již od 5. století uděloval se pokřtěným svěcený voskový obrázek, představující Beránka Božího. V osmi dnech na to byli ještě ve sv. náboženství vyučováni a přistupovali denně k sv. přijímání. Den křtu sv. světili pak každoročně. — Kdo křtěnce v základních pravdách sv. náboženství vyučoval a biskupu představil, byl rukojmí za hodnost křtěnce a co svědek křtu sv. přítomen a teprv v 8. století kmotr nazván.

(Podle Šmída hist. kat.)

b) Z potřeby může každý člověk křtíti.

Že každý člověk vůbec v čas potřeby křtíti může a že křest řádně od něho udělený platen jest, zásadu tu hájil papež *Štěpán I.* († 257) oproti Agrippinu, biskupu v Karthagu, jenž toho byl mínění, že křest od kacířů udělený neplatí.

Podobně rozhodl i papež *Mikuláš I.*, když se ho sv. Cyrill a Methoděj tázali, zdaž křest od nekněží udělený platný jest.

Podobně rozhodl i sněm církevní tridentinský. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Athanáš*, slovutný učitel církevní a biskup alexandrinský, jako chlapec hraje si s pohanskými dítkami na břehu mořském, je pokřtil, což spatřiv tehdejší biskup Alexandr, záležitost tu vyšetřoval a shledav, že vše podstatné při křtu bylo zachováno, požádal rodiče, aby pokřtěné dítky k vychování mu odevzdali; i nebyly dítky ty více křtěny, nýbrž jen obřady se na nich vykonaly.

(Podstránského výkl.)

Na podzim r. 1850 měl farář *v Metách* cvičení, kdež mluvil, kterak křest sv. nevyhnutelně ku spasení zapotřebí jest. I patřily některé dívky útrpně na spolužačku Esther, kteráž v koutečku na každé slovo pilný pozor dávala. Hned po cvičení obklopily dívky Esther a přimlouvaly jí, aby se dala pokřtiti a když Esther mileráda svolila, žádaly p. faráře o křest malé Esther. Než farář, ač velmi dojat, poučil děti, že bez svolení rodičů Esther nemůže křtíti co židovku a že by se musela dříve také ve sv. nábo-

ženství vyučiti. I propustil je, aby se ale za Esther modlily. Dívky všecky i Esther byly k neupokojení, až jedna z nich pravila, že v čas potřeby každý člověk křtíti může, ano i pohan. A zde takového křtu jest zapotřebí, ježto ani pan farář křtíti, ani rodiče dovolení dáti nechtí. Esther se tomu velmi těšila, že křtem sv. spasení dosáhne a se vším byla spokojená. I vyučovaly nejdřív dívky Esther, když si měly hráti, arci tajně, šly ku kříži, poklekly zde, modlily se litanie loretánské, vzývaly Ducha sv. a poučovaly pak přítelkyni. A tak to činily s největší horlivostí po nějaký čas. A když již myslely, že Esther dosti vycvičena jest, uchystaly vše ke křtu a v poledne, když kostel otevřen byl, aniž se tam kdo nalezal, spěšně vkročily do svatyně a již chtí Esther křtíti, ana jedna upozorňuje, že i při křtu z nouze mužský křtíti má. I pomohly si hned, jedna přivolala jednoho spolužáka, jenž na blízku si hrál, kterýž arci od hraní nechtěl jíti, avšak když ho snažně žádala a pak mu krátce oznámila, že se jedná o spasení Esther, vešel do kostela, kdež již ho dívky u oltáře Marie Panny očekávaly a pokřtil Esther zcela správně a s pravým úmyslem. Esther naplněna tu byla rozkoší, jakoby již na kraji v nebi byla. — Za tři dni na to roznemohla se Esther nebezpečně. Nyní arci nastala velká nesnáz dětem. Plačky oznámily vše faráři. Rada byla zde nesnadná, ježto židé v tom ohledu přísně jednají. An farář sám se radil, umřela zatím Esther. Tu oznámil farář, co dítky učinily, Esther že jest pokřtěna a co křesťanka že zemřela. Nemusí prý dle zákona dítě dáti po katolicku pochovati, avšak přání jeho jest to vroucí. Rodiče Estheřini si dali přece říci a Esther byla slavně po katolicku pohřbena. Za několik dní přihlásili se i rodiče Estheřini, aby vyučováni byli ve sv. náboženství a pak přijali křest sv.

(Sonntagsblatt Augs. Postz. 1851.)

V jedné nemocnici v *Paříži* narodilo se dítě, kteréž, jak se zdálo, nejvýš jen několik hodin žíti mohlo. Ježto matka tohoto dítěte sama také v nebezpečí života se nalezala, pamatovali přítomní jen na matku chtíce ji zachovati, aby však i dítku svátost znovuzrození se udělila, na to nepamatoval žádný. Tu zvolal jakýsi u víře horlivý mladík: „Zavolejte rychle kněze, aby ubožátko nezemřelo bez křtu sv. A lidé to neučinili, ba smáli se a nikdo pro kněze nešel. „Půjdu tedy sám pro faráře," dí svědomitý muž. Než právě když chtěl odejíti, počalo dítko umírati; proto nechal cesty, šel rychle pro vodu a pokřtiv ubohé dítě otevřel mu brány království nebeského. *(Quillois.)*

c) Uděluje se pohanům; dětem.

Kornelius, setník u vojenském zástupu, byl první z pohanů, jejž sv. Petr, byv viděním poučen, pokřtil.

(Jan Nep. Černohouz.)

Když za času sv. *Augustina* mnozí proti tomu povstali, aby dítky se křtily, hájil zásadu tu sv Augustin, odvolávaje se na nevyhnutelnou potřebu křtu sv.

(Sv. Augustin.)

Totéž učil i sv. *Cyprian*, biskup v Karthagině proti jistému Fidu, jenž proti tomu byl, aby malé dítky se křtily.

(Sv. Cyprian.)

2. Jest potřebný.

Přesvědčen jsa o potřebě a důležitosti sv. křtu, podnikal sv. *František xav.* nejnebezpečnější cesty do Indie, Japanu a jiných krajin, aby pohanským národům křest a jím světlo křesťanské přinesl a až podnes missionáři, aspoň umírající děti těchto pohanů křtí. „Zachováme spůsob," dí missionář apoštolský Veroles, „abychom umírajícím dětem modloslužebníků, milost křtu sv. zjednali. Na nejlidnatějších místech máme osoby, kteréž zvláště k tomu ustanoveny jsou, aby tento křesťanský skutek vykonávaly. Osoby ty jsou ženy jistého stáří, kteréž jak se křest sv. udělovati má, dostatečně vyučeny jsou a mimo i v lékařství se znají; proto bývají k nemocným osobám volány; vidí-li ženy ty, že dítko některé v nebezpečenství života se nalezá, pokřtí je a takým spůsobem bývá každoročně sedm i více tisíc dětí pokřtěno.

(Veroles.)

Jedné matce v *Karthagu* zemřelo dítko, aniž by bývalo ještě pokřtěno; i donesla je zarmoucená matka do kostela prvomučeníka sv. Štěpána a žádala ho, by se přimluvil, by dítko její oživlo a po-

křtěno býti mohlo. I vyslyšel Bůh žádost její a když dítko zase k sobě přišlo, ihned ho dala pokřtiti, načež brzy zemřelo. Tu ale nehořekovala více matka při pohřbu, nýbrž s potěšením, ano pokřtěno bylo, je pochovala. *(Sv. Augustin.)*

3. Spůsob: vody, žádosti, krve.

Křest vody přijal sám Pán Ježíš od sv. Jana Křtitele, jenž křtil, avšak jen na znamení víry Krista *(Jan 1.)*; komorník královny Kandáces od sv. Filipa *(Skut. ap. 8.)*; na den letnic okolo 3000 lidu přijalo křest sv. *(Skut. ap. 2.)*

Křtem žádosti pokřtěn byl kající *lotr* na kříži. *(V. Jirsíka pop. dog.)*

Sv. *Rogacián* vycvičiv se v nejpotřebnějších pravdách víry sv. křesťanské, žádal s vřelou toužebností, aby pokřtěn byl. Zatím ale byl jat a vyznal slavně Krista před soudcem pohanským, načež prvé mučen smrt mučenickou podstoupil. *(J. Bílého: Legenda.)*

V Berlíně zemřel slovutný pastor Dr. *Meinhold*, kterýžto, vzdav se úřadu kazatelského, připravoval se ku konečnému návratu do církve katolické. Jedině smrt, překvapivší ho, nedala mu učiniti posledního kroku. *(Blahověst 1852.)*

Opat *Ondřej* putoval kdys s 10 společníky, mezi nimiž byl i žid, po poušti. Žid nebezpečně se roznemohl a ježto ho, jsouce poutníci sami slabi, nésti nemohli, chtěli ho nechati na poušti. I žádal žid snažně, aby ho nechali umříti co křesťana. Ježto žádné vody neměli, posypal mu jeden třikráte písek na hlavu, říkaje při tom formuli křestní. A hle, žid najednou se pozdravil a putoval s ostatními dále. Když přišli do města Askalonu, uvedli žida k biskupu Dionysu a vypravovali mu, co se jim na cestě přihodilo. I shromáždil biskup duchovenstvo a usoudili, že žid vskutku, což ze zázračného uzdravení jeho vidno, pokřtěn jest, nikoliv ale pískem, nýbrž žádostí. Biskup ale přece dal žida pod výminkou pokřtiti. *(Mehlera příklady.)*

Mladý císař *Valencinian II.*, kterýž právě, když putoval do Milána, aby tam pokřtěn byl, na cestě smrtí sešel, pokřtěn jest křtem žádosti, jakž sv. Ambrož truchlící při pohřbu potěšil. *(Sv. Ambrož.)*

Křest sv. krve přijali mučeníci pro Krista, jenž ještě pokřtěni nebyli.

Tentýž křest přijala i nemluvňátka betlémská, jež ukrutný Herodes dal zavražditi.

Přijali ho muži, paní, mládenci a panny, které v čas pronásledování za víru Kristovu život svůj položili. Počet takových byl a jest až posud v Číně veliký. Dozorcové vězení, odpravčí a jiní pohané, dojati pohledem na stálost mučeníkův, ihned zvolali: „I my jsme křesťané!“ a byli na slova ta odpraveni. *(Jan Nep. Černohouz.)*

Dívka římská *Emerciana* nebyla sice pokřtěna; než že se směle modloslužebníkům protivila, čest a jmeno Kristovo hájila a za to ukamenována byvši pro Krista krev svou vylila Církev sv. v den výroční památky její o ní netoliko vyznává, že pokřtěna na věčnost z tohotosvěta odešla, nýbrž ji i Světicí Boží býti praví. *(V. Jirsíka pop. dogm.)*

Heraida, jsouc ještě v počtu katechumenů, dosáhla křest ohně, bylať totiž pro Krista na hranici upálena a odebrala se do lepšího života. *(Eusebius.)*

Sv. *Kateřina* nejen 50 mudrců svou moudrostí k mlčení přivedla a přemohla, nýbrž i je Kristu Pánu získala. Majíce býti pro víru do ohně vrženi, želeli toho, že ještě nejsou pokřtěni. Sv. panna je ale potěšila, řkouc: „Buďte bez starosti, hnedle ve své vlastní krvi pokřtěni budete.“ *(Vavř. Surius.)*

Křtem krve pokřtěn byl i rolník *Clycerius*, jenž spatřiv, kterak sv. Řehoři, an na popravu veden byl, pouta s nohou spadla a nemocní od něho znamením sv. kříže uzdraveni byli, zvolal: „Veliký jest Bůh křesťanů!“ a napotom usmrcen byl.

Křtem krve pokřtěn byl vojín na stráži, jenž počet 40 mučeníků doplnil. *(Vavř. Surius.)*

V Praze žil židovský pacholík *Šimonek* Abelesův, jenž se chtěl dáti pokřtiti. I rozdurdili se nad tím židé a společně s otcem ukrutně ho mučili a i zavraždili. *(Drahé kameny.)*

Žan, katechumen, byv v Číně chycen a před soud postaven, vyznal se co křesťan a mučen, pokřtěn jest křtem krve. *(Škola B. Srdce 1872.)*

4. Účinek.

a) Ospravedlňuje, obnovuje, oblažuje.

Sv. *Jan zlat.* drže řeč k pokřtěncům pravil mezi jiným o účincích křtu sv.:

„Vizte, již dříve byli zajatci, jsou nyní na svobodě; již v cizině bloudili, jsou občané Církve sv.; již žili v hříchu, žijou v spravedlnosti. Jsou nejen svobodni, alebrž i svati; nejen spravedlivi, alebrž i dítky Boží; nejen dítky, alebrž i bratří Kristovi, nejen bratří Kristovi, alebrž i spoludědici; nejen spoludědici, alebrž i údové; nejen údové, alebrž i chrámové; nejen chrámové, alebrž i nástroje Ducha sv. Vizte, jaké dary vám křtem sv. uděleny jsou! Mnozí myslí, že se nám jen hříchy odpouštějí, já ale vyjmenoval jsem vám deset darů.“ *(Sv. Jan zlat.)*

„Byl jsem pokřtěn,“ dí sv. *Augustin* „a v okamžení zmizela úzkost z duše mé pro můj prvější hříšný život. Nemohl jsem ani dosti, ó Pane, zázrak Tvé moudrosti, bys pokolení lidské zachoval, obdivovati. Jak sladké slze jsem prolíval při veřejném zpěvu Tvé osady! Jejich slzami tekla pravda Tvá do srdce mého, bázeň Boží ve mně povstala a proto jsem plakal a přece se přitom cítil velmi blaženým!“ *(Sv. Augustin.)*

„Věk můj předešlý,“ dí sv. *Cyprián*, „přemnoha scestnými zásadami podmaněn; a já jakožto vězeň, kudy uniknouti nevěda i zmožen jsa těmi, doma ke mně přilnulými hříchy, pořád jsem dřepěl a zoufaje nad budoucností, s neřestmi svými jako s důvěrnými přátely jsem se pěstoval. Když ale nové narození vodou spasnou ty předešlého žití mého skvrny obmylo a v čisté prsy ten jasný a přesný paprslek s hůry se spustil; když jsem skrze druhé narození jako nebeským duchem oduševněl a nového člověka oblekl: tuť ejhle! divným spůsobem všecky mé pochybnosti zmizely a já jsem i duchovně oživnul. *(Sv. Cyprian.)*

Sv. *Leonidas* co pravý a vírou živou naplněný křesťan těšil se z nevinnosti a čistoty, kteréž syn jeho Origines na křtu sv. nabyl. Proto často v noci vstával a přiblíživ se k zbožnému a nevinnému pacholíku, jemně přitiskl jeho prsa a a úctivě ho políbil co chrám Ducha sv. *(Mehlera příkl.)*

Bořivoj, kníže český, přibyv r. 871 ku dvoru již pokřtěného knížete velkomoravského Svatopluka, při hostině co pohan stolovati musel, což jím tak hnulo, že se dal také pokřtiti. *(Klinkáče legendy.)*

Před císařem *Diokleciánem* chtěl kejklíř Genesius k obveselení pohanů křesťany směšné učiniti. I hrál na takového, jenž se chce dáti pokřtiti. Aby potupen byl křest sv., objevil se na jevišti ještě někdo, jenž představoval kněze křesťanského. Tentýž skutečně lil na Genesia vodu, říkal případná slova a pak bílým rouchem ho přiodil. Než v tomž okamžení podivná změna se v srdci Genesia stala. Z posměváčka stal se věřící a posléz i mučeník. V tomž totiž okamžení, kdy v posměchu dal vodu na sebe líti, pronikla, obměkčila ho milost Boží a k císaři a všem shromážděným pohanům zvolal povýšeným hlasem: „Panovníče! až posud jsem křesťanů nenáviděl a tajemství jejich se posmíval. Když však voda těla mého se dotkla, když jsem na otázku spolukejklíře řekl: věřím, uzřel jsem nad sebou zástup andělů stkvoucích, kteří mi všecky hříchy mé od maličkosti předčítali, potom ale tu knihu ve vodě potopili, načež kniha bílá co sníh učiněna jest. Nuže, císaři a vy všickni, jenž až posud tajemstvím jste se posmívali, věřte se mnou, že Kristus jest pravý Bůh, světlo a pravda a že jen skrze něho hříchů odpuštění dosáhnouti můžeme.“ Tou řečí císař a lid rozlícen, dal Genesia mrskati, železnými kleštěmi kázal maso z něho trhati a pochodněmi ho páliti. Ale Genesius nepřestával vyznávati, že Ježíš jest Pán a Bůh jeho a že žádná muka, žádné trápení není s to, aby jej z jeho úst a srdce vytrhnuly. Konečně byl stat, což se stalo leta Páně 286. *(Ruinart.)*

Vévoda *Ingo*, křesťanský kníže, jenž na sklonku 8. století nad lidem vládnul, obývajícím dnešní Korutansko, připravil vasalům a rytířům svým, kteří ještě modlářství oddáni byli, skvostnou hostinu, ku kteréž také z nejnižší třídy mnoho lidu obecného, avšak v křesťanství již utvrzeného, pozval. Těchto častoval kníže u vlastní tabule a dal jim vzácná vína v zlatých a stříbrných nádobách předkládati, zemanům však vykázal místa v chodbách a na dvoře hradebním a jen sprostá jídla a špatné víno v dřevěných nádobách jim předkládati poručil. Urážka a ponížení to pobouřilo ovšem mysl rytířů ctižádostivých, protož vstavše v nevoli předstoupili před vévodu reptajíce: „Kterak přicházejí tito sem a

my v opovržení?“ „Aj, co chcete?“ odvětil vévoda, „nač se vypínáte? Vy bydlíte sice v zámcích a v hradech, pijete z plných korbelů a meče vaše a kopí jen ustavičně řinčí; ale tito vesničané přebývají naproti tomu u skrovné stravě a pokojné práci v nízkých začmouděných chatrčích, nicméně jsou hodnější nežli vy. Neboť tito přijavše učení Kristovo očištěni jsou skrze křest sv. a proto jsem jich pozval k sobě; vy však, jižto v prostopášném pohanství trváte, zašpiněni jste a neobmyti a ošklivi, proto jsem vás jen špatnou stravou v dřevěných nádobách obsluhovati dal!“ *(Brunner.)*

Missionář *Odin* přišel na svých apoštolských cestách k náčelníku divochů, kteréhož jiný divoch ze msty smrtelně poranil. Příležitosti té použil missionář, aby nemocného pohana království Božímu získal. Vzbuzoval ho tedy, chce-li po smrti velikého ducha (Boha) uzříti, že si musí dáti hlavu umýti (pokřtiti se). K čemu když nemocný svolil, vykládal mu Odin hlavní články sv. náboženství, jež on ochotně přijal; však za těžko mu bylo, odpustiti svému odpůrci. Tu, pojav missionář kříž, vypravoval, co Kristus za nás přetrpěl, i že žádá, abychom se všickni vespolek milovali a jako on i svým vrahům odpouštěli a za ně se modlili. A divoch pohnut tou řečí odpustil, byl pokřtěn, třetího dne pak šťastně skonal. *(Herbsta výb. příkl.)*

Když missionář P. *Sorin* k novokřtěncům v Notaonassibi přišel, otázal se jich, jak se jim vede? I odpověděli mu: „Otče! kterak se kmen tento proměnil, o tom se mluví po celé zemi. Až do poslední zimy byl kmen ten rota opilců a lupičů, hanba a strach celého sousedstva; co ale jsou pokřtěni, nejsou to již ti lidé. Každý se obdivuje jich střídmosti, slušnému chování, tichosti a zvláště horlivosti v modlitbě, v chýších ustavičně se ozývají zbožné písně.“ Jeden kanadský myslivec mu pak pravil: „Tajemstvím jest mi nyní chování se těchto Indiánů. Věřte mi! na vlastní oči jsem viděl, kterak r. 1813 a 1814 obydlí bělochů drancovali a pálili, dětem hlavy o zeď tloukli anebo do vařící vody je házeli. A nyní spatřivše missionáře padají na kolena, líbají mu ruce, jako děti otci a i nás zahanbují.“ *(Mehl.: Kat. Handb.)*

Jeden osmdesátiletý *stařec* dal se od missionáře pokřtiti, kterýž pak vskutku a v pravdě Bohu živ byl. Po dvou letech klesl na lože smrtelné a byv otázán, jak by byl stár, pravil: „Jen dva roky čítám život svůj, jen od té chvíle, kdy jsem se skrze křest sv. pro Boha zrodil, těch osmdesáte roků před tím byl život smrti.“ *(Smet.)*

b) Otvírá nebe; činí dědici nebeskými.

Klodvík, král Frankův, byl r. 496 od sv. Remigia v Remeši pokřtěn. Vstupuje do chrámu skvostně k té slavnosti ozdobeného, ptal se překvapen: „Otče, to-li jest to království nebeské, jež jsi mi slíbil?“ Načež odvece sv. biskup: „Toť, pane můj, jen stín jeho; hle — ukazuje na křtitelnici — tuť jsou dveře, kteréž tam přivádějí.“ *(Hincmar.)*

Jedna matka *v Americe* seděla u hrobu svého dítěte, těšila se ale, řkouc: „Hle, milé dítě, jak jsi šťastné v nebi, že jsi pokřtěno, ty jsi dědicem království Božího.“ *(P. de Smet.)*

Klotilda, manželka krále Klodvíka, porodila prvorozeného, jemuž na křtu sv. dáno jest jmeno Ingomar. Ingomar obdržel bílé roucho, roznemohl se a zemřel. I hořekoval král, řka, že kdyby dítě bohům obětováno bylo, snad by bylo nezemřelo, snad že následkem křtu zemřelo. Klotilda ale pravila: „Děkuji Bohu, že mne hodnou učinil, abych se stala matkou dítěte, které do své říše nebeské jsi vzal.“ *(Kr. Šmíd.)*

Viděl jsem kdys mladou *paní*, ana u hrobu dcery své seděla a se sirotkem, kterého se ujala, a který nedávno pokřtěn byl, se bavic, pravila: „Hle, milé dítě, jak šťasten jest člověk pokřtěný! Moje malá Klementinka jest nyní v nebi a když ty umřeš, zas ji tam uvidíš; neboť skrze sv. křest učiněni jsme všickni dědici království nebeského.“ *(Smet.)*

c) Činí dítky Božími a bratřími mezi sebou.

Sv. *Ludvík* objímal a celoval pokaždé děti své po křtu sv., řka: „Milé dítě! prvé jsi bylo mé dítě, nyní jsi se stalo dítkem Božím. Chvála Bohu na věky!“ *(Klinkáče legendy.)*

Šlechetný *Dauphin*, otec Ludvíka XIV., dal svým odrůstajícím synům pěkné na-

učení. Poslav totiž pro křestní knihu, v níž náhodou před oběma princi dítě chudých rodičů bylo zaznamenáno, pravil: „Hle, milé dítky, jako v této knize, tak jsou před Bohem všickni lidé sobě rovni; u něho není rozdílu, leč víry a ctnosti. Kdož nejctnostnější, ten jest největší.“ *(Quillois.)*

Když *Cheverus*, biskup bordeauxský, jedenkráte dítě šlechtické pokřtil, stáli pozdálečí kmotrové s chudým děťátkem, čekajíce na jiného kněze křtitele. Vida to biskup, sám je pokřtil, neboť pravil: „Dítě v chudých plenkách jest také syn Boží jako ono v zlatém povianu.“ I učinil sbírku mezi bohatými kmotry a otcem a odevzdal hojnou částku rodičům chudého dítěte. *(Quillois.)*

Když se v jednom *městě* stavěl kostel, dala při sbírce naň i jedna paní, ač nuzně se protloukala, tolar. Kněz nechtěl daru toho přijmouti, řka, že spíše by zasloužila sama podpory, což její oděv prozrazuje. I odpověděla mu hodná paní: „Což nejsem pokřtěna? nestala jsem se tím dcerou velkého Krále a dědičkou velkého království?“ *(Bourdon.)*

d) Vtiskuje nezrušitelné znamení.

Císař *Julian* odpadl po 20 letech po přijetí svátosti sv. křtu od víry a opět k pohanství se obrátil. Věda dobře, že ve svátosti sv. křtu a biřmování znamení přijal, kteráž na duši jeho věčně vtisknuta byla, chtěl se znamení těch zbaviti. I obětoval proto veřejně hovada, jež pro bohy zabiti kázal a krev hovad těch dal na se líti, jí se potříti a i ruce obmýti; domnívaje se, že takto znamení křtu a biřmování smaže a zničí. Pošetilec! namáhání jeho bylo marné. *(Mehlera příkl.)*

e) Uděluje i dar uzdravování nemocných; prospívá i tělu.

Sv. *Emidius*, biskup a mučeník, vyhojil dceru jednoho pohanského hospodáře na ostrově řeky Tibery, která pět let nezhojitelnou chorobou se trápila, jakmile jí udělil křest sv. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Josafat*, přihlásiv se k víře Kristově, přivedl si ku křtu vznešenější z říše, vojíny a příbuzné a když pokřtěn jest, uzdravil všecky, jenž z přítomných nemocni byli. *(Sv. Jan dam.)*

Sv. biskup *Gaugerius* křtil jednoho malomocného pohana a hle, sotva že pohan pokřtěn jest, zmizelo i malomocenství. *(Surius.)*

Sv. *Otilie*, narodivši se slepá, sotva že později byla pokřtěna, najednou nabyla zase zraku. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Za času, když Hunerich křesťany v Karthagu pronásledoval, žádal slepec *Felix* biskupa Eugenia, povzbuzen jsa viděním Božím, aby mu křestní vodou obmyl oči. Biskup po dlouhém zdráhání tak učinil a hle, Felix nabyl opět zraku svého. *(Mätzler.)*

V Indii roznemohl se vládci Tangovi nebezpečně syn, tak že lékaři o něm zcela pochybovali. I dala ho manželka jeho *Gratia*, která byla křesťankou, pokřtiti a hle, dítě se uzdravilo. Tu král rozšiřoval sám víru Kristovu v říši své. *(Th. Nelk.)*

V Karthagu byl jeden lékař, jenž byl dnou velmi trápen, když již se chtěl dáti pokřtiti. V ten den před křtem pokoušín byl i od ďábla, aby se nedal pokřtiti a že ho neuposlechl, způsobil mu i velké bolesti v nohou. Sotva ale že byl pokřtěn, pozbyl dny, aniž potom, dokud živ byl, bolest v nohou trpěl. *(Sv. Augustin.)*

L. P. 1296 vtrhl *Kassanus*, král Tatarů, s velkým vojskem do Armenie a byl by celou zem ohněm a mečem poplenil, kdyby mu král arménský nebyl dal jedinou dceru svou za manželku. Přec však dovolil, aby nevěsta ve své víře křesťanské zůstati směla, sám však zůstal ještě pohanem. Po roce porodila mu královna děťátko, ale dítě to bylo zmrzačené a velmi neslíčné a černé pleti. Kassanus přikládaje víru pověrám pohanským měl královnu za cizoložnici, proto dítě i matku k smrti odsoudil. Tu si nešťastná matka ještě tu milost vyprosila, aby dítě své pokřtiti směla. Prosba její nebyla odmrštěna a hle, sotva že dítě pokřtěno bylo, změnila se podoba jeho v tvářnost velmi milostnou. Tím pohnut Kassanus oběma život daroval a sám křest přijmouti žádal. *(Tomáš Boz.)*

Člověk jeden z města *Kurubis* netoliko od mrtvice, ale také od šeredné v tajném místě průtrže, když se dal pokřtiti, uzdraven a obojí těžkosti zbaven

jest a jakoby nic zlého před tím na těle neměl, od křtitelnice zdráv vystoupil.
(Sv. Augustin.)

Vladimír, kníže ruský, rozstonal se r. 988 očima, neviděl ničeho a rmoutil se velmi. I poslala k němu císařovna, manželka jeho, křesťanka z Řecka pocházející, řkouc: „Chceš-li pozbyti nemoci této, tehdy dej se brzy pokřtiti; nedáš-li, tehdy toho neduhu nepozbudeš!“ Uslyšev to Vladimír, řekl: „Bude-li toto pravda, tehdy v pravdě veliký bude Bůh křesťanský.“ I poručil, aby ho pokřtili. A biskup korsuňský s kněžími císařovninými, dav prvé naučení, pokřtil Vladimíra; jakmile vložil naň ruku, ihned prozřel. A vida Vladimír toto náhlé uzdravení, velebil Boha, řka: „Nyní teprvé spatřil jsem Boha pravého!“
(Nestor: Letopis ruský.)

5. Kmotrovství.

a) Vol si zbožné!

Když část ostrova *St. Domingo* pod francouzskou vládou stála, považovali rozšafnější z kolonistů za svatou povinnost, každého dne ráno a večer svým Negrům katechismus vykládati. Kteříž nejlépe vyučeni byli, musili pak novopřišlých, jež za své bratry považovali, a co takové i milovali, ve sv. náboženství vyučovati, s nimi se modliti a takto ku přijmutí sv. křtu připravovati. Když pak ti, jenž později přišli, dostatečně ve sv. náboženství vyučeni a od missionářů ku přijmutí sv. křtu za schopné uznáni byli, ustanoveni jsou starší, t. j. jejich dosavadní učitelé, za kmotry jejich. Jakou radost pocítili Negrové, vedouce bratry své, jež sami vyučovali, ke křtu sv.! Den ten byl jim dnem slavnostním; každý si to za čest pokládal, že mohl bratřím kmotrovstvím státi a takto znamenitou službu křesťanské lásky jim prokázati; ti však, jimž se služba ta prokázala, považovali kmotry za své dobrodince a otce, povždy vděčně a uctivě se k nim chovajíce. *(Klinkáče legendy.)*

Jindřichu VIII., králi neapolitánskému, byl za kmotra, když se mu králevič narodil, sv. František z Paula, aby ho nazývati mohl „synem otce Františka“.
(J. Bílého: Legenda.)

Vévoda saský *Jindřich*, když se mu 31. července 1516 narodil druhý syn August, nehleděl na urozenost ani stav kmotra a vyvolil za kmotra jednoho zbožného poddaného a sice ctihodného arcijáhna, opata šťávnického, jemuž vlastnoručně psal: „Jelikož my o vás obzvláštní mínění máme, žádáme laskavost vaši, abyste na sobotu po Nanebevzetí Panny Marie k nám do Frýburku přijíti a v neděli na to našeho syna dle křesťanského pořádku ku svátosti křtu přinésti pomoci a pak našeho dítěte, naším a naší milé choti milým kmotrem býti ráčili. Jindřich.“ Arcijáhen přišel, jak bylo ustanoveno a stál knížecímu synu kmotrovstvím. Po vykonaném úkonu sv. podav vznešenému pokřtěnci do vínku dukát omlouval se, že jsa v chudobě postaven žádného hodného daru pro prince nemá. Vévoda ale odpověděl: „Na to jsem nehleděl, nýbrž mně jen bylo na vaší nábožné modlitbě záleženo a na tom, aby se dítěti mému nábožného křesťanského kmotra dostalo.“ To praviv dal kmotru svému darem pohár dukáty naplněný. *(Mehlera příklady.)*

b) Kmotrovství nezamítej!

Sv. *Alžběta*, hraběnka durynská, nejsouc ani žádána, chodívala chudým lidem za kmotru, aby měla příležitost, šestinedělkám prokazovati dobrodiní.
(Leop. Chimani.)

Sv. *Marie z Mallye* opatrovala chudé ženy, když porodily a byla jim kmotrou.
(J. Bílého: Legenda.)

Manželka sládka pana Josefa Uchytila ve Stráži u Jindřichova Hradce obdařila svého muže sedmým hochem, z nichž všickni jsou na živu. Otec požádal císaře *Františka Josefa I.*, aby dítěti byl kmotrem. Císař svolil ku kmotrovství a nařídil, aby ho zastupoval purkmistr ve Stráži. Zároveň pak zaslal novorozenci deset dukátů do vínku.
(Čas. „Čech“ 1876.)

Ruský cár *Ivan* vycházeje často na zapřenou, rád u sprostého lidu zavítal, aby seznal jeho potřeby. Přišel jedenkráte do chatrče osamělé, kde nedávno děťátko světla Božího spatřilo. Kromě manželů nebylo tu nikoho. Matka po porodu nemohla vstáti, aby neznámého hosta vyčastovala, protož snesl sprostičký muž co bylo, černý chleb a medovinu. Když neznámý host se najedl a pohovořil, pozoroval, že starost mají o kmotra;

nebo muž se uemohl vzdáliti, aby v sousedství o kmotrovství požádal, protož cizinec sám za kmotra se nabídl, jen museli mu slíbiti, že se křtem počkají do zítřka. Druhého dne přijel cár s celým komonstvem do chatrče, což vidouce oni sprostní lidé, velmi se zděsili, však cár je upokojil i na odměnu za jich křesťanskou pohostinnost, již mu včera neznámému prokázali, pojav dítě k sv. křtu je vezl, o něž pak, jakož i o rodiče dobře se postaral. *(Podstránského výkl.)*

U Štrasburku nezastihl císař *Josef II.*, cestuje, žádných koní. Poštmistr neznaje ho, prosil jej, aby měl chvíli strpení, ježto byl všechny koně vyslal, aby mu ku křtinám jeho syna hosti svezly. I žádal císař, aby směl býti též za kmotra, čemuž poštmistr milerád přivolil. Když se ho pak farář na jmeno tázal, aby je do knihy zádušní vepsal, odvětil císař, že se zove Josef. „A jak dále?“ „Nuž Josef, na tom tuším dosti.“ Farář ale chtěl mermomocí vědět jmeno rodinné. „Nuž tedy Josef II.“ „Druhý. Sprýmovné to jmeno! A stav?“ tázal se dále. „Jsem císař,“ zněla odpověď, jež všecky přítomné radostným úžasem naplnila.

(A. Hellmuth.)

Když císař *Josef II.* v Záhřebě se zdržoval, byl od jednoho hraničára, jemuž manželka dva chlapce porodila, za kmotra požádán. Josef žádosti té vyhověl a když se ho farář otázal, jak dítky se mají jmenovati, pravil, že Josef I. a Josef II., což se i stalo. Otec dětí obdržel značný dar a dvojí služné doživotné, spolu doložil císař, že o duševní i tělesné blaho dítek starati se bude. *(Mehl.: Kat. Handb.)*

Za posledního roku panování Ludvíka XVIII., krále francouzského, procházel se bratr jeho, napotomní král *Karel X.*, s vévodou z Quiche a tu spatřil ženu s novorozeňátkem zarmoucenou. I otázal se jí Karel, proč jest tak zarmoucená a dozvěděl se, že kmotr, bohatý sedlák, dříve připověděl, nyní pak kmotrovství odřekl. Tu se jí Karel sám nabídl za kmotra. Když přišlo k zápisu, ptal se farář po jeho jmenu a tu mu řekl: „Monsieur se jmenuji.“ „Jest to vaše příjmení?“ otázal se farář. „Nu, tedy napište, když to již musí býti: Hrabě z Artois, králův bratr.“ Všickni ustrnuli a padali mu k nohoum. Avšak Karel se těšil, že tak rolníky překvapil, vyčastoval je a postaral se o dítko, dívku, jíž byl za kmotra. *(Herbsta př.)*

6. Slib nezruš; obnovuj!

Den křestní byl *prvním křesťanům* tak důležitý, že ho každoročně slavili a sliby na křtu sv. učiněné obnovovali.

Podobně i obyvatelé *Habeše* a *Koptové* památku křtin světili a zbožní křesťané i nyní tak činí. *(Podstr. výkl.)*

Sv. *Cyprian* volal k Fortunatu, odpadlíku, jenž víru Kristovu zapřev Církev opustil: „Bídníku, co ti učinil Kristus, že Jej opouštíš a sebe vydáváš v otroctví ďábla, z něhož tě vytrhl zásluhami krve své? Tys mu přísahal věrnost a slib svůj křestní jsi zrušil a opustil Krista, k jehož praporu jsi se na křtu sv. dal.“

(Sv. Cyprian.)

Sv. *Jan zlat.*, kdykoliv ďábel pokušením svým naň dolehal, obnovoval slib křestní, řka: „Odříkám se satanáše; přidržuji se zcela Krista!“ a zapudil ho a prostředek ten i posluchačům svým odporučoval. *(Sv. Jan zlat.)*

Sv. *Markéta*, abatyše, třikráte v roce se vzdálila od společnosti lidské a obyčejného zaměstnání, aby o samotě na křest sv. a sliby tu učiněné si zpomínala a sice na velký pátek, hod Boží svatodušní a na svůj svátek.

(Hunolta káz.)

Adalgisus, král Frisů, přijal křest sv. s vroucí pobožností a radostí; když ale pokřtěn byl, psal mu vévoda Franků Ebroin, aby od křesťanské víry odstoupil; odstoupí-li, že jej statky novými a i peněžitou pomocí obdaří. Adalgisus přečta list ten vrhl jej na oheň u přítomnosti dvořenínů svých a pravil: „Jako tento papír, tak musí hořeti ten, kdož zruší úmluvu, kterouž na křtu sv. učinil s Bohem svým.“

(Mehlera příklady.)

Jeden missionář *v Americe* byl požádán od jednoho divocha horlivě, aby ho pokřtil. I učinil missionář tak, když ho prvé ve sv. víře byl vyučil. Za rok přišel missionář opět do této krajiny, což když se onen divoch, horlivý křesťan, dozvěděl, spěchal ihned k němu, děkoval mu za sv. křest a žádal, aby mu podal tělo Páně. „Milerád,“ odpověděl mis-

sionář, „ale prvé musíš se vyzpovídati. Zpytoval jsi již své svědomí?“ „Milý otče!“ vece na to divoch, „zpytuji své svědomí každodenně, jak jsi mi loni uložil.“ „Tedy se vyznej ze svých po křtu sv. zpáchaných hříchů.“ „Z jakých hříchů?“ „Z těžkých, jichž jsi se snad dopustil.“ „Jak?“ pravil tu udiveně divoch, „může ten, jenž přijal křest sv. Boha uraziti? Jsou tak nevděční i křesťané?“ I zaleskla se slza radosti v oku missionáře, že nalezl v pustinách amerických muže, jenž slib křestní po celý rok nezrušil. *(Zollnera kat. káz.)*

Za časů krutého pronásledování katolíků za krále vandalského Hunericha předvedena byla před soud i jedna vzácná paní *Dionysia* se svým útlým synáčkem, aby od víry katolické odpadli. Ana matka zpozorovala, že synáček před mučením strach dostává, domlouvala mu, aby bázeň tu zapudil a s ní pro víru Kristovu zemřel. A když pacholík před očima matčinýma krutě mrskán byl, zvolala: „O synu, pamatuj na křest sv. a slib tam učiněný; nedej si roucho nevinnosti, jímž přístup k nebeské svatbě míti budeš, odejmouti. Považ, že smrtí si vydobudeš radosti nehynoucí, věčné.“ I vytrpěl hodný syn smrt mučenickou a nezrušiv slib křestní vešel do radosti nebeské. *(Viktor utic.)*

Za vandalského pronásledování měl jistý *Elpidoforus* sv. vyznavače mučiti. Elpidoforus byl prvé křesťan, jemuž za kmotra byl diakon *Murilla*. Když Murilla před ukrutného Elpidofora předveden byl, vyňal roucho bílé křestní, rozprostřel je přede všemi a srdcelomně jal se mluviti: „Toto roucho křestní, zrádný Elpidofore, otroku hříchu! bude jednou před soudem Božím na tě žalovati. Na důkaz tvé špatnosti a tvého zavržení si je uschovám bedlivě, aby ono svědčilo, jakou milost jsi obdržel na křtu sv. a ti předhůzky činilo v místě zatracenců, ježto jsi ho znenuctil a roztrhl a vzdal se víry, jíž jsi na křtu sv. přísahal.“ *(Ruinart.)*

Za pronásledování **křesťanů** *v Indii* r. 1838 odcestovala jedna teprv 15 roků stará paní a křesťanka ku svému manželi, s nímž pro mládí až dosud společně nežila. Když do vesnice té přišla, žádali obyvatelé, aby paní ta křesťanství zapřela a bohům obětovala. Než nadarmo a proto nařídili jejímu manželi, aby on ji k odpadlictví donutil. I domlouval jí tento nejprv lichotivě a když domlouvání nic neprospělo, zbil ji strašně holí, hroze jí i smrtí. Načež ona odvětila, že raději zemře, než by víry se odřekla a že Bohu, jemuž na křtu sv. věrnost přísahala, věrnou zůstane. I rozdurdil se manžel po těch slovech tak, že nohama po ní šlapal a i nožem v obličeji ji poranil. I vzala tu manželka teprv dva měsíce staré děcko své a odebrala se zase k matce, aby slibu křestnímu zůstala věrnou. *(Zollnera kat. káz.)*

V Miláně žil velmi dobrosrdečný kovář. Když jeho kmotru dům vyhořel a on s dvěma dítkami do největší chudoby upadl, pracoval denně ráno a večer o dvě hodiny více a co vydělal, dal kmotru. Když se o tom jeden bohatý kupec dozvěděl, poslal kováři sto zlatých, aby si obchod rozšířil, kovář je ale nepřijal, nýbrž prosil, aby je kmotru, jenž jich potřebuje, dal, an, pokud pracovati může, almužny nepřijme žádné; kmotr si penězi těmi pomůže, on pak, doložil žertem, bude moci zase déle spáti. I učinil kupec dle přání kovářova a kmotru bylo pomoženo. *(Zollnera kat. káz.)*

Biskup *Rey* z Annecy († 1842) pocházel z rodiny velmi nábožné a zámožné. Světla světa uzřel 22. dubna 1770 a dvě hodiny později uzřel světlo víry. Památku na ten den konal každoročně co nejslavněji, nemoha Bohu dosti děkovati za milosti ty, jež byl na křtu sv. přijal: protož také nikdy neopomenul na ten den křestní slib svůj obnoviti. „22 dubna 1770,“ tak psal jednomu příteli, „měl jsem to štěstí, 2 hodiny později, co jsem se člověkem stal, křesťanem býti. Ach, co by mně první zrození prospělo, kdyby mně milosrdenství Boží nebylo druhého propůjčilo! Proto také druhé zrození to každoročně oslavuju, křestní slib obnovuji a velebím Pána za nevýslovné milosti, kteréž Bůh k vznešenému jmenu křesťana připojil.“ *(Quillois.)*

Viktor, prokonsul karthaginský, byv k odpadlictví nucen, rozhněval se hněvem spravedlivým a pravil: „Ať mne král jakýmkoliv způsobem mučí, jen když ukážu, že nadarmo křest sv. jsem nepřijal!“ *(Lykosthenes.)*

7. Křest.

a) nezanedbej; upřímně po něm touži!

Když bl. *Bedřich*, opat, uslyšel, že dítě v blízké dědině bez křtu sv. zemřelo, tak se zarmoutil, že sotva se potěšiti dal. *(J. Bílého: Legenda.)*

Ratbot, král Frisů, vycvičen od biskupa Vulframa chtěl se dáti pokřtiti a již byl i u křtitelnice. Tu se otázal král, jsou-li i jeho předkové v ráji, kterýž jemu biskup přislibuje, anebo jsou-li v pekle, jímž mu hrozí? Biskup ho tím těšil, aby dbal především na své spasení, tu ale, ač mnozí Frisové se dali pokřtiti, odstoupil král, pravě, že předky své nesmí opustiti. Zatím neměl král pokoje a poslal si za krátký čas pro jiného biskupa Willebroda, avšak než Willebrod přišel, byl král již mrtev. *(Mehlera příklady.)*

Chudá turecká *dívčice* byla chycena od mořských loupežníků a prodána co otrokyně. Dostala se k velmi urputnému pánu, kterýž ji tak zbil, že na polo mrtvá zůstala ležeti. Zpamatovavši se, šťastně utekla. Biskup algerský se jí ujal a dal ji do kláštera cvičiti. Za několik měsíců byla v křesťanském náboženství vycvičena a žádala křtu sv. Biskup váhal, chtě se přesvědčiti, zdali je upřímná touha její. I vzala do ruky kříž a srdečně Pána svého objala; pak dotknuvši se prstenu biskupova pravila: „Jako vy, nejdůstojnější pane, tento prsten stále nosíte a podle libosti na prstu otáčíte, tak chci já býti prstenem Božím, chci se věrně držeti Boha, až budu v koupeli křtu sv. nově zrozena.“ Tak upřímnou touhu nemohl biskup oslyšeti i neprodleně jí křest sv. udělil. *(Quillois.)*

b) Nevinnost zachovej!

Sv. *Basil*, biskup cesarejský v Kappadocii, napomínal vážně a důrazně pokřtěnce, aby roucho nevinnosti, jímž je Kristus na křtu sv. přioděl, čisté zachovali, aby je opět čisté odevzdati mohli Pánu, až přijde. *(Sv. Basil.)*

Když kdys jistému nábožnému rytíři dceruška jmenem *Beata Kristina* (Blaženka) pokřtěna jest, pravil kněz úkon sv. dokonávaje: „Jdi v pokoji, dítě moje! Pán s tebou! Buď v pravdě, co znamená jmeno tvé! Buď blaženou křesťankou! Dejž ti Bůh, aby's milost, kterouž jsi právě přijala, až do konce zachovala a tak aby pokoj Boží přebýval v tobě a mohlo se o tobě říci: „Vždy tatáž!“ Když dceruška povyrostla, vypravovala jí nábožná matka, co k ní kněz na křtu sv. mluvil a dceruška, pamatujíc si vše, vyvolila si to za heslo. Když pak později svět a pochlebníci na čistotu její doráželi, napsala si Blažena do pamětní knihy: „Vždy tatáž!“ A když pak ve stavu manželském mnohý kříž ji potkal, uváděla si na mysl heslo: „Vždy tatáž!“ a mír a pokoj uhostil se znovu v srdci jejím! Když se konečně její poslední hodinka přiblížila, tu opět zvolala: „Zůstanu při svém hesle: „Vždy tatáž!“ A když umřela, dán jí na hrobní kámen nápis: „Od křtu až k smrti zůstala věrnou Bohu svému.“ *(Mehlera příkl.)*

Když *Cedualla*, král britanský, v Římě se pokřtiti dal, prosil na cestě Boha, aby nevinnost, kterouž na křtu sv. obdrží, nepoškvrnil a co čisté dítě do nebe přijat byl. I vyplnil Bůh prosbu jeho; brzy po křtu sv. na velký pátek onemocněl a nedlouho čistou duši Bohu odevzdal. *(Ctih. Beda.)*

A proto napomínal sv. *Basil*, biskup cesarejský v Kapadocii pokřtěnce, aby roucho nevinnosti nepoškvrněné zachoval, jež na křtu sv. přijal, aby ho jednou čisté Kristu odevzdati mohl. *(Sv. Basilius.)*

c) Važ si ho; buď zaň vděčen!

Jakmile jsem — praví sv. *Augustin* — mluviti mohl s přítelem Nibridem, jenž v nemocnici pokřiti se dal, chtěl jsem u něho v posměch uvésti křest sv., on ale zhrozil se z toho a přísně mne napomenul, sic že přítelem mým nebude, což na mne velmi dobře působilo. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Kristina*, mučenice, kladena jsouc do železné kolébky rozžhavené řekla: „Dobře máte, že mne jako dítě do kolébky kladete; jelikož teprv před rokem skrze sv. křest jsem byla zrozena.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Augustin* vroucí vděčnost za křest projevil, řka: „Za velké to pokládám dobrodiní, že mne Bůh nechal zroditi mezi těmi, skrze něž bych víry a svátosti došel. Vidím, že lidem bez počtu jest odepříno, z čehož se těším, a že mi jest popřáno.“ *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, dí: „Tři hrsti plné vody, jimiž kdys pokřtěn jsem byl, jsou vzácnější, než tři koruny královské, jež nyní na hlavě nosím.“
(Sv. Ludvík kr. fr.)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, říkával, že větší slávy, větší důstojnosti a více milosti nabyl v Posiaku, kdež byl pokřtěn, než v Remeši, kdežto byl za krále korunován. A tam se také nejraději zdržovával, an prý tam k největší cti byl povýšen a největšími milostmi obdařen.
(V. Jirsika pop. dogm.)

Sv. *Řehoř naz.* připomínaje si účinky křtu sv. cítil se zcela unešen a nemohl Bohu dosti se nadékovati.

Podobně i sv. *Cyprian* popisuje s nadšením účinky křtu sv.
(Sv. Cyprian.)

Konstantin, první císař křesťanský, hned po přijetí křtu sv. papežem Silvestrem z vděčnosti chrámy nákladné k uctění Boha stavěti počal, je drahými obrazy a ozdobami okrašloval a o rozšíření křesťanství nejsnažnější péči měl.
(Macana výb.)

Křesťan.

1. Původ a vznešenost toho jména.

Jméno: *„křesťan“* má původ svůj od Krista, což slove pomazaný. Jménem tím nazváni jsou nejprv křesťanští obyvatelé v Antiochii asi r. 43. *(Sk. ap. 11, 26.; 26, 28.; 1. Petr 4, 14.)* a sice od Římanů. — Prvé se nazývali: učeníci, žáci, přívrženci Kristovi; také bratři svatí *(Sk. ap. 9, 31.; Řím. 1, 7.)*; od židů: Nazarejští *(Sk. ap. 24, 5.)*; také nosiči Boží anebo Kristovi; a osvícení
(Krönes Real-Lex.)

Když jednou sv. *Augustin Olympiu*, římskému hraběti císařę Honoria, psal a dlouho přemýšlel, jaké čestné jméno by mu měl dáti, napadlo mu jméno křesťana a proto připsal tomuto císařskému, vysoce postavenému muži: „Ať jsi čímkoliv v poměrech tohoto světa, vím, že ti nic milejší a pro tebe slavnější není, jako jméno pravého křesťana a služebníka Božího.“ *(Sv. Augustin.)*

Když sv. vojín a mučeník *Severian* u výslechu o víře vůdci Lynu neohroženě zaslepenost proti pravdě křesťanské předhazoval, spílal mu tento, řka: „Což nevíš, bídníku, že ty, vojín sprostý, mluvíš s vůdcem?“ Severian odpověděl: „Toto vyznání dává mi víra Kristova: sloužímť Bohu, jenž mne učí i krály i vůdci, jsou-li špatni, pohrdati. Předhazuješ mi stav můj nízký, že jsem voják; avšak znej urozenost mou v Kristu, jenž mne v krvi své znovu zrodil a vznešenějším učinil než krále a vůdce. Proto mluvím s tebou jako s otrokem v naději v Krista, jenž nás učí, radosti pozemské za bejlí považovati. Nemysli tudíž, že pýcha tvá na mne nějaký dojem činí.“
(Alb. Stolz, Leg.)

Jan rakouský byl od jednoho španělského zemana vychován, jehož měl za strýce. Když dospěl, vyjel si Filip II., král španělský, jenž o všem věděl, s četnou družinou do lesa na hon, kamž Jana se zemanem objednal. Jakmile král jinocha spatřil, slezl s koně, objal ho, čemuž se i dvořané i Jan velmi divili. Král ho vzal uctivě za ruku a pravil: „Víš, Jene, že jsi syn císaře Karla a já bratr tvůj?“ Jan naplněn tu byl radostí nesmírnou. A my jsme co křesťané bratří Kristovi. *(Fr. Hunolt.)*

2. Pravý jest

a) opravdu šťasten.

Sv. *Justin*, mučeník, pravil, jsa vyslýchán pohanskému místodržiteli Rustiku: „Dlouhý čas, avšak nadarmo hledal jsem pravdu u filosofů pohanských. Konečně přemoha předsudku oproti křesťanům, byl jsem tak šťasten, že u nich pravdu, tu drahocennou perlu, jsem naleznul.“ „Bídníku!“ osopil se Rustikus, „vážíš si a vyznáváš víru Kristovu?“ Načež Justin: „Nebyl bych filosof, kdyby mi pravda, ať přijde odkud koliv, nebyla vítána.“ *(Bercaster K. G.)*

Sv. *Onufrius* umíraje, oslovil ještě Paphucia, jenž ho navštívil: „Šedesáte let sloužil jsem Bohu na této poušti, v kterémž čase jsem žádného člověka neviděl a jen s Bohem obcoval. Mnoho jsem zde sice přetrpěl, avšak té zkušenosti nabyl, že pravému sluhovi Kristus všeho dopřává, čeho pro tělo zapotřebí má, zvláště pak srdce pokojem zvláštním naplňuje.“ *(Surius.)*

Jedna *paní* byla sice chudá, avšak bohatá na ctnosti a lásku ku Kristu

a Marii Panně. Když se v městě kostel stavěl, přinesla tolar, kterýž si za dlouhý čas uspořila, v oběť na kostel. Kněz však nechtěl peníz ten přijmouti, řka, že jest chudá a že spíše podpory sama zasluhuje, jak na jejím oděvu viděti jest. Načež paní odvětila: „Jak, velebný pane, já že jsem chudá? Nikoliv! Jsem křesťanka, jsem dcera mocného krále a dědička velkého království.“ (*Debussi.*)

b) Jest Bohu vděčen a jména toho hoden.

Sv. *Augustin* volával: „Vskutku, velká, ano neocenitelná milost jest, že mne Bůh nechal v tom čase a mezi lidmi se zroditi, skrze něž jsem se stal křesťanem. Vidím, že tisícům a tisícům této milosti se nedostalo.“ (*Mehl. př.*)

Sv. *Terezie*, umírajíc, ještě radostně zvolala: „Děkuju ti, ó Pane nebes a země! že jsi mne povolal ku křesťanství a do Církve Kristovy.“ (*Sv. Terezie.*)

Alfons, moudrý a zbožný král kastilský každé příležitosti k tomu použil, aby dokázal světu, jak velice si té milosti váží, že jest křesťanem a nezřídka se dal do pláče, uvažuje velkou tuto milost. Často říkával přátelům a dvořenínům svým: „Ustavičně děkuju Bohu svému, ne za to, že jsem králem, alebrž že jsem křesťanem.“ (*Frencla: Postilla.*)

Alexandr, udatný král macedonský, ve vojště svém měl vojína, jenž též Alexandr slul a tím jménem se honosil, ale byl bázlivý a lenivý. I řekl mu král: „Odlož buď jméno, anebo čiň skutky Alexandra hodné.“ (*Macana příkl.*)

Sv. *Theofil*, biskup antiochenský († 190), stal se z pohana křesťanem a tu si vroucně přál, aby jména toho byl hoden a proto žil i co pravý křesťan, tak že se stal svatým. (*Richter.*)

Kdykoliv za časů pronásledování *ženština* byla k nečistotě vábena, dostačilo, řekla-li: „Jsem křesťanka.“ Neboť pohané byli přesvědčeni, že ani sliby, ani prosbami a hrozbami ku hříchu křesťanka svésti se nedá. (*Jan Nep. Černohouz.*)

c) Jméno své vyznává a jím se chlubí.

Sv. *Agathius*, setník, byv před soudce pohanského postaven a byv otázán, jak se jmenuje, odpověděl neohroženě: „Mé nejmilejší jméno pochází od Krista, jinak mne lid nazývá Agathius.“ I byl konečně po mukách usmrcen. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. panna *Blandina*, byvši celý den pro víru Kristovu mučena a na všem těle trýzněna ve všech mukách jedině to slovo stále v ústech měla: „Křesťanka jsem, u nás se žádná nepravost netropí.“ (*Sv. Blandina.*)

Sv. *Bonifác*, mučeník, byv před soudce povolán a opětně otázán, jak se jmenuje, odpověděl: „Já jsem křesťan, chceš-li ale mé světské jméno viděti, jmenuji se Bonifácius.“ (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Dorota* byvši před soudce pohanského předvolána a majíc modlám obětovati, vyznala neohroženě: „Jsem křesťanka a pravý Bůh mi zapovídá, jinému leč jemu obětovati.“ Za to dal ji Fabricius vladař na skřipec, pak bičovati a konečně sekerou odpraviti. (*J. Bílého: Legenda.*)

Epiktet, kněz církve východní, byl pro víru svou od Latroniana, vévody z Almiridu uvržen do vězení s druhem svým nekněžem Astionem. Oba na tom se usnesli, že před soudem na všecky otázky odpovídati budou: „Jsme křesťané, toť naše jméno, náš původ a naše vlast!“ V utrpení a mukách volejme: „Staň se vůle tvá, ó Pane!“ A tak se i stalo druhého dne, zmužilostí pak jejich povzbuzen, stal se i jeden přísedící křesťanem a všickni za 30 dní podstoupili smrt mučenickou se slovy: „Budiž jméno Hospodinovo zvelebeno! Tvá vůle, ó Bože! staň se.“ (*Herbsta př.*)

Sv. *Epipodius* a *Alexandr*, mučeníci a nerozdílní přátelé, byvše před soudce pohanského předvedeni a otázáni na jméno a stav, odpověděli: „Jsme křesťané!“ (*J. Bílého Legenda.*)

Podobně odpovídal i jeden diákon tyranu před soudcem a v mukách: „Jsem křesťan.“ (*Sv. Eusebius.*)

Když *Quincian*, vladař sicilský, sv. pannu Hátu od víry křesťanské odvrátiti usiloval, řekl jí: „Nestydíš se ty, jež z tak vznešeného kmene pocházíš, vésti život křesťanů tak sprostý, nízký a služebný?“ Ale Háta odpověděla: „Daleko vznešenější jest křesťanská prostnost, nežli královská nádhernost.“ (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Kaliopas*, tázán na svůj rod odpověděl: „Pamfilie jest mé rodiště, sláva

pak má jest, že nesu jmeno svého Pána Krista Ježíše.“ Žádal i za mučenictví, kterého také dosáhl.

(*Macanovy příklady.*)

Když pohanský sudí sv. kněze *Konkordia* z temného žaláře, v němž jej dlouho pro víru Kristovu uvězněného držel, před sebe postavil, a se ho tázal: „Kdo jsi ty, a jak se nazýváš?“ odpověděl onen jasnou myslí: „Já jsem křesťan!“ I dí mu sudí: „Já se tě táži, jaké jest jméno tvé?“ Načež onen opět? „Já jsem křesťan!“ Celý rozhorlen křičel sudí: „Netáži se tebe na tvého Krista, ale jmeno tvé chci věděti!“ A opět dí Konkordius: „Já jsem křesťan, od Krista mám své jmeno, Kristu celý přináležím, Kristu věrným chci býti i v životě i v smrti!“ A po tomto výroku podstoupil smrt mučenickou.

(*Frencla Postilla.*)

Sv. *Lucián*, byv za císaře Diokleciána před soudce předveden, a k odpadnutí vybídnut, poždy na otázku odpovídal: „Jsem křesťan!“ Ptal-li se ho soudce: „Odkuď jsi ty? která jest tvá vlast?“ odpověděl: „Jsem křesťan!“ — „Jaké řemeslo, jakou živnost provádíš?“ „Jsem křesťan!“ „Kdo jsou rodičové tvoji?“ „Jsem křesťan!“ — A proto byl světec na skřipci rozpjat, údy jeho roztaženy, tělo železnými sekerami rozsekáno; byl položen na ostré střepiny a tak po 14 dní v tomto trapném postavení střežen, konečně pak sťat leta Páně 312.

(*J. Bílého: Legenda.*)

K *Numerianu Maximu*, místodržiteli v Cicilii, byli do Tarsu tři křesťané předvedeni. Tarakus, nejstarší, byl nejprv na jmeno tázán. „Jsem křesťan,“ pravil, jinak mi říkají Tarakus.“ I druhý odpověděl, že mu říkají Probus, nejraději ale že se nazývá křesťan a doložil, že pochází z Pamfilie. Konečně i třetí Andronikus jasně pravil: „Jsem křesťan!“ Za toto upřímné vyznání a že modlám obětovati nechtěli, byl jeden z nich metlami, druhý řemeny mrskán, třetí pak mučen. Později byly Taraku zuby vytlučeny, ruce spáleny a konečně ho pověsili. Probus byl pálen na patách a na hlavě. Androniku nasypali do ran sůl, až pak všecky odpravili. (*Sv. Alfons Lig.*)

Bylit sv. mučeníci jako sv. *Pacian*, sv. *Kalliop*, sv. *Petr bellamský*, sv. *Blandina*, kteřížto, byvše od tyranů na své jmeno, rod a vlast tázáni, nic jiného neodpovídali, leč: „Já jsem křesťan, já jsem křesťanka,“ čímž veřejně vyznati chtěli, že křesťanem býti jest největší slastí. (*Macana výb.*)

Usthazanes, muž u dvora krále Sapora, znamenitý a králi velmi milý, byl, nechtě se víry Kristovy vzdáti, odsouzen k smrti. I žádal krále, aby pro jeho zásluhy dal vyvolati: „Usthazanes nebyl trestán proto, že by se byl u dvora nějaké nepravosti dopustil, nýbrž proto, že jest křesťan a Boha svého odříci se nechtěl.“ (*Sozomenus.*)

Jistý *hrabě* francouzský, v mladosti nábožně vychovaný, později uprostřed bohatství a štěstí velmi rozpustile a bohaprázdně živ byl. Než i jemu přiblížilo se okamžení, že na jevišti vezdejšího života dohrával. Strašlivé pomučení na věčnost v něm opět vzbudilo víru tak, že s největší pobožností k přijetí svátostí umírajících se připravoval. Když kněz přišel a oslovil ho: „Pane hrabě;“ tu přetrhl nemocný slova jeho dí: „Milý otče duchovní! takové tituly nemají více pro mne ceny; vážím si jen jediného jmena, totiž jmena „křesťana.“

(*Podstránského výklad.*)

Napoleon I., ač opojený slávou vojenskou hluboko klesl, přece víru v náboženství a vážnost k němu zachoval. Pravilť: „Jsem křesťan, katolík, můj syn nápodobně a bolelo by mne, kdyby můj vňuk nemohl jím býti.“ A i na ostrově Heleně, kdež dosti času měl k přemýšlení, vyslovil se, že katolická víra jest pravá a svatá a dle víry této zcela život svůj zařídil. (*Abbé de Segur.*)

d) Pamatuje na své povinnosti.

Již Kristus sám opakoval, že kdo větší má poznání a milost, větší má i povinnost a zodpovědnost. Onen sluha, jenž poznal vůli pánovu a neplnil ji. (*Luk. 12. 47—48.*) Fariseům pravil, že ani mnoho vidí, i zavržení budou. (*Jan 9, 41.*) Městu, které by apoštolů jeho neuposlechlo, hrozí: „Běda Korozaim, běda Bethsaidě.“ (*Luk. 10, 12—15.; Jak. 2, 14.; 1. Jan 2, 6.*)

I sv. Otcové povinnost tu opakovali. „Nezneuctívejme toto ctihodné jmeno (křesťan) podlými skutky, nezapomeňme na vysokou důstojnost křesťana. (*Sv. Jan zlat. hom. 18. in Joan.*) Poznej důstojnost svou vysokou, ó křesťane. Ještoť jsi se

stal účastným Božské přirozenosti, nevracuj se ku dřívějšímu nízkému jednání! Pomni, které hlavě co úd náležíš. (*Sv. Lev de nativ. Chr.*)

Jen ten jest pravý křesťan, kdo se přičiňuje, aby ctnostmi Kristu se stal podobným. (*Sv. Cypr. de 12. abus.*)

Činíme-li, co činí pohané, jsme horší, než pohané, ješto sv. zákon máme. (*Sv. Salvian.*)

Sv. *Cecilie* povzbuzovala nově obrácené Fubura a Valeriána: „Nuže bojovníci Kristovi! odvrzte skutky temnosti a oblecte se ve zbraň světla!“ (*Brev. Antine ad Bened.*)

Sv. *Šebestian* měl na prsou nápis: „Jsem křesťan!“ aby těmi slovy vždy na povinnost svou pamatoval a k utrpení pro Krista se povzbuzoval. (*Surius.*)

I *osoby* v světských vědách výtečně plnili věrně co křesťané povinnosti své, jako mudrci: „Roger, Bako, Kopernikus, Sailer, Laibnic, Deskartes, Paskal, Malebranche, Bedřich Šlegl, Görres, Chatobriand, Stolberg atd.; též řečníci: Bossuet, Fenelon, Burdaloue, Massalon atd. I největší hrdinové a vojevůdcové byli i statní hrdinové ve víře: Karel veliký, Bohumír z Bouillonů, Tankred, Bayard di Gesklin, sv. Ludvík, král francouzský, německý císař sv. Jindřich, vévoda český sv. Václav, Eugen, Laudon, arcivévoda Karel atd. (*Škola B. Srdce 1868.*)

Jeden nově obrácený křesťan v *Japonsku* byl otázán, co by králi odpověděl, kdyby ho nutil, aby od křesťanství odpadnul. „Odpověděl bych mu,“ odvětil, „pane! chceš, abych ti věrně sloužil, jmění své ba i život pro tebe obětoval, ku svým druhům laskavě se choval, jakož i podřízeným, svého pána poslouchal a spravedliv ku každému byl. Nuže poruč, abych byl křesťanem, neboť jen křesťan může všecko toto vyplniti.“ (*Mehlera příkl.*)

Když *Jovinianus* proti své vůli ve vládu říše se uvázal, učinil tak jen pod touto výminkou: „Jen pod tou výminkou vládu nastoupím, abych panoval jen křesťanům.“ (*Theodot.*)

Kajus Valerius, jak Valerius Maximus píše, byl prazkažený a nemravný muž, jenž zvířecím chtíčům oddán byl. Aby ho polepšil, ustanovil ho Publius Lucinius za velekněze boha Jupitera, což byla tehdáž nejvyšší důstojnost. A hle! důstojnost ta tak působila na Valeria, že se za svůj minulý život styděl, zcela polepšil a napotom všem dával příklad dobrý a mravný. — A ty křesťane, jsi sluha Kristův. (*Valerius Maximus.*)

Roku 1854 musel jeden vznešený mladý turista pro strašnou bouři v osamělém hostinci v T. přenocovati. Uzřev tmavou šenkovnu a několik málo čistých obyvatelů, zalekl se. Když ho pak hostinský po špatných schodech starého domu chodbami uvedl, kdež se nalezala bídná postel a jen rozlámaná stolice, zpomenul si na děsné romány a vraždy a otázal se hostinského, jest-li nebude této noci zde zavražděn. Hostinský odpověděl: „U nás se nemusíte ničeho obávati. Jsme křesťané!“ a opustil cizince s pozdravem: „Pochválen buď Pán Ježíš.“ Patrně potěšen ulehl si turista a když slyšel obyvatele růženec se modliti, zmizela úplně bázeň a s myšlenkou „jsem křesťan,“ blaze usnul. (*Scherer, Exempel-Lex.*)

e) Dává i život za Krista.

viz i: „stálost v dobrém; láska k Bohu; mučenictví!“

Sv. *Nicefor*, mučeník, vida, že kněz Sapricius z bázně před mukami od víry Kristovy odpadnul, zaplakal a přistoupiv blíže, pravil: „Nuže, já budu zaň muky trpěti, jsemť křesťan!“ a radostně se dal stíti. (*Surius.*)

Sv. *Perpetua* byla za času císaře Severa, jenž křesťany pronásledoval, do žaláře uvržena. Otec její byl pohan, ale miloval dceru svou. I pospíšil za ní do žaláře a prosil ji snažně, aby se při výslechu křesťankou býti nevyznala. Perpetua poukázavši na nádobu pravila: „Jak nazýváš nádobu tuto?“ — „Džbánem,“ pravil otec, „ale co to má znamenati?“ — „Mohu-li něco jinak jmenovati, nežli jak to právě jest?“ — „Nikoliv!“ musel otec přisvědčiti. „Nuž rovněž tak,“ dí sv. trpitelkyně, „nemohu i já sebe jinak jmenovati, nežli právě, co jsem, křesťankou!“ Při tom setrvala, ač ji bolelo, že se s miláčky svými musí rozejíti, statečnou myslí šla vstříc smrti mučenické. (*Klinkáčovy legendy.*)

Když za revoluce francouzské královský trůn převrácen, náboženství potlačováno a sluhové Páně ukrutně pro-

následováni byli: bojovali obyvatelé krajiny *Vendée* po delší čas pro svého krále a pro pravou víru. Konečně byli přemoženi, šedesáte jich v šarvátce u Nantes-u zajato a do žaláře uvrženo. Již druhého dne byli od revolučního soudu k smrti odsouzeni. Po dvou kráčeli mnohými ulicemi na popraviště. Všickni měli ruce sepjaté a žádný nejevil na sobě bázně, nýbrž prozpěvovali nábožné písně a i na popravišti co praví vyznavači Kristovi nepřestali prosby a srdce své k nebi povznášeti. Posvátné panovalo ticho a ani největší bezbožník neodvážil se zpěv ten zbožný rušiti, umlkl zpěv, až poslední z nich duši vypustil. *(Leop. Chimani.)*

3. Špatný škodí.

Sv. *František xav.* nesčíslné množství Indiánů obrátil na víru křesťanskou a jistě že by byl celou zemi obrátil, kdyby tam nebyli přišli křesťané z Evropy, křesťané špatní. Na ně ukazovali Indiáni sv. Františku, řkouce, že tito vyznavači Kristovi tak žijou jako pohané; že se rozkošem a všelikým nepravostem tak oddávají, jako by v budoucí život ani nevěřili. Těmto aby svatý prvé kázal, an život jejich víře, ku které se hlásí, odporuje. *(Hunolta káz.)*

Sv. *Otto*, biskup bambergský, šel do Pomořan hlásat evangelium. Přišed do hlavního města kázal, avšak pohané, u nichž krádeže nikdy nebylo, odpověděli: „Mezi křesťany jsou zlodějové a lupiči, jimž se nohy utínají a oči vylupují; vidíme na nich mnoho neplech a trestuhodnosti a křesťan nenávidí křesťana. A proto nechceme této víry, jsme spokojeni se svou.“ *(Richter.)*

Španělové byli pro svůj hanebný a podlý život v Americe tak nenáviděni, že Indiané říkávali, že by do ráje, do nebe ani nechtěli přijíti, pakli by se tam se Španěly sešli. *(Šmídův hist. kat.)*

Penda, pohanský král northumberlandský, vida křesťany, ani nežijou podle víry své, říkával: „Nezasluhují tito ničemníci, kteří Boha, v něhož věří, neposlouchají, největšího opovržení?“ *(Räss u. Weiss.)*

Vilém Tyrius ze řádu cisterciáckého putoval za Bedřicha I. do Jerusaléma k hrobu Páně. Když Saladin, panovník v Babyloně, uzřel křesťanskou loď, vyslal tlumočníka, aby cizince přivítal. Naradin, Saladinův syn, navštívil druhého dne sám loď, aby jednoho vznešeného nemocného navštívil. Tu se ptal Naradin Viléma, jak křesťané ve své vlasti přikázaní zachovávají. „Ještě obstojně,“ odvětil Vilém. Načež Naradin: „U nás jsou křesťané svými nepravostmi, zvláště pak pýchou a smilstvím ze země vyhnáni, ježto Bůh nemohl již na tu nepravost patřiti. Anebo, myslíte, že bychom byli svými silami tolik dosáhli? Na žádný spůsob!“ *(Richter.)*

Křesťanství,

viz i: „Církev!“

1. Jest původu Božského a proto slavně zvítězilo, anoť ušlechťuje.

Jako po všecka století nikdo nepochyboval, že vskutku v jistém čase Alexandr veliký, Caesar, Konstantin, Plato atd. žil, že Palaestina vlast židův jest, Italie Římanův, že Mahomed vskutku žil a z Arabie učení své rozšiřoval; tak až do nejnovějších časův nikomu nenapadlo historickou událost, že Kristus vskutku žil, jeho divy a proroctví, smrt na kříži, jeho vzkříšení, vyslání apoštolův a založení sv. Církve popírati. Teprv rozumářství 18. století počalo zázraky Kristovy v pochybnost bráti, až konečně v 19. století celé Písmo sv. za bajku vyhlašovati se opovážili, jichž repraesentantem byl professor Strauss. Dr. Lepp slavně ho historickými důvody porazil, jakož i protestantský pastor Meinhold.

Když Bedřich II., král pruský, Voltairea se otázal, jak by přesně historickou pravdu křesťanství dokázal, odpověděl tento krátce: „židy.“ A král musel doznati, že důkaz přesný Voltaire podal, an židovský národ, jenž až posud Vykupitele očekává, neuznává Krista.

(Nicolas Filos. Stud.)

Ostatně nejen židé a pohané, alebrž i nejzarytější nepřátelé křesťanství, ano

i Mahomedáné doznávají, že Kristus vskutku žil, na kříži umřel a křesťanství založil. Jen nevěrec může si křesťanství bez Krista představovati, účinek bez příčiny. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Ostatně křesťanství bylo již předpovědíno ve starém zákoně *(u př.: 1. Petr. 1, 10.; Is. 2, 2.; Dan. 9, 21.; atd.)*.

Božství křesťanství dokazují zázraky, které se v něm děly a až posud dějí *(viz: Mar. 16, 20.; Žid. 2, 3—4.)*. Sv. Irenej v 1. století vypočítává zázraky, podobně i Tertullian, Cyprian, Minucius Felix, Laktantius a mnozí jiní.

Božství křesťanství dokazují i mučeníci, jichž jest tisíce tisíců, jichž krev se stala semenem křesťanův nových.

Konečně to rozšíření, způsob rozšíření a udržení křesťanství dokazuje. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Duch sv. řídí a spravuje Církev Boží a chrání ji proti všem útokům nepřátelským.

Zvítěziloť křesťanství:

a) *nad pohanstvem* rozhodnou bitvou císaře Konstantina velkého, jenž r. 311 za znamením kříže se stal pánem jediným a křesťanství v celé římské říši zavedl. I Julian, odpadlík, jenž pohanství zase v říši své zaváděl, musel, umíraje, doznati, že veškeré namahání jeho bylo marné a že Kristus nad ním zvítězil. Vítězně přemohl i Theodosius r. 394 odpůrce svého Eugenia, jenž pohanství oddán byl;

b) *nad Huny*, národem to divokým velmi, jichž vůdce byl Attila, metla Boží zvaný. Bitva u Chalonsu rozhodla ve prospěch křesťanství;

c) *nad Saraceny*, kteříž v bitvě u Poitiers r. 732 podlehli;

d) *nad Maďary*, národem to divokým, bitvou u Merseburku r. 933 a u Lechfeldu za císaře Ottona I.;

e) *nad Maury ve Španělsku* rozhodnou bitvou u Logronno r. 848 a Naves de Tolosa r. 1212;

f) *nad protestanty* bitvou u Prahy. *(Herbsta výb. příkl.)*

My se dokládáme vaším právním ohledáváním, ježto každodenně zajaté před soudnou stolici voditi kážete, vyslýchajíce žaloby rozličných zločinců, který medle úkladník, který podvodník, který svůdce, který zloděj udán byl z křesťanů? A kdož nás viniti může z nestřídmosti a nečistoty? *(Tertullián.)*

My, jižto nejen šlechetných mravů a čistoty sobě vážíme, varujeme se slušně mrzkých rozkoší, vašich (pohanů) nádherných obyčejů a divadel. *(Minucius Felix.)*

Ušlechtění poznáme tím spíše, porovnáme-li pohanství s křesťanstvím. Křesťanství zavedlo ušlechtilost a čistotu mravův, pravý pojem o Bohu a poměr k němu, zavedlo i pravou osvětu, vznešenost a svobodu osobní. *(Jan Nep. Černohouz.)*

V městě Kolosách měl boháč *Filemon* otroka jmenem Onesima, ten však byl ničema, který špatně sloužil, pána svého okrádal a konečně mu utekl. I přišel na útěku svém do Říma a zde apoštola Pavla potkal. Tento pak Onesima ve sv. víře vycvičil a pokřtil a poslal nazpět do Kolos k pánu, přimlouvaje se listem zvláštním, by mu Filemon odpustil. Filemon učinil dle rady sv. Pavla, ano Onesima propustil na svobodu, jenž napotom co biskup v Efesu pro víru ukamenován jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Obyvatelé *v Paraguay* v Americe byli lidé divocí a jedli dříve lidské maso. Ale neunavným namáháním missionářů na víru křesťanskou obráceni byvše vyrovnali se brzy prvním křesťanům v Jerusalémě. O obžerství a smilstvu, o nenávisti a pýše nebylo u nich ani slechu. Každého dne před východem slunce scházeli se do chrámu k modlitbě ranní, pak slyšeli mši sv. a krátké cvičení v náboženství. Potom teprv odebral se každý ku své práci. Na večer když se setmělo, přišli opět všickni do chrámu a společně odbývali modlitbu večerní. Celá osada podobala se křesťanské rodině, jejížto otcové byli missionáři. Majíce čas rozdělený na modlitbu a práci, byli vždy veselé mysle a pokoj Páně spočíval v obličejích jejich. Mezi nimi nebylo chudobného, aniž potřeba almužen a nemocnic; neboť měli vše společné. *(Annegarn.)*

2. Pronásledovatelé bídně zahynuli.

Pronásledovatelé křesťanství bídně zahynuli.

Nero sám se zavraždil.

Domician byl zavražděn.

Hadrian. napadnut byv vodnatelností, nemoha dovolati se smrti, sám se otrávil.

Na *Septimia Severa* vlastní syn sáhl napřaženou dýkou. Padna tím činem v trudnomyslnost, žádal si jedu a když mu ho odepřeno, hltal do sebe jídla nezáživná, až zhynul.

Valerian upadl v otroctví a musel hrdému podmaniteli za podnož sloužiti, až hořem umřel, načež kůže jeho vycpaná v jednom perském chrámu uložena jest.

Aurelian byl právě v tom okamžení zabit, když dal rozkaz, aby křesťané byli pronásledováni.

Dioklecian bídně skonal co 80letý starec, pozbyv vlády, manželky a dcery.

Maximian se zardousil.

Galerius upadl v hnusnou nemoc, že červi z něho padali, tak že vzal rozkaz k pronásledování nazpět.

Maximinus Deja zemřel na hnusnou ránu.

Maxencius, ztrativ bitvu, se utopil.

(Herbsta výb. př.)

3. Rozšiřuj!

viz i „Církev; horlivost o rozšíření Církve!“

Křesťané jsou přičinlivi u rozšiřování své víry, ano i řemeslníci mnohého berou v tom podílu a silně účinkují.

(Celsus.)

Křivda,

viz i: „skutek milosrdný duchovní 5.;“ „tichost; trpělivost!“

1. Snášej jestiť ctnost vznešená.

Kristus sám křivdy trpělivě snášel *(1. Petr. 2, 21.)*; Jej následovali apoštolé *(Sk. 5, 11.)*; sv. Štěpán *(Sk. 7, 59.)*.

V starém Zákoně Saul *(1. Kr. 11, 13.)*; Sara, dcera Raguelova *(Tob. 3, 7.)*.

Bl. *Anežce* čím hůř kdo ublížil, tím hojnější láskou splácela mu.

(Drahé kameny.)

Sv. *Benedikt* s těmi, jenž mu křivdy učinili, s největší šetrností zacházel a jim dobře činil. Tak jednoho času zloděj, ukradna koně klášterní, od lidu byl lapen, ubit a před Benedikta k dalšímu trestu postaven. Sv. opat ale velel jeho rány hojiti a pak když zhojeny byly, jej propustil. — Jindy jda s jedním bratrem potkal člověka, an jede na koni, jenž kláštera patřil. Mnich poznav koně dal se do křiku, ale Benedikt pokynuv, by mlčel, pravil: „Často kůň koni se podobá.“ Po malé chvíli však, když zloděj se byl již vzdálil, doložil: „že sám také koně poznal, však že člověka veřejně zahanbiti nechtěl.“ *(Sv. Ardo.)*

Bl. *Benedikt Labre* putoval jednou do Loretto; tu houf rozpustilých lidí rouháním se vyráželi. Benedikt, žebrák, jich pokáral, začež si z něho smích tropili, hanu a potupu naň sypali, ano ho i tloukli a nohama naň šlápali. V tom přispěli mu vážní lidé na koních ku pomoci a osvobodili ho, jimž on pravil, že velký hříšník jest a potupení toho zasloužil a že, kdyby ho byli znali, ani by se ho byli neujali.

(J. Bílého: Legenda.)

Jindy zase daroval mu kdosi almužnu, kterouž ihned jinému žebráku daroval. Dárce ale pokládal to za urážku, jako by se Labrovi almužna zdála býti malá a dal mu ránu holí; řka: „Myslíš, bídníče! že ti dám více?“ Svatý na to ani neodpověděl. *(Richter.)*

Když jednou sv. *František Regis* od zlých kluků byl ubit a do bláta vhozen, volal: „Můj Bože, proč nesmím ke cti jmena Tvého trpěti ještě více?“

(J. Bílého: Legenda.)

„Filothea“, kniha výborná, již sepsal sv. *František Salesius*, nelíbila se jednomu přísnému řeholníku; i kázal proti ní, mnohá místa v ní vytýkal, ano veřejně na kazatelně ji spálil. I pověděli sv. Františku o tomto pohanění a doléhali naň, aby tohoto člověka, jenž se opovážil spis biskupa spáliti, obžaloval u jeho představených. Svatý však toho neučinil, ano i omlouval čin tohoto horlivce a ze srdce mu odpustil.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Heřman Josef* velice z toho se radoval, když mu někdo učinil nějaké pohanění, ano sám jednou žádal rolníka, aby ho udeřil, ježto jest stvoření plné hříchů a ohavností. Chvála byla mu nad míru odporná. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Janu z Boha* nadávala jednou jedna žena, jížto mnoho dobrého prokázal. Svatý vyslyšev tiše ty přezdívky a to lání, řekl napotom pokojně: „Jest-li mi tak nadáš veřejně na ulici," dostaneš znamenitý dar." *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Jan z Facundo* cestuje do Salamanky s jediným průvodčím byl dvěma jezdci vévody albanského stíhán a zbit. I shýbal se průvodčí po kamení, ale sv. Jan pravil: „Ještě nejsi, otče, dokonalý, ježto za zlé zlým spláceti chceš. Což nevíš, že Pán nás napomíná, abychom protivenství a křivdy tohoto světa trpělivě snášeli?"

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Theodosius*, opat, viděl se nucena, nezbedného jakéhos bratra pro velké pohoršení ze společnosti druhých vyobcovati, čímž se tento tak rozzlobil, že na opata svého klatbu církevní vyřknul. Theodosius ale tak se choval, jako by pod klatbou byl a tím pohnul bratra k poznání chyby a ku pokání.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Jistý *bratr* přijda k starému poustevníku, pravil: „Dej mi, otče, dobré naučení, ježto bych zachovávaje, došel spasení!" On pak odpověděl: „Umíš-li hany a urážky snášeti a k nim mlčeti, veliká to jest věc, ježto překoná mnohé zákony." *(Mehlera příkl.)*

Hurdálek, biskup litoměřický, k lidem, kteříž ku vlastní potupě a hanbě své tajným záštím mu úklady činili, žádné nenávisti neměl a protož jednak o nich nikdy nemluvil, jednak ani jich neměl na mysli. *(Čas. kat. duch. 1834.)*

Císař *Karel veliký*, byv napomenut, aby nehodné a nevděčné od sebe zapudil, odpověděl: „Ach! pomněte, s jakou laskavostí snáší Otec nebeský nás hříšné."

(Sv. Karel veliký.)

Zbožná jeptiška *Marie*, kdykoliv ji některá sestra urazila, spěchala do kostela k nejsv. svátosti oltářní a modlila se: „Ó můj nejmilejší Spasiteli! od srdce ráda odpouštím pro Tebe, odpusť i Ty mně z lásky!" *(Lohn. bibl.)*

Jednoho dne byl sv. *František sál.* tázán, které z osmera blahoslavenství se mu zdá nejvýbornější a duši jeho nejchutnější, načež vece: Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost, nebo jejich jest království nebeské; neboť život těch, kteří pro spravedlnost trpí protivenství, jest veskrz v Bohu skryt a obrazu Jeho podoben, protože i Kristus pro spravedlnost po celý život svůj trpěl, ano i zemřel. *(Čas. kat. duch. 1846.)*

2. Odpusť ji!

viz i: „smířlivost!"

Obyvatelé *antiochenští* vzbouřili se jednou proti císaři Theodosiovi a učinili velkou potupu obrazu jeho i obrazům celé rodiny. Proto uložil císař přísně je potrestati. Oni pak poznavše provinění své vyslali k němu sv. *Flaviána*, biskupa svého, aby jim vyprosil odpuštění. Kterýžto když přišel k císaři, zůstal zdaleka stát a sklopiv oči počal srdečně plakati. Theodosius tuše, proč biskup přichází, šel k němu i vypravoval dobrodiní, jakáž Antiochenským prokázal i doložil: „Ta-liž jest vděčnost jejich? Což jsem jim učinil zlého, že tak potupně se mají ke mně? A jest-li jsem jim ublížil, zdaž neměli šetřiti aspoň obrazů mrtvých?" Sv. Flavian vzdechl žalostně i řekl: „Zhřešili Antiochenští i jsou trestu hodni, však čím větší jest hřích, tím větší bude odpuštění. Pravda, že obrazy tvé zkazili, ale jestliže jim odpustíš, postavíš sobě obraz vznešenější v srdcích jejich. Pomni, ó císaři, že i ty máš hříchy své a že Bůh odpouští tobě. Pomni, že Kristus trpěl ta největší ublížení, však modlil se za vrahy své!" Ta slova pohnula císařem tak, že hned odpustil Antiochenským. *(Macanův výb.)*

3. Učiněnou naprav!

Sv. *Gerhard*, biskup a mučeník, dal kdys služebníka jednoho pro jakýsi přestupek trestati. Když ale trest měl vykonán býti, on spatře člověka, běžel k němu a líbal jednak ruce, jednak nohy odsouzence a prose za odpuštění sliboval mu odměny a darů, pakli milostiv mu bude a odpustí mu přenáhlení.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ignác* za své mladosti natrhal si jednou s jinými ještě spoludruhy v cizé zahradě trochu ovoce, a člověk nevinný místo nich upadl v podezření a byl trestán. Když se Ignác potom obrátil, velice mu chyba ta ležela na srdci a proto si umínil, že své rodiště navštíví, aby, možno-li mu, dobrý příklad tam dal, kde se špatného skutku dopustil. I přišed

do svého města, hlásal v kostelích slovo Boží dětem i dospělým. Pro množství pak posluchačů musel pod širým nebem kázati. A tu sv. Ignác hned při prvním kázaní mezi množstvím poznal onoho muže, jenž v mladosti za jeho poklesek potrestán byl. Hned vypravoval onu krádež v zahradě, vyznal veřejně svou vinu a nevinnost onoho člověka, který byl potrestán. Hned po kázaní vyhledav jej, dal mu dva dědičné statky za náhradu křivdy, jižto byl tehdáž zaň utrpěl. Tak velká náhrada překvapila velice muže; neboť již dávno zapomněl na trest vytrpený. Mimo to založil také sv. Ignác v otčině své ústav pro mládež a dával dobrý příklad všem zvláštní pobožností. *(Mehlera př.)*

Heribert, biskup kolínský, byl u císaře *Jindřicha* sv. velmi pomluven. Císař lehkověrně si počínaje ihned odcestoval do Kolína, aby biskupu udělil důtku a biskupství ho zbavil. Zatím ale se Jindřich brzy o nevinnosti biskupově přesvědčil a proto i křivdu učiněnou napraviti hleděl. S jedním sluhou si vyhledal biskupa v kostele, odložil znak císařský, vrhl se biskupu k nohoum a vyslovil se, že prvé nepovstane, pokud mu biskup neodpustí. *(Giry.)*

Král *Klotar*, když se přesvědčil, že sv. *Lupu*, biskupu, křivdu učinil, prosil biskupa za odpuštění co nejsnažněji a hleděl křivdu napraviti.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Jednomu důstojníku *Ludvíka XVIII.*, krále francouzského, odňal ve zlosti jeden příbuzný králův čestný kříž, nad čímž se tento tak mrzel, že žádal krále, aby ho z vojska propustil. Král ale mu odvětil: „Neberte jednání mého příbuzného na přísné vážky, chtělť vám menší řád odejmouti a větší dáti.“ I vzal král řád, jejž sám nosil a dal ho důstojníku, aby za křivdu příbuzného dosti učinil. *(Mehl. př.)*

Kříž,

viz i: „umučení Páně!“

1. Jeho předobrazení, užívání, kříž Kristův.

Kříž co původce našeho spasení již ve starém zákoně předobrazen jest.

Již v ráji byl strom poznání dobrého a zlého; archa úmluvy, v níž rodina Noemova zachráněna jest, jak svět v kříži: Isák nesl dříví na horu Moria k oběti; Jakub viděl ve snu dřevo žebříku; hůl Mojžíšova, jíž skrze moře rudé Israelité prošli; dřevo, jímž na rozkaz Boží Mojžíš trpkou vodu v sladkou obrátil; hůl, na níž měděný had upevněn jest; křížem položené dřevo, na něž každoročně velkonoční beránek, aby se upekl, položen jest. *(Krönes: Real-Lexikon.)*

Již *Assyrští* za času Abrahama nepřátele zajatce věšeli na kříž.

Sataspe, Peršan, od krále Xerxa na kříž pověšen jest. *(Herodot.)*

Alexandr velký dal lékaře Glauka, když přítel jeho Hefestion zemřel, na kříž pověsiti. *(Plutarch.)*

Hanno z Karthaga od spoluměšťanů nejprv metlami mrskán jest, že chtěl se státi samovládcem a pak, když mu oči vypíchali, ruce a nohy zlámali, na kříž pověšen jest. *(Orosius.)*

Kříže užívalo se u *Římanů* k popravě nejopovrženějších zločinců, otroků a cizinců a byl v takém opovržení, že žádný Říman nesměl býti ukřižován.

U Židů byly na kříž k veřejné potupě pověšeny mrtvoly těch, jenž byli provazem odpraveni anebo ukamenováni a za duši jejich se v synagogách nemodlilo, ješto ten, kdo na kříži visel, byl proklet. *(5. Mjž. 21, 23.)*

U křesťanů stal se arci pro Krista kříž znamením čestným.

Leta Páně 327 sešlo se na hoře Kalvarii množství věřícího lidu, aby přítomni byli, když z rozkazu nábožné císařovny *Heleny* hledati se měl kříž Pána Ježíše. Po delším kopání nalezly se tři kříže a teprv opodal od nich samotný pověstný nápis, jejž zhotovil Pilát, udávaje příčinu smrti Ježíšovy. Tři kříže se našly, ale který z nich, na němž skonal Syn Boží? Protož klade se ihned jeden nemocný na první z těch tří křížů, však necítí úlevy své choroby; klade se na druhý, ale též bez účinku; sotva se však položil na třetí jižjiž pominul neduh malomocného, ať volá: „Totoť jest kříž Páně!“ A tak soudí i biskup přítomný,

plesá i nábožná Helena. „Kříž Páně“ jásá lidstva sešlé se množství a hrne se a tlačí, by uzřelo, objalo a zlíbalo to dřevo, na němž jest život vydal a krev svou vylil Syn Boží k vykoupení celého pokolení lidského. Na památku ustanoven svátek „nalezení sv. Kříže“ na 3. květen.
(*Vácsl. Kratochvíl.*)

Kříž *Kristův* nalezený císařovnou Helenou chován jest až do roku 614 v chrámu nad hrobem Spasitele zbudovaném, kdež ho Kosru, král perský, zmocniv se Jerusaléma, co kořisť vzal do Persie. Když císař Herakles r. 628 zvítězil nad Peršany, požádal nazpět kříž a nesl ho na vlastních bedrách kajicně nazpět a povýšil k uctění.
(*B. Stolberg.*)

Z *Jerusaléma*, Cařihradu a Říma, kdež větší částky kříže se nalezaly, podělily se menšími částkami všecky země světa, ba i jednotlivci částky kříže měli, tak Jan, biskup jerusalémský; sv. Paulin; papežové, císařové, ba i jednotlivé kapličky částkami poděleny jsou. (*Wiser.*)

2. Jest největší poklad; mocný v boji.

Jisté *dívče* vybralo si z pozůstalosti co nejmilejší dědictví kříž. Mnozí se ovšem usmívali, že si nevyvolila zlato neb stříbro, neb drahokamy aneb aspoň skvostné roucho. Avšak brzy se ukázalo, že právě nepatrný kříž byl podílem nejlepším, nebo uprostřed kříže dřevěného nalezal se kříž jiný ze zlata a démantů.
(*Klinkáče*: *Legendy.*)

Jistá *panna* zamýšlela vstoupiti do kláštera. Představená chtějíc zkoušeti povolání její, tuhý život klášterní strašlivými barvami líčila, nad čímž panna zdála se býti velmi zarážena. „Milá dcero,“ dí velebná matka, „vy neodpovídáte?“ Na to pravila ona vesele: „Dovolte jen jednu otázku: „Jest-li pak také kříž v každé celli, kdež o samotě tak smutno, a kde se na tak tvrdém lůžku spočívá, i v jizbě, kde tak prosté krmě se požívají, i v spolkové síni, kdežto se tak přísně drží kázeň?“ „Ano,“ rce matka, „všude kříže shledáte.“ „O drahá matko!“ odvece panna, „kde tolik křížů, doufám, že pro mne nebude nic obtížného.“ (*Podstránského výkl.*)

V jednom selském *statku* vypukl v noci oheň a rozšiřoval se tak rychle, že obyvatelé sotva nazí smrti ušli. Všecko se muselo ohni ponechati, jen starý, velmi vkusný kříž zachránil nejstarší syn a s tímto jako s největším pokladem spěchal ku svým. Když se ho nejmladší bratr otázal, proč raději něco dražšího z domu nevynesl, odpověděl: „Nejdražší a nejlepší nářadí domácí jest kříž, neboť kříž Kristův ulehčuje všecky ostatní kříže.“ „Ano, milý, zbožný Karle!“ vpadl nyní i otec do řeči, „dobře's učinil, nebo co by nás více mohlo z našich shořelých věcí těšiti, jako pohled na toho, jenž za nás za všecko ano i krev a život obětoval?“ (*Šmída*: *Repert.*)

Kdykoliv sv. *František xav.* kříž oproti pohanům držel, ztratili divokost; ba v Travancorii zahnal celé vojsko pohanův.
(*Giry.*)

Sv. *Osvald*, král, maje svésti bitvu s vojskem krále Kadvally, kázal rychle velký kříž vyhotoviti, pln důvěry sám se ho chopil, do jámy vložil a tak dlouho držel, až jej vojáci upevnili. Pak ku všemu vojsku velkým hlasem volal: „Pojďmež všickni a skloňme svých kolenou před tímto křížem a vzývejme společně pravého, živého a všemohoucího Boha, aby nás podle svého milosrdenství proti zpupnému nepříteli ochránil; onť ví, že bojujeme pro věc spravedlivou, pro obhájení života a vlasti.“ I byliť všickni zmužilostí naplněni, bitva se počala a nábožný ctitel sv. kříže dobyl úplného vítězství nad Kádvallou, jenž na bojišti zahynul. (*Sv. Osvald.*)

Když princ *Eugen savojský*, slavný vůdce rakouský, proti Turkům se chystal, odevzdal mu císař Karel VI., louče se s ním, skvostný kříž, řka: „Držte se, milý příteli, ochrany a rady tohoto a jistě zvítězíte!“ Eugen si vážil tohoto daru velmi; každoročně ho dal v kapli stanu k veřejné úctě postaviti, tam hledal i rady a šťastně nad Turky zvítězil.
(*Leop. Chimani.*)

Rusové, bojujíce r. 1111 proti pohanským Plavcům, líbali kříž i vložili všecku naději svou na kříž s mnohými slzami a i šťastně zvítězili. I padlo mnoho vrahů-nepřátel před ruskými knížaty a vojsky na potoce Dehejce a pomohl Bůh ruským knížatům, začež Bohu vroucně děkovali. (*Nestor. Letopis ruský.*)

3. Prospívá.

a) Vede k polepšení,

viz i: „umučení 2 a!“

Pohled na kříž Páně byl počátek sv. života *Alžběty*, dcery krále uherského. Vkročivši jednoho dne do chrámu a jsouc co nejskvostněji přioděna a od četného dvořenístva doprovázena uzřela obraz ukřižovaného Krista. Obraz ten zdál se do duše její mluviti. Čím déle na Pána tak zsinalého a opuštěného a utrýzněného patřila, tím více se srdce její láskou k němu rozpalovalo. Přišedši domů odložila všech ozdob a šperků, oddala se kajícímu životu a cvičila se v skutcích milosrdenství. (*Macanovy př.*)

Sv. *Rosalie* v mládí mnoho času ztrávila před zrcadlem, aby se jak se patří vylíčila a se pozorovala. Tu jednou mimovolně pohledla na kříž naproti visící i napadla jí myšlenka: „Viz a pohleď na mne, kterého pýchou znovu křižuješ, viz rány mé, které jsi mi marnivostí spůsobila; viz mé tělo, kteréž jsi skvostným rouchem svým obnažila a bičovala.“ I zastyděla se Rosalie, odložila skvostné roucho, rozdala vše, co měla chudým a vedla napotom tuhý život.

(*Živ. svat.*)

Jeden bratr viděl sv. *Dominika*, an odchází od kříže s červenýma očima. I otázal se ho, proč u kříže plakal? Načež sv. Dominik: „V kříži co v dlužní knížce čtu své hříchy a provinění. Vydal jsem mnoho hříchů, za něž draze Bohu platili musím; přijal jsem mnoho dobrodiní a milosti, za něž nemohu býti dosti vděčen. A proto bych neměl u kříže plakati?“ (*Mettenleiter.*)

Jednoho dne šešel jsem se s *mužem*, an se právě ubíral od kříže. Měl pak oči uplakané a jako krví zalité. I táži se ho, proč by tak se rmoutil? A muž ten bohabojný vece mi vážně usedavým hlasem: „Viděl jsem knihu, v níž psány jsou dluhy mé. Nemaje čím bych zaplatil Pánu, rozplakal jsem se. Jdi a snad i ty uzříš tam dluhy své.“ A porozuměv slovům jeho, kráčel jsem přímo k sv. kříži a shledávám, že vydání mé v hříších jest veliké, příjmy ale z milosti kříže že převyšují toto veliké vydání mé. I obejmu kříž a líbám ho z vděčnosti a polívám slzami lítosti.

(*Blahověst 1852.*)

Jedna zcela světu oddaná *paní* chystala se do bálu. Již skvostně přioděna chtěla se odebrati na ples, ana pohledla na obraz Krista, an kráčí k smrti. I připadlo jí, jako by jí přivolával: „Ty jdeš k vyražení a já k utrpení.“ I byla tak dojata, že omdlela, napotom do plesu více nešla, rozdala vše, co měla chudým a vstoupila do kláštera karmelitánského, aby zcela a jen Bohu sloužila. Obraz onen nachází se až dosud v Štýrském Hradci v kostele františkánském.

(*Šmída: Repertorium.*)

V tmavém lese žil kdys starý *poustevník*, jenž vůkol mnoho radou i skutkem pomáhal a proto i všeobecně ctěn byl. Jednou se ho tázal mocný rytíř, co musí dělati, aby nebe dosáhl, any těžké hříchy ho tíží. Lidumilný kmet těšil se, že rytíř se chce obrátiti a dal mu krásný obrázek Pána Ježíše, visícího na kříži s tím doložením, aby za pokání obrázek ten na stěně si pověsil a každodenně naň se podíval a rozjímal slova: „Jak Kristus umřel za hříchy naše a jak my umíráme hříchu? Umíráme-li hříchu, stáváme se smrti Páně hodnými.“ A hle, tato slova a vzezření na Ježíše tak na rytíře působily, že vzdav se všech hříchů, mnoho učinil dobrého a umíraje, synům svým rozjímání smrti Kristovy odporučil.

(*Šmída: Repert.*)

Leta Páně 1844 zemřel ve Vídni *vojín*, jenž vůbec považován za podivína, avšak i pro své ctnosti ctěn byl. Pocházel ze staré a bohaté flámské rodiny a vyznamenav se i v bitvě vstoupil co plukovník na odpočinek. Zklamán v mládí svém v lásce, nemohl žádnou ženskou vystáti a žádná nesměla do jeho pokoje vstoupiti. Podobný odpor měl i proti kněžím a modlitby a kostela neznal, ku zpovědi nikdy nešel. Darem obdržel od své umírající příbuzné krásný stříbrný kříž. Ve své poslední nemoci proti jeho vůli postavil před něho sluha tento kříž. A hle, pohled na umírajícího Spasitele tak jím hnul, že se obrátil, skroušeně ze svých hříchů vyznal a smířen s Bohem zemřel.

(*Škola B. Srdce 1870.*)

b) Sílí v pokušení; utrpení; smrti.

viz i: „umučení 2 d, 2 e!“

Sv. *Cesárius* kříž Páně povždy na prsou nosil jakožto bezpečnou zbraň proti všem útokům a pokušením. Nebo

pozorovav dost malé znamení nějakého dráždění ku zlému, hned se kříže uchopil a zvolal: „Utečte, nepřátelé spasení mého a Boha mého, prchněte! Vizte tuto nástroj, kterým brány pekelné ztroskotány jsou. Ó Ježíši! pro zásluhy tvého sv. kříže sprosť mne mých nepřátel!“ *(Sv. Cesárius.)*

Sv. *Justina* byla od jistého mladého člověka často pokoušena k hříchu, než znamením sv kříže vždy zvítězila.

Podobně sv. *Tomáš akvinský.*

V *Brasilii* obrátila se jedna dívka na víru katolickou a přislíbila Bohu ustavičnou čistotu. Později stala se otrokyní jednoho smilného křesťana. Tento jí činil nátisky, chtě, by s ním zhřešila. Dlouho mu odporovala, jednou ale jsouc v jeho moci úzkostlivě vytáhla kříž, padla na kolena a pravila: „Viz tento kříž, pohleď na toho, jenž bolestně za tebe umřel, tvou a mou duši vykoupil. O prosím tě, nezhanob duši mou, kterou Kristus tak draze vykoupiti musel. Učiníš-li mi ale násilí, Bůh tě přísně potrestá.“ Těmito slovy překonán a zahanben prosil pán otrokyni za odpuštění a daroval jí svobodu. *(Fr. Hunolt.)*

Sv. *Julia*, stavši se otrokyní, byla-li sama, vytáhla se spod ňader malý křížek, rozjímala, líbala ho, nabývajíc tím podivu hodné posily. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Josef Leonissa*, kapucín, musel se dvakráte, maje raka, velmi bolestné operaci podvoliti, což ve vší trpělivosti a klidnosti učinil, drže kříž v ruce a pravě: „Svatá Maria, pros za nás za hříšné!“ Jeden z přítomných radil, aby se dal svázati, avšak Josef ukázal na kříž slovy: „Tento zde jest silnější, než všecky vazby; pevněji mne bude držeti, než všecky provazy.“ *(Butler, Leb. d. Heil.)*

Sv. *Peregrin*, servita, měl si dáti dle rady lékařův pro vyraženinu nohu odejmouti, aby život zachoval. Toho se Peregrin velmi ulekl, ač ho pro trpělivost v nemoci druhým Jobem nazývali. Již byl i den určen. Tu v noci přede dnem ustanoveným, ani všickni spali, odebral se Peregrin do klášterní kaple, klekl před křížem a vroucí modlitby vysílal k Bohu o smilování. V tom naň přišla ospalost, usnul a když se probudil, byla noha jeho úplně vyléčena. Druhého dne nebyla arci operace více potřebna. *(Butler.)*

Bohumíra ztratila svého vroucně milovaného manžela a brzo na to jediného syna svého. Počátkem byla velmi skormoucena, než brzy se zpamatujíc vzala kříž, kterýžto hořké slze prolévajíc zlíbala, řkouc: „Pane, nyní jsi rozrážel zcela okovy, kteréž mne jedině poutaly na tuto zemi. Nemajíc více, co bych tu pohledávala, chciť od této doby z celého srdce a jedině milovati tebe. Budiž jmeno tvé pochváleno!“ *(Podstránského výkl.)*

Když papeže *Pia IX.* jeden duchovní z Antverp navštívil, ukázal mu papež až k slzám pohnut kříž svůj, řka: „Toť jest má jediná podpora, toto jest světlo ve tmách času našeho.“ *(Volksfreund.)*

Sv. *Didakus* z Complutum ve Španělsku uchopil se umíraje kříže dřevěného a objav jej pevně líbal zbožně volaje: „Ó sladké dřevo, které jsi neslo hřeby a sladké břímě!“ a po těch slovech zemřel. *(Šmída: Repertorium.)*

Kněžna *Terezie z Oettingen*, která roku 1789 zemřela, nedlouho před smrtí ukázala kříž princezně Johaně, řkouc: „Tento křížek držel tvůj otec v ruce, když umíral; s tímto křížkem v ruce umírám já nyní a učiň tak i ty.“ Brzy na to zulíbavši křížek, doložila: „Nebudu už dlouho u tohoto obrazu dlíti. Brzy, brzy uvidím Jej samého, jejž tak velmi miluju, ačkoliv jsem Jej neviděla a jenž mne miloval, aniž jsem toho zasluhovala.“ A ihned zemřela. *(Kr. Šmíd.)*

Když maršálka *Viomenila*, an se dal zaopatřiti a naposledy dítkám svým ještě žehnal, litovali, že co znamenitý vůdce neumírá na bojišti: ukázal přátelům svým Viomenil kříž a pravil: „Což není tento kříž nejlepší prapor?“ *(Šmída: Repertorium.)*

c) Podává učenost; lásku ku Kristu.

Sv. *Dominik*, otázán, odkud by svá duchaplná kázaní čerpal, odvětil: „Z knihy lásky — kříže.“ *(Marchantius.)*

Sv. *Filip ner.* dělal co studující theologie v klášteře augustiánském velké pokroky ve vědách. A odkud čerpal vědomosti a trpělivost a pilnost? Z krásného obrazu kříže, na nějž nepohleděl, aby slzami oči se mu byly nezarosily. *(Mehl. příkl.)*

Podobně čítali i učeníci sv. *Františka seraf.* z knihy kříže bez přestání a na-

lezli zde pramen k poučení jiných a moc proti ďáblu a hříšníkům a tak se stali mocnější než největší učitelé bohosloví. *(Giry, Leb. d. H.)*

Sv. *Tomáš akvinský* se tázal sv. Bonaventury, z které knihy by byl hluboké učenosti a moudrosti nabyl. Tento mu ukázal kříž Páně, který od častého líbání a polévání slzami všecken byl setřený a řekl: Viz, tento obraz Ukřižovaného jest má nejdokonalejší a nevyvážitelná kniha, z níž jsem se naučil, co vím. *(Sv. Bonaventura.)*

Sv. *Vavřinec Justinián* měl spůsob, že kolikrátkoli kříž Páně spatřil, vždy vroucně zvolal: „Ty jsi má jediná naděje, ó Bože, v Tobě nalezám všecko potěšení a všecku sílu.“ *(Sv. Vavřinec Justinián.)*

Dobřeť měl sv. *František z Paula*, že při spatření kříže volati se jal: „Ó lásko, lásko, lásko!“ *(Sv. Alfons Liguori.)*

Když sv. *Felix z Cantalicie* žádal, aby do řádu kapucínského přijat byl, ukázal mu představený kříž, řka: „Viz, tomuto se musí řeholník podobným učiniti!“ I padl Felix na kolena a slze pravil: „Béřu Boha za svědka, že nic jiného nehledám, než život v kříži a chudobě.“ *(Jeho životopis.)*

Sv. *Maria Magdalena z Pazzis* vzala jednou unešena láskou ku Kristu kříž a chodíc po klášteře volala: „Ó lásko, lásko nesmírná! nikdy nepřestanu tě jmenovati Bohem lásky.“ A obrátivši se ku sestrám, pravila: „Nevíte, milé sestry, že můj Ježíš jest láska!?“ Mnohdy zvonívala i zvonkem klášterním, žádajíc takto, aby všickni lidé Krista milovali. *(Alf. Liguori.)*

4. Chovej se!

a) Stav ho!

Sv. *František xaverský* odebrav se k národům indiánským, aby jim hlásal víru Kristovu, dával na rozcestí kříže stavěti, aby tamní obyvatelé Pána Ježíše, v nějž jeho vyučováním uvěřili, stále na paměti měli a jemu se klaněli. I bylť prostředek ten od Pána tak požehnán, že sv. František mnoho tisíc modlářů pravé víře získal a k uctění sv. kříže rozpálil. *(Jakub Macan.)*

Konvallus XLVII., král škotský, miloval velmi kříž a aby ve všech lásku ku Kristu vzbudil, dal kříže postaviti na hradech, v městě a na rozcestích a líbaje všude toto znamení našeho vykoupení, přísně přikázal, aby nikdo se neopovážil, kříž jakýmkoliv způsobem porouchati. *(Leslaeus.)*

b) Cti v něm!

Když blahoslavený *Bernardin Reatinus* do řádu jesuitského chtěl býti přijat, brzy ještě jako novic žádal novicmistra o knihu, z které by se křesťanské dokonalosti vyučil. I ujal ho novicmistr za ruku, vedl ho k obrazu ukřižovaného Pána a řekl: „Zde máte nejlepší knihu, vezměte si ji, čtete v ní horlivě, podle ní buďte živ a v ctnosti budete prospívati.“ *(Jakub Macan.)*

Sv. *Filip benický*, byv v posledním tažení, úpěnlivě volal: „Podejte mi knihu mou!“ Ti, již stáli u lůžka jeho, nevěděli, jaké by knihy žádal. Až konečně nejdůvěrnější přítel jeho myšlení poznav kříž mu do ruky dal. A ten svatý objav zvolal: „Ano, to jest má kniha, to je má nejmilejší kniha, v té knize jsem živ byl, v té knize chci umříti“ a políbiv ho — vypustil duši. *(Sv. Filip benický.)*

Ctihodný *Vincenc Maria Strambi* velkou útěchu nalezal v kříži. Z něho četl a študoval i pro sebe i pro své posluchače. *(Ott.)*

Jan Vitellio z Fuligni obětoval se zcela lásce k bližnímu a ošetřoval nemocné a opuštěné. Když ho jeden nemocný cizinec v nemocnici požádal o zrcadlo, podal mu kříž, řka: „V tomto zrcadle vidíš přísnou spravedlnost Boží, která tak velmi hřích lidský na vlastním Synu trestala; vidíš v něm ale i milosrdenství a lásku Boží, která vlastního Syna vydala, aby ztracené zachovala; vidíš v něm i pokoru a zapírání se, největší trpělivost a odevzdanost, vzor lásky k nepřátelům, krátce všecky ctnosti. Do tohoto zrcadla pohlížej, zvláště zpozoruješ-li skvrny hříchu na sobě a ustaneš od něho pro spravedlnost Boží; zastydíš se za svou netrpělivost v nehodách.“ *(Mehl. příkl.)*

c) Cti ho!

Kříž povždy v uctivosti chován. Již první křesťané znamenali se jím a ozdobovali domy, nádoby; i hroby jím ozdo-

bovány a kostely v podobě kříže stavěny. Křížek nosili na krku: Zachariáš, žák sv. Jana almuž., zlatý; Makrina železný; Demetrius a Orestes zlatý. — I na praporcích a na cestách se ho užívalo. Tak poručil i císař Konstantin činiti. — Kříž křesťané i nákladně ozdobovali. — Obraz Spasitele teprv ve 4. století ku kříži přičiněn, prvé u paty kříže vyobrazen beránek, z jehož boku krev se prýští. Na starém kříži sv. Klimenta v Římě vypodobněno jest 12 holubů (12 apoštolův); u paty kříže jelínek na hada dýchající. Císař Konstantin měl ve své komnatě krásný, zlatý kříž.

I ve středověku a v našem čase spatřujeme kříž všude co okrasu, na kostelní věži, na krově chrámu, na oltáři, na bohoslužebných nádobách, nářadích a oděvích, při procesích, pohřbu, u silnic, mezi poli, na hrobích, korunách králů, na prsou biskupů, na ozdobách řádových zasloužilců, na krku žen, ano i v domácím příbytku nábožných křesťanů krucifixy postaveny i na náměstí, na návsi v polích. *(A. Hnojek.)*

Sv. *Eufrasia* byla teprv 7 roků stará, když s matkou do kláštera přišly, aby za zemřelého otce Antigona daly na modlení. Představená kláštera dala se s dívkou do žertovné řeči a hle, Eufrasia chtěla v klášteře zůstati. „Zde nesmí nikdo bydleti," pravila představená, „leč ten, kdo Kristu zcela se věnoval." „A kde jest Kristus?" otázala se Eufrasia. Představená ukázala na kříž. Eufrasia běžela k němu, obejmula kříž, líbala ho a zvolala radostně: „Opravdu se chci věnovati Pánu Kristu, chci zde zůstati a více s matkou domů se nevrátím." Nadarmo ji přemlouvala matka, nadarmo plakala, Eufrasia objímajíc kříž, zůstala v klášteře, kdež i co jeptiška skonala. *(Rosweid, Leb. d. Heil.)*

Sv. *František seraf.* poručil učeníkům svým, aby před každým kostelem a křížem na zem padli, jakmile by ho zhledli, aby tímto spůsobem ctili lásku Kristovu, kterou nám učením zvláště ukázal. *(Giry, Leb. d. Heil.)*

Sv. *Hedvika* dětinnou měla úctu k sv. kříži. Kdykoliv zahradou neb lesem se procházela, sbírala dřívka a listí, z nichž pak uměle skládala křížky, kteréž vroucně líbala a s nimi hrajíc, umučení Páně si rozjímala. *(Podstr. výkl.)*

Sv. *Jindřich*, kníže bavorský, dal své nevěstě památné obvěnování t. velmi skvostný a drahý kříž, kteréhož ona nade všecko si vážila, v kterémž pokoj a útěchu v štěstí i neštěstí nacházela. *(Podstránského výkl.)*

Sv. *Ondřej avelinský* slul dříve Lancellotus; vstoupiv pak do řehole, mnohými prosbami vyžádal si u představeného, aby obdržel jmeno Ondřej, vzav si apoštola téhož jmena za vzor, že chce býti kříže vroucím milovníkem; i byl jím. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Pavel* tak byl vroucí ctitel kříže, že napsal: „Ode mne pak odstup to, abych se v čem chlubil, jedině v kříži Pána našeho, Ježíše Krista, skrze kteréhož svět ukřižován jest mně a já světu." *(Gal. 6.; 1. Kor. 1.)*

Zákonem císaře *Konstantina* nesměl nikdo více býti ukřižován, aby se budoucně kříž stal předmětem úcty a nikoliv hrůzy. *(Sv. František sál.)*

Helena nalezla kříž Spasitele a klaněla se Pánu Ježíši. *(Sv. Ambrož.)*

Theodosius, císař, zakázal vyobrazovati znamení kříže na podlaze. Spatřiv jednou kříž na podlaze, ihned jej zdvihnouti kázal, řka: „Křížem Páně máme prsa a čelo znamenati, ne pak po něm nohama šlapati." *(Sv. František sál.)*

Sv. *Mikuláš tolent.* cítě, že se blíží hodinka jeho, dal sobě dřevo sv. kříže přinésti, a spatřiv je, jal se k němu mluviti: „Ó dobrý kříži, kříži tak dlouho želaný! Pozdravuji tebe, ó kříži vzácný, skvostný! O tebe co podporu nejjistější opřen projdu bez bázně a suchou nohou bouřící moře tohoto světa a dostanu se do přístavu blaženosti věčné." *(Sv. František sál.)*

Sv. *Tomáš*, apoštol Páně, byl pobožný ctitel kříže sv.; nebo modle se u něho kopím prohnán byl.

Sv. *Tomáš akvinský* hned od mladosti nejmilejší míval zalíbení modliti se u kříže a psáti o Pánu ukřižovaném.

Sv. *Jan z kříže* ustavičně Ukřižovaného v srdci nosil, o něm mluvil, bez kříže nebyl a ve vroucím objetí kříže duši svou vypustil.

Sv. *Jan Boží* v hodině smrti, vší síly jsa zbaven, na kolenou kleče, kříž Páně k srdci tiskl a políbiv ho zemřel. *(Jakub Macan.)*

V *Berytu* v Syrii ubytoval se jeden žid a ponechal kříž, který tam zůstal

nad postelí. Když ho jednou soudruh navštívil a kříž uviděl, pokáral ho. S jinými ještě židy zneuctili kříž, plvajíce naň, křižovali ho poznovu, ano probodli i tělo Kristovo a hle, krev s vodou se vyprýštila. I ulekli se toho židé a když i nemocní uzdraveni jsou u kříže toho, oznámili vše biskupu a dali se pokřtiti, což se stalo asi roku 765. *(Rambeck.)*

Podobně i jiný *žid* Krista na kříži visícího nožem probodl a když se krev vyprýštila, hodil kříž do studně, kdež voda zčervenala. Když kříž ze studně vzat jest, dal se žid i s manželkou pokřtiti. *(Menochus.)*

Petr Gonzalis de Mendoza, kardinál, velký ctitel sv. kříže, kdekoliv kříž spatřil, všude mu tu největší úctu vzdával. *(Gus. Nieremberg.)*

Když císaři *Rudolfu I.* na říšském sněmu mělo býti holdováno, nebylo po ruce žezla. Tu Rudolf chopiv kříž dal jej všem kurfiřstům líbati, řka: „Na tento kříž přísahejte mi věrnost!“ *(Annegarn.)*

Císař *Tiberius* byl velmi nábožný a dobročinný. Jedenkráte chodě komnatami svého paláce, pozoroval, že na jednom mramorovém kameně v podlaze jest kříž vytesán. Aby toto znamení spasení našeho nebylo zneuctěno, dal hned vyzdvihnouti kámen, pod nímž nalezl skrýš, v níž veliký poklad byl uložen. *(Podstránského výkl.)*

d) Haj ho! na něm zemřeli.

U vsi *Bas-Briace* ve Francouzsku stál dřevěný kříž. Královský vojín — výborný křesťan — Ripoche, jenž v té vsi přebýval, byl za času známé revoluce od republikánů polapen a k tomu kříži vlečen a rozjitřenou rotou takto osloven: „Postižen jsi ozbrojen proti republice; tvůj ortel jest vyřknut. Pohleď ještě jedenkráte na domek, ve kterém žije stařičký otec tvůj. Chceš-li zachovati život, musíš poslechnouti nás!“ Slzy polily ubohého vojína, když pohleděl na domek svůj a zpomněl si na stařičkého otce i tázal se: „A co mám pro život učiniti?“ „Tu vezmi sekeru,“ odpovídá jeden zbůjník, „a utni kříž tento!“ — Ripoche pozdvihl očí k nebi, zmužile sáhl po sekeře a spolehnuv na kříž, napřáhl ruku a hřmějícím hlasem zvolal: „Zkáza tomu, kdo z vás se opováží nectnou rukou dotknouti se tohoto kříže! Já ho chci hájiti až do posledního vzdechnutí!“ A máchaje sekerou mocně vůkol sebe, dlouho odolal bezbožné rotě. Brzy ale, zahanbeni jediným mužem přemoženu býti, shlukli se na ubohého, porazili a zbodali jej. A když na opětné volání: „Utni kříž tento a zachováš život!“ zmužile odpověděl: „Nikdy! na věky ne; neb to jest znamení vykoupení mého,“ probodli srdce jeho a krev mučenická zbarvila a posvětila místo mučenické smrti jeho. *(Okáčova kázaní.)*

Sv. *Krištofor*, pacholík osmiletý, byv bičován, trním korunován a snášeje pozvolna všecka muka, ano i na kříž byv pověšen pravil s veselým obličejem ku katu: „Chceš-li mé srdce, probodni druhou stranu“ a zemřel v Pánu. *(Nadasi.)*

Sv. *Ondřej*, apoštol, uzřev kříž na kterémž život dokončiti měl, zaradoval se velice; on ho pozdravoval, objímal, líbal jako klenot nejdražší a nedal se s něho snítí, nýbrž modlil se k Bohu za milost, aby na něm umříti mohl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Simeon*, biskup a mučeník, miloval kříž; on ho objímal a sám se naň položil jako beránek obětní. On za největší čest pokládal, aby jako mistr na kříži zemřel. *(Jan Bílý.)*

Sv. *Theofil*, byv po mučení pověšen, radostně zvolal: „Nyní, byv pověšen na kříž, jsem křesťan opravdu. Díky Ti vzdávám, Pane Ježíši Kriste, že jsi mi popřál, abych na kříž pověšen byl.“ *(Surius.)*

Lambert, konsul v Harlemu, byv od vzbouřených měšťanů, že Církev Kristovu hájil, uvězněn a pak odsouzen, aby na dřevě zemřel, zvolal radostně když dřevo to spatřil: „Co bych se bál kolu, vždyť i Krista jednou ukřižovali. Co bychom my, sluhové jeho jiného měli očekávati? Není učeník nad mistra.“ *(Opmerus.)*

Kříže znamení.

1. Jest v katolické Církvi všeobecné; proto nestyď se za ně; užívej ho!

Mezzofanti, kardinál a muž od Boha darem jazyků převysoce omilostněný, otázal se kdys poutníka do sv. země putujícího, řka: „Kolikeru orientalských řeči jste se naučil? Jak se dorozumíte s Asiaty?“ A když zbožný poutník odpověděl, že se žádnému orientalskému jazyku neučil, že ale doufá s latinskou řečí projíti, řekl mu kardinál: „Nuž, tedy vás krátce na všeobecnou, ve všech dílech světa známou řeč upozorním, míním totiž řeč kříže. Jděte, kam chcete, všude, kde se katolíci nalezají, jest znamení sv. kříže známo; a každý kdo je činiti vás viděti bude, byť i cizým jazykem mluvil, zajisté vám porozumí. Je-li katolíkem, i on se jím poznamená a vy se poznáte, jste bratřími v Kristu! Není-li katolíkem, také se poznáte a si porozumíte a každý bude viděti, koho před sebou má!“ *(Mezzofanti.)*

Jakýsi vznešený *pán* byv pozván k stolu farářovu, nechtěl před jídlem učiniti kříž a modliti se, z čehož horlivý duchovní neostýchal se pokárati jej, řka: „Kristus nestyděl se za naše spasení na kříži umříti a vy, pane, ostýcháte se znamením sv. kříže se znamenati? Mějte se na pozoru, aby se jednou za vás Kristus Pán nestyděl!“ *(Podstránského výklad.)*

První křesťané často znamenali se sv. křížem a bez kříže neučinili ani kroku.

Cokoliv činíme, ať už jdeme někam, vycházíme, anebo vcházíme, oblékáme se, anebo svlékáme, myjeme se, zasedáme k stolu, rozsvěcujeme, lehámе, sedáme, znamenáme se na čele sv. křížem. *(Tertull an.)*

Ať nikdo se nestydí Ukřižovaného vyznávati, alebrž důvěrně se znamenej na čele sv. křížem, křížem počínej vše, ať již jíš anebo piješ, vycházíš, anebo vcházíš; jdeš spát anebo vstáváš. *(Sv. Cyrill.)*

Při každém činu, při každém kroku dělej kříž! *(Sv. Jarolím.)*

Co se způsobu dotýče, znamenali se první křesťané jen na čele, zřídka na ústech a prsou, ostatně dělali tak zvaný latinský kříž, jakéhož se při bohoslužbě až dosud užívá. Od 6. století znamenají se vůbec křesťané křížem i na ústech a na prsou.

Sv. *Aloisius z Gonzagy* povždy, než ulehl, udělal kříž nad postelí, aby se proti úkladům zlého nepřítele, ďábla, ochránil. *(Jan Zollner.)*

Sv. *Edita*, dcera anglického krále Edgara, byla zvláštní ctitelkyně znamení sv. kříže. Při každé práci, kterou konala, při každém východu znamenala se znamením sv. kříže. Tím způsobem dosáhla velké dokonalosti křesťanské, žila jen Kristu a svatě skonala a po smrti nalezl se prst, jímž se za živa znamenávala, neporušený. *(Zollnera kázaní.)*

Sv. *Ludvík*, byv od Saracenů zajat, držán byl za nejkřesťanštějšího křesťana a sice, jak sami se vyjádřili, proto, že nikdy z domu nevychází, aby se znamením sv. kříže nepoznamenal. *(Jonvilius.)*

Sv. *Makrina*, sestra sv. Řehoře velkého, znamenávala se velmi často sv. křížem; i před svou smrtí modlila se své večerní modlitby a žehnajíc se sv. křížem usnula v Pánu. *(Podstránského výklad.)*

2. Jest mocné:

a) v pokušení.

Sv. poustevník *Antonín* byl od zlého nepřítele víc, než kdo jiný, pokušeními trápen, ale znamením sv. kříže vždy vítězně jim odolal. I říkával často učeníkům svým: „Věřtež mi, ďábel se bojí nočních bdění, modliteb a postů lidí zbožných, avšak jediné znamení kříže odnímá mu sílu a na útěk ho žene, tak jak lev před zpěvem kohoutím prchá.“ *(Sv. Antonín poustev.)*

Sv. *Justina* byla od jednoho mladého člověka Aglaida ku hříchu nečistoty velmi drážděna. Ježto marné bylo úsilí jeho, odebral se k čarodějníku Cypriánu, aby ďábelské moci použil, avšak i on se marně namáhal, panna odolala všem pokušením znamením sv. kříže. Načež se i Aglaides i Cyprián obrátili, ano poslední podstoupil i smrt mučenickou,

Podobně i sv. *Anežka* znamením sv. kříže nevinnost svou zachovala.

(Bollandisté.)

Sv. *Markétu*, když, nechtíc po vůli býti Olibriu, mučena byla, pokoušel ďábel, přiváděje jí na mysl zármutek otcův a jak by byl potěšen tím, kdyby se odřekla Krista, líčil jí život v náručí místodržitele Olibria v nejkrásnějším světle, podněcoval v ní lásku k živobytí a k rozkoším světským, avšak sv. Markéta znamenajíc se sv. křížem zvítězila nad tímto hrůzným pokušením a znova se zasvětila milému Ježíši k věrnosti nezměnitelné, až i smrt podstoupila.

(Škola B. Srdce 1876.)

Jeden *poustevník* byv celodenním trmácením unaven usnul, nepožehnav se znamením sv. kříže. Ve spaní hrozná měl pokušení a ohyzdné sny. Vzchopiv se s lůžka všecken zděšen zkoumá, odkud takové pokušení. I upamatoval se, že se zapomněl znamením sv. kříže požehnati. A učiniv tak, zase usnul a spal pokojně. *(Sv. Tomáš kempenský.)*

b) Vyhání pýchu a ďábly.

V řeholní společnosti sv. *Benedikta* nalezal se novoobrácenec z vysokého rodu, kterýž před tím velmi hrdinským bojovníkem byl a nyní v klášteře co bratr laik sloužil. Jednou, když naň řada došla, aby bratřím v jídelně posluhoval, probudila se v něm stará mysl hrdá. „Kdo jsou," tak myslil u sebe, „tito nízcí lidé a jak se mám já zahoditi, abych jim tak otrocké služby konal?" — Než sv. Benedikt, za kterýmž právě stál a jenž mu to v obličeji četl, pravil k němu: „Poznamenej srdce své, bratře! Jaká to slova myslíš? Uzavři srdce své!" — A napomenutý bratr porozuměl domluvě, požehnal se sv. křížem a zlé a pyšné myšlenky odstoupily.

(Mehlera příklady.)

Znamením sv. kříže přijímáni byli pohané do křesťanství. *(Tertullian.)*

Znamením sv. kříže vyvráceli křesťané modly s oltářů, vypuzovali zlé duchy z lidí; zahanbovali pohanské hádače.

(Lactantius)

Sv. *Havel*, opat, pomodlil se nad dívkou, zlým duchem posedlou, učinil nad ní kříž a okamžitě nečistý duch opustil dívku. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Kněží modlářští, jak nám sv. Řehoř naziánský vypravuje, přemluvili odpadlíka císaře *Juliana*, aby s nimi do jedné sluje šel a tam se s duchy poradil. Julian svolil a šel s nimi. Jak se ale zachvěl, jak ulekl, když v sluji hejno pekelných duchů spatřil! Vlasy mu vstávaly vzhůru, kolena se mu třásla, nohy pod ním klesaly. Dlouho již tomu bylo, co odpadnuv od víry se stal nejkrutším nepřítelem křesťanství. V tomto okamžení ale stal se ihned křesťanem; zpomenul si na moc sv. kříže, poznamenal se jím a ihned zmizel duch pekelný.

(Sv. Řehoř naz.)

Po smrti *Juliana* roku 368 povstalo strašné zemětřesení, moře vystouplo a všeobecná záhuba hrozila celé zemi. Což když Epidaurští v Peloponnesu viděli přivedli v průvodu velikém sv. Hilariona na břeh mořský. Tu udělal sv. muž znamení sv. kříže v písku, pozdvihl rukou svých nad mořem a ejhle, bouře utišila se. *(Sv. Jarolím.)*

c) Uzdravuje nemocné; křísí mrtvé.

Sv. *Apolinář*, mučeník, aby pohany k víře Kristově pohnul, udělal nad jistým slepcem znamení sv. kříže, pomodlil se a slepec prohlédnul. Tímtéž spůsobem uzdravil i jednu nemocnou ženu.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Augustin* vypravuje o jednom pánu v Karthagu, jmenem Innocenci, že trpěl na nezhojitelného raka dle výroků lékařů. Jeden lékař, jenž nemocného navštěvoval, vypravoval událost tu sám sv. biskupu. Pán neočekávaje více pomoci od lidí, odevzdal se zcela pomoci Boží a naděje ho nesklamala. Dle snu měl jíti v svatvečer velikonoční do kostela a prvního, jenž by pokřtěn byl, požádati, aby nad ním udělal kříž. I učinil tak a ejhle uzdravil se. Lékař když nemocného nalezl uzdraveného a vše se dozvěděl, poznal, že Bůh tu zázrak učinil.

(Sv. Augustin.)

Pacholík jakýs, jediný syn matky své, jakés vdovy, polkl rybí kost, kteráž mu v hrdle uváznuvši žádným přičiněním lidským nemohla vytažena býti. Ubohý pacholík blízek byl smrti. Uslyševši máteř jeho o divotvorné moci sv. Blažeje, pojala syna svého a k nohoum sv. muže jej položivši plačíc prosila, aby jediného syna jí uzdravil. Sv. Blažej pomodliv

se a požehnav pacholíka znamením sv. kříže uzdravil jej.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Cyriak*, mučeník, vzýval nad slepci sv. jmeno Ježíš, znamenal jich sv. křížem a hle, slepci osvíceni na těle i na duši, vraceli se do domů svých.
(J. Bílého: Legenda.)

K sv. *Domitille* přivedli jednou malého slepého chlapečka a němou holčičku. Domitilla uvrhla se na zemi, dlouho plačíc, pak vstala, vztáhla ruce k nebi, modlíc se: „Pane Jezu Kriste, jenž jsi řekl: Aj, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání světa, račiž ukázati, že svédectví mé pravdivé jest.“ Tu poznamenala sv. křížem ústa dívčiny, řkouc: „Ve jmenu Pána mého, Jezu Krista, mluv!“ A dívčina otevřela úst svých, chválíc Boha. Podobně i pacholík nabyl opět zraku. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když sv. *Julian*, mučeník, holemi tlučen jest, udeřil jeden náhodou přítele místodržitelova do oka, že mu ihned vyteklo. Nadarmo použili kněží modlářští svého čarodějství, aby ho vyléčili. Tu prosili sv. Juliana; sv. Julian udělal nad poraněným znamení sv. kříže, volal jmeno Ježíš a slepý ihned nabyl zraku svého. *(Šmída: Repertorium.)*

Sv. *Magnusa*, opata, prosil jednou na cestě slepec o almužnu. Magnus sám jsa chud, vzhlédl k nebi, modlil se, potřel oči slepce slinou a vzývaje jmeno Ježíš a učině na něm znamení kříže, navrátil slepému zrak.

Jindy zase znamením sv. kříže potřel strašného hada. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Šebastian*, vojín, přimlouval pro víru uvězněným křesťanům, aby vytrvali. Sotva domluvil, vrhla se Zoe, žena Nikostrata, v jehož domě vyznavači střeženi byli, svatému k nohoum a posuňky od něho žádala požehnání. Byla totiž již na šestý rok němá a přímluvou svatého řeč obdržeti doufala. Šebastian jí žehnal znamenav ji sv. křížem a hle! hned počala zřetelně mluviti a Krista co Pána svého chváliti a velebiti.
(J. Bílého: Legenda.)

Znamením sv. kříže navrátil sv. *Valentin* zrak dceři soudce Asteria, načež Asterius se stal i s rodinou svou křesťanem a brzy na to podstoupil i smrt mučenickou. *(Al. Mair.)*

Sv. *Vavřinec* navrátil znamením sv. kříže slepému opět zrak.
(Šmída: Repertorium.)

Jistý zbožný muž *Petr* žádán byl od nemocné osoby jedné o pomoc. Petr odpověděl skromně: „Jsem také člověk, mám na sobě hříchy a nemám tedy pravé důvěry a divy tvořící víry. Žena ale neustala ho slzami prositi, aby ji vyhojil. Načež Petr: „Bůh léčí takové neduhy a pomáhá povždy těm, jenž v Něj pevně věří. Bůh z milosrdenství svého pro tvou víru tě vyhojí. Máš-li čistou, pevnou víru, přijmi ode mne tento lék.“ Po těch slovech položil jí ruku na nedužívé oko, udělal nad ním znamení sv. kříže a hle, nemoc zmizela.
(Theodor.)

Sv. biskup *Alexandr* potkal jednou pohřeb s mrtvolou syna jedné rodiny. I řekl rodičům pohanským, dají-li se pokřtiti, že obživne jim syn a což když rodiče přislíbili, obrátil se k mrtvole a řekl: „Ve jmenu Otce, i Syna, i Ducha sv. vstaň!“ A mrtvý vskutku vstal. Načež 25 osob se dalo pokřtiti.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

d) Prospívá v boji.

Leta Páně 312 ukázalo se císaři *Konstantinu* za velmi jasného dne v oblacích znamení sv. kříže i uslyšel hlas: „V tomto znamení zvítězíš!“ Tím mu Bůh slíbil vítězství nad nepřátely. Konstantin uvěřil, ozdobil prapor vojenský znamením kříže a zaslíbení Boží se vyplnilo — císař zvítězil.
(Podstránského výklad.)

Císař *Theodosius velký*, maje bitvu s tyranem Eugeniem svésti, byl od rádců napomenut, aby bitvu tu nepodstoupil, maje mnohem menší vojsko. Avšak Theodosius odvětil: „Budeme bojovati, před mým vojskem stkví se znamení svatého kříže, před vojskem Eugenia Herkules!“ A vskutku, doufaje v kříž, dosáhl slavného vítězství. *(Nicefor.)*

e) Ničí oheň a jed.

Blahoslavený *Bonavita*, kovář, když jednou strašný oheň vypukl, udělal nad ohněm znamení svatého kříže a ihned uhasil ho. *(Bolandisté.)*

Když sv. *František z Paula* stavěl klášter, byla by se pec vápenná sesula. Svatý poznamenav se křížem všel ohněm

do ní, spravil kameny a vyšel neporušen z peci ohnivé. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Tiburcius* nechtě modlám obětovati musel přes řeřavé uhlí jíti. Sv. učiniv znamení sv. kříže šlápl na uhlí a nespálil se. Pohané vyhlašovali to za čarodějství. *(Acta martyr.)*

Jednou měl plamen v kamnech rychle uhašen býti, aby se jídla nespálila. Sv. *Vilém akv.* nemaje žádného nástroje po ruce, učiniv znamení sv. kříže, vlezl do pece a uhasil oheň bez nejmenšího uškození. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jednou byla podána sv. *Janu*, miláčku Páně, číše s otráveným vínem. Sv. Jan udělal nad číší znamení sv. kříže a hle ihned vyšel z číše jed v podobě hada a miláček Páně vypil víno, aniž by mu uškodilo. *(Zollnerova kázaní.)*

f) Pomáhá i v jiných nehodách.

Firmus a *Rustikus* byli na rozkaz pohanské vrchnosti do ohně hozeni. Sv. tito mučeníci požehnali se znamením sv. kříže, plamen se rozdělil, zažehl ty, jenž je do ohně hodili, avšak jim samým ani vlasu nespálil.

Sv. *Benedikt* znamením kříže zlomil koflík, v němž mu závistníci podali nápoj jedem smíšený. *(Macanovy příklady.)*

Sv. *František z Assisi* ležel jednou v kláštěře sv. Urbana těžce nemocen. Cítě velkou slabost požádal o číši nápoje a ježto chudobný klášter ani vína neměl, dal si přinésti vodu. Tuto požehnal znamením sv. kříže a hle, voda se obrátila v nejchutnější víno a sotva že ho okusil, ihned uzdraven jest. *(Herbsta příklady.)*

Jindy zase musel se od lékaře dáti páliti; i učinil nad ohněm znamení sv. kříže a necítil bolesti nižádné.

Sv. poustevník *Hilar* pluje kdys po moři, setkal se s dvěma loupežnýma loděma. Všickni, již byli na lodi sv. Hilara i učeníci jeho, ulekli se velmi, ale sv. poustevník pravil jasnou tváří: „Co se třesete, malověrní? Jest těchto loupežníků více, než vojska Faraonova?“ Již přiblížili se loupežníci, tu vystoupil sv. Hilar a udělav znamení sv. kříže, řekl: „Ve jmenu Pána Ježíše, až sem a ne dále!“ A podivuhodně lodě nepřátelské plouly dále, aniž by jim loupežníci uškodili. *(Sv. Jarolím.)*

Jindy zase, když k němu přišla manželka vůdce Elpidia a ho žádala, aby jí tři nemocné syny uzdravil, udělal nad nimi sv. Hilar znamení sv. kříže, vzýval jmeno Ježíš a hle, uzdraveni jsou r. 328. *(Šmída: Repertorium.)*

Sv. *Jiří* poznamenav se znamením sv. kříže zavraždil strašného ještěra a tím obyvatelům velkého prokázal dobrodiní. *(Výbor staroč. lit.)*

Maria egyptská chtíc před smrtí tělem Páně se posilniti a majíc přes řeku Jordán přejíti a nevidouc žádné loďky: požehnala řeku znamením sv. kříže a kráčela po vodě jako po pevné zemi. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Rochus*, když v městě Vincenza mor vypukl, odebral se do města, chodil po ulicích a jak znamenal domy sv. křížem, mor ihned zmizel a nemocní uzdravěli. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Sabian*, nejvýtečnější učeník sv. Romana, šel jednou s několika mnichy, aby na hrázi mlýna pracoval. Avšak kamkoliv chtěli šlápnouti, všude byli jedovatí hadové. I báli se, aby nebyli uštknuti a dali se na útěk. Aby se ale proti poslušnosti neprohřešili, vrátili se zase a poznamenávali ruce a nohy znamením sv. kříže a ejhle hadi zmizeli. *(Zollnerova kázaní.)*

Gondisalvo Amanthi neměl jednou čeledi své dáti co jísti. I odebral se zarmoucen k řece a udělav nad ní znamení sv. kříže, ihned viděl mnoho ryb u sebe, které se mu daly chytiti, kolik jich chtěl. *(Herbsta výb. příkl.)*

Chosroes poslal na čele křížem znamenané Turky do Cařihradu. I otázal se císař Turků, proč mají na čele znamení kříže, ani nejsou křesťané? I odpověděli mu, že před několika lety v Persii a jich vlasti vypukl zhoubný mor a lidé přemnozí stali se obětí smrti. I poradili jim tamnější křesťané, aby si učinili znamení kříže na čele a že budou zachráněni; i učinili tak a vskutku zachováni jsou. *(Nicefor.)*

Křížová cesta.

Původce a následovník.

Původcové křížové cesty jsou *Františkáni.* Ješto každý posvátnou zemi navštíviti nemůže, přinesli obrazy umučení Páně do Evropy. Zavedli ji do svých kostelů a vymohli i odpustky, což papež Klement XI. r. 1731. 16. ledna potvrdil, je-li od Františkánů posvěcena a odpustky ty jsou plnomocné.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

V Římě zvláštní horlivostí zavedl křížovou cestu papež Benedikt XIV., proměniv tak zvané Colossaeum, divadlo, v místo křížové cesty.

Sv. *Františ̌ek z Kříže*, karmelitán, nesl, aby kající skutek vykonal, dřevěný kříž v 57. roce věku svého až do Jeruzaléma a odtud opět nazpět do vlasti, ač proto mnoho posměchu, ano i vězení vystáti musel; brzy po této cestě zemřel.

(*Mehlera přikl.*)

Božetěch, poslední opat obřadu slovanského v klášteře sázavském, znám jest v letopisech českých co výborný malíř, řezbář a sochař. Výtečný tento odchovanec sv. Prokopa měl zvláštní přízeň u krále Vratislava II. a to zavdalo tehdejšímu biskupu pražskému příčinu k žárlivosti. I stalo se, že dotčený opat jednou o velkem svátku roku 1092 králi Vratislavovi korunu na hlavu postavil, sahaje tak v úřad biskupský. Biskup rozhněvav se, chtěl ho z opatství sesaditi. K žádosti králově neučinil toho; za to však uložil Božetěchovi neobyčejnou pokutu, aby vydlabav ze dřeva krucifix velikosti člověka na vlastních ramenou zanesl jej do Říma. A opat kajicně splnil, jak mu bylo přikázáno.

(*Jak. Malého*: *Kronika česká.*)

Lakomství.

1. Dopustili se, každému jest vrozeno.

Lakomství se dopustili:

Jakub, připraviv bratra Esaua lstivě o prvorozenství *(1. Mjž. 27.)*

Laban, měniv Jakubovi mzdu *(1. Mjž. 41.)*

Dalila, zradivši i za peníze Samsona. *(Soudc. 16, 5.)*

Synové Samuelovi brali peníze rušíce práva. *(1. Kr. 8.)*

Achab, vzav vinici Nábotovi s manželkou Jezabel. *(3. Kr. 21.)*

Menelaus (2. *Mk. 4, 50.)*; jenž se Šimonem byli. *(2. Mk. 16, 20.)*

Achan, ponechav si část kořisti, ukamenován jest. *(Jos. 7.)*

Giezi trestán byl malomocenstvím. *(4. Kr. 5.)*

Joram z lakomství mnoha vražd se dopustil. *(2. Par. 21, 3—4.)*

Podobně i mládenec nechtěl prodati statků a jíti za Pánem Ježíšem *(Mt. 19.)*; Jidáš prodal Pána Ježíše *(Mt. 26.)*; boháč, nedav ani drobtů Lazarovi *(Luk. 16.)*; hlídači hrobu Pána Ježíše dali se podplatiti; Ananiáš a Safira zadrželi částku peněz *(Sk. ap. 6.)*; vladař Felix doufal, že mu dá sv. apoštol Pavel peníze. *(Sk. ap. 24.)*

Demetrius, zlatník, z lakomství vzbouřil spoluobčany proti sv. Pavlu *(Sk. 19, 24—29.)*; páni posedlé děvečky obžalovali sv. Pavla, když ji od zlého ducha osvobodil. *(Sk. 18, 18—22.)*

Králi *Alfonsu* z Aragonie byla odevzdána a vypočítána suma několik tisíc dukátů. Sluha jeden, vida to, mimovolně prozradil touhu svou po zlatě, řka: „Ach! kdybych tyto peníze měl, stal bych se blaženým.“ A král mu odvětil: „Nuže, buď blažený a vezmi si peníze.“

(*Herbsta výb. př.*)

2. Vlastnosti.

a) Jest hnusné a pošetilé; lakotí pro jiné.

Císař *Kaligula* při dotknutí se zlata a stříbra tak velkou radost pocítil, že se někdy nahý po vysypaných penězích válel.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

V pustinách egyptských zemřel kdys *poustevník*, kterýž byl dlouhý čas modlitbě a práci věnoval. Když bratří nebožtíka pochovati chtíce řehořky, na nichž mrtvola ležela, odkryli, shledali pod nimi k nemalému udivení měšec s penězi stříbrnými. Vidouce to shro-

máždili se nejstarší z nich, aby se vespol uradili, co s penězi těmi díti se má. Jedni chtěli, aby se vynaložily ve prospěch chudých, jiní chtěli, aby se daly na zbudování kostela, nebo aby za ně zjednány byly opisy sv. evangelií, avšak otcové družiny nábožné sv. opatové Makarius a Pakabo rozhodli jinak, pravíce: „Položte měšec k němu do hrobu, zasypte jej hlínou a volejte při tom: „Peníze tvoje ať jsou věčně s tebou k vlastnímu tvému zahynutí!“ I poděsili se mniši pro slova ta tak, že nikdo na šetření a na shromažďování již více ani nepomyslil. *(Mehlera příkl.)*

Císař *Konstantius* uchopil jednou pro lakomství známého dvořana Ablávia za ruku a řekl: „Slyš, Ablavi, kdybys měl všecky poklady tohoto světa na jedné hromadě v domě svém, nicméně po smrti tobě jen tolik a nic více nezůstane.“ Při těch slovech císař oštěpem kreslil do písku podobu hrobu, dávaje mu na srozuměnou, že ze svých statků ničeho na věčnost nevezme. *(J. Bílého: Legenda.)*

„Já nešťastník, stěžoval si *lakomec* svému sousedu. „Poklad, jejž jsem ve své zahradě zahrabal mi této noci ukradli a kámen na místě něho položili.“ — „Ty bys,“ odpověděl mu soused, „svého pokladu beztoho nebyl užíval; mysli si tedy, jakoby kámen byl tvým pokladem a nebudeš o nic chudším.“ — „Byť bych i já chudším nebyl,“ odpověděl lakomec, „není-liž jiný o tolik bohatším?“ *(Lesing.)*

Jeden pán v *Treviru* prohrál jednoho dne sto tolarů v kartech. Když přišel domů, sedl si zasmušen k oknu a pozoroval svou paní: kupovalať salát a velmi se rozhorlila, aby půl krejcaru na salátě utrhla. Ač byl pán zasmušen, nemohl se smíchu udržeti. I šel k paní a pošeptal jí do ucha: „Nehrdluj se s ubohou ženou o krejcar; dlouho by's musela smlouvati, než by jsi sto tolarů vyzískala, které jsem dnes v kartách prohrál.“ *(Hunolta kázaní.)*

Kalif *Hešan* byl velmi lakotný a své jmění množil spůsobem nespravedlivým. Když zemřel, nalezlo se po něm sedm beden, naplněných zlatem. V chlívech jeho stálo 4000 koní. Mimo to měl takovou zásobů skvostného šatstva, že to 600 velbloudů mělo co odnášeti. Několik dní před svou smrtí upadl do mdlob; i domnívali se, že umřel; proto hned běželi poslové s radostnou zvěstí k Validu, bratrovci jeho, kterýž měl po něm následovati. Valid poslal na rychlo své důvěrníky, aby přijali poklady strýcovy. Mimo nadání procitl Hešan ze mdloby a nevěda, co se přihodilo, poslal do Damašku pro částku peněz, jižto chtěl někomu odkázati; však strážcové pokladů nevydali kalifu umírajícímu ani halíře. Slyše to Hešan, pravil: „Tedy jsem byl po celý život jen pokladníkem Validovým?“ Ta byla poslední slova jeho, nebo v několika okamženích vypustil ducha. Sotva že skonal, odešli všickni služebníci k novému kalifovi a palác Hešanův byl dočista vydrancován, tak že nebylo ani prostěradlo, v kteréž by mrtvolu zahalili. Tak zemřel Hešan, nejbohatší mocnář, chudší než nejbídnější moslem v celé říši. Po spořilu nastoupil hýřil, po stýskalu výskal. Validus nahromaděné statky svého strýce brzo promarnil. *(Mehl. př.)*

b) Jest nenasytné.

V horké *Arabii* vyrostl vzácný keř, z jehož porů prýštilo se vonné kadidlo. Vladaři Arabie zdálo se to býti málo a proto vyvrtal dírky do kůry a hle, kadidlo prýštilo se u větším množství. Ale ani s tím se Arab nespokojil, udělal otvorů ještě více, tak že keř zhynul. *(Mehl. př.)*

Aribert, král Longobardů, maje přes řeku plovati, vzal sebou tolik zlata, že uprostřed řeky pod tíží bídně ve vlnách zahynul.

Brennus, král Galatů, dovolil jisté mladé dívce v Efesu, aby si vzala tolik zlata, co by unesla. Lakomá dívka tolik na se naložila, až na cestě pod břemenem mrtvá k zemi klesla. *(Hunolta káz.)*

Císař *Commodus* byl lakomý a ukrutný. Ačkoliv se velmi obohatil statky boháčů, kteréž dal povražditi, musel mu na den jeho narození, každý senátor za každého úda své rodiny dva dukáty co dar dáti a tak potlačoval poddané, až ho konečně zardousili. *(Mehlera příkl.)*

Darius, král perský, toužil velice po bohatství, tak že z toho ohledu Cyrus otcem, Cambyses pánem a Darius kramářem království perského nazván jest. *(Podstránského výkl.)*

Dionys sicilský aby svou nenasytnou lakotu ukojil, i obrazy model stříbrných a zlatých šatů zloupil. „Takové šaty," pravil, „jsou v zimě bohům příliš studené a v letě příliš teplé, já jim chci dáti udělati jiné."

(J. Bílého: Legenda.)

Haolanus, bratr tatarského chana, dobyv lehce města Persides, zajal později babylonského kalifa, muže velmi lakomého a zmocnil se nesmírných pokladů, kterýchž lakomec nechtěl použiti, aby vojínům dal žold. Kalifa zavřel Haolanus do věže a předložil mu místo pokrmu a nápoje zlato, stříbro a drahé kamení, takže hladem musel zemříti, řka: „Kdybys byl pokladů svých tak velmi nešetřil, snadno by's byl říši svou osvobodil; nuže, najez se nyní pokladu svého, který jsi tak velmi miloval."

(Kircherus.)

Krésus, král Lydie v malé Asii, proslulý svým bohatstvím, ještě po koruně medské toužil. *(Podstránského: Výkl.)*

Když *Tomirus*, král Scythův Cyra, krále perského zajal, dal mu tekuté zlato do hrdla nalíti, volaje přitom: „Pij, Cyre, pij, ješto jsi po zlatě laknul!"

(Herodot.)

Císař *Konstantin Kopronymus* chtěl odlidněnou provincii v Thracii osaditi a proto těm, již se tam usadili, dal zdarma pole a podporu a vyhlásil je za svobodné. I zalidnila se v brzku provincie a osadníci dosáhli blahobytu. Než lakomý Nicefor, nástupce Ireny, dal si seznam osadníků zhotoviti a vyhlásil osadníky za své otroky a statky jejich za majetek státní. Najednou se stali ubozí nevolníky a museli výtěžek každoročně odváděti do státní pokladny.

(Herbsta výb. př.)

Tentýž *Nicefor* uslyšev, že jeden měšťan v Cařihradě mnoho peněz přijal, dal si ho k sobě povolati a vynutil z něho přísahou, mnoho-li peněz má. Uleknut, odpověděl měšťan, že má 100 liber zlata. Císař mu poručil, aby hned zlato přinesl a pak pravil, že měšťan tolik zlata nepotřebuje a vzal mu 90 liber za to ho ale pozval k obědu. *(Herbsta výb. př.)*

Lakomec si zoufaje, že o znamenitou část peněz ošizen byl, popadl provaz a oběsil se. Jeho sluha ho shlídna, přiskočí k němu, přeřízne provaz a tím pána od smrti vysvobodil. Když služebník od něho ze služby šel, utrhl mu několik českých grošů za ten přeříznutý provaz, řka: „Vždyť byl ještě nový, měl jsi uzlík hezky rozvázati." *(Jan Mike.)*

Markus Crassus, římský vojevůdce, byl velký boháč a i velký lakomec; proto začal vojnu s Parthy, aby co vítěz hodně zlata a stříbra ukořistil. Zatím prohrál. Parthové mu uťali hlavu a lili mu rozpuštěné zlato do úst s posměchem volajíce: „Nyní se nasyť zlatem, po kterém jsi tak žíznil." *(J. Bílého: Legenda.*

Pyrrhus II. král epirský, v hltavosti chtěl si celé Italie, Sicilie a Afriky dobýti. „Když Italie dobudeme," tázal se ho mudřec Cineáš, „což potom budeme dělati?" „Zdaž nehraničí s Italií Sicilie?" odpověděl Pyrrhus, „ostrov bohatý a vnadný? Toho se potom lehce zmocníme." — „A až jej budeme míti, co potom?" — „Přeplavíme se do Afriky," odtušil král. „A když konečně všeho dobudeme?" „Pak," vece král, „budeme jísti, píti a radovati se." „Což pak nám překáží," odpověděl Cineáš, „abychom to již nyní činili? vždyť vše máme, čeho je k tomu potřebí. Což musíme teprv nebezpečenstvím, krveprolitím dobývati, čeho již nyní pokojně užívati můžeme?" Bohužel, že Cineáš málo u Pyrrha pořídil.

(Jos. Smetany vš. děj.)

Královna *Semiramis* dala si tento náhrobní nápis zhotoviti: „Který král zlata žádostiv jest, nalezne ho v tomto hrobě dle libosti." Nápis ten četl i perský král Darius a nemoha touze po zlatě odolati, dal náhrobek ten pilně hlídati a pak s velkou slávou otevříti. Než co našel na zvláštním kamenu napsáno? „Lakomče, jenž zemřelým ani nedáš pokoje, nasyť lakomost svou pokladem mé chudoby, kteráž by ti poklady tohoto světa zoškliviti měla." *(Herbsta výb. př.)*

Ve *Stokravě* zemřel nedávno 80letý mládenec, který dříve po mnohá leta v jednom hostinci službu sklepníka konal. Minule skočil do Dunaje, chtěje se utopiti, ale byl za včas z vody vytažen. Na otázku, co jej k činu tomu přimělo, odpověděl, že nynější čas žádného výdělku neskytá a bez něho nemůže prý živ býti. Jaké ale bylo udivení, když v uzamčeném balíku, který od nějakého času známému továrníku k uschování byl svěřil, 40.000 zl. v obligacích nalezeno bylo. *(Čas. „Čech" 1876.)*

3. Počíná si.

a) Jest špinavé.

Sv. *Pavel thebaiský* zdědil v 15. roce věku svého po rodičích značného jmění. Když za 8 roků povstalo za císaře Decia kruté pronásledování křesťanů, udal Pavla co křesťana vlastní švakr. I opustil Pavel majetek svůj a utekl na poušť, kdež 90 roků co poustevník žil. *(Herbsta výb. př.)*

Jistý *Admirable*, ačkoliv měl jmění na 100.000 franků, žebrával u jednoho mostu v Paříži, odkudž všecky ostatní žebráky zahnal. *(Šmída: Repert.)*

Kalif *Almansus* byl pro svou lakotnost nesmírnou od svých národův nenáviděn a grešličkou nazván. Při stavbě města Bagdadu sám vedl účty a dělníky vyplácel, jimž mnohdy pro malicherné příčiny strhoval několik denarů ze mzdy, takže zřídka který dělník celou mzdu obdržel. Po smrti kalifově nalezeno 600 milionů drachem v jeho pokladně. *(Podstránského: Výklad.)*

V *Anglicku* žil před nedávným časem lakomec zvláštního druhu. Sir John zdědil po otci znamenité jmění, jež svou šetrností znamenitě rozšířil. Byl náruživý milovník kohoutích bojů a při jednom takovém boji prohrál deset tisíc šterlinkův, na zpáteční cestě domů ale zašel sobě raději čtyry hodiny cesty, aby malý peníz převozného ušetřil. *(Čas. „Zlaté klasy" 1855.)*

Kalifas, král babylonský, měl věž, v níž zlato, stříbro a drahokamy nahromaděny byly. A poklady ty tak miloval, že raději se nechal obklíčiti a zahynul, než aby vojíny, kteří by ho hájili, si zjednal. I zavřel ho vítěz do té věže se slovy: „Zaháněj hlad svými poklady, po nichž jsi tak bažil!" a tam i vskutku hlady zahynul. *(Haid.)*

Jeden *lakomec* dal se do chudobince přijmouti, aby na bohatství své sáhnouti nemusel a tam okrádal výživou opravdu chudobné. *(Strengelius.)*

b) Nepřeje ani sobě, ani jiným.

V Anglicku žil muž, kterého vůbec za schudlého řemeslníka měli. Každodenně se plížíval v ošumělém starodávném obleku, v hostincích trpělivě čekával, jest-li mu z hostů někdo něco k jídlu podá, sbíral i kousky papíru, dříví, čímž, jak říkával, si doma topil. Každoročně cestoval i do mnoho mil vzdáleného Londýna, na cestě pak žebrával, tak že nikomu cesta ta nápadná nebyla, zatím ale dával si peníze tu na úroky. Konečně zemřel opuštěn na bídném loži a zbylo po něm mnoho tisíc šterlinků stříbra. *(Herbsta výb. př.)*

V Pančově zemřel tyto dni bohatý skrbec *Samuel B.*, jenž sobě ani zvláštního bytu nedopřál a pouze postel platil a denně 15 krejcary živ byl. Když se pozůstalostní listy otevřely shledalo se jmění po něm v papírech v částce 1,300.000 zl. *(Národní Listy. 1871.)*

V Belgii žil lakomec, jenž synu svému 100.000 zl. zanechal. A přece žil po celý život svůj, ba i co stařec velmi špinavě, povždy konal i daleké cesty pěšky, spokojil se s kouskem chleba a sýra, dal si v hospodě jen žejdlík piva naliti a spal v chlévě na slámě. *(Tollentarius.)*

Jistý stavitelský mistr *D.* ve Francouzsku pilností dosáhl jmění za $1\frac{1}{2}$ milionu. Aby ani o krejcar nepřišel, vypověděl všecky uložené peníze, pronajal si malou světničku ve čtvrtém poschodí na předměstí, do oken si dal mříže a na dveře kolik zámků a zde několik roků se svou manželkou žil, nevycházeje ani z domu dav si co potřeboval přinésti. Nikdy nesvítil a nového oděvu nekupoval. Když mu manželka zemřela, ještě více se uskrovnil a jen jednou za týden chleba si dal přinésti. Když však jednou na klepání dlouho neotvíral, otevřel úřad a tu byl nalezen mezi penězi, kteréž každodenně počítal a dle druhu dělil, což bylo jeho rozkoší, mrtvicí raněn. *(Mehlera příkl.)*

Daniel Dancer narodil se v Anglicku r. 1716. Po otci zdědil značného jmění, které si lakomstvím velmi zvětšil. Oděv nosil tak roztrhaný, že si ho povříslem musel ovázati, punčochy měl tak spravované a zamazané, že o původní látce nebylo ani známky. Bot nenosil nikdy, tak že se podobal nejnuznějšímu žebráku. Měl jen jednu košili a tu velmi roztrhanou. S lakomým sluhou sbíral kosti, z nichž si polévku vyvářel. Týdně spotřeboval jen 3 libry masa. Také si ani netopil. Takovým způsobem nabyl tak ohromného jmění, že jeho dědič několik týhodnů je musel pořádati. Ve džbánech

měl dukáty, v starých botách banknoty, v chlévě plné sudy tolarů, jen ve hnoji nalezlo se přes 16.000 tolarů.

(Šmída: Repert.)

R. 1840 zemřela v Lyonu ve Francouzích 90letá žebračka *Girardová*. Nedlouho před smrtí onemocněla; že za předepsaný lék několik grošů nechtěla vydati, zhoršilo se její zdraví a brzy na to zemřela. Při prohledávání obydlí našlo se 9000 franků, jakož i upsání na 2000 fr. doživotního důchodu ročního.

(V. Filípek.)

Když *Hannibal* město Praeneste obléhal, povstal tam, ani se vzdáti nechtěli, strašný hlad. Tu chytil jeden lakomec myš a ačkoliv sám velký měl hlad, prodal ji za 55 zl. a umřel hladem, kdežto ten, jenž ji koupil, na životě se zachoval.

(Valerius Max.)

Jistý *lakomec* onemocněv poslal si pro lékaře, který byl také lakomec. Místo platu poslal mu pak několik láhvic z temného skla, jež barvenou vodou naplnil a dobře zapečetil, jsa přesvědčen, že skrblík za svého života láhví neotevře. A vskutku několik let po jeho smrti zemřel i lékař, jehož dědičové láhve otevřeli, domnívajíce se, že v nich dobré víno jest, zatím ale smrdutou vodu nalezli. V zápiskách lékařových pak zaznamenáno nalezli, jak chytře skrblíka oklamal. *(J. H. Gallaš.)*

Jeden *lakomec* jedl za měsíc jen dvacetkráte v poledne suchý chleb. Dostav jednoho dne kus nankinku, rozmýšlel se po celý rok, co s ním má počíti. I žádal konečně krejčího, aby mu ušil dlouhé kalhoty a dvě vesty a když tento nemohl, žádal zase po roce, aby mu ušil tedy krátké kalhoty a dvě vesty, což když krejčí zase učiniti nemohl, ježto látky bylo málo, rozmýšlel se tak dlouho, až zemřel a po jeho smrti nalezlo se po něm jmění 45.000 zlatých.

(Lauverne.)

Jeden *bohatý lakomý muž*, kdykoliv musel na několik dní na své dvory a pole, koupil si tolik malých bochníčků v městě, kolik dní se venku zdržeti chtěl a každého dne jen jeden snědl, ač měl ještě hlad, jen aby ze stodol ničeho vzíti nemusel. Kdykoliv vajíčko na stůl přišlo, vždy ho litoval, že by z něho mohlo býti kuřátko.

(Sv. Ambrož.)

R. 1845 zemřel *v Limges* osmdesátiletý kmet náležící rodině vznešené a staré, kterýž snad nejpodivnější příklad lakomství po sobě zůstavil, jakéhož snad před tím a potom svět neviděl. Ač bez ženy a bez bližších přátel — již byli vzdálenější, byli sami dosti bohati — živ byl stařec ten v starém, vetchém příbytku svém způsobem velmi špinavým. Poněvadž se vždy jako ubohý žebrák živil, od vetešníků jen staré obnošené, pošpiněné oděvy si kupoval, kterýmiž sotva nahotu svou přikryl, chudým nikdy haléře nedal, byl vzdor nesmírným penězům a velkým statkům, jimiž vládl, ode všech nenáviděn a takřka předmětem veřejného pohrdání a posměchu. Zemřel člověk ten, aniž mu kdo v poslední hodince posloužil, vyjma starou, nevědomou a slabou obsluhovačku. Kněze sobě nežádal, neboť bál se příchodu jeho. Po jeho smrti nalezeno — kdo by tomu věřil, kdyby celé město nesvědčilo — víc než jedenkrát sto tisíc franků, kteréž zatočené a olovem zapečetěné na rozličných místech, ve zdi, pod dlažbou vetchého příbytku jeho uschovány byly!

(Mehlera příklady.)

Před několika dny onemocněl na silnici nedaleko *Lince* starý žebrák z Čech, jenž živil se jedině holdováním. Měl špatný šat a trpíval často hlad. V bídném stavu odnesli jej lidé do blízké chatrče, kdež také lékařského ošetřování se mu dostalo. Ukázalo se, že žebrák, jenž hladem na silnici zmíral, jest majetníkem knížky spořitelní, vystavené na 5000 zl., kteréž po dobu několika let byly nastřádány žebrotou. *(Čas. „Čech" 1873.)*

Jeden bohatý *muž* tak lakomstvím byl opanován, že se obával, aby s bídou kdys nemusel zápasiti. Když nebezpečně se rozstonav pozoroval, že dlouho již žíti nebude: nechtěl svého jmění, z něhož ničeho neužil, jinému popříti a proto všecky své věci zkazil. Oděv a prádlo rozstříhal, všecky peníze slil a věci ze stříbra, mědě, cínu a olova hodil do vody. Napotom ničeho více nepožíval, až hlady zemřel r. 1739.

(Mehlera příklady.)

V Pešti zemřel r. 1870 jistý *Pausenberger*. Poslední čas zdržoval se brzy ve Vídni, brzy v Pešti a znám byl v hostincích pro nesmírnou skromnost v jídle: zvlášť pak nápadným se stal pro plecháč,

který nosíval a do něhož vždy polovici porce své polední pro večeři si schovával. Jeho celý zevnějšek ukazoval prabídného chuďasa, do obydlí svého nepřipustil za svého živobytí ani živé duše a když ve špíně a největší nuzotě skonal, nalezlo se v obou jeho obydlích 100.000 zlatých, které v hadrech v posteli a v houbě na kamnech schované měl.
(Škola B. Srdce. 1870.)

Bývalý tovaryš kovářský, narozen *v Pikardii*, 75 roků starý, usadil se poslední čas života svého v Boulogne u Paříže, kdež ve stodole bydlel a jako poustevníci prvních dob chlebem a vodou se živil. Když však na počátku prosince r. 1848 dlouho nevycházel, oznámeno to úřadu, jenž stodolu násilně otevřel. Avšak jak strašný to pohled! Stařec ležel mrtev na trochu slámy, pod hlavou měl kámen a nářadí pozůstávalo ve velké dřevěné bedně, bedna ale byla naplněna zlatými a stříbrnými penězi. I shledalo se, že lakomý stařec u bedny zlata zemřel hlady. *(Oesterr. Volksfr. 1849.)*

Sylvius, znamenitý lékař francouzský v 16. století, byl tak lakomý, že po celou zimu si nedal ani topiti. Bylo-li mu velmi zima, nosil kus dřeva ze sklepa do pokoje a z pokoje do sklepa tak dlouho, až se zahřál. Žízeň hasil si jen vodou, spokojil se i s nejsprostší stravou. Zadarmo neučinil ničeho. Velké jmění své zahrabal ve sklepě, kdež až posud se nenašlo. *(Šmída: Repert.)*

Ve Vídni žil jeden lakomec, jenž byl i milovník rozličných mincí. V pokoji, kamž žádného, ani sluhu, nepustil, měl měšec s 1000 měděných trojníků, měšec s 1000 vídeňských a tak v každém měšci jiný druh peněz; 7 měšců stříbrných a šest měšců zlatých peněz. Mimo to měl i mnoho papírových peněz, krásný dům se zahradou, s poli a lukami a velký dvorec s poli. A tento lakomý boháč utratil denně 20 krejcarů.
(Šmída: Repert.)

Nedávno nalezli *ve Volticích* v Prusku žebráka v jeho bytu mrtvého. Prohledavše celý jeho byt, našli mimo mnoho vetešiny a rozstřískaného skla neméně 12 tisíc haléřů a několik centnýřů dvoua tříhaléřů. Obydlí bylo as dopolou naplněno dřívím na drobno rozštípaným a předce onen podivín žebrák po mnohá leta ani si nezatopil. Měl tedy dosti peněz k výživě a paliva k zahřání, ale lakotou zhynul. *(Škola B. Srdce 1872.)*

Perseus, král macedonský, aby nepřátelům skvostné poklady, jež povždy sebou vozil, dáti nemusel: uvrhl je z lakomství do moře. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

c) Nečiní nic dobrého.

Jistý *měšťan* ležel v Cařihradě nebezpečně nemocen. Boje se nesmírně smrti rozdal 30 liber zlata mezi chudé. Když se ale pozdravil, litoval peněz a stěžoval si jednomu příteli. „Jak?“ pravil tento, „neměl by jsi se spíše radovati, pomně, že Bůh ti to hojně v nebi odplatí? Ostatně, chceš-li, půjdem spolu do kostela a ty řekneš před oltářem, že ne ty, ale já jsem almužny udělil a pak ti vydám 30 liber zlata.“ — A ejhle, lakomý měšťan učinil vskutku tak.
(Caesar Baronius.)

Jistý *lakomec* zemřel náhlou smrtí. Přátelé jeho, aby se příčiny dozvěděli, dali mrtvolu otevříti a shledáno prý, že neměl zemřelý žádného srdce. V pravdě každý lakomec jest bez srdce, bez útrpnosti, srdce má v truhlici s penězi uzavřeno. *(Sv. Prosper.)*

4. Škodí si:

a) Na jmění.

Pán dostal soudeček velmi dobrého vína darem. Velmi pečlivě uložil jej ve sklepě a pravil k manželce, aby poslala pro jiný čep, ať starý jest špatný. „Není potřeba,“ odbyla ho lakomá žena, „však bude starého čepu ještě dost, škoda dvou krejcarů za nový.“ Když se za nějaký čas víno načalo, hle! bylo vyčichlé a ztuchlé a nebylo ani na ocet k potřebě. Smutně pravil muž: „Dva krejcary jsi ušetřila, ale o mnoho zlatých jsi při tom přišla.“ I pravili lidé: „Kdo se štítí dát za čep dva krejcary, tomu vyběhnou otvorem dva tolary.“ *(Kr. Šmíd.)*

Znal jsem za svého mládí jednoho *šlechtice*, jenž jen jedinkého syna měl, nerad o smrti slyšel a žádné almužny neudílel. A hle, co lakomec nashromáždil, to brzy syn, prostopášník, promarnil.
(Alb. Štolc.)

b) Vede ku krádeži a zradě.

Jeden *lakomec* schoval si značnou část peněz ve skále a otvor dobře zahradil.

K místu tomu přišel i jeden bídou sevřený otec, jenž v zoufalství se oběsiti chtěl a vstoupiv na otvor spadl do něho a tu, když se zpamatoval, nalezl i poklad onen. I maje za to, že Bůh poklad mu udělil, vzal ho, provaz pak zde zanechal. Když ale lakomec po nějakém čase skrýš tu navštívil a seznal, že poklad mu odcizen, oběsil se na témž provaze, který tam onen nálezce zanechal. *(Mansi.)*

Lev III., císař cařihradský, se dozvěděl, že jeho předchůdce Konstantin V. komorníku svému na smrtelné posteli jistý rozkaz dal. I dal si Theofana zavolati a tento překvapen vše vyznal, že mu císař pro syny z poslední manželky svěřil více než 50.000 liber zlata. Lakomý Lev změnil bez rozmyslu vůli tu a ponechav si všecky peníze udělil princům prázný titul: Nobilissimus.

(Herbsta výb. př.)

Jeden domácí pán *ve Vídni* ačkoliv měl zlata celou bečku, kradl za šera hřebíky na zdích a co mohl vzíti, ba i cihly nosíval domů pod pláštěm.

(Šmída Repert.)

Aulus Albinus, bratr konsula římského Spuria Albina, tak po zlatě žíznil, že celé vojsko nepříteli Jugurthovi zradil, kteréž ze všech stran byvši obklíčeno, pod vidlicemi muselo prolézti a v desíti dnech z Numidie se vyklidilo.

(Jos. Šmetany vš. děj.)

c) Vede k ukrutnosti a vraždě.

Boleslav III., Ryšavý, baživ po statku obou bratří svých, dal jednoho z nich, Jaromíra, vykleštiti, druhého pak, Oldřicha, kázal v lázni uškrtiti.

(Fr. Palacký: dějiny české.)

Před několika roky přicestovali dva *bratří* ze Švábska, tkadlci, do Ruska a usadili se tam. Jednomu přálo štěstí a brzy se oženil, kdežto druhému se špatně vedlo a proto odstěhoval se do Ameriky. V Americe mu štěstí přálo a v 5 letech značné jmění si zachoval. Tužbou po příbuzných, zvláště bratru v Rusku, vrátil se nazpět a odebral se do Ruska, kdežto bratr jeho nedaleko Oděsy hospodu pronajal a touto a podloudnictvím se živil. Z Oděsy dorazil Američan k večeru jednoho dne do hospody, nalezl doma ale jen jemu neznámou manželku. Aby bratra, jenž se pozdě v noci vrátiti měl, tím více překvapil, odevzdal ženě jeho, aniž by se jí byl prohlásil, své papíry a drahocenné věci k uschování a odebral se, unaven jsa, do vykázané mu světnice na odpočinek. O půl noci vrátí se bratr bezpochyby z podloudnické cesty ještě s jedním soudruhem domů. Žena ukázala mu svěřené jí bohatství a v zatvrzelých srdcích podlouduíkův ozvala se lakota a úmysl k vraždě, která se ihned tím spůsobem vykonala, že se vrahové do světnice vedrali a spícího uškrtili. Avšak zasloužený trest je záhy dostihl. Nebo když se po vykonaném činu o jmění zavražděného děliti chtěli, poznal hostinský z papírů, mezi nimiž se také jedno od něho samého do Ameriky poslané psaní nacházelo, v padlé oběti svého vlastního bratra. Uleknutím a lítostí pojat, vyznal se své manželce, která o hrozném úmyslu obou mužů pranic nevěděla, z vykonaného zločinu; vrhl se do světnice, v níž to mrtvola ležela a hořekoval v zoufalství u lože zavražděného bratra. V několika dnech upadl v šílenost.

Žádost peněz těžké hříchy plodí,
k loupeži a vraždě otroky své svodí.

(Podstránského výkl.)

Císař *Justinian* tak byl lakomý, že i jedné staré paní, vdově po jednom rádním, Maximiliánu, dědictví znamenité, jež jí ve stáří připadlo, odejmul a aby ubohá hlady nezemřela, z milosti, jak pravil, malou částku jí ročně vyplácel.

(Herbsta výb. př.)

Kalif *Al-Mansur* lakomstvím u poddaných ve velké nenávisti byl. Ačkoliv po jeho smrti v jeho klenotnici 400 milionů zlatých se nalezlo, byl za živobytí co dříč znám. Stavě Bagdad sám byl počtvedoucím a dělníkům denně několik krejcarů na mzdě ujímal. Obyvatelům města Kufy oznámil, že každému čtyry dorhemse daruje, jen aby počet obyvatelů zvěděl a napotom na každého 40 dorhemsí daně uložil. Často říkával: „Lidé praví, že jsem lakomý, ale já nejsem.“ *(Albufeda.)*

Císař *Mauricius* tak byl lakomý, že, ač jen skrovnými penězi zajatce vykoupiti mohl, předce je raději nechal usmrtiti. Za to se stal všem nemilým, až i se všemi dítkami a s manželkou usmrcen jest. *(Nicefor.)*

Roku 1462 žila *v Riunu* v Tyrolsku chudá vdova se synem Ondřejem. Když

jednou, pracujíc za mzdu na poli, nebyla doma, prodal poručník a kmotr synův chlapce židům, kteří ho strašně ztrýznivše na strom pověsili a utekli. Lakomý poručník se napotom zbláznil a bídně zahynul. *(Šmída: hist. kat.)*

Když r. 1187 udatný *Saladin*, sultán egyptský, Jerusaléma dobyl, dovolil velkomyslně, aby křesťané s sebou jmění své vzíti mohli, ba i chudé podporoval. I odebrali se křesťanští vojínové k hraběti v Tripolis. A tento, ač křesťan, z lakomství křesťanům všecko odňal, tak že jedna žena, nemohouc patřiti na hladem umírající dítko své, do moře je vhodila. Avšak ukrutník dosáhl zaslouženého trestu. Když Saladin i Tripolis dobyl, pominul se a brzy bídně zahynul. *(Ber. Bercaster.)*

Španělové, když Amerika odkryta jest, přistáli r. 1533 pod Pizarem ku břehům Peru. I dal jim náčelník Atabalipa ovoce, obilí, zlaté a stříbrné náčiní, smaragdy naplněné, a sám jim všel vstříc, jsa nešen na zlatém trůnu, s četným komonstvem. A ukrutníci, aby zlata se zmocnili, všecky postříleli, ano i náčelníka dal Pizaro odpraviti. Potom vtáhl Pizaro do města Cusko, kdež nesčíslné poklady v ruce nemilosrdných 200 vrahů padly. Nemajíce ani na tom dosti, zmocnili se i privátního jmění a mukami ho i na ubohých ženách vydírali. *(Ber. Bercaster.)*

V Dammgartenu u Stralsundu zavedl si jeden lodník, jenž bouři o své jmění přišel, obchod v domě svého strýce. Strýc chtěl domek svůj prodati, lodník pak myslel, že mu ho dá zadarmo. Proto když strýc dražbu si ustanovil, vzal lodník malý soudeček a zapálil ho. Štěstí ještě, že dveře a okna byla otevřena. Tím spůsobem přišel lodník a jeho matka, která mu v činu bránila, o život; ostatní byli jen poraněni. *(Herbsta výb. př.)*

Durinku, posavadnímu pěstounu syna Vlastislavova, knížete luckého, odevzdal kníže Neklan tohoto k vychování, když Vlastislav v boji podlehl. Hanebný ale pěstoun úkladně zavraždiv schovance svého, hlavu jeho Neklanovi v té naději přinesl, že hojné odměny za to nabude, an příčinu budoucích prý svárů a válek odstranil. Zhroziv se tak ohavného daru kníže, jen té odměny jemu popřál, že spůsob odpravení sám sobě voliti mohl; načež nešlechetník na blízké olši sám se oběsil. *(Fr. Palacký: dějiny české.)*

Za času *francouzské revoluce* přemnozí z lakomství dopustili se vraždy na svých občanech, ba i na příbuzných, rodičích, bratřích, dítkách. *(J. Zollnera: Kat. káz.)*

U *hostinského* jedné vesnice zavítal obchodník v dobytku, jemuž hostinský dlužen byl. Aby se věřitele a dluhu zbyl a peněz, jež při sobě měl, ani se právě z trhu vracel, zmocnil, umínil si, že ho zavraždí a vykázal mu ku spaní světnici. Obchodník se ale dlouho mezi hostmi zdržel. Hostinský tiše zatím vešel do světnice vykázané a cítě, že, jak se domníval, obchodník na posteli leží, hlavu mu rozrazil sekerou. Vraceje se se schodů potkal obchodníka, jenž teprv šel spát. Zabil vlastního syna, jenž podnapiv se, omylem do oné světnice ulehl a tak obchodník na životě zachráněn. *(Mehl. příkl.)*

Jarním večerem r. 1618 vešel mladý *polský vojín v Pultavě* do hospody. Byl veselé mysle a jakýs žertovný kousek vyvésti chtěl. Položil těžkou tobolku peněz na stůl, žádal hospodského, aby mu ji do budoucího rána schoval. Po večeři odebral se spát do vedlejší světnice a unaven brzy tvrdě usnul. Mezitím otevřev dychtivě hospodský tobolku, užasnul nad množstvím stříbrných peněz a zaslepen lakomstvím, pravil k ženě, že by jim těmi penězi bylo pomoženo a žena jeho lhostejně ostrým nožem vojínu probodla srdce, mrtvolu pak zahrabali v jámě. Hned časně ráno přijde dcera provdaná hospodského a ptá se po bratru. Vypravovala jim, že včera se s ním sešla. „Co mluvíš?“ pravili ustrašení rodiče, „vždyť již před několika lety v bitvě zemřel.“ „Nikoliv! to byla falešná zpráva,“ dí dcera, „což pak jste ho nepoznali? Nevyjevil se vám.“ I popisovala jeho šat, obličej, zbraň. „Ó matko, ten se vám srdečně těšil, že bude moci s vámi své uschráněné peníze rozděliti a chtěl si udělati žert, jest-li ho poznáte. Kde pak ale jest? Což ještě spí?“ On arci spal, ale spánek věčný! Zbledlí a zkamenělí hrůzou stáli zde vrahové vlastního syna. Trhali si vlasy s hlavy a naplnili nářkem a bědováním dům svůj. Tímtéž nožem, na

němž lpěla ještě krev synova, matka se zavraždila, otec pak se v zoufalství oběsil.
(Jan. Ludv. Gottfried.)

Jeden *ruský princ*, jenž v bitvě u Slavkova poraněn byv na útěku svém u jisté rodiny útočiště hledal, sliboval jim hojnou odměnu. Lidé tito, vidouce na mladíku rozličné skvosty, zavedli ho pod záminkou ochrany do sklepa, kde ho zavraždili, oloupili a tělo zahrabali.
(Škola B. Srdce 1871.)

U ukrutníka *Tarquinia*, římského krále, bohatství a zásluha byly proviněním; protož vše, co bylo možného a mocného loupil, vypuzoval a odpravoval, jen aby hodně statků došáhnul.
(Jos. Smetany: vš. děj.)

Jedna *vdova* umínila si o samotě žíti a vstoupila do kláštera, kdež si jednu dívku velmi oblíbila. S dívkou tou se nejvíce zabývala a byla jí matkou a uzavřela, že jí učiní po sobě dědičkou a udělala i závěť. Jednou ukázala dívce skřínku se skvosty. A jaký byl toho následek? Dívka ta jednou tajně nasypala vdově jed do pokrmu. Ještě ale záhy přišla pomoc, byla přece vdova na životě zachována, dívka pak soužena zlým svědomím vyznala se ze zločinu svého.
(Škola B. Srdce 1870.)

d) Zůstává i v smrti.

Jistý velký *boháč*, maje zemříti povolal si notáře, aby mu poslední vůli sepsal. I poručil mu, aby si sedl a psal, co mu bude diktovati. „Totoť," pravil boháč, jest má poslední vůle. „Tělo mé ať se odevzdá zemi, z níž vzato jest, duši svou ale odevzdávám ďáblu, jemuž patří." Všickni přítomní třásli se úzkostí slyšíce tato zoufalá slova. „Jen pište, pište," poroučel nemocný, „duši svou odevzdávám ďáblu a co na mne jest i duše manželky a dítek mých. Svou duši, poněvadž jsem si nespravedlivým spůsobem bohatství vyzískal, duši své manželky, že mne k této nespravedlivosti sváděla, aby mohla skvostné šaty nositi; duši dítek, že statek nespravedlivý nemohu a nechci nahraditi, aby tyto bohatými zůstaly." Těmito hroznými slovy vypustil ducha svého.
(Zápisky Cisterciáků.)

Jistý *farář* zaopatřil jednu osobu, kterouž co nejnuznější ovečku svou po dlouhá leta znal. I uděliv jí poslední pomazání, modlil se u ní, ona již umírala. V tom přišla do světnice osoba, jež ji obsluhovala a otevřela skříň, v níž, jakž se domnívala, umírající měla šatstvo. Jako bleskem ale posadila se umírající a vztahujíc ruce po skříni a zírajíc chvíli na ni, sklesla nazpět a nebylo jí více. Uleknul se kněz i obsluhovačka a podívajíce se do skříně, nalezli v jednom koutečku v hadru zaobalených několik set zlatých. *(Herbsta výb. př.)*

V *Gdansku*, hlavním městě západních Prus, byla r. 1856 v nemocnici 86letá vdova. Cítíc konec svůj, zavolala si lazebníka a tázala se ho, jak dlouho asi ještě bude žíti a když jí řekl, že ještě asi 24 hodin, koupila si jednoduchou rakev a postavila k lůžku, aby prý tím více na smrt pamatovala. Když zemřela, sháněli se příbuzní po penězích a po dlouhém hledání nalezli je v třískách rakve asi 9000 tolarů, kamž je lakomkyně sama před smrtí dala.
(Kal. Moravan. 1859.)

Starý a mladý *Houška* ve vsi H. byli vůbec známí a opovržení lakomci. Jsouce sami dva ve stavení, vedli polní hospodářství i domácí beze vší ženské pomoci skrble a nuzně. Starý Houška boje se o svůj mamon, nedržel čeledína a zastával ženské práce. I syna naučil lakotě a ten se teprv v 30. roce z nouze oženil a i mladá hospodyně lakotě uvykla, tak že se každý, i žebrák domu jejich vyhýbal. A když se jim po roce dceruška narodila, lakotili tím více. Zatím jednoho zimního dne vypukl ve statku Houškově oheň a na hašení nebylo lze ani mysliti. Ve všeobecném zmatku se na rodinu Houškovu jaksi pozapomnělo, až pak se v malém sklípku uprostřed stavení nalezlo pět mrtvol, ležících okolo truhly s penězi. Neštastníci zardousili se uhličnatkou. Byl to starý Houška, pak hospodář se svou manželkou a dceruškou a též i plod, uzavřený ještě v životě matky. Ještě při hašení ohně se objevily tu a tam ve zdi a v podlaze zastrkané a uschované peníze.
(Blahovést 1855.)

Jistý *kněz* pozoroval, kterak na smrt nemocný penězi naplněný pytlík v pravé ruce držel a druhý na levé uvázaný měl a časem ho ohmatával, zda ho má. Kněz ho napomínal, aby alespoň nyní již lakomství se vzdal, on ale odpověděl: „Nemohu!" a tak i zemřel. *(Lohn. bibl.)*

V jednom městě žil bohatý *kupec*, jemuž nikdo nespravedlivost předhoditi nemohl. Avšak pro starosti vezdejší zapomínal na spasení duše své a ustavičně jen shromažďoval jmění. Leže na smrtelné posteli nenalezal útěchy v Bohu, na nějž po celý život svůj málo myslel, aniž v Marii, jíž málo ctíval, aniž v dobrých skutcích, jichž málo vykonal, aniž v naději života věčného. „Ach," vzlýkal, „což mne ani Bůh ani nějaký svatý nepotěší? Podejte mi sem peníz a položte na rozbouřené srdce." I učinili tak a tázali se ho, jestli nalezá ulevení?" „Což ulevení!" vzkřikl, „vždyť zde musím zanechati všecky své peníze. A proto poroučím a přikazuji vám, abyste mi peníze, až umřu, dali na srdce do hrobu," což mu přátelé i přislíbili. *(Caesarius.)*

Kdys byl jeden duchovní od příbuzných jednoho *lakomce* požádán, aby ho, an nemoc jeho nebezpečná byla, k tomu přiměl, by se dal zaopatřiti, ježto již 30 let u sv. zpovědi nebyl. Kněz ihned spěchal k nemocnému a všemožně se přičinil, aby ho k sv. zpovědi připravil. Než lakomec ho brzy přerušil, řka: „E, velebný pane, račte mi raději říci, jak se vede v městě, zač je pepř? Co stojí centnýř vlny? Přistaly již mé lodě? A jak to stojí s cukrem, jest ho dosti na trhu?" Tak obsypával otázkami kněze, jenž ho nikterak na lepší myšlenky přivésti nemohl. Tu mu kněz výslovně oznámil, že se nalezá v nebezpečí života a proto aby si zpomněl na svou duši, co drahý poklad, a ze svých hříchů se vyznal upřímně. Což když lakomec uslyšel, volal: „Nikoliv, nemohu, nikoliv!" a zemřel. *(Sv. Bernardin.)*

Jistý *lakomec* vida, že musí zemříti, upadl v úzkost a zármutek veliký. I dal si pytlík, naplněný tolary na srdce své položiti a prosil přítomných, aby mu peníze ty dali do rakve. Když mu to přislíbili, tu se teprv utišil a tak zemřel. *(J. Zollnera kat. káz.)*

Jistý *lakomec* cestoval se svým synem. Tu vyskočil z houští tygr na cestují a odvlékal s sebou otce. Syn uchopil luk a napnul šíp míře na tygrovu slabiznu; otec spatřil toto ze chřánu netvora a křičel z daleka na syna: „Vezmi tupý šíp, synu, kdo by odkoupil kůži děravou?"

(Čas. Zlaté klasy 1855.)

Jeden *lakomec* ležel na smrtelné posteli. Tři duchovní hleděli ho na smrt připraviti. Než všecka jejich domluva byla marná; lakomec na ni nedbal a pořáde jen o lichvě, zlatě, stříbře, zlodějích snil a mluvil a zemřel neštastnou smrtí. *(Hunolta káz.)*

Zatvrzelý *lakomec*, který také na zastavené věci lidem půjčoval, upadl do nebezpečné nemoci. Povolali k němu zpovědníka, jenž mu především kříž políbiti dával. „Je stříbrný?" tázal se lakomec. „Není," odpověděl kněz. „To vám tedy na něj nic půjčiti nemohu." A tak zemřel, jak žil. *(Včela 1850.)*

Mazarin byl francouzským ministrem za nezletilého krále Ludvíka XIV. Krále ode všech státních prací odvracel a nepopřál mu ani nejpotřebnějších věcí, ačkoliv 22 milionů ve skříni uschovaných měl. Konečně zemřel, právě když Ludvík 22. rokem věku svého zletilosti dosáhnul. Umíraje měl na mysli své poklady a svou moc a zvolal: „Ach toto vše mám opustiti." *(M. Linkovström)*

Jistý *muž*, když umíral, říkal své dceři, že ďábel u jeho postele stojí, pořád jen klel; i ačkoliv smrt již na jazyku měl, stále jen o mamoně mluvil. Příčina jeho smutné smrti bylo zažrané lakomství. *(Podstr. výkl.)*

Boháč *Opimius* byl i velmi lakomý. I stalo se, že se roznemohl a v nemoci ustavičně spal, že ho ani vzbuditi nemohli. Domácí a příbuzní všemožně hleděli ho přivésti ze spaní, avšak marně. Tu poručil lékař, jenž lakotu nemocného dobře znal, aby postavili před něho stůl a na stole aby penězi cinkali a mu do ucha volali: „Opimie, co činíš?" A hle, Opimius přišel hned k sobě a zvolal zlostně: „Jak, vy darebáci, již za živobytí mého chcete se o mé peníze děliti?" I přiveden jest takto opět k životu. *(Horác.)*

Jedna *lakomá paní* ležela na smrtelné posteli. Byl večer, na stolku malém, u něhož služka seděla, hořela lampička. „Ach!" vzdychala umírající, „konec života mého se blíží, než k smrti není mi zapotřebí světla." Domluvila a shasnuvši světlo zemřela. *(Šmída: Repert.)*

V Paříži žila *žebračka*, kteráž onemocněvši nebezpečně horoucně domácí paní žádala, aby, umře-li, hůl, její společnici, jí dala do hrobu. Žebračka umřela

a domácí paní oznámila nosičům poslední vůli nebožky. I vzal ji jeden nosič, ana mu ale hůl připadala velmi těžká, rozbil ji a hle, byly v ní dukáty, které si žebračka za vyžebrané peníze proměnila a s nimiž i po smrti spojena býti chtěla. *(Šmída hist. kat.)*

Obyvatelům města *Poznaně* byla jednoho času od vojska nepřátelského tak náramná daň uložena, že ji nikterak nebylo lze shledati. I bydlela tam kněžna, mající tak náramné poklady, že bez mnohého sobě ublížení všecku daň položiti mohla. Měšťanstvo ji prosilo, aby se smilovala nad úzkostí celého města, ale ona neznala smilování. A aby prosbami ustavičnými nebyla více obtěžována, uzavřela se v městě, kde měla poklady skryty. I hledali ji dlouho, až ji nalezli v podzemní skrýši, ana měla oči upřené na poklad, ale byla mrtvá.

(Macana výkl.)

Robert de Lycco, byv jednou k nemocnému lakomci povolán, všemožně ho k tomu měl, aby konečně již na smrt se připravoval. Avšak lakomec ani neslyšel na jeho slova, alebrž ustavičně hořekoval: „Ó jak jsem se namáhal, jak jsem šetřil a nyní mám jiným poklady své zanechati, poklady, mé potěšení, mou útěchu!“ a v nářku tom i skonal. *(Robert de Lycco.)*

Jedna umírající *žena* držela něco v sepjatých rukou, bylo viděti jen tkaničku. Přítomný kněz chtěl jí to odníti a křížek jí dáti, avšak křečovitě držela to v ruce a kněz, mysle, že to nějaký sv. ostatek, nechal jí věc, až zemřela. Když pak jí po smrti ruce otevřeli, seznali, že to byl klíček od skříňky, kdež měla peníze, dlužní úpisy a klenoty. To byla tedy ta relikvie, od níž se ani ve smrti odděliti nechtěla.

(Obrázky ze života.)

5. Dochází trestu.

Sv. *Hilarion* navštěvoval jednou s několika žáky podřízené mu kláštery. Na cestě přišli k vinici jednoho lakomého poustevníka, jehož hlídači házeli kameny po jeho žácích, když si chtěli několik hroznů utrhnouti. I odešel sv. Hilarion se žáky, odešlo ale i požehnání z vinice, jejíž révy v brzku zcela vyhynuly.

(Herbsta výb. příkl.)

Jindy zase zporoval, že jeden mladý učeň zahrádku příliš ošetřuje a peníze pro sebe schovává. I vyhnal Hilarion učeníka. Učeník, aby si opět přízně starého Hilariona vyzískal, dal kuchaři hrách ze své zahrádky k večeři. Na večer ale pravil Hilarion: „Odkuď jest hrách ten, vždyť zapáchá?“ Kuchař odpověděl, že mu ho jeden z bratří proň dal. „Což nepozoruješ,“ durdil se stařec, „že z hrachu vychází zápach lakomství? Dej ho volům!“ A hle, ani voly se ho nedotkli. *(Ott.)*

V jednom bavorském městečku žil bohatý *muž*, jenž lakomství byl oddán, každého žebráka zapudil z domu surovými slovy. Jednoho dne chtěl se lakomý muž ten přesvědčiti, mnoho-li za několik neděl uhospodařil. Proto zavřel dveře, otevřel velikou bednu a strčiv tam hlavu počítal peníze. Než najednou spadlo víko těžké železné a usmrtilo lakomce.

(Šmída: Repert.)

Jistá *Berliňačka* byla jednou na kázaní, jež měl missionář. Vylíčiv práci mezi pohany, sbíral ku prospěchu missie. Ona pak nedala ani haléře. Když vycházela z chrámu Páně, ukradl jí nějaký taškář tobolku i s penězi. Zpozorovavši ztrátu pravila: „I podívejme se, Pán Bůh nenalezl cesty do mé kapsy, ale čert ji nalezl.“

(Blahověst 1861.)

Bohatý člověk dal vyvolati po celém městě, že ztratil měšec se sto dukáty a kdo jej nalezne a ztracené zlato mu zas odevzdá, že mu dá 10 dukátů odměny. Chudý člověk naleznuv ho, pravil k sobě: „Vrátím ho, jestiť lépe, míti 10 dukátů spravedlivě, nežli sto nespravedlivě.“ Poctivý chuďas donesl peníze boháči, necitelný člověk nechtěl mu dáti odměny a proto věc přišla až k soudu. Boháč si hleděl pomoci lhaním a na svou čest ujišťoval, že v měšci byl i drahý kámen velké ceny a proto že, až mu nálezce kámen ten dá, teprv zaplatí těch slíbených 10 dukátů. Chudý ujišťoval, že v měšci mimo dukáty ničeho nebylo. Soudce věc tu rozsoudil takto: „Ješto bohatý pán na svou čest dokládá, že v jeho měšci byl i kámen, chudý pak muž ujišťuje, že v měšci jiného leč dukátů nebylo a poctivost svou tím dokázal, že měšec navrátil, nacházím patrně, že měšec tento není ten, jejž pán ztratil a proto ať chuďas si ho podrží,

pokuď vlastník se nenajde.“ A poněvadž nikdo nepřicházel, zůstalo těch sto dukátů chudému muži. *(Kr. Šmíd.)*

Eudoxia, choť císaře řeckého Konstantina přísahou a listinou slíbila choti, že se nebude vdávati. Listinu choval u sebe patriarcha cařihradský Xifilinus. Císařovna se ale zamilovala do Romana Diogena a aby listinu dostala, pravila patriarchovi, že jeho bratra si vezme. Xifilinus jí listinu vskutku dal z lakomství, avšak Eudoxia ji zničila a bratra Xifilinova si nevzala.

(Menochus.)

Chosroe II., král perský, ve 100 velkých světnicích umístil ukradené poklady z Persie, Indie, Palestiny a Egypta. Neměl ale ani na nich dosti a ustavičně je hlídal a rozmnožoval, nedbaje, že na nich i krev lpí. I kostelů neušetřil z lakomství, 190.000 křesťanů zajatých prodal. Všeobecně nenáviděn byl s trůnu svržen a od svého nástupce Kobada Schiroujeha do sklepení zlatem a stříbrem naplněného uzavřen, kde hladem mořen byl, až zahynul. *(Herbsta výb. př.)*

Mydas, král, dle pověsti žádal boha Apolla, aby vše, nač sáhne, se ve zlato proměnilo. I stalo se dle vůle jeho, avšak lakomství zaplatiti musel životem, umřev hladem. *(Wiser.)*

Mladý malíř *N.* v Lyoně procházel se ulicemi města a tu pozornost naň upoutala ženština ve vetchém oděvu na prahu před vysokým domem sedící; měla při sobě dvě děcka, která se k ní tulila, jedno bylo nemluvně, bylať vdova. Útrpností jat, dal se s ní do řeči a tu seznal, jakž to již pohled její prozrazoval, že jest ve velké bídě a pán, jemuž činži dlužna jest, že všecko jí chce dáti prodati v dražbě. Mladík potěšiv vdovu a povzbudiv k důvěře v Boha, dostavil se ku dražbě. Větší kusy byly již prodány a když on vešel licitoval se malý obrázek; byla to obyčejná malba na plátně a už i hodně sešlá. Vyvolala se cena obrázku na dva sú, asi jeden krejcar a nikdo nepodal více. Náš malíř přistoupiv blíže vzal obrázek do ruky a bedlivě ho prohlížel a tvářil se, jako by ho obraz překvapil. I zvolal konečně: „Třicet franků!“ A tak to šlo pořád, až dostoupilo vysoko velmi přes 600 franků, jež přihazoval domácí nemilosrdný pán, jemuž obraz ten i zůstal. A tu se pak od malíře dozvěděl, že obraz ten nemá žádné ceny a že ho chtěl pro nemilosrdnost malíř potrestati a vdově nebohé pomoci, což se i stalo, ježto pán musel za obraz ten tři tisíce franků zaplatiti.

(Kal. Moravan 1864.)

Vévoda *orleánský*, syn krále Ludvíka Filipa, přišed v poledne do jednoho francouzského městečka vstoupil do hostince a poručil si šálek polévky. Když se adjutant otázal, co jsou dlužni, odvětil hostinský, že 500 franků. Adjutant rozzloben oznámil to princi, princ ale si dal zavolati měšťanostu a dal mu 1000 franků pro chudé v městě pod tou výminkou, aby zaň zaplatil polívku. Měšťanosta se poděkoval a princ odejel. Měšťanosta dozvěděv se o všem, dal hostinskému za polévku 1 frank, 999 ale rozdělil chudým. *(W. O. Horn.)*

Jeden *kupec* v Paříži objednal si u jednoho malíře podobizny, kterouž malíř tak učinil, že se kupci na vlas podobala. Však kupec, jsa skoupý a chtěje za levný peníz podobizny tu obdržeti, upíral, že by podobizna trefně ho vyobrazovala. Což znamenaje malíř, přimaloval k obrazu uši oslíčí a obraz ten veřejně vystavěl. Vidouce to okolojdoucí a poznavše obraz kupcův zpotvořený nemohli se smíchu udržeti a tak se stal skrblík ten celému městu ku posměchu, až pak, by se toho zprostil, obraz ten za dvojnásobný peníz koupil.

(J. Claus.)

Richard, lví srdce nazván, jemuž se pro udatnost na východě obdivovali, byl velmi lakomý. Jednoho dne obdržel od představeného v Limoge část pokladů, jejž byl tento nalezl. Richard žádal ale celý a když mu ho vydati nechtěl, oblehl vikomta v jeho zámku a tu šípem raněn zaplatil r. 1198. lakotnost svou smrtí.

(Herbsta výb. př.)

Chudá *žena* měla slepici, která jí každodenně jedno vejce snášela. Žena tím nespokojena, krmila ji tím pilněji, jsouc té naděje, že denně dvě neb tři vejce v kukani nalezne. Slepice ale přílišným krmením ztučněla a přestala docela nésti vejce.

Kdo na mále nepřestává,
posledně nic nedostává.

(Fr. Svoboda.)

6. Proto.

a) Varuj a vzdej se ho!

Obyvatelé assyrského města *Babylaca* tak lakomství nenáviděli, že, když jednou velký kus zlata nalezli, ihned ho zakopali, aby nikdo z nich v lakomství neupadl.
(Schuster-a: Kat. Handb.)

Krates, mudrc řecký, lakomství se vystříhal tak, že poklady své do moře vrhnul, řka: „Zahyňte vy zlé žádosti, vrhám vás do moře, abyste vy mne doň neuvrhly.“ *(Schuster a: Kat. Handb.)*

Vévoda z *Montmorency* cestuje na počátku panování svého městem Bourgosem, daroval bratrovci vévodovi z Enghieu, kdež študoval, měšec peněz na vyražení a malé potřebnosti. Když se napotom domů vracel, otázal se ho, co s penězi učinil a když mladý vévoda všecky peníze mu ukázal, hodil je oknem na ulici řka: „Nemáš peněz schovávati, alebrž jich pro sebe a milosrdné skutky užívati. Lakomství u soukromníka hnusné, jest u prince tím hanebnější!“
(Mehl.: Kat. Handb.)

Za času sv. opata *Makaria* žila v městě Alexandrii v tuhé zdrželivosti jedna bohatá panna, která však tak lakomství byla oddána, že ani krejcaru nikdy k dobročinnému účeli nevěnovala. Sv. Makarius věda o tom, chtěl ji z lakomství vyléčiti a sice spůsobem opatrným. I navštívil ji jednoho dne a pravil: „Mohl bych mnoho drahých kamenů, smaragdů a hyacinthů převeliké ceny za pět set zlatých koupiti. Chceš-li, kup kameny ty a zajisté mnoho vyzískáš.“ Lakomá panna touto zprávou tak byla potěšena, že radostí až k nohoum sv. opatu padla a ho zapřisáhala, aby jí k tomu štěstí dopomohl, ježto takto bude moci chudé tetě výbavu dáti. Makarius odvětil: „Milerád vyhovím přání tvému, avšak abys prvé kameny ty viděla, pojď se mnou do mého domu.“ Načež panna: „Jsem o tvé poctivosti úplně přesvědčena a proto přijmi tuto pět set a vyjednávej sám s mužem tím.“ Makarius přijal peníze a rozdělil je mezi chudinské ústavy, kteréž řídil. Ježto ale kameny dlouho neodváděl, otázala se ho konečně panna: „Jak pak se to má s kameny, ctihodný otče?“ Makarius odvětil: „Ještě téhož dne, když jsi mi peníze dala, koupil jsem kamení a čekal, zdaž na ně přijdeš se podívat. Chceš-li můžeš je po službách Božích v domě mém spatřiti. Nebudou-li se ti ale líbiti, můžeš od koupě upustiti.“ S největší radostí doprovázela ho panna do domu. I uvedl ji nejprv do hořejšího poschodí, kde zmrzačené ženštiny byly a pootevřev dveře pravil: „Viz zde hyacinthy! Dole pak, kde jsou nemocní mužové, nalezneš smaragdy. Myslím, že dražší kameny na světě nenajdeš, avšak jak jsem již řekl. chceš-li, dám ti pět set zlatých nazpět.“ Tu se panna zastyděla a pravila: „Ó jak mne to bolí, že jsem teprv lstí k tomu přivedena býti musela, co jsem z lásky k Bohu činiti měla Děkuju ti za tvé namahání, že jsi mi pomohl, abych povinnost svou k bližnímu činila a doufám, že nyní s pomocí Boží k věcem pozemským více nepřilnu, nýbrž bohatství k dobrému více užívati budu, než až dosud.
(Mehlera přikl.)

Když sv. *Severin* jednou do Vídně, tehdáž Fabiana zvané, právě když tam hlad panoval, zavítal; napomínal boháčů, aby chudých se ujímali. Tu se dostavila do chrámu i jedna paní, kteráž byla nábožná avšak i lakomá. Poznav ji sv. Severín, napomínal přísně, by se polepšila a udávaje, že i ona modlářství, mamoně, jest oddána a že, chce-li duši svou zachovati, jmění své chudým rozdati má. I ulekla se paní slov těch velmi a také se i polepšila, rozdavši s radostí zásobu svou mezi chudé.
(Apoštolové němečtí.)

Roku 400 před narozením Páně kraloval v Lydii jakýsi *Pisius*, nesmírný boháč a bezedný lakomec. Polovici svých poddaných zaměstnával dolováním v zlatých dolech. Při této Pisiově lakotě hynulo rolnictví a osvěta národa. Lakotou i královna dojata umínila si chotě svého z neřesti té vyléčiti. Když král jednou zlaté doly prohlížel, vystrojila choť skvostné hody. Stůl i všecko náčiní byly zlaté, ano i krmě byly z ryzého zlata upraveny a místo nápojů třpytilo se tekuté zlato v číších. Jakmile král po svém návratu do jídelny vkročil, plesal veselím a z tak nevídané krásy ani očí nespustil. Konečně ho žaludek upomenul, že by jej čímsi nasytiti třeba bylo. I popatřil na královnu, ježto se k němu přivinula, i vše představovala, co by jej od té zá-

hubné vášně mohlo odvrátiti. Král uposlechnul choti své a od té doby pečoval upřímně o blaho svých poddaných.
(Podstr. výkl.)

b) Zamezuj!

Alfons, král arragonský, nejvýš nenáviděl lakomství. Dozvěděv se o nějakém lakomci bohatém, pozval ho k sobě, posadil mu na hlavu zlatý těžký klobouk, na obě ramena vložil kusy stříbra a takto obtíženého nechal v největším parnu v královské zahradě procházeti, tázaje se ho. „Cítíš nyní, jak velké břímě bohatství jest.“ *(Hungari.)*

Národ *Makrobitů* dával zločincům zhotovovati pouta ze zlata, aby lakomství odstranil. *(Pompinius Mela.)*

Láska k Bohu.

1. Co za ctnost.

a) Zahrnuje v sobě všecka přikázaní.

Když se kdos sv. *Augustina* otázal, co Bůh hlavně od nás žádá a v čem celé křesťanské náboženství a veškerá svatost života pozůstává, odpověděl sv. otec místo vypočtením dlouhé řady povinností a pravidel velmi krátce, řka: „Bůh od nás žádá toliko lásku. Miluj a čiň, co chceš!“ *(Sv. Augustin.)*

Jistý poustevník *Gregori Lopez* (nar. v Madridě r. 1524) žil úplně sjednocen v Bohu. Nikdo se nemohl na něm dověděti, kdo byli jeho rodiče. Byv tázán na původ svůj, odpověděl: „Bůh jest můj otec a nebe má vlast, jak nás tomu Kristus Pán učil.“ Jakýsi biskup ptal se ho, čím se zaměstnává? „Všecka má práce,“ odtušil poustevník, „jest milovati Boha a bližního.“ „To jsi mi již před 25 lety povídal,“ řekl biskup, „což jsi mezi tím nic jiného nedělal?“ „Ne,“ odtušil poustevník, „vždy tože jsem dělal, jakkoliv zaměstnání bylo rozmanité.“ *(Podstránského výklad.)*

Jistý *mladík* přišel zdaleka do Paříže, aby se tam bohovědě věnoval. Byla první přednáška, učitel počal slovy Písma sv.: „Miluj Boha z celého srdce svého“ a doložil, že lásku Boží musí každý člověk znáti a dle ní se i říditi, chce-li ctnostným se státi a spasen býti. Sotva že to mladík uslyšel, vstal a odešel. Tomu se divili i učitel i žáci a ptali se mladíka, proč ani první přednášku nechce celou slyšeti, mladík jim ale odvětil: „Než další uslyším, chci se tomu, co jsem slyšel, učiti a dle toho i žíti.“ I nepřišel více, vstoupil do kláštera dominikánů a učil se po celý život lásce Boží a plnil ji.
(Zápisky dominikánů.)

b) Každý ji míti může; jest Bohu milá.

Zbožný františkán *bratr Egid* pravil jednou k učenému sv. Bonaventurovi: „Vám učencům udělil Bůh hojných darů, jimiž Ho velebiti můžete náležitě před lidmi, ale co můžeme my neučení pro Jeho čest učiniti?“ Laskavě odpověděl mu sv. Bonaventura: „Vy můžete Boha z upřímného srdce milovati a to jedině se mu líbí.“ A když se otázal Egid, zdaž neučený může tak vroucně Krista milovati, jako učený, odpověděl nadaný sv. Bonaventura: „Jak se můžeš, bratře, takto tázati?“ I vyběhl tu radostně Egid do zahrady a s jásotem volal: „Ó prostí lidé, i vy můžete Boha tak milovati, jako učený Bonaventura!“
(Zollnera kat. káz.)

Kněžna *Chodkěvičova z Ostrogu*, když se kopaly základy chrámu Páně v dědičném sídle jejím, povzdechla si hluboko a hodivši hrst zlata, pravila: „Kéž bych vystavěti mohla Bohu ze zlata chrám tak veliký, že by s to byl, obejmouti všecken svět!“ Přítomný kněz velmi moudře řekl jí na to: „Srdce malinké člověka jest chrámem nejmilejším Bohu.“ *(Blahověst 1855.)*

2. Jeví se:

a) Vzdává se světa; jest nezištná.

Sv. *Rosalia*, dcera vznešených rodičů, opustila v květoucím věku z lásky k Bohu tajně dům otcovský, i přebývala v jeskyni, kdežto po 470 letech sv. tělo její bylo nalezeno. *(Bollandisté.)*

Jindřich Suso, dominikán, znám pod jmenem Amandus, žil v 14. století a takovou láskou k Bohu čtením Písma sv. naplněn byl, že si umínil zcela a jen Bohu sloužiti. *(Herbsta výb. př.)*

Sv. *Tomáš akv.* takovou láskou k Bohu naplněn byl, že za vše své namáhání o rozšíření Církve a za své věhlasné spisy jiné odměny od Boha nežádal, leč Boha a lásku Jeho.

(Šmída: Repertorium.)

b) Jeví se slovem i skutkem.

Že srdce sv. *Františka sál.* láskou k Bohu bylo plné, proto stále v ústech jeho byla. Takť říkával: „Buď umříti, nebo Boha milovati: milovati nebo umříti. Žádám umříti nebo Boha milovati. Smrt neb lásku; nebo život bez lásky nad smrt jest horší.“ *(Sv. Frant. sál.)*

Z lásky k Bohu:

Abraham obětoval syna. *(1. Mojž. 22.)*

Josef egyptský raději šel do žaláře, než aby zhřešil. *(1. Mojž. 30.)*

David z celého srdce Boha miloval. *(Sir. 47, 10.)*

Daniel prostou stravou se spokojil. *(Dan. 1.)*

Zuzana raději chtěla smrt podstoupiti, než aby Boha urazila. *(Dan. 13.)*

Job z lásky všecky nehody trpělivě snášel. *(Job. 1, 29.)*

Tři mládenci do ohnivé pece se uvrhnouti dali. *(Dan.)*

Eleazar a *bratří makabejští* smrt podstoupili. *(2. Mak. 6, 7.)*

Kristus sám, podstoupiv z lásky k Otci smrt kříže. *(Jan 15, 9.)*

Boha a Krista zvláště milovali: sv. *Jan Křtitel (Jan 1.)*; sv. *Jan*, miláček Páně; sv. *Petr (Jan 21, 15.)*; sv. *Pavel (Řím. 8, 35.; Fil. 1, 21.)*. I všickni ostatní apoštolé radovali se pro Krista trpěti *(Sk. ap. 5, 41.)* a mnoho proň snášeli.

Sv. *Máří Majdalena* velmi Krista milovala. *(Luk. 7.)*

Maria Panna a proto matkou syna Božího se stala.

Sv. *Eusebius*, mučeník, pravil k soudci pohanskému, jenž usiloval, aby modlám obětoval: „Ani oheň ani meč nepřivedou mne na jiný úmysl. Dej tělo mé na kusy rozsekati, učiň se mnou, co ti libo, má duše, jež Bohu patří, takovými mukami žádné škody nevezme. Sv. zákona, kteréhož od dětinství jsem pilen byl, i nyní se nespustím.“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

c) Varuje se hříchu; ráda trpí; ba prosí i o utrpení.

Blahoslavený *Mikuláš* láskou k Bohu pravou naplněn byl, an se nebál ničeho více, jako aby Boha urazil a hleděl, aby ve všem se mu zalíbil. Protož napomínal souvěkovců: „Bojte se a milujte přede vším Boha; neboť láska jest matka všech ctností na nebi i na zemi,“ ač se zármutkem pozoroval, že přemnozí rady jeho neuposlechli. *(Klinkáče leg.)*

Sv. *Dominik* ubíraje se jednou přes pole samoten, byl od kacířů přepaden a otázán, co by činil, kdyby ho nyní chtěli zabiti, odpověděl: „Já bych vás o to jedině prosil, abyste mne zdlouha mučili, abych to trápení a mučení tím déle cítiti a snášeti a tak vřelou lásku svou k Bohu dokázati mohl.“ *(Sv. Dominik)*

Sv. *Justina*, ač byla jen útlé a mladé děvče, snášela všecka utrpení, ba i smrt pro Krista ráda a ochotně.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Tekla*, zakusivši již mnoho bolesti mezi mukami, zvolala radostně: „A kdyby i každodenně mně oheň, divá zvěř, vězení a vazby hrozily, všecko, co bych z lásky k Bohu trpěti musela, bylo by mi rajskou pochoutkou, že mne Bůh za hodnou uznal, abych trpěla.“ *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Vavřinec* byv na železném rožni roztažen a zdlouha pečen, nekvílel v hroznych mukách, alebrž těšil se, že může pro Krista trpět, a položen drahně času zcela pokojně na rožni rozpáleném řekl k soudci: „Můžeš mne už obrátiti nechat na druhou stranu, na této již jsem dosti upečen.“ A později řekl: „Již nyní můžeš ze mne jísti, máš-li chuť, maso mé nyní právě dobře je upečeno.“

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Jan z Kříže* prosil každodenně za trápení a protivenství, jimiž by zkoušel Bůh jeho lásku. *(Mehlera přikl.)*

Sv. *Jan zlat.* takovou láskou k Bohu naplněn byl, že pravil: „Kdyby někdo mi řekl, abych si vyvolil, buď andělem býti, jenž Petra okovů osvobodil, anebo Petrem, jenž okovy nosil; raději bych byl Petrem, abych pro Ježíše mohl trpěti.

(Haid.)

d) Obětuje za Boha i život,

viz i: „stálost v dobrém, víra!“

Patnáctiletý *Agapit* byl za času císaře Aureliana metlami mrskán, ohněm, vařící

vodou a jiným spůsobem mučen. Když pak mu i žhavé uhlí na hlavu kladli, děkoval Bohu, řka: „Co na tom že na zemi hlava má uhlím korunována a pálena jest, ježto věčnou korunou ověnčena býti má. O jak tyto rány a bolesti pro Krista snášené mne tam na věčnosti okrášlovati budou!“ *(Marchantius.)*

Když 40 tak zvaných brasiliánských mučeníků, missionářů to z řádu sv. Ignáce, na moři od mořských loupežníků přepadeni a ukrutně usmrcováni jsou, pravil Pater *Azevedo* k ostatním bratřím: „Buďte, bratří, hrdinné mysle! Obětujme s radostí život svůj za Krista, jenž i za nás život svůj obětoval.“ Po těch slovech i jemu rozpoltěna jest hlava. *(Mätzler.)*

Když sv. *Bonifác* pro jmeno Kristovo nejukrutnějšími mukami byl trýzněn, jeden toliko hlas z úst jeho stále vycházel, totiž: „Díky Tobě vzdávám, Pane Ježíši Kriste, Synu Boží.“ *(Macana výb.)*

Sv. *Celsus*, malý pacholík, pocházel ze šlechtického znamenitého rodu, otec i matka byli zarputilí pohané a ukrutní pronásledovníci křesťanů. A hle, Celsus chtěl se státi křesťanem, což i otci oznámil. Ani hrozbami rozkaceného otce, ani slzami a prosbami matky neupustil od úmyslu svého, ba vystál i ta nejhorší muka pro Krista, byv ve smůle smažen, až mu i obětoval život svůj. *(Hunolta káz.)*

V prostřed třetího století byl v Cesarei v Kapadocii pacholík *Cyrillus*, jenž nesmírnou láskou k Ježíši naplněn byl a jmeno jeho vždy v ústech choval. Za to byl od vlastního otce, pohana, trýzněn, ano i z domu vyhnán, což vše trpělivě snášel, pravě, že otec ho zbavil pozemského statku, aby nabyl věčného. I předveden byl konečně před pohanského soudce a ježto Krista zapříti nechtěl, byl upálen a při smrti si počínal velmi rekovně. *(Herbsta výb. př.)*

Jeden *mladý čínský křesťan* upadl v ruce pronásledovníků. Byl leden a krutá zima. I vynasnažili se, co jen mohli, aby ho k odpadnutí od víry přivedli: strhli s něho šaty, svázali mu nohy a na strom ho pověsili. Potom jej bili holemi a řekli mu uštěpačně: „Vždyť jsi křesťan a chceš do nebe přijíti; proto jsme tě pověsili, aby's bližší k nebi byl. Musíme tě ale ještě pokřtíti.“ A polili rozedrané tělo jeho vodou ledovou. Trpitel vyznával statně víru svou. Na večer posadili ho na zem a nechali mu ruce a nohy svázané. To opakovali tak dlouho, až duši vypustil. *(Blahověst. 1872.)*

Sv. *Febronii*, panně a mučenici, nabízel soudce pohanský, ana chudá byla, statky své veliké za věno a slíčného Lysimacha za manžela, odřekne-li se víry Kristovy, anebo že za tři hodiny zemře. Sv. Febronie ale zůstavši Kristu věrnou, volila si raději smrt. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Gordius*, opustiv samotu, byl v Cesarei pro svou hubenost, rozháraný vlas, dlouhý vous a roztrhaný oděv, co křesťan za pronásledování Dioklecianova poznán a k smrti ohněm odsouzen. Když některé ženy nad sebou plakati spatřil, pravil: „Neplačte nade mnou, alebrž nad nepřátely Božími, kteří v pekle i ohněm trápeni budou a kterýž plamen potrvá na věky. Já bych pro Krista třeba stokráte zemřel.“ Nadarmo ho k tomu měli, aby Krista zapřel, neučinil toho. *(Marchant.)*

Sv. *Justus* a *Pastor*, pacholíci, z lásky k Bohu podstoupili mučenickou smrt a unášející to byl pohled, když Justus mladšího bratra povzbuzoval, aby katana se nebál a vytrvale pro Ježíše i život svůj obětoval. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Krišpina*, byvši pro svou statečnost ve víře k smrti odsouzena, veselila se tomu a zvolala: „Díky Ti vzdávám, Pane Ježíši, a velebím Tě, že's mne tak poctíti ráčil!“ *(Šmída: Repertorium.)*

Melichar, biskup v Tonkině, byl roku 1858 z vězení, v němž po delší čas dlel, na popraviště přiveden ještě s dvěma křesťany, aby umučen byl. Tiše kráčel na popraviště a zde dva křesťany povzbuzoval, dav jim i požehnání své biskupské. Když před jeho očima byli odpraveni, počali i jej strašně mučiti, natáhnuvše ho mezi kůly. Poznenáhla mu pak za strašných bolestí ucťali nohy, tak že až vnitřnosti z něho vyšly, pak ruce a konečně i hlavu. A sv. mučeník ani si nepovzdechl, nýbrž maje neustále jmeno Ježíš v ústech, děkoval Bohu, že ho hodným učinil tó lásky, aby proň mohl trpěti. *(Zollnera kat. káz.)*

Sv. *Regina*, poznavši od kojné víru Kristovu, umínila si Kristu se zasvětiti a proto když otci pohanu navrácena jest, byla od něho nucena modlám obětovati,

čemuž když se protivila, trápena a mučena jest, avšak uprostřed muk zvolala: „Nikdy nezruším věrnosti ku Kristu!“ a přijala korunu mučenickou.

(H. J Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Symforosa* ukázala se sedmi syny pravou lásku k Bohu. Byvši před soudce pohanského postavena, upevňovala dítky své ve sv. víře a povzbuzovala k trpělivosti a vytrvalosti. A hle, i sama i synové její všickni obětovali život svůj u velkých mukách pro Krista.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Uslyšev kněz *Jan Wachado*, missionář v Japonsku, že k smrti odsouzen jest, zvolal radostně: „Tři dni ve svém životě považuji za nejšťastnější, den, když jsem vstoupil do řádu, den, když jsem byl do vězení uvržen, a den, kde mi oznámeno, že musím zemříti.“ I psal ještě svému představenému: „Právě jsem obdržel nejradostnější zprávu, že musím smrt mučenickou podstoupiti. Umírám rád, an umírám pro Krista!“

(Pred. u. Kat. 1854.)

Sv. *Vít*, když mu vladař Valerian mukami hrozil, odpověděl: „Již jsem pravil, že se klaním Kristu, od jehož lásky mne nikdo neodloučí, nechť mne jakékoliv trápení potká.“

(H. J. Karlíka Živ. svat.)

3. Oblažuje.

Sv. *Ignác*, biskup v Antiochii, v pravdě o sobě mohl říci: „Já jsem s Bohem a Bůh jest se mnou;“ neboť byl a žil jen v Bohu. A tuto blaženost svou by nebyl vyměnil za nic ve světě, proto volával bratřím: „Kdo má Boha, má růži bez trní, oheň bez kouře, majetek bez konce.“ *(Sv. Ignác.)*

Tentýž i říkával: „Největší muka byla by pro mne, slyšeti mému zamilovanému Bohu rouhati se.“

A když již divé zvěři měl předhozen býti, zvolal: „Děkuji Ti, ó Bože, že jsi mne uznal za hodného, za Tebe umříti a se sv. Pavlem okovy nésti!“

Srdce sv. *Kateřiny janovské* háralo tak vroucí láskou k Bohu, že i nejstudenější voda, když do ní ruku svou vložila, počala vřiti, jako by žhavé železo v ni se bylo pohroužilo. Cítíc sladkost milování Božího nejednou vyzývala všecky i neživotné tvory, aby Spasitele chválily a velebily. Tak vidouc květinky volala: „Nejste vy stvoření Boha mého? Nuže milujte ho a dobrořečte mu ze vší síly své!“ „Ó lásko,“ pravila jindy, „ó lásko, kdož by mohl mi brániti, Tebe milovati? U středu víru světského nic plápol duše mé neuhasí. Vímť, že láska vše přemáhá. Ó sv. lásko, kdo tebe má, může blahořečen býti, s tebou považují se největší mužové za malicherné, bohatí pak drží se za rovné chudým. Tebou stává se umění světa bláznovstvím, neboť ty uděluješ umění, kteréž umění všech převyšuje. Ty zapuzuješ ze srdce veškeren zármutek, všecku tvrdost i žádost jmění; ty činíš zlé dobrými, lstivé prostými; ty ubíráš člověku svévoli, nebo ty jedině jsi pravý vůdce, ty předčláváš jej v člověka zcela nebeského a sladkým činíš vše trpké. Ty jedině vodíš jej k spasení, ty's poslala Syna s nebe na svět; ty jsi s námi v Duchu sv.; ty s lidmi v Bohu odpočíváš.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

V srdci sv. *Rosy limanské* oheň lásky plápolající odrážel se na tváři její, kdykoliv o Bohu mluvila, zvlášť ale, když před velebnou svátostí klečela aneb tělo Páně přijímala. „Ó Bože!“ volávala, „kdy budou Tebe všickni tak milovati, jakž toho hoden jsi!“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

4. Budiž:

a) Dokonalá!

V Alexandrii ubírala se ulicemi jedna paní, majíc v jedné ruce nádobu s vodou a v druhé hořící pochodeň a byvši tázána po příčině, odpověděla: „Touto pochodní bych ráda nebe spálila a touto vodou ráda bych oheň pekla uhasila, aby pak lidé již nemilovali Boha, odplatu doufajíce nebo trestu se bojíce, nýbrž pro Něho samého a pro Jeho klanění se hodné dokonalosti.“ *(Mehlera přikl.)*

b) Nade všecko!

Sv. *Anastasie*, panna a mučenice, k pohanskému vladaři Probovi byla předvedena. Probus jí lichotil, aby modlám obětovala, slibuje jí muže vzácného, bohatství a rozkoše veliké. Ale Anastasie odpověděla: „Můj muž, i bohatství i život Kristus jest, smrt pro Něho dražší mi jest, než všecko zlato na světě;

oheň, meč, okovy i všecka muka vymyšlená pro Něho jsou mi rozkoší.“ *(Macana výb.)*

Podobně odpověděl i svatý mučeník *Anastasius*, opovrhuje pro Krista vším světským.

Sv. *Anežka* všecku lásku svou obětovala Bohu. Když se o ni ucházel bohatý ženich, odpověděla mu: „O příteli! přišel's pozdě, jiný již milovník předešel tebe. On zajisté zasluhuje, abych za lásku Jeho ke mně celou láskou Jej opět milovala.“ *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Duma*, ztrativši muže odpravením, měla se křesťanství vzdáti, začež ji Dunaan, žid, zlato, stříbro, služebníky a služebnice a mnoho statků a důchodů přislíbil, ano i ženicha urozeného. Avšak Duma z lásky k Bohu opovrhla vším tím, ano i smrt mučenickou podstoupila. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Flavian*, mučeník, byv pro víru za císaře Juliana, odpadlíka, co stařec ze země vypovězen, nejbolestněji nesl, že od své manželky a dcer rozloučiti a je v rukou nejlitějších protivníků zanechati musí, avšak, miluje Boha nade všecko, odevzdal je a sebe do vůle Boží. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František serafinský* byl tak veliký milovník Boží, že jeho každodenním příslovím byla slova: „Bože můj a mé všecko! t. j. Ty, o Bože, jsi můj, v Tobě jest všecko potěšení mé, celé mé blahoslavenství, v Tobě všecko mám.“ A proto nazván jest serafinským, t. j. láskou k Bohu hořícím. *(Macana výb.)*

Sv. *Julita*, mučenice, majíc modlám obětovati, odpověděla neohroženě: „Raději ať to stojí život můj, raději ať ztratím všecken statek svůj, ano ať se zničí toto tělo mé, než abych Boha, Stvořitele svého, jediným slovem urazila.“ A jí povzbuzován podstoupil i synáček tříletý Zirikus pro Krista smrt. *(J. Bílého: Legenda.)*

Císař Dioklecián povolal sv. *Klimenta*, biskupa alexandrinského, před sebe. Na jedné straně dal nahromaditi zlato, stříbro, skvostná roucha a vše, což svět u vážnosti má. Na druhé straně nahromaděny byly metly, biče, kleště, meče, kola a jiné mučenické nástroje, jichžto pouhé toliko vzezření i nejsrdnatějšího strachem ohromiti mohlo. „Klimente!“ řekl pohan ukrutník, „viz všecky tyto poklady, i dám je tobě a povýším tě k vysokým důstojnostem při císařském dvoře, jestli bohům mým obětovati budeš. Pak-li ale toho neučiníš, viz sem na druhou stranu a podívej se, co na tě čeká.“ Než sv. biskup zalál bůžkům a modlám jeho, hluboce vzdechl k nebi a vyvolil si smrt. Poslední jeho slova byla: „Bůh můj jest mi nade všecko!“ *(Macanovy příklady.)*

Sv. *Leonciu* sliboval pohan Adrián velké poctivosti a vznešené důstojenství a mnohé jiné věci, bude-li bohům obětovati, avšak Leoncius odpověděl: „A kteraká důstojnost jest tak veliká, bych pro ni Boha svého zapříti a tobě po vůli býti mohl?“ I neobětoval Leoncius a ukrutně umučen jest. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Majdalena z Pazzis* nemilovala na světě nic krom Boha a tou láskou byla někdy tak rozpálena, že se vodou chladit musela. *(J. Bílého: Legenda.)*

Kdykoliv na kvítko nějaké pohledla a o něm uvažovala, roznícená láskou k Bohu volala: „Tak tedy Bůh z lásky ke mně již od věčnosti na stvoření této květiny pamatoval!“ *(Mehlera příkl.)*

Tatáž volávala: „Ty víš, ó Pane, že od dětinství svého až do nynější doby sobě jsem jen to přála, abych jen Tobě se zalíbila!“ *(Silbert.)*

Když sv. *Marcian*, mučeník, na popraviště veden byl, provázela ho i jeho žena, roztrhla na znamení zármutku a bolesti svůj šat a v hořký nářek se dala, že ji a prostomilého synáčka opustiti chce. Než Marcian domluviv manželce a napomenuv a potěšiv ji, neustál v lásce k Bohu a radostně pro Boha podstoupil smrt. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Markétě*, panně a mučenici, jal se pohanský soudce vykládati vše to zlé, kteréž ji potká, pak-li u vyznání víry katolické setrvá; a pak zase jí představoval velké štěstí a důstojenství, kteréhož se stane účastna, pak-li Krista opustí a bohům vlasteneckým obětovati bude. Na důkaz toho, že to dobře myslí, podával jí ruku svou ke sňatku. Všecko bylo ale marné, ona obětovala raději i život svůj pro Boha. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Oliva*, panna a mučenice, zamilovala sobě Krista Pána tak horlivě, že

žádnými strastmi, ba ani smrtí od Něho odloučiti se nedala.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Pankráce*, když co křesťan byl před Diokleciána předveden, zamiloval si císař co krásného jinocha a domlouval mu slovy nejsladšími, aby bohům obětoval a bezstarostný život vedl. Ano přislíbil mu, že ho chce sobě za syna přijmouti a k vysokým hodnostem povýšiti. Pankrác ale každé nabídnutí císařovo s úsměvem a neohroženě od sebe odmítal, řka, že Kristu zůstane věren a proň že i zemře. A vskutku byl sv. Pankrác sťat. *(J. Bílého: Legenda.)*

Když sv. *Tacian Dulas* od vladaře pohanského byl žádán, aby císařským zákonům se podrobil a obětoval bohům a za to že ho císař slávou a důstojenstvím odmění, odpověděl: „Poctivosti a důstojenství zanechte sobě, já pak prospívati chci ve víře Pána Krista a proň i zemříti; což se i stalo.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Viktor*, mučeník, byv před soudce pohanského předveden, měl si jedno z dvou vyvoliti, buď okamžitě modlám obětovati anebo nejbolestnější smrtí zahynouti. Svatý si arci z lásky k Bohu vyvolil poslednější.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Vincenc*, mučeník, a sestry jeho Christeta a Sabina měli v městě Avile modlám obětovati. Pohanský soudce pravil: „Zde si volte, buďto obětujte, buďto budete mučeni.“ Načež sv. Vincenc mocným hlasem, že ho všickni slyšeti mohli, odvětil: „Zde není žádná volba. Jsme křesťané a z lásky k Bohu chceme každou muku podstoupiti!“ *(Bauberger.)*

Leta Páně 1783 navštívil jeden anglický *kapitán* s jedním mladým náčelníkem pohanského kmene znamenitý vodopád řeky Niagary v Americe. Již na několik hodin před místem tím slyšeli hukot vody, který čím dále tím větším se stával. Sotva že s výšiny náčelník pohanský vodopád, velkolepé dílo Boha všemohoucího spatřil, hlasitě se modlil k velkému duchu, maje za to, že zde bydlí, an se na cestě kapitánu vyznal, že zde se chce velkému duchu klaněti a nejlepší dar, co má, v oběť mu přinésti. I vhodil nejprv dýmku svou v řeku a pytlík na tabák, pak tam vhodil náramky a skvostný řetěz z drátu a drahokamů, jejž nosil na krku, a konečně i naušnice. Daroval tedy Bohu svému, co měl, to nejlepší. *(Zollnera: kat. káz.)*

Jakob Escobar, muž nábožný a professor práv měl dcerušku jmenem Marii. Dceruška ta měla tichou klidnou povahu, prozrazovala již záhy mnoho ostrovtipnosti a křesťansky vychována jest. Sotva jí byly tři roky, když jí teta v Rodrigo již desatero Božích přikázaní předříkávala a vysvětlovala. „Co jest to, tetičko! Boha nade všecko milovati?“ tázala se kdys dceruška. Teta řekla: „To jest Boha raději míti, než otce, matku, tetu a všecko jiné!“ Slova ta odříkávala si dceruška pak tak dlouho, až je zpaměti uměla. „Můj milý Bože! miluji tě víc, než otce, matku, tetu a všecko jiné, ano, ano, nic nemám tak ráda, jako Tebe a chci Tě hledati, až Tě naleznu“ tak říkávala na každý den. *(Jansa.)*

Jeden císařský princ v *Číně* vzdal se pohanství a stal křesťanem, odřeknuv se hodnosti, jmění a vysokého postavení svého. Za to byl do vyhnanství poslán a teprv později mu dovoleno bylo, domů se vrátiti. I požádal vikáře a biskupa v San Si, aby mu směl co ministrant při službách Božích přisluhovati, což mu i k radosti biskupově povoleno bylo.
(Herbsta výb. př.)

Tomáš Morus, kancléř anglický, než by byl lásku k Bohu urazil, raději bohatství, manželky, ba i života pozbyl, miluje Boha nade všecko.
(Zollnera kat. káz.)

Suenes byl nejmocnějším a nejbohatším pánem v perském království, maje sám při svém dvoře na tisíc sloužících. I dopustil Bůh naň mnohá protivenství a pokušení, v nichž skutečně ukázal, že Boha miluje nade všecko. Perský a pohanský král Isdegerdes poslal mu na statky, aby ho pro katolickou víru potlačil, tolik vojska, že v brzku o všecko přišel. Suenes, stav se takto žebrákem důvěřoval v Boha, jenž i ptactvo nebeské živí a v chudobě nepřestal Boha milovati. Pak zjímal král jeho děti, dal je do pout a vyhlásil za otroky. Suenes napomenul jen dítky, aby katoliké víry se nespustily a Bohu věrnými, zůstaly pamatujíce na nebe. I rozdurdil se nad jeho trpělivostí pohan, odevzdal Suenese vlastnímu sluhovi za otroka, jenž s ním co nejkrutěji nakládal, což Suenes bez

reptání tiše snášel. Tu chtěl král i vlastní manželku Suenesovu sluhovi dáti za manželku. Nešťastná manželka odporovala z počátku, pak ale na domluvu přátel, aby dům od domu žebrati nemusela, svolila. I zaradoval se král a dal novým manželům Suenese za otroka a musel bývalému sluhovi svému posluhovati. Nad to skormoucený a ode všech opuštěný Suenes musel každodenně slyšeti ústípky. „Podej se jednou, bídný Suenesi, což nevidíš, že ani stébla vlastního jmění, ani jednoho dítka nemáš a i od vlastní manželky opuštěn jsi?“ Načež Suenes odpovídal: „O bezbožné řeči! Zbaven jsem sice všeho časného zboží, ale Pána Ježíše mne nikdo zbaviti nemůže. Jehoť já za svého Pána v štěstí i neštěstí, v životě i smrti uznávám. Jak dlouho krůpěj krve v srdci mém pozůstane, tak dlouho se všeliké bezbožnosti protivovati budu, tak dlouho se Boha svého přidržím.“ *(Baronius.)*

c) vroucí!

Sv. *Alois* tak srdečně miloval Boha, že při každém vyslovení jmena Božího tvář jeho celá se zarděla a pro Boha i všeho bohatství a důstojenství se vzdal. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Augustin* po svém obrácení tak hořel láskou k Bohu, že nám ho církev sv. představuje se srdcem, kteréž v ruce drží, z něhož plamen vychází, na znamení, že srdce jeho láskou k Bohu plápolalo. *(Macana výb.)*

Bl. *Benedikt Labré*, syn bohatého kupce v Amelesu ve Francii, hned z mládí oddal se lásce k Bohu a bližnímu. Později byl po 13 let žebrákem a při tom konal všeliké ctnosti a nabyl mnohých darů od Boha. *(Životy Svatých.)*

Sv. *Bernard* zvláště se vyznamenal láskou k Bohu. Tato láska obráží se ve všech činech, jeho láska se stala heslem, láska byla pramenem, z kteréž všecky ostatní ctnosti se prýštily a v kterouž opět vtékaly. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Filip ner.* byl takovou láskou k Bohu naplněn, že někdy, když cit uvnitř mohutněl, boje se, aby se mu hruď nerozstoupila, volal: „Dost již, ó Pane, dost již!“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Honorác*, stav se biskupem, rozmnožil kajícné skutky své; jeho láska k Bohu a bližnímu stala se ještě vroucnější, takže jeho žák sv. Hilarius o něm praví: „Kdybych lásku viditelně měl představiti, namaloval bych tvář sv. Honoráta.“ *(Sv. Hilarius.)*

Bl. *Jakoponus* z řádu sv. Františka takovou láskou k Bohu naplněn byl, že mu až srdce takořka hořelo a že slzíval a když po příčině slz otázán byl, odpověděl: „Protože láska se nemiluje, Bůh jest láska věčná!“ *(Raderus.)*

Sv. *Jan z Avily* tak velkou lásku ku Kristu choval, že v každém kázaní o jeho lásce k lidem mluvil a velmi ohnivou a láskyplnou knížečku o lásce ku Kristu nám zachoval. *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *Johanna* puzena horlivou láskou, provázela Spasitele na cestách jeho, pak na horu Kalvarii; podporovala ho zbožím svým v potřebách a mazala s jinými ženami vonnými mastmi jeho mrtvolu. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Karel borrom.* již co chlapec vroucí láskou k Bohu byl roznícen. Oněť od svého procitnutí až do usnutí nejraději s Bohem se zabýval. *(Šmídův hist. kat.)*

Sv. *Pambo*, muž neumělý, spatřiv jednou v Alexandrii prostopášnou nalíčenou herečku, vzdychal a plakal. I byv po příčině otázán, odpověděl: „Dvě věci mnou hnuly, první jest ženy té záhuba, ale druhá, že sám si tolik práce a pilnosti nedávám, abych se zalíbil Bohu, jakou tato ženská si dává, aby se zalíbila zlým lidem.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Petr Forerius* velkou lásku choval k Bohu. Přečasto dal si kostel večer otevříti a strávil v něm před Nejsvětějším celou noc v rozjímáních. A právě tato planoucí láska k Bohu rozněcovala v něm touhu, aby všecky nevěrce a hříšníky Bohu získal a Jeho lásku je znáti naučil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Tomáš*, apoštol, takovou lásku ku Kristu choval, že když apoštolé Kristu zrazovali, aby mezi farisey šel, poněvadž ho hledí ukamenovati, Kristus ale jim řekl, že tam půjde, zvolal: „Pojďme i my, abychom zemřeli s ním!“

Ctihodná *Uršula Beninkasa*, zakladatelkyně řádu Theatinek, takovou láskou k Bohu naplněna byla, že i na oděvu jejím znáti bylo tlukot srdce a horkost velikou cítiti mohl's, tak že v zimě bylo viděti kouř. *(Bagata.)*

Cadburga, vnučka anglického krále *Alfreda* velkého, byla co tříleté děvče od otce uvedena do pokojíka, kdež se nalezaly rozličné hračky a u nich i kalich a sv. evangelium. Otec jí vše ukázal, řka: „Viz, milé dítě, toto všecko jest tvé.“ A hle, Cadburga nepovšímla si hraček, alebrž s jásotem uchopila se kalicha a sv. evangelia. I zaradoval se otec nad zbožností dceřinou a přitiskl k srdci, napomínaje, aby povždy zbožnou zůstala a nábožně co jeptiška skončila život svůj. *(Th. Nelk.)*

Egid, soudruh sv. Františka, vynasnažoval se kdys světáka jednoho přivésti k lásce k Bohu a uvedl ho k jednomu chuďasu, jenž neměl očí ani rukou a otázal se ho, zdaž by miloval člověka, jenž by mu zrak a ruce navrátil. Načež tento odvětil, že by proň i otrocké práce konal. Tu pravil Egid k světáku: „Tobě dal Bůh všecky údy zdravé a mnohá jiná dobrodiní ti prokázal a ty neměl by's Ho milovati a jemu Tělo i duši věnovati?“ *(Klinkáče legendy.)*

Mnich *Zeno*, chodě po poušti, byl v rozjímání pohřížen. Potkav jej císař Macedonius, tázal se, co by tu činil? „A co ty tu činíš?“ ptal se Zeno. „Hledám a honím zvěř,“ odpověděl císař. „A já hledám Boha,“ odtušil Zeno, „a nepřestanu hledati, až naleznu a Jeho se chopím.“ *(Hunolta kázaní.)*

5. Proto:

a) Pros o ní!

Sv. *Adelar* se modlíval: „Pro nebe jsi mne stvořil, ó Pane! Tobě náležím. Než, dokavad jsem zde, bojím se ztratiti Tebe, protož přijmi mne k sobě. Nejsem sice hoden takové milosti, než prosím Tě za to, abych Tě tím více milovati mohl!“ *(Silbert.)*

Sv. *František z Paula* takovou láskou k Bohu proniknut byl, že začasto volával: „Ó Bože! ó lásko! jak těžko, ba nesnadno jest lásky tvé dosíci; jak velmi požaduje láska Tvá, abychom se plamenou láskou k Tobě vzňali!“ *(Mehlera příklady.)*

Nesmírnou lásku k Bohu choval sv. *Ludvík z Granady*, jakž čteme u něho an dí: „Pane a Bože můj! nic nežádá srdce mé více, nežli milovati Tebe; neboť není na světě ničeho, co by Tobě více přináleželo, aniž čeho by mně více potřebí bylo, nežli láska tato!“ *(Sv. Ludvík granad.)*

b) Vzbuzuj ji!

Sv. *Johana Františka ze Chantalů*, chtějíc, aby podřízené sestry její všecko jen z lásky k Bohu konaly, dala na stěnu klášterní chodby vlastnosti lásky vepsati, jak je sv. apoštol Pavel napsal 1. Kor. 13, 4. Pak-li některá sestra v lásce pochybila, poslala ji velebná matka ihned do síně, aby slova ta si přečtla a se v zrcadle tom shlédla. I sama často slova ta u přítomnosti sester u svatém zápalu říkávala: „Kdybych jazyky andělskými mluvila atd.“ *(Mehlera příklady.)*

Sv. *Kateřina* tázala se svého zpovědníka, čemu by měla při modlitbě Páně a čtení biblickém největšího pozoru věnovati. Ctihodný kněz odpověděl: „Milá dcero, při modlitbě té uvažuj vždy slova: „buď vůle Tvá!“ při biblickém čtení však rozjímej slovíčko: „láska!“ kdykoliv tvému zraku se objeví. Neboť věziž: toto slůvko jest největší a nejzávažnější všech slov Písma sv. Toliko v plnění Božské vůle a lásky záleží veškerá dokonalost; těmito ctnostmi jsouc opatřena bezpečně budeš kráčeti a nikdy nezbloudíš s cesty k nebesům, aniž bys kdy jiného vodítka měla zapotřebí!“ Od této doby modlila se a četla Kateřina věrně dle spůsobu od zpovědníka naznačeného, čímž dosáhla nebeské slávy a nebeských slastí. *(Fr. Perútka: kat. katech. v příkl.)*

Sv. *Terezie* činila sobě při pohledu na strom, knihu, louku nebo pramen výčitky pro nedostatek lásky k Bohu, jenž všecky ty věci pěkně byl stvořil, aby od ní milován byl. *(Mehlera příklady.)*

V Pánu zesnulý *Raimund Sullus* tázával sám sebe a odpovídal ihned na otázky tázajících se ho: „Komu patříš? komu sloužíš?“ „Lásce!“ Na otázku pak: „Z které krajiny jsi, odpověděl: „Z lásky.“ „Co tě přivedlo na toto místo?“ „Láska.“ „Kam jdeš?“ „K lásce.“ „Kde bydlíš? kde jest tvá vlast?“ „V lásce.“ „Nač myslíš teď?“ „Na lásku.“ A lásku tu k Bohu ukázal celým životem svým. *(Pred. u. Kat. 1858.)*

Láska k bližnímu.

viz i: „útrpnost; skutek milosrdný; nepřítel!“

1. Jest naše povinnost.

Sv *Flavián*, jda se sv. Montanem a Luciem za pronásledování křesťanů za císaře Valeriána na popravu, vyzýval všecky k vespolné lásce řka: „Totoť jest zákon můj, praví Kristus, aby jste se vespolek milovali, jako já jsem miloval vás.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František xav.* odporučoval lásku k bližnímu i slovem i příkladem. Říkával: „Co jest tovaryšstvo Ježíšovo jiného, leč spolek lásky k bližnímu?“ *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Jan*, evangelista Páně, když pro vysoké stáří ani choditi, ani dlouho kázati nemohl, dal se do shromáždění věřících nositi a nekázal nic jiného, leč toto: „Synáčkové, milujte se vespolek!“ Ta slova opakoval vždy, kdykoliv do shromáždění přinešen jest. A když se ho učeníci tázali, proč vždycky jednostejné učení opakuje, odpověděl: „Pán to přikázal, a když to činíme, dosti jest!“ *(Sv. Jan, evangelista.)*

Sv. *Kateřina z Janova* pravila ku Pánu: „Ó milý Bože! poroučíš mi, abych bližního milovala a já přece mohu jen Tebe milovati!“ I odpověděl jí Spasitel: „Milá dcero! kdo mne miluje, miluje také to, co já miluju.“ *(Zollnera kat. káz.)*

Jedna značnými duševními schopnostmi nadaná *paní* říkávala: „Bůh můj jest mé všecko. Bůh sám mi postačí. I naplněno bylo srdce její ošklivostí a opovrhováním bližního. A nejednou řekla, že jí na žádném člověku, ba ani na manželi, rodičích manžela, příbuzných a domácích nezáleží, an jí Bůh postačí. Zatím ale upadla kdysi ve dvoře do studně, tak že až po hlavu ve vodě byla. Nejprv ji spatřila v tom stavu matka manželova i pravila k ní: „Utiš se, dcero! vím že žádného člověka nepotřebuješ a že ti Bůh sám dostačí.“ Totéž jí řekli i ostatní domácí, ba i manžel ji vyplísnil. Otec manželův pak stařeček doložil: „Nuže, dcero, vylez nahoru!“ „Jak pak vylezu nahoru,“ pravila tu plačky, „pakli mi nikdo nepomůže?“ „Inu jak ti máme pomoci, když povždy všemi lidmi opovrhuješ?“ Tu ji vytáhli a stařec pravil k ní: „Vidíš, milá dcero, Bůh jest arci život života našeho, avšak ten, kdo opovrhuje lidmi, opovrhuje i Jím Bůh jest arci ochrance náš, avšak v životě používá lidí. Bůh chce, abychom Ho milovali z celého srdce, nade všecko; On nám ale také poroučí, abychom i bližního milovali. A kdo miluje Boha, miluje i bližního.“ Paní si vzala slova ta k srdci a od té doby milovala i bližního. *(Zollnera kat. káz.)*

Eugen Sue, spisovatel, stal se podpaluje naděje lidu nuzného vůbec miláčkem dělníků a švadlen. Žije skvostně jako kníže a lásky pravé, které v spisech hlásá, nemá. O tom se přesvědčila paní z Noirot, která ho za žebračku přestrojená prosila v kavárně o almužnu. I osopil se na ni, když naň dotírala, a chtěl ji dáti zatknouti. „Jak,“ pravila tato, „nejste vy Sue, jenž tak krásně píše o bídě chudiny a nyní si tak nemilosrdně počínáte?“ I dala se mu poznati, jenž zahanben byl tu velmi. *(Blahověst 1851.)*

Jistý *světák* přemýšleje o svém minulém životě seznal, že učinil mnoho, co by nechtěl, aby jiní učinili jemu; utiskoval chudé, podváděl v obchodu, pomlouval a utrhal na cti. I naplněn jest lítostí hlubokou a umínil si, že vše vynahradí jako Zacheus. Jednou potkal mlynáře zarmouceného, an se obával, že rozvodněná řeka mlýn mu vezme. I pomyslil si, což kdybych já v podobném stavu byl a proto ihned se službou svou mlynáři přispěl a šťastně mu mlýn zachránil. Jindy zase potkal člověka bez obuvi a s roztrhaným šatem. I pomyslil si, což kdybych já v podobném stavu byl? I vedl ho do domu, počastoval a dal na lůžko. O půlnoci uslyšel cestujícího naříkati a o vodu volati. I pomyslil si, což kdybych já tak velkou žízeň měl? a proto ihned vstal a dal mu píti. *(Zollnera kat. káz.)*

2. Měj ji!

Císař pohanský *Alexandr Severus* často slyšanou od křesťana jednoho průpověď: „Co chceš, aby tobě jiní činili, čiň ty jim!“ tak si oblíbil, že slova tato na

svůj palác a na jiná veřejná stavení napsati kázal. *(Macana výb.)*

Alexandr velký takové byl dobrotivosti, že král Darius se modlil, aby buď Alexandra v dobrotivosti přestihl, anebo aby, má-li říše perské zbaven býti, se jí dostalo Alexandrovi. *(Brusonius.)*

Zeuxis a *Parhasius* byli znamenití malíři. Zápolili spolu o slovutnost. Zeuxis vymaloval hrozny, které tak přirozeným se podobaly, že ptáci přiletěli, aby je klubali a všickni, jenž to viděli, malíři blahopřáli. Nyní ukázal Parhasius obraz svůj, záslonu. Záslona byla tak vymalována, že Zeuxis domnívaje se, že to opravdová záslona, Parhasia žádal, aby ji odkryl a mu ukázal, co namaloval. Poznav nyní Zeuxis omyl svůj, doložil: „Ty jsi mne vskutku překonal. Já jsem jen ptáky oklamal, ale ty umělce.“ *(Šmída: Repert.)*

Lásku k bližnímu měli:

Noe, napomínav spoluobyvatelů, aby se polepšili. *(1. Mjž. 4—8.)*

Abraham, orodovav za Sodomské *(1. Mjž. 18.)*; přispěv Lotovi ku pomoci. *(1. Mjž. 14.)*; ponechav mu lepší pastviny. *(13.)*

Lot, prose za městečko Segor. *(1. Mjž. 19.)*

Ruben a Juda, nedopustiv, aby Josef byl zabit. *(1. Mjž. 37.)*

Josef egyptský činil co místokrál lidu dobře. *(1. Mjž. 41.)*

Mojžíš, prosiv za lid israelský. *(2. Mjž. 32.)*

Samuel i David plakali pro Saula. *(1. Kr. 15.; 2. Kr. 1.)*

Tobiáš těšiv zajaté *(Tob. 1.)*; Job přijímaje pocestné *(31. 32.)*; Judita, vydavše se do boje *(J. 9.)*; Esther prosivši za lid israelský *(Est. 5.)*; Abdiáš skrývaje proroky *(3. Kr. 18.)*; Eliseus ujal se chudé vdovy *(4. Kr. 4, 1.)*; Isaiáš kvílel nad Jerusalémem *(Is. 22, 4.)*; bratři makabejští, bojujíce pro vlast.

Nejkrásnější příklad dal nám arci *Kristus*, o čemž celý život i utrpení svědčí. Samaritán.

Jeho příkladu následovali i sv. apoštolé a mezi nimi zvláště sv. Jan a sv. Pavel.

I *první křesťané* láskou se vyznamenali. *(Sk. 4, 32.)* Proto tvrdí Tertullian v obraně své, že pohané se tomu sami divili, řkouce: „Hle, jak se tito vespolek milují, že jeden za druhého hotov jest i život položiti.“ Tak byl pohan sv. Pachomius pouze láskou věřících obrácen. Proto směle mohl říci k pohanskému soudci v Karthagu: „My křesťané nikoho jsme neurazili, nýbrž dobrým zlé splácíme modlíce se i za vrahy a považujíce lásku k bližnímu za nejpřednější povinnost. *(Ber. Bercaster.)*

Radoval se král egyptský s Josefem, uslyšev, že bratří jeho přišli nakoupit obilí a otec jeho že jest ještě živ. *(1. Mjž. 45.)*

Radovali se přátelé Alžběty, uslyševše, že v stáří svém syna porodila. *(Luk. 1.)*

Pán Ježíš radoval se s radujími k Káni Galilejské *(Jan. 2.)*; plakal nad vdovou naimskou *(Luk. 7.)*; se sestrami zemřelého Lazara *(Jan 11.)*; nad Jerusalémem. *(Luk. 19.)*

Sv. Pavel radoval se uslyšev, že Thessaloničtí u víře stojí. *(1. Thes. 3.)*

Ochotnými byli:

Abraham k synovci Lotovi, když od nepřátel byl jat a všeho oloupen. *(1. Mjž. 14.)*

Rebeka k Elizeovi, napojivší jeho velbloudy a nabídši k zůstání v domě otce svého. *(1. Mjž. 24.)*

Mojžíš ochraňoval dcery Raguelovy a napojil ovce. *(1. Mjž. 2, 17.)*

Sobi, Machir a Berzelai přinesli ochotně Davidovi potřeby. *(2. Kr. 17, 2.)*; Jesbam, Eleazar a Semma přinesli vodu. *(2. Kr. 23.)*

Esther, přispěvši lidu svému *(Est. 5.)*; Booz, Ruth *(R. 3.)*; Jonathas k Davidu *(1. Kr. 20.)*; Nebuzardan k Jeremiáši. *(Jer. 40.)*

Pán Ježíš k setníkovi, jenž Ho za uzdravení služebníka prosil. *(Mt. 8.)*

Pavel, stav se všem vším *(1. Kor. 9, 22.)*; Militenští, přijavše sv. Pavla. *(Sk. ap. 28, 1.)*

Sv. *Alfons Lig.* neobyčejnou vyznamenal se láskou k bližnímu. S podivuhodnou trpělivostí snášel i největší urážky a i jiných povzbuzoval, aby tak činili. *(Mehl. př.)*

Když za času sv. Dionysia, biskupa, v Alexandrii mor vypukl a pohané i nejbližší přátele z domů vystrkovali a mrtvoly psům házeli, aby se nenakazili, opatrovali a pohřbívali křesťané opuštěné. *(Sv. Dionys.)*

Sv. *František sál.* tak ke všem lidem každého pohlaví, stavu a náboženství byl

vlídný, přívětivý a laskavý, útrpný a snášelivý, že si vůbec krásné jmeno „anděl“ zasloužil.

(H. J. Karlíka: Živ svat.)

Sv. *Isidor* ani na smrtelné posteli nezapomenul na lásku k bližnímu; všecky, již okolo lůžka jeho stáli, modle se a pláče vyzýval k vespolné lásce a nařídil, aby všecky dlužní úpisy zničeny a peníze mezi chudé rozdány byly.

(Šmída: Repert.)

Sv. *Jan z Mathy* již co pachole podivu hodnou a útlocitou lásku k bližnímu choval, že když na studiích v městě Aix trval, veškeré peníze, jež na vyraženou obdržel, chudým rozdával, nemocné navštěvoval, rány jejich obvazoval. Pozdčji co kněz založil řád k vykupování zajatých, jehož údové i sami za otroka se dáti museli, neměli-li na vykoupení peněz S vyžebranými penězi přeplavil se do Afriky do města Tunis a tam 150 křesťanů vykoupil. Tu i sám do okovů sevřen jest, odkudž ale vykoupen byl. — A podobně i hříšníky a bludaře z okovů ďáblových vyrvati se snažil. Jeho celý život byl nepřetrženou řadou skutků milosrdných. Zemřel v 53. roce věku svého.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. apoštol *Jan* znamenal na jednom sličném jinochu mnoho dobrých vlastností, při tom ale také jakousi výstřednost v jeho letoře a mysl nestálou, takže pečlivého oka svého z něho jako strážný anděl, zamilovav si ho, nespouštěl. Často jemu dávaje otcovskou výstrahu, dlouho mladíka udržel, že zcela nezbloudil. Najednou ale zmizel apoštolu z očí a dlouho se nedával viděti, až pak se sv. muž dozvěděl, že mladík, jehož tak laskavě na srdci nosil, v pustých horách náčelníkem se stal loupežnické roty. Nesa nad tím sv. Jan velké hoře v srdci svém, pomýšlel, jakby ještě uchopil bratrsky toho pobloudilce. A co učinil? I dal on se od té roty chytiti a před jejího náčelníka postaviti. Bolestné toho sv. muže pohlednutí na poblouzeného jinocha nemohl tento snésti, ale klesl k nohoum jeho a přivinut k srdci Janovu získán byl zase a navrácen Bohu.

(Eusebius.)

Sv. *Majdalena z Pac.* říkávala, že je mnohem utěšenější, když může pomáhati bližnímu, než spojená jsouc s Bohem v rozjímání; nebo rozjímám-li, pomáhá Bůh mně, pakli ale bližnímu sloužím, pomáhám já Bohu. *(Sv. Majdalena pac)*

Sv. *Makarius* zemským bohem byl nazván, protože poklesky lidské láskou svou zakrýval. *(Macanův výbor.)*

Od lásky sv. *Sidonia Apollinara* nebyl nikdo vyloučen, buď on hříšník neb kajicník, buď osoba duchovní aneb světská, buď on pohan neb žid; každý buď byl kdykoliv, nalezl u něho otevřené srdce, opatrné rady, každý slov útěchy, ruky pomocné. *(H J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Vincenc paul.* se všemožně přičiňoval, aby všem byl jako sv. Pavel vším. Ačkoliv pracemi byl překonán, přece mu nebylo času a namahání líto, aby byl ochotným. Jednou ho žádal krejčí, aby mu v Paříži koupil jehly a hle, Vincenc učinil dle žádosti jeho.

(Wiser.)

Kdysi ve svátek odpoledne chystal se sv. *Vincenc z Paula* právě na kazatelnu, když jistá paní přistoupila k němu, aby lásce věřících odporučil rodinu asi půl hodiny od města bídou a nouzí hynoucí. Sv. Vincenc kázal tu o povinnosti křesťana k chudým a nemocným. Svatý mluvil od srdce tak, že ubohá rodina dostala až mnoho. I založil zvláštní jednotu paní, která i r. 1617. stvrzena byla pod jmenem „služebnic chudých.“ A bratrstvo to vydařilo se výborně. Zdárně působilo i za času hladu i za času moru.

(Václav Štulc.)

Asi před sto lety žili v Anglicku dva velenadaní zpěváci, *Senesimo* a *Tarinelli.* Nikdy neměli příležitosti, aby jeden druhého slyšel. Náhodou hráli v divadle při témž kusu. Senesimo představoval ukrutného, krvelačného tyrana, Tarinelli nešťastného, přemoženého hrdinu. Ve výstupu, kde tento, řetězy spoután, zpíval, pohnul srdcem tyrana tak, že Senesimo, zapomenuv na svou roli, Tarinellovi do náručí klesl a pevně ho k sobě vina, veřejně vyznal, že jest mistr ve zpěvu. *(Mhl. př.)*

Mezi mnohými zadal i jistý *Claudius* o místo ředitele kůru a také ho obdržel. Ani mu všickni štěstí přáli, zpozoroval Claudius jednoho žadatele, an hořem, že místo to neobdržel, skoro plakal. I dozvěděv se Claudius od něho, že muž ten jest syn zemřelého varha-

níka a že má rodinu a starou matku, vzdal se místa toho a přenechal je tomuto.
(Kr. Šmíd.)

Hrabě *Eleazar* potvrdil svou lásku k Bohu také činnou láskou k bližnímu, kterýchž nejen potravou, šatstvem a jinými potřebnostmi zaopatřoval, nýbrž jich i po domech vyhledával, v chýškách jich navštěvoval, v nemocnicích jim posluhoval, rány jejich obvazoval, čistil, líbal a vše, seč láska k bližnímu jest, jim rád a ochotně konal.
(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Karel Bedřich, vévoda julišský, měl štít, celý lidskými srdci pomalovaný a s tímto nápisem: „Tento jest železná zeď."
(Klinkáče: Legendy.)

Tetička pekařka poslala *Pepince* plnou škatuli cukrovaného sucharu. Tato milujíc sládkovu Růženku obdařila ji polovičkou své vzácnůstky z města. Růženka pak vědouc, že myslivcova Lvínka se roznemohla, dárek svůj z většího dílu po bratru svém jí poslala. Nemocnou odpoledne šafářova Kačenka navštívila, které Lvínka též z vděčnosti několik kousků sucharu vnutila. Když Kačenka domů přišla a ještě do zámku k paní pojezdné se smetanou jíti musela, vzala sebou sladký dárek pro slečinku, od které již také všelicos dobrého dostala. Divila se tomu milá Pepinka, že se suchar její k ní zase vrací, ale když se dozvěděla, že si při tom nevědomky upřímnost a láska takřka ruce podávaly, celá potěšená doložila:

Ano vždy se všecky rády mějme,
vespolek si všecko dobré přejme!"
(Valoucha kat.)

V červenci r. 1878 šla v *Praze* 18letá služka s malým dítětem domů. Když vcházela do domu, hodil za ní rozpustilý hoch hořící sirku. Lehká sukně vzňala se ihned na ubohé dívce, která jsouc v plamenu, běhala po dvoře a křičela o pomoc. Domácí lid se sběhl a uhasil hořící šaty. Rychle zavolaný lékař poskytl nešťastné, jejíž popálení bylo nebezpečné, první pomoci. V strašné bolesti, když na ní již šaty hořely, měla popálená dívka ještě tolik ducha přítomnosti, že neodhodila dítko sobě svěřené, nýbrž vysoko nad hlavou je držela, aby se malý červíček nepopálil.
(Čas. „Čech" 1878.)

Ctnostný a všeobecně vážený kardinál *ochefoucauld* potkal kdys čtyrleté dítě, kteréž dychtivě uchopilo kardinalův křížek lesknoucí se, když mu kardinál dával políbení I dal ho dítěti a pověsil mu ho na krk. Matka dítěte pak prosila kardinála, aby chlapečka vzal pod svou ochranu. I učinil tak kardinál a vychoval dítě v ctihodného kněze, který v čas revoluce francouzské pro víru a stálost v ní vypovězen jest do vyhnanství.
(Herbsta př.)

Wornig Pavel byl šlechetný a zbožný rolník. Kde mohl pomoci, pomáhal radou, útěchou i skutkem, proto ho také všickni milovali. Jednou, an Wornig nemocen na lůžku ležel, vypukl v obci oheň. Dům Wornigův také se vzňal a Wornig nemohl se s lože hnouti. Avšak sousedé se sběhli k němu a jeden vrazil do hořícího domu a Worniga vynesl šťastně na zádech. *(Krönes: Real-Lexikon.)*

3. Prospívá.

a) v bídě.

Alexandr velký onu krásnou a sobě nejmilejší Kompaspu jen Appellesovi, nejlepšímu malíři, dal malovati. Appelles ale pilným na Kompaspu patřením tak se do ní zamiloval, že láskou až chřadl. Čemuž vyrozuměv Alexandr, útrpnost nad ním měl a za manželku mu ji dal, tak se z lásky k němu sám svého ve světě nejmilejšího zbaviv. *(Plinius.)*

Šlechetný lidumil, hrabě *Berchtold*, navštívil kdysi lázně v G. Nedaleko odtamtud ve vesnici odplavil příval chudému nádenníku chatrč. Hrabě, znaje všecka řemesla, uměje zacházeti s kladivem, lžicí zednickou, pílou a sekerou jako zedník a tesař, zjednal si na své útraty dříví a jiné stavivo a počal se svými sluhy nádenníku stavěti domeček krásnější a úhlednější, než býval dříve, což vykonával místo procházky, již lékaři v lázních ukládají Nezřídka zastavovali se lázenští hosté, chtíce viděti hraběte co zedníka a tesaře. K těm hostům říkával pak hrabě, drže klobouk v ruce: „Můj dům musí též nějaký nábytek míti." A těmito almužnami nabyl ubohý domkář tolik, že pak mohl se svou rodinou v pořádném domku se usaditi a poctivě se živiti.
(Blahověst 1855.)

Císař *Karel velký* zdržoval se jednou několik dní v jedné obci v Jilichu, kamž

ho i biskup sv. Arnold doprovázel. Když tu biskup zpozoroval, že okolní obyvatelé nemají dříví, vyžádal si u císaře, aby mu daroval tolik lesa, co by mezi jídlem objel. Císař mu svolil a tu si vybral biskup nejčerstvější koně a objel kus lesa, přes míli dlouhý a půl míle široký. Tento dar ale nepodržel k udivení císařovu pro sebe, nýbrž dal si představené okolních obcí svolati a nařídil jim, aby spravedlivě les ten mezi obce rozdělili. Obyvatelé arci žehnali císaři i biskupu a z vděčnosti nazvali obec Genzweiler Arnoldsweiler. *(Domainko.)*

Dvě sestry, jmenem *Marx*, zapůjčily jednomu kameníku značnou sumu peněz na dům a za mnoho let mu čekaly i úroky. Dům kameníkův dán byl ale do dražby. Sestry koupily dům a když pak cena domu toho o 1400 se zvýšila, darovaly ty peníze kameníku a zapravily zaň i úřední výlohy. *(Šmída: hist. kat.)*

Ve francouzském městě *St. Remi* oslepnul jeden vlásenkář na obě oči, tak že s rodinou svou upadl v bídu. I slitoval se nad ním jeho soudruh v řemesle, Montagne, převzal ty, kterým pracoval, a peníze dával zubožené rodině. *(Šmída: hist. kat.)*

V krvavé bitvě *u Staoueli* v Alžírsku vyznamenala se neobyčejnou láskou k bližnímu jedna markytánka. Zbožně byla vychována od rodičů a zbožně i trávila věk panenský a štěstí jí kynulo. Záhy jí zemřela matka a tu se spojila ve svátosti sv. stavu manželského s jedním vojínem, s nímž ponejprv k stolu Páně přistoupila a s nímž i do války alžírské šla. Zde laskavým a rekovným chováním přemnohé k důvěře v Boha povzbuzovala, v bitvě nemocné obsluhovala, raněné obvazovala, umírající těšila a povzbuzovala, aby: „Ježíš, Maria“ v posledním okamžení vyslovovali, až konečně i sama co oběť křesťanské lásky kulí rozdrcena jest. *(Pred. u. Kat. 1855.)*

R. 1772 a 1773 strašně řádil pominutý vlk v okolí Hüningenu v Elsasku a mnoho lidí podávil. Tu si jednou vyšel i *Schönemann*, 19letý syn kupce a miláček lidu, na večer za město na procházku. I přepadl ho vlk, mladík ale neohroženě s ním zápolil a drže zvíře volal na stráž, aby chutě na zvíře střelila. Učinila tak, zabila vlka, poranila ale i smrtelně obětovného mladíka, jenž brzy zemřel řka: „Rád umírám, vysvobodiv vlast svou od strašného utrpení.“ *(Herbsta př.)*

Jistý *šlechtic* jeda v skvostném voze, spatřil na jednom vršku okolo bídné chýše tři ubledlé a napolo otrhané dítky. I dal se s nimi šlechtic do řeči a uveden byv do chýše, uviděl zde starce slepého, an právě k obědu brambory požívá. Šlechtic se divil, jak v tak bídné chatrči mohou přebývati a dozvěděv se, že by za 80 zl. chýše ta se spraviti dala, že ale obyvatelé tolik peněz nemají, podal starci do ruky papír, aby ho dal rodičům dítek až domů přijdou. A list ten byla stovka. *(Šmída: hist. kat.)*

Jeden zámožný *švábský měšťan* chtěl do Štuttgartu cestovati s paní svou, aby slavnost spatřil, kteráž vévodu wirtemberskému ke cti konati se měla. Uviděv ale v městě Göppingenu mnoho nešťastníků, kteří o vše své jmění přišli, zanechal dalšího cestování. I rozdal peníze chudým a navrátil se nazpět domů, z čehož i jeho hodná manželka velmi se těšila. *(Šmída: hist. kat.)*

b) V nebezpečí života.

Dne 13. října 1874 hnal se osobní vlak *z Cincinati v Americe* s největší rychlostí k místu, kdež byl probořený most nad propastí. Vida strojvedoucí, že už není čas, aby vlak zarazil, umínil si obětovati život svůj za cestující ve vlaku. I odepjal rychle zadní vlak od parního stroje, který zanechal za sebou, tak že před propastí zůstal státi. Za malou chvíli ozval se pád lokomotivy v hloubce 200 stop, kdež na dně teče potok. Cestující byli zachráněni obětavostí hrdinného strojvedoucího, který položil život za ně. *(Čas. „Čech“ 1874.)*

V Blevicích okresu velvarského vypukl v noci na 18. září 1876 oheň, který dvě stavení zničil. Ve stavení, kde oheň vyšel a jež při velkém větru v okamžení na všech stranách plamenem zachváceno bylo, spala šestiletá dceruška pohořelého Antonie a nikdo se nechtěl pro ni do hořícího stavení odvážiti. Každý považoval již nešťastné děcko za ztracené. Právě když se již hořící krov sřítiti měl, vběhl strojník Ferdinand Šafář dovnitř a vynesl šťastně zachráněné

děvče, které potěšené matce bez úrazu do rukou odevzdal. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

Nedaleko *Blois* uštípl jedovatý had mládence. Lékaře nebylo na blízku; v místě ale byl kněz. Svědomitý duchovní pastýř, dozvěděv se o neštěstí, přiběhl k ubohému. Než co si počíti? Lékaře a léků tu nebylo, za to ale bylo se co báti, že se jed rozlije v krvi a mládenec stane se synem smrti. Křesťanská láska umí si raditi. Kněz rozřízl ránu a jal se s krví zároveň i jedovatinu vyssávati z rány této. Bůh té lásce požehnal a nadějný jinoch zachován. Lékař zajisté, kterýž byl později přišel, prohlásil, uštknutý že by byl jinak musel zahynouti.

(Blahověst. 1852.)

Za strašné bouře dne 15. května 1811 utekl se jeden rolník, který asi hodinu od *Brna* na vinici pracoval, pod strom. I udeřil blesk do stromu a popálil rolníka, že bez sebe klesl k zemi. Když byl nalezen, pravili všickni, že jest mrtvý, avšak farář a ranlékař nemysleli tak, alebrž hleděli všemožným spůsobem, aby omráčeného přivedli k životu, až se jim to i po dlouhém namáhání šťastně podařilo. *(Leop. Chimani.)*

Elliot, železničný dělník v jihozápadní Anglii, zpozoroval, když přihnal se rychlovlak z Exeteru a několik dělníků bylo na dráze zaměstnáno, že řetěz, kterýž cestu zavírá, není spuštěn a že vlak nepochybně se dolů sřítí, nebude-li řetěz odstraněn. Nedbaje nebezpečí, vrhl se k řetězu a šťastně jej spustil. Zachránil tím množství životů, ale sám při tom zahynul, stroj přimáčkl jej k pilíři tak, že okamžitě ducha vypustil. Ubohý zachranitel zanechal ženu a děti, které živitele svého pozbyli.

(Čas. „Čech“ 1873.)

V Bezděkově okresu blatenského vypukl dne 21. června 1876 oheň. Když již požár celý krov zasáhl a strop propadávati se počínal: pohřešovala hospodyně čtyrletého hocha. Srdcelomný byl nářek matky. S nasazením vlastního života odvážil se pak p. Fiala pro jmenované dítko. Dvakráte se musel pro dým a palčivost vrátiti, teprv po třetí našel šťastně pohřešovaného hošíka na kamnovci v mdlobách sedícího a přinesl jej hořekující matce. Svůj šlechetný čin dovršil pan P. Fiala ještě tím, že vysazenou odměnu za ochránění života daroval pohořelému otci. Druhého dne ale spadl pětiletý hoch tohoto p. Fialy do hlubokého rybníka a byl by se zajisté utopil, kdyby proň tamní mlynář nebyl skočil. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

V Trutnově spadla dne 5. října 1876 pětiletá dceruška tovární dělnice blíže městské píly do vody. Třináctiletý hoch Otmar Falge skočil bez rozmýšlení do vody a šťastně zachránil děcko, které již do hlubiny se nořilo.

(Čas. „Čech“ 1876.)

Když r. 1720 *v Marseillu* ve Francouzsku strašně morová rána řádila a lékaři prostředku proti ní neznali: shromáždili se a usnesli na tom, že se musí mrtvola jednoho zemřelého otevříti a dle vnitřností lék udati, ale, kdo sekci tu převezme, že arci musí zemříti. I nastalo utišení ve shromáždění, až konečně ranhojič *Guyon* se obětoval. Otevřev ihned mrtvolu právě zemřelého, popsal vše a aby nikdo se nenakazil, napustil spis ten octem a poslav ho lékařům vskutku i sám za 12 hodin zemřel co oběť lidstva. *(Leop. Chimani.)*

Dne 18. dubna 1811 upadlo odpoledne v moravské vesnici *Hradšanech* dítě tříleté do studně a bylo teprv za čtvrt hodiny vytaženo. Mnozí mysleli, že dítko jest mrtvé, avšak jeden soused všemožně se přičinil, aby dítko přivedl k životu, až se mu to konečně šťastně poštěstilo. *(Leop. Chimani.)*

Vojenský *místodržitel* jisté země v čas všeobecného jitření lidu obávaje se nepokojů, telegrafoval do sídelního města, jak by se zachovati měl. Odpovědíno mu, aby každý nepokoj lidu braunou rukou potlačil. Úředník při telegrafu odstrauiv tento rozkaz, podal jenerálu jiný toho obsahu, aby se s lidem co nejšetrněji nakládalo. Jenerál řídil se dle toho, ale věc se vyzradila a úředník byl odsouzen k smrti. Císař změnil nález ten, že má odsouzenec 20 let v báních pracovati. K otázce, proč tak učinil, odpověděl šlechetný provinilec: „Lépe, abych umřel sám, než aby se bylo pobilo několik tisíc lidí bezbranných.“

(Podstr.: „Výklad.“)

V krvavém útoku na ezlinskou obilnici desátník *Tomáš Vrbai* ještě se třemi s nasazením vlastního života vysvobodil

zajatého poručíka a bojoval tak dlouho, až i ostatní zajatí vysvobozeni jsou. *(Sylorad Patrčka.)*

c) V nebezpečí utonutí.

Alfons, král aragonský, vida loď s vojíny tonouti, dal rozkaz, aby se rychle přispělo ku pomoci; a když se váhalo, vrhl se sám v kocábku, řka: „Raději chci býti společníkem než divákem smrti svých vojínů.“ To hnulo přítomnými, že se loď úsilím zachovala. *(Podstr. výkl.)*

Když r. 1799 v únoru v noci na řece *Dyji* na Moravě led najednou se zdvihl a povodeň povstala, překvapila tato zvláště vesnici Altssalersdorf. Nářadí uplovalo, řvoucí dobytek v zuřících vlnách se topil a se střech a kostelů nešťastní obyvatelé volali o pomoc. Srdcelomný byl pohled ráno na zoufající. Tu tři kozáci, nedbajíce nebezpečí, šťastně s dvěma loďmi ku vsi dorazili a v krátkém čase 50 lidí v nejsvrchovanější čas zachránili. Šlechetní vysvoboditelé nepřijali ale žádné odměny. *(Majdalena D. Retiková.)*

Dne 30. června odpoledne 1870 kráčel kněz *Meinrad Herth* z kláštera einsiedelského po mostě nad jezerem rapperswylským, an v tom sedmileté děvče chtíc se vyhnouti vozu proti němu jedoucímu přes nízké zábradlí dolů spadlo do jezera. Kněz Meinrad dlouho se nerozmýšlel, nýbrž jsa výborným plavcem skočil s mostu tři sáhy vysokého do jezera a zachytiv tonoucí dítko šťastně se tak dlouho nad vodou udržel, až mu lidé s loďkou ku pomoci přišli a jej i s děvčetem na pevnou zemi dopravili. *(Blahověst. 1870.)*

Jeden *Holanďan* od maličkosti bydlel na předhoří Dobré naděje. A tu se jednou na úskalí ztroskotala loď a lidé na lodi zápasili se smrtí. Strašné bylo volání tonoucích o pomoc! Moře burácelo i nadále a dul strašný vichr. Šlechetný Holanďan nemaje jiného po ruce, vskočil na koně a s ním do vln se vrhl a dostav se ku korábu jednu osobu uchytil a šťastně na břeh vynesl. A cestu tu nebezpečnou nastoupil sedmkráte a zachránil tak 14 lidí. Po osmé ale zachytila neobyčejného jezdce velká vlna a pohřbila ho ve vlnách co šlechetnou oběť lásky k bližnímu. *(Václav Štěpán.)*

Když r. 1826 na jaře voda se rozvodnila, poslal ihned biskup v Montaubanu *Cheverus* lodičky, aby obyvatelé záhubě ušli a zachráněnce v paláci svém umístil a bylo jich více než 300, pak učinil v jich prospěch sbírku, aby si obydlí své opraviti mohli. *(Quillois.)*

V Chudenicích v Čechách prolomila se devítiletá dceruška Jos. K. jdouc přes led na nejhlubším místě. Rychle vyběhnou čtyři mužové a spěchají s prkny ku pomoci, leč marně. Dívka umdlívá. Tu jen jeden Kačerovský jmenem, se konečně odvážil a vrhá se do vody; celý zmočen a skřehlý vrhá poslední prkno a šťastně s nebezpečím vlastního života zachraňuje dívku. *(Čas. „Čech“ 1873.)*

Quitton Kechor, francouzský námořní důstojník, upadl v zajetí Angličanů. Tu roku 1812 upadl s lodě jeden anglický vojín do moře. Kechor ihned, ač byl přistrojen a s nebezpečím vlastního života šťastně jej vysvobodil. Za tuto obětovnost propustili ho Angličané na svobodu a dali i peníze na cestu do Francie. *(Leop. Chimani.)*

Na jaře roku 1785 tak se řeka Odra rozvodnila, že všecko vůkolí poplenila. Lidé v chaloupkách na břehu bydlící vylezli na střechy a na vysoké stromy, sedíce tu bez pomoci v patrném nebezpečí smrti. Princ *Leopold brunšvický*, který tehdáž s plukem svým v městě Frankfurtě při Odře ležel, zhlídna ty nešťastné, ihned si předevzal s nebezpečím vlastního života jim pomoci. Do loďky vstoupiv, při burácejících vlnách plavil se k svým v neštěstí postaveným bližním. Dříve však, než na místo přišel, vrazila loďka do zdi a překlopila se. Leopold padnuv do vody utopil se. Jaká to krásná oběť lásky! *(Macana výb.)*

V České Lípě spadlo dne 15. června 1871 pětileté děvčátko do řeky a bylo hnáno prudkým proudem až ke mlýnům. Ač na břehu stálo mnoho lidí, přece se nikdo neodvážil, tonoucí děcko zachrániti. Tu přichvátal hostinský *Josef Scholt* a s nasazením svého života vytáhl děcko pod koly mlýnu. Jest to již 6. případ ve dvou letech, kde jmenovaný hostinský vždy šťastně tonoucí osoby od smrti utonutím zachránil. Za šlechetné jednání své ničeho nežádá a také vůbec nerad o něm slyší mluviti. *(Pokrok. 1871.)*

Periere, ředitel pařížský, upadl v Rouenu do řeky Sekvany. Nikdo z přítomných dělníků a lodníků neodvážil se do řeky.

Tu ale skočil Roger, učeník tesařský, do vody, uchopil se ředitele a tak dlouho ho držel, až oboum ku pomoci přispěli a je vytáhli. Zachranitel nechtěl od vděčného Periera nižádné odměny přijmouti a jen na velkou domluvu k tomu se dal pohnouti, aby zachráněnec jeho chudému otci, jenž četnou rodinu měl, nějaké podpory udělil. Pohnut láskou synovskou udělil Periere otci značný dar. *(Huber.)*

Cár *Petr veliký* byv jednou zimního času na břehu, když povstalo velké vlnobití na moři, uzřel malou loď s desíti osobami, ana v nebezpečí jest v moři utonouti, i vrhl se bez rozmýšlení do moře, vysvobodil loď a zachránil své poddané od smrti, ale zaplatil život jejich vlastní smrtí svou; neboť se zastudil a byl třetího dne mrtev. *(Jelínek.)*

V Pillově žila stařička žena, která po celý život svůj za bouře blíž přístavu po moři ploula a těm, již v nebezpečí života byli, přispívala. Proto také, že přemnohým život zachovala, byla u veliké vážnosti a vůbec andělem strážným jmína jest. *(Ill. Ztg. f. d. Jgd.)*

Moru Schecker, lodník v Hanau, obdržel roku 1847 medalii a učiněn jest údem společnosti křesťanské lásky v Paříži, protože při rozličných nehodách s vlastním nebezpečím života 27 osob z vody vytáhl. *(Jugendbibl.)*

V městě *Veroně* ve Vlaších strhl se jednou při náramném lijavci velký most. Celný na mostě nemohl se již nikam utéci, i byl v nebezpečí, že se s manželkou a dítkami utopí. Žádný se nechtěl odvážiti v proud, aby nešťastným ku pomoci přispěl. Tu přišel jistý hrabě a drže váček s penězi do výšky volal: „Kdo ty ubohé vysvobodí, dostane 200 dukátů odměny!“ Tak volal hrabě ustavičně, ale nikdo si nechtěl odměny zasloužiti. Zatím vzrostla voda ještě výš a s ní nebezpečí. Pojednou protlačí se sedlák, skočí do loďky, propluje mezi krami a pomalu vysvobodí celou rodinu celného. Sotva byl s posledním na břehu, sbořil se celý most i s celnicí. Všecko plesalo. Hrabě jda ochranci vstříc podával mu váček s penězi. Ale poctivý sedlák nepřijav ho, řekl: „Co jsem učinil, učinil jsem z lásky k bližnímu. Chcete-li však ty peníze na nějaké dobrodiní vynaložiti, dejtě je celnému, který právě o své jmění přišel.“ *(Macana výb.)*

R. 1822 byla tuhá zima a tu ve velké hladině průlivu *ve Vídni* blíže invalidovny lidé na želízcích se klouzali. Někteří chlapci ale byli velmi odvážlivi a jeden asi desítiletý zajev před ostatními daleko od břehu, prolomil se do vody. Ostatní chlapci s křikem vylezli na břeh a volali o pomoc. Nešťastný chlapec ale, udržuje se na vodě, žalostně volal o vysvobození. Lidé všelijak mu hleděli pomoci, hodivše mu kus dřeva, do vody se ale nechtěl odvážiti nikdo. V svrchovaný ale již čas skočil posluchač práv *Krumholz* do vody a s nebezpečím vlastního života chlapce šťastně zachránil. *(Jais.)*.

Královic *Vilém z Oranie*, později král holandský Vilém Bedřich, obdržel jednou za svého mládí návštěvu od vévody meklenbursko-střelického. Odebral se s hostem do blízkého místa přímořního, aby se podívali na odplutí lodí, které se právě k lovení ryb měly na moře ubírati. Vilém stál u samého břehu, když se na jedné lodi plachty již napínaly. V tom jeden mladík neopatrností sklouznul a spadl do moře. Sotva to královic spatřil, ihned se vrhnul s jinými plavci do moře, aby ho zachránil, avšak marné bylo namahání a i šlechetný královic byl u velkém nebezpečí. Jen s největší tíží zachránili ho plavci. Když královice zároveň s mladíkem mrtvým plavci na břeh vynesli, domlouvala mu družina, řkouc: „Kterak mohla Vaše Výsost své drahocenné živobytí v nebezpečí dáti pro tak sprostého mladíka?“ Ale šlechetný Vilém odpověděl: „Oč pak jsem před Stvořitelem více než on? Jsem člověk a zde záleželo na zachránění člověka. Když nešťastník do vody spadl, neslušelo se ohlížeti na jeho stav a proto viděl jsem v něm člověka sobě rovného.“ Jelikož utonulého mladíka vzkřísiti nebylo více možno, poskytnul královic chudobným jeho starým rodičům znamenitou roční pomoc ze svého jmění. *(Fr. Doucha.)*

d) V nebezpečí ohně.

V nemocnici od krále Ferdinanda založené vypukl jednou oheň náramný. Lidé se sběhli, ale nikdo si netroufal do prvního patra se odvážiti a nemocné vynésti. Jen sv. *Jan z Boha* jednoho

za druhým vynášel na ulici. A potom vyhazoval lůžka a nářadí. Konečně ho viděli na střeše, odkudž najednou zmizel a každý ho měl za mrtvého. Půl hodiny zůstal v ohni a nic se mu nestalo, jen obočí se mu popálilo.

(J. Bílého: Legenda.)

Jedné noci vypukl v domě chudých obyvatelů prudký oheň. Hořela střecha i schody. Obyvatelé nemohouce ven, volali o pomoc. I přistavili jim lidé žebříky a hodili provazy a všickni se konečně zachránili. Toliko zbývaly dvě dítky, které v malé světničce v nejvyšším patře se nalezaly, otec jejich, sluha, odešel a nechal je samotné doma. Nemohouce si samy pomoci, s pláčem a nářkem prosily jiné o pomoc. Všickni přítomní litovali dítek, ale nikdo se pro ně neodvážil. Tu přišel arcibiskup auchský *d'Apochon* a vida dítky v nebezpečí nabízel odměnu 100 luisdorů, a ježto nikdo se nehlásil, 200 luisdorů odměny. Když ale ani tu nikdo se neodvážil, odvážil se arcibiskup sám; spojiv provazy dva řebříky, podepřel je na okno vedlejší světnice a srdnatě vystoupiv, proběhl jí uprostřed plamenů až k místu, kde byly dítky a pojav jedno z nich na záda a druhé na rámě snesl obě po témže zebříku bez pohromy dolů za všeobecného obdivu a volání užaslého lidu.

(Škola B. Srdce. 1870.)

Když r. 1788 *ve Frankenbergu* v Krkonoších hořelo, přišel jeden knihař, jenž již před osmi roky vyhořel, o všecko své jmění, kterého si zatím vydobyl. Blízek zoufalství stál s dvěma dítkami na ulici napolo nahý. I ujali se ho dva knihaři z Kamenice, každý z nich vzal jedno dítko na rámě a takto ho přivedli ku knihaři Angerovi, jenž mu dle možnosti pomohl, praviv, že za dobré, které nám Bůh prokazuje, máme z toho, co nám dává, jiným udělovati. *(Ewald.)*

V obci *Křenku* na osadě staroboleslavské zachránil dne 5. července 1861 *František Kabec*, domkář, a sám otec dvou nezaopatřených dítek, sám jediný čtyry dítky již polomrtvé z plamenů šlehajících. *(Blahověst.)*

V Letenčicích blíže Olomouce vypukl r. 1864 dne 12. června požár. Žena v té obci žijícího žida byla toho dne po porodu a poněvadž i její přístřeší hořelo, očekávala, nemohouc si pomoci, smrt svou i svého dítěte. Farář té obce, nedbaje nebezpečí, vběhl do židovny, dýmem naplněné, a vynesl šťastně šestinedělku i s dítětem, dopravil je do fary, od ohně ušetřené a dal jim potřebného ošetření. *(Blahověst. 1864.)*

V městě *N.* vypukl před několika lety oheň. Tu uprostřed hluku a křiku slyšet pronikající hlas z dětských hrdel pocházející. Tam z oken onoho domu, jenž právě plným plamenem hoří, patří osmero hlav dětských, žalostně volajících o pomoc. Snad ubožátka zahynou! V tom spěchají dva vojáci a s nimi mladý kněz. Kněz přináší sám tři dítky z domu; i podruhé tři a spěchá ještě pro dvě ostatní. Již je podává vojákům, avšak tu padá hořící trám a přímo na kněze, dítky jsou všecky zachráněny a kněz dokonává v plamenu. *(Škola B. Srdce. 1871.)*

Láska k sobě.

viz i: „chlouba; chvála!“

1. Škodí; vede k hříchu; hubí dobré skutky.

Samoláskou zaslepen chtěl lucifer Bohu rovným se státi. *(Ezech. 28, 17.)* Podobně i Eva. *(1. Mjž. 3, 4.)* Ze samolásky dopustil se Kain vraždy *(1. Mjž. 4, 5.)*, podobně i David cizoložstva a vraždy. *(2. Kr. 11, 2.)* Isák miloval Esaua jen pro zvěřinu. *(1. Mjž. 25, 28.)* Saul litoval provinění svého jen ze samolásky. *(1. Kr. 15, 30.)* Samoláska příbuzných Kristových žádala, aby Kristus do Judska šel a tam divy veřejně konal. *(Jan 7, 3—4.)* Farisseus v chrámu ze samolásky činy svými se chlubil a publikánem opovrhoval. *(Luk. 18.)* Samoláska byla příčinou, že fariseové Krista nenáviděli a Mu škodili.

Král *Cyrus* nemoha bojovný národ svůj v poslušnosti udržeti: hověl jich samolásce, dal jim svobodu a ponechal je nepravostem a smilstvu a tu ztratili bojovného ducha a poslouchali.

(Šeb. Brunner, Homilienbuch.)

I *Hannibal* hově samolásce vojínů v Kapui seslabil vojsko, že bylo od Římanův potřeno. *(Týž.)*

Sv. *Augustin* sám doznává, že ze samolásky uveden jest na cestu hříchu a proto považuje samolásku za největší neštěstí. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Majdalena z Pazzi* dokládá: „Samolibost jest duši jako červ, kterýž kořeny byliny ožírá, tak že tato netoliko ovoce, ale i života svého zbavena bývá.“ *(Sv. Majdalena z Pazzi.)*

Loď vystěhovalci přeplněná plující do *Ameriky* byla na vzbouřeném moři v nebezpečenství utonouti. Jen tím se mohla loď zachrániti, když se jí ulehčilo. I co se stalo? Silnější vystěhovalci hodili slabší soudruhy své do moře, zbavivše je života, by svůj vlastní zachovali. Každý kdož to četl, obrátil se s ošklivostí od tohoto příkladu necitelného sobectví. *(Jelínek.)*

Jeden starý *mnich*, jenž mnoho dobrého učinil a za svatého držán byl, pravil na konci života svého, pozoruje dosavadní život svůj: „Ach, otče, nenalezám jediného činu v celém životě svém, který bych byl pro Boha učinil, všecko jsem konal ze samolásky. Ó zlořečená samoláska!“ *(Sv. Alfons Lig.)*

2. Varuj se jí!

Heli tak byl samolásky prázden, že neželel tak nad ztrátou synův svých, jako že archa úmluvy upadla v ruce nepřátel. *(1. Kr. 4, 13, 18.)*

Samuel soudě, samolásku zcela ze sebe zapudil. *(1. Kr. 7, 15.—16.)*

Jonáš přemohl samolásku, vrhnul se do moře, aby loď zachoval. *(Jon. 1, 12.)*

Sv. Pavel tak se samolásky zbavil, že vypovězencem chtěl býti, aby bratří se obrátili *(Řím. 9, 3.)* a že Korintským nechtěl býti obtížným *(2 Kor. 12, 14.)*.

Sv. *Angela z Foligni* poznavši záhubnost samolibosti, nebála se ničeho tak jako této; neboť věděla dobře, že zlý nepřítel spasení právě samolibostí nejvíce do srdce lidského průchod sobě zjednává a je pak opanuje; ona věděla, že nepřítel spasení lidského jako vlk do ovčince srdce našeho se vkrádá a odtud ze stáda nábožných citů a dobrých myšlenek ovečku po ovečce odnáší. Protož říkávala světice ta často přítelkyním svým: „Milé dítky! Nic není na zemi, nic v pekle, čehož bych se tolik bála, jako samolibosti. Samolibost vniká hlouběji do mysli duše naší, než meč ostrý, aby ji od Boha odloučila a tisícerou záhubou naplnila.“ *(Mehlera př.)*

Sv. *František Borgiáš* po tom toužil, co samolásce bylo oproti, ať už to byla strava anebo obydlí, anebo každodenní zaměstnání, ba takové věci zrovna vyhledával a velké dokonalosti v ctnosti tím spůsobem dosáhnul. *(Fullrott.)*

Sv. *František sál.* tak málo si všímal sebe a tak málo pohodlí hledal, že říkával: „Kdybych nejmenší mrvičku samolásky v srdci ještě pozůstalé znamenal, byl bych hotov mečem i ohněm ji vypuditi.“ *(Sv. Frant. sál.)*

Sv. *František xav.* vypověděl samolásce boj na život i na smrt a krotil ji všemožným spůsobem, maje ustavičně na jazyku: „Zapři sebe sám!“ *(Lyracus.)*

Sv. *Ignác z Lojoly* za nejlepší prostředek ctnosti uznal, abychom co nejvíce nad samoláskou vítězili a proto za pravidlo dal bratřím svým, aby samolásce nedůvěřovali. *(Bouhours, životo jeho.)*

Sv. *Isidor*, kněz, aby nezřízené lásky a samolibosti se zbavil, pozorovav nezřízené hnutí v sobě, ihned říkával k sobě: „Což podobám se opatu Antonínu, opatu Pambovi? podobám se mužům, kteří svatostí se vyznamenali?“ *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Vincenc paul.* varoval se samolásky. Pociťuje v sobě radost, že missie dobré ovoce nesou a pobádaje se k novým podnikům, bál se velmi, aby samoláska a samolibost v srdce jeho se nevloudily a proto ihned duchovní cvičení konal a tím spůsobem samolásku zcela ze srdce zapudil. *(Stapf.)*

Sv. *Rosa z Limy*, aby samolásku v sobě udusila, byla rodičů svých vždy poslušna, milovala samotu, mluvila málo a jen když toho potřeba kázala a přede vším skromnosti a nelíčené pokory pilna byla. *(J. Bílého: Legenda.)*

Císař *Bedřich*, dobyv v Uhrách slavného vítězství nad nepřátely, pravil: „Velké dílo jsme dokonali; nezbývá ničeho, leč abychom nyní i sami sebe zapřeli, abychom všelikou lakotu a mstyžádost v uzdu pojali a tak vítězství pravé lásky nad nepravou slavili!“ *(Macana výb.)*

Mladý *malíř* dohotovil obraz výborný,

ze všech nejvíce podařený. Sám mistr hany na něm nenalezal. Mladík umělec tak z toho byl potěšen, že neustále na dílo své patřil a vše ostatní zanedbával. Domníval se, že ho nikdo nedostihne. Jednou z rána, když opět v obraze svém se chtěl kochati, nalezl jej docela zkažený, zničený. Rozhorlen, plačky spěchal k mistru, tázaje se, kdo a z jaké příčiny to učinil? Mistr odpověděl: „Já sám to učinil a sice z příčiny moudré; neboť obraz ten by byl tvou zkázou.“ „Jak to myslíš?“ ptal se mladý umělec. „Milý jinochu!“ pravil mistr, „ty's nemiloval více umění v obrazu svém, ale jen sám sebe. Věř mi, obraz nebyl ještě dokonán, jak se nám býti zdál; byla to práce tvé snahy, tvé pilnosti. Pročež, chop se znova barev a štětce a uvidíme, co vytvoříš? Nebudiž malomyslným; dokonalost dříve v tobě musí spočívati, než ruka tvá na plátně ji vyvede.“ Jinoch pln odvahy a důvěrnosti v sebe a slova mistrova, uchopil štětec a dokonal výtečný obraz: „Oběť Iphigenie.“ Umělec ten slove: *Tymathes.*

(B. Krummacher.)

Kdys se tázal jednoho *poustevníka* učeník: „Který by pohřeb byl nejpotěšitelnější?“ Načež otec pouště: „Kdybys samolásku svou pochoval.“ A na otázku, jak by se to státi mělo, doložil moudrý učitel: „Chceš-li samolásku v sobě usmrtiti a pohřbiti, vezmi sobě Ježíše za lékaře, Ducha sv. za hrobaře a když jsi nebožku pochoval, pak postav kříž Kristův za strážce na hrob její!“

(Mehlera příklady.)

Lenost,

viz: „zahálka!“

Lest.

1. Dopustili se, jest hanebná.

Lsti se dopustili:

Ďábel v ráji u prvních rodičů. *(1. Mjž. 3.)*

Kain, vylákav do polí bratra Abela. *(1. Mjž. 4.)*

Lában k Jakubovi. *(1. Mjž. 30. 31.)*

Rebeka u umírajícího Isáka. *(1. Mjž. 27.)*

Žena Putifarova u Josefa. *(1. Mjž. 39.)*

Dalila vylákavši od Samsona tajnost jeho síly. *(Soudc. 16.)*

Ammon svedl stavě se nemocným Thamar. *(2. Kr. 13.)*

David sprostil se lstivým psaním Uriáše. *(2. Kr. 11.)*

Absolon vylákav Ammona k hodům, zabil ho. *(2. Kr. 13 a 15.)*

Aby Daniele zničili nepřátelé, vymohli u krále, aby každý jen od krále žádal. *(Dan. 6.)*

Herodes poptával se po hvězdě a poslal mudrce, aby Ježíše vyhledali, by ho pak zabil. *(Mt 2, 7—8.)*

Fariseové a zákonníci. *(Mt. 22, 15; Luk. 14, 1.)*

Jidáš políbil Krista. *(Mt. 25, 49.)*

Nepřátelé sv. Pavla hleděli Festa přemluviti, aby ho do Jerusaléma poslal, by ho na cestě zabili. *(Sk. 25, 3.)*

Sv. *František sál.* byl úhlavním nepřítelem vší opatrnosti lidské či schytralosti: „Kdybych se jednou znovu narodil,“ řekl jednou, „s těmi náhledy a city, jaké nyní mám, nemyslím, že bych kdy pochyboval o té pravdě, že všecka opatrnost těla a moudrost synů tohoto světa jest pravá veliká pošetilost.“

(Sv. František sál.)

Jeden *Arab* měl velmi krásného koně, za nějž mu kníže jednoho kmene Doher podával velké peníze, ale majetník ho neprodal. I vymyslil si kníže lest. Z potvořil svůj obličej, vzal na se rozedraný oděv, podvázal si nohu a šel jako bídák. Takto čekal na poušti, kudy vlastník koně jeti měl. Když jezdec přijížděl, prosil ho o smilování. A když tento na koně ho chtěl vzíti, pravil, aby mu pomohl. Sotva ale že vlastník sestoupil, vskočil na koně hbité kníže a křičel: „Teď jest kůň můj, tvůj byl.“ Vlastník na knížete volal, tento se ve vzdálí zastavil a tu ho prosil šlechetný Arab, aby žádnému nepravil, jak ku koni přišel, aby snad opravdový bídák, za jakého se kníže stavěl, nebyl od něho oslyšán a ubíral se pěšky dále. Hluboce dojat, sestoupil tu kníže s koně a objav vlast-

níka dal mu koně nazpět, pozval do stanu, vyčastoval a po celý život s ním v upřímném přátelství žil.

(Anna Kodymová.)

Řád templářů jen lstí a podvodem zrušen jest.

I *Bedřich II.*, král pruský, aby papeže potupil, falešnou bullu zhotovil, kterou Voltaire opravil a ji rozšiřoval.

I v květnu 1871 v liberálním augsburgském listě falešná bulla exkomunikační, jíž prý papež Pius IX. krále italského Viktora Emanuele v klatbu dává, uveřejněna jest, v níž fanatism, proklínání a nadávky vrcholí.

(Scherer, Exempel-Lex.)

Focius rozličnou lstí a podvodem zapudil pravého patriarchu Ignatia z Cařihradu a sám se stal jeho nástupcem. Když pak papež Mikuláš I. Ignátia nazpět chtěl uvésti, předstíral Focius synodu a usnešení, že papež má býti sesazen a hleděl krále Ludvíka II. k odboji proti papeži přivésti. Císaři řeckému Basiliu, jehož původ byl nízký, zhotovil falešný rodomen, dle něhož prý pocházel z královské rodiny. Aby se udržel, porušil akta pravého koncilu, papežské vyslanecké listiny a hleděl římskou Církev uvésti v opovržení. Tímto odbojem byl původce řeckého rozkolu.

(Wetzer et Welte. Kirch-Lex.)

Hanebné jest, co *Macchiavelli* vládci, jenž cizou mocí a štěstím se povznesl, radil, aby se udržel. Musí prý býti velmi opatrný, obezřelý, falešný, nevěrný, křivopřísežník, pokrytec, pobožnůstkář, lupič, marnotratný, ukrutný i vražedník. Vládce musí arci ctnostmi imponovati, ale nemusí je míti, jen zdánlivě; jen takových nepravostí se má chrániti, jimiž by na se nenávist a opovržení uvalil, všem ostatním může hověti. A u tohoto hanebníka učili se politikové umění politickému jako Napoleon III., Bismark atd.

2. Škodí sobě i jiným.

Aman lest svou proti Mardochaeu zaplatil na šibenici; nepřátelé Danielovi, že uvržen jest do jámy lvovy, smrtí; taktéž i dva starci, kteří Susanu o život přivésti chtěli. Jidáš se oběsil. Ananiáš a Safíra umřeli náhle.

Žalobník sv. *Alžběty*, královny portugalské, uvržen jest do rozpálené pece.

Napoleon III., mistr lsti, bídně skončil.

Nevěrní a lstiví *Řekové* nápomocni byli Turkům a stali se sami jich kořistí.

Královna *Fonella* darovala králi škotskému Kemetu zlaté jablko, jež uvnitř tak bylo zhotoveno, že kdo ho nějaký čas držel v ruce ukrytými šípy usmrcen byl. A i kmet drže ho a pozoruje v ruce hanebně jím byl usmrcen. *(Kardanus.)*

Ludvík XIV., král francouzský, v míru urval lstivě Německu Štrassburg; povolal Turky proti Vídni a dal 1400 falckých obcí vypáliti. *(Wetzer. Kirch-Lex.)*

Reformace jen tím spůsobem se i velmi rozšířila, že lstivě obřady katolické se ponechaly, aby lid myslel, že v hlavním jest to staré učení. Zvláště ve Švédsku se tak dálo. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

3. Ví si pomoci.

Cyrus, podrobiv si přední Asii táhl proti Babylonu, velmi opevněnému. I nemoha ho dobyti mocí, dosáhl toto lstí; novým řečištěm odvedl řeku Eufrat městem tekoucí na stranu, suchým pak řečištěm předešlým vrazil do města, právě když lehkomyslní měšťané obecnými radovánkami opojeni byli a zvrátil trůn babylonský.

(Jos. Smetany vš. děj.)

Ismenias, vyslanec thebánský, měl se před králem perským, k němuž vyslán byl, dle spůsobu východního na zem vrhnouti, pakli chtěl býti vyslyšen. Nechtě tak učiniti, hodil na zem prsten králi k nohoum a zdvihnul ho, takže se zdálo, jako by byl před králem na zem padnul a se mu klaněl. *(Ravisius textor.)*

Když *Řekové* po 10 let oblehali město Troju, aniž by pevného města udatností dobyli, uchýlili se ke lsti. Pod záminkou odpluli, ukryli se v zátokách a zanechali za městem nesmírného dřevěného koně, co náhradu za ukradené paladium, že město, kde kůň bude, stane se nedobytným. I uvěřili Trojanští a přitáhli koně do města. V noci ale rozbořilo se břicho koně a vyšli z něho nepřátelé, otevřeli brány města a pustili ty, již byli ukryti a napotom u všeobecném zmatku dobyli města.

(Frencla Postilla.)

Boemund, bratr Roberta, sicilského krále, vraceje se z tažení jerusalémského, když musel skrze zemi nepřátelského mu císaře Alexia jíti, dal se co mrtvola nésti a tak nepříteli ušel.

(Ravisius textor.)

Na počátku minulého století obcoval *William Johnson*, agent anglické vlády, s Indiány v severní Americe. Aby cíle svého dosáhnul, dal si přivésti z Anglicka rozličná skvostná roucha a okrasy pro náčelníky Indianů. Jeden znamenitý náčelník, patře na skvosty ty, dělal se lhostejným, avšak za několik dní dostavil se u Johnsona a řekl mu, že se mu zdálo, že mu Johnson dal nejskvostnější oděv, jejž z Evropy obdržel. Agent znaje pověrečnost Indiánů ve sny, kteréž za skutečnost považují, daroval mu roucho nejskvostnější. Za nějaký čas ale Johnson, když náčelníka toho potkal, mu zjevil, že i jemu se zdálo, že mu daroval kus země u řeky, zajímající pět tisíc jiter nejlepší půdy. Náčelník mu zemi tu daroval, avšak doložil: „Od dneška nebudu více s tebou sníti, neboť sny tvé jsou velmi drahé!“

(J. E. Veith.)

Julius, biskup würzburgský, měl dle obyčeje své doby u sebe šaška, jenž časem neslušně si počínal. I poručil tu jednou biskup, aby pro svou smělost dán byl do vězení. Klíčník uvedl šaška do žaláře a tu naříkal dareba, že podlaha jest tvrdá a studená a aby mu dovolil klíčník slámu si přinésti. Klíčník se smiloval a přinesl šašku slámu a když ji přinášel, tu vyběhl najednou šašek a zavřev klíčníka, přinesl udivenému biskupu klíče. Na otázku biskupovu, jak se to stalo, odpověděl se strojenou lhostejností: „Toť bylo nedorozumění.“ *(J. E. Veith.)*

Jan Meunius, první básník v Gallii pod jmenem Zelotypus, začasto příkře proti ženskému pohlaví psal. Královna se proto naň zlobila a chtějíc se na něm vymstiti, dostala ho do své moci a poručila dívkám, aby ho obnažily a notně bičišti zmrskaly. I vece tu Jan: „Dobře, staň se dle vůle královniny; ta nejnestydatější z vás nechať přistoupí a mne počne nejprv mrskati!“ A hle, na ta slova neodvážila se žádná ruku svou naň vložiti. *(Corrozetus.)*

4. Kdy jest dovolená.

Abraham a Isák, aby manželky neporušené zachovali a sebe, použili lsti *(1. Mjž. 20, 2; 26, 6.)*; Josue ve válce *(Jos. 8, 12.)*; Gabaonští *(Jos. 9, 3.)*; Joaba žena z Tekua *(2. Kr. 14, 1.)*; Šalomoun při rozsudku. *(3. Kr. 3, 23.)*

Israelité lstí ponechali si zlaté a stříbrné náčiní, když z Egypta vytáhli. *(1. Mjž. 12.)*

I Judita lstí přemohla Holoferna. *(Jud. 19.)*

Michol lstí zachovala Davida, když ho Saul pronásledoval. *(1. Kr. 19, 11—17.)*

Sv. *Efrém*, dozvěděv se, že jedna žena má kacířskou knihu Apolloniaria, s nímž nedovoleně obcovala; vypůjčil se ji, řka, že ji zrovna tak vrátí. Žena mu ji půjčila a sv. Efrém zalepil zcela listy a zase ji odvedl. Nato i vyzval Efrém Apolloniaria k disputaci a tu Apolloniarius nemohl arci knihu otevříti, nad čímž se tak zastyděl, že velmi nebezpečně onemocněl. *(Sv. Řehoř nyss.)*

Ve 4. roce papežování sv. Liberia přemluvili ariáni sv. biskupa Dionysia, že podepsal listinu proti sv. Athanáši, čehož velmi litoval. Když napotom přišli ariáni k sv. Eusebiu, aby se taktéž podepsal, pravil, že tak učiní, avšak že chce býti na prvním místě, an dle věku mohl býti Dionysiovým otcem. Ariáni jmeno Dionysiovo vymazali a tu sv. Eusebius nepodepsal, ještoť Athanáš byl nevinen. *(Sv. Řehoř nyss.)*

Lež.

1. Pramen; ohavnost.

a) Dopustili se; pramen jest sobectví.

První lhář byl ďábel, jenž lží podvedl Evu. *(1. Mjž. 3.)*

Kain, řka Bohu, že neví, kde Abel jest. *(1. Mjž. 4, 9.)*

Sara, zapíravši, že se smála za dveřmi. *(1. Mjž. 18.)*

Synové Jakubovi lhali o bratru Josefovi. *(1. Mjž. 37, 20.)*

Žena Putifarova o Josefu. *(1. Mjž. 39.)*

Farao o Mojžíšovi. *(Exod. 9.; 10.)*

Gabaonští Josuovi. *(Jos. 9, 8.)*

Křiví svědkové proti Nabothovi. *(3. Kr. 21, 13.)*

Giezi obelhal Námana. *(4. Kr. 5, 25.)*

Dva starcové o Zuzaně. *(Dan. 13.)*

Strážní u hrobu Ježíše. *(Mt. 28.)*

Ananiáš a Safíra. *(Sk. 2.)*

Kretenští. *(Tit. 1, 12.)*

Dějepisec *Luitprand* byl po dvakráte

co vyslanec v Cařihradě. Když pak ho sultan ponejprv slavně přijal, poslal pochvalné zprávy o dvoře cařihradském. Že pak po druhé blbě a hrubě si počínal, povrhovali jím u dvora. Za to nemohl ve své zprávě dvoru ani na jmeno přijíti a zhanil ho, jak jen mohl. — Podobně i hanebníka Hugona, krále italského, jenž svatokrádeže se dopustil a Církev a biskupy pronásledoval, a hejno kuběn při sobě choval, chválil, nazvav jej ctitelem Božím, milovníkem sv. náboženství, ochranitelem chudých a příznivcem Církve. A to činil z mrzkého sobectví, že král ho podporoval. *(Krönes: Real-Lex.)*

b) Opovržení jest hodná a křesťana nedůstojná.

Císař *Klaudius* dal mrtvolu jistého Pamfilia vykopati a psům a ptákům za pokrm předhoditi, vzal si jeho jmění a ženu a děti jeho vyhnal z města, ježto se dozvěděl, že Pamfilius byl lhář. *(Spartianus.)*

Sv. *Anselm* byv napomenut, aby každému nevěřil, odpověděl: „Což nejsme křesťané, jak tedy má kdo lháti?“ *(Surius.)*

2. Škodí

a) sobě i jiným.

Aristoteles byv tázán, jaký prospěch člověk ze lhaní má, odpověděl: „Hlavní prospěch má lhář ten, že mu konečně nikdo nevěří, i kdyby pravdu mluvil.“ *(Lohn. bibl.)*

Císařovna *Eudoxia* selhajíc manželi svému, že nemocnému Paulinu jablko poslala, vzbudila v něm žárlivost, tak že tento Paulina dal zabiti a Eudoxii od sebe zapudil. *(Raderus.)*

Ivan byl dobrý a pilný hoch, měl však tu jedinou chybu, že velmi rád lhal. Otec ho proto přísně kárával, kdežto Antonína, jehož si rodiče Ivanovi co sirotka k sobě vzali, miloval, ježto byl pravdomluvný. Jednoho dne si Ivan s Antonínem hrál a rozbil okno a lživě svedl u matky na Antonína. Rozdurděná matka pohrozila Antonínovi trestem a tento z bázně utekl z domu, aniž by ho byli kdy nalezli. Ivanu probudilo se svědomí, matka ale ho přemluvila, aby otci neřekl ničeho. Ivan si umínil, že více lháti nebude, avšak po dvou letech ukázal jednomu neznámému úprkem cvalajícímu jezdci schválně nepravou cestu a vysmál se mu, vida, an nepravou cestou jede. Ivan hrál i s prohnanými hráči a obdržel od nich nepravou bankovku, desítku. Otec spatřiv ji u syna, otázal se ho, kde ji vzal a Ivan opět lživě udal, že si ji vyměnil u kupce Kováře. Ježto mnoho falešných bankovek po městě v oběhu bylo, udal otec věc tu úřadu a u soudu se ukázalo, že Ivan u kupce ani peněz neměnil. Ivan vyznal pravdu, avšak manželka kupcova pracujíc právě ku porodu, umřela leknutím, že muž její k soudu náhle vzat jest, zanechavši pět nezaopatřených sirotků. Tím neštěstím polepšil se Ivan a aby kupci poněkud křivdu lží mu učiněnou vynahradil, pojal s přivolením otcovým jeho dceru za manželku, ač mnohem bohatší se mu nabízely. I litoval Ivan upřímně lží svých předešlých a poznal záhubnost lží; neboť později se dozvěděl, že onen jezdec, jemuž nepravou cestu ukázal, spěchal k umírajícímu otci, jenž mu důležitou věc oznámiti chtěl, avšak že Ivan ho oklamal, nenalezl více, opozdiv se, otce na živu. I pojal dívku, o níž nevěděl, že sestra jeho jest, za manželku, což když se vyjevilo, zbláznila se nebohá, což by se bylo bývalo nestalo, kdyby jezdec otce při životě byl zastihnul, jenž mu věc tu vyjeviti chtěl. Ivan litoval již pozdě lži. Ivan se sešel s Antonínem, jenž na vojně se stal mrzákem, any mu obě nohy ustřeleny byly. I vzal ho Ivan k sobě a živil až do smrti. Ještě když umíral, napomínal Ivan jediného synáčka svého: „Synáčku milý, poslechni poslední naučení svého umírajícího otce, kterému již již stanouti bude na přísném soudu Božím a hluboko si vštip do srdce: Nikdy nelži; nebo i sebe menší lež jest mrzkostí před Hospodinem a může spůsobiti neštěstí, jehož nelze napraviti všemi poklady tohoto světa.“ *(Ant. Slomšek.)*

b) Dochází trestu; ji trestali.

Dva žebráci se umluvili, sv. *Jakuba*, biskupa nisibiského, o němž věděli, že okolo půjde, o almužnu prositi a sice tak, že jeden z nich za mrtvého se vydávati, druhý pak plakati a za dar na pohřební útraty prositi bude. Biskup přišel a že-

bráci učinili, jak se umluvili. Když truchlící na oko sv. biskupa o almužnu prosil, pravil tento přísným a vážným hlasem: „Bůh mu buď milostiv!“ a dada prosícímu peníz, doložil: „Obstarej pohřeb. Tento soudruh tvůj více již nepovstane.“ Žebrák na nic zlého nemysle, smál se v duchu a když svatý odešel, povzbuzoval společníka nohou, že již bezpečně vstáti může. Ale ten se ani nepohnul. „Umíš to dobře,“ pravil stojící, „avšak již vstaň, sice nedostaneš ani halíře.“ Avšak mrtvý byl již mrtvý a neprobudil se více. Tu teprv počal žebrák opravdově kvíleti a lež svou proklínati. *(Theodor.)*

Afra, obuvníkova dcerka, obstarávala otci vdovci hospodářství. Byla pilná, ale ráda měla pěkné šaty. Jednou přinesla domů 10 loket tafetu na šaty, loket za tolar, otci pak řekla, že dala jen pět zlatých. Náhodou, když Afra doma nebyla, přišel žid, jemuž tafet se líbil a koupil látku tu od otce, loket za 12 grošů. Když Afra domů přišla, oznámil jí otec, že látku tu prodal, ať dva groše na loktě vydělal a že nyní bude si moci koupiti ještě lepší. Tu šla Afra s barvou ven a naříkala, že takto o 9 zlatých přišla. Otec jí za lež ještě pokáral a nedal jí na tak drahé šaty ani haléře. *(Kr. Šmíd.)*

Artaxerxes, král perský, dal jednomu vojínu, jenž při lži polapen byl, jazyk třemi hřeby proraziti.

Císař *Trajan* oblíbil si jednoho královského syna z Thracie, kteréhož v boji zajal, tak velice, že mu království jeho zase navrátiti obmýšlel. Polapiv ho ale jednou ve lži (princ totiž řekl, že byl ve škole, ježto byl v zahradě), tak se hněvem proti němu rozpálil, že mu řekl: „Pevně jsem se na tom ustanovil, navrátiti tobě království otce tvého, že jsi se ale lhářem ukázal a tak nehodným královské hodnosti prokázal, dám království tvé jinému.“ *(Spartianus.)*

Honzík, lhavý hošík, ovce pásl nedaleko lesa. Jednoho dne nezbedný žert provázeje, co hrdla stačilo křičel: „Vlk přichází! vlk přichází!“ Ihned přihnalo se z blízkých vesnic mnoho lidí s cepy a podávkami, vlka nevidouce, domů se rozešli, čemu Honzík tajně se smál. — Druhého dne Honzík opět křičel: „Vlk, vlk!“ Sedláků opět něco z domů vyšlo, ale ne tolik, jako včera; i ti, vrtíce hlavou, mrzuti domů odešli. — Třetího dne přišel vskutku vlk. Honzík přežalostně volal: „Pomozte, spaste duši! vlk, vlk!“ Však ani jeden sedlák jemu nepřišel na pomoc. Všecken brav dal se k vesnici na útěk, ubohého Honzíka, který nemohl tak rychle běžeti, vlk uchvátil, roztrhal a sežral.

Ze lži hanebné kdo radost mívá,
ani pravdě se mu nevěřívá.
(Fr. Svoboda.)

Bohatá *selka* neměla dítek a vzala chudé děvče do služby, jemužto řekla: „Budeš-li se dobře chovati, vezmu si tě snad i za vlastní.“ Děvče to však mělo dvě velké chyby: lhala a kradla, což však velmi chytře dělala, že ani v podezření neupadla a proto čím starší, tím byla také odvážlivější. Jednoho dne tloukla selka v kuchyni máslo, udělala hroudičku, zvážila ji a poručila holčici, aby přinesla ze zahrady čerstvé zelené lupení, zaobalila do něho máslo, které se mělo časně ráno do města na prodej nésti. Na to šla do světnice. Za chvíli však dalo se děvče v kuchyni do hrozného křiku a spínalo ruce nad hlavou. Selka se lekla a vyběhla do kuchyně. Holka jí řekla, že kočka máslo sežrala. Hospodyně vrtěla hlavou, vzala váhy, které tam ještě ležely a zvážila kočku; a hle! kočka byla o několik lotů lehčí než prvé máslo. Teď bylo dokázáno, že děvče lhalo a kradlo, i hanbilo se velice; musilo se přiznati, kam schovalo kradené máslo a selka je vypověděla hned z domu. A tak se připravilo samo o velké štěstí. *(Kr. Šmíd.)*

Jistý rolník obětoval císaři *Theodosiovi* jablko nevídané velikosti a krásy, které císařské choti darem odeslal. Císařovna *Eudoxia* poslala z útrpnosti jablko *Paulinovi*, dvořenínu císařovu, aby se jím v chorobě občerstvil. Byl to muž vysoce učený a nábožný, jenž před tím císařovnu v náboženství vyučoval. Že však Paulín o daru císařovu ničeho nevěděl, poslal jablko co vzácnost samému císaři. Theodosius vezma osudné jablko do ruky, usmál se náhodě, že tak podivně dar jeho se mu opět do ruky dostává; hned však na to zmocnila se ho podezřivost. Ihned odebral se ku své choti, tázaje se, kam jablko darované dala? Císařovna se zaleknouc, omlouvala se, že jablko

snědla. Theodosius rozhorlen pro takovou nepravdu, tázal se opět, kam se jablko podělo? Aby při svém tvrzení zůstala, doložila opět císařovna, že jablko požila. Takovouto lhavou řečí její na nejvýš rozzlobený císař vyňal jablko pod rouchem skryté, ukázal je a veřejně choti ze lži pokáral. Domnívaje se však, že by pode lží skrytá byla nevěrnost manželská, kázal Paulina odpraviti, císařovnu ale odeslal do vyhnanství. *(Lohn. bibl.)*

U Franků a *Švábů* museli lháři prašivého psa za trest a na potupu po veřejném tržišti nositi. *(Lohn. bibl.)*

Polapili-li *Indové* někoho při lži, vpálili mu znamení, že společnost lží podváděl. Kdo třikráte selhal, tomu uložili za trest mlčení po celý život a žádného úřadu mu nedali. *(Drexelius.)*

Staří *Římané* měli lež a faleš za nehodnou svobodného a poctivého muže a vypalovali lhářům znamení na čele. *(Cicero.)*

Byl-li kdo u *Řeků* ve lži dostižen, nesměl žádný veřejný úřad zastávati.

Tenes, král na ostrově Tenedos u Trojy, vydal zákon, aby u soudce povždy stál kat se sekerou, aby, kdož ze lži byl usvědčen, ihned byl i odpraven. *(Lohn bibl.)*

Trajan tak nenáviděl lež, že toho, kdo ze lži byl překonán, na loď bez plachet a vesla dal dopraviti a na moře pustiti. *(Josef du Bois.)*

3. Nelži ani v mysli; ani z dobrého úmyslu; ani v žertu!

Jeden mladý *muž*, jenž platil za bohatého, vskutku ale více dluhů než jmění měl, chodil 8 dní před oddavkami zahalen v plášť, po pokoji své nastávající tchyně se strápeným obličejem. Na otázku tchyně: „Co pak máte, milý Jindřichu?“ odpověděl: „Nemám ničeho!“ Osm dní po oddavkách, ani dlužníci naň dolehali, pravila tchyně: „Milý pane! vy jste mne podvedl.“ Načež muž: „Nikoliv! osm dní před oddavkami jsem vám řekl, že nemám ničeho. Proto jsem vás neoklamal.“ A přece darebák ji obelhal. *(Quillois.)*

Sv. *Jana*, poustevníka egyptského, navštívili jednou sv. Petronius ještě se šesti mnichy. I otázal se, jest-li mezi nimi není žádného kněze a všickni pravili, že není, ač jeden z nich byl diákon. Svatý osvícen světlem Božím, ukázal na jednoho řka: „Tento jest diákon.“ Tento ale z liché pokory to upíral. Načež sv. Jan, políbiv mu ruku: „Milý synu, neupírej milosti, již od Boha jsi dostal a nikdy více nelži z pokory. Ani tehdáž nesmíme lháti, když snad máme dobrý úmysl.“ Diákon uznal chybu svou a nikdy více nelhal. *(Hungari.)*

Jeden přítel sv. *Tomáše akv.* zvolal kdys žertem: „Hle, vůl letí!“ Sv. Tomáš vstal a díval se na všecky strany zvědavě. I smál se přítel jeho lehkověrnosti, ale sv. Tomáš přísně ho pokáral, řka: „Bratře! spíše musíme věřiti, že vůl létá, než abychom lží křesťanská ústa svá poškvrnili.“ *(Lohn. bibl.)*

Dva chasníci, *Beneš* a *Josef*, šli jednou okolo zelniště. „Podívej se, to jsou velké hlavy zelné!“ zvolal Josef na Beneše. „To není nic,“ řekl na to Beneš, který se rád chlubíval, „na vandru viděl jsem jednou hlávku zelí a ta byla mnohem větší, jak ona fara.“ Josef byl kotlář a pravil na to: „To je moc! Avšak já jsem pomáhal jednou při dělání kotle a ten byl tak velký, jako onen kostel.“ „I pro pána Jana,“ zvolal Beneš „a nač byl ten velký kotel?“ Josef pravil: „Měla se v něm vařiti tvá velká zelná hlava.“ Beneš se zastyděl a pravil: „Teď vidím, kam to směřuje. Ty mluvíváš vždy pravdu a teď jsi to jen proto řekl, aby's se vysmál mému lživému vychloubání. Zasloužilť jsem toho, neboť:

Kdo se chlubně honosívá,
tomu se též tak platívá.“

(Kr. Šmíd.)

Eduard, syn bohatých rodičů, míval v obyčeji, že rád žerty si tropil. Jedenkráte psal list; na stole leželo šest dukátů, které měl k listu přiložiti. Emilka, malá sestřička, vidouc lesknoucí se peníze, pravila: „Eduarde, kde pak rostou takové peníze?“ Eduard odpověděl: „Dukáty rostou na zlatém keři; sázejí se jako boby do země, z nichžto vyrůstají keříčky, na nichž potom visí samé dukáty.“ Eduard psal pozorně dále, aniž pozoroval, když Emilka, vzavši dukáty, běžela do zahrady, kde je zahrabala do země. Když byl Eduard s psaním hotov, přiběhla Emilka, řkouc: „Eduarde, teď budeš míti hodně dukátů; už jsem je vsadila.“ Eduard vyskočiv mrzutě, vzal Emilku za ruku a běžel

do zahrady. „Hned mi pověz," pravil, „kam jsi dukáty vsadila." Ale dívčina se nemohla více na místo upamatovati, anebo ji někdo viděl a tajně dukáty vybral; slovem dukáty byly ty tam následkem žertovné lže. *(Kr. Šmíd.)*

4. Proto

a) Varuj se ji; i malé!

O sv. *Antimovi*, biskupu nikomedienském, vypravují letopisové církevní, že když od žoldnéřů císaře Maximiliana hledán byl na smrt, přijal je velmi laskavě a dobře je vyčastoval. Ale oni neznali ho, že by on byl ten, kteréhož hledají. Po obědě otázali se ho, nemohl-li by jim pověditi, kde by se zdržoval Antimus, biskup nikomedienský? I odpověděl jim zřejmě: „Já jsem, veďte mne, jak vám poručeno jest, já jsem hotov následovati vás." I zděsili se žoldnéři nad tak velikou srdnatostí k nim tak laskavého muže a řekli: „Ne, nepůjdeš ty s námi; nebo lehce jest nám oklamati mocnáře, řkoucím, že jsme tě nemohli nalézti." Jimž on odpověděl: „Nečiňtež toho, neboť lež jest hřích; aniž já chci hájiti života svého lží." *(Macanovy příklady.)*

Sv. *Baldomer*, kovář, nikdy nelhal a nikdy nešidil. Když řekl, do toho dne bude dílo hotovo, skutečně bylo; dílo bylo důkladné a co žádal, mohl mu každý rád zaplatit, neb nikoho nepřetáhl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Eulalie*, panna a mučenice, když Dacian pravil, že snad z nevědomosti jest křesťankou a ji vyzval, aby Krista zapřela, odpověděla: „Nelze mi lež mluviti, bojím se Boha, kterýžto lháře a křivopřísežníky věčným trestem trestí." *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Firmus*, biskup, ukryl mladého člověka, kterýž nevinně v císařskou nemilost přišel. Když se císař o tom dozvěděl, poslal k sv. biskupu sluhy úřední, kteří žádali, aby jim vydal provinilce. Než sv. Firmius odpověděl, že nesmí ani lháti, ani vydati, koho hledají. Drábové jali se biskupa ukrutně týrati, aby ho k přiznání donutili, jimž on pravil: „Dovedu umříti, však nemohu mluviti komu na záhubu." Slyše to císař podivil se takové neohroženosti biskupově a jinochu milost udělil. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *František sál.* již od maličkosti nenáviděl sebe menší lež. I když se něčeho co dítě dopustil, nezapíral a raději chtěl, aby byl potrestán, než aby lží trestu ušel. *(Šmída hist. kat.)*

Z úst sv. *Hugona*, biskupa nevyšla nikdy žádná lež a tak byl vždy pravdomluvný, že i nejúhlavnějšího nepřítele svého, hraběte Quigona směle se tázati mohl, zda-li kdy lež z úst jeho slyšel? *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když sv. *Lucian* měl se křesťanství odříci a modlám obětovati, odpověděl: „Lháti nebudu nikdy!" *(Lohn bibl.)*

Sv. *Ondřej avell.* zastával dříve úřad právního zastupitele v záležitostech duchovních. I znamenav jednou, že mu v rozepři nějaké maličká lež z úst vyšla, takovou lítostí byl naplněn, že úřadu toho bez odkladu se odřeknuv, oddal se službě Církve. *(Lohn. bibl.)*

Jednou přišlo několik paniček, jež chtěly k sv. zpovědi k p. kvardiánu jíti. Tento řekl vrátnému sv. *Paškalu*, aby jim řekl, že není doma. Paškal jinak nad míru poslušný, pravil představenému: „Já řeknu, že máš mnoho práce a nemůžeš přijíti." „Ne," pravil kvardián, „řekneš že nejsem doma." Paškal řekl vážně a klidně: „Odpusť mi, otče, to neřeknu, neboť to by byla lež a hřích."

(J. Bílého: Legenda.)

Ctihodný kněz, kapucín *Řehoř* předveden jest za revoluce francouzské, před soud vesoulský. Všickni soudcové měli s ním útrpnost a obhájce žádal od něho, aby jen při soudu řekl, že složil přísahu svobody. „Jak?" rozdurdil se Řehoř, „já lháti. Nikdy!" Všecko přemlouvání obhájcovo bylo marné, ba ani dvojsmyslných výpovědí nedovolil a proto utracen jest. *(Blahověst 1852.)*

Pohanský vladař v Thracii vypravil několik vojáků, aby služebníka Páně *Fokáše* vyhledali, jali a zabili. Tu při hledání zabloudivše samým večerem, dorazili k nepatrné chýžce, kdež je prostičký muž důvěrně přivítal. Byl to Fokáš sám; neznajíce ho, kázali divoce, aby jim večeři připravil. Muž vlídně je uposlechl a tak prostě je obsluhoval, že surovci skrotli. I nabyvše důvěry k němu, vyjevili mu, koho hledají a že ho mají jíti a stíti. Fokáš jim odpověděl, že jsou mu na stopě a že jim ho ráno sám vydá. Žoldnéři zaradovali se a ode-

brali klidně na odpočinutí, kdežto svatý po celou noc na modlitbách trval. Když se žoldnéři druhého dne ráno nasnídali, žádali Fokáše, aby jim křesťana Fokáše vydal, jak slíbil. Tu vece světec: „Fokáš, kterého hledáte, jsem já.“ Toho se surový žoldnéři nenadáli a pohnuti dobrotou a statečností sluhy Páně, řekli, že řeknou, že Fokáše nemohli nalézti. Avšak svatý nesvolil, aby lží poškvrnili svědomí své, ještě on sám smrti se nebojí a kázal jim, aby vykonali, což jim veleno. A tak obnaživ hrdlo, sám je poddal pod meč, kterým jeden z vojínův těchto srazil hlavu hrdinského mučeníka Božího. *(Blahověst 1857.)*

Kardias, zbožný muž, žil za času pronásledování křesťanů. Byl již 90 roků stár a málo vlasů měl na hlavě. Bohat byl na ctnosti, zvláště pak miloval pravdu a nenáviděl lež. Jednou sedě v komnatě četl v Písmě sv., an přikvapil desítiletý vňuk a oznámil mu, že odešli ozbrojení mužové, kteří ho chtěli jíti, neb řekl jim, že jest v kostele a modlí se. I zarmoutil se Kardias nad první lží svého vňuka, ač z lásky ji učinil a domlouval mu tak dlouho, až mu slze přislíbil, že nikdy více lháti nebude. Kardias pak vyučoval na tržišti zjevně a dosáhl v brzku koruny mučenické. *(Mehl. př.)*

Jednomu zpovědníku naříkali dva *obchodníci*, že lháti musí, nechtí-li obchod si zkaziti a o vše přijíti. Avšak zpovědník jim poradil a uložil, aby vždy jen pravdu mluvili, že obchod se jim zlepší. Obchodníci uposlechli. Na počátku vedlo se jim zle, když ale lidé poznali jich poctivost a pravdy milovnost, hrnuli se k nim ze všech stran a obchod jejich zkvétal. *(Caesarius.)*

Sedmileté *pacholátko* pozapomnělo rozkaz otcův vyplniti. I plakalo a čeládka ho naváděla, aby se lží očistilo; nebo řekli mu, že, přizná-li se, trestu neujde. Ale pacholík odpověděl: „Volím raději bití, nežli lhaní, nebo to je hrozná hanba; ať činí otec, co se mu líbí, lháti ale do smrti nechci, byť bych i až umříti měl. Nebo jak bych se směl opovážiti nejblahoslavenější Pannu Marii o něco prositi, kdybych jazyk lživý měl.“ *(Lohn. bibl.)*

Tážícímu se *Prokopu*, proč pláče, odpověděl Norbert, že nepozorností rozbil džbán, v němž vodu měl přinésti a proto že se bojí doma trestu. I radil mu Prokop, aby řekl, že uličník džbán rozbil. Norbert odvětil mu, že byla by hanba rodiče přelhávati, že raději řekne, že nepozorností roztloukl džbán a že bude prositi za odpuštění. I učinil tak a otec mu odpustil. *(Fr. Svoboda.)*

Stanislav byl šťastný otec. Měl tři zdárné syny; byl zvlášť Karel, z nich nejmladší, přemilý synáček. V domě bydlela nad schody stařičká teta, kteráž vždy postonávala a nejvíce samotinká bývala. I přišelť jednou, právě když děti přede dveřmi seděly, cizinec a ptal se po staré tetě. Hned běžel Karel, co dítě služebné, na schody a pravil tetě, aby dolů sešla, že tam kdosi tak a tak oděný po ní se ptá. „Jdi dolů“, pravila teta, a řekni, že nejsem doma.“ „Nikoli,“ řekl Karel sám k sobě, „lháti nebudu a také nesmím.“ I vloudil se do kuchyně k matce a tázal se: „Máti! co mám činiti? Jakýsi muž ptá se po tetě; ona však nechce dolů jíti, aniž ho k sobě připustiti; on by s ní ale přece rád mluvil.“ Matka vešla pak sama do světnice a žádala cizince, aby v jiný čas přišel, že tetě není dobře, což také skutečně pravda bylo. *(Jais.)*

Jeden královský *princ* odevzdal co pacholík matce své kresbu, aby ji přesvědčil, jaké dělá pokroky. Královna poznala na kresbě mnoho oprav cizou rukou a dala synu kresbu tu nazpět, řkouc: „Chci raději hrubou kresbu tvou rukou učiněnou, než sebe krásnější z ruky cizé. Považ, milý synu, pakli naše ruce na lež si uvyknou, že i srdce brzy lži navykne.“ *(Hungari.)*

b) Nenáviď; vyznej se z ní!

Slovutný *Epaminondas*, pohan, byl tak velice zapřisáhlý nepřítel lže, že ani ze žertu nikdy nelhal. *(Macana výb.)*

Peršané tak lež nenáviděli, že za největší nectnost lež a statek cizý považovali. *(Drexelius.)*

Jan Vincenc Pinellus ani obcovati nechtěl s lháři a pakli někdo ze sluhů ho obelhal, ihned ho propustil. *(Jan Rbo.)*

Upřímně se vyznal sv. *Augustin* ve vyznání svém: „Nesčíslnými lžemi klamal jsem i vychovatele, i učitele, i rodiče, jen abych provedl svou náklonnost k hraní a vášní touto hry napodobil. *(Sv. Augustin.)*

Lichotenství,

viz i: „chvála od jiných“!

1. Jaké jest.

a) Dopustili se ho, jest hanebné.

Kore, Datan, Abiron a Hon lichotili lidu. *(Num. 16, 3.)*

Saul, chtě Davida v oběť dáti Filištinským, lichotil mu. *(I. Kr. 18, 7.)*

Pochlebně mluvili dva lotři, kteří přinesli hlavu Izbozetovu Davidovi, byli ale zabiti *(2. Kr. 4.)*; podobně i mladík vypravuje Davidu o smrti Saula a synův. *(2. Kr. 1.)*

Falešní proroci lichotili králi Achabu. *(3. Kr. 22.)*

Absolon lichotil lidu k otci jdoucímu. *(2. Kr. 15.)* Nabuchodonosor král lichotil předním říše své. *(Jud. 2.)*

Pochlebný lid, slyše Herodesa, pravil, že jest to hlas Božť, zatím ale brzy Herodes červy se rozlezl. *(Sk. ap. 12).*

Židé pochlebovali Pánu Ježíši, nazývajíce Ho pravdomluvným *(Mt. 22, 16.)*

Pochlebník byl onen sluha, jenž Pánu dal políček. *(Jan 18.)*

Herodes Agrippa lichotě lidu israelskému, dal sv. Petra jíti. *(Sk. 12.)*

Tertullus, řečník, mluvě proti sv. Pavlu lichotil z počátku řeči své Felici. *(Sk. 24.)*

Když *Aristippus* jednou viděl, kterak *Diogenes* sám si zeleninu omývá, pravil: „Kdyby jsi s králi zacházeti uměl, nejedl bys tak sprostou stravu.“ I odpověděl mu střídmý, avšak hořce kárající Diogenes: „Kdybys byl se naučil, s málem býti spokojen, nelichotil by's Dionysiovi (špatnému vladaři) a raději bys byl mužem, než lichotivou kočkou královou.“ *(Lohn. bibl.)*

Když byl jedenkráte *Bias* tázán, které zvíře mezi všemi by nejškodlivější bylo; odpověděl: „Mezi divokými, tážeš-li se, jest to ukrutník a mezi krotkými pochlebník!“ *(Bias.)*

Když král *Filip* macedonský vystřeleným šípem na pravé oko oslepl, nosil prý Kleizofos pravé oko podvázané, a když obelhávěl, provázel ho belhavý. Když se král ulejzal, on též se škeřil. — A že mladší Dionysios náslep byl, pochlebníci více byli. Sahajíce po míse, hmatali prý tak dlouho, až je tyran útrpný za ruku ujal, k ní zavedl. Toť zajisté nebyly nežli šašky, které k obveselení královského příznivce svého prováděli. A to arci ješitného tyrana polektávalo, vidoucího, ani se činí k vůli němu blázny. *(Podstr. výkl.)*

Jindřich II., král anglický, jednou neopatrně prohlásil: „I což pro jednoho kněze nebudu míti pokoje ve svém království?“ Tím mínil sv. Tomáše, biskupa kantuarienského, muže duchem Božím naplněného, který svobody a práva Církve zadati nechtěl, čehož král od něho žádal a mocí vynutiti hleděl. I chopili se toho slova někteří dvořenínové pochlební a k vůli králově biskupa v chrámě zavraždili. *(Macana výb.)*

Velkokancléř císaře *Justiniana II.* Trebonius tak velmi císaři lichotil, že ho, ač mnoho vad na sobě měl, ujišťoval, že on a ostatní dvořenínové se obávají, aby pro svou velkou zbožnost a svatost za živa do nebe vzat nebyl. Jaký div tudíž, že císař, lichotnictvím zaslepen, se nepolepšil, kdežto utiskovaný lid si přál, aby se byl ani nenarodil. *(Stolberg.)*

V Bagdadě vydal *Elaim* knihu o povinnosti mocnářů a králů, v níž někteří nebezpečí viděli pro mocnáře Almanzara. I radili tu Almanzarovi kalifové, aby knihu tu dal spáliti a spisovatele na kůl přibiti. Almanzar mlčel. Jednoho dne večer povolal k sobě Elaima a několik dvořanů a ukázal se v skvostném rouchu, maje na všech prstech prsteny velikými diamanty okrášlené a promluvil: „Deset jsem vás povolal, doufaje, že pravdu mi povíte a učiníte-li tak, prsteny ty darem dostanete. Mluvte tedy, co myslíte o mé moci a slávě?“ Dvořanínové, těšíce se na prsteny, vychvalovali ctnosti Almanzarovy až do nebe. Almanzar sundav 9 prstenů s prstů, podal velebitelům. Pak k Elaimovi se obrátiv, pravil: A proč ty mlčíš? či nechceš žádné odměny?“ „Pane,“ odpovídá Elaim s úsměvem, „možná sice platiti za klam a pochlebování, pravda se ale nekupuje, nýbrž udělúje zdarma.“ „Dobře, co tedy ty soudíš o mé moci a slávě?“ „Myslím, že jsi slabý člověk, jehož Bůh stvořil k oblažení jiných lidí, kterého on jedním

pokynutím v nivec obrátiti může.“ Omráčeni hleděli naň dvořenínové, Almanzar ale pravil: „Nedám ti desátého prstenu, ana pravda se neprodává, ale podávám ti důvěru a přátelství, ty's nyní mým přítelem, po němž ode dávna toužím.“ Když pak druhého dne dvořenínové hořekovali, že diamanty jsou falešné, připomenul jim Almanzar, že i oni nepravými pochvalami včera ho obsypávali a proto že stejné odměny obdrželi.

(Podstr. výkl.)

b) Jest směšné; přehání.

Alfons, král arragonský, měl krk na stranu svěšený a hle, někteří lichotiví dvořané drželi krk jako král na stranu.

Filip, král macedonský, zlomiv si nohu kulhal. Ihned kulhal po králi dvořenín Elisofus a vůbec po králi se opičil.

Geoffroi Plantagenet, hrabě z Anjou, muž velmi krásný a všeobecně ctěný, musel, an mu na noze maso rostlo, na špičce křivé střevíce nositi. A hle, sluhové ho v tom následovali a po něm přemnozí nosili tak křivé střevíce, že to král Karel V. musel zapověditi.

(Šmída Repert.)

Dionys, král syrakusský, pochlebníka Damokla potrestal tím, an ho za nejšťastnějšího na světě vynášel, že ho přiodělrouchem královským a připravil skvostnou hostinu, nad hlavou ale umístil meč, jenž na nitce visel, čímž Damoklu všeliká chuť k jídlu přešla.

(Podstr. výkl.)

2. Škodí; dochází trestu.

Egyptčané, aby zobrazili zkázu pochlebenství, jelena namalovali, hrajícího na citeru. Praví se, že jelen má v hudbě zalíbení, jížto myslivci ho přilákavše, jej zastřelí. Tak dají se mnozí lidé pochlebnými řečmi svésti, že v zkázu přicházejí. *(Mehlera příkl.)*

Kdysi *Karlu VIII.*, králi francouzskému, jenž smrti byl blízek, podával sluha umývadlo. Král si tu umyl ruce a vzpomenuv si na Piláta, podíval se smutně na sluhu, řka: „Odkuď to přichází, Bernarde, že za často nám těžké připadá, spravedlivě jednati?“ A když sluha mlčel udiveně, doložil: „Proto, že málo jest lidí kolem nás, kteří nám pravdu mluví.“ *(Šmída: Repert.)*

Jistý *krásopisec* vyobrazil velmi uměle nákres rakouského orla. Každé péro ve křídle obsahovalo průpovídku, napsanou písmenem tak drobným, že toho pouhému oku nebylo lze rozeznati. Císař František divil se a chtěl se dozvěděti smyslu všech slov v obraze. Byly to samé pochvalné přípovědi, jimiž se ctnosti mocnářovy do nebes vyhlašovaly. Čím dále krásopisec ve čtení pokračoval, tím více jevil císař svou nespokojenost; nebo poznával řeč pochlebenství, ne lásky. Dočkav konce, doručil umělci dar a propustil ho s těmito slovy: „Tu máte, jste výborný umělec; byl bych vás ale hojněji obdařil, kdybyste byl neučinil ze sebe pochlebníka!“ *(Podstr. výkl.)*

Ladislav, polský král, lichotníky potrestal, že jim dal políček a když byl otázán, proč by byl tak přísný, odpověděl: „Jest to slušná náhrada, nebo kteří mne tepou, mají také tepáni býti.“

(Lohn. bibl.)

3. Proto:

a) Boj se ho a nenávid.

Sv. *Ignác*, mučeník, boje se pochlebníků sám sebe takto napomínal: „Abych v tom, co Bohu náleží, věrný byl nalezen, musím se těch chrániti, kteří mně všetečně pochlebují, nebo kteří mne chválí, ti mne bičují.“ *(Sv. Ignác, mučeník.)*

Sv. *Gaurika* štědrá ruka jediným pochlebníkům a břichopáskům byla zavřena.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Bl. *Karel, hrabě z Flandrie*, lichotníky a patolízaly, kteří nejlepší pány tak často ku zlým skutkům svádějí, nemohl ani viděti; ti museli jeho dvůr hned opustiti. *(J. Bílého: Legenda.)*

Král *Alexandr* za prvních let svého panování byl nepřítelem všeho pochlebování. On jistého mudrce, kterého prve miloval, jedině proto ode dvora odstranil, že mu nikdy ničeho nepředstíral a v ničem jej nekáral; nebo řekl: „Neznamená-li zlé, jež činím, nemoudrý jest; pozoruje-li však zlé při mně a netrescе, pochlebník jest a proto nehoden mé přízně.“ — Týž král ale později dal se pochlebníky, zvláště pak pohanským Amonem, tak zaslepiti, že sám za boha, syna Jupiterova, se vyhlašoval a potom byla jeho zpupnost nesnesitelna. Byv ale později v bitvě poraněn, zvolal: „Všickni mne

nazývají synem Jupiterovým a nesmrtelným, tato rána ale a krev praví mi hlasitě, že i já jsem smrtelný člověk.“ *(Aristobulus.)*

Alfons, král arragonský, nemohl lichotníky ani cítiti a považoval je za své úhlavní nepřátele, přirovnávaje je vlkům. *(Panormit.)*

Antiochus, král, tak lichotníků se štítil, že pravdu jen u sprostého rolníka hledal, s nímž na honu se sešel a jenž ho upozornil, aby lichotným rádcům nevěřil. *(Plutarch.)*

Bogislav VIII., vévoda pomořanský, nenáviděl lichotníků a Ludvíku braniborskému dal toto ponaučení: „Varuj se ocukrovaného jazyka a opepřeného srdce.“ *(Šmída: Repert.)*

Kníže z Bourgogne, vňuk krále Ludvíka XV., hned co dítě měl v ošklivosti každého pochlebníka. Jedenkráte jsa tázán, koho z komorníků nejvíce miluje. „Ty a ty“, odpověděl, „protože mne nešetří a upřímně mi řeknou, když něco zlého učiním, abych se mohl polepšiti.“ *(Mehlera příkl.)*

Charlotta Augusta z Valesu, dcera Jiřího IV., krále anglického, nar. r. 1798, nemohla lichotníků vystáti. Učitel ve zpěvu, cizozemec, byl od ní otázán, když jednou před společností zpívala a hrála, a všickni ji chválili, co on o ní soudí, odpověděl: „Vaše královská milosti jste krásně zpívala a výborně hrála!“ Charlotta mlčela, když ale ji měl ve zpěvu opět učiti, oznámila mu, že jí více učiti nebude, protože jí lichotí.“ Když pak při jiné příležitosti před biskupem Salisburym špatně hrála, upozornil ji tento na chyby, jež dělala. Tu se radostně uchopila Charlotta rukou biskupových, řkouc: „Nyní jsem nalezla pravého přítele, jenž mi nelichotil, ale pravdu mluvil, což mi velmi jest milé.“ *(Mehl. př.)*

b) Neslyš ho a nevěř mu!

Aristobulus, dějepisec, psal o skutcích Alexandra velikého velmi lichotivě a přemrštěně. Alexandr prohlédnuv si knihu hodil ji do řeky Hydaspu, řka: „O tobě by se spíše mělo tak psáti, který mne ličíš tak, jakobych jednou ranou byl zabil slona.“ *(Erasmus.)*

Císař *Augustus* pohrdal všemi pochlebníky. Když mu Tarakonští co podivné a šťastné znamení oznámili, že na jeho oltáři vyrostla palma, dal jim za odpověď: „Z toho jest znáti, jak často na mém oltáři obětujete!“ *(Podsír. výkl.)*

Sv. *Anežka*, panna, odrazila lichotníka, jenž o nevinnost ji připraviti chtěl, řkouc: „Odstup ode mne, kterýž mne s rozkoší smrt věčnou přinášející krmiti chceš, já nebeskému milovníku zasnoubena jsem.“ *(Bollandisté.)*

Když jeden pochlebník sv. *Františka Borgiáše* vychvalováním jeho vznešených ctností dlouho trápil, zacpal mu konečně pokorný sv. František ústa jeho touto odpovědí: „Ta dlouhá cesta, kterou jsem nedávno vykonal, neunavila mne tak, jako tvé rozkládání mých čestných jmen.“ *(Macana výb.)*

Sv. panna *Galla* odrazila svůdníka a pochlebníka slovy: „Vzácnější jest mi Kristus, Jemuž jsem se s celou myslí odevzdala.“ *(Bollandisté.)*

Sv. *Jana* anglického pozvala si jedna osoba, aby prý s ním o zbožných věcech rozmlouvala. I vypravovala mu, že se jí minulé noci zdálo, jakoby se nad ní orel vznášel, maje lístek v zobáku, na němž napsáno bylo: „Ježíš moje láska“. „Ty, milý otče,“ doložila, „jsi pro své zásluhy onen orel.“ Načež sv. Jan: „Proto jsem sem přišel, abychom o zbožných věcech rozmlouvali a v milosti Boží se uhostili. Nyní ale vidím, že ďábel lichotenstvím tvým mezi nás vstoupil.“ Řekl a hned odešel.“ *(Herbsta výb. příkl.)*

Sv. *Jindřich*, císař, odstranil od sebe všecky muže nešlechetné a úlisné, před pochlebníky ucho své zamykal a utrhačům sluchu nedával. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když u přítomnosti *Filipa II.*, krále španělského, jeden kazatel tvrdil, že králové jsou páni nad životem a smrtí svých poddaných, rozhněval se král nad takovým pochlebenstvím a poručil kazateli, aby to zase veřejně na kazatelně odvolal. *(Herbsta př.)*

Císař *Karel V.* nemohl chvály vlastní snésti. Byv v Paříži pochlebnou řečí uvítán a veřejně chválen, odpověděl řečníku: „Vzácná jest mi příchylnost krále vašeho, ale tvá chvalořeč mne pamatuje, ne jaký jsem, nýbrž jaký býti mám.“ *(M cma výb.)*

Montausier, vychovatel prince francouzského, napotom krále Ludvíka XIV.,

nedal nikdy svému chovanci čísti dedikace aneb přípisy knih, ježto princi byly věnovány. Jedenkráte zastal svého chovance, an takovýto pochlebný přípis četl. Kázal mu čísti nahlas a při každém odstavci pomlčeti. „Což neznamenáte, princi“, pravil Montausier, „jak vás onen spisovatel tupí? Míníte, že máte do sebe vskutku všecky ty dobré vlastnosti? Což v srdci vašem nevzniká nevole při čtení takových pochlebností?“ A Ludvík nečetl nikdy již pochlebných dedikací.

(Mehlera příkl.)

Kdys konal jeden *pochlebník* řeč k císaři Zikmundovi, v níž ho k Bohu připodobnil. I rozhorliv se nad tím pochlebenstvím císař, dal mu políček. „Pane“, tázal se ho řečník, „proč mne tepete?“ „Pokrytče,“ dí mu Zikmund, „proč mne koušeš?“ *(Aeneáš Sylvius.)*

Lichva.

viz i: „čtvero hříchů do nebe volajících 3!“

1. Dopustili se; jest hřích do nebe volající.

Lichvu zapovídá Písmo svaté u př. *(Ez. 18, 17; 2. Esdr. 5; Luk. 6, 35.)*

I Nehemiáš krajanů svých k tomu nabádal, a i přivedl, že lichvy se vzdali.

Sněm lateránský za papeže *Alexandra* ustanovil na lichvu trest, aby nebyli připuštěni k stolu Páně a pohřbeni po křesťansku, kdo setrvali v ní.

Divotvorce kněz *Matouš Bascio* pozván byl kdys k jednomu lichvářskému advokátu v Benátkách. I posadiv se ku stolu, vzal chleb do ruky a vytisknul z něho krev a pravil hostiteli: „Viz, takový chleb jíš ty, ztravuješ pot a krev chudých, vdov a sirotků a osměluješ se k Bohu volati: „Chleb náš dej nám!“ Chvěj se při těch slovech, lpíť na tomto chlebě krev!“ *(Mehlera příkl.)*

2. Jest necitelná a vymyšlující.

Na palubě fregaty, která na *Antillech* zakotvila, nalezal se r. 1819. vzor lichváře. Žlutá zimnice řádila zle mezi jeneralitou a lodníky. Lichvář ani nejmenším nebyl tím pohnut, ba uslyšev, že jeden důstojník se roznemohl, jenž mu byl dlužen, odebral se k němu na smrtelné posteli ležícímu a žádal, aby mu podepsal listinu, že vskutku tolik peněz mu dluhuje. *(Wiser-a Pred. Lex.)*

Rolník *Fr. Basař* z Újezda u Mělníka stal se obětí lichvářů. Ještě před 2 roky měl pěkné dva statky, které stály aspoň za 25.000 zl., nyní je žebrákem. Poslední, co mu židovské pijavice zabavily, bylo několik krav a volů. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

Jednoho roku bylo v celé krajině *cařihradské* tak velké sucho, že se zdálo, jakoby nebe zavříno bylo, poněvadž dlouho nepršelo. Tím se všickni zarmoutili, obávajíce se drahoty a hladu. I modlili se všickni co nejvroucněji k Bohu, aby se nad nimi smiloval a deště popřál. I vyslyšel Bůh ponížen ou prosbu lidu. Brzy spadl s nebe úrodný dešť. Tu se všickni veselili, a děkovali Bohu veřejně. Jenom boháč jeden nebyl vesel, anobrž smuten a jako mrtvý. I otázali se ho, proč by tak smuten byl? „Ach! kterak nemám býti smuten,“ řekl jim, „deset tisíc měr obilí shromáždil jsem, maje naději, že přijde drahota a hlad. Co budu nyní s takovým množstvím obilí dělati?“

(Sv. Jan zlat.)

V Hunosovicích na Moravě zemřel tyto dni náhle tamní pololáník *Anton Král.* Týž dostal se před nějakou dobou do rukou lichvářských, čímž se brzy zadlužil tak, že mu celý jeho majetek nepostačí na zaplacení dluhu. Podvodným spůsobem připravena při tom o poslední svůj majetek také sestra jeho. O Královi se tvrdí, že ze zoufalství nad svým úpadkem se otrávil. *(Čas. „Čech“ 1877.)*

Jistý *lakomec* povzbuzoval v jednom italském městě kněze, aby proti lakomství kázal, což horlivý kazatel pochválil. Zatím ale se později ukázalo, že to neučinil proto, aby sám se polepšil, nýbrž aby se jiní lichvy vzdali, a on tím více sám lichvu provozovati mohl.

(Cataneus.)

Jeden *lichvář* tak byl mamonou zaslepen, že když umíral, neodkázal praničeho svému bratrovci, alebrž ustanovil žebráka hanebného za dědice.

(Lauvergne.)

V *Litoměřicích* jest lichvář, jenž bral od jedné vdovy z 12 zl. měsíčně 1 zl. 50 kr. úroků. Takto vydíral ubohou po dvě leta, až si konečně vdova postěžovala purkmistrovi, který uspořádanou sbírkou zbavil ubohou hrozné té pijavice. — V Praze na Novém městě pražském blíže kostela sv. Vojtěcha je lichvář, jenž vydírá z obětí svých 2 až 2 zl. 50 kr. pouze z 10 zlatých měsíčně, což činí ze sta ročně na 400 procent!

(*Čas. „Čech 1878.*“)

Bývalý pololáník a radní *Ig. Vykykal* z Kralic na Moravě upadl do choromyslnosti následkem ztráty svého statku a byl do ústavu choromyslných dopraven. Lichváři připravili ho o celé jmění.

3. Dochází trestu.

Ve vlašském městě *Arimině* bydlel velký boháč, který v čas nesmírné drahoty obilí prodávati nechtěl, dokuď žito 40 zl. ceny míti nebude. A hle, dva bohatí kupci přistáli ku břehu, kteří obilí za půl čtvrta zlatého prodávali. Což uslyšev lakomec jako smyslů zbavený běhal a křičel: „Ach, běda, za půl čtvrta zlatého, až nemocí a hned na to smrtí zachvácen byl pro půl čtvrta zlatého. *(Sv. Bernard.)*

V obci *Balazsár* v berežské stolici v Uhrách žil lichvář Samuel Reiter, který byl jeden z nejnebezpečnějších vydíračů chudého lidu a záhubou sta lidí a velkého jmění si nashromáždil. Asi před měsícem (v lednu 1877) zabavil opět majetek chuďasa, otce pěti dítek, pro 10 zl. kapitálu a 32 zl. úroku. Minulý týden chuďas ten přistihl židáka v okně a zastřelil jej. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

Kdež v jednom roce cena obilí každodenně vystupovala, a velká bída a hlad povstal, pospíchal dvořák jeden s mnohým obilím do blízkého města, by tam obilí za nejvyšší cenu prodal; avšak nejsa s cenou spokojen, úštěpačně odbýval kupující. Kárán od sousedů, pravil rouhavě: „Stodoly a sýpky mé jsou naplněny, ale kdyby i sám Bůh sstoupil s nebe a nedal mi žádané ceny, ani zrnka Mu nedám.“ — Všickni se zhrozili, avšak za hodinu asi zarachotil hrom, švihnul blesk a po městě rachotily stříkačky, an na blízku hořelo. Přišel i sluha k onomu rouhači, aby pán šel domů, že hoří. „Blázne,“ pravil tento, „kdo čtyry hromosvody má na střeše, nemá příčiny, bouře se báti.“ V tom přišel i druhý posel a pán odkazoval zase na svou čeleď. Když ale posel za poslem přicházel, vydal se rychle na cestu a s kopce za městem spatřil hrůzu. Plamenné moře plavalo nade dvorem jeho. Dům, chlévy, stodoly a sýpky — vše již popelem lehlo. V uleknutí odhodil kabát, v němž velkou sumu peněz měl a ten v okamžení uváznul ve zlodějských rukou a nebyl k nalezení více. Přiběhnuv bez ducha domů nalezl jen doutnající spáleniště. Dobytek jeho ležel spálený na blízku a poděšená a poplašená čeleď obcházela dvůr, neboť nikdo se nemohl k ohni přiblížiti. Obilí spáleno bylo až na poslední zrno. Bůh je vzal a sice bez platu. Nalichvařené zlato a stříbro leželo v popeli rozlité ve hrudách. Lidé, jenž slyšeli rouhavá slova jeho, šeptali druh druhu: „Tu jest patrný trest Boží.“ *(Janisch.)*

V Janově žil lichvář *Bernhard Fulgoso.* Měl velkou zásobu falernského výborného vína, jež do Flanderska po lodi dopravil, aby na něm vyzískal. Na cestě ale přimíchal velmi mnoho vody. Víno odbyl ihned a ztržil ohromnou sumu. I počítal, pluje nazpět, každodenně peníze, nemoha se pohledem ani nasytiti a otvíral měšce. I stalo se, že ho pozorovala opice a dle jeho příkladu odnesla měšce na stěžeň, otevřela je a počítala jako obchodník a pak hodila jeden do moře, takže lichvář o velkou sumu peněz přišel. *(Herbsta výb. př.)*

Na Rýně nechtěl rytíř *Hatto* obilí v čas velké drahoty prodati, čekaje na vyšší cenu. Avšak trest Boží lichváře neminul. Myši zničili mu zásobu jeho, ano pronásledovali i jeho tak, že lichvářství své poznal a v brzku smířen s Bohem zemřel. *(Curtman.)*

Známý *lichvář* na Smíchově, který přivedl mnoho rodin na mizinu, potrestán byl zvláštním způsobem. Finančnímu ředitelství bylo totiž z hodnověrné strany oznámeno, že lichvář má doma množství nekolkovaných směnek. Stráž odebrala se do jeho bytu, zabavila směnky a lichvář musel platiti pokutu 3690 zl.

(Čas. „Čech“ 1876.)

Porotou chrudimskou odsouzen byl jakýsi *E. Rose* z Vysokého Mýta, jenž půjčoval na ohromné úroky peníze a

při tom podvodem oběti své vydíral a na mizinu přiváděl. Dostal těžký žalář na dobu dvou roků. (*Čas. „Čech“ 1878.*)

Jeden *lichvář* zemřel, raněn jsa mrtvicí, protože přišel o jednu směnku, jiný zase přišel o život, když se utiskovaní proti němu vzbouřili. V obci Lanquedocu nalezli jednoho lichváře oběšeného na stromu. Jiný lichvář byl donucen pistolí, aby značnou sumu podepsal. — Lichvář, byv povolán do jednoho domu, aby dobrý obchod uzavřel, byl napotom pozván k jídlu. Zde mu podali jed ve víně a zpit uveden lichvář na nábřeží od hostitele; později našli ho ve vodě, na krku měl zavěšený velký kámen. *(Wisera Pred. Lex.)*

Advokát *Weissmayer*, největší uherský lichvář, byl dne 14. července 1877 na blízku města Temešváru od jednoho sedláka, jehož statek do veřejné dražby dal, že msty zavražděn. Usmrceného lichváře nikdo nelituje. Bezcitný muž ten připravil mnoho důstojníků a úředníků na mizinu. Pouhým lichvářstvím vydělal si ani ne v desíti letech 150.000 zlatých v hotovosti a získal přes 400 jiter polí a pozemků. (*Čas. „Čech“ 1877.*)

V městě *Veroně* zkazilo se nedávno jednomu krvežíznivci, 30.000 měřic mouky, protože nechtěl lacině ji prodávat, tak že mu ji páni od vládního řízení museli pobrati A poněvadž mouka i zvířatům na škodu by byla, musela se do řeky Adiže vysypat. *(Albán Štolc.)*

Ve *Volksu* v Galicii zmizel bohatý vinopalník, který co lichvář v celém městě byl opovrhován. Naposledy šel do vinopalny, odkudž opilý domů se vracel, načež zmizel. Teprv druhého dne našli ho v rybníku, v němž pijavice se chovaly. Spadlť do rybníka, kdež mu nesčíslné množství pijavek krev vyssálo. *(Galicia.)*

4. Varuj a vzdej se jí; zamezuj!

Sv. *Ivovi* radili, aby prodal obilí až za několik měsíců, pak že bude moci dáti chudým více. „Což vím“, odvětil svatý, „že tak dlouho budu živ?“ „Budete-li ale čekati, vyzískáte pětkráte tolik.“ „Nyní ale, že obilí neschovám, získám stonásobně.“ *(Mehlera: Kat. Hdb.)*

Kněz *Marcián* po svých nočních cestách po ulicích cařihradských stavíval se u jednoho starého penězoměnce a lichváře, jenž až do půlnoci sedával u lampy a obruby dukátů pilovával, při tom však přece chtěl za nábožného jmín býti. Marcián měníval u něho drobné a býval od něho notně ošizen, přece však neříkal ničeho a stavěl se, jako by toho neznamenal. To však přicházelo penězoměnci vždy podivnější a protož rozkázal jednou služebníku svému, aby ho pozdálečí následoval a vypátral, co s těmi drobnými dělá? I dopátral se tento, že ten svatý muž nejchudší chatrče vyhledává, nuzným pomáhá, zarmoucené těší, nemocným posluhuje, ano že i mrtvoly myje a obléká. I ulekl se nad tím stařec, neb příklad takové obětavosti otřásl srdcem jeho a když Marcián opět k němu vešel, padl k nohoum jeho a prosil ho s pláčem za odpuštění podvodu svého a vyznav se z ohavného lakomství svého stal se novým člověkem. *(J. E. Veith.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, vydal proti lichvářům velmi přísné zákony. Židy pak donutil, aby peníze, kterých lichvou si získali, dali nazpět. *(Haid.)*

Když kníže *Albert* nastoupil vladu v Nizozemsku, zastal v zemi mnoho lichvářů, kteří na velké úroky peníze půjčovali. Mnohé žaloby dostaly se k jeho uším i rmoutil se, že chudí byli tak velice utiskováni. Předsevzal si pak, že to musí zameziti, vznesl tu důležitost na radu svou. Mnozí knížeti úmysl jeho zrazovali, pravíce, že tito lichváři státu velké sumy platí; avšak Albert odpověděl: „Vůle má jest, aby se hledělo k tomu, co jest spravedlivo, ne pak, co by mně bylo prospěšno.“ Týž kníže říkával: „Volil bych, aby poddaní moji spíše mne se odřekli, než aby v nejmenším vzdálili se práva a spravedlnosti.“ *(Mehlera příkl.)*

Když r. 1770 a 1771 i v Čechách velký hlad povstal a šlechta lichvy se dopouštěla, odebral se ihned císař *Josef II.* do Čech a vydal nařízení, aby žádné obilí za hranice se nevyváželo a sýpky v zemi se otevřely a lichvy každý se chránil. *(A. Hellmuth.)*

Litanie,

viz: „Maria III. 1, e; modlitba 2. j!“

Lítost.

viz i: „pokání co ctnost; mrtvení se!“

1. Přirozená a zevnější jen nepostačí.

Již *Kain* místo aby litoval, vzdoroval. *(1. Mojž. 4, 13.)*

Farao. *(Ex. 8, 10.)*

Pouze přirozenou lítost měl král *Saul*, kterýž neposlušnosti své jen proto pykal, že se jí o království připravil *(I. Kr. 15, 30, 24, 18.)*

Také *Esau* hořekoval a trpce plakal, ale jen proto, že právo prvorozenství ztratil. *(Gen. 27.)*

I *Antioch Epifanes*, král syrský, litoval svíraje se bolestí, ani červy z něho padali, ukrutnosti své, které se na národu židovském dočinil, ale jen proto, aby opět zdraví došel, avšak umřel bídně. *(2. Mak. 9.)*

Jidáš podobně si počínal. *(Mat. 27, 3.)*

Šimon Magus z bázně. *(Sk. 8, 18.)*

Co se lítosti týče — praví sv. *Jan zlat.* — musíme velmi opatrni býti; viděl jsem již mnohé, kteří se postili, plakali, v prsa bili, žíněná roucha nosili, tak že podle zevnějšku by se myslelo, že mají opravdovou lítost a přece ji neměli, ježto uvnitř pravé bolesti necítili a všecka tato zevnější cvičení byla jen klam a zdánlivost pokání. *(Sv. Jan zlat.)*

2. Její potřebnost a vlastnosti.

a) Jest potřebná.

Sv. *Ambrož* obával se, aby hříchů svých nelitoval, řka: „Běda mi, nebudu-li oplakávati hříchů svých!“ *(Sv. Ambrož.)*

Sv. *František sal.* zpozoroval jednou, že velký hříšník ve sv. zpovědi u něho konané z velikých nepravostí bez nejmenšího znamení lítosti se obviňuje; i počal sám plakati. Zpovídající táže se ho, proč pláče? Svatý pak s největší vlídností odpovídá: „Synu milý, já pláču, protože ty nepláčeš.“ Ta slova dojala srdce vinníkovo tak, že brzo hořkou lítostí se skormoutil a hříchů svých opravdově želel. *(Kal. Moravan 1862.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, pravil: „Hřích smrtelný jest nejhorší zlo a byť bychom ho jakkoliv dlouho želeli, přece jistoty nemáme, zdali jsme zaň dokonalé pokání učinili.“ *(Valoucha katech.)*

Sv. *Terezie* uznávajíc nevyhnutelnou potřebu lítosti co části sv. zpovědi, psala jednomu kazateli: „Otče, často jen kažte o zpovědi bez lítosti konané; neboť ďábel touto sítí ponejvíce ubohých duší do svých tenat dostává.“ *(Schuster-a: Kat. Handb.)*

Sv. *Tomáš akv.* ani nemohl pochopiti, kterak hříšník pokojně a bez lítosti býti může.

b) Jest dar Boží; pros o ni; vzbuzuj!

Sv. *František Borgiáš* byl tak přesvědčen, že pravou lítost jen milostí Boží dostáváme, že začasto k Bohu volával: „Kdo bude moci tvrdost srdce mého obměkčiti? Jest tvrdší než kámen a diamant, jen Tebou, ó Bože! může se obměkčiti, ano jen Tebou, an dovedeš z tvrdé skály vodu prýštěti a z kamení děti Abrahamovy vylouditi. *(Butler.)*

Sv. *Antonín* odpověděl jednomu bratru tázajícímu se jej: „Pověz mi, otče, něco.“ Vece jemu stařeček: „Budiž té mysli a vzbuď v sobě také to myšlení, jakožto činí zloději, kteří v žaláři sedí, vždy se tázajíce: „Kde jest soudce? brzo-li přijde? brzo-li je na smrt vyvésti rozkáže? kterak s nimi učiní?“ Želí, že kdy jsou se dopustili zlého skutku, za nějž trpěti mají. Též i my na to zpomínati máme, řkouce: „Běda nám, kterak se ukázati máme soudu Božímu, neb kterak vydáme počet Bohu ze svých skutkův zlých a dobrých, kterak je Bůh zváží, budou-li spočívati na milosti či nenávisti, v které místo nás přijme, peklo čili ráj? Na to zpomínajíce v skroušenosti budeme spaseni skrze milost Boží. *(Sv. Jarolím.)*

Jistý *kardinál* vzdychal na smrtelné posteli velmi, když mu papež vzkázal,

že ho navštíví a udělí mu požehnání svého a plnomocných odpustků, řka: „Ó jak jsem povděčen, svatý Otče, za laskavost tvou, avšak větší milosti by's mi udělil, kdybys mi jisté ujištění dáti mohl, že lítost má nad hříchy jest pravá.“

(Hunolta kázaní.)

Sv. *Karel borromejský*, chtě litovati hříchů svých, dělal tři zastavení: první v pekle, druhé v nebi, třetí na hoře Kalvarii. Z prvu sestoupil v duchu na místa trápení a muk věčných a uvažoval, jak by i on tato místa zasloužil, a jak by zhynouti musel, kdyby ho Bůh v hříších zachvátil a děkoval Bohu, že mu až dosud shovívá. — Pak hrůzou a bázní naplněn povznesl se v duchu k trůnu slávy věčné blaženosti a tuto vzdychal žalostně, že hříchy svými si tam přístup zamezil, prose Pána, by mu je opět otevřel a vzýval svaté za přímluvu. Tato dvě zastavení měla duši jeho spasitelnou bázní naplniti. Odtud pak přistoupil k lásce. A aby se k této roznítil, činil zastavení na hoře Kalvarii. Tuto obrátil s bolestí oči své na ukřižovaného Vykupitele, říkaje takto sám k sobě: „Aj, skutek můj! Já jsem příčinou bolestí, kteréž Ježíš utrpěl; já jsem k tomu s ostatními hříšníky přispíval, že sám mučen a ukřižován jest! Ejhle! tak miloval Otec svět, že Syna svého jednorozeného vydal a já jsem nevděkem a neposlušností a zpurností splácel tuto lásku Jeho a nesčíslná dobrodiní. A Ježíš z lásky ke mně zemřel. Ó Ježíši! co jsi mi učinil, že tak nakládám s Tebou, Jenž jsi mne tak neskončeně miloval a Jehožto já opět milovati měl.“ *(Frenclova Postylla.)*

Jistý *chlapec* velmi nábožně se zpovídal. Když pak se ho zpovědník tázal, zdali hříchů svých lituje, odpověděl: „Před dvěma měsíci zemřel mi otec, což byla pro mne velká bolest, avšak mnohem větší, ano nevýslovnou bolest mi působí, že jsem svého nebeského otce urážel.“ *(Podstr. výkl.)*

c) Jest skroušená; vyznává se.

Sv. *Augustin* sepsal knihu: „Vyznání“, v níž hříchy mladosti své Bohu a celému světu skroušeně vyznává.“

(Macana výb.)

Sv. *Františku* séleskému odkryla paní jakási hříchy ve zpovědi, kterých by se byl do ní nenadál. Mnoho namahání jí to stálo, než milost Boží zvítězila nad křehkostí. Dokonavši sv. zpověď, pravila: „Ach, Otče, zač mne, bídnici, budete pokládat?“ Načež sv. František: „Za svatou; vyť jste se smířila s Bohem a nejste, co jste byla, a budete-li svatě živa, bude napotom i svět o vás jinak souditi.“ „Ale minulý život můj nebyl dobrý“, namítala zase paní. „Což na tom, Pán Ježíš zastane se vás, jakož se druhdy zastal obrácené Majdaleny. Já pak radovati se budu s nebešťany, že opět se navrátila ku Kristu zbloudilá ovečka.“ Tak ji těšil svatý a slzel a sice radostí nad její povstáním ze smrti k životu, posvěcenému milostí Boží.“

(Blahověst 1851).

Sv. *Quido*, aby za poklesek, jehož se nevědomky a v dobrém úmyslu dopustil, zadost učinil, kál se přísně po celý věk svůj posty, bděním a modlitbami, ano nastoupil i dalekou cestu do Říma a Jerusaléma. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jistý *opat* byl jednou k nemocnému poustevníku povolán, aby ho zaopatřil. Opat vzal si s sebou i jednoho bratra, jenž velmi zbožný a při tom i mlčelivý byl. Na cestě je dohonil i jeden loupežník, jenž je až k nemocnému doprovodil a u dveří státi zůstal. Když nemocný zaopatřen byl, pohlednul k němu loupežník a pln skroušenosti zvolal: „Ó kdybych i já byl co ty jsi!“ Načež poustevník samolibě: „To by ti arci, velký hříšníku, milé bylo, kdyby's byl, co já jsem.“ Bratr uslyšev ta slova, hořce plakal. Na zpáteční cestě šel loupežník opět za nimi, volaje: „Duchovní otče, chci se vyzpovídati, chci pokání činiti!“ Opat ale, boje se loupežníka, kvapně utíkal, avšak i loupežník si pospíšil, aby je dohonil; než najednou narazil na vyčnívající skalinu, upadl a vypustil ducha. Tu se bratr hlasitě zasmál a na otázku udiveného opata, proč prvé plakal a nyní se směje, odpověděl: „Nad poustevníkem jsem plakal, že se povyšoval a bezpochyby ponížen jest a zatracen, loupežníku jsem se smál, že se ponížil a jistě prominutí dosáhnul a povýšen jest.“ *(Vilém, biskup lyonský.)*

Mladý *král*, nastoupiv vládu, navštívil také žaláře, aby některým dal milost a propustil na svobodu. Přišed tam, každého se tázal, proč by tam přišel? Ale

tu byl každý nevinný a nenávistí jiných lidí do vězení přiveden. Konečně přišel k mladému trudnomyslnému muži a i jeho se otázal. S pláčem řekl: „Veličenstvo! mnoho nepravostí v životě svém jsem spáchal, že bych musel půl dne vypravovati. Zasloužil jsem ještě větší trest a snáším ho rád a prosím Boha, aby mi byl milostiv.“ Mladý kníže poznal jen u tohoto muže pravé poznání hříchů a upřímnou lítost. Proto se obrátil k ostatním a pravil: „Kterak může takový bezbožník býti mezi těmito nevinnými lidmi? Žalářníku, hned mu sejměte okovy a pusťte jej na svobodu, aby mi ty ostatní vězny zde nepokazil.“

(Kal. Moravan 1859.)

d) Jest vroucí; nade všecko.

Sv. *Efrém* dvou provinění v mládí se dopustil. Nejprvé v bujnosti štval krávu, která zaběhši od divoké zvěře roztrhána jest a pak počal i pochybovati o prozřetelnosti Boží. A za tato provinění později neustále plakal, tak že každý, kdož ho potkal, spatřil slzy na tváři jeho.

(Sv. Řehoř nys.)

Sv. *Kateřina z Janova* zasnoubivši se již v 16. roce věku svého s lehkomyslným šlechticem, s nímž i sama lehkomyslně žila a pravého klidu pozbyla. Na radu sestry své klášternice odhodlala se konečně, zpovídati se. Klečíc již před zpovědnicí, poznala najednou lásku Boží a takovou litostí naplněna jest, že až omdlela. Když přišla k sobě, volala: „Žádný svět, žádný hřích více.“ I pravila, že se chce ještě k sv. zpovědi připraviti a odešla domů, kdež kajicně hořké slzy nad hříchy svými prolévala. A majíc na mysli umučení Páně, opravdově se polepšila a ač žádného těžkého hříchu více se nedopustila, po celý život svůj kajicně žila. *(Ott. Marian.)*

Sv *Vincenc* ferarský vypravuje, že jednou uložil někomu k pokání, by skrze let 7 v jisté určené dny se postil. Kající hříšník, jenž sobě byl mnohých hříchů svých vědom, slzavýma očima odpověděl: „Co, jen 7 let mám já za tak mnohé nepravosti trpěti? Kdybych až do skonání světa v největší kajicnosti život svůj trávil, neučinil bych za ně dosti.“ Vida sv. Vincenc velikou lítost hříšníkovu, pravil: „I tento čas chci tobě ukrátiti, jdi a posti se toliko po tři leta.“ Na to počal onen opět hořce plakati, bil se v prsa a prosil svatého, by se mu neposmíval a mu alespoň první těžké pokání uložil. Sv. Vincenc divil se plamenné lásce a srdečné lítosti tohoto muže a řekl: „Synu můj, nechtěj v tom, což slouží ku posvěcení tvému, býti rozumnějším než duchovní lékař tvůj. Protož přestaň na tom, což ti pravím: Jdi s Pánem Bohem a pomodli se jen třikrát: Otčenáš a třikrát Zdrávas a buď ujištěn, že ti Bůh všecko odpustil.“ Když kající u přítomnosti sv. Vincence tuto uloženou modlitbu s mnohým vzdycháním a pláčem vykonal, padl najednou na zem a vypustil ducha.

(Sv. Vincenc fer.)

Cosi podobného vypravuje se i o *Petru z Corbeilu*, arcibiskupu senském.

(Herbsta výb. příkl.)

Dívka jedna sloužila u dvou ctnostných panen, vedouc 10 roků život nevinný. Člověk ale co slabý tvor pojednou klesne a proto i dívka ta zhřešila s jedním hudebníkem a ztratila nevinnost svou. Tu dívka, svědomím jsouc trýzněna, naplněna jest největší lítostí a přehroznou ošklivostí nad hříšným poklesnutím svým. Zkormoucená a smutná chodila po dlouhý čas a styděla se tak velmi přede všemi lidmi, že se na jistých místech po dlouhou dobu neukázala; chtělať i hladem zemříti. Bůh ji ale vzal co kající služebnici na milost. Vždyť ve dne v noci se modlila, prolévajíc mnoho slzí, u Boha prosíc o milosrdenství a přislibujíc, že po celý život hříchu varovati se bude. Především očistila se vroucnou zpovědí a přijmuvši nejsv. svátost oltářní, utišila se velmi. Z lásky k Bohu a bližnímu odevzdala a obětovala se nyní zcela službě nemocných, kteréž po 30 roků obsluhovala. Skvěla se ušlechtilými ctnostmi: pobožností, trpělivostí, mírností, láskou, čistotou a jinými dobrými skutky, aby milosti Boží opět nabyla. Konečně zemřela blaženě, právě nábožně a zcela kajicně. *(Rothberger, příkladové.)*

R. 1840 s namahánim šla svobodná *Teresie N.*, jsouc zcela ztrápená a majíc dítko na ramenou do tyrolské vesnice S. Sotva že dostala nocleh, roznemohla se nebezpečně a dala se zaopatřiti. Brzy před smrtí naplnila ji při zpomínce na minulý život taková úzkost, že téměř zoufale faráře se tázala: „Můžete mne,

velebný pane, ubezpečiti, že mi Bůh hříchy moje odpustil?“ Tiše a pevně odpověděl tento: „Pod výminkou arci, pakli opravdu hříchů svých lituješ odpustí ti Bůh.“ Potěšena lehla si zase N., a pravila: „Pakli hříchů svých opravdu budu litovati, odpustí se mi? Ach, jak často jsem jich již litovala a jak velkou bolest mám nad nimi až dosud.“ I plakala hořce, vinouc křížek k srdci svému, konečně doložila: „Soud a odpovědnost tam na věčnosti stěžuje mi toto dítě, o něž nebudu se moci více co matka starati Pakli ale Bůh lítost mou přijme. přijdu si pro ně“ a zemřela. Za dvě leta vskutku dítko zemřelo. Lidé si zpomenuli na slova umírající a pravili: „Kajicnice jistě dosáhla radosti nebeské.“ *(Scherer, Exempel. Lex.)*

Paní jedna nechvalné pověsti zamířila kdys skrze kostel, aby si cestu ukrátila. Tu spatřila mnoho lidí, kteří žádoucně někoho očekávali. I zůstala v kostele ze zvědavosti, až missionář vystoupil na kazatelnu a mluvil o dobrotě Boží k hříšníkům. I opakovala si slova kazatelova: „Každý hřích dojde milosrdenství, když ho litujeme a z něho se vyznáme.“ Po ukončeném kázaní prodrala se ku kazateli a ptala se ho ještě jednou, jestli každý hřích milosrdenství dojde? A když ji kazatel ujišťoval, přistoupila k zpovědnici, kdež se skroušeně několik hodin z hříchů svých vyznávala. Ješto byl již večer a onen nebezpečný čas se přibližoval, kde nazpět do svých hříchů klesnouti mohla, umínila si, že raději až do rána zůstane v kostele. Na druhý pak den nalezena jest mrtvá v kapli Rodičky Boží, klečící na kolenou a majíc obličej k zemi skloněný; zem polita byla slzami, jež byla cedila za své hříchy, až jí srdce puklo bolestí. *(Klinkáče legendy.)*

Jistou osobu v městě Rennes slova pověstného *Boursala* tak pohnula, že hned po kázaní běžela k němu, na kolena padla a své hříchy mu vyznala. Dosáhši rozhřešení za několik dní zemřela; puklo jí srdce lítostí, jak lékaři po ohledání mrtvoly svědectví vydali. *(Herbsta výb. př.)*

3. Blaží; prospívá.

Sv. *Anjela z Foligni* říkávala často přátelům svým: „Já pokaždé žasnu, kdykoliv považím onu slast, kterouž sv. skroušenost duši naši naplňuje a obsypává.“ *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Isák*, kněz antiochenský, plakal a lkal mnoho nad svými hříchy a pociťoval při tom pokaždé nejsladší potěšení. A když se jej tázali, v čem by potěcha ta záležela, pravil: „Co Bůh oněm činí, kteří z lásky k němu pláčí a lkají, vědí jen ti, kteří lkáním se zabývají a tedy z vlastní zkušenosti poznávají, jaká sladkost se slzí se prýští; neboť tu se víc přijímá srdcem, nežli se ústy vysloviti může.“ *(Klinkáče legendy.)*

Za panování císaře *Mauricia* žil jeden náčelník loupežníků, jenž s rotou svou mnoho vražd a neštěstí v celém okolí spůsobil. Tu najednou milostí Boží se obrátil a předstoupiv před císaře skroušeně vyznal nepravosti své. Císař dojat jeho upřímnou lítostí, napomenul ho jen mírně, odpustiv mu provinění jeho. Za několik neděl se kajicník nebezpečně roznemohl a dal se donésti do nemocnice. Tu si dal zavolati kněze, se slzami z hříchů svých se vyznal a napotem kajicně se modlil: „Viz, Božský Spasiteli! nic nového nežádám od Tebe; prosím Tě, aby's mi byl milostiv, jako jsi kajícímu lotru na kříži odpustil. Přijmi mne mezi pracovníky, které v pozdní hodině jsi přijal do díla na vinici svou! ó odpusť mně bídnému hříšníku!“ Tak se modlil a od slz až šátek měl celý mokrý. Též noci měl dohlížitel nemocných sen, kdež onoho kajicníka viděl na soudu a seznal, že onen šátek pomohl mu pro kajicné slzy k nebi. *(Šmída: Repertorium.)*

4. Měj ji!

Lítostí opravdovou naplněni byli:

První rodiče.

Král David a dosáhl odpuštění *(2. Kr. 12, 7. Ž. 50.)*.

Ninivetští želeli hříchů svých a Bůh smiloval se nad nimi *(Jon 3.)*; podobně i obyvatelé v městě Bethulii *(Jud. 7, 18.)*.

Manasses král, upadnuv v ruce assyrského krále.

Hospodin poručil židům skrze proroka Jeremiáše, aby pohnuli se k lítosti *(Jer. 14, 17.)*.

Hořce želel hříchů svých mrtvicí poražený; Zacheus; sv. Máří Majdalena *(Luk. 7, 47.)*; sv. Petr tak hořce plakával

po celý svůj život, až slzy rozoraly tváře jeho; sv. Pavel tři dni hořce plakal v Damašku *(Skut. ap. 9.)*; kající lotr; marnotratný syn.

Sv. *Bernard* při vzpomínce na své hříchy hluboce se zarmoutil a drže kříž v ruce a prolévaje hořké slze, prosil Spasitele za odpuštění, volaje: „Zbav nás zlého.“ *(Mehl. př.)*

Sv. *Bohdana*, mučenice, která dříve vedla život oplzlý a chlípný, obrátila se a stala křesťankou. A tu k úřadu pohnána, vyznala se upřímně z předešlých nešlechetností svých, ale i doložila, že je nechce modlářstvím rozmnožiti, čímž se nám stala příkladem pravé kajicnosti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Filip nerej.* jednou jako dítě se svou sestrou se hádal, což vida otec jeho, mu domlouval. I dal se Filip do hořkého pláče, ne tak pro domluvu otcovu, ale že tou hádkou rozhněval Otce nebeského. *(Gasser.)*

Sv. *František z Assisi* snad v celém životě smrtelného hříchu se nedopustil, nicméně jej bratří nalezali často tonoucího v slzách. *(Podstr. výklad.)*

Sv. *Karel borom.* každoročně po osm dní k svátosti pokání se připravoval, kdežto po kolik hodin kleče modlíval se, aby skroušeneu lítost na Bohu si vyžádal. *(Podstr. výkl.)*

Jistí bratří poslali k sv. *Makariovi* prosíce, by k nim přišel; pak-li by neráčil přijíti k nim, že chtí k němu všickni přijíti, neb žádali si jej viděti. Sv. Makarius k nim přišel a oni žádali jej, aby jim jedno slovce pověděl, on pak zaplakav řekl: „Plačme, mojí bratří, na světě, bychom tam neplakali, kde slzy tělo i duši pálí.“ I rozplakali se všickni a padše na obličej svůj na zem pravili k němu: „Otče, pros za nás Boha!“ *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Pavel*, poustevník, ačkoliv svatě byl živ, nicméně říkával: „Kamkoliv se obrátím, vidím hříchy své; proto padám na tvář, lkám a hořekuju před nejvyšším soudcem.“ Tak činil i sv. Antonín poustevník. *(Živ. svat.)*

Bassianus císař hořké slzy prolíval, kdykoliv se zmínka učinila o Geltu anebo kdykoliv spatřil jeho sochu, dav ho zavražditi dříve. *(Erasmus)*

Boleslav I, kníže český, zavraždiv, zaslepen ctižádostí, vlastního bratra, sv. Václava, brzy se polepšil a činil tuhé pokání. Nejprv dal tělo sv. Václava slavně na hradě pražském pochovati. Prostovlas a bos, v rubáši žíněném a provazem přepásán kráčel Boleslav co veřejný kajicník za rakví bratrovou; v kostele sv. Víta přede vším lidem hřích svůj s pláčem hořkým vyznával, a obejmuv rakev náručím se chvějícím bratra za odpuštění a Boha za milosrdenství slzavě prosil. I bylo pohnutí všeho lidu nad lítostí Boleslava takové, že mu s pláčem poddaní odpouštěli a poslušnost a úctu jako knížeti svému slibovali a přísahali. Napotom stavěl i chrámy a konal vůbec dobré skutky. *(Josef Ehrenberger: duch řeči.)*

Jakýs *bratr* otázal se jednoho svatého, řka: „Žádá duše má plakati a sloužiti Bohu, a nemohu v mysli tak spořádán býti jako jiní a protož velmi truchlím.“ I dí jemu stařeček: „Židé z Egypta vyvedeni byvše po třiceti letech do zaslíbené země tekoucí strdím i mlékem přišli. Tak dlouho slzami svými čekati budeš radosti nebeské, až milost od Boha vyprosíš a nebe dojdeš. A jak v slávu nebeskou přijdeš, tu již na zármutek přetrpěný ani nevzpomeneš.“ *(Sv. Jarolim.)*

Jan z Jenštýna, arcibiskup pražský, žil z počátku světácky. Smrtí náhlou arcibiskupa děvínského se změnil. Skroušené, vděčné srdce pudilo ho k tomu, aby své druhdy rozkošné tělo trestaje, jakž takž splácel dluh spravedlivému Bohu. Toť nosil na nahém těle žíni a svrchu kutnici hrubou soukennou, od padání k modlitbám na loktech prodřenou. K pospání ukládal tuhým postem sušené tělo na holou lavici, strkaje pod hlavu bibli neb jinou knihu pobožnou. Za nejdelších nocí přál sobě sotva tři hodiny odpočinku, neboť čtyrykrát z lože vstával k modlení, rozjímání a trýznění těla, bičuje se. *(Drahé kameny.)*

Julian, muž velmi nábožný, společník sv. Efréma, měl jako tento od Boha dar slzí. Jedenkráte pozoroval Efrém, že v knihách jeho rozličná slova, zvláště jmena Boha a Spasitele byla vymazána; i tázal se, jak se to stalo? „Nemohu ti ničeho tajiti,“ odvece Julian. „Víš, že když Majdalena přiblížila se k Pánu Ježíši, smáčela nohy jeho slzami a vlasy svými utírala. Jako ona, polévám já,

kdekoliv najdu v knize jmeno „Bůh“ slzami svými a prosím Jej za odpuštění hříchů svých.“ Efrém usmívaje se, řekl: „Přeju ti, aby Bůh dle milosti a milosrdenství svého tvou nábožnost ráčil odměniti; ale prosím tě, ušetř knih!“

(Šmída: Repertorium.)

Učenec anglický *Samuel Johnson* navštívil v listopadu r. 1776 rodiště své. Jemu ke cti připravili vzácní měšťané hostinu, než Johnson přišel teprv, když hosté po hostině na čaji si pochutnávali. Vyděšenost jevila se v bledém obličeji jeho. Přistoupiv k domácí paní omlouval se, řka: „Mějte mne, vážená paní, omluvena; zapomněl' jsem, přijímaje pozvání, že jest 21. listopadu. Před 40 roky totiž 21. listopadu, pravil ke mně stárnoucí můj otec: Synu, vsedni na vůz a odeber se do Nalsstallu a místo mne knihy v krámu prodávej. Já z nevědomosti jsem ho neuposlechl a nešel, ač srdečně mi domlouval. Churavý otec odešel sám, nastudil se a za několik dní po příchodu zemřel.“ Při těchto slovech zakryl Johnson oběma rukama velké slzy, které mu kanuly po vážném obličeji. Prsa jeho vzedmula se bolestnou upomínkou. Po té pokračoval: „Od toho času chodívám pěšky, aniž bych kdy jedl dříve, do Nalsstallu a stávám 4 hodiny s odkrytou hlavou na tom místě, kde míval otec po 30 let boudu, která nás oba živila. Od té doby uběhlo 40 let, já dosáhl vyššího stáří než můj otec a nemohu umříti.“ Žádný neotevřel úst svých, aby ho potěšil; všickni s úctou a mnozí se slzou v oku pohlíželi na starce kajicníka. *(Dor. Ehrlich.)*

Maria Elekta z Ježíše za nejdrobnější duši'cky své naškvrnění trestala křehké tělo tvrdým pokáním, lkajíc a bědujíc nad zlehčením nejsv. jmena Božího. *(Drahé kameny.)*

Jistý *poustevník* o sobě takto vyznává: „Kdekoliv jsem, všude jen hříchy své mám před očima. Ach, kterak ujdu ohni pekelnému, v němž vidím nesčíslný počet duší, jež méně, než já, zhřešily! Pak padna na tvář svou, oplakávám hříchů svých před Božským soudcem svým.“

(Macana výb.)

Přemysl Otakar I., král český, postního času na pokání v noci podtaji sám s jediným sluhou do kostela šed a vrhna se na kamennou půdu, tak dlouho setrvával v modlení, až i dlažbu hojně omočil slzami; odtud pak, ještě před východem slunce, chtěje účasten býti svátosti oltářní, volal k sobě úředníka, kterému svěřil byl péči o chudé a tázal se, měl-li vše hotovo k výživě jich. *(Fr. Palacký: dějiny české.)*

Jeden *rolník* vypěstoval si sám několik ovocných stromů a dočekal se té radosti, že první ovoce nesly i toužil zvěděti, jaké asi ovoce to bude? Daremný syn sousedův svedl synáčka rolníkova a otrhali oba všecko ovoce. Uzřev rolník stromy bez ovoce, zarmoutil se velmi, řka: „Ó proč mi zlí hoši radost mou zkazili?“ Uslyšev synáček slova ta, litoval velmi činu svého a pravil, že otec více milovati ho nebude a oznámil vše svůdci. Tento mu arci špatně radil, aby otci ničeho neříkal. Na večer nemohl se synáček otci ani do očí podívati, poznávaje, jaký zármutek mu učinil. A když otec všem dítkám ovoce podával, dal se syn onen do pláče a když se ho otec po příčině otázal, vyznal se upřímně z provinění. Otec mu podal ruku, tiskl na srdce a pravil: „Odpouštím ti, milé dítě! Dej Bůh, aby poklesek ten byl první a poslední, potom už nebudu želeti ovoce oněch stromků.“

(Mehlera Kat. Handb.)

Thalelaeus 60 roků žil modle se, prolévaje slze a čině tuhé pokání. Žádali-li ho o poučení, pravil k nim: „Plačme, bratří! Život dán jest nám ku pokání! Běda nám, ztratíme-li jeden okamžik!“

(Mehlera příkl.)

Lhostejnost ve víře,

viz: „zahálka duševní!“

Loterie,

viz: „pověra B. 6; vyražení 8.!“

Macocha,

viz: „rodiče C.; děti A 4!“

Manželství.

1. Původ; nerozlučitelnost; obřady.

a) Jest původu Božského; svaté; nerozlučitelné; co u protestantův?

Bůh stvořil člověka k obrazu svému; k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je. *(1 Mojž. 1, 27.)* I požehnal jim Bůh a řekl: Rostěte a množte se a naplňte zemi *(28.)*. Není dobré člověku, býti samotnému; učiňmež mu pomoc podobnou jemu *(I. Mojž. 2, 18.)*.

Adam pravil: Protož opustí člověk otce svého i matku a přidrží se manželky své: a budou dva v jednom těle. *(I. Mojž. 2, 24)*

Toto nové spojení se špatností lidskou zkazilo. Již před potopou vzal si Lamech dvě ženy *(I. Mojž. 4, 19.)* a ačkoliv po potopě jen čtyři muži a čtyry ženy zůstali a tím monogamie opět uvedena, brzy zase polygamie nastala. Sám spravedlivý Abraham měl více žen, *(I. Mojž. 25, 6.)* z nichž jednu mu sama choť Sara dala *(16, 3.)*; Esau měl tři ženy *(26, 34.)*; Jakobu dal Laban Liu a Rachel a každá i děvku svou. Bůh to dopouštěl.

Avšak Kristus povznesl stav ten na svátost nerozlučitelnou leč smrtí *(Mt. 19, 3—9; Luk. 16, 18.)*.

Podobně i svatí apoštolové *(Efes. 5, 23—32.)*; *Řím. 7, 23*; *1. Kor. 7, 10—11.)*, jakož i Církev sv. od prvního počátku svátost a nerozlučitelnost manželství hájili.

I sněm tridentský *(sess. XXIV. doctr. de matrm. can. 1—12. cap. 1—10.)* slavně se o svatosti a nezrušitelnosti manželství vyslovil.

Nezrušitelnost manželství hájili:

a) Papež *Innocenc III.* proti Filipu Augustu, mocnému králi francouzskému, jenž chtěl manželku svou Ingelburgu, princeznu dánskou, zapuditi a s Anežkou z Meranie se spojiti, avšak kletbou vystřízlivěl. Taktéž i proti králi Alfonsovi.

b) Pius VII. proti Napoleonovi I. Bratr jeho Jarolím byl platně oddán s Amerikánkou jmenem Patterson, s níž i dítky zplodil. Když však Napoleon ho učinil králem westfalským, pokoušel se o zrušení manželství bratra svého. Avšak papež nesvolil nižádným spůsobem. *(Blahověst 1861.)*

Podobně i papež *Klement VII.* nedovolil, když Jindřich VIII., král anglický, zapudiv manželku Kateřinu, s Annou Boleynovou zasnoubiti se chtěl, ač i Jindřich odpadnul od Církve kat. *(Ritter K. G.)*

Jindřich IV., císař francký, jenž v 11. století žil, zasnoubil se v 17. roce věku svého s Bertou, markraběnkou ze Suzy. Později oddav se prostopášnosti, žádal o zrušení manželství. Avšak Alexandr II., papež, hájil nezrušitelnost manželství legátem na sněmu frankobrodském roku 1069, tak že císař konečně Bertu k sobě zase vzal, čehož nikdy neměl pro hodnost Bertinu co želeti. *(Gfrörer.)*

Císař *Karel* velký velkou zásluhu si získal o Církev svatou; když ale chtěl manželku svou Himmeltraudu zapuditi a s dcerou krále Longobardů v nový sňatek vstoupiti, opřel se tomu papež Štěpán III. a hrozil císaři kletbou. Císař uposlechl a vzal zapuzenou manželku opět k sobě *(Zollnera kat. káz.)*

Císař *Konstantin* zahořel nezřízenou láskou ku dvořance Theodotě a aby ji za manželku pojmouti mohl, vinil bezprávně císařovnu Marii, choť svou, z travičství a chtěl se s ní rozvésti, nedbaje na to, že svazek manželský jest nerozlučitelný. Sv. Tarasius ani prosbami, ani sliby, ani pohrůžkami nedal se oblomiti ke zrušení kázně církevní, nýbrž jako skála trpělivě snášel hněv a útisky císařovy. *(H. J. Karlika Živ. svat.)*

Když římský císař na východě *Konstantin IX.*, o němž dějiny málo co pochvalného zmiňují, umříti měl, dal sobě šlechtice Romana zavolati, aby mu s rukou dcery své trůn svůj nabídnul. Roman, kterýž manželku již měl a ji i vroucně miloval, ulekl se zámyslu toho tak, že obličej jeho sličný pojednou nelibě se změnil a téměř zeškareděl. Avšak to nehnulo ukrutníkem, kterýž mu na rozmyšlenou jen několik hodin dal, buď aby volil zasnoubení aneb vyloupání očí. I oznámil ustrašený Roman vše manželce a řekl jí, že raději si dá oči vyloupati. Avšak manželka Helena neustála manžela prositi, aby se zachoval a nečekajíc ani odpovědě jeho, odebrala se hned do kláštera, odkudž žádala patriarchu, aby směla slib řeholní učiniti.

Tu teprv umínil si Roman násilným rozkazům císaře se podvoliti, kterýž ihned mladistvou dceru Theodoru si dal předvolati, aby ji se zvoleným nástupcem zasnoubil. Theodora byla sličná, duchaplná, ale i velmi nábožná. Uslyševši zámysl otcův, co nejslavněji se proti němu ohražovala, že za muže ženatého se nevdá. „Sňatek mezi Romanem a manželkou jeho uzavřený", pravila panna statečná, „jest od Boha posvěcen a nerozlučitelný a žádná lidská moc nemůže ho zrušiti." Všecko přimlouvání zůstalo marné. Theodora raději volila umříti, než proti přikázaní Božímu jednati. *(Mehlera příklady.)*

Lothar, král lotharinský, byl r. 856 s Theutburgou, dcerou knížete burgundského, platně zasnouben. Brzy zpomněl si však na Waldadu, s níž dříve v nedovoleném spojení žil a zahořel k ní láskou nezřízenou poznovu. By ji mohl za manželku pojmouti, přičinil se všemožně o zrušení manželství s Theutburgou a i velkou část biskupů a papežského legáta oklamal a si naklonil. Tomu se ale opřel papež Mikuláš I., a raději se dal zaplaviti válkou, ano i po dva dny držán byl v zajetí a přece nepovolil, háje nerozlučitelnost manželství. *(Blahověst 1861.)*

Zatím ale tak zvaná reformace snížila manželství velmi. Sám *Luther* pravil, že manželství jest zcela obyčejná věc a není svátost. I Kalvin považoval manželství za věc jako rolnictví atd. Z odloučení se manželů učinili úplné rozdělení a to z příčin i nepodstatných, na př. že se nelíbí jeden druhému. Tak Jindřich VIII. zapudil 5 manželek a pojal šestou, odvolávaje se na právo. Ba bezmála mnohoženství by se bylo zase zavedlo, ano Luther v tom ohledu odvolával se na čas patriarchální, ač prý to neradí. A vskutku dovolil Filipu hessenskému, aby mimo první manželky i druhou si pojal. Ještě na konci 17. století hájili mnohoženství protestanté Thomasius a baron Wolzogen, jemuž se za to i uznání od fakulty dostalo. *(Buchmaun, Popularsymbolik.)*

b) Obřady, historicky.

Od nestarších již časů dálo se zasnoubení alespoň náboženským způsobem, že rodiče a příbuzní požehnání nad snoubenci vyslovovali. Tak dostala Rebeka požehnání od matky a bratra *(1 Mojž. 24, 60.)*; Rut od starších lidí *(R. 4, 11.)*. Zbožná Raguel žehnala syna svého mladého Tobiáše *(5. 7, 15.)*. Den zasnoubení platil Israelitům za den sváteční. Nevěsta již od rána se strojila, okrášlila hlavu korunou aneb alespoň věncem z kvítí, kdežto ženich hostinu chystal, na večer pak u slavném průvodu se svými přáteli do domu nevěstina se odebral. Tu se mu nevěsta, obklíčena 10 družičkami a zahalena závojem za blahopřání odevzdala a nyní se hnul průvod se zpěvem a hudbou, později za noční doby s fakulemi do domu ženichova, kdežto muži hodovali, nevěsta pak v odlehlejší světnici s přítelkyněmi se poobčerstvila. Po hostině hosté přáli zasnoubencům štěstí a napotom šli spát. Zámožnější hodovali sedm dní po sobě. — Za pozdějších časů požehnání na místě rodičů říkal levita aneb rabín. Na počátku slavnosti dal ženich nevěstě co dar okrasy a drahocenné mastě; nevěsta ženichu úmrtní košili, kterou na výroční den oddavek a na den smíření nosil. Takovou mastí namazala sv. Magdalena nohy Pána Ježíše. *(Mrk. 14, 3—8.)*. Třicet dní podržela nevěsta jmeno nevěsty, ježto 30. den oddavky i pohřeb ukončil. Ze stromu, který se na den narození chlapečka zasadil, učinila se postel pro den snubní a z postele té pak rakev. *(Sepp. Leben Christi).*

I Kristus bral v Káni galilejské podílu na hostině. *(Jan 2.)*

I u pohanů bylo zasnoubení náboženský úkon. U Peršanů se modlil kněz nad snoubenci; u Egypťanů zasnubovali se před knězem a bohyní Isis; u Řeků se přinášely také obětě ke cti Junony, Venuše a Gracií; u Římanů posílal ženich nevěstě železný prsten. Den oddavek měl býti den šťastný; tu se obětovaly koláče a zasnoubenci museli před 10 svědky jísti. Později musel ženich otci za nevěstu značný peníz vyplatiti, obětovala se ovce a pak následoval slavnostní průvod, hostina a druhého dne posílali hosté novomanželům dary. I u jiných pohanských národů nalezáme náboženské obřady při sňatku.

První křesťané zaslibovali se a brali před biskupem aneb knězem, jak to sv. Ignác, Klement alex., Tertullian dosvědčuje a sice v kostele při mši sv., na

východě mnohdy i v domech, jak to sv. Jan zlat. píše. — Barva oděvu nevěstina měla býti dle sv. Klementa alex. bílá, dle sv. Jarolíma tmavá. Ženich darovával nevěstě i opasek, jímž se nevěsta na den oddavek opásala. Vlasy měly jen jednoduše upraveny býti. Po pronásledování křesťanů vedl se průvod do kostela, kdežto u Řeků jako až dosud kněz ku dveřím vstříc jim přišel a svíce hořící jim podal. Již od první doby podávali si snoubenci na znamení věrnosti pravé ruce, jak to již u mladého Tobiáše spatřujeme. Výměna prstenů v kostele pochází z novější doby. V 5. století povstal obřad, že kněz snoubence bílou neb červenou páskou vázal na znamení nerozlučitelnosti, což se nyní štolou stává. — Věnců na hlavě nevěsty užívalo se již u pohanů, u křesťanů teprv později a tu ho kněz sám nevěstě na hlavu dal jakož i ženichu; u Řeků až dosud oba novomanželé nosí věnce po celý týden, 7. dne jim je kněz, pomodliv se, zase snímá. — Zahalování rouškou nalezáme i u Židů i pohanů, i křesťané ho na znamení domácnosti užívali a kněz roušku posvětil. Při mši svaté přistupovali novomanželé i k stolu Páně a místem, na př. v Arlesu ve Francouzsku kněz novomanžele z kostela vyvedl, říkaje nad nimi krátké požehnání. — Hostiny byly v obyčeji již ve starém zákoně, v novém zákoně se dovolují, avšak mají se s mírou díti a proto často sv. Otcové naříkají na to, že přemnozí snoubenci den ten posvátný hanobí nesmírným požíváním nápoje, jídla a tancem. *(Šmída hist. kat.)*

Tajné manželství zrušeno a proto zavedeny na 4. Lateránském sněmu r. 1215 troje ohlášky a sněm tridentský *(Sess. XXIV. Decr. de refor. matrim. cap. I.)* aby se zasnoubení dělo před farářem a dvěma neb třemi svědky.

Civilní manželství není pro katolíka žádným manželstvím.

2. Volba.

a) Ptej se Boha o radu; s nevěrcem nevstup!

Ferdinand *Nunnez*, urozený španělský šlechtic v Granadě, zamilovav se do jedné slečny chudobné, prvé než o ruku její požádal, ptal se o radu sv. Jana z Boha. Tento mu poradil, aby dříve Boha prosil o radu a že i sám zaň se bude modliti. A Bůh mu naznačil, že by v manželství tom nebyl šťasten. Nunnez vskutku manželství se vzdal a vyznamenal se napotom mnohými ctnostmi a mnohými šlechetnými skutky. *(Jan Em. Veith.)*

Když za času francouzské revoluce dcery pána z *Billiais*, jejichž veškeren zločin v tom záležel, že Boha a krále milovali, do žaláře vsazeny jsou, chtěl jeden z republikánských důstojníků jednu z dcer těch zachovati a pravil k ní: „Pojď se mnou! Já tě vysvobodím. Staň se mou paní!“ Ona ale odpověděla: „Nech mne! Raději chci umříti, než tu hanbu míti, abych tobě přináležela, tys nepřítel mého Boha a krále!“ *(Klinkáče legendy.)*

Eliška *Embertova*, dcera jednoho pařížského měšťana, byla zasnoubena jistému mladému muži a měla v září 1776 míti svatbu. Večer před svatbou byl ženich se svou nevěstou v jedné společnosti. Rozveselen mluvil mnoho a libuje si v tom, všecky obveseliti, přišel s žerty svými i na náboženství. Laskavě ho kárala z toho jeho nevěsta, on však jí odpověděl jako mnozí světáci, kteříž pokládají za zpozdilost a malichernost, Boha a sv. náboženství se držeti. I uleklo se toho děvče, brzy však se sebralo, řkouc: „Od této chvíle, co jsem seznala, že vám náboženství není ctihodné, nejsem více vaší nevěstou, nebo kdo Boha nemiluje, nebude milovati manželku svou.“ A na tom pevně stála. Nadarmo se teď přetvařoval ženich, jako by i on byl nábožný, tím více se jí zošklivil; nadarmo se snažili rodiče to sprostředkovati, pevně setrvala v předsevzetí svém. *(Mehlerovy příklady.)*

V jedné *obci* měl jediný syn dosti zámožných rodičův v posledním masopustě (1876) slaviti sňatek s dívkou rovněž zámožnou. Vydal se několik dní před svatbou do blízkého města v průvodu nevěstiných příbuzných, aby nakoupil potřebných věcí. Přišlo jim jeti okolo sochy sv. Jana Nep. a ženich, nasáklý trochu padařovštinou, spustil: „Honzíku, ty zde už dlouho nebudeš státi!“ Myslil, že kdo ví, jaký vtiv pronesl a že se mu nevěstini příbuzní smáti budou. Ale zmýlil se. Průvodčí nejen se nesmáli, nýbrž i doma vypravovali rodičům nevěsty o rouhačných řečích že-

nichových. A rodiče rozhodli, že rouhači, který se sv. věcem posmívá, dceru nedají. Následkem toho ovšem se svatby sešlo. *(Čas. „Čech". 1876.)*

Mladí *zasnoubenci* přiklekli v jistém kostele ve Vídni k oltáři. Když se kněz nevěsty tázal, zdali přítomného ženicha si vzíti chce, odpověděla rozhodně: „Nechci," a obrátivši se odešla u vyjevení ženicha za ni hledícího. Když byla na příčinu tohoto nápadného jednání tázána, vyjevila, že se její ženich velmi nepočestně v chrámu Páně zachoval a tím ukázal, že jest bez víry. „Protož s ním v manželství vstoupiti nechci, anoť manželství bez víry nemůže býti šťastné." *(Škola B. Srd. 1874.)*

b) Varuj se pokrevenství a smíšeného! škodit.

Sv. *Albin z Angers* exkommunikoval jednoho urozeného pána pro pokrevné manželství svatokrádežné. Avšak pán ten ve shromáždění biskupů si vymohl, že klatby byl sprostěn, avšak když tělo Páně měl přijmouti, zastihl ho trest Boží, jakž Albin předpověděl, zemřelť náhlou smrtí. *(Herbsta výb. př.)*

Ačkoliv sv. *Albín*, biskup andegavenský, byl tak tichý a mírný, že se o něm říci mohlo, že nalomené třtiny nedolomí a doutnajícího knotu neuhasne, přece k hříchu nemlčel a ví se, že když sňatkové manželští mezi krevními příbuznými v biskupství jeho se rozmáhali, a zvláště velcí tak hanebnými sňatky se prznili, že vší silou, nebera na nikoho ohled, těmto zlořádům odpíral, ba i diecésní sněmy církevní sem tam svolával, aby celé duchovenstvo tomuto krvoprznění odpíralo. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bohabojní potomci Sethovi dali se krásou bezbožných Kainitek zaslepiti a brali je sobě za manželky, tím pak se stalo porušení všeobecným a přišla potopa světa *(I. Mojž. 6, 2. 3.)*.

Abraham zapřísahal sluhu Elisea, aby synu Isáku nevyhledal manželku mezi Chananitskými, alebrž z věřících *(1. Mojž. 24, 2—9.)*.

Esau neuposlechl příkladu toho a vzal si manželky dvě Hethejské, kteréž urážely jeho rodiče *(1. Mojž. 26, 34—35.)*. Proto Rebeka a Isák žádali Jakuba, aby z toho národu manželku nepojal *(1. Mojž. 27, 46.; 28, 1—2.)*.

Proto i Bůh zakázal Chananitských za manžele a manželky pojímati *(2. Mojž. 34, 16.; 5. Mojž. 7, 3. 4.)*; ještě svedeni bývají k modlářství *(Soudc. 3, 5—6.)*; sveden byl i Šalomoun ženinami *(3. Kr. 11, 1—8.)*; Achab Jezabelou *(3. Kr. 16, 30—31.)*; židé *(1. Esdr. 9, 10.; Isa. 23, 12—13.)*.

Tím více pak napomínal a zrazoval sv. Pavel od manželství s nevěřícími *(2. Kor. 6, 14.)*.

A proto i Církev sv. povždy smíšené manželství zrazovala.

Ostatně i protestanté smíšené manželství dle svého spůsobu zrazují. Tak synoda v Dortrechtu r. 1579; v Dietzu r. 1663. Usnešení virtemberské z r. 1609 zapovídá manželství s katolíky pod trestem exkomunikace. R. 1687 bylo nařízeno, aby taková manželství v zemi se netrpěla. V Strassburku musely dítky vychovány býti v protestantismu. V Anglicku bylo za královny Anny takové manželství pod trestem smrti zapovězíno. V kantonu Baselu zákonem od r. 1809 pod trestem ztráty občanských práv zapovězeno manželství s katolíky. *(Scherer. Exempl. Lex.)*

Když francká královna *Bertruda* syna svého staršího Karla za kacířskou dceru krále longobardského Desideria, Bertu, provdati chtěla, zrazoval jí to tehdejší papež Štěpán IV.

Podobně zrazoval i papež *Pavel V.*, aby se katolická španělská princezna Marie provdala za protestantského anglického nástupníka říše Karla, což i papež Řehoř XV. učinil. *(Krönes: Real. Lex.)*

Za papeže *Bonifáce V.* v 7mém století pojal Edvin, král northumberský, pohan, Edelburgu, dceru krále z Kentu, za manželku. Edvin nerušil manželku ve vyznávání víry její, ba dal i nejstarší dceru v katolické víře vychovávati. A přece papež nebezpečí se bál a zapřísahal královnu, aby modlitbou a napomínáním hleděla chotě obrátiti. *(Bedaven, hist. Angl.)*

Sv. *Johanna Františka ze Chantalů*, dospívajíc ve věku měla dle přání sestry své zasnoubiti se s bohatým šlechticem, jenž byl kalvinistou. Nevědouc Johanna, že ženich jest kalvinistou, málem by byla k sňatku svolila. Ale vidouc jednou z okna, že nastávající manžel její před Tělem nejsvětějším, jehož kněz k ne-

mocnému nesl, hlavy neobnažil ani kolen neohýbl, zamítla sňatek s nevěrcem.
(Škola B. Srdce 1870.)

Sv. *Natalia* byla s pohanským mladíkem Hadriánem zasnoubena, jenž velké přízně císaře Domiciána požíval a křesťanem nijakž státi se nechtěl. Najednou oznámili Natalii, že Hadrian upadl v nepřízeň císařovu a uvězněn jest. Hadrian totiž měl křesťany ve vězení navštíviti a jmena jejich pro soud napsati a tu jich trpělivostí, vírou a nadějí v budoucí život unešen, se obrátil a křesťanem stal, dav se pokřtiti, načež sám jmeno své mezi ty zapsal, jenž měli býti před soud předvedeni. Radostně spěchala nyní nevěsta k němu do vězení, poklekla před ním a zulíbala jeho okovy, vyhlašovala ho za šťastného a povzbuzovala k trpělivosti. Rekovně dívala se i na jeho smrt, aby ho přítomností svou potěšila. Jí byl vyznavač smrti zasvěcený milejší, než blahobyt vezdejší v smíšeném manželství.
(Mehler, kat. Handb.)

Sv. *Susana*, jedna z nejšlechetnějších panen římských, mohla se císařovnou státi, kdyby byla chtěla ruku svou dáti pohanu Maximianovi Galerovi. Ona se ale obávala, že by od pravé víry odpadnouti mohla a proto sňatkem tím opovrhla, začež po krutých mukách skata byla. *(Jirsíka pop. dogm.)*

Sv. *Viktoria*, mučenice, chtěla pohanského mladíka za manžela pojmouti, kojíc se nadějí, že ho obrátí ku křesťanství a radila totéž i své přítelkyni Anatolii. Avšak tato ji upozornila na nebezpečí její naděje a proto s lítostí opravdovou zavrhla návrh mladíkův a ze msty musela i s přítelkyní smrt mučenickou podstoupiti. *(Alverá, Material.)*

Když *Bonifác*, vojevůdce v Africe, jenž ku největší radosti sv. Augustina úmysl měl, svobodným zůstati, najednou s ariánkou se oženil: jen tím se svatý ukonejšil, že nevěsta kacířství se odřekla a víru katolickou přijala.
(Wiser. Lex.)

Proto ale upadl Bonifác u ariánské císařovny Placidie v nemilost a podezření, že mu nemůže více důvěřovati. Aby se proti ní udržel, povolal ariánského vandálského krále Genseriche do Afriky, skrze něhož milionové lidí nešťastnými se stali, nejpěknější města v ssutiny obrátily a severní pobřeží africké v zkázu uvedeno jest. *(Butler.)*

Charlotta, princezna bavorská, provdala se za protestantského prince virtemberského Bedřicha Viléma r. 1808. Ale hle, korunní princ ji r. 1814 zapudil, vymoha si u protestantské konsistoře v Stuttgartu, že sňatek ten byl zrušen.

Jiný protestantský pán vzal si katoličku za manželku, mysle, že i ona později se stane protestantkou. Že ale hodná paní víře své zůstala věrnou, soužoval ji všemožně, ba nechal v hadrech choditi, aby ji k odpadlictví donutil a pak se s ní dal rozvésti.
(Krönes: Real-Lex.)

Minulého roku povolán jsem byl *k nemocné* před svitáním; posel mi oznámil, že nemocná jest protestantka a že u ní již i pastor byl. I vzav po krátkém rozmýšlení ještě jednoho katolíka s sebou, spěchal jsem co nejvíce. Nemocná již příliš slabá pravila, že se mne nemohla dočkati a že se chce s Církví katolickou smířiti opravdově. I dozvěděl jsem se od ní, že asi před 20 lety odpadla. „Vždyť já," pravila, „nebrala jsem si muže s úmyslem, že odpadnu. Než hned po oddavkách dorážel na mne muž a příbuzenstvo jeho, až jsem pro uvarování ustavičných různic svolila. Pokoj ale duše mé byl ztracen navždy, zvláště při větších slavnostech katolických bylo mi přesmutno okolo srdce, nejvíce pak, že jsem cítiti nesměla P. Marii, již jsem od dětinství tak milovala. I poroučela jsem se do mocné její ochrany a její přímluvě jen děkuji, že jsem všecky ohledy světské přemohla a nyní jak pevně doufám smířena s Bohem před Jeho soudnou stolici předstoupím." I učinila vyznání víry a přijavši svátosti umírajících brzy s klidnou duší a veselým pohledem se rozloučila s tímto světem. *(Blahověst 1852.)*

c) Hleď i na jměni, avšak s mírou!

K mému známému a příteli přišel jednou mladý *muž* a žádal ho, aby mu půjčil peníze, že si dá udělati stůl. „Oženil jsem se," pravil, „před několika měsíci a nemám ještě žádného stolu, tak že musíme jísti na lavici." „Jak?" rozdurdil se můj přítel, „ty jsi se oženil;

odkud vezmeš jídlo na stůl a jak vyživíš dítky?“ *(P. Faber.)*

Jistý *šlechtic v Niddě* měl jediného syna, kterého by byl rád za počestnou a nábožnou dívku oženil, k čemuž se ale tento nechtěl odhodlati, boje se, že nebude s to, aby ji slušně vyživil. Nějaký čas na to chtěl služebník a dívka jednoho sedláka v stav manželský vstoupiti, poněvadž ale byl v osobní doživotní poddanosti, musel k tomu míti přivolení pána svého. Tou příčinou přišel s nevěstou k pánu prosit o dovolení. „Mnoho-li jmění máte dohromady?“ táže se jich šlechtic. „Já mám,“ dí ženich, „patnáct zlatých uspořených a nevěsta moje má šest, to jest celé naše jmění.“ „Jak pak chceš,“ dí dále pán, „na 21 zlatých vyživiti manželku a dítky? Já znám mladíka, který má více než 20 tisíc zlatých a bojí se manželku pojmouti.“ I odvece ženich: „Ten nemusel nikdy v kostele býti ani slyšeti, že Bůh svých věrných neopouští, když se v Něj důvěřují a pilně pracují.“ Načež popatřil šlechtic na syna svého, kterýž zahanben před ním stál a pravil: „Synu můj! tvé vychování mne mnoho stálo, ale což nejlepšího a nejdůležitějšího jest, totiž v Boha se důvěřovati, tomu jsi se nenaučil, v tom tě předčil chudý sluha.“ *(Mehlerovy příklady.)*

Jistý *občánek* moravský hodlal se oženiti a potřeboval dispense. Když však dispensi obdržel, choval se občánek jaksi chladně a pravil: „To je tak. Pantáta slíbil nevěstě, že jí dají dvě prasata a včil jí nechcó dáť víc, než jedno. Proto mi již na tom nezáleží, bude-li co ze svatby nebo ne.“ *(Čas. „Čech“ 1876.)*

V Miřetíně chtěl se selský synek R. zasnoubiti s dcerou občana z téže osady. Již poslední den před sňatkem, když se umlouvaly obě strany o výbavu nevěsty a tato již vše odpočítáno měla, žádal ještě po uzavření smlouvy ženich na tchánu svém dva mandele slámy. Tchán již zprvu rozmrzen slámu mu odepřel, začež tento od sňatku odstoupiv vyhledal si hned druhý den lásku jinou v obci Lažanech u Richemburku, s níž dostal slámy dle libosti. *(Tamtéž.)*

d) Nehleď na bohatství a krásu!

Alexandr velký pohrdl dcerou krále Daria, ač mu s ní dávána část říše a mnoho zlata za věno; raději chtěl si vzíti za choť Barsynisu, která řecky dobře znala, bez věna. *(Beyerlink.)*

Marcelle, mladistvé vdově, činil jeden starý již muž Cerealis návrh, aby ho pojala za manžela, řka, že bude po něm dědití. Matka Albina radila dceři Marcelle k tomu. Marcella ale zavrhla návrh ten, řkouc: „Kdybych se chtěla vdávati, vyhledala bych si muže a nikoliv dědictví!“

(Gassner, Unterricht der Ehre.)

V Berlíně ucházel se mladý šlechtic o dceru bohatého průmyslníka. Dcera i rodiče svolili a brzy učiněna a podepsána smlouva svatební. Když již k oddavkám jeti měli, prohlásil mladý šlechtic, že by musel odstoupiti, nezvýší-li průmyslník věno dcery své o 30.000 tolarů. Nevěsta mlčela a otec po krátkém reptání musel svoliti. Avšak když nevěsta byla tázána, chce-li si vzíti šlechtice, odvětila rozhodně: „Ne!“ Všickni byli překvapeni a nevěsta pokračovala: „Nemohu se odhodlati ruku svou podati muži, který jen mého jmění si přeje a nemá ani tolik mravnosti ani tolik útlocitu, že se odvážil v tak slavném okamžiku vynutiti na mých rodičích větší věno.“ Snadno lze si pomysliti, že mladý šlechtic tímto obratem byl téměř ohromen. Účastníci se rozešli. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

O ruku bohaté *dívky* rolnické ucházeli se dva mladíci. První byl tichý, pracovitý, skromný a mravný; druhý byl hezký švarný jinoch, jenž se i volně uměl pohybovati, společnost obveseloval a denně hostinec navštěvoval. Dívka si vyvolila druhého. Již na den oddavek ukázaly se nectnosti ženichovy a od té doby (r. 1865) neminul ani jeden den v pokoji; opilství oddaný muž navštěvuje třikráte denně hostince a když se domů navrátí, musí ubohá žena i s dítkami před ním utíkati, aby ji netrýznil. Opilec utrácí vše v hospodách a žena jeho sotva že zapravuje daně a šatí dítky své. Nesčíslněkráte již vyslovila hlubokou lítost, že nehleděla na ctnost prvního ženicha, jenž nyní s chotí svou šťastně žije.

(Fuhlrott.)

e) Hleď na ctnost a náklonnost!

Lakonští za zákon vydali, aby bez věna se vdávaly nevěsty, by více na jich mravy a ctnost se hledělo. *(Diodorus.)*

Vypravuje se o *Themistoklovi*, kterýž žil 400 let před Kristem, že když jeden chudý, ale ve svém umění dosti vycvičený, s ním pak zároveň bohatý, ale neumělý měšťan, za ženicha jeho dcery se hlásil, že odpověděl: „Raději chci míti ženicha, kterýž potřebuje peněz, než peníze, jimž potřebí muže.

(*Mehlerovy příklady.*)

Abraham synu svému Isáku nevolil manželku z dcer chananejských, protože mravy a obyčeje jejich nebyly vedle zákona Páně *(1. Mojž. 24.)*.

Tobiáš přijav Sáru za manželku modlil se *(Tob. 8, 9.)*, jakož i Sára, manželka Tobiášova *(3, 16.)*.

Booz, vyvoliv si za choť Ruth, nehleděl na její chudobu, alebrž na její ctnosť *(Ruth 3.)*.

Joram chodil po cestách králů israelských, jako byl chodil dům Achabův; nebo dcera Achabova byla manželka jeho: a činil, což zlého jest před obličejem Hospodinovým *(4. Kr. 8, 18.)*.

Sv. *Aurelius*, živ jsa za časů pohanských, chtě vstoupiti v stav manželský, o to se staral, aby nevěsta jeho stejného s ním smýšlení a stejné víry byla a takovou, sv. Natalii, i za manželku pojal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Eugenia*, dcera Filipa, vladaře alexandrinského, byla osoba velmi krásná, ostrovtipná, ctná a čistá. Protož mnozí žádali míti ji za manželku, zvláště pak mládenec jeden Akvilius, syn Akvilia, konšela římského, což ovšem byl vznešený úřad. Rodičové její byli z toho velmi potěšeni, že syn tak vznešeného pána žádá o dceru jejich a dělali si z toho čest, myslíce, že dceři se poštěstí. Ale co rozumní bez jejího svolení mu ji nepřislíbili. I optal se jí otec, chtěla-li by si vzíti Akvilia z rodu velikého a vznešeného za manžela? Ona pak odpověděla: „Při volení manžela nemá se hleděti na rod rodičů, ale na mravy manžela budoucího, nebo manželka neobcuje s rodiči jeho, ale s ním.“ Překrásná to odpověď! Akvilius nezdál se jí býti dosti mravný a ctnostný. Protož nepovolila žádosti jeho, neboť nedoufala, žeby s ním spokojeně a šťastně živa býti mohla. (*Macanův výbor.*)

Sv. *Konrád*, rodem z Piačenci, syn urozených rodičů, pojal dle vůle rodičů manželku, vyvolil si ale pannu mravopočestností a nevinností nad jiné proslulou. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

R. 1847 provdala se *dívka bohatá* a na těle i duši ušlechtilá s mladíkem sice zámožným, avšak časem i opilým. Myslela si, že jen zlá příležitost vinna jest chyby ženichovy a z té že se vyléčí a hodným manželem stane. Zatím se ale milý ženich hned při oddavkách opil a opilství se napotom nevzdal, nestaraje se mnoho o ženu a domácnost. Konec všeho byl, že, aby všecko nepromarnil, dostal kurátora a za 16 roků následkem opilství zemřel. (*Scherer*, *Exempel. Lex.*)

Jistý *důstojník*, jediný syn rodičů a dědič znamenitého jmění, než se zasnoubil, vyhledal si za choť ne snad pannu bohatou, alebrž chudou. Za to ale vyznamenávala se nevěsta dobrou pověstí, dobrým vychováním, pravou nábožností, tichostí, svědomitostí ponížeností a neumdlenou pracovitostí. A věru neměl kroku svého co litovati.

(*Čas. kat. duch. 1843.*)

Jeden bohatý vznešený *měšťan* a jeho ctnostná manželka měli jedinkou dceru. Kdys pravila manželka k choti: „Máme jedinkou dceru a velké bohatství, komu ji dáme za manželku? Dáme-li ji bohatému a rozmazlenému, budou v domě různice, vzal by si ji snad pro bohatství. Dáme ji teda zbožnému třeba chudému, jenž by ji a nikoliv věno miloval.“ „Máš pravdu,“ odvětil manžel, „dáme-li ji bohatému, snadno zpyšní. Dáme-li ji bohatšímu, než ona jest, bude ji považovati třeba za svou děvečku. Dáme ji proto raději muži zbožnému. Především ale musíme Boha o pomoc vzývati. Jdi zítra do kostela, pomodli se a uzříš-li tam mladého zbožného muže, vyptej se naň.“ A vskutku druhého dne, když se matka v kostele modlila, vešel tam i zbožný mladík, jenž pocházel ze zbožných rodičů a tomu dali později dceru a nemuseli toho nikdy litovati.

(*Pavel Barry.*)

Olimpias, uslyšev, že jeden dvořením pojal za choť osobu sice hezkou, avšak zlé pověsti, pravil: „Není moudrý, kdo pojímá manželku jen okem a nikoliv i uchem; krása se vidí okem, pověst slyší uchem; kdo ale jen rukou se žení, béře ohled jen na věno. (*Erasmus.*)

Jeden velmi *bohatý otec* vyhlídl synu svému hezkou a bohatou pannu za man-

želku. Syn, nenaleznuv na panně potřebné ctnosti, utekl z domu. Utrmácen přišel do chýše zdánlivě chudobného muže, aby se občerstvil. Tam spatřil jedinkou dceru přívětivého stařečka, kterak pilně pracuje a při práci Boha velebí. I naklonil se panně cudné, vyjevil život svůj starci a požádal o dceru. Stařeček proskoumav rozličným spůsobem jinocha, že bohatou avšak na ctnosti chudou dívku si nechtěl vzíti; uvedl ho do komory a zde mu ukázal nesmírné poklady, kterých si pilností a šetrností vydobyl, a pravil: „Proto že jsi ruku bohaté panny odmítnul a u mé dcery více na zbožnost než bohatství hleděl: obdržíš s ní i toto bohatství co věno.“ *(Sv. Jan dam. Vita Barlet. Jos.)*

V Janově ucházeli se dva rytíři o pannu rodem, krásou a ctností proslulou. Jeden z nich, kterému panna byla nakloněna, byl od rodičův odmrštěn, ani druhému pro vysoký rod a bohatství přednost dali a již i den oddavek určili. Než ještě před oddavkami r. 1657 povstala morová nemoc, na niž i nevěsta se roznemohla. Uděšen opustil ženich nevěstu, boje se, aby se nenakazil. I všickni lidé vyhýbali se domu tomuto, jen zavržený mladík dostavil se k panně, obsluhoval ji dnem i nocí, neboje se nákazy. Panna se úplně vyhojila a nabyla zase dřívější krásy. Tu se dostavil teprv ženich a dával dvorně radost na jevo, že nevěsta šťastně se vyhojila. Avšak panna vděčná neustála otce prositi, dokud nesvolil, aby za manžela si vzala toho, jenž věrným obsluhováním na životě ji zachoval.

(J. Em. Veith. Mater dol.)

Leopoldina, princezna rakouská, zasnoubila se prokurací za Pedrona I., císaře brasilského, kteréhož ani neviděla. Když pak v Rio Janeiře manželi byla představena, učinil na ni odporný dojem, že v těžkomyslnost upadla a ze žalu a touhy po vlasti v brzku zemřela.

(Scherer, Exempel-Lex.)

f) Nezhřeš dříve; nevstupuj proti vůli rodičův!

Nedávno slyšel jsem vypravovati o jednom *mladém muži*, z hodné rodiny pocházejícím, příklad velmi kormutlivý. Došed slušného samostatného zaopatření, doufal teď pojmutím řádné manželky dovršiti vezdejší štěstí své. Než za dřívější doby upadl ubohý, byv sveden lehkými soudruhy, v osidla světské rozkoše, a tím porušil si květoucí zdraví tou měrou, že se v něho vkořenila ohavná nemoc, z níž jen povrchně byl vyléčen. Když pak se oženil, vypukl neduh na novo a tu mu již nebylo žádné pomoci více. V přesmutném tom stavu, maje před očima předčasnou smrt, hořekoval prý všecken na mysli sklíčený, žalostně volaje: „O světe, jak jsi mne sklamal!“ *(Ludmila 1879.)*

Jeden *mladík* a mladice, kteří po delší čas v nedovoleném poměru spolu žili, vzali se konečně za sebe proti vůli rodičů. Ani před sňatkem ustavičně při sobě byli, dalo se očekávati, že láska jejich potrvá až do smrti. Zatím ale za trest Boží nemohli se po sňatku vystáti a manžel zacházel s manželkou jako s otrokyní. Ona byla trpělivá, avšak manžel ji jednou tak do nohy udeřil, že za osm dní zemřela. Na smrtelném loži poznala, že Bůh proto ji tak potrestal, že se s manželem před sňatkem prohřešila. *(Zollnera kat. káz.)*

Sv. *Františka římská*, nahlížejíc marnost světa, chtěla vstoupiti do kláštera; však dobří rodiče jí radili, aby se za šlechetného muže provdala, což z poslušnosti k nim učinila. Vůbec v důležitých věcech mají dítky radu bráti se svými rodiči a jich co moudrých a zkušených poslechnouti. Přísl. 4, 1. a 6, 20.

(Životy Svat.)

R. 1822 zamilovala se v J. *slečna* do mladého úředníka, jenž pocházel ze šlechtického a majetného rodu a krásou tělesnou a uhlazenými mravy slečnu na sebe upoutal. Otec slečnin nechtěl dáti svolení, věda, že ženich jest bez víry a surový. Že ale dcera uposlechnouti nechtěla, řekl jí, aby tedy spěchala slepě do neštěstí, avšak že jí nedá za věno ani krejcar. Zaslepena spojila se s úředníkem. Jen několik dní trvalo štěstí manželské. Úředník, vida, že otec vskutku dceři ničeho nedá: týral nebohou choť, hýře sám v hospodách. Následkem týrání porodila mu choť mrtvé děcko a nebezpečně se roznemohla. Přivolaný lékař žádal chotě, aby mírně s manželkou zacházel, jinak že ji usmrtí. Sotva že odešel: hodil bezcitný ukrutník své manželce punčochy, že prý jsou špatně upleteny. Nebohá lítostí brzy skonala,

Matka a dítko byly v jednom hrobě pochovány, kdežto nelidský manžel hned po pohřbu vyšnořen se odebral k taneční zábavě. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

3. Příprava.

a) Další. Varuj se hříšného obcování!

Jedna *děvečka*, nabaživši se služby, hleděla hříšným spůsobem pod čepec se dostati. Byla mnoho roků živa s čeledínem v nedovoleném poměru a více dítek mu zplodila, až konečně za manželku ji pojal. Než za několik dní po oddavkách počal u nich život nesvorný, ďábelský. Špatně vychovávali i dítky. Otec se oddal opilství, činil doma povyky a jen hádky, lání a proklínání bylo slyšeti v domě tom. Synové jejich byli zaháleči a dcery pěstovaly nedovolené poměry a tak dům se množil nemanželskými dítkami. Všickni pak pro nespořádaný život padli obci za obtíž. *(Wišer, Lex.)*

Měl jsem přítele, mravného a zbožného *mladíka*. Ačkoliv navštěvoval, ovšem že zřídka, taneční plesy a jiné dovolené zábavy, ačkoliv bavil se a měl známosti s děvčaty, předc velice mu na tom záleželo, aby zachoval svou čistotu neporušenou. Nacházel se často u velkém nebezpečí své nevinnosti, činily se mu rozličné úklady a léčky, ale on se měl na pozoru, ani slova neslušného nedovolil sobě pronésti před osobou druhého pohlaví. Pomyšlení pouhé, že by mohl hříchem ztratiti svou nevinnost, naplňovalo jej takým citem, že strachem se chvěl. Častěji myslíval, v jak strašný stav hříchem by upadl a jak by se o dosavadní spokojenost připravil. Věděl mladík, že se musí oženiti, hlásily se mu ze všech stran nevěsty, vyvolil si jednu a měl tedy míti svatbu; v čas mezi ohláškami modlíval se vroucněji než jindy a dovolil-li sobě někdo žert neslušný, zastyděl se v duši své. V den své svatby uvil sám dvě kytice ze své zahrady ze samých bílých květin a dal je co oběť své nevinnosti na oltář Panny Marie. Když pak stál u oltáře se svou nevěstou, vzpomněl, že mnohé kříže a starosti v tomto stavu naň čekají a to naplnilo jej přílišnou malomyslností. Ale když pohlédnul k oltáři s obrazem zázračné Panny Marie, jížto věnoval své bílé kytice, zdálo se mu, jakoby Panna Maria jej těšila těmito slovy: „Ty's sobě velice vážil své čistoty a protože zachovalý vstupuješ v stav manželský, neměj přílišné starosti o svou budoucnost; já budu starostlivou tvojí matkou!“ Myšlenkou tou byl potěšen a posilněn. A ano, čekaly naň veliké starosti, ale Bůh jej tak podivnými vedl cestami, že takořka očividně poznával v tom zázračné řízení Boží a zvláštní ochranu Panny Marie. *(Čas. Ludmila 1878.)*

Dva *snoubenci* se před sňatkem tak milovali, že sotva hodinu mohli bez sebe vydržeti. Jakmile se ale za sebe vzali, pojati jsou takovou nenávistí k sobě, že se prali a škrábali jako psi a kočky. Šli-li od sebe, toužili po sobě a když se sešli, zase upadli v starou nenávist a co bylo toho příčinou? Že bez Boha nastoupili tento stav a bez Boha v něm žili. *(P. Candidus.)*

b) Bližší. Modli se; přijmi sv. svátosti! v den sňatku čiň dobře!

Sv. *Cecilie* když proti vůli své s Valerianem k zasnoubení přinucena byla, tři dni před sňatkem svatebním v žíně se oblekla a na modlitbách trvajíc, Bohu se odevzdala a napotom i manžela k víře křesťanské přivedla a ve svém panenství neporušena setrvala. *(Macana výb.)*

Před několika lety uvedl jednoho mladého *lékaře* přítel jeho v jistou počestnou rodinu v té naději, že obdrží ruku jediné dcery, kteráž byla rovněž tak nábožná, jako celá rodina. I zalíbeno jest děvče lékaři tomuto, jehožto mravopočestnost nebyla menší než jeho umění. Deset dní před svatbou vešel sám k matce své budoucí choti a prosil, by mu dovoleno bylo s Emilií soukromí promluviti. „To nemůže býti,“ odvece tato přívětivě, „dceři mé není dobře, má potřebí pokoje.“ „Však mně jest to těžko, že nemohu ani okamžiku se s ní povyrážeti, jedva že jsem tři- neb čtyřikráte s ní ve společnosti mluvil, aniž jsem nalezl příležitosti, s ní bez vytržení mluviti a jí své city vyjádřiti a její city poznati.“ „Vaše srdečnost jest mi k srdci, ale s dcerou mou nemůžete mluviti.“ „Já bych jí ale něco důležitého měl říci,“ dí ženich. „Chcete-li tomu, zavolám ji, můžete s ní mluviti

u mé přítomnosti," dí matka. „Vždyť mám ale brzy její manželem býti!" odvece ženich. „Potom bude vaše a já nad ní nebudu práva míti; posud ale musím plniti povinnost moudré a křesťanské matky." „Ach!" zvolal lékař, „musím se vám tedy přece svěřiti. Jsa vychován ode zbožných rodičů, byl jsem vždy věren sv. víře otcův. Vlažnost, jakáž bohužel mezi muži našeho věku panuje, mohla vzbuditi ve vás nedůvěru v osobu mou, avšak já si za čest pokládám, že se ve všem zpravuji dle sv. náboženství a čím více je poznávám, tím více si ho vážím. Že jsem tak dotíravě na tom stál, abych samoten s dcerou vaší mohl mluviti, stalo se proto, abych smýšlení její v ohledu tomto zkusil a ji požádal, by všeobecnou zpovědí k sňatku se připravila." Při těchto slovech nemohla se matka zdržeti slz a objímajíc ženicha a vinouc jej k srdci dí: „Dobře, synu můj, my všickni půjdeme ten den společně k stolu Páně; jděte ž k dceři mé a řekněte jí, že jsem vás nazvala synem svým. Jděte, zbožný muži, vaše smýšlení jest mi rukojemstvím budoucího štěstí vašeho i dcery mé." *(Gaume.)*

Není tomu dávno, co jistý *ženich* zasnoubiv se s jednou dívkou, jejíž otec zemřel, přišed k otci svému jej o požehnání žádal a pak s ním a nevěstou šel na hrob otce nevěstina. Sv. svátost přijali napotom oba s roznícenou pobožností, že všickni přítomní až k slzám pohnuti byli. Při obědě zpomenuto i hojně na chudé a po obědě opět navštívil hrob otce manželčina. *(Čas. kat. duch. 1843.)*

Tobiáš mladý a *Sara* po tři noce, když za sebe se dostali, manželského obcování se zdrželi a Boha o pomoc v horlivé modlitbě žádali. *(Tob. 8, 4.—6.)*

Jeden majitel krásných skláren *v Lotrinsku* pozval při veselce sestry své, která se za kapitána granátníkův provdala, 60 chudých k obědu, hojně je vyčastoval a náčiní, na němž jedli, jim daroval. I jiných chudých almužnou podělil, začež tito novomanželům všeho blaha a zdaru přáli.

(Mehler, Kat. Handb.)

V jedné *obci* vzala si r. 1870 jedna bohatá selská dívka chudobného mladíka za manžela. Nevěsta skromná a stydlivá, majíc smutek za svého nedávno zemřelého otce a že čas jubilejní byl, vymínila si, aby nebyla taneční zábava, k čemuž i ženich svolil. Za to je i farář v kostele vyznamenal. Avšak ženich slibu svému nedostál a na veselce mnoho a hlučně se tančilo a duchovenstvu na příkor vypískalo. Než manželství to nebylo šťastné, brzy novomanžele musel farář mířiti a občané poznali, že den oddavek se zneuctil a tím nešťastné manželství přivolalo.

(Scherer, Exempel-Lex.)

4. Manželství.

a) Ač má nepříjemnosti, blaží; mnohému jest potřebné.

V Africe panoval ten obyčej, že zasnoubená manželka hned prvního dne musela k matce manžela jíti a o hrnek žádati. Matka manželova jí ho nedala, nýbrž ji hodně vypeskovala a vynadala a sice za tou příčinou, aby si zpomnčla, že v nastávajícím stavu ji mnoho nepříjemností a zármutků očekává.

(Plutarch.)

Když kdosi s radostí *Diogenu* vypravoval, že pojal manželku, odpověděl mu: „Málo útěchy a mnoho starosti jsi na sebe převzal." *(Langius.)*

Jak bych měl s to býti, abych dolíčil štěstí *manželství*, jež Církev zakládá, oběť mše sv. pojišťuje, kněžské požehnání stvrzuje? Dva věřící bývají tu spojeni pod jedním jhem k jedné naději, jednomu slibu a stejné službě; oni jsou sobě bratrem a sestrou, spoluslužícími bez rozdělení ducha a těla. Oni jsou v pravdě dva v jednom těle, jedno tělo, jedna mysl, jeden duch. Spolu se modlí, spolu postí, poučují se, napomínají se vespol. Spolu jsou v Církvi Boží, spolu při sv. večeři Páně, spojeni jsou v potřebách, pronásledováních, občerstveních. Ničeho sobě nezatajují, nevyhýbají se, nejsou si obtížni. Mši sv. navštěvují bez vlažnosti, každodenní pobožnost konají bez překážky, neznamenají se kradmo sv. křížem, nespíchají bázlivě u díkučinění a mezi nimi před jídlem a po jídle modlitba neumlká. Mezi oběma ozývají se žalmy a chvalozpěvy a závodí vespol, který by Bohu nejlépe sloužil. To vidí a slyší i Kristus a raduje se, takovým dává pokoj svůj. *(Tertullian.)*

Že i v manželství svatosti dosáhnouti lze, byl poučen znamenitý opat *Makarius*, jemuž Bůh oznámil, že vzdor jeho ctnostem a mrtvení tak dokonalý není, jako dvě manželky, které v blízkém městě žily. Ihned je navštívil a seznal, že opravdu vedou svatý život. Držíce jazyk na uzdě, nepromluvily zbytečného slova. K manželům se chovaly trpělivě, pokorně, tiše a zdvořile, ve všem, co by proti Božským přikázaním nebylo, je poslouchaly. Žily v modlitbě a rozjímání, obětujíce síly své tělesné i duševní Bohu. (*Butler.*)

Jeden *měšťan* žil v mládí v hříchu nečistoty, již pro dráždivost páchal. Než chtěl přece spasen býti a bál se zatracení, proto požádal zpovědníka o radu, aby hříchu toho se vzdal. Zpovědník mu poradil, aby se oženil. I učinil měšťan tak, pojal dívku za manželku a žil pak křesťansky. (*Pavel Barry.*)

b) Špatné jest nešťastné.

Nehodní manželé byli:

Eva, svedši Adama k hříchu (*I. Mojž. 3, 6.*). Onan, zneužívaje nepřirozeně manželství a zabit jest (*I. Mojž. 38, 9—10.*). Samsonova žena vyloudíc od manžela tajemství hádanky (*Soudc. 14.*). Dalila podplacena vyloudila tajemství síly jeho (*Soudc. 16.*). Ženy Šalomounovy, svedše ho k modlářství (*1 Kr. 11, 4.*); žena Achabova Jezabel ponoukala manžela ku zlému (*3. Kor. 21, 25—26.*). Vasthi, neposlechši manžela Assvera, aby k němu přišla (*Esth. 1, 10. 1. Petr. 3, 1—7.*). Herodias, byvši příčinou stětí sv. Jana. (*Mrk. 6, 24.*). Ananiáš a Safira, lhouce. (*Sk. 5.*)

Roku 1879 pohádal se kolporter *Lekeš* v Praze se svou ženou; v hádce té vyčítala mu ona, že nic nevydělá a ona sama že se musí o něj starati. To rozmrzelo Lekeše tou měrou, že si předevzal se usmrtiti. Přeřezal si žíly na rukou. Dopraven byl do nemocnice milosrdných bratří. (*Čas. „Čech" 1879.*)

Výměnkář *M. Vávra* v Deskách v okresu Kaplickém žil se ženou svou ve stálém sváru. V noci jednou opět se hádali. Vávra rozlítil se tak, že uchopil sekeru a ženu svoji smrtelně poranil na hlavě. Ze strachu však před trestem oběsil se na blízku postele, na které poraněná žena umírala. (*Tamtéž.*)

Ve Škvorci u Českého Brodu žil velmi zámožný Israelita *R.* Měl jedinou dceru, která se náruživě zamilovala do mladého obchodníka, kterému otec nepřál. Donutili dceru, že si vzala ženicha, kterého on jí vyhledal. Po nějakém čase posílala dcera rodičům listy, že je nešťastna. Z toho vznikaly mezi manžely sváry dříve nebývalé. Před 14 dny utekla dcera svému manželi a přišla k rodičům, dokládajíc, že se nevrátí více k muži. Otec vzal si k srdci neštěstí milované dcery tak, že se oběsil. Smrt jeho dojala dceru v té míře, že pozbyla smyslů a musela býti dopravena do pražského blázince. Matka těžce se roznemohla a není naděje, že se uzdraví. (*Čas. „Čech" 1879.*)

Před 14 roky zmizel z Dolní Krče jistý *N.*, zanechav manželku s dvěma dítkami v největší bídě. Žena muže oplakala, domnívajíc se, že potkalo ho někde neštěstí. Tu po 14 letech právě před vánocemi vrátil se oplakaný muž pojednou k ženě a dětem. Jsa hudebníkem, chodil s jistou společností jízdeckou ve Francouzích. (*Čas. Čech 1879.*)

44letý, z Pruska rodilý zedník Vilibald *Buchmann* v Jaroměřicích u Moravských Budějovic byl dne 3. října 1878 ráno, když ještě spal, polit vlastní ženou vařící vodou, tak že z ubožáka maso padalo a on za několik dní v hrozných bolestech skonal. Žena vzteklice nalezá se ve vyšetřovací vazbě v Moravských Budějovicích. (*Čas. Čech 1878.*)

Jistý *lamač kamene* měl ženu již delší čas churavou. Jednoho dne, když vycházel z domu do lomu, pravil rozezlen k ubohé ženě: „Kdybys už raději zemřela a už jednou byl tomu konec." Na to odešel do lomu, z něhož se už více nenavrátil. Nahoře nad hlavou utrhl se kámen, který mu hlavu i žebra rozbil, takže na místě mrtev zůstal. Což se stalo u Mostu ku konci roku 1878. (*Petr Kopřiva.*)

5. Hodní se

a) milují.

Cyrus, král perský, zvítěziv nad Tygranem, králem arménským, zajal jej i manželku jeho. Jednoho dne oba zajaté k svému stolu pozvav, tázal se Tygrana: „Jak draze by jsi vykoupil manželku svou ze zajetí mého?" Zajatý král od-

pověděl: „Dal bych za ni to království, kteréhož jsi mi odňal, ano i životem a krví svou chtěl bych ji ze zajetí vysvoboditi.“ Plni obdivení nad touto láskou manželskou navrátil mu král království a propustil oba na svobodu. Po nedlouhém čase tázal se Tygranes manželky své, „jak by se jí líbil krásný král Cyrus?“ I odpověděla královna: „Nevím, co s tou otázkou myslíš, jen to vím, že po všecken čas zajetí našeho oči své jsem měla jen na toho upřené, který hotov byl pro mne i život položiti i krev vyceditи.“ *(Mucanovy příklady.)*

Dokonalí manželé a manželky v Písmě sv. byli:

Abraham a Sára *(1 Mojž. 12.)*; Isák a a Rebeka *(1 Mojž. 24.)*, Jakub a Ráchel *(1 Mojž. 29.)*, Michol, chtíc zachovati Davida *(1 Kor. 19, 11.)*, Abigail, manželka, ukrotivši hněv krále Davida proti manželu *(1 Kr. 25.)*, Anna, choť starého Tobiáše, živíc ho oslepléhо *(Tob. 2, 19.)*, mladý Tobiáš a Sára *(Tob. 6.)*, Elkána těšil neplodnou manželku svou Annu *(1 Kr. 1.)*, Faltyel plakal nad ztrátou manželky své *(2 Kr. 3, 16.)*, Susanna čistotná, nechtíc manželi se státi nevěrnou a volíc raději smrt *(Dan. 13. 22—23.)*, Zachariáš a Alžběta *(Luk. 1, 6.)*, sv. Josef a Panna Maria, žena Pilátova, varujíc manžela, aby Krista neodsuzoval. *(Mt. 27, 19.)*

Hodností se i vyznamenali:

Eustachius a Theopista se syny Agapitem a Theopistem 20. září, Getulius a Symforosa se 7 syny 18. července, Chrysanth a Daria 25. října, Jindřich a Kunhuta, Štěpán a Gisela, Vitalis a Valeria se syny Gervasem a Protasem 19. června atd.

Sv. *Alžběta* a manžel její Ludvík hesensko-darmštatský milovali se srdečně. Utěšené bylo na ně podívání, ani vespolek líbě se bavívali, při tom důvěrných jmen, bratře, sestro! užívajíce; bylo již pozorovati, jaký milý pokoj a utěšená svornost panuje mezi nimi.

(Blahověst 1848.)

Když se *Ludvíka* jednou věrný rytíř Valtr z Vargily důvěrně otázal před oddavkami: „Nuže, jak se vám líbí Alžběta, kterou jsem vám z Uher přivezl, míníte ji za choť pojmouti, anebo mám ji nazpět otci dáti?“ Ludvík povstav, ukázal na blízký vrch a pravil: „Vidíš tam ten vrch? Kdyby tento celý vrch byl ze zlata a já bych si měl voliti Alžbětu, vyvolil bych si ji; miluji ji pro její ctnost a zbožnost, miluji ji více, než všecky poklady tohoto světa.“

(Alb. Štolc, die hl. Elis.)

Sv. hrabě *Eleazar* a manželka jeho Delfína vroucně a svatě v Pánu se milovali. Když byl jednou Eleazar za svým povoláním se vzdálil a dlouho domů se nevracel, Delfina starostliva jsouc, jak se mu vede, vypravila k němu zvláštního posla, po němž Eleazar odpověděl: „Drahá choti! mám se velmi dobře. Kdykoliv mne chceš viděti, hledej mne v ranách Pána Ježíše, v nichžto přebývám, jinde bys mne hledala marně.“ Žili s manželkou v ustavičné čistotě.

(Podstránského výkl.)

Sv. *Isidor*, rolník ve Španělích, žil se svou manželkou Marií Torribiou velmi svorně. Ačkoliv 12 roků v chudobě byli, nikdy nebylo u nich nespokojenosti, nikdy vády, povzbuzujíce se vespol k milování Boha a ku ctnosti. *(Domainko.)*

Sv. *Ludvík* k sobě samému tak přísný byl ku královně tak přívětivý, až skoro u některých hany došel, že by jí totiž přílišně lahodil a chlácholil, ač za to chvály hoden byl. *(Sv. František sal.)*

Alypina, dcera sv. Gorgonie a neteř sv. Řehoře nyz., byla zasnoubena s Nikobulem, jíž, ana byla neúhledného vzrůstu, pohrdal a s níž krutě zacházel. I psal mu svatý Řehoř a domlouval, že má patřiti na její duševní a ne tělesnou krásu.) *(Sv. Řehoř naz.)*

b) Povzbuzují se k dobrému; jsou svorni.

V Karthagu žil zbožný lékař *Liberatus* se svou manželkou svorně, starajíce se nejen o své tělo, nýbrž i o svou duši, a jsouce oba horliví katolíci. I byli oba od Arianů chyceni, aby katolictví se vzdali. I pravili k ženě, aby tím spíše odpadla: „Nebuď přece tak tvrdošíjná a přijmi naši víru, kterou i manžel tvůj již přijal.“ Avšak nadarmo; ona žádala, aby k manželi ji přivedli, a tu pravila k němu: „Nešťastníku, proč chceš pro časný zisk nebeského se vzdáti? uchrání tě zlato a stříbro od pekla?“ Muž se divil slovům těm a brzy jim porozuměv, odvětil: „Manželko, co to mluvíš? Milostí Boží jsem katolík a jím

i zůstati chci.“ I byli hodní manželé k rozkazu vandalského krále vydáni v bídu a aby tím spíše uposlechli, odjaty jsou jim jich dítky. Toto odloučení s dítkami bolestně dojalo otce, tak že plakal; avšak manželka ho těšila, řkouc: „Kristus se dítek našich ujme, či neslyšíš je volati: jsme křesťané?“ I vzmužil se muž a všickni podstoupili smrt mučenickou. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Adléta* žila se svým chotěm Lotharem, králem italským, velmi svorně. Choti svému oddala se neoblomnou věrností; s ním sdílela upřímně všecku radost, všecku žalost a čím vznešenější stav její byl nad ostatní lid, tím pokorněji chodila před tváří Boží. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Brigitta* stala se manželkou knížete nericského Ulfa Gudmarsona; i měla se k němu velmi laskavě a svým chováním k tomu ho přiměla, že se odřekl nejen karbanu, nádherného šatstva a jiných nedokonalostí, nýbrž i vší pílí zdokonaliti sebe hleděl a proto častěji k zprávě Boží chodil a modlení se oddal. I byli mladí tito manželé v ustavičné svornosti a lásce živi, jeden druhého k dobrému povzbuzuje a v bázni Boží utvrzujíce. Jediný cíl, ku kterému jejich myšlení a jednání se neslo, byl Bůh. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Manželství sv. *Mathildy a Jindřicha II.*, císařc, bylo šťastné pravou svorností, ve které žila s chotěm svým. V obou žila láska ku Kristu, táž bohulibá vůle, táž láska a milosrdenství k poddaným, táž ochotnost ku každému dobrému skutku. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Nonna* živa byla s mužem svým Řehořem v pokoji a patřící svornosti. Bylať první paní v městě Nizianzenu, kdež muž její nejvyšší úřad zastával; vážená byla, bohatá byla, slavná byla. Ale k tomu ona srdce svého nepřikládala, ano ve vší slávě své vnitřního pokoje nenalezala, protože se jí jednoho nedostávalo, co by ji nade všecko bylo blažilo, co mnohému manželi, mnohé manželce k srdci docela nejde. A to bylo? Řehoř nebyl křesťan. To ji rmoutilo a trápilo. Protož celou důvěrou se modlila zaň k Bohu, aby mu popřál milosti obrácení. Konečně uslyšel Pán její vroucí modlitby. Řehoř odřeknuv se pohanstva, dal se pokřtiti a stal se svatým. *(Macana výbor.)*

Sv. *Salaberga* byla se svým manželem živa právě jako jedna duše ve dvou tělech, vespolek se snášejíce a k dobrému povzbuzujíce. Jejich hlavní péče byla, aby se žádným hříchem nepoškvrnili a aby tolik dobrých skutků učinili, co jen koliv mohli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jeden *šlechtic* pozval mimo vznešených hostů i prostého avšak křesťanského a rozumného představeného na veselku. Když hosté s mnoha skvostnými dary se vytasili, podal i představený malou schránku, aby Bůh novomanželům zdraví udělil. Ve schránce nalezl šlechtic stříbrný památný peníz, jakýž Holanďané razili, aby mír s Angličany utvrdili. Na jedné straně byl pár volů vyobrazen s nápisem: Juncti valemus t. j. spolu jsme silni; na druhé straně byly v moři ploucí hrnce vyobrazeny s podpisem: Collidentes frangimur t. j. srazíme-li se, roztlučeme se. Hrabě ukázal mladistvé paní peníz ten, řka: „Mnoho krásných darův jsme dnes dostali; rolník nám nedal nejhorší.“ *(Mehler, kat. Handb.)*

c) Neopouštějí se.

Theogena, manželka Agathokla, krále sicilského, když král onemocněl, ani na okamžik lože jeho neopustila, snažíc se s nebezpečím vlastního života prodloužiti život jeho. *(Sabellus.)*

Michol zachovala manžela Davida tím před Saulem, jenž dům Davidův sluhy obklíčil, že ho spustila oknem a na lože položila sochu *(I. Král. 19, 11.)*.

Abigail vysvobodila manžela Nábala, jenž Davidu potravy odepřel, před hněvem Davidovým, že zaň prosila a dar Davidu veliký přinesla *(I. Král. 25, 2, 24.)*.

Hodné byly i: Sára, manželka Abrahamova *(1. Petr 3, 6.)*; Anna, manželka Tobiáše, živíc manžela *(Tob. 2.)*; Zuzana, chtíc raději smrt podstoupit, než by věrnost manželskou poškvrnila *(Dan. 13.)*; Judita, oplakávajíc manžela. *(Jud. 8 a 16.)*.

Barbora z Anrillot, známá později pod jmenem „Maria z vtělení“ provdala se v 18tém roce věku svého za vznešeného a bohatého pána Acarie v Paříži. V politických zmatcích, když Jindřich IV. Paříže dobyl, byl Acarie z města vypuzen, přišel o celé jmění a byl obžalován pro velezrádu. Tu sama hájila

manžele svého a šťastně uznán jest za nevinného. Napotom zapravila ze svého věna všecky dluhy manželovy a přece jim ještě tolik zbylo, že slušně mohli živi býti. K manželi se chovala velmi uctivě a srdečně. Přišel-li k ní do pokoje, ihned vstala a přivítala ho. Ať kdokoliv u ní byl, zabývala se hlavně s ním. Přišel-li z cesty, šla mu hned vstříc. V nemoci ho sama obsluhovala, v posledním pak okamžení, když doživotní zpověď vykonal a tělo Páně přijal, ani na okamžik se od něho nevzdálila a slavně ho dala pohřbíti. Co vdova vstoupila do kláštera karmelitánek, který ve Francouzsku zavedla, a zde roku 1618, 12. dubna co klášternice zemřela a již za 4 leta za svatou prohlášena jest. *(Butler.)*

(Ve vůkolí pověstného *Blaníka* měla býti l. P. 1827 sousedka zaopatřena. Kněz vejda do světnice zaražen byl ukrutným puchem, div že neomdlel. Vykonav s tíží velikou modlitby a povinnost svou, podává jí nejsvětější a tu vidí s hrůzou, že nemocná rakem vyžraný má nos, vyžrané líce i svrchní pysk a i oči že nakaženy jsou. Při návštěvě pozdější se dozvěděl, že ubohá po 5 let již tak trpí; čeládka tam nechtěla pro puch sloužiti, dostávala tudíž větší mzdu; sousedky ji opustily, jedině věrně ji ošetřoval manžel. Sloužil jí trpělivě, ano radostně po 7 let, zachovav krásně lásku a věrnost, kterouž před oltářem přislíbil. *(Blahověst 1848.)*

Dominik Catulosus, muž na jmění i ctnosti bohatý, měl manželku velmi ošklivou nemocí stíženou. I jinak tak byla zmrzačená, že nikdo bez ošklivosti na ni nemohl pohlednouti. A hle, hodný manžel povždy byl u ní, s ní jídal a ošetřoval, ač pro rány velmi zapáchala, až do smrti. *(Schuster's: Kat. Handb.)*

Anglický král *Eduard I.* vypravil se za válek křižáckých na vojnu do sv. země, aby pomáhal ji vyrvati z rukou nevěřících. R. 1271 však od vraha pokoutního šípem, jedem napuštěným, raněn jest. Lékařové prohlásili, že jen tehdáž smrti ujde, pakli někdo jed z rány vyssaje, čímž by se ale sám v nebezpečí života vydal. Nikdo se neodhodlal k tomu, jen choť králova, Eleonora, vedena láskou k manželi, čemuž král odpíral, jenž na smrt se připravoval. Tu přistoupila manželka v noci k loži manželovu a vyssávši šťastně jed zachovala manžela, aniž by sobě ublížila. *(Blahověst 1848.)*

V jedné vsi blíže Altony byl živ chudý švec, *Ludvík Garbon* jehožto manželka po dlouhé nemoci zrak ztratila. I nešetřil žádných výloh, aby choti své pomoc zjednal a užíval všelikých prostředků, ale vše nadarmo. Posléz pak se dozvěděl o jednom moudrém lékaři, kterýž bydlel v Altoně. I vydal se bez prodlení na cestu, aby i toho zkusil. Přislíbil mu lékař pomoci, žádal však od něho za léčení 25 tolarů. To bylo ovšem naň mnoho. Však ale nedaje se odstrašiti, spěchal domů, prodal svou jedinkou krávu, v kteréž záleželo celé jeho bohatství a přinesl žádanou sumu peněz lékaři a pak přivedl po několika nedělích uzdravenou manželku s radostí domů. *(Mehlerovy příklady.)*

V *Neapolsku* vzdělával jeden rolník pole své na břehu mořském a nedaleko byla manželka jeho. V tom přirazili mořští loupežníci a odvedli ženu. Muž, zpozorovav to, ploval za lodí a žádal, aby ho na loď přijali, že tam choť jeho. Což když Maurové uslyšeli, oznámili to později králi Tunetanu, kterýž oběma svobodu daroval a muže do své tělesné stráže přijal. *(Fulgosus.)*

Když *Welf*, vévoda bavorský, od císaře Konráda III., velkým vojskem obklíčen byl, hrozil císař, že město zničí a nikoho neušetří. Tu prosily ženy císaře, aby alespoň jich nevinných ušetřil a z města je nechal odejíti s nejpotřebnějším, co by unesly. Císař svolil a umínil si, že se bude dívati, až půjdou, maje za to, že si něco šatů ponesou. Jak se ale podivil, když spatřil, kterak každá manželka i vznešená svého manžela na zádech odnášela ano i vévodkyně vévodu. Čin ten pohnul císaře k slzám; i ušetřil města a učinil mír.) *(Fr. Hunolt.)*

d) Zachovávají čistotu manželskou; mnozí i ustavičnou.

Na nejvýš chvalitebná jest manželská čistota, již sv. *Hedvika* po celý život svůj zachovávala; neboť bylať se času adventního a postního a před velkými svátky s dorozuměním manželovým vší tělesné rozkoše zdržovala.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Alfons II., král kastilský žil s manželkou svou v ustavičné čistotě. *(Volatonarus.)*

Sv. *Eduard*, král anglický, zůstal s manželkou svou v panictví a když umřel, neměl ani vous, ani vlasy šedivé. *(Surius.)*

Emerikus, syn krále uherského Štěpána, žil s manželkou svou po celý život v čistotě. *(Bozius.)*

Sv. *Homobonus* nikdy s chotí svou neobcoval. *(Surius.)*

Císař *Jindřich* s chotí Kunhutou čistotu zachoval. *(Baronius.)*

Paulin taktéž s chotí svou Terezií nikdy tělesně neobcoval. *(Sv. Augustin.)*

Ammon, egyptský jinoch velké svatosti, oženil se na radu svých přátel. Avšak večer před veselkou, když byl s nevěstou sám, přečetl jí list ku Korintským o manželství a panictví a přemluvil ji, aby i v manželství ustavičnou čistotu zachovali. Napotom se odebrali na horu Nitriu a zde žili jako bratr a sestra po delší čas v chýši, konajíce skutky zbožnosti. Napotom se k návrhu manželky oddělili od sebe a žili v klášteře. *(Socrates, hist. eccl.)*

Euchariotus, a *Marie* žili ač manželé v ustavičné čistotě a dáni jsou od Boha dvoum poustevníkům v Egyptě za vzor. *(Rosweid.)*

Podobně žili i sv. Cecilie a Valerian, Aurelius a Natalie; sv. Edilbrudis; sv. Maria z Oignies a sv. Kateřina švédská. Podobně i Kinga, dcera krále uherského s Boleslavem, vévodou krakovským a pomořanským.

Všem těm dali příklad sv. Josef a Panna Maria.

Sv. *Julian*, antiochenský mučeník, žil s manželkou svou, jakož i sv. *Eleazar* s *Delfinou* v ustavičné čistotě. *(Surius.)*

Sv. *Kunhuta* jsouc Pánu zcela oddaná, nechtěla v stav manželský vstoupiti a protož také ku sňatku se sv. Jindřichem, vévodou bavorským a napotom císařem německým, jinak nesvolila, leč by i on ku panické čistotě slibem se zavázal, což Jindřich milerád učinil a tak oba i co manželé zachovali čistotu panickou. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Wandregisil*, vstoupiv ve stav sv. manželství, ihned po sňatku pojal choť svou a mluvil k ní výmluvným jazykem o kráse panictví a velké zásluhy čistoty před Bohem. I svolila manželka bez velkého odporování a tak oba čistotu zachovali až do smrti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Vilém V., král bavorský, zplodiv se zbožnou manželkou několik dítek, chtěl ostatní čas života svého v čistotě ztráviti, ačkoliv teprv 39 roků stár byl a když choť jeho svolila, žili oba v zdrželivosti, choť zemřela za 15 roků, on pak byl 77 roků stár. *(Herbsta př.)*

6. Manžel hodný

a) hledí manželku obrátiti.

Sv. *Gommer*, narozen v Brabantsku v osmém století, zbožně byl od bohatých rodičů vychován. I u dvora Pipina zachoval pokoru a čistotu. Jeho příbuzný zasnoubil ho se šlechtičnou Gwinmarií. Gwinmarie byla ale pyšná, svévolná a nesnesitelná žena, což Gommera velmi rmoutilo. I snášel všecky vrtochy manželčiny trpělivě a hleděl ji i mírností, povolností a dobrým příkladem obrátiti. A již se zdálo, že Gwinmarie se polepšila, an musel do války proti Longobardům vytáhnouti. V jeho nepřítomnosti žila Gwinmarie velmi prostopášně a pohoršlivě. Utrativši vše, utiskovala i poddaných tak krutě, že jako dobytek sami orati museli. Za 8 roků navrátil se Gommer nazpět a brzy poznal zpoustu a utiskování poddaných v domě svém. Tu arci vystoupil rázně, hleděl poddaným vše opět nahraditi a svým ctnostným životem přivedl manželku přece k tomu, že se obrátila a kajicně skonala. *(Domainko.)*

Sv. *Isidor* přivedl manželku svou Marii Torobii k tomu, že i ona docela svatý život vedla a sv. smrtí se světa sešla. *(V. Jirsíka: pop. dog.)*

b) zlou trpělivě snáší.

Jistý *mudrc* měl hubatou, opilou a zlou ženu za manželku, od níž vše trpělivě snášel a když se ho ptali, jak od takové ženy si dá tolik líbiti, odpověděl: „Mám doma tělocvik, jsemť k jiným tímto denním cvikem snášelivějším.“ *(Brusonius.)*

Sokrates, mudrc řecký, měl za manželku věrnou, avšak velmi svárlivou Xantippu a přece snášel všecky její rozmary trpělivě. Když ho jednou žák jeho Alci-

biades navštívil a Xantippa pro maličkost strašnou vádu počala, otázal se Alcibiades mistra svého, jak takové hašteření klidně snášeti může? I odpověděl mu Sokrates: „Já jsem již na vádu tak uvykl, že mi přichází, jako hukot jedoucího vozu.“ Jindy zase poslouchal po celý den vádu Xantippy a na večer s úsměvem odcházel z domu. Tato klidnost Xantippu tak dopálila, že ho s okna polila. „Toť jsem si myslel,“ pravil k ustrnulým sousedům, „že po hromobití přijde i déšť.“ (*Annegarn.*)

Sv. *Gangolf* pocházel ze šlechtické a šlechetné rodiny v Burgundě a celý život jeho pozůstával z ctností a skutkův kajících a milosrdných; měl ale zlou a nešlechetnou ženu, že se musel od ní odděliti. Žena zlá oddala se nyní hanebným rozpustilostem a přiměla spoluvinníka, že sv. Gangolfa zavraždil dne 11. května 760. (*Butler.*)

c) v hřích nesvolí.

Když sv. mučeník *Marcian* a Nikandr po mnohých mukách na popraviště byli vedeni, přišla i manželka Marcianova s dítkem a prosila úpěnlivě, aby se nad ní a dítkem, kteréž vychování má zapotřebí, smiloval. Nadarmo ji pravil: „Což tě má satan zcela ve své moci? Odejdi ode mne a raději mne povzbuzuj, abych mučenictví dokonal.“ Když ale choť neustala naříkati a dítě mu k nohoum položila, tiše doložil: „Jdi s Bohem; nemůžeš muže svého viděti umírati, přišla by's o smysly. (*Alb. Stolc, Leg.*)

Sv. *Saturn* byl domovní správce Hunericha, krále vandalského, manželka jeho byla zatvrzelá kacířka ariánka. I přemlouvala a pokoušela ho úlisně a nezbedně, aby se k víře arianské přiznal. Již ale Saturn s Jobem odpověděl: „Jako bláznivá mluvíš! Kdybys mne upřímně milovala, nenaváděla bys mne k tomu, co by mi věčné zahynutí přistrojilo. Já se nepohnutě až do smrti držeti budu slov Pána: „Jde li kdo ke mně a nemá v nenávisti otce svého, i mateře a ženy, i synů i bratří i sester a ještě i života svého, nemůž býti mým učeníkem.“

(*Macana výb.*)

Když egyptský mučeník *Timotheus* roku 305 za pronásledování diokleciánského strašně byl mučen, dal místodržitel jeho 17letou choť Mauru, s níž teprv 3 neděle byl oddán a kterou vroucně miloval, předvolati, aby ho k odpadnutí přemluvila. Maura vskutku ze slabosti Timothea přemlouvala, avšak sv. mučeník ji poučil, jak velkého hříchu se dopouští, ana ku zradě Krista mu radí, kdežto jako křesťanská žena by ho měla povzbuzovati, aby setrval až do konce. I přemlouval ji slovem a modlitbou tak dlouho, až i ona s ním smrt mučenickou podstoupila. Oba byli, povzbuzujíce se vespolek, za velkých bolestí ukřižováni.

(*Ott. Leg.*)

d) Ztrátu trpělivě nese.

Sv. *Melanie* ztratila manžela svého a než ještě pochován byl i dva syny. Hrdinskou myslí snášela tuto trpkou ztrátu a k nohoum ukřižovaného Krista se uvrhši a je obejmuvši, vnitřní bolest svou Jemu obětovala. (*Sv. Řehoř I.*)

Sv. *Hedvika*, vévodkyně polská, uslyševši o smrti milovaného manžele, jenž v hnusném zajetí tatarském zahynul, odevzdala se zcela do vůle Boží a ztrátu tu trpělivě snášela. (*Šmída Repert.*)

Znamenitý obhájce Gibraltaru vůdce *Eliot* miloval něžně manželku svou, kterouž příliš záhy ztratil. Skormoucen stál u jejího smrtelného lůžka, ana manželka jala se ho těšiti: Křesťane, hrdino, manželi, snášej tak hrdinsky ztrátu mou, jako jsi zvítězil nad nepřáteli. Přijmi útěchu ode mne, kteráž tě vroucně miluju a blaho tvé si žádám. Rek není nikdy malomyslný a křesťan nikdy bez útěchy. Jsi otec a proto hleď dětem se zachovati. Přemoz nyní sám sebe, tam na věčnosti, jak pevně doufám, shledáme se opět, abychom odměnu přijali za činy naše.“ (*Hacker.*)

Zbožný hrabě *Leopold Stolberg* upadl při smrti choti své v takovou bolest, a zármutek, že hlasitě bědoval a naříkal. „Ach,“ volal, „navždy se ode mne odloučila!“ Sluha věrný se ho ale otázal: „kdo vám ji odňal, zdaž neučinil tak Bůh a není vše dobře, co Bůh činí?“ Slova ta dojala hraběte tak, že se zmužil a odpověděl: „Máš pravdu, Bůh mi choť mou odejmul. Jeho vůle jest svatá!“

(*Šmída: Repert.*)

7. Manželka hodná.

a) jest poslušná.

Livia, manželka císaře Augusta, vyznamenala se neobyčejnou poslušností k manželi. Když byla otázána, jakou mocí vládne nad manželem svým, odpověděla: „Umění, že tím vládnu, jenž panuje celému světu, pozůstává v tom, že ho hluboce ctím a ve všem na slovo poslouchám.“ (*Zollnera kat. káz.*)

Sv. *Johana Františka ze Chantalu* vynikala co manželka nad ostatní ženy rozumností, bedlivostí a úslužností k choti svému, kterýž jí řízení veškeré domácnosti odevzdal. I ctíc ve vůli manželově vůli Boží, podrobila se ochotně a věrně všem starostem domácím.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Františka* římská, ačkoliv se v skutcích pobožnosti každého dne cvičila, nezanedbala přece plnění povinností manželských. K svému manželu byla plna vlídnosti a přívětivosti, kterýž ji nápodobně miloval srdečnou láskou, tak že po celých 40 let, co spolu žili, ani té nejmenší nevole neměli. Slyšela-li manžela, an ji volá, vstala bez meškání a šla plnit vůli jeho, vědouc, že sluší jedno činiti, ale druhého neopomíjeti.

(*Macanův výbor.*)

Sv. *Itha* byla provdána za Jindřicha, hraběte z Toggenburku, muže nad míru prchlivého, svárlivého a zuřivého. Nelze rozsouditi, větší-li chválu zasluhuje její tichost, ústupnost a pečlivost, aby neskrocenou náruživost jeho nepopudila, čili její trpělivost, kteroužto snášela ho. Každého dne prosívala Pána, Boha pokoje, aby ráčil všecky kroky její spravovati, by domácí svornost nebyla zrušena, aby manžel její v zuřivosti nespravedlivých činů se nedopustil.

(*Životy svatých.*)

V jednom městě žili *manželé*. Manželka byla horlivá křesťanka, nedbajíc na úsměšky jí činěné. Manžel ale byl hýral. Jednoho dne, hýřiv s rovnými společníky, chválil, ana byla právě řeč o manželkách, svou choť, až prý na její přepiatou pobožnost, zvláště že se vyznamenává neobyčejnou poslušností, že třeba o půlnoci přívětivě ho poslechne. Nestydatí společníci učinili s ním sázku a právě o půl noci přišli do jeho domu. „Kde je paní?“ ptá se pán služky, kteráž se světlem vstříc vyšla. „Spí již.“ — „Zavolej ji, ať vstane a mně a tuto pánům hostům večeři připraví!“ Paní skutečně vstane, přivítá přívětivě a prosí jen o poshovění, sama pak obsluhuje. Tu praví udivení hosté: „Paní, vaše trpělivost, vlídnost, ba přívětivost nás k podivení nutí.“ Načež nábožná paní: „Páni milí! Choť můj a já za sebe se dostavše, byli jsme živi jen chtíči a hříchu. Ale Bůh otevřel mi oči, sloužím Mu a doufám, že i manžel můj časem tak učiní!“ Všickni si to vzali k srdci, zvláště pak manžel, i přislíbil manželce, že se polepší a slibu svému také dostál.

(*Blahověst 1848.*)

Manželka jednoho znamenitého krále byla kdys otázána jakým spůsobem rozhněvaného chotě krotí? I dala za odpověď: „Činím vše, co se mu líbí a snáším vše, co se mu nelíbí.“ (*Dolz.*)

b) Jest věrná.

Antonie, manželka slavného Cicerona římského, odebrala se s manželem do vyhnanství dobrovolně a když na cestě Ciceronu na rozkaz hlava sťata jest, manželka jeho mrtvé tělo vzavši, na ostrov Zante utekla, a tu tělo jeho pochovati dala, i sama život tam dokonala.

(*Krištof Harant z Polžic.*)

Artemisia, královna, tak toužila po smrti manžela s ním býti sloučena, že popel z kostí jeho spálených v nápoji pívala, aby tak živým hrobem manžela svého byla. (*Macana výb.*)

Choť *Focionova*, byvši otázána, proč ona sama mezi ženami zlatých ozdob neužívá, odpověděla: „Postačí co nejkrásnější ozdoba manželce ctnost a hodnost manželova.“ (*Antonius.*)

Penelopa, po 20 let, co manžel její pověstný Ulysses po moři těkal, věrnost jemu zachovala, ač ze všech stran na ni doleháno bylo, aby za jiného se provdala. (*Plutarch.*)

Když se římské matrony *Porcie* tázali přátelé, v který den odloží smutek po svém manželi, odpověděla: „V který den sama umru.“ (*Plutarch.*)

Sofronia, šlechetná matrona římská, raději život si odňala, než aby manželi svému nevěrná byla. (*Podstr. výkl.*)

Valeria, vdova, jsouc tázána, proč se nevdává, odpověděla: „Manžel můj Sergius, ač pro jiné umřel, pro mne jest živ.“ (*Erasmus.*)

Sv. *Daria*, manželka sv. Nikandra, když tento na popravu byl veden, pravila k němu: „Laskavý choti můj, budiž dobré mysli, ukaž statečnost svou! Deset let musela jsem od tebe vzdálena žíti, i modlila jsem se ustavičně k Bohu, abych tě opět uzříti mohla; nyní spatřila jsem tě a přeji ti mnoho štěstí, že cestu blaženosti nastupuješ. Ejhle, teď budu s plesáním volati: „Já jsem žena mučeníka!“ (*Podstr. výkl.*

V mladosti své, praví sv. *Malchus*, poustevník, oblíbil jsem si poušť, po mnohých letech šel jsem k matce své, vdově, abych ji potěšil. Musel jsem jíti přes hory saracenské, upadl jsem v ruce loupežníků a prodán za otroka, kdež jsem s jednou ženou přišel k témuž pánu a zastával práci pastýřskou. Pro věrnost mne miloval pán a chtěl ženu tu za manželku mně dáti. Ač jsem odporoval, řka, že cizé ženy dotýkati se mně co křesťanu dovoleno není, rozlobil se pán a řekl, že mne usmrtí, nesvolím-li. I svolil jsem. Zatím ale jsem toho ihned želel a vyjevil ženě té, že se sám usmrtím. Žena ta mne pro Krista zapřísahala, abych si pro ni života nebral, a že i ona co manželka manželi svému zůstane věrnou. „Buďme tedy živi,“ pravila, „spolu co příbuzní a milujme se v čistotě raději, než tělesně, až bychom mohli utéci.“ I podivil jsem se čistotě a věrnosti ženy. I bydlel jsem s ní za některý čas v čistotě, až se nám jednoho dne podařilo, utéci šťastně do vlasti své. (*Sv. Malchus.*)

V starožitném hradě žil před časy rytíř *Bertulf* s manželkou Aubertou ve sv. pokoji. Tu najednou, ač choť ho zapřísahala, odebral se Bertulf do svaté země, aby za hříchy své se kál. Ve sv. zemi ale upadl v ruce Saracenů, kteří ho měli za vyzvědače a zde co otrok musel konati těžké práce na poli. I oznámil listem manželce osud nešťastný svůj, avšak nedostalo se mu odpovědi. Tu zavítal sem nenadále cizý zpěvák a okouzlil libým zpěvem pána Bertulfova tak, že mu pravil při loučení, aby si vyžádal nějakou milost. Cizinec požádal otroka Bertulfa a obdržel ho. I doprovodil zpěvák Bertulfa až do jeho hradu, nedaleko pak se s ním rozloučil. Sotva že služebníci spatřili pána svého, vítali ho srdečně. Divno mu bylo ale, že choť jeho Auberta nepřichází mu vstříc a tu se dozvěděl, že před časem již choť jeho zmizela. I zarmoutil se velmi a zadumán uslyšel zpěv cizého zpěváka, jenž ho vysvobodil. Přikvapil k němu a kdo popíše jeho překvapení, když v cizinci a zachovateli poznal věrnou choť svou Aubertu! (*Šmída: Repert.*)

Cecilie Barbadica benátská, když jí manžel Filip Vendarmin zemřel, tak si to k srdci vzala, že ani slova nepromluvila a brzy zemřela. (*Fulgosus.*)

Manželka *Bazaineova*, jenerála francouzského, jenž, že Mety Prusům vzdal, na ostrov sv. Markéty k doživotnému vyhnanství odsouzen jest, odjela dne 22. února 1874 ku svému manželi. Obdržela od vlády dovolení, že smí sdíleti zajetí svého muže pod výminkou, že nařízení pro její muže platná i na ni se budou vztahovati. (*Čas. Čech: 1874.*)

Hugo Grotius, věhlasný učenec, byl přítel nešťastného Barnevelda v Holandsku, a právě proto upadl v nenávist prince Morice z Oranie, jenž Barnevelda dal odpraviti a Grotia k doživotnému odsoudil žaláři v Loevensteinu. Hugona věrná manželka neopustila ho a tolik si vymohla, aby manželi stravu a knihy směla sama do vězení donášeti a i s dítkami ho navštěvovati, což nešťastnému velmi ulehčilo. Než Grotius toužil po svobodě a té dosáhl podivným spůsobem. Jeho manželka v bedně často posýlala mu knihy, kteráž bedna arci povždy byla prohlížena. An jednou komandant nebyl doma, lehl si do bedny sám Grotius a tak, ač skoro smrti již byl blízek, an dvě hodiny tam musel ležeti, z vězení ušel a utekl šťastně do Paříže, kamž ho choť věrná následovala. (*Dolz.*)

Kateřina Herrmannová, manželka holandského námořníka, když manžel její upadl v zajetí Španělů, ustříhala si vlasy a odebrala se do Ostende, kdež manžel její uvězněn byl a jsouc přestrojena za mužského, přijala službu ve vojště španělském. Tu se vyznamenala udatností a správností, takže se zalíbila komandantu hraběti z Bucqui kterýž ji sám vyzval, maje ji za mladého vojína, aby si nějakou milost u něho vyžádala. Heřmanová se vůdci se vším svěřila a žádala, by manžel její na svobodu byl propuštěn. Vůdce svolil, ano oba i hojně obdaroval. (*Kat. Handb. v. L. Mehler.*)

Johanna, princezna španělská, byla choti svému Filipu rakouskému zcela oddána. Když se roznemohl, obsluhovala ho ve dne v noci co nejlaskavěji, a po smrti jeho mnoho roků vozila mrtvolu jeho s sebou. (*Hist. Lustgarten*)

Chlodvík, král francouzský, vyznával o své manželce *Klotyldě*, řka: „Já mám ze všech žen nejvěrnější.“ O této královně se za času jejího říkávalo, že král svou udatností nepřátely, ona pak svou ctností samého krále a manžela svého přemohla. (*Macanův výbor.*)

Vypravuje se o francouzském králi *Ludvíku XIV.*, že při zprávě o smrti své královské manželky, kterou tak ukrutně byl opustil, se slzami v očích pravil: „To je první zármutek, který mi ona učinila.“ (*P. V. Marchal.*)

Marie Antoinette, nešťastná manželka Ludvíka XVI., krále francouzského, měla se k radě vévody z Ligne z Francie vzdáliti. Avšak Marie, ač nebezpečí života svého viděla, odpověděla: „Nikdy manžela svého a dítky své neopustím. Chci co oběť padnouti. Nikdy ale pro život povinnosti své se nespustím!“ A slovům těm dostála, byvši s manželem spolu zavražděna. (*Gehrig.*)

Marie, manželka krále Ludvíka českého, dala i tím důkaz své lásky k manželi, že po oplakávané jeho smrti nechtěla se vdáti. Odstěhovala se ku bratru svému, císaři Karlu V., a skonala 18. října 1558 ve Španělích.

(*Fr. Palacký Dějiny české.*)

Po nezdařeném pokusu krále Jakuba, aby trůnu anglického dosáhl, byli přemnozí k smrti odsouzeni a měli býti dne 16. března 1716 odpraveni. Mezi odsouzenci nalezal se i lord Nilhisdale. Manželky směly se s muži ještě ve vězení rozloučiti a toho použila manželka Nilhisdalova, a dala manželi své šaty který takto nepoznán unikl z vězení a utekl šťastně do Francie. Choť obdrževši pro svou věrnost svobodu, šla za manželem.

(*Dolz.*)

Antonín Perez stál u krále svého Filipa II. španělského ve velké lásce a přízni. Najednou upadl v nemilost a uvržen byv do žaláře odsouzen jest k smrti. Všickni ho opustili až na manželku Johannu Coellu. V noci dostala se do vězení manžela a davši mu ženské šaty, šťastně vysvobodila ho z vězení. Perez utekl do Francie, až dosáhl opět milosti od krále. V celém Španělsku ale byla Coella velebena co věrná choť.

(*Hist. Lustgarten.*)

Hrabě *Ulrich z Buchhornu* žil s manželkou svou Wendelgardou v lásce a svornosti. Radostí jejich velikou byl synáček Otto, jehož matka zbožněv ychovala. Toho času vpadli Uhři do Německa a hrabě Ulrich, táhnuv proti nim, zmizel v bitvě, aniž by o něm bylo co slyšeti. I rmoutila se velmi věrná choť Wendelgarda a umínila si, že manželi zůstane věrnou. Nadarmo se o ni ucházeli mnozí rytíři, Wendelgarda vstoupila do kláštera, a zde dočkala se té radosti, že Ulrich, jejž věrný sluha z vězení uherského vysvobodil, se navrátil a oba napotom žili šťastně. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Jan Vása, vévoda finlandský, jenž vrchmoc svého bratra Ericha, krále švedského, uznati nechtěl, odsouzen od zemských stavů k smrti, kterýž výrok změněn jest v doživotné vězení v Gripsholmu. Což když ctnostná manželka Janova, Kateřina z domu Jagellonů, uslyšela, ihned šla ku králi a prosila, aby s manželem vězení sdíleti směla. Nadarmo odmlouval jí král, Kateřina neustála prositi, až svolil, ukázavši mu snubní prsten, v němž vryta byla slova: „Jen smrt toliko!“ Úplných 17 let trvalo vězení stávajíc se Janu den ke dni sladším neobmezenou láskou ušlechtilé manželky. Po smrti Erichově opustil Jan žalář a zasedl na stolec královský a s ním ušlechtilá manželka jeho.

(*Mehlera příkl.*)

c) Jest trpělivá.

Tichou, trpělivou a laskavou manželkou býti se prokazovala sv. *Alžběta* portugalská. Diviš, král portugalský a manžel její, poškvrnil lože manželské. Sv. choť jeho nesla to ovšem těžce, než ale mnohem více jí bolelo pohoršení, z nevěrnosti manželské pošlé. Mlčela, trpěla a bez přestání se modlila, by Bůh sám manžela jejího napraviti ráčil. Všemožně se též o to snažila, by láskou a vlídností srdce jeho obměkčila, a k sobě naklonila. Starala se též o dobré vychování nemanželských dětí manžela svého. Tato pak opravdu křesťanská trpělivost její otevřela manželu jejímu oči i srdce. Odřekl se všech nepra-

vostí a mrzkostí, zamiloval opět sobě manželku svou a již nikdy více víry jí povinované nezrušil.

(Jan Val. Jirsík.)

Sv. *Anastásie* měla za manžela velmi zpustlého Publia, jenž ji i trýznil. Všecko to snášela Anastásie velmi trpělivě, ano modlila se zaň.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Bohumila* (Gondoleva) dostala za manžela velmi krutého a nemilosrdného muže, jenž s manželkou ani mluviti nechtěl a jak jen mohl, ji rmoutil a soužoval. A všecka příkoří snášela Bohumila s neunavenou trpělivostí, modlíc se za manžela. Tu ji později ukrutník i hladem trápil a konečně i zardousiti dal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Blahoslavená *Humiliána* byla v 16. roce věku svého zasnoubena muži, kterýž ji všemi spůsoby týral a trýznil, až ji konečně propustil. Humiliána snášela vše s hrdinskou myslí a trpělivostí, až pak nabyla příležitosti, na něm se pomstíti. A ta záležela v tom, že jej upadšího do nebezpečné nemoci co nejlaskavěji obsluhovala, léčila, těšila a té radosti se dočekala, že ho viděla co obráceného křesťana zemříti.

(Životy svatých.)

K sv. *Kláře* přišla jednou bývalá její přítelkyně, která se zatím provdala, avšak zlého a divokého muže za manžela dostavši se sklamánu viděla. Svatá Klára ji těšila a tu radu jí dala, aby se tiše a trpělivě k manželi chovala, ho poslouchala a zaň se modlila, snad že se polepší. Paní tak zevrub poslechla a manžel se vskutku změnil.

(J. Bílého: Legenda.)

Skromností a ponížeností stala se *Klotilda*, manželka francouzského krále Klodvíka, paní svého manžela a celého království. *(Fr. Hunolt.)*

Bl. *Maria Oignies* byla již v 15. roce věku svého, ani se rodiče obávali, aby velmi zbožná dcera snad do kláštera nechtěla vstoupiti, světsky smýšlejícímu muži provdána. Ještě i v stavu manželském zbožná cvičení konala, nechtěly se její tichý život, zbožnost, mlčelivost a postění choti líbiti a proto i tvrdě a surově s ní nakládal. Ana ale se k němu povždy tiše, trpělivě a laskavě chovala, změnil se manžel tak, že si ji velmi vážil a s ní zbožná cvičení konal a dokonalý život vedl.

(Ott, Legende.)

Patricius, otec můj, byl dobrotivý, ale často velmi náhlý a hněvivý muž. Matka (sv. Monika) má se mu nikdy neprotivila, aniž mu kdy odmlouvala a teprv když ho zas ukroceného a tichého viděla, vyjevila mu, proč to neb ono učinila, nad čímž se on rozlobil. Když si jiné ženy na násilí mužů svých stěžovaly, odpovídala jim: „Přičtěte to raději jazykům svým a nahleďněte do svých svatebních smluv, v nichž jste připověděly poddány býti. A když se, dobře vědouce, jak náhlého manžela má, divily, že nikdy žádné stýskání naň od ní neslyší, vypravovala jim, jak s ním zachází a ženy jí následovaly, děkovaly jí za to.

(Sv. Augustin.)

Jedna paní naříkala si u ctihodného *Filippa Henry*, jenž pro líbeznost a tichost nebeský nazván jest, že její manžel jest zlý a nelaskavě s ní zachází a ptala se, co má činiti? „Myslím," odvětil Henry, „abyste šla domů a lepší manželkou jeho se stala; pak bude i on lepším manželem."

Jedna zbožná matka pravila ku své dceři, která světáka za manžela měla: „Má dcero! mluv často se svým manželem o Bohu a často s Bohem o svém manželi." *(Mehl. příkl.)*

Johana Rodriguez snášeti musela od svého zlostného manžela strašné a skoro víře nepodobné útisky. Nakládalť s ní hůře než se zvířetem, trýznil, bil a nejednou skoro ubil. A všecko toto snášela Johana s největší trpělivostí, až konečně přece muže svého zmírnila a jej i k lepšímu životu obrátila a i při smrti mu neustále sloužila.

(Herbsta výb. př.)

Sveva byla chotí Alexandra Sforci, knížete pisánského. Ještě ve válce od r. 1456—1462 bratru Františku Sforcovi, vévodovi milánskému, pomáhal: utuchla v něm láska k manželce a hříšnou láskou zahořel k jiné paní. Aby se Svevy zbavil, chtěl ji dvakráte otráviti a jednou uškrtiti, což se mu ale nepodařilo. Konečně ji táhl za vlasy až do dvora a bil, až omdlela. Když k sobě přišla, donutil ji, aby dům opustila a do kláštera vstoupila, vině ji u příbuzných z cizoložstva. Sveva vstoupila dobrovolně

do kláštera klarisek a dostala klášterní jmeno Serafina, jejížto památka se 8. září slaví, an manžel cizoložně s onou paní obcoval. Když ale tato, poznavši ohavnost cizoložství a hrubost Sforcovu se polepšila a kajicně i zemřela: polepšil se i Sforca, konal četné milosrdné skutky zvláště klášteru klarisek. I Serafina, když zemřel, hleděla zbožnými skutky duši jeho přispěti. (*Alb. Stolc Leg.*)

Teresia pro sebe menší maličkost muži svému vzdorovala a 6 až 8 dní naň ani slova nepromluvila, ba jednou docela dvě neděle. V tom čase umyslil si muž, že taktéž si počínati bude, ač mu to dosti těžko přicházelo. Když manželka počala mluviti, počal muž mlčeti. Teresie se podivila, ješto to muž nikdy nečinil a počala se ho tázati, on ale ani nepromluvil. I prosila, plakala, muž ale mlčel. „Umírám dlouhou chvílí!“ bědovala choť a muž neodpovídá. Konečně po nějakém čase mluví muž zase. Ach, jak dlouhý přicházel jí ten čas mlčení. Nyní ale oba si přislíbili, že cos podobného neučiní více a slovu tomu oba dostáli. (*Wiser, Lex.*)

Theofana, choť císaře řeckého Leona, povždy velmi trpělivě, klidně, přemáhajíc se chovala se ku svému manželi. An nevěrník mnohdy několik neděl za Bosporem mezi kuběnami hýřil, modlila se opuštěná Theofana, rozjímala a konala skutky milosrdenství. (*Stolberg.*)

d) Modli se za manžela.

Jedna *paní* sešla se s nešťastnou přítelkyní, v jejíž domě nesvornost panovala a sdílně poslouchala ji, ana jí žalovala na nesnášelivost manželovu. I mluvila o povinnostech manželských paní ta a odpověděla přítelkyni, jak by svornost v jejím domě panovala: „Často obracej se k Tomu, jenž jest pokoj a svornost!“ A modlitba přítelkyně byla vyslyšána. (*Mehl. příkl.*)

Zdislava, pocházejíc z rodu znamenitého Hronoviců, provdala se dle žádosti rodičů za pána českého Havla. Manžel, povahy pánovité a prudké, broukal zprvu na poníženou lásku choti své, s jakouž ona bídáctvu opovrženému sloužila Než její moudrou a laskavou obsluhou a domluvou v čas příhodný, jemnou prosbou, zvláště pak modlitbou k Bohu zaň činěnou, krotlo mu srdce a zvykalo ušlechtilé pokoře a milosrdenství křesťanskému. (*Drahé kameny.*)

Jedna zbožná *žena* měla opilce muže, jenž nepořádný život vedl. Nadarmo se slzami mu představovala, kterak ji a tři nevinné dítky v záhubu uvede, nepolepší-li se. Manžel se stával vždy horším a tu konečně se svěřila nebohá žena svému správci duchovnímu. Tento ji napomínal, aby s mužem se nehádala, čímž by ho ještě více dráždila, alebrž aby ho v čas laskavě napomenula a vytrvale zaň se modlila. Žena uposlechla a dlouho zdálo se, že nadarmo se modlí. Jednou večer ale uslyšel manžel, kterak manželka s pláčem hlasitě zaň se modlí, aby se obrátil. I zastyděl se sám nad sebou, se slzami odprosil ženu a polepšil se zcela, stav se střídmým a pracovitým chotěm. (*Wiser, Lex.*)

e) Obracuje k pravé víře; ku ctnosti.

Sv. *Gorgonia*, sestra sv. Řehoře naz., vyznala, že za polopokřtěnou se považuje, že manžel její není pokřtěn. Neustále k Bohu se modlila, aby došel milosti křtu sv., čehož se k radosti své dočkala. (*Lohn. bibl.*)

Indegunda, manželka Hermenegilda, syna krále španělského, přivedla ctnostným životem svým a domluvou svého manžela k tomu, že se bludného učení arianského odřekl a víru katolickou veřejně vyznal. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Perpetua, žákyně sv. Petra, získala manžela svého Afrikána pro Krista. (*Martyrologium romanům.*)

Nonna, matka sv. Řehoře naz., obrátila taktéž manžela svého na víru křesťanskou. (*Sv. Řehoř naz.*)

Ženy bývaly v mnohých zemích příčinou, že víra katolická tam zabřeskla. V Římsku byla to sv. Helena, ve Francouzích sv. Klotilda, v Polsku sv. Hedvika, v Čechách sv. Ludmila, v Uhersku Gisela; u Theoda v Bavorsku Reginotruda; u Edelberta v Anglicku Berta; u Agilulfa v Longobardsku Theodelinda; u císaře Marciana Pulcheria (*Fr. Kozák.*)

Došedši víra křesťanská v římském císařství za Konstantina velkého mocné ochrany, byla v 4. století přenesena i k Markomanům a Noriskům. Fritigil, královna markomanská, slyševši kázati sv. Ambrože, přijala r. 396 víru Kri-

stovu, naklonila k ní i manžela svého a tak i celý národ.

Klotilda, synovkyně krále burgundského, nábožná manželka Chlodviga I., hlavy Franků salického kmene, obrátila svého manžela roku 496 na víru křesťanskou, jehož příkladu i celý národ houfně následoval.

Když sv. Kolumban okolo roku 565 v Irsku a Škotsku víru křesťanskou rozšiřoval, působilo to blahodárně na Anglosasy; zvláště pak Berta, provdaná za Ethilberta, krále kentského a Chariberta, dcera krále franckého, přispívaly k rozmahání křesťanství. Theodelinda, rozená bavorská kněžna, zasnoubena Antharisovi III., králi longobardskému, a po smrti jeho r. 592 manželka Aigilofa, vévody turinského, co horlivá katolička snažila se, by Lombardy arianské spojila s Církví katolickou.

V 6. století též Iberové v dnešní Georgii skrze zajatou křesťanku na katolickou víru přivedeni jsou. Taktéž Penda, syn krále Mercia, manželkou Osvou, dcerou křesťanského krále z Northumberlandu, křesťanem se stal.

Regintruda, kněžna rodem z Gallie, husté mrákoty bludů a pověr pohanských ze země bavorské zapudila, zasnoubivši se s vévodou bavorským Theodonem II.

V Čechách se rozšířilo křesťanství zvláště sv. Ludmilou, bábou sv. Václava.

I u mocných Normanů na počátku 10. století víra ta skrze křesťanskou kněžnu Gislu byla uvedena, která byla manželka slovutného krále norského Rollo-na.

K rozšíření křesťanství v Polsku přispěla velice Dobravka, kněžna česká, dcera vévody Boleslava II., provdaná r. 965 za polského knížete Mečislava.

I v rozsáhlé zemi ruské, obydlené od Slovanů a Finnů, velebně pozdvihla Církev křesťanská hlavy své, an kněžna Olga v Cařihradě r. 955 slavně pokřtiti se dala.

Že Vladimír, synovec Olgin, r. 988 do Církve Kristovy vstoupil, toho původkyní byla řecká kněžna Anna, císaře Basilia sestra, jejíž manželem Vladimír byl.

V Uhřích přijala Šarolta, manželka vévody Geysy, máteř Štěpána, prvního krále uherského, křesťanství a první k jeho rozšíření rozesila úrodné símě. (*Frant. Al. Wacek, Čas. kat. duch. 1832.*)

Sv. *Kateřina janovská* měla velmi zpurného muže. I snášela všecky křivdy, kteréž jí manžel činil, s největší trpělivostí a tichostí a to z lásky ku Kristu Ježíši a modlila se co nejskrouš eněji, aby Bůh jej milostí svou osvítil a na cestu spravedlnosti obrátil. A příklad ten tak naň působil, že opravdu se obrátil a napotom nábožný a bohabojný život vedl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Markéta*, královna škotská, měla za manžela Malkolma, muže prchlivého a surového; avšak bohabojná královna povolností, tichostí, hlubokou pokorou, uctivostí a laskavostí zmocnila se tak manžela, že si sv. náboženství zamiloval a je i u poddaných rozšiřoval a že se na moudrost a zbožnost manželky své tak spolehal, že i v zemských záležitostech radu s ní bával.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

f) Dává zaň i život.

Alcestis manžela svého Admeta, krále thessalského, tak milovala, že když onemocněl a orakulum oznámilo, že jen tehdáž Admet se uzdraví, dá-li někdo z příbuzných zaň život, sama pro manžele smrti se obětovala. (*Juvenalis.*)

Když *Seneka* od ukrutného Nerona k smrti odsouzen jest a tento si vyvolil, aby v lázni žíly si přeřezal a tak vykrvácel: učinila tak i jeho věrná manželka. Že však ani Seneka ani Nero to neschvalovali: vytáhli ji, avšak pro velkou ztrátu krve zůstala již vždy bledou, nosíc tak po celý život svůj na čele a v obličeji znamení věrnosti a lásky manželské.

(*Fulgosus.*)

8. Žárlivosti co velmi škodné se varujte!

viz: „žárlivost!“

Maria.

I. Její bytost.

1. Jest bez hříchu prvotního počata.

Pobožné domnění toto hned záhy v Církvi povstalo. Počátkem 12. století již v Angličanech se konala slavnost ku poctě Marie Panny bez poškvrny počaté, k jejímuž rozšíření nejvíce sv. Anselm přispěl, tak že znenáhla v celé Církvi se slavila a slaví. V 15. století, když za příčinou této pobožné důmínky povstaly spory, papež Sixt IV. zakázal přísně opak učiti, kterýchžto zákazů i sněm tridentský připomíná. K obzvláštní úctě nepoškvrněné Marie Panny povstaly i bratrstva. Nyní jest arci dogma, jež papež Pius IX. dne 8. prosince 1854 prohlásil. *(Podstránského výklad.)*

Císař *Ferdinand III.* své děti, své vojsko a svou říši postavil pod ochranu nepoškvrněného početí Panny Marie. Ji ke cti zřídil v sídelním městě drahocennou a krásnou sochu.

(Krönes: Real-Lex.)

Alexandr z Hales, věhlasný učitel na vysokých školách pařížských, okusil, jak Bůh nepoškvrněné početí Panny Marie ochraňuje a pochybování tresce. Tento velmi učený bohoslovec pochyboval dlouho o tak vznešené přednosti, kteráž k 8. prosinci ustanovena byla. Než každého roku právě na tento den bolestná nemoc jej postihla. Žáci jej upozornili na tuto okolnost napomínajíce ho, aby učení tomu naprosto se podrobil, což také učinil a i přislíbil spis ke cti Marie Panny bez poškvrny počaté sepsati, pakli by nemoci každoročně se vracející zbaven byl. Modlitba jeho byla vyslyšána, nemoc následujícím rokem se nevracela. I dostál slibu svému a vydal spis, v němž učení o nepoškvrněném početí Panny Marie hájí a všecko odvolává, co byl dříve proti učení tomu mluvil neb psal.

(Mehlerovy příklady.)

V *Mantui* chtěl jeden učený řeholník proti vůli Marchiona kázati, že Maria taktéž v hříchu prvotním počata jest, avšak nemohl, neboť kdykoliv ona slova pronésti chtěl, vždy musel říci: „Maria bez hříchu prvotního počata jest.“

(Weber.)

2. Jest Matka Boží; odpůrcové.

Archanděl Gabriel oznámil Panně Marii, že matkou Boží se stane (*Luk. 1, 26.*) a co taková od sv. Alžběty jest pozdravena a velebena (*Luk. 39, 42.*).

Věrný vyznavač a obhájce vznešené důstojnosti Božského mateřství Marie Panny byl sv. *Maximin*, jenž za císaře Konstance byl říšským kancléřem a nemoha kacířského vzduchu dvorního déle snésti, opustil dvůr a do kláštera se odebral. Marně chtěl ho císař k smýšlení svému nevěreckému nakloniti a proto dal jej nejprv do žaláře a pak vypověděl do Thrácie. I rozšířil císař mezi vojskem, že sv. opat Maximin mateřství Marie Panny potupil, chtě, aby ho vojáci ubili. Milujíce ho ale vojínové oznámili mu, co o něm se mluví, což uslyšev Maximin pokleknul na kolena a před celým zástupem, maje slze v očích pravil: „Kdokoliv ještě nevyznává, že Marie, svatá přepožehnaná Panna, jest matkou Boha, Stvořitele nebes a země, zlořečen buď od Otce, od Syna i Ducha sv., ode všech nebeských mocností a ode všech Svatých nyní a na věky věků!“ Oči všech okolostojících přetékaly hojnými slzami a ze všech stran voláno: „Ctihodný otče! jak velice se vám ukřivďuje.“ Vyznání toto stalo se v 7. století.

(Mehlera příklady.)

Mezi nevěřící a zlomyslné pošetilce, kteří sobě v popírání jmena a důstojnosti Bohorodičky Panny Marie libovali, přináležel obzvláště řecký císař *Konstantin Kopronym*, přirovnávaje rouhavě Pannu Marii se sáčkem, zlatem naplněným, pokud Spasitele pod srdcem nosila a s prázdným po porodu, kdež prý více matkou Boží nebyla. Avšak zemřel bolestnou smrtí, volaje: „Ctěte Matku Boží, vzdávejte jí povinnou úctu!“

(Klinkáče legendy.)

První kacíř, jenž upíral, že Maria jest matka Boží, byl *Nestor*, patriarcha cařihradský, jehož blud na sněmu v Efesu l. P. 431 zavržen jest, kdež shromážděný lid, uslyšev o tom, zvolal s jásotem: „Svatá Maria, matko Boží, pros za nás!“

A tu k modlitbě „Zdrávas Maria“ přidána jsou slova od Církve sv.

(Theodoretus.)

Nestorius, arcikacíř, se opovážil Marii Panně hodnost mateřství Božího upírati; proto na sněmu efezském z Církve byl vyobcován a od císaře do vyhnanství dán. Dlouho, dlouho bloudil po pustinách, kletba Boží jej všude stíhala; konečně strašnou nemocí byl trýzněn; vředy ohyzdné osypaly tělo jeho, červi ho žrali a jazyk jeho rouhavý za života jeho v ústech hnil; skonání jeho bylo hrůzyplné. *(Macana výb.)*

3. Povždy zůstala pannou.

Jistý učený *kněz* z řádu kazatelského nemohl si nikterak vysvětliti, jak by Maria matkou a pannou zároveň býti mohla, i povstaly v něm rozličné pochybnosti. Tu se odebral k sv. Jiljímu, aby mu radou a modlitbou přispěl. Sv. Jiljí, udeřiv holí o zemi zvolal: „Bratře! nepochybuj! Maria jest pannou před porodem, při porodu a po porodu.“ A potřikráte ze země vypučela čistá lilie.

(Klinkáče: Legendy.)

Bezelstné děvče jedno, *Musa*, bývalo vždy veselé a časem bez pohoršení dovádivé, pojednou ale stalo se mlčelivým ano přísným a vážným a tak věrně povinnosti své konalo, že všickni příbuzní se tomu divili. Aby se příčiny této vážnosti dozvěděli, dolehali na děvče tak dlouho, až se jim svěřilo, že Maria skvělém v průvodu panen se mu zjevila a otázala, jestli i ono chce k nebeskému sboru panen přivtěleno býti a když svolilo, mu řekla, že po 30 dnech je přijme, aby bylo nábožné a považlivé. A když těch 30 dní minulo, roznemohla se pojednou Musa a zvolavši radostným hlasem: „Již jdu, již jdu, nebeská Paní!“ vypustila duši, kterouž Maria k sobě pojala.

(Mehlera příklady.)

4. Jest jen tvor, ač Matka požehnaná.

V 12. století byli tak zvaní Collyridiané z Církve sv. vyobcováni, že Marii jako bohyni ctili a jí koláče „collyrides“ zvané obětovali. *(Šmída: Repertorium.)*

Ctihodný kazatel *Augustin z Leonissy* byl nadšený chvalořečník Panny Marie, k její cti a chvále činil kázaní a vysvětloval kdys: Požehnaná tys mezi ženami takto: „Maria jest vskutku požehnaná a blahoslavená nade všemi ženami; neboť zůstala osvobozena od kletby, kteráž všech z pohlaví ženského zastihla a za to obdržela milosti, jako žádná jiná pohlaví jejího. Maria zůstala pannou a přece co panna byla plodnou, učiněna jsouc matkou Boží; ona počala bez všeliké poškvrny hříchu, ona bez obtíže a všelikého namáhaní Božské dítě v životě mateřském nosila a bez bolesti porodila.“

(Augustin z Leonissy.)

Sv. *Cyrill.* tento velký učenec a svatý, ctil Marii Pannu s horoucí nábožností. Jak krásně a duchaplně staví nám před oči její krásné ctnosti! Praví: „Budiž pozdravena ode mne, ó Maria, Matko Božské milosti, chvály hodná ochranitelkyně celého okršku, ty světlo, kteréž nikdy nehasne, zářící koruno panické čistoty, ty žezlo pravého učení. Budiž pozdravena, ó Maria, jenž jsi ve svém panenském lůně nosila Toho, jenž jest neskončený a jejž nikdo pochopiti nemůže; skrze ni jak převeliká se vzdává čest a klanění trojjedinému Bohu; skrze ni jest vztýčeno dřevo spásy, kříž Vykupitelův, po veškeré zemi; skrze ni vítězí nebe, andělé prozpěvují chvály, pekelné zástupy utíkají, svůdce jest poražen, kletbou stížené člověčenstvo vyvýšeno do nebe a poznání pravdy zbudováno na zříceninách pohanstva. Skrze ni docházejí věřící milosti sv. křtu a sv. pomazání olejem radosti; skrze ni povstávají chrámy a oltáře na celém oboru zemském. Budiž pozdravena, skrze niž jednorozený Boží Syn, jenž jest světlo světa, osvítil ty, jenž sedčli ve stínu smrti. Protož kdo by mohl vypraviti všecku chválu této nade všecky daleko povýšené Panny svaté?“

Na její přímluvu osvobozen jest i od bludu, jímž sv. Jana zlat. nechtěl za pravého patriarchu v Cařihradě uznati.

(Sv. Cyrill.).

II. Její moc.

1. Jest Matka naše; Matka milosrdenství.

Sv. *Alfons Liguori* nenazýval Marii jinak leč svou matkou, odvolávaje se na slova sv. Lukáše a že ji tak velmi ctil, nepoškvrnil po celý život roucho své křestní nižádným hříchem.

(*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Gertrudě* zjevil Bůh, ana slova sv. Lukáše nemohla pochopiti, proč Ježíš se nazývá prvorozeným synem, že tělesně jest Kristus prvorozený syn, v duchovním způsobu ale všickni lidé jsou její dítky, Maria tedy matkou nás všech.

(*Mehlera příklady.*)

Sv. *Stanislav Kostka* miloval Marii co matku. Kdykoliv slyšel toliko jmeno Maria pojmenovati, roznítilo se srdce a tvář jeho ohněm sv. lásky. Když jednoho dne s jedním knězem z tovaryšstva Ježíšova k obrazu Rodičky Boží putoval, tázal se ho tento: „Jak miluješ Marii?“ „Ó můj otče!“ odvece mládeneček tento, „co vám mohu na to odpověděti než: Ona jest matka má.“

(*Frencla Postilla.*)

Sv. *Rajmund Nonnatus*, kardinál, narodil se pomocí lékařskou již sedmého měsíce. Ana matka ihned zemřela, vyvolil si, když přišel k rozumu, s dětinnou důvěrou Marii Pannu za svou matku a pokuď živ byl, nepojmenoval ji jinak, leč matkou svou.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Terezie* vidouc tělesní svou matku umírati, vrhla se na kolena svá a prosila Marii, aby byla matkou její, slíbíc jí, že až do smrti bude její poslušnou dcerou. (*Klinkáče legendy.*)

Jedna zbožná *dceruška* měla přelaskavou matku a matka ta jí zemřela. Tu vzlykala žalostně dceruška, volajíc: „O drahá máti, kdo se ustrne nade mnou, kdo mne bude živiti? Nyní jsem od celého světa opuštěna!“ Když si ulehčila pláčem, šla do lesíčka ku kapli Rodičky Boží a prosila Marii, aby ona jí byla matkou. A Maria ji vyslyšela a po celý život neopustila a po smrti k sobě přijala. (*Mehlera příklady.*)

Krišpin z Viterbo byl jednou co 5tiletý chlapec s matkou na poli. Sotva že matka obraz Marie Panny zočila, ihned poklekla se synáčkem před matkou Boží, řkouc: „Viz, synu, zde jest matka tvá!“ Slova ta tak dojala pacholíka, že po celý život svůj napotom věrně ctil Marii a zvláště v hodině smrti k ní se utíkal.

(*Gasser.*)

Milosrdnost ukázala *Maria* v Káni galilejské, přimlouvavši se za chudé manželé: „Nemají vína.“ (*Jan 2, 3.*)

Sv. *Dominik* a sv. *Tomáš akv.* vyznávají, že, začkoli Boha skrze přímluvu nejblahoslavenější Marie Panny prosili, vždycky dosáhli. (*Macana výb.*)

Když opat sv. *Odo* jednou hustým lesem šel, kdež vrahové se zdržovali, pozoroval ho jeden, jenž veselou a něžnou tváří jeho dojat byl velmi, padl mu pak k nohoum a trhaným hlasem ho prosil, aby se nad ním smiloval. A na otázku Odovu, co od něho jako vrah chce, odpověděl, aby mu dovolil, by s ním jíti směl, an by jinak zde bídně na duši zahynul. Odo ho vzal s sebou a v kláštěře se zcela polepšil a ctnostně žil. A tu se onen kajicník vyznal, že se mu Maria co matka milosrdenství zjevila, že za tři dni zemře a tak se i stalo. Kajicník, nyní zcela s Bohem smířen, zemřel klidně. (*J. E. Veith.*)

Sv. *Tomáš akv.* leže již na smrtelné posteli vyznal se, že všecko, začkoliv ve svém životě od Marie žádal, obdržel. Totéž vyznal i sv. *Antonín.*

(*Herbsta př.*)

2. Jest uzdravení nemocných.

Sv. *Damascenu* byla návodem kacířů ruka uťata. I vzal tu svatý útočiště k Marii Panně a hle, uzdravena mu jest zcela, jen jizva takořka co upomínka mu zůstala. (*Marchantius*)

Bl. *Hroznata*, zakladatel kláštera teplského, upadl jednou neopatrností do řeky Visly a byl teprv navečer z řeky vytažen. A tu se Hroznata vyznal, že se mu zdálo, že jakási nad míru sličná paní nad hlavou jeho ruku drží a vodu nad ním zdržuje. I velebil tu Marii Pannu, na jejíž přímluvu již, když se mrtev narodil, opět oživl a jíž zaslíben tehdáž byl. I umínil si, že jí zvláštní službu za to prokáže a slibu tomu dostál, vystavěv jí na čest klášter teplský.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř I.*, když v Římě morová rána zuřila, za odvrácení této strašlivé metly Boží prosební průvod vedl, při němž s velkou úctou nesen byl obraz Rodičky Boží. I kudy toto procesí šlo, hned všecka nákaza minula. *(Surius.)*

Sv. *Vojtěch*, patron náš, hned od dětinství byl ochraně Marie Panny od svých rodičů odporučen a odevzdán a to nikoliv bez prospěchu; neboť byv co útlé dítě v nemoci své na oltář Matky Boží položen, ku podivení všem náhle se pozdravil. *(Macana výb.)*

V *Bilbao* ve Španělích, jakož i okolních osadách, zuřila nemilosrdně cholera. Obecní rada uzavřela, aby se ke cti P. Marii, kterouž „uzdravením nemocných" nazýváme, a k níž Biskajci zvláštní úctu chovají, 8. září v slavnost jejího narození, slavnostní průvod konal. I nebylo člověka, jenž by se byl v pobožnosti té slavné nesúčastnil. Kněží i lid volali: „Potěšení zarmoucených! Uzdravení nemocných! oroduj za nás!" A než uplynul osmý den slavnosti, nebylo ani jediného nemocného ani v Bilbao, ani v okolí, kteréhož by strašný host zachvátil; cholera přestala zuřiti a lid velebil Boha a P. Marii za dosaženou milost. Na památku toho ražen jest peníz z obrazem Marie Panny s nápisem: „Volali jsme k ní 8. září", a na druhé straně: „Ona nás vysvobodila od moru 16. téhož měsíce 1855."

(Mehlera příklady.)

Jan Ignác *Dlouhoveský*, biskup, onemocněl několik neděl po křtu sv. na zánět mozku. Když lékařská pomoc nestačila: zavezli ho smutní rodiče do Staré Boleslavi a poručili jej Panně Marii v mateřskou ochranu. Pán Ježíš přímluvu své Rodičky Panny rád vyslyšel, uzdravil tam pacholíčka. I noha úplně svadlá a v kosti vyschlá byla mu později na přímluvu Panny Marie v Staré Boleslavi vyléčena. *(Blahověst 1876.)*

L. P. 1792 13. května narodil se v Sinigaglii v Italii *Jan Maria Mastai Feretti*, syn staroslavné rodiny. Již v 8. roce za papeže Pia VII. přistoupil k tělesné stráži papežské, hledaje tam štěstí. Pius miloval mladého vojína, slyše ale, že má padoucí nemoc, propustil ho. Na radu zpovědníka putoval do Loretty, vzýval tam Marii Pannu a zaslíbil se její službě. I vyvolil si stav duchovní, neboť od té doby osvobozen byl od nemoce. Po smrti Řehoře XVI. vyvolen jest za papeže pod jmenem Pia IX

(Okáčova kázaní.)

Na přímluvu Rodičky Boží bylo ve *Filipsdorfu* v roce 1867 mnoho nemocných uzdraveno, mezi nimiž i mnoho dětí. Tak Amalie Langhansová, vdova v Georgswaldu, 53 roků stará, trpěvši mnoho na křeče; Marie Jaršel-ova, 7 roků stará z Filipsdorfu, trpivši na křeče třesavé; Karolina Füsselova z Warnsdorfu, 30 let stará, svobodná, trpěla taktéž na křeče atd.

(Škola B. Srdce 1869.)

V nemocnici *ženevské* ležela r. 1841 dívka, majíc na celé pravé straně mezi plecema na prsou vřed, dvou až tří liber z tíže, jenž jí působil veliké bolesti a od lékařů nemohl nikterak zléčen býti. Čtyry leta a dva měsíce trvala ta nemoc. Dívka ubohá musela pořád na jedné straně ležeti. Naposledy bolesti její tak zuřily, že ji museli svázati. I nejtvrdší lidé slzeli, dívajíce se na ni. Tu vyjevila kněži, jenž ji navštívil, že učinila slib a sice že chce 9denní pobožnost ke cti Marie Panny vykonati, aby její přímluvou uzdravena byla. Kalvíni v Ženevě dělali si z toho posměch a řekli: „Nu uvidíme!" A hle, když kněz nemocné 9. dne tělo Páně přinesl, tu ubohá obě ruce spíná a dělá kříž, což dříve učiniti nemohla. Nemocná zvolala: „Díky Bohu, jsem uzdravena!" A vskutku ohyzdná rána zmizela zcela. Všickni nemocní udivení zvolali: „To jest zázrak!" Mnoho zvědavých kalvínů se sešlo, jakož i lékař a manželka pastorova, a lékař musel doznati, že nemocná jest zdráva. *(Čas. kat. duch. 1843.)*

Za onoho času trápila *Jindřicha*, markraběte moravského, těžká nemoc a když lidské prostředky nepomáhaly, utíkal se Jindřich k prostředkům nebeským a zaslíbil se Marii Panně. Hned v první noc měl podivný sen, ukázal se mu svatý Václav, uzdravil ho a poručil, aby vystavěl ke cti Rodičky Boží chrám v Mariacelle. Jindřich napotom uzdraven vystavěl vskutku z vděčnosti kostel.

(Okáčova kázaní.)

Marie Kadeova, dcera jednoho tkalce ve Filipsdorfu v Čechách, roznemohla se v 19. roce na rozličné neduhy, zvláště pak křeče ji tak svíraly, že na několik

hodin až sebevědomí zbavena bývala. Konečně musela býti zaopatřena. Všecky bolesti snášela velmi trpělivě a byla zvláštní ctitelkyně Panny Marie. Napotom dostala i vyrážku, kterouž lékaři zahojiti nemohli. V úzkosti své a bolesti utekla se k Rodičce Boží, jíž přímluvou l. P. 1866 opět zdraví nabyla.

(Škola B. Srdce 1868.)

Jan Korsini stonal nemocí nezhojitelnou. Aby na bolesti zapomenul, oddal se hře; celý den hrál v kostky, takže dům jeho nazván jest domem karbaníkův. Z útrpnosti šel sv. Ondřej Korsini k němu a slíbil mu, že se uzdraví, pakli hráti přestane, 8 dní se postiti a Panně Marii se odporoučiti uvolí. Nemocný žádaje být zdráv, učinil tak, ozdravěl, ale také zcela se obrátil. *(J. Bílého: Legenda,)*

Roku 1871 obrátil se jeden bohoslovec v *Kroměříži*, trpě na suché lámání a maje proto ze semináře vystoupiti, an téměř ustavičně ležel, k Rodičce Boží, co uzdravení nemocných a na její mocnou přímluvu i uzdraven jest, ač lékaři nemoc jeho za nezhojitelnou vyhlásili. Jmeno tohoto uzdraveného jest: Josef Augustinský.

(Škola B. Srdce 1871.)

R. 1776 žil v *Kufšteině* v Tyrolsku slepý pacholík. Veškerá pomoc lidská byla marná. Tu se vydala matka se synáčkem na pouť, aby ho Panně Marii obětovala a o pomoc ji požádala. Když oba přijali svátosti, prohlédnul najednou pacholík na přímluvu Rodičky Boží.

(Šmída Rep.)

Majdalena *Langhansova*, svobodná, 33 roků stará v Georgswaldu ležela již přes 11 let na ubývání míchy v silných křečech. Neduh ten ji tak zkřivil, že se ani pohnouti, ani obrátiti nemohla. více jsouc nestvůře než člověku podobná. Jedla málo, někdy docela nic, zvláště když jí silná křeč ústa stahovala. Časem chrlila krev. Na levé ruce vyrostla jí boule, která jí přílišné bolesti působila. Než Majdalena snášela vše trpělivě a sílila se nejsv. Svátostí. Konečně na radu svých příbuzných dala se donésti do Filipsdorfu k obrazu Rodičky Boží a tu l. P. 1866 zázračně uzdravena jest.

(Škola B. Srdce 1868.)

P. *Jakub Laynez*, druhý jenerál řádu Ježíšova, na přímluvu Panny Marie od zimnice uzdraven jest. *(Weber.)*

V *Lisaboně* v Portugalsku žila šlechtična, která v 14. roce těžce onemocněla. Všeliká pomoc lékařská byla marná a již se chystaly přípravy k její pohřbu. Tu kojná šlechtičny, kteráž ji vroucně do dětinství milovala, prosila v blízkém kostele P. Marii, aby šlechtičnu na životě zachovala, a hle, P. Maria, uzdravení nemocných, na životě ji zachovala. Ješto ale na životě zachovaná šlechtična na půl těla zůstala ochromenou a na levém rámě měla ustavičné trhání: dala se do kostela donésti a zde prosila vroucnou modlitbou Marii, aby jí zdraví vyprosila. Sotva že se pomodlila, povstala zcela uzdravená, načež arci všichni se podivili a když se věc ta vyšetřila, shledáno, že dívka uzdravena jest na přímluvu Marie P., uzdravení nemocných.

(Sv. Ludvík granad.)

Majdalena, vévodkyně bavorská, která r. 1628 zemřela, v poslední své nad míru bolestné nemoci, jež 13 měsíců trvala, ani toho nejmenšího znamení netrpělivosti aneb malomyslnosti na sobě znáti nedala. Tato zmužilost a zvláštní trpělivost její přičítala se ne bez důvodu ochraně a pomoci Matky Boží, jejížto byla horlivou ctitelkyní. *(J. E. Veith.)*

Jeden chudý slabý *pacholík*, jehož nohy byly tak slabé, že ani státi nemohl a tudíž se nositi musel, byl jednou od hlídačky postaven na zemi v předsíni chrámové, která chtěla na blízku něco pořídíti. Pacholík, vida sebe sobě zůstavena dostal chuť po krásném chrámu se rozhlédnouti. I snažil se povstati a vlekl se, ačkoliv často padaje dál a dále, až konečně se dovlekl k oltáři Marie Panny. Se synovskou důvěrou a jakousi synovskou touhou patřil na krásný obraz Rodičky Boží, jakoby chtěl k ní volati: „Matko, podej mně laskavou ruku svou, abych mohl povstati a kráčeti!“ A aj, zbožná prosba jeho nebyla nadarmo. S podivením spatřili ho rodiče jeho, an se vrací domů pevným kráčeje krokem. Tento pacholík byl Odilo, jenž se pak stal opatem kláštera v Kluni a byl nejkrásnější ozdobou svého věku.

(J. E. Veith.)

Papež *Pius II.*, jsa nebezpečně nemocen, dal se vésti do Lorety, kdež k nemalému podivení za přímluvu Marie prose úplného nabyl zdraví.

(Podstránského výkl.)

Marcelin Rys, lékař na Moravě, vypravuje: „Měl jsem v lékařském ošetřování mladého mlynáře, kterýž nejsilnější, tak zvanou kvapící tuberkulosou sklíčen, na smrtelném lůžku ležel. Dle místního lékaře Valáška a i dle mého náhledu nebylo nemocnému pomoci. Jen pro jméno dával jsem mu ještě léky z chyninu a morfium. Radil jsem mu ale, aby útočiště své vzal k Marii Panně, uzdravení nemocných, a na ten úmysl každodenně se modlil sv. růženec. Nemocný učinil tak a uzdraven jest.

(Škola B. Srdce P. J. 1871.)

V *Turině* nalezá se uvnitř města chrám: Chrám naší milé Paní, útěchy, jenž ve zvláštní úctě u obyvatelů jest. Angela Maria Masiochi trpěla totiž přes 10 roků na lůžku hroznych bolestí, lékařové nevěděli si rady. Několikráte musela býti svátostmi umírajících zaopatřena, ano jednou takořka již umírala. Před svátkem na nebe vzetí Panny Marie r. 1818 zdvojila pobožnost svou k Panně Marii; než neměla ještě pravé důvěry. Když se pak svátek Narození Panny Marie blížil, prosila úpěnlivě za nedostatky modlitby své a hle, víra její byla odměněna. Z rána na den Narození Panny Marie cítila se úplně zdravou a povstala s lůžka, což lékařové a ředitel nemocnice dosvědčili. *(Blahověst 1870.)*

3. Jest útočiště hříšníkův.

K sv. *Alfonsi z Liguori* přišla jedna velká hříšnice a žalovala mu s pláčem bídný stav duše své. Alfons, maje srdečnou útrpnost s touto kající Majdalenou, odkázal ji, jak povždy nejraději činíval, k Marii, jakožto útočišti hříšníků. „Doufej, milá dcero! Ukážu ti cestu, kterouž se opět k nebeskému Otci navrátiti můžeš. Hle, my máme matku, ona slove Maria a ta jest obzvláštní útočiště hříšníků. I co neučiní matka pro děti své? Zdaž neuechá, když jedno upadne, všech ostatních státi a nespěchá tomu vstříc, jež bylo upadlo? A jak je neunavná, aby zmírnila bolesti jeho a obmyla útlých ručiček poškvrněných! Pospěš k této přelaskavé matce! Ona tě z poklesků tvých pozdvihne a s mateřskou pečlivostí poškvrněnou duši tvou obmyje.“ A rada tato nezůstala bez úspěchu. Hříšnice učinila, jak jí přikázáno a okusila, že Marie útočiště hříšníků jest. *(Mehlera příklady.)*

Velký hříšník jeden přišel kdys k sv. *Bernardu* a žaloval mu se zármutkem velikost a počet ohavných hříchů svých. „Není možná,“ zvolal kající hříšník ten hořké slze prolévaje, „abych ještě odpuštění, abych milosti u Boha došel!“ S velmi útrpným srdcem dí na to sv. Bernard: „Ne tak, milý synu! k zoufání nemáš příčiny; nebo hle, třebať se obáváš, že u Boha milosti nenajdeš, já přece doufám, že je v Marii nalezneš! Onať nenazývá se bez příčiny milosti plná; anděl Páně sám ji tak pokřestil.“ Po slovech těch vzal Písmo sv. a otevřel místo u sv. Lukáše, kde anděl Gabriel k Marii praví: „Neboj se, Maria! nebo jsi nalezla milost u Boha.“ „Rozumíš slovům těm, milý synu!“ pokračoval dále sv. otec, „Maria nalezla milost? Jak to? Což ji kdy ztratila, že ji opět naleznouti musela? Bůh uchovej! Může se ale také naleznouti, co jiní ztratili. Viz tedy, duše hříšná, tys to, která jsi hříchem milost Boží ztratila; Maria ztracenou milost tvou nalezla. Vzchop se tedy, neváhej, nezoufej! Pospěš rychle k Matce Boží, vrhni se k nohoum jejím a rciž k ní: „Matko Božské milosti! ach, popatř na mne nuzného! Já jsem ztratil milost Boží a ty's ji nalezla. Matko, matko! dej mi zpět milost ztracenou; vymoziž mně smíření s Božským Synem svým a buď dále mou ochranou a podporou, abych opět tak lehkomyslně nezhřešil a neklesl a milosti nebeského Otce bezbožně nepomařil!“ Tak mluvil nadšený učitel a hříšník hluboce dojat sobě oddechl; kvapil k Marii, modlil se a vzdychal, jak mu sv. Bernard radil, oplakával hříchy své, činil opravdové a přísné pokání a zemřel blaženě, ještě v smrti vyznávaje, že Maria milostiplná a matka milosrdenství jest pro každého hříšníka.

(Sv. Alfons Lig.)

K sv. *Brigitě*, která měla od Boha zjevení, promluvila Panna Maria: „Jdi a zvěstuj celému světu, že já jsem matka hříšníků a že za hříšníky vždy se přimlouvám. Kdyby člověk sebe více zhřešil, obrátí-li se ke mně, hotova jsem vracejícího se hned přijmouti. Nezdráhám se rány jeho hojiti, poněvadž matkou milosrdenství se nazývám a

vskutku i jsem. Bídný jest jen ten, kdo ke mně co matce se neutíká.“

(*Škola B. Srdce 1872.*)

Sv. *Dominik* mnoho bludařů albigenských k přímluvě Marie Panny obrátil.

(*Podstránského výkl.*)

Sv. *Maria egyptská* slouživši za mladosti své smilstvu a poznavši konečně milostí Boží ohavnost života svého, utekla se k Panně Marii, aby ji přímluvou svou přispěla, by opravdu se polepšila. A hle prosba její nebyla marná; stala se opravdovou kajicnicí, ano svatou.

(*H. J. Karlika: Živ. svat.*)

V moravské jedné dědině žil helveta *Adam*, jediný z mnohých těch, již na víru katolickou se obrátili. Farář, ježto Adam byl již 80 roků stár, rád by byl i toho obrátil. I požádal ho, aby, kdykoliv jde okolo kostela, jenž ke cti Rodičky Boží zasvěcen byl, vyřkl „Zdrávas Maria!“, sám pak četl zaň mši sv. A hle, Adam neměl napotom pokoje, až se i sám obrátil a brzy na to, obdržev svátosti umírajících, klidně zemřel.

(*Kal. Moravan 1856.*)

Beatrix (Božena) ztrativši rodiče, od nichž zbožně byla vychována, vyvolila si Marii za svou matku a často co panna klečívala před jejím obrazem, kterýž i květinami zdobila. Ana jednou zde prozpěvovala, předstoupil najednou před ni Karel Benzoni, všeobecně obávaný vůdce loupežníků, dav se jí poznati a posmívaje se jí. Božena uleknuvši se z počátku odvětila mu, že začasto se zaň modlí a i Marii často žádá, by se obrátil, ježto jest útočiště hříšníků. Napotom dojemnými slovy mu vypravovala o lásce Marie k nám, co matky naší a dala mu křížek. I zaskvěla se slza v oku loupežníkovu a vzav od ní křížek zmizel. Později vstoupila Božena do kláštera a stala se i abatyší a tu po mnoha letech dal se u ní ohlásiti mnich a mnich ten byl obrácený Benzoni a děkoval jí vroucně, ukazuje jí i onen křížek a chválil podivuhodný účinek milosti Boží na přímluvu Panny Marie. (*Friedl. Stunden.*)

Dufriche Desgenettes, farář od Notre Dame des Victoires v Paříži, vida bolestně špatný stav své fary, any ovečky o kostel a sv. svátosti nedbají a prostopášně žijou, věnoval faru svou r. 1836 srdci Panny Marie, aby hříšníky obrátil a proto zavedl zvláštní pobožnost k srdci Panny Marie a hle, přímluvou Rodičky Boží obrátil se N., stařec 80letý, druhdy ministr. Proto zavedeno jest bratrství srdce Panny Marie, kteréž mnoho působilo na obrácení hříšníkův.

(*Handb. von D. Desgenettes.*)

V Anglicku žil roku 1430 jeden šlechtický mladík, *Arnošt* jmenem, jenž rozdav jmění své vstoupil do kláštera, kdež velkou nábožností k Rodičce Boží se vyznamenal, tak že jeho přímluvou i mor, jenž v oné krajině strašně řádil, pominul. Zatím ale později mladík v pobožnosti ulevil a pokoušín jsa nečistými žádostmi, bohaprázdně žil, ano i mnoho lidí v hostinci, kterýž si najal, ze světa zprovodil. Konečně ale přece na přímluvu Rodičky Boží se obrátil a udav se sám u soudu kajicně na popravišti skonal. (*Vincenc Beauvais.*)

Jednoho dne vzdychal jistý *velký hříšník* k Marii Panně, volaje: „Maria! ukaž, že matka má jsi.“ A tu mu odpověděla Maria: „Ukaž, že můj syn jsi!“

(*Sv. Alfons Lig.*)

Za jednoho krásného večera seděl jistý *kněz* v zahrádce své, umdlen po několikahodinné zpovědi. Náhle tu kráčí ku kostelu okolo zahrady zamyšlený muž s očima k zemi sklopenýma. Uzřev kněze, zastavil se a prosil, aby slyšel jeho doživotní zpověď. Kněz ihned ochotně šel s ním do kostela a na cestě mu vypravoval kajicník, že již nejednou chtěl jíti k zprávě Boží, ano i k zpovědnici se přibližoval, avšak zase odešel. A tak se mi vedlo i dnes. Byl‘ jsem v hospodě, kdež hospodští jsou dobří katolíci, a kdežto společníci moji byli veseli, seděl jsem mrzut nevrlý v koutku a na mysl mi vstoupil bývalý život můj, život tak hříšný. Tu přistoupila ke mně hospodská a pravila, že nějaký zármutek svírá duši mou a abych se jen utekl k Marii Panně. Já mlčel, ona pak vytáhla penízek, na němž byla vyobrazena Rodička Boží a podávala mi ho, řkouc: „Vezměte ho a noste při sobě a poroučejte se alespoň, když naň pohlednete, vzdechnutím a krátkou prosbou do ochrany Marie Panny.“ Upřímnou útrpností a důvěrností oné paní dojat, přijal jsem dar. Na počátku jsem na slova její nedbal, později uposlechl a hle, velká změna se stala se mnou, poznal jsem hříšný a nešťastný

život svůj a umínil jsem si s pomocí Boží opravdové pokání činiti. Kněz i cizinec vstoupili do chrámu, pobyli tam dlouho a při západu slunce vraceli se domů, kajicník s poklidem a důvěrou v milosrdenství Boží na tváři, kněz pak s přesvědčením, že Maria jest útočiště hříšníků. *(Blahověst. 1861.)*

Roku 1842 roznemohl se na faře *Bourbon-Laney* ve Francouzsku jeden nájemník nebezpečně, jenž životem svým špatným mnoho dával pohoršení. Kněze, jenž k pokání ho vybízel, od sebe zapudil. Tu kněz se utekl k Panně Marii, pomodlil se modlitbu „Memorare", pomni, ó Maria, a hle, nájemník ještě v noci proň si poslal, skroušeně se vyznal a klidně zemřel. *(Ott. Marian.)*

Modlitba ta: „Memorare" pochází od kněze Klaudia Bernarda, jenž r. 1641 v Paříži v pověsti svatého zemřel. Modlitbou tou, kterouž dal nešťastníkům předříkávati, obrátil mnoho hříšníkův, zvláště v žaláři.

Jistá *Marie* oddala se v mládí prostopášnosti a umřela, jak se myslelo, v stáří bez kajicnosti, nepřijavši sv. svátostí. Jedna klášternice se ale přece za ni modlila a tu jí Marie zjevila, že nenachází se v pekle, ježto v posledním okamžení k Marii Panně se utekla a tato jí pravou lítost vyprosila.

(Alf. Liguori.)

Jeden *mládenec*, který hříchu nečistoty oddán byl, šel v Římě k sv. zpovědi a žaloval na sebe zpovědníku, jenž s ním velkou měl útrpnost, že nečistota stala se mu návykem a že jí nemůže odolati. Zbožný kněz mu poradil, aby se utekl k Rodičce Boží a dal mu za pokání, aby až do budoucí zpovědi každého rána se pomodlil zbožně: „Zdrávas Maria" a ochraně nebeské královně se odevzdal. — Mládenec uposlechl té rady, aniž by se byl na počátku polepšil, avšak zpovědník opět ho odporučil ochraně Marie Panny. — Brzy na to odebral se mladík na cesty do rozličných zemí a byl několik roků z Říma vzdálen. Když opět do Říma se navrátil, navštívil svého zpovědníka, jenž ku veliké radosti poznal, že mladík zcela hříchu se vzdal. I otázal se ho, jak se to stalo a tu mu odpověděl mládenec, že Marii má co děkovati polepšení své, pobožností krátkou, již ke cti Marie konal, vyprosila mu královna nebes té milosti, že se hříchu nečistoty, jemuž byl navykl, zcela vzdal.

(Pavel Segneri.)

Šlechtický *mládenec*, kterýž hříchu nečistoty oddán byl a pokaždé vzdor sv. zpovědi opět a opět do předešlého hříchu klesl, zapamatoval si, že Maria útočiště v pokušení jest a sotva že domů přišel, učinil dle rady kazatele věhlasného Zuchi-ho v Římě. Kdykoliv pokušení staré naň doráželo, ihned k Marii slovy kazatelovými o pomoc volal a šťastně pokušení velké přemohl a brzy tak se zdokonalil, že i všedních hříchů s milostí Boží nenáviděl. Na otázku zpovědníkovu, jakého prostředku se uchopil, že dovedl hříšný zvyk svůj přemoci a zastaralé nepravosti výhost dáti, odpověděl: „Od té doby, co jsem sv. muže Zuchiho slyšel kázati a co jsem slov jeho uposlechnul, cítil jsem se v mrzkých pokušeních po každé tak ochráněna a posilněna, že se mi zdálo, že bych i k sebe mocnějšímu pokušení svoliti nemohl."

(Mehlera příklady.)

Jeden *mládenec*, prohrav veškeré své jmění, zapřel Boha a svaté a oddal se zcela ďáblu, Marii ale nezapřel. Zoufalstvím naplněn odebral se jednou do kostela a spatřivšímu tam obraz Rodičky Boží připadalo, jako by mu Maria smutně přivolávala: „Ó ubohý člověče! jak daleko to s tebou přišlo! Ó polepši se!" A hle, srdce mladíkovo se obměkčilo tak, že, dav se do hořkého pláče, litoval provinění svého, obrátil se a vedl napotom bohumilý život.

(Eusebius Nierenbergius.)

Jeden *mladík* uvykl v cizině na hřích nečistoty, že se mu stala druhou přirozeností. Jinoch se chtěl polepšiti, chodil k sv. zpovědi, připovídal polepšení, avšak bohužel padal v hřích zase. Tu mu zpovědník, zbožný muž, maje s ním velkou útrpnost, poradil, aby se utekl pod ochranu Rodičky Boží, Marie Panny. Za pokání mu uložil, aby se každého dne ráno modlil: „Má ochranitelkyně, Maria Panno! Na důkaz oddanosti a věrnosti obětuji tobě tento den, obětuji své oči, uši, svůj jazyk, své srdce, mé tělo i duši, tento den jsem tvůj a proto ochraňuj mne co svůj majetek." Tuto modlitbu měl se modliti i večer. Při každém pokušení za dne měl zvolati: „Maria,

zpomeň, že jsem tvůj, ochraňuj mne!“ A hle, prostředek ten pomohl, jinoch se zcela polepšil a zanechal hříchu tak hanebného. (*Mikuláš Zucchi.*)

Jeden *náčelník* lupičů obrátil se v posledním čase života svého, což měl jen tomu co děkovati, že se ke cti Rodičky Boží každé soboty postil. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Jeden muž *v Německu* dopustil se tajného hříchu, z něhož ze studu se nechtěl vyznati. Nemoha ale déle trýznění svědomí snésti, chtěl se utopiti, než zpamatoval se a brzy na to utekl se k Rodičce Boží, aby mu vyprosila síly. A nezmýlil se, její přímluvou tak se posílil, že složil jenerální zpověď a napotom Bohu sloužil. (*Alf. Liguori.*)

Ctihodný sluha Páně *Jan Eusebius Nirenberk* ze řádu Ježíšova povolán byl jednoho dne časně z rána k nemocnému, jenž od mladosti rozličným nepravostem se oddal a schválně Boha urážel zlomyslně. Ač již blízek byl smrti, zůstal zatvrzelým ku všemu spasitelnému napomínání. V poslední čas ale stala se s ním náhle změna, an jedné noci oka zamhouřiti nemohl, zjevila se mu krásná Paní a pohlednuvši naň přísně a zároveň laskavě zase zmizela. I pohnul zatvrzelcem pohled ten; rozpomenul se na hříchy své a počal litostně nad nimi i plakati. I vyzpovídal se skroušeně z hříchů celého života svého a posilněn sv. svátostmi umřel tiše pod ochranou Panny Marie. (*Mehlera příkl.*)

Jednou v neděli zavolali mne do hovorny a tu žádal se mnou mluviti *pán* v pěkném obleku a patrně vzdělanec. I žádal mne, abych jej připravil k dobré zpovědi. „Jsem rozený katolík,“ pravil, „ale jest tomu 8 let, co jsem zhola nic nedbal o náboženství. Dnes náhodou a ze zvědavosti vešel jsem do chrámu, byl jsem na mši sv. a od té doby nemám pokoje; svědomí mne nutí, abych se smířil s Bohem.“ Při tom slzel, plakal jako dítě. Příprava k zpovědi byla tu snadná. Já mu pověděl, v které zpovědnici mne nalezne. A vskutku jedva jsem došel do kostela, pán dotčený prodral se za mnou k zpovědnici a vykonal zpověď jenerální, z níž se zajisté nebešťané radovali. Hodinu na to přišel ke mně zase. Děkuje mi srdečně, dal mi dukát, žádaje, abych se postaral, by u oltáře Panny Marie hořelo světlo, poněvadž prý cítí, že přímluvou Rodičky Boží obrátil se na cestu pokání. A po té slíbiv mi, že na tyto city nikdy nezapomene, odebral se do daleké vlasti. (*Berman.*)

V Paříži roznemohla se r. 1839 jedna mladá paní smrtelně na nemoc plicní a nižádným spůsobem se nechtěla dáti zaopatřiti. Nadarmo jí kněz po tři dni domlouval, naplněna byla zatvrzelostí, úzkostí a zoufalstvím. Tu jedna sousedka, uslyševši o tom, neříkajíc nikomu ničeho, utekla se k Rodičce Boží, dala za nemocnou sloužiti mši sv. A hle, právě, když mše sv. sloužena byla, žádala nemocná o kněze a tak na přímluvu Rodičky Boží s Bohem se smířila. (*Hilfe der Christen. Wien 1858.*)

Při missiích vyznal se jeden *stařec*, že Maria velkého dobrodiní mu prokázala. Zamlčovalť po dlouhá leta ve sv. zpovědi hříchy, že ale Marii ctil, vyprosila mu tato, že v mnohých nebezpečích života nezahynul, alebrž konečně se obrátil a doživotní zpověď vykonal a ctnostně i život svůj skončil. (*Alf. Liguori.*)

Bl. *Suso* dozvěděl se o jedné hříšné osobě, která i mnohé jiné k hříchu svádělа. Aby ji obrátil, vzýval bl. Suso vroucně Marii co útočiště hříšníků, aby její přímluvou se obrátila. Neprosil nadarmo. Milost Boží srdce hříšné pronikla a rychle od světa k Bohu přivedla. I rozradoval se nad tím Suso a prozpěvoval chválozpěvy ke cti Rodičky Boží. (*Škola B. Srdce. 1872.*)

R. 1610 žil *v Turině* zatvrzelý kacíř, jenž, ani tehdáž, když na smrt nemocen byl, nikterak se nechtěl obrátiti na domluvu mnoha kněží. I přiměli ho alespoň k tomu, aby Marii o přímluvu žádal a hle, její přímluvou se opravdově obrátil. (*Barri.*)

U *Willafranky* leží chaloupka, v níž před 50 lety chudá, 60letá vdova se 16letou dcerou přebývala. Živily se almužnou a prací. Dcera Františka obsluhovala matku co nejvýborněji. Skrovničké měly nářadí, útěchou jejich pak byl malý obrázek Marie Panny. Matka i dcera velkou úctu vzdávaly královně nebes a velmi i v ni důvěřovaly; před její obrazem modlívaly se Anděl Páně, před obrazem vykonávaly všecky své

modlitby; před obrazem tím těšila matka dceru, že P. Maria ji neopustí. Na počest Rodičce Boží přinášívala dcera kvítka polní a věnce. I povstala po strašné bouři strašná nouze a drahota v okolí tom. Ubohá vdova prodala všecko, co měla, prodala i kozu, aby hlady nezemřely. I utekly se důvěrně do ochrany Panny Marie. Zatím ale nemilosrdný pán, nedostav činži, dal jim vše do dražby. Den dražby se přiblížil, obě zažalovaly strast svou Marii Panně a prosily za ochranu a pomoc. A pomoci té se jim i dostalo; onen obraz, o nějž dcera nemilosrdného pána snažně žádala, byl výtvor výtečného Murilla a prodán jest pro obrazárnu v Paříži za 1000 tolarů a tak ubohým i pro budoucnost spomožíno jest. (*Kal. Moravan 1862.*)

Jistá *žena* po dlouhá leta zamlčovala jeden těžký hřích ve sv. zpovědi. Ještě na smrtelné posteli nemohla se odhodlati z něho se vyznati. Tu vzdychala k Panně Marii: „Ó Maria, má paní předraná, otevři ústa má.“ A hle, prosba její byla vyslyšána. Brzy na to se vyznala skroušeně i z toho hříchu, který tak dlouho zamlčovala.

(*Ambrož Cataneus.*)

4. Jest potěšení zarmoucených

a) v bídě; nouzi; nebezpečí života.

Sv. *Jan z Kříže* u velké uctivosti měl Rodičku Boží, již za svou patronku si vyvolil a pobožnost a láska a důvěra jeho k ní byla přepevná a upřímná. A hle, jen její ochranou zachráněn jest, když náhodou do hluboké studny upadl. Všickni ho měli za ztraceného, on ale zachráněn jest a viděl překrásnou paní, ana se nad ním vznáší a pláštěm svým ho podchycuje, aby se ani o kámen neuhodil, ani do vody nepadl a neutonul.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Julia*, stavši se otrokyní, brávala tu útočiště k blahoslavené Panně Marii a zvolivši ji za svou matku vzývala ji o setrvání. (*J. Bílého: Legenda.*)

Měšťan jeden v *Alexandrii*, jenž s manželkou a šestiletou dcerou příkladný život vedl a i pro svou dobročinnost znám byl, měl za záležitostí do Cařihradu odcestovati. Manželka, která ho až ku korábu doprovodila, ptala se při odchodu: „Komu nás poručíš v nepřítomnosti své? Pod čí ochranu postavil jsi nás?“ Muž odpověděl: „Pod ochranu naší milé Paní, sv. Bohorodičky.“ Po několika dnech, když paní ta u stolku svého s dítětem sedíc pracovala, umyslil sobě jediný sluha domácí paní i dceru zavražditi a co by cenného bylo vzíti a uprchnouti. Již stál bezbožník ten s velkým nožem u práhu zavřené světnice, an pojednou oslepnuv ani pokročiti ani couvati nemohl. Když paní svou o pomoc volal, avšak nikterak dovolati se nemohl, počal zuřiti a v zuřivosti té sám se probodl; nezemřel však hned na ránu tu, ale dokonal bídník život svůj teprv v tu dobu, když se věc ta úředně vyšetřila a on sám ze všeho, co zamýšlel a co učinil, dokonale se vyznal.

(*Palladius opat.*)

Služka *Armella* velkou ctitelkyní byla Rodičky Boží a každému vypravovala o dobrotě a vznešenosti Panny Marie a radila, aby k ní v každé bídě a soužení se utekl. I dítky učila modlitbám ke cti Rodičky Boží. (*Wiser.*)

Tobiáš *Jan Bekr*, děkan, horlivý ctitel Marie Panny, vňukal osadníkům svým, aby v soužení všelikém k Matičce Boží spěchali, pokorně do její přímluvy sebe poroučeli a sv. pěšinkou této milosrdné a přemocné řečnice do nebeského Jerusaléma putovali. I vystavil nad velkým oltářem v osadním kostele obraz Marie Sněžné. (*Drahé kameny.*)

V květnu r. 1868 stal se v jednom mydlářském skladě *v Berlíně* strašný výbuch následkem uniklého plynu. Tři osoby při tom usmrceny a 17 bylo poraněno nebezpečně, z nichž brzy tři zemřely. Téhož dne před výbuchem šla chudá, mladá služka do téhož skladu, avšak, jsouc ctitelkyní Panny Marie, zašla si do kostela na májovou pobožnost a pomodlivši se krátce „Zdrávas Maria“ spěchala k mydlářovi. V tom ale bylo slyšeti třesk a služka, pozdrževši se v kostele, jen tím na životě zachráněna jest. (*Straubinger Tagblatt.*)

Zbožný mladík *Jindřich Dilson* vstoupil do řádu jesuitského a měl tak špatnou paměť, že se ničemu naučiti nemohl. Tu v zármutku pokleknul jednoho dne před obraz Rodičky Boží a přislíbil jí tělo i duši i všecky vlohy své. A hle, na přímluvu Panny Marie obdržel tak

dobrou paměť, že kázaní, jež činil, ještě po mnoha letech v paměti podržel. *(Zollnera kat. káz.)*

Ve *Florencii* žil jeden šlechetný vdovec, jenž měl několik dospělých dcer, avšak byl chudý, ano měl i mnoho dluhů. Na radu sv. Antonína utekl se k Rodičce Boží, chodě každodenně do kostela jí ke cti vystavenému. A vskutku brzy si přispěním sv. Antonína pomohl ku jmění a zaopatřil dcery své. *(Herbsta př.)*

Velkodušný missionář *Cabriel Malagrida* nalezal se r. 1749 na zpáteční cestě z dalekých pralesů maraňonských do Lissabonu, když koráb již blízko přístavu a před očima velkého množství lidu jej očekávajícího hrozné vlnobití zastihlo. Stěžně se lámaly, plachty se trhaly, trámy praštěly a koráb ztroskotávati se počal; lid i námořnictvo byli již jako ztraceni; že by možno bylo se zachovati, na to nikdo ani nepomyslil. Jediný Malagrida naděje se nespustil. Vzav obraz sv. Bohorodičky, kterýž v brasilských pustinách povždy s sebou nosil, upevnil jej na hlavní stěžen a počal mužstvo napomínati, aby v duchu pokory a kajicnosti útočiště své vzali k Marii, této mocné hvězdě mořské, kteráž zajisté z vlnobití zachová a ku břehu sprovodí všech, kdož se v ni důvěřují. A hle, vlnobití brzy utichlo a koráb bez nebezpečenství přistál ku břehu, načež všickni zachováni jsouce se zástupem lidu přímo do chrámu se brali, modlíce se a děkujíce Bohu za šťastné vysvobození z patrného nebezpečí. *(Mehlera příklady.)*

R. 1675 vzňala se v *Olomouci* následkem blesku věž blíž kollegia Jesuitského, tak že na bránění nemohlo se ani pomysliti. Tu se utekl představený kláštera k Rodičce Boží a učinil slib, že bude putovati k jejímu obrazu do Tuřan a tam že založí věčné světlo, zůstane-li kollegium bez porušení. A vskutku shořela jen věž a spadla, aniž by bylo více co chytilo. *(Gebhart.)*

V roku 1839 chystalo se mnoho nábožných křesťanův ve vsi *J.* na pouť do Švacu v Tyrolsku. Dívky trhaly na horách rozličné kvítky, by z nich uvily věnec k ozdobení obrazu Marianského. Jedna pak z nich sbírající slzičky na příkré hoře nenadále spadla na 150 sáhů do hlubiny, v nížto potok šumí. Zpozorovavše to ostatní spěchali až k mostu, kterýž nad hlubinou upevněn byl. Ale nebylo jim lze slyšeti nářek nešťastné. I domnívali se, že jest mrtva a radili se, jak by možno bylo do propasti slézti a ji tam pochovati. Sedlák pak jeden znamenaje, že nešťastná ta jest jeho služebná, 21 roků stará dívka, pustil se dolů a šťastně přišed až k potoku s nevyslovným podivením viděl, kterak dívka ta docela bez škody živou zůstala. Ano když se jí přibližoval, podávala mu věnec z kvítí uvitý a vzbuzujíc jej k srdnatosti, šla beze vší pomoci přes potok až k němu; pak padnouc ve mdloby, zůstala několik minut bez sebe. Ale posléz opět se zotavivši, šťastné s pomocí hospodáře svého na vrch hory vylezla a na třetí den již jako obyčejně pracovala. Všickni uzřevše to s podivením chválili a velebili Matku Boží, která přímluvou svou tak mocně chrání ctitele a ctitelkyně své! *(Matěj Procházka.)*

V *Jerusalémě* byl klášter ke cti Rodičky Boží založen, v němž se mniši i příkladným životem i křesťanskou láskou a dobročinností vyznamenali. I stalo se jednou, že v takovou bídu upadli, že po dva dni neměli co jísti. Tu svolal představený kláštera bratry a vyzval je, aby se k Marii, patronce kláštera, důvěrně utekli. Mniši uposlechnuvše jeho rady po celou noc trvali na horlivých modlitbách a hle, druhého rána obdrželi hojnost obilí. *(Sv. Řehoř tur.)*

Když císař *Konstans* přišel s velkým vojskem z Cařihradu do Italie, aby zemí těchto si vydobyl, stanul, zbořiv mnohá města, před Beneventem. Město hájil vévoda Romuald se slabým jen vojskem. Když bída byla již veliká, vyzýval obyvatelé tehdejší biskup sv Barbatus, aby Bohu polepšení slíbili a pak že je jistě vysvobodí Všemohoucí. Všickni slíbili tak učiniti a odebrali se do chrámu Panny Marie s biskupem a modlili se horlivě na kolenou, aby je Panna Maria mocnou přímluvou svou vysvobodila. A vskutku, když bylo nejhůře, přišlo pomocné vojsko, Konstans musel s nepořízenou odtáhnouti a Benevent zachován jest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jednou za ranního jitra bral se štíhlý jinoch nebezpečnými lesy u *Litoměřic*, v nichž lupiči řádili. I odevzdal se do

ochrany Rodičky Boží a vzýval ji. Upadl sice v ruce vrahů, avšak na přímluvu Marie Panny zachráněn na životě cestujícími, jenž se tudy brali. A na památku zachránění svého vystavěl u Křešic kapličku ke cti Rodičky Boží.

(Blahověst 1870.)

Za papeže *Lva IV.* vypukl r. 847 v Římě v leženi Anglosasíků strašný požár. Mnoho domů lehlo již popelem. Tu se i papež odebral k ohni a vida strašnou zpoustu, prosil Marii o přímluvu, modle se tiše a hle, oheň pominul v brzku. Na památku události té ustanovil papež oktav slavnosti na nebe vzetí Panny Marie. *(Stolberg.)*

Kdysi plísnil jeden *pán* třináctiletého študenta, jenž u něho bydlel, že navštěvuje pobožnost májovou a ješto študent chudý byl, vytýkal mu, aby mu Maria dala spravit boty. A hle, Maria se vskutku o študenta zbožného postarala, vzbudila mu dobrodince, jenž ho bytem a stravou zaopatřil, tak že študent i na dále věrným Marii zůstal a ji velmi ctil, uznávaje její dobrotu.

(Škola B. Srdce. 1868.)

Navštíviv před nějakým časem jistou *paní*, již jsem svátostmi umírajících zaopatřil, dozvěděl jsem se od ní tři události z jejího života, z nichž šťastně vyvázla na přímluvu Panny Marie. „Události ty byly," vypravovala, „povodeň roku 1845, kdežto jsem byla v nebezpečí, že i s dítkami svými naleznu hrob ve vlnách; strašlivé události r. 1848, při kterýchž jsem jen jako divem ušla zahynutí a konečně noční přepadnutí od loupežníků, z kteréhož jsem, jak pevně věřím, jedině ochranou Rodičky Boží s životem vyvázla. A proto důvěru velikou chovám k Matce naší Marii Panně, že mne i z této nemoce vysvobodí.

(Blahověst. 1852.)

Když *Gonzales Pizarro*, bratr známého dobyvatele království Peru v jižní Americe, se o to pokoušel, aby zemi tu zrádně náležitému panovníku, císaři Karlu V., odňal, byl na hlavu poražen a vojsko jeho rozptýleno. Mezi uprchlíky byl Gondisalvo z Barcelony, jenž u Pizarra hodnost nejvyššího vůdce zastával. Přestrojen zdržoval se v houští na kraji temných lesů, v neděli pak uslyšev zvonek v blízkém chrámu, šel tam, mocně puzen, aby přítomen byl mši sv. Nepoznán stál za sloupem, an uslyšel s kazatelny, že všem provinilcům se uděluje milost jen jemu ne. Uleknul se velmi a aby ho nikdo nepoznal z ubledlé tváře, uchýlil se do výklenku k oltáři Marie Panny, již co matku milosrdenství vroucně vzýval, aby jej vytrhla z této zaviněné tísně. I podivuhodně byl na duši posilněn, uchýlil se až k horám Kordillerským, kdež v jeskyni žil a v lítosti a pokání se cvičil, napotom hlásal sv. Evangelium s tak podivuhodným výsledkem divým obyvatelům, že brzy o tom zpráva až do vzdáleného města Limy došla. Tu mu místokrál nejen odpustil, alebrž i vznešený úřad nabízel, než Gonzales vše zamítl a později v chorobnici ošetřoval nemocné, kdežto i život svůj dokonal.

(J. E. Veith.)

V jednom *porýnském kostele* nalezá se před obrazem Marie Panny stříbrná myška a to za tou příčinou, že před časem tato krajina sužována byla náramným množstvím myší, kteréž celou úrodu zkazily. Po marných prostředcích utekl se lid ku přímluvě Rodičky Boží a Bůh její přímluvou osadu tu sprostil navštívení toho. *(Blahověst 1870.)*

Na přímluvu Panny Marie zachráněn jest *Rajhrad* l. P. 1677 od rány morové, kteráž tehdáž na Moravě strašně zuřila a na památku toho obětoval výtečný probošt rajhradský Celestin Arlet Panně Marii do Tuřan stříbrnou desku.

(Jan Bílý.)

V jednom hostinci *v Římě* hádali se dva muži a v hádce uchopil jeden z nich na stole ležící nůž, aby soupeře svého jím poranil. Soupeř ihned se dal na útěk a dohoněn druhem vzal do ruky obraz Panny Marie a zvolal: „Chceš mne snad u přítomnosti naší Matky milé poraniti?" Tu vypadl rozhořčenému nůž z ruky a hněv se utišil.

(Revue cath. 1841.)

L. P. 1522 padl ostrov Rhodus do rukou Turků. Udatný *Adam Willier*, poslední velmistr ostrova toho, bránil se velmi udatně po mnoho měsíců, při čemž sultán více než sto tisíc mužů ztratil, konečně ale přesilou a zrádou musel odplouti nejprv na ostrov Kandii, pak až do Mesiny v Italii, kdež s účastenstvím všeobecným přijat jest. Když tuto připloul, rozprostřel jedinou plachtu,

na níž vyobrazena byla bolestná Marie Panna, majíc zesnulého Syna ve svém lůně a dole stál nápis: „V neštěstí a soužení jediná naděje.“

(*Frencla Postilla.*)

b) V pokušení, zvláště proti čistotě.

Bl. *Bedřich*, opat, aby čistotu zachoval, zvláště Pannu Marii za patronku si vyvolil. I se zvláštní pobožností se oddával Panně Marii a jí ke cti každý týden v kapli její mši sv. obětoval, jí co matce stádo své odporučoval; později i zvláštní klášter „Zahrada Marie“ zvaný založil. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Bernard*, opat, horlivý ctitel Rodičky Boží, povzbuzoval i jiných, aby důvěrně, zvláště pak v pokušení Marii vzývali, že šťastně mu odolají.

(*Šmída hist. kat.*)

Sv. *František séleský* upadl jednoho času do trudnomyslnosti a pak ho trápila i myšlenka, že je od Boha zavržen a že spasen nebude. Dnem i nocí hořce plakal, úzkost duše odejmula mu všecku radost na modlitbě, nemohl již ani jídla ani nápoje požívati, ani spáti, celé tělo jeho scházelo. Tu v největší úzkosti šel do chrámu Páně, vrhl se tam pln skroušenosti před obrazem Panny Marie na zem a prosil ji, aby zaň orodovala a jemu té milosti vymohla, aby mohl Boha alespoň na zemi milovati, poněvadž jest zavržen a Boha po smrti věčně bude museti nenáviděti. Sotva dokončil modlitbu, ihned cítil se býti vyslyšána. Jako by mu kámen ze srdce spadl, bylo mu volno a hned se naplnilo srdce jeho mírem a útěchou. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Justinu*, pannu a mučenici, chtěli ukrutní pronásledovníci, zvláště pak jistý kouzelník Cyprian všemožně k nečistotě svésti. Než neučinila toho Justina, alebrž vrhnuvši se na kolena s důvěrností a vroucností volala k nejblahoslavenější Panně: „O Maria! věže ze slonové kosti, ochranitelkyně nevinnosti! stůj při mně, abych i já čista a nepoškvrněna zůstala, jako kost slonová a silná, jako věže, proti všem pronásledovníkům nevinnosti a života mého!“ A hle, přišla pomoc s hůry a Justina na přímluvu Panny Marie zázračně z rukou těch, jenž ji poškvrniti chtěli, vysvobozena jest.

(*Sv. Řehoř naz.*)

Sv. *Tomáš villanovský* býval často pokoušen proti čistotě a upadával tu u velký zármutek. Býval však vždy zas potěšen a posilněn, jakmile se k Marii Panně obrátil a o pomoc ji vzývati počal. A proto nám dává ve spisech svých radu, abychom v pokušení k ní se utíkali, jako kuřátka, když nepřítel se blíží, se utíkají pod křídla kvočny, matky své.

(*Klinkáče legendy.*)

Petr Faberus na přímluvu Panny Marie od ducha zlého v pokušení osvobozen jest. (*Spec. exempel.*)

Zbožný *Jakub*, dominikán, ve dne i v noci trápen byl pokušením proti čistotě. Marně užíval všelikých prostředků, až konečně se utekl k Rodičce Boží. Putoval do Lorety, kdež četl jí na počest mši sv. a hle, pokušení odstoupilo. (*Mehlera příkl.*)

Jeden *mnich* trápen byl velmi zoufalými myšlenkami. I nevěda si rady, utekl se k Rodičce Boží, pozoruje její bolesti a hle, myšlenky neblahé vzdálily se od něho a netrápily ho více. (*Engelgrave.*)

Jednu *osobu ženskou* přepadlo kruté pokušení proti čistotě. Nepřítel odvěký stále ji sužoval, ani u přátel, ni u známých nenašla pokoje a smutně hleděla v budoucnost. V této velké ducha tísni obrátila se k Panně Marii. Vroucně konala po nějaký čas modlitby, zejmena opakujíc moblitbu sv. Bernarda: Rozpomeň se, ó nejdobrotivější Panno atd. a pocítila brzy, že Matka milosti nemohla odstrčiti dítě třebas nezdárné, nyní ale skroušené. Zcela se znovu takořka zrodila a pokušení odstouplo.

(*Škola B. Srdce. 1876.*)

R. 1635 kázal v Římě věhlasný otec *Zuchi*, kterýž zvláštním ctitelem Panny Marie byl, že každý, kdož čistotu svou zachovati a duši spasiti chce, k Marii útočiště své vzíti musí, ana jest věží Davidovou, v níž ochranu ve všech pokušeních a nebezpečích proti čistotě a vůbec proti všem nepřátelům spasení našeho nalezáme. (*Klinkáče legendy.*)

c) Jest útočiště neplodných.

Rodiče sv. *Bernarda olivetského* byli vysoce urozeni, avšak neměli žádných dítek. I obrátili se vroucnými modlitbami k Rodičce Boží a Bůh vyslyšel jejich prosby, dav jim syna Jana, na-

potom Bernarda řeholním jmenem zvaného. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Rodiče sv. *Jana z Facundo* po dlouhá leta neměli žádných dítek a velmi se nad tím rmoutili; neustávali však modlitbami, almužnou a posty a jinými dobrými skutky tak dlouho Boha a Rodičku jeho prositi, až se jich modlitby vyslyšely a r. 1419 synáček se jim narodil, kterémuž po otci se dalo jméno Jan. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

V městečku Pomuku žili nábožní manželé, jenž neměli žádných dítek. I vzali útočiště k Marii Panně a její přímluvou dostali syna *Jana Nepomuckého.* Avšak co pacholík se roznemohl nebezpečně a zdraví mu opět dáno na přímluvu Marie, jejíž věrným ctitelem se sv. Jan po celý život svůj stal. I před svou smrtí putoval ještě k jejímu obrazu do Staré Boleslavi, aby se posilnil. *(Okáčova káz.)*

Blanka, královna francouzská, prosila sv. Dominika o radu, co by činiti měla, aby syna porodila? I navrhl jí muž sv., aby se k Marii, matce Boží utekla. Učinila tak a stala se matkou sv. Ludvíka, krále. *(Macana výb.)*

Rodiče sv. *Ondřeje Korsini* ve Florencii byli bezdětni a přáli si vroucně nějaké dítě a proto slíbili Panně Marii, že kdyby jim Bůh syna daroval, oni by ho věnovali službě jeho. I vyplnilo se přání, zvláště matky Peregriny. Než Ondřej co pacholík neposlušně a nezbedně si počínal. Nadarmo ho kárala matka. I utekla se opět k obrazu Marie Panny a její přímluvou se on obrátil, ano stal se i svatým. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

d) Jest útočiště umírajících.

Maria svých věrných zvláště v hodině smrti neopouští.

V smrti jí se odevzdali: Sv. Alois; sv. František sál.; sv. Jan nep.; sv. Stanislav Kostka; sv. Terezie a jiní. *(Podstr. výkl.)*

Proto také poručil papež Pius V., aby k Zdrávas Maria se připojila slova: „nyní i v hodinu smrti naší. Amen."

Sv. *Anno*, biskup kolínský, dozvěděv se ve snu, že blízek jest smrti, sepjal ruce své a zvolal: „Svatá Maria, přispěj mně ubohému pomocí svou!" Napotom zesnul v Pánu. *(Haid.)*

Sv. *Fulgentius* umíraje skončil život svůj se slovy: „Ó Maria, Ty nejkrásnější mezi ženami, s Tebou chci vejíti do nebe!" *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Jan z Boha*, zakladatel milosrdných bratří, choval vždy velkou lásku k Marii Panně. A proto maje již zemříti uviděl Marii, ana mu zjevila, že věrných sluhů svých ani v hodině smrti neopouští. A hle, jaká byla smrt tohoto vřelého ctitele Marie Panny? Když mu arcibiskup granadský tělo Páně podal, sstoupil nemocný Jan s lože, klekl na kolena a modlil se: „Ježíši! v ruce Tvé poroučím ducha svého!" a to dořek usnul v Pánu. *(Klinkáče legendy.)*

Sv. biskup *Richard* cítě již na sobě přicházející smrt, dal si obraz Rodičky Boží k sobě přinésti, zlíbal jej a vysloviv slova Církve sv.: „Maria, matko milosti, matko milosrdenství, ochraňuj nás před nepřítelem a přijmi nás v hodince smrti!" zesnul klidně. *(Haid.)*

Bratr *Antonín*, kapucín, velice se roznemohl a dal si zavolati zpovědníka svého i řekl mu: „Příští sobotu zemru." Na otázku zpovědníkovu, odkud by to věděl, odpověděl nemocný: „Řekla mi to má dobrá Paní, proto tak vesel jsem." V noci však mocně naň dorážel nepřítel, tak že hlukem nemocného zbuzeni bratří k němu přistoupili. A tu viděli, jak nemocný na celém těle se chvěje a podivná slova pronáší: „Tomu tak není, jak pravíš, já za to činil pokání a vše zas pánu navrátil. Je sice pravda, já vzal v klášteře jablko bez dovolení a jedenkráte jsem pil víno, ale já za to činil pokání." Ze slov těch bratří poznali, že ďábel proti nemocnému svědčí a jakýsi tajný soud nad ním koná, zároveň ale také k uleknutí svému poznali, že nemocného kdos odtáhnouti usiluje. Než tu přispěla Maria ku pomoci a neopustila služebníka svého. To vše vypravoval umírající bratr, když opět k sobě přišel a povzbuzoval ostatních bratří, aby s ním milou Paní chválili. A když v sobotu klekání doznělo, skonal tiše, jak byl předpověděl. *(Zápisky jedn. kláštera kapuc.)*

Jakub Balmes, kanovník španělský, muž velmi učený a ctnostný, dvě hodiny před svou smrtí vyjevil s upřímnou bolestí city kajicí svého srdce. V posledním okamžení svého života v 38. roce věku

svého upnul zraky své na obraz matky Boží a odevzdav duši svou do rukou bl. Panny, by ona nejvyššímu soudci ji představila, skončil r. 1848 odpůldne život svůj. *(Čas. kat. duch. 1861.)*

Nešťastný hrabě *Fugger*, jenž r. 1850 v Landově zastřelen byl, ježto pevnost tu r. 1848 nepříteli dal v moc, v posledních okamženích života svého nalezal velkou útěchu v Rodičce Boží, co útočišti hříšníků. Často tu líbal její obraz, často se modlil „Zdrávas Maria“ a s modlitbou tou i skonal.

(Augšburská Postzeit. 1850.)

Filippina z Gelderu, manželka vévody René z Lotringu, vroucně ctila nejblahoslavenější Marii Pannu. Po smrti svého manžela odebrala se do kláštera, kdež prý dosáhla věku svého 150 let. Zde pak rostla vroucí její pocta k Marii Panně denně, až pak nebezpečně onemocněla. Bylo to v pátek, když se již domnívaly všecky klášterní panny, že by smrtelná byla a bdíce u jejího lůžka šeptaly si toto. Tu však otevřela ona oči a pravila s libým úsměvem: „Mýlíte se, teď musíme ponechati přednosti sv. Panně a dnu, jenž jí zasvěcen jest. V sobotu jsem se provdala, v sobotu jsem byla v Lotringách s plesem uvítána a v sobotu jsem se světa odřekla a týž den, zítra i zemřu.“ A stalo se tak.

(J. E. Veith.)

Za času francouzské revoluce odsouzeny jsou všecky *jeptišky* jednoho kláštera na smrt. Poprava dála se v Paříži. Ušlechtilé panny klidně ubíraly se na káře na popraviště, zpívajíce společně Salve Regina. Když pak jedna po druhé hlavu svou kladla pod guillotinu, ubývalo hlasů ale zpěv neumlknul, až zpívala již jen jedna; bylať to abatyše. I ona poklekši sklonila hlavu a nebeský zpěv Salve Regina dozněl. *(Blahověst 1852.)*

Mladá *pastýřka*, pásajíc v lese, obraz Marie Panny zdobívala i vroucně se modlila. Náhle se roznemohla, matka běžela pro lékaře a dceruška zůstala sama. Cítíc blížiti se smrt vzdychala k Marii, aby jí nedala umříti bez sv. svátostí. To slyšíce kněží missionáři právě okolo jdoucí, vešli do chýše, jeden ji vyzpovídal, druhý šel pro tělo Páně do blízkého chrámu. Tak přijavši svátosti umírajících, blaženě umírala právě, když matka s lékařem přicházela.

(Auriana.)

Suarez, otec z řádu Ježíšova, když umíral, takto zvolal: „Nebyl bych věřil, že by smrt tak sladká byla. A proč sladká? Protože Maria ji osladila.“

(Mehlera příkl.)

Jeden *umírající* ctitel Marie Panny zvolal k zpovědníku svému: „Ó můj otče, kdyby jste věděl, jakou radost mám nyní, že jsem Rodičce Boží sloužil! Ach, nemohu vám nikterak vysloviti, jakou radost nyní cítím!“ *(Binetti.)*

5. Jest pomocnice křesťanův.

Když Albigenští v Španělsku císaře Miramolona z Maroka na pomoc povolali: utekl se král *Alfons* k Rodičce Boží, dal její obraz před vojskem nésti a její přímluvou dobyl se skrovným vojskem úplného vítězství nad Saraceny, tak že jich 60.000 na bojišti padlo. Miramolon musel utéci a brzy ve zlosti na to zemřel. *(Herbsta př.)*

Když na počátku roku 1639 Banner s protestantským vojskem vtrhl do Čech: byl obraz Panny Marie ze Staré Boleslavi do Vídně odvezen, kdež od císaře *Ferdinanda III.* a manželky jeho Marie Anny u velké poctivosti chován jest. U obrazu toho dal císař denně mši sv. sloužiti, jíž vždy přítomen byl a prosil Marii o ochranu říše své a přímluvou Mariinou vskutku říše jeho zachována jest. *(Blahověst 1876.)*

Jan Commenus, řecký císař, poraziv Peršany, slavně vjel l. P. 1143 do Cařihradu. Sám ale nevstoupil na vůz vítězný, nýbrž postavil naň sochu Rodičky Boží, jíž vítězství své připisoval, a šel pěšky, maje kříž v ruce.

(Ber. Bercaster.)

Na začátku 18. století přemohl *princ Eugen*, vůdce rakouského vojska, na orodování Marie Panny, jejížto velikým ctitelem byl, Turky u Bělehradu.

Ve válce, již *Prušáci* ziskuchtiví proti Marii Terezii vedli, museli nepřátelé od pevnosti Olomouce na den navštívení Panny Marie s nepořízenou odtáhnouti. Na den obětování Panny Marie skončila se bitva u Maxenu ku škodě nespravedlivých útočníků Rakouska.

(Okáčova kázaní).

Za císaře *Heraklia* přitáhli Avarové se strašlivým vojskem k Cařihradu a sevřevše město ze všech stran, počali ho dobývati. Osmkráte hnali útokem na hradby, než na přímluvu Marie vždy byli odraženi, tak že konečně s velkou ztrátou museli odtáhnouti. Patriarcha shromáždil lid v chrámě, aby Marii vroucí díky za ochranu vzdal, na kterouž památku se každoročně pátou sobotu v postě slavnost konala. *(Stolberg.)*

Podobně vydobyl císař Heraklius i slavného vítězství přímluvou Rodičky Boží nad perským králem Chosroem. *(Herbsta př.)*

Hrozný strach pojal ubohé Moravany, když krutý a sveřepý nepřítel křesťanstva asiatský Tatar, vydobyv Ruska a popleniv Polsko a Slezsko, cestu namířil k Čechám a k Moravě. Přestrašení předkové naši utíkali do hor a lesů, nejvíc na vrch Kotouč u Štramberka. Obyvatelé úrodné Hany utekli se před ním na horu *Hostýn*, kde již tenkráte posvátná kaple ke cti Panny Marie vystavena byla. K ní vzali útočiště své a příkopy ohradili se proti nepříteli. Mongolové oblehli horu a dotírali mocně na křesťany, zastavili potok, aby křesťané buď žízní zahynuli, aneb se dobrovolně poddali. Na neštěstí vyschla studánka u Hostýna a velká žízeň počala trápiti křesťany. Tu poklekli všickni kolem oltáře Matky Boží a volali o pomoc k nebesům a hle, Bůh na orodování Marie vyslyšel modlitbu jejich. Černá mračna obtáhla horu a z nich povstal takový lijavec, že všickni hned občerstveni a posilněni byli; stany Mongolů však hromy a blesky tak zničily, že odtáhnouti museli. A tak ochranou Marie Panny zachráněna byla celá Evropa a náboženství křesťanské. *(Okáčova kázaní.)*

Čechové pod vůdcem *Jaroslavem Šternberkem* přemohli na přímluvu Marie Panny Tatary u Olomouce r. 1241.

Král *Ludvík I.* zasvětiv dříve slibem sebe a vojsko své královně andělů, s 20 tisíci mužů slavné vítězství nad osmdesáti tisíci nevěřících r. 1363 vybojoval, načež nádherný chrám v Afflancu v Korutánsku vystavěti kázal, kdež obraz nejsvětější Panny postavil. Jí ke cti každé soboty chudé ve svém paláci častoval a sám obsluhoval. *(Silbert.)*

Za císaře *Michaela III.* přistálo ruské loďstvo r. 865, sestávající ze 200 lodí do přístavu cařihradského v nepřátelském úmyslu. I loupili vše nepřátelé, zvláště pak kostely a kláštery a vraždili. Tu se obyvatelé i s císařem, když ihned domů se vrátil, utekli k Rodičce Boží, nosíce sv. její ostatky městem u slavném průvodu. A hle, bouří zahnáni jsou Rusové a Cařihrad osvobozen. *(Herbsta př.)*

L. P. 1571 *Soliman III.*, císař turecký, naplnil vítězstvím svým celé křesťanstvo hrůzou a to tím více, když syn a nástupce jeho s vojskem přitáhl k ostrovu Maltě, aby, ne-li celou Evropu, alespoň Vlach a Říma dobyl. Tehdejší papež Pius V. spojiv se se Španěly a Benátčany sehnal nepatrné vojsko, avšak důvěřuje v ochranu Marie Panny, očekával nepřítele v úžině lepantské. Před bitvou, která 7. října svedena byla, vyvěsil vůdce Jan rakouský na hlavní prapor obraz Ukřižovaného, jehož vojínové o pomoc žádali. Přes 3 hodiny trvala seč, až konečně smrt Ali paši rozhodla vítězství křesťanů. Na 30.000 Turků padlo a množství křesťanských otroků osvobozeno, ztráta pak křesťanů byla nepatrná. Papež přesvědčen, že nenadálé vítězství stalo se účinkem ochrany Marie Panny, ustanovil slavnost Marie vítězné a poručil, aby se v litanii loretánské přidal verš: „Pomocnice křesťanů.“

L. P. 1716 vydobyl císař *Karel VI.* věhlasného vítězství nad 200.000 Turky na den, kde údové růžencového bratrstva v Římě vykonávali pobožnost, aby Bůh na orodování Marie Panny žehnal zbrani císaře a tu ohlásil papež Klement XI. na slavnost Marie vítězné plnomocné odpustky a nařídil, aby slavnost růžencová v celé Církvi křesťanské se slavila. *(Filothea 2. roč.)*

L. P. 1683 přitáhl *Turek*, strašný tehdáž nepřítel křesťanstva, před nímž celá Evropa se třásla a jenž toužil velmi, aby vztýčil půlměsíc na chrámě svatopetrském v Římě, s zuřivým a neskroceným vojskem k Vídni, aby na věži svatoštěpánské rozvinul prapor lichého proroka Mahomeda. Nesčíslný byl počet lítých nepřátel, štěstí přálo zbraním jejich tak, že bez rychlé pomoci jistou záhubu předzvídal každý; neboť tu již

se sesuly ohradné zdě, tam značil valící se dým spálené a sesuté paláce a domy; tu již viděli úzkostí sešedivělí otcové jímati nadějné syny své do otroctví hrdého a zlostného nepřítele; tam opět hořekující matky oplakávaly své dcery, vidouce je již již vydané za politování hodnou kořist chlípnému a surovému nepříteli; vše již jim hrozilo očividnou záhubou, dlouho trvajícím zajetím, nebo jistou a přeukrutnou smrtí. Jen s tíží byl ještě odražen poslední útok nepřátel od hradeb městských. Ubozí obleženci, předvídajíce všickni, že marné jest všecko další bránění, sešli se v podvečer do svato-štěpánského chrámu, skroušeně z hříchů svých se tam vyznávajíce a tělem Páně se sílíce na smrt. Poslední útočiště v hrozné nouzi brali k Marii, spojenými prosbami vzývajíce ji o pomoc na den narození jejího. A hle, 5. dne v oktávě narození Panny Marie zableskla se pomocná zbraň na vzdálených horách a nábožný polský král Jan Sobieski chvátal s vybraným vojskem svým, se 40.000 muži, k osvobození velmi sklíčené Vídně. Dne 12. září vstoupil do svatoleopoldské kaple na Lysé hoře u Vídně a vyslyšev nábožně mši sv., při níž sám posluhovati chtěl, posilniv se i s vojskem tělem Páně a odporučiv se pod ochranu Marie Panny, roznítil k udatnosti vojsko své, volaje: „Bratří! zmužile ku předu; neboť jsme pod ochranou Marie Panny; heslem naším budiž: Maria!“ a hnal se ku předu. Sotva zočil nepřítel udatné vojsko a plápolající prapor Marie Panny, dal se na útěk a v krátkém čase rozehnán byl udatností Polákův nepřátelský tábor. Porážka byla tak hrozná, že celý tábor mrtvolami pokryt byl. Utíkající nepřátelé zahynuli v Dunaji, zanechavše nesmírnou kořist. Sobieski táhl vítězně do města, především ale do svatoštěpánského chrámu, kdežto sám zapěl slavné: „Tě Boha chválíme!“ za vítězství tak skvělé. — Aby věčným památníkem povinné vděčnosti oslaveno bylo slasné vítězství toto, nařídil papež Innocenc XI., aby v celém křesťanském světě v neděli po narození Panny Marie slavnost Jmena jejího se slavila. (*Mehlera příklady.*)

III. Úcta její jest prastará.

Pocta Marie Panny jest starodávná.

Již za živa ji ctili: Anděl Páně; sv. Alžběta, žena ze zástupu, apoštolové, zvláště sv. Jan a všickni učeníci Páně a vyznavači Kristovi. I po její smrti úcta se jí povždy až do naší doby vzdávala a vzdává.

Hned v 1. století zvláště sv. Lukáš, jenž ji vyobrazoval věřícím, dle liturgie sv. Jakuba i v modlitbách jí připomínáno.

V 2. století o poctě její mluví sv. Justin v listech svých a sv. Ireneus ji chválí.

V 3. století hlásali chválu její svatý Basil, sv. Řehoř.

V 4. století k obraně cti a slávy její proti kacířům a bludařům mocně hlasy pozdvihli: sv. Anastasius; sv. Efrém; sv. Basilius: sv. Řehoř naz.; sv. Epifanius; sv. Ambrož; sv. Jan Zlat.; sv. Jerolím; sv. Augustin a j.

Proti Nestorovi na sněmu efezském neporušené její panenství hájili patriarchové sv. Cyrill; sv. Proklus; sv. Petr chrys. a j.

V 6. století ji oslavovali: sv. Fulgenc a sv. Ondřej, biskup z Kandie.

V 7. století poctu její kázali: svatý papež Řehoř I., sv. patriarcha Hesiod a sv. Ildefons.

V 8. století vzdor obrazoborství pronikla její chvála ústy sv. Jan. dam.

Z 9. století zachovaly se mnohé zpěvy ku poctě neposkvrněného početí Panny Marie, kteráž slavnost v Španělích a Francouzsku se konala.

V 10. století zvláště nesčíslní pěvcové Marii Pannu oslavovali, i v osamělosti klášterní i v hluku světském sladké jmeno Maria potěšovalo srdce mnohých zbožných věřících.

V 12. století mnoho bylo její ctitelů. Tak sv. Jindřich, císař, jí ke cti vystavěl mnoho chrámů. Robert, král fr. ustavil zvláštní řád jí ku poctě, svatý Filibert hájil ji proti bludařům; sv. Petr dam. slavné řeči a zpěvy nám zůstavil; rovněž i sv. Anselm; sv. Hugo; svatý Bruno; Oto; Hiledebrand; Udalrich, Amadeus; Edmund a j., zvláště pak sv. Bernard.

Odtud až na naše časy nelze vyčísti všecky ctitele Marie Panny. Jak mnozí biskupové a kněží kázali a psali k její

cti, na př.: sv. Vavřinec just.; sv. Bonaventura; sv. Bernardin; sv. František xav.; sv. Stanislav a mnozí zakladatelé řádů poctu Marie Panny za povinnost uložili, tak sv. František z Assisi, sv. Dominik, sv. František paul., sv. Ignác z Loj., sv. Josef kal.; sv. František sal., sv. Alfons Lig. a j.

Podobně i nábožní mužové světští Marii pokornou úctu vzdávali, na př. sv. Ludvík.

Tak zbožný patricius Jan založil s manželkou svou kostel v Římě Marie sněžné, r. 890 založena kaple v Montserratu; v Blühendornu chrám naší milé Paní. V Allouville nalezá se silný dub, na němž obraz jest Rodičky Boží.

Jí ke cti stavěny jsou kostely, oltáře; činěny poutě, vyobrazeny obrazy; založena bratrstva, pobožnosti, sepsány knihy, zpěvy. *(Podstr. výkl.)*

Zvláštní ctitel Panny Marie byl svatý *Jan z Boha.* *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Arnošt z Pardubic, první arcibiskup český a císař *Karel IV.*, otec vlasti naší od dětinství horlivými ctiteli Matičky Boží Marie Panny byli. A tito dva slavní mužové rozšířili a upevnili úctu, důvěru a lásku k Matičce Boží v našem národu tou měrou, že ji napotom ani dlouhé, krvavé rozbroje náboženské, které po nich přišly, z mysli a ze srdce lidu našeho nemohly vykořeniti.

(3. Kř. V.: Císař Karel IV.)

Leonardo, nábožný malíř, dostal rozkaz, aby namaloval obraz Rodičky Boží. Chtě práci svou započíti, vrhnul se na kolena svá a zvolal: „Kralovno nebes! jak tě mám důstojně vyobraziti? Chválu tvou zvěstují již proroci starého zákona, tvá moc a vznešenost čte se v knize Písma sv. Tebe ctil Bůh, Bůh Syn tě miloval a Duch sv. zvolil tebe za nevěstu! Jak tedy mám tebe důstojně vyobraziti.“ A tu počal kleče obraz Marie Panny kresliti a kdykoliv v díle svém pokračoval, nepracoval jinak leč kleče z velké úcty k Rodičce Boží. Obraz byl brzy dokonán a každý se obdivoval mistrovskému dílu a dovednosti jeho.

(Mehlera příklady.)

Ratisbonne, kterýž následkem zjevení se Bohorodičky r. 1842 ze židovstva na křesťanství se obrátil, stal se od té doby horlivým ctitelem Marie Panny. Sv. ohněm rozohněn proti těm, jenž nechtí připustiti, aby se milostivé Bohorodičce čest prokazovala, píše Ratisbonne takto: „Jak to přichází, ó Bože, že mnozí krví Kristovou vykoupení nejblahoslavenější Panně, jejížto srdce krev tu vydala, povinovanou úctu prokazovati se zdráhají? A přece úctěním Marie ctí i syna Ježíše . . .“ *(Ratisbonne.)*

1. Ctíme ji modlitbou vůbec.

Sv. *Albert velký*, biskup, úctě Marie Panny naučil se od své zbožné matky, kteráž byla sama přehorlivá ctitelkyně Marie Panny, synáčka svého poručila zvláštní ochraně královny nebes a vyučovala jej, ledva mluviti počal, sladké jméno Maria nábožně vyslovovati, jakovéž také Albert denně na stokrát s blaženým jakýmsi citem vyslovoval. U Marie hledal Albert i rady, aby mu ukázala dráhu, již nastoupiti má a tato mu vnukla, aby se uchýlil do řádu sv. Dominika. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Alžběta durynská* již co dítě shromáždila si peníze a udělovala je z lásky k Marii Panně chudým dítkám, žádajíc, aby se za ni Zdrávas Maria pomodlily. *(Alb. Štolc: Alžb.)*

Sv. *Anežka* z *Monte-Policio* byla vřelou ctitelkou Panny Marie, jíž co abatyše kláštera až do smrti oddána byla. Sotva uměla mluviti, již se naučila se sv. radostí od své nábožné matky: „Otče náš a Zdrávas Maria.“ Často klekávala v osamělém koutečku v příbytku svém a modlila se. *(Bollandisté.)*

Sv. *Filip Benicius* byl vroucí ctitel Marie Panny, jíž od dětinství ano dříve než světlo světa spatřil, zasvěcen byl. Pobožnost k Panně Marii rozšiřoval napotom v Gallii a po Německu.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *František sál.* úctu Rodičky Boží neunavnou pečlivostí zvelebiti se vynasnažil a vida, že jí vedle vznešené hodnosti její sám slušně uctíti nemůže, založil řád klášterních panen, kteréž, co živ byl, snažně napomínal, aby Marii jako matku Boží a naši horlivě ctily.

(Macanův výb.)

I na smrtelné posteli ještě synovskou lásku k Marii Panně vyjevil; nebo byv tázán, touží-li po přímluvě Rodičky Boží, odpověděl: „Já jsem ji po všecky dni života mého vroucně vzýval.“

(Tamtéž.)

Sv. *Hedvika* Rodičku Boží v takové uctivosti měla, že před jejím obrazem denně se modlila, po něm, kdy jen mohla, se ohlížela, o něm rozjímala a líbala. Ano na svém smrtelném lůžku mezi líbáním téhož obrazu dokonala. *(Valoucha kat.)*

Bl. *Heřman Josef* od dětinství již útlou pobožnost k Marii Panně konal. K ní modlíval se, když šel do školy, jí všecky své práce věnoval, jí věnoval všecky hodiny prázdného času svého. Když si jeho spolužáci v dnech prázdných hráli, vkradl se Heřman do kostela, který byl zasvěcen Rodičce Boží. Tam před obrazem Matky Boží s Ježíškem v dětinné prostotě rozmlouval brzy s Matkou brzy s Děťátkem. A kdykoliv po celý život svůj jmeno Marie slyšel, vždy poklekl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Vroucná byla sv. *Isidora* uctivost k Panně Marii, jejíž chválu vždy, všude a každému vypravoval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Bl. *Jan Berchman* měl zvláštní dětinnou pobožnost k Marii; neboť neuspokojil se jedině tím, že ji sám co matku nebeskou ctil, ale snažil se úctu její i u jiných rozšířiti a rozmnožiti. *(Škola B. Srdce 1869.)*

Sv. *Joachim sienský* již od dětinství choval zvláštní uctivost k Rodičce Boží; nikdy okolo obrazu jejího nešel, aby se byl nepomodlil alespoň pozdravení andělské. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Karel borom.* modlíval se denně kleče hodinky ke cti Rodičky Boží velmi vroucně. Ten den před každým jejím svátkem se postil a když se zvonilo, povždy kdekoliv padl na kolena svá. Taktéž rozkázal, aby při vchodu a v čele všech chrámů jeho v biskupství obraz Panny Marie postaven byl, aby ji věřící na paměti měli a uctivost slušnou jí prokazovali. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Kazimír*, kralevič polský, zvláštní byl ctitel Rodičky Boží a povzbuzuje se k její oslavení písní překrásnou, říkal: „Každého dne chvály hodné pěj Marii duše má.“ *(Václav Štulc.)*

Anna Kateřina Gonzaga vstoupila po smrti svého manžela, vévody rakouského Ferdinanda I., do kláštera, kdež zvláště ctila sedmibolestnou Marii. A ačkoliv se za císaře Rudolfa II. provdati mohla, zůstala přece v kláštěře, aby Marii tím spíše ctíti mohla. *(Barchius.)*

a) Modlitbou: Zdrávas Maria.

Starodávný to obyčej pozdravovati či velebiti Marii pozdravením andělským; pozůstávát ze slov archanděla, sv. Alžběty a sv. Církve. Vždyť i sám Ježíš pozdravení to naplňoval každodenně skutkem. Slova ta nalezají se v liturgii, která připisuje se sv. Jakubu apoštolu. Sv. Petr prý modlitbu tu zavedl. I sv. Jan zlat. dí ve své liturgii: „V pravdě hodno a spravedlivo jest, aby oslavovali tebe, Rodičku Boží a matku Boha našeho, vždy přeblahoslavenou a nepoškvrněnou, Cherubinův, uctění hodnějších a Serafínů nevyrovnaně slavnější, kteráž jsi bez porušení porodila Boha, tebe zvelebujeme co skutečnou Rodičku Boží: „Zdráva buď, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami a požehnaný ploď života tvého, poněvadž jsi porodila Spasitele duší našich.“ A sv. Athanáš, biskup, modlil se: „K tobě voláme, Panno nejsvětější, rozpomeň se na nás, jenž jsi i po porodu zůstala pannou. Zdráva buď milosti plna, Pán s tebou, všecky andělské i zemské řády blahoslaví tebe. Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého; zastupuj nás, velitelko, paní, královno i Matko Boží!“

A tak zbožní a svatí lidé po všecky věky pozdravení andělské s největší vroucností se modlívali. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Gertrudě* a zbožné *Johanně z Francie*, oznámila sama Rodička Boží ve vidění, že jí modlitba „Zdrávas Maria“ velmi jest milá. *(Šmída: Repert.)*

Knězi *Ignácovi Martinezu* z tovaryšstva Ježíšova v městě Koimbře se přihodilo, že když vyučoval katechismu a nikdo modlitbu tu říkati nechtěl, šest měsíců staré dítko modlitbu tu dopuštěním Božím říkalo.

Bl. *Tomáš kempenský* začasto učeníkům svým v kláštěře volal: „Pozdravujte Marii pozdravením andělským!“ Kdykoli Maria ctěna bývá slovy „Zdrávas Maria!“ utíká satan, peklo se třese, zármutek uniká, radost se vrací, srdce se láskou rozplývá a zbožnost ho přeplňuje.

Ano, cítím takovou slast v srdci svém, že ji ani nemohu slovy vyjádřiti. (*Ott. Marian.*)

Sv. *Jan z Boha* byl přepaden na moři strašnou bouří. I utekl se důvěrně k Rodičce Boží a pomodlil se Zdrávas Maria a bouře ihned utišila se. (*Mehlera příkl.*)

Ctihodný *Tomáš* kempenský byl jednou velmi pokoušín od ďábla ku hříchu. I pomodlil se ihned Zdrávas Maria a pokušení zmizelo. (*Tomáš kemp.*)

Jeden *bratr* uměl se jen „Zdrávas Maria" modliti a dosáhl velkého stupně ctnosti a šťastně skonal. (*Caesarius.*)

Herkules z Reggio, františkán, jsa na smrt nemocen, požádal, aby se zaň „Zdrávas Maria" pomodlili. Sotva že modlitbu skončili, nabyl ihned zdraví, že zdráv a čil z lože povstal. (*Ott. Marian*)

Jeden *mladík* upadl v ruce lupičův. Když již dva spolucestující odpraveni byli a řada i naň došla, prosil mladík, aby se směl před smrtí ještě 12kráte „Zdrávas Maria" pomodliti. Sotva že se pomodlil, změnili se lupiči tak, že mladíku život darovali a sami se obrátili. (*Šmída: Repert.*)

Jeden *muž* upadl ve hřích, marně hledčla ho jeho manželka na pravou cestu přivésti. I žádala manžela, aby alespoň „Zdrávas Maria" ke cti Rodičky Boží denně se modlil. Manžel ji uposlechl a tu jednou, patře na obraz Rodičky Boží, ana drží Ježíška, tak se pohnul, že se polepšil a nikdy více do předešlého hříchu neupadnul. (*Jan Herolt.*)

V Německu se nechtěl jeden k smrti odsouzený zločinec obrátiti, nedbaje na slova kněze, jenž ho k smrti připravoval. Tu ho žádal kněz konečně, aby se s ním alespoň „Zdrávas Maria" pomodlil. A hle, sotva že se zločinec domodlil, obměkčilo se tak srdce jeho lítostí, že počal hořce nad svými hříchy plakati a připraviv se, skonal klidně, drže obrázek Rodičky Boží v ruce. (*Bovius*)

Salvator, jda pro almužnu v městě Fortose, byl požádán od jednoho vznešeného pána, jemuž se dítě nebezpečně roznemohlo a mnoho trpělo, aby ho uzdravil. Salvator vložil na dítě ruku a pomodlil se zbožně „Zdrávas Maria" a hle, ještě večer se dítě uzdravilo.

Jindy zase uzdravil dívku, která zimnicí trpěla, touž modlitbou.

Opět poručil od narození němému, aby se modlitbu tu pomodlil, požehnav ho sv. křížem, a hle, němý, nabyv řeči, ihned zbožně se modlil „Zdrávas Maria." (*Ott. Marian.*)

Před několika lety byl ve *Štrasburgu* jistý kněz požádán, aby jednoho nemocného pána, bývalého spolužáka svého, navštívil, jenž před smrtí zaopatřiti se nechtěl. Kněz poznav tu křesťana, jenž dávno již vírou opovrhnul, použil všech prostředků, aby zatvrzelé srdce nemocného obměkčil, avšak marně. Konečně odevzdal nemocného přímluvě Marie Panny a žádal ho, aby alespoň „Zdrávas Maria" nábožně se pomodlil. I učinil nemocný tak a za několik dní přijal svátosti umírajících, vyzpovídav se velmi skroušeně. (*Škola B. Srdce 1872.*)

Jeden *vojín* oddav se všem neřestem, alespoň to přislíbil své zbožné manželce, která ho chtěla obrátiti, že každodenně, spatří-li obraz Rodičky Boží, pomodlí se „Zdrávas Maria". Jednou ubíraje se za hříchem na jisté místo, vešel do kostela a spatřiv obraz Rodičky Boží, pomodlil se „Zdrávas Maria" a tu modlitbou tou a pohledem na Rodičku Boží, ana drží Syna Božího, tak byl pohnut, že lítostí se naplnil a opravdu se polepšil. (*Pelbartus.*)

Bl. *Alanus de Rupe* povždy „Zdrávas Maria" se modlil, buď že se procházel, buď že rozmlouval, buď že kázal. (*Josef du Bois.*)

Alfons Rodriguez modlil se „Zdrávas Maria" kdykoliv hodiny bily, a i v noci, když se probudil, modlitbu tu nezanedbal. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Alois* již co pacholík modlíval se na každém schodu „Zdrávas Maria". Později se ke cti Rodičky Boží postíval každé soboty, navštěvoval její kapli a oltáře a modlíval se Marianské hodinky. (*Lohn. bibl.*)

Bl. *Ascelina* modlívala se ke cti Rodičky Boží denně 300kráte „Zdrávas Maria", v neděli a ve svátek Mariánský i častěji. Zakusilať, že ve všech bídách modlitba ta velmi jí prospěla. (*Ott. Marian.*)

Bl. *Benvenuta z Forli*, dominikán, 1000kráte denně se modlitbu tu modlil, v neděli pak jednou tolikráte. (*Tamtéž.*)

Sv. *Bernardin* chodíval každodenně za město, jak říkával, navštívit dobrou přítelkyni, kdežto v kapličce ku poctě Marie Panny nábožně „Zdrávas“ odříkával. I každé soboty Marii ku cti se postíval a po celý život svůj byl velký ctitel Rodičky Boží. *(Marchantius.)*

Sv. *Bruno*, založiv v lese u Grenoblu znamenité kartouzy, postavil v oratoři obraz Panny Marie a kdykoliv okolo jejího obrazu šel, povždy se pomodlil „Zdrávas Maria“, kteryžto spůsob se až dosud v řádu tom zachovává. *(Ott. Marian.)*

Sv. *Edmund* hned v útlém věku vyvolil si Marii za nevěstu, k jejížto poctě dal si zhotoviti prsten a na něm vyrýti pozdravení andělské, jež pak často co slova snubní s největší vroucností odříkával. *(Marchantius.)*

Bl. *František Patricius*, velký ctitel Marie Panny, modlíval se každodenně 500kráte: „Zdrávas Maria.“ *(Caesarius.)*

Sv. *Kateřina sien.* kdykoliv vstoupala na horu, na každém stupni pokleknouc, v nábožné prostnosti pozdravení andělské odříkávala. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Kateřina švédská* každou práci, každý čin počala modlitbou: Zdrávas Maria a byla-li na něco otázána, neodpověděla, pokud se modlitbu tu nepomodlila. *(Ott. Marian.)*

Sv. *Lidvina* již od dětinství zvláštní nábožnost k Panně Marii chovala. Neb když někdy bratřím oběd aneb svačinu aneb cos podobného donášela, neopominula ani jedenkráte před obrazem Rodičky Boží v kostele, okolo něhož jíti musela, pozdravení andělské se modliti. Tato nábožnost roznítila v srdci jejím lásku ku Kristu Pánu. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ludvík*, biskup, dav se zaopatřiti, neustále potom se modlil: „Zdrávas Maria“ a když se ho tázali, proč pořáde opakuje pozdravení andělské, odpověděl: „Vždy jsem mimo Boha svou největší důvěru kladl v Marii; ona mi přispěje i v smrti!“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Markéta*, dcera krále uherského, byvši láskou velkou k Rodičce Boží raněna, zvyk měla, kdekoliv a jakýkoliv obraz její spatřila, hned se na kolena uvrhnouti a andělským pozdravením ji ctíti. *(Macana výb.)*

Sv. *Ondřej*, biskup v Kandii, začasto za den se modlíval: Zdrávas Maria, při čemž i každé slovo zbožně rozjímal. *(Mehlera příkl.)*

Podobně činil i sv. *Basil*, biskup v Leleuce.

Sv. *Terezie* často vzdálivši se ze společnosti soukromě Marii slovy anděla pozdravovala, což od 7. roku svého stáří až na konec života zachovávala. *(Podstr. výkl.)*

Když jednou *Theodora*, matka sv. Tomáše akv., odešla do lázní, nechala malého Tomáše s chůvou za sebou přinésti. Tu pozorovala v rukou dítěte lístek papíru, nemohouc pochopiti, jak se mu dostati mohl. I začala chlapci ruku otevírati, on ale plakal a nedal si ji otevříti. Museli ho nechat tak, až přišli domů. Odpor chlapce vzbudil zvědavost matky; i otevřela mu ruku, ač křičel a bědoval, rozvinula papír a na něm bylo napsáno: „Ave Maria!“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Vincenc ferr.*, sv. *Alfons Liguori* a sv. *Leonard* z Porto Mauricio často za den modlili se Zdrávas Maria. Sv. Vincenc důtklivě i rolníkům připomínal, aby modlitbu tu vroucně často denně se modlili. *(Ott. Marian.)*

Hugo, rytíř statečný, nemaje zalíbení v marnosti a rozkošech světských, opustil svět, aby v klášteře život svůj ztrávil. Opat nechtěl, aby připojen byl k laikům, alebrž k řeholníkům. I měl se naučiti breviář, avšak on si pamatoval jen modlitbu „Zdrávas Maria“, kterouž modlitbu stoje, chodě, při práci tělesné, při všelikém zaměstnání, v každé chvíli pronášel, ano i ve snu a při smrti. *(Mehlera příkl.)*

b) Modlitbou: Zdrávas Královno.

Krásná modlitba: „Zdrávas Královno“ připisuje se ponejvíce Hermanu dnavému Contractu. Jiní ji přičítají Petru z Monsoru, biskupu kompostelskému a opět jiní biskupu podskému, Adhemanu. *(Podstránského výkl.)*

Sv. *Bernard*, jenž v XI. století žil, když přišel do Špýru co papežský vyslanec k říšskému sněmu, provázelo jej veškeré duchovenstvo do chrámu, kdež on antifonu „Salve Regina“ zpíval; a když dokonal, přiblížil se k oltáři Marie Panny a poklekna tu zpíval: „Ó milo-

stivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!“ Na věčnou památku visí až do dnešního dne v tamnějším chrámu tři lampy, v nichž tato slova vyryta jsou. *(Mehlera příkl.)*

Jeden *mnich španělský* rozzuřil se jednou tak, že zabil svého představeného. I utekl tu z kláštera, odřekl se víry a pojal za manželku jednu osobu. I modlíval se tu přece „Zdrávas Královno“ a hle, modlitbou tou a přímluvou Rodičky Boží, tak byl dojat, že se svého bezbožného života vzdal, do kláštera nazpět navrátil a zde tuhé pokání činil. *(Auriem.)*

c) Modlitbou: Anděl Páně.

Modlitbu: „Anděl Páně“ a zvonění zavedl papež Jan XXII. bullou 1327, ač již 100 let před tím večer se zvonívalo a udělil těm, již se ji (večer) modlili, odpustky 10 dní. *(Buttler.)*

L. P. 1368 na sněmu *v Lavaux* nařízeno, aby se i ráno zvonilo. Jiní se domnívají, že papež Urban II. ku konci XI. století dvakráte za den ráno a večer zvoniti nařídil, aby věřící se modlili za vydobytí míst svatých v Palestině, což papež Řehoř IX. r. 1259 obnovil; Kalixt III. pak po dobytém vítězství nad Turky u Bělehradu r. 1456, kdež sv. Jan Kapistrán s křížem v ruce umdlévající vojíny k důvěře k Bohu a Rodičce Boží povzbuzoval se šťastným výsledkem, i poledni zvonění přidal a spojil s modlitbou tou plnomocné odpustky; kdo se třikráte denně „Anděl Páně“ pomodlí a za měsíc sv. svátosti přijme, obdrží každý měsíc plnomocné odpustky. — Původ se připisuje sv. Bonaventurovi. *(Bercas.)*

Fleury má za to, že zvonění v poledne povstalo ve Francii za Ludvíka XI. roku 1442 za vyprošení pokoje v zemích jeho. *(Fleury.)*

Jisto ale jest, že zvonění ráno a večer v 14. století bylo známo a všeobecné a poledni r. 1500. *(Podstr. výkl.)*

Když v Čechách od r. 1350 až 1359 strašný panoval mor, vydal první arcibiskup pražský *Arnošt* pastýřské napomenutí ku všem věrným křesťanům a nařídil mezi jiným, aby se třikráte za den zvonilo a Anděl Páně modlilo. *(Fr. Petera.)*

Sv. *Alfons Lig.* každodenně třikráte „Anděl Páně“ se modlil. Jakmile zvon zavzněl, ihned poklekl a se ji pomodlil, ať to bylo kdekoliv, třeba na ulici. Ohluchnuv, dal si oznamovati, kdy se zvoní a na dané znamení i při jídle se modlil.

Blah. *Germana Cousin* modlívala se Anděl Páně velmi zbožně. I ve sněhu a v blátě padla na zem, poklekla ihned a každou práci odložila stranou a modlila se modlitbu tu. *(Ott. Marian.)*

Kdykoliv sv. *Ignác z Lojoly* slyšel zvoniti klekání, povždy pomodliv se „Anděl Páně“, k Bohu pozdvihl mysl svou, děkuje vřele Bohu, že Syn Jeho Pán Ježíš se stal člověkem. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Karel borrom.*, jakmile zvon uslyšel, ihned poklekl, třeba na ulici a jel-li sestoupil s koně a pomodlil se „Anděl Páně.“ *(Ott. Marian.)*

Sv. *Maria Majdalena z Pazzis* se slzavýma očima modlila se „Anděl Páně,“ rozjímajíc nesmírnou lásku Pána Ježíše, jenž člověkem se stal. *(Krönes: Real-Lex.)*

Zbožný řemeslník *Bohachval* zvláštní zalíbení nalezal na modlitbě: „Anděl Páně.“ Povždy se ji vroucně a slze modlil. Ráno, uslyšev zvonek, ihned vstal, aby Bohu se pokořil, ač mnohdy zvláště v zimě vstávání mu bylo obtížné. I přemohl tu pohodlnost a lenost. *(Šmida: Repert.)*

Jedna *dívka*, jež zlým duchem posedlá byla, uslyševši klekání zvoniti, vzývala Rodičku Boží a osvobozena jest. *(Grilenzonius.)*

Alexandr Dumas starší, spisovatel románů, ploul kdys do Sicilie. V širém moři přepadla je bouře strašná, tak že nacházeli se v hrozném nebezpečí. Bouře trvala dva dni. Lodníci, tuhou prací úplně umdleni, volněji sobě oddychovali. V tom zavzní mocný hlas kapitánův: „Ave Maria!“ Byl čas večerního klekání. A co následovalo, vypisuje Dumas sám takto: „Kolkolem jen zpousta vod, na mnoho mil ničeho jiného nelze spatřiti, nad námi jen nebe. K hlasu svého velitele okamžitě dostavilo se na palubu lodní mužstvo. Lidé to silných, zavalitých postav, osmahlých a jako zkamenělých tváří. Postavili se do půl kola. Kapitán stojí uprostřed jim naproti.

Před ním, k mužstvu obrácen, klečí as sedmiletý chlapeček, jeho syn. Lodníci, jak učinil v tu chvíli kapitán, smekají, ruce na prsou sepínají a klečící dítě při hlubokém tichu počne slaboučkým hlasem: „Anděl Páně přinesl poselství Panně Marii!“ a sbor námořníků otužilých odpovídá vážně hlubokým hlasem, jako ozvěna daleké bouře: „A ona počala z Ducha sv.“ Ten slaboučký hlas dětský bylo sotva na několik kroků slyšeti a přec zdálo se, že proniknul až k trůnu Všemohoucího! Dojem ten žádné pero nevypíše, žádný štětec nevykouzlí, žádné básnictví nedostihne; neboť dojem ten jest zázračný: slyšeti na moři po skončené bouři modliti se dítě a statečné námořníky „Ave Maria.“

(*Blahověst. 1868.*)

Ignác Valentin Heggelin, farář, rozmlouval kdys v jisté společnosti o důležitých věcech, ano se najednou počalo zvoniti „Anděl Páně.“ Tu najednou povstal farář a pravil vážným hlasem: „Ješto celá osada se nyní modlí, nesluší se, abych já se nemodlil, poodložme rozmluvu naši na kratičký čas!“ I modlil se tiše a všickni ostatní s ním.

(*Kr. Šmíd.*)

Ludvík XI., král francouzský, vydal, by všeobecného pokoje křesťanstva nabyl, toto nařízení: „Všem Francouzům, rytířům, vojákům a občanům se nařizuje, by při udeření zvonu o 12 hodině na obě kolena padli, nábožně se požehnali a nějakou modlitbu k Panně Marii vykonali, aby dobrého míru vyprosili.

(*Fr Taufer*)

Když jedenkráte zbožný biskup *Sailer* přišel do jistého města, hrály dítky k jeho poctě divadlo. Hlavní roli měla dívka 10letá a právě vystoupila, když na blízké věži zvonili klekání. „Budeme se modliti,“ tázala se zbožná ta dceruška, „než se bude hráti?“ a poklekši hlasitě se modlila Anděl Páně, jak tomu doma uvykla. Biskup hluboce dojat zavolal si po hře dítě k sobě, pochválil je a obdaroval chudé rodiče.

(*B. Klerik.*)

Ctihodný *Vincenc Maria Strambi*, jakmile zvonek uslyšel, ihned se pomodlil Anděl Páně, pokleknuv i v blátě a byť ho byli sebe vznešenější osoby doprovázely.

(*Fuhlrott.*)

Podobně si počínal i zbožný *Jan Ximenius.*

Dne 17. února 1861 odbývaly se v *Záhřebě* na veliké posud nedohotovené dvoraně županské, jelikož bylo studeno, s přivolením vrchního župana porady s přikrytou hlavou. Vrchní písař četl právě dopis jisté župy uherské, když pojednou v kostele sv. Marka zvonili poledne. Na to znamení zvonu veškeré toto mnohočetné shromáždění ihned odkryli hlavu, písař přestal čísti a úplné ticho nastalo. Po modlitbě pokračováno ve čtení a poradách.

(*Kat. list zahřebský.*)

d) Ctíme ji litaniemi.

Sv. *Pavel z Kříže*, spozoroval na své missii v Pitigliano, že jedna žena s dvěma dcerami smrtelnou mstou naplněna jest proti manželi co vrahu jejích dcery. I hleděl je smířiti, avšak nadarmo, všecky tři volaly: „Pomsta, pomsta!“ Tu zpíval Pavel litanii loretánskou a kdykoliv ony volaly: „Pomsta!“ odpověděl: Sv. Maria, oroduj za nás! Tu se obměkčilo srdce jejich, tak že odpustily mu a s ním se smířily.

(*Šmída: Repert.*)

I *Harant z Polžic* ve svém cestopisu po moři vypravuje: „Když večer přišel, kázal patron na zvonec, kterýž na lodi visel, zazvoniti a nás na jedno místo svolati; to když se stalo, písař začal litanii zpívati a my všickni po něm; potom sám některé hymny a modlitby jako jiný kněz (neb jsme na lodi žádného neměli) zpíval a my Amen dořikali, až jsme naposledy jedním zvukem Ave Maria zpívali a zase se rozešli. Ten obyčej patron náš každé soboty u večer zachovával.

(*Kr. Harant z Polžic.*)

Za času *Pelagia II.* rozvodněná řeka Tibera ve Vlaších strašlivou spůsobila spoustu a množství hadů s sebou přinesla, následkem čehož povětří se zkazilo a hrozný vypukl mor a lidé náhlou umírali smrtí. Tu nařídil papež všeobecný půst a veřejné procesí, při kterém byly litanie odříkávány, aby přímluva a pomoc Matky Boží a všech svatých vyžádány byly. Mor pak přestal.

(*Durand.*)

Karmelita *Dominik Ruzzoli*, jenž v Španělsku, v Italii a jiných končinách s nevídanou horlivostí čest Boží a Církve

rozšiřoval, byl jednou na cestě, kterouž s mnohými společníky konal do Valencie, v noci přepaden. Nebe bylo zcela zamračeno, cesta lijavcem tak rozbahněna, že průvodčí jeho v bahně uváznuvše, jeden druhému ani pomoci nemohl. V této neznázi obrátil Dominik zraků svých k nebesům a počal se loretanskou litanii modliti, což i průvodčí učinili a hle, najednou zasvitlo jim neobyčejné světlo, že vidouce na cestu, do Valencie se zachránili. *(Mehlera příkl.)*

e) Církevními hodinkami.

Na sněmu klermontském nařídil papež *Urban II.* duchovenstvu každodenní modlení hodinek k Panně Marii. I řád sv. Brunona se je modlil. Sepsal je buď kardinál Petr dam., biskup z Ostie, ač již sv. Jan dam. se je modlil a 100 let před tím sv. Ildefons, biskup v Toledě zvláštní officium každé soboty konal; neb sv. Augustin.

Hodinky se modlili: sv. Alžběta, sv. Brigita, sv. Karel borom. na kolenou kleče, sv. Kateřina švédská, sv. Ludvík, král francouzský, i u prostřed vojenských a královských prací každodenně, sv. Vincenc ferr. po celý život a jiní.

Papež *Pius V.* udělil r. 1571 všem věřícím, jenž se je dobrovolně modlí, 50 dní odpustků, a 100 dní údům sv. škapulíře, a Pius VII. 100 dní těm, jenž se je modlí, majíce svěcený růženec neb medaili. *(Fr. Taufer.)*

Sv. *Ondřej avell.* Rodičku Boží miloval jako dítě svou matku. Jí ke cti modlíval se denně tak zvané menší hodinky, pak žaltář a růženec a proto i v smrti sílila ho v boji proti ďáblu. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, hodinky ku cti Marie Panny se modlil, jak sám v životopisu svém praví: „A tak naučil jsem se čísti hodiny blahoslavené Marie Panny oslavené a něco jim rozuměje, na všaký den mého dětinstvie riekal sem je tiem raději.“ *(Císař Karel IV.)*

Mniši jednoho vlašského kláštera pro vlažnost a nedbalost některých údů upustili od modlitby hodinek Marianských. I hrnulo se tu na opatství to jindy slavné všeliké neštěstí: novicové se nehlásili, mezi bratry panovaly ustavičné různice. I pátrav a vypátrav sv. Petr dam. příčinu toho, pokáral řeholníky a poradil jim, aby opět dle starého zvyku se modlili Marianské hodinky. I učinili tak a hle, pokoj, zbožnost a ctnost navrátily se opět do domu a požehnání Boží všecky utrpené škody v krátké době opět jim nahradilo. *(Sv. Petr dam.)*

f) Pobožnosti májovou.

Pobožnost májová ke cti Rodičky Boží povstala jistou zbožnou duší v Italii. Nejprv zavedena jest v Římě a odtud se rozšířila po státech italských a v Sicilii. Ku konci 18. století uvedena jest i ve Francouzsku. Papež Pius VI. slavnost tu l. P. 1815. zvláštní bullou stvrdil, a i odpustky nadal a sice každého dne odpustky 30 dnů a jednoho dne, v měsíce plnomocnými, když kdo sv. zpověď vykonal, k stolu Páně přistoupil a na úmysl Jeho svatosti se pomodlil. *(Herbsta př.)*

j) Bratrstvem.

Císař *Ferdinand II.* Marii Pannu tak útle a horlivě miloval, že v Rakousích, v Uhrách, v Čechách a v Štyrsku žádného hnedle bratrstva Marianského nebylo, jehož by nebyl údem. *(Macana výb.)*

K Marii se utíkal zvláště, když se Švédy bojoval. *(Debussy.)*

Vévoda *popolský*, jenž v Neapoli zemřel, řekl umíraje k synu svému: „Věz, milý synu, že vše to dobré, co jsem vykonal ve světě, svému bratrstvu co děkovati mám. Tou příčinou nemohu ani tobě zůstaviti lepšího dědictví, leč bratrstvo Rodičky Boží. Pokládám to za větší štěstí, že jsem byl členem brtrstva, nežli vévodou z Popoli.“ *(Podstr. výkl.)*

Slovutný *Justus Lipsius*, učenec věhlasný na vysokých školách lövenských, zemřel v náručí svého zpovědníka, muže učeného i nábožného. Když se ho tento několik dní před smrtí tázal, co by mu z vykonaných dobrých skutků nyní v hodině smrti nejvíce útěchy poskytovalo, odpověděl Lipsius bez rozpaku: „Že jsem vstoupil do bratrstva nejblahoslavenější Panny Marie.“ I zachoval přísně povinnost tu a často po obědě od stolu vstával a u obrazu Rodičky Boží modlitby své co úd vykonával. *(Mehlera příkl.)*

Ostatně bratrstva vůbec jsou prospěšná pro lid mimo klášter. Proto sv. *František sál.* ve Filothee nabádá velmi důtklivě lidi světské, aby k bratrstvům přistupovali. A když sv. František ser. na missionářských cestách navštivil město Kameru a kázal, většina opouštěli domy a statky, ano i manželé rozcházeli se od sebe, dávajíce přednost klášternímu neb poustevnickému životu. Avšak sv. František nedopustil rozloučiti, co Bůh spojil, namlouvaje věřícím, že také v domech svých kázeň a bázeň Boží pěstovati a ctnosti křesťanské vykonávati mohou a k tomu cíli založeno bratrstvo třetího řádu dle řehole sv. Františka.

Sv. *Karel borom.* snažil se, aby bratrstva upevnil a sesílil a nová aby ve své diecési uvedl.

Také sv. *Alfons z Liguori* zastává a hájí bratrstva: „Někteří tupí a haní bratrstva, říkouce, že bývají příčinou svárů a v nich že se mnozí toliko z lidských nacházejí ohledů. Avšak jakož nemůžeme chrámův a svátostí haněti proto, že jich někteří zneužívají; rovněž by neměla ani bratrstva nikdy tupena býti. Místo hany schválili a potvrdili je mnozí papežové, mnohými odpustky je obdařivše."

h) Růžencem, viz: „růženec!"

2. Ctíme ji návštěvou v kostele.

Sv. *Bernardin sien.* každodenně navštěvoval za městem kapličku Rodičky Boží již co jinoch a říkával, že srdce jeho patří Marii, kterouž svou milou nazýval. Její přímluvou stal se také svatým a apoštolem Italie. Jí ke cti se také od 6. roku věku svého postíval každou sobotu. (*Alf. Liguori.*)

Císař *Jindřich*, do kteréhokoliv města přišel, navštěvoval kostely ke cti Rodičky Boží vybudované. (*Alf. Liguori.*)

Tomáš Sanchez, kdykoliv se domů vracel, navštívil dříve chrám Rodičky Boží. (*Alf. Liguori.*)

3. Poutí.

Blahoslavená *Maria ogniacenská* milovala Rodičku Páně co nejvroucněji, neboť kdo miluje Syna, musí milovati i Matku jeho. Proto putovávala každoročně bosýma nohama do Ogniaku, kde kostel byl Panně Marii zasvěcený a celé noci v něm na modlitbách trávila.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Blahoslavený *Jan Sarkandr* putoval před smrtí ještě do proslulé svatyně Matičky Boží v Častochově, jakož sv. Jan Nep. putoval do Staré Boleslavi.

(*Škola B. Srdce. 1876.*)

Maria Hoffbauer, redemtorista, od mladosti byl vroucím ctitelem Marie Panny rád chodíval na pouť do chrámův, památných láskou a úctou nejsvětější Panny, tak do Marie Celly putoval za života svého 13kráte.

(*Blahověst 1858*)

4. Svěcením svátků.

a) Svátky Marianské a jich původ:

1. *Nepoškvrněné početí Panny Marie.* Původ slavnosti té jest nejistý. Nepochybně, že pochází z církve východní, kdež hned v století V. se jeví. V Církvi římské počal svátek ten uváděti svatý Ildefons z Toleda, dle jiných jakýsi opat Alfin v st. XI. a sv. Anselm ho ve svém biskupství kanterburském zavedl. Brzy v celém Anglicku se ujal, i ve Francii, později v Římě. R. 1476 papež Sixtus IV. nařídil, aby vůbec se konal, však teprv r. 1708 byl od papeže Klimenta XI. co zasvěcený vyhlášen. V zemích rakouských byl již od r. 1629 zasvěceným. — Dogma o nepoškvrněném početí Panny Marie již záhy se učilo. Ku konci XIII. století proti odpůrcům je hájil zbožný františkán Jan Duns Skot; však teprv papež Pius IX. dne 8. prosince r. 1855 učení to za článek víry prohlásil.

2. *Narození Panny Marie* patří k nejstarším slavnostem. Počátek a původ udává se rozličně; někteří ji mylně kladou již do V. století; jiní zase do IX., ba do XI. stol. Jisto jest, že v Církvi východní hned v VII. století byla známa, odkud přešla na západ; připadá 8. září.

3. *Jmeno Panny Marie* koná se v neděli po narození Panny Marie, povstala nejprv v Španělích, kdežto r. 1515 od Benedikta XIV. byla potvrzena. Papež Innocenc XI. ustanovil na památku vítězství, kteréhož polský král Jan Sobieski r. 1683 na přímluvu Marie Panny nad Turky u Vídně dobyl, aby se konala v celé katolické Církvi. Na ten den,

jakož i narození Panny Marie plnomocné odpustky.

4. *Zvěstování Panny Marie.* Slavnost tato zakládá se na Písmě sv. a jest jedna z nejstarších. Papež Benedikt XIV. se domnívá, že počala hned za časů apoštolských. Jisto jest, že sv. Proklus, patriarcha cařihradský, na počátku V. století o slavnosti této řeči držel a napsal. Svátek ten koná se obyčejně 25. března, toliko připadá-li v svátek neb ve velikonoční týden, odkládá se na pondělí po bílé neděli.

5. *Navštívení Panny Marie.* Počátek slavnosti této sahá do XIII. století. Sv. Bonaventura vyžádal si ji na papeži Urbanu IV. pro řád františkánský. Papež Urban VI. poroučeje Církev v tehdejších roztržkách ochraně Marie Panny, slavnost tu uložil celému křesťanstvu, aby příkladem vroucího přátelství mezi Marií a Alžbětou snažili se a vroucně vzývali o Církve sjednocení. Slavnost ta koná se v neděli po 2. červenci.

6. *Očišťování Panny Marie* čili hromnic náleží mezi starší slavnosti. Jedni připisujou ji papeži Gelasiovi r. 494; jiní praví, že za císaře Justina neb nástupce jeho Justiniana r. 542 byla zavedena. Dle jedněch byla uvedena na místo očišťovacích slavností, které pohané v prvním času s průvodem světla v únoru ku poctě bohů Febra a Plutona, aneb Febry konávali, dle jiných byl příčinou mor tehdáž na východu zuřící, aby Bůh na přímluvu Panny Marie tuto ránu odvrátil. Koná se 2. února t. j. 40. dne po narození Páně.

7. *Na nebe vzetí Panny Marie.* Slavnost ta již ve IV. století sv. Jeronýmu a Augustinu byla známa. Nicefor, dějepisec řecký, dokládá, že v století VI. za císaře Mauritia na 15. srpna byla ustanovena. V západní Církvi byla o sto let později od papeže Sergia spořádána, teprv pak r. 487 od papeže Lva IV. pro celou Církev nařízena. V mnohých krajinách Německa světí se v den ten byliny a koření.

b) Svátky kostelní:

1. *Obětování Panny Marie.* Svátek ten přešel z církve východní, kdežto se od r. 730 zachovával. V Římě slavil jej nejprv Řehoř XI.; však pro celou Církev ho teprv papež Sixt V. r. 1585 ustanovil. Koná se dne 21. listopadu. Odtud úvod šestinedělek.

2. *Zasnoubení Panny Marie.* Podnět k tomuto svátku dal francouzský kancléř Gerson v století XVI. Pavel IV. celému řádu minoritskému ho povolil; teprv r. 1725 papež Benedikt XIII. všeobecně ho nařídil. Konal se původně 15. nyní 23. ledna.

3. *Očekávání Marie ku porodu.* Svátek ten obsažen byl ve zvěstování Panny Marie; teprv později ve Španělích se oba svátky oddělily. Papež Řehoř VIII. potvrdil ho r. 1573 pro celou Církev. Koná se 18. prosince.

4. *Matky sedmibolestné* na upamatování sedm hlavních bolestí Marie Panny. První stopy svátku toho nalezáme v XV. století, ježto r. 1413 na sněmu kolínském o něm se zmínka činí; však teprv r. 1727 byl od papeže Benedikta XIII. ustanoven pro celou Církev na pátek před nedělí květnou; místy odkládá se na neděli 3. po velikonoci.

5. Svátek *sedmi radostí Panny Marie* byl na žádost Jana V., krále portugalského, roku 1745 ustanoven ku poctě těchto radostí: 1. poselství archandělova, 2. porodu v Betlemě, 3. když mudrcové Kristu se klaněli, 4. když Krista po 3 dnech v chrámu nalezla, 5. když vzkříšený Ježíš se jí objevil, 6. když na nebesa vstupoval, 7. když apoštolům a jí seslal Ducha sv.

6. *Srdce Panny Marie.* Svátek ten povstal před 200 lety ve Francii. Papežové Kliment X. a Benedikt XIV. ho schválili a Pius VII. r. 1805 pro mnohé diecése potvrdil; roku 1836 povstalo ku poctě Srdce Panny Marie v Paříži bratrstvo.

7. *Marie karmelské*, aneb slavnost škapulíře, jest původně svátek karmelitů, kterýž řád r. 1205 na hoře Karmel ku poctě Marie Panny povstal. Papež Sixt V. povolil ho karmelitům, však teprv roku 1726 za papeže Benedikta XIII. stal se obecným. Slavnost ta koná se 16. července aneb příští neděli.

8. Slavnost růžence *Panny Marie vítězné.* Slavnost růžence byla počátečně slavností jednoty růžencové, kteráž v XIII. století povstala. Později po vítězství vojska rakouského nad Turky roku

1571 spojena se svátkem Marie vítězné. Slavnost ta koná se 1. neděli v říjnu.

9. Svátek *Marie sněžné* zakládá se na nábožné pověsti, že jistý urozený Říman Jan ve snách byl od Marie povzbuzen, aby na vrchu akvilinském, kde sníh v největším horku napadl, chrám jí ku poctě vystavěl, kterýž chrám za papeže Liberia v IV. století vzdělán, basilica liberia se nazýval a kterýž papež Xistus r. 435 opravil. Sluje nyní také Marie větší a i chrám naší milé Paní u jeslí. Svátek posvěcení toho chrámu koná se 5. srpna, konal se od XIII. století jen v Římě; teprv papež Pius V. v století XVI. učinil ho obecným.

10. Svátek ku vyprostění zajatých byl původně svátek řehole téhož jmena, kterýž sv. Petr z Nolasku r. 1223 založil. Časem konala se slavnost ta v Španělích a Francouzsku i mimo řehole, až papež Innocenc XIV. v století 17. svátek ten obecným učinil. Koná se 24. září.

11. Svátek *Marie ochranné* počátečně od r. 1701 v Španělsku, teprv r. 1725 jej papež Benedikt XIII. ustanovil pro celou Církev. U nás se koná 3. neděli v listopadu.

12. *Marie, pomocnice křesťanů.* Tak papež Pius V. Marii Pannu nazval po vítězství nad Turky roku 1571. Papež Pius VII., když se šťastně po zajetí savonském do Říma navrátil, na památku šťastného návratu r. 1814 pro celou Církev svátek ten slaviti nařídil.

c) Svátky místní Mariánské:

1. *Marie egyptské*, věnován útěku Marie Panny do Egypta, povstal v Neapoli a byl r. 1680 pro království neapolské potvrzen na den 9. dubna.

2. *Marie loretanské*, slavnost posvěcení kostela v Loretě v státu papežském, jenž co kaple z příbytku Marie Panny v Nazaretě do Tersale v Dalmatsku r. 1291 a odtud 1295 do Lorety (lesíka zbožné panny Lorety) od andělů přenešen býti měl a v němž krásný obraz Marie Panny od Rafaela u velké poctivosti se chová. Podobné kaple u nás jsou na Hradčanech, v Jeníkově, v Kosmonosích, v Rychnově a jinde. Slavnost ta ustanovena r. 1669 na 10. prosince.

3. Svátek *Marie mučeniků* povstal v stol. VII., když papež Bonifac IV. pohanský pantheon v křesťanský chrám obrátil a ho mučeníkům a Marii Panně zasvětil. Konávala se 13. května. Když později pantheon zašel, zašla i slavnost.

4. *Sobota den Marianský*, kteráž již od VIII. století Marii zasvěcena byla. Počátkem sobotní pocta ta nalezala se jen v řeholích; r. 1095 uložena byla všemu duchovenstvu, od r. 1229 na sněmu touluském byla uložena hospodářům a hospodyním, odkudž se až dosavade místy ve větších městech na př. v Turnově zachovala.

(Podstránského výklady.)

5. Dobrými skutky: almužnou; postem.

Sv. *Gerard*, biskup v Uhrách, tak horlivý byl ctitel Rodičky Boží, že každý a byť i ten největší vinník byl, žádal-li o odpuštění svého provinění, o milost, skrze jméno matky Kristovy, hned vyslyšán byl a potěšen odešel.

(Micina výb.)

Sv. *Jenovefa* uprostřed nebezpečí žila pod ochranou Rodičky Boží, protože ke cti jí udělovala hojné almužny.

(Ott. Marian.)

Bl. *Kateřina*, ač byla židovka, takovou chovala zbožnost k Marii Panně, že všecko, co doma dostala, chudým rozdala. Za to vyprosila jí Maria tu milost, že se obrátila a koruny věčné dosáhla.

(Auriema.)

Sv. *Rajmund* dal z lásky k Panně Marii jednomu žebráku za velkého děště klobouk. *(Auriema.)*

Jeden zbožný obuvník *Deusdedit* každé soboty, co vydělal toho dne, rozdal ke cti Rodičky Boží chudým.

(Sv. Řehoř papež.)

Ctihodný *Martin Guttierez* každé soboty učinil ke cti Rodičky Boží nějaký dobrý skutek. *(Sintzel.)*

Jáchym ze Sieny cokoliv v domě otcově našel, rozdal z lásky k Marii Panně chudým. Jednomu otrhanému žebráku daroval jednou svůj nejlepší oděv. Rodiče ho proto kárali, avšak on neustál v dobročinnosti. *(Ott. Marian.)*

Král *Štěpán* ke cti Rodičky Boží nejednou celý měšec peněz chudým rozdal.

(Auriema.)

Sv. *Alžběta*, královna portugalská, postívala se před svátkem Nanebevzetí Panny Marie již od sv. Jana Křtitele.

(Herbsta příkl.)

Jednoho *mladíka* chtěla jedna zpustlá osoba k nečistotě svésti. Že pak jí mladík odpíral a nebyl po vůli, poslala mu otrávené cukroví. Netuše nic zlého, chtěl ho mladík požíti, an si zpomněl, že jest sobota, kdež povždy ke cti Rodičky Boží se postil a proto cukroví odložil. Druhého dne se dozvěděl, že cukroví to bylo otráveno.

(Šmída Repert.)

Blahoslavený *Jáclym Piccolomini*, velký ctitel Rodičky Boží, třikráte za den navštěvoval obraz sedmibolestné Panny Marie a v sobotu se postíval, ano i v noci vstával a chodil do kapličky, aby o bolestech Mariiných rozjímal.

(Rosigneus.)

6. Stavěním chrámův.

Sv. *Pulcheria*, císařovna, zvláštní byla ctitelkyně Rodičky Boží. Jí ke cti vystavěla dva kostely, v nichž zvláštní slavnosti ke cti Marie ustanovila, při nichž nikdy nescházela; každodenně mnohdy i v noci odloživši všecky okrasy tělesné se služkou, majíc přes sebe dlouhý závoj a v ruce lampičku, bosa, navštěvovala vzdálenou kapli Rodičky Boží a trvala zde na vroucích modlitbách.

(Stolberg.)

Sv. *Prokop*, patron náš, usadiv se nad Sázavou, nejprv zbudoval kapličku pro čest a chválu Rodičky Boží.

(Škola B. Srdce. 1876.)

Sv. *Štěpán*, král uherský, zbožný byl ctitel Marie Panny. Jí zasvětil svou říši, přesvědčen jsa o její mocné přímluvě, jí ke cti vystavěl i kostel.

(Berc. Bercaster.)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti naší, zasvětil památku na svou slavnou korunovaci zvláštním skutkem zbožným na počest nejsv. Rodičky Boží. Hned druhého dne, totiž 3. září 1347, založil u přítomnosti všech hostů pro mnichy karmelitány nový klášter a kostel Matky Boží Sněžné na Písku před branou svatohavelskou, na témž místě, kde nyní klášter františkánů stojí a kostel téže Matky Boží Sněžné.

(J. Kŕt. V.: Císař Karel IV.)

Hanuš Kolovrat-Krakovský († r. 1872) vroucí choval pobožnost k Rodičce Boží. Darovav před lety jedné osadě tajně sochu, vyslovil zřejmě ve svém listu, že to socha blah. Panny Marie, k níž to zvláštní úctu chová. Ve své ložnici v Hradišti v zámku choval nad lůžkem starožitný obraz Matky Páně, jejž měl u zvláštní vážnosti a při své tamní zámecké kapli založil fundaci na věčné časy v ten smysl, by tam duchovní každou sobotu podvečer konal loretánské litanie s poželnáním na počest Rodičky Boží. A v této kapli trvával každý téměř večer dlouho na modlitbách před obrazem Nepoškvrněné Marie. Ni zima, ni stáří, ni choroba ho od této pobožnosti neodvrátily. Jsa sklíčen nemocí neustál v úctě Marianské a sílil se modlitbou sv. Bernarda: „Memorare“, kterou s příkladnou zbožností častěji za den říkával a nemaje více v tom síly, dával si ji komorníkem říkati, by ji aspoň slyšel. *(Blahověst 1872.)*

7. Obrazy; škapulířem.

Sv. *Edmund*, když v Paříži theologii študoval, měl v pokojíku obraz Rodičky Boží ze slonové kosti, na nějž často pohlížel, obětuje práce své Rodičce Boží. Co kněz modlil se jí ke cti hodinky.

(Herbsta př.)

Sv. *Ferdinand*, král španělský, nosíval obrázek Panny Marie vždy při sobě a kázal v bitvách před bojovníky nositi obraz nepoškvrněné Rodičky Boží. I sám se poroučel do ochrany Rodičky Boží a chrám sevillský dal co nejnádherněji zříditi. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ignác z Lojoly* hned jak se obrátil vyvolil si Marii za svou opatrovnici a začasto po celé noce ztrávil v horoucné pobožnosti před jejím obrazem.

(Lohn. bibl.)

Sv. *Terezie*, představená kláštera avillského, nad stolicí svou zavěsila obraz Marie Panny, již za vlastní ředitelku svým sestrám představila. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Václav*, vojvoda český, kdykoliv se před lidem s komonstvem svým knížecím objevil: vždy v čele průvodu svého míval jednoho z nejpřednějších dvořenínů, který nesl korouhev s obrazem Matičky Boží. Úctu k Marii vzbudila v něm bába jeho sv. Ludmila a vychovatel zbožný kněz Kejcha. Sv. Ludmile upravil sv. Methud kovový obraz Panny Marie z bývalých pohanských bůžkův, jenž se nalezá ve Staré Boleslavi.

(Škola B. Srdce. 1876.)

Andronicus starší povždy nosil na prsou obraz Rodičky Boží.

(Dějepis minoritů.)

Benedikt Lopez, bratr, žil dříve v nejstrašnějších hříších. Tu jednou vstoupil v Travancoru do kostela a spatřil Rodičku Boží na obraze, ana drží Ježíška. I naplněn tu zoufalstvím utekl se pod ochranu Rodičky Boží a prolévaje hořké slze nad životem svým opustil ihned svět a vstoupiv do kláštera stal se zde bratrem a veda svatý život šťastně i zemřel. *(Sv. Alfons. Lig.)*

Za času třicetileté války zachránila Dorota Anna Marie, choť hraběte *Gallase*, obraz Rodičky Boží, který zpustlí vojínové do ohně uvrhnouti chtěli a chovala ho co klenot povždy ve válce u sebe a často útěchy veliké se jí dostalo, kdykoliv naň pohledla. Obraz ten až dosud se nachází ve Znojmě na postraním oltáři. *(Šmída: Repert.)*

Jeden mladík *v Indii* opouštěje obydlí své, aby se odebral do domu, kde hanebného hříchu se chtěl dopustiti, podíval se na obraz Rodičky Boží, kterýž měl na meči svém, zpamatoval se a uváživ čistotu Rodičky Boží, proniknut jest lítostí a zůstal doma a nehřešil nikdy více. *(Alf. Liguori.)*

V Neapolsku nechtěl se jeden muž nikterak dáti od manželky pohnouti, aby se vyzpovídal. I dala mu na radu kněze manželka obraz Nepoškvrněného Početí Panny Marie a hle, muž pohledem na obraz ten tak se hnul, že hned druhého dne sv. zpověď po 28 letech vykonal a napotom vedl bohumilý život.

(Herbsta př.)

K zesnulé *Marii Benediktě Rossi* vplížil se mladík, aby ji mocí odvedl. Rossi ihned poklekla před obrazem Rodičky Boží a prosila ji o ochranu. A hle, mladík pocítiv velkou bolest v sobě kvapně se vzdálil. K jinému mladíku, jenž jí nectné návrhy činil, pravila, ukazujíc na obraz Rodičky Boží: „Podívej se tuto na Marii Pannu a zastyď se!“ Jako bleskem udeřen odkvapil mladík. *(Ott.)*

V biskupství *Salerno* nechtěl se jeden muž nižádným spůsobem s protivníkem svým smířiti. I dal mu kněz při missiích obrázek Rodičky Boží, aby naň pohlížel a hle, pohledem tím hnut, v brzku se smířil s nepřítelem svým. *(Herbsta př.)*

L. P. 1849, když *ve Vídni* v kruté bouři na zbrojnici a kolkolem vše nesčíslnými ranami rozstříleno a rozdrceno jest, zůstal jediný obraz Marie Panny nad vratami zbrojnice neporušen, ani rána se ho nedotkla.

(Frencla: Postilla.)

Nábožná císařovna *francouzská* darovala důstojníku do války se chystajícímu škapulíř na ochranu. A hle, důstojník šťastně vyvázl z veškerého nebezpečenství a s vroucími díky odepsal císařovně takto: „Zázračné zachování své připisuji jen vzácnému daru, kterým mne obdařiti ráčila císařská milost vaše.“

(Okáčova kázaní.)

V jednom *francouzském městě* roznemohl se jeden pán, jenž v nenávisti Boha a sv. náboženství byl žil. O sv. zpovědi nechtěl ani slyšeti. Tu mu kdosi zavěsil bez jeho vědomí škapulíř a hle, když druhého dne nemocný procitnul, byl zcela změněn, prosil Boha o smilování a vyzpovídav se skroušeně, šťastně zemřel. *(Mettenleiter.)*

R. 1610 vrazila tlupa *francouzských vojáků*, jenž na hranicích lotarinských malou potyčku vésti měli, na hromadu Chorvatů. Francouzové rubali tyto lidičky. Jeden z těchto ubohých chlapíků byl od mnoho koulí proklán, a když přece ještě žil, počali ho tlouci hlavněmi ručnic, by ho dorazili. On však pravil k nepřátelům svým: „Vy mne nebudete moci utlouci, neboť já jsem dítě naší Paní, já nosím posvěcené roucho a nezemru bez zpovědi!“ A vskutku při všech svých ranách žil tak dlouho, až prozřetelnost Boží kněze přivedla na to místo, kde ležel, a on mu pak udělil svátosti umírajících,

(Lejenne. Škola B. Srdce. 1875.)

Dne 8. května 1842 zahynulo více než 100 osob *na dráze* ve vozech, jež se vzňaly, jen jeden študující byl zachráněn, který při sobě škapulíř choval.

(Sauceret.)

Když papež *Kliment VIII.* papežský trůn nastoupil, chtěli mu, ani ho z oděvu kardinálského svlékali, i škapulíř odejmouti. Avšak Kliment nepřipustil, řka: „Ponech Marii u mne, aby mne neopustila!“ *(Sauceret.)*

Záviš Minski z Litavy, syn maršálka sněmu, bojoval co rytmistr pod princem Eugenem u Bělehradu. Nepřátelská kule

zasáhla ho na prsou, kteráž od penízku Rodičky Boží z Čenstechovska se odrazila, aniž by mu byla uškodila. *(Ott. Marian.)*

Před několika roky uhašen jest *oheň*, jenž v jednom klášteře povstal, škapulířem, který do ohně hodili. *(Sauceret.)*

Jistá mladá *osoba*, která tak nešťastná byla, že vštípená sobě naučení čtením špatných knih a navštěvováním nebezpečných míst z paměti potratila, dopustila se velkého poklesku, jenž ji o čest a dobré jmeno připravil. Uhnětená svědomím v zoufalosti skočila do vody, aby se utopila, než nemohla se utopiti a jistě byl by ji rybář jeden zachoval, kdyby si byla nevzpomněla na škapulíř, pro kterýž se nemohla utopiti. I odhodila ho a bídně zahynula. *(Mehlera příkl.)*

Jednu *pannu* zbožnou chtěl mladík svésti k nečistotě. Jednou ji i přepadl, tu ale vypadl jí škapulíř, jejž měla na prsou a pohledem na škapulíř zpomněl si mladík na svůj dětinský věk, na matku a poznav ohavnost jednání svého, odprosil pannu a vedl napotom čistý život, jsa horlivým ctitelem Rodičky Boží. *(Šmída: Repert.)*

8. Spisy.

Sv. *Anselm*, biskup, velmi ctil Rodičku Boží, Marii Pannu; k její úctě sepsal mnoho spisů, mezi nimi také o nepoškvrněném početí jejím. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

IV. Proto:

1. Nezarmucuj ji hříchem!

Jistý *mládenec* vroucí nábožností k sedmibolestné Panně Marii, královně mučeníků, naplněn byl. Když jednoho dne do hříchu padl a na obraz sedmibolestné Matky Boží popatřil, zpozoroval, že v srdci jejím místo sedmi osm mečů se nalezá; i poznal, že tento osmý meč znamená zpáchaný hřích jeho. *(Fr. Dittrich.)*

L. P. 1233 o slavnosti Nanebevzetí Panny Marie založen jest *ve Florencii* řád Servitů, jenž smrt Páně a bolesti Panny Marie rozjímá, ku cti sedmibolestné Panny Marie založen až posud žije. *(Jan Černohouz.)*

2. Miluj ji!

Sv. *Filipa ner.* nábožnost k Rodičce Boží nedá se vypsati; on ji nazýval svou láskou, svou útěchou a co nejsrdečněji ji miloval a proto také od ní mnoho milostí obdržel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František z Assisi* k Rodičce Boží, již za zvláštní opatrovnici řádu svému obral, míval nejhlubší úctivost a nejvroucnější lásku. Myšlenka: Ona jest matkou toho, jenž mne vykoupil, naplňovala ho nejsladší důvěrou. Jí ke cti se také před svátkem Nanebevzetí Panny Marie 40 dní postil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František z Assisi* velkou láskou lnul k Rodičce Boží a sice z dvou příčin: předně, že skrze ni se stal Kristus naším bratrem, a za druhé, že skrze ni spíše u Krista milosrdenství dosáhnouti můžeme. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *František Regis* pln lásky byl k nepoškvrněné Matce Kristově. Protož ve svých kázaních co nejdolehlivěji doporoučel pobožnost k Marii Panně a že ji ctíti a milovati máme následováním její ctností, její pokory, trpělivosti a oddanosti do vůle Boží. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Paškal Baylon*, pasák, neobyčejnou vroucností naplněn byl k Panně Marii; neboť nejraději pasával ve vůkolí jedné kapličky, Rodičce Boží zasvěcené. Aby mu nikdy nevypadla z paměti Matka milosti, vydlabal si na své holi pastýřské kříž a obraz nepoškvrněné Panny. Kdykoliv se modlil, zarazil hůl do země a poklekna s největší vroucností city své vylíval a jako by živá před ním stála, srdečně s ní rozmlouval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jediné pomyšlení bl. *Marie Klotildy*, královny sardinské, na blahoslavenou Marii Pannu, ana stojí hořem a bolem slzíc pod křížem nesmírně trpícího Syna, dodávalo jí síly, že zármutku nepodlehla. K Marii plápolala vroucím srdcem. Každodenně se modlila k její cti a chvále menší hodinky a růženec. V Turině vstoupila do bratrstva Rodičky Boží. *(Václav Pešina.)*

Jan Lohel, arcibiskup pražský, přechovával v srdci svém vroucnou lásku

k bl. Panně Marii, jejím mocným přímluvám poroučel se v nesnázích a protivenstvích, věda, že nelze, aby vtělený Syn Boží Rodičku svou oslyšel. Putovával i bosýma nohama v průvodu duchovenstva a lidu do staré Boleslavi k poctění Rodičky Boží. (*Drahé kameny.*)

Alfons Salmeron ctil po celý čas svého života Rodičku Boží a i v poslední hodince volal: „Vzhůru k nebi, blažené hodiny, jež jsem úctě Mariině obětoval, blahoslavené kázaní, které jsem jí ke cti držel, blahoslavené namahání a myšlenky, jež jsem jí věnoval. Vzhůru k nebi, k Rodičce Boží!“ (*Rosigneus.*)

Jeden mladý *šlechtic*, pluje po moři, čítal se zalíbením špatnou knihu. I žádal tu od něho jeden mnich, jenž spolu cestoval, aby Marii něco daroval a když svolil, žádal, aby z lásky k Marii onu špatnou knihu roztrhal a do moře hodil. I uposlechl mladík a zahořel napotom takovou láskou k Rodičce Boží, že se vzdal světa a vstoupil do kláštera, aby tím více jí sloužiti mohl. (*Alfons Liguori.*)

3. Vzývej ji!

Oroduj za nás, sv. Panno, panovnice, královno a a matko Boží!

(*Sv. Athanáš*)

Nejsvětější Panno, přispěj ku pomoci všem nešťastným. (*Sv. Augustin.*)

Vzhlédni milostivou tváří na nás s výsosti nebes. (*Sv. Basilius.*)

Matko Boží, vzpomínej na mne!

(*Sv. František xav.*)

Ó, Maria, matko má, proto jsi co matka nejsladší. (*Sv. Josef kupertinský.*)

O Božský Ježíši! daruj mi lásku k Tobě a k Tvé nejsvětější panenské matce Marii, a dost bohatý jsem a ničeho více nežádám.

(*Sv. Ignác z Lojoly.*)

Sv. *František xav.*, když na cestách svých apoštolských vyznání víry vysvětloval, vždy po skutečném vysvětlení jednotlivých článků s lidem shromážděným nahlas se modlíval takto: „Svatá Maria, matko Pána našeho Ježíše Krista! vypros nám na milém Synu svém té milosti, abychom tento článek křesťanského učení pevně věřili.“

(*Mehlerovy příklady.*)

„Pros Boha, o Maria, aby nás chránil!“ vzdychával sv. Jan zlatoústý.

(*Sv. Jan zlat.*)

Slovutný *Bedřich Hurter*, dříve vrchní představený víry protestantské v Švýcarsku, stal se milostí Boží katolíkem. I praví, že jistá velmi slavná a nábožná kněžna jemu, když ještě protestantem byl, důvěrně takto se vyjádřila: „Nemohu pochopiti, že křesťanské matky svých nemluvňátek mocné a milostivé ochraně Rodičky Boží každého dne odporučiti opomíjejí.“ (*Bedř. Hurter.*)

Na poblízku námořského města *Marseille* strmí příkrá skála, jejíž vrchol malou tvrzí ověnčen jest. V tvrzi té jest kaplička a v kapličce obraz Panny Marie. K obrazu tomu putují nejedni z těch, kdož se na moře vydati mají, aby sobě pomoci a ochrany Panny Marie vyprosili a když se šťastně z nebezpečné plavby navrátili, putují tam opět, aby se tu vděčně pomodlili. (*Klinkáče legendy.*)

Za doby, když se studující v marianských bratrstvech spolčovali, viděn jest v *Miláně* mládenec, an se za uctění Marie Panny nestydě, kapli Bohorodičce zasvěcenou a k společné pobožnosti určenou v jistých dnech téhodně vlastníma rukama čistí, malbu opražuje a oltář zdobí. I zdržel se jednou tímto milým zaměstnáním až skoro do samé hodiny k vyučování ustanovené a studující se již u valném počtu do školy ubírali, kteřížto se pozastavivše pozorovali, kterak mládenec ten sebrané smetivo pod hedbávný plášť svůj ukrývá a ven vynáší, což jim k rozličným posměškům vítanou zavdalo příležitost. „Hle, hle!“ volali, „ten zbožný synáček, jedináček a blahoslavený světáček, jenž na obojí stranu kulhá a pro samou pýchu za svou pokoru se stydí!“ Mládenec ale odpověděl odhodlaně: „Když to jinak míti nechcete, tedy budu nyní v tom pokračovati před očima všech, co jsem posud jen v samotě činil, maje za to, že by tak lépe bylo.“

(*Mehlera příklady.*)

4. Následuj ji!

Císař *Ferdinand II.* obdržel co pachole od matky své darem malé kapesní zrcádko. Po nějakém čase pozoroval vychovatel, že mladý princ zrcádko ono na prsou skrývá a leckdes v koutku, jsa od lidí nepozorován, je vyndává a do něho nahlíží. Marnivost taková nelíbila se vychovateli a proto žádal zrcadlo

na princi. Ale tento byl u velikých rozpacích a nechtěl je vydati; konečně ale se slzami v očích předc to učinil. Však — hle již to nebylo zrcadlo, nebo místo skla zasadil si princ do rámečku krásný obrázek Matky Boží — a kdykoliv měl času, vyňal z ňader obrázek, přirovnával svůj život k životu Matky Páně a vždy nalezl, čeho se mu ještě nedostávalo a poznal co ještě musí napraviti. *(Škola B. Srdce. 1878.)*

K známému kazateli *Hunoltovi* přišel kdys lehkomyslný mladík, jenž se po rozkoších světských sháněl a v hříchu a nepravostech kochal. Mladíka toho napomenul zbožný kazatel s otcovskou přísností, upozorniv ho laskavě na smutný stav jeho duše. Nešťastník se ale pousmál a pravil: „Milý otče! já se každodenně modlím k Panně Marii, ta se již o to postará, abych nezahynul, třebať sebe častěji do hříchů klesal.“ Na to dí velevážně ctihodný otec: „Milý synu! ty máš o uctění a pomoci Marie Panny velmi bludný pojem. Domníváš se, že tebe uchová, když se naschvál hříchu do náručí vrháš. Ty blázne! Jdi a vrhni se s mostu do proudu řeky a důvěřuj se v pomoc matky své na břehu stojící; vrhni se do prostřed plamenů a volej k otci svému, aby tě z ohně vysvobodil! Jestliže se sám opět a znovu do hříchu vrháš a takto si sám znovu bránu nebes uzavíráš, tu i Bůh sám nemůže pomoci tobě, nemůže tě spasiti a Maria má větší moc míti než sám Stvořitel?“ Slova ta účinkovala, mladík se vzpamatoval a činil pokání, od té doby nemodlil se k Marii toliko ústy, ale i skutkem, ctnosti její následoval a spasil duši svou.

(Klinkáče: Legendy.)

Ludvík XIII, král francouzský, sebe a svou říši zvláštní listinou Rodičce Boží odporučil a věnoval. Sám se všemožně přičinil, aby ctnosti Marie následoval. Proto nosil ustavičně obraz její na srdci a častějším popatřením naň k věrnému následování Marie se povzbuzoval. I na honě vyndav obraz pověsil na strom a kleče před ním k Rodičce Boží se modlil. A tak činíval i v pokoji svém. I dosáhl povždy, čeho žádal, ježto byl pravým následovníkem Panny Marie; tak onemocněv ozdravěl.

(Herbsta výb. příkl.)

Jistá bohatá *matka* měla dcerušku, která stokráte za den do zrcadla pohlížela a se pořáde jen strojila. Se zármutkem pozorovala matka, kterak dceruška její denně marnivější se stává a lásce světské víc a více se oddává. Ta napomínala dcerušku a modlila se za ni k Bohu. I vykonala pobožnost k Panně Marii a pak koupila obraz, na němž Maria co zrcadlo spravedlnosti vyobrazena byla. Obraz ten pověsila doma na místo, kde dcera zrcadlo měla a samolibě se strojila. Když dcera pohleděla na zrcadlo Panny Marie, zarazila se a zastyděla, cítíc, co matka obrazem tím říci chce, ana se toho okamžení uchopila a pravila: „Ano, dcero má, to jest zrcadlo, v němž se shlížeti máš. To jest krása, která se Bohu i ctnostným lidem líbí. Odlož marnivost a strojení a počni se ozdobovati ctnostmi Marie Panny. A dcera uposlechla, nestrojila se více, aby se světským milovníkům zalíbila, nýbrž ozdobovala srdce spanilostí pokory, pobožnosti a lásky a sama brzy se stala krásným zrcadlem mnohým jiným dcerám Eviným.

(Klinkáče: Legendy.)

Maria jmeno.

1. Jest sladké a mocné zvláště v smrti.

Sladkost jmena toho pocítila již sv. Alžběta, když ji co matku Boží velebila *(Luk. 39, 42.)*; a prvé při zvěstování archanděl Gabriel. *(Luk. 1, 26.)*.

Sv. *Alfons Lig.*, kterýž přemnoho přeutěšeného o Panně Marii sepsal a nábožný její ctitel byl, nenalezá ani dosti slov, aby líbeznost a sladkost k vyslovení jmena Marie naznačil, jakouž pociťoval. *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *Antonín pad.* nesmírnou nalezal líbeznost ve jmenu Panny Marie.

Rozkoší nejsladší a radostí oplýval sv. *Bernard*, kdykoliv jmeno Maria vyslovil. I volával: „O veliká, o zbožná a chvály hodná Panno Maria! Tvé jmeno

jest tak sladké a líbezné, že je člověk nemůže jmenovati, aby nezahořel láskou k tobě a k Bohu, kterýž ji tobě dal!“ *(Sv. Bernard.)*

Opat *Franconius* praví, že jmeno Maria po jmenu Ježíš nejsladší a nejmocnější jest. *(Franconius.)*

Sv. poustevník *Honorius* praví, že jmeno Maria plno jest sladkosti. *(Sv. Honorius.)*

Blahoslavený *Jindřich Suso* ubezpečuje, že když jmeno Maria jmenuje, důvěra jeho neobyčejně roste a srdce jeho vroucí láskou plápolá, jmeno to že sladké jest jako plast medu. *(Jindř. Suso.)*

Sv. *Bonaventura* velký byl milovník jmena Maria a jmeno to s velkým výsledkem vyslovoval v hodině smrti. *(Mehl. př.)*

Sv. *Kamill Lellis* napomínal vždy spolubratří svých, aby nikdy neopomenuli umírajících ku vzývání sv. jmen Ježíš a Maria povzbuzovati. A když sám k smrti se připravoval, vyplnil věrně, k čemuž byl za živa všech přečasto povzbuzoval; ustavičně volal jmena Ježíš a Maria a to s takou vroucností a důvěrností, že srdce všech okolo stojících vroucí láskou k předrahým jmenům těm zahořela. A jak tiše zemřel! Maje ruce sepiaté a oči k obrazu Ježíše a Marie upřené vypustil duši svou, na obličeji pak jeho umístil se nebeský mír, jenž přebývá v srdcích všech pravých ctitelů jmen Ježíš a Maria. *(Mehlera příkl.)*

2. Cti a vzývej!

Sv. *Gerard* nikomu nemohl něco odříci, pakli ho prosil ve jmenu Panny Marie.

Podobně činíval i kněz *Martin Guttierez*, Eberhard, biskup salcburský a Alexandr z Hales, Alf. Liguori.

Sv. *Odilo*, kdykoliv jmeno „Maria“ uslyšel, povždy pokleknul. *(Pistorius.)*

Sv. *František Bezanus* z řádu sv. Dominika takovou úctu k jmenu Maria choval, že, kdykoliv je uslyšel, ihned Zdrávas Maria se pomodlil. *(Pistorius.)*

Když v *Polsku* křesťanství zavedeno jest, nesmělo se přes 400 let dívkám na křtu sv. z úcty dávati jmeno Maria.

Sv. *Gerhard*, biskup z Kandie, učil v Uhrách, že se jmeno Maria nemá vyslovovati, zato ale naše Paní a při vyslovení tom že každý se má pokloniti. *(Zollnera kat. káz.)*

Král *Vladislav* chtěl se s kněžnou Marií zasnoubiti; než to však učinil, zavázal nevěstu svou ve svatební smlouvě, by to sv. jmeno odložila a v jmeno Aloisie proměnila.

Podobně král *Kazimír I.*, zasnoubiv se s kněžnou ruskou Marií, též si vymínil, aby to veliké a důstojné jmeno složila a jiné sobě vyvolila. *(Jan Val. Jirsík.)*

Papež *Innocenc III.* k jmenu sv. Marie choval neobyčejnou důvěru; ve všech potřebách a nebezpečenstvích vzýval jmeno to s velikou nábožností a dětinnou důvěrností. *(Klinkáče legendy.)*

Marnivost.

1. Jeví se v titěrnostech, jest směšná a škodná, rozhazuje.

Alcibiades Atheňan na to se pyšnil, že obuv jeho toliko tři palce šířky zaujímá. *(Jos. Ehrenberger.)*

Jeden *dvořan* královny anglické Alžběty měl na sobě střevíce v ceně 6600 dukátů. *(Weber.)*

Demetrius, syn Antigonův, měl střevíce z purpuru hojně zlatem vyšívané. *(Alexandr alex.)*

Císař *Heliogabalus* měl na střevících mnoho drahokamů, čemuž mnozí se posmívali. *(Lampridius.)*

Jednou v neděli ráno vykročila *Filipina* v svátečních šatech z domu. „Aj, ta je krásná a líbezná, ta je svěží a červená“! pravil nějaký neznámý člověk, jenž mluvil právě se sousedem Filipiným. Děvče se uklonilo a děkovalo neznámému za tu pochvalu. Oba ti mužové dali se do smíchu a soused pravil: „I to nebylo na tebe, ty marnivé děvče, nýbrž na tu krásnou růži, kterou máš na prsou; jesti to první růže, kterou letos vidíme.“ Tak se klamou marniví lidé a dávají se v posměch. *(Podstránského: Výklad.)*

Achab, král, vystavěl si dům ze slonové kosti.

Cyrus vystavěl si velmi skvostný palác, vsadiv mezi kamení i zlato; stoly i se-

dadla byly ze zlata, drakokamy okrášleny, strop se podobal obloze.

Císař *Nero* vystavěl si palác, který se v objemu vyrovnal městu. *(Svetonius.)*

Dům krále *Latina* spočíval na sto sloupech. *(Virgil.)*

V Paříži v královském zámku, který jmenuje se *Tuillerie*, tam jen ta nejpodivnější díla jsou nábytkem císařovny Eugenie a nepřehledná řada těch nejpodivnějších pokojů jest její obydlím. Mezi těmito pokoji jest také jeden, jemuž říkají noční kouzlo, to snad že zvláště v noci své kejkle a čáry tam paráda provádí. Pokoj ten jest veliká síň, pokryt jest tím nejdražším atlasem, strop je udělán jako bílé obláčky, — z těch nejdražších krajek. A jiný pokoj je opět vykládán červeným damaškem a nahoře jsou kolkolem zlaté římsy. A do toho pokoje se prý chodí, když se jim chce píti a jísti — čokoládu. A jinému pokoji říkají opět denní blaho, i jest okrášlen tapetami, t. j pokryvkami na zdích, z nebemodrého hedbávi a všecko, co by v něm býti mělo ze dřeva, jest tam ze stříbra v těch nejpodivnějších podobách slito nebo vyřezáno a vykováno. Ale podivná věc. Vypravuje se, že právě tento poslední pokoj „denní blaho“ jaksi potutelně se šklebí, protože lesk toho stříbra při modré barvě působí, že lidé v tom pokoji se nacházející vyhlížejí na rukou a v obličeji jako zsinalí umrlci.

(Alban Stolz.)

Jeden *princ* byl tak marnivý, že ustavičně nosil velmi skvostný, zlatem a drahokamy se skvoucí oděv a chtěl, aby ho všickni proň chválili a velebili. Jednou potkal ctihodného, velmi nuzně přioděného kmeta. Kmet následoval jinocha po ulicích, začasto poklony dělaje a mladíku děkuje. Prince to mrzelo, že se obrátil, řka nevrle: „Pošetilče! Co činíš? Proč se přede mnou ukláníš a mně děkuješ, ježto jsem ti nikdy ničeho nedaroval?“ „Máte pravdu!“ odvětil stařec, „nedaroval jste mi ničeho, avšak nechal jste mne své drahocenosti viděti, k čemu jedině jich můžete použiti, ale máte i obtíž, že se musíte o ně starati, aby vám je nikdo nevzal.“ Princ rozváživ slova, změnil se a vzdav se marnivosti, pečoval o poklady věčné.

(Erholungstunden.)

Kleopatra, královna egyptská, pozvala římského vojevůdce Antonia k hostině a tu hodila perlu, kterou v náušnici měla a která 300.000 zlatých stála, do vinného octa, rozpustila ji a pila na jeho zdraví. *(Stolberg.)*

2. Neblaží; dochází trestu.

Zvláštní marnivostí a nádherou vyznamenával se dvůr *kalifů* v Bagdadě. Věru víře skoro nepodobné, jak nádherně žili. Avšak i v tomto zevnějším lesku nespočívala spokojenost, an jeden kalif druhého vraždou odstraňoval.

(Herbsta výb. př.)

Marnivosti sloužil král Šalomoun, vzdáliv se Boha a oddal se prostopášnostem; z marnivosti dal David lid sčítati a uvalil na lid svůj trest moru *(2. Kor. 24, 9.)*; — král Ezechiáš z marnivosti vyslanci krále babylonského ukázal své poklady a došel za to od Boha trestu *(Is. 39, 1)*; Herodes král dav se z marnivosti bohem nazvati, došel zaslouženého trestu *(Sk. ap. 12, 22.)*; podobně i marnivý Aman *(Esth. 5, 12.)*; Jezabel *(4. Kr. 9, 30.)*; Nabuchodonosor *(Dan. 4, 27.)*; Fariseové *(Mt. 23, 4.)*; učeníci Ježíšovi *(Mt. 19, 27.)*.

Sv. *Ignác z Loyoly*, pokud ve světě žil, oddán byl marnivosti. Z marnivosti, když při obléhání Pampeluny poraněn byl, dal se operovati, ana mu kost překážela, že nemohl střevíce nositi, z marnivosti, když napotom kulhal, podstoupil strašně bolestnou operaci, aby se mu noha prodloužila. Avšak marně, kulhal již až do smrti. *(Richter.)*

Jedna vznešená, marnivá *paní*, která se povždy za mladší vydávala, ujišťovala jednou Cicerona, věhlasného řečníka, že jí není přes čtyrycet roků. Načež Cicero: „Byl bych pošetilý, kdybych Vám to nevěřil, ježto jste to již před 20 lety tvrdila.“ *(Dolz.)*

3. Tudíž.

a) Varuj se jí!

viz i: „oděv 1. b!“

Sv. *Alžběta*, hraběnka duryňská, na šperk a na oděv nekladla nikdy žádnou váhu. Když v neděli, neb o svátcích do kostela šla, odložila povždy velkou část svých šperků, volíc Pána Boha ctíti raději pokorou ducha, než ozdobou těla.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Proti ní i bojovala u mladých lidí. Chodívalať totiž časem svým na hřbitov s některými družkami a tu, procházejíc se říkávala: „Mrtví, jenž tu v hrobech odpočívají, také kdys žili, jakož i my. Teď ale hnijí těla jejich a tak bude i s těly našimi. Ó měliť bychom my tedy Pána Boha milovati a v pokoře před ním kráčeti; neboť prach a popel jsme; i což by chtěl podlý ten prach se pozdvihovati? *(Blahověst 1848.)*

Sv. *Augustin*, dominikán, stav se biskupem v Záhřebu, neznal žádné skvostnosti, žádné nádhery, chodil po svém biskupství obyčejně pěšky a od visitací osad nedal se odstrašiti ani povětrností, ani obtížemi cest, ani nebezpečenstvím života, ani jinými nehodami.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Bernarda* navštívila jednou jeho sestra skvostně přioděná a s velkým komonstvem. I nepřivítal ji ani Bernard aniž pozdravil. A když si sestra nad tím stěžovala, domluvil jí sv. Bernard, aby šperk a všecku ozdobu světskou odložila, v čemž ho také i poslechla.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Burkhard* vircburkský byl nepřítelem vší nádhery a přepychu. Tou příčinou neužíval nikdy biskupské berle ze zlata neb stříbra, nýbrž sprostá bezová hůl zastupovala zlato a stříbro, kterážto hůl na důkaz jeho sv. pokory po smrti do hrobu mu přiložena byla.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Hedvika*, ač pocházela s rodu hraběcího, již v mládí nenáviděla marnost a světský přepych. Oděv její byl velmi prostý, pod oděvem na nahém těle nosila hrubý, drsný pás.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Eulogius* předhazoval kdys Bathildě, královně francouzské, marnivost a přepych v oděvu. Královna pravila: „Nejsem přece co královna příliš vyšnořená.“ Načež Eulogius: „Ale jsi příliš marnivá a vyšnořená co křesťanka, která se dle pravidla pokory říditi má.“ Královna, uznavši pravdu slov těch, nosila se od té doby jednoduše. *(Hungari.)*

Bl. *Kateřině Tomáši* činila co mladé dívce tetka často nejtrpší předhůzky, proč se lépe a pěkněji nešatí? Jednou, aby předešla ostudě, dala si Kateřina vnutit několik šperků, ale když šla k sv. přijímání, odložila je zase. Když přišla domů, tetka na ni zuřila, ale ona snášela a trpěla.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Kazimír*, královič polský, žil při dvoře otce svého, kde panoval lesk a přepych královský. Avšak již co pacholík v tom lesku a v té slávě nenalezal mnoho radosti a zalíbení. Oči jeho obrátily se na radosti nebeské.

(J. Bílého: Legenda.)

Jedna vzácná paní přivedla jednou bl. bratru *Klausovi* ženu syna jeho, která velmi pyšně oděna byla. Klaus se té ženě podíval přísně do očí a řekl: „Nosíš-li tyto šaty z pýchy, věz, že bys proto z nebe vypuzena byla, i kdybys tam již se nacházela; a navykneš-li dítky své na takovou marnost; neoctneš se před Boží tváří!“ *(Tamtéž.)*

Sv. *Nonna*, matka sv. Řehoře, nikdy nelíčila obličej, nikdy nemilovala šperku a marnosti v oděvu, alebrž duši svou ozdobovala ctností.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Rose z Viterba* nikdy nepřišla na tílko marná ozdoba, nikdy šat nádherný, nikdy a v ničem znaku světského na sobě neměla. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Severin* byl muž svatostí proslulý a konal i zázraky. Proto ho mnozí i biskupové navštěvovali, aby mu úctu vzdali. Severin poněkuď cítil v sobě marnivost a proto prosil Boha, aby ho v moc dal ďáblu. Bůh prosbu jeho vyslyšel a Severin brzy v sobě strašné muky ďábelské pocítil, což trvalo 5 měsícův, po kterémž čase Severin na těle i na duši od marnivosti a pýchy vyléčen jest. *(Rodrigues.)*

V klášteře, dí sv. *Terezie* o sobě, líbilo se mi vše, a všecko mne těšilo a nejednou jsem v ty hodiny, v kterých jsem se jindy šperkovala, zametala dům a pomýšlení, že jsem marností světských se již zhostila, obnovovalo radost srdce mého. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Matka sv. *Theodoreta*, trpíc na oči, žádala jednoho poustevníka blíž Antiochie, aby ji uzdravil. Byla ještě mladá paní a marnivosti jsouc oddána přeskvostně přioděna. Svatý chtěl dříve její duši vyléčiti a napomenul ji podobenstvím. I uznala svou chybu, padla svatému k nohoum, který jí i oči vyléčil. Od té doby vzdala se vší marnivosti a odívala se slušně a jednoduše. *(Theodoret, bisk.)*

Jistý *boháč* ukazoval mlynáři rozličné prsteny s diamanty a jinými drahokamy a ujišťoval, že by za jeden takový kámen mohl celý mlýn koupiti. „To vám věřím," odvětil mlynář, „a divím se, že alespoň za jeden takový prsten nekoupíte mlýn, nač strkáte prsteny ty na ruce, aby jste nemohl ničeho dělati, blýskají se očím, avšak neprospívají nikomu i proto jsou mi mé dva mlýnské kameny milejší, any mne živí." Marné a zbytečné věci bývají mnohdy příčinou, že i potřebné prodati musíme.

(Čas.: Zlaté klasy: 1856.)

Císař *Karel V.* vytýkal jistému knížeti, jenž v nádherném obleku a s velkým komonstvem ku dvoru přišel, řka: „V pravdě zdá se mi, pane, že nepřicházíš, abys mne spatřil, nýbrž abys se viděti dal." *(Podstr. výkl.)*

Kněžna *Kateřina Fernandez*, kdykoliv s manželem svým v plné skvostnosti se ukázati musela, vzala si na nahé tělo žíněné roucho, aby se proti marnivosti uchovala. *(Hunolta káz.)*

b) Zamezuj ji u jiných.

Sv. *Bohumír* měl jednou o vánocích služby Boží u hraběte Atrebatenského. Po sv. evangelium šlo panstvo na oběru; že ale byli velmi rozkošně přioděni, sv. biskup všecky dary a oběti odmrštil. Nejprv se naň zlobili, ale potom uznali, že biskup udělal dobře a vrátili se v obleku slušném, aby se nepřipravili o požehnání mše sv.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Jan Zlat.* pozoroval, že měšťané v Cařihradě, kdež patriarchou a arcibiskupem byl, velmi krásné a skvostné střevíce nosí a na ně se často i v kostele dívají. I rozhorlen hněvem spravedlivým, vstoupil na kazatelnu a šestkráte kázal o pýše a marnivosti, opakuje začasto slova: „Díváte se vždy na krásné střevíce na zem, hleďte raději vzhůru k nebesům, k Bohu!" *(Zwickenpflug.)*

Císař *Josef II.*, nalezaje se co host u dvora francouzského, vysmíval se etiketě, marnivosti, která zde panovala a i královně, sestře své, vyčítal marnivost celého dvora. *(A. Hellmuth.)*

Když jednou *Tomáš Morus* náhodou viděl, kterak jedna dáma od služebnice se dala přespříliš šněrovati a vlasy si kroutiti, aby měla široké čelo a útlou byla; pokáral ji za to, řka: „Vážená paní, jest-li vás Pán Bůh pro vaši marnivost do pekla neodsoudí, byl by na vás velmi nespravedliv!" *(J. E. Veith.)*

Marnotratnost.

1. Jeví se:

a) rozhazuje.

Agrigentští tak byli marnotratni, že stavěli, jakoby ani nezemřeli, a žili, jakoby zítra zemřeli. *(Plato.)*

Agrippina, aby marnotratného syna Nerona polepšila, ježto beze vší příčiny a zásluhy jednomu lichotníku najednou stotisíc skudů daroval, dala tolik peněz na hromadu a ukázala je synu, řkouc: „Pohleď, synu, jen tuto maličkost jsi včera břichopásku daroval."

(Fr. Hunolt.)

Alexandr, král polský, velmi byl marnotratný, tak že se o něm říkalo, že by byl Polsko i Litavsko promarnil, kdyby byl nezemřel. *(Cromerus.)*

Filip Bardanius v krátkém čase panování svého téměř všecky od předchůdců nahromaděné poklady rozmarnil, tak že, kdyby byl býval déle živ, toho nejpotřebnějšího by se mu bylo nedostávalo. *(Cuspinianus.)*

Darius marnotratnosti oddán byl, kteréž se Alexandr velký divil a spolu podotknul, že jí král nemá hověti.

(Plutarch.)

Caligula velmi skvostně žil, tak že v teplých drahých mastech se koupal, perly v octě rozpuštěné pil, hostům zlaté chleby předkládal, nesmírné množství peněz z pokladu julianského za několik dní rozdal a lodě drahokami a barvami okrášliti si dal. Všecky od Tiberia nahromaděné poklady promrhal.

(Suetonius.)

Nero lovíval na lodi zlaté, jižto provazy byly z purpuru zhotoveny, žádný oděv nenosil dvakráte, jměním mrhal.

(Týž.)

Jeho manželka *Poppea Sabina* vždy sebou celé stádo oslů měla, které mlékem živila. *(Plinius.)*

Demetrius Falerus promrhal ročně 200 talentů na pitky a hodování. *(Ravisius.)*

Syn *Ezopa*, spisovatele tragedií, tak byl marnotratný, že při hostině dával hostům v octě rozpuštěné perle píti. *(Horác.)*

Heliogabalus již co chlapec peníze, jež měl, nesmyslně promarňoval, co císař užíval i k nejsprostší potřebě zlatého nádobí a nářadí. První nosil celý oděv z hedváví, kteréž tehdáž velmi drahé bylo a na oděv tolik drahokamů si navěsil, že ho ani nemohl unésti. Prsten nosil jen jeden den a pak ho zahodil. Jídával ze zlatého náčiní, kteréž po hostině ihned rozdal. Jel-li někam, dal si až ku kočáru zlatý prášek nasypati. Vyhledával si i nejvzácnější jídla, mořských ryb nikdy nejídal. Páchal i zjevně hanebné věci. Miloval i hrubé žerty. *(Herbsta výb. př.)*

M. Tigellus Hermogenes velmi byl marnotratný, že ho všickni, kteří z něho tyli, oplakávali. *(Horác.)*

Císaři *Luciu Verovi*, nehodnému společníku Marka Aurelia, zdál se každý den býti ztraceným, v němž hodovati nemohl. Po každém nápoji obdržel každý host nádobu k pití darem, dílem z myrhy, dílem z alexandrinského křištálu zhotovenou. I zlaté a stříbrné nádoby, drahocenné mastě, živá zvířata a po hostině pacholíka, jenž ho obsluhoval, vůz i s potahem a kočím darovával hostům svým. *(Herbsta výb. př.)*

Římané vyznamenali se neobyčejnou marnotratností. Mnohá hostina stála až 80.000 zl.; růže, které v zimě až z Egypta se přiváželi, stály víc než 10.000 zl. Jeden vznešený pán koupil si rybu $4^1/_2$ libry těžkou za 280 zl. Římský císař Vitelius dal si zhotoviti velkou mísu, která co umělecké dílo všeobecně byla obdivována a pamlskami naplněna a stála 30.000 zl. V každém vznešenějším domě bylo hejno kuchařů. Hostina pozůstávala obyčejně z 20 jídel. Ve dne i v noci se jedlo. I v oděvu panovala velká marnotratnost; bohatí oblekli tentýž oděv jen dvakráte. *(Šmída: Repert.)*

Em. Baker, majitel továrny na vyrábění šicích strojů, jest ohromný boháč a utrácí miliony své originelním způsobem. Zámek jeho jest ve Wellesley, 12 mil od Bostonu a obehnán jest zdí, kterou okrášlil jeden newyorský malíř velkými obrazy. Ohromná železná věž krášlí zámek a má v rozličných poschodích dětskou zahrádku, anatomické museum, zvěřinec a sbírku starožitností. Stěny domácí kaple jsou okrášleny rozličnými mravními nápisy. Největší zalíbení má však Baker ve vepřovém dobytku a chová nesčíslné množství vepřů. Vepři ti žijou vskutku po knížecku a zakopáváni bývají s velikou slávou. Chlív vepřů jest palác a má svá oddělení; na stěnách jsou drahé malby znázorňující nejzajímavější momenty ze života vepřů. Slavnostní otevření tohoto chléva odbývalo se roku 1875 u přítomnosti asi 3000 hostí a stálo několik tisíc dolarů. V rozsáhlém parku jsou mramorové sochy, představující podobizny zdechlých vepřů, také vycpaní vepři na drahocenných podstavcích jsou v parku. Zvláštní potěšení působí Bakerovi také překvapovati své přátely. Kdo sáhne na kovový knoflík anebo na zvonec, obdrží elektrickou ránu; kdo kráčí po zdánlivě pevných schodech, padá pojednou do sklepa i se schody, kdo sedne si v zahradě na lávku, bývá vymrštěn do výše a pod. Přes to vše přichází k Bakerovi denně množství lidí, aby podívali se na jeho hospodářství. *(Čas. „Čech" 1878.)*

Při veselce *Galeazia II.*, vévody milánského, dcery Violanty, neobyčejná a velmi skvostná dávala se tabule. Tři sta fial drahými kameny okrášlených strojených hodovníkům co dar bylo předloženo, i 70 koní nejušlechtilejších a skvostně přistrojených hostům za dar určeno, jakož i nejdražší pláště a pak tolik selátek bylo předloženo, že 10.000 lidí se najedlo. *(Pavel Jovius.)*

Císař *Michael III* zdědil po otci a matce nesmírné jmění, kteréž v několika letech zcela promarnil, ba i roční státní důchody utratil a rozdal lehkomyslným lidem. A že ani toho neměl dosti, dal ze skvostného zlatého a stříbrného náčiní v paláci a z uměleckých děl, jež Cařihradu Abassidi v Bagdadu záviděli, raziti peníze. Avšak za několik měsíců i toto vše rozmarniv, okrádal i kostely a oltáře a konečně i na císařskou šatnici došlo. *(Stolberg.)*

Císař *Otto I.* každého týhodne hostinu držel, k níž se potřebovalo tisíc vepřů, 28 volů, 1000 měr obilí, 8 vozů

vína, 10 vozů piva, jakož i velké množství ryb, ptáků, drůbeže, zvěřiny, másla, sýra atd. *(Arnošt Brotussus.)*

Václav I., král český, byl velmi marnotratný. Peněz si málo vážil a rozhazoval je jako plevy. Mezi cizinci promarňoval peníze, kterých mu nebozí poddaní v potu tváří vydělati museli. Marnotratností zadlužil téměř všecky statky, které patřily koruně české, jiné pak rozdal milcům svým.

(Jan Nep. Černohouz: Strašný konec.)

b) Jest lehkomyslná; neblaží.

Císař *Augustus* divil se velmi jednomu římskému šlechtici. Byl 500 000 tolarů filipských dlužen a přece spal bezstarostně, ač po něm po smrti na uhražení tak ohromného dluhu nezůstalo pranic leč polštář, na němž spával. A proto polštář ten co neobyčejnou věc koupil císař sám. *(Jan Nep. Černohouz.)*

Císař *Theofil*, jenž v 9. století žil, nesmírně byl bohatý a bohatství tohoto marnotratně užíval, neznaje žádných mezí. Vystavěl si v Cařihradě přeskvotný palác, s nímž množství krásných zahrad a pět kostelů spojil. Věže a sloupy byly z mramoru kararského, střechy z pozlacené mědě. Do jednoho kostela vedly sloupy velmi ozdobné. I krásný vodotrysk jsi tu spatřil a kašny, které se časem chutným ovocem pro lid naplňovaly. I skvostný zlatem a drahokamy se třpytící trůn byl zde zdělán, pod nímž nejvznešenější osoby sedávaly, na nejnižším stupni pak lid a dále zpěváci, tanečníci, kejklíři a pantomisté. Okolo vypínaly se majestátné budovy. I jiných paláců mnoho Theofil vystavěl, pro každé roční počasí, okrášlených umělými malbami, řezbami, zlatem, stříbrem a drahokamy. S podivením psali o skvostnosti té řečtí dějepisci, zvláště se divili dvoum umělým věcem: stromu ze zlata, na němž se nacházeli ptáci, kteří strojem tak zpívali, jako by byli živi, a dvoum zlatým lvům, kteří jako živí řvali a mnohého poutníka hrůzou naplnili. Tak skvostně byl živ Theofil a přece nebyl šťastným. Ztrativ v boji proti kalifu Motasemu udatné vojsko své, stal se těžkomyslným, až hořem i v krásném paláci svém r. 845 na chřadnutí zemřel. *(Herbsta výb. př.)*

2. Škodí.

a) Vede k chudobě.

Alfons, král arragonský, pravil k jednomu o pomoc prosícímu, jenž, co dostal, ihned promarnil: „Budu-li pokračovati tobě dávati, schudnu a ty nezbohatneš, nebo kdo tobě dává, málo ti prospěje.“

Jinému marnotratnému rytíři řekl: „Ty jsi promarnil nejen celé jmění, alebrž i síly tělesné a duševní.“

(Panormitanus.)

Cleopes, král egyptský, promarniv veškeré své jmění stavením pyramid, v takovou upadl bídu, že svou vlastní dceru vystavěl za peníze co kuběnu.

(Ravisius textor.)

Diogenes viděl kdys svého známého, jenž marnotratným životem zchudnul, v hospodě hltavě sušené olivy jísti, i řekl mu: „Milý příteli, kdybys byl prvé mírně obědvával, nemusel by's nyní bídně večeřeti.“

Jindy jda okolo domu, jenž prázdný veřejnou dražbou prodáván byl, řekl: „To jsem už dlouho věděl, že víno, kteréž v domě tomto přetýkalo, pána z domu vyvrhne.“

O jiném Atheňanu, jenž marnotratností statek promrhal a nuzně žíti musel, platilo v Athenách přísloví: „Tomuto víno oškubalo peří.“ *(Diogenes.)*

Focus, syn Focionův, promarniv veškeré své velké jmění, musel z jiných milosti živ býti a mnohým úsměškům se podrobiti. *(Athenaeus.)*

Chilon vida mladíka, jenž jmění zděděné rozhazoval, pravil: „Děláš-li velké výlohy, kde toho není zapotřebí, brzy budeš museti dělati malé, kde se to sluší.“ *(Val. Max)*

Císař *Tiberius* pravil k Artiliu Butovi, jenž vše, co měl, promarniv, naříkal si na chudobu, která ho tísní: „Pozdě jsi přišel k poznání; neboť marnotratníci více spí než bdí, an život jest bdění.“

(Seneka.)

Marnotratný syn, promarniv vše, musel až otruby s vepři jísti. *(Luk. 15, 16.)*

Jan, král český, uvalil marnotratností svou na Čechy velmi mnoho dluhů a vydíral na nich strašné daně.

(Václ. Vl. Tomek: dějiny české.)

Když jeden marnotratný *mladík* před Zikmundem lichváře za šťastné pronášel,

že i když spí bohatnou, pravil Zikmund: „A ty jsi hanebný, jenž bdě chudneš.“ *(Pontanus.)*

L. P. 1810 slavil *ve Švýcarsku* jeden bohatý rolník po třetí veselku. I hodovalo se tu prostopášně, pilo a mnoho zpívalo. K hostině byl od ženicha i jeden cestující pozván, což ale cizinec nepřijal. I pravil ženich, že toho cizinec bude litovati. „Nikoliv!“ vece cizinec, „ty spíše budeš dnešní marnotratnosti litovati.“ „Já?“ pravil tu rozdurděn rolník, vytáhl tolary z kapsy, mrštil jimi o zem a doložil: „Já nemusím o svůj chleb žebrati!“ Zatím uplynulo sedm roků a přišel rok drahoty 1817. Nadzmíněný cizinec nalezal se za obchodem v blízkém městečku, kde rolník veselku slavil. Tu spatřil starého žebráka, v hadrách zaobaleného, an hlady k zemi sklesl; nejedl tři dni ničeho. I ustrnul se nad ním cizinec a dal mu polévku. Tu smeknul žebrák čepici, modlil se Otčenáš a několikkráte opakoval: „Chleb náš vezdejší dejž nám dnes!“ S ustrnutím poznal cizinec, že to onen bohatý rolník. I dozvěděl se od něho, že v přepychu bohatství svého na Boha nedbal, se nemodlil a prostopášně žil a následkem toho se stal žebrákem. *(Pred. u. Kat. 1853.)*

Císař *Zikmund*, král uherský a český, všecko rozdal svým přátelům, tak že se mu někdy samotnému toho nejpotřebnějšího nedostávalo. Začasto musel se ku svým přátelům na jídlo odebrat a od nich pomoc žádati. *(Bonfinius.)*

b) Svádí k podvodu; vraždě.

Marnotratný vladař dopustil se podvodu na pánu svém. *(Luk. 16, 1.)*

Baron ze Stromvalterů vzal si za schovance mladého barona z Rešerů. Schovanec 15 roků starý vyznamenal se zvláště roku 1825 víře nepodobnou marnotratností. A aby marnotratnosti zadost učinil, dopustil se velmi velkých podvodů na dobrodincích svých, vydávaje se za syna panujícího knížete. Konečně ale podvody jeho přišly na jevo a on odsouzen na 8 roků do káznice, kdež i zemřel. *(Herbsta výb. př.)*

Alfons, král neapolitánský, promarniv veškeré své jmění a maje mnoho dluhů: mnohé z poddaných olupoval o jich jmění. *(Ravisius textor.)*

Císař *Domicián*, promarniv veškeré jmění a státní poklady, aby nových peněz si získal, odsuzoval senátory bohaté, ano i usmrcoval, aby jmění jejich se zmocnil. *(Xifilinus.)*

c) Vede k zoufalství; samovraždě.

Járek měl malé hospodářstvíčko, byl však i s rodinou spokojeně živ při práci, modlitbě a dobrém hospodaření, neměl v ničem nedostatku, ano každoročně i něco peněz pro děti uložil. Jednoho dne ale vyklízeje studni, našel měděný hrnec plný zlata a stříbra. Teď si koupil velký statek, ponechal však hospodářskou práci čeládce, nosil se nad svůj stav, jedl a pil dobře a karbanil, až, zapomínaje na Boha, v krátkém čase mnoho měl dluhu. Statek mu prodali, zdraví si pokazil marnotratným živobytím a v srdci jeho vyhasla i poslední jiskřička bázně Boží. Járek šel k studni, z nížto vyvážil velký ten poklad a v zoufalství se tam vrhnul. *(Kr. Šmíd.)*

Pověstný Říman *Apicius* promarnil v krátkém čase půldruhého milionů zlatých, tak že mu jen několik set zůstalo. Tu vypil v zoufalství jed, obávaje se, že by s tak malým jměním nemohl žíti. *(Mehlerovy příklady.)*

V horním *Litvínově* u Duchcova otrávila se v prosinci 1874 manželka mlynáře F. a druhého dne za strašných bolestí skonala. Nebožka přinesla manželi 70.000 zl., které po svém otci zdědila. O peníze ty muž špekulacemi přišel a že mlynářka marnotratnosti oddána, velmi skvostně ohledně stravy, oděvu a nábytku živa byla, nemohla ztrátu snésti a učinila si smrt. *(Čas. „Čech.“ 1874.)*

d) Dochází trestu.

Řekové vydali zákon, aby ten, kdo jmění své promrhal, nebyl pohřben u svých předků, nýbrž poblíže hnojiště. *(Alexand.)*

V Cařihradě bylo v obyčeji, že císař o velkých svátcích v kostele sv. Žofie službám Božím přítomen byl; napotom se držela hostina v blízkém stavení a po hostině navracoval se císař s celým dvorem nejhlavnějšími ulicemi domů, Zvláště marnivě se tu ukazovala *Irene*, která 5 roků panovala Na hlavě měla

korunu, v ruce žezlo s říšským jablkem, oděv se jí pro zlato a nesčíslné drahokamy zdaleka zářil, jela ve zlatém kočáře, 8 zcela bílých bujných koní kočár táhlo a po obou stranách kráčelo taktéž osm nejváženějších patriciů a poněkud opodál jela životní stráž, za vozem pak kráčelo ostatní úřednictvo v rozličném malebném kroji. Před vozem oznamoval zlatem a stříbrem ozdobený jezdec příchod císařovnin, házeje zlaté a stříbrné peníze mezi lid. Než že vlastnímu synu dala oči vypíchati, dal ji nástupce její Nicefor do kláštera na ostrově Lesbu zavříti, kdež předením se musela živiti, až žalem r. 803 zemřela.

(*Herbsta výb. př.*)

Jeden *rytíř* promarnil všecko své jmění a nadělal i mnoho dluhů, pro kteréž u krále Alfonse byl obžalován. I přimlouvali se zaň u krále, avšak král ho přece potrestal, řka, že tak velké jmění vynaložil jen na své tělo a proto že trestu hoden jest. (*Panormit.*)

3. Varuj se jí!

Sv. *Pacifikus*, františkán, sám chud přál si, aby se též všickni křesťané vší nádhery, jíž se byli již při křtu sv. odřekli, a všeho marného nadbytku varovali; protož i v kázaních nanejvýš horlil proti nádheře v šatstvu, proti smyslným a obyčejně i drahým zábavám, proti mařivosti v domácnosti atd.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Kardinál *Petr Aldobrandinus* nenáviděl marnotratnost a nádheru králů, zvláště při hostinách. A proto otázán, když se radilo, jak by cizí vyslanci přijati býti měli, odvětil: „Myslím, že raději dle způsobu krále Masinissy (jednoduše), než dle způsobu Kleopatry, která jedním selátkem, Antoniu připraveným, sto sestercí promarnila.“ (*Farnesius.*)

Masopust,

viz: „vyražení 9.!“

Matka,

viz: „rodiče 4.!“